SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wndawaćni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 kč. Wud. a čišć Smoleriec knihiličerja, tap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo ssćěhwkam čilneno znjezbožerija z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je nc čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožerije dyrbi abonent hnydom lutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožerija dyrbia so banc hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwoźdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kdys a kdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 1 — Budyšin — Sobotu, 2. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Nowolětne posołstwo němskeho presidenta

Němski president j Hindenburg je schtwórk wjecjor ½7 hodźin w němskim radiu, ke kotremuž běschtaj amerikanski a danski sćelak přischamknjenaj, zlědowazu rěcź měł:

„Němzy mužoj a žony! S mojeho schtejnschtwa jako němski president a dokelž jim jako muž wyschoke starosty poměrnje wulki wotrěk němskich zjawisnow dowodźaj, hjeru hebi dźensa na konju wošudneho léta prawo, nětorre ale žiwerne mjenje zlowa rjez, so bych Wam pomhał, nusu czasa sniesć. Sstym hebi polnje wědomy, kajke hobrke weporu ho wot kóždeho j naš žadaju, so bychmy mohli spytaci, je kaušnej mozu nětcźischi nusowy czaš pschewinuć.

Němscheho ludej najspravnischi dźak a najwjelsche pschihotowanje za wopokazanu woporuiwosć a za ześerpnosć sluschu, j kotrejž je, spósnawschi krutu nuznosć, wschc czerpenja a czeže sniesć. To njech ho najrjadźu tohorunja praji. Ale wonkolnej woporow, kotrej pschinjesemy, nam prawo [illegible] hebi wot wunkraja žadać, so naschemu wu[illegible]itrow [illegible] njemcźinskich czerpow napschecziwo [illegible] njesła. [illegible] wujenju nesmě ho Němzej jeje bohre [illegible] Nasche prawo na jenaku westrosć je tak jasne.

Nimo[illegible] Tannenberg. Nasche położenje [illegible] obrzejne. Jara swažime rosćuwanje [illegible] a wulke napinanja dyrbja [illegible] hychmy wuspěcha za swoj[illegible] nosću [illegible] ći je dźe kmutka wobkmanźe[illegible]nja měr. [illegible] nemeho dowěrjenja, žiwerneho [illegible]olwaćischtwa, [illegible] dobrzejinstwa a wěra do naš[illegible]mich naš kruce krosnośe dźerżachu, tak so rosćuwdzenje po wjazydenjowym horzym bědzenju k naschemu lěpschemu wupadźe.

Też dźensa snowa w khnitnym czaśu zylu Němzu k tajkej žiwernej, j wosnadom sjujasnej jednosce namotwjam. Dźimy ruku za ruku njeboja[illegible] pschichodej j jeho staroscźejow pełnymi rosćuwdzenjemi napschecźo. Njech nichtó malowyschnosći njepodźeji, ale njech kóždy njepotrebnu wěru do pschichoda wobkholwa. Bóh je Němzu hižo kusto j khudokeje wuśe wukhował; won naš tež nětko njewopuscźi!

A nětko němskemu ludej w jeho zyloścji a kóždemu jenotliwemu Němcej j polnje žiwerneje wutrobny zohnowane nowe léto pschaju."

Po rěczi němskeho presidenta hudźba spěw Němskeje hymnasche.

Kommunistiski kažacy pospyt

S zujeho sćelalo, kotryž hischcze njeje wupłaćeny, je ho rěcź němskeho presidenta kasyla. Hdyž němski president na konju swojeje rěcze praji: „Też dźensa wolam . ." ho kažaje pospyty je złowami porjadu: „Kedźbu, kedźbu! Němska w znamjenju cźerwjeneje fronty stej!" Kommunistiski agitatorski rěcźnik, kotryž potom hischcze wo proletariatowej jenotnej fronće rěcźesche a na to hischcze pschesćiwo diktaturje a nusowemu porjadej a k strajkej napominaschc, mózesche ho potom wot zolmy kaźo wotcźischcźecź, so běchu pozlednje złowa němskeho presidenta kaźo jadnje złyschecź.

A nětko němskemu ludej w jeho zyloścji a kóždemu jenotliwemu Němcej j polnje žiwerneje wutrobny zohnowane nowe léto pschaju."

Po rěczi němskeho presidenta hudźba spěw Němskeje hymnasche.

Kommunistiski kažacy pospyt

S zujeho sćelalo, kotryž hischcze njeje wupłaćeny, je ho rěcź němskeho presidenta kasyla. Hdyž němski president na konju swojeje rěcze praji: „Też dźensa wolam . ." ho kažaje pospyty je złowami porjadu: „Kedźbu, kedźbu! Němska w znamjenju cźerwjeneje fronty stej!" Kommunistiski agitatorski rěcźnik, kotryž potom hischcze wo proletariatowej jenotnej fronće rěcźesche a na to hischcze pschesćiwo diktaturje a nusowemu porjadej a k strajkej napominaschc, mózesche ho potom wot zolmy kaźo wotcźischcźecź, so běchu pozlednje złowa němskeho presidenta kaźo jadnje złyschecź.

Hindenburg němskemu wójsku

Němski president j Hindenburg je złedowazy wukas ja němske wójsko wudał:

„Wójsku a wójnskemu łódźstwu k nowemu lěta swoje najlěpsche pschecze wuprajam. Sswérna wopschihajanej wuttawje, pozluschna jakosćiwa mojam, njesamylena we swadach politiskich stronow, budźe němkostatna wobora też w nowym rěcze starym idealam němskeho wójerstwa złużicź.

Nowolětne napominanje Adolfa Hitlera

Adolf Hitler je k 1. januarej napominanje za wschitkich nacionalnych sozialistow wudał, w kotrymž praji, so ma nazionalna sozialistiska stronа 800 000 kampfawow a 15 milionowe pschiwinjeńowarjow.

Strajk dźěłacźerjow w Poruhrskej.

Kommunistiski centralny wojowazy wubjerk Porunrskich dźěłacźerjow je namotwjenje wudał, j kotrymž wschitkich dźěłacźerjow w fabrikach a podkopach napomina, so bychu ho k 2. januarej k powschitkownemu strajkej hotowi dźerżeli.

Wojowański plan kommunistow w Poruhrskej

W porheinsko-westfalskim industrijowym kraju w tu chwilu kommunistojo za **hromadny strajk** dźěłaju. Dźěłacźerskim zwjazkam je ho wokolnik pósłał. Po nim dyrbja dźěłodawarjam **ultimatum** pschepodaci, so dyrbja skutkowcź, so pozledni **nusowy wukas njepschehwedu.** Jeli so to do tutoho žadanja njestwoli, dyrbja dźěłacźerjo hnydom strajk pschipowědźiś, kotryž ho 2. abo 4. januara sapoczne.

Dźěłonjemcźerjo dyrbja ho do spomocźerskich wuschnoscźow a radnizow naiwalicź. Wobsedła agitazija ma ho mjes sastojnikami cźiniś, dokelž ho też tuttym 1. januara mjsda sstrócźi. Mjes dźěłodawarjemi ma ho dale **strajk podruznikow** organisowaci, so by ho stajne, jeli by trěbne było, tydźenje dołhe hibanje roswiło. Dźěło na wschich dwarach dyrbi so sastajiś.

Młodostni dyrbja ho do wobedźitych wudruznych wotdźelenjow sjednoscźeć, kotrež maju nadawk, też wnezobnikow do strajka zcźahnyć a schtuttski strajk pschipowědźiś. Pschi sroczanku strajka dyrbja ho zonsse, jeli by trjebe było, w mnjezej drasce do dźěłarnjow pósłaci. Solidaritatne komnitśja, w kotrychž ho zonsse sastupnja, dyrbja hižo nětkle kuhinje za hromadnu jěsć załoźiś.

Mzdowy konflikt pola Barlinskich měšćanskich dźěłaŕnjow

Pola Barlinskeho wobkhadueho towarstwa a pola Barlinskich wodowodow a pimarnjow je pozběcźenje dny mjdowy kontflikt nastał, dokelž dyrbi ho 1. januarom mjda nic jenoż we 10 procentow w nich sniješć, ale ho sbdobnu hodźinsku mjdu wo 2 pjenizaj sstrócźeć, so by ho wona po mjdze měšćanskich dźěłacźerjow wurunała. Shromadźizna dowěrnikow pola pimarnjow je schtwórk wjecjor wobsamknła, so ma ho pschichodnim pondźelu we mózjnym sirajku wobsamknyć.

W dźěłarnjach njewěrja, so ho strajk pschipowědźi. Pokazuje ho na to, so ku dźěłarnje j pryedawschimi nusowymi wukazami nusowane, mjdy po mjdach Barlinskich gmejnskich dźěłacźerjow stojcź. So dyrbu ko kruteje sminje, je ho wobsamknło, so mataj ho wot 1. januara 2 pjenizaj a wot 1. merza hischcze 1 pjenizaj wot mjdy wotcźahnyć. Po schtwórtym nusowym wukazu bě ho sbdobu postajiło, so ma ho 1. januara mjda wo 10 procentow sniješć, tak so ho tutón dźeń hnydom dwoje sniżenje mjdy stanje. Dźiwajo na to, so ku dźěłarnje j pryedawschimi wukazami pschedpisane, a dźiwajo na powschitkowne wobliczenje, na pschihłuschnym mjestnje njewěrja, so by strajk, kiby by ho wopronudźe wobsamknył, wuspěschny był.

Reparaciska konferenca w Lausannu

Jendźelske kněžerstwo je je swojim pósłanzom w Barlinje namjet pschepodało, so by ho reparazijska konferenca mjz w Haagu, ale **w Lausannu** sschła. Snate je, so je ho němske kněžerstwo tutomu namjetej, kotryž bě hižo francozske kněžerstwo podało, žiwje napschecźiwo stajało. Hdyž pak je ho nětko też jendźelske kněžerstwo za Lausanne wuprajiło, njebudźe němske kněžerstwo formalnje pschecźiwo tutomu namjetej protestowaci. Reparazijska konferenca ho 20. januara sendźe. Jendźelcźenjo hu jako pschicźiny za swój namjet mjenowali, so ho 25. januara Rada Swjazka Ludow a 2. februara wotbrońenska konferenca w Genfu shromadźi.

Wójnski minister Maginot na brjuschny tyfuz sthorił.

Franzowski wójnski minister Maginot je ho do kliniki dowjesć, dokelž su lekarjo spójnali, so je na wójnski tyfuz sthorił. Dokelž ho j dlejcźej njepschitomnosći wójnskeho ministra ličźi, hu ministrej wójnskeho łódźstwo Daumontej nałtwilne wodźenje wójnskeho ministerstwa dowěrili.

Zakazany dowoz do Pólskeje

Pólske kněžerstwo je dołhi sapiš tworow wudało, kotrež ho do Pólskeje njesmědźa j krajow wojowź, kotrež pólskim tworam swoje mjesy sawjerjaju. Sakazanje dowoza ho wotbedźe pschecźiwo Němskej měri, kotrež je ho sajowědźiło, j Pólskej wikowanske trećzenje wobsamknyć.

S dźenich krajow Pólska jenoż wěsty hromadu tworow dowoli, kotrychž hódnotej njesmě wjetsche być hač hódnotej tworow, kotrejž tele kraje j Pólskeje dostawaju.

*

Sapiš sakazanego dowoza tworow jsche wschc wukrajne twory wobsthaja. We towrsiacźnych padach ho jenoż dowoz tajkich mosćiznow a apparatow, kotrež hu za sakhowanje dźěła trěbne a kotrejž ho w Pólskej niedźełaju, dowoli. Też powjetschenje zlow wschch twory potrjebi, kotrejž ho w Pólskej dźěłaju. Jenoż tajkim tworam, kotrejž ho po naschim pucźu přches Odnmli pschińsam dowożeja, ho njejsće zle pschińwoli.

Finska přećiwo zakazni alkohola

W Finskej, w kotrejž je kaž w Sjednoczenych statach połnoczneje Ameriki sakazanje, alkoholske napitki pić, dźensa ho sako zwodowednemu wujmowanju alkoholskich napitkow wotdźeja. Pschemóhaje dobrzje pschecźiwnikow sakazanje je ludowe wothłosowanje w Finskej podało. Se 67 671 hłosami pschecźiwo 1295 je ho lud za pschemjenjenje wobstejazeho alkoholowego sakonja wuprajił.

Pschi tym wschak dyrbi ho na to dźiwaci, so je wobsadzenje Pschi ludowym wothłosowanju poměrnje słabe bołe. Wone je we hłownym měsći Helsingforju jenoż 57 procentow wonzjiło. Wojnamjaze bě, so je wjele wjazy mužow k wothłosowanju pschińchło, dyżli žonsstich.

Wothłosowarjo dnjej sjej ho w Finskej twórcom minyer. Powodanje, kotrejž so sakatke jśjerjaje, dże widźeć, so su kapitalistiźy dowożerjo sprócź a wulźy sinżyk pschecźiwnyharjo alkohola wothłosowanje podpjerali. We prawdźe su we Wiborgu muża wobkhadowali, kotrejž bě ho psched wujwiećenju stupił a sto hriwnow za tójdu stoć poticzejschc, kotrejž by ho za wothłosowanje sakazanja wotdali.

Słónczny wumoźk ho halle za schtyri abo pjeć dnjow wocźakuje, dokelž dyrbja ho wothłosowańske zedle [illegible] po dolhim jśdźenju je kankami [illegible] traje, do Helsingforja dowjesć. [illegible] schina sa wotstronjenje alkoholow [illegible] hischcze to njepraji je ho sakazuje [illegible] Kněžerstwo najpriedy wobsamknje, [illegible] kejm swolać, kotrejž ty potom dotkjoł namjet na wotstronjenje alkoholowoje sakazuje podaci.

K balkanskemu trojozwjazkej nje[illegible]došło

Mussolini bě też mudrje plan wumysłił, kaž by je Grichiskeje, Bołharskeje a Turkowskeje trojozwjazk na Balkanie wutworił. Tónle trojozwjazk dyrbiesche Jugoslawjanjka na wuzke dźerżeć, tak by k wójnje mjes Italiju a Franzowsku abo druhim kuždom dojsło. Mussolinowemu plan ho njeje poradźił. Bołharski min. president Wutanow bě psched tydźenjom do Ankowy wotjeł, so by j turkowskim kněžerstwom swjazk wobsamknył. W turkowskim stowarnym měsće je pak spóznał, so tomu wulke napschecźiwnosće napschecźiwo stoja. So pak je njeby j prózdnujcy mutnaj wrócźił, je ho w Ankorje dorzeżał, so ma ko turkowsko-bołharski wobjert wustajeć, kotrejž by hospodarske pyti mjes Turkowskej j Bołharskej jnowa wuprawił.

Pryedy toho bě Venizelos sjpytał Rumunisko, Jugoslawjansko, Bołharsko a Turkowsko do jenoho swjazka sjednoczić. To ho jemu njeje poradźiło. Rumunisko a Jugoslawjanska ho japonowźischej, dokelž ho bojisej, so by Bołharska rewizijun bołharsko-rumunskeje a bołharsko-jugoslawjanskeje mjezy żadała. Tahodła je w tu chwilu balkanski swjazk njemóżny. Mussolini bě hebi napołněł wotmyślił, Turkowsku, Bołharsku a Grichisku j pohrjedniwom balkanskeho trojozwjazka pod italski wliw stajicź. Bórzy pak je dyrbjał spóznaci, so ko Grichiska a Turkowska italskemu wliwu jenje njepodcźinjetej; wobej Italiju j zyłej dalschu hidźitej.

Japanske wójsko postupuje

Wažne żelesniske schćinjischcźo Kupanz w Mandźuskej je někto w rucy Japanzow. Kommandant japanskeho pschewodnika, general Tamon, je johnwórtk do města sacźahnył. Wobkhadźenje je ko bjes pschecźiwjenja stało. Kaž so pak, je ko chinesle wójsko na stronu k Cźinczaju wrócźe sćahło. Japanske wójsko je město Newczan wobkhadźiło.

Po posylnjenju japanskeje garnisony w Njuczangu żu wojazy k połnozy wuczahnyli a żu rěku Liaw pschekroczili, kotraj je dale w żmutskowonym kraju ſ łodom pschikryta. Po rězy wulke schkruty pluwaju, kotrež łódżniſtwu ſkoro zyle zadźewaju.

Wulke żelezniſke ikładiſchcża pola Njuczanga żu połne zamnow a druhebo materiala za wobnowjenje wobkhada na Mukdenſko-Pekingskej żelezniży.

Mjes tym ſtej dwě khowjnej hibani Japanzow na to ſtejenej, so bychu ſo Chinejzo ſ kraja pokodnicheje mandżuſkeje żelezniży wucziſchczałe. Sadny japanſk. wójſka żu nowe wobezeżnoſcze ſ niepschestawanymi nadpadami rubježnych bandow na ſamotne ſaſtanischcża Mukdenſko-Antungſkeje żelezniży naſtale, hdyż żu ſo ſtraże a garniſony pokłakite, ſo bychu ſo mozy k pobyżnjenju japanſkeje offenſiwy transportowałe.

Nacionalne hibanje přećiwjenja w Chinje

Kinczaw dyrbi ſo na kóżdy pad dżerżeć.

Chineſke knjeżerſtwo je wobſamkło, Kinczaw na kóżdy pad dżerżeć. Marſchallej Czanhſueliangej je ſo poruczało, to by ſtajkłas wrócził, po kotrymż dyrbżeſche chineſke wójſko Kinczaw wopuſcheczeć. We Kinczawje ſo najwjetſche napinanja czinja, ſo by ſo město pſcheczżiwo Japanzam ſchkitało.

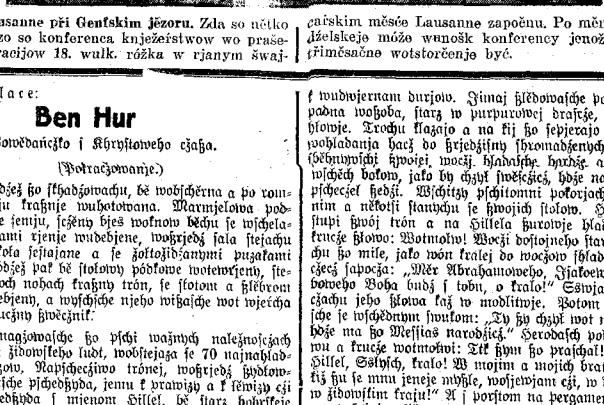
*

Japanzy wobſtupjenje Kinczawa pſchihotuja. Létadła żu 400 muży pſchi Lienſchanſkim ſaliwje wuſadżili, kotrež ſtej hnydom do kraja k połodnju wot Kinczawa woteſchli.

Na czarje mjes Czangczungom—Mukdenom ſtu japanſkemu panzerowanemu czahej ſo ſmrżeczi dali. Lokomotiwa a ſtejſcheż wozow żu ſo roſbite. Wóſom wojakow je ſtujerej namakało, 17 je ſo kranko.

Zaso wójna njeposłušnosće w Indiskej

Wukonjazy wubjerk wſchoindiſkeho kongreſa je wobſamknył, wójnu njepożłuſchnoſcze a bojkott pſcheczżiwo jendżelſkim twaram ſnowa ſapoczeć. Po pożedenju je Gandhi měſtokalej hnydom ultimatum pódał, w kotrymż jemu kongreſowe wobſamknjenje wołiwi a biſchcze raz wo roſ-

Město Lausanne při Genfskim jězoru. Zda so nětko być wěſte, zo so konferenca knjeżeſtwow wo praſenjach *reparacijow* 18. wulk. rózka w rjanym ſwajcarſkim měſće Lausanne započnu. Po měnjenju Jendżelskeje móże wonsnk konferency jenoż dwaj abo tſiměſačne wotſtorčenje być.

rěczenje proſcheo, łóżli, ſo kongreſ ſe ſpoczatkom wójny uſepołuſchnoſcze hiſchcże cżaka hacż je ſo roſrěczenje nětko.

*

Indoczenjo w Bombaju woczakuja, ſo městokral wukas pſcheczżiwo terrorej (traſchenju) wuda a ſo blížſche dny khowjnych kongreſowych wjedniſkow, mjes nimi też Gandżia, ſajeczą da.

W jenej ſhromadżinje je Gandhi rjekł, ſo ma jenoż hiſchcże nětorke dny ſwobody pſched ſobu.

Antifascistojo w Americy helske mašiny fascistam sćelu

W Eaſtonje w Pennſylwanſkej ſtaj pjatk dwaj mużej żydom paketow na póſtu pſchinjeſłoj, na cżoż ſtaj ſo ſpěſchnje wotżaliłoj. Pakety běchu na wſchelakich doſtaczelow adreſowane, mjes druhim też na italſkeho generalneho konſula w Newyorku, na italſkeho konſula w Pittsburgu, dale na nětorke italſke nowiny a Newyorkſke nowiny. Hdyż tele pakety pſchepytachu, dwaj ſ nich roſbuchnjenyh cżekaj. Jedyn paſtſki aſiſtowník dwaj ſ nich roſbuchnjenju morjeny, a ſchtyrjo buchu ſranjeni, mjes nimi dwojo cżeſko. Jenemu cżeſko ſranjenemu ſo wobej ruzy wot cżela wottorhnyſchtej. Dwaju Italjanzow, kotrejż w Newyorku bydlitaj, żu ſajeli.

Nowe kulturne wójowanje w Mexiku

W Mexiku na ſo khutny konflikt mjes zyrkwju a ſwiatowym knjeżerſtwom woczakacz. Dokelż je ſmutskowny ministar na podłožku jeneho ſakonja porucził, ſo ma ſo liczba katolſkich duchownych w ſwjatſkowym khowanym měſeſe na 24 wobmjeſowacz, je arzybiſkop aliaż poruczenje wudał, w kotrymż ſo praji, ſo **katolſka zyrkej zamjeſowanje duchownych njeſchipſchónawa.** Měſchnikam je ſo porucziło, ſo dyrbja dale w zyrkwjach wostacz. Poruczenje praji, ſo jakoż ſjawne ſwjatoczżnym ſrěczenjam napiſcheżiwo wěcży, kotrejż je ſwjatſkowe knjeżerſtwo 21. junija 1929 wobſamkło. Dale ſo praji, ſo by ſo, hdy bychu ſo nażywnoſcze pſcheczżiwo zyrkwi nałożite, njepſchewinliwa móż Bożeho ducha pokaſała.

Po knjeżerſtwowym ſakonju by ſo liczba duchownych tak ſmjeſchiła, ſo by ſo jenemu měſchnikej 50 000 duſchow pſchihotakało. W měſeſe Mexiku by ſo dyrbjało 219 zyrkwjow mjes 244 ſamknjeż.

Předźenak

njemóże bohużel do Wóſtlinka hicz, dokelż je jeho ſtarynnaj nohomaj puez pſchejara błoćany. Knjez Janak póſjelſe tam ſpěſchneho poſoła, kiż jej wuſtojnje cżeżeſenemu knjeſej faraſej wutrohny poſtrow ſobu pſchinjeſe wot Pſchedźenaka a Pſchedźenakowje. Wótdaj, ſo by w pſchichodnym łéże ſe ſwojej ſubej ſwójbje a woſadu ſirowy był! — We Wóſtlinku dexje wědża, ſo bjes dobreje protuti njeidże, a radźi bychu tolef ſa protuty ſaplaczili! Ale Pſchedźenak je doſeż ſprawny, ſo ſebi wjazy njeſada hacż jenoż

60 pjenjeſkow.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 2. wulkeho rózka 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer ¼6, ygrumeker —5, thermometer w nazl. —9. Wuhlady na ſymnische wjedro. — Schkłuza je ſnowa wócżo ſchła. W połnozy cżahaja niżiny nimo a hahaja je ſwojimi wubóżkami hacż pſches naſche ſtrony. S wjetſchora Jendżelskeje ſu tehorunja nowe niżiny ſpóſnacz. Niżina nad ſrjedźnjoſemſkim morjom hiba ſo k ranju a może nam tež naſche wjedro nakaſnycz. S Azorſkich łupow haha dże wyſchina hacż do połnoſcze Němſkeje, ale w naſchich ſtronach wulkułuja ſo tež bóle niżiny. Tež naſch wjedrowuſtojny woczakuje jutſje njedźelu miliſchi wocżaſ, prěnje dny ſnano hiſchcże pſcheſwitża, poſlednje dny pſchichodneho tydżenja pſchinjeſu nam naiſtrje ſnjehowanje a pak dejſchczowanje. Jutſje, prěnju njedźelu po Nowym Lěcże, ſthadża ſłónczko 8,03 hodź. a khowa ſo 4,05 hodź. Měſacżk ſthadża rano 3,02 hodź. a khowa ſo pſchihodnju 12,09 hodź.

— **Sajaty njekaſanj.** Kriminalna policija je tudomneho 23 lětneho wobſtarkerja wuſlědżiła, a ſajaja *jako* tuho njeſmatcho, kiż je ſo 28. dezembra 1931 w wuſtajkach pſchi Tſchinitu na 6 lětnej holzy njepózcżiwje pſchiſchoł. Hacż je tutón muż tež ſtuczeł nětorkich druhich tajkich padow, ma ſo hiſchcże wuſaſnicz.

— **W měſchczanſkim** dźiwadle pſchedſtaja ſo dźenja ſobotu wjeczor ½9 hodź. zyle poſłedni krócż rjenje wuhotowana opereta „Każ nětkoh w mieſt“ pſchi wiſtich placżiſnach. Njedźelu pop. ¼4 hodź. wotpjetuje ſo opereta „Peppina“. Wona njedóńdże ſo pſchedſtajecz w abonenczu C, D, E. Wjeczor ½8 hodź. waſka lětnikowa opereta „Zony maju to rady . . “, w nożnym pſchedſtajenju ¼11 hodź. „Intimity“. Póndźelu wjeczor ½9 hodź. wotpjetuje ſo „Zony maju to rady . . .“

— **Budyſke haptyki** ſu wſchędne dny hacż do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nożnu ſlużbu a ſrjedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka i měſchczanym wotmenjenjom. W januara je to Wettinſka haptyka pſchi ſudnizkim twarjenju.

— **Hajeniſki cżaſ ſa bażanty w Lěhnizkim wokrjeſu.** Wokrjeſny wubjerk w Lěhnizu je we ſwojim poſjedźenju 19. dezembra 1931 poſtajił, ſo ſo hajeniſki cżaſ ſa bażanty (Faſanenhennen) w Lěhnizkim knjeżerſtwowym wokrjeſu 18. januara 1932 ſapocznje. Honjiwa na kokoſzu ma łehdża 17. januara 1932 pſchestacz.

— W **Jablkinceach** (w Malo-Boleslawskim wokrjeſu) je ſo čěſke towaſtwo założiło, kiż chce kóżdoletne pżebywanje ſerbſkich dźěći we wulkich próżdninach ſpěchować a jim wóżerſtwjenje ſpożiże. To budże zawěſce tych zajimowaċ, kotrižſu loni tam na lěcznym pżebytku pobyli. Pżedsyda je kubler **Jan**

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańcżko ſ Khryſtowego cżaſa.

VI) (Pokraczowanje.)

Żurka, hdżeż ſo ſhadżowachu, bě wobſchérna a po romiſkim waſchnju kraſnje wuhotowana. Marmjelowa podłoha khrjeſcheje jentju, ſeżeny bjes woknow běchu ſe wſchelakimi wobrazami rjenje wudebjene, wobſrjedź ſala ſtejachu ſtoły do połkola ſeſtajane a ſe żołtożidżanymi puzakami pſchikrycze. Hdżeż pak bě ſtołowy pódłowe wotewrjeny, ſtejeſche na tſjoch nohach kraſny tron, ſe ſkołow a ſlébrom bohacze wudebjeny, a wopſcheſche njeho wiżażche wot wjeżcha dele żydowſkeho żwężnik.

Tu ſhromadżowaſche ſo pſchi ważnych naležnoſczach wyſoka rada żidowſkeho ludu, wobſtejaża ſe 70 najnahladniſchich ſtarżow. Najſcheżiwo tróńej, wobſrjedź żydowſkopapſtu, hdżeż ſe pſchedżyda, jenu ſ prawżu a k lěwżu cżi druhi. Pſchedżyda ſ mjenom Hillel, bě ſtarż hobrſkeje poſtawy, ale hižom khěrko ſtuleny, ſe ſnjehobělymi włoſami a tſchiwym noſom. Dołha ſlébroběła broda pſchikrywaſche delny dźěl wobliczа, ale jeho wocżi ſapadſchtej ſe ſchcże ſaż pola młodżenza, hdyż wón ſ wulkeho pokłada ſwojeje ważnoſcze a naſhonitoſcze k ſhromadżenym rěczeſche. Dołhi rjad proſetow w Jżraelu bě wſchał hižom dlejſchi cżaſ wotmjelkiwił, ale pżiznawaczeni ſtarachu ſo nětko ſ najwjetſchej żwědomliwoſczu a horliwoſczu wo nabożinu a ſa poczinſi ſwojeho ludu. A najbóle cżeſczeny muż mjes nimi bě 106 lět ſtary Hillel, kiż njedźiwajo na wyſoke léta hiſchcże raſnje ſwoje ſaſtojniſtwo wjedźiſche.

Tam żedźi wón ſa małym błidkom, na kotrymż hiſchcże pergamentowa rołka ſ hebrejſkimi pżiſmikami popiſana leżi. Żiwe je to roſrěczowanje było, tola nětko je nimo. Hillel ſawoła młodżenza a póſła jeho ke kralej ſ powěſcju: Wyſoka rada je ſwólniwa, na kralowe pżiſchenje wotmołwicz!

Sa khwilku ſajmupiſchtaj dwaj wojakaj a ſtupiſchtaj ſo ſ wudwjernam durjow. Jimaj żlědowaſche ponałku nadpadna wożoba, ſtarz w purpurowej drańcże, ſ krónu na hłowje. Trochu klazajo a na kij ſo ſepjerajo dźěſche bjes powhladanja hacż do żrjedźiny ſhromadżenych. Tam poſchěhnywſchi ſwoju wocż. hladaſche hrożże a cżarnje na wſchěch bokow, jako by chżył ſwěſcicz, hdże najbórſchi njepſchecżeſel hedźi. Wſchitcży pſchitomni pokorjachu ſo pſched nim a nětkoſi ſtanychu ſe ſwojich ſtołow. Herodaſch naſtupi ſwój trón a na Hillela ſurowje hładajo wuraſy kruce głowo: Wotmołwu! Wocżi doſtojneho ſtarża błyſcheżachu ſo mile, jako wón kralej do wocżow ſhładajo takle rěcżeczej ſapoca: „Mér Abrahamowemu, Jſakowemu a Jakubowemu Boha budź ſ tobu, o kralo!“ Sſwjatocżnje klinczachu jeho głowa każ w modlitwje. Potom pokraczowaſche je wſchędnym ſwukom: „Ty ſy chżył wot naſ wjedżecz, hdże ma ſo Meſſias narodźicz.“ Herodaſch pokornu ſ głowu a krucże wotmołwi: Tak ſym ſo praiſchał! Na to ſajo Hillel, Sſtyſch, kralo! W mojim a mojich bratrow mjenje, kiż ſu ſe mnu jeneje myſle, wotjewjam cżi, ſe Bethlehemje, w żidowſkim kraju!“ A ſ porſtom na pergamentowu liſczu pokaſujo, kiż na tróńje leżeſche, wotſpjetowaſche: W Bethlehemje w żidowſkim kraju, pſchetoż tak pſiſche proſeta: „A ty Bethlehemje w żidowſkim kraju, njejſy ſnajmjenjiſcha mjes tymi měſtami Judy. S tebje wunidże kujes, kiż budże knjeżicz nad mojim ludom.“

Saſtorcżeny hładaſche Herodaſch na pergament a pſchitonni, jeho ſaſaſkoſcz ſnajo, ſwérichu ſo ſdoma dychaczo. Słónczenje pak ſo wobworoczże a dźeſche ſ wojakomaj won. „Braſſia, my ſymy wupuſczeni“, pżeli Hillel. A wſchitcży ſo na to ponałku wotſtalichu.

Tſjo mużi ſ rańſcheho kraja běchu ſo w żiwoſej hnydom też — hdyż też khěrko podże — k nożnemu měru padali. Wjeſe bě ſo tón dżeń dożiło. Jeruſalem doſcżahowacz běchu pola měſchczańſkich wrotow ſwężeżnje wotpołożili, ſo je ſo Meſſias narodźił. Też w hoſpodże běchu ſo unohim ſnowa wobſwężeżili. Ale nadowk, jeho ſamehno namakacz, jim hiſchcże wyſche wjeſta. A mużličzki, każ bychu to mohli, jim ſwanje ſawjeracżu. Na dobo ſaſtupi muż k nim, kiż ſ wótrym łożom ſawoła: „Stalwajcże: Mam pożeſtwo ſa waż, kiż ſaże wotſtorczenje njeczerpi.“ Wſchitcży tſjo ſo pożłěhnychu a mudry ſ Egiptowſkeje ſo wopraſcha: „Wot koho maſch pożełſtwo ſa naż?“ Pożeł wotmołwi: Wot kraſa Herodaſcha! Wſchitcży, ka ſtróżichu, wjedżachu każ ſaſaſky kral bě, tola njeſwjażichu żebi, ſadnemu nożnemu wopytej ſo ſpjeczowacz. Tohodła roſżohnowachu ſo ſe ſtrażnikom hoſpody ſ próſtrow, ſo chżył mjes tym prawje na jich wjelbłuhy a twory kedżowacz.

Bórzy ſtejachu wonka na haży, hdżeż jich kralowy pożoł wotczakowaſche. Sdwórliwje jich ſtrowju, ſamołwjeſche ſo, ſo je nujowany był, jich nożny měr kaſnycz. „Kral je mi pſchikaſał, waż bo jeho palaza dowjeſcz, hdżeż chże ſam ſ wami pożečzecz.“ Balthaſar, wobroczżiwſchi ſo k hoſpodnemu ſtrażnikej, rjekny k njemu: Ty wěſch, hdże ſu naſche wjelbłuhy a twory. Dołhoż ſmy pżecz, pſchihotuj ty, wſchitko, ſo mohli, je-li nuſno, hnydom ſo na pucz ſtajicz.“

„Budźeże bjes ſtaroſcże! Wicho wobſtaram, każ ſebi pſchejeczeże“, wotmołwi ſtrażnik.

Pſches Jeruſalemſke cżmowe haży ſa wjedniłom kroczo, ſtejachu tſjo muđri bórzy pſched wyſokim palazom Herodaſchowym. Palaze ſchcżerpowzy, pſchi kotrychż ſo nětkoſi wojazy, na hlebije ſlebjenej, wobrěwachu, pokaſowachu jim wrota a durje, hdżeż ſaſtupichu. Dych rubjaza wón wot żadawoſy napjelnjeſche pſchedſtrjeh. Pſchi blukim ſwětle ſwężnika łpóſnachu kraſnoſcz, kiż tudy knjeżeſche. Pſchede wſchém jimaſche jich wocżi tróń, wobſrjedża ſtejaza, na kotrymż kral Herodaſch hedźeſche, ſaſtupjenych wótſtje wobkedżbujo. Dobladawſchi ſo na njeho, pſchiſtupichu muđri bliże k trónjej, ſo hacż k jemi klonjo. Kral ſawoni a ſłużownik pſchinjeſe tſi ſtoły, na kotrež nětcżahu ſo żuły żłudnycz. Kral poſtrowi jich pſchecżeſelnje rjekny wſchi: „Wot połnożnych wrotow dostach popołdnju powěſcz, ſo ſu tſjo mużjo ſe żuſych krajow do naſcheho měſta pſchijěżdali. Sċże wy tuczi żuſłonżu?“

(Pokraczowanje ſeżěhuje.)

Přiloha k čisłu 1

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 2. januara 1932

Na prozy noweho lěta

W někotrych žiwójbach je waschnje, so žo žiwójbni wokoło nana filwester wjeczor shromadźuja, kiž chrónitu pschecżita, w kotrejž je wschitko sapiśane, schto je žo w běhu lěta wjeselsego abo trudneho stało, schtož je jenotliwy dožpět a ſ cżinjł je žo pschescholt. Rjany nałoſt, kiž cżłowjeka k rosmyślenju nuczi. Do tutych domow sastupi dźenża khutna myſl a do nich kaczehnje měr. Dokelž, schtóž rosmyſluje wucże ſej pschekładuje, kotrejž je ſ Bohom schol, budże pschezo namakacz, so je

wože žohnowanje wjetsche bylo

hacž cżłowjeske staroscże. So też srudoba žo pschekrażni psches Božu pschitomnosć. Runje srudoba a horjo stej wocżehnjerjej, kotrajž cżłowjeku duschu tworitej a ſ lohkomyślnoscże do hłubiny wjedżetej.

Dźenża budże drje někotrych khwilu na dokónczne pobożnoscži starego lěta w zyrkwi abo doma w cżichej ſtwiczży ſej śpěwacz:

Dźenż cżasny Boha cżesczicz tu ſ naschim jasykom,
Johł dobrotu wschu ſwjetczicz też ſ khwalbnym kerluschom
W tym cżasu wožebje, hdyż nam žo bliži ſtónzo,
A tónz ma stare lěto, nam nowe nastanje.

Kóždy je na ſwój Boże dobroty saczuwał. Je daiwał hubjenym a khudym, je žo wo naš starał a wschědny khleb nam dał. Wěso je nam też napokojił ſchižiki, so njebychmy pschejara ko satraschili ſ tutym ſwětom, jenoż sa ſwětnym hanjeli a hrabali, so bychmy w nusy a hubjenſtwje na njeho žo dopomnili, k njemu ſwój wucżeł wfali. W taſtim położenju ſhladujemy ſkerje do wěczinoscże a staramy žo wo wuſtrowjenje ſwojeje duscze. Do taſkeje žo w poſledniej nozy lěha měr a ſwokojnoscż.

Někotrychſkuli drje rjekne: „Sa cżo mam žo dźakowacz? Njejżym nicżo wožebiteho dożiwił, ani wulkeje srudoby, ale też niż dalicheho wjesela. Mój dźeń ſtuſcha dźělu, wjecżor mojej ſwójbje abo mojim pschecżelam a nóz ſparej. Tak je lěto schło, jedyn dźeń kaž druhi, jedyn tydźeń po druhim. Lěto bě cżeſże, kaž dźěn żiwjenje nětko cżeſże je. Ale žiwy je ſnjeſżił, kaž nětko żiwjenſke cżeże ſnjeſcz dyrbimy. Sa cżo dyrbju žo dźakowacz?

Schkoda, so tón, kiž tak rěcży, zanu chrónitu wjedł, ſej wschitko sapiśał njeje w ſaſchtym lěcże. Mnoho by tam stało, schtož by jeho dźenża wjecżor k dźatej pohnulo. To je hubjeny pschekupz, kiž jenoż

nahladne dobycże a wulku schkodu

do ſwojich knihi sapiśuje. Porjadne wschědne dobychody maju žo sapiśacz. Tute dobytki ſu błowna wěz, kotrejž pschihódny wukónz ſwěſcża. So bychmy žo tola wschitcz Bohu dźakowali — njeje nikoho ſ naš ſabył. A ſo bychmy ſ nim psches zyłe nowe lito puczowali, dyże naš rad wjeſcz. A tuż dźemy ſ naschim Pětrom Mlónkom na prosty ſtareho lěta śpěwacz:

Lube dusche, Boże dźěcźi — kak tón cżaſ žo pominje!
Hižom saſo w tutym ſwěcże — jene lěto ſaſchle je.
Kak ty běſiſch, hnadny cżaſo, — tucże do tej wěczinoſcże,
Wulka krocżel pschezo saſo — bliże k naschim rowam je.

Haj, dźenż saſo wobſamknjemy
Pożledni dźeń lětuſchi,
Dźenża tón tónz lěta mamy.
Tuż, o Wótcże njebjeſki,
Daj, so bychmy ſtajnje tola
ſwebi kóždu hodźinu —
Każ je wſchak to twoja wola,
nałożili k wuzitku!

Tydźeńske dny 1. wulkeho rózka jako wěščerjo wjedra

Pola naschich pschiwěrnych wjedrarjow ma prěni dźeń noweho lěta wulki wuſnam. Po tym, na kajki dźeń wón pada, ſudża na płódnoſcż ſyłeho lěta. Je 1. wulkeho rózka, njedźela, tak budże ſyma měrna, nałecże pak wichorojte, lěcże ſuche, nałyma mila ſ wjele winom. Je prěni dźeń noweho lěta pondźela, poiom budże dwělomna ſyma, rjane nałecże, ſuche lecże a mokra nałyma. Wutora pak pschinjeſe mutnu ſymu, deſchcżiſkoſte nałecże, ſuche lěcże, njewobſtajnu nałymu ſ mało winom. Ssrjeda pschinjeſe jara krutu ſymu, mutne nałecże, cżopłe lecże a cżopłu nałymu. Schtwórtk ſnjeſcżi miłu ſymu, njepschijomne nałecże, ſuche lecże a njeſtajnu nałymu. Jeli prěni dźeń noweho lěcża pjatk (kaž lětża), tak budże njewobſtajna ſyma, rjane nałecże, ſuche lecże a njewobſtajna nałyma. Ssobota pak pschinjeſe krutu ſymu, mutne nałecże, njewobſtajne lecże a njewobſtajnu nałymu ſ mało winom.

Němski president z Hindenburg rěcże ſylvesterski wjecżor k němskemu ludej. Rěcże wo nuzach zańdźeneho lěta a prejeſe ludej dobre nowe lěto. Z komunistiskeje strony so rěč każe.

Naše dopomnjeńske dny w nowym lěće

„Hibaj so kruće, lěta spěšnje běža!" pomina Matej Urban we spěwje, kotryż dyrbjał sebi kóždy zdźełany Serb wobłukowany nad swojim blidom powěsnyć. — Zasy je so lěto minyło. Wšědny człowjek pozastanje zhladujo do zady, a hdyż spomina na zańdźene podawki, kiž běchu jemu wuznamne a ważne, so nastróża, rozpomnjaco sebi, kak spěšnje je čas za nimi běžał!

Hižo 10 lět je zašło, zo je so nam 26. 1. we wysokej starobje minył delnjołużiski casnikař kantor Kito Swjela. Přez 50 lět bě wón sam pisał swój Casnik, też hdyż běše nimale woslepił. — Před 10 lětami sta so wulcy stawizniski skutk, zo so wobnowi Mišnjanske biskopstwo. W tym samsnym lěce 25. oktobra wotměješe so prěni koncert serbskich dźěći a 18. novembra wustajeńca serbskich ludźi wot mištra Ludwika Kuby. — Hdy bychu tola serbske dźěći zasy raz spěwałe!

Runje 20 lět je so minyło po smjerći Bukečanskeho kantora Jana Kefka, syna wuznamneho Serba Handrija Kefka. — Štóž je so z nim znał, njezapomni jeho přeco přećelniwe wobličo a jeho rjany hłós, za kotrymž je na serbskich koncertach wšitkich zwjeselił! W lěce 1912 so założi we Wojerecach zwjazk serbskich towarſtwow „Domowina", wulcy zasłužbny a dołho přihotowany skutk tchdomneho sejmskeho zapósłanca Arnošta Barta. Njech Domowina też dale swěru dźěła za zdźerżenje serbskeje narodnosće! —

Před 30 lětami, 19. 5. 1902 zemrě Budestečanski farař Jan Herman Mrózak. Wón běše sprawny, njebojazny cłowjek, zmužniwa powaha! W tutym lěce so też założi towarſtwo evangelskich serbskich kantorow, kiž pak bórzy zwjadny, hač runje by za nje dźěła dosć było. — W tym samsnym lěce 13. 9. zemrě nahle předsyda serbskeho towarſtwa Čornoboha w Drježdźanach, kiž je swojemu ludej też we cuzbje swěru dźerżał, zemrě stary kantor Korla Aug. Pjekař 22. 6. 50lětny w Budyšinje a poswjeći so 9. 12. ponowjena Hrodźišćanska cyrkej.

Hižo 40 lět je zašło, zo su zemrěli 7. 4. 1892 horliwy wótčinc, Imišowy přećel, bědźeř a pěsnjeř Slepjanski farař Julius Wjelan, 14. 9. přikładny serbski bur, kubleř Jakub Rjenč-Wałda w Čornecach, 30. 11. horliwy a swěrny wótčinc Jan Młynk w Zaréču, a 3. 1. 86 lět stary serbski kandidata Kito Dalej w Khoćebuzu, kiž je serbsku rěčnicu spisał — a tuž też swojemu ludej hódnu służbu wopokazał.

Hdyż je něchtó 50 lět docpił z Božej pomocu, so wšitcy nad tym wjeselimy, wosebje hdyż su to nam wulcy česćomni knjeża, kaž fararjej Jan Wjenka w Aue 5. 7., Gustav Alwin Mjerwa w Bukecach, kantor Arnošt Holan w Budyšinku. — Z nimi mohł też lětsa wbohi Jurij Deleńk 22. 4. swoje 50ćiny swjećić. Ale bohužel je swoju smjerć namakał we swětowej wójnje. — 50 lět je 30. 1. zašło, zo je nahladny Serb Pětr Cyž w Nowoslicach zemrěł.

Swoje 60ćiny pak lětsa da-li Bóh swjeći 15. 5. wulcy zasłužbny wyšši wučeř Marćin Kral w Zaréču. Bóh jemu bohače zapłać wšitku prócu a swěru! — Też naš nutrny basnik Jurij Winger by 26. 6. tutón swjedźeń swjećić móhł. Runje 60 lět budże 15. oktobra za smjerću Handrija Zejlerja a ze njezrozumnym wukazom ślezyskeho konzistorija, serbskim dźěćom pačerſku wučbu w jich maćernej rěči wzać. W tutym lěce póslachu Serbja deputaciju do Drježdźan, zo by kralej Janej zbožo přała k złotemu kwasej a jemu přepodała jako kwasny dar slěbornu postawu serbskeje njewjesty ze złotym wěncom.

Swoje 70ćiny mohł lětsa swjećić horliwy Adolf Sommer, njewustawacy serbski prócowar, njeby-li hižo 47lětny z najsnadnišej přičinu dyrbjał wotsal, ale kaž loni zemrěty njezapomnity Budestečanski farař Morie Domaška. W lěce 1862 zemrě 29. 7. w młodych lětach basnik Mikławš Wjacsławk w Njebjelčicach, a młody přećel wótca Smolerja farař Jan Aug. Wařko w Jabłońcu 17. 7. — W tutym lěce hraješe so w Budyskej Bjesadze prěni króć serbske dźiwadło 2. oktobra „Rohowin štyrirohač". W tutym lěce přebywaše wulki wučenc Palacký w Budyšinje. — Lětsa móže Ev. knihowne towarſtwo swjećić swoje sydomdźsaćiny, dokelž je so 16. 3. lěta 1862 wot Imiša założiło. Je wjacy hač 30 000 serbskich knihow rozšěriło. — A tohorunja wulcy zasłużbny knjez Ralbičanski kantor Jurij Sewčik 21. 12. — Mjez tym zo ma jeho wo pjeć lět młódši Khróšcanski knjez farař swoje narodniny 6. 12. — 70 [illegible] zašło, zo je zemrěł razny Ralbičanski farař [illegible] 25. 3. Tehdy so też w Bo[illegible] 11. wulka zhromadźizna pruskich serbskich wuherjow, kiž sebi nešto wulcy w serbskej wučbje žadachu. Pomhało wšak nicżo njeje! —

Swoje 80ćiny by lětsa naš ludowy basnik Jan Hajnca swjećił mohł. W tutym lěce wotpaliſtwo so 29. sept. Khwaćicy a 2. nov. Minakał. Snano je so basnik tohodla tajki wohniwy stał! W Kluksu dyrbjachu tehdy założić zwjazk serbskich wosadow k podpjeranju khudych a prošerjow. Dźensa smy hohatši! — W tutym lěce też zemrě we Widnje horliwy přećel našeho ludu, wulki zbudźeř Jan Kolár 28. 8. Jeho pěsnje su přeco hišće žiwe.

Runje 90 lět je zašło, zo wukhadźeja Serbske Nowiny. Na 1. wulk. rózka wuda w lěce 1842 Pětr Jordan swoju Jutrničku, kotraž je bórzy zašła. Ale Serbske Nowiny wobsteja hišće dźensa pod redakciju M. Smolerja. Kelko papjery, tinty a ducha! — W tutym lěce wotpali so 4. aug. nimale cyle město Kamjenc, a 20. aug. wsy Horni a Delni Hunjow. Hunjowski bur Jan Hala je wohenj rjenje wobspěwał.

Sto lět pak je zašło po smjerći najsławnišeho němskeho basnika Goethy 22. 3., a po doskóněnym zběhnjenju roboty přez założenje sakskeje konstitucije 17. 3. lěta 1832. W § 292 noweje wustawy dostachu wšitke dotalne prócowanja a postajenja dla zběhnjenja roboty zakońsku móc. — Naš serbski lud je potajkim hakle 100 lět dołho cyle swobodny. Nimale dwě třećinje našeho luda dyrbjachu hišće wokoło lěta 1820 na robotu khodźić. Kajki wuznam je zběhnjenje robotow mělo, je Předźenak loni jasnje dopokazał z wobrazomaj burskeho statoka z robośanskeho a z nětčišeho časa.

Před 110 lětami so narodźišaj basnik Jan Wjela-Radyserb a kantor K. Aug. Pjekař.

Před 160 lětami spali so Hano Wjenk, dokelž běše woheń założił, na Łahowskej hórcy. A Njeswačidlski farař Jurij Mjeń mějese při tym swoje předowanje „Palaty šćěpowe". — A w samsnym lěce zemrě 3. 5. horliwy přećel serbskeho luda mišir Jurij Koerner w Bohanje.

Takle so čas minje! „Hibaj so kruće, lěta spěšuje běža!"

-é-

Lube serbske dźěći.

Tónkróć snadź budźeće swarić: „Wuj Měrćin je wostudły! Je hižo dawno po hodźach. Poprjancy su zjědźene a hrajki su hižo zdźěla na kruchi, božodźěšcowy štom hižo na jstwje steji a jehlina hižo zwotpaduje a tón wuj Měrćin hišće nam přinđe z hodownymi nastawkami." Haj, ale za to ja njemóžu. Lube dźěći, přez cyle lěto sće mjelčale. Sym hižo myslał, zo woprawdźe serbski pisać njemóžeće a wětko krótko do hród nawali so mi telko dopisow, zo njejsym ani městna měł we swojich nowinach. A njewóćišćeć te rjane nastawki, ně, to mi běše jich žel a běše mi też žel tych dźěći, kiž su je spisałe.

Khwaćanske dźěći su mje jara zwjeseliłe, wosebje też z tymaj nastawkomaj wo Budyskim swjedźeńku. Tam běchu bohužel też dźěći, kiž jenož němski žuja chu. Khwaćanske to wěšce njeběchu!

Khwaćanske dźěći dyrbja tola jara dobru serbsku wučerku měć, zo tak pěkne serbske nastawki pisaju. Potom je so wuj Měrćin też zwjeselił nad tymi rjanymi pisanymi wudebjenkami na khromje dopisow. Snadź jemu raz też wobrazki pósćeleće? Wy to wěšće też dokonjćeće?

Haj a nětko, lube serbske dźěći, njemjelčće dźeje a pisajće tak dale pilnje

swojemu wujej Měrćinej!

Što sebi z našim božodźěšcowym štomom porećach.

Hdyž prěni swjaty dźeń rano k wobradźenju do jstwy stupich, rjekny naš božodźěšcowy štom ke mni: „Hólče, hólče, ty njejsy pošłušny był a tola sy jara wjele dostał." Dha so njemału wjeselich. Njeběch sebi wjele wočakował, dokelž wěm, zo njejsym lětsa přejara pošłušny był a wyše teho wšitcy praja, zo je lětsa Rumpodich jara khudy. Zaso rěčeše božodźěšcowy štom ke mni: „Ty njejsy pěkny był a sy tola wjele krydnył, ja pak njejsym ničo dostał." „Što, ty njejsy ničo krydnył? Dha sy wjele njepošłušniši był dyžli ja, ja sym wjele dostał."

Herman Urban z Lutobča.

Hodowne wobradźenje w Serbskim Domje.

Dnja 16. hodownika běše w Serbskim Domje wobradźenje za serbske dźěći. Ja sym tam też ze swojim nanom był. Je so mi jara lubiło. Najprjedy je nam Kašpork swoje hłuposća pokazował. Potom smy widźeli rjane žiwe wobrazy: třoch kralow, Jezusdźěćatko a pastyrjow. Ale najbóle je so mi Jezusdźěćatko w serbskim kraju lubiło. Potom smy spěwali: „Cicha nóc, swjata nam nóc." Jena četa je nam rjane bajki bała. Potom přičampa Rumpodich. Wuj Měrćin a někotre dźěći su dyrjeli Rumpodichej štučku prajć. Potom je Rumpodich dary rozdźělował. Ja sym čorneho Pětra dostał. Wuj Měrćin je też dar dostał, ale też něšto z prutom. Też kofej, wosušk, poprjancy, worjechi a jabłuka smy dostali. Hdyž potom wšitko nimo běše, dźěćchmy domoj. Wonka běše cyla dróha běła, tak wjele sněha bě so našło. Hdyž domoj přińdźech, běše moja sotřička jara wjesoła, zo sym Rumpodicha widźał.

Maks Pilop z Ješic.

Advent w našej šulskej jstwje.

W našej šulskej jstwje su rjane wobrazy. Nětk su ze zelenymi hałozami pyšene. Smy też adventske wěncy wili. Při woknje wisaju hodowne wobrazy: Boże dźěćo, Rumpodich, jandźele a božodźěšcowe štomy, też adventske protyki z wjele małymi wokanješkami. Małe dźěćći z prěnjeho a druheho lětnika smědźa woknješka wočinić. My smy hižo wulke a njechamy jim wjesele skazyć. Hdyž druhdy rano serbsku wučbu mamy a je hišće ćmowe, smějmy swěčki zaswěćić a potom spěwamy naše rjane serbske zymske a hodowne spěwy: „Štó je ta mócna kralowa . . ?" „Kak powitam ja tebje . ." „Hosiana, Khrystus dźe . . ." „Ja z njebjes dele přińdu k wam" „O najwjeseli . . .", „Cicha nóc . . ."

Greta Wjezarjec z Khwaćic.

Wječorny wopyt.

Raz klepaše wječor do našeho wokna. Potom přičampa Rumpodich. Boże dźěćo přińdże za nim. Wone spěwaše někotre štučki. Rumpodich z nami rjanemu spěwej připosłuchaše. Potom so Boże dźěćo mje prašeše, što sebi k hodam přeju. Prajach: „Přeju sebi kij a prut". Dha wotmołwi Boże dźěćo: „Ně, to njeje ničo prawe!" Tuž prajach wěrnosć: „Chcu rad božodźěšcowy štom, stupnje a hrajki měć." Potom so Rumpodich wopraša, hač sym pěkna. Prajach: „Haj, sym přeco dušna a pošłušna." Boże dźěćo chcyše wědźeć, hač tež spěwać mózu. Dyrbjach štučku spěwać. Za to dostach wot božeho dźěćka porjanc, wot Rumpodicha pak štyri jabłuka a dwaj worjechaj. Potom čampaše Rumpodich zaso prječ. Najprjedy pak daše kóždemu mjez nami něšto z prutom na porsty a Boże dźěćo praješe: „Nětko dobru nóc! Přińdźemoj bórzy zaso!"

Elza Warnačec z Nowych Boranec.

List na Rumpodicha.

Luby Rumpodicho!

Kajke bě to wjesele, hdyž naša wučerka nam powědaše, zo je w „Serbskich Nowinach" stało: „Rumpodich přińdże 16. hodownika do Serbskeho Domu a pěkne serbske dźěći smědźa też tam přińć na njeho pohladać. Dha sym so z wulkim wjeselom na puć podał. Chcych tola rady Tebje zaso raz wohladać. Kak rjenje potom też bě! Rady pohladach na lube Jězusdźěćatko w žłobje a na hwězdu, kiž tych třoch kralow z dalokeho k zbóžnikej dowjedźe. Bě też derje, zo sy nam serbskeho Kašporka pósłał a tu četu, kiž tak rjane bajki powědaše. Wutrobny džak też za dobry kofej a wosušk, za worjechi a jabłuka a za dobre kuski. Ale najrjeńše na cyłym rjanym swjedźenju bě tola, zo Ty přińdże, luby Rumpodicho.

Čehodla pak njejsy so mje prašał? Móžu tola jara wjele rjanych štučkow a spěwow!

Dar pak sym też dostał: rjanu serbsku knižku. Ja so Tebi hišće raz wutrobnje za to dźakuju.

Luby Rumpodicho, něšto hišće chcu so Tebje woprašeć. Přińdźeš też wěšće k lětu zaso do Serbskeho Domu? Wjeselu so hižo dawno zaso na to. Chcu też prawje pilnje dale serbscy wuknyć. Njezabudź pak nas z Khwaćanskeje šule k wopytej přeprosyć!

Chcu nětko skónčić. Praju Tebi hišće raz wutrobny džak a nadźijam so na bórzomne zaso widźenje.

Twój Kurt Bittermann z Křiweje Boršče.

Prosit Nowe lěto!

1. dźeń wulkeho rózła. Rano sahe pschińdże mały schmotanje pśches torhoschćeło. Na hłowje njeśmy papjerjanu cjapku s pjerom. Pschećwoblek nima śapinjeny. Khorhoń je śatołkany a koschła na mutrobnje j kofejom a winom napanjana. Spěwa j dybawym hłosom: „Sto lět, kaj mi dźenj je abo hischćeje śěpje!"

Sćerjeńj torhoschćeła śteji straźnik a ło sa mjr a ródnosć śtara. Wrjeśmy na śaźneho puć'owarja: „Śejća! Jow jadyn kabaret njeje. Dźerjeće hubu!" Muj śasta a pući k straźnikej. „Prošt Nowe lěto, knjeje! Ja jenoj kuśt domoj du. Chcu rad někotre mjeńschiny pjać. Njebudźeće śty! Piju na Waschu śrowosćej! Hurra! K Nowemu lěśu njeje žana prohibizija!" wota do raniśchego powětra won.

„Pokažu Wam hnydom, hacj je k Nowemu lěśu prohibizija!" brimoze straźnik a macha dźiwnje s rukomaj w powětrje: „Wobaj staj śajataj!"

Puśćowaś wohladuje ło, njewidźi pak nikoho w bliskosći.

„Cźehodła wobaj?" prascha ło dźiwajo.

„Myślitaj ćebi dwje, so njemóžu waju śajecź, dokelž staj dwójnikaj?" prascha ło straźnik. „Sobu!" pschikasa.

Nestrózany muj bźe sa straźnikom a wohladuje ło podarmo za dwójnikom.

Poł hodźiny posdźišćo śteji straźnik psched pschepytowazym žudnikom a rjekny: „Zutaj bratraj staj na torhoschću harowałoj. Sym tehodła wobeju śajał!"

Sudnik hlada se schkleńčanymaj wocomaj na sateho, pschesłyscha jeho a prascha ło straźnika:

„Cźehodła pschinjeśejeźe hnydom tśioch muzow ćobu?"

W Parizu podtorha so jastwo za žónske. Sławne jastwo za žónske St. Lazaire ma so zwottorhać. Jastwo natwarichu lět 1648. Tuto jastwo wuzwolichu sebi sławni spisaćelo romanow husto za předmjet.

Profesor Jan Bryl †

Horje z hłowu a woko k njebjesam horje.
Njepušć móc ani njezhubi česć ani wěru.
Hdyž też železna k zemi ruka će čišći
A z wutroby torha, kléje a piši:
Horje hłowa a woko k njebjesam horje.

Tuta žiwjeńska zasada běrźerja Jakuba Bartaćišinskeho bě też žiwjeńska zasada droheho zemrěteho, při kotrehož marach serbski lud steji, kotremuž w ćichim spominanju lawrjeńo džaka wije jako jenemu swojich najlěpšich, najswěrnišich. Sebjezapréće, narodna horliwosć a hłuboka pobožnosć, tute tři dobre počinki, kiž skoro poměrno w dźensnišim času nadeńdźeš, wuznaujenichu spisowaćela, wótćinca profesora Jana Bryla, narodneho wojowarja serbskeho luda.

Prof. Jan Bryl narodźi so 19. nalětnika 1897 we Starej Cyhelnicy pola kłóštra Marijnjeje Wjeźdy. Jeho nan bě znata wosoba wokoliny, bě z brašku, ze zapisowarjom Kukowskeho Kasina a swórny dopisowar „Kat. Posoła". Jeho mać bě pobožna a pilna dźěłaćerka hač do pózdneho wječora žiwjenja. Jan, jeju jenički syn, wopyta w lětach 1885—1891 ludowu šulu w Kukowje, 1891—93 Tachantsku šulu a 1893—94 poldra lěta Katolsku seminar w Budyšinje, wot 1894 hač 1900 bě z khowancom Serbskeho Seminara a ze šulerjom statneho gymnazija w Prazy. Wot lěta 1900 hač 1907 (mjez tym słužeše dwó lěće jako grenaděr we Drježdźanach) wěnowaše so juristiskim a filosofiskim studijam na Karlo-Ferdinandowej univerśiće w Prazy. Bě tehdy prěni łužiski Serb, kiž češku univerśitu jako porjadny posłuchař wopytowaše. W Prazy w lěće 1907 założi na Mukowy pohon Češko-Łužiske towarstwo „Adolf Černý" a bu tutoho towarstwa prěni předsyda. Sobustawy běchu tehdy posłucharjo lektoratnych hodźin prof. A. Černeho. Kelko spomožneho je runje tuto towarstwo za našu łubu Łužicu wukonjało, je kóždemu pócowarjej na narodnym polu derje znate. Potom poda so do Ruskeje a bě wot lěta 1907—08 najprjedy z domjacym wučerjom w pólskej zemjanskej swójbje Czudowski (tutón bě też we Łužicy pobył), potom po wobstatym statnym pruhowanju bu statny přistujeny pola „Wučenskeho wotrjada ministerja za ludowe wuwučenje" a z wyšším wučerjom na gymnaziju w Moskwje.

1918 po wujednanju měra w Brest-Litowsku poda so wróćo do Němskeje, wza sebi próźdninny na njewěsty čas, zo by w němskim wójsku po přikazni wojeiskeje wyšnosće swoju wójnsku winowatosć dopjelnił. Tak bu někotre měsacy z wojakom.

Hórke horjo, kiž mnohemu přewrót w Ruskej přinjese, też jemu a jeho mandźelskej zalutowane njebě. Dyrbjachu wšo wobsedźeństwo tam wostajić a we Němskej zawostać. Tak zniči so žiwjeńska eksistenca. Běchu to wězo čežke hodźinki domapytanja, ale krute kśesćijanstwo, dowěra do Boha a swojeje mocy też přez tute zle časy dopomha, hdyž rěkaše cyle znowa započeć. We swojej lubej Łužicy, w Budyšinje, założi sebi nowy podłožk eksistency. Drje howrjachu hišće wětry wob domčk, ale namaka po času měrniši přistaw w redakciji „Serbskich Nowin". Njech je dowolene, tu hišće zasunyć ważny wotrězk z jeho nawróta do domizny po wójnskich wichorach.

Kaž hižo wo čas swojich próźdninow, kiž stajnje w domiznje přeživješe, wěnowaše so też nětko we Łužicy w Budyšinje hnydom serbskemu prašeniu. Tehdy přednošowaše w towarstwach wo swojich nazhonjenjach a pućowanjach po Ruskej, Swedskej, Danskej, Italskej, Francowskej a Šwicy, nětko pak zaprimny kruće do dźěła. Žołmy narodneho hibanja šěrjachu so přez serbski kraj, wón bě jedyn z prěnich, kiž z wobhladniwosću spytachu serbski lud k swojemu prawu dowjesć, a nawjedowaše jako sekretař Narodneho wubjerka mnohe deputacije do Drježdźan, Barlina a wobdźěli so na měrowej konferency w Parizu. Zo je serbske hibanje wostało bjez wuspěcha, to běše z winu położenja w serbskim ludźe, putanym lětsyacy dołho, to bě z winu, wo kotrejž budźa słowjanske stawizny dyrbjeć referować w pozdźišim času. W tutej dobje spisa też knižku „Serbske stawizny w zaśdźenosći a přitomnosći", a tak za pozdźiši čas serbskemu ludej zakhowa najwažnišе fakta a nazhonjenja. Kak čitamy w předsłowje tutych stawiznow:

„Hdyž pilnje a swědomiće stawizny serbskeho luda přestudujemy, dóńdźemy zawěsće k jasnemu spóznaću, zo móža so Serbja sami jeničcy přez swoju krutu wolu k narodnemu žiwjenju, přez swoju horcu lubosć maćerneje rěči a serbskim wótcowskim počinkam a přez zhromadne, přezjedne dźěło w cyrkwi, šuli, narodnych towarstwach a na hospodarskim polu zdźeržeć. Njebudźe-li jednoty mjez inteligencu a ludom — mjez jenotliwcami a w cyłku, njebudźe też ženja a njemóže nihdy być wobstaće cyłeho naroda. Při wšem dźěle dyrbja Serbja wopomnić, zo rozkora a njepřezjednosć stej połobske splahi a słowjanske ludy docyła do zahuby a bjezdna přiwjedźej. A runje tutón słowjanski hrěch je wina też na přeważnej smjerći někotrehožkuli wulkeho lubowarja serbskeho ludu a dźěłaćerja na narodnym polu, dokelž je jemu žiwjenje zajědojił. Serbske stawizny su napisane z krwju a sylzami a žiwjenje serbskeho ludu je wulki křižowy puć, čim bolostniši, čim bóle je tutón lud we wulkich historiskich dnjach sebi swój křiž a puta wołóžeć a wot so strjasć spytał." —

Přednoškowy kurzus Zwjazka studowaceje młodźiny

Hnydom po skóńcenju žiweje debaty započa so druhi přednošk. Towařš dr. Pawoł Wirt přednošowaše „Wo nĕhdušich mjezach serbskeje rĕče.“ Najprjedy rozłožowaše mjeno „Wenden“. Rĕčnik bě toho mĕnjenja, zo tuto mjeno „Wenden“ pokhadźa wot mjena Venedig. To by potajkim tež zaso tak mjenowanu ilirisku theoriju wobtwjerdźiło. Z tutym wurazom njenowachu so wšĕ słowjanske ludy, kotrež z Němcami mjezowachu. Zajimawe bě dale wuložowanje mjena „Serbja“. W předstawizniskim času bě to jenož mjeno małeje župy w zapadźe, we dźensnišim Voigtlandze. Nĕtko hakle přińdźe rĕčnik k hłownemu dźělej wo jeho prawšu měru zajimaweho přednoška. Rĕčnik rozumi, hdyž rĕči wo serbskej rĕči a Serbach, kraj dźensnišeju Łužicow. Tak „Serbja“ mjezowachu k ranju z Polakami, k połnocy z Połobjanami, k wjećoru z Němcami a k juhu z Čechami. Hišće hač do započatka 18. lětstotka so mała kupa mócneho połobjanskeho ludu w dźensnišej Lüneburgskej zakhowa. Tuta mała črjódka Słowjanow rĕčeše tež tutu staru połobjansku rĕč hišće a naložowaše ju tež w cyrkwi. Tak stej so „wĕra“ a „Wótče naš“ w tutej rĕči zakhowałej. To je nimo měry wažne za přirunowanje z druhimi jazykami. Nĕtko rĕčnik na wjele příkładach khĕtro jasnje Serbow kraj wobmjezowa. W juhu sahaše Serbstwo daloko přez naše Łužiske hory. Małe kolenije hodźa so zwěsćić hłuboko w kraju Čechow. Nisa a Wódra tworištej hranicu přećiwo Polakam. Najbóle zašmjatana bě mjeza mjez Połobjanami a Serbami. We wulkim kole dźĕše hranica wokoło dźensnišich Błótow, tola nic hač k Barlinej. Jutrobohski wokrjes leżeše runje na mjezach. Potom so hranica nadobo k juhu zwiny, a „Flüming“ bě mjeza. Cyle njejasna bě mjeza přećiwo Němcam w zapadźe. Wĕmy, zo su Słowjenjo nĕhdy sahali hač do Bajerskeje, mjeza je drje rĕka Regen była, dale horje potom Solawa hač tam, hdĕž so wuliwa do Łobja. Mjena leżownosćow a sydliščow pokaza nam, hač je zdźěl słowa pólski, połobjanski abo druhi. Tak hodźi so z khĕtro wulkej wĕstosću prajić, tu su bydlili Serbja, Połacy abo druzy. Přednošeř skónči z nadźiju, zo je ze swojim přednoškom znajmjeńša zaso trošku wjacy swĕtła do serbskich předstawiznow přinjesł.

Dokelž bě přednošk dokładny dosć, a materija tak specialisowana, njehodźeše so dale žana rozmołwa přimknyć.

Dokelž bě čas hižo pokročił, nasta živa debata, hač na so hišće třeći přednošk poskićić abo nic. Towařš stud. rer. cult. E. Krawc. tuklewilu w Drježdźanach, přilubi, zo swój přednošk njebudźe předołbi. Tak tež hnydom z nim započa, mjenowaše so: „Wo zakładnym dźěle na polu serbskeho ludoweho wumĕlstwa.“ Najprjedy referent rozłoži prašenje: Što je ludowe wumĕlstwo? hdźe započina so reflekcija? Tute prašenja njebudźa so tak jednorje wujasnić, njehodźi so wšita formula wostajić. Snadź to dosahaja, hdyž so praji: ludowe wumĕlstwo je wuplód njeskaženeje, ludoweje fantasije. Tola dospołna tuta formula na žadyn pad być njemóže. Rĕčnik pokaza wosebje na to, zo mějachu Serbja samo hišće dźensa jara bohate ludowe wumĕlstwo, trjebamy sebi jenož na Marju Budarec, na Wićazec atd. myslić. Skoro kóždy serbski wosebje pak holanski rjemjesłnik je ludowy wumĕłc. Wjele su nam zdźerżeli prjedawši shawni bromadźerjo ludoweho wumĕlstwa na př. Smolerj, Muka a L. Kuba atd. Tež my dyrbimy pilnje bromadźić a wosebje te wěcy lud. wumĕlstwa, kotrež wjacy njejsu swójstwo dźensnišeje generacije. Rĕčnik dótkny so tež znatcho problema: Serbski Muzej. Wěcywustojny by so dyrbjał grata přimać a jón systematisey wšĕ wěcy lud. wumĕlstwa wobdźĕłać a po přikładze „Oskar Seifert muzeja“ we Drježdźanach zestajeć. Potom by so hakle dokładne wělomostne wobdźĕłanjo tuteje za nas tak ważneje maćizny hodźało.

Byrnjež bě hižo pozdźe, rozwi so tola hišće jara powučaca rozmołwa. Knjez. wučeř Měškank, kotryž je Łužicy daloko a šeroko přepućował a so při tym runje z tutej maćiznu nanajbóle zeznał, wudopjelni tutón přednošk. Wón wotpokaza mĕnjenje rĕčnika, zo w Serbach so žane ludowe wumĕlstwo wjacy njebłodźi. Nĕ, fakt je, zo nihdźe drubdźe so dźensa wjacy telko ludoweho wumĕlstwa njewuplodźi kaž runje pola nas Serbow, a to pola hornich a delnich. Młodym studowacym won přiwoła: Na wami budźe zależeć, hdyž so tute lud. wumĕlstwo pola nas pominje. Hdyž budźeće wnĕrjo, budźe waš hłowny nadawk, tute ludowe wumĕlstwo zdźeržeć a k dalšim, swojcrajnym wuplodam přinjesć. Wy sće na waših pedagogiskich wustawach zbonili, kak maće a kak so hodźi lud. wumĕlstwo w šuli pĕstować, njech je to we ručnych dźĕłach bolcow, w rysowanju, čitanju atd. Do šule słuša ludowe wumĕlstwo a nic do muzejow! Potom njezahinje, a krasny dźěl serbskeje kultury wostanje nam zakhowany. Tež druzy hosćo a studowacy wobdźĕlichu so na tutej rozmołwje.

*

Mjez tym bě hižo ½8 hodź. Hłowny starši Maks Rječka podźakowa so rĕčnikam a wšĕm, kotříž bĕchu so na rozmołwje wobdźělili. Ze spěwom: „Naše Serbstwo z procha stawa“ skónči so tutón tak powučacy, zajimawy přednoškowy kurzus.

Wutreba so kóždemu hori, hdyž widźi, kak naša studowaca młodźina z najwjetšej khutnosću so wšĕm kulturnym a narodnym prašenjam wěnuje, kak so wona prócuje sebi sama to dać, štož šula a akademija jim njeposkići. Jenož zrudźacy je fakt, zo na tutych woprawdźe zajimawych přednoškach a wosebje na tajkim kurzu serbska inteligenca, přede wšĕm pak wučerjo z najbližeje wokoliny tak mało zajima pokaža a so zdaluje. Runje wučeř, kotryž w praktiskim dźěle stoji, by telko nuznych wujasnjenjow a pokiwow dać mohł, zo bychu tajke přednoški hišće wjele bóle swój wukubłanski nadawk dopjelnili.

*

Zabawny wječork.

Khutnemu popoldnju přisuny so wječork połny smjeća a žortow. Cyła črjóda wjesnjanow a wězo zaso wšitcy studenća zhromadźichu so wječor ½9 hodź. k zabawje. Hłowny starši powita, a to wosebje knjeza kapłana Hórnika z Khrósćic. Dokelž bě to přiłpłack hodownoje skhadźowanki, zaspĕwachu sebi wšitcy tež nĕšto hodownoho. Z wulkej zahorjenosću poreča kujez kapłan Hórnik łube słowa studentam a přilubi jim, so z nimi prawje wjeselić a — hodownu dar. Towařšaj Eiselt a Nowotny postrowištaj jako direktoraj a připowĕdźerjej wšĕch přitomnych we mjenje „humoristiskeje žilki“ Zwjazka Łuž. Serbskeho Studentstwa wězo na swoje wašnje. Anton Nawka zaspĕwa z trĕlnej mimiku „hońtwu za žonu.“ Eiselt a Nowotny spytaštaj so potom w hypnotisowanju. Radworska wotbločka humoristiskeje žilki Z. L. S. St. (studowacy z Radworja: Bjeńš, Joachim Nawka, Alois Andricki) zahra na hišće njewidźane wašnje: „We wudawarni Kukečansk. nowin.“ Wšitcy hrajerjo poskićichu swoje najlepše. Róle zdachu so jim přirodźene być. Tak bě tež wuspĕch, přiklesk a njepřestawace smjeće zwěsćene. A na kónc zjewištaj so rumpodich a jeho wotročk w cyle fantastiskich drastach a rozdźělištaj z wjele howkom a haru swoje dary. Wjesoła rejka zjednoćeše hosći a studowacych hač do rania. Kak dołho su jednotliwcy hišće dozwuki tuteje we wšĕch fórmach poradźenej hodownej skhadźowanki swĕćili, to wšak njesmĕm přeradźić.

Ny.

Cyrkwinske powĕsće

Z Njeswačidła.

Pop. ¼4 hodź. bibliska hodźina na kapłanstwje (k. zjednoć. wothladar Zimmermann z Budyšina).

Němski póstowy minister dr. Schätzel. W poslednim času je so wjele pisało wo zniženju płaćinow, też pósta nětko swoje porta zniži. Při dźensnišim hospodarskim położenju bychu pak wjetše zniženje wočakali.

Swět před 1932 lětami

Komet steji na njebju. Před jeho slĕbrojtym prutom hwĕzdy hlĕdnu, hasnu před jeho swětłosću. We hródźi wowcy a melancholiscy drĕmace howjada nastróžane hłowy pozběhaju. Njeměr nastawa w přeludnjenym Bethlehemje. Bjećenje skotu so mĕšuje z płaćom małcho dźĕćatka. Ćmowi mužoju stupaju do hródźe. Z knyskotaceje židy wuwaleja błyšćate złoto. Přijomna wóń wutłóčuje hródźny powětr.

Mudri z raćišich krajow woprują dźĕćatku swoje pokłady.

*

Z wotkel pokhadźa knyskotaca žida, kiž pastyrjo wobmasaju ze splóšiwej nutrnosću? Kak so namaka ze złotom a woruchom do hródźe w Bethlehemje?

Tysacy mil su tute drohocinki pućowałe. Na ćumpatych khribjetach wjelbłudow (kamjelow) je so žida, tuta dźiwna tkanina, přenjesła z raćišich krajow do wjećornych stron. W krótkim ranju Asiskeje je pjeća mócny łud, kiž jenož z powĕsćow znaja. A tutón łud pjeća tutu tkaninu wudobywa ze zapřadkow mjetela. Jenož twory Khiny su znate w prĕnim lĕće po narodźenju Khrystusa. Tehdy bě hižo přez 200 lět hotowy najwjetši twar cyleho swěta. W dołhosći 2 450 klm. škitaše wulka murja Khinu před rubjeżniskimi nadpadami mongolskich cwólbow. 700 000 njezasłužerjow so zelma w cyłej Khinje a tući bu chu z nanocu nuzowani k dźĕłu na wulkim Přez wjele lět tuto dźĕło traješe. Zady mu čina so puścina, před murju pak so wup płódny tatarski kraj. W škiće teje murje daństwo: knihiličerstwo a próch k trĕlenju wunamakašaj.

Prĕni wikowarjo w kraju dźiwow Indiskej bje židu z khribjetow wjelbłudow. Produkty tutoho kraja, kiž je kraj žedźenja wšitkich narodow, balma, drohe kamuški, korjenje, woruchi, swĕtlik a žandon k barbjenju mikawčkow a wobličow, so na konje kładu, su to wuwozne twory za brojeński Rom. Indičenjo sami su skromni: žiwja so w dolinach z rajsom a žitom, w horach z dźiwinu. Je to mĕrniwy lud, kiž ženje spytał njeje, podźiwnyć sej kraj susoda z nanocu. Jenož w duchownym nastupanju šĕri so z Indiskeje žołma k ranju a k wjećoru: wučba Buddhy, žórli so do susodnych krajow.

*

Khinska žida, indiska bałma, drohe kamuški a kadźidło so z mnohim mjezywikowanju dróžša, w Romje, sprjedźišću Europy, pak so horliwje kupuja. Rańše kraje wuwožuja, ale njedowožuja. Z Roma žórli so złota rĕka přez mjezy. Za lěto 22 miljonow hriwnow. Romske podkopki njemóža kryć tutón wotbytk złota. W pychańskim Romje trjebaju dale wjacy teje zawjedneje, knyskotaceje židy. W běhu lětstotkow dowjedźe tuto bronjenje k statnemu bankrotej. Pobrachujetaj hišće klasiskaj krajej złota: Amerika a Awstralska. Hišće nichtó jej wuslĕdźił njeje. Łódźe jenož po brjohach jĕdźa a sej njezwĕrjeja na sĕroke morjo z Afriki, ludźo znaja jenož połnócne pobrjohi. Złoto hišće derje wotpočuje pod horcym pĕskom połoušeje Afriki a złotowe pola w Awstraliskej a Kalifornieskej hišće nichtó wotkryl njeje. Prawobydlerjo Ameriki nimaja zaně zybolatcho slĕbra.

*

W Romje nichtó hišće njemysli na přichodny statny bankrot. Wot raćišich krajow strach njehrozy. Ale k połnocy Romjenjo ze strachom hladaju, tam, hdźež romscy legionarojo strażuja nad Rynom a Dunajom. Khrobły splah wojownikow so spjeći Romjanam. Su to Germanojo. Bołmojte wólšiny škitaju jich statoki łĕtnje dyžli krute murje. Njepřećel Romjanow, přećel Germanow je šumjacy živy łěs: žołdže a hukwicy spoženje skotej. Ze zdonkom so statoki twarja, šteny so wukoleća k čołnam, kiž noša germanskich hońtwjerjow po šumjatej rołnadži přez sĕroke jězory. Z nahej bróńju łója cebra a łosa,

Z tutych rjadkow Jana Bryla spóznajemy jeho wulku lubosć k serbskej narodnosći, kiž ani najzahubniše žołmy časa njezamóchu pózrjeć, ale kiž je hač do dźensnišeho dnja stotore złote płody a skutki wjesła. Přečitajmy sebi tola lětniki „Łužicy“, „Kat. Posoł“, „Serbske Słowo“ (kiž jónu sam rediguwaše) a „Serbske Nowiny“ — wšudźe budźemy čitać mjeno: Jan Serbin — kaž so Jan Bryl spisowaćelscy mjenowaše. Njeličomne su jeho literarne nastawki, jeho pokiwy, jeho wopisowanja pućowanjow po wšelakich krajach. Prof. Jan Bryl njeje był čłowjek, kiž by česće hladał, ale kiž z česću swoje wuslĕdki dźĕła kryje. Je často z wujednarjom kriznych prašenjow. Hižo w Moskwje zastupowaše prawa katolskeje němskeje mjeńšiny, w Serbach dopomnimy so jeho wujednanskeho skutkowanja při prašenju wobsadźenja serbskeje farskeje městnosće při cyrkwi „Našeje ludeje knjenje“ w Budyšinje.

Wón je był Serb krutcho kharaktera a zakitar spěwnosće — jeho žiwjeńska puć tohodla też čornjoty. Wosebje prostenym serbskemu ludej je wostał najspĕwniši přećel. Njerad też parowachmy jeho wjeselu mysl w času dospołneje čełneje strowosće

Z połnym prawom móže so prajić: wón čuje z prostym ludom, wón hoji rany, kiž špatnik zawostaji, wón padnje z prostym ludom, kotrehož swĕrny syn je był. Tak dyrbjał kóždy Serb swojich khłudnikich starših česćić, hdyž su jemu lĕpsi zaklad žiwjenja dali k lĕpšemu ludu.

Porĕdko drje zabĕraše so prof. Jan Bryl z druhimi prašenjemi hač ze serbskimi, přetož jeho pjero jeho njewustawajcy płódny žiwjeł skutka w kóždym ważnym prašenju. Nimo „Serbskich stawiznow zańdźenosće a přitomnosće“ spisa w Moskwje „Rusku bibliografiju k 600inam dr. Arnošta Muki, monografiju Serbskeho Doma, mnohe ważne nastawki, kiž su zapisane w nowej Bibliografiji, wudatej wot dr. Wjaceslawka. Wšĕm čitarjam Serb. Nowin — wosebje tež čitarkam — budźe derje znaty, dokelž wulka je syła novelkow a wuznamnych romanow, kiž zeserbšći. Ben Hur — jeho poslednje dźĕło.

Chcu tu jenož nasponnić najwažniše přełožki romanow: „Za wysoke myto“ wot Chr. Royoweje, „Na Librowym grunće“ wot Th. Nowaka, „Quo vadis“ wot Sienkiewicza, „Poslednje dny wot Pompeji“ a nětko „Ben Hur“. Poslednje rjadki tutoho přełožka pisaše dźeń do swojeje smjerće. Wuley zajimawe su tež jeho přełožki Tolstojowych ludowych powĕdańčkow“. Wón ma wuznamne mjeno w kruhu słowjanskich spisowaćelow. Je za Serbstwo mnohich přećelow dobył, kiž pak sebi tež jeho wysoko waža.

Tež my Serbja wĕmy derje, što je nam był a runje tohodla zatřepotamy, hdyž słyšimy, zo je swoje pjero złožił, jeho wutroba je přestała bić za Serbstwo a swojich lubych, kiž horco lubowaše. Bě staroscźiwy nan swojeho dźěsća a dweju syrotkow, kiž bě k sebi wzał, zo by je sobu žiwił a Bohu spodobnje wočahnył. Bě ideal křesćanskeho člowjeka a mandźelskeho žiwjenja.

Jan Bryl je serbskemu ludej přinjesł swoje žiwjenje k woporej. Dosć wysoko sebi to ważić njemóžemy.

Nětko je w raju zbóžnych a zhladuje na nas, zo bychmy jeho herbstwo swĕru nastupili a swědomiće hajili. Haj, to chcemy, ty drohi wótčinco.

Wĕžnjo budź twoje wopomnjeće mjez nami žiwe a twoje žiwjeńske hesło w narodnym dźěle budź nětko naše:

„Niče za sobje — wšo za swój serbski lud!“

P. Krječmar.

wjelka a njedwjedźa. Jenož honćwje so wěnuja a wójny, rolu dźěłaju měrniwi Słowjenjo, nad kotrymiž knježi wójowarski nawalny lud Germanow, kiž bě so přiwalił z połnočneje Skandinawskeje do słowjanskeho kraja při Wódrje, Łobju a dale k połdnju a wječorej. „Knježi“ lud Germanow bydli sam we wosamoćenych statokach, hrodach a Słowjan jim roboći, dóniž přindże čas swobody, hdyž Germanow wučahny k połdnju.

Rom wabi! Wjele Germanow *služi pod romskimi* worjołami. Italska wabi! Wusłużeni wojacy njechadźa wjacy wróćo do čmoweho mhłowjotkeho kraja k połnocy, zasydleja so pod južnym, módrym njebjom.

Wjele dźěći maju Germanojo. W Romje zwola Augustus, mócny knježićel swětoweho romskeho kejžerstwa, lud na forum, dźěli ženjenych wot nježenjenych. Khwali matu črjódku swójbnych nanow. „Bjezbóžni mordarjo!“ hani nježenjencow; woni dyrbja płaćić dawk nježenjencow.

Khina a Indiska słabitej Rom ze swojimi luksusowymi tworami, Němska ju słabi z njepřetrjebanej mocu swojich synow, z mnóstwom swojich dźěći.

*

Nć, romske žony njechadźa dźěći. Chcedźa jenož wužiće! W cyrkusu widźeć wojować lawy přećiwo ludźom je wjacy zabawja dyžli dźěći wukubłać.

Rom steji na wjeršku mocy. Hobrske kejžerstwo wuprestrěwa so z Spaniskeje hač ke Kaspiskemu morju, wot afriskich pobrjohow hač k Němskemu morju. Augustus je ludam, kiž buchu z namocu podćišnjene, přinjesł žohnowanje měra a kultury. Wysoko wuwite wumělstwo Grekskeje měšuje so z raznoseju Romjanow. Kóžda mała provinca ma swoje rěčniski šulu.

Njewólnicy maju zdalene provincy zbližić stolicy. W horcoće a tužnosće roboća, twarja dróhi. Dołhe karawany so pohibuja na Rom. Noša pokłady z cyłeho swěta.

Nimale 40 lět knježi šědźiwy kěžor. Čuje, kak pod zwonkownej mocu a bjezstrašnosću žerje strašna khorosć na ćěle romskeho luda: spad počinkow.

*

Z hrózbu mysli Augustus na Herodesa, kiž we dalokej Palestinje haji romske zajimy. Žałostnje njedowěriwy je tutón kral z romskeje milosće. Chce sej dobyć přikhilnosć Židow z tym, zo jim dawki poźěi, wutwarjo a porjeńšuje jich swjatnicu. Ale njemóže so zdać toho, nad wrotami swjatnicy přitwjerdźić romskeho worjoła — strašny zmylk přećiwo židowskemu zakonjej. Lubuje pychu. Přecy sej dobywa Augustus z wulkimi darami.

Palestina je po mjenje swobodny, samostatny kraj. Ale jenož po mjenje. Herodes dyrbi poskać na Rom. Romski kěžor je připoručił zapisanje w lěču narodźenja Khrystusa. Ludłičenje, zapłaćenje dawk na hłowu a přisahanje swěry je z tym zjednoćene. Židowski lud dotal politiske położenje njcjo tak jasnje spóznał. Měješe so za swobodniši hač běše. Nětko čuje romske połłóčowanje. Přewjedże-li so wopisanje měrnje? 6000 zastupnikow prawowěriweje sekty Farizejow zapowědźi přisahu swěry. Móža sej to zwěrić. Na dworje krala Heroda maju přiwisowarjowo mjez žonami. Samo mócny despota spokoji so njeżnej pokutu. Herodes mjez tym njemdri přewojej samsnej swójbje. Čežko khory, ze strawo knjejstwo nimale błudny člowjek da žonu, a synow wotprawić. Bjez přesłyšenja, bjez zdawa. Hnydom po tym to wobžaruje. Da wotrawić też donošowarjow. Tu so pola njeho zamołwja mudri z raćišich krajow: pytaju pječa nowonarodźeneho krala Židow.

Dalše zaprisahanje! W Bethlehemje je so pječa narodźił tón zbožkař. Katojo Herodej něšto dujow nozdźišo rozprawja, zo su přez dwacyći hólcow morili w małym městačku a jeho wokolinje. To je přemało za bojazliweho krala. Ze strachom pyta za nowymi woporami.

*

W samsnym času Marja a Józef w jasnej nocy pućujetaj k połdnju. Starostliwje khowataj małe dźěćatko. Při dołhim nócnym pućowanju dyrbitaj přeńć žiwe dróhi z karawanami.

Sputani njewólnicy kroča w rjećazach ze skhilenej hłowu přez pusćinu. Romscy legijonarojo jich přewodźeja. Zwjetša su to swětłowłosaći Germanojo, kiž zasonjeni hladaju horje k hwězdam wulkeho woza. Tam so błyskoce sewjernica, pod kotrymž tež šumja lěsy domizny. Wětr šepoce po rědnej trawje. Legijonaram je, jako bychu to šumile domizniske bukowiny a dbrawy. Wunórjeja so dawno zabyte wobrazy: woporne kamjenje, před kotrymiž kleča měšnicy, běłe konje, kotrychž krej so wopruje starym boham. Bojazliwje hladaju njewólnicy na romskich wojakow, kiž bjezdźak swjatu swójbu nimo pušća...

Myslička jim njepowěda, zo so tu zetkašaj křesćanstwo a Germanstwo, herbojo Roma we swětnym a duchownym nastupanju.

Ale na swěće wšitko zańdźe. Křesćanstwo drje wostanje, ale Germanstwo wotstupuje, zo by městno přewostajiło młodym, strowym ludam z ranja.

Směški

Sprawny namałaś. Pawoł je swój kožuch słubił. Tohodla japoda wón nawěšćił do nowin: „Paduch, kotryž je hebi wczera mój kožuch i kofejownje hobu wsał, je spožnaty. Jeli jón njewrócźi, ma jtóržbu wocžakowacź.“ — Najajtra pjchińdże napjechcźiwny nawěšćik: „Spóźnaty paduch wobžaruje swój njeskutk. Wón mějcźela prośu, lo by hebi kožuch pola njeho wotewjaś.“

Hospodarski rozhlad

W Budyšchinje, 2. wulkeho rózka 1932.

Statny prezident roskoshowa po janoženy sylwester je sosednym czeskim ktom sjawnje sy tym, so w radiu słowa stoji na swój lud a wschón swět. Pokasawschi na pschesiwjene czeskoslowe a wopory, pohonjowasche, zo dyrbi naschije wdaty, so Bohu dowérich, so pschichodu skónczne tola lepsche czaty.

Na **produktowych wikach** wobrot sandženy schitwórtk jako na poslednim dnju léta, jara snadny wosta. Płaczizny jita so mało pschemenichu. Jenicžaj rózka sapisha krutczenje swojeje płaczizny wo 5 pj. po zentnarju.

Zentnar płaczesche schitwórtk w **Barlinje**:

pschenizy 10,75—10,85 hr. (10,60—10,70 hr.), rózki 9,25—9,35 hr. (9,50—9,65 hr.), jeczmjenja nalétnjeho 7,55—8,20 hr. (7,60—8,20 hr.), nalymjeho 7.40 hr. hacz 7,50 hr. (7,50—7,60 hr.), wowsa 6,65—7.05 hr. (6,70—7,10 hr.),

w termijnowym wikowanju:

pschenizy:

sa dezember: —.— (11,37½ hr.),
sa mérz: 11,90—11,92½ hr. (11,92½—11,93¾ hr.),
sa mju: 12,32½ hr. (12,40—12,37½ hr.),

rózki:

sa dezember: 9,92½—9,80 hr. (10,07½ hr.),
sa mérz: 10,30 hr. (10,52½ hr.),
sa mju: 10,67½ hr. (10,90 hr.),

wowsa:

sa mérz: 7,73¾ hr. (8,02½—8,03¾ hr.),
sa mju: 7,72½ hr. (8,35—8,37½ hr.).

Wiki schitwórtk w Kamjenzu.

Pschenizа 10—10,20 hr., rózka 9,50—9,75 hr. (9,70 hacz 9,80 hr.), jeczmjeń nalymjeli 8,50 hr., nalétni 9 hr., wowsh 7,25—7,50 hr. (7—7,25 hr.), pschenizna mula 23 hr. (23,50 hr.), rżana 16 hr. (16,20 hr.), wotrubы pschenizne 5,75—6,10 hr. (5,80—6,20 hr.), rżane wotrubы 6,25—7 hr., sýno 2,25—2,50 hr., słoma i majchmótcź. 2,50 hr., słoma k sajlanju 1,80 hr., bérny bóle a czerwjene 2,50—2,75 hr., bérny žołte 3 hr., butra 1,30 hr. (1,40 hr.), jeja 13 pj. (13—14 pj.), hušy punt 90—95 hr. (70—90 hr., prošata 7—11 hr., héhaki 30 hr., kał sydrowity schtuka 35—40 pj. (15—40 pj.), kał bély 10 pj. (8—10 pj., czerwjeny 12 pj. (10—12 pj.), zybła 15 pj. (12—15 pj.), loboda zdżiwa 20 pj. (15—20 pj.), seleri (mérnik) 20—30 pj. (15—25 pj.), krén 60 hacz 70 pj., tomaty punt 20—25 pj., jabłuka 5—15 pj., bérny 4—5 pj. punt, kórabi 5—10 pj., morchel 8—10 pj., rabiški 6—8 pj., rjetchej 10 pj., worjechi włóšk. 40 hacz 50 pj. (40—60 pj.), lésne 50—60 pj. (60—70 pj.).

Płaczišny w spinkach šu płaczišny tydźenšich wikow. Hódźej žane nałpomnjenje, tam šo njepschemenichu.

Wiki schitwórtk w Lubiju.

Butra 70 pj. (68—75 pj.), jeja schtuka 11 pj. (11 pj. hacz 13 pj.), twaroh 25 pj., kał bély 8 pj., czerwjeny 9 hacz 12 pj., kał sydrowity 40 pj. schtuka, kórabi 10 pj., zybła 12 pj., kaczki 90—100 pj., jabłuka 5—15 pj. (5 hacz 20 pj.), bérny nowe 3—4 pj. punt, hušy 95 pj. (80 hacz 90 pj., pschenizа zentnar 10—10,20 hr., rózka 9,80 hacz 10 hr., jeczmjeń nalétni 8,50—9 hr., wowsh 7,20 hacz 7,50 hr., bérny 2,25—2,75 hr., sýno 2.20—2.70 hr. słoma i majch. mlócź. 1—2 hr., pschenizna mula 18,25 hacz 19 hr., rżana mula 16—16,75 hr., pschenizne wotrubы 6,10—6,30 hr., rżane wotrubы 6,10—6,30 hr.

Płaczišny w spinkach šu płaczišnyj tydźenšich wikow. Hódźej žane nałpomnjenje, tam šo njepschemenichu.

Wiki w Khocžebuzu.

Mjaso howjaze 70—90 pj., czelaze 80—100 pj., schopjaze 110—130 hr., swinjaze 70—100 hr. (75—100 hr.), mjed w płastach 1,70—1,90 hr., jeja 13 pj. (12—13 pj.), butra 1,20—1,30 hr. (1,25—1,30 hr.), twaroh 25—30 pj. (30 pj.), lany wolij 90—100 pj. (1 hr.), lany 1 hr. (80—110 pj.), schczuki 1 hr. (90 pj.), karpy 80 pj., hołbje młode 50—90 pj. (50—100 pj.), kury žiwe 1,80—2,50 hr.), kapony žiwe 2—3,50 hr., hušy larčjane 80—90 pj., (80—100 pj.), kaczki 1—1,10 hr., gornič 40—100 pj. (30—110 pj.), kórabi 20 pj., morchej 15 pj., kał sydrowity 25—30 pj. (30—35 pj.), kał bély 10 pj., wirsinowy 15 pj., czerwjeny 15 pj., žołtej kčczk —, zybła 15 pj., bérny nowe 2,75 hr., bérny 10 puntow 30 pj., włóške worjechi 40—50 pj. (40—55 pj., lésne worjechi 50—55 pj., jabłuka 10—20 pj., seleri (mérnik) 20 pj. (25 pj.),

Płaczišny w spinkach šu płaczišnyj tydźenšich wikow. Hódźej žane nałpomnjenje, tam šo njepschemenichu.

Swinjaze wiki w Khocžebuzu.

Pschihnali béchu 1295 prošatow a 212 béhakow. Prošata małe 5—8 hr. (4—7 hr.), brézhe 8—11 hr. (7 hacz 10 hr.), wulke 11—14 hr. (10—12 hr. Béhaki małe 14—30 hr. (12—30 hr.), brézhe 30—50 hr., wulke 50 hacz 70 hr. (50—65 hr.). Wiki béchu brézhe, płaczišny šo skruczowachu.

Płaczišny w spinkach šu płaczišnyj tydźenšich wikow. Hódźej žane nałpomnjenje, tam šo njepschemenichu.

Wiki w Halschtrowje.

Pschenizа 10—10,25 hr. (10,25—10,50 hr.), rózka 9,50 hacz 9,75 hr. (10—10,25 hr.), jeczmjeń nalymjeli 8,50 hr. hacz 9 hr., nalétni 8—8,50 hr., wowsh 7,25—7,50 hr. (7,50—8 hr.), bérny 2,75—3 hr., punt 3—4 pj., sýno 2,50—2,75 hr., słoma k sajlanju 1 hr., stótna 1,30 hr. butra 68—70 pj. (75—85 pj.), jeja 13 pj. (12—13 pj.), hušy 90—95 pj. (80—90 pj., prošata 8—10 hr., béhaki 25—30 hr.

Płaczišny w spinkach šu płaczišnyj tydźenšich wikow. Hódźej žane nałpomnjenje, tam šo njepschemenichu.

Wiki schitwórtk w Shorjelcu.

Pschenizа 9,75—10 hr. (9.90—10,40 hr.), rózka 9,50 hacz 9,75 hr. (9,90—10,20 hr.), jeczmjeń nalétni 8 hr. hacz 8,50 hr., wowsh 6,70—7,20 hr. (6,60—7.10 hr.) a butra 2,60—3,20 hr. (2,80—3,20 hr.), jeja 13 pj. (11 hacz 13 pj.), bérny 2—2,25 hr. (1,75—2 hr.).

Płaczišny w spinkach šu płaczišnyj tydźenšich wikow. Hódźej žane nałpomnjenje, tam šo njepschemenichu.

Ssudnjske powěsće:

Pschehladowanja:

wutoru 5. wulkeho rózka 1932:

w Brětni w hoješcu dop. w 10 hodź.: 2 béhakaj, czežkaj, hromadże 1½ zentnarja,

w Klerczach w hoješcu pop. w 2 hodź.: gramofon a radio,

na Horach pola Wojerez pop. w 3 hodź.: krowa, czorna schacka,

Swěrczenjske jednanja:

Swěrczenjske jednanja wotewrichu nad rataššimi stokami:

ratarja Augusta Kloža w Herwigsdorfje čo. 33,
ratarja Měrcźa namrězowjo (herbow) w Horn. Kundraczach čo. 301 pola Lubija,
ratarja Jakuba Weidlicha we Wětrjnjy,
ratarja Pawoła Rychtarja we Wukezach pola Kamjenza,
khóberja Pawoła Czecha w Czornej Wodźe pola Wojerez,
ratarja Jana Bubona we Wojerezach.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tonu abo 1000 kg, howak 10 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	31. 12.	30. 12.		31. 12.	30. 12.
Pšenica	215-217	215-217	lany	150-170	150-170
rožka	185-187	184-186	woka	-16, -19	160-190
jačmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	110-120	120-130
jačmjeń	151 164	151-164	žołte lupiny	130-150	130-150
wows	133-141	133-141	seradella	270-270	220-270
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
pšeń. muka	6.7-30,7	6,7-30,7	lany wosuk	12,0-12,2	12,0-12,2
rżana muka	25,5-27,6	25,5-27,6	such. truhane	6,40-6,50	6,40-6,50
pš. wotruby	9,00-9,25	9,00 9,25	brenj. kruški	12,1-12,3	12,1-12,3
rżane „	7,25 9,75	9,25-9,7	sýno, 50 kg	1.7 -2.0	1.7 -2.0
raps	—	—	rżana słoma	0.85-0,8	0,85-0,85
hróch Viktor	21,0-37,5	21,0 27,1	pšeńc. „	0,90-,90	0,85-0,90
lane symjo	—	—	wowsna „	0.70-0.85	0,70-0,85
pjoluški	16,0-18,0	16,0-18,	jačma „	0,65-0,75	0,65-0,75

Drobnowikowanske płaczizny w Budyšinje

2. januara 1932 po hamtskim postajenju.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaczizny hr.	najwyše płaczizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1 20	2,00
Čelace mjaso	1 „	1.60	2,00
Skopjace mjaso	1 „	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 „	1 50	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1.60	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,64
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,31	0,33½
Jědźne běrny	1 „	0,06	0,08
Rais	1 „	0,32	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,60
Soki	1 „	0,48	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,24	1,50
Sušeny połc	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lit.	0,24	0,26
Jědźna butra	1 kg	2,60	3,00
Jeja	štuka	0,11	0,15
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,48
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Wične płaczizny w Budyšinje.

2. januara 1932

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najniša płaczizna	najwyša płaczizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10.00	10.20
Rožka nowa	50 „	9.50	9.80
Jačmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.00	7.25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	1.70	2.10
Butra	1 „	2.75	3.00
Syno nowe	50 „	2.00	2.70
słoma z maš. mlóć. pras.	50 „	—	1.40
„ „ „ k zasł.	50 „	1.60	1.90
„ z cypami mlóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	18.75
Rżana muka 60%	50 „	—	16.50
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6.10
Rżane wotruby	50 „	—	6.10
Jeja	1 štk.	0.13	0 15
Husy	1 punt	0.85	0.95
Prosata 586 štuk	1 štk	6.00	13.00

Mrkwička w Jablkinicach, jeho zastupjeŕ dekan Michał Hubań w Rejšicach a jednaćel znaty próćowaŕ Bohuslaw Havlin, šulski nawjednik wo Jablkinicach. Towaŕstwo ma hižo 42 sobustawow, miez nimi 32 w Jablkinicach samych. Hižo so dźěła, so by so našim dźěćom tam přebywanje zmóžniło. Z radošću přijimamy tutu powěść a widźimy wospjet ľubosć ćěskeho luda napŕećo słowjanskemu Benjaminej, kiž nuzuje podpjery trjeba, zo mohł swój kulturny nadawk přewjesć.

S Boranc. Schwórtk pjeć wjećorom šmuhačku so ćěrjł na tudomnym wjesnym hacke. Lóo njeběše hišće pjećhora tolsto. Wo hrjeđ hata pjehepaße so nadobo 6-ćtny syn tudomneho dejerja. Hat je na tutom městnje khěro hłuboki. Wjesnjenio pjehikhwatachu hišće w prawym ćasu na pomoc. Wućakhnychu dźěćo i pomozu dołhich rólow sahu na šuche. Njebyli pomoz w prawym ćasu pjehišła, bu so dźěćo tepito.

Z Jasenćy. Kaž je hižo znate, hraje njedźelu Jaščanske kasino ryćeŕsku ćinohru w pjećich jednanjach „Aletius", přełožena wot P. Wićaza. Skutk hraje za ćas kěžora Honoriusa pod kněježenjom bamža Innocenca I. Wosebite stare a drohotne ryćeŕske drasty, ! ŕez hewak nihdźe widźeć njedostanjemy, budu a zawěsće kóždeho zajimować. Njech nichtó tuto hru njeskodmźi. Wšitcy lubi Serbja su witani.

Z Bronja. Na našich polach a łukach, kotreż we mokrych lětach khětro pod mokrotu ćerpja, přewjedźuje so nětko powšitkowne drainěrowanje. Wobsedźerjo su přizamknjeni tak mjenowanemu „Wotwodźeńskemu druźstwu za Radwoŕ a wokolinu". Tuto druźstwo tworja wsy Radwoŕ, Bronjo, Khelno, Boranecy, Dalicy a Kŕiwa Boršć. Dźěła wuwjeduje firma Jehlberg z Lipska. Dźěłaćerjo připokazaju pak so přez dźěłowy hamt, kotryž je k tomu tak mjenowanu produktivnu bjezdźěłnu připomoc dał, kotraž wućini na muža a dźeń 3 hriwny. Dźěła tu na 30 dźěłaćerjow. Dla sylneje zymy dyrbjachu pak z dźěłom tukhwilu popŕestać.

Z Khrósćic. Naš wysokodostony k. faraŕ Sewčik bu k Nowemu lětu wot najdostojnišcho knjeza biskopa dr. Gróbera za „duchowneho radnika" pomjenowany. Cyła wosada raduje so dla tuteho ćestneho přiznaća našeho wosadneho pastyrja a přeje k tomu wjele zboża a wosebje pak bórzomnu strowotu.

Z Khrósćic. Tudomne starosławne Bartec kubło, kotreż knjezej ryćeŕskubleŕskemu najeńkej Rjeńcej słušeše, je knjez Jakub Césla (Zimmermann), syn wićenceho kublerja, kupił. 1. wulk. rózka chce wón do noweho kubła zaćahnyć. Kubło wopŕija wokoło 160 kórcow. Wjeselimy so, zo kubło we wjesnych rukach wostanje a přejemy jemu w nowym statoku wjele zboża.

Z Pančic. Rjany sokolski swjedźeń w Khrósćicach je nimo. Rozprawa hišće sóčhuje. Sokoljo móżeja z nim jara spokojom hyć. Wosebje bě přihóna hra „Swjata Hilzbjeta" wjele wopytowarjow přiwabiła. Tuž je bjez dźiwa, zo chcedźa ju tež w našej wsy pokazać. Z nawěštkom wot 31. dec. 1931 je jednota Sokoł wšitkich Serbow w klóštrskej wokolinje na swjedźeń přeprosyła. Nadźija so tohodla bohateho wopyta, zo so próca wupłaći. Tuž přińdźe wšitcy njedźelu 3. wulk rózka do Pančanskeho hosćenca. Tam budźeće so z Khrósćanskimi Sokołami zeznać. Swjedźeń so započnje z dypkom 1/2 8 hodźin.

S Kobłu z pola Wulkich Sdźarow. Schtwórtk dopołonja přišijěšedźu k jenemu tudomnemu wikowarjej tiju žandarmoju: Kulowski, Wermingkhoffi a Rakeczanski. Chyžu so jeho wo wšchelakich wěcach wopraŕjeć. Tutón pak wulkoći we swojej spanjelstwi pšches wokno do šahcedy a cźekłasche pšches płót na polo a potom do khójnow. Haćhrunjeź so žandarmoju hnydom za nim pušchćichu, njemóžachu jeho tola doňahnyć. Schto je mjenowany šlućił, drje so w pichihodźe wupokaja.

Z Kulowa. Při hodownym wobradźenju towaŕstwa swj. Vincenca w turnowaŕni towaŕšneho domu wudźěli so na 50 wosobow, muzkich a žónskich, wšelake šaty, wobłećenja, wosuški a druhe słódke wěcy. Nimo toho běše za kóždu wosobu mjasowa khartka, 2 hr. hódna, připołożena. Nałobny dobroćel běše za tutón zamĕr 100 hr. daril.

S Wojerez. W nozy k Sylwestrej wokoło 3 hodź. tudomny wokrjesny medizinalny rada dr. Meyer je swojej mandźelskej j automobilom sujesłoži. Dr. Meyer pschitěhdźe se swojim autom ŋ Barlina. Na dróhy ſ Khoćebusa so Hródka so auto na hładkej dróhy wobšmyknu a so pschećišnu. Sujesłożenej dyrbješchtaj na tři hodźiny pod wosom ležeć, pŕedy hač jim namakachu. Jeju dowjezechu hnydom do Hródkowskeje khorownje. Pola wobeju njeje ranjenje strašne.

S Dolnjeho Wujezda. K wobźěwanju muŕy mjes tudźimi, bjes dźěła policija ju składowaŕ, so moža ŕěbi tunjeho połucho drjewa nałožeraŕ. Sa tuni pjenjez je můžno, ŕěbi mnoho pjenjow wukopaŕ. — W łětnišchim nětko mjenjenym lěće je so w Dolnim Wujezdźe khěrko wjele twarilo. Wobsedźe je wjele domow za jenu swójsku nałaźu, kaž ŕej rjane twarjenje, kiž je knjes pŕistawy agent Hänich natwaril. — W Kijankez korczinje w Radej rozbi pjekaŕši mišchtr ſ Wojerez wokmowe schkleńzy, ſ čimž so na rukomaj ſrěja.

*

S Drježdźan. (Luboseźne pschekhwapjenje Drježdźanskich Serbow pŕches němšteho korczmarja.) Drježdźanšzy Serbja ſeidu so na Chriſtianskej dróhy 22. Jako so Smijez Gusta na wotpocźink poda, wobzarnowachmy, so ſhubinny nałcheho ſerbſteho korczmarja, kiž naš ſtajnje jako ſwojich krajanow lubje witaſche a ſo ſ nami ſabawješche. Nětk hospodnje w nałchej ſowaćichnej korczinje němšti hoſcenzaŕ Steglich je ſwojej mandźelſtej. Staj pſcheczelnowaj a njechładataj jeno na ſwój muźik. Mataj dorozumjenje ſa naſche hajenje Sserbowſtwa a rady pſchipoſlućhataj, hdyž ſebi naſche rjane ſerbſke ſpěwy ſanoſchnjenu.

Jako pšchi pošlednim pożedźenju spěwy wuklinčake bachu, wotewrichu so durje a pšches gramofon wušłyšachmy nam lube serbske spěwy. Hospodaŕ chyžše nam na tajke waschnje k bodam luboseźnoſt wopokazaŕ. To wubudźi powschitkownje radoseź a wjesele mjes nami. Spóſnachny tola ſ teho, ſo tej Nĕmzy — hdyž tež małohdy — maja dorozumjenje ſa to, ſchtoź je nam lube a ſrjate. Čim bóle ſebi tutu luboseźnoſtoź wažimy, dokelž wotwiſuje korczmarſke nałóle wot nĕmſkich hoſcźow. Čźi pak ſu ſo na ſerbſke ſpěwy ſwuzěli. Stawa ſo podobne hotež w korczmach ſerbſkeje Łužizy? Luboseź wutrobły hrěwa a pſchiwohna k dorozumjenju mjes ſobu. Njech khwalobny pſchikład nĕmſkeho hoſcenzarja w Drježdźanach wobſebje korczmarjow we Łužizy wabi, tež ſa dźiwaczą na ſaćiſnje jich krajanow. Sserbja budźa jim wděſe ſa to dźakowni.

Z Łužicy

* S Kodrez. W nozy k ſchtwórtku wokoło 1/42 hodź. wudyri woheń w pjezy H Koorečankich dźěkatſnow. Pěz ſo ſa krótki ćaſ po ſyłnym palesche a wohnjowa ſtrjełtnja na běſche wjele kilometrow daloko we wokolinje widźeć. Wohnjowe wobory dyrbjachu ſo na ſchitanje ſtuſdodnych njezow wobmjeſowaćˌ. Pěz H ſo dospołnje wupali. Haſchenje běſche pſchi ſymje jara wobćežne. Kak je woheń naſtał, hiſchće njeje ſnate.

* S Bjarnaćicy. Se ſakſkim muſowym wukaſom ſo ſe 1. januarom 1932 hamtſke ſudniſtwo w Bjarnaćicach roſpuſćeji. Bjarnaćicy podſteja wot 1. januara 1932 hamtſkemu ſudniſtwu w Ochranowje (Hermhut).

Handrij plenči so z kócku

(Wobraz ſe wſy.)

Dokelž na ſwěrze niczo druhe ſa dźeło nima, ſaćeri ſej cźaſ ſ kóczin. Kajka hara to druhdy je dla ſtareho wóſłaženo kozora. Bjes ſźiwa, ſo tola cźinjenje ſona ſkónczuje ſyte krydnje, hdyž dyrbi dźeń wote dnja na nje hladaćˌ. Mĕnju, ſe pſchećiſźiwo tonu nichtó niczo nĕcź nje-móże, ſo muź tež ſ kóczku rjenje cźini a ju naſtajnje na bok njekopnje, kaž mójeſch tu a tam naſhonicź. Nichtó je-mu njeporońuje, byrnjež je troſchku pomajkał. Ale mojt lubźićźa, ſchtoź je pſchewjele je vſchewjele! Hdyž tajke kócze ſwĕrzo wjaſy wo bomje płacze hacź ſona, dha mje woſtajeze na pokoj!

Woprawdźe, hdy dha je mnu tak rjenje cźini! To jemu na myſle njepſchiſłdźe. Pſchego ſaſo jeho kóczka a jeho kocźa! Mój jejmjerſch nĕ, to móże rjenje cźiniczˌ, ju majkaćˌ, plenczićˌ a pĕſtoniczˌ. Niczo njewadźi, hdyž pjecź a wjazy njeniſchinow ſabije a dźeło ſakomdźi. Hdyž kocźa ſo wokolo hróſzinjeho rózka pokaſa, woſtaji ſmjenje abo ſu-kanjereſanje ſtejo a leźi a plenczi ſo najprjedy ſ tym ko-cźim drjechmom. To ſo ſ njej belcźi a ju pokoſkoze, byrnjeſch jeho pſchi tym ſdrapała. Niczo njewadźi, je dźeń jeho dobra duſchna mizka. Druhdy wſchak troſchku ſu-cźiſcho ſdrapnje, dokelž ſej wopraŕdźe ſa wokantik myſzki, ſo hibaſy ſo poŕſt je nekajka myſchka. To pak jeho njeboſi, ſchtoź je to. Hdyž pak naſch jedyn jemu raſ ſchibaze ru-bińſcho je ſapinajeſ jehlu ſatkhnje, to hižo jehlu w tyle cźuje. To mohła najprjedy nekajku deſtu pod rubińſchko ſunyć, ſo cźeſe'neho knjeſa mandźelſtejho njeboj ſakła.

Je woprawdźe tak, kaž nam Wórſcha wuſſoŕzi. Se ſwojej ſónku ſmolom tak rjenje njeczini, kaž ſ hſupej wólbrnej kocźej. Lĕdma do ſtuwy ſaſtupiwſchi hižo ſo ſapo-cźina: „Moja mizka, moja lubа mizka! Sſedźićch tu rjenje na kachlowej lawzy? Wohrĕwaſch ſej khribjeczit pſchi kach-lach? Haj, moja mizka, tak cźiniſch'prawje. Haj wſchak, mĕz-niſch tak derje, moja mizka, haj wſchak ſej ruzy wumnyja. Nó hej!"

A wóſłaza kocźa je ſyła wólbrna ſa Haudrijom. Trjeba ji jenoź nĕhdźe blizko njeſchinicź, poczina hnydom baſnicźki bać, ſo wokolo njeho ſchnórace ſa ſ hłowu do njeho ſtor-kacź. Trjeba ſo jenoź nĕhdźe poſydnyć, hižo ſedźi jemu na klinje abo ſaleſe na ramjenje. A njeńdźe wjazy dele. Wón ju tež dele njeczińſnje, to ſtare ſpnite drjechmo. Niczo! Kedźžlinje ju pſchima a na nóźli ſtaji, hdyž potom ſtanje. So ſej njeby ſanu nóźku ſtamała abo ju pſchi tym na-ſtróżała!

A hakle potom, hdyž ſo k blidu ſydnje! Nó, to je cźi mizka prĕdku a ſady! A byrnjeſ ſo jemu wokolo noſa a łźizy ſ wopuſchu mórała, to niczo njewadźi.

Dw jej, to by ſej Wórſcha kŕydnyła, by-li cźyſta na to ſwarjeczˌ a ſo huntoricź. Schtoź mizka cźini, to je Han-drijej wſchitko prawje. Troſchku ju naſwari, hdyž ſo ſ nim hnydom ſ talerja ſobu jĕſeź. A Wórſchu to ſakleze hněwa.

Ale dźenja pſchi wobjedźe běſche jeho wjelelubowana mizka khěro khrobta. Mĕjachu bĕrny ſ kolhaŋu. A hdyž Handrij ſo pſchipódła kuſk koſeja napi a kaž jeho móda je, pſchi tym do wjercha hladaſche kaž huſy, hdyž ſo hrinta, ſchiwnpdźi hrabny mizka pośledni zypi kolbaŋu a ſuk be-ſche ſ nim pod blidom.

„Ty ſcherbowſchi kocźi luderje! Hdźe dha tón ſły duch je? Zona, njeſmĕj ſo tak ſchcźipake! Nĕ, wy ludźićźa, mój rjany kuſk kolbaŋu! To ſły tola widźeć dyrbjała, hdyž ſe pazku ſa nim hrabny a prjecź wſa! Kócźka ſej ſa to nje-móże. Ta bĕrje, hdyž ſo na nju njekedźbuje. Hólcze, nje-ſchcźĕrˌ ſo hiſchcźe ty też tak wóſłaze!"

Hižo je ſtanył a pyta pod blidom, ſtólcźkami, w heli a pŕez ſtwi. Ale luba mizka je hižo pſche wſchĕ hory a doły, ſ powcźinjenymi durjemi won.

„To je cźi runje won ſtrowo!" doda Wórſcha. „Pój noſ a jĕź dale, maceź ſej bĕrny w hóli a popſchej pĕtnej nizzy tón kuſt kolbaŋu. Wbohe ſkocźatko je ſ ſej kócź a koza, ſo ani hrjebleſchcka-nje ſchći kaldonje. A potom je wſch hacź ſy ſo ſ ſcho twoja duſchna mizka!"

Dla tutych ſchcźipajcych ſ ſo Sam hori, wĕſo ſej na kóczku. Ra ſche won. A hižo ſtinchachu jeho njemórcźi a njeſmilnje ſ ſchdubom praſkaćˌ! „Nĕtko dyrbi ſej wobohe ſwĕrjatko ſa to mĕź. Nebyły ju tak ſaplencził a ſapimpłił! Kócźy mójeſch dobry hyć, ale wſcho na ſwoje mjeſy. Tak je, najprjedy ſo ſ njej plenczi ſchtó wé kał jara, a potom ſaſo ſo na nju rożnya kaź ſo njedobro. Sſchyſchiſch, hólcze, kak dźela! Wboha kócźka! Nĕtko drje ſo prawu luboſej ſpóſnaka. Ale ſtrowo cźi tej je. Hdyž cźi mloko a druhdy dobry kuſ bam, cźiniſch, kaž by ſo ſamo roſumiło. A hdyž eſe ras njeſwarju, wuczeſe njeſch ſtaremu na klin."

Njepſchinjeſe pſchewutrobu, dyrbi wbohemu ſlocźatku na pomoz hicź. Schtoź je pſchewjele, je pſchewjele.

„Muźo, ſy bha roſum ſhubił!" S wobroczenym kjom mĕſcźi ſo okócźki tamle pſchi drjewowej hromadźe. Hiſchcźe nĕkotre raſy dyrbi na njeho rejcź, dónlź njeſaſtanje.

„A byrnjeſ to ſejerba ſaraſyk, je mi wſcho jene!" pſchińdźe hiſchcźe zyle roſhorjeny do ſłeźe naſpjet.

„Nó mizka, mizka", wakitaj maceź a hólcźej ju pod hromadu won. Ale mizka njepſchińdźe. Je ju ſaſoſnje na-bojała. Schtó wé, hacź móże ſyła hiſchcźe laſpeź. Bóh wé, kak je ju pſchihotował, tón njemdrjeny.

Hdyž do ſłeźe naſpjet pſchińdźu, ſkacźe nadcźa mizka zyle mĕrnje po ſtwdźe dele a ſo hiſchcźe woblíſuje. Tola pak ſo hnydom ſamrócźi, hdyž jich widźeſche ſ khĕžnymi du-rjemi ſaſtupicź, dokelž tola cźiſtcźeho ſwĕdonja nima. „Nó, widźeze, ſtym ſej hnydom myſlita, ſo jenoź k woczonaj wſchitko cźiniczˌ a do drjewa mĕſcźiſch kaź njemdry. Nĕtko pak ji wopraŕdźe nĕſchto na ſkapu daj!"

„Ty tola na błaſu ſa nimu pſchibĕhnjeſch a ſo nad njej ſmiliſch. Snaju cźe!"

*

— **Porjedźenka:** We wobraſu ſe wſy w ſchtwórtkownym cźiſłe (31. XII.) je wulki ſmyſłk kaźaju ſmyſłk. Nima rĕkaź w 33. rjadźu wot deleka „ . . . a je ſaſo knjes nad Bohu, **ale knjes nad ſobe.**

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wukłady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu:** Pothmu-rjene a mile.

* **W Kłake w Turcźizach je kamjeń wot horſka dele pad-nywſchi 41 łětneho dźełaćerja Hoćka je Schérachowa ſa-raſył. Hoćka je wudowu a tſi njeſaſtarane dźećzi ſawoſtajił.**

* **W Herne pola Eſſena ſtaj ſo tſijo njeſnaczi muzjo revolwer pſched ſobe dźerzo do Commerz a Privatneje banki dobyli, hdyž běchu tam jenoź tſijo ſaſtojniſy pſchitom-ny. S pokładnje 1500 hriwnow a hromadu ſlěbornych pjenjez rubińſchi ſu cźeknyli.**

* **56 500 hriwnow ſ pośłſeho woſa rubili. Dwaj ma-ſkowanaj rubjejniſkaj ſo ſchtwórtk w Batroppu w Poruhr-ſkej do jeneho pośłſeho woſa dobuſchtaj, kotryż na Botropp-ſkim dworniſchcźu k wotjeźdej hotowy ſtejeſche. Mjes tym ſo jedyn ſ njeju w kóždej ruzy revolwer ſaſtojnikej hr ſche, druhi 40 kilogrammow cźeſki pjenjezny ka 56 000 hriwnami rubi. Rubjejniſkaj ſtaj ſ awtomob kotryż na njeju cźakaſche, cźeſkoj.**

Swójbne powěsće

Semrĕli: Marta Semarſkowa rodź. Arnoldeź w Bu-dyſchinje, 32 lĕt. — Alojs Opitz we Wownjowje, 31 lĕt. Khowanje je dźenja ſobotu. — Marja Teubner w Kum-wałdźe, 76 lĕt, khowanje je dźenja ſobotu. — Karla Hen-drich Koppelt, raźiny dźełaćeŕ na wotp. w Kamjenju 67 lĕt, khowanje je dźenja ſobotu. — Bohumił Müller, rentnaŕ w Bĕlej Wodźe, 76 lĕt, khowanje je dźenja ſo-botu.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Spěwarjo a spěwarki „Jednoty" a „Nadźije" ſo přeprošuja na wutoru 5. wulk. rózka wječor 1/29 hodź. do Serbſkeho Domu na spěwansku pruhu. Njech pak tola wšitcy přińdu. Wowčeŕk.

Drježdźany. Towaŕſtwo „Cornobóh" zmĕje njedźelu 3. wulk. rózka 1932 wječor w 5 hodź. w žurli Tanz-institut Köneke, Zahnsgasse 2 II swój hodowny swjedźeń. Sobustawy a hoſćo ſo na njón wutrob-nje přeprošuja. **Předsydstwo.**

Pančicy. „Lipa Serbska" wobdźĕli ſo z khorhoju při pokhowanju swojeho ćestneho sobustawa, knjeza prof. Jana Bryla njedźelu w Khrósćicach. Corny woblek a wyſoki klobuk. Wočakuje ſo, ſo sobusta-wy połnoličnje přińdu. Spěwarjo zeńdu ſo hižo we 8 hodź. pola sobustawa Natuša w Khrósćicach.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Ducman Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Pčołarske towaŕſtwo „Delni Sprčwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowaŕnje za november 1931

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najniſza	Temperatura po Celsiju najwyſſa	Temperatura srjenja měſaćna cźopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Lićba dnjow wuleźenja	Lićba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć deśca
210	+6°	—8°	+0,7				150	150	150	0,450	4	—	—	41,5

Měšć. dźiwadło

Wjednik: J. Syguda — Tel. 3263

Njedźelu 3 januara, pop. 2 hodź.

„Peppina"

W. [illegible]

Žony maja to rad...

Wječor 7/4 11 hodź. [illegible] předstajenje, komedija

Intimnosće

Pónjedźelu, 4. januara, wječor 7/4 8 hodź.

Žony maja to rad...

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

we wulkim składzie

„Jan Schiebach w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Dwě trjebanej

mužacej kolesy

derje zdźeržanej, ma na pře dań

kokosowa wikowarnja

Poitner w Sernjanach

Meble

a polstrowane twory

pjenja

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serbi

Porjonje přepušć. a prawy

posleščowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe sčinkosće runje tak tunio. Wupjerkowe a nawoblekowe zbytki

Hilger

na Seminarskej hasy 2

Nowe a trjebane

meble

wutykane wěcy

dźela dźěžmy pjenja

K. Wenzel

jenož na Hórnječerskej h. 11

Tež na wotplačowanje

Bily barchent . . . . w 40 pj.

Wóskowany barchent 160 sćěrki . . . w 90 pj.

Cepłe košle a kholowy

Kožowe šaty, bóle a pisane

Gardiny, wulki wobj., tunjo

Přikrywy na diwany, blida a soły

da Trlei w Budyšinje na rožku

Zwonk. Lawskeje hasy 10

Spóznaju khorosć z rukow, mjez wóča a z wočow.

Wě hojenske masaže Homiopathija. — Wothladanje z hojenskej magnetopathiju.

Wclanic Harnisch w Budyšinje na Póstowym namóscie 44. — Wěźenje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnu.

Modu, wysokosudźne

kruwa

na prodań na Židowje 122

Wysokosudźena

kruwa k čahaniu

z 3. čelcom, je na předań

w lasenicy čo. 14

Kachlej, kakan kolon. twory

Kyrio

Zwonk. Lawska hasa 24

Zadanźenemu

nalutowańske pjenježy

wot 6 hač do 9 procentow

Sekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypothekl a hdm. papjery kaž wšě druhe bankowske dźela

Přijimamy a wuplaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khorěbuzu a agenturow w Kulowje, Wjetbnje, Łazu, Wulkich Zdźarach, Khróścicach, Barće

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, tež we wsach. :: Telefon čo 2438

Meble

kupujeće stajnje jenož derje pola firmy

BERNH. WALTHER

w Budyšinje na Bašte hasy 6

pódla „Běłeho konja"

4. januara 1932 wot 10 hodź.

dobrowólne přesadźowanje

Njepřemokawe jaki, jopy, gumijowe manille, dźěćace wobleći, přikrywy, košle ze zasadkom a zwjeršne košle, spódnje sukanje, wobleki, nohawicy, spódnje kholowy, košle z kholowany, a wšelake druhe wěcy

Jurij Leimer w Nowej Jasenicy 52 pola Njeswačidła

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotdaći wěcywustojnje a najspěšniso

Naturska hojeńka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej drózy 6, 1

Přijimanje jenož sobotu wot 9—5 hodź., bewak we Dr. Dźěžanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46467

Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutrnowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow. Kniwowe a dušine čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoću, magnetiske hojenje

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswětlenje blida abo 4 zabłowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekuješe po 2 podobne lampjenje wěcy. 1.50 2.— hr. Wustajene we wukładowym wokně

elektriskcho wikowarja **PAUL**

w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Kola

kolowy gumi

kolonc potrjebu

tajšo pola

Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjenu. h. 16

Kóžki

kóždej družiny kupuje po najwyšich płaćiznach a přijima k bělenju

Hermann Erdenberger

w nowarnja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Blidowe přikrywy

130/160

k wušiwanju wot 2.25 hr.

Günther

Wos. wobkhod za mjene dźela na Žitnej hasy 9. Tel. 2588

Wšě družiny

kholidłow

ma stajnje na składzie

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Nakupowanje kóžkow

Wobdźěłanje kožuchowych kóžkow, hotowe kóžkowe krawaty

Leunerec bělerńje

na Garbarskej hasy 4

na Sprjewinej hasy 2

Hypothecki

polne wupłaćenje, njchodźa so wupowědźić, bjez danje na zajimnosć. Wopisma darmo.

Hypothekenkasse A.-G. Leipzig C 1, Dufourstrasse 4

[illegible] po přihódnych [illegible]

M[illegible]orske kola kóžd. znamki jězdne kota za ńony, mulow (Dritroller), šijace mašiny, Zimace mašiny, gramofony, ačole, narunnanske dźele atd. wobwódźenja za motorake a šidłe kola, dybzadne lampy a baterije, nakhribjetniki, sedłowe přikrywki, dźěłace sedła, płókanski kompresor — lohk o płókanju, radiowe připrawy znata znamki, wuporjedźenja a nikłowanje.

H. Paul Gräfe

[illegible] Tolstoj, w Kamjencu Tel. [illegible]

Serbska gryzła we Wudworju

jutře njedźelu

50 pjenježkowy bal

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje wuh[illegible] dalokowidy atd.

Specialist nowóčasneje wóčneje opti[illegible]

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy [illegible]

(Nowotwar khorobneje kasy)

Walter Rinnelt

na Kamjenu hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Kěrny"

wosobny frizěr za šujcow, knjeni a knjen[illegible]

zhotowja wšě wobsahowe dźěła kaž wotfihanje po waših hustym a pažlatym (Bubi w. Page kópje). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow / Přijimanje towaršwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne posłužnje.

Wosebity der[illegible] cigarow a cigaretow

Česćenemu wobydlerstwu w Barće

a wokolnosći z tutym wozjewjamy, zo je knjez Ethard Łanga w Barće z našeje służby wustupił. Předběžne dalewjedźenje našich agenturskich dźěłow smy knjezej Měrčinej Mjetkej w Barće č. 55 přepodał

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Wozjewjenje.

Česćenemu wobydlerstwu **w Njeswačidle a we Radworju a wokolnosći** z tutym wozjewjam, zo mam swoju wotnožku

w Njeswačidle wot **štwórtk** do **sobotu**

w Radworju wot **póndźelu** do **srjedu**

hač na dalše wotewrjenej.

Z pječesćowanjom

A. Lorenz

Po wjacyljetnej a wulcy sćerpnej khorosći a poddaty do Božeje wole zemrě dźensa (2. 1.) rano we 3/4 3 hodźin, ze wšěmi swjatymi sakramentami derje wobstarany, naš horcolubowany syn, bratr, bratrowc čestny młodźenc

Jan Šěrak ze Žuric

a budźe wutoru we 9 hodź. we Wotrowje pokhowany.

To wozjewja we hlubokej zrudobje

swójba Šěrachec w Žuricach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smoleriec kniličišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerjo so stajace nawěški a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja despolnje běduy. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńe dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 2 · **Budyšin — Póndźelu, 4. januara 1932 — Bautzen** · **Lětnik 91**

Pokažena nowolětna rěč němskeho presidenta

Nowolětna radiowa rěč němskeho presidenta Hindenburga bě jo na jejnym konju i mjezywołanjom: Kedźbu, kedźbu! Němska stej w jnanjenju cźežnjenje fronty! „Sćiawa sowětskej uniji a sowětskej Němskej!" pokazyła. Kommunistiskeho wěcznika, kotryž potom wo proletariatowej jenotnej fronce rěžeschе a přećiwo diktaturje a mjesowym wukazam protestowaschе, nójadnu bórzy je zołmy wotcźischeć, tak so běchu słowa němskeho presidenta jasno jasnje słyschećz.

Policija je bórzy wuhladźiła, so su w Bukowje pola Barlina hač dotal hischće njejnate wobjomy konjentne wěko kabeloweje jamy wotkěchnyte, i kabelowe žily wobwinyli wotbělite a potom mikrofon je žilu swjasale. Na to je jim mózno było, rěč němskeho presidenta přehcrotowej. Mandźelskej, kotraž staj schtyrnaće wjecor 1/4 7 hodźin pschi tamnej kabelowej jamje nimo schłej, staj tam dwaje młodeju muzow widźałoj. Jedyn z njeju je na jemi leżo ho nad wotewrjenej jamje khlak, druhi je ho rozkładowak. Policija je hižo nětkotrych i dźela puschczejnych kabliadźerjow sajała; pschetož jenoż wězywnyłnosći su mohli kabelowu wobwinyku wotběłić a mikrofon je žilu swjasać. Sajatych pak su puschczili, dokelž jim njeźku mohli janeje winy dopokazać.

Paris přećiwo Hindenburgej

Hindenburgowa nowolětna rěč je Francozowsam mało spodoba. Parižske nowiny ho na to hórscha, so Hindenburg w swojej rěči žada, so bychu Němskej reparapije spuschćile a so by jej prawo na bronjenje dało. W Barlinje chcźeja najwažnische Versaillelskeho mérowcho sćežnja wostrońć. Dokelž je nětkole njemóžne, powschitkowne wotbronjenje pschewjeść, chce hebi Němska prawo na swobodne bronjenje wumisować; to je sajdada Němskeje.

Němski president je so nutne wěź, tule sajdadu i jara poměrnymi wurokami potwjerdźeć, i wulkej mudrosću swoje słowa wubérajo, tola to tomu njesadźewa, so budźe němska sajdada thutne wobležnosće na bliźichich konferencach cźinić. Nowiny „Liberte" pischu: Němski president njeje nicźo rjekł, schtož njeby mohł Hitler sobu podpisać.

Powšitkowny strajk w poruhrskim hórnistwje njeje so poradźił

Kommunistojo běchu dźełacźerjow w poruhrskich podkopkach namotwili, so bychu sandźenu sobotu na dźełacźe prozentiske skćeženje nsdy i powschitkownym strajkom wotmołwili. Tola jenoż w dwěmaj podkopkomaj je dźeł hórnikow i dźela wuwostało. W podkopkach „Brassert" je policija dweju kommunistow sajała, dokelž staj k strajkej namotiwoj a dźełowemu wodźerej hrožiłoj. W Dišlenje su k dźełu swólnjwych hórnikow wołpjet wobležeźowali. Policija je kommunistow z gumijowym klumpachom rozbijała.

24 000 jutrow so na přesadźowanje preda

Wobležedźenstwo hrabje Praschemy w Falkenbergu w Hornjej Schlesiskej, kotrež je hižo dźěsći cźaš placzenja njezhmane, dyrbi so hrjedź februara na přechadźowanje přechodowaź. Wobležedźenstwo je přches 24 000 jutrow wulke, kotrež běchu přjedy na 24 samostatnych publikowych podźělow rozdźelene. Jenoj 9000 jutrow je pod pluhom, hlowny dźeł z lěsow wobstoji. Nětčicźka hódnotej Falkenbergskeho wobležedźenstwa so na 3½ milijona hriwnow wobliža a je nimale z 3 milijonami hriwnow hypothekow potcźenje.

Kommunistojo do nacionalnych socialistow třěleja

Do schtyrjoch nazionalnych socialistow, kotiż so nowe kło rano we Welkpe pola Magdeburga se sylwesterskeho swjedźenja wróćachu, so z lekkow nadobo rjeleschе. Nazionalny socialist Wittfeld so hnydom mertwy na jemju swjeze. Mjes nadpadnjenymi a nadpadnjanymi z pschimanjch dóndźe, pschi kotrejž so jnowa wjazy króć třeleschе. S tym so dwaj druhaj nazionalnaj socialistaj kronschtaj. Dwaj nadpadnikow su sajeli. Wonaj pjecźa kommunistiskej stronje pschisłuschataj. Też jedyn z kommunistow je so framił.

Rozbuchadła w Gräfenhainje kradnyli

Po sdaću w nozy wot 28. hač z 30. dezembrej 1931 su so njeznaći ludźo do pólbrowarje kněži w Gräfenhainje pola Kinsbórka dobyli a i njeje 44½ kilograma anomita a 8½ kilograma anomitowje želatiny w cźerwjenych wobalkach po 1 kilogramje kradnyli. Policajski presidium w Drjezdźanach je so zdźelaku, kotrejž k wuslědkownju podtchow dowjedźe, 500 hriwnow myta wusajało.

Jeneho kommunista zatřělili

Pschi krowowych pukach w Zoppocze pola Gdańska (Danziga) su jeneho kommunista sastrělili. We wikteriajahrodze tam 30 kommunistow nowolětny swjedźenk wotmě. Do cźrjódy nědźe 20 nazionalnych socialistow, kotiż nimo cźehnychu, je so pjecza třělite. Jeneho nazionalneho socialista je pjecza kulka do kolena trjechiła. Kommunistija falowa kontrolta pak wudawa, so su tśo nazionalni socialistojo hač do dwajstowje pschisłuchi a tam hnydom wschitcy pschicźiny hdźej kóžej z revolwerow třělili. Jedyn wutśel je dźiałacźerja Paduna fatycznje trjechił. Kriminalna policija je swędźeła, so je so do jeneje merje wiktorja zahrodły wjele kulow třěłało.

Kommunistiski štab bronjow wuhladźili.

W Dorgawje su wulki kommunistiski štab bronjow, za kotrymž je policija dawno hladźała, na jenej fabje blisće mjestowje mjeh wotkryli. Jenu maschinsku třělbu, někotre pschchowe třělby a karabiny su wumyli.

Wjelka flota do Francozowskeje.

S němskej parnej łódźu „Bremen" je so z Newyorka do Cherbourga (w Francozowskej) 181 hrubow flota pschinjesło, kotrejž maja hódnotej 40 milijonow hriwnow. Tole flota je so někotre Parižske wulkebanki postajene.

Ultimatum na španiske knježerstwo

Schef zdypanskeje žandarmerije, general San Jurjo, je španiskemu ministrej na ultimatum podobnu listu pósłał. General San Jurjo je na to wobležeźnje, so su pschi njemirach w Badahozu a Castillanku pjecź žandarmow mjerili. General žada, so by knježerstwo hnydom rajne naprawy pschećiwo anarchiji cźinilo a pschipowěda, so budźe sam tele naprawy cźinić, so by zapowědźenje knježerstwa, z radikalnych a socialistow wobležeźnego, nasdyschćiwo stupił, kotrejž radikalnym elementam pschedpśiwne cźinić dawa.

Ludowe wothłosowanje w Finskej

Wunoschi wothłosowanja wo sakasanju alkoholistich napitkow je so wschěch stron do Helsingfors doschoł. Nědźe 515 000 hłosow je so za to wupraiło, so by so sakasanja wotstronilo, nědźe 204 000 hłosow sa to, so by so sakasanja dale wobstała, a 10 000 hłosow, so by je wona pscheměnił. Wjetšo hromadźe je so połajkim 70 procentow pschećiwo sakasni alkoholu wupraiło.

Spěšni jendźelscy dawkidawarjo

Napominanje na jendźelski lud, so by tśi schtwórcźiny sastatcho dokhodneho dawka sapłaćił, je w zyłej Jendźelskej wulkich mjeło. Dawkownje mjezachu kołosni wjele dźeła. Hižo jahe rano ludźo pschichodźechu, dawki sapłaćeja. Podsajtcho psched dawkownjemi cźrjódy dawkidawarjow trejachu. Wschelazy dawkidawarjow su dokhodny dawk hać do jinnija sapłaćili. Stało je so tomu, so je so dawk i pósłu pschipółpłał, kotremuž bě nowolětne błogopschecje pschipiśane. Dawkowe sarjadnistwo wjerchownego Londona je nasse leto pjatnaće króć wjazy pjenjez dóstało, hać w tym samym cźasu 1931. W Bristolu je 10 000 wobstojnow januarsku ratu dokhodneho dawka psched placzanym dnjom warnowało.

Też w Pólskej so ratarstwo skita

Pólske knježerstwo je někotre wukazy pschipowědźile, je katrymuž dyrbi so cźežki pólski ratarjej kriz wobarać. Wone su hižo na němski nusowy wukaz podobny, kotryž je so za schćitanje ratarstwa wondał. Tak so schćitanje pschećiwo zwjazowanju ratarskich leżownoscejow a pschećiwo pschedawanju dołha na dźiwjenje thanatych fiskowe sarjadze.

Pólske knježerstwowe nowiny na to pokazuju, so Pólska industriju a ratarstwo i powjeschenjonu złow schćita, so by mohła i pschedbytkom jwonkownjcho wiwanja kóstowne wukrajne požeńonki wotpłaćeć.

Gandhia zajeli

Nadjatosej w Indiskej cźrje je pschiběro. Gandhia su sajeli. Wozjawjaja so, so indiski městorat też wichoindiski kongrej sakaje.

Indiski městorat lord Willington je Gandhiowu zadatej sa rozrěźenjom wotpołatej, so na to powołuje, so ma je pschi nětčischich wobstejnostjach za njewuschne. Połahuje na kongresowu nazschijnosć a na hroženje i nowej wójnu njepschituschnosće, njemóże rozrěźenje pschinjesć. We wotmołwjazym pismje ho Gandhi a kongres sa wójnu njepschituschnosće samotnitaj cźinitej, a to tohdy, so budźe indiske knježerstwo najwótschiske naprawy pschećiwo kóžbnemu sajawjerjenju pschitschnosće cźinić.

Gandhi je prajił, so sajawjerjenje rozrěźenja jako najwjetschi knježerstwowy smjef a jako stamanje Delbiskeho dojednanja wobhladuje. Jeneho i najwotamnischich wjednikow w kongresu, Sbosa, je policija na purjowanju po jeleźnym sajała a to njeznatego mjesna dowjedła.

*

Wschowindiski kongrej je indiskemu městoratej w telegramje wotpowěd, so je ho kongrej rozbrajił, **bojkot pschećiwo wschém jendźelskim twarom** wotprajił, so pak dźe pschi tom z wojjewjenjom wojowarjeje pazole cyołaj, jeli je ty městorat składnosć k rozrěźenju dał. Městorat njeje toho rozrěźenje jasadnje wotpołał, so pak zapowědźił, so wo wobstejnych postajenjach rozrěźenj, kotrejž ma knježerstwo sa mjnje, je bojschtaj ho měr a porjad jathowalo. Gandhi jadasche, so je tajich wumělenjenjow za rozrěźenje njejmě cźinieć, tola trat na nich wobstawa a rozrěźenje je njeznaje. Tohodla ma je nětko zwjesnjać, so je „wojowanje bjes nasylnosće" a wójna njepschitschnosće japowoje. Też na pad, so Gandhia sako sjimaju, chcźeja je nje tym stało, je Gandhi pschihotowany; ludźo su bo położeni, kotiż potom wjedźiwschu pschewinyli kole za to wěźi, so je położenje w Indiskej

W Jendźelskej wjeło na tole [illegible]

Protest jendźelskich [illegible]

Wjednik jendźelskich [illegible] je indiskemu městoratej telegram pósłał, w kotrymž je proji, so je dźiałacźerka firma rozbrojena, dokelž je [illegible] knježerstwo japowědźiło, so i Gandhiom wo sajtrajschnych naprawach rozrěźenj. Gandhi je ho na to samerił, Indisku na měrne wašnje *k tomu donjesć, so by ho wona, i jendźelskim knježerstwom* dromadźe dźiłaje, jako stat wuznawała, kotryž je sam sorjadnje.

Wobléhanski staw so w Mandźuskej připowědźił

Telegrafowa powěsćenja „Rengo" w Dokiu powěź, so je japanske wójsko do Kinczawa pschicźahło. Wobsydźerjowo je pjecza japanske wójsko se saherjenjom powitało. General Honjo je niedźelu do Kinczawa pschijeł, to by dalsche operazije pschećiwo zofazenu chinesjenu wójsku cźinił. Do Kinczawa je cźełodra 41 bombow mjetnych kćeskow pschileźała.

Samostatna Mandźuska.

Kaž ho z Charbina powě, je general **Cźangczingbai** njedźelu **njewotwisnej Mandźuskeje wuznołał.** S wobkhadnym telegramom je wschě wójskowje w Mandźuskej namotnił, so bychu jenoj na wukazy mandźuskeho knježerstwa posluchnyłe a so njedźiwaju wjazy i wyschkowskemi w Nankingu a Pekingu wobkhadźale.

Wobzamknjenje japanskeho knježerstwa

Sobotu su japanscy ministrowje zhromadźili, so bychu politiske położenje rozprajili. Wójnski minister wo wojerskim położenju rozprawi pode a pjeźi, so dyrbi japanske wójsko po wobkrućenju Kinczawa Mandźuskej se zubjejnikow wuczisćeć. Minister žadasche, so by so tohodla wjazy wojakow do Mandźuskeje pósłało. Knježerstwo je do tuteho žadanja swolnje.

Japanscy w Kinczawje.

Japanske pschewodźiwo je sobotu rano w 6 hodźinach do Kinczawa pschijeło.

Amerikansko-japanski přpad

Wo sajeju jeneho amerikanskeho offizéra w kraju, je japanskim wójskom wobhadženym, so j japanskeje strony zdźěluje, so je amerikanski offizér w japanskim pažnje pschebywał, w kotrymž hnedźa jenoj hodnjstawy japanskeho wójska pschebywać. Wopyt amerikanskeho offizéra njeje ani pola japanskeho wójnskeho ministerstwa ani pola japanskeho hkowneho kommanda zantokwjetu. Po powěsćach wot chinesskeho hkowneho kommanda dowolnosej dostał, so hmě woiersk pažnu studowaś. Pschi tym je pschipadne do japanskeho wojeršeho pažna zajschot. — Mjes tym su jeho j jatby puschćili.

Antifascistiske trašenje w Zjednoćenych statach połnócneje Ameriki

Hacj dotal 60 paketow j bombami sadźerżeli.

Kaž so j Newyorka powě, so italszy antifašistojo we Sjednoćenych statach połnócneje Ameriki jara žiwje hibaju. Po njeporadźenym attentatu na italskeho nameśtnego konsula w Detroitu hrabju Canini, kotrenuž je so bomba j pósłtim paketom pósłała, su hišće wjace druhe attentaty wujedowaze fašistiske wobnoźby pakety j helsttimi maschinami dostałe. Wšicho hromadźe je so 60 taitich poźnjkow zwěsćiło. Jena j tych bombow je w domje jeneho fašistiskeho wódźerja Trinidadu w koloradskim stacie rozbuchła, tola jenoj malo wótzneje škody nacźinła. Boja so nowych attentatow, cźehodla je so pósłłkim fastopnikam porucźiło, so dyrbja pozsłuli kuze dohladowaś. Strašowanje italskeho pósłanstwa we Washingtonje a italskich konsulatow w Sjednoćenych statach je so pozsłniło. S Newyorka so zdźěwe wodźi, j kotrymž dyrbja so dotal njeznaći rozesłanych bombowych paketow zwěsćiś. We wschěch pósłowschach so wjele wjetsche pakety pschepytaju. W New Haveneje so wschě podźładne pakety j wodu wobliwaju a sahrjebaju, kaž ruce sawołani wězwyntsijni dóndu, kotrěž dyrbja pakety pschepytaś.

Nowych nazyłnosćow so w Filadelfiji boja, hdźež je šudnik Macdevitt bjesmjenity lisi dostał, w kotrymž jemu hroža, so jeho złónjuja. Sa kak tuttne maju tole hrożenje, so j tym pokazuje, so so šudnikowe wobydlenje j dwěmaj straźnikomaj straźnje. Wón je šebi antifašistikow j tym rosthnuwał, so je antifašistka Orlanda Spartka, kotrejž je wopyt italskeho jwonkowneho ministra Grandia j napschećiwnej demonstraziju kapał, j jatkwom pokłostał.

Tu naréznychu radiowy kabel při Hindenburgowej réči.

Kablowa studźeń w Bukowje pola Barlina po puća do Parska (Königswusterhausen). Na tutym městnje so Sylvester wjeźor radiowa réč němskeho presidenta přetorhny.

Mordaŕ j maschinskej tšelbu.

W jenym farmarskim domje pola Springfielda w Massowrisetej (w Sjednoćenych amerikanskich statach) je so cźežke wojowanje j jenym šłostnikom wotmeło. Dolhopytany mordaŕ, kotrehož bě słónčnje policija wuśledźiła, so w jenym farmarskim domje faraezi a do jwojich pschećerjeskowarjow j maschinskeje tšelby tšeleschе. S tym schěsć detektiwow a sherifa mori. Mordaŕej je słónčnje poradźi cźekнyć. Jakožtu krwawny njeskutk je mjes wobydlerstwom wulke rosharjenje sfudźił. Policija je so j podpjeranjom zibilneho wobydlerstwa za mordarjom puschćiła.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 4. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +10, thermometer w nozy +4. Wjedro wobłkowa najskerje šnuži njewobstajny schpatny ras. — Njenadjuzy je so wjedro pola nas pschećiwiło. Ssobotu rano mjezachmy hišćeze krutu symu a wjecźor počza ho deschćik miholeć. Wot nozy k njedźeli hacź do dźesnišcheho so deschćik bjes pschestacźa kida. Na horach šneche taja. W rěkach woda postupuje a broża powodźenja. Ssobotu dopołnja so w Drježdźanach šnehowache. Potom woschkrot padasche. Dróhi běchu tak jelesse, so wschón awtowy wobtkał wjasny. W połnoschej Franzowskej maja tschěšenja. Tam je syma hacź do 19 stopj. postupiła a hišo so dwaj dnjej połnoch šneh dże. Pyrenejske a Waggowe horischcźa su sawěte. W połnocy hibaja so nisiny nimo a pschinjesu nam hischcze wjacy deschcza a pak šneha, hačrunjež schtrowa pomalku na rjane postupuje. Psches nasche strony duja mile powětry s cźopłeho juha, ale hižo bliža so k nam symniske powětry s połnocneho lodoweho morja. Po wschém šacźu sastupi bórhi šabo symniski cźas. Julske wutoru schadża słónčko 8,03 h. a khowa so 4,08 hodź. Mějacź schadża rano w 6 hodź. a khowa so po pschipołdnju 1,07 hodź.

— **Wobkjetny wobjerk Budyschskeho hamiš.** hejtmanstwa jeźdże so pónjdźelu 11. januara 1932 dop. w 10 h. w pohedźerni na hamišlim hejtmanstwje w Budyschinje na Bismarckowej dróhi 21. Sjawny dnjowy porjad wopschija 20. dypkow.

— **W měschczanskim dźiwadle** wospjetuje so dźensa pónjdźelu trykkowa operetka „Jony maju to rad . . .“ Tuta operetka njeje žane abonnentne pschedstajenje. Jako 13. abonnentne pschedstajenje A wospjetuje so wutoru wulka schlagrowa operetka „Peppina“, kotraž so njepschedwidźe we 0 abonnencze C, D a E. Cźinoŕra „Schwigerjo“ so jako šesdne abonnentne pschedstajenje E srjedu wospjetuje. Pschichodna wulka wěz w cźinoŕe buźe „Orleanska knježna“ wot Schillera w inscenérowanju wot dra. Adolfa Rotta.

— **10. januar wjecźor w 6 hodź. wulki fudźel Marteau w Pětrowej zerkwi hudźi.** Prosejer Marteau, swětoslawny wumjetz na husłach, wschi 76. du hornjej wjecźornej hudźbnjej swoje dźěła na Maggini-husłach tahraje. Je to samsny nastroj, na kotrymž je Mozart psched 1čzorku Marju Thereju konzertował. Tak budźe wjecźor prěnjotny hudźbny podawk za Budyschin. Tež tón króć je njeschéra sastupneho pjenjesa. Programny z tekstom spěwow su dostacź po 30 nj., sa njesastupnerjow wo 10 nj. psched zyrkwinymi durjemi a so tež pola Augusta Förstera, K. J. Gudera a Herm. Jeremiasa doprědka pschedawaju.

— **Dźěłerjow wopaznych pjenjes** sajeli. Wospłodni cźasi njeslušne wosoby w měsce wospjet wopakne 5- a 3 hrimwarje wudawachu. Kriminalna policija dokładnje za njenatymi słědźeschе a ji so porodźi 2. januara dźěłacźerjow wopaznych pjenjes jako tśi tudomne wobydlerjow wuśledźiła a sajeła. Sajeźi su 35 létny kowaŕ a schofer K., 44 létny instalaćer S. a 30 létny schofer W. Pola nich namaka policija hischcze nješto hotowych wopaznych pjenjes. Wona sebra tež formy, schkrjeśeśi tyhel, metol a druhu maczynu, kotrejž sy pschidźełanju wopaznych pjenjes trjeba. Schtož je tajke wopazne pjenjesy dóstał, a to dotal hischcze policiji wospjetnje njeje, so namioluja, so by to hnydom Budyschkemu kriminalnemu wotdźělenju sdźěłił.

— **Rabupodawanje.** Pschichodne darmotne radiopodawanje za złabomylnych, na padawu thorjesej cźerpjacych a buchatharych wobydlerjow města Budyschina budźe srjedu 6. januara dop. wot 11 hacź 12 hodź. w měschczańskej chorownji w nowotwarje za fruntskowne thorjesze w cźakarni cźo. 21.

S **Khwóźij.** Nowe lěto so tu, kaž pschezo prjedy, we nozy w 12 hodź. j wěse zyrkwje j pukanjom posawonow sapocza. Swony k tomu swoje hluboke synki do kraja sczelechu. Sacźischcź teho pschezo wjele ludźi nawabi. Musijaty człowiek hlada na puć swojeho žiwjenja a wita nowe lěto j połnymi nadźijemi.

S **Boranez.** Tež w naschej wsy pschewodźe so w bliźschim cźasu hromadźeskładźenje lezownosćow. Julija 1931 powoła so hromadźina wschitkich wobkedźerjow. Na njej wothłosowa wjetschina pschećiwo hromadźeskładźenju. Tola po dopołnjowm pruhowanju wupokasa so, so mějetsche mjetschina dosahaju liczbu, kotraž je trěbna k pschewjedźenju tuteho naměta. W saschłej nasnimje wumjewdźechu so nětko mérjeśe dźěła, kotrež wukonja krajny mérjeŕ Kunza se Habrachcźa.

S **Hermannez** pola Łaz. Haj wopraudźe stari ludźo so hischcze mjes nami namakaju, kotrymž Bóh luby Knjez hischcze j wjetschu dźěła strowosći jwoje. Tak jwjeczesche saschłu Patorkizu Cuaukez wowka swud. Wiczahowa jwoje 1 Božeje hnady špožnene 85. narodniny. A wumjeŕkał Jurij Nowak hižom w praźniku saschkoho lěta swoje 88. lěto dożpe, hdźež bu tehdom wot Khnjeschawscheho wojeńskeho swjatka wobsebje jako wójnski veteran wusnamjenjeny. Matterna wowka je tež wokoło 84 lět stara. Też wumjeŕkał Jurij Nowak we Wyšokej šwjeczesche swoje 82. narodniny 19. nasymnika z I. A swud. Jurenzowa je tež 84 lět stara. Też w Schczežich swjeczesche wumjeŕkał Jan Měro (tež mjenowany Welkeż dźěd) 16. hodownika 1931 swoje 88. narodniny. Wón też hischcze rady jedyn tschkot Bobu hraje. Też we wulkim rózku swjeczi we Wyšokej Mérschez dźěo dalt Bóh 82. narodniny. Tuž tak jim wschitkim pschejemy z Božeje hnady dalschu strowosć.

S **Wojerez.** W tudomnej schkleńczerni chodźa 5. januara sabo sdźěła dźelacej sapoczeź. Swopředka dźěła 172 muži. Nowy wobhedźeś je dostał skafanku wo 500 000 khelichowych schkleńcow, tak maju so nasprjedy swobodnišo. Rinno toho maju so dźěłacej munstrowe wasy a druhe wězy za Lipšcanske wulkowiki.

S **Wojerez.** Wječera njedźelu dokonja cźesćcźomny stary rektor na woty. Köhler swoje 97. narodniny. Wošiwjeczi je w koše swojich pschećelow a w towarschnosći swojeje 83 létneje mandźelskeje. Cźěłny staw dopuschći jemu hischcze khodźicź tóžon na swježu łuku. Na wjerchu je wón hischcze wjesoły a zdźiwny. Wječor pschi swjatočnej wječeri je wón hischcze wjele powědał a wo towarschnosći swoje

ſich pſchiſtajenych k twſchelakim wodmjeſowanjam pſchemacy, chze mĕcz firma ſwobodnu ruku.

Z Łužicy

* S **Wjaſonjzy.** W nozy k ſchtwórtkej wotpali ſo tu je ſlomu a pizu napjelnjena brózeń ratarja Klimanta Marza. Ludjo ſebi wjeſcze mnyſla, ſo je ſtóſtnika ruka woheń ſałożiła.

150 lĕt Los Angelos

S wulkej ſwjatoczńoſcu je ſo w Los Angeles 150-lĕtne wobſtacze mĕſta woſwjeczikło. Pſched pokra lĕſtſtokom ſałoži 12 ſchpanſkich wojakow hłowne mĕſto Pokodniſcheje Kalifornikeje. Tuczi pomjenowachu mĕſto Kraſowna Jandżelow (Pueblo de la Reina de los Angeles). W běhu prĕnich ſto lĕt roſcjeſche mĕſto pomału. Po liczenju wobydlerſtwa lĕta 1890 mĕjeſche bałle 50 000 wobydlerjow. Ale w dżewjećdżeſatych lĕtach a w tutom ſtoleću, jako ſahydli ſo tam filmowa industrija a namakachu bohate wolijowe kuzoły, je ſo Los Angeles mózne roſwiło. Wot lĕta 1900 hacz 1910 poſtupi liczba wobydlerſtwa — o 211 prozentow, w pſchichodnych dżeſacz lĕtach wo 81 prozentow a w poſledniim lĕtdżeſatku ſtónczuje wo 115 prozentow. Nĕkole na mĕſto nimale 2 miljonaj wobydlerjow, potajkim nimale 25 króć telko każ ſta 1890. Tole mózenje tez tohodła ſrozumi, dokelż knjeſi tam najkraſniſchi klima zuleho ſmĕta. Mĕſto je wobjamkło, ſo ma ſo pſchi ſkładnoſcji jubileja ſunna we wyſokoſcji 200 miliſjonow dollarow ja natwarjenje wodarnje natoczić. Wobu chcedża bracj ſ wĕſ Colorado, kotraż je 800 kilometrow wot mĕſta ſkalena. S tym wukonja Los Angeles jara wuzitkny ſtuk. Pchetoż jedyn ſ brachow woprawdże rjaneho a kċejwajeho mĕſta je, ſo pobrachuje tam ſtajnje na wodże.

Mordarka ze sobuželnosće

W Kopenhagenje ſemrĕ njedawno ſtara knjeni, kotraż na raka cżeżky ſkotowiſchi dyrbjeſche ſara-wulke bolośce wutracz. Lĕkarjo njebĕchu ſo ja operaziju mohli roſſudzić, dokelż ſkaſche ſo jim wukonj pſchedwĕſonnuh bycz. Jeje njenadjita knjerez ſkutkowaſche pak tak pſcheſkapjejo, ſo jeje cżelo woteworichu, pſchi cżimż ſo wukoſa, jo bĕ ſo jeje knjerez ſ jedom ſawinowała. Gdyż bliżſchich ſemrĕteje pſcheſtyſchowachu, rjekny tżizecżiłetna dżowka, jo je jeje macż, kotraż mĕjeſche njeſnjeſyiwa bolośce, najſerje w njewobkedżbowanym wokomiku jĕdż ſrĕbnyła. Woprawdże namakachu też w jeje kożu blejchku ſa jĕdż. Jako bĕſche pak po pohrzebje, poda ſo dżowka na policiju a wujna ſo je ſubljanił, ſo je ſama macĕri jĕdż podała. Jeje macż je ſebi pſchała, wumrĕcz, a wona jako dżowka njeje ſurowym bolośczam dĕſe mohła pſchihladowacz. Se ſwojim ſkutkom je chcyła też ſadżĕwacz, ſo ſebi macż ſama żiwjenje wſa. W Danſkej je ſónſe ſrudny pſchipad. Żiwu rośmolwu ſłubżił. Mjez tym ſo mnohy kroczeł dżowki ſakituja a ju wuniwinuja, ſu druzy, kotrjż żadaju ſebi krute thłoſtanje, dokelż żada ſebi cżerpjazy cżłowjeſ ſchkit. Najnjeſchcha wobcżeżnoſcż pak je, ſo njeſłu ſo dohladowazy lĕkarjo hiſchcze jałuje wuprajili, hacż by thoroścż woprawdże k wĕſtej ſmjerczi dowjedła. Młodu żonu ſu tuhwilnje ſajeli.

Zabawny hotel „K dżĕlenju"

Cżłowjek muſi po prawom wĕricz, ſo njeby mózny Vanderbilt trjeba mĕł, ſebi na nowe ſaſtłużbne możnoſcze myſlicz. Njedżiwajcy teho njeſakondżi wón ſaneje ſkładnoſcze, ſo by ſebi nowe ſaſtłużby ſwĕcził. Pſched nĕſchto cżaſom chcyſche ſo miljardar dżĕlicz daż, a k tutomu ſamĕrcz pſcheſpudł ſo wón na nĕkotre njedżele do ſ'awneho mĕſta Reno w ſtaće Newada. Tam móże ſo cżłowjek njeſmjerne woſebje łohko dżĕlicz daż. Wumĕnjenje tola je, ſo dyrbich nĕkdże ſchcżicz njedżel w tutom ſtaće pſchebywacz, prjedy hacz ſmĕdża ſo jakonſke nałożić. Wſo je mĕſtaczko Reno ſtajnje pſchepjelnjene, pſchetoż liczba taſſich, kotraż chcedża ſo dżĕlicz daż, je w Ameriku wulka. To ſpóſtna też Vanderbilt, jako tam pſchebywaſche. Wón pytny pak też hiſchcze nĕſchto druhe, ſo paczchu tam żiwjenjawjeſeli ludżo, kotraż na dżĕlenje cżakachu, ſmjertnu wojſnu. Na tole wobkedżbowanje ſałoži wón ſwój wotpołład.

Vanderbilt kupi wulku leżownoſcz. Tam da wón woſebje elegantny hotel natwaricz. Sa ſchcżicżnjedżelſke pſchebywanje w Reno wobliczi wón wuruunaſſi pjenjes, njeſmjezy 2000 hriwnow. Sa to njedoſtanjeſch pak jenoż bydlenje a jĕſeż, ale maſch tez prawo, golf a tenis hrajcz, wudżicz, jĕchacz wukuycz, ſkótka, ſmĕch ſo ſ kaſinowſkimi ſportom ſabĕracz. Sobom pak wobſchija tole ſlicżbowanje wondawki ja prawniſnika a ſa ſudnikowe. Wſo je doſcż poſtarane ſa ſabawu a towarſchnoſcż. Sle huby praja, ſo je ſebi Vanderbilt ſ mĕſchczanſkimi ſarjadnikowami a pſchede wſchĕm ſe ſudnikowym tehorunja wurunaſſi pjenjes wuczinił, po kotrymż wuczinja ſudnikſke wondawki we wſchĕch padach wo wjele njeczje, bdżej jedna ſo wo hoſcżach, kotrjż w hotelu bydla. ny.

Swójbne powĕśće

Sĕſłubjni: Hanka Riesez a Franz Libiſch w Hujzy. Mĕża Thonigez w Budyſchinje a Ota Krauze w Eiſtebnje. — Henrieta Bernhardez a Berthold Hunger, wumjelſki moleř a pſchemyſłowy wuczeř w Budyſchinje. — Johanna Richterez a Fryz Wähner w Kamjenzu. — Helena Oſſersdorfez a Maks Donat w Cjornowje pola Kamjenza. — Illa Golzez w Rakezach a Fritz Nöbel w Budyſchinje. — Margareta Syndżiz w Scheſchowje a Kurt Pawol Krebs w Minſchonzu. — Hilżbjeta Kujawiz we Ketlizach a Richard Israel w Lubiju. — Margot Fyrlez a Waltaŕ Jur w Bĕlej Wodże.

Profesor Jana Bryla posledni puć

Poslednje Bożemje.

Ranje Bożeje njedżele bĕ dešćojte, zyma bĕ ſo přez nóc na khwilku minyła a bĕ nam jako bĕ ſamo přiroda chcyła ſo zjednoćić z naſim wutrobnym płaćom, hdyż zaſtupichmy do doma prof. Bryla, drohoho zemrĕteho. W jſtwi, w kotrejż bĕ wo dnjo a čaſto we nocy dżĕłał, pak też při woltarku ſo Bohu modlił, nĕtko ſtoješe jeho cĕło na marach. Smjertne ſwĕčki třepotachu a ſłabe ſwĕtłeſko ſpadowaše na jeho wobliczo, kiż nĕhdy tak čaſto we wjeſelu ſo posmĕwaše, w khutnych khwilach tak ſpodżiwnje k ſebi putaše, nĕtko pak po dołhej khoroſći drje bĕ zapadnyło, ale w ſmjerći ſo posmĕwaše, jako by nam prajić chcyło: njeżarujće, ja ſym lĕpſi puć wuzwolił, mam ſwój měr cĕła a duše. Serbſku kemšacu knihu a rózowe w rucy z nĕkotrymi kwĕtkami ſwojich lubych cichо wotpočowaše po bĕdże żiwjenja.

Knjez kaplan Handrik

zażohnowa cĕło w nutrnej modlitwje

a přeco bóle ſtupaše nam bołoſć k wutrobnu. Nĕtko dyrbjachmy Božemje zawdać na přeco jemu, z kotrymż ſmy tak rad dżĕłali.

Při pobožnoſći při marach bĕchu přitomni jeho droha mandżelſka, jeho jeničke dżĕcco, jeho přichodny nan, knjez wyſſi wučeř Kerk z Pirny z mandżelſkej a dżowkami a přichodnymi ſynami, knjez hł. redaktor Marko Smoleř z knjeni mandżelſkej, knjez kantor Symank a knjez krajnoſudniſki rada Symank z Budyſina a hiſće nĕkotři přećelja a jeho přiwuzni. Krasne wĕncy wobrubjowachu kaſć z wĕncami ſwojich lubych, Smolerjee drużſtwa, perſonala Smolerjec knihićiſcerńe a jednoty Sokoł Budyſin zo ſerbſkimi barhami wobwity, cĕſkeho towaſtwa „Palacky" a dalſich znatych z doma, z blizka a z dala.

Wutrobu jimace poſlednje Božemje wbohim zawoſtajenych a znatych, zawrjenje kaſća doſkónči rożłohnowanſke tak zrudne hodżinki. Pomałku ſo cĕłowy auto pohibny a jemu ſlĕdowaſtej wulkej póſtowaj autobuſaj ze zawoſtajenymi a přećelemi zemrĕteho hač do poſledniheho mĕſtačka wobſadżenej a ze ſobuſtawami Budyſkeje „Jednoty". Jĕdżechmy nimo cyrkwje „Naſeje lubeje knjenje", w kotrejż bĕ ſo drohi zemrĕty tak čaſto k Bohu modlił, wo kotruż pak bĕ też wojował, zo by Serbam zwoſtała ſerbſka cyrkej. Serbſki Dom w ſwojej majeſtoſći, w kotrymż bĕ dołhe lĕta dżĕłał a w Maćicnych a druhich poſadżenjach z přećelemi ſo wukuhłował a radu ſkładował, dołho za nami zhładowaše w ćichim ſpomnjeću na wulkeho ſyna ſerbſkeho ludu, kotrehož cĕło bu přewjezene na Bože ſada Khróſćanſkeje woſady.

*

Serbja česća ſwojeho wótčinca.

„Patriae inserviendo consumor." — „W ſłużbje za ſwój lud ſym ſwoje mocy přetrjebał. Jo-li wo kim tuto ſłowo płaći, dha wo naſim njeſprócniwym ſpĕchowarju, narodowcu a wótčincu, njeboh profesoru Janu Brylu. Skoro mohł z Čiſinſkim rjec: „Żiwjenje mi bĕše bół a bĕda!" Woſebje ſo tehdom započinaše, hdyż do zdalenej cuzby ćehnješe, hdżež dyrbješe wulke ćeſnoſće a hrubośce přĕtrać ze ſwojej lubej mandżelſkej, hdżež dyrbještaj ſkónčnje wućeknyć, kóżdy po druhim, njewĕdżo, hač ſo hdy żiwaj zaſy w tutym żiwjenju trjechitaj. Skónčnje dóńdże zaſy k jenej eksiſtency w Budyſinje. A tak 12 lĕt jeho ſkutkowanja, tuto wurjadne dżĕło w narodnej winicy je

najważniſa doba,

w jeho cyłym żiwjenju. Serbſke Klio budże nĕhdy je zapiſać do ſtawiznow ſorbſkeje zaſłużenoſće, też, ſtoż je cerpjeł za swój lud.

Njeſmilna ſmjerć wza jemu ſpiſowaćelſke pjero z ruki, wutroba zaprahny, kiż ſo tak horješe za wſitko ſerbſke, za ſerbſki lud a kraj. Jeho zrĕčniwy ert je woněmił, kiż tak husto a mnoho rĕčeše ſwojemu krajanam, zo bychu Serbja byli hač do krjewje a koſće.

Wčera dowjezechu po poſlednim přeću cĕło do wſy, do woſady, hdżež ſo narodźi, hdżež njewinowate lĕta nĕżneje młodoſće přebywaše, hdżež wotpočujetaj ſtaršej pod zelenym dornčkom. Chcyše jimaj blizko być. A byrnjež wjedro było wohidne a ſo zdżela ze čurami kidało, mnozy żarowacy ſo zeńdżechu, zo bychu ſwĕdkojo byli poſlednjeho rożłohnowanja ſłachotneho cłowjeka, kotrehož heſło bĕše; Ničo za ſebje — wſitko za swój lud.

Z cĕłowym autom přiwjezechu zemrĕteho z Budyſina, ke kotremuż bĕštaj ſo přidrużiłoj autaj ze żarowacymi, woſebje Jednota a Sokoła. Wokoło 3/11 hodź. započinachu ſo pohrzebne ſwjatoſće, wukonjawſi je k. kaplan Hórnik — zaſtupujo čežcy khoreho k. fararja Sewčika — pod aſſiſtencu kk. kaplanej Młynka a Kurzy (z Worklec), zwjeſtša w ſerbſkej rĕči. Woſadni ſpĕwachu ſerbſke kĕrluše a ſpĕwne towaſtwa Lipa Serbſka w Pančicach, kotrehož ſobuzałożeř a čeſtny ſobuſtaw njebočički bĕ, zanjeſe jemu poſledni harmoniſki poſtrow do wotewrjeneho rowa, kiż bĕ zeleny wubity. K. wyſſi wučeř Słodeńk tołmačeše ſłowa dżaka za ſwĕru, k. zaſtojnik Hejduška rĕčeše za Budyſku Jednotu, k. redaktor Smoleř za redakciju Serbſkich Nowin, za kotrejż je njebohi hač do poſledniheho wokomika pisał, k. župan Krječmař za jednotu Sokoł Budyſin a k. farař Nowak-Radwoſki za Domowinu. Drohotne wĕncy ze ſeklemi debjachu row.

„Spi w mĕrje, Bóh je chcył!" — tak zaſpĕwa jemu Lipa. Po cłowjeſkej myſli je přezahe wot nas ſoł, hiſće mnoho bě wukonjeć mohł za swój horcołubowany lud, na kotrymż ze wſĕmi žiłkami ſwojeje wutroby wiſaše. Kóżde lĕto khwataše w próżdninach z dala do ródneje wjeſki, do ſerbſkeje Łužicy, zo by na ródnej zemi znowa naſrĕbał ſej mocy za ſwoje dżĕło w cuzbje. Nĕtko je ſoł do wĕčneje domizny, hdżež zaſtanu wſĕ bĕdy a hubjeńſtwo. Při rowje wótčinca hakle ſpóznajemy hač doſć, što ſmy ze nim zhubili. Tak łohko ſo jeho mĕſto njenaruna.

Z ćichim Wótčenašom a z hruzlkom pjerſće rożłohnowachmy ſo wot droheho přećela, njetajeneho Serba, njezapomniteho wótčinca. Njech je ći ródna zemja łohka, za kotruż ſy tak njebojaznje wojował. Njech je Bóh ći z wĕčnym mytowarjom. Have pia anima!

Prĕnja fotografija z palaca němſkeho preſidenta při nowolĕtnym witanju.

Wumĕnjenje nowolĕtneho póſelſtwa mjez němſkim preſidentom a wjednika zaſtupjerjow wukrajnych ſtatow w Barlinje, bamżowſkeho nuncija Orſeniga. — Lĕtſa je ſo prĕni króć dowoliło, fotografować, kak němſki preſident dnja Noweho lĕta zaſtupjerjow wukraja powita.

Swěrowani: Korla Gittel, dipl. dec. w Budyſchinje ſ Elſu rodż. Röſchkez w Brĕſni.

Zemrĕli: Guſtav Bräuer, pſchekupz w Budyſchinje, 73 lĕt, tkowanje je dżenſa pondżelu. — Sidonia Toſka Robigowa rodż. Hankez we Wjaſonjzy, 47 lĕt. — Marja Jadwiga Einertowa rodż. Wowčerjez w Biſkopizach, 34 l. Hana Emilia Lindnerowa rodż. Wagnerez w Biſkopizach, 57 lĕt. — Jurij Fryz Hauptmann, pſchekupz w Biſkopizach, 27 lĕt. — Emma Selma Wortmannowa rodż. Schönez w Kamjenzu, 58 lĕt.

Čorniško ze zemje

Serbske bajki wo [illegible] su [illegible] bohatych [illegible] wšěmi wěcemi na [illegible] Islandskej, hdyž maja [illegible] [illegible] [illegible]

Přiloha k čisłu 2

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 4. januara 1932

Cyrkwinske powěsće

Troch Kralow, 6. wulkeho rózka 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkazanje serbske (farař Kapler), ½9 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża służba (farař Tišer).

Z Barta.

Dop. we 9 hodź. je serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Wopor za misionstwo mjez póhanami. (Farski vikar Böttger z Budestec).

Z Budestec.

Rano ½9 hodź. změje farař Bóje serbske a we 10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za misionstwo *mjez póhanami*.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. je němska spowjedź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje (k. farař Groše z Budyšina), ½11 hodź. je serbske kemšenje (k. farař Malink z Łaza). Zběrka za misionstwo mjez póhanami.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. změje farař Voigt serbsku spowjedź, farař Wjeraź ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za misionstwo mjez póhanami.

Z Hrodźišća.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża służba. Krajnocyrkwinska zběrka za zwonkowne misionstwo.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska Boża służba, ½11 hodź. kemšenje za dźěći. Kolekta za zwonkowne misionstwo.

Z Khwaćic.

Dop. ½9 hodź. je serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za misionstwo mjez póhanami.

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za misionstwo.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodź. je němske kemšenje (zběrka za ev.-luth. misionstwo mjez póhanami).

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. — Zběrka za misionstwo mjez póhanami.

Z Małečec.

Rano w 7 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Kolekta za misionstwo mjez pohanami.

Z Njeswačidła.

Dop. we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za misionstwo mjez póhanami. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska Boża służba a ½11 hodź. serbska Boża służba. Wołtarny wopor za misionstwo mjez póhanami.

Z Porśic.

Dop. w 9 hodź. je serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za misionstwo mjez póhanami. Na serbskim předuje k. farař Malink z Łaza, na němskim k. farař Groše z Budyšina.

Z Wóslinka.

Dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Kolekta.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. je předowanje ze zběrku za ev. luth. misionstwo mjez póhanami.

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. je serbska a ½11 hodź. němska Boža służba.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska Boża służba, w 10 hodź. němska Boża służba. Kolekta za póhańsko misionstwo. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina.

Mamy na swěće přewjele ludźi?

✪ wulkimi starosćemi hladamy na rosćaju ličbu našich njeswójlužerjow a nětkotryžkuli so ważnje prašcha, hač njeby było lepje, tuchwilny spad porodow sterje hišće špěchowacej hač pśeciwno njemu wojowaś. Dźenźnišnje połoženje dźe źo by wjeś najlěpšej dopokaś ja to, so jenoj njemóże wjazy telko ludźi žiwiś. A wopraŕwdźe móże cłowjek so prašcheś: „Je na žiwem pschewjele abo pschemało ludźi?" Dźenża na to stajnje khrystuscheje wotmolwa: „Je dźenża pschewjele ludźi na žiwem."

Pśajmy: „Dźenża je pschewjele ludźi na žiwem". A budźemy so prašcheś: „Wěsche dha to pśedy hinak a ludźe to też w pschichodźe hinak?" Tuto prašenje njeda so tak ŕadno wotbyś, pschetož kajk budźe prajiś: „Dónź su njeswójlužerjo, je wěsche pschewjele ludźi na žiwem!"

Pśajmy, my njebychmy nětki njeswójlužerjow, ale ja to milijony ludźi, kiž su satamańe k bědnemu žiwjenju — njebychmy też potom mohli rjec, so je pschewjele ludźi na žiwem?

A dale: Hdy by na žiwem było mjenje ludźi, bychu woni byli bohatschi?

Wěsće! Hdy by w Němskej město 65 milijonow ludźi było jenoj 45 milijonow, kiž běchu rołu dźełali, w podkopkach *hospodarili a wódne mozy wuzitkowali*. Wěsće by *potom tśiźby jenotliwy* ś tych 45 milijonow był bohatschi a sfojownischi dyžli nětko jenotliwy ś 65 milijonow.

Cźehodla dźenża Khinjenja a Indiscjenja su tak ŕedźe žiwi, so nóženy to lěby wopschijecź? Wěsće tohodla, dokelž je jich pschewjele.

A cźehodla je wśda połnoźmowamerikanskeho dźěłacerja wjele wyschicha dyžli ta němskeho dźěłacerja? Tohodla dokelž w Ameriźy je poměrnje wjele mjenje ludźi dyžli pola nas w Němskej.

Se wschego toho seźěnuje, so mamy wopraŕwdźe na žiwem pschewjele ludźi.

Nětko mamy pak też na to spominacź, so pśiched wójnu pola nas so jara wojowaschе pschećiwno spadej porodow, haj so dźenża hišće mnoźy se źrudobu, haj je sadwělowanjom hladaju na spadowaju ličbu porodow w Němskej.

Wopraŕwdźe, widźimy tu nětnjenje sjawnosće a nětnjenje wjele sfojeraznych wěcow, kiž nam dowolaju, so rěcimy wo tom, so su dnjowne nowiny pśeśiwo wjele napisali wo tom, so ma swět pśeco wjele ludźi. Ale to njeje wěrne. Wěrne je to, so su ludźe wjele bohatschi hač pśed wójnu a so su wjele bohatschi hač w tych krajach, hdźež su ludźe nuzy a bydu. Wěrne je to, so ma swět wjele ludźi, kiž su bohatschi hač pśed wójnu, ale so su tu tež wjele ludźi, kiž su wót wójny chudobniši hač pśed wójnu. Wěrne je to, so su ludźe wót wójny wjele bohatschi hač pśed wójnu, ale so su tu tež wjele ludźi, kiž su wót wójny wjele chudobniši hač pśed wójnu. Wěrne je to, so su ludźe wót wójny wjele bohatschi hač pśed wójnu, ale so su tu tež wjele ludźi, kiž su wót wójny wjele chudobniši hač pśed wójnu.

Hornjoślezyske Borsigowe dźěłarnje wupowjedźa wšitkim dźěłaćerjam a pśistajeńcam.

Pśi katastrofalnym wotbeŕanju skazankow je zarjadnistwo hornjoślezyskeje Borsigoweje dźěłarnje wšitkim pśistajeńcam a dźěłaćerjam dźěło wupowjedźało, dokelž wobsteji wulki strach, zo budźa w tutej dźěłarni z dźěłom cyle přestaś dyrbjeś. Na wobrazu widźimy hornjoślezysku Borsigowu dźěłarnju w Bytomju (Beuthen).

M. N. N.:

Hodowne wotblyski

Njeběchu to hody, kajkež bywaju. Něšto tu lětsa njebě w porjadku, njeběše kaž hewak bywa. Hižo předhodowny čas bě mi někak čichi. Něšto parowach, hdyž tak wječor dundach po měsće. Haj, přiňdźech za tym, što to běše. Njebě tu wjacy tón wšědny hołk a hara, hdyž politiske organisacije w bruny*ch, čornych abo zelenych košlach*, w *šerych kabatach* wječor po měsće čahachu z wrjeskotom bubnow a krejlačnymi spěwami, w kotrychž so wobješe, nje lubješe tym ludźom, kiž mějachu košle a přeswědčenja druheje barby. Haj, je to zlě! Cłowjek hižo jako małe dźěćo smjerć rady haruje a čuje so čim zbožowniši, čim bóle smě rejić. Haru sej cłowjek tak lochcy njewotwuči. A nětko tón njedušny Brüning je cyle to wjesele skazył ze swojim připowěźenjom hodowneho měra. A ani úniformy abo znamješka njesměš nosyć, kak chceš dha potom spóznać, hač tón, kiž će na hasy zetka, njeje „bruny" abo „češwjeny mordarski" abo dobry towarš. Straša na myslička, zo mohł přećelnje hladać na cłowjeka, kotrehož maš po předpisu nowin swojeje strony hidźić jako slěpca a njekmanika . . .

Haj, su to lětsa byle zrudne a njewjesołe hody za tych, kiž rady po hasach khodźo haru čěrja a tomu, kiž je druheho ménjenja dyžli woni, kosće a nopy zmorskaju.

*

Też w přirodźe to njeběše kaž hewak bywaše. Bywachu běłe hody a błóćane hody. Zwjetša wšak błóćane. Lětsa, wšak wšitke nowiny dobyćerscy wěščachu běłe hody a zymskim sportownikam hižo sliny běžachu z radosću, hdyž pomyslachu na sportowne radosće. „Serbske Nowiny" wšak běchu wobhladniše. Wone (mjez skrjowymi powěśćemi znajmjeńša) hrožachu z mačatym wjedrom.

Patorźicu hišće mějachmy najrjeńšu třeškancu. Na Božu nóc móžeše kóždy hišće po sněžy hić, ale potom w nocy so to pócny dać do hića, bu najprjedy woškrot a potom dešć a z toho błóto a pancanje. Nó, mi bě to lubo, ja wot l. 1929 sem wjacy njemóžu sněha ćuć.

Hodowničku rano wšitko za nalěćom słodźeše. Klukotanje wodow po třěšnych rołach bě mi nanajluboźniša hudźba. To so rjenje poska, hdyž tak we ložu ležo sej kradnješ něšto mjeńšin mjez spanjom a wotućenjom. Doběć sej, zo je měrc a zo z tajnej wodu tłochnje też zyma.

Potom sym so wušmjatał z posleśćow a wonka *bě to najrjeńše błóto. Wopraŕwdźe, kubuju tuto błóto* po sněży. Błóto je přestajene za přikhadźace nalěto. Tak rad mam błóto w zymje, zo bych jo majkał, hdyž njeby było tak jara — błóćane.

Tydźeń do hód sym so se swojim přećelom wadźił dla fijałkow. Wón mjenujcy praješe, zo te kćěja hakle kónc haprleje a ja na to, zo kćěja hižo započatk měrca. Haj, lětsa wobaj njejsmoj měloj prawje. Fijałki w Njechornju lětsa kćějachu hižo hodownička, 25. hodownika. Haj, na dušu wěrno, pod zwislemi w mojej zahrodcy lětsa hodownička fijałki kćějachu. Nic jena, nic dwě, ně, samo pjeć. Tři serbscy Sokoljo móža to wobswědčić, hdyž mi to wěrić njechaće.

Haj, te fijałki běchu rjane hodowne překwapjenje a su mi zaćěrile mjerzanje, kiž hewak mějach.

Haj, mějach mjerzanje a to dla Brüningoweho nuzneho wukaza. Mój nan je so mjenujcy na tón wukaz tak rozšerśenił, zo z nim wjacy žane rěče njejsu. Wón je wobuźny kaž stary črij. A w nastupanju wupyšenja bożodźěśćoweho štoma žeńe njejsmoj přezjene. To móže so też w najlěpšich swójbach stać. „Mudriši so podwoli", praji přisłowo. Haj, je pak jara čežko, być mudriši.

Ja skóńčnje tola štomej napojsnych swoju kumštnu pawčinu, ale hdyž rano stawach, to bě nan tola wšo zaso wšo nowotarstwo zrumował a po starym wašnju „lameta" pojsnył na štom. Je čežko, być w Serbach doprědkaŕ, kiž chce zawjesć nowu wěc, by-li też była kumštna pawčina. Hladach ze zrudobu na swój wumocowany štomik a mějach so po horjeka naspomnjenym přisłowje. Wšak w zahrodcy fijałki kćějachu . . .

*

Popołdnju dźěch z přećelom na bjesadu do susodneje wsy. Ow, kajka radosć w błóće žumpać po třěskańcy. (Hdy bych dyrbjał sej sam ćrije rjeźdźić, bych snadź trochu hinak spěwał.) W susodnej wsy bě kralowske witanje a wšitko, štož k tomu słuša. Serbske statoki tola hišće njejsu ani wotezname hospodliwosće. Wšitko tam běše dosć a nadosć, kofeja, domjaceho sadoweho wina, z kotrymž so tak lochcy wotunkaš, kolbasy ale bohužel też njepobrachowaše tykanc a wosušk. Su po zdaću přeco hišće ludźo w Serbach, kiž njewědźa, zo ja tykanc a wosušk hidźu bóle dyžli Hitleŕ židow. Też bjesada bě zajimawa. Serbski bur dźě njedźelu popołdnju rady wo politicy rěči. Ja politiku scyla njelubuju a politisku bjesadu hišće mjenje. Při tom mózeš so tak zlohka zwadźić, dokelž nimaš na swěće ani dweju cłowjekow, kiž byštaj měloj to samsne politiske ménjenje. Hdyž potajkim rozmołwa chyše so zwjesć na politiske polo, pokazach na nuzowy wukaz, po kotrymž hač do 3. wulkeho rózka 1932 njesmědźa być politiske zhromadźizny a to běch zaso raz někak wuležł . . .

*

Hody wězo też běchu reje na swjedźenjach a druhdźe. Pola nas so nětko wojuje přećiwo bjezbóžnym. Ale ta wěc so njesmě přehnać. Hody tu a tam k rejam nabožne spěwy piskachu. A wěriwi (Serbja a Němcy!) potom rejwachu walčik na melodiju: „Ow najzbóžniši, o najswjećiši . . .", „Cicha nóc, swjata nóc" a „So halžka zazeleni . . ." Ja njewěm, ja so za tajku „swojoraznu" rejwansku hudźbu zahorić njemóžu. Snadź tohodla, dokelž sym (znajmjeńša po ménjenju wěstych knjezow) póhan . . .?

*

Tak je po hodźoch. To najrjeńše na hodźoch je tola to čakanje, ta předwjesołosć, to žedźenje . . . To jara, jara rjenje. Potom su hody a pytnješ, zo to poprawom też dale ničo wosebiteho njeje. A tři swjate dny, kaž lětsa, to so človjekej potom hižo wostudźi . . .

Ale k lětu budźemy so wot přenjeje njedźele adventa tola hižo zaso wjeselić na hody!

prašenje tak, so žo na njo ſ „haj“ abo „ně“ wotmołwja po tym, hacž žo ta wěc wot narodneho abo sozialneho stejnišcža wobkładuje.

Pruski kral Bjedrich druhi je rjekł: „Bóh pomha pšechezo najžylnišchim bataljonam.“ A pšeched nim a po nim su mnohi knježiczelio a statnizy sa to měli, so žu ludzi samóženje. Wěcze niz zyle ſ njepravnom. Dzenża wschak ani we wójnach wjazy žylnoscz wójska tak wulku rólu njehraje, hdyž móża lětadła ſ bombami města njepšecheczela sa nječsto mjenišchim sniczecz a sławy zyły nastup njepšecheczelskeho wójska. Wšo wschak tez liczba trochu hobu hraje a jara žylne wójsko na najebacz wójnsku technisku tola hišcheze nětkaſ wuhladu na dobycze.

Wot nazionalistiskeho a mócnarczeho stejnišcža móże kóždy kraj rjez: „Mamy pšchemałe ludzi.“ Ale wot sozialneho stejnišcža, kiž pšchede wschém dźiwa na žiwjenske pomery jenotliwza, móże žo rjez: „Mamy pšchewjele ludzi.“ Niz jenož tu we Němskej a niz jenož pod cźišchczom hospodarskeje katastrofy ſ jeje mnóstwom njesamostatnych, uny bychmy tez měli pšchewjele ludzi samo w dobje powschitkowneho hospodarskeho roskjeżowa.

Wšo mamy rjez, so nazionalistiske stejnišczo njeje jenož stejnišczo lacznoscze za mozu. Mnosy, mjes nimi znaty statwisnarski filosof Oswald Spengler, widza w spadze liczby porodow zapoczatk zahuby wjeczornych krajow. Tuczi kulturni filosofojo a statistikarjo widza, tak wobsdzerstwo Němskeje žo dale bóle zmjenschuje a žo boja, so žo tuhwilu hischeze mjenje zibilisowane, ale hłobnische złowjanske a posdzischo asiske narody budża žo walecz na žrjedźnu Europu a ju žez podcziźnu. Kasiu žebjedženja potajkim žez żada, sadżewacz wuludźenju. Pschetoż, hdyž liczba porodow dale bóle wotebera, smjemy w najdalschim pschichodze ras wjesze pschemałe ludzi.

Potajkim:

„Dźenża“ mamy na kóždy pad pschewjele ludzi.

Schtoż „jutsje“ nastupa, smjemy pschezo hischeze dosez ludzi.

Schtoż nastupa „sajutsischim“, to hischeze nětkaſ póndze.

Schtoż pak „posajutsischim“ nastupa, potom dże hižo nastanje prašenje, hacž njeby schkodżało, hdy by tu tola było wjazy ludzi.

A hischeze dale, mamy pschemało ludzi.

Tak mamy dźenża pschitommnosez a pschichod hinak pośudzicz. Dźenża mamy bjes dwěla pschewjele ludzi. To płaczi ſ wuwjacżom Franzowskeje za wschě kraje ſ wjeczornej kulturu. A płaczi hischeze bóle za rańsche kraje, pschede wschém za Asiju. Je hódne, hischeze ras pohladnycz na asiske kraje. Wobhladajmy žez ras žiwjenje Asiatow, prajmy Khinjanow. Wo tym rosprawi Americian Edward A. Roß takle: „Hrib, kiž po deschczu w trawje narosce, žo je. Sapschadki židakow žo jedża, hdyž je nicz wotwita. Hdyž bur žiwoje polo po žnjach tez dokładnje zahrabuje, tak tola thude żony a dźeczi schczernischczu nadrobnje pschepytuja a žu spokojom, hdyž sa dźeń namakaju šnajmjenischa horschcz pschenczżnych klosow, kiž je hischeze dźeń žiwja. Hdyž žo zokor ſ tódże wukładuje, to po posledním mjescze žo czrjoda khudych wali na tódżu lubju, so by rosžuppany, masany zokor hromadu sdrapała.“ Raš mišionar pschepytowasche žiwój wokrjesz a wuzkładzi, so je 10 dźeczi 9 mrjeze. Dr. Mc. Cartney ſ Chungkinga, kiž tam 20 lět skutkowasche, w l. 1910 mjelsche sa to, so tam 75—85 prozentow dźeczi tam hacž do druheho žiwjenskeho lěta wumrěwa. Pschirodna žama potajkim žez tu pravo wudobywa, wona da wumrjecz ludzi, kiž je pschewjele. A hačzrunjež tam we Khinje ludzi dźeczi tak žałostnje mrěja, to je tam pschezu hischeze pschewjele ludzi.

W Khinje a Jindiskej to tak dale póndze. Pola nich porody žwiżuja ſ nabożinu, ſ poczesczowanjom prjedownikow. Tuta nabożina žez żada žywuon, kiž wopruja prjedownikam, so bychu też jim dźeczi woprowale. A dokelž tute ludy krucze žo dźerża starych waschnjow a tradizijow, žo dże tam w pschichodnych lětstotkach wjele njepschemeni.

Kelko ludzi móże nětko nascha zemja žiwa žiwicz? Tuchwilu je na žwěcze dwě milijardze ludzi. W Europje bydli 50 ludzi na kóždym kwadratnym kilometrje, w Asiskej 25, w Ameriży a Afriży 5, w Australiskej jedyn. Australski statistikar Knibbs wobkrucza, so móże na žwěcze hischeze 5 milijardow ludzi žo žiwicz. Technifki a hospodarski postup móże žnadź hischeze šmóžnicz żeziwjenje 9 milijardow. Najwyscha mjesa pak by była pola 11 milijardow. Němski geograf Pjenk pak praji, so w dalschim pschichodze Brasilska žama budże móz žiwicz dwě rjeczinje dżenżnischeho wobhydlerstwa zemje a Afrika 30 prozentow wjazy hacž dżenża zyła zemja. Na zyłej zemi by 8 milijardow ludzi mělo mětno. Wěsty němski wucznj pak je wulicżił, so wobhydlerstwo zemje hodży žo żeziwicz je jeho ſ wulkich parnischczow a tak mohła zemja pjeczo žiwicz 200 milijardow ludzi.

Hacž to žu fantastiske wumysłenja? Wone njebżiwaju na to, so wudawki sa produkziju pożiwadłow dale bóle rostu a so też rostu żadanja a kulturne potrjeby cłowjeka.

— Pschiduże drje doba, so zemja budże móz ſ nusu żeziwicz tři milijardy ludzi, potajkim połojzu wjazy dyżli nětko. Hacž pak budże ludzom a ludam potom hischeze móz poskiczecz nětkaſ dostojnu eksistenzu a sniesliwe wumělenja żiwjenja? Potom by žo drje dyrbjało wjele pschemělnicz, wožebje w technizy rataršiwa. Schtoż dżenżnischu dobu nastupa, dyrbimy bohužel rjez, so mamy skerje pschewjele dyżli pschemało ludzi tu na žwěcze.

Dźiwje hońtwjerki

Wokoło lěta 1750 pschekroczi w Jendelskej rjana hrabinka ſ Marlborough, podata hońtwjecka, w sahorjenju hońtwy mjesu žiwoseho wobżedżerstwa a potrjeli na žudobnym hońtwischczu sajaza. Pschi njesbożownem pschipadze pschesłapi ju mějiczel franjeuzeho hońtwiniskeho prawa, lord Berwick; a sajo běsche njesbożowny pschipad, so ju tuttón lord hižo tak a tak hidżesche, dokelž bě žo nětkdy žpjecżiwiła na njeho žo wudacz. Wón njedasche žo też wobrecżecz, a so by žo štónczenje mohł nětkaſ wjeczicz, pschepoda nałeżnoscz žudnikej. Nětko pschinjedżechu tucżi dostojni knjeza na žudnistwje žmjercz jara do wuskoscżow, pschetoż na hońtwinske pschestupjenja, jako franjenje najžmjeczischich prawow a sacżuczow jendżelskeho wjeżneho semjanstwa, stejsche najcżežische khłostanje, wupokazanje ſ kraja. Ale nětkaſe namaka žo mudry rěcznik, a tutón namaka też wupucz: Wón dopokasa, so rěcži žo w jakonju jenož two d ź i w j e n ż u, niż pak two d ź i w j e n ż y; potajkim njeje też żaneho prawa, pschecżiwo hrabinzy jakrocziz. Ssudnikam dychasche žo lózo a woni jednanje sastajichu.

Nětko wumrjesze pak hra k njewjedżenoscżi. Jako bu tajke štónczenje jednanja znate, wotucżichu w mnoho žónstich dawno dremaze natchilnoscze. S hordym sacżuczom njedótkliwoscze wuczahnychu žónske ſ khromadami, so bychu dźiwnu lóriše a jakhadżachu na runjewon hrónwe waschnje. S teho nastawaza schkoda bywasche žtajnje wjesetcha, tak so dyrbjachu žo na wyschim mětnje rosžudzicz, dźeru w jakonju wupelnicz, ſ czimż žtaji žo początk nam se ſtrony žónšich na wschě czażby mjesa. kj.

Směški

Twjerdy nop. „Knjes Mlynko, wy prajicje, so je waš wobstorjenj še želejnej motyku na hłowu barił! Wěrał pak njemóże nicžo namakacz, žaneje rany, žaneje kule, nicžo!“ —„Tak, potom wobhladajcże žebi tola proschu jónu motyku, knjes šudnikó!“

*

„Jonko, cżehodła oba pak njemóża žani ludzo na měžacżku bydlicz?“

„Ró, pomyšl šebi tola, pschi wotebjerazem měžacżku, dha bychu woni tola wschitcy dele špadali . . .“

Hospodarski rozhlad

Póndżelu 4. wulkeho rózka 1932:

Knjeżerstwo žo sotuje poslednjemu mjenowemu wulkalej k płaczinowej dopomhacz. Wono je sdżerżało a rospuschczało wschě tak mjenowane twarske nałutowarnje. Je nětko też rospuschczało žrjedżnoněmski brunizowy syndikat. —

Produktowe wiki sandżenu žobotu měrne wostachu. Jenoczky pschenża wo 5 pj. po zentnarju postupi. Wschě druhe družiny ža ta dotalne płaczilny satkowachu.

Zentnar płaczesche žobotu w Barlinje:

pschenicy 10,80—10,90 hr. (10,60—10,70 hr.), rožki 9.25 hacž 9,50 hr.), nałenjeho jeczmjenja 7,55—8,20 hr.), (7,55—8,20 hr.), najsmilkeho 7,40—7,50 hr. (7.40 hr. hacž 7,50 hr.), womoża 6,55—2,05 hr. (6,70—7.10 hr.)

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

za dezember: —.— (11,27½—11,25 hr.),
za měrz: 11,95—11,97½ hr. (11,81¼—11,83¾ hr.),
za meju: 12,35 hr. (12,25 hr.),

rožki:

za dezember: —.— (9,92½ hr.),
za měrz: 10,27½ hr. (10,40—10,32½ hr.),
za mejn: 10,67½ hr. (—.—),

wowża:

za dezember: —.— (7,50 hr.),
za měrz: 7,73¾ hr. (7,80—7,95 hr.),
za mejn: —.— (8,35—8,27½ hr.).

Ssiwinjace wiki we Wojerezach.

Ssiwinjace wiki we Wojerezach 2. wulkeho rózka běchu wot spočatka trochu měrne, tola njewosta wjele sponka. Pschihwjeli běchu 242 proßatow. Te płaczachu:

4—6 tydżenske	6—9 hr.
6—8 tydżenske	9—12 hr.

Ssudniske powěsce:

Konkurs:

Ssud je konkurs nad samostatnistwom rjemjeslnika Korle Jurja Lentzholda w Seemichowje dyrbjałske wujednanje wobtrecżiwschi stónczył.

Ssud je konkurs nad samoženjenym pschekupza Rychtera Fuchja w Budyschinje, mějiczela firmy Bautzener Maschinenfabrik Wilhelm Fuchs w Budyschinje, zdżěłał.

Pschebadowanja:

wutoru 5. wulkeho rózka 1932:

w Brězni pola Kamjenza we „Wieżeznym kuble“ rano we 8 hodź.: pisanske blido,

we Worklezach w holcżenzu dop. we 11 hodź.: wojerski wóz,

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo we tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po stole hriwnje	2. 1.	31. 12.	Płaczizny po stole hriwnje	2. 1.	31. 12.
Pšenica	216-218	215-217	rumy	15.0-17	15.0-17.5
rožka	185-187	185-187	woka	16.-	16.-
jeczmjeń, nal.	—	—	nódre lupiny	1 [illegible]	
jeczmjeń	151 164	151-164	žolte lupiny	1 [illegible]	
wows	133-141	133-141	seradella	22.-	
kukurica	—	—	kaps. wosnik	—	
pšenš. muka	6.7-30.7	6.7-30.7	lane wosnik	12.0-	
rżana muka	25.5-27.6	25.5-27.(	such. truhane	6.40-6.50	6.40-6.50
pš. wotruby	9,00-9.2	9,00 9.2	bern. kruzki	12.1-12.3	12.1-12.3
rżane „	9.23 9.7	9.25-9.7	syno, 50 kg	1 7.2-00	1 7.2-00
raps	—	—	rżana sloma	0.65-0.8	0.65-0.8
hróch Viktor	21,0-27,5	21,0 27,(	jočmjeń „	0.50-.60	0.45-0.55
lane symjo	5.0-18.0	16,0-18.	wowsna „	0.70-0.85	0.70-0.8
pjeluški	5.0-18.0	16,0-18.	kěs. n	0.65-0.75	0.65-0.75

filowny redaktor a zamodlwity za politiku Marko Smoler w Budyschinje. — Za lokalny dźel a feuilleton: A. Dučmań Budyschinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyschinje.

Budyske měšcanske dźiwadło

Pepina.

opereta w 3 jednanjach

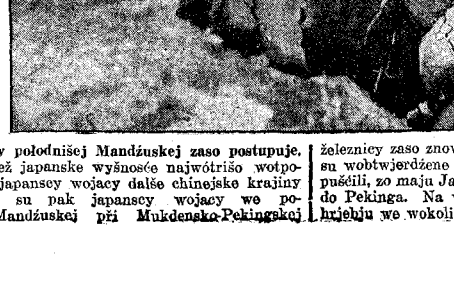
wot R. Östereichera, hudźba wot R. Stolz.

Hižom zwopředka chcemy přeradźić, zo je sebi tuta opereta w Budyšinje wulki wuspěch dobyła. Rudolf Östereicher, kiž je libretto napisał, přinjese tu jónu woprawdźe nješto noweho. Čin je zajimawy a wjesoły. Wuběrne moderne žorty wotměnjeja so z wjeselemi rejkami. Žadyn morwy wokomik w cyłej opereće, stajnje zaso nješto wosebiteho, nješto noweho. To chce při poměrach dźensnišeje nowočasneje operety nješto woznamjenić. Runje tak zbožownje kaž libretto Österreichej, je so Robertej Stolzej hudźba poradźiła. Robert Stolz njeje dźe žadyn njeznaty wjacy, je za wšelake wulke zynkowy filmy hižom dobru hudźbu napisał, mjenujemy tu jenož njewšědnje wuspěšny film „Zwei Herzen im Dreivierteltakt.“ Stolzowa hudźba móže so z połnym prawom pódla Lehároweje jako najlěpša zabawna hudźba mjenować. Wšelake šlagery su so jemu jara derje poradźile. (Peppina, Peppina!) Powšitkownje: Čin, hudźba a cyła scenerija spožča tutej opereće swojorazność.

Předwjedźenje w *měšćanskim dźiwadle* běše jenički wulki wuspěch. Bjez dźiwa, hdyž so Fred Kittler tak lubosćiwje za režiju a Ernst Bauer za hudźbu postaraštaj. Też jewišćowe wobrazy H. Nötzolda a W. Ulbricha chcemy tu khwalobnje wuzběhnyć.

Z hrajerjow wustupja wosebje wuspěšnje Waltaŕ Müller a Waltaŕ Siebenschuh. Johanna Barklin je dospołnje w swojim elemenće a poda też spěwarsce dobre čisla. Fred Kittler a Elvira Brico njetrjebamy wosebje wuzběhnyć, běštaj wěžo kaž stajnje — wuběrnaj!

Jara derje wopytany dom přija předstajenje ze wulkim připóznaćom. Samo róže na kóncu druheho jednanja! Cyle wěsće budże tuta opereta dlěši čas na planje wuspěšnje stać. —n—

Japanska w połodnišej Mandźuskej zaso postupuje, železnicy zaso znowa postupowali. Chinejscy wojacy

Hačrunjež japanske wyšnosće najwótrišo wotpokazuja, zo japansey wojacy dale chinejske krajiny wobsadźeja, su pak japansey wojacy we połodnišej Mandźuskej při Mukdensko-Pekingskej hrjebju we wokolinje Kinčawa.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo nješčwskam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom ćutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeњa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 3 — **Budyšin — Wutoru, 5. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Němski president so džakuje

Němskemu presidentej je so pśichi słudowośći sostupenja nowego kěła wjese złogopśichezoho z wukraja a turkaje póstało. Dokelž jemu njeje móžno, tśěmu jewstwowzi wotmołwiś, němski president wšichnych, kótaśi su tele duwy pśicheźełuje na njeho powuthili, pśejźeź dawa, so bychu po tutym puću jeho wutrobny dźak a jeho najpšawniše pśeheje za nowe kěło pśichileli.

Youngowy plan njehodźi so wjacy wuwjesć

Sira Waltera Layntonowy nacźišć sa rospšawu, kótaraž Wałelśi wurjadny wubjerk njeje ani wojewił, pśaji, kaž je „Daily Herald" zjawił, so so Youngowy plan njehodźi dospoła tśebaś a wuwjesć. Němska njemóže ani zdźiwkane płaćenja pśesć, a wo transferu je njemóže ani rěcźeć. Laytonowa rospšawa dale traji wupšawu žoda, so by so kapital mohł sasu źwobodnje nałoźeś, a so by móžno było, płaśenje wobdźěłaś, kak ma so internacionalna ariorma mjeny wobdźěłaś.

Němska je šěsć milijardow „reparacijow" hižo pśewjele zapłaćiła

Po wobličenju franzowskeho ministra sa śiwne dźěła, Deligna, je zdźiwde, kótaraž su němśe wójska we Franzowskej nazdźinile, na 80 miljardow papjerjanych frankow wobličene. Po śwěźenjach Washingtonskeho wustawa za hospodarsku wědomosć je pak Němska hižo 38½ miljardy hriwnow sa reparacije zaplaćiła, z kótarejž sumy je Franzowska 52 procentow, potajkim 20 miljardow hriwnow dostała. Dokelž pak Franzowzoju žami praja, so maju sa wobnowjenje sapušćenje rańšeje Franzowskeje jenož 13½ miljardy hriwnow dostaś, je Franzowska wjacy dóšła 6 miljardow hriwnow pśewjele dostała.

Jeli so by tole wobličenje wérne było, njeby so wjazy dyrbało wo reparacijach jednaś.

Demonstracije a zhromadźizny zaso dowolene

Sakśe ministerstwo smuśkownych nałožnosćow je wozjewiło:

Po 3. januarje 1932 su wšyće w tu źiwiłu w Sakskej płaćiwe powołnikowne sakazanje zhromadźizny a cźahowe pod holym njebjom płaćiworaz zhubiłe.

Němski mlokowy zakoń je nětkle bjez zamysła

W nowinskej powěsćerni němskonacionalnoje ludowoje strony dwórśi radźeśel dr. **Müller-Lenbertz** źiwdowaze wo němskim mlokowym sakonju pišo:

Němśe ratarśtwo je so w swojej dojpołnej njewuznaśonjosći nabyło, hišće wot běłe njeběło cźiniło, so bychu so mlokowe płaćizny połepšiłe, ptuhdy se sjednoćenjom wuplodźerjow mloka, pak dobrowólnje pak ł mjezenjom. Sjednoćenje ł tymle zamyślom budźišće so dyrbjało hižo dawno po zyłej Němskej pśewjeźeć, na to źebi njejsu bohužeł powuthili. Pśedy hač prodnizja stotnych wuplodow ł **pozećenjom dowoża** niz jenož schkodowanja wjazy njepśichinjeje, nimaju teź wšyće druhe napšawy žanego samyśła. Srozumiś njeje, kak móża to tymle hospodarśtwowym mjenowym cźahu němśenmu mlokowemu sakonjej do mozy stupjeś daś, kótaraž je pśeheja sa pśichitrjebarjow wuzitny, wuplodźerjam pak njeluźejne cźeże naładuje.

Nowa mzda za textilnych dźěłaćerjow w Sakskej

Tarifowe strony textilnoje industrije wjeźernje a źiśendnje Sakśeje a rańšeje Durinskeje źu so dojednałe so tak, kótaraž je w januarje 1927 płaćiła, jošo sałožejo. Pśichi tym by so dyrbjało na wuprawjenja w tarifowym systemje dźiwaś, kótarej źu so wot tuteho cźasa ł rozšěrjazym wuźitkom abo dojednanjom sałožebje.

Sakski wjesny lud za nětčiše knježeŕstwo

Sostupnika sjednoćenja strony němskeho wjesnego ludu (pśichećijanskonacionalnoje burśkeje strony) w sakskim **swobodnym staće**, kótaraž je so ł pśichedźiwym němskonacionalnym łapórlanza **Domšcha** we Drježdźanach wotmołwiła, je jenonyžnje wobsamkła, **Schieckowemu sastojnjskemu knježeŕstwu dowěrjenje wupšajeś a źwojich ratarśkich pśichiwizowarjow namołwiś**, so bychu so tuchowcho rozsudzenja zdaržowali. Runje tak je so sastupnika zhromadźizna pśichećiwo wotmyślenju wupšajiła, w jakimkuli landtundu po pśichiładźe němskosłapatneho landbunda w **pśichedźiwe wołebite městno jenemu nazionalnemu sozialistej** daś.

Hollandske granaty za Němsku?

Pśichedźiwa sozialdemokratiske frakcija druheje komory, Albarda, je so w hollandskim parlamenće knježeŕstwu wopšašała, hač su powěsće franzowskich nowin wérne, so so w Hollandskej za němśe cźełe konony granaty dźełaju, a hač maju někotre hollandske fabriki tymle złapanam so dźełowaś, so wobśeja. Knježeŕstwo je dale pšašejo, hač je hižo kšoćele cźinило, abo na myśle je cźinić, so by so sadźiwało, so so internacionalne a ja druhe wogy wojaze wuzwinjenja so pod tama, je šu franzowske wuzwanja wérne.

Jednanje pśichećiwo Bestej dale dje.

W nazionalno-sozialistiskich a němskonacionalnych nowinach je so powěsć rozsćerkła, so je so jednanje pśichećiwo špiśarjej Boxheimskeho dokumenta, dr. Bestej, zajtśiło. Pśichećiwo tomu je so ł pśichiłušnemu městnu wozjewiło, so so pśichedźiwe pśichpytanje hišće nje źiwiło, a so jednanje źiwój normalny tšód dale dje.

Ministerialny radźeśel dr. Schelcher sałoži płaćizniowy kommisar.

Němski kommisar za dohladowanje płaćiznow je **sa** dohladowanje płaćiznow w Sakśej w pśichećenjeju je sałožił knježeŕstwowy ministerialneho radźeśela dr. Schelchera pomjenował.

Indiska před wuswobodźeŕskim bědźenjom

Kak su Gandhia zajeli

Gandhia su w nogy k póndźeli jeseršeho policajskeho offiźerjo ł terrasy jeho doma w Bombaju we łoni sajeli a do Yerandatskeho jastwa pola Poony dowjezli. Tež prezidenta Wšeindiskeho kongresa **Vallabhaia Patela** su sajeli a to na podłožku wukaza ł lěta 1827, kótaž wojnanje-nja, so so wobaj bjes pśesjeża we jatbie dźeržitaj.

Pśichedźiwa Wšeindiskeho kongresa, **Vallabhaj Patel**, je, pśedy hač su jeho do jastwa pola Poony wotwjezli, śledowaze pokazniwo za lud wudał: Tón kóžde hudźe so hač do kónca cźeła wojowaś. Nadźijam so, so budźe lud hotowy, najwjeśe wopory pśinjeseś, tola so pusć cźiśeje bjesnaśiwnjenje njewospjenichći." Se Jawoche nałožnika je wón łobustaw vonkonjazeho vonkierka Wšeindiskeho kongresa Babua Rajendra Prasada pomjenował.

„Indiska, wotuć!"

Gandhi źwojich pśichiwizowarjow namołwja wojowaś.

Indiśi, wotnuź! so w napomnitaju praji, kótaraž je Gandhi so pad, so jeho do jastwa wotwjedu, pśihotował a kótaraž nětko za zyłu Indiju jako wojowańske hesło płaći. Dale so w Gandhiowym napominanju praji:

„Njejwuźiwajeze **žanych wukrajnych klamow** a pśećerjeze **wšo teho indiśke bawmna!** Tež dyrbiśe so wšichnych wopojadłow wótaraś. Smiśeje so wšěch nałyhnoćow a łchtitajeze jendźelskich muzow, žony a źśeći, kótarejž Waš je źwójim wuthrańenjom wujadali. Wobwobliśeje so wot kóždeho wobchźenja a łobuda cła ł njejeźenjom. Cźiśeje po wšěch wukazanjach wukonjazeho wuzwjeńenja Wšeindiskeho kongresa, kótaraž by nam zmólwiła za Waš tradanje, łranjenje abo teź jśiwjenje źiwjenja a źwójźiwa žadała. Sapowjeźeze ł „hartalom" (je śleźenjom wšeho dźěła), a potom, kaž źebi to wobśiepnośće we nuchelakich wótrejšach žadaju, dyrbiśe pobłuchnjeś zapowjeźiś."

*

Tež Gandhi pśeruco, źebi śeł po njejakonnišim waichaju ł mórśeje wody pśichitowaś a pśed alkoholiske klamy a pśedawaśerje, kótaraž wukrajne tkaniny pśedawaju, stróžnikow stajeś. Wšitke detalne wukazy, ł kótarejž su pśedawśe wukazy zamjeńowali, wjazy njepśitaca. Judiśi lud dyrbi pak so wšeho nałyhnjeneho spjeźowaś zmólwiś.

*

Gandhi śeźeśka wéri, so so jeho pśichiwizowarjo wšěch nałyhnjeńow wothaja. S pśedawkow pśedawśeho sapowědźenja pobłuchnjeśe we, so bjes nałyhnjeńow njewothaju. Hdyž źwojich pśichiwizowarjow napomina, so bychu so nałyhnjeńow zmólwili, wón knježeŕstwu pśichćinu njeda, jeho dla śpjeźowośće wobkšeŕźiś.

Najwjeśa wójskowa alarmska hotowosć indiskeho wójska

Ordonanzijs wukas indiskeho městokraka praji, so je Wšeindiski kongreś njeakonnił a pod sakazanju wšěch sjednoćenskich ałuchu, kótaraž zjawny měr a porjad wohrožeja. Městokraś je sćitnyi ordonanzy wudał, kótaraž zivilnym a wójeŕskim wyšnośćam dowoleja, wobśežke napšawy k sałhowanju porjada cźiniś. Wšěch kongreśowe cźiny maju so ćhłoś.

Wšěm wójeŕskim mozam w bengalskej prowinzy je so pomjeńło, so dyrbja w najwjeśeršej alarmiskej hotowośći wostaś. Wobśežke połicajske pohibnjenja su wšelake strategiske městnosće w městach wobsadźiłe. Jendźelscy zibilisarjo, kótaraž so hišće we njeběchu dobrowólnym policajskim wobśežkenjam pśihódźili, maju so někte pola policije samolwiś. Wobžałuje so, so jejsu Gandhia tśiśe njemiry sbudźi. Wšitkim prowinzialnej gowerneurjo su śehłoze napšawy cźiniłi.

Amerikanskeho konsula skrjudowali

S Mukdena Renterez powěsćejenja powdź, so je patrouilla tšoch japanskich wojakow w Mukdenje amerikanskeho nanašeńskeho konsula Calverta Chamberlaina ł Charlina smórkała. **Hdyž je ł awtomobila wukšeł, kótaraž amerikanskim khorhoj a amerikanski wopon pokazowaśe, jeho da wobliśe tśiśacu, haćzrunje swój diplomatiski pak pokazowaśe.**

Konsul bź po puću k cźahej do Charbina. Generalny konsul Mjers a namótny konsul Sam staj so pola japanskeho konsula wobjewowałoj. Tutón je pórnuźił, so dotkadnje pśicheptać. Chamberlain je potom do Charbine watśeł.

Indiski městokral wšě sobustawy Wšoindiskeho kongresa zaśeć da

Jendźelscy policajscy we wšěch indiskich městach su jimanśe wukazy dostali, na kótarejž podkładu kuždeho dobrowólnika wšeindiskeho kongresa łapiś.

Indiśe knježeŕstwo je skerjom je schtyrjomi nowymi nuzowymi wukazami wotpowěźo, so je Gandhi pućej łapanjenja cźeła pućom imanjoseho źiła prednoseł dał. Wulke hromady indiśeho luda njejsu ł Gandhiowej politiku špekopam.

W Bombaju je póndźeli cźah kongreśowych pśichiwizowarjow po mjenje cźahał. W śledowazej zhromadźiznje je so najwótśiśi bojkott jendźelskich towarow zadał.

Provinzialny kongreś w Bombaju je so rospušćił **a wójeŕsku raźu sałožił**, kótaraž dyrbi dobrowólnikow najeś.

Knježeŕstwo w Biharu je tamniski provinzialny kongreś jako njelakonski špódnało a jeho schadźowanje łolatśowo zajeś dało.

Jawaharlala Nehrua, pśedawskeho prezidenta Wšeindiskeho kongresa a nětkśišeho wjednika radikalnych kongreśowych łobuśtwow, su ł jastwu na dwě lěśe a ł pjenjezownu khłostanju sakudźili.

*

Indiśe knježeŕstwo je wozjewiło, so je Wšeindiski kongreś **Delhijs łoži stanił**, a so je knježeŕstwo kongreś tehodla wobśěrdźiło. Knježeŕstwo je mjenowane było, pśecejšo kongresowym łobuśtwam ł wětrnym napšawnym jatkowźi, dokelž by bewoł kongreś tódym knježeŕstwowym kroćej njejwuhowźił. Gandhia tuchu so najwobśěrdźicheho łudnika w pśaśechanjach prawa a sakonja pokazyli, schtož knježeŕstwo njechy mjeńo samolwiś.

Styri nuzowe wukazy indiskeho knježeŕstwa

Judiśi městokral je schtyri wukazy wudał, ł kótarejž dyże bitanje njepospušćenjoseje potrjebjeźi. Pśeni wukas dawa knježeŕstwu a jeho sastupnikam wurjadnu pokmowóś za sakhowanje porjada, druhi wukas ho pśecejšo nałchtyłanjam njekakonskich cźinow wéri, śeśi pśecejšo njesakoń-

ćim sjednoczeństwam a schtwórty so na schkitanje žiwjenja a swójstwa počahnuje.

Wozlewjenje ľendźelskeho knježerstwa

Ľendźelske knježerstwo je wosjemilo, so dyrbi drje najwótrišche naprawy pischerstwo kóždemu niekatholskemu postupanju w Indiskej nalóžeć, so pak žebi na žane waschnje njeznyšli, wot prawidłowo wotešeć, kotrež je ľendźelsko-indiska konferenca w Londonje wobsamkła. Ti hižo pominjenowane wulsperki, kaž je postajene, 15. januara do Indiskeje wotpućuja. W Indiskej dyrbi so wuradowanje wubjerk wutwarjeć, kotremuž dyrbi też Gandhi pschijtłuschćeć. Kaž prjedy žebi ľendźelske knježerstwo myšli, po mózjnosći daloko žahaze dojednanje wo praschenjach indiskeje wustawy dospieć a lieží na to, so so kóždy jenoliwy indiski politikař pschi tym wobdźeli.

Krwawne podawki w Spaniskej

W Epila w Saragossaskej provinzu žu někotre sta dźełaćerjow schtrale, ł mogu dźeło w zokrowej fabriku sastajić. Hdyž policija štrejkowarjow dźełaćerjo do njeje tłačachu. Policija tłeši wotmolwi. Dwaj dźełaćerjej buschtaj morjenaj. Schtyrjo so cjężko a někotři lohko ranichu.

Dźensa dopołdnja, kotrajž so w Lanjaco pola Bilbaa wuthodźowachtaj, žu dźełaćerjo ł wutřelemi ł khowanki cjężko ranili.

Ruska z Rumunskej
wo paktu nienadpadnjenja jedna

Parižske nowiny nadrobnje wo jednarjach pischu, kotrež maju so 15. januara w Rišy wo paktu nienadpadnjenja mjez Ruskej a Rumunskej łahowčeć. „Petit Parisien“ chze wědźeć, so Rumunska pakt jenož potom podpische, hdyž budże w nim pschisponmjenka, so žebi Ruska a Rumunska někotřichle krajne mjezy zaruczałe. S tym so by so Besarabska jako rumunski kraj pschipóznała.

Sdobom je „Echo de Paris“ bschekadźił, so francowske knježerstwo z ruskim póspanzom Dowgalewskim w Parisu dale wo ruzko-francowskim paktu nienadpadnjenja jedna.

„Echo de Paris“ pschecziwo kóždemu paktej ł Ruskej protestuje. Też „Journal“ Pólšku a Rumunsku warnuje, na ruski kli kłečz. Hižo Locarnske rěčenje ł Němskej je jenož ilusija była; pschetož wono je k swiećenju reparazijow, k rosdźělkanju wotbrońenskich postajenjow Versailleskeho rěčenja, k zadanju za rewisiju a k hrožnju ł pschiłaunknjenjom awstriskeje ł Němskej dowiedło. Pólska a Rumunska njesmětej žebi myslić, so Ruska snadź po wobłonknjenju pakta nienadpadnjenja swoju agitaziju w Galizijskej a swoje žadanja na Beßarabiju swuschćił. „Journal“ mění, so by so Francowska na wotbrounjacej konferency do njeprawa stajiła.

Juhosłowjanske knježerstwo chce wróco stupić

W poswědźenju ministerskeje rady je ministerski prezident Zwjetkowicz izdźelił, so je jeho knježerstwo, kotrež je so loni 3. septembra k pschiwjedźenju wólbow wutworiło, swój nadawk po wuwolenju parlamenta dokonjało. Tohodla je wobjawknuł, krala prošnyć, so by knježerstwu dał wróco stupić. Na tónzu so Zwjetkowicz swojim kollegam za jich sobudźelo dźakowasche.

Mandźusko-japanski zwjazk

S Moskwy so po powěsći ł Charbina powě, so je general Czangczungbui, kotryž je, kaž je znate, njewotwisnej Mandźukiseje wutwokał, rjekł, so je Mandźuska hotowa, ł Japanskej politiśi a hospodarśi swjazk wobłamknyć.

Japancy w Fučawie

W Fučawje (w Chinje) žu Chinesojo dweju Japanzow zjěnjowali. Japanski minister wójnskeho łódźiwa je ćli saničaki k Fučawej pósłał. Jedyn w Fučawje hižo stejacy łićiźk je dwanaceje wojakow na kraj wutřadźił, so bychu tamnischich Japanzow schkitali.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 5. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +4, thermometer we dnju +7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +3, thermometer w nozy +1. Wuhladny na zamrócene njebjo. Hdyž tute rjadki pisamy, so wuczahuje. Schtkleńca hižo wot wczerawschcheho rjem postupowasche a je siwojim postupowanjom rjane wjedro pschipowjedasche. Po tidnjowym kidanju je so njedźo něšto stajiło, ale je wschěch stron pschitřihadźeja powěsće wo wulkich wodach a powodźenjach. W srjedźnej Němskej je tak nałe wodźowało, so na horach śnědź taja. Wjele hórskich rěčkli su ł krótkowu wustupiłe a pschinjesowaje strony powodźiłe. Na żelesnicach w Rudnych horach je wobkhod wjahnył, dokelž su cłary powodźene a boja so, so woda nałuju podmjele. Podobne powěsće pschitřihadźeja ł Czornoho lěsa, ł Tannusa a Smrokowych horow. Pala nałe sadźowaja mile nałetne powěrzy, ša so w połnischej Europie kruta zyma tschěsta. W połnischej Franzowskej a Schpanskej so śněh nimale dwaj anjej powschi óze. Na Balkanje jakhadźeja hrožne śněhowe mjeczele. Někotre cjahi su tłačo w śněhu tężeju wostałe. Simplonski tunel je se śněhom zawěty. Na Balkanje zapřihachu hač do 25 stop. zymy, w Schpanskej a w połnischej Franzowskej hač do 20 stop. Sa to mérjachu w Drježdźanach hač do 10 stopl. cziłoty. W Barlinje so hač do pónđźele na rano śněh dźěłeše, *potom so do dołchčowanja da.* Tajku nału cziłotu we zymje, kaž tele dny w nałich krajinach, rědko pomnja. W nowembru léta 1900 po někotrych cziłotnych dnjach kruta zyma zastupi a trajesche potom hač do nałeća. Podobne powodźenja kaž my Němskej maja też někotre w połnischej Ameriji. Tam je woda rěki Missisippi z hrjebow wustupiła, wobschěrne krajiny powodźiła. Woda je so tak nałe pschiwaxiła, so so mnoho luda wukhowacej njemóžeše, wjacy hač 5000 wobsobow su w najwětšich strašne zatopjenja. — Jutrje je zwrkowiński žiwjenjeć Tsjoch kralow. Sstónczko zhadźa 8,03 hodź. a khowa so 4,09 hodź. Mjezački zhadźa rano 7,17 hodź. a khowa so pop. 1,57 hodź.

Wulka woda

Trajne dešcheje poslednich dnjow zawinowachu wulku wodu daloko a schěroko. Sśmělo, hić běšche na kónzu léta napadał, łuščiuje tajesche a wschě pschěrowy a réki napjelnichu so ł wodu a bórzy so wulachu pisches swoje brjohi.

Wjele pschi horach běšche hižom wječera woda najwjetscha. W Budyschinje stupi Schprewja pónđźelu najwjetschche na 1,40 m nad 0. Dźensa rano we 8 hodź. pak běšche hižom zasa na 1,10 m nad 0 spadnyła.

Dźensa rano běšche woda wosebje wulka w Schpreji wot Bjelneho Chóna. W Delnjej Hórzy běšche bróha powodźena. Też dale dele pschi Schprjewi je woda daloke pschestrěnje powodźiła. Nize Klukscha wschat je jeje mózne słemjena, po runanju Schprewje woda něšto spěchnje swotběhnje.

Wulka śwětlina wupschestrěwa so wokolo Albrechtowje réki a Lubaty. Tam su wschitke łuki powodźene. Tola też tu počina wulka woda zasa spadowacz, so by wobydlerstwo njetrjeba strachowacz, so mosta so woda někak wuroči do strašchnjese wulkeje wody, kaśkeż śmy je poslednje léta wospjet nałonili.

*

— **88 lětne narodniny.** Najstarscha wobydlerka Jonjaseho wotdźělenja mělčanskeho domu za starych ludźi Ernestina Swud. Budarjowa śmě dźensa wutorh swoje 88. narodniny swjeceć. Wona je cjełnje a duchownje bischeje poměrnje cherstwa.

— **Spakanje nowego Budyskeho policajskeho wuschcheho inspektora.** Pónđźelu popołdnju we 10 hodź. japokaza kubło wuschcheho mělčanskeho Niedner w pschitomnosći wjednika mělčanskeho policajskeho hamta měšchčanosty dra. Fórstera a policajskich sastojnikow kubła wyschcheho leutnanta Prascha wot Drježdźanskeje kraineje policije do jeho tudomneho sastojnistwa.

— **Cjłowjezki kofczowy namakali.** Psched někotrymi dnjemi w lěsu na Torowskich honach dźiwi sadowy schtomik wurywnychu. Pschi tym namakachu cjłowjezki kofczowy. Po wuprajenju wjeźwuschtojneho jedna ža wo kolege něhdże 40 lětneho muża. Mału sa to, so je snajmjenjscha 20 lět w lemi leżał, je pak też mózno, so hischcze wjele dłuši. Tuž njeje niemózne, so so tu jedna wo kofczej ze wójny z lěta 1813, dokelž je so runje na městnie, hdźež je kofczowy namakachu, wojowało. Wěz so dale pschepytuje.

— **Se Ssokolcy.** Se skónczenjom lěta je knjes Jurij Kaulfurs swoje sastojnistwo jako wjeśnjanosta Hrubocziz a Ssokolc složił. Wběrke gmejnje 21 lět dołho se wjelgi dobrym wuspjechom wjedował. Też hischcze pschi swojej wuslužbi stare a wschitke sastojnistwa dźěła sa jschcej šmórnu wuskutkowane. Jeho njerad wotpuschći wósa. Gmejnska rada jemu a jeho šěrokemu rodźinstwu k jeho pólstrowym stoł jako tsamko dźaka a pschejelenja dobreho póstrowa. Sa jeho naśledníkom je knjes Jurij Ssyman w Hrubocziz. Wón je sastojnske dźěła k Nowemu lěta pschewsał. Njech je też temu zohnowane šćastkowanje spožčene.

— **S Khwóczicz.** Hońtwinski pschisłušejeć knjes Klin běsche shromadźiznu swołał, hdyž so jednasche wo stejacy hońtwinski pjenjez. Pschitomni buchu pschesćene, so so pjenjez ty wužiwaju sa nastate wudawki w prošchenju shromadźenjow a połow. Tute pjenjezy so hižom někotre léta za tutón samér shromadźa a so na kóżdeho nastupajeho sprawnje wobliczа. Tuž njebudże mjenowana naležnosć na jedyn ras pschehrosha, hdyž so pjenjezy k tomu postaja. Dale prošny nowy wotnajeć hońtwy, so by so někto wjacy měra w lěsu wobkedźowało, dokelž runje lětsa hońtwy so njewuspěchu. Njepschihodnje sćutkowasche shromadźenje hońtwy. Tohodla też wulka hońtwa 1930 wupadny a ł tym też pjenjezy na błidach. Hońtwa wschak w tu khwilu *wjele swěrjiny nima, dokelž měr też na polach pisches stajne* dźełło pobrachowache.

— **S Huski.** Do Huskečanskeje wožady sćuknu 19 gmejnow ł něhdże 4000 wobydlerjemi. Léta 1931 narodźi so w tutych gmejnach 65 dźěći (1930: 46), wumrjeło je 48 (42) wosobow, pschirownjedźanjom běšche 23, wěrowanjow 15 (36), kschcženjski žlub je wobnowiło 36 (36) dźěći a spowjedowych běšche 2740 (2749).

— **S Częćiwjeńskeje Nožicy.** W nozy wot njedźele ł pónđźeli su na cześi wšěch zyganjo pschenoszowali. Měšachu pjeć wozow ł konjemi. Zyła zyganska zwólba běšche něhdże 25 wozowbow syła. Zandarmojo pschewodźachu zyganow wječera dopołdnja ł Bistopizam a ł Drježdźanam. Potom chodźa sich psches mjezy do Częćiwje wupokasacz. Zandarmojo zyganow tohodła pschewodźeja, so tuchi njebychu po puczi kradnyli a prošyli.

— **S Wulkje Dubrawy.** Hołwodářiju chže so nasch wjeśnjan knjes Arnošcht Dubrawa zśěpschicz. Wón kupi šeh. Mała Wjelkowskeho korczmu wot knjesa Streubla a je 31. *dezembra* hižo *do nowego doma* łaczahnył. Napowěrdni witowasche ł drastanu, prjedy tej jómu w fabrizy dźěłasche. Běšche tak dołho zbožowny, dokelž wódźeše, schto chze. Knjes Dubrawa a jeho mandźelska stej Sserbaj. Njech je *zinjaż to špožčene, schtož sebi pschejetaj w nowym domje.* „Domizina“ w kuhwopanym Khelnje śměje nětko tež serbsku šwjedźeńsku městnosć, hdyž budże swoje šwjedźenje tam wuhotowacz.

— **S Minckula.** Wčerawschchu pónđźelu šwjedźeńsche nahladny a powschitkownje cześcjeny wjeśnjan knjes August Schołta swoje 80. narodniny. Jubilar je wjesnik tharobneje pokładnje a stawnik. Wón śmě so hischcze pozneje cześnieje strowoscze a duchownieje cześcjerstwoscze wjeselicz. Pisches 30 lět dołho šlušcheše wón do gmejnskeho sastojnistwa a 18 lět dołho nawjedowasche jako wjeśnjanosta nasch gmejnu.

— **S Schetschowa.** Po 44 lětnym skutkowanju jako gmejnski šaršnik, 32 lět samo jako gmejnski šaršnik, složi knjes towaršt mišchtr Furk swoje sastojnistwo ł pschicznowym strowotu. Wjeśnjanosta wo gmejnu wuslužbowanju wjesnjanej sprawny dźak gmejny wuprají.

Z **Khróšcic.** W zaśdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěcze narodźi so w našej wosadźe 111 dźěći. 57 hólčkow a 54 holčkow, mjez nimi 3 króć dwójnikaj. 3 dźěći dóstachu nuzny křćenjeu. Wěrowanjow běšo 23, připowědanjow pak 32. Zemrěło je 64 wosobow. 31 mužskeho a 33 žónskeho splaha. 2 wosobje buštej na *klóstrskim wotpočinku skhowanej.* Do zemrětych liči so 14 dźěći w 1. lěce, 1 dźěćo hač do 10. léta, 1 wosoba hač do 20. léta, 9 wosobow docpě starobu wo 50—60 lět, 11 hač 70 lět, 17 hač 80 lět a 11 překroči 80 lět. *Najstarša wosoba, kiž zemrě, bě 88 lět, 3 měsacy* a 18 dnjow stara. 10 wosobow zemrě nahłeje smjerćo.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańcžko ł Khrystowego cjasa.

15] (Pokračowanje.)

Zuśbnik praschesche jo dale: „Njeje tu nowonarodźene dźěćo? Wokoło stejazy je spodźiwanjom na jo hladachu. Jedyn pak wotmolwi: „Haj, tak je!“ Njeježerpliwy sawoła Grek: „Wjedźeje naš ł njemu!“ „Wjedźeje naš ł njemu“, prošchesche je hewak tak khutny Balthazar. „My śmy jeho hwězdu widźili, ńamtam, kiž tam wyschche tohodoma stejі a śmy pschischli, jo ł njemu modlicz.“ A Jndoczan, styrihwjehi ruzy, sawoła: „Sawěrnje, Bóh je žiwy! Khwatajcze! Sbóžnik je namakany! Johnowani śmy my cłowjekojo!“

Wschitcy ludźo jałeješchu ł tłechi dele a stupachu za tumi zuśynmi pisches dwór a zahrodźenje ł próśmjerjeju. Wideźiwschi pak hwězdu, jo wschelazy nahlóżeni na jad dachu. Hdyž so mudri durjam próśmjerjeju bližachu, jo sbłedźeja *na hwězda wyschche doma śhdi, wschěm pschitomnym* za sjawny dopokaz, so mjes njej a tymi zuśonikami někajki swójź wobsteji a śnadź też dale ł wobydlerjemi próśmjerstwu. Sastupiwschi widźachu mudri w śwětle latarnje jemu žónku ł dźěćejom w rukomaj. „Je to twoje dźěćo?“ jo ju Balthazar mopratscha. A wona dźěćo ł śiwźu dźerżo, wobkrućі ł jaznym khłosom: „Haj, to je mój žyn!“ Na to klonichu wschitcy kolena a pokorjachu so psched nim. Dźěćo wschak njeběše po śnadźu hinasche hač druhe, njemdźesche króńu na khłowje a glowiolu wokoło žeble, ale hladasche ł miłym wóčkom na nich. Po cjahu stamchu zuły, dźěću won a wobdarjowachu wosjpjet sastupiwschi dźěćo je wschelakimi darami, kaž je złotom, wyruchom a myru. To běše potajim Sbóžnik śwěta, kotrehož dla běchu daloki puć cjinili.

Druha kniha.

I.

Pschestrowiny hłedowaje jedyn a dwacezi lět, dobu wschelakowych mucženjow a politiskich schkerjedowow w Jerusalemje. W židowskim kraju bě so mjes tym wschelake pschemeniło. Herodasch I. bě krótko po Sbóžnikowym narodźe wumrjel, śrudnieje žnjerecze, kaž historija powěda. Jeho wotmiwši, mógnu dynastiju założiła a krónu a kraleństwo swojim synnom naměrcz, so njedopjelni. Po jeho pohlednjej woli měješche najstarschi jeho synow, Archelaus, titul krala dostacz, Philipp a Antipas jako wjerchnoju pschi-bocżne kraje wobkrućejcz. Khěžor Augustus w Romje, testament ł wěstymi wumjenjenjemi wobkrućiwschi, tola Archelauska bórzy wotkładźi, dokelž měr w kraju sahowacz njemóžeše. Narodna žehdźiwdomosći Židow najwjetschcze wjesche po zusemu knježerstwu, ale Romjenjo njeběchu swójimi, cżeju ani kiż wołojcz. Knježerske śydło za romskeho bohoła do Caesareje, nowoho města pschi morju, pschepołożiwschi, natwarichu w Jerusalemje bliźko tempła nowu mózną wojerinju za romskich wojakow — hród Antonija — a ludy žudźeske bohot też Židow wo žiwjenje a śmjerć, dokelž wyšoka židowska rada nikoho wjacy wotprawicz njeśmědźeše. Jenož jedyn *troschčt* mějachu Židźi. W Herodaschowym palazu pschi hlownym torhoschczu w Jerusalemje bydlesche jich wyschchi měšchnik jako sastupjeć zyleho ludu. Ale w śamym palazu běšche też romska wérkownja je śyłu romskich sastojnikow, kiž stajnje na to myślachu, kajke nowe dawki mohli židowskemu ludej napołožicz. A schtož je najhórsche! W śamym židowskim ludu namakachu je wožoby — złonjy —, kiž sa Romskich we kraju dawki a złe sbrachu, njedźiwajo na sapjerce, kiž jim lud sa to wschudźom pokajowaschche, wosebje farisejzy, kiž je jako wobjerjo ludu romskemu nadnjezjiwu dale dóle spjezowachu. Pśipomnuczeni pak wosebjerchcu mjes ludom nadźiju na lěpschi pschichod a powědachu wo laiwi ł Judźinoh spłaha, kiž nětdy zyły lud jako jednoczi a potom zbožownje wobkhowa-ši. Pschi njejednocnosći židow śamnych běšche romskim bohatam lohko, jene stronu pschećziwo druhej schczuwacz a wotkěrku za krótko dżerżeć. Wosebje romski bohat Valerius Gratus pschipjerjesche hidu ludu, hdyž běši śwěrjowyschcheho męśchnika wotkładźiś a druheho, Romjanam spodobnischeho na jeho městno ładźiś. Hannaš, kaž jeho mjeno rěkachu, pytasche Romskich a Židow spokojiś, wobjeje pak prěnischich, kiž mjachu mjo wótaj brónjow na bok. Tola romski śpschah tócżesche pschecziwo ludu a židowske rjadowanja a śpitucze poradźi je Židam, Hannaša jako wobkładźiś a Jśmaela jako nowoho wyschchjeho męśchnika wuzwoliłej. Krótko po tym dżerżachu pak Romljenjo sa mjasto, i koborin wojakow Jerusalem wopytacz. Ale tuta śyła tam, sabywschi domikoh, wosta a śpschaw romskeho knjezstwa bu cżeśćini hacz hdy prjedy.

(Pokračowanje ježěhuje.)

Swj. woprawjenjow wudźěleše so w łarskej cyrkwi 34 700, w klóšterskej cyrkwi 44 700 a we Worklečanskej kapale 16 600, hromadźe 96 000.

Z Khrošćic. Nowe lěto woswjeći naša sokolska jednota swój swjedźeń. Započatk bě 1/4 hodźin. Wjele hosći bě so tu zešło. Tež rjana črjódka starših bě tohorunja přitomna. Samo ći z Delanskeje a Kamjenčanskeje wokoliny njejsu so dalokeho puća bojeli. Žurla bě hač do poslednjeho města přepjelnjena. Bě to za nas jara zwjeselace, dokelž dołho wjacy tajku bohatu lubu njepomniny. To bě z dopokazom, kajki zajim hišće naš serbski lud za sokolsku myslišku ma. Najprjedy přednjese nam jedyn sokolski bratr powitansku pěseń. Potom wustupichu někotři dobri zwučowarjo na bradłach a poskićachu nam nic runje tak lohke wěcy. Dale wohladachmy tři skupiny na dwojich bradłach, jene na druhim stajene. Bě to khětro strašne a nam tež nješto nowcho. Kóždy dawaše sej najwjetšu prócu, tak zo běchu so wone derje poradźile. Potom powita bratr starosta wšitkich nanajwutrobniše z lubymi słowami. Nětko sćěchowaše najwažniši dypk tutoho wječora, mjenujcy hra: „Swjata Hilžbjeta." Hłowne róle běchu we dwórych rukach. Hilžbjetu hraješe knježna Großec. Wona bě jej kaž přinarodźena a braješe ju z dobrym wuspěchom. Ma so to tohodla wuzběhnyć, dokelž hrajerka hakle prěni raz před sćerjej zjawnosću wustupi. Jeje nježny hłós so wšitkim lubje spodobaše. Tež jeje přećiwnik hejtman (J. Kmječ) hraješe swoju rólu wurjadnje a žiwje. Skoro runje z tak dobrym wuspěchom wuwjedźeštaj Sofija (knj. Koklic) a Rosamunda (knj. Paškec) swoje róle. Tež ći tamni sebi najwjetšu prócu dawachu. Jara derje přistoješe so też kóla knj. Šramic, kotraž Hilžbjećinu služobnicu hraješe. Kak njebojazliwje wona hejtmanej z košćom napřeco stupi, hdyž jej wón z tesakom hrožeše. Připosłucharjo wopušćichu z najhłubšim začućom žurla a zawěsće so tuta hra tak khětře z pomjatka njeschubi.

Z Khrošćic. Stwórtk popołdnju 1/4 hodź. wotmě „Serbowka" druhu zhromadźiznu po wobnowjenju w Natušec hosćencu. Bě so 5 sobustawow a 4 hosćo zešli. Někotre sobustawy wostachu bjez zamołwjenja preč, jenož dwaje běšta jso zamołwiłoj. Z narodnej hymnu wotewri towarš městojednaćel zhromadźiznu. Potom předujese jedyn z młódšich baseń wot J. Čišinskeho. Towarš Leska přečita „Zawod do dźěławošće Serbowki" a poda namjet, zo bychu so jenož katolscy, kaž je to prjedy było, jako sobustawy přijale. Tutón namjet pak towarš Kučka wotpokaza z tym, zo měnješe, zo bychu so tež runje tak derje evangelsko sobustawy přijale, dokelž tu so njesmě žadyn rozdźěl činić mjez katolskimi a evangelskimi, ale dyrbi so tu na to hladać, zo tež evangelscy nětkhy dobrych wjednikow dostanu, dokelž hišće pola nich na zdźěłanym ludu pobrachuje. We wěstym padže rozsudźi rozdźělenje mjez katolskim a evangelskim wyšša podpieraca instanca. Naše předewzaće je, hromadźe dźěłać na kulturnym podłožku wobeju stronow. Njezběrany też žadyn přinošk a smy tak jenož na podpieraco sobustawy pokazani. — Smy sebi toż za nadawk stajili serbske knihi předawać, n. př. „Dom a swět". Dalši dypk bě, zo budźe so serbska akademija załožić, zo by so kóždy w serbskej rěči a prawopisu mohł dale wudospołnić. Ke kóncej wupraji hišće městopředsyda Leska dźak za tuto wobdźělenje a wozjewi wutrobne zbožopřeća wot přećelow z Prahi a starych sobustawow we Łužicy k dalšemu dźěłu. Zanjesechmy sebi někotre zabawne spěwy a z tym bu zhromadźizna wotbyta.

Z Kulowa. W Kulowskim stawniskim wokrjesu narodźi so lěta 1931 108 dźěći, 55 hólcow a 53 holcow. Lěta 1930 běše so tu 144 narodźiło, potajkim běše ličba narodow wo 25 proc. spadnyła. Loni zwjaza so 43 mandźelstwow, to je 7 wjacy dyžli lěto prjedy. Wumrěło je 41 mužskich a 40 žónskich wosobow, nimo toho štyri nowonarodźene dźěći, zo so docyła zapisa 85 wumrěćow pornjo 92 lěto prjedy. — Naše město měješe 1. oktobra 1931 2754 (1324 mužskich a 1430 žónskich) wobydlerjow, to je 84 wjacy hač lěta 1929.

S Čjorneho Khołmca. Nowe lěto pśichěćita ju zyrkwinska lětna rosprawa ſ tłótti. Po njej ličachu wobjada 760 duſchow. Narodźi ju a wulíchći ju 16 dźěći, 9 hólcow a 7 holcow. Kichćeńſći ſlub je wobnowiło 6 hólcow a 5 holcow. Wěrowanjow běšche 8, wumrěło je a zyrkwinſjy pothowanych bu 8 wobjobow, mjes nimi 2 dźěći. Spowědnych běšche 656 wobjobow, 307 mužſkich a 349 žónſkich, mjes nimi běšche 12 woprawjenjow. Zyrkwinſke ſbórki ju wjacy wunjeſke dyžli loni. S zyrkwje njeje nichtó wuſtupił.

S Hamorow. Druhi dźeń hodow ſwjeſeſchtaj ludowninaj Schusterez mandźelſkaj pśichi dobrej cźełnej ſtrowoſći a duchownej cźerſtwoſći ſwój ſtoty kwaſ. Po pożohnowanju w zyrkwi pśichiſeſchu towaršcho wojerſkeho towarſſtwa jubilaromaj ſtanjenčko. Towaršch Leißner jeju też ſ krótkej narěcju počeſeći.

Sněhowe mjećele a wichory zakhadźeja

W južnej a wjećzornej **Buheńſkej** sněhowe mjećele ſakhadźachu. Hłowne żeleznińke cźary ſ Budapešta do Debrecźina, Arada, Szutbotiſy, Pjećz Zyrkwjow a Sahrjeba ju ſaſněžene. Na kolijach leži sněh hač 2 metraj wyſoko. Wichudźe ju cźahi w sněhu cźeżace wostałe. Samo rychlik „Orient-Expreß" njemóžeſche dale jěcź.

Też w **Rumuńſkej** sněhowe mjećele ſakhadźachu, ſnicźachu telefoniſke pśichipamjenjia a kolije ſaſypachu.

Nad **Połnoćnym morjom** wichory njemórujachu. Łódźe do pśichiſtawow cźekaju. Rybaćſka łódź móżeſche ju jenož ſ nuſu wukhowaćej.

W **Italſkej** knjeſeſche żurowa syma, kiž wjele ſchkody nacźini. Prěni raz je ſaſy też ſamjerſnył Endinſki jězor pola Bergamo. Wjele ludźi je śmjerſo. W Dolomitach ſtraſchne sněhowe mjećele ſakhadźachu.

Też w krótkorańſkej **Pólſkej** sněhi a wichory ſchkody nacźinjachu. We Lwowje mjećele haczaſchu wſchón wobkhad na haſach.

W **Schotiſſej** je ju w poſłednich dnjach pospochi deſchćowało a tohodła ju tam nětko hobrite powodźenja.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 5. wulkeho rózła 1932:

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,10
1 śendźelski punt	14,18	100 čěskosl. krónow	12,47
100 śwajc. frankow	82,12	100 franc. frankow	16,51

Nasche hospodarſtwo cźaka žadosćinje na wotkazanje burſow, ſchtož pak ju najſtórje ruchje ſtacź njebudźe. Potom by możno było rentowne a lećomotne liſćiny ſaſo pśichedawaćej a kupowaćej a potom bychu ſej ſaſo na dobre hypothełi ſtórje pjenjezy dóſtawali, ſchtož je dźenſa nimale njemóżno.

Produkty we witi hiſchcźe wjele wożiwjenja njepokaſuja. Płaćiny wostachu wcźera na Barlinſkich wikach nimale njepśicheměnjene, ſ wonjaćejom pśicheńcu, tuta postupi wo 15 pj. po zeitnarju. Na Drježdźanſkich wikach pśicheńca pornjo tydźeńſćiſchim wikam wo 30 pj. poſtupi, rożka pak 10 pj. pśichiſadźi.

Zentnaŕ płaćeſche wcźera w Barlinje:

pśicheńcy:

ſa dezember: —.— (11,27½—11,25 hr.),
ſa měrc: 12—12,05 hr. (11,81¼—11,83¾ hr.),
ſa meju: 12,42½—12,45 hr. (12,25 hr.),

rožki:

ja dezember: —.— (9,92½ hr.),
ſa měrc: 10,30—10,32½ hr. (10,40—10,32½ hr.),
ſa meju: 10,70 hr.,

wowſa:

ja dezember: —.— (7,80—7,95 hr.),
ja měrc: 7,73¾—7,77½ hr. (8,35—8,27½ hr.),
ja meju: 8,07½—8,12½ hr.,

w Drježdźanach:

pśicheńcy 10,70—10,95 hr. (10,40—10,65 hr.),
rožki 9,90—10,15 hr. (10—10,25 hr.),
jećmjenja naléjneho 8,70—9,20 hr. (8,70—9,20 hr.),
jećmjenja nałymkeho 8—8,35 hr. (8—8,35 hr.),
wowſa 7,20—7,70 hr. (7,30—7,80 hr.),

Wiſi rěžneho ſkotu wcźera w Drježdźanach.

Howjadow a cźelatow běchu pśichewjeſe pśichitnali. Sa ſwinjemi ſo mało praſchachu. Swopyrěda dołatne płaćiny hiſchcźe ſadźachu, tola posłeſchco ſo trochu wotdrjebjowachu. Cźelata mějachu ſaſo lubjene wiſi. Płaćiny we wſchěch druhich popuſchćowachu. Howjada ſo pomałku pśichedawachu. Sa najlěpſchimi kakoſcami ſo bóle hač dotal praſchachu, ale ja nje pak wjacy hač dotal njeſadźachu. Sa rěžnje kaſtrowje dotalne płaćiźiny ležma dosahu. Nješto ſkotu ſaſo wyſche wosta.

Płaćizny rěžneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

4. januara

158 wol., 420 byk., 275 kruw., 67 jałoj., 905 ćelat., 638 wowc., 2862 swin.

Płaćizny za

woły: 1. 35—40, 2. 30—34, 3. 25—29, 4. 20—24;
byki: 1. 33—35, 2. 27—32, 3. 20—25;
kruwy: 1. 30—34, 2. 23—27, 3. 16—21, 4. 10—14;
jałojcy: 1. 34—39, 2. 25—32;
ćelata: 1. —; 2. 40—46, 3. 35—40, 4. 30—34, 5. 23—28;
wowcy: 1. 36—41, 2. 30—35, 3. 24—29, 4. —;
swinje: (přez 300 pt.) 41—45, 2. 43—44, 3. 40—42, 4. 38—40, 35—37; rancy 35—40.

Też w **Rumuńſkej** sněhowe mjećele ſakhadźachu, ſnicźachu telefoniſke pśichipamjenjia a kolije ſaſypachu.

Nad **Połnoćnym morjom** wichory njemórujachu. Łódźe do pśichiſtawow cźekaju. Rybaćſka łódź móżeſche ju jenož ſ nuſu wukhowaćej.

W **Italſkej** knjeſeſche żurowa syma, kiž wjele ſchkody nacźini. Prěni raz je ſaſy też ſamjerſnył Endinſki jězor pola Bergamo. Wjele ludźi je śmjerſo. W Dolomitach ſtraſchne sněhowe mjećele ſakhadźachu.

Też w krótkorańſkej **Pólſkej** sněhi a wichory ſchkody nacźinjachu. We Lwowje mjećele haczaſchu wſchón wobkhad na haſach.

W **Schotiſſej** je ju w poſłednich dnjach pospochi deſchćowało a tohodła ju tam nětko hobrite powodźenja.

Ssudniſke powěźe:

Swěſćeńſke jednanja:

Swěſćeńſke jednanje ju wotewriłi nad ſtatokami:
khěžarja Handrija Mechelſki w Manjowje,
kawarja Augusta Waſſagowa w Jabłonku,
ratarja Michała Korcha a jeho manźelſkeje rodźenej Schołcźiž w Sſulſchecźach pola Kulowa,
ratarja Heinricha Dittricha w Kulowje na Wojerowſkej dróży.

Pśicheſadźowanja:

ſrjedu 6. wulkeho rózła 1932:

we **Wósporku** w hoſćeńcu „K ſtarej hwězdźe" dop. w 11 hodź.: ſchtiſioło, gramofon, bušej, kredenca, wucźahowaće blido, wobros, 3 wulke pónoje,

we **Wałkim Cźiſtu** w Schimannej hoſćeńcu dop. w 9 h.: ſwinjeći,

we **Wojerezach** w hoſćeńcu „K hwězdźe" dop. w 11 h.: wobeſłachaſchat, klawěr, radio, wſchelake meble, motorſke kolo, drajchla, kokeſy,

w **Bórku** pola Wojerez w hoſćeńcu: 3 żeleſne hrjady a 5000 murjeſkich zyhełow. W kótrej hodźinje, je cźaſaſ ſabył naſpomnić.

*

Kněža ſ nětkhe 1/4 kórzom pola, ſłuſchaza moſerjej Ernſtej Erichej Bartuſchej w Korjezach pola Kettlic, hódna 2500 hr., wopałna połkadnja 4000 hr. Pśicheſadźowanje budźe pjatk 19. 2. 32 dop. w 11 hodź. na ſudniſtwje we Lubiju.

ſchtwórtk 7. wulk. rózła 1932:

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: wſchelake meble, hudźbne ſtroje, wſchelake maſchiny, 10 ltr. ſtotojabłučźk. eſſenzy, cźigary, wobroſy, wołmjane a bawołnjane twory, wſchelake ſkowe a hlěborne drobne twory, wſchelake cźaſniki, gramofony, radia, kamaršła pokładnja, jěžne a kofejowe ſrjedobja ſ Miſchjanſkeho porzelina, lampy, drajchle, žonj. a muž. kołeſa, wołije a maſy, auta, petrol. khachle, 8 porow žonj. ſtupnjow, žiłowny pant, fotografiſka pśichrowa,

w **Hornjej Kinze** w hoſćeńcu „K 2 lipomaj" dop. w 11 hodź.: pjenjezny thamor.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe symjo po 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćizny po			ot		
	4. 1.	2. 1.			4. 1.	2. 1.
Pšenica	219-221	216-218		runy	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	183-187	185-187		woka	16, -19,0	16,0-19,0
jećmjeń, nal.	—	—		mórske łupiny	11,0-12,0	11,5-12,0
jećmjeń	151 164	151-164		žołte łupiny	11,5-14,0	13,0-15,0
wowſa	133-141	138-141		keradella	22,0-27,0	22,0-27,0
kukurica	—	—		raps. wosnik	—	—
pšenč. muka	6,7-30,7	6,7-30,7		lany wosnik	12,0-12,2	12,0-12,2
rožana muka	25,6-27,6	25,5-27,6		ſuch. truhanč	6,40-6,50	6,40-3,50
pš. wotruby	8,75-9,0	9,00-9,25		b'rnj. kruški	12,1-12,3	12,1-12,3
rožane „	9,00-9,50	9,25-9,75		syno, 50 kg	1,7 -2,05	1,71-1,93
raps	—	—		rožana ſloma	0,65-0,8	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-27,5	21,0-27,1		pšenč. „	0,50- ,80	0,45-0,55
lane ſymjo	—	—		wowſna „	0,7 -0,85	0,71-0,85
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0		ječ'a „	0,65-0,75	0,65-0,75

Drježdźanska burza (4 l.)

Pšenica 75 kg	214-219	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	198-203	pšenč. wotruby	9,60-10,00
nałětni jećmjeń	174-184	ržane wotruby	10,5 -11,50
nazymsk. jećmjeń	—	pšenčna muka	43 50 45,00
wows	144-154	ržana muka	31,75 32,75
čerwjeny dźećel	145-148	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	6,30 6,50	cokrowe truh.	—

PREISSENKUNG:

Zwjazy krowjeŏow su bjez tšěhi. Wobšěrje wokole Glasowa na trjoch dnjach 6 hodź. a druhich rěkow su so nahonjy pšechamałe, wóda je krajiny daloko a šěrokó rozlěła. W mišich Glasowje su rěkotne tunele połwodźene.

Tež w Schpanitšej hnjezi tuto lynja. Tu a tam maju hamo 25 štop. lynjy. Njetšo wožełow je smjertne. Cjahi su idjeła w šuju tčaje wostoke.

W zyłej krótkowuhlowej Franzowstej, kaž tež w Pyrenejach tšěhitaja hnjezi. We Vogesach je 20 štop. lynjy. Sćahi hižo 48 hodź. dołho pada bjez šastacja. Na Sorjetje šemjšim merja wšudny šakhodźeju, tšě su łodźam jara hrožne.

Budyske měšćanske dźiwadło

Intimita,

wjeselohra w 3 jednanjach wot Noela Cowarda.

Hač dotal hišće tak mjenowane nócne předstajenja měšćanskeho dźiwadła žaneho wosebiteho wuspěcha njemějachu. Też předwčerawši wopyt bě jara khuduski. Njewěrimy, zo so to połepši, hdyž so w přichodze w tajkich předstajenjach hry kwality „Intimitätow" poskića. Wězo, prěni akt je dobry a dawa nadźiju, zo so z cyłej wěcy hišće dobra wjeselohra wuplećе. Tola w druhim jednanju hižom pytnješ, zo autor Noel Coward, wjacy dale njepřińdże. Za hrajerjow pak su wosebje w druhim jednanju někajke dźiwakowne sceny. Třeće jednanje je hotowe fiasko, kotrež so samo z wuběrnym předstajenjom wšěch hrajerjow wjacy wuhładkować njehodźi. Kónc je dospołnje njespołojacy.

W tutej hrě jedna so wo dwěmaj młodymaj mandźelskimaj, kotrejž so absolut njemóžetaj zanjesć, hdyž staj hromadźe — njemóžetaj pak być žiwaj, hdyž so njewidźitaj. Z čisteho čłowjeskeho stejnišća wobhladane, njeje to, štož tu widźimy, cyle wopačne, jenož njenamaka autor absolut žaneje ideje, w kotrejž so tute kontrasty zjenoća. Jenož realistiske zwonkownosće wón rysuje. (Samo temperamentnu swójbnu bitwu!) Na kóncu zjednoći so přećiwo wšěm zasadam skónčnje zaso prěni muž ze swojej prěnjej žonu. —

Jara derje wě Hans Verder přenjeho mandźelskeho ze swojim ćežkim dóstom předstajić. Wosebje při započatku je wón wurjadny. Marja Fiore je we swojej róli dospołnje žiwa! Bóle njedźakowne su róle Adolfa Rotta a Olgi Mecklec. Basnik je tute jara njedospołnje charakterizowal, hrajerjej wěstaj pak je derje podać. Wosebje Olga Meckel je swoju róln wjele lěpje charakterizowała, hač je to basnik sam móhł.

Słabje wopytany dom přija předstajenje z přimjerjenym připóznaćom. —n—

Cyrkwinske powěsće

Swjedźeń Tšoch kralow, 6. wulkeho rózka 1932.

Z Budyšina.

Předowańske teksty: a) Jez. 42, 5—8; b) Jan. 12, 20—33; c) Rom. 10, 13—18.

W Pětrowskej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. superintendent Fröhlich předowanje.

W Marijinej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Berg předowanje a pop. w 3 hodź. křećenja.

Krajna zběrka za misionstwo mjez pohanami.

Stwórtk pop. w 4 hodź. zeńdźe so towarstwo wowkow w evang. towarstwowni na Hornjećerjowskej hasy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Modreho kříža w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Pjatk pop. w 4 hodź. zeńdźe so Gustav-Adolfske žónsko towarstwo w Ščelelet.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. je młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5 hač 7 hodź. młodostna syła a syjedu wječor 1/4 9 hodź. hłowny wotrjad.

Z Minakała.

Dop. 1/4 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Božja služba. Kolekta za misionstwo mjez pohanami.

Z Nosaćic.

Pjatk, 8. januara, wječor 1/2 8 hodź.: Towarstwo žonow.

Błótowski rubježnik

Wječora přichinjechmy powěsć, jo je so Hendrich Kaschprik, błótowski rubježnik, po krótšej tšelenju jał.

Kaschprik bu hižo jako 14ćiny hólc dla spytanego mordarstwa polhistany. Wón w pječenom času wokolo Běłeje Góry jako padušny honjtwjeł wokolo brudźeješe. Ludźo so tu w nozy wjazy je wšo njeswěrichu. Hajnik Schmerle, kiž dźěše Kaschprika jěcej, bu wot tutoho hranjeny.

W nowembrje pichinźe Kaschprik zas w Běłej Górje do holejcenja a hoźcji i revolwrom wobroni, dźěše potom jeśo won a pješe wotna tšelenje. Wobydlerstwo je Kaschprika zmjerćej boješe. Jónu bě Kaschprik tež na nóznoho hranjika tjelił a jeho hranił.

Stónčnje knjeńčerwowy president w Frankobrodźe wustajł 500 hr. myta tomu, kiž Kaschprika spopadnje. Dnja 12. hodownika hranjaty rubježnika w bydlenju lepichu, ale wón jaśo wućekny. Při pjepeptowanju bydlenja je tehdy wutoru, je bě Kaschprik je woddźelił při wjchitkich paduschtwach we wokolinje.

Nješto njedźeł poždźišo bě je potom błótowišći rubježnik šubił, ale druhi dźeń hodow jaśo tu bješe. S wulkim hołkom a haru wali je jaśo do hojcenja we Běłej Górje. Po wajchnju starostwamnych rubježnikow měješe dołhu brodu, wyšokej šokorni, šcherki Hobut, wuli płašćej a dwě pištolji. A šadźerji je tež zyle po pjchiłłažje Rinalda Rinaldina abo Lipšlulijana.

Zadaše jej piwo a hubjba dyrbješe jemu šohrać jeho najlubšihu pěsničku „Hawajita twetka". Pjcherčelnje i tójdym rěčeše, ale hrožeše tež je šaćekenjom tójdemu, tiž jeho płaherdźi. Sa pot hodźiny poda je do rejwarnje, štupi na jewišćo a měješe tam šwjatoczna narěć, pjchi činiš jaśo je šaćekenjom hrožeše tójdemu, tiž by tšaš jeho połizili pjchepodaj. Sašo dyrbješe hubjba „Hawajitu twetku" hrać . . .

Błótowjcho rubježnika Kaschprika, tiž bě w nojchich dnjach wobnowił łut starcje rubježništeje romantiki, hu nětko do tłóby tyłli. Błótowiti łud wobmyšnje, herzo wjazy njeluboja trjebaćj hrać „Hawajitu twetku" nasłědnikej Lipłlulijana a Karaśeta.

Hłowny redaktor a zamodwity za politiku Marko Smolerr w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěstki: O. Janak w Budyšinje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro za jutšischa hrjechi: Wostanje njewobstajne, ale budźe trochu hymniske wjedro.

* W Kamjencu je so Schöntz garaža automobilow wotpalila. Jedyn privatny cežiły automobil a dwaj automnibusaj su so z płomjenjemi šnijźile. Dwaj drukaj automobilaj hišće so mohłej wuchowaćej.

* Na drohi pola Borny w Lipšcanskim wotrjesu motorske koło, 5 dwěmaj wojakomaj z Grimmy wobjadźene, do jenoho šapschaha sawadźi. Wojakaj so na dróhu wjerchnjchčitaj. Jedyn z njeju cežko šranjeny na drohi leżo wosta. Jeho šu do khorownje dowjesli.

* W šuchowskej wjeśanzh je so pola Bati w Zuboštowjanskej železniški cah šwročił. Nekotre wozy šu so wjacy dele wališe. Jedyn pucjowaš je so šarasił, nětkeli šu so cežko šranili. Dla wulkeho šneha je so wobchad cahow na wjele cjarach šastajił. W Sandzalu thermometer njedźelu 30 štopnjow šymy po Celšiu pokasowaše.

* W Lyonje je so njedźelu powjas petnowobsadźeneho grotnišneho wosa rozstorhnył. Wjedniwej drje so poradźi dele cjerjazy wos šastajeć, je žylnym šterkom pał je jeśeni tak do so šmjetachu, so so dźěšarjo cežko šranichu. Jich tšěbjachu do khorownje dowjesli.

Swójbne powěsće

Sewerin: Marij Rudolf, nahajaćeli a karetłopłowaši mišter na wotp. w Budyšinje, 84 lět, khowanje budźe šchwórtk pop. w 2 hodź. wot Tschofkeje zarkwje. — Marta Siebenhünerowa w Budyšinje, 72 lět, khowanje je dźensa wutoru. — Anyschi Gustav Penker, wujschi półtowy rjadowar na wotp. w Kamjencu, khowanje je dźensa wutoru. — Marja hwob. Stachelmannowa rodźena Wehnert w Lubiju, 76 lět, khowanje budźe jutše srjedu pop. w 2 hodź. — Arnoschi Schmidt, pschekupz we Wojerowach, 69 lět. — Jan Schwab, pjekaršti mišter we Wojerowach, 80 lět. Khowanje je dźensa wutoru. — Hyna Köšlerowa rodź. Mrnišez w Zidźinym pa'a Wojerej, 51 lět, khowanje budźe jutše srjedu pop. w 2 hodź.

Towarstwowski nowěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol". Stwórtk 7. januara wječor 1/4 9 hodź. je zabawny wječork w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje. Njech wšitcy swoje sobustawske winowatosće dopjelnja a přińdu. Mamy też jara важно wuradźowanja. Předsydstwo.

Budyšin. Spěwarjo a spěwarki „Jednoty" a „Nadźije" so přeprošuja na wutoru 5. wulk. rózka wječor 1/4 9 hodź. do Serbskeho Domu na spěwansku pruhu. Njech pak tola wšitcy přińdu. Wowčerk.

Drježdźanski „Kromadnik" swjeći swoje 10-lětne wobstaće zdobom z bodownym wječorom sobotu 9. t. m. wječor w 7 hodź. z dypkom w swojej towarstwnej městnosći Reichelbrün (Zmij) Christianstr. 22. Bohaty a wotměnjacy program. Přińdźe wšitcy z wjesołej mysličku! Předsydstwo.

Haslow. Jednota Sokol zwnjuje štwórtk 7. wulkeho rózka wječor we 8 hodź. Načolnik.

Minakał. „Statok" ma přichodnu sjedźu 6. jan. pop. w 2 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu w Neumannec hoscenu w Psowjach. Bohate wobdźěłanje sobustawow so wočakuje. Hosćo su też witane. Přińdźe z dypkom.

Syn

zastojnika, jako hospodař we ratarstwje přistajeny, 22 lět stary, pyta znajomstwo z přistojnej knjeńnu, hdyž móže so do ratarstwa wożenić.

Poskiđenja pod H 45 na wuwjaćnju Serbskich Nowin

Kuble

wokole 6 krótcow abo wješe na wotnajeće so pyta.

Bliše zhonić we wudawaćni Serbskich Nowin

Wjacy swěcy

5—6 krótc swětliše wobswětlenje blida abo 1/2 za lutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupuje po podobne hubjeńše wěcy. 1.50

2.— hr. Wustajene we wu kładnym wokniu

elektriskeho wikowarja **PAUL**

w Budyšinje, Kěžorska dr 14

Rjane sylne **prosata**

na předań we Łuzy čo. 21 (Luga) pola Njeswačidła

Kofej, kakao kolon. twory

KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Meble

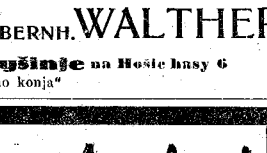
kupujeće stajnje jenož derje pola firmy

BERNH. WALTHER

w Budyšinje na Hošće hasy 6

pódla „Běłeho konja"

Dźensa a jutře

luni dźeń rybow

Schellfisch bjez hłowy

punt **30** pj.

Tworykupne towarstwo w Budyšinje

Kóžki

kóždeje družiny kupuje po najwyšich płaćiznach a přijima k běleniu

Hermann Erdenberger

wikowarja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Wše picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Běły barchent . . . . m 40 pj.

Wóskowany barchent 130 šěroki . . . . m 90 pj.

Copte košle a kholowy Kožowe šaty, běte a płasane

Gardiny, wulki wuběr, tunjo

Přikrywy na diwany, blida a sofy

Ida Erler w Budyšinje na rózku

Zwonk. Lawskeje hasy 10

Dwě trjebanej

mužacej kolesy

derje zdźeržanej, ma na předań

kolesowa wikowarnja

Poitner w Sernjanach

Spóznaju khorosć z rukow, mjez wóča a z wočow.

Wše hojeńske masaže Homöopathija. — Wothladanje z hojeńskej magnetopathiju

Melanie Harnisch w Budyšinje na Pósstowym namješće 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnju.

Serbske tałele

(Gramofon Platten)

ma na składźe

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Nowe a trjebane

meble

a wutykane wěcy

kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel

jenož na Hornjećerjej h. 11

Też na wotpłaćowanje

Hosćenc w Sernjanach

Sriedu, 6. januara wot 1/2 8 hodź.

reje!

Wutrobnje přeprošuje

kolojězdne towarstwo w Rózenće.

Zymska pomoc!

Młode kranc buny	wulka tyza	jenož 38 pj.
Domace měšenje	wulka tyza	jenož 63 pj.
Morchej, kuskata	wulka tyza	jenož 45 pj.
Zeleninowy broch	wulka tyza	jenož 63 pj.
Najlěpši młody kolrabi, w kražawkach	wulka tyza	jenož 68 pj.
Słowki z pócekami	wulka tyza	jenož 98 pj.
Kosmački	wulka tyza	jenož 98 pj.
Jabłukowa brěčka	wulka tyza	jenož 60 pj.

Najlěpše nowe jerje

12 štuk jenož **50 pj.**

Pječene jerje, želejowe jerje, zakulene jerje, sardiny, Bismarckske jerje, kóžda ltr. tyza 68 pj.

Pječene jerje . 4 litrska tyza jenož 1.95 ltr.

Punt dobreho rajsa
Punt běłych bunow
Punt sočkow
Pt. běł. hrocha (połojki)
Punt sele

wše 5 pt. bromadze jenož **90 pj.**

Słowki . . . . . punt jenož 35 pj.
Měšany sad . . . . . punt jenož 50 pj.

Kofej tuńši!

Stajnje čerstwje palony

1/4 punta jenož **1.08, 98, 88, 78, 68, 58, 48 pj.**

Nimo toho hišće

6% rabata 6%

Thams & Garfs

w Kamjencu

Němotre pokiwy za pjeriznarjow

Drjewowe wuhło je ho nimo pěsa doial wužiwało jenož pichi formjenju huš. Čehodla ho to stawa, najwjazy formjerjow a hospodow njewě. Kóždy to cjinjesche, dokelž to běsche waschnje. Hacj je to prjedy wjele wuhtka měło, je dwělomne. Wschak ho trjebachu jenož powotantí po spalenym drjewje, ale niz cjište drjewowe wuhło, tiž wulěsć dźěla. Jenož tuto ho jako pschipiza doporučuje. Khrodla jo j polnym prawom, so swjasa jbytne tiżalinu a pluny w poziwadlach a j tym reguluje zyle pschezyrowanje.

Hdyž wonka njerjnje abo žněh pada, njenamakaju kury jelenu. Potom tež wjazy telko jejow njenjeju a barba cjwonka je jara bleda. Kury swjetscha žydaju směrom w kuzišku. Cjasto ho jenož žyra runklija podawa. Smjerjse rěpy slohka jeschkodjeja. Město seleniny mózesch podawacź žynowe pluwy. Kóždy ratař ma tajkich dosć a nadosć na žynowej lubi. Kury, tiž dołho njedostachu seleniny, žynowe pluwy jara rady žeru. Maschi-li wubjerk, potom wjemi tajke pluwy, tiž maju prawje wjele topjeschkow. Najlěpje ho dźe k tomu hodża dźeczelowe truschenki. Truschenki žydaju do hrjebanischcza a žydaju hischcze jorno horje, potom maju kury na dlěschi cjaš jaběranje a njeje jim jyma. Maia próza ho jara dani, pschetoš kury potom hnydom pilnischo njeju.

Kak spóznawaš dobru njeseŕku?

Dobra njeseŕka hižo sahe rano ho hiba, wona pschezy sej pizy pyta a je jiwa a cjita. Wjerjor je pożledńa, tiž ho podawa do kurjenza. Wschě dobre njeseŕki sej horlitje pizu pytaju a pschi tym daloko ho wotsahaleja wot kurjenza. Swjeticha bywaju też slundne a ju tu prenje, hdyž ho kurom žyra. Hłojcźa dobreje njeseŕki je nežna a niz mjahozita. Kokosche j hrubymi hłojcźkami njejju dobre njeseŕki. Wócźko ma bycź žiwe a niz hłuboke. Hrjebjeń a wuschi maju bycź nězwonornotje. Snamjenja dobrych njeseŕkow ju dale dołhi khribjet, polna hrudź a wulki žiwot. Pjerje ma pschilěhacź. Kócźe maju bycź hłabe. Dobra njeseŕka podźe a krótko lina. Ale njeseměch pschewjele ważnosćje klasej na něktore j tuttych znamjenjow. Dobra njeseŕka ma měcź wschě tajke znamjenja.

Što je hnój pjerizny hódny?

Hnój pjerizny žej pschezy hischcze pschemalo waża. Ale ma tola jara ważne wutki, schtož najwupe liczby dokazuja. Howjazy hnój ma 3,4 proz. dušyka, 1,6 proz. fosforowoje kišaliny, 4 proz. kalia a 3,1 proz. kalka. Hnój huš a kaczkow wopschija 10 proz. dušyka, 14 proz. fosforowoje kišaliny, 6,2 proz. kalia a 17 proz. kalka. Kurjazy hnój ma 16,3 proz. dušyka, 15,4 proz. fosforowoje kišaliny, 8,5 proz. kalia a 24 proz. kalka. Holbjazy hnój ma 17,6 proz. dušyka, 17,8 proz. fosforowoje kišaliny, 10 proz. kalia a 16 proz. kalka.

Holbjazy a kurjazy hnój hodźi ho najlěpje jako jmjeschany hnój, wožebje, hdyž žuscheny, tolczeny a žaty pschinoše na sjmnu, cźežku pódu, židźi holbjazy hnój ho wožebje hodźi k cźerjenju pjenźkow wó jitwje.

Dobra kruwa ma so přihotować

Kruwy, tiž sjeja, žu njerowuschne žraizy. To je tak wschědne mjenjenje a tuto mjenjenje też namatasch tu a tam w knihach. Tohodla ho radźi, jo ho tajke sjocźata jenož pizuja je sdźerżenjeńsej pizu. Ale to je wopaczne.

Dobre a tłmane kruwy dźenża hischcze wunoschta njeju. Cźim bóle hodźi ho tłmanosć jenotliwoje kruwy wuzikowacź, cźim wjetschi budźe wunoschk. Tohodla ma ho kruwa też bóle pizowacź. Kruwa, tiž wjazy deji, dyrbi wjetši wjazy pizy. To je ho hižom wschudże pschetłócźiło.

Ale dozpijemy j tym hamo hižo wjeŕschk samóžnosćje jenotliwoje kruwy? To dźe niz. Wy nasche kruwy pizujemy na samóžnosćź a mamy sa to, so žmy dosć cźinili, hdyž podawamy kruwje pizu po tym, kelko podawa mloka. Hdyž kruwa sjeji, potom dźe njedostawa seżylnjaceje pizy, wschak wona mloka njedawa. Hdyž žej nětko pschekładjeńsch, so kruwa dawa sa lěto 4500 litrow mloka, potom mamy po prawom žauni spóśnacź, so tuto wulke napinanja dyrbja nětkaŕ wuschkodjecź samóžnosćej organow, jeli so jim njepopschicźišch mózesnoje ho sašo jhrabacź, so ku ho sašo sasarake j macźijsnami, wutkami, tiž w Hodże nusaje trjebaju. Hdyž kruwa sjeji, maju ho wjche wutki dostacź cźelecźu. Cźelo pak trjeba wjele bělkowiny a hdyž kruwje tutu bělkowinu njepodawamy, tak dyrbi ju wjacź je swojich cźelnych wutkow. A potom wšło njenje deji.

Tuta wuhlicźa je prawa. Profesor Popow j Zootechnikeho wustawa w Moskwje je tole se sajimawym popytom wobkrucził. Wša dwě skupinje kruwow, tiž běschtej jenak wjele hódnej. Kruwom jeneje skupiny podawachu, hdyž jtejachu, sruczenu pizu. Wone potajkim njedostawachu seżylnjajeje pizy, ale jenož žyno a rěpu. Kruwy druheje skupiny dostawachu wjele seżylnjajeje pizy jako pschihotowanje ja pschichodne wutkowy. Wunoschk posypta bě tón, so sjocźata pschihotowaneje skupiny w nastupnej dejeńsej dobje tózbe 1300 litrow mloka wjazy dejachu. Potajkim 1300 litrow wjazy? Hdyž litr mloka nětko 12 pjenjezkow płaci, by to wuczinilo 156 hr. A telko tola seżylnjaza pizu njepłaczi.

Kóžda kruwa, tiž na pschinjecź wunoschk, ma ho pschihotowacź. A Amerićenjo žu j posypałami wuzłodźił, so je najlěpje, hdyž kruwy snajmjeńscha dwaj měżazaj sterja. Hdyž kruwy 20 dnjow mjenje stejachu, wone ja lěto 600 kg. mloka mjenje dejachu.

Kak ho nětko staŕa pschihotowanje pizowanje?

Dwaj a pol měżaza pched cźelenjom ma ho kruwje dacź jenož žłoma j něchto rěpy a wody, so by wona mjenje dejika. Sa dwě njedźeli wona potom jnjetscha hižo wjazy mloka njedawa. Nětko mózesch japocźecź j pschihotowańsim pizowanjom. Dawasch skocźecźu wokoło 10 puntow žyna hromadże i 20 puntami rěpowych schwórkow. To je sakładna piza. Sslomy mózesch podawacź, kelkoż chcesch. Nimo toho wschak ma kruwa dostacź bělkoju nětcheŕzu seżylnjajeje pizy. Schtyri zentnarje pschenźnych wotrubow, schtyri zentnarje tolczeneho jecźmjenja, zentnaŕ lanych wožuchow a zentnaŕ dobreje rybjazeje muki ho hromadu smješcheja. S tuteje měschenźy podawasch preni dźeń punt a dawasch j tóždnym dnjom wjazy, doniż potom ja 14 dnjow dawasch 5—6 puntow na dźeń. Tśi njedźele pched cźelenjom pak dawaj radźcho saży nětchto njenje, njemnjej jenož 3—4 puntу na dźeń a pschidawaj potom dwaj puntaj pschenźnych wotrubow. Posledńej dwě njedźeli podawasch dale mjenje teje měschenźy, ale dawaj ja to wjazy pschenźnych wotrubow. Posledni tydźeń pched cźelenjom dostawa kruwa potom jenož hischcze 4—5 puntow pschenźnych wotrubow jako žywinjazu pizu. Hromadże j tym dawaj tóżdej kruwje na dźeń wokoło 70 gramow iplawjeneje krydy (Schlemmkreide) a 20 gramow žele.

Tajka kruwa potom po cźelenju wjele deji a mnóžstwo mloka nahle pschiběra do 6. njedźele. Wěšo njemnóżesch hnydom po wocźelenju pschewjele seżylnjajeje pizy wosłabnjenemu skocźecźu posticźiesch. Dawasch najlěpje 4—6 puntow pschenźnych wotrubow, nimo toho nětcho Glaubersche žele a stolczeneho drjewowego wuhla, žnadź hischcze k tomu nětchto laneho wožucha. Tuta piza ma dosć wutkow, jo by špěchowała samóžnosć kruwy. Hdyž kruwy pizujesch j tej měschenźu, njerizebasch ho też ani bojecź, so na žołdk šhorja. Schtyri njedźele po cźelenju mózesch potom saży wjazy laneho wožucha dawacź.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 1 Budyšin, 5. januara 1932 Lětnik 40

Ratařstwo w Kanadze

Kanada je něschto wjetscha dyžli Sjednoczene staty połnózneje Ameriki. Je někaŕ tak wulka kaž Europa. Ale tutón wulki kraj ma jenož wokoło 10 milijon. wobydlerjow, to je jenož jónkrócź wjazy hacź ma město Newyork. Kanada je potajkim prózny kraj.

W nimale zyłej Kanadze dostawatscha khmanu pódu za 25—40 dollarow (100—160 hr.) sa „acre". Schtóž kupi 80 acrow, napłacźuje 150 dollarow, potom psches 2 lěcze niczo wjazy płaczicź njetrjeba, žbytk ho potom po wěstym planje w dźělbach sa 35 lět sapłacźuje.

To je žwucźene waschnje sapłacźenja ja pódu, na kotrejž hodźi ho hnydom dźěłacź.

W prowinzy Albercze ho sa kžojtu a kerkojtu pódu 6 hacź 10 dollarow žada. Sa 80 acrow ho hnydom 25 dollarow sapłacźuje, prenje schtyri lěta ho niczo njepłacźi, sa pschichodnych 10 lět ho tóżde lěto dźesaty dźěł sapłacźuje.

Semje ho dosć a nadosć posticźuje a trjebasch tu něchto druheho, nanajwjazy wole k dźěłu a sapłacźenju.

Wunoschk žrěnich žnjow wuczinja 30 dollarow na acre, dobre žně njeju 40 dollarow, 50 dollarow srědka hdy wuwikusejch.

A to je dźiw kanadiskeho hospodarstwa: jenicźke dobre žně wunjeju telko, schtož zyła póda płacźesche, haj druhdy hischcze samo wjazy wunoschcza. A pódu trjebasch hakle sa 40 lět sapłacźicź, mjes tym jo žně mózesch hnydom spjenjezicź.

Kanadiski hospodarski dźiw pschekrapuje. Ale njechamy tu ani propagandu hajicź ja kraj, tiž ho žada załostnje wjele prózy a krutosće jenotlinza. Tohodla pschispomnimy: kanadiski hospodarski dźiw njepokazuje ho staznje a wschudże dospołnje, cźasto tu njepschihódny a sadźewki wunoschk pschikrótscheja.

„Sstrenje" žně mjenujźy tu wopraudże tak jara cźasto njebywaju. Husto tu scheri žuchota, krupobicze traschi abo zaźnje mróźy žnjam seschkodźeja, tak jo bywaju załostnje hubjene žně. Wot l. 1918—1920 běchu na pschikład žuche lěta.

Tute pschipadły móża ho wschelako wulkojecź. Optimiscza praja, kraj ma wulkotne žně, ale druhdy tute njepschijomnje pschekapjeja. A pessimiscza praja, jo je to tu kaž j hrazom w loteriji, ale dyrbja tola pschidacź, so pschi kanej loteriji njeje telko dobyczow kaž tudy.

Mózesch to też takle ryzowacź: pschi kanadiskich žnjach na ratař swjetscha zboże, njezboże žu wumjesacza. Abo, zboże budźi ho wunuzowacź, hdyž žu tu žwěrź k dispozicji, hubjene łěta pschětracź, pschetoš jónu tola też pschinidu te zyle wubjerne žně, tiž wumjeju 40—50 dollarow na acre.

To dyrbi kliuczi jako by sajrany hraczź rěczał, ale je tola něschto druheho.

Możnosćź, tunjo kupowacź, skutkuje sawjednje na toho, kiž prěni krócź takle posticźenje widźi. Wón rady kupuje pschewjele, skabi zwoje rezerwy abo je zbyła pschetrjebuje. Schtóž njepodleżi tutomu sawjedzenju, schtóż może dwě abo tśi lěta pschětracź, tón dobudże a może na to mytliscź, je wunoschkom prěnich dobrych žnjow zwoje wobzedźerstwo powjetschicź. Tuta hra a naspjetna hra sawjedzenja a wobkładnjowosće ho pschezy jnowa wospjetnjetej. Skadźba bywa wjetscha, ale tez strach bywa potom wjetschi, ale sdobom też wunoschk bywa potom bohatschi. Schtóž je tu cźasto hadźił a mjes tym cźasto běsche wobhładnikny, schtóż njeje pschetrjebał rezerwy, tón tola ja něschto lět smje je dosć wulke wobhedźenstwo. To wschak ho tóżdemu njeschlachcźi, někotrykkuli wrěschcźi. Ale to jenož dopokasuje, so zwoje njeje tak slohka dożażne a so hodźi ho jenož j wobhładnjowosću pschiwabicź.

Wulke kanadiske hospodarske organisazije, tiž wěšo derje znaja kraj i jeho wokakanoscźemi a twuhladami, maju wulki zajim na derjemcźu jenotliweho ratarja. Wone dźe maju cźeżeżelakomnosćź, prawje wjele pschestrěnjowu zwojeho wotrjeża měcź jako pódnu rolu; nimo toho jjebamy, hdyž ho wrócźi do starej domiśny, druhich wottrajchujemy, jpytacź zwoje zboże w Kanadze.

Tohodla žu też placźenjske wumělenja wobmjesowane na kup mjeńscheho wobzedźerstwa. Schtóż chze wjazy kupicź dyžli 80—100 acrow, ma ho tóżde dalsche acre wjazy napłacźicź. To wschak też wěšo njeje wěšty schtóż psched tym, sapocźecź něchto i pschemalo reserwami.

Semja je lohka a sdobom cźežka. Pschede wschěm je hinascha dyžli jemja stareje domiśny. Tohodla też hospodarske organisazije wschudże darmo radu posticźeja.

Schtóż pschindże i kapitalom do kraja, njech bożedźa to sastaji, jo ma polnu mójcźeń. Wón by hewak dosłał telko posticźenjow, jo by było pschewulke spytowanje, ho pschecźahe cźežinjej žamóstatneho. Wschezy znowa ho radźi, radźcho dźělacź jene lěta jako ratařski dźěłacźeŕ, jo by cźłowjek na to waschnje spóznał wumělenja kanadiskeho hospodarstwa.

To wschitko płaczi ja toho, tiž je žej 500—1000 dollarow žobu pschinjeść a dyże něsto wusiupowacź jako kapitalisia.

Schtóż pschindże dwes tuttych žrědkow do kraja, namała nałeto abo w lěcźu pched žnjemi žnadno dźěło. Nowacźk

dostawa najprjedy darmotne sežiwjenje a bydlenje a nimo toho 25—30 dollarow na měsaz. Sa nějakto tydženjom, hdyž je žo tyžo sadžekał, dostawa wjazy hacz 35 50 dollarow na měsaz. To žu midy za cžaz pjcheđ žnjemi. Sa cžaz žnjow — potajkim wot žrjedza žnjenja do winowza — je tu trjeba wjele mozow. Potom žo na dżeń 5 dollarow placži, druhdy też 10 a wjazy, jeli ma žo pohjužowacż motor. Tole dopokasuje, so ton, kiž pschińdże bjes pjenjes do kraja, może žej sa lěto 600 dollarow nalutowacż, kiž trjeba ke kupi semje.

Tuto prěnje lěto je lěto najcsežšcheho a najtrucžišcheho dżěła, a schtož je jara wohbladnimy, njech hišcze druhe lěto dżěła jako dżěkacżeŕ a potom hakle žo cžini žamostatneho.

W provinzy Alberce njedaloko města Calgary je kubło nědhuscheho wutheŕšcheho semjana, kiž doma šhubi pódu žwojich wótzow a tohodla wupucżowa.

Wón bě sa 3000 acrow semje 5000 dollarow napłacżił. Alle bě sa jedyn motor, i kotrymž sa dżeń 20 acrow podwora, płacżił 18 000 dollarow, potajkim bě sa maschinu wudał wjazy dyžli sa semju.

Sa to dżěła i jenož schtyrimi dżěkacżerjemi na tutym hobrišim kuble. We Wuheršce by trjebał 40 wotroczkow. Wšito tam w Kanadze njemože jako „knjes“ wokoło jěchacż a pschikasowacż. Dyrbi žobu dżěkacż, dyrbi sam žežeŕ na traktorje...

Kanadiski hospodaŕcži dżiw njeje bludmo, ale wopraw-dżity dżiw. Je jenož dosez njepschistupny, so žo stajnje na roskas njejewi a žo też jenož da nawabicż i nanajwjetschej prózu a i nanajwjetschej skromnosczu a pilnosczu.

Skitajce składy!

Składy selinu a žadu maju žo znajmjenischa kóždy druhi tydžeń pschehladacż.

Najwažnische je wětricż, hdyž njemjerstnje. To wobežbje płacži za mokre pinzy, so mohł njeczišcity a pschecżopły powětr kochnyc̆. Cżim wjazy powětra tu je, cżim khłódnischo, cżim mjenje składy žo parja. Cżim lepje a dlěje też traja.

Temperatura w tych rumnosczach nježdže być wyschе 5—8 stopnjow cżopłoty.

Hdyž žu morchwje, měrnik, cżeŕwjene rěpy a rjetkwje sakopak, njemože žo jim nicžo stacż, pschetož tam žu schtitane psched smorschczenjom. Kak budże tu a tam nahnity abo plěsniwy, druhdy ma też žołte łopjena, tute nimasch pschezy wotstronicż, pschetož potom sažy dalsche łopjena hnija a tak žo htowczi dale bóle smjenscheja. Ssuche hnicże ani tak njeschkodži kaž mokre. Wschitka diwelna selina ma žo najprjedy trjebacż.

Hdyž je wonka jara syma (niže — 10 stopnjow), masch składy pschikrycż ze skłomowkami abo rubami a też pinczne dżěry wot wonka i liscżom abo skomu pokryc̆. Hdyž taje, masch tole wschitko sažy wotstronicż.

Pschi žadu měj sažeż nahnite płody a dżěl je hnydom wot strowych.

W žuchich pinzach, hdyž selina, žad a druhe rostliny žnadno wjadnu abo wuschnu, žadž žudobja i wodu a powětrnj, hdyž wonka njemjerstnje a wětr njeduje, ale hdyž dejchcża abo žnežka dże, so mokła wkóha žo do pinzy jadobycż.

Wěcżnoselene rostliny, kaž lawrjeńz, aucubu, jucu, ebonymus, fuchsije a geranije masch stajicż na žiwětke a khłódne městno a poliwacż jenož tehdy, hdyž žu zyle žuche; wosebje budž kedžbny pschi prěnich tsjoch druzinach.

Njeżmešch ani sabycż na hijazinty, krokuschki, tulpy a narcisuschе, kiž žu pjched nějakto njedżelemi žadżit na schkleńzu abo położit do hornzow abo kaschczikow. Hakle, hdyž žu žo tute rostliny dospelnje zakorjenile, pschinjeżemy je do wokna cżopłeje jitwy, zakrujemy pak žolte, khnuty hišcże i pižanymi dutkami, domiž rostliny tute njeżeżhaju.

Wulki sněh, wulke žně!

Hdyž syma i płachtu žněha pokrywa pola a hona, swjeżeluje to hospodarja a fahrodnika, pschetož wědża nětko, so takle mrós njemóże jeschkodżicż rostlinam. Sšněh mjenujsy njedawa cżekacż cżopłosczi, so jemje a fatkowuje ju za jeje rostlinstwo. W połnócznej Kanadze tołsta worschta žněha pokrywa semju psches schežcż mežazow, ale runje tomu žněhej ma žo kraj dżakowacż, so rostliny, pschedewschém žita, khmjel a žamo tobak žo roswijeja w tjisch mežazach.

Snata je dale wež, so žoby (Renntiere) w Labiskej sa žiwoje ježiwjenje móża žo dżakowacż žněhej.

Pucżowarjo namakachu hišcże w polarnych krajinach pod žněhom bujne rostliny, kaž rósmarju, teżżatu moch, žamo lěcżne rostliny, kaj mak, žožeŕ atd. Wulki wuježit žněhow je też to, so wone njedopuschczuja smjerstnjenje jemje, tak so móże žo ta prjedy wobdżěłacż.

Alle žněh też njepožrědnje ma wliw na wuwicże rostlinow. Wón ma mjenujsy wjazy amoniaka dyžli deschczowa woda. Jako wuježrěbaja macżisna wucżehnje žněh wyschе njeczišcżosczе i powětra a pschenoschuje je na jemju. S toho móżemy też trojumicż, so powětr wosebje w pschemyslkowych krajinach ženje njeje cżišcżischi hacż hdyž je žněh padał. Pschepytowanja w Londonje žu na pschiklad dopołasałe, so 5 gramow spaleneho a njespaleneho wuhla pschinidże na litr rostateho žněha. Sšněh dale fadżěwa parjenju semje a takle wótku sdżerżuje w semi. Po pschepytowanjach je žo śwjescżiło, so psches žněhi dostawa žo do semje znajmjenischa 75 prozentow wótki, njes tym jo psches deschcże jenož 7—8 prozentow do semje pschinidże. To wosnamjenja, so po žymach i mało žněha jeschkuje žuche léto, schtož žo wosebje w lěcżu dawa sacżuwacż. Na to waschnje hraje žněh nimo měry ważnu rólu w pschirodże, tak so ma prawje pschiklowo, kiž praji: „Wjazy žypa syma žněha, wjazy žnopow burik jběha.“

Jstwine rostliny we wulkim rózku

W žymje masch žo wosebje naležnje staracż wo rostliny wó jitwje. Masch pschede wschém na to dżiwacż, jo rostlina w žymje njerosczе, ale jo dże też wotpocżowacż. To płacži sa wschė njekcżejaze fukšije, pelargonije, hortensije atd. Tute maju stacż w khłódnej jitwje, so pschesahe nowych khmutow njepuschcża. Nimasch rostliny pschejara poliwacż, pschetož potom mnohe maie, nežne a bujne łopjeńcha puschcża. Pjeńczki trjebaju w žymje jenož telko wody, jo runje njeschwadnu. Kakkeje swjetscha sžyła njetrjebasch poliwacż i wumosacżom rjaneho stawkateho kaltuża, kiž nětko sakcżewa.

Je trjeba, so rostliny cżasto wopłokasch abo wopryskasch i liwkej wodu. S tym žo proch wotstronża. Masch też dżiwacż na schkódniki a je wutupicż. Schlitaj pjeńczki mjes wóknami a w njetepjenych jitwach pjched mrósom. Hdyž mróży hroża, wimi pjeńczki i wóknow do jitwy. Wschė rostliny maju dostacż jara wjele žnětka.

*

Jstwina lipa.

Mnosy kwětkarjo nimaju wjele dowěry k jitwinej lipje, dokelż je wopravdże cżežko, dozpicż rjane eksemplary. Tuta rostlina drje stajnje a wschudże rosczе, ale słohka łopjena słubi a skutkuje potom naha a wboha. So by žo sadżěwało swotpadanju łopjenow, nima žo rostlina pschemješcżicż, ale ma pschezy wostacż na starym mešinje. Ani hornz njeżmě žo wobrocżecż! Ważne też je, so je semja

to [illegible] hajnje rožżina, hdyž je pschežuchа abo pschemokła, swotpaduja łopjena.

Jstwina lipa puschcża wjele wotnožkow, kiž žo delka wotstronja, dokelż njechamy měcż ferajchi, ale schtomik. Takke pjeńczk druhdy dosez wyšoko narosczе. Horjeła wešo ma žo roshaiosowacż. Wotrézane khmuty dale rosnu, hdyž je do hornza žadšich a na nje schkleńzu stajišch.

Najšépsche městno ja jitwinu lipu je blizko wokna. Direktnje na wokinje wešo nimа stacż, dokelż žo tam haloży wuwicż njemóżeja.

*

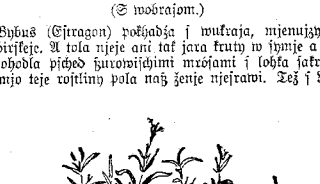
Palmy wó jitwje.

W połednich létach maju ludžo radu palmy wo jitwje. Palmy jwjetscha pschikthadżeja i wlóżnych cżopłych parnischczow fahrodnistwow a žo jenož iscżeżka swucżeja na žuchi jitwiny powětr. Tohodla wjechle jwjetscha wot schpiczłow žem žołtnu, so łychu jtónczne wotemtrée. Palmy maju žo najprjedy aklimatisowacż. Stajischi je najprjedy 2—3 njedżele do jitwy, hdyž je 18—20 stopnjow cżopłoty, powróschischi je wschédnje i wodu a wumnywaj je ja tydżeń dwójzy abo trójzy i liwkej wodu. S polimajom budž jara kedžbny. Njech je jemja jenož trochu wlóżna, ale ženje łucha! W jymje dżedża palmy wotpocżowacż! Tohodla je tehdy też njeżmešch ani hnojicż. Nowe wjechle maju žo jenož w lěcżu trowicż. Ssu-li žo palmy jwucżile na nowu wokolinu, móżesch je ktucżicż i tym, so dasch temperaturu po něcżim jpadowacż pola kucżischich druzin na 8 stopnjow a pola cżuczinwischich druzin na 10 stopnjow cżopłoty.

Bybus

(S wobrazom.)

Bybus (Estragon) pokjadża i wukraja, mjenujsy je Sibirišcje. A tola njeje ani tak jara kruty w jymje a ma žo tohodla pjched jurowinischimi mrósami i lohka jakrycż. Sšymjo teje rostliny pola naš ženje njesrawi. Teš i Ru-

ško je dowołene jymjo husto naš njespokoja, dokelż rostliny cżasto ani njewonjeja. Prawy bybus jpósnajesch na rjenje jelenych łopjeschtkach, kiž mózne wonjeja, hdyž je jmjecżesch. Rosmnoženje rostliny žo stawa i dżelenjom jpeńczkow a to najlépje w měrzu abo hapreji, po pschipadże też hischcże w jnjeržu. Bybus dyrbi žo plahowacż na póżże, kiž je derje i kompostom hnojena. Pschi žuchoże ma žo derje polewacż. Nalěto a w lěcżu wužiwaju žo młodne spicżki halożkow k juschkam a polimkam. Bybus je nimo toho snaty a wobludowany jako korjenje do kižadka.

Włóske jěrowki

Włóske jěrowki (kołonuychi) žu jara tunje a dobre khłóschczeńki. W žuržodnych Czechach widżischi psches zyku jymu w hakach městow mužow, kiž tam pschedawaju prażene włóske jěrowki. Jěrowki žu wužitnische dyžli běrny, wobsahuja 5,1 proz. bělkowiny, 3,4 proz. tuka a wuhlohydratow žamo 33 proz. W krajach wokoło Ssrjedžoseminskeho morja, hdyž je domišna włóschi jěrowzow, žiwi žo khudy lud i tymi jěrowkami. Jedża je wosebje jako jwarjeny wužymuż. Pola naš žo tutón schtom jenož tu a tam namaka w parkach, na psch. we žkawnym Mužakowskim parku. Tuž na włóske jěrowki jenož hladamy jako na nékaki luksus. Pola naš wschak też płody ani njedosrawieja, dokelż je tu pschejara syma.

Kak jěrowki nětko pschiprawjujemy? Pak je prażimy w popjele a dawamy ležbu, so njebychmy žej porsity wopalili abo prażimy je też w róli. Krutu schkorpawu narežamy, hewak jěrowki rosbuchaju. Chzemy-li jěrowki wacżicż, to najprjedy je łuschcżimy a potom je parimy kaj mandle, wotcżejhnjemy jpódnju brunu łóżku a tak wocżiščene warimy je dale we wodże abo mlozy. Ale schto dale i jěrowkami? Nó, móżemy hischcże jwaricż wužmuż i nich. ¼ kg. jěrowkow łuschcżimy a we wodże jwarimy mjekko. Zydżimy, pschetoličemy pyches dżerkawż, pschidamy mloko, žokor a waniłku a hischcże raš potwarimy. Do wušlubżeneho wužmuża pschimješchamy 20 gr. cżerstweje butry a podamy jón je schokoladowej juschku.

Sapjeczeny wužmuż i jěrowkow žej takle pschiprawiš: Bjeŕ poł punta łuschczenych jěrowkow a jwaŕ je w poł litrje mloka i waniłku. Potom je pschetolcż pyches dżerkawż, pschidaj ¼ l. žmjetany, dwaj cżworkaj, wužmuż daj do schklé, pożpuj jón derje i zokrom a daj jón na wokontk japjeż. Podawamy jón i kompotom.

Móżemy też pschipraviċ tutón nakid i jěrowkow, kiž je dże drózschi, ale też lépschi. Wsmi 100 gr. butry, pschidamy 100 gr. mlétych, sparjenych mandlow a poł punta jwarjenych a mlétych jěrowkow, 100 gr. zokora, 3 cżworki, zhtronowu bělizu, sforizu a napołožedłu žněh i bělkom. Pjeczemy pomałku we wumasanej schkli.

Wo šrofowanju koni

Schrofowanje koni je jara ważne. Hdyž žo žrěbjata schrofuja, ma to šwojownu wliw na jich šrót a wuwicże.

Powschitkownje žo konje dże bjžo rano jahe psched sapocżatkom dżěła dokładnje schrofuja. Ale njeżmešch tu ani wež pschežnacż. Hdyž pschecżaju wužiwajch schrofu, cżešpi i tym koża a skocżeżu bolosczom nacżinischi. Nimo toho ma žo taki kóń nałežnje schkitacż psched kubjentym wjedrom. Konje maju žo po możnojci wonka cżišcżicż. Cżim dokładnischo žo cżišcża, cżim lepje mója pches kožu wschė schkódne wobstatki žo wotdżělicż.

Pola schumjelow žo jwjetscha pod wlimom žłanja tworja žołte blaki. Tute możesch wotstronicż i tym, so je mokrym próschkom i drjewowehо wuhla abo je schkórnjazym cżornidłom je pomażesch a hdyž je mas wuschkjeny, wótrežesch jón i mjekkimi wěschczemi.

Hdyž žu konje po napinajym dżěle khětro pschepocżene abo po dešczu abo žněžy pschemokte, njeżmešch je hnydom žawjeseż do konjenza. Wjedż je najprjedy nějakto mjesischin na městno sa cżichim tam a žem. Ssu žo konje trochu wutłudżite, mósesch je wjeseż do konjenza.

Nětko budże derje, pót a pródy wotstronicż i nožom, kożny, wosebje na brjuschе a nohach pak jmutrowaj i mjekkimi, žuchimi wěschczemi, kiž masch cżasto wobnowicż. Potom konje prawje pschikryj. Hdyž je zlocżo dospolnje zuche, mósesch jo schrofowacż. Nékotrażkuli tożna thorosczi mohła žo jalutowacż, hdyž žo konje prawje wothladuja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ličí Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjerbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi huydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 4 — **Budyšin — Srjedu, 6. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Hubjene dokhody němskeje železnicy

Automobile železnizam śiničzu konkurrenzu cźinja. **Dwórowy wobchad němskeje železniy** je kšła w nowembrje pomjo nowembrej 1930 wo nimale 12 procentow mjenšichi byl. Wobchad wołowbow je tehorunja wotběrał. Dokhody su jenoj 290 miljonow hriwnow wunjeńile; no tak nišli zkhodźenk njejsu hišće je zenje spadle. Pomjo nowembrej 1930 je wupad dokhodow něhdże 19½ procenta wunjeńił a pomjo 1929 samo 25½ procenta. Dwórowy wobchad je pomjo nowembrej 1930 wo něhdże 18 procentow a pomjo 1929 wo 38½ procenta wórčzo zchył.

770000 tunow łódźnych městnoscew w Hamburgu biez wuźiwanja steji

Liczba łódźow w Hamburgskim pschistawje, kotrejž nimaju niczo wospjet, je w januarje na dołat najwyschi zkhodźenk stupiła. 1. januara je bo 175 směrom śiejazych łódźow je 770 000 bruttoregistrowanych tunami nasłiczało, mjes nimi 20 wukrajnych parnych a tankowych łódźow. Pschibywanje zwjatok mějazych łódźow wo 250 000 tunow w dezembrje 1931 ma bo niz na posled kritzy jendźelskeho tunta pschipisowaz; pschetoj nij mała liczba łódźow je drje bo tśele pschiczinny dła i wobkhada wsała. Mokre łódźerje su wschě swoje łódźe na wotpoczink dale, a jenoj hišće je wukrajnymi najatymi tołzeni jědźa.

Zyse němske wikowańske łódźtwo je kryedź kita 1931 2171 łódźow je 4254601 bruttoregistrowanych tunami wopschijało.

Wěchodźe su bo chlěbowe płacźiny śnijźe.

Kaž je płacźinowy kommisar zdźělił, je bo chlěbowa płacźina po dojednanju z pjekarskim swjatkom „Germania" wschědnje w Němskej śnižschiła.

Anhaltske knježeństwo so powróciło

Anhaltski śejm je wuterm němskonazionalnu nawjet na wutrajenje njedowěrjenja pschećiwo knježeństwu je 19 pschećiwo 17 hłosam pschijał. Sa nawjet njedowěrjenje su němsko-nazionalni, němska ludowa strona, chěžerja, jedyn nazionalny sozialist a kommunistojo hłosowali. Pschećiwo tomu sozialdemokratojo a demokratojo.

Naštykarjo strajka so pokhłostali

Pondźelu wjeczor mějachu bo w Gelsenkirchenje psched spěchownym śudnikom kommunistiski němskokrejnski zapołanz **Walter Frank** i Barlino a śi druhe wobydlerjo zamołwicz, kotrychž je policija zajała, dyž je njedźelu zhromadźiznu hórnikow rospuschćiła. Zhromadźiznowcy wodźerja, němskokrejnskeho zapołanza **Waltera Franka** k jastwu na śi měsazy a jedyn tydźeń zasudźichu. Dwoj druhoj wobškodźenaj jastwo po tśoch njedźelach dopołoschtaj, mjes tym so schtwórtemu wobškodźenemu 20 hriwnow pjenježneho zhołotanja napołožichu.

Pondźelu spěchny śudnik w **Recklinghausenach** dwaju bźelonjemježerjow i Hülla śudźesche, kotrejž brěchtaj kommunistiske łćeraki naschećiwnoweho wopschijerja rosschěrjałoj. Wonaj dyrbitej swoju njewobkładnjowosć i jastwom po schěrej njedźelach wotpokucźicz.

W **Oberhausenje je policija něhdże 100 ludźi zajała.** Woni su źěła i nałožnikow dźěłacerjow wot běła wotdźerjeli. Sojatych su Oberhausenskemu policajskemu prezidiju pschepodali.

Njeporadźena kommunistiska agitacija za strajk w Němskej

Sobotu a njedźelu su kommunistojo w Bornhersej a na wschelakich druhich městnach Němskeje łpytali strajki łudźicz. S tym pak su jara mało wuspěcha měli. Hdyž w Essenje rano w 6 hodźinach wós drohowoze železniy wujeźe, demonstrantojo do njeho tśełachu a kamjenje mjetachu. Policija 80 wołowbow zajo. Pschi rośćichim wotmětowanju na tśoch podkopkach dźe hórnikow po namołwnym kommunistow strajkowasche. Pschi połdźenim wotmětowanju pak jenoj hišće je w jenych podkopkach 178 muži njedźełałosche. We Remscheidu njedźiwajcy kommunistiske agitacije wschitcy hórnicy na dźěło pschińdźechu. We kunigowym rewěrje pola Kolna nad Rheinom je bo dźěło jenoj mało pschetorhło. Kommunistojo łpytachu strajk personalnej na drohowoz železniy w Kölnje namołowaz. Pschi tym policija kommunistiskeho łopschnjerja w měšćańskej radźe a dźělowcho radźićelja Schaforowskeho zajo. Połpyt, strajk w Hamburgskim pschistawje spodźjeź, bo dospołnje **pschichadźeli.**

50 nazionalnych sozialistow zajeli.

Hamburgska policija je pondźelu a wuterm 50 rosschěrjejow nazionalno-sozialistiskich łćełakow zajała. Tuchi bo najšćerje wschitcy psched sud stoja, dokelž su pschihłobi łakowanchu nazionalno-sozialistiskeho „Hamburger Tageblatta" rosschěrili.

Běđenje wo mzdu w Španiskej

Pschi demonstrowanjach rotarskich dźěłacerjow w Terasa pola Valencije wo połepschenje mzdy su łotrowanju žandarmowje dwoju rotarskeju dźěłacerjow zaschełili a dźesaćoch cźežko zranili.

Přičina njeměrow w Castiblanco

S knježeństwoweje strony je bo prawa pschicźina krwawych podawkow w Castiblanco zdźěła. Wšelcźanowita w Castiblanco bě wot nowembrowa w Bajadozu wschitkim jasnu pjenjes dołat, kotrejž bě je dźěło dźesatkow pjenjesow połožena. Mišo je tu pjenjes je tuton jaměr wuźił, je mšelcźanczka je pschi zebi leżo wołtajił. Sodu by je njepschepadnył, wón dźeł pjenjes schefarjej mšelcźanskeje rady do. Powědźej wo tutej pschećiwjenju rok bo w jasnowidzi rosschěrił a zole wobydlerstwo jara rozhori. Njespokojnišo, mjes kotrymiž dźechu wobeje dźesatkowjerjo, bo někotre krocź zhromadźichu, je bogu dospěli, je by je dźěło japeczało. Mšelcźanosta pak je tutej wobarjasche, pjenjesy wudaczi. Njespokojnejšej dźesatkowjerjow tutaj wobeje bo je dźěło dźesatkowjerjow popschicźi. Nochtowcy mšelcźanskeje gardy, kotrejž jenoj je schtyrjoch wołtajow wobsłužesche, dyžkuli bo demonstrantam napschećiwo stajeł. Cźi pak bo dachu rozhněwani k krwawemu cźinam storhnyć, kotrejž su tutaj.

Nowe italske dowozne cła

W italskim jakonjowym toppenu je bo wukas wojerwił, po kotrymž bo wot 1. januara 1932 na wschě twory, kotrejž bo w italskich pschistawach abo pschi italskich hranicach wukladuja, wobzebite zły połoji. Tole zo kuczizaja jenu tśin po tunje za **fosfaty, nitraty (sunrsate) su sodowe nitraty) a murjeńki material. Sa wschě druhe twory zło dwoji liraj wuczinja.** Wuwołanje je pschewołne twory. Dołeż bo němski fosfat łosto po wonym dowoznje, runje kaž dowoz němskich moschinowo do Sijalicje, bo też Němska thětro z tutym nowym złami potrjechi.

Łódźniski trust „Italia" so założił

Sa presidenta nowego italskego łódźnistwa trusta je **wojwodu Abruzzow,** woja italskeho kroła, wuzwolili. Komitej łódźnistwa trusta je wobsamknył, hromadźe dźěłaju i towarišwami Lloyd Triestino, Cosulich a Adria techniski kommisijun i nadawkom wutrajeć, je by płaźby jepschinał, kotrejž towarišwo, k trustej słuschaze, zhromadnje sajmuju. Po załoženju łódźnistwa trusta „Italia" je wschitkoždže łódźe towarišwow Lloyd Triestino, Lloyd Sabando, Navigazione Generale a Cosulich nowemu towarišwu „Italia" pschiłuschejo.

Italka jako morderjow wotprowju.

W Sijalicje je rozwobrachu morderja Mionania, 67-letnego dźěłacerja, je załožerjom wotprawili. To je prěni žmjertny wukud, kotrejž je je w Italskej wot kita 1870 je njepołitiske morderstwo wukonjało. Nowy khłostajo łakownik, kotrejž je žmjertne khłostanje jaże jawjeł, je załožene běło do mozy stupił. Pschi załoženju bě wjele dźesatkow pschitomnych.

Žiwkowičowy kabinett wostanje

Južnosłowjanski kral Alexander je wuterm pschipołożenju wukas wo nowym jugosłowjanskim kabinetu podpisał. Wschitcy ministrojo bjes wotrjadu su je ho i nowemu knježerstwu wusamknyli. Dr. Živan Seršić, nowy justizkowy minister, bě prjedy minister w ministerstwu pschedsydstwje. Katarski minister Demetrowicź bě prjedy wikowański minister. Ministerstwo za finanzy, wójsko, wobkhad, cźežnizy a hórnistwo su w rukomaj dotalnych ministrow wostałe. Nědźenschi minister za zosiałnu politiku a krewotnišwo dr. Marko Kožrenczicź je i tyjerstwo wusmiwił a je někto senator.

Revolucionarne hibanje w Indiskej

Indiski městokraj je so jakhowanje porjadu wukas wudał, po kotrymž so bojkott i jastwom khłosta. Napominuje k njepłacźenju dawkow ho tehorunja i jastwom khłosta.

Wjednik indiskich muhamedanow, dr. **Mohamed Jakob,** je se sjawnunu wosjerwjenjom swojich šobuwerjazych napominał, **so bychu knježerstwo podpjerali.** W Bombaju ho wocźakuje, je ho dwora 50 wjednikow Wschoindiskeho kongresa sjina, a je ho kongresowe pjenjezy jebjeru. Knježerstwo też wschě tworjenja a automobile Wschoindiskeho kongresa jebjeru. Runje tak so kongresowym hobustwom prawo wosnje, telegraf a železniy wunjeńuje. Kongresowe twarjenja su so runje wuprózdnile, a wjele kongresowych hobustwow je so zhowało. Kongresowa parjera a cźišćerjerje maschinu su ho do zhowanow domjelle, je wujasnjeje je njebohym mohle jebrać.

Njejednota mjes hindami a muhamedanami jewi najpinjejse powjerschi. Mjez tym so hindoje swoje klamy łowjechu, so bychu i tym pschećiwo łajezu Gandhia protestowali, su **muhamedanoje swoje klamy kaž kował wotewrjene měli.**

Wobleńeński staw w Indiskej

Indiske knježerstwo je so wschě indiske prowincy kate wunaforjne łakonje wudało, **z kotrymž** je ho wobleńejschi staw na zylu Indiskej połoji. W Bombaju je pondźelu lud do policije trałał. Pschi tym su ho tři wołowby merile a dwaceji ho ranili. W **Kalkuzie** su pondźelu 200 wołowbow zajeli.

Nowy kongresowy president **Prasad,** kotrejž bě je na njedźenka łajateho Vallabhbheia Patela pomjenowany, je swoje łastojnstwo jenoj 24 hodźin mohł łastajować, dokelž ho jeho hohorunja do jastwa wotwjedli. Runje tak je ho jeho naměstnikej dr. Ansarej jehło. Se wschěch stron Indiskeje powsejce wo zimanju kongresowych hobustwow pschikhadźeja.

Wschoindiski kongresz je k wobwranju pschihotnje. Won je wschon politiski material i cźahanu zjawot a 60 „wojnitich komitejow" wutworił. Wone ho, jeli to bychu ho jich hobustawcy łojale, hnydom wobspalnje.

Witalabhai Patel (młódši), nětkuschi president indiskeho parlamenta, je w Bombaju prěnju hromadnu zhromadźiznu i nětkle 50 000 wobdźělnikami wotměł a w njej nadrobnje wukład, kak ma ho bojkott wschěch jendźelskich towarow pschewjesć. Na konzu swojeje rěcze praji:

„Njekupujcje tole kito łuka nicźo. Hdyž ho teho njewuźeje łmiwaz, łupnjeje indiske twory; hdyž je njewuźeje dosoz, łupnjeje pak němske pak amerikanske pak twory z jenoho druheho kraja."

Wuwoz jeta z Indiskeje, kotrejž po łpnichczenju wobstatka flota w Jendźelskej nimale jenicźke hibanje na jendźelskich wikach flota pschedstajesche a kotrejž je tójschto pjatnowy kurs podpjeral, je ho je łapschimanjom Wschoindiskeho kongresa podwjesał.

Njeměry w Charbinje

Pschi cźežkich srażenjach mjes Chinczanami a bźelogwardistiskimi Rušami w Charbinje bu schtyri wołowby morili. Chinežja nazionalistiska a chinežja studentowja Ruzow nadpadnychu. Wšěch klamy běchu někotre hodźiny łamknjene.

K twarjenjam srażenja je dła mašćerskeje pschicźiny dóschło. Ruske dźěcźo bě z wuklada chinezskich **klamow** małe pjerjino wsało. Tohodla je wo policajstwo dowjedźechu, psched kotrymž je dźěcźowej starschej a cźłoda Wjeh Ruzow jěźa. Chinezka policija bjese wschěch pschicźinu je njewobkrućenych Ruzow rudesche.

Po japanskim żadanju je je Charbinski policajski schef wobsamknył pola Ruzow zanadwoł. Tuchi pak bu internazionalne wodźerjowanje wschěch ludow pokłasł, je **kotrymž** je ho je hubjene wobkhadźenje je swoimi chinezskimi wobznajcejow hórscha a źodoju, je by internazionalna kommisija podawk pschepytała.

*

Po powjeścach i mandźurskeho wojewodźischeża njejsu japanjey wojoży hišće rěku Talinu, pjatnaze mil i połnoz wot Kinczjawa, pschekrozili. Zicy połmanje je ho sadźerżało, dokelž su dyrbjeli wołty swoju kwaricź, kotrejž su chinezjy wojoży zofaju peterholi.

Čežke njeměry w Fučawje

W Fučawje fu Chinesojo Japanzow pschesczeßali. Jenehjo japanskeho wuczerja a jeho žonu fu skonzowali. Chinesojo fu pjecza też offizierow japanskeho wójnskeho łódźstwa nadpadowali. Wo tym shonuwschi je japanske ministerstwo wójnskeho łódźstwa huydom diwaj saniczkaj k Fučawej pósłało. Jedyn schifikaf je hižo do Fuczawa dojeł.

Japanzy ſ Kirina k połodnju postupuja.

Japanske wójsko je ſ Kirana hoczako k połodnju postupowacz, ſo by ho ſ japanskim wójſkom, w Schanhaikwanje ſtejazym, ſjednoczyło, kotrez je ho po pschijeſdze japanskich wójnſkich łódźow kjetko pobłnikło.

Powescze ſ rańicheje Aſiſkeje na to pokazuja, ſo ſu nowe wojowanje wocakuje. Srażenje Japanzow je žiwnym chineſkim wójſkom blisko Schanhaikwana ſo po ſdaczu njebudze muz wobeſcz.

Japansko-amerikanſki pschipad ſo wurunał.

Japanſki minister ſwonkownych należnoſczow je japanſkemu pósłanzej we Waſhingtonje porucził, ſo by amerikanſkemu kujeſczeſtwu prajił, ſo pschipad w Mukdenje wobſaruje. Japanſkeho tolmacza, kotryż je ſa nadpad na konſula najprjedy zamolwiwu, ſu puſcheczili, a wobdżelenſ wojazy ſo pohlosłaju.

Njeoffizialnje je ſo ſwescziło, ſo ſu japanſky wojazy, kotrež ſu amerikanſkeho konſula plistowali, po nowoſtnym ſwjedżenju pjeni byli.

Zjednoćene staty chcedźa swoje wójnske łódźstwo wobnowić

Pschedsydza parlamentowcheho wubjerka ſa praſchenja wójnſkeho łódźſtwa Sjednoczenych ſtatow połnocznje Ameriki **Vinſon** je pondżelu kongresej nacżiſk ſakonja wo wobnowjenju amerikanſkeho wójnſkeho łódźſtwa ſa pschichodne 10 lět pschedpoſkał. Wſcho hromadże je ſa to 616¼ miljona dollarow trjeba. W kongresu ſo wo tym wótra debatla woczakuje. W ſakonjowym nacżiſku ſu twar **120 nowych wójnſkich łódźow** żada, mjez nimi 1ktadlowa nacżerſka łódź, 85 torpedowych czolmow, 9 ſchifikafow ſe ſchéſcz patrowniſkimi kanonami a 25 podmatſkich łódźow. W

Mahatma Gandhi.

Tuteho znatcho wjednika indiskeho pracowanja wo ſwobodu Jendżelſkeju w nocy k pondżeli w jeho bydlenju w Bombayu zajachu. Woni chcedźa jeho jenoż jateho dżerżcz a nochcedźa jeho pred ſud ſtajicz. Gandhi bóše ſo hižom dżeń prjedy na ſwoje zajeże pschiholował a ſo zastaral z nuznymi wecami, kiż jo do jastwa sobuwzal.

domuje representantow a w ſenaty namjet wobnowjenja wójnſkeho łódźſtwa podpiſeru bloka „Hlawy“ namaka. Vinſon praji, ſo ſmjedża Sjednoczene ſtaty njemowane łódże po Londonſkim ſrjecżenju pſchimórſkich ſtatow natwarjeſ.

Nowe Hooverowe posołstwo

Preſident Sjednoczenych ſtatow Hoover je kongresej, kotryż je ho ſaſo ſeſchoł, wożebite poſoſtwo pósłał. S nim należnje kongresej namolwja, ſo by ho ſ programom hoſpodarſkeho wobnowjenja ſaberał, kotryż je kongresej ſapoczatk dezembra pschedpodał. Po tymle programje dyrbja ſo pomozne naprawy ſa farmarjow cżinicz a ſo wulke towarſtwo ſakoſcz, kotrez dyrbi wikowanſkim pſchedewſaczam poſczonki poſkicz.

Amerikanscy demokratojo za konferencu wo cłach

Rowna komiſſija demokratiſkeje ſtrony w parlamencze Sjednoczenych ſtatow połnocznje Ameriki je ſakonjowemu nacżiſkej pſchiſłoſowała, po kotrymż ma preſident Hoover **internazionalnu hoſpodarſku konferencu** ſwolacz, kotraż ma wo ſniženju internazionalnych złownych łódżow jednacz.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 6. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wieczor w 7 hodż. barometer 745, hygrometer +4, thermometer we dnju +7. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 740, hygrometer +3, thermometer w nozy +5. Wuhladny na ſo pſchemjenjaze wjedro. Schkleńza bě wczera poſtupowała a pokazowaſche ſkónčenje na rjane. Mjeſko pak ſpaduje a je ſaſo hacz na njewoſtajno dele. S wjeczora pſchiſtkhadża nowa niżina a pſchinjeſe nam najſtarſche dalſche mackenje a pak tež ſněh. Ture niżiny naja pak hiſchcze te dobre, ſo pſchikwakwej łodowych wětrow ſ połnocznjeho łodowcha morja ſadżiwaja, tehodla nam tuthwilu krucżiſcheje ſymy njeſroſy. Wulke wody ſu wſchudżom wjeſe ſahuły ſawinowale. We Sſmolinowych horach ſo mlynk w dżiwich ſkomach torhaze wěcżk tepi. Na mocżiſku ſtejo ſe 4 woſobami njemódrjenju wody pſchihladowaſche. Ta mocżiſk wotpłuwi. Mlynkej njebě možno, ſo wukhowacz, każ pſchi nim ſtejazym 4 woſobam. Tež w Cżeſkej Schwiży ho we wjeſy „Kniežа korczma“ (Herrenskretſchen) jedyn łódźnik tepi. Schkoda na twarjenjach a leżownoſczach pak je njeſmérnje wulka. Wyſchiny cżahnu ho je ſtron Azoriſkich kupow hacz do ſrjedżneje Europy. S toho cżaſopiſmy dale nażiłu, ſo nowa tichéſkanża tak rucże njeſaſtupi. — Tutſje ſchtwórtk khłada ſtónczko 8,02 hodż. a khowa ſo 4,10 hodż. Měſacżk khłada dop. 8,18 hodż. a khowa ſo pop. 3,02 hodż.

Něšto wo „Tŕoch kralach!“

Dnja 6. wulkeho rożka ſwjeci pſchesczijanſka zyrkej ſwjedżeń „Tſjoch kralow“. Sſwjedżeń jakoż ſo na tehi w ſcżenju ſwj. Mateja (2, 1—12). Wo bibliji wſchak ſyta ſo nicżo njepraji wo liczbje mudrych, kiż Jeſuſoſczatku hołdowachu. Tohodla ſej ſtari mumrjeſy hacz do IV. lětſtotka njeſwědżachu, kelko mudrych maju tam pſchedſtajicz. Na ſtarych wobraſach a rěſach ſo tež namaka ſchéſcz mudrych, druhdy tež ſchtyrjo abo dwaj. Liczba tſjoch ſu hakle w IV. lětſtotku pſchijata. Sſudżachu na tſjoch mudrych, dokelż ſo trojake dary podawachu — ſkoto, kadżidło a myrra. W lětſicze ſcżenja ſwj. Mateja ſo dale nicżo njepraji, ſo ſu mudrowjo tež byli kralojo. W lichéſczanſkej tradiziji mějachu jich ſa kralow hakle wot III. lětſtotka. Tehdy biblijerjo mějachu hołdowanje mudrowjow ſa dopjelnjenje wſchczenja w Pſ. 71, 10: „Kralojo Tarſa a kupy pſchinjeſu dary, arabiſzy kralojo a Saba pſchiwjeſu dopomnjeńſi“. Hakle wot I. 500 lětſi tuta tradizija powſchitkownje a wot XII. lětſtotka ſo wužiwaſche wuraz „Sſwjeczi tſjo kralojo“. Wokoło toho cżaſa tež nałachu pomjenowanja ſa nich Kaſpor, Melchior a Baltaſar.

— **Profeſor Henry Marteau**, wulki huſlaſ, hraje ujedżeſu 10. januara wjeczor w 6 hodż. w Pětrowſkej zyrkwi pſchi 76. duchownej wjeczernej hudźbje na Maggint-huſlach ſ nětżiſchego wobſtejenſtwa wobſjedżerſtwa kroti Marje Thereſe. Na tutych huſlach je hižo Mozart konzertował. Doko ſ tutón wjeczor wſchuſoſom wulki ſajim namaka, ſo programu ſ kotrymż ma kóżdy prawo ſaſtupa nimo zyrkwinſkich duſrjow tónkrócz ſ pola Auguſta Förſtera, K. J. Gudera a Hermanna Feremiaſza po 30 pf. dopołnka pſchedewaju. Proſhy ho k wotwobroczenju cżiſchczenych pſchi wjeczernej pokladni, ſo bychu ſo programy po mójnoſczi w njemowanych pſchedawarjach do cżaſa kupowale. Ludźo bjes dżela a małoſcentnarjo doſtanu programy po 10 pf. pſchi zyrkwinych durjach.

— W **ſołomaj Budyſchina** „**Króny**“ wotmeje ho dżenja ſtrjedu hódina hra tſjoch ſnatych Drježdżanſkich dżiwadżelnikow. Pſchi poſkazu w dżiwadle ſo ſaſtupne liſtcżiki hižom pilnje kupuja. Měſtna płaczа 1,50 hr., 2.— hr. a 2,50 hr. Pſchedſtajeja ſo „Tſi wjeſele żónſke“. Pſchi pſchenim pſchi-ofstrjenju ſo Drježdżanach namaka tutón kruch telko pſchipódjacza pola wopytnjaſtwa a nowinarſtwa, ſo běchu dotal wſchitke wopjetowanja wuſchedate.

— W **měſchczanſkim** dżiwadle pſchedſtaja ſo dżenja ſtrjedu w 7. abonnementnym pſchedſtajenju E jimaza cżinohra „Sſwjate płomjo“. Schtwórtk wospjetuje ho wulka ſchlagerowa opereta „Peppina“ jako 13. abonnementne pſchedſtajenje B. Piatk wospjetuje ho poſledni krócz „Sſwjate płomjo“. Sſobotu potrjecżuja „Tſjo muſlečkrjo“ dobycżerſtaj w Budyſchinje. Wutoru je premijera „Kniežny Orleanſkeje“ a njedżelu pſchedſtaja ſo prěni krócz najnowiſcha lětniſcha opereta „Hawaiſka kwětka“. — Pokazuje ho na to, ſo ludźo bjes dżela króſko po ſpocżatku pſchedſtajenja ſa 2. rang po 50 proz. ſnižene ſaſtupne liſtcżiki doſtanu.

— **Sakſka krajna loterija.** 3. rjadownja ſakſkeje krajneje (jubilejneje) loterije poczehnje ho pondżelu, wutoru a ſtrjedu, 11., 12. a 13. januara. Dobywcza 3. rjadownje ſu jcżehowaze: 1 po 50 000 hr., 30 000 hr., 20 000 hr. a 10 000 hr., dale 6 po 5000 hr., 10 po 3000 hr., 15 po 2000 hr., 30 po 1000 hr., 60 po 500 hr., 100 po 400 hr., 500 po 300 hr. a 4775 po 240 hr. Je potajkim we 3. rjadowni dożyła 5500 dobywcow wo 1596 000 hr. — Łoży maju ho hnydom ponowjeſ, najpodżiſcho co ſobotu 9. januara ſ pſchedpołożenjom łoſow 2. rjadownje pola loterijowcze běrkownje, kiż je na łożu nałpomjenja. Na łoży, kiż ho ſ cżaſom njeſapłacżichu, żo po § 5,1 poſtajenjow loterijowcheho plana njemóże żadacz dobycze.

S **Khwecżiz.** Dobru ſabawu mějachmy tu ſobotne dny, hdyż nam knjes Wirth je S[illegible]dowy wjeczor ſwojich nadżiwjenſkich pianow ſ hoſomi wobſrowił. Dokelż pſchednoſchi njeſmědżeſche byez, běſche ſpěwny wjeczor ſaſradowany. Kanalowe ſhymne ſu tak ſpjachu, każ by wſcho w rjedże było. Knjes Wirth możeſche pſchi rozmoſowach jeno ſa najlepſche ſwojich myſlow wobſwědżicz. Pſchichtomnych wſchak to najbóle ſajimowaſche. Może byez, ſo ſo tu bórzy wotnożka ſałoži, kiż polom krucże ſaſtupi do boja. — *bjes pjenjes.* Jena *pſchedawſcha ſhromadżizna ſeſtaja*

Předženak

ma wotpohlad lětſa też do Wóſporta pohladacz, niż, ſo by na Wóſporcańſki flagowy hermank ſchoł, ale ſo by ho ſa ſmjerſnymi Sſerbami a Sſerbowkami roſ. hladował, kiż ho we Wóſporku pokorniſe khowaja. Jim pſchinjeſe ſwoju rjanu nowu protiku darmo, ale wſchitkżu druhi dyrbja jemu, ſo tola njeby hłodu tradacz dyrbjał, ſa nje płaczicz **60 pf.**

Ben Hur

Powědańczo ſ Khryſtoweho cżaſa.

16] (Pokračowanje.)

Je wokoło połodnja w horżym wětżazu juliju. Horżo pali ſtónżo na wſcheſchi palmow, figowzow a wolijowzow w kražnych ſahrodach, kiż Herodaſchowy hród na Zionſkej horje daloko a ſchěroko wobdawaja. Rjane puczki, ſe żołtym płtom pożypane, wija ho pſches tucżki a kerczki nimo wſchelakobarbnych różowzow dele k haſkej, hdżež we ſlébrożażnej wodże ſlocżeſki płuwaja, pokrjepjene wot wodowych cżurow, kiż wodu do wyſokoſczow mjetaja. We kłódu ſchěrokohałoſatych ſchtomow ſteja k wotpoczńenju tawki a marmelowe poſtawy tu a tam ſwědżcza wo tym, ſo ſu tudy greſſiſy a romſky wumělcy dobru ſaſłużbu měli. A to bjes dźiwa! W hradże bydli nimo wyſchſcheho měſchnika Iſmaela, kiż na ſwój wodżeſ hroda ſam ſa ſo, też najwyſchſchi romſki ſaſtojnik w kraju, wot kżora Auguſtuſa ſem póſłany, dawki a zło wot Żidow żadacz a ſběracz. So bě to derje wunoſchne ſaſtojnſtwo, ſo ſamo rozumi. To pak bě też zyle w wužitach kżora, pſchetož nan nětżiſcheho měſiczeła Meſſala, potomnik ſławneje romſkeje ſwójby, běſche kżorej we wójnje a pſchi dobywcu tróna jara ſpomożny byk. Sſyn ſnjeſche nětko, ſchtož bě nan wuſtawał, a dżerżeſche ſa ſwój najwyſchſchi nadawk, romſke knjeſtwo w kraju poſtužicz a wobtwjerdżicz. Nimo toho cżhzſche pak też romſku rěcz a dżełcanoſcz wupſcheſrěwacz, a to bě ho Romjanam hižom njedżiwajo na pſchecżiwnoſcz farriſeiſkich wſchelako poradżiło.

Pſchetož romſka — a bóle hiſchcze greſkka — rěcz běſche ſo pſches romſkich ſaſtojnikow, wojakow a wumělcow we zyłej Żidowſkej tak roſpſcheſcżerała, ſo ju kóżdy nékaſ dżełcany ſnaſeſche a rozjeſche. Jenoż w niſtich worſchach ſuda rěczachu ſtaru hebrejſku rěcz a pizmawucżeni *prózowachu* ho ſwérnje, jeże ſrajomnoſcz wſchittkim dżerżeczą. Hordoſcz Romſkich a pſchepjata narodna wuſtl Żidow bě wina na tym, ſo ſo ſědom hdy wuſcheſe ſwiſti njes jenotliwzami wutworichu. A tola běſche njes mlodym Żidom a Romjanom pſchecżeſtwo nałako. Na kawzy blifo hadżerja żedżeſchtaj dwaj mlodżenjaj, jedyn nėhdże dwadżeſi lět, druhi nėchto młodſchi, ſo żiwje roſnoſwolejo. Na prěni wokomik moh cżłowjek jeju ſa bratrow měcz, pſchetož wobaj běſchtaj ſrótinaj a mějeſchtaj cżorne wokoły a cżornej wocżi. Jenoż na draſcże bě ſpóſnacz, ſo bě ſtarſchi Romjan, młodſchi Żid. Romjan, mějeſchi wotpinjenu tuniku wokoło żiwota a ſandale (pódoſche) na nohomaj, żedżeſche na módrym płaſcheżu, kiż bě na kaſoku wupſcheſtrěł. Judaſ, trochu ſchiwżiny wot poſtawy, mějeſche drafty wot cżeńkeho lětkeho płatu, wokoło hłowy rubjeſchko ſe żołtym wużeſkom. Romjan Meſſalina ſda ho po ſwonkownym ſudżenju muż kruteje powahi byez, Judaſ pak zunniſcheje. Wobaj ſnajeſchtaj żo wot dżeſcżajych lět, tola poſlednje pjeć lět bě Meſſalina w Romje pſchebywał.

Kóżdy ſ njeju běſche cżaſ młodoſcże derje wužił k wukoſej roſnoſcżenja njebeſche ſa ſwójaſk pſchecżeſtwa ſpomożna. Judaſ, wopytawſchi żiwojeho pſchecżela po jeho wrócżenju, żedżi jemu bjes ſmuſkowneje ſroſumjenja napſchecziwo a bóriſ ſ jeho hordych rěczow ſpóſnawa, ſo je pſchecżeſtwi ſwiſt njes nimaj roſtorhujeny. W grekowdajach, ſo jutſje nowy bohoſ ſem pſchindże, ſ wotkel to wěſch?“

„Wot Jomaela, kotrehoż wy wyſchſcheho měſchnika njemjenjeze; tón je to wożera nojemu nanej dżełił. Ninimo toho pak też wot wyſchka to Antonijowym hrodże, hdżež wojazy dżenja wſchitko rjedża a cżiſcża, ſo bychu pſchednim a nowej wobſtadku ſ cżeſcżu wobſtali. Pſchetož poſłyſnjenje wobſtadki je pſchi njepſchecżeſtlſkim ſmyſlenju Żidow nuſne!“ Pſchi tym hładaſche Meſſalina ſmělo na towarſcha ſ mlodych lět, kotrehoż liza ſo ſaczerwjenicżichej, myſlo, ſo je wón tola też żidowſkeho rodu. Khutnje hładaſche Judah na Meſſalina a każ ſ hłubinowm wutrobu rjekny: „Nunje pſched pjecż lětami ſo tudy dżełachmy. Ty pnezowaſche do Roma a ja płakach ſa tobu, lubowaweſchi cże. Ty by ho nėtko wrócżił, wyſoko dżełcany a wuſchiſchny we żiwotnych wumělſtwach a tola hych pſchak, ty bykh hiſchcze tammy, kiż ſo wote mnje dżełeſche.“

Sſmėjo poſłuchaſche Meſſalina na jeho hłowa a prózowaſche ſo, jeho na tomſku ſtronu ſcżahnyez, tola poſdarmo.

Judah błyſcheſche ſ jeho hłowow jenoż wuſłeběwanje romſkeho luda a romſkich waſchnjow, na druhej ſtronje pak ſazpěcże a wuzmeſchowanje wſchěch druhich ludow, wożeże Żidow a jich nabożiny. Każ na jehłach żedżeſch tu Judah a ſprawny hnėw pyrjeſche ho na jeho wolicżu. Tola jeho wężne napſcheczijwjenja wabjachu Meſſalina jenoż k hórſchim nadběham. Jako tón ſkónczńje wuſta, ſo ſa tym ſtej, Cyreniuſowy naſłėdnik w Syriſkej a w Żidowſkej ſyez a łuſeſche, ſo potom też jeho ſa wyſcheho měſchnika ſcżini, njemóżeſche Judah takſim ſtrowotnym a njebarbitym rěcżam dżeſe pſchipoſłuchacz. Sſo pokłonjo ſtany a dżeſche k wrotam ſahrody, hórbotajo pſchi żebi: O Rom, o Rom!

Meſſalina ſlédowaſche jemu, ſwoju rutku na jeho ramjo położywſchi a praji: „Budź mudry, Judah, a woſtaj Mójſaja a waſchu tradiziju! Wſmi wobſtejnoſcze każ nėtko ty. Wone cżi powėdża, ſo pſches Rom nicżo njeje. A też żidowſki lud krajit je jenoż to, ſchtož my Romjenjo ſ njeho ſcżinimy!“ Pſched wrotami ſtejo wſa Judah Meſſalinowu rutku ſe ſwojeho ramjenja a wobroczi ſo ſe płacżitymaj wocżomaj k njemu tak rėcżo: Ja cże rozumju. Ty ſo Romjan. Wjeſ pak njemóżeſch roſumnicz, dokelż ſym Żid. Ty ſy ni dżenja nunjo cżiwile nazwiſt, tola wėm nėtko, ſo dale pſchecżeſtej byez njemóżeſcz. Mėr mojich wótrow budź ſ tobu!

Sſo poſkonjo dżeſche, ruku njewidżo, kiż ho jemu poſkicżeſche.

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Přiłoha k čisłu 4

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 6. januara 1932

Powodźenska katastrofa w cyłej Němskej

Nahły pschewrót wjedra po nowym lěcze je njewschědny podawk. Hischcze 1. wulkeho rózka bě tschełfanża, žohotnt popołdnju woschkrot padasche a nimo měry hłake a pjelske pucze wschón wobkhad hačachu. Potom na to sejěhowasche žołty wutrajny deschcź, žněh nahle tajesche a to wschitko šawinowasche powodźenje . . .

Zyły wjedrowy podawk dopomina naš na november lěta 1890. Tehdy też w žrjedźnej Němskej tři dny a tři nozy bjes pschestacza žo deschczika dźesche, tak so nasta wulka woda. Schtwórteho dnja poeza žněh padacź a sčehowasche žurowa tschełfanża ź dołhej, kratej synnu.

Nětčišche powodźenje je wschudże wjele schkody naczinika. Najhórje to běsche w narańschich Rudohorach pschi rěcy Mohilnicy (Müglitz). Tam su žo někotre żelezniske mosty tak jara wobschkodźiłe, so dyrbjesche žo żelezništi wobkhad sastajicź. Wjele wjow je poczrětych a policija a wohnjowa wobora ma dosć dźěła, so by wschudże sapschinmyła a pomhała. Wobydlerstwo žo w cołmach wukhowa. Nimo druhich mjeńschich rěkow je też Lobjo se krjohow stupiło a schkody naczinito. W Rudohorach dyrbjachu žamo mosty potorhacź, so mohła woda dale wotběžeć. „Techništa nuzna pomoz" bu alarmowana.

Pondźelu popołdnja je žo hačenje pschi rěcy Flöhi pschedrěło. Město Flöha je poczrěte a bjes zwěta.

Też ź druhich krajow Němskeje pschikhadźeja powěsče wo wulkej wodze. Wosebje šlě je też w Brunschwikskej. Tam je mjes Lautentalom a Linatalom žo hačenje pschedrěło, dokelž je woda jo podmyła. Tohodła je žo tam też dyrbjał żelezništi wobkhad sastajicź. Kolije żelezništeje cžary Brunschwik—Harzburg wišaju pola Börssoma na 300—400 metrow w powětrje. Nazyp je podmyty.

W Badenskej pola Kehla je wulka woda żelezništi nazyp na 25 metrow dołhosće podmyła a potom pschedrěła, tak so kolije nětko w powětrje wišaju. Żelezništi wobkhad je pschetorhnjeny.

Wulka woda scheri też w Bayerskej a žušodnej Cžěskosłowakskej a Rakuskej.

Wutoru popołdnju poeza wulka woda wschudże sazy pomaknu spadowacź.

Też we Lužicy, w Serbach mějachmy sazy wulku wodu, ale tu njeje telko schkody naczinika kaž druhdże. Pola Bukowy je woda Kotołki hačenje wyšše spuschczadłow pschedrěła, tak so žo wody do wezy walachu. Zyłe dopołdnjo wjeznjenjo žo prózowachu, hačenje sazy nókat wuporjedźicź, schtož žo jim skónczinje też poradźi. Też Lubata je psches brjohi stupała a kraj powodźiła, tak so žo runa wulkemu jězorej. Na połach je dosć schkody nastało.

Nowe lěto je žo sapoczało ź pschirodnej katastrofu. Bóh dał, so to niebudże hubjene znowiu na wše dny!

Khavika k přetorhnjenju żeleznicy pola Kehla we Badenskej. Nahłe taće zawinowa wulke powodźenje w dolinje rěki Kinzig. Blizko města Kehla, njedaloko wsy Neumühla podmyła wulka woda nasyp Kehlsko-Appenweierskeje żeleznicy a zwotpławi z njeho nchdże 30 metrow. Jenož sěny wisaju w powětrje.

700-lětne wopomnjeće swj. Hilžbjety-Duringskeje we Wotrowje

Towarstwo kat. młodźencow a knjeżnow we Wotrowje hraještej w poslednich dnjach drama „Swjata Hilžbjeta Duringska" wot Mikławša Hajny z Konjec. Na Nowe lěto wječor we 8 hodź. bě so w runnosćach našeje šule rjana liěba Wotrowskich Serbow zešła. Njech su tam přišli wćipnosće abo interesy dła někotre žiwe wobrazy znateje Swjateje widźeć, wšitcy pak cheychu zdobom też swojich wjesnych synow a dźowki na jewišću wobhladać a jich prócu z wopytom zapłaćić. Ale njemějachmy tu jenoż wulku črjódu Wotrowčanow postrowić, też cuzy z blizka a daloka běchu tu přikhwatali, sebi hru wobhladać a snadź sebi też někotre dobre pokiwy za swoje hry sobu domoj wzać. Prawje tak.

Rjany wosadny wječor wotewri naš knjez farař z lubym postrowom a powitanjom wopytarjow. Mjez přestawkami poręča knjez farař Michał Mič Njebjelčanski a wobrysowaše w rjanych słowach žiwenje swj. Hilžbjety Duringskeju a sćahowaše powučace paralelki mjez žiwenjom swj. Hilžbjety a našich serbskich žónskich a knjeżnow. Nimo teho pak wědźeše też tam a sem něštožkuliž spomóžne muzskim prajić. W poslednjej přestawcy wupraji starši towarstwa młodźencow w mjenje wobeju towarstwow wšitkim sobuprócowarjam za poradźenje wječorka z krótkimi słowami zjawny dźak. Předstajerka Hilžbjety bě trochu dybawa a tohodła ćežko zrozumić, to pak njezatraši wěrnosć, zo su wšitcy swoje najlěpše dali a so tak za dobre předstajenje postarali. Też z tutym njech je wšitkim khwalobne připóznaće wuprajene. Wosebje wuzběhnyć móža so snadź dwě hłownej róle, kotrejž so woprawdźe z ćućiwosću hraještej, małe dźěći, kotrež hru derje porjeńšichu a wosebje też mała třilětna holčka so wěrnosćiwym přihladowarjam spodobaše.

Za tutón wječork so žadyn zastup njezběraše, ale dobrowólne dary hromadźachu so za porjedźenje a porjeńšenje wosadneje cyrkwje. Hižo smy kročel dale! Srjedź nuzowych wukazow też tu doprědkarstwo.

Wotrowčan njenosy swoje pjenjezy do cuzby, ale wostaji je pěknje we wsy. Njekhodźi tak jara na znate założeńske swjedźenje, hdyž su wšitcy lubi a do bri Serbja witani, ale hdyž so hišće měrne a swójbne drohe Serbstwo pěstuje a spěchuje. Nic tón je prawy Serb, kotryž je na kóždym tajkim swjedźeńku a z tutym tydźeńcy na skakańcy, ale tón, kotryž so tajkich modernych, pódlanskich a lohkich skazeńkow zda a drohe serbske krošiki po korčmach njebrońi. Tuž dale tak, wy to wuwjedźeće, wo čimž naši studowacy hižo dawno rěča. Wjele zboża wam na tutón puć w nowym lěće a pokažće dale wašu serbsku zmysłenosć, wšak su z wami swěrni wjednicy.

Sobotu bu samsna hra dźěćom předstajena. Wulke wjeselo! Njedźelu 3. t. m. pokaza so drama dla małych rumnosćow třećemu razej wšitkim Wotrowčanam. Na kóžde keklowanje wšak woni też njeńdu, ale tajkemu praja sebi: „To dyrbimy sebi wobhladać."

Je zbudz... spinalneho wokhromjenja namakany?

Prof. dr. Frederik Eberson w swojim laboratoriju. Z Ameriki přikhadża rozbudźaca powjesć, zo je wjednik universitneje khorownje w San Francisco prof. Eberson zbudźerja spinalneho wokhromjenja dźěći namakał. Ma so wočakać, hač je so amerikanskemu spytnikej woprawdźe poradźiło namakać słódy za přičinu tuteje hróznbneje khorosće, kotraž sebi też w Němskej přeco wjacy woporow žada.

Swjeći tři kralojo.

Po předstajenju jencho neapolitanskeho žłoba.

Tři kralojo

(S Timmermanusoweho romana.)

„Dźenża pak je rjenje wonka!" Jósef k swojej žonje prajesche. Marja pschi blidze žedźesche a Jósefowe kholowy platasche. Nadobo žo do durjow klepasche. Schtó dha mohł to byćź?

„Pomhaj Bóh!" — „Wjerjch ponasy! Ach, Jano, to žu ty. K nam witaj! Ssy hižo w měsče pobył? Schto dha noweho žobu pschinjeješch?"

„Wěsch, Jósefje, tam je wscho kaž na hłowu stajene. Wczera žu sažo tu hwězdu ź tej wopuschu widźeli. Njeje hischcze wamaj nichtó niczo wo tych zuzych khadlach powědał, kotříž žu do kraja pschischli?"

„Ně, ja niczo njewóm!" Jósef wotmołwi. Marja bě žo khětro naštrózila.

Jan žo na stoł žynu. Wón běsche w swojej módrej jazy a módrej sali. Wokoło majaneje schije měješche cžerwjene rubischko swjasane. Jeho nohajzy běschtej jelenej kaž žołotej. Na hłowje měješche stary cžorny khołbuk ź kaczim pjerom.

Jan dale powědasche: „Tyšaz cžornych a dźiwnych wojakow žym w měsče widźał. To žu žłužobnizy tšjoch najbohatschich a najmudrischich kralow zukeho žwěta. Woni maja wulke wótre noże a tešaki. Hdyž wójna wudyri, budże Herodaschowe wójsko sa schtwórcź hodźiny sniežene. Cži wojazy jedźa na wjelbłudach a žłonach, też krokodile maja žobu. Prjedy hač žu do města pschischli, žu pola sateptali, na wozach khěže sapalili a dźěći sjedli."

Marja płakasche. Jósef chžyšče ju troschtowacź: „Njeboj žo! Schtož je nam Jan powědał, ja njewěrju. Ty tola wěsch, so wón radu łži."

„Ssam wschak to widźał njejžym!" Jan nětk mjenjesche. „Schokscźi rěsnik je mi to wscho powědał. Hdyž tón łži, dha ja też njewěm, schto je wěrno."

Marja bě žo bórsy sažo směrowała. Sa khwilku Jan prajesche: „Tamle Kh. Arnoscht dźe. Njech nam tón powěda. Tón wschudźom wokoło pschindże a wschitko sjhoni."

Kh. Arnoscht běsche stary muzik. Pschi nozu měješche stajnje kapku wiśajo. Ssydowndźežacz krócź bě hižo synnu do kraja pschicźahnyć widźał. Ale ješłabnył hischcze njebě. Mózješche je žwojimaj kchiwymaj nózkomaj běhacź kaž ty, hdyž na kermuschu dźesch. Bydlesche w starej žkonjanej chěžy. Ssłepy kóń by tu budku powalicź mohł. Wobjed žej Arnoscht sam warjesche. Wscho w tym žamžnym hornzu. Měješche jenoż jedyn. Radu Kh. też něschto kradnjesche. Ale hewak bě zyle duschny khadla. Wón še schnórowanjemi, wschelakimi bancźikami, schwabliczkami, ź masom a ź cźesakami wokoło khodźesche a žej tak žwój khlěb sažłužesche. Hdyž pak jemu burjo niczo njewotkupichu a bě pjenjezy pschecźinił, pjelnjesche žwój žołdk ź prawej rěpu a ź mordwju. Hdyž bě paleńzowa pólka próżdna, pijesche ź rěki wodu.

„Wěsch ty něschto wo tych tšjoch kralach?" žo Marja wopraschа. „Wjazy hač chzesch wědźecź!" Arnoscht wotmołwi. „Tyšaz, dźesacź tyšaz, sto tyšaz zuzych wojakow žym widźał. Njewědźach, so mamy na seni dosta tak wjele cźłowjekow. Schtož žym widźał, ženje njesabudu, byrnjež budu sto lět stary. Ale to njeběchu wojazy kaž pola nas, to žu rojuni. Ně, to běchu muzojo ź cźornych krajow. Hubu mějachu tak cźornu kaž tintu a tak brunu kaž kofejowe bunty. Někotsi mějachu ssichive woczi, někotsi pjerschcźenje we wuschomaj a w nozu. A kajku mějachu draftu! Wscho złote a złeborne! Na konjach njesedźachu, ale na dromedarach. A jene tšocžo běsche pódła, tak wulke kaž khěža. Měješche sady wopuschi a předku też jenu. Woni to mjenuja elefant. Suby měješche tak wulke kaž delni tónz mojeho khribjeta."

Arnoscht žo žmějesche, Jan, Jósef a Marja też.

„Běchu dha tam też cźi tšjo kralojo?" chžyšče Marja wědźecź. „Haj, ja žym jich widźał. A woni žu mje widźeli. Woni runje ź Herodaschowego hrodu pschindźechu. Ssu sjhonicź chžyli, hdże notwonarodźeny kral bydli. Ale Herodajch je žo khětro na nich roshněwał a je prajił, so je jenicźki kral a žaneho žyna nima. Ja też njewěrju, so nowego krala namakaju." — —

A tola žu jeho namakali.

W bibliskich stawiznach cźitamy:

Hwězda, kotruž běchu w rauschim kraju widźeli, dźesche prjedy nich, hač dóńdże a wosta tsjo wyšche toho domu, w kotrymž to dźěćatko běsche. Modlachu so k njemu, wocźinichu žiwoje sdźary a darichu jemu złoto, wyrnch a marn.

Khróśtanska jednota Sokoł w Pančicach

To bě woprawdźe zbožowna myslička jednoty, zo je so na předstajenje historisko-nabožneje hry

„Swjata Hilžbjeta-Durinska"

zmuźila. A hišće zbožownišo je ideja, zo je knjez wyšši wučeř Hajna-Konječanski tamnu nježnu episodu ze žiwjenja tuteje swjateje ze swojim přełožkom też Serbam dramatiscy zbliżił. Škoda jeno, zo njeje němski autor w čišćanej knižey mjenowany. Stawiznisky drje je dopokazane, zo je tamny spodźiwny podawk — mjenujcy přemjenjenje khlěba do różow w košu — so stał před wočomaj jeje mandźelskeho, krajneho hrabje Ludwika, štož so w hrě hrodownemu hejtmanej přicpěwa. Tež njebu přez tutoho ze swojeho hrodu a wobsedźenstwa wuhnata, ale přez swojeho swaka Hendricha Raspe. Tohorunja bě wukóne jeje žiwjenja hinaši. To wšo pak móže sej basnik dowolić, zo by sej trěbne kharaktery w hrě wutworił, na př. rólu hrubeho hejtmana njemóže nježnemu mandźelskemu přicpěć. To by zmysł cyłeje hry přemeniło. Hra sama ma nazynk k hrě „Genovefa". Tež ta bu přez wopačnu a falšnu wobskórźbu ze swojeho wuhnata. Tež jeje njewinowatosć so pozdźišo wujasni.

Hra wjedźe nas do časow 13. lětstotka. W jeho třicetych lětach wudyri w Durinskej a namjeznych krajinach wulki hłód. Mjez tym zo jeje mandźelski přećiwo njewěriwym w swjatym kraju wojowaše, zastara Hilžbjeta doma wšěndne na 900 khudych a bu tohodla daloko a šěroko česćena jako jandźel. Přećiwo sebi bě jara kruta a skónči swoje wosamoćene žiwjenje 19. nazymnika 1231 w hospitalu (khorowni), kotryž bě natwarić dawa. Dokelž so při jeje rowje mnohe dźiwy stawachu, bu hižo 1235 swjata prajena.

Tuta za dramaturgu wabjaca maćizna je wjacy króć z předmjetom była za dramatiske předstajenja. Zo maju najšěrše woršty luda też zrozumjenju za historiske drama, je sylny wopyt přihladowarjow z dopokazom, hdyž je so hra předstajiła. Lud so raz přesyći z hołymi tryskami a frazami, khutne drama jima a přima připosłucharja hač do hłubin wutroby a duše. Wězo, zo so tajka ćežko předstaja hač někajka pryzlata wjeselohra. W tajkich hrach rěka kharakter róle hač do poslednich konsekwencow přewjesć a „nic z róle padnyć", kaž so praji. Dyrbi so rjec, zo běchu hłowne róle njedźelskeho předstajenja w dobrych rukach. Jenož dyrbja so wšitcy hrajerjo zwučić, tež raz do luda pohladnyć, a nic ze zraženym wóčkom na so pak na zemju zhladować, kaž to někotři činja. Nježny a ćućiwy wosobu Hilžbjety předstaješe Marja Grósec ze Sunowa wubjernje. Přecy zwosta poniženje mysle, wo wjeselu a w horju. Ji přidružichu so Sofija (Madlena Koklic) ze Khróšćic, kotraž njedźiwajo swojeje khorosće hač do kónca wutra), Rosamunda (Hańža Paškec z Jitka), Robert (Jan Kmječ z Khróšćic), Wiborat (Hana Šramic z Khróšćic). Z naspomnjenjom hłownišich rólow njeje prajene, zo běchu dalše špatnišo, kotrež dopisowař po wosobje a mjenje wšitkich njeznaje. Dźaknje dyrbi so wuznać, zo su wšitcy so *prócowali, drama po intenciji autora a přełožerja* předstajić, samo nježne jandźelki, kotrež wokolo spjaceje Hilžbjety swoju rejku a spěwčk wukonjachu. Jenož w tajkim cyłku zawostaji drama hłuboki začišć na připosłuchajerjow, kotřiž mócnje přihłosowachu.

Dźiwajo na nětčišu hospodarsku nuzu a to, zo we samym času so we Wotrowjc a Jaseńcy też dźiwadłowe swjedźenje wotměwachu, běše wopyt hišće jara spokojacy.

Do předstajenja hry přeješe Jakub Domaška wšitkim wjele zboža k nowemu lětu we zwjazanej formje, načolnik Pančanskeje jednoty, Jurij Kocor z Worklec, witaše hosći w mjenje třoch nawječornych jednotow a Marja Rynčkec z Khróšćic přełožnjese hasnjow wo swjatej Hilžbjeće, kiž běše přihódny překhod k hrě. Njehjelčenjo předstajichu na jewišću jubilejne prostne tak eksaktnje a bjezporočnje, kaž bychmy sej to wot wšitkich jednotow přeli. A Khróšćansccy Sokoljo, 19 z nich, tworjachu tři skupiny na dwojich bradłach na so, wot načolnika Šramy zestajane, zo skoro hač k wysokemu wjerchej dosahachu a so ludźo bojachu, zo budu sej „šiju zwinyć". A k wšemu temu bě k. wučeř Pjetaš z wobhladniwym zarjadnikom. Bohate předstajenje skónči so zo žiwym wobrazom na jewišću, wšitcy hrajerjo zjednoćeni wokoło Hilžbjety, a ze spěwom k jeje česći. Z tym namaka hodowny swjedźeń rjany wukóne, kotremuž so wjesoła rejka přizamkny, „bjez kotrejež skoro njeńdźe." -k.

Z Łužicy

* **S Wjasońcy.** Tu so sta dwójcy rubježny nadpad na wikowarja z wulkimi Ericha Wobita. Do kantora so jadoby naraz sakleleny młody pachoł, kiž Wobitej z nožom hrožeše a jej pjenjezy žadaše. Wobit pak so njeda zatrašićej a rubježnik cyeny, ale dyrje do kantora wot wonka zaměny. Wórjy po tym rubježnik so wróći. Wobitej něšto z revolwrom a nožom hrožeše. Wobit so wobaraše, dóńdże k přichmanjacy a rubježnik wuceńkny.

* **S Biskopic.** Nahle tace hłuha a trajne deschcjowanje bě z pschicinu, so pónđelu Wjasońca hrowje pobrjohi powodźi. Też dale dele k Weickersdorfej, Goldbachej, Wulkej Hartawje, Arnsdorfej atd. běchu luki pschi rěkach jena zwětlina. S mšinami dołhodasche wulka woda nimale hač k Drjedźańsko—Shorjelskej železnizy. Pschi rěcy Rědarcy niže Radeberga dyrbjesche połizja hłubiše bucże sawrjeć, dokelž běchu elektriske kable a sahrodne murje podmlóte. S mešinami doby so wulka woda do twarjenjow.

* **S Wopakeje.** Pjatk rano we 5 hodź. sta so tu ćežke twobkhadne njeszbože. Autowy wobsedźeć Willy Pětichka z naschej wsy sajedźe na kamjentny pučnik. Stolp bě hižo nalamany a so něšto zyły wuli... ... dosć so spowali. Wjednik auta bu ćežko sranjeny. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjesć. Druhi pasažer so we wobliczu słokka srani. Tśeći so njesrani. Auto so ćežko wobschkodźi.

Hospodarski rozhlad

Sćrjedu 6. wulkeho róžca 1932:

Wčerawše hrazy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólak złotych	47,10
1 jendźelski punt	14,16	100 čěskosł. krónow	12,47
100 šwajc. frankow	82,28	100 franc. frankow	16,52

Hodowny cząs je nimo, a łóžowy dujom dny sajo pschiběrała. Dźensy naležu napschećžo. Tuž też nadźija rosćeše, so hrošiu symu, pschi kotrejž tak tschepotachmy, a Božej pomocu pschetrajemy. Je-li pschekrutete symy njesmějemy, hodźi so wjele wulutowacz. Na šatkadze natsowego wukasa knjezerstwo syndikaty a konzerny rozwinjesuje. To běchu sjednoćerstwa za spschowanje swojich pjenježnych sajimow. Dźensa su briketty nimale hischcze jónu tak drohe kaž do wójny, ale jantowi akcionarojo bóstawachu pisches 20—30 proz. dividendy a póła wjednistwa jamow hischcze sahabjene rezerwy tworjachu. Pschetrjebać bě tak wowzka, kotruž tśihachu. Někto so wjele pschemóži. Jamy njes słowu budu a konkurentami a budźa chcyć wschitke sarjadnistwa prawje wjele pschedachać. Zanjeho sadźewka njebudźe, so jamy a placźišnami dele pómóc. Nětko nam swobodne wikowanje k tuńschemu palioku dopomha. Syndikalisowanje abo strustowanje někajkeje produkcije njeje nicžo dale hač sahabjene rubježnistwo wulkokapitala. S pomocu swojich syndikatow samóžachu pschetrjebarjow tlukać.

Produktowe wifi pschinjeschemu wjeźera postupowanje placźišnow. Pschenża postupi wo 15 pj., najmjenjscht jećmjeń wo 10 pj. a wowjs wo 5 pj. po zentnarju. Jenicžky róžca na dotalnej placźišnje wobstawasche.

Zentnar placźeschе wežera w Barlinje:

pschenży:

sa dezember: —,— (11,25—11,20 hr.),
sa měrc: 12,20—12,18¾ hr. (11,82½—11,81¼ hr.),
sa meju: 12,60—12,55 hr. (12,27½—12,25 hr.).

rožki:

sa dezember: —,— (8,87½—8,85 hr.),
sa měrc: 10,32½ (10,32½—10,27½ hr.),
sa meju: 10,70 hr. (—.—).

wowsa:

sa dezember: —,— (7,50 hr.),
sa měrc: 7,85—7,80 hr. (7,72½ hr.),
sa meju: 8,20—8,15 hr. (8,20—8,15 hr.).

Sćwinjace wifi wežera w Barlinje
(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 344 bźhałow, 851 prošatow. Te placźachu:

Běhaki: wulke 25—33 hr. (18—30 hr.), małe 20 hač 25 hr. (15—18 hr.),
prošata: wulke 15—20 hr. (13—15 hr.), hrěnje 12—15 hr. (10—13 hr.), małe 10—12 hr. (8—10 hriwnow).

Wifi běchu lěpsche, placźišny so porjedźowachu.

Ssudnisce powěsće:

Pschesadźowanja:

schtwórk 7. wulk. róžca 1932:

w Kamjenju w kasarnach w komornym domje maschinistich tśělkow dop. w 10. hodź.: wschelake meble, pis. stroje, schijaca maschina, draschcha, wodowa klumpa, wobuchowa crema, klawěr, radia, cyklowki, 4 switaki Megervewho ślownika, gramofony, žonj. kolo, mały sa motorjske kola, wobrucże na kolo, schlawchi sa motorjske kola, wschelake schewske maschiny,

w Lubiju na sudnistwje dop. w 11 hodź.: pis. stroje, lampy, kola, revolwer, žonj. nowbleći, Meyerowy słownik, prodźerćbak, motory na wjerćzity puth, auto a wschelake meble,

w finanzamym hamcje, jśiwa 6, dop. w 11 hodź.: nawa elektrifka plokawa,

w Mafci Ssódniju w „Tonhalli" dop. w 10 hodźinach: radio,

we Wulkim Wožylu w hoscźenzu dop. w 11 hodź.: wós schkleńcźany.

Swěsćeńske jednanja:

Swěsćeńske jednanje twotwerichu nad rataśtami śe-tokami:

hlubleći Alma Lisbethy Swud. Stricglerki we Wusćekach,

hlubleja Jurja Lehmanna w Praskozigach.

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. januara 1932 Płaćizny po centn. a zl. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 238

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	27—28
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	23—26
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše	20—22
Mjenje pjecowane wšěch starobow	22—25

Byki: 455.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetśeje rěznoje hódnosće	28—29
Połnomjasne, młóde	27—28
Mjenje wukormjene młóde a derje pjecowane starše	25—26
Spatne	22—24

Jałojcy a kruwy: 741.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rěznoje hódnosće	23—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	19—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młóde kruwy a jałojcy	15—18
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	12—14
Mjenje a spatnje pjecowane	—

Cełata: 2550

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	40—47
Mjenje wukormjene a tajke wot cyen (3.)	32—38
Spatne (4.)	20—29

Wowcy: 2905.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	38—41
Starše wukormjene (2.)	36—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	25—26

Swinje: 14333

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare	44—45
Wukormjene	41—43
Mjasne	38—42
Spatne	33—37
Ranez a kundrosy	38—39

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowjowe symjo so tuta abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	5. 1.	4. 1.		5. 1.	4. 1.
Pšenica	222-224	219-221	sunv	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	182-187	182-187	woka	15,0-17,0	16, -19,0
jećmjeń, nat.	—	—	módre łupiny	11,0-12,	11,0-12,0
jećmjeń	153-166	151 164	žołte łupiny	13,5-15,5	13 5-15,0
wows	134-142	133-141	zeradella	22,0-27,0	22,0-27,0
kukurica	—	—	rapa. wosuńk	—	—
pšenć. muka	29 0-31,(	27 6-30,(	lany wosuńk	12,2 12,4	12,0-12,2
rźana muka	26 8 27,(	25 6 27,(	such. truhanć	6,40-6,5	6,40-6,5
pá wotruby	8,75 9,0	8,75-9,0	bźrn. kruški	12,1-12,3	12,1-12,2
rźane „	9,00-9,50	9,00-9,50	syno, 50 kg	1,71-1,83	1,71-2,00
raps	—	—	rźana słoma	0,75-0,80	0,75-0,80
hróch Viktor.	21,0 27,5	21,0-27,	pšenć. „	0,80-0,8	0,80-,00
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,8	0,70-0,85
pjenjesy	16,0-18,	16,0-18,	ós a	0,65-0,75	0,65-0,75

Chinjeskich wojakow sheedża za wulku chinejsku murju wróćo stłóčić. *Widźimy na wobrazu 1700 lět staru wulku murju, kiž służeše Chinejskej za dobry namjezny skit. Japancojo zaso ze swojimi wójskami postupuja, a to na stronu k połodnju. Zda so, zo su Japancy sebi wotmyslili, wšitke chinejske wojerske* wotdźělenja wróćo ćisnyć hač za chinejsku murju. Z tym bychu mjezy Chiny zaso samsne byle, kaž to před 1700 lětami běchu, jako chinejsey kčžorojo 2450 kilometrow dołhu a 16 metrow wysoku murju přećiwo nadpadam dźiwich cwólbow z Mandźuskeje a Mongolskeje natwarić dachu.

ſkeři hižo hotowe pſchedpjatdſtwo. Kěrkowe kamjenje pſchiſiwu potom hač do Barlina. Kanal pak pſches Khwaczizy njewotſtoje, da ſo pſches Delnju Hórku wjeſeſ.

Se Sarěža. Na tudomnym pohrjebnitſchežu léta 1907 kwartjenu zyckiczku wobdawarjom, kotrež bu 1. nowembra ſamóżeneho léta w pſchitomnoſći kujeſa ſuperintendenty pohrjebjeczeny, połožichmy njedżelu 3. januara t. l. ſ njedżiwajuzej jara njepſchiſłuſchneho wjedra wulkim pſchewodżenjom prénje cżěło do ſkhowanje ſymje. Bě to 7 létna ſynſerka ſ Lalowa, kotraż bě ſo naſmurnywſchi na żitſcheje nje mandlow ſkhorita a ſo ſ nalym pſchihotowanjom ſa- ſtarſtwu ſdużyła.

Stwórta liturgiska nutrnosć budże w Klukšu

njedżelu 10. januara 1932.

Pſchichodnu njedżelu popołdnju wot ¼4 hač do 5 ¼ wotměje ſo w naſchej ſtarſchi ſerbſka liturgiſka nutrnoſć (ſtwórta. hudźba), kotraż budźeſa wot herbiſcze ſpěwanje ſtupli „Lumir“ pod nawjedowanjom naſcheho kantora, kujeſa hudźbneho direktora Bjarnata Krawza ſ Diſżejoſu. Na

ſtach budźetaj hraſ knjeżna Dorothea Mierwiz ſe Zarkez a knjes wučer Jenč ſ Borſchiz. Jako ſoliſtaj wu- ſpitaj naſchej wohadnoj knjeżnu Elka Krawcez a knjes wučer Jenka a dże tež knjeżna Frenſchlakez ſ Hornjeje Hórki. Su naſchu wohadu budże to nješto żadne. Sa- ſtupny pjenjez je pomjenje nifi, ja dorosżenych ſ pro- gramom 50 pf., a ja dżěżaſenſkerjow ſ programom 30 pf., ja dżěżi 20 pf. Zyrkej broże wulicżena. Poſtſchežny je ſo ſtarych, taż ſo młodych, taż Němzy ſu nam witani. Sakup ſ liſtowymi durjemi pod wóżu.

*

S Hucżiny. Duja 2. januara wotmě ſo hołtwa w Hucżinſkich hatach. Swatſłachu 80 bażanow, 15 faja- żow, 4 karnifle a 1 liſchku.

S Hradżiſchcża. Narodżiło ſe ſo w najdel wohadżi- łéta 1931 30 (1930: 34) dżěći a to 11 (19) hołżow a 19 (15) holcżow (w Hrodżiſchcżu 6, w Draždżjanach, Njechornju a Workowje 4, w Kortnizy 3 dżěći, w Delej Ho- rizy, w Nakojach, Stanczach a Wiſchnach 2 dżěći a we Wrbnczach 1 dżěcżo. Kſchcżenych bu 31 (39) dżěći. — Pſchi- powjedanych bu 18 (28) porow a wobwenczanych 10 (18) porow. — Semrěło je 21 (13) wobadnych a to 9 muż. a 12 żonſk. rodu. — Pothowanych bu 23 (15) wobadnych. Wot nich 23 tu pothowanych běchu 4 dżěći, młodaj cło- wjeſaj (a to młodżenj a młoda holża pſches 20 lět), 1 wobſoba we ſtarobże mjeſ 30 a 40 lět, 2 wobſobje mjeſ 50 a 60, 1 wobſoba mjeſ 60 a 70, 7 wobſobow mjeſ 70 a 80 a 6 wobſobow mjeſ 80 a 90 lět. Mjeſ dorosżenymi kwartjenu běchu 2 mużej, njewudate żonſke, běchu wſchitzy ſerbſzy. — Kſchcżenſki ſlub wobnowi 32 (30) dżěći, 11 (16) Sserbow a 21 (14) Němzow. Sběrki wu- nuſchechu wſcho hromadże 1126,55 hr. Pſchi tym je ſobu liczena bomjaza ſtěrka ſa ſmutkowne miſ jonſtwo, ko- traż 345 hr. wunjeſe. Wyſche teho ſo ſa naſchu zyrkej 344 hr. woprowaſche. A ja ſwonkowne miſijonſtwo ſu ſpowědni, woprawjeni a cżitarjo Miſijonſkeho Pohoła 530 hr. nadali. Ta je wjele łubożſe ſ zyrkwi a jeje ſtutkom łubożcże, ſa kotrež ſo wobadnym dżakuje a kotruż chżěł jim Bóh też dale ſdżerżeć.

S Bukez. W Bukeczanſkej wohadże je ſo léta 1931 56 dżěći narodżiło (1930: 71), 27 hołżow a 29 holżow, mjeſ nimi jene morwonarodżene dżěcżo. Wěrowanjow běſche 22 (32). Wumrjelo je 42 (44) wobſobow, 17 muż- ſkich a 25 żonſkich; ſ nich běſche 13 hač do 70 lět a 3 hač do 80 lět ſtare. Spowjednych běſche ſerbſkich a němſ- kich hromadże 3925 (4028). Kolektow je ſo naſběralo 1279 hr., ſa ſmutkowne a ſwonkowne miſijonſtwo ſhro- maduje je ſkěrkow w kaſchczikach 2100 hr. Tutón wunoſche na ſo w najdel wohadże pſchi dżeńſnjiſchim cżeſtim cżaſu ſ wjeſelom witacź. Pokakuje ſo hiſchcże na to, ſo hač do 15. februara ſpowjedź rano njedżelu, ſ cżimż ſo tro- chu tepjenja wulutuje. Sa to budże ſpowjedź popołdnju, jenu njedżelu ſerbſka, jenu němſka.

S Bukz. Sańdżenu njedżelu na ſerbſkim kemſchenju knjes farař Mjetwa knjeża wyſchſchego wučerja Kſchi- żana jako ſobuſtawa wobadneho ſaſtupniſtwa żiwjatocże- nje zapokaja. Knjes wyſchſchi wučer Kſchižan bu powo- łany ſ wučerjom, kotrež nabożnu wučbu podawaju, ſa ſobuſtawa wobadneho ſaſtupniſtwa.

S Brěżez. Lońſke wobſtadne njeſboże ſta ſo póndżelu rano w 6. hodżinje na Budyſko-Kamjenſkej ſtatnej dróſy. Pan Budyſki rěſniſki miſchtr cżahżiſche ſo ſe ſwojim au- tomobilom na Libońſko-Cżornecżanſki puć ſawinycz. Wóſ pak ſo pſchi hładkim puću wobżunu a ſ mosta paże. Wſchitko prózowanje, jón wucżahnyć, běſche podarmo. Hatle Budyſka Kadnerez firma ſe ſwojim wożebitym po- mocnym wjoſom mójeſche ſnjeſbożeny wós wucżahnyć. Lubżo njeběchu do ſchkody pſchiſchli.

Z Njebjelčic. We wſchitkich wosadach ſwjeći ſo nětkle 700létny jubilej ſwj. Hilżbjety. K jeje česći wotměwaja ſo wſudżom ſwjatočnoſće a wuwjedu ſo predstajenja. Też w naſej wosadże nocheemy wróco wostać. Na 3 kralow predſtaji ſo w Njebjelčicach rjana ſerbſka hra: „Swj. Hilżbjeta“. Naši hrajerjo ſu ſebi wšu prócu dawali a cheedża kóżdeho ſpokojić. *Hdżežkuli je ſo tuta hra predstajiła, je ſo wſitkim jara ſpodobała.* Tuż maju wſitey ſkładnoſć, ſebi ju wobkładać. Tak přińdże na 3. kralow k nam do Njebjelčic. Zawěſće budże ſo wam tu ſpodobać. Za- počatk je wječor ½8 hodż. Njedżelu pop. w 4 hodż. ſo hra zaſo wospjetnje. Też tu budże přileżnoſć, ſebi ju wobkładać. Přinoſk budże dobrowólny za do- bru wěc. Tak ſo njetrjeba nichtó bojeć, ſo budże je- ho dar zhubjeny. — Tuż na zasowidżenje w Nje- bjelčicach.

IV. zwučowański kurzus Serbskeho Sokolstwa

2. wulkeho rózka w Budyšinje

Smy zaſo zastupili do noweho léta. Cżemne a ćmo- we leži hiſčo před nami, a Bóh wě, što wſitko budże- my hiſče dyrbjeć zaſo nazhonić a přětrać, prjedy hač budżo zaſo ſkóncżene, a ſtó tu tehdom hiſče bu- dżemy?. Wuhlady do přichoda wſak njejſu runjo zwjeſelace, ſtat, w kotrymż smy żiwi, je zapadnył do wulkeho hoſpodarſkeho cżěſna, z kotrehož drje ſo nje- budże móc tak ruče a tak lóhko zaſo wuswobodźić. A wulka hoſpodarſka nuza wotpočnje też cżežko nad naſim ſerbſkim ludom. Tak nětkrotżkuli ſwérny Serb je bjez dżěła, a wosebje cżežke ſu też dżeńſa cża- ſy za ſerbſke ratarſtwo, kotrež je tola zdónk a żro cyłeho Serbowſtwa. Tuta, nas trapjaca hoſpodarſka nuza wohrożuje też cyłe naše čiſte a ſprawne narod- ne hibanje a prócowanje. Haj, kak wjele z tych, kotříž ſo w poſlednich dżeſaċ létach wudawachu ja- ko horliwi Serbjo, ſu dżeńſa dawno hižo wopuſćili naſu ſerbſku khorhoj. Haj, ſu nětko ſamo naši naj- hórſi njepřećelja a přeſćěharjo, hotowi wotlěpjerjo a přemjenjokojo, wuleypřeradnicy a judaſojo ſwojeho naroda. A ćehodła tuta jich narodna zahoritoſć we nich zaſo tak ruču woliwkny? Woni wočakowachu wot Serbowſtwa jenož materielny dobytk a tehdła běchu tehdom ći najwjetſi hewrjekarjo. Ale jako widżachu, zo z teho nićo njebudże, to woni hnydom barbu přemeničhu. — My pak, kotříž my dżeńſa za Serbſtwo dżěłamy a wuſtupujemy, ſo tehdom z wul- keho dżěła cyle z měrom zadżerżachmy, dokelž dże hnydom wot *teho nićo wulkeho njewočakowachmy.* Ně, my — kotříž my hiſče dżeńſa khróble wojujemy za ſwoju drohu narodnoſć — njećinimy to dla nékaj- keho materielneho dobytka, a njewojujemy też za nékaiku politiſku ſwobodu, ale wojujemy jenož za duchowne a moralne pożběhnjenje cyłeho Serbow- ſtwa, a k temu nas jenož pohonja naſe ſwědomnje a nichtó druhi! Za tute naſe wyſoke ideale budżemy pak też khróble dale wojować najebać ſurowe hoſ- podarſkeje nuzy. — Mamy dże dżeńſa wſelake ſerb- ſka organizacije k *ſkitanju naſejo wohroženeje* na- rodnoſće, ale to najćiliše, a ta najżiwiſa mjez nimi je a wostanje pak tola naše ſerbſke Sokolſtwo. Wo- no ſo też njeda zatrašić wot ſurowe hoſpodarſkeje nuzy, a *najebać wſčech zadżěwkow a napřećiwkowow,* kotrež ſo jemu do puća kładżeja, ſo wono tola přeco dale do přódka dobywa. — Tak roſnadżichu ſo nałoł- niccy Serbſkeho Sokolſtwa, też létſa zaſo wotměć znajmjeńſa krótki nałoženſki kurzus, a to: 2. wulko- ho rózka 1932 w Budyšinje w „Evangelſkej towaſ- ſowni“ na Hornjećerſkej hasy.

Kurzus měješe ſo započeć rano we 8 hodż. a nimale w poſtajenym cżaſu móżeše jón zahajić zwjazkowy nałoł- nik br. Jan Měſkank z tym, zo powita nahładnu liċbu kurzistow, přez 30 bratrow a ſamo też nékto- re ſotry — kotrež dże ſo hakle přeni króć na tajkim kurzu wobdźělichu. Je to dopokaz, zo też wone no- chceedża wostać pornjo bratram na zad ſtejo. Sława *jim!* Br. Měſkank přejeſe we ſwojich powitańkich ſłowach nam wſitkim mnoho zdara do noweho léta, a namołwjeſe nas k pilnemu wutrajnemu dźěłu we jednotach, zo by naše ſerbſke Sokolſtwo też w tutym lěće zaſo dale poſtupowało. — Hač do dźewjećich mě- jachmy potom porjadowe zwučowanje, ſtož dże je ſtajnje nėšto rjane, a dyrbjało dże ſo po prawom pě- ſtować w kóždej zwučowańskej hodżinje, přez njo dyrbi ſo kóżdy zaſpaně rozbudźić, a zahorić za So- kolſtwo. Wot 9—10 hodż. mějachmy narjadowe zwu- cżowanje, při tym knjeżeſe w cyłej zwučowańi luty hibot a żiwjenje. Wot 10—11 hodż. zwučowachmy proſtne, a to te „jubilejne proſtne,“ kotrež ma ſo hiſče do naléća we wſitkich jednotach nawučić, a z ko- trymż *chcemy* też w prażniku t. l. na wulkim wšo- ſokolſkim zlěće w Prazy wuſtupić. Wot 11—½12 hodż. běše ſwačina, a wot ½12—½1 hodż. bě zaſo na- rjadowe zwučowanje. Wot ½1—½2 hodż, běše pak jene cyle wosebite cżiſło na naſim porjedże, kotrež na naſich dotalnych ſerbſkich nałoł- nikich kurzach hi- ſče njepomnichmy, a to běše: kupanje w Budyſkej kupańi. Běše drje to ſobu to najrjeńe, najwjeſelſe a najzajimawše cyłeho kurza, a nékotryżkuli, kiž měješe hač dotal ſtrach před zatepjenjom, je drje tam na jene dobo nabył khrobłoſće a zmužitoſće, hdyż tak jedyn za druhim — kaž na komando — ſkа- kachmy do nėhdże 3 metry hłubokeje wody kaž żaby, a tola ſo żadyn njezatepi. Br. zwjazkowy nałoł- nik nas napominaše, zo bychmy we lěčnym cżaſu w jed- notach też prawje pěſtowali tajke zhromadne kupa- nje. Haj, naš ſokolſki program je woprawdże tak wobſěrny a wšoſtronſki, zo nam wón poſkići wſitko, što nėkak hromadże zwiſuje z cłowjeſkej ſtrowoty. Stóż to njewěri, njeznaje hiſče naš ſokolſki program! Po kupanju dźěćchmy potom zhromadnje do ludoweje kuchnje k wobjedu, kotryż dźě nam po tajkej wočeſt- ſtwjacej kupjeli wubjerne ſłodżeše. Wot ½3—¼4 hodż. zwučowachmy zaſo na narjadach. Wot ¼4—½5 hodż. přewzachmy wſelake ſkoki přez wyſokeho ko- nja z pjerowatym moſćikom, a wſelake ludowe zwu- cżowanja a wuhładowanja, kotrež ſo hodża přewjeſć bjez wšěch narjadow, a ſu tola też doſć rjane a zaji- mawe. Wot ½5—5 hodż. běše ſwačina. Wot 5—½6 hodż. wospjetowachmy hiſče zaſo raz te proſtne, ko- trež ſmy dopoldnja wuknyli. Wot ½6—6 hodż. *mě*jachmy zaſo porjadne zwučowanje a ſpěw, też ſpěw dyrbjał ſo w přichodże hiſče bóle hajić w jednotach, *wón ſłuża ſołu do naſcheho ſokolſkeho programa.* Wot 6—7 hodż. běchu potom wſelčizny, pod nimi nama- kamy dże mjez druhim też mnoho rjane, zajimawe a wjeſołe ludowe hry. Wone ſu nam runje za to do- pokaz, zo ſo jako Sokoł njetrjebaš jenož dračować ze proſtnym ako narjadowym zwučowanjom a potom powjesanywši hławy domaj ćahnyć ze zwučowańſkeje hodżiny. Nė, kóżdy ſpróżeniwy cłowjek chce a dyrbi ſo też raz hdy zawjeſelić, a ta ſo ſtanje w Sokole na to najpřiſłojniše wažnje. Tuž hajmy też na kónc kóżdeje zwučowańſkeje hodżiny ludowe hry, zo nje- bychu naše zwučowańſke hodżiny byłe ſuche a nje- zajimawe.

Na to br. zwjazkowy nałoł- nik před nastupjenym ſkokom ſkónči kurzus z nėkotrymi jadriwymi ſłowa- mi, a tak ſo z rukuzawdaćom kóżdemu jenotliwemu br. z nami rożżohnowa. — Dopoldnja wopytaſe nas też naš zwjazkowy ſtaroſta br. J. Sajba, přejeſe nam mnoho zdaru do noweho léta, a wjeſeleſe ſo, zo ſmy ſo najebać hubjenoho hoſpodarſkeho położenja tola hiſče w tak bohatej liċbje hromadże namakali, a na- pominaſe nas, zo njebychmy tola při wšej naſej hoſ- ſpodarſkej nuzy ſpuſćili naše wyſoke ideale. A po- poldnja nas potom wopyta zwjazkowy jednaćel br. G. Janak, přejeſe nam tohorunja mnoho zdaru do noweho léta, a namołwjeſe nas, zo bychmy domach w jednotach prawje wobkładaliwi byli při zwučowa- nju, zo njebychu ſo ſtale žane njetrjebawše znjezbo- żenja přez łohkomyſlnoſć, dokelž nam *to wulku nje*- łuboznoſć w naſej zawšćeńſkej połkadni načini. Wo- pyta nas też hiſče ſtaroſta župy „Lubin“ br. Měrćin Nowak. Po kurzu zeńdżechmy ſo hiſče nėkotři bratřa w ſerbſkej kofejowni k wšelakim ważnym rozrěčenjam.

Je po kurzu, a hačrunjež bě wón dla wſelakich hoſpodarſkich přičin wobmjezowany jenož na jedyn dżeń, běše tola woprawdże mudra myſlička, zo smy jón zaſo *wotměli*. Smy tola z tym dopokazali. zo chcemy z nowej mocu, z nowej khróbłoſću, z nowej horliwoſću a z nowej nadżiju zaſo zastupić do nowe- ho léta. Běše to hižo ſtwórty nałoł- nikski kurzus Serb- ſkeho Sokolſtwa, kotrež ſym hač dotal wšitke ſam ſobu přeżiwił. Štož pak ſym ſo na tutym kurzu jara dźiwał, běše to, zo tam widżach wſelakich nowych bratrow a zo běchmy tam jenož nėkotři, kotříž běch- my też hižo ſwědkojo přenjeho ſerbſk. nałoł- nikſkeho kurza. Je dże derje, zo mamy mjez nałoł- nikami też přeco zaſo nowych bratrow, ale to pak njeje žana přičina, zo bychu ſo potom ći ſtarſi móhli wotwlakować. Tuž chcemy ſo nadżijeć, zo ſo na přichodnym kurzu widżimy wſitcy zaſo, kotříž ſo wobdźělichmy *na tutych* přenich *ſtyrjoch* kurzach. Tajke nałoł- niske kurzy trjebamy cyle nuzuje k pożběhnjenju a rozšěrjenju naſeje nadobneje ſokolſkeje myſlički. —

Sokolſtwo ſo dobywa, mużnje, khrobłe do přódka!

Jurij Šewčik.

Sněhowe mjećele zawěchu šotyske autowe dróhi.

W šotyskich wyšinach pola Pertha su poſlednje dny ſylne ſněhowe mjećele zakhadźałe. Nimale wšitke puće a dróhi buchu zawěte. Wjele automobilow wosta w ſepjach tčacy a dyrbjachu je z wulkej próceu wusypować, kaž też na naſim wobrazu widżimy.

Z Kulowa. Ludźo, kotříž ze zhromadźizny přiń- dżechu, namakachu njedżelu na ranje přez 60 lět ſta- reho Spalowſkeho ratarja we wulkej wodże ležo. Tutón běše drje při tołſtej ćmě puć zmylił. Wón běše hižom bjez wědomja. Znjezboženeho dowjezechu do tudomneje khorownje.

S Wojerej. Wojerowſka evangelſka wohada ſapiſa w lěcże 1931 ſcżěhoważe ſtatiſtiſke liċby. Wukſchćiſko je ſo běło 180 dżěći, 95 hołżow a 85 holżow. Wěrowanjow běſche 75, mjeſ nimi 5 měſchanych manželſtwow. Po- khowanjow běſche 125, 57 mużſkich a 66 żonſkich wo- bow. Boje wotkaſanje wuſiwaſche 4187 wobſobow, mjeſ nimi je 96 paćerſkich dżěći a 118 khowch. K temu pſchińdże hiſcżeſe ſ Kulowſkeje zyrkwje 341 ſpowjednych, ſo liċba ſpowjednych dosżła wuċżiną 4528.

S Wukrańcżiz. Tu wobſtoji rjane waſchnje, ſo ſo we nowołětnej nozy ſerkuſche piſkaju. Też tónkrótcż lutherſki khór dujerjow w połnozy pſchihódne ſerkuſche a duchowne ſpěwy poſłuſći.

S Wuſchkidże. Tu ſu jeleſnjiſkenu dobſladowarjej Bogwizej 19 kur (2 kaponow a 17 kokoſchow) kradnyli. Paduch je kury hnydom na měſtnje ſarěał.

S Mujałowa. Njedżelu wječor ſta ſo wobſtadne njeſboże na dróſy na Jemjelizu. Auto Barlinſkeho lěka- rja poċża ſo na pjeſkłej dróſy w ſawinſenju wjerhacż, hdy- ny ſo do ſchtonta a ſo roſtrafy. Lěkarjej ſo niczo njeſta,

ale jeho žona bu franjena. Dyrbjachu jo do Khorowneje dowjesć.

S Wulkeje Lawa. 28. pós. dnja zhromadźichu mlokowcy a dojerjo wokolnych wsow w pschilomnatej pschedhrodźe mlokarskeho towarstwa za Rósbcu k wuradźe, po kotrejmuž wotmoja na cząs wuby w mlokowni wobsedźowace placzizny po litr dobreho mloka kaz pes jeje: w pschedwonrjach 22 pj., po domu 24 pj.

Sokolstwo, šport a hry

Wubjerk za cełowuwobwanje w Budyšinje.

Poslednje lětuše posedźenje predsydstwa wotmě so 28. dec. w Kehelerni pod nawjedowanjom 1. predsydy Siewera Wolczankny so. zo maju so w januarau prěwjesć wubědźowanja na snědkach we wobłuku Budyskich wojewanskich hrow.

Po dlešim jednanju so wuradzi, zo wubjerk za cełowuwobwanje kolejźoweho towarstwo „Mifa" w pricinobe bóle podpjera, zo je nadźija, zo tuto towarstwo z wubjerka njewustupi.

Lětna hlowna zhromadźizna budże 7. februara. Dujowy porjad je bohaty a wopřija lětnu rozprawu, sportsku rozprawu, rozprawu pokladnje, nowowólby. postajenje přinoskow za 1932, dźełowy porjad za 1932.

Sportske wustupy w nowym lěće so wotmysleno: 10. hapolojo nałetni wustup, 12. junija 2. wulki športski swjedźeń, 21. hač 28. augusta Budyske wojowanske hry. Dale budże 5. měrca w Kehelerni sportny varietej.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Radebeula.** (Rubježny nadpad). Sobotu wječor wokolo ¾10 hodź. jadowdyru so sydmjo mužojo do twarjenja w Hornjej Lěšnizy, hdźež bydleješe 78lětna žona a 60lětna wudowa. Hrožachu ženomaj z revolwerom a jadachu jej pjenjezy. Młódšiu ženu rubježnizy sputachu, starše dyrbjesche rubježnikow po domje wjesć. Rubježnizy zebrachu 95 hr. a cźekowym potom njepohnadnje. Policija wěz pschepytuje.

* S **Drježdżan.** (Rozbuchnjenje plunu.) Pschi Marienhoffej dróhi sta so hobotu rano w jenum dydlenju rozbuchnjenje. 38lětna dźełaćerka, kiž bě hižo wjele lět tuna, bě plunowy honacz wotwjerbnyła, jo by jej žiwjenje wjała. Nahromadźeny plun so zapali z wohnjom we wohnišćeju a rozbuchny, z cźimž so někotre meble zerusichu. Wobej wohnjowa wobora pschihwatata, bě jona hižo mortwa.

* S **Miśna.** (Sso z wohnjoschkom pschejedł.) We Nowstatze bližejše pola Miśna 16lětny dźełaćer, kiž dźe kujerej rady wohnjoschka jedźesche. Wón so hody z wohnjoschkom pschejź a dyrbjachu jeho tohodla do Miśnjanskeje therowneje domjesć, hdźež wón po operaciji sobotu wjeczor wumrě.

* S **Klingenthala.** (Pschi snehakowanju do auta jatł.) Na Auerbachskej dróhi sta so hobotu cźežke njeszoze. 12lětny schulcź na zwojich snehakach po stronnje dele cźerjesche a jadźeše do auta, kiž jeho chwilu bohu wotesche. Won bě hnydom mortwy.

* S **Lipska.** (Khrobli padušchi.) Tu sijo padušchi khrobli jako khrobje padušchstwo. Jedyn z bleschu wuraby dźěra do wulkadneho wokna drogerije. K temu pschindźe kotza. Jedyn z paduchow jej z revolwerom hrožeše, so by sicjo wostała a mjeńcjała, mjes tym so wostatnaj dwaj wulkadne wokno wuwunowachtaj a 8 bleschow wina a dwě bleschi konjaka bohu wsachtaj. Padušchi so po cźmje khrobli.

* S **Wulkeho Jamneho.** (Nana jaitelit.) Wobidny nieptuk sta so hobotu pop. we wiju Wulkim Jamnom pola Barscheja w Delnjej Lužicy. Twarski mišter Reinhold Nowka bě na dworje swojeho statoka po kótrimi wuwjerzowanju wot swojeho žonjmneho syna jaitelenu. Nowka so cźasto se swojim wadźeschе, pschi cźimž dźeješe swjetscho macjeri pomhachu. Sobotu pop. wadźeschе so sabo zas se swojim 22lětnym synom, kiž bě bjes dźěła. Nan je pjecza spytał syna dojsć a na to syn revolwer wonjohnu. Pschi wjerchanzy spuschcźi so wulkeј, hnka trjechi starcho Nowku do spanja a wón bě hnydom mortwy.

* S **Hamburka.** (Muža z tuchinskim nožom jatkolo.) Tu so muža jarasyla. Straźnizy bydlenje pschepytachu a tam namakachu muža mortwego we łožu. Mandźelskej běschtaj 6 lět ženjenaj. Zona praji, je je muža se žarliwosće sdusowała, dokelž je k druhim žonam jasył. Bě so z nim tehdola wadźila a w rosharjenosći z tuchinskim nožom jatkoła.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro** so jutrischi schtwórk: Dotalne wjedro so bjschoze wažnje njepschemieni. Je jako nowe macjenje možne.

* **Psched nehdźe 35 létami bě so w Halschtrowje jenemu wobhdźerjej werowanskli pjerschcjeń sdubił. Tutón pjerschcjeń su tele dny w zyrkwinej wiji namakali. Kaj so jon, je jena z kapałow, kotrejž su nědy w turmje hnjła wěle, pjerschcjeń wotnjesła. Kawki bezkhezate wězy hubuja.**

* **Nohajowa fabrika w Neukirchenje je dla njedostatnych skasankow unjerwana była, dźeło fotajsći a nehdźe 200 dźełacejsow z dźela puschcźeła. Fabrika wot nekotreho cząsa trótcźhwilnje dźełasche.**

* **Pónđelu so dwaj mužej do farjodnitkeho doma podkopow „Teutoburgia" w Herne-Holzkalen dobu. Mjes tym so jedyn z rubježnikow sastojnika z pistolu hrozeše, druhi 1200 hriwnow skraba, na cźož cźekowychoj. Jedyn z njeju na wóz drohowoje żelesnizy, kotryž do Herne jedźeschе, skoči. Hdyž na predźni wustup pschindźe, kriminalneho sastojnika wohlada, kotrehož derje znajeschе. We wołu bě pschipadnje druhi kriminalny policist, kotryž rubježnika sadźerje. Hdyž so tón do policista z pistolu samerí, tón zjawi revolwer ruce wuzahnywschi, hłośnika sastreli. Kulka bě rubježnika do wutroby trjechila.**

* S **wulkej swężinowcźu** su padušchi z jenoje polneje brjožnje pola Gerichhaina tři wozy zlomy wotwjezli. Paduschi na běthm duju z dwajspschcźahnym wozom zlomu se brožnje wotwożachu a ju hnydom pschedachu. Se swojej njehanbiezliwosću bechu so pschekradnyli. Policija mósłaj jich łojerj a jim dosłate pjecnjezy sebrać.

Swójbne powěsće

Sćehowanaj: Gerhard Göleź, rěznik w Budyšinje, a Helena rodź. Hanschinzej w Budyschinje.

Sćerć: Jurij Hellmuth Bork w Budyschinje, 9. mjezo hudże jutsje schtwórk dop. ½12 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischcźu.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł". Stwórtk 7. januara wječor ½9 hodź. je zabawny wječork w Serbskej kubjowni w Serbskim Domje. Njech wšitcy swoje sobustawske winowatosće dopjelnja a přinđo. Mamy tež jara wažne wuradźowanja. Předsydstwo.

Haslow. Jednota Sokoł zwuńcuje stwórtk 7. wulkej rózka wječor we 8 hodź. Načolnik.

Drježdżany. Tow. kat. Serbow „Jednota" změjo swoju hlownu zhromadźiznu wutoru 12. januara, wječor ½9 hodź. we towarstwowym hosćenu Bayrische Krone na Neumarkt 4. Porjad so w zhromadźizuje wozjewi. Bohaty wopyt so wočakuje. Naš ball lětsa wupadnje dla hospodarskeje nuzy.

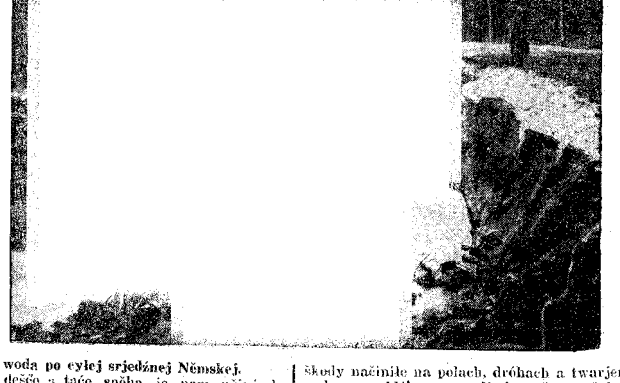
Předsydstwo.

Lichań: „Zernička" spěwa stwórtk wječor ½8 hodź. pola Siwartec. Wšitcy maju přińeć. Mamy nuzne prašu.

„Lumir". Za njedźelski koncert w Khukšu je omnibus skazany. Wotjeżdże pop. ½3 hodź. wot Serbskeho Doma a po koncerće zaso wróćo.

Njebjelčicy. Hra swj. Hilžbjety so na Třoch kralow wječor ½8 hodź. a njedźelu pop. w 4 hodź. předstaja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawdźiki: G. Jandrik w Budyšinje.

Wulka woda po cyłej srjedźnej Němskej.

Poslednje dešče a taće sněha je nam přinjesło wulku wodu. Powoženja su kaž přeco zaso wjele škody načiniłe na polach, dróhach a twarjenjach. Na wobrazu widźimy z wulkej wodu wudrjenu dróhu pola Klausthala w Hornich Smolinach (Oberharz).

Syn

zastojnika, jako hospodař we ratarstwje přistajeny, 22 lět stary, pyta znajomstwo z přistojnej knjeżnu, hdźež może so do ratarstwa wożenić.

Poskićenja pod H 45 na wuwašnju Serbskich Nowin

Kubło

wokoło 10 kóz. cow abo wjetše na wotnajeńe so pyta.

Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

5 pt. husac. pjerja

na předań w Lipiču čo. 13

Kožuchi

(Überzieher) jupy atd. su na předań w Njeswačidle 45 d

Pjenjezy

za kóždy staw. Hypotheki a małe požčonki wot samowupožčowarja a. dr. so spěšnje wupožčuja. Wot 1. 3. 31 hač do 1.10. 31 wjac hač 1 mil. wupožčowane.

Jos. Wirth we Wulkim Cisku pola Wojerec

Naše wosobite dny za tkane twory a wobuka a domjacy grat traju hač do 16. januara 1932. Płaćizny wobućow nohajcow a předewšém žoni. a holć. mantlow su zdźela hač do 60% zniżene

a nimo toho

dwójne wróćozarunanje

Tworykupne towarstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

Naturska hojerka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej dróży 6, I

Přijimanje jenoż sobotu wot 9—5 hodź., hewak we Drježdżanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46467

Homöopathija, dźiwowe a zelowe hojenje, hoji nutř. kowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splahnych khorosćow, čuwowe a dušne čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Meble

a polstrowane twory

poruča

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serbi

Pjerjonjepřepušć. a prawy

poslešćowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šěrokosće runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawoblekowe zbytki

Hilger

na Seminarskej hasy 2

Kóžki

kóždeje družiny kupuje po najwyšších płaćiznach a přijima k dźěłenju

Hermann Erdenberger

wikowańja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Serbske tałerle

(Gramo'on Platten)

ma na składze

Jan Schleback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Kolo

Kolowy gumi

Kolowe potrjeby

tunjo pola

Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjenth. h. 16

Blidowe přikrywy

130/160

k wušiwanju wot 2.25 hr.

Günther

Wos. wobkhod za ručne dźěła na Zitnej hasy 9. Tel. 2588

Za wšitke wutrobne sobuźarowanje we našim wulkim horju, za wšě pokojace słowa, wěncowu pychu a česćowanja našeho drohoho zemrěteho

profesora

Jana Bryla

dźakuju so z cyłej wutroby.

We hłubokim žarowanju

Hilžbjeta zwud. Brylowa

rodź. Keŕkec

w mjenje wšěch zawostajenych

W Budyšinje, dnja 6. jan. 1932.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneno znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 5 — **Budyšin — Štwórtk, 7. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

10301 milijonow deficita

Po sdźělenźy němskeho finanzneho ministerstwa su wudawki w porjadnym a wurjadnym hospodarstwje wjetšne hač dohodły. Hromadźe z deficitom prjedawšcheho lěta, deficit 1031 hriwnow wuczinja.

Krute naprawy płaćiznowego kommisara

Němski kommišar za dohladowanje płaćisnow je wutoru pśchipowědźił, fo wšchudźe, hdźež fo w klamach płaćisnowe fnamjeschka njepśichitkaju abo fo płaćisnowe fcapźiju njewupowěscheja, rafnje fakrocži. Po tymle pschipowědźenju je nětkole wukas Barlinskeho polizajskeho prefidenta ſtžědował, w kotrymž fo na to pokafuje, fo dyrbi polizija wukafowe pśchedpiśmna je wjchźem dorafom pśchewjeścj. Cźi, kotśi fo tomu fpjeczuja, maju pśchi wobſtejnoscach wocakacź, fo fo jim dowolnoſćź k wikowanju wofnje a fo fo jich dźěłarnje a klamy fawru.

Chile-falpeter žmě fo bjes za do Němſkeje wojnyź.

Po natkwilnym dojednanju, kotrež hač do 30. junija 1932 płaći, žmě fo chilefki falpeter bjes zła do Němſkeje wojnyź. Za to je chilefke knježerſtwo dowolej němſkich twarow do Chile najwjetſche lěpſchiny pſchijwolilo.

Dyrbja so paleńcowe płaćizny znižić?

Němſkemu ſejmej je fo rosprawa nětſkeje ſlićžowarnje wo pruhowanju bilanźy ſarjadnjſtwa ſpiritufowego monopola ſa wobſtrodne kěto 1929/30 pſchepodała. Teź w tutym kěcze je pſchetrjebanje paleńza mózne wotebźěrało. Wobſtatki paleńza ſu fo tak powjetſchile, fo ſu dalſche powjetſchenje njehodźi wjazy fnjeſeć. Němſkemu ſejmej je fo radźi, **paleńzowe płaćiſny ſnižiej,** i cźimź by fo pſchemyſlkanju a kradźenmi palenju wobarało. Nadpadnje fo ſnjeſeńſchaze wotbywanje paleńza njemóže fo jenicźſy i njepſchihódnym hoſpodarſkim połoženjom a ſ hibanjom pomérnoſcze wujaſnjeć, ale bjes dwěla ſu wulke płaćiſny i pſchicźinu, ſo němſki paleńź njemóže konkurrenzu tunjeho wukrajneho połodniſcheho wina wudźerźeć.

Wot sakskeho stata so pomoc za škodu wulkeje wody žada

Ludowa ſtrona w ſakſkim ſejmje je ſlědowaze napraſchenje podała:

S njewſchědnym pſcheměnjenjom wjedra je wulka woda wołsebje w Rudnych horach na wjele měſtnach wulku ſchkodu na induſtrialnych a rataſkich twarach naczinika, kotrež potrjechéni njebudźa w kóždym padźe móz porjedźeć. Praſchamy fo knježerſtwo, ſchto žebi myſlli cźiniec, ſo by pomhalo, pſchi wobſtejacych hoſpodarſkich wobežnoſcjach naſtatu ſchkodu wotſtronicź.

Bayerska nacionalnym socialistam wobara

W Bayerſkej ſtaj ſo ſtat a zyrkej roſſudźiłej, pſchećiwo dalſchemu roſcherjenju nazionalnych ſozialistow a kommunistow wobarałej. Teź Minichowſka univerſita dźiźiplinu a wucźbnu ſwobodu pſchećiwo nałožnikam nazionalnych ſozialiſtow ſchkita. Runje je univerſicźiny ſenat nazionalno-ſozialiſtiſki ſtudentiſki ſwjaſk roſpuſchćeźił. Wosjewjenja ſtudentiſkeho ſwjaſka ſu fo ſ cźornej deſki wotſtronile. Swjaſk žmě fo hakle potom ſaſo ſakóźicź, hdyž je fo ſaſadam akademiſkich waſchnjow podźěłował.

Wukas bayerſkeho ſmuſkowneho miniſtra, kotrež polizajſke wyſchnoſcze napomina, rafnje pſchećiwo nałožnikam poſtupaćź, je fo w nazionalno-ſozialiſtiſkim „Völkiſcher Beobachter" i roſhorjenoſću roſpominał. We wukaſu ſo praji:

„Bjes wumělenjenja je mufne, nałožnikam ſ wjetſchej wótrokoſću a ſ wjetſchej rěſnoſću napſcheźiwo ſtupaćź. Pſchede wſchěm dyrbja polizajſke ſajtojniſy, kotiž ſhromadźiſuy dohladaju, w kotrychž fo rěcźnikſe exzeſy ſtawaju, je ſe wſchej roſſudźenoſću a njeſaſtróżenoſću roſpuſchćeźicź. Pałyhne poćźinjenje polizije napſcheźo exzeſam we wobydleńſtwje měnjenja ſhromadźenje, ſo polizija nodźe abo njemóže tutomu wupſcheźiwu napſcheźiwo ſtupaćź, a jo je wobydleńſtwo jemu bjes ſchkitanja wuſtajene. Hdyž fo tajke pſchemachi cźerpja, ko nahladnoſcź ſtata a dowěrnje wobydleńſtwa k polizajſkim wyſchnoſcam roſtſchaſze.

Teź ſtate, w poſłednim cźaſu **wołpjet** ſkłchane ſłowa „Hłowy budźa fo kuleć!", runje kaž hrożenje, „ſo budźe ſtatny ſud wot wěſtych wołsobow jótu ſamolubitoſcź žadacź", ſem ſłuſchcja. S tajkimi hrożenjemi a pſchipowědźanjom nałožnikow, ſ kotrymž fo ſaſtoinizy a wobydleńſtwo traſcha, fo njeměr mjes wobydleńſtwom powjeſcha a fo politiſke napſcheźiwnoſcze pſchiwóſtjeja.

Financna nuza města Dortmunda

Sćrjedu je fo Dortmundſki měſchćanoſta Hirſch do Barlina podał, ſo by na pſchiſłuſchnym měſtnje wo wotpomhanju finanzneje nuſy města Dortmunda radu ſtkadował. Pſchede wſchěm dyrbi fo ſpytacź, ſaklajenju dźela w podkopkach ſadźěwacź, ſ cźimź bychu fo měſtu nowe cźeſe napołožiłe.

Měſchćanſkim ſaſtoinikam je fo 2. januara hakle ſchćeſcźina wuplaćenneje měſcźneje nuſy mohła wuplaćacź. Hdy fo druha ſchćeſcźina wuplaći, njeje dowěrjećź. Měſtowe cźěſne finanzne połoženje je pſchede wſchěm ſe ſylnym powjetſchenjom liežby ſpomožnſkich podpjerankow naſtało. Pyrſte knježerſtwo je połędźe dny měſta 500 000 hriwnow pſchipokaſało, kotrež pak hiſchcze k wurunanju najnuſnjſchich wudawkow njedoſahaju. W měſcźacu januaru budźe ſa wudawki ſchćeź milijonow hriwnow tſicka, kotrymž jenaž dołhody 21½ milijona hriwnow napſcheczo ſteja. Sa płaćenje ſpomožnſkeje podpjery je měſtu puſti ſtat wupomhał.

Njeměry dźělonjemějerjow pſchi delnim Rheinje.

Sćrjedu popołdnju ſu fo w Hombegu pſchi delnim Rheinje ſaſo dźelonjemějerjo zbježeli. Na Rheinhauſenſkej dróży ſu puſchćenymi kaſtanjowymi ſchtomami barrikaty natwarichu, ſ kotrychž do polizije ſtrělachu. Na Mörſerſkej dróży fo ſ rosbuchnjenjom błeſche petroleja, k kotrejž bě ſapalak pſchityknjeny, wukładne wokno roſbi. Naſtcerje je błeſchowa bomba dyrbja'a automobil nadpadowanſkeho kommanda trjechicź, kotrež po dróży pſchijědźe. Ludźo fo njeſjen franili. Teź w Rheinhauſenje ſu fo wjetſche cźinjódy zbježale, pſchi cźimž ſu do polizije ſ kamjenjemi mjetali. Polizija mózeſche ſnd bórzy wotchmaeź.

Kommuniſtiſke ſhromadźiźny w Kölnje ſo ſakaſale.

Pohladujo na ſtrajti, kotrež ſu kommuniſtojo pſched nětkotrymi dnjemi naſchkarali, je knježerſtwowy preſident w Kölnje polizajſkim wyſchnoſćam w ſwojim wokſrjeſu porucził, ſo dyrbja wſchě kommuniſtiſke ſhromadźiźny hač na dalſche ſakaſaceź.

Knježerſtwowy preſident je dale na podłožku mjenowho wukaſa pſchikaſał, ſo dyrbja ſo w Porheinſkej tſělby a munizija pola polizajſkich wyſchnoſćow w tym wokſrjeſu ſamolwicź, w kotrychž wone leža. To ma tón cźinicź, w kotrejž wobſtejenſtwje ſo tſělby a munizija namakaju. Schtóž ſo pſchipowědźenja woſtaji, ſo ſ ſaſtwom niz niže tſjoch mjeſazow pokhioſta.

Krwawne strajkowe njeměry w Spaniskej

Wutoru ſu ſtrajkowazy dźěłacźerjo jeneje cźitjowoje fabriki w Arnedo (w logrowſkej provinzy) po polizije ſtrażyli, kotraž bě nuſowana tſělecź. Schćěſcź mortwych, mjes nimi ſchtyri žony, a 16 cźežkoſranjenych na měſtnje leżo woſta. Teź w provinzy Ciudad Real ſu do polizije kamjenje mjetali a do njeje tſěleli. Polizija je tſělejo wotmowiła. Schtyrjo dźěłacźerjo ſu fo ſranili.

Po roſprawje ſmuſkowneho miniſterſtwa ſu fo ſchtyri žony, jere dźěcźo a jedyn dźěłacźer morili, a dźeſać žonow a ſchćeź małych dźeći je fo ſranilo. Po powěſćach nowin pak je je wóſom mortwych a 32 ſranjenych naliczito.

Jendźelskich namorjakow dla podhlada spionaže zaječi

Londonſki „Daily Herald" powě, ſo ſu pjeć muži jendźelſkeje ſrachtowneje parneje łódźe „Antiochos" pſchi wotſtwjerdźenſtwach twarach w Hakodata na japanſkej kupje Hokkaido dla podhlada ſpionaže ſajeli. Japanſka polizija ma wěź ja jara tkutnu, dokelž je tódy wospjet k kupje pſchiſtajila, a dokelž ſu namorjakam tchodła krute poſtajenja ſnate byłe. Sajeći ſu w najwjetſchej blizkoſći wobtwjerdźenjow tyli, kotrež je jedyn ſtrażnik na nich ſawołał a jich ſajał.

Jendźelski lud so do njeměra dał

S powěſćenej ſ Indiſkeje je ſo lud w Jendźelſkej do njeměra dał. Powda ſo, ſo ſo wójſko ſ Jendźelſkeje do Indiſkeje pósćele, ſo by tam revoluziju potłóčźiło. Domu napſcheźiwo je knježerſtwo pſchiſpowědźiło, ſo indiſke wójſko ſa to doſaha. Najprjedźy polizija ſpyta, revolucionarne hibanje podtuſnyć. Wona nordarſkim njeſkutkam w Bengalſkej wobara a pſchećiwo demonſtrazijam ludowych cźłjódow ſakroći. Jendźelſke knježerſtwo indiſkemu ludej pokaže, ſo knježerſtwowe wotežli kruce w rukomaj dźerži, a ſo Wſchoindiſki kongreſ zyły indiſki lud njeſaſtupnje.

Nadpad na rumunskeho ministerskeho presidenta

Po ſdaću ſkuzenej murjej, kotraj bźchtaj ſ nożom wobrenjenaj, ſtaj ſo w Błojeſti automobilej mi[illegible]ſkeho preſidenta Jorgi na pſchećiwo ſtajiłoj a ſpytałoj [illegible]erſkeho preſidenta a ſchjofera nadpadnyć. Sch[illegible] pómi da a ſ najwjetſchej ſpjeſchnoſću dale cźehnu[illegible]ły po tym fu nadpadnikaj ſajeli. Wutrjeſchiłaj ſ[illegible]ejiſtaj wobjałoj, ſo w automobilu miniſterſkeho [illegible]ſpoda bjeſći a ſo ſ pjanjeſcu ſamolwichtaj.

Knježerſtwo w indiskej kruče z[illegible]o

Indiſke knježerſtwo je ſrjedu ſake rano wſch[illegible] nowjeſowace kobuſtawy wſchoindiſkeho kongreſa, kotrež w Bombaju pſchebywachu, **njenadźiły** ſajeć. Wſcho hromadźe 45 wołsobow, mjes nimi wół[illegible]. Sn ſ nich ſtarkuli a do jaſtwa wotwjedli. Mjes nimi je prjedawſchi preſident ſakonjedawazeje ſhromadźizny, Vithalabaj Patel, kotrehož ſu póndźelu hromadźe ſe Gaudhiom ſajeli, a pſchedbydła Bombaſkeho kommiſara, Narimau, a Nagin Dadh, najmudrſcha kongreſowa hłowa, kotrež je loni po prawom ſ jeho wjedniſtwom [illegible]. Se teſe njewozjakanej naprawu, kotraž je ſo nětkole hodźiny pſched pſchipowědźenjom wójny ſapowědźenja poſtuſchnoſcze ſtała, ſu wujehnoſcze pſchewjedźenje wójniſkeho plana Wſchoindiſkeho kongreſa jara poczejźe, dokelž ſu wſchitkich jeho wjedniſy nětkole do jaſtwow ſtyknuli.

Zimanje ſo w ſoźnych rańſchich hodźinach ſta, hdyž nójachu wěſći bycź, ſo wjedniſow doma nadeńſu. Cźežſte automobile ſ polizajſkimi offizjerami a wuſtrělwami dohom do wſchelakich měſtnych dźelow wotjědźechu, ſo kwěſty ſajatych njeměcźachu chwile, ko mjes ſobu warnowaći. Hdyž bě fo jimanje bjes ſadźěłka dokonjało, polizija indiſkeho kongreſowu khorhoj i ſtźchi indiſkeho hłownoho kwartira ſcźeſe a wěſto njeje khorhoj jendźelſkeho kniežſtwa wupowěſnu.

Sćrjedu dyrbjeſche ſo w **Karachi** ſelowy ſakoń pſchećinjicź, pſchi cźimž dyrbjachu fo tuſaju wobydźeli. S knježerſtwowymi kruchymi naprawami ſo ſatrałchiwſchi. Su bjebi wjedniſy ſwěrili, ſelowy ſakoń jenož cźrjódy khrobłych ludźi pſchećinjicź dać.

Polizija je pola bankow w Bombaju 50 000 hriwnow ſebrała, kotrež kongreſej ſłuſchachu. Wone běchu fo kongreſej pſchećejelnje ſmyſlenym privatnym wołsobam pſchikałale. Njedźiwajcy knježerſtwowych kruchych naprawow w Bombaju ſo jónkle a munizija jako ſtrażnizy pſched klamy ſtajeja, kotrež jendźelſku drażnu pſchedawaju.

Wobzamknjenje wójnskeje rady w Bombayu

„Wójnſka rada" Bombay'skeho kongreſa je we wołsebitym połędźenju jenotliwoſcze wójny njepołłuſchnoſcze poſlajiła. Po nich dyrbjachu ſo jendźelſke łódźnike ſowarſtwa a ſamołſćažace konzerny bojkottowacź, ſtrażnizy ſo pſched jendźelſke klamy ſtajiceź, ſel ſo na njeſakoniſke waſchnje pſchihotowacź. Dale dyrbjeſchtaj ſo hoſpitalaj, kóždy ſ njeju ſe 450 łożemi, pſchiwratowacź. Prenjeju k pſcherwjedźenju tehole plana dyrbja ſo ſbźeracź. Dotalne ſbźerki ſu dwaj miljonaj hriwnow wunjeſ'e. Dale je kongreſ Bombayſku burſu ſłotych žerdłow namołwiłſ dyrjł, jo by pſchestała, ſloto do Jendźelſkeje wuwoſowacź.

Provinzialny kongreſ w Gujeratu je wſchitkich młynkow namołwił, jo by wſche ſłaſanki wójniſkich maſchinow w Jendźelſkej wróćił.

Mjeſtkrat je dla kritiſkeho połoženja ſwoje puczowanje do Alwara wotkorcźił a w **Delhi wostanje.**

Nałowe wukaſy, ſ kotrymiž dyrbja ſo wobſamknjenja Wſchoindiſkeho kongreſa ſnjemóžnicź abo tola poreźeźicź,

ju ho wutoru w Bombadyskim a Madraskim Presidentstwje a w purdžabskej, biharskej, orisaskej a bengalskej provinzy do płaciwosće stajše.

W **Cawnporu** je policija demonstrantow z tśimi rosehnała. Pśi tym ju ho někotre wožowe granate a ho schorej dźesći zajało. Tam ju dale 17 konorezowych wjednikow, mjez nimi presidenta městneje kongrežowje organisazije, zajeli.

W **Srinagaru** ju Indoczanjo knjezeńskowe twarjenje spalili. W **Mehmandu** ju cerkwjenokostschlazy w domach knjezeństwu žiwerych Indoczanow wohenj zakožili. W Bengalskej je knjezeństwo wobsebite schfitanske naprawy za Hendźelczanow cźiniło, dokelž ju jim kongrežowe bobustawy hrožyše, so jich słónzuja.

W **Benaresu** je k cźežkim znaczenjam mjez policiju a kongrežowymi pśiwinowaćowarjenimi doschło. Hobrska ludowa cźerjoda sympatiskowu zhromadźizny za Gandhija wotmě. Policija demonstrantow z tśimi rosehnawasche, pśi cźimž ju jena wožowa fabika. Hdyž ho cźerjoda zapowě, bu rozjerjena, policija słónczuje 14 zalowow wutśeli. Ležba zranjenych a mortwych njeje znata.

Dźećzi k zapowědzenju pohlućhnosće napominaju.

W **Cawnporu** je policija wojerwita, za so na dróhach njeźmě wjazy dwźi schérej wožowou sćežcej. Na to ju schulizy hólzy spytali, w městce k zapowědzenju pohlućhnosće namolwicź. Wot sćinjenego ranja po dróhach cźachu a bubnuju k njepohlućhnosći pśicherćiwo knjezeńskowym wukazam napominachu.

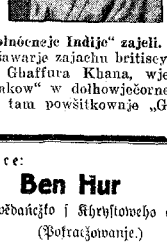
Z mandźuskeho wojownišća

S Tokia ho powě, so je hyšna cźerjoda chinejskich rubježnikow města **Sinmin** w Mandźuskej nadźiwowała, a so je ho hakle rano mohła wotekhnacź, dokhuž biechu Japanzy pohnjuknjenje z Mukdena dostali.

W **Kinčawje** je 30 Chinejcow japansku straž njes jeżesniłkim dwónisćowym a městczanskej murju nadpadło a tśioch japanskich wojakow cźežko franiło.

Japanska Chinje ze zakročenjom hrozy

Japanska dhe swojemu sastupjerjej w Chinje porucźiła, so dyrbi pola chinejskeho knjezeństwa w Nankingu pśicherćiwo cźahotnym nadpadam na japanske žiwóstwo a žiwjenje w Tsućawje, Amoyu a Swatawje protestowaś. Chinejske knjezeństwo dyrbi ho na to pokazaś, so budže Japanska nuzowana, namócźtnych wojakow na kraj wukazaźiś, jeli so wuzikonosće w Nankingu Japanšej njepśicherjenu agitaziju njepotśoła.

„Gandhija polnócneje Indije" zajeli. Po cźežkich zrazeńcach w Pešawarje zajachu britiscy policajscy wojacy Abdula Ghaffara Khana, wjednika hibanja „cerwjenokoślakow" w dolhowjeczornej Indiji. Zajateho mjenuja tam powšitkownje „Ghandija polnócneje Indije".

Postupuje Japanska k Pekingej?

S Moskwy ho powě, so je japanske wójsko pocźało, se Kinczawa k **Pekingej** postupowaś. Japanska garnisona w Tientsinje, kotraž je 2400 muži hyslna, je ho z wjele letadłami a artilleriju pohybniła. W Moskwje žedi myślu, so chcedza Japanzy Peking wobdaźiś.

Peking, kotryž bé za cźas pśedchadnich chinejskich cźežkow chinejske hłowne město, je 400 tśikilometrow wot Kinczawa dalenc. Železnica z njemu pśches **Schanhaikwan** a Tientsin wjedźe. Pola Schanhaikwana, nježe na pok pucźe mjez Kinczawom a Pekingom, je mutka chinejska murja. Jeli so bychu Japanzy wopraudźe k Pekingej cźahnyli, bychu swoje operazije pśches Mandźuriju do Chiny wupśeśirili.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 7. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor we 7 hodź. barometer 734, hygrometer +4, thermometer we dwoch +10. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 726, hygrometer +3, thermometer w nozy +6. Wuhlady na wětrnjate wjedro. — Cźopte a nimale njemdre wětry zaduwaja z wjeczora. We połnocy cźahnu sahe wobsćerkrne nižiny nimo a su wyschiny zyle k połonju stućźele. Dźenja njeje hischcze žaneho znamjenja spośnacź, so mohło ho bórzy wětrnjate a mazśate wjedro staciś. Posleńnje wulke wody su sahubne powodźenja pśichinjeźe. Mišto města Dessawy su ho hacenja rěki Modły tak schéroko pśecherće, so njeje mózno rosorjenzu sahacźicź. Mutne žołny walcza so pśches wotkolnu wjsku pódrěp. Swoimi na wězach pśichibnaju a truhy fabrikowe trubja, z pśipowjedajo pśichwał žołnow, so uchili wobydlerjo ze swojim ślotom ho wukhowacź. Sta tych, kotrejž dźěła nimaja twarza z khwatkom nowe hacenja. Też statnu wobora a wobjnórce wobory su na pomoz swołali. Jenemu dźělej Dessawy hrožy najwješchi strach. — Jutrje pjatk sthoža ględzko 8,01 hodź. a ho khowa 4,11 hodź. Měsacźk khadża dop. 9,01 hodź. a khowa so pop. 4,20 hodź. Měsacźk je młody. Pśichodźenak staja dwjeśeś abo śmjeś.

— W **měsćanskim** dźiwadle pśchedstaja ho dźenja schtwórtk wjeczor 1/9 hodź. jako 13. abonnentne pśchedstajenje B hischcze raz schlagerowa opereta „Peppina". Jimaza cźinohra „Sćwjate pomjo" pśchedstaja ho pjatk we 7. abonnentnym pśchedstajenju C posledni króć. Sobotu wospjetuje ho pśichi plaćiznach cźinohry opereta „Tśi musketerjo". Nedźelu pop. 1/4 hodź. wospjetuje ho „Zoty maju to rady . . ." a wjeczor 1/8 hodź. „Tśi musketerjo". Hischcze raz po plaćiznach cźinohry.

— **Serbski sinfoniski koncert** budźe srjedu 20. januara wječor 1/8 hodź. w zalomaj „Krony" w Budyšinje. Pod nawjedowanjom knjeza hudźbneho dir. Bjarnata Krawca poskići 30 muži sylny orchester wojerskeje kapały Budyskeho II. bat. 10. pěšeho polka dotal njeslyšanu krasnu serbsku sinfonisku hudźbu. Hudźbny swjedźeń, kiž je zdobom lětuši „Ptači kwas" steji pod heslom „Se serbskeje zemje". Z bohateho programa bliže dny wjacy pśeradźimy.

— **Njesboże** sta ho dźenja rano na Drjezdźanskej dróhi. Wulki wichor, kiž dźenja rano jara hyslne sakhadźeše, zhorjeny wozbiwski awto tak pśinje do boka, so wón za schtom wišaso wosta. Pśednje koleso bu złamane a blótaschkitak zyle sesćibowany, tak so wós njemóžeše wjazy dale jěcź.

— **Cźiwila pśimowanych schćurkow.** Pśimowne schćurki su ho po Hornjej Łužicy straschnje rosschěrile. Statny lójer pśimowanych schćurkow Möbius, kiž tu dźeła, je ja dwaj mježazaj nimale 300 tutych schkódnych hrymaskow farnyl.

— **Wuhlady na wjedro za jutśischi pjatk:** Smjejmy dale njewobliwjne, wětrnjate a mazśate wjedro. Wětry wschak ho bóle k dołhemu wjeczorej wobrocźa a budźa po cźasu zwinische.

— **Mjazowy** zetki (Freiberk) w Budyschinje. Sobotu 9. januara 1932 notedowa so rano wot 8 hacź 9 h na cźitła 4501 hacź 4700 a dop. wot 9 hacź 10 hodź. na cźitła 4701 hacź 4900 šyre howjaze mjaso, punt po 40 pj., a šyre khwinjaze mjaso, punt po 45 pj.

S **Hajnic.** W naschej wsy wukoniseja nekł dźeło, kiž běsche jich dawno njesse. Pśichi pucźu do **Wulkich Dešez**, na fónzu fabrikskeje dostkowanese scźeny, pusćechu schtyri wulke duby. Tute pu nějšeze 80 lět stare. Na jich dotalnym městnje ma ho dróha sescheroschcź. So ho dyrbu wotstronicź, běsche też tohodla nuzne, dokelž jich dla pucź jenje wusthnjenej njemóžesche. Tak nastachu na pucźu dźěry, kiž běchu ze stajnym strachom sa automobile a kolojesdnych.

S **Hajnic.** W nozy k wutorje paduschi w naschej wsy nukle kradnychu. Staremu invalidej kradnychu z stśěwa na dworje stareho nukła, kiž běsche hakle pśched nekotrymi dnjemi nowe měł. Młode jemu wostajichu. Paduschi pytachu też pola druheju tudomneju wobydlerjow za mulemi. Pola jeneho tśi kradnychu. Pola tśeceho pak dyrbjachu ho z próchnimi rukami wotstaśeź. Paduchom je lohko kradnjesche, dokelž ho dróhowe šwězy wulkeje wody dla pśesło zyłu nóz šwědźachu.

S **Brěžej** pola Hrodźišćeca. Sdobnu starу žerbjel kschešćijanski pocźinć bź sandźenu sylwesterśu nóz a Nowe lěto rano pola nas błyschcej. W cźichej sylwesterskej nozy kaž też Nowe lěto rano nas w naschej wsy bydlazy a dalsze we wotkolnje snaty kerluschpjewaś z kraźnym, z wobjamknjenju lěta ho hodźazym kerluschom, kaž też za nowe lěto je šwojim wot Boha wobdarjenym rjanym hłosom spěwajo šwjeseli. Hnajaze be też w šuśodnej wšy, we cźichej nozy kaž też rano na tute kraźne spěwy pośłuchacź. Spěwarjej ho w njenje mnohich wobydlerjow, kotśiž su tute rjane spěwanje błyschcheli, wutrobny dźak wupraji. Gdyž by ho tola w nětrźišćim khutnym cźasu město benrjekanja w piwnych khežach, kaž ho to w tutej nozy bohužel tak husto stawa, we wjazorych wšach z taśim pśichladom lěto stónczało a nowe spočinało.

S **Błožan.** Nitśhoże z motorśim kołom sta ho wutoru wjeczor w šedmej hodźinje na šatnej dróhy nje Błožanskeje hory. Unbišći motorowy kolešaź šmórkny ho pśi cźežko sapschaha a na to straschnje padze. Stśěhaze šebi mošny a šrani ho też hewak hischcze na hłowje. Knjes dr. Schmidt z Buktz pośiei franjenemu pśenju lekarśu pomoz a da jeho z automobilom do Lubija dowjesć.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańcźo z Khrystoweho cźasa

17] (Pokrazowanje.)

S *jerym hněwom we wutrobje běsche ho Judaš wot* swojeho nébnduchneho pśicheźela Messala dźěłił. Cźicho a we hłubokich myślach dźěsche nimo romjeneho hrodu Antonia po hašy dale, kiž je też Sóbźnił z cźerwjenej krónu schoł, jako jeho ronjźy wojazy ke khežkowanju wjedźachu. Njedaloko tuteje hašy šlejeśe ze statok jeho starschich, bohatych za duzejźiłich Židow. Na rózku dweju hašow ležaze twarjenska, zelka z njewobrubanych formowjzow twarjenje, runachu ho bóle jenej twjerdźiznje hač wobydlenemu domej, a to cźim bóle mérschi wokna jenoż w prénim posthodźe a delka jenoż na kóždej stronje sawrjene durje, kiž běchu dźěł dźěrschich twjerdych wrotow. Do tuteh saślepa Judah a wrótnik wotewri jemu, ko hłubokom pśched nim poklonju. Pśiches cźemnum khódbu pśichińeze do schtyrivróšatkeho wobschérneho dwora, z nuwsaczom raišcheje strony, tehorunja wot dwajpośchkodnych khežow wobdateho. Pśchi jemi běchu hrobże za wschelaki słót a w hornim posthodże kolo wokolo wuśtupy. Na raišchej stronje pak běsche murja z niśkimi durcźkami, kiž do druzheho a wjetśeho dwora wjedźechu, porośćenego le wschelkimi rostlinami. Tu běsche wožezejźa też wodomjet, kiž pśichjommu hłobnosći do wśich stronow wupśeśirjowaśche. Pśches nuton dwór trocźo pśchinidże Judah bórzy k sthodnej, kiž do wyšeśchego posthoda a k sjuwam wjedźeśche. Sawješchi do boka žimnywšchi, słejmy ho tam na diwan, hlawu na dlóń sepjerajo. Dołho tam tak teżeśche, dóniž ho wjeczorne serja njepokazachu.

Starscha žonśka, po draśeje błužowniga, sawola jeho a na wotmolwjenje sastupiwšchi, praśeśeśe ho, hacź žeń hišcheze hłódnu njeje. Saprědwšchi to, pśchida tola, so je **prózny** a sajaty. Hdyž pak bé jemu Amrah wošćewita, **to je** ho macź za nim praśchała a na łubi (tśeśeśe) jeho wocźakuje, da žebi wjeceje wot njeje pśchinjeśeź. Bórzy pśchinjeśe na deńczny schtiśku mloka, žitnyj bźeśko khleba, wušmuź z pśicheźnjeje mukt a pjeczeneho ptaka, mino toho też měd, žół a kleborny banku z winom. Wšchitko na stołik pódła njeho stajiwšchi, pokłaknу ho, so by jemu kleżo pośłužowała. Pśchi šmérzy běsche widżeź, so wjazy mloda njeje. Cźemnobarbotja koża, cźorne włoby a wocźi, kaž wušchi z prymku pśchekłote na to pokafowachu, so bé Amrah njewólniza z Egiptowišeje, kotrejž też ſ pośłatym létom błoboda njekitwasche, kaž židowskim njewólnikam. Tola wona też za njej njezadachę, go jwožowna cźujo, so šmérdźeśche młodenm knjezej łkużeź, kaž běsche to wot dźeścźanych lét šwjecźena. S macźernej łubošcźu hladasche na młodźenza pśched sobu, tola tutón pśchetrohny mjeńenjenje jenoż jónkrócź z praśchenjom, hacź so hischcze na Romjana Messala dopomnicź we, kiž je jeho nébdy cźaśeźiłym łaśchaju ho nétko sałno ſ Roma wrócźił. Pśchi tym łaśchaju ho hnéwnje a Amrah wédźeśche nétk hnydom, cźohodla be łajźi śruchty a hnéwny. Po wjernosći praji tohodla: „Mi běśche won pśchego napśeśeźiwny. Tola powdaj mi, śchto je ho podało."

Judah wotmolwi na wošpjetne praśchenje: „Won je ho mrúzuje pśchenděnik. Raju pścheźeśtiwo je ke kónzej."

Powjeczerjazwšchi dźěśche sthodźeńk wušche na runu tśeśeń, hdyž jeho macź w rózkownej wěźi hižom na diwanje leżo wocźakowaśche. W cźemnym pśchetrénju, jenoż ſ hwězdnym źwětłom trochu wobšwětlenym, pśina won macź jenoż na běłojźidanej drasće a dejmantach, kiž ho na jeje porstach ſ bjołoch. Jeno pśchitśeź widżo, wona jeho k sebi šawola a jeho wobjimawšchi łoścheśe jeho we macźerne łubošći a hordošći. Pożdyńdywšchi ho k njej, położi swoju hłowu na jeje ramjo a hładasche mjeńcźo do dalimi. Mésto Jerušalem leżeśeśe w cźišćinje pśched nimaj a jenoż błiśke palmy šchumjachu zunjo we wětśiku. Po kwilizy łapeźa macź, jemu lizo nežnje maśkajo: „Mój luby šynu, wot Amrah šym błyschała, so šy dźenj njełubośne nasłonił. Gdyž běśche dźeźo, šym mjeńcźała, hdyž cźe malicźkoścźe roshorkachu. Nétk pak ho wotrośił a njeźmeśch sabjeź, so maśch wjeź mój rjek." Wona rěcźeśche z nim w šaśtarskej hebrejskej rěcźi, kiž wažobne žiwołośće šwójšby hajachu, rozsějet mjeź Židami a Romiśkimi ſ tym šjawnje pokasawšchi. Judah pśchemyślíwšchi jeje hłowa, sapśchimny maćźernu ruku a dźeźeśe: „Dźenj bu cźin moje myśle na wšy złożene, na kotrež dotal hišcheze jenje myślił njeźšym. Praj mi, śchto moh ja w žiwjenju być?" Macź šmajśchećiwši: „Sšym cźi ruuje prajila. Mój cźek dyrbiśch być!"

Jeje wołicźo njewidżo, bé wěšty, so ſ nim žortuje, a khutnišcho tohodla rjekny: „Dy by tak łubošćiwa je nimi, macźe! Nichtó nje tak łubo w žiwjenju njeśmeje kaž ty." A jeje ruku tołcho pokraczowaśche: „Moje žiwjenje šłuscha twój. Kak rad chžuł pod twojim miłym wodźenjom dale wostaź, tola to budże njemóžno. Dźeń po bliži. dźeń šrudoby a bołoścźow, kiž mje wot twojej wutroby dźěli. Tola budźmy złykli a šykli! Cźu twój cźek być, jenoż pokaj mi prawy puć! Šmajśch sakośiłu pokrucźnošć. Kóždy Izraelit dyrbi nékajke žiwjeńśe powołanje mécź. Też ja mnje to płaci! Tohodla praśchan to tebje nétk: Dyrbiu śtadła paśeź, rolu wobdźěłaź abo ſ pišu wésaź? Mam pśimanwcźeny abo šakonjedawał być? Njewem, śchto šaporcźeš. Tuž radź mi, luba macźi, šprawnje!"

„Gamaliel je dźenja rjenje pśchednoschowal", dźeźeśe wona pśchemyślowaźy.

„Njeźšym jeho łyschał."

„Tak běśche ty drje pola Schimana, wot kotrehož ho praji, so je duchowne dary swojeje žyleje žywóźiły nawšeł."

„Też to niž! Njeběch w tempłu, ale na torhošćeśe. Sšym młodeho Messala wopytał, kiž je ho njedawno ſe Roma domu wrócźił."

„Ale śchto je cźe tam tak roshorilo? Je traśch ho jako Romjan wrócźił?"

„Tak je! Pjecź lět je w Romje pśchebywał a nětk ho wjazy njerozumimoj!"

(Pokrazowanje seźeńnje.)

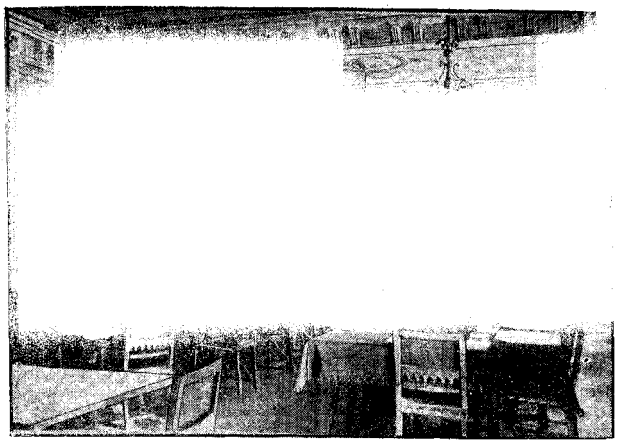
ske koło je ho lokko wobschkodźiło. Pjyeć wós je pjecza bjes žiwezy jěk.

Se Starsego Ljubija. W nozy k wutorse salěschu paduschi do statoka jenesho tudomneho rotarja. Wubichu wokno f chlěwa sa pjerisnu a kradnychu někotre hódnotne njeješki. Paduschi kury žive hobuwjachu. Su njespójnaczi twochnyli.

S Njeswaczidła. Léta 1932 wotmětowaju ho Njeswaczidłske jkótne wikt sejčhowoze dny: 13. januara, 3. februara, 2. měrza (leć woły), 6. haprsele, 4. meje, 1. junija (leć woły), 6. julija, 3. augusta, 7. septembra, 5. oktobra, 2. novembra a 7. dezembra.

Z Hasłowa. Bačońske tow. kat. młodźenczow wuhotowa Nowe léto swój zymski swjedźeń, kotryž bě jara sylnje wopytany. Wosebje wot khudych maćerjow, nanow, knjeżnow a služobnych, ale wot burskich so nichtó njepokaza a też knjez prezes so tu njepokaza, hdyž dyrbješe na „přenim městnje tu być. Starši Pawoł Handrik powita přitomnych najwutrobniso. Na to zakliča spěw „Hdže statok mój?" Starši poda program swjedźenja. Nětko séchowaše hra „Njewjesćinska nadoba." Přitomni ju z mócnem přikleskom přijachu. Přizamkny so hra „Dundak". Ta so krasnje předwjedźe. Tuž česć wšém hrajerjam, wosebje knjezej Jurjej Rynčej, (Dundakej). Nětko přida so pyšna rejka. — Nětko na zasowidźenje we póšće. Nadźijamy so, zo potom ze wšěch worstow wopytarjo přińdu. Hrać budże so swj. Hilžbjeta.

Z Jasenicy. Njedźelu 3. wulkeho rózka woswjeći so 59. załoženski swjedźeń našeje Katolskeje Bjesady. Serbske towarstwa, kotrež su swoje abrahaminy woswjećile a sahaja hižo daloko do šesteho lětdźesatka, kotrež so dali Bóh k lětu woswjeća, su sej swoje prawa zu wobstaće zwěsćile. Čim bóle, hdyž so tak příkładomnje na nabožnym a narodnym polu dźěła, kaž je nam to Katolska Bjesada stajnje z příkładom była a hišće je. Wob léto jónu docpěje tuta skutkowna dźěwałosć swój cenit, swój wjerš, hdyž so sobustawy a hosćo k zhromadnemu swjedźenjej skhadźuja. Wutrobnje witaše předsyda kujez Miklawš Just sobustawy a wopytarjow, kotříž běchu so njedźiwajo hroznemu wjedra a błóćanych pućow w tak bohatej ličbje zešli, zo bě Handrikee wulka žurla polna a tak njebě joho a pomocnikow próca podarmo było. Na prozy nowoho léta přeješe też wšém wjele zboża a Božeho žohnowanja. Powita wosebje swjedźeńskeho rěčnika, wysokodostojneho knjeza kapłana Hórnika. Dale spomni na khoreho wysokodostojneho knjeza fararja Sewčika a přeješe jomu hórzy wustrowjenje. Pokaza też naš nětčiši čas, kak so nowočasne póhanstwo do našich městow a, štož je wosebje wobžarujomne, też do našich wjeskow dobyła a so přeco dale wupřestrěwa. Tohodła je nuzne, zo k tomu dobrych wjednikow trjebamy. Potom dachu so naši hrajerjo do dźěła. Běchu sebi jara džakownu hru wupytali — „Alexius" — abo „njespóznaty", kotruž je nam knjez Pawoł Wićaz jara rjenje do našeje maćerneje rěče přełožił. Hrajerjo přestajichu ju nam z tajkim začinom, zo so samo někotři wopytarjo sylzow zdźeržeć njemóžachu. Po tym imaše so knj. kaplan Hórnik słowa. Spomni najprjedy, zo je j. ex. wysokod. knjez biskop Gröber našeho knjeza fararja za swojeho „duchownehо radnika" pomjenował. Přeješe tohorunja wjele zboża do noweho léta. Kajke wono budże a što nam wono přinjese, to nam přichod pokaza. Sčini nas też na to kedźbnych, zo dyrbimy krnce nasa nabožnym a narodnym polu, a kajke wopory su naši prjedownicy přinjesć dyrbjeli. Po tutej rěči wustupichu naši hrajerjo hišće jónu a předwjedźechu jara žortny kusk: „Człowjek może so mylić." Na kónci džakowaše so předsyda hrajerjam za jich woperniwe dźěło a za wšu prócu, kotruž su woni tu nałožowali, wosebje pak knjezej kaplanej za jeho rěč a skónči z tym, zo spomni na zasowidźenje k lětu na dejmantnym jubilejnym swjedźenju. Na to zapiskachu nam hercy hišće k wjesołej rejcy, štož bě wězo młodemu ludej lubje witane, dokelž běchu so dołho dosć nasedźeli a wjacy dočakać njemóžachu.

Tu ma so wotměć konferenca wo reparacijach. Wobraz dawa nam pohladnyć do posedźernje we Lausanne w Šwajcarskej. Tu zeńdu so druhu połoženu januara zastupnicy knježerstwow, zo bychu rozpominali prašenje reparacijow a wójnskeho dołha. Wězo so přeco hišće njejsu dorěčeli, kotry dźeń ma so konferenca započeć. Njeje samo hišće cyle wěste, hač so konferenca w Lausanne abo w druhim měsće wotměje.

Z Khrósćic. Towarstwo kat. młodźenczow swjeći so 6. januara we Wjenkec žurli swój 19. załoženski swjedźeń, kiž bě jara derje wopytany. Rjane spěwy a pěsnje a wosebje wulkotna nowa hra: „Stwórta kaznja" so wšitkim přitomnym jara spodobaše. Nadrobna rozprawa sćěhuje.

Z Kukowa. Zańdźenu njedźelu zeńdźe so tudomna wotnožka němskeho zwjazka wójnskich zranjenych a zawostajenych k swojej hłownej zhromadźiznje w Natušec korčmje. Ju nawjedowaše předsyda towarš Bjarš z Kukowa, wšěch witajo, wosebje župneho sekretara Wrónu z Budyšina, a wšém zbožopřejo k Nowemu lětu. Tutón přinjese postrowy wot předsydstwa. Lětnu rozprawu poda předsyda. Wjele je so w běhu lěta wuskutkowało, 182 spisow je dóšło a 223 wušło. Pokładnik towarš Młynk ze Jawory rozprawješe wo dokhodach a wudawkach. Revizorojo běchu pokładnju w najlěpšim rjedźe namakali a tak bu pokładnik wuswobodźeny. Cyle předsydstwo měješe so znowa wolić. Zwosta tajke kaž hač dotal, jenož za druheho předsydu wuzwoli so towarš Jurk ze Swinarnje. Potom měješe sekretar Wróna zajimawy přednošk wo zastaranju wójnskich zawostajenych w připadźe smjerće jeneho towarša a wo waskutkowanju 4. nuzoweho porjada na socialne renty. Po dwěmaj hodźinomaj skónči swój přednošk z prózstwu, zo bychu wšitcy němskemu zwjazkej swěrni wostali a tak k swojemu z krjewju pisanemu prawu přišli. W dalšim wotmołwi na wšelake naprašowanja. Wokolo šesćich skónči so zhromadźizna, kiž bě njedźiwajo hroznemu wjedra hišće derje wopytana, 30 towaršow a towarškow bě so zešło. Dale so wozjewi, zo je prawizniska zaradźernja pola předsydy w Kukowje čo. 15.

S Wojerez. Njedźelu 10. januara dyrbjachu tu być wółby do ratařskeje komory. Te pak so nětko njewotmětja. Je so mjenujuzy jenož jedyn płacźiny wólbny namjet zapodał. Po nim staj wolenaj ratař Korla Pětrk we Wojerezach a ryčerkubłaŕ Hans f Götz we Wojerezach.

S Delnjeho Wujězda. Léta 1931 bu w našej wošadze 23 dźěći fichćejenych, 10 hólzow a 13 holzow; jutry 1931 wobnowi swój fichćejenski ślub 14 dźěći, 4 hólzy a 10 holzow. Wěrowanc buchu 4 pary. Boże wotkazanje wuziwaješe 918 wošobow. K poslednjemu wotpočinkej pothowanych bu 10 wošobow, 4 muzy a 6 žonjatich. We našich Božim domje wotmě so dozyła 128 Božich słužbow, 61 němskich a 67 serbskich. — K wotdźenju nuzy wuzbjerachu bjes dźěła je so tu sa symšku pomoz nasběrało 42,40 hr. pjenjez, 19 zentnarjow běrnow, 2 puntaj potcza, 30 puntow rajża a 3 punty takawa.

S Mnjołowa. Sa tudomnu ameršku symšku pomoz je so nahromadźiło 7½ zentnarja běrnow a 1 zentnar morchwje.

S Lucza. W naschej gmejnje je so sa symšku pomoz nahdałało 5½ zentnarja běrnow, posłora punta butry, 6 jejc a 10 puntow rožk.

Se Schepischez. S naschu wjesnu symšku pomoz je so nasběrało 12½ zentnarja běrnow.

S Klěchego. Nascha wošada liči něhdźe 1800 duschow. Loni narodźi so tu 38 dźěći, léto pschedy pak 50. Wěrowanc běsche loni 22, léto pschedy 20. Wumrjeło je 23 wošobnych, 10 mužow a 9 žonow, 4 dźěći, léto pschedy 25 wošobow. Spowědnych běschе loni 1542, léto pschedy 1475. Sběrki a kollekty a też sběrka sa tepjenje we zyrkwi, wunjeschu nahladnu ličbu wo 1400 hr., to je runje połojza teho, schtož je zyrkwiny dawk wunjesł.

S Běleje Wody. Wutoru dopołdnja namakachu bliso doma turnarjow cźełko muzikeho. Sawołana polizija swěrći po papjerach, kiž pschi morwym namaka, so je wón 61lětny njesahłužeŕ Wilhelm Herrmann f Johannineje dróhi 20. Herrmanna je po wschěm sdaču Boża ruczka jasała a jo je po thětru wyschoru nahnyzje dešepadnył, kaž to sćedy dopokazuja. S jenej ruku dźerzesche ho morwy hischcze schtomiła, kotrehoż je drje ho pschi padnjenju pschimnył. Je možno, zo je cźełko hižom někotre dny na tutym městnje leżało. K dokładnemu pschepytanju ja pschicźiny žmjerce ho cźełko do cźełkownje na pohrjebnischczo dowjezli.

S Borschcze. Na nowołětnej Božej słužbje rozprawjesche knjez duchowny Schinka wo podawkach w zyrkwinskim žiwjenju naschcze wošady w minjenym lěcze. Najprjedy dopomni, so sylwestrski wjeczor psched 30 lětami wošadny kantor Henšel prěni krócź w naschim Božim domje swoju słužbu wukonjesche. S zyrkwinskeho žiwjenja lońischcheho léta ma ho sdźělicź, so je ho narodźiło 23 dźěći, schcheśtši ślub je wobnowiło 9 dźěći, 6 hólzow a 3 holzy; f Borschcze 5, f Mikowa 2, f Duboho 1 a Turjoho 1. Wěrowanzjow běschе 7. Boże wotkazanje wuziwaješe 870 wošobow, 355 mužow a 515 žonow, nimo teho bu 12 wošobow doma wopraschenych. Pothowanych bu 14 wošobow, 1 morwonarodźene dźěćo, 4 dźěći do léta, schulschi hólz f Duboho 13 lět, 8 wošobow psches 60 lět.

Z Łužicy

* S Hornjeje Wódrizy. Wutoru rano 71lětneho invalida Arnoschta Tunnerta morwego namakachu. Wón běschе duzy f korcźmy do dróhowego pschěrowa pódnył a tam wumrjeł.

* S Delnjeje Wódrizy. Cźeżke njeschoże f automobilom sta ho tu Nowe léto wjeczor. Seiffennersdorfski auto f njejnateje pschicźiny na prawym boku dróhi do schtoma frajy. Pschi tym ho wošbschedjerjowemu žiwnej ruka stama, wjednik ho na wotrowinu fujerje a ho na hłowje jrani. Sdyrowa mandželska wotcźuje je ztrózelemi. Auto dyrbjachu wotwjesć.

* S Polcźnizy. W nozy k 2. januarej sta ho khrobje padnischtwo w privatnym by Lenju hoscźenzarja Tyllcźe. Mjes tym ho běschе Hónczka žiwdźa w hóstnych runnoscźach sadźerjała, čohodla ho padnischi f pałnczom do bydlenja. Woni wotpaschchu wschelake sanki a kradnychu tójschto pjenjez.

* S Hejtkrowa. Pschi něhdźe 35 lětami jshbi tudomny wobydlel, kiž bliško zyrkwje bydleschе, swój wérowalisti pjerschcźeń. Tele dny namakachu pjerschcźeń njewobschkodźeny w zyrkwinej wózi pod cźaplikom. Mózachu jón jako wróćicź temu, kotremuž běschе ho něhdy zhubił. Njeje drje hinak było, hacź je je wężna kawka pjerschcźeń tchoy wotnjesła i bliskeho bydleuja. Kawki mjezachu pschedy na wěki žiwe hnězda a běchu jara zkudne. Wężne ptaći su jako padnischne znate a wosebje lubuja zwěcźate wězy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaa Budyšinje. — Za nawdźělk: G. Jasak w Budyšinje.

Wulki woheń w kupjelach Salzig nad Rheinom. W porheinskich kupjelach Salzig njedaloko města Boppparda wudyri woheń. Při sylnym wichorje so woheń jara spěšnje rozšěri. Za krótki čas wotpalichu so štyri wulke bydleńnje ze wšěmi pódlanskimi twarjenjemi Wjele wobydlerjow je z wohnjom swoje bydlenje zhubiło. Też je so mnohim spaliło wsitko, štož mějachu. Na wobrazu widźimy, kak wohnjowa wobora woheń dohašuje.

„Tři wjesele žónske."

Hóstna hra prominentnych Drježdžanskich dźiwadźelnicow w Budyskej „Krónje"

srjedu, 6. januara 1932 wječor.

„Tři wjesele žónske", titul, kiž wabi a lubi wokrjewne hodźinki. Wuznamne wumělki: Alice Vaden, Jenny Schaffer a Grete Volckmar, sobustawy Drježdžanskeho dźiwadła činohry, kiž skoro zaruča dobru poskićeńku. Štó njeby hóstnu hru wopytał. Tak bě wopyt spokojacy, kotrehož cyłk tworjachu wosebje dźiwadłowi a koncertowi zajimcy města Budyšina.

Poskići so načasna sartéra přijomneje kajkosće, kiž hač do kónca poskićenja wjeselu mysl wukhowa. Poskićenja dźělachu so do třoch wotrězkow, z kotrychž njech su wosebje naspomnjene poskićeńki: „Njepřećel cłowjekow", „Zhožo kwapa dźens wo mjo- jo durje", „Prěnje myto", „Zakuzlany dalokoréčak," „Přeceljo pućowanja" (Wandervögel), „Ważna přičina žonatwy" a „Ludowe zapřijeće Wallküry". Zwjeselesło wosebje wjesele a temperamentne wustupjenje knj. Volkmar, dobywace wašnje knj. Verden a dobre humoristiske, ale tola čiń rysowace wustupjenje knj. Schaffer. Z přirjeskom so njelutowaše, ale njeby škodźało, hišće něšto bóle wosebiteho w Budyšinje poskići, hačrunjež bě powšitkownje poskićenje dobre.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S **Drježdżan.** (Wulki woheń.) Pónđelu rano wudyri woheń w fłódrišćecach Zschertz firmy pichi Dźiwadźiwalskej haży. Wohenj so ručje rozšěri. Wohnjowe wobora mjezyske cjeżki dźěło, přeto hač so jen pozrěje, wohenj samjejowaš. Pichćetna wohnja hižo njeje je šnata.

* S **Bóległawje.** (Kóń jaroju holzu). 20 lětna dźowka fableria w Aglawje konja wjedźeše. Kóń so narasi špěchi a pichi tym holzu dyri do hłowy. Holzy so nop puśnu a wona hišće je nogy wumrě.

* Se **Sabrja.** (S latu jarasnjk.) Tu je dóšło k wobłidnemu njeszutku. 19 lětny njeslužownik Erich Michalki bu na dworje jenehe tworjenja j latu jarasenu. Tuka- chu na druheho njeslužownja jako na mordarja a jeho sa- jachu. Njejedna so wo politiske přičiny.

* S **Kitowiz.** (Sso j benzinom wobłaš, japału a sa- tśełi.) Na gravowćiwe waschnje je w jenej wiju pola Mth- łowiz najeł Fäuber ześe a swoju lubu słonzował. Wón najprjedy swoju towaršichu satśełi, pola potom jeje cźełko a ześe j benzinom. Potom hej drastu japałi a so sobom do hłowy tśeli. Wobaj so na koleje špałischtaj.

* S **Litoměrizy.** (Gravowćiwy njeszutk.) W gmejnje Martinowej wiju pola Litoměrizy w połnocnych Čechach sta so w nozy k pónđelu straschny njeszutk. Wokoło 10 hodź. so fłejta ratarja Wjazjkawa Landy palešče. Wohnjowa wobora namaka w palazym domje 42 lětnu Landźinu j rosbitym nopom morwu. Pódła njeje leżeše tež j rosbitym nopom 7 lětny hyn a w sjowizach 13 lětna dźowka, kiž bě na hłowje cjeżko sranjena. Landu su sjeli, wón pak winu zapreje.

* S **Brna.** (Rosbuchnjenje pichi fulkowanju.) Njedaloko města sta so spodźiwne njeszoże. Schulerjo so fulkowachu, pichi cźimj dwoj j nich do so srasyschtaj. Pschi tym narasi dóńdże k rosbuchnjenju. Wukopa so, so bě jedyn je schulerjow měł w saku rosbuchadło, kiž bě jej sam pschiprawił. Wobaj schulerjej so tak cźežko sranischtaj, so wumrěschtaj.

Nuzne přispomnjenja

k rozprawje w čisle 1 Serbskich Nowin (2. jan. 1932) wo „předn. kurzusu stud. młodźiny".

Njech tež mam wotpohlad w bliižšim času podać krótki referat wo swojim přednošku (wo něhdušich mjezach serb. rěče), tak mam tola za nuzne, prjedy hišće nauczożbożowniše formulowanje z horka spomnjeneje rozprawy wo přednošku tudy z krótka korrigować.

1. Njejsym měnjenja, zo słowo Wenden pokhadża wot mjena Venedig. Wobej mjenje drje matej samón z d ó n k. (Mjeno iliriskeho luda!), to pak je něšto cyle hinaše.
2. Nic wšě słowjanske ludy, kotrež z Němcami mjezowachu, so mjenowachu Wenden, na př. nic Čechojo, tež Polacy nic, hdyž pozdźišo mjezowachu z Němcami.
3. Rozprawjeŕ praji: „Rěčnik rozumi, hdyž rěči wo serbskej rěči a Serbach, kraj dźensnišeju Łužicow." R ě č měnju słowjansku dźensnišeju Łužicow, našu serbsku (sorbisch = něm. wédom. wuraz). K r a j pak župow z tutej serbskej rěču (znajmjeńša znamjo jara spodobnje!) pak sahaše nźhdy dale.
4. „W juhu sahaše Serbstwo daloko přez naše Łužiske hory." To wšak nětk njebě tak pře wšu měrnu daloko. Dale Jabłońca na př. tola nic.
5. Nic Nisa a Wódra, ale Kwisa, Bobr, Wódra tworjachu mjezu w ranju přećiwo Polakam.

Dr. Wirth.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Hórnišćowa wuhlowa cźa je wotjewiła,** so ju so **schtyrnaco hórnizy w Karsten-zentrunskich podkopach dospołnje j kanjenjemi zaschpikli. Wěsće je, so njeje žadyn je zaschpinjenych wjazy žiwy.**

W tym samym cźasu, w kotrymž je so njeschoże w Karsten-zentrunskich podkopach stało, ku tež w Florentinskich podkopach w Ranšicy Schlesiskej semjerjenje zacźahi.

* **W Diezu je 34letny wuczeń Albert Schuster j Kolna, kotrež tam na wotpyse pschebywasche, wutoru popołdnju po krótkim wurěcowanju 48letneho cźeskeho mischtra Thorna saschił. Schuster, kotrež je posnitaw rybaskeho towarstwa w Diezu, w prědźenach rybu łoješe a sobom rybakow dopadowasche, dokelž bě so poslednji cźas wjele na kradnjenje rybow skorzyło. Dokelž wón tuknješe, so Thorn bjes prawa rybu łoji, so muježi swadźischtaj. Schuster, kotrež so w strachu mischesche, cźekaj. Borzy potom so po wudu wrózi, kotrež bě jeho wotstajił. Jeho wohladowschi jemu Thorn hrožo napschećiwo dźěsche. Schuster revolwer wuczeše a do Thorna tři krócy tśeli. Jeno kulka Thorna do wutroby trjechi.**

* **Mjes tym so w najwjetšej wjedze Pruskeje wuha hižo wotchcyła, ma wona w Awstriskej a Cjeskoslowaskej hišće wjele wulku móz. Dunaj je w nozy k wutorje wo 4 metry wyše stupił. W Spitzu je so Dunajowy pschewjes swróził, dokelž bě so graczany powjas rozstorhnył. Tři wołoby, mjes nimi pschetwotnik, tu so lepje. Tři druhe tu so mohte wulkowaca.**

Swójbne powěsće

Sumrěli: Hona swjd. Teichowa rodź. Michalkej we Budyšinje, 66 lět, thowanje budźe jutře pjatk pop. ½2 hodź. wot Jaromanskeho domu na Hornjerčerkej haju 15. Hilka Marta Mertenowa rodź. Pojicz w Libiju, thowanje budźe sobotu pop. ½3 hodź. wot Jaromanskeho domu na Nowych wikach 1. — Marja swjd. Ważina rodź. Wjedrichez we Wulkej Sawódźy pola Lubija, 75 lět, thowanje budźe jutře pjatk pop. ½2 hodź. — Wilhelm Wenzel, schtejnhauerjeŕ w Wjelkej Wodźe, 59 lět, thowanje budźe jutře pjatk pop. w 3 hodź. wot Jaromanskeho domu na Jahnowej drózy 43. — Augusta Markowa w Jabłońcu pola Mužakowa, 58 lět, thowanje budźe jutře pjatk pop. ½3 hodź. wot Jaromanskeho domu. — Günter Kapa w Wojerez († w Drježdżanach), 18 lět, thowanje budźe jutře pjatk dop. w 11 hodź. w Drježdżanach-Tolkewitz. August Nuhla, wuhlebi folejow na wotp. we Wojerezach, 72 lět, thowanje budźe jutře pjatk pop. ½3 hodź. wot Jaromanskeho domu na Brětnjanskej drózy 24.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol". Stwórtk 7. januara wječor ½9 hodź. je zabawny wječork w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje. Njech wšitcy swoje sobustawske winowatosće dopjelnja a přińdu. Mamy tež jara ważne wuradowanja. Předsydstwo.

Drježdżanski „Hromadnik" swjeći swoje 10-lětne wobstaće zdobom z hodownym wječorom sobotu 9. t. m. wječor w 7 hodź. z dypkom w swojej towaŕstwnej městnosći Reichelbräu (Zmij) Christianstr. 22. Bohaty a wotměnjacy program. Přińdźe wšitcy z wjesołej myslički! Předsydstwo.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka" ma přichodnu njedźelu 10. wulkeho rózka pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu, dokelž budźe so dla přichodneho swjedźenja jednać, cheyli wšitke sobustawy přitomne być. Předsydstwo.

Drježdżany. „Cornobóh". Njedźelu popołdnju z dypkom w 5 hodź. hłowna zhromadźizna w Janskim dwerje rózka Janskeje dróli a Janajurjoweje Alleje. Předsydstwo.

Jasenica. Njedźelu popołdnju w 5 hodź. ma Katolska Bjesada wažne posedźenje w Handrikec hosćenu. Wšitke sobustawy so wočakuja. Předsyda.

Liehań: „Zernička" spěwa stwórtk wječor ½8 hodź. pola Siwartec. Wšitcy maju přińć. Mamy nuzan pruhu.

„Jamir". Za njedźelski koncert w Klukšu je omnibus skazany. Wotjěžu pop. ½3 hodź. wot Serbskeho Domu a po koncerće zaso wróću.

Njeswačidło. Serbske tow. „Jutrnica" ma přichodnu njedźelu pola Holanec w Njeswačidle swoju měsačnu zhromadźiznu. Njech tola wšitcy přińdu.

Pjerjonjepřepuźć. a prawy

posleščowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šćrokosce runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawoblekowe zbytki

Hilger na Seminarskej hasy 2

Meble

a polstrowane tworu

rjenja

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serbl

Wysokoeuelna

kruwa k čahanju

z 3. čelećom, je na předań w Jaseńcy čo. 14

Mlode kury

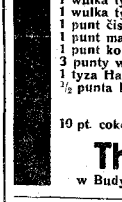
kiž njeseja, ma na předań Janetz w Kubšicach č. 28

Kožuchi

(Überzieher) jupy atd. su na předań w Nowej Wsi čišće 45 d

Kotej, kakao kolon. twory KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Tak dołho kaž pola nas skład dosaha

2 punta słowkow	jenoż	—.50
1 punt dobreho měšaneho sadu	jenoż	—.50
1 punt jabłukowych rynkow	jenoż	—.75
1 wulka tyza měšaneje zeleniny	jenoż	—.50
1 wulka tyza kranych bunow	jenoż	—.38
1 wulka tyza słowkow	jenoż	—.75
1 punt čisteho šmalca	jenoż	—.55
1 punt margariny	jenoż	—.36
1 punt kokosoweho tuka	jenoż	—.38
3 punty worjechow	jenoż	1.—
1 tyza Harzskich twarožkow	jenoż	—.30
½ punta Limborskeho twarožka	jenoż	—.28

6% rabata

10 pt. kokoŕe, tak dołho kaž skład dosaha 3.55

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Walter Rinnelt

na Kamjentnu hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krónu"

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě wlosowe dźěła kaž wotfihanje po wašu bubi- skim a pažskim (Bubi a Pagen köpfe) Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow / Připra- wjenje towaŕstwowych a dźiwad- łowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. Najspěš- niše a porjadne posłužene. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Wšě picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Panćicach

Pjenjezy

za kóždy staw. Hypotheki a małe požčonki wot samowup- požčowarja a. dr. so spěšnje wupodawaja. Wot 1. 3. 31 hač do 1. 10. 31 wjac hač 1 mil wupožčowane.

Joh. Wirth we Wulkim Cisku pola Wojerez

Kóžki

kóždeja družiny kupuje po najwyšich płaćiznach a přijima k běłenju

Hermann Erdenberger

wikowańja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Wjacy swěcy

5—6 króć swětlišo wob- swětlenje bilda abo ⅘ za- lutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupuje po nodobne, hubjońše wěcy. **1.50 2.— hr.** Wustajene we wu- kładnym wokinje

elektriskeho wikowarja PAUL

w Budyšinje, Kózorska dr 14

Nakupowanje kóžkow

Wobdźělanje kožuchowych kóžkow, hotowe kóžkowe krawaty

Leunerec bělernje

na Garbarskej hasy 4

na Srjewinej hasy 2

Spóznaju khorość z rukow, mjez nóča a z wočow.

Wjele hojeńske masaže Ho- mdopathija. — Wothładanje z hojeńskej magnetopathiju

N'elanie Harnisch w Budyšinje na Pósstowym na- mjesće 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnju.

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

na na składze

Jan Schieback w Budyši- nje na Mužakowskej dr. 4

Čehnjenje 3. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

Jubilejna loterija

Pónđelu, wutoru a srjedu 11., 12. a 13. januara 1932

Najwyše dobyće

50.000 hr.

Losy prosymoj hnydom zamjenić!

Kupne losy hišće mamoj:

Płaćizny:	1/10	1/5	1/2	1/1
	15.—	30.—	75.—	150.— hr.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Cesćenym wobydlerjam w Kubšicach a wokolinje wozjewjam, zo sym swój nakhwilnje přenajaty

skład w Kubšicach

zaso sam přewzał. Skład je wšědnje pod staroznatym wjednistwom wotewrjeny.

A. Lorenz

Wuhlo — Wapno — Cement

Hnojidła — Picowadła — žito

Filialka w Kubšicach

Telefon Pomorcy 216 Telefon Pomorcy 216

Přiloha k čisłu 5

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 7. januara 1932

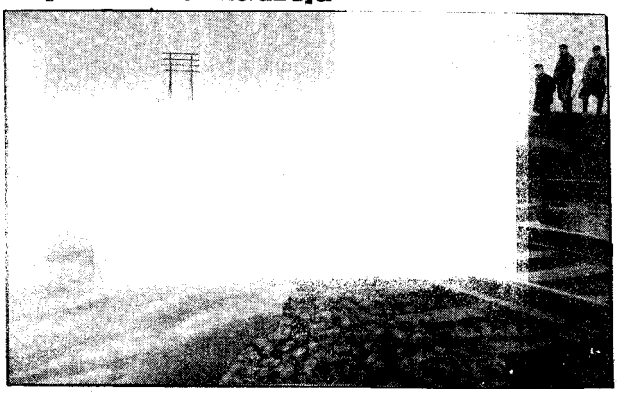
Wulke wody hišće zakhadźeja

Strach wulkeje wody hišćeše njeje pšehewinjeny. Wšchudże hišćeše pothadźeja powěsće wo škhodźe a njeśbožu, kiž je powodźenje sawinowało.

Lobjo hišćeše stupa. W narańšćich Rudohorach je po nazhórschim. Słé je hišćeše wokoło Kamjenicy. Tola tež tu woda śpaduje. Pšches powodźenje je so tu pšches 1000 telefonowych pšchisamknjenjow sniežiło. W nozy k wutorje bě wulki dźěl města bjez elektriskeho wośwětlenja. W Hartawje je so domske sapołnyło. Tež Modła (Mulde) je sahu spadła. Wulka woda je w Aue wšchitko sapuśćiła a dróhi wuderła. W Penigu dyrbja ludźo z cołnami jěździć. W Neuńzu je woda dróhi rozdrěła a wodowod wobškhodźiła, so žo wjazy njechodźi wužiwać. Tež w Grimmje je so wjele škhody naćinilo. Wšchelake muraje a płoty buchu śpowalene. Tež żeleznišći wóśt bě waźnje wobrośony. Pola Jźwoła (Eilenburg) je so haćenje pšchedrěło. Wobnjowa wobora natwari nuśowe haćenje. Někotre wuzy buchu poćišćte.

Tež w druhich krajach hišćeše wulka woda śkeri a je śej ńamo cłowjeske žiwjenja jako wopor zadała. Wesera je pšches brjohi stupiła a zyłu runinu powodźiła. We wuzy Hunsrück-Hišachsen so hólz w žołmach satepi. We hornim Harzu je pšcheźu hišćeše wulka woda. Rěka Lerbach je z brjohow stupiła a nješto mostow potorhała. Pšchi tym so jedyn mlyńk satepi. W Goślarje bu muraja trajenja podmlěta a dyrbjachu khěžu podpjerać. Dróha so rozdrě. Straschne je położenje w Desawje. Někotre wuzy su hižo z wodu wobdate a wet śwěta wotsamknjene. Wobornizy na haćenjach pšchi Łobju strażuja. Pola Rätzowa je so naływ pšchi rězu Modle pšchedrěł. Někotre wuzy su we wulkim straschu. Zyła wokolina twori jeniczki wulki jězor.

Tež w Čźechach wulka woda sakhadźuje. W Hornjej Korcźnje (Hernskretschen) so 59 létny tóńśnik satepi. We Graślicy žadaśe śej powodźenje tohornija cźłowjeske žiwjenje. 38 létna žona so tu satepi. W zuzych Cźechach wěsi dale hroźa z powodźenjom. Wjele wuzow je poćežetych. Wjele škhody je woda naćiniła w Chomutowje, w Karlowych Warach a Marijanskich kupjelach. Ani Rakuska njebu wuchowana wet katastrofy powodźenja.

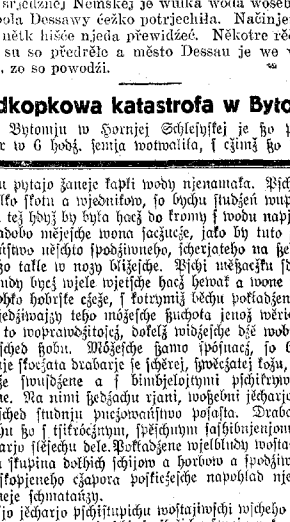

Z wulkej wodu ćežko potrjecheny železniski nasyp pola Börsuma w Brünšwikskej.

Niz jenož w Europje, ale tež w Ameriźy maju so bźišći wulkeje wody. Wulkorěka Missisipi w połnocnej Ameriźy, najwjetša rěka zyłeho śwěta, je pobrjohne kraje powodźiła. Pšches 5000 ludźi njeje so mohło z cźaśom wulhowaś a je někto wot śwěta wotsamknjene. Hrozy jim wulki strach. Poślednja katastrofa powodźenja bźišće tu w nałěcu l. 1927.

*

W našcej Łužiśy, wosebje tež w Śerbach, njeje bohudźak wulka woda tónkróć nałyła taśich rozměrow kaž hewak. Tu žu so jako dobre wupokazałe regulazije rěkow Śprjewje, Lubaty, Kotolki a Albrechtowki. Wody wšchudże sahu ruce wotwěźachu. Wěsto bu tu a tam regulazija śěrko wobškhodźena. Pšcheźi tworjate śołmy a śěrko njem-

Kłartka k ćežkemu powodźenju pola Dessawy.

W srjedźnej Němskej je wulka woda wosebje krajinu pola Dessawy ćežko potrjechiła. Načinjena škoda so nětk hišće njeda přewidźeć. Někotre rěčne haćenja su so předrěle a město Dessau je we wulkim strašu, zo so powodźi.

Powodźena dróha w jenym předměšće sakskeho wulkoměsta Kamjenicy.

Podkopkowa katastrofa w Bytomju

W Bytomju w Hornjej Schleśyskej je so póndźelu wječor w 6 hodź. jenża wotwalila, z cźimž so 13 hór-

Studnja mudrych z rańšeho kraja

W starym kraju Judejskeje sakhadźeše śuchota, wudźerjało a polna hórkośće śteješe wona nad seźunšchenymi wóstami a wožołtnjenej trawu.

Wšche cźaś łćža. Sstónża śwěćeše na bjeskhłódne njebjeschi horow, najcźišći wětšik honješe tołste mróčele wapnjeneho procha po běło-šćerej zemi, w dołach tłóčachu so śtadła k wušušchenym rěčkam.

Sśuchota po kraju khodźiwšchi wobhladowaše śebi, kelko je hišćeše wody. Puśćowaše z hatam Salomona, a śdychnjo wona śpóšna, so bě mjes jich śkalnymi brjohami hišćeše mnoho wody. Potom poda so wona dele k śławnej Dawidowej studni pola Bethlehema a namaka wodu tež tam. S wšeźitymi krocźelemi cźełnjeńše nětko po hłownej dróźy dale, kotraž wjedźe z Bethlehema do Jerusalema. Jako měješe połoźu puća sady so, wuhlada wona studźeń mudrych, kotraž leźi blišo pšchi kronje lěża, a hnydom pytny, so je blišo wušahnuty.

Sśuchota puśćeži so dele na studnjolwe wobłoženje, kotrež wobśteješe z jeniczkeho wulkeho, wuzłobjeneho kamjenja, a śhładowaše dele do studnje.

Łažna śwětlina, kotraž śteješe hewak blišo hač ke kronje, bě hłuboko spadła a wot jila podobnje łuži sammcźena a mašana.

Jako studnja sbrunjene wobliczo śuchoty nad śwojej tupej śwětlinu śpóšna, wona je śtrachom popluškota.

„Sezym wcźipna, hdy budźe z tobu tónź", dješe śuchota. „Tam delka we hłubinje njenamakaśi drje žaneje wódneje žily, kotraž mohła Cźi nowe žiwjenje śpožcźiś. A, Bohu budź dźak, pšched dwěmaj, tśjomi měźazami njemóže so wo dešćiku ani rěcźeć."

„To budź sćerowana", studźeń sasdychny. „Mi njemóže niczo wjazy pomhać. Khibali so śyći njeje śnajmjeńšcha kužeł z paradija."

„Tuž njecham Cźe wopuśćeźiś, dóniž njebudźe wšchitko pšchetrate", śuchota dješe. Wona jaśnje śpóšna, so stara studnja wušakowaše, a nětko cźyste so też nad tom radowaś, kak wona łapku po łapzy wotemrěwa.

Spokojena śydny so wona na kronu studnje a śuchaše z radosću, kak studźeń tam delka we hłubinje śtonaše. Też lubješe so jej, so bliźachu so łacźni pućowarjo k studni, kótźi sow dele pušcheźiwši jón jenož z nětkotrymi łapkami mašaneje wody sažo wucźejechu.

Tak pominu so zyły dźeń, a jako so cźmjeźała na kraj śłěhowaše, pohladny śuchota hišćeše jónu do studnje dele. Hišćeše łybołeše so tam łužiźała. „Wośtanu tu pšches nóz", wona sawoła. „Njepšchekhwataj ko jenož bożebła! Hdyž budźe jaśnje, so móžu sažo do Tebje dele pohladaś, potom śwonja Cźi sawěśeše do rowa."

Sśuchota so na wěku studnje sakuli, mjes tym so bo horza nóz, kotraž śkutkowaše hišćeše žurowišćo a bolostniśko hač dźeń, nad Judejskej rośśerješe. Pšy a dźiwje liśchki njepšchestawajcy wujachu a łacźne łowjada a wóśty wotmołwjachu jim še śwojich horźkych hródźow. Hdyž z khwilemi też wětšik sadurwaše, tak njepšchinješe wón tola žaneho wokhłódnjenja, ale bešće žełbliwy a duśchazy kaž jachłiwy dych mózneho, śpjazeho hobra.

Tola hwěźdy śyłolachu so w najkrašnišchim błyšćeću, a mały jaśny młody měźaćk mulliwaše śwoje rjane, módro-śelene śwětło na śćere hórki krajiny. A w tutom śwětle měźaćka wuhlada śuchota, so pšchitkhaja wulka pućowańśka wuprawa po hórzy horje, na kotrejž leźeše studnja mudrych z rańšcheho kraja.

Sśuchota śhładowaše na dołhi cźaś a wjeśeleše so śnowa pšchi myślenju na wšchu tu łacźnosć, kotraž tam studnju pytajo žaneje kapli wody njenamaka. Pšchikhadźeše telko śkota a wjednikow, so bychu studźeń wuprošnić mohli, też hdyž by była hač do kromy z wodu napjelnjena.

Nadobo měješe wona śacźuś, jako by tuto zyłe puśćowańśtwo něchto śpodźiwnjeho, śherzateho na śebi měło, hdyž so takle w nozy bliźeše. Pšchi měźaćku śdachu so wjelbłudy byś wjele wjeśe hač hewak a wone njeśechu pšchelohko hobrśke cźeśe, z kotrymiž běchu pokhadźene.

Njedźiwajcy teho móžeše śuchota jenož wěriś, so je wšcho to woprawdźitośći, dokelž widźeše dźe wobras jaśnje pšched śobu. Móžeše ńamo śpóšnaś, so běchu tśi předkuje śkoźata drabarje še śćerej, śpwćźatej łoźu, so běchu bohaće śwuložene a z bimbjelotymi pšchikrywani śeběkane. Na nimi śedźachu tśani, wosebni jěcharjo.

Pšched studnju pućowańśtwo pośasta. Drabarje puśchćiśchu so z tśikróćnym, śwěchnym śaśhibnjenjom k śemi, a jěcharju śśěchu dele. Pokhadźene wjelbłudy wostachu śtejo a zyła śkupina dołhich śchijow a horbow a śwodźiwnje wysoko śkopjeneho cźapora pośtiśeše napohlad njepšchewidźomneje śchmatanźy.

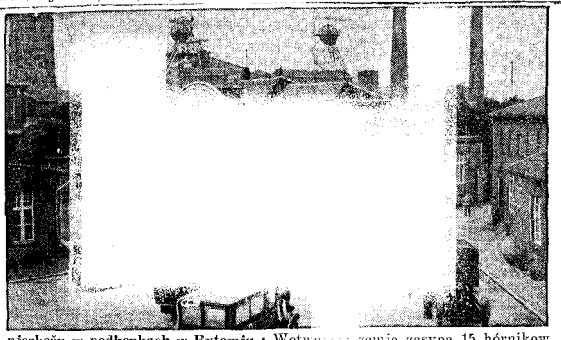
Tśjo jěcharjo pšchistupichu wośtajiwšchi wšcheho k śuchoće ju ś tym pośtrowiwšchi, so śłoźichu śwoju ruku na cźoło a wutrobnjo. Wona widźeše, so běchu tući tśjo w śnětběłej drasće z hobrśkimi turbanami na hłowje, ke kotrymž bě pšcheźitnjena śaśna hwězda, kotraž so tak śaśnje śyłoleše, jako bychu ju hakle runje z njeba dele wśali.

„Pšchikhadźamy z dalekeho kraja", rjekny jedyn z zušłownikow, „a prośymy Cźe, so by nam prajiła, hač je to we woprawdźitośći studźeń mudrych."

„Tak mjenuja ju hač na dźenźnišche", wotmołwi śuchota, „ale jutśe tu žaneje studnje wjazy njebudźe. Wušahnje hišćeše w tutej rośy."

(Pokhačowanje śćehuje.)

nikow w podkopkach zawrě. Ludźo zawrjenym hnydom na pomoc zhwatachu. Dotal pak je žo jenož poradźiło, jenički'eho hórnika wukhować. Wobkolo 8 hodź. žo jenoj zawrjenych wotwali, tak so žo wukhowanske dźěło wohroži. Tola žo pčches zyłu nóc dźěłasche, ale hač do ranja njebě móžno, pjchedrěć žo k zaswjapanym hórnikam. Hora žo hišće dale pohibuje. Ma žo ſ tym ličić, so hu zaswjapani hižo mortvi.

K hrózbnemu njezdožu w podkopkach w Bytomju (Beuthen) w Hornjej Slezyskej. Na Karsten-Zentrumskej jamje Slezyskeho hórniskeho a hětoweho akc. tow. w Bytomju sta so pod zemju čežke zasypnjenje. Wotwalenje zemja zasypa 15 hórnikow. Na wobrazu widźimy pomocne wozy Bytomskeje centralneje wukowarnje, jako jědu k jamje, z njezbožom potrjechenej.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 7. wulkeho róžka 1932:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,05
1 jendźelski punt	14,12	100 čěskosl. krónow	12,47
100 švajc. frankow	82,12	100 franc. frankow	16,52

Wulkomózny rospominaja znowa, kak by móžno było dotalnej hospodarskej strukturje wuzdrjeć. Nowiny pisaja, so francowske knježerstwo by swólnišo było, so Němska hač do źěda lěta 1934 ſ wotpłačowanjom wójnskeho dołha popschestanje. Mjes tym pschihotuja žo w naschej starej Europje nowe wuwiwanje abo prajmy zaprodši tajkich. Pod nawjedowanjom dźensnišich politiskich wjednikow Czěchoslowakskeje a spěchowanjom Francowskeje rospominaja pschi Dunajske staty žo zjednoczejcej do hospodarskeho zbłka. Schtož je najspodźiwnischo, so najbóle Madźarska abo Wulkerska a Awstriska za tutym postupowanjom žohnjaj. Widźimy, jo stónčnje hospodarske sćinki dołubu nad nazionalistiskej schkrjedźenzu. Francowska a Czěchoslowakska staj w Europje tej stataj ſ najlepše zarjadowanymi statnymi finanzami. Wobaj zejeratoj žo na pschikładownu sluźiwosć a nurowanju pilatoskeje a też skromnosći swojich wobydlerjow. Wobaj mataj pilne a sluźiwe dróbne burstwo. Na wobłorje zewi žo tuta nowa hospodarska konstelazija je sčěhowazymi ſtatami: Czěchoslowakska — Wulkerska — Awstriska wojdźischo Jugoslowakska—Rumunska a stónčnje pschisamtuje žo hischće Pólska. Tuzje hospodarske zjednoczejenstwo mohło žo wutworić do hospodarskeho smérowanischcza po nóčnym sa zyku Středzym Europy ſe zoſnowanja pomnym sčěhowkami, kotrejž rosmér dźensa ani najdala zwónacz njeje.

Produktowe wiki běchu wežera měrnische hač pschedchadźaze dny. W pokročilej a wječornej Němskej swjeżena hischće swjedźeń „Tjoch kralow“. Pschejeza bě we poslednim czasu postupowała, wežera pak žo wo 5 pj. zhubi. Hinak bě pola rožit. Teje płaczišna bě poslednji czas pschezo spadowała, wežera wo 10 pj. postupi. Wowsa a jenčmjeń dotalne płaczišny dźerżeschtaj.

Zentnar płaczesche wežera w Barlinje: wideźany 11,05—11,15 hr. (10,75—10,85 hr.), rolki 9,35—9,45 hr. (9,20—9,30 hr.), nałetnjeho jenčmjenja 7,65—8,25 hr. (7,55—8,20 hr.), nałymskeho 7.40 hr. hač 7,60 hr. (7,40—7,50 hr.), wowsa 6,70—7.10 hr. (6,65—7,05 hr.),

w termijnowym wikowanju:

pschejeza:
za dezember: —.— (11,27—11,40 hr.),
za měrc: 12,10—12,05 hr. (11,87½ hr.),
za meju: 12,45 hr. —.—),

rožki:
za dezember: —.— (9,80—9,83½ hr.),
za měrc: 10,33¼ (10,27½ hr.),
za meju: 10,67½ hr. (10,65 hr.),

wowsa:
za dezember: —.— (7,50—7,25 hr.),
za měrc: 7,70—7,62½ hr. (7,70 hr.),
za meju: 8—7,96¼ hr. (8,07½ hr.).

Někotre płaczišny ſ Drjezdźanskich wikow.

Huńy žiwe 6—7 hr., kački 4,50—5 hr., kury stare 3 hač 5 hr., kury młode 1—5 hr., hołoje 1—3 hr., huńy sarjane 90—110 pj., kački sarjane 1—1,10 hr., kury stare sarjane 95—110 pj., kury młode, sarjane 1,20 hr. hač 1,30 hr. (1,20—1,30 hr.), karpy 1 hr., schczuki 1.30 hr., linty 1,50 hr. (1—1,50 hr.), běrny nowe zentnar 3 hač 3,20 hr., běrny punt 3 –4 pj. (4—5 pj.), loboda jedna na 15 pj. (12—15 pj.), zhubła 12—15 pj., krčt 50—70 pj., kotoej kerčk 10—20 pj., běły kał 7—8 pj., czeſwjany 10—12 pj., tłusty kał 13 pj., butra 1,30—1,40 hr. (1,30—1,50 hr.), jeja 9—12 pj.

Płaczišny w pjatkach wopomnjenjeja płaczišny jandźenecho tydźenja. Hdyž žane napomnjene njejsu, tam po njepschemenichu.

Sčinjenišče potwérdźe:

Pschejeza dźowanja:

pjatk 8. wulkeho róžka 1932:

w Biskopizach na žudnišnuje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, stanje ſ motorom, prochowrěbali, radio, lampa, tšelby, nahadźowańska pschiprawa, kamarička pohladnja, motor, chłodnizu, auto, lodowy thamor, kschidło a tlamatška pohladnja, klawěr, ſonj. a muž. kolo, zigary a muzikalski ustroj,

we Schibońu, kupały seńon žo dop. w 9 hodź. na gmejnskim hamcje: gramofon a pjatzny stroj,

we Lašu w Schołcźij hoſcenzu dop. w 10 hodź.: tšelby, gramofon ſ tančerami, tlachle, kupańska wanja, tašowy wós, fotoalbum,

w Lipjanach w hoſcenzu dop. w 11 hodź. ſpiwanje,

w Manjanje w hoſcenzu pop. w 2 hodź.: auto,

w Nowej Wsy pola Wojerez w hoſcenzu pschip. w 12 h.: radio,

w Bórku pola Wojerez pop. ½3 hodź.: drastny thamor,

Swěsčenske jednanja:

Swěsčenske jednanja hu wotewrili nad rataišimi stwokami:

ratarja Jana Klemmera we Lucu,

ratarja Pawola Kubuscha w Cžitzach.

Konkurs:

Sud je warmanske jednanje nad samoczujom pschekupca Maxa Měrczinka w Budyschinje na Jäzzowej haju 4, kwalifikowanjši namjet wobkruczujcych schtyri.

Sbožnjenje dyrbjenišk, pschejeżdźowanja:

Sud je dyrbjenske pschejeżdźowanje khěže, słuschazej Jadwiji Jeremiašowej we Wulkej Dubrawje, na schtwórtk 14. 1. 32 postajene, schtwórtk.

Sapiš towaršstwow:

Do wikowańskeho sapiša na žudnišnuje w Budyschinje hu sapiſkali:

na lopjeńko 517 nastupajo firmu Bruno Nitzsche w Budyschinje: pschekupc Werner Kuschk w Budyschinje je jako wospobitnje zukowazy towarschnik do wikowańskeho wobkhoda sostupił,

na lopjeńko 1010 firma Berndt a Fischer w Budyschinje je wuhasła.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	6. 1.	5. 1.		6. 1.	5. 1.
Pšenica	221-223	222-224	buny	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	177 190	182-187	woka	16,0-18,0	16, -19,0
jačmjeń, nal.	—	—	nadčre lupiny	12,0-12,	11,0-12,0
jačmjeń	153-165	153 165	žolte lupiny	14,0-15,0	13,5-14,5
wowa	134-142	134-142	zeradella	22,0-27,0	22,0-27,0
kukurica	—	—	rapa. wosuk	—	—
pšenič. muka	27,0-31,	27,0-31,(	lany wosuk	12,2 12,4	12,2-12,4
ržana muka	6 -28,(	25 8-27,5	such. truhanč	6,40-3,5(	6,40-6,50
pš. wotruby	8,75 9,0(	8,75-9,0	brmj. kruški	12,1-12,3	12,1-12,3
ržane „	9,00-9,5(	9,00-9,5(	syno, 50 kg	1,7 1,93	1,7 -2,0
rapa	—	—	ržana słoma	1,75-0,90	0,65-0,80
hróch Viktor.	21,0 27,5	21,0-27,	pšenič. „	0,80-0,60	0,80- ,00
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,8(	0,70-0,85
pjeluški	16,0-18,	16,0-18	rež a „	0 65-0 75	0 65-0 75

Nowe póstowe tarify.

Nowe póstowe tarify stupja 15. t. m. do mozy. Póstowe kharti budźa płaczeć 6 pj. a list do 20 gr. (hač 12 pjenježkow, do 250 gr. 25 pj. a do 500 gr. 40 pj.

	1. pašmo hač do 75 km	2. pašmo wot 75 hač 150 km	3. pašmo wot 150 hač 375 km	4. pašmo wot 375 hač 750 km	5. pašmo pschez 750 km
	fr.	hr.	hr.	hr.	hr.
hač do 5 kg	—.80	—.40	—.60	—.60	—.60
wot 5 hač 6 kg	—.35	—.50	—.80	—.90	1.—
wot 6 hač 7 kg	—.40	—.60	1.—	1.20	1.40
wot 7 hač 8 kg	—.45	—.70	1.20	1.50	1.80
wot 8 hač 9 kg	—.50	—.80	1.40	1.80	2.20
wot 9 hač 10 kg	—.55	—.90	1.60	2.10	2.60
wot 10 hač 11 kg	—.65	1.05	1.80	2.35	2.90
wot 11 hač 12 kg	—.75	1.20	2.—	2.60	3.20
wot 12 hač 13 kg	—.85	1.35	2.20	2.85	3.50
wot 13 hač 14 kg	—.95	1.50	2.40	3.10	3.80
wot 14 hač 15 kg	1.05	1.65	2.60	3.35	4.10
wot 15 hač 16 kg	1.15	1.80	2.80	3.60	4.40
wot 16 hač 17 kg	1.25	1.95	3.00	3.85	4.70
wot 17 hač 18 kg	1.35	2.10	3.20	4.10	5.—
wot 18 hač 19 kg	1.45	2.25	3.40	4.35	5.30
wot 19 hač 20 kg	1.55	2.40	3.60	4.60	5.60

K rozprawje

wo zhromadźiznje serbskich wučerjow.

W poslednim wotrězku swojeje rozprawy wo zhromadźiznje serbskich wučerjow, 30. 12. wotmětej, je dopisowar trošku zmylił. Wěc — jedna so wo numerus clausus — hišće wotbyta njeje, a tak by lěpje było, hdyž so seyła naspomniła njeby, jeli pak potom eksaktnje.

Wěc ma so tak. Běchmy jutry dla štyrjoch serbskich studowacych, kotrychž njeběchu na paedagogiski wustaw přijeli, ministerstwo za ludowe kubłanje prosyli, zo by dźiwajo na njedostatk serbskich wučerjow wuwzaće činiło. Ministerstwo bě so wohniło a zhoniło a tehdźa měnjenja, zo budźe tež bjez teho serbskich wučerjow dosć, jenož zo budźa so wšitcy serbscy studowacy chcyć w swojej domizni přistajić dać. To je so nam w augusće zdźěliło.

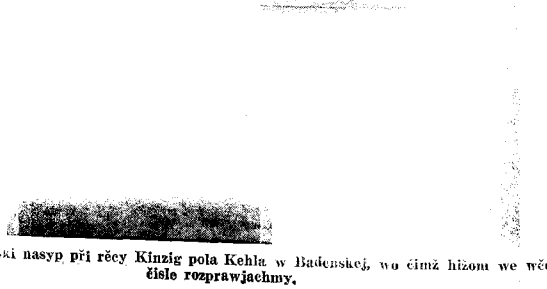
Nětko mějachmy zaso my so wohnić. Kelko je serbskich studowacych? Kelko serbskich městnow je z němskimi wučerjemi wobsadźenych? Kak steji z powěsću, zo je so na prašenje [illegible] paedagogiskeho wustawa 55 studowacych [illegible]lo, kotříž chcyli serbski wuknyć? So [illegible] nje, na ketrychž móhło so słowo „w [illegible]jić dać“ w ministerstwowej wotmołwje? Je so njez tym tajka serbska wučba [illegible] Wuslědk bě, zo žanych 20 serbskich studowacych [illegible] bě a je wjacy hač 50 serbskich městnow z [illegible] wučerjemi wobsadźene. Dale nic.

Tak po wobzamknjenju zhromadźizny [illegible] septembra našu prózstwu znowa zapodachmy a prošachmy, dźiwajo na zwólniwosć němskich studowacych, zo by so ministerstwo wo to postarało, zo bychu po nóčim wšitcy wučerjo při rěčnje měšanych šulach serbski mohli. Pokazachmy při tym na to, zo dźensniši staw njeje jenož njezakoński, ale je też zo wšelakimi škódnymi wobčežnosćemi zwjazany, a zo wosebje dosć wučerjow njeje, kotříž mohli službu při šulach z evangelskej nabožinskej wučbu dospołnje zastawać.

Na to nětko hišće wotmołwy dostali njejsmy. Temu wšak so dźiwać njemóžemy. Tu budźe doprašowanjow a jednanjow mnoho. K temu bě w času nuzowych wukazow wěsće wjele druheho dźěła.

W druhim pismje běchmy też přizjewili, zo chcedźa tři sobustawy naspomnjeneje wěcy dla do ministerstwa přińć a běchmy, dokelž nikomu zarućene njeje, też na rěčnych dnjach nic, zo jeho přijimaju, hdyž khwile nimaju, prosyli, zo chcyli nam přihólny dźeń wozjewić. K temu potajkim dóšło njeje.

Zo bychmy nětko w hodownej zhromadźiznje zhonili, kak z tutej należnosću steji, prošeše předsyda srjedź decembra wo wotmołwu. Tu dostał njeje. Byrnjež so z tym wosebje ćešćeny nječu, so nadźija, zo za to pozdźišo čim lěpšu wotmołwu dostanje.

Zwotplawjenu železniski nasyp při rěcy Kinzig pola Kehla w Badenskej, wo čimž hižom we wčerawšim čisle rozprawjachmy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny předwo sćěhowkam čełneno znjezboženeje z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołne bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 6 — Budyšin — Pjatk, 8. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Hindenburgowe presidentstwo chcedźa wo dwě lěće podlešić

Bliźiny so cźasej, w kotrymž budźe žebi Němska nowe dyrbjeć presidenta wuswolić. Hindenburgowi cźeršerjo a pschiwiššowarjo nochcedźa k tejle wólbje dóšcź dać, ale žebi pscheja, jo by němšći žejm Hindenburgowe presidentstwo wo dwě lěće podleschił. Hišo nětkole wo tym j politikimi stronami jednaja. Nemšćonazionalni so tež nětkole je žiwojim pscheczinowiśtwom Hindenburgej njetaja. Po jich ménjenju by so dyrbjało němšće presidentšiwo mužej druhich politiskich nahladow a sapadow dowěrić. Tohodla němšćonazionalni namjet wotposkasuja, Hindenburgej hišcheje dwě lěće w Němskej knjeźićej dać. Sterje hnydź so hischcze nazionalni sozialistojo dadźa sa tule myšl bohaty. Sćrjedu je němšći šmitskowny minister dr. **Groener** j **Adolfom Hitlerom**, wjednikomi nazionalnuje sozialistiskeje strony, wo tymle proschenju jednał, a schtwórk je Hitler j němšćim kanzlerom dr. **Brüningom rozrěčenje měł.** Hitler njeje so pjecza na nicjo swjasał, wón chce so pjecza najprjedy za slejšischcom nazionalneje opposizije wobhonić. Schtwórk wjeczor stej wjednikaj sozialdemokratiskeje strony Wels a dr. Breitscheid k němšćemu kanzlerej pscheproschenaj byłoj, pschi čźinj je so tehorunja proschenje podlěschenja Hindenburgowcho presidentšiwa rospominało.

Se slejšischcom sozialdemokratiskeje strony k tomule proschenju so sozialdemokratiske nowiny „Rheinische Zeitung" saběraju. Pšichi wo podlěschenju Hindenburgowcho presidentšiwa:

„Za naš so hamo wot so rozumi, so dyrbi so tajši pospyt cźinić, jeli so je němšći president swólniwy, tajke powołanje němšćeho ludowcho sastupjerstwa pschijeć. Sozialdemokratiska němšćekejmska frakcija so w dwuhej połojzy měšaza seidźe, a myślimy žebi, **so wjele sozialdemokratiskich politikarjow pschecziwo tomu nima ujepschewinliwe wobmyšlenje, so němšći žejm sastojuši cźaj němšćeho presidenta na krótki cźaj podleschi.** Naše rossudźenje by dyrbjało wot proschenja motiwowaś, i kajkimi wusmjenjenemi by wusłowu pschemjenjaja wjetschina w němšćim žejmje možna była. Pschešłosćenosć j němšćonazionalnymi a nazionalnymi sozialistami ja naš do proschenja njepschiłudźe."

Sa podlěschenje presidentšiwa bychu wjechał hłoby němšćonazionalnych a nazionalnych sozialistow trjebne byle. Ale hnadź je pozdźenja rada nastawka sozialdemokratiskich nowin tak rosumnieć, so by sozialdemokratojo sapowědźa j prawizu wo tym jednaś, schtož pak jich njeby wotdźerżało, w němšćim žejmje xxnje tak hłosowaś, kaž prawiza.

Hohencollernski hród w Barlinje sydło Hitlerow

Hišo dlšichi cźaj so w Barlinje powěda, so chcedźa žebi tam nazionalni sozialistojo žankne wulke organizaziłe a representaziške źrjedźišćo po pschikładźe Münchowskeho Brunnecho doma natwarić. Skónčnje su žebi ja swoje samyšły jene i najwjetšichi a najnaćišćichi Barlinskich twarjenjow, hród prynza Albrechta we Wilhelmskej drohi pola Anhaltskeje dwórnišćeje, wubrali. Hród herbam pruskeho prynza Bjedricha Wilhelma žijnšcha. Pruši prynz Bjedrich Hendrich, pschiwoššowaŕ Hitlerowcje strony, hród sarjadnje. Wón je nětkole swój personal rospuschćejł, kotryž je w hrodźe wubjerzował, a je teš wšchěm podruźnikam w hrodźe k 1. hapreji wupowědźił. Nazionalni sozialistojo nochcedźa hród kupić, k kotremuž fražny wulki park a wjchelake pódłanske twarjenja žijnšcha a kotrehož płaćišna bo dźesać milijonow hriwnow dźe, ale chcedźa žebi jón jenoź na dlšichi rjad lět wotnajeć a jón žebi sa swoje potrjebnosće pschihrawnić. Němske knjezerstwo je žebi hišo wjazy króć tutón hród jako nałkwilny pschebytk sa žiwojich wuznamnych bojcźi i wukraja wotnajało. Tak staj w nim sa cźaj žiwjenja Barlinskeho wopyta egiptowski kral Fuad a nědźenski afghanski kral Amanula bydliłoj. Nětkole chce so w nim wjednik Barlinskich nazionalnych sozialistow dr. Göbbels jadydlić. Adolf Hitler, hłowny wjednik nazionalnych sozialistow, je po powěsći nětkotrych nowin do Barlina pschijeł. Sarjadnistwo hotela Kaiserhof, hdźež žiwjetscha w Barlinje bydli, je na wopraschenje nowin wotmołwiło, so tam Hitler pschebywa. Pschecziwo tomu nazionalnosozialistiske nowiny „Angriff" pischu, so je tole powěsć wumyślenka.

Dohladowanje płaćiznow w Sakskej

Sakske hospodarske ministerstwo je porucźiło:

Měšćanske rady, kotrež su wokrjesnemu hejtmanstwu njepodrěbnje postajene, a hamtske hejtmanstwa, maju dohladowaś, hač je so snižanje płaćizniow, kotrež staj zentralny swjazk němšćich pjekarskich jednotow Germanai a němšći rěmišći swjazk porucźiłoj, w jeju wokrjeżu **wschudźe pschewjedło.** Wonaj mataj też na kontrowerzenje płaćišnow pola druhich pschedmjetow a dźełow wschědneho potrjebanja kedźywaś, ja kotrež je němšći kommišar sa dohladowanje Płaćišnow wuprawu postajił. **Pschemjenjenje płaćiznow** pola wobsebje wažnych pschedmjetow a dźełow, wschło jene, hač je powjetscha abo smjesćna, dyrbja jo porucźenjej němšćeho kommišara sa dohladowanje płaćišnow ministerialnemu radźićelej **dr. Schelcherej** hnydom sdźelić.

5 666 000 Němcow bjez dźěła

Kaž němšći wustaw sa sawěsćenje dźěłonjemějerjow a saradźenje dźěła wosjewja, je liczba dźěłonjemějerjow 31. decembra 1931 nětkle 5 666 000 mjeńšiła, wona je po tajšim wot 15. decembra wo 316 000 pschiběrała.

Bjezdźěłosć w Němskej

Kaž president němšćeho wustawa sa saradźenje dźěła a sawěsćenje dźěłonjemějerjow, dr. Syrup, sdźěluje, je 15. nowembra 1931 město Bremen j 249 dźěłonjemějerjemi (je šwórbnymi pschijšłuschnikami) na 1000 wobydlerjow na cźole wjelich němšćich krajow stało. Po nim sledźeše města Barlin j 215, kraj Sakska j 213, Westfalska provinca j 206, Braunschweigska je 187, Porbjeńska je 184, Hamburg je 182 atd. dźěłonjemějerjemi na 1000 wobydlerjow. Nejpschihódniše sa wobsteješnje we Württembergskej, hdźež je mjes 1000 wobydlerjemi jenoź 78 dźěłonjemějerjow a šwórbnych pschijšłuschnikow.

Dźiwi strajk pola Ullsteina

W Ullsteinez cźišćerjarni w Barlinje bě schtwórk rano dźiwi strajk wuknył. 80 pomagnych dźěłacerjow pschi rotacijskich maschinach bě dźěłacy pschestału. Prjedy hač cźěchu prosyli, so by so jim njeba po pschedpisanym maschinu njepschichrócźiła, dokelž bychu bjezmała dźěło złožili. Dźěłacerske towarstwa tutomu strajkej njepschihłosowachu, kotryž je dźěło w Ullsteinez cźišćerni khětro jamyli. „Bosżske Zeitung" a „Tempo" njemócźichtej wuńć.

Wyšnosć złote devizy zebrała

Psched Münchowskim spjchnym hródom měješche so dla pschemjenjenja pschecziwo decisionowemu zakonjej wudowca jenoho rěmišćeho mischtra zamołwić, pschi kotrejž je policija jeho dom pschepytała 1500 **amerikanskich dolarow a 500 jendźelskich puntow namakała.** Wobškorjenu k 2000 hriwnam pjenjezneho hłostanja sešudźichu. Namakane devizy k Ilp.chemu stata jebrachu.

Wuradźenja wo zhromadnym němsko-francowskim lětarstwie

Podnjebjerk němsko-francowskeho hospodarskeho wuběrka so hišo dlšichi cźaj z němšćimi praschenjemi zabera. Wječera je so w Barlinje k wuradźenju wo wažschej němsko-francowskej zhromadnej dźěławosći na wschelakich wukmanjowych kónčinach cźarach jednał. Pschede wschěm dże wo samostatne Kanale do Południskeje Ameriki. Dojednanje pyta so dospjeć i wujasnjenjenjom njewuježneho konkurrenzneho wojowanja. Też so jedna wo dojednanju wo cźarach do krótkowalnischeje Europy a do Dalekeho ranja. Dokelž maju potrjebowe lětże w południskej amerikanskej słužbje wobsebity nadawk, ku dr. **Eckenerja** namołwiłi, so by so pschi jednanju wobdźelił. Najpschichódnisho tomu njeje wěrno, jo žeby na **němsko-francowski kónčiši kartel myślić;** pschecziwo druhi wukraj nima pschichodnje wujasnjenjenu wjeź.

Francowski wó'nski minister Maginot wumrjeł

Francowski wójnski minister Maginot je w nozy k jutrownjej na cźerjowanje cyłnu komunikeł. Po rosprawach lěkarjow, kotrejž jeho lěkowachu, bě je staw chorosće pohłebanje daty njeschło pałeńschći, so bu znajdźe, so bě junjerny strach pschewinjeny. Serjedu w pósłanišći wjeźernych bohužanach so hłosnej nadeja słyšeli. Njedźelu wajzy swojeho žiwjenja sahadźiteho tworo cźełko tónle nowy nadpad njewudźerża.

*

Maginot, kotryž je starobu minjale 55 lět dospił, je jako parlamentar kat mjenowanej „demokratiskej sozialnej skutkowajej skupinje" pschiščłuschał, to rěka najšwonkownischej prawizy nětkejschoje knjezerjowjeje wjetschiny. Sa cźaj wójny bu jako jerjant cźełko zranjeny a mužesche wot tehodla cźasa jenoź na dwaj tydźenja słužbu sejerjaju chodźić. W lěće 1917 jeho sa kolonialneho ministra pomjenowachu a podźěłsćo je wotstupił Briandowemu, Leygueowemu a Poincareowemu ministerstwu pschiščłuschał. Pod Poincarcom je wón Porubjerstwo wotbadźił. Sa cźaj šlědowacych lětnišowskich knjezerstwa wón j politiskeho žiwjenja na khwilu wrócźo stupi, so by podźěłsćo pod Poincarcom, Tardieuom a Lavalom wójnske ministerstwo sastawał. Maginot měrej njewěrjesche. Bojesche so, jo so Němska, hdyž budźe dojeć zwólna k tomu, je žiwojim wójskom do Francowskeje namaš, so by so j cźełom a pojtajenjom wunjewobdźěła, kotrejž su so jej po pschichodnej wójnje naložile. Tohodla je na to hnał, so by Francowska swoje mjezy pschecźiwo Němskej a Italskej wotwjerdźiła, a je Francowskom warnował, žiwoje wójsko dale pomjenjschicj.

Vatikan a Ruska

Sajmnave je, so runje nětkole, hdyž so Italska, dźiwajo na hospodarsku krizu, prózne, kowje skasi j Russej potwjerdźicj, znaty jezuit monsignore d'Herbigny, prjedawši pschedsydża vatikanskeho Orientalneho instituta a nětkeho pschedsydża ruskeho kollegija a ruskeje propagandy w cźełopisu „Illustrazione Vaticana" wotry najnowischi nazhonjenja jako wotmołwjenje na hanjace napadki a farbowane ruskich nowin pschecźiwo bankjej. W Ruskej nochcedźa bankjej wobdźěłować, jo žmęt k mrdlikowam w Russku nazmjewja a so je w lěće 1922 diplomatow w Genui nazmjewił, so tuchu Rusku jenoź potom pschipóscnuć, jeli so by wona natwjerdźiła žiwobdźěłowanje pschiwolile. Lenin je ja hłubił, tola so wona njeje jenje dała. Mała tyranjska njecźišćina w Russej pschecźiwo nałożenje jezowanskej wójnu wjedźe, kotrejž so stajnje posrjedźe. Každźe prawje so sajmnjeja, naboženske wukmanje dźěcźi so znjemožnjuje, jedź so dźěcźom bjerje, kotrejž do zhrjwje hodźa. Wjaznjej to jenoj jutry a hody bywa. Dźěcźi, kotrejž so pschi agitaziji pschecźiwo nabožnje njewobdźěja, so je zahnuć wuzwěrja. Też wotprawjenja ko hischcze stawaju, drje nic wjazy tak cźasto łoż pricźy, tola druhdy so na pjekratkanje stawaju, tak je so pschi wotprawjenju Moskowskeho dekana monsignora Bělogowcho stało. Dwoch biskopow, Bolcźjawa Słošjana a Antonina Malejcho, hydomhcźacźišćinoho łoża, je bjes šuka dla knjezerjowjeych pschicźinow k swjedźenju dźěła wotsudźiłi. 53 duchownych, 34 Ruskow a 10 Němcow su w Jaroslawiwi k cźežkomu jatwu zasudźili. Też duchowni druhich zerkwjow so tak pschecźešćenja, ja to pak ko wschelake pschinjerjaze setty podpjerają, kotrejž nimaja nicjo zhromadneho s nabožnstwom. Schto pschecźiwo tomu Vatikan cźini: modlitwy na hórje Božeje mšche, nawjedźenje nowych duchownych w ruskim kollegiju a wschědne podpjerowanja wobsebitej kamjšinskeje kommišije za Rusku je wschno, schtož so pschecźiwo hrozownej pschesćehanju tschesćijanow w Russej stawa. K rospraworje monsignora d'Herbigna njech so pschipomni, so je wjazy króć Ruski wotrytał.

Połodnjoafrikanski punt

„Połodnjoschna Afrika dyrbi hnydom wobstatk stata wopuschćeć", je pjedawschi ministerski pschedsydża general **Smuts** rjekł. „Hewak budźe k tomu nuzowana, hdyž je kraj nowe njetrjebne cźełe wopory pschinjesł." Rasorjo njejsu hischcze sforo nicjo je žiwojich žnjow wotbyli. Jich je „słotny bantow" loża. Połodnjoschna Afrika je dźensa w sadwołnischim połoženju dźeli po burskej wójnje." Smuts špjeli wěsć i namołwjenjom na ministerskeho presidenta Herzoga słónčí. Herzog, kotryž je njedawno sa sakhowanje stateho wobstatka wustupował, by dyrbjał swoje pschejedawschje ménjenje „dele strěbnyć" a k sakhowanju kraja stoty wobstatk spušćejcź.

Wo přiměr w Indiskej

Indiski městorat je pschekatich sastupnikow pomérnych a liberalnych z Bebi k wospjetowanju pschepytował. Po pschnich wótrych nayrawach, i kotrymiž dyrbi so wójna njepo-

ślużnośce połóczićj. mešłokrat pyta ło ś Judočanami wrekšećj, kotśij dzedża dale pod jendželskim knježešwom żiwi bręź. W Delśi je mešłokrat rosrečenje ś pomérnym vjednikom Saprum méř. Saprum je namjetnik, indišku konferenzu sa kulojtym bliđem šwolacj, pšchi kotrejž bychu ło wjednišy wšchěch politišich stronow wobdźelite. Kaž je źiłschećej, mešłokrat tutonu namjetnej njeje wotkhilenh.

Londonšte nowiny jenonmyślnje ménja, ło je mešłokralowe rašne pośunanje pšcheśiwo Wichoindišenmu konreśej wulpešne było. Tej jendželske knježeršwo ło nazżija, ło budże kongreśowym pšchiwiśowarjam mózno, pšcheśiwo mišokrasej bjes wjednikow, kotśij wšchitzy w šaštwje šedża, śwój wójnšti plan njepośluschnośe a śpjeżiwośe pšchewjeśej.

Přećiwjenje přećiwo chineskemu knježeřstwu

Po powědźeśi Judopacišikeje powěšćenje ło w połnośnej Chinje hyłna oppośizija mjes politišimi a wojeršimi wjednikami pšcheśiwo Nankingšemu knježeršwu pokašuje, kotremuž porokuja, ło je mého Czinczaw bjes wojerśich śrědkow k wobaranju pšcheśiwo Japanzam wokašało. Kaž ło śa, dyrbi ło ś porokami, ło ło knježeršwo Japanzam podwoluje, Czankajšchekej nawrót k knježeršwu pšchihotować.

Japancy k połodnju postupaju

Japanzy dale k połodnju pośunpaju a ła hižo mého **Hulutan** k połodnju wot Kinczawa wobkładźili. Jene japanške pšchedwójško je hižo do Schanhaikwana došchło. Chineśojo ło boja, ło Japanzy też **Tientšin** wobkładźa.

Generalojo w połnośnej Chinje dźedża telegram Nankingšemu knježeršwu pósłać, ło dy nětśišchi politiku wróćodwjerjenja wopušćeśiło, ławno bdy by k wójnje ś Japanšej došchło.

*

W śwójbu ś powěśćenu, po kotrychž ło Japanzy k wulkej chineśej murі bliża, je japanške knježeršwo śwonkownenu ministerstwu Sjednoćenych statow połnośneje Ameriki žołżiło, ło japanške wójško do „popramenje“ Chiny njeśaczežnje.

Čanghsueliang chce Mandžusku wróćo dobyć

Po ruśkej powěśći ś Pekinga je marschall **Czanghsueliang** wšchitkich chineśkich generalow, kotrychž je mjeł do-

Wón ma stražować nad płaćiznami znamkowych tworow.

Němski kommisar za dohladowanje płaćiznow dr. Goerdeler je Barlinskeho měšćanskeho radu dra. Heuera za sobudźěłaćerja dobył. Dr. Heuer ma strażować nad postajenjemi płaćiznow pola znamkowych tworow (Markenartikel).

ławno hyšće na konferenzu pšcheprošył, na kotrejž dyrbja ła śhromadne naprawy pšcheśiwo postupanju Japanzow wuradźeć. W nałéću dyrbi ło pjeża wójna pšcheśiwo japanšenu wójšku śapoćeć.

Dale je Czanghsueliang napominanje ja wójško a wobydleršwo wudał, w kotrymž praji, ło Nangkinške knježeršwo njeje rośumiło, Mandžušku pšched japanšim nadpadom šaštajć. Marschall śwójch wojakow namolwja, ło bychu śami Mandžušku šaktali. Nangkingške knježeršwo je Mandžušku Japanšej pšcheradnił chineśkeho ludu.

Jednore čišćane pismo budża slepi móc čitać.

Francowski wunamakar Thomas je aparat zhotowił, z kotrymž móża slepi wšędne čišćane pismo čitać. Z wosebitej elektriskej připrawu so jenotliwe pismiki na přimańskej desey wuzběraja, za móże **slepy** je z porstowymi kónčkami masać. Francowski wunamakar Thomas (w běłym plašću) předwjeduje swój aparat.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 8. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer —4, thermometer wo dnju +10. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer —8, thermometer 0. Wětřikowy na dešćezik abo šnjeh. — Nad Jendželšej a nad połnóžnym morjom šatkožachu wječera njemdre wětry. Też pola naš wětry ł wulkej njemdrosći dujachu. Pódła bě cyłoh kaž w nałéću. Na wyšokatich měšnach w našnim kraju šapjachu hač do 15 stopl. po Celsiju cyłoty pod holym njebjom. Satrachne wichory šatkožachu też w Duńsku, Norwegšku a Schwedšku. S khowjenu też słuchi padachu. Wječera rano ła na wyšokatich měšnach njewjedra wobkładowali. Nowe słuchi: dešćeše ła jako wažbje w Jenodželšej a połnóžnych stronach Němšeje powodźenja sawinowałe. W połnocy cehenjšeše nimowety ła nižina nimo. Nětko dyrja ło wotłaknje, tola počnje ma pychezo hišće wišoky ras. S Azorišich kupow nowe wyšokina pšchikhadża. Kak dalako ł połnocy ła, njeje hišće ła pónjace. Po wšchem śdaću ła njemóhu ła śnjunišchi cłaż a ła njeh wocakować. — Jutšje ła bo tu łkhadża ła 8,01 hodź. a khowa ła bo 4,13 hodź. Měšnch łkhadża dop. ½10 hodź. a wječor 5,41 hodź. ła thowa.

— **76. duchowna wječorna hudźba** njedźelu 10. januara wječor w 6 hodź. w Pětrowšej zyrkwi. Wokalne a instrumentalne dźela ła wuznateho hudźerja Marteauwa. Ni mno komponista ł kulturnej ła wuznateho **Marja Thieme** ł Drjezdźan (ła pra) a Jurij Winkler ł Lipska (pijanistaj), ła trajź staj hižom ł wulkim wulpěchom w dowšej zyrkwi konzertowałoj. K temu komorny khór, kij nawjeduje dowšti organist Horst Schneider. Lipšcanske nowinarstwo poždźuje wuznadnje pchihódnje wo Marteauwej hudźbje: „Tute ła wy pšcheźahuja w literaturze našnich duchownych spěwow, mózne, pšchemózne“. Marteauwa w Pětrowšej zyrkwi łkhsćecy, to njedźelu nichtó njedwěrbjał łsondźeć. Też **tónrěcej** płacja programy, kij dawaju prawo k łajtupej, kaj pšchi wšchitkich druhich wječornych hudźbach, jenož 20 pj., za ludźi bjes dźela a małorentnarje 10 pj.

— **K wobkhadnemu njełoju**, kij ło wječera rano na Drjezdźanšej dróży ła a wo **korthyż** hižom wječera pšijachmy, poda nam policija hišće ješčehowazu rozprawu: Wobkhadne njełoje, kij hišće derje wotrosće, ła ło wječera rano wokoło ½9 hodź. tu na Drjezdźanšej dróży pšchi Semolicźanškim pucu. Jako dźensće wjednik wožobowe-ho auta pšcho nim jěchaju wobkhadny auto pšcheśiwo-ła ło pšchi wšch-po-dźe dohlada, ło dźensće ło wobkhadne auto ł Drjezdźanšej drěhi na Semolicźanški puć wi-nyć. Wón drje ło wobkhadneho auta njeśrajn, njemóže pak jadźować, ło jeho wós wo dwohowy kamuń ła ła-ła, ło pšchejěnu a cjeżko wobjěchadźi. Wjednik a ła-ła, kij we swoim bydlenskim, wotmódźenskim ła ła-ła-łynk. Wós durbjachu wotwinyć. Wina na njeźbožu je pjeża ła-ła-ła-

bohatnje žanje wody do mlynskeje hrjebje. Ssu hižom zapoczeli wotstronjecz naplawseny pěsk.

S **Pomorz.** Kaž žo dopomnimy, kradnychu 23. awgusta 1931 z państwiskeho tudomneje rataršeje spytarnje žnjelnu krawu. Dołho wosta tuto padušchstwo njewiadžanjene. Sandženu wutoru pak policija tutu krawu je cjelecžom we Wórbišu wušlědži a ju wobkradnjenemu pschedewsacju wrócži.

S **Lubija.** Towaršstwo plahowarjow pjerjuny za Lubij a wokolinu wuhotuje sobotu 9. a njedželu 10. januara w hoscenzu w Starym Lubiju wulku powschitkownu wustajenžu. Ta budže wobhadžena z 800 zwjerjatami wschěch rasow a barbow. Wopyt wustajenžu žo jara doporuczuje. Sastupny pjenjes je nisk. Na kórza wustajenžu wuloženja žo najwěcschse zwjerjata.

Z **Kalbic.** Wjele lět je naš wjesny hatk hjez wobrodzenja wostał a tola so tam hišce něchtó tunkal njeje, kiba žo bě so prjedy w korcenje wotunkal. Nětko pak je so wokolo hata drjewjano wobhrodzenje připrawilo. Derje to cyle wěsce je, dokelž so tu wesele wjecor też cuze auta a kolesarjo zabludža kiž z Ralbic ke Kamjencej jědu. Njeje džen rózk pola Blažec jasnje dosć woznamjenjeny. Hdyž změje gmejna njenjezy, dyrbi so hatk wumurjować kaž w Rózeńce. Pokhwalić so dyrbi, zo wostanje lětstotki stara wjerba stejo a so njepodruba, kiž běše tu najprjedy wotmyslene.

Z **Pěskec.** Kaž je słyšeć, wuleća sebi Njebjelčanscy Sokoljo njedželu 10. 1. do Pěskec, zo bychu tu swjedženi wuhotowali. Program budže nimale tón samy, kaž druhi dżeń hodow w Njebjelčicach. Jenož nješto mało so přeměni. Zo by wšitkim možno było, swjedżeń wopytać, je wšo nanajtuńšo wobliczene. Za kóždeho muženskeho je swjedżeń z 1,10 hr. wotbyty, za žónskich pak z 60 pj. Rejwaiski dawk je sobu wopřijaty. Jeli nam Bóh rjane wjedro spožči, so swjedżeń też poradži.

S **Kamjenca.** Wutoru zwječerjenje bětnarjeli cžestny pohladnik mišter Alwin Rotzeberg swój 50 lětny mišterski jubilej. Z twolka pjećmyslowa komora k tutej jubilarej cžestnej mišterskí list a nimo teho pschiwoli jemu k swojeje starobnje podpjerańskeje pokhodne nahladny pjenježny dar, kiž może jubilar pschi swojim wobcžežnym hospodarskim położenju derje trjebcež.

Z **Kulowa.** Tudomne ratarske towaršstwo woleše w swojej generalnej zhromadźiznje za předsydu hamtskeho předsteježerja Soltu w Brěžkach, za městopředsydu kublerja Jana Balu w Němcach, za pokladnika ratarja Jana Soltu w Němcach, za zapisowarja kublerja Jurja Hernašta w Rachlowje, za naměstneho zapisowarja ratarja Jana Conca w Kulowcu, za přisydnikow kublerja Michała Polka w Kulowcu a wikowarja Augusta Smolerja w Kulowje. Wobzamknu so zymski swjedźeńk we wuzkim kruhu.

S **Delnjeho Wujesda.** W lěču pschi dróży do Běleje Wody pola Tijoch mostow namakachu wježera wokolo pschipołdnja wobhdlerja Puścha z Khwaczic za schkom wabwěžnjeneho. Kaž je so w Sserbskich Nowinach wozjoł rozprawjało, běsche so mjenowany psched dlěšim cžasom ze swojeho domu wotstajił. Swoje kolo běsche wjch tamnym ichtomje stejoj wostajił. K wuwjedženju swojeho trudneho wotpohlada běsche ichtawom powjas trjebał. Po wschém dacju je tam hišom dlěši cžas wisał. Jeho cželo dowjesechu do Wujesdžanskeje cželowje. Jeho pschiwuzni z Khwaczic pschijědżechu hischeje wježera do Wujesda a zjonnachu morweho jako swojeho.

S **Rycžwalda.** Pónđželu běche hońtwa na łuzicki horach w Starej Luboini. Spotřelachu 27 jazow a 16 kamjelow. — Wulka woda na Cžornym Schěrju sajo wotebra. Njepschihódże-li wjazy dešcža, ho wona pěschnje słubi.

Wusudženja

Krajny žud w Budyšinje.

Mała chłostarska komora saběrarske žo hišcze raz se srażenjom motorskeju kolow, kiž žo sta 3. awgusta 1931 w Seiffennersdorfe. Jako běsche rěsłar Ota Waitar Kurt Stanga se Seiffennersdorfa je swojim motorskim kolom tijoch pěschich z cuzym wosom pschečežujcej chyzł, bě z puza z lěweje ruki wobhdžejcé najeńskeho automobila Arnoschta Emil Fünfstück se Seiffennersdorfa wujeł na łohkim motorskim kole. Motorowaj kolesarjej běchtaj do žo srajyloj. Stanga běsche žo sranił. Wobaj buchtaj wobškodzenaj dla pschejtupjenja pschedpisanow za wobkhad se zantokhodami a njerodneho cželneho sranjenja. Sudnifi žud we Wulkim Schunowje běsche Stangu wuwinował, Fünfstückej pak 20 hr. pjenježneho chłostanja abo 2 dnjej zastwa napołožił. Jeho powołanje žo zacžuny.

Wospjet samołwicej měješche žo psched wulkej chłostarskej komoru dawkowy wobhodny assistent Pawoł Hanska z Bišpicz jako cżahar z zastojnik tamnischeho finanzneho hamta. Bišpicžanski tawnifi žud běsche jeho dla njeznowy w nekotrych padach k 3 měsacam zastwa zadžudził. Hanska a też statne rěcžnistwo žo pschecžiwo wušudej powoła. Kaž Hanska pschida, běsche wón wot wonkowniych bankow abo žerowych pokładnjow wupisane a na jeho mjeno jako dostawar wustajene scheli wot dawkowych dołžnikow pschijimał a je žebi na swój konto dobropisacz dał. Běsche wobstorzeny, jo pjenjezy njeje finanznej pokładni wotwjedł, ale zdżela a nakhwilnje je žebje trjebał. To wón přejesche. Tawnifi žud běsche měr tři tajke pady za dopokasane. Powołanski žud pak měješche zdhiwi tajke pady za dopokasane a wobhladowasche to za cżežke pschekschiwjenje w zastojnstwje, žoženy pschischi wušud a zasudži Hanšku k 4 měsacam zastwa a wotrekny jemu na 3 lěta khanosc z zastojnstwam.

Błótowscy Serbja

Dr. Saller a dr. Merkenschlager cicetaj knihu „Die Spreewälder Wenden" wudać. Předběžnje wuda druhi z njeju nastawk „Zur Volks- und Rassenkunde des Spreewaldes" (20 stronkow). Měri so tu přećiwo „prażskim panslavistam" a „našim germanomanam", žada sebi jenicžcy „lubosć k stawiznskej wěrnosći a k sprawnosći. „Tola też wón sam tu a tam swojim zaćišćam a začućam jako Němc podlěhuje. Ma **přeprušćenje** Serbow za **„najlěpše přestworjenje"**, my nic; widźi „wuskublanje lodoweho časa" (oiszeitliche Hochzüchtung) w germanskej krewi, hačkuliž tehdy ći ani hišće njeběchu; praji, zo běchu Błóta sto lět wokolo Khrystusoweho naroda „wšsće germanske" štož je dotal njewěste. To pak ma prawdu, zo krej błótowskeho ludu pokazuje na zwiski ke ranju, to rěka k Słowjanstwu. Wudajomna kniha zmeje wosebje so hladać patriotskich přidawkow, zo by **wěcownje** skutkowała; přetož hewak so sama zasudzi. Ze Serbami je so dr. Merkenschlager pozabył hižo w swojim spisu „Aus der Keuperbucht — Geschichte eines fränkischen Dorfes" (nakład Korn a Berg, Nürnberg, 4 hr.). Tam praji, zo Serbja do Nürnbergskich stron w 6. 7. a 8. stoleću přiceżechu, tam wjele sydlišćow założichu a serbski raz we wobliča tamnych barow zawostajichu, kotrež **njepředpojatym** cłowjek hišće dźensa jasnje poznaje. To wěrimy, ale začahnyło su tam hižo do 6. stoleća cyle wěsće, na to druhe podawki pokazuja. Kaž je tale kniha hewak přez cyle njestroniscy spisana, tajki přejemy sebi też spis wo błótowskich Serbach. Nam je so wjele wzało z mocu a z lesća, tola lubosć a wěra k sprawnosći a prawdźe njech so nam njeljerje (kaž je so stawało w poslednich časach wjele zakrasnych króć — to boli). My mamy sebi wjele lubić dać, njech nas němscy wučeni sprawnje sudźa, kaž je na př. to prof. dr. Schneeweiß činił.

Radwoł, 6. 1. 32. M. Nawka.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drjezdżan.** (Cżeły w rjanki cżelnyk.) W mješchczańskej rěsarni wottorje žo cżeły a cżelny. Dźěłacžer chyzłe jeho popadnyć, ale bu pschi tym sranjeny. Skónczuje dyrbjachu njemdze zkoło satsełicj.

* S **Cossebaud.** (Bjes wobdomja we wuhnju.) Na zpodjimne wasnicje jnjesłoži tu 17 lětny hjarski towcžobnik z Weinböhle, kiž měješche hromadże z druhimi wuheń tworne mjesć. Bliny we wuhnju jeho podnjezchu a wón wosta w 13 metrow wyschokosći we wuhnju wisajo. Sdarkli so hnydom poda do wuhnja, so by wuczobnika wutkował. Hdyž bě z nim hižo na 3 metry dele pschischoł, njemješche wjazy mozy a z nim dele padże. Wuczobnika do zhorowinje dowjesechu, hdyž je jemu hižo lepje dże.

* S **Frankfurta** n. M. (Tšelenja z Hamburgskimi cżełzami.) Schwórk rano w 3 hodź. dóńdże w kabarece k berjetanju, dokelž hoscenzar tajom Hamburgskim cżełzam wjazy njeżo porjedżicj njechaschce. Strażnizy pschichwatachu a cżełzow won smjetachu. Na dróży jedyn z cżełzow nóż wucżahny a hischcże dalschich 5 cżełzow žo z bożnje hažy na strażnikow wali. Jedyn z nich policistam z rewolwerom hrożesche. Strażnizy tšelachu a dweju cżełzow cżežko sranichu. Tśoch cżełzow sajachu.

* S **Aschersleben.** (Schulerjo jako padušchna zwólba.) Tudyschа policija je wušlědźika zwólbu padušchow, kiž wobstejesche je 6 schulerjow w starobje 8—12 lět. Wjednik zwólby bješche z druhim hólcom do wobkhoda, hdjež žo ruże zkhowa. Druhi potom maticzkosć kupi a potom wobkhod sajy wopschecži, mjes tym jo druhi pokładnju wurubi, hdyž bě žo pschedawarka sajy wotkazała.

Nowe Liechtensteinske dopisnicy

Minje žu wjacsele nowe hamtske dopisnicy je sajimawymi pohladami Liechtensteinskeho wjerchowstwa, kiž dale wjazy turistowe pschiwabjeja z rjanoscu swojeje krajiny. Nowe wudace wobstoji z dweju serijow po 10 pohladnicach, kiž pokazuja krajne krajiny. Tekst je w němskej rěcži a w esperanco. Cżischcz je wuwjedeny w dwěmaj barbomaj, potajim je to też něchto nowego na polu kulturnje-cżischczerjerstwa a znamkarstwa. Najnowschi a fotografiske pohladzeja wot znateho Wideńskeho wumělza, wjecžerowskeho dworneho radžićela Kosela, kiž je hižo wjele nacżiskow za znamki zhotowił. Wustawne je też, so žo tu „esperanto" žobu wužije. Do Liechtensteina mózesch lohko dojeć je Schwizy, Němskeje, Rakuskeje, Italskeje, ale też i druhich krajow, dokelž leži pschi mjesynarodnej żelesnischej cżarje Paris—Wideń. Najnowschje dopisnicy dostanjesch też bjes pohladow, žu pak je zwojimi znamkami jara sajimawe

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro za jutšišu sobotu:** Na wjedrje žo hischcze wjele njepschemjenji. Wobkhowamy mjacženje, hdżla jako dešcžej, hdżla jako šnjeh.

* **Sozialdemokratiska strona je žo w salskim žeimje wobkhonjała, kaž wulku mdu maju direktorjo salskich dżełarnjow. Powoda žo, jo ma kóždy direktor ceinje znajmjenischa 200 000 hrimnow dochodow. Dokelž su akcije salskich dżełarnjow we wobkhedżenstwje salskeho stata, bu salski stat dyrbjał pschecziwo tajkim horjkim usdam zakrocžicj, pschetoj wone w nětczijschej hospodarskej nuzy rozhorjenje mjes wobydlerstwom spodżinja.**

* **Na żelesnischich cżarach w Rudnych horach, kotrej běchu žo dla wulkeje wody wobškhadej zaworjele, žu žo schtwórtk dopołdnja wobškhadej zaso wotewrile.**

* **Lawiny a wulka woda w Tirolskej. Wot prjedy w południowych tirolskich Alpach žiwy cżopły wětr dujesche, kotryž je strach lawinow a wulkeje wody jara powjeschił. Pschi Patschekofelu pola Innsbrucka žo žrjedu lawinska dela wotłamała, z cżimž je nědże 400 metrow dołha lawina puschcži. Pjecz wožobow žo do hłubiny storżiny. Schtyrjo mužachu žo žami je žněha wudobyć, pjaty, bankownik Hohenegger z Innsbrucka, mójeješche drje žo žiwy, tola cżežko sranjeny wulhowacj. Se wschelakich dżelow Tirolskeje je so wulka woda pschipowjedżiła.**

* **Cżesti krótkowjeczorny wichor dujesche žrjedu wot 24 hodź. nad Jendżelskej. Parna łódź Jarjeh City je pola Scilłyskich łukow w nuzy. Jendżelske atlantiske wójnske łódź sivo, kotrej chżyschce žrjedu k nałétnim manevram wujeć, dyrbjesche dla cżežkeho wětra w pschistawje wostacj.**

Wowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalne dżěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za [illegible] w Budyšinje.

Znowa zašmjatane położenje w Mandżuskej.

Położenje na Dalokim ranju je so znowa zašmjatało, dokelž je general Cangčinghu spytał Mandżusku za samostatnu republiku wuwołać. Zo su so chinejscy wojacy z połodnišeje Mandżuskeje scahnyli, to drje na tym zależało, zo tutón general njeje spuščomany. — Wobraz horjekach w lěwym rózku: Chinejski general Cangčinghui, kiž je samostatnu mandżusku republiku wuwołać dał. — Lěwy delni wobraz: Japanscy wojacy zbožnaju padjuceho officéra, kiž bu při poslednich wojowanjach morjeny. — Horni prawiny wobraz: Chinejscy wojacy w třelnej hrjebi před Kinčawom. Z chinejskeje strony je so tuto město hjez wojowanja Japancam přewostajiło. — Wobraz delkach w prawym rózku: General Cangsyliang nawjeduje chinejskich wojakow w połodnišej Mandżuskej.

Přilopk

*** Němska ma najwjacy zamomordarstwow.** Ličba zamomordarstwow je w Němskej w posledních létach hrozbnje pschibérała. Po statistiku na posledne léto je so wupokazało, so w Němskej pschińdże w lécu na milijon ludźi 260 zamomordarstwow. S tym steji Němska tu na cźole a je zamo pschescźahnyła Japanku, kiž bě dotal kraj zamomordarstwow. Sću to znaminju hospodarskeje nuzy.

*** Němske wójnske łódźerstwo w Scapa-Flowje so njeschehuje.** Kaž je znate, dyrbjachu Němcy po mérowym strjeżenju 32 wójnskich łódźi wudaś Jendźelskej a to w Scapa-Flowskim pschistawje. Němski admiral tehdy da rozkaz łódźnikam, łódźe zatepiś, so njebychu so dostałe do jendźelskich rukow. Łódźnicy tež tak cźinjachu a so wěcy prejdy wuthowachu. Tutón pschipad zbudźi tehdy w Jendźelskej wulke rozhorjenje a mějesche hischcze wažne politiske jśěrkwi. Posdźischo chyzchu Jendźelscenjo łódźe jako złomnyś, ale su so teho plana wzdali, dokelž by to było tak wobśěžne a drohe, so so zyła wěc ani njeby wuplaćiła.

*** Nowy „Mejias" w južnej Italskej.** W Campobasu italskej dźěłaćerjo pschesta dźěłaś, ale za to thodźesche po hatach města a sapocza ludźom předowaś. Budowarske, jo je Mejias a hrozjeshe i hrózbnym žudom a i katastrofami, jeli ludźo pokutu njeszcźinja. Na konzu bu nowy „Mejias" jatay a pschewjesony do bludnizy, hdźež dale druhim předuje.

*** Wubědźowanje wuttajnosćje w rejwanju.** Sćwědźetaj dale bóle kolworótny a hanja sa najbludnischimi rekordami. Někto na pschikład w Rizy na pschemo rejwaju. Kotry por najdźeje wuttaje, je dobył. Rejwanje traje hižo 40 dnjow. 18 porow je nastupiło, někto jenoj hischcze dwaj poraj rejwataj. Bě to gramoczisna wěc, tuto na pschemo rejwanje. Jedyn por sa druhim dyrbjeschce wostupiś, dokelž wjazy dale njemóžachu a běchu na finjerej mučnjaj a wujachleni. Pschi tym bo wukopa, so rejwarki běchu jkerje hischcze wutrajnische dyźli rejwanje. Młodu Jendźelcanku dyrbjachu i namazu i rejwanjeże lubje wotstronić, dokelž mějesche hižo sacźekc wobliczo a kludnje hladaśe a tola njechaśeże pschestaraz rejwaś. Bě hižo 968 hodźin rejwała. Rejwa bo na to wojchnje, so stajnje za tśi schtwórcźhodźiny rejwanja rejwazy jchtwórcźhodźinu wotpocźiju. Potom śe kludna rejwanja dale. Dwaj poraj hischcze bo wjercźitaj. Na dobrjecźerśti por dźe cźakaju myta a porjeschowanja, ale za to tež cźas žiwjenja budźetaj běhnaj a khoroj.

*** „Universita bjezbóžnych" w Moskwje.** W Moskwje je wośebity wustaw za schérjenje antinaboženje mysliczki, pschi cźimž wośebje tež wužiwa pomoz radijowych sćelalow. Bjezbóžni muscerjo — agitatorojo so wukubłaju na wośebitych wustawach. Wośebje tež mjes narodnymi njeńschinami je propaganda ojchcezíwo naboženje jara kyhna. Na provinzach bo namakaju wotnoży universitty a tu bo reschdże srjadnja lokalne pobuchańnje, tak so hacź k nałeczu budże w zyłej Ruskej psches 20 000 antinaboženych pobuchańnjow sa 200 000 ludźi. Wužiwa bo też jara němcźina, so by bo bo antinabožne hibanje schérilo nic jenoj mjes Němcami w Ruskej ale hlownje też w Němskej, kiž je nětko hlowne polo antinabožnje propagandy.

*** Sbžěr khłostarjow w Amerizy.** W Amerizy cźasto dóńdże k sbžěrkam w khłostarnjach. Najskerje tam sbžěrkam runje łahodnje njewobkhadźeja. Někto za sabo njemóry wudyrile w San Quintinje w Kaliforniskej we najwjetschej amerikanskej khłostarni. Pschi tym bu jedyn je sbžěrkarjow zarażeny a 7 khłostarjow a jedyn dohladowar franjeny. Rostork k sbžěrkej je dał cźernjach, kiž pschecźiwo pschikazej w jedźerni karjesche a so potom ze dohladowarjow da, dokelž tuczi jemu to zakazachu. Potom rejo cźerjesche po khłódbach jatwa. Na to wjele sbžěrkarjow na dwór khwatasche, hdźež dóńdże k pschimanizy mjes nimi a dohladowarjemi. Tuczi jśonźinje śiełachu.

Swójbne powěsće

Semrěli: Hana Helaßowa rodź. Schjeza w Budyšinskej, 66 lět; thowanje budże jutśe sobotu pop. w 2 hodź. na Tuchořitkim pohrjebnischcźu. — Hrchoř Gertig w Kamjenzu, 72 lět; thowanje budże jutśe sobotu pop. ½2 hodź. wot żarowańskeho domu w kamjenskich. — Ida Knappowa w Běłej Wodźe, 59 lět; thowanje budże njedźelu pop. ½3 hodź. wot żarowańskeho domu pschi Hajnitkim puczu cźo. 7.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Loćerung der Wohnungszwangswirtschaft betr.

Mit sofortiger Wirkung können alle dem Wohnungsmangelgesetz unterstehenden Wohnungen mit einer Jahresfriedensmiete von 400 Rmk. und mehr ohne wohnungsamtliche Mitwirkung vermietet, überlassen oder in Gebrauch genommen werden.

Anspruch auf Eintrag in die Wohnungsliste haben von jetzt ab nur noch solche Personen, deren Unterbringung besonders dringlich ist.

Als solche gelten:

a) versetzte Beamte,
b) räumungspflichtige Dienstwohnungsinhaber,
c) kinderreiche Familien,
d) Personen, die auf Grund eines gerichtlichen Urteils zur Räumung ihrer Wohnung verpflichtet sind,
e) Schwerkriegsbeschädigte

unter den in den §§ 21 und 22 der Landesverordnung über Maßnahmen gegen Wohnungsmangel vom 16. Mai 1927 bezeichneten Voraussetzungen.

Darüber hinausgehende Anträge können nicht berücksichtigt werden.

Diese Maßnahmen erfolgen auf Grund der in der 3. Verordnung über die Lockerung der Wohnungszwangswirtschaft vom 1. Dezember 1931 und in den Ausführungsbestimmungen vom 3. Dezember 1931 den Gemeindebehörden durch das Arbeits- und Wohlfahrtsministerium erteilten Ermächtigung.

Bautzen, am 7. Januar 1932.

Der Stadtrat.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźanski „Hromadnik" swjeći swoje 10-lětne wobstaće zdobom z hodownym wječorom sobotu 9. t. m. wječor w 7 hodź. z dypkom w swojej towaŕstwnej městnosći Reichelbrän (Zmij) Christianstr. 22. Bohaty a wotměnjacy program. Přińdźe wšitcy z wjesołej myslicku! Předsydstwo.

Drježdźany. „Cornoboh". Njedźelu popołdnju z dypkom w 5 hodź. hłowna zhromadźizna w Janskim dworje rózka Janskeje dróhi a Janajurjoweje Alleje. Předsydstwo.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota" změje swoju hłownu zhromadźiznu wutoru 12. januara, wječor ½9 hodź. we towaŕstwowym hosćencu Bayrische Krone na Neumarkt 4. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Bohaty wopyt so wočakuje. Nas ball lětsa wupadnje dla hospodaŕskeje nuzy. Předsydstwo.

Jasenca. Njedźelu popołdnju w 5 hodź. ma Katolska Bjesada ważne posedźenje w Handrikeę hosćencu. Wšitke sobustawy so wočakuja. Předsyda.

Njeswačidło. Serbske tow. „Jutrnica" ma přichodnu njedźelu pola Holanec w Njeswačidle swoju měsačnu zhromadźiznu. Njech tola wšitcy přińdu.

„Lumir". Za njedźelski koncert w Klukšu je omnibus skazany. Wotjědże pop. ½3 hodź. wot Serbskeho Domu a po koncerće zaso wróćo. Spěwarjo zeńdźa so najpozdźišo mjez ¼—½3 hodź. w serbskej kofejowni.

Łaz. Tow. „Handrij Zejler" ma njedźelu 10. jan. popołdnju ½4 hodź. pola Solćic swoju wjesołu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw njech přińdże. Hosćo su wutrobnje witani.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Načolnicy dźěći wotmeja přichodnu njedźelu dop. w 11 hodź. zwučowanje w Radworju. Zwjazk. podnaćolnik.

Radwoŕ. „Serbski Ratańi Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu njedźelu, 10. 1. 1932, pop. hnydom po nyšporje zhromadźiznu pola Kral'ec. Wšitkich towaŕšow wěsće wočakuje předsyda.

Kóžki

kóždeje druźiny kupuje po najwyšších płaćiznach a přijima k běleniu

Hermann Erdenberger

wikowarnja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Bély barchent . . . . m 40 pj.

Wóskowany barchent
100 šěroki . . . . m 90 pj.

Cople košle a kholowy Łožowe šaty, bźle a pisane **Gardiny,** wulki wubjr, tunjo **Přikrywy na diwany, blida a soly**

Ida Erler w Budyšinje na rózku Zwonk. Lawskeje hasy 10

Spóznaju khorosć z rukow, mjez kóca a z wóčow.

Wšě bojenske masaże Homöopathija. — Wothladanje a hojenjej magnetopathiju

Melanie Harnisch w Budyšinje na Fótowym namóście 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnu.

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswětlenje blida abo ½ zalutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupće podobne, lubjeńše wěcy. **1.50 2.— hr.** Wustajene we wukładnym wokniu

elektriskeho wikowarja PAUL

w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Mała woptanka

Njeskomdźe poskićenje **kupneho domu**

Max Herde

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Žonjace trikotowe spódnje tajle . . jenoź 0.25
žonjace šlypry, wum. žida, smuhate . jenoź 0.50
žonjace spódnje suknje, běły barchent, jenoź 0.95
płatowe blidowe ruby, z mal. brachami, jenoź 0.79
košle ze zasadkom, spodźiwnje tunjo, jenoź 0.95
hólčace weekend-košle, wšě wulkosće, jenoź 0.95
mužace norm. košle, we wšěch wulk., jenoź 0.95
žonjace normalne košle, spodź. tunje, jenoź 0.95
žonjace normalne spódnje košle . jenoź 0.95
mužace spódnje kholowy, podšite . jenoź 0.95
žonjace normalne reform. kholowy, jenoź 0.95
žonjace tajle, podšite, bjez rukawow . jenoź 0.85
žonjace tajle, podšite, z rukawami . jenoź 0.95
dźěćace šantka, z brachami . . . . jenoź 0.02
mužace šantka, z brachami . . . . jenoź 0.05
dźěćace štrykow. lacy, mjeńše wulkosće, jenoź 0.25
dźěć. nohajcy, wotmjane, mjeńše wulk., jenoź 0.25
žonjace nohajcy, čista wolna . . . jenoź 0.95
žonjace nohajcy, wolma z wum. židy, jenoź 0.95

Dom tunich płaćiznow

Nakupowanje kóžkow

Wobdźělanje kožuchowych kóžkow, hotowe kóžkowe krawaty

Leunerec běleŕnje

na Garbaŕskej hasy 4
na Sprjewinej hasy 2

Nowe a trjebane

meble

a wutykane wěcy
kóždeje druźiny poruča

Fr. Wenzel

jenoź na Hornčeŕskej h. 11
Teź na wotpłaćowanje

Sŕědk

přećiwo **„Spak"** pola swini. Spěšny a wěsty wuspěch. za dwě awijeći 1.— hr.

Dr. Roeber
w Budyšinje
na Bohatej hasy 27
Germania-drogerija.

Maće-li bolace nohi?

Bolośe, swjerbjenje, kalanje, palenje? A njeje wam ničo pomhało, potom wužiće tysaceŕkróć wupruhowanu **„Sudagkremu".** Wuspěch je překwapjacy. Płac. 2.- hr. Na předań w **Hrodowskej haptyecy** na Rośe hasy w Budyšinje.

Serbske tałele

(Gramofon Platten)
ma na składze

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Blidowe přikrywy

130/160

k wušiwanju wot 2.25 hr.

Günther

Wos. wobkhod za ručne dźěła **na Zitnej hasy 9. Tel. 2588**

Hošćenc w Nowoslicach.

Sobotu 9. januara **swinjerězanje.**
Njedźelu **hrajeŕski bal.**
Započatk ½8 hodź. Za dobre a tunje jědźe je postarane.
Přećelnje přeprošujetej **M. Schäfer a mandźelska.**

Fotografowy Meister

ateller w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, teź na wsach. Telefon čo 2438

Mam wot **soboty 9. januara 1932** nowy transport młodych **wysokosućelnych**

plahow. a wužitknych kruwow a jalojcow
a sylneho kónja do dźěła

w mojich hródźach na **Hornčeŕskej hasy 40** tunjo na předań

Gustav Gneuss skótna wikowarnja w **Budyšinje** Telefon: „Hotel Kurfürst" 2418

Přesadźowanje drjewa

I. Kłóštrski hajniski rewěr Łazk

Srjedu 13. januara 1932 pop. ½2 hodź. w **Smjerdźanskim hosćencu**

wok. 200 rm twjerdych a mjechkich kuluchow
wok. 145 rm khójnoweje walčiny
w drjewniščach 4 a 24 a druhich wotdźělenjach

II. Kłóštrski hajniski rewěr „Winowa hora"

Stwórtk 14. januara 1932 pop. ½2 hodź. w **Sernjanskim hosćencu**

wok. 100 rm khójnowych kuluchow
wok. 15 rm khójnowych dołhich hromadow
wok. 60 rm khójnowych pjenkow
drjewniščo wotdź. a wudrjewniščo wotdź. 7, 8, 18, 27

Hajniske zarjadnistwo Winowa hora a Łazk

Khorobna zaměšćeŕnja

Přiwabjenje nětk wosebje přijomne
Přihódne tarify. Přijimanje hač do 65 abo 70 lět

Zastupjerjow
za wysoku provisiju a po přip. připomoc, pyta **„Gilde"** Versicherungs-A.-G. in Dresden
Bezirk-Dir. **Walter Fichte** Bautzen
Reichenstraße 16 I

(Za wutśišć.)

Januar 1932

50 pj.

(Podpismo wotebĕrarja „Serbskich Nowin")

Tutón wotrězk płaći za nawěšćki w měsacu januaru 1932

Maće-li nješto na předań? Abo chceće nješto kupić?

Potom wutŕihajće tutón wotrězk. Nawěštk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenjezkow tuńšo** wobliči.

Přiloha k čisłu 6

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 8. januara 1932

Woda spaduje — wichory njemdrja

Wulka woda jaśo popuśćenje. W Sakśej wjazy njeśwyśy strach powodźenja. Woda w rěkach spaduje je wuhojaćom Łobja. Jeleśnisti wobtład jo wśchudże jaśo porjadnje wotmětwa. Jenoź ś Lauensteina do Glashütte hiśchcze cłahi njeśćdźa.

Wulki strach hrožeśche śrjedu měśtu Deśau, dokelž bě jo haćenje Modły pola Rätzowa pśechedrěło. Sirény hnydom zyłe měśto śalarmowachu. Haćenjowy śchkit, śchupo, wojazy, techniśka pomoc a politiśke organizacije hromadże dźěłachu na haćenjach, so by jo strach wotstronił. Sćamo psches zyłu nóc dźěłachu w śwětłe reflektorow. Wokoło Bitterfelda je zyły kraj powodźeny a runa jo wulkemu jśorej. Nětko woda hižo pomałku spaduje.

Wulka woda łaknadźa też pola Dortmunda. Tam je rěka Lipa a Seseka zyły kraj powodźiła a wjele śkłody naćinika.

W śewjernej Cźśśej je woda jo dobyła do wuhlowych podkopkow, tak so tam wjazy dźěłacj njemóžeja. W Chomutowje je jo měśćanśki wodowod dospołnje śnicził a wobydlerstwo je śwjetścha bjes wody ł picu.

Lědy je powodźeńska katastrofa popuśćeźła, łakhadźeja śaśo druhe źiwjoły pśichrody — wichory. Wot Atlantiśkeho ozeana jo wichory bliźa, kiž śrjedu popołdnju hižo Jendźelśku dośćahnychu. Lódźe w kanału su wobroźene. Na Temśy je mjeńścha łódź jo śatepiła. Lódźe njemóžeja ł pśihótowow wujěź. Na Holśteińskich pobrjohach wichorowy pśihiwał hrošy. Wětry ł króteśkeho wjeczora njemdrja a wody waleja do Łobja. Na tutej rěźy je jo mała łódź śatepiła. Mosśadka jo njemóžeśche ani wutkhowaź.

Też w nawjeczornej Němskej běše powodźenje wulkich rozměrow nabyło. Naš wobraz nam předstaja ze wśěch stron z wodu wobdatu měśćansku wodarńju w Bochumje-Stiepelu.

Cyrkwinske powěśće

1. njedźela po Tŕoch kralach, 10. januara 1932.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje farař Kapler rano ⅛8 hodź. němske Boże wotkazowanje, farař Tišer dop. ½9 hodź. němsku a ½10 hodź. serbsku Božu słužbu.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći. Pop. w 4 hodź. přednošk ze śwětłowobrazami wo „Mójzasu" za dźěći. Wječor ⅛8 hodź. samsny přednošk za dorosćenych. Dźěći njech přinjesu sobu 10 pj. jako přinošk k zarunanju wudawkow. — Pónźelu wječor ½9 hodź. zjednoćenstwo kśesćanskich żeleznicarjow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć wo Jez. 40—55 (k. farař Schneider).

W Rozwodecach je pop. w 3 hodź. na šuli bibliska nutrnosć. — Zjednoć. wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć pónźelu wječor ⅛8 hodź. w Hodźiju, wutoru w Zemicach, śrjedu we Wulkej Hartawje, stwórtk we Wjelećinje a pjatk w Rachlowje, wječor ⅛8 hodźin.

Z Barta.

Dopołdnja we 9 hodź. so serbske pśedowanje čita.

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodź. změje farař Bóje němsku spowědź, dop. ½9 hodź. farski vikar Böttger němske a w 10 hodź. serbske pśedowanje. Pop. w 2 hodź. změje farski vikar Böttger kemšenje za dźěći 1. hač 4. šulskeho lěta.

Pónźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Srjedu wječor we 8 hodź. zhromadźizna towaršwa młodźeneow. — Stwórtk pop. ¼4 hodź. zhromadźizna žónskeho towaršwa pola Hilic. wječor we 8 hodź. towaršwo młodych holcow. — Pjatk wječor ⅛8 hodź. bibliska nutrnosć w Kózlach.

Z Bukec.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. ½3 hodź. bibl. hodźina w Čornjowje (Zjednoćenstwowy wothladař Schmaußer).

Wumrěł: Jan Běrka, wobydleŕ we Wujeźku, 86 lět, 6 měs. a 16 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Dopołdnja w 9 hodź. so serbske pśedowanje čita.

Z Hodźija.

Rano ⅛8 hodź. změje farař Voigt serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. (Farař Wjezań w Huscy pśeduje.) Zběrka za zwonk. misijonstwo. — Pónźelu wječor ⅛8 hodź. změje k. Zimmermann z Budyšina w spomožeŕskim domje biblisku hodźinu.

Z Hrodźišća.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. Kolekta za misionstwo mjez póhanami.

Z Khwaćic.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. — Stwórtk wječor w 7 hodź. němska a we 8 hodź. serbska bibliska hodźina we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½—5 hodź. serbska liturgiska nutrnosć w cyrkwi, wuwjedźena wot serbskeje spěwneje kupki „Lumir", pod nawjedowanjom k. hudźbneho direktora Bj. Krawca z Drježdźan.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodź. je němske pśedowanje, na to němske kemšenje dźěći (wosadny farař). Zběrka.

Z Łupoje.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Pop. ½3 hodź. dźěćikemšenje z darom za misionstwo. Pop. ½3 hodź. žónske towaršwo na farje. — Srjedu w 7 hodź. serbska bibliska hodźina na farje. — Stwórtk w 3 hodź. němska Boża słužba w Hórćanskej šuli.

Z Nosaćic.

Dopołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodź němska Boża słužba.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. ½11 hodź. wosadna zhromadźizna w cyrkwi. Kemšenje dźěći w Poršicach je dop. ½10 h. za mjeńše a popołdnju. ½2 hodź. za wjetše dźěći. Popołdnju ½3 hodźin towaršwo młodźenc ow we žónskeho towaršwa pola Handrikec w Poršicach. — Stwórtk wječor ⅛8 hodź. je serbska bibliska nutrnosć w Poršicach w nowej šulskej jstwi. — Wumrěła: Haňža Amalia Augusta zwud. Lichtwarkowa rodź. Hajnikec, wobydleŕka w Poršicach, 81 l. 9. m. 19 dn.

Z Wósporka.

Dopołdnja w 9 hodź. je pśedowanje (wosadny farař.) Zběrka.

Z Wóslinka.

Rano w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Kolekta. Pop. ½5 hodź. Boża słužba w Čisowje.

Studnja mudrych z rańšeho kraja

(Pokrjačowanje.)

„Potom móžu frosumnicy, so wuhladaju tu T e b j e", muźśi dśesche.

„Ale njeje dha tuta jena je śwjatośćenych śtudujow, kotrejž jenje njewuśtwrnu? Swokel dŕje by hewak měła tuto mjeno?"

„Wěm, so je śwjatośćena", dźesche źuchota, „ale śchto to wuczini? Tammi tśo mudri śu w paradźiju."

Tśo zuśtnizy na jo pohladawśchi jo wopraśchachu: „Snajeśch Ty wopraudźe śtawiźnu tuteje śtareje śtudnje?"

„Snaju śtawiźnu wśěch śtudujow a źórłow, wśěch rěčźiow a rěkow", wotmołwi źuchota ł hordośeju.

„Potom pśichótuj nam wjeźele a powědaj ju nam!" zuśy prośachu. A woni śeźydachu jo w kole wokoło śtareje napjećerźiwnjgo wśěcheho poradźenja a pśihipośłuchachu.

Śtuchota śakaśchinjo ječeśche śtulena na kromje śtudnje ław bojśaŕ na śwojim drjewjanym śtólčku a śapoča:

„W Gabeźu, w měśće w Medijśej, kotrejž leži pśichi kromje puśćiny a jo mi runje tehdła hušto ł lubemm pśehebywanišchću ta, běchu pśched mnohu lětami tśo muźojo źiwi, kótśi běchu śwojeje mudrośće dla śławni. Woni běchu pak tola też jara ćhudźi, śchtož běśche tam jara žadny pśichipad, pśeteź w Gabeźu bywaśche wědomośćej wuźkoto cjeśćena a derje płaćena. Ale pola tutych tśioch muźow móžeśche lědy hinak być, pśeteź jedyn ł nich běśche prastary, druhi běśche wuńadny a tśeśi běśche cźornuch ł nijaśhojtnjaj hubomaj. Cźłowjeźkam źdaśche jo pśeni być pśichetary, so mohł jich hiśchcze wuczić, druhemu ćhodźachu je puśća, dokelž jo natuknjenja bojachu, a tśeśemu njechachu pśichipośłuchać, dokelž wěrjachu, so njeje ł Aethiopije hiśchcze ženje mudrośćej pśichikhadźała.

„Tśio mudri jo mjes tym w źiwojim njeśbožu śpihećeśchich. Wodnju prośchachu pśihi śtaŕźnych durjach templa, a w nozy śpachu na ławźnej tśeśce. Tak mějachu śnaźnjenśicha ławdnośćej, ječi ćhwilu ł tym pśichikrótśechcej, so rospowtinachu śhromadźe wścho spodźiwne, śchtož běchu na wěźach a cźłowjekach wobkedźbowali.

„Jómu w nozy, jako pśichi ječi na tśeśche śpachu, kotraž bě porośćena ł hušteym cźeńśenjom, pohłuśchajmy makom, wotmeji najśtarśchi, a lědy bě wokoło jo pohladał, ždyž też hijo druheju wułubił. „Khwalena budź naścha ćhudoba, kotraž nutuje naš, wonka pod njebjom śpaeś!" dźesche wón k nimaj. „Wotmeźtaj a pośłyśitaj źiwojej woczi k njebju!"

„Haj", rjekny źuchota ł trośchu mjehśichim błoosom, „tole běśche nóz, na kotruj cźłowjek, kotryž je ju wohladał, jenje njemóže jabyć. Tak jaśny běśche powětr kaž hiśchcze jenje. Śwětło źiwinjeśche tam a śem a hwězdy na njebju pośtiśćachu hiśchcze njewidźany napohlad.

„Ale we wulkej dalokośći a wyśoko horjeka w powětrach wuhladachu tśio ułiźojo źłatu cźinićku naśtawaćej. A tuta cźinićka pśeleśeźo powětr runja bóśej pśihikhadźeśche pśeśeze bliźe a bliźe, a cźim bóśe jo tutón ból błiśeśche, cźim jaśniśche jo wón śwěćeśche, ale śwěćeśche jo kaž jaśne tóźe — Wób dał, so bychu wśchě jeśtkuźe! —, ždyž j pułpta wułěźu. Ból wjawśche wjeśći a wjeśći, a po něcźim rospukny jo jeho cźemny wodźeŕ, a śwěćo wuźiwaśche jo jemu je śchtyrjoch jaśnych łopjenow, kotreż jo k jeho śtronam wotśhcećépichu. Ždyž bě śtónćnje tak błubo pśihićhoł, kaž najbliźe śtejaja hwězda, wón posaśa. Tu wotśpihnychu jo cźemne kónzy wodźerka, a roźkećeśe wasche łopjeno po łopjenu kraźneho, rózowabrjuheho źwětka, kotreż łyboleśche jo runja hwězdje wuźrjebj hwězdow.

„Ždyž ćhudźi muźojo tole pytnychu, prajachu ječi woni w źiwojej mudrośći, so je jo w tutej hodźinje na śemi dyrbjał mózny kral narodźeć, kral, kotrehož móz budźe hiśchcze wjetścha hač móz Cyrusa abo Alekśandra Wulkeho. A woni prajachu ječi:

„Podajmy jo k ŧtarśchimaj nowonarodźeneho a powěmy jimaj, śchtož wohladachmy! Njech je, so mutnjetaj naš ł mećśchkom flota abo je ślotej narućznizu."

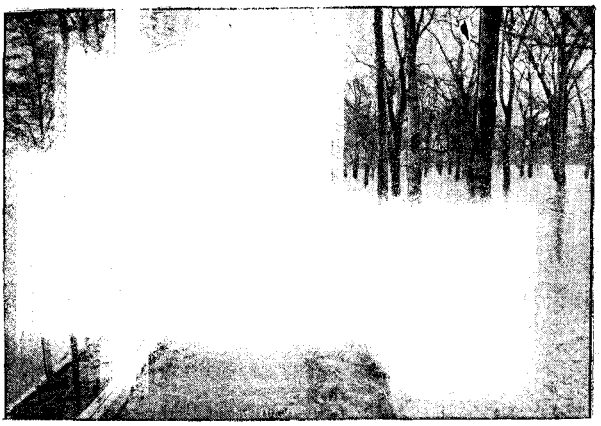
„Tuž wśachu ječi śwoje dołhe puśćowańśke kije a podachu jo na puć. Puśćnjo psches měśto pśechećrućachu měśćanśke wrota, ale tam kombjachu jo ćhwilu, dokelž pśched nimi wupścheśtrěwaśche jo wułka, njepódna (ach, tak lubojna) puśćina, kotruž cźłowjekojo hidźa. Tu widźachu, so nowa hwězda ł wułkim śwětłym prutom na puśćinu pokaśowaśche, a ł hwězdu jako puśćowym pokaśowaćejom puśćowachu tam woni pokojneje mysśle.

„Zyłu nóz łrocźachu woni po dalokej pěśkowej runinje, a takle puśćnjo powědachu ječi wo mlodym, nowonarodźenym kralu, kotrehož namakaju we śłoźanej kolebzy, ł drohotnymi kamuśchkami ječi hrajkajo. Pśchikrótcźichu ječi nózne hodźiny, powědawśchi ječi wo tym, kak chodźa pśched jeho nana, kralа, a jeho macj, kralowunu ćłupiéj, so bychu jimaj wośśewili, kak śpodźa njebjeźa jeju žynej mój a ćyłnośćej, rjanośćej a śłodźo, a so hnydź mózniśchi hač Salomon.

„Leźach runja łakazej lawizy w puśćinje", dźesche źuchota, „a ćhyhch ho je wośćémi cźłowiceni łacźnośćeje na puśćowarjow waliéj, ale woni mi wuczekmychu. Hwězda wjedźeśche jich zyłu nóz, a jako bo na ranje njebjo wobśwětli a wśchě druhe hwězdy śblédnychu, wośta tuta hwězda wutrajuje na njebju śtejo a śwěćeśche jo nad puśćinu, dóniž njedowjedźe jich k płodnej kupje, hdjež namakachu źórło a na płodach bohate ławdnośće śchtomy. Tam wotpoćowachu psches śwětły dźeń, a hakle w nozy, ždyž widźachu łajo hwězdnu pruhu nad puśćinu jo błyśchcźicu, puśćowachu dale.

„Po nahładje cźłowjekow", źuchota pokraćowaśche, „bě tuto puśćowanje rjałe. Hwězda wodźeśche jich śtajnje tak, jo njeběchu ani łacźni ani błódni. Dowjedźe jich ninto wótrych wójtow, da jo jim błubokemu, drobnemu nałwětenu pěśkej wuwinyć, wułkowa jich pśched wótrum jaśnym śłónćkom a ławlynmi puśćiśtikmi wětrami. Cźi tśio prajachu ječi naśtajnje:

(Śłónćenje śćěhnje.)

Sobustawy Technickeje nuzneje pomocy a jich dobrowólni pomocnicy twarja pola Dessawy provisorske haćenja, zo bychu zadźěwali dalšemu postupowanju wulkeje wody Modły (Mulde).

Hospodarski rozhlad

Pjatk 8. wulkeho róžka 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	14,24	100 čěskosł. krónow	12,74
100 šwajc. frankow	82,12	100 franc. frankow	16,51

Swětowne burhi na poměrny w politiskim a hospodarskim nastupanju wulkerje pśeśeljelniśno składuju. We New Yorku a teź w Londonje kurhi rentowych a dołhich liśćinow žywjeńo poskupowachu. Wośebje kurhi němskich rentowych a dołhich liśćinow go skrucowachu. Do wólbow 20. septembra 1930 zapśijachu němske rentowe liśćiny we kwiraju kurhi wo njeźo 89 proz. Po tutej wólbje, jako radikalne němske nazionalistiske strony dobuchu, klešny kurs na njeźo 40 proz. Cśim bóle tute strony wśich wólbach dobywachu, cśim bóle němske rentowe liśćiny spadowachu. Jako znaty nazionalistiski wjednik do śwěta trubjeśe, so bórzy němske knježeńtwo nastupi, swójmu go kurs haćź na 29 proz. Tute klešnjenje kursa němskich rentowych a dołhich liśćinow je bobu i najwjetšej pśicśinu, naśeho hospodarskeho hubjeństwa. Sćěhowanje widźo, so statny kanzler a jeho knježeńtwo go njeźobalakow njestrózha, ponatla sajo dowéru do němskich pomérow zrébo.

Produktowe wiki pśichwalowachu wjeźera pśeśenizy sajo wo 5 pjenježkow pódběhnjene płaćišiny. Rožka bě sajo žadniśko, tuž płaćišiny wo 15 pj. po zentnarju postupichu. Jowsajšeń a wowsy dotalne płaćišiny dźeržeśachu. Wobrot wosta pak žnadny.

Zentnar płaćeśe wjeźera w Barlinje:

pśeśenizy 11,10—11,20 hr. (10,75—10,85 hr.), rožki 10,75—10,85 hr.), nalětnjeńo ječmjenja 7,65—8,25 hr. (7,55—8,20 hr.), nasymśeńo 7,40—7,60 hr. (7,40 hać 7,50 hr.), wowsa 6,70—7,10 hr. (6,65—7,05 hr.)

w termińowym wikowanju:

pśeśenizy:
sa měrc: 12,15 hr. (11,90—11,92½ hr.),
sa meju: —.— (12,32½ hr.),

rožki:
sa dezember: —.— (9,92½—9,80 hr.),
sa měrc: —.— (10,30 hr.),
sa meju: —.— (10,67½ hr.),

wowsa:
sa měrc: —.— (7,73¾ hr.),
sa meju: —.— (7,72½ hr.),

Wiki śchwórtk w Kamjenzu.

Pśeśenja 10,50 hr. (10—10,20 hr.), rožka 9,75 hr. (9,50—9,75 hr.), jeźmjeń nasymśi 8,50 hr., nalětnu 9 hr., wowsy 7—7,25 hr. (7,25—7,50 hr.), pśeśeńcna muka 23,50 (23 hr.), rżana muka 16,20 hr. (16 hr.), pśeśeńcne wotruby 5,80—6,20 hr. (5,75—6,10 hr.), rżane wotruby 6,25—7 hr., žyno 2,25—2,50 hr., słoma i masch. młócź. 2 hr. (2,50 hr.), słoma k sajźanju 1,80 hr., běrny běłe a cźerwjene 2,80—2,75 hr., běrny žołte 3 hr., butra 1,10 hr. (1,30 hr.), jeja 12 pj. (13 pj.), hušy punt 90—95 pj. (90—95 pj.), prošata 8—13 hr. (7—10 hr.) běhali 30 hr. (30 hr.), kał świnjorizy śchtuka 35—40 pj., kał běły 10 pj., cźerjowjeny 10—12 pj. (12 pj.), zyhła 12 hać 15 pj. (15 pj.), łobioda jeźojna 15—20 pj. (20 pj.), śelerij (měrnik) 15—25 pj. (20—30 pj.), kśen 60—70 pj. tomaty 50—70 pj., jabłuka 5—25 pj. (5—15 pj.), běrny punt 4—5 pj., kólrabi 5—10 pj. śchtuka, morchej 8—10 pj., radišći 6—8 pj., rjećhej walcźk 10 pj., wlóśte worjechi 40—50 pj., łśěne 50—60 pj.

Płaćišiny w śpinkach wośnamjenjeja płaćišiny sajźeńcnjeho tydźenja. Hdyž žane nasponmjone njejšu, tam go płaćišiny pornjo sajźeńcnemu tydźenjeju njepśeměnichu.

Wiki śchwórtk w Lubiju.

Butra pol punta 65—70 pj. (70 pj.), jeja śchtuka 12 hać 13 pj. (11 pj.), twaroh 20—25 pj. (25 pj.), kał běły 5—8 pj. (8 pj.), kał cźerjowjeny 10—15 pj. (9—12 pj.), kał świnjorizy 40 pj. (40 pj.), kólrabi 8—10 pj. (10 pj.), zyhła 12—15 pj. (12 pj.), jabłuka 5—15 pj., běrny 3 hać 4 pj. (3—4 pj.), hušy 80—100 pj. (95 pj.), pśeśenza 10,20—10,50 hr. (10—10,20 hr.), rožka 9,60—9,90 hr. (9,80—10 hr.), nalětni jeźmjeń 8,50—9 hr., wowsa 7,20 hać 7,50 hr.), běrny 2,25—2,75 hr., žyno nowe 2.20 hać 2,70 hr., słoma i masch. młócź. 1,60—2 hr. (1—2 hr.), pśeśeńcna muka 18,25—19 hr., rżana muka 16 hr. hać 16,50 hr. (16—16,75 hr.), pśeśeńcne wotruby 6 hać 6,20 hr. (6,10—6,30 hr.), rżane wotruby 6 hr. hać 6,20 hr. (6,10—6,30 hr.).

Płaćišiny w śpinkach wośnamjenjeja płaćišiny sajźeńcnjeho tydźenja. Hdyž žane nasponmjone njejšu, tam go płaćišiny pornjo sajźeńcnemu tydźenjeju njepśeměnichu.

Wiki w Khorzębušu.

Mjaso howjaze 65—90 pj. (70—90 pj.), cźelaze 60 hać 100 pj. (80—100 pj.), kłowjaze 80—100 pj. (110 hać 130 pj.), świnjaze 65—90 pj. (70—100 pj.), měd w płastach 1,70—1,90 hr., jeja 12 pj. (13 pj.), butra 1,10 hr. punt (1,20—1,30 hr.), twaroh 25—30 pj. (25 hać 30 pj.), lany woliś 1 hr. (90—100 pj.), linu 1 hr., śchejuki 1 hr., karpy 80 pj., hólbje mjode 50—100 pj. (50—90 pj.), kury žive 1,80—2,50 hr., kapony žive 2—3,50 hr., hušy sorjeśane 80—90 pj., kocki 90—110 pj. (1—1,10 hr.), gornik 0,40—1,20 hr. (0,40—1 hr.) kolrabi 20 pj. śchtuka, morchej 5—10 pj. (15 pj.), kał świnjorizy 35 pj. (25—30 pj.), kał běły 10 pj., wirśingowy 15—20 pj. (15 pj.), cźerjowjeny 15—20 pj. (15 pj.), zyhła 15 pj., běrny 2,75 hr., worjechi wlóśte 45 pj. (40 hać 50 pj.), łśěe 50—55 pj., jabłuka 10—30 pj. (10—20 pjenježkow), měrnik 20—25 pj. (20 pj.).

Płaćišiny w śpinkach wośnamjenjeja płaćišiny sajźeńcnjeho tydźenja. Hdyž žane nasponmjone njejšu, tam go płaćišiny pornjo sajźeńcnemu tydźenjeju njepśeměnichu.

Świnjasze wiki w Khorzębušu.

Pśichwali běchu 1084 prošatow a 172 běhlikow. Te płaćachu:

prošata: małe 5—8 hr., hrěnje 8—11 hr., wulke 11—14 hrivnow,

běhaki: małe 14—30 hr., hrěnje 30—50 hr., wulke 50—70 hr.

Wiki běchu hrěnje, płaćišiny kaž dotal. Teź pornjo sajźeńcnemu tydźenjeju go płaćišiny njepśeměnichu.

Płaćizny rěznjeho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

7. januara

1 wol., 20 byk., — krow., — jałoje., 490 ćelat., 84 wowc., 348 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. —; 2. 40—46, 3. 36—39, 4. 30—34, 5. —; swinje: (přez 300 pt.) 45, 2. 43—44, 3. 40—42, 4. 38—40, —; rancy —.

Wiki rěznjeho skotu wjeźera w Drježdźanach.

Stotu běchu malo pśichinali. Sa njón go rěznjacy ličoš jara malo sajimowachu. Jenož wot ranja rospśedawachu na wikach nješto rjanych, cźežkich a sbohom tucznych świnjow po dotalnych płaćišinach, połojašcho běchu płaćišiny pśi klagatym pśedawanju trochu śłóčene. Cźelata mježachu sajo śchpatne wiki. Naśeńcje cźelata ličoma dotalne nijke płaćišiny dosahichu. Sćěnje a śchpatne cźelata pornjo posledninu wikam nješto pśichiśadźichu.

Śudniśke powěźe:

Pśeśeśadźowanja:

sobotu 9. wulk. róžka 1932:

w Korjezach w Spalteholzej hosćeńcu dop. w 10 h.: mjaśe kolo,

w Wiśtopizach na śudniśtwje dop. w 10 hodź.: śćěrota a połzała mlócźawa, brabantski pluh, wśelakne mjeble,

Konkurs:

Nad sawostajeńcstwom hobuwobśedźerja fabriki Ernsta Michała Mühle w Lubiju je śud śudniśke zarjadowanje wotewrił. Sarjadnik je měšćańskeho śudnika Gustaw Nychać w Lubiju.

Swěśeńcśe jednanja:

Swěśeńcśe jednanje wotewrichu nad ratarskim statokami:

tuhlerja Jana Wünsche w Schpitalach pola Lubi a,
tuhlerja Alfreda [illegible]a w Kotmarju,
tuhlerja Otty Wi[illegible] Henrichsdorfje cło. 44.
tuhlerja Pawoła [illegible]ma Kunca na Zlonje,
tuhlerja Jana F[illegible]šarka w Bónjecach,
tuhlerja Jakuba [illegible]a w Hornim Wujezdźe,
tuhlerja Jurja S[illegible]e w Radworju,
tuhlerja Erwina K[illegible]ge w Hrubschezach,
tuhlerja Ernsta Hermanna Duchti w Kólach pola Budyšec,
tuhlerja Mikławscha Schlitz w Khanowje,
tuhlerki Listi swob. Voigtowej w Konjezach pola Kamjenza,
tuhlerki Berty Wittigowje w Herwigsdorfje cło. 44.

Sapiś samoježeńskeho prawa:

Do sapiśa samoježeńskeho prawa na śudniśtwje w Kamjenzu sapiśachu:

prawa sarjadowanja a wužiwanja samoježa swójeju mandželskeju nimanc:

a) Paweł Schojta, śkłaśaŕ w Nalbizach na samoježu swójeju mandželskeju Marlje rodź. Racheleu,

b) Artur Kurt Röśicha, śkłaśaŕ w Cźornowje pola Kamjenza nad samoježu swójeju mandželskeju Alwiny Hedwigi rodź. Gartenez.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, wowak 100 kg.

Płaćizny po złoty hriwnje

	7. 1.	6. 1.		7. 1.	6. 1.
Pšeńca	222-224	221-223	lunny	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	190-192	187-190	woka	16,0-19,0	16, -19,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	10,0-12,0	10,0-12,0
jećmjeń	153-165	153-165	žołte łupiny	14,0-15,0	14,0-15,0
wowsa	134-142	134-142	keradella	22,0-27,0	22,0-27,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńc. muka	27,2-31,2	27,0-31,0	lany wosušk	12,3-12,4	12,2-12,4
rżana muka	26,1-28,1	26, -28,0	such. truhanc	6,50	6,40-6,50
pś. wotruby	8,75-9,25	8,75-9,00	bomb. kruški	12,1-12,3	12,1-12,3
rżane „	9,00-9,50	9,00-9,50	syno, 56 kg	1,71-1,93	1,7 -2,00
raps	—	—	rżana słoma	0,75-0,90	0,75-0,80
hróch Viktor	21,0-27,5	21,0 27,0	pšeńc. „	0,50-0,60	0,50- 0,60
lane symjo	16,0-18,0	16,0-18,0	wowsna „	0,70-0,80	0,70-0,80
pjeluški	—	—	ječa „	0,65-0,75	0,65-0,75

Zapósłane

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Ponižna próstwa na evangelskich kk. duchownych.

Cźitajo lětne rozprawy z našich evangelskich wosadow, dobrych Serbow stajnje mjerza, hdyž cźitaju: Spowědnych bě telko Serbow, telko Němcow. Lěpje drje by było, hdy by so pisało: telko bě na serbskej a telko na němskej spowědźi. Hdyž sebi tych Serbow bliže wobhladaš, kotriž na němske kemše abo spowědźe cźełkaja, su to zwjetša tak mjenowani „też křesćijenjo“. Bychu-li woprawni wěrjacy křesćijenjo byli, bychu stwórtu kaznju a z tym réć swojeje maćerje zaně měli. Jenićery hruby, njećesany a zwjetšny cźowjek njeznaje a nochce znać najdrohotnišeho jenu do kolebki położeneho pokłada. Tohodla teź prajimy, zo woni cźełkaja kaž łube skoćatka, kotrež njewodźi žane druhe hłubše zaćuće pśi jeje kročelach, hač jenićery zwućeny khlełpk. Stoź pśećerske dźźći nastupa, bychmy prosyli pisać: telko bu na serbskim a telko bu na němskim konfirměrowanych. Zo ličba serbscy konfirměrowanych z kóždym létom wotběra, je zrudźacy fakt. Wina je we wšelakich pomérach, najwóle hrěšitaj dwě staršiski dom a pak teź naše šulske poměry. Němscy konfirměrowane dźźći přińdu zwjetša z horka naspomnjenych „też křesćijanskich“ domow. Swjaty skutk konfirmacije je tajkej družinje staršich eyle zwonkowny cźink bjeze wšeho zaćuća, zo so tu jedna wo dźěśćowe wěcne, ale teź časne zbože. Rozhladuj so za dalšim pućom němscy konfirměrowaneho serbskeho dźěśća. Zwjetša bě swjatemu Božemu wotkazanju dźeja pśeni a posledni raz, jeli nic scyla w Božim domje. Wěmy, zo z našimi rynčkami žanemu cźitarjej Serbskich Nowin pśeblizko njestupimy. Kóždy cźitaŕ Serbskich Nowin je tola za swój lud z njepowalnym dubom.

Wjele mohło so teź prajić, hdyž Serbja sebi za swoje dźźći žadaja němske wukśćenje, serbskaj nawoženja a njewjesta němske wěrowanje abo serbscy zawostajeni za swojich zemrětych němske khowanje. Pśicźiny su zwjetša zwjerśne a pśi tym dosć hłupikojta zmyslenosć. Hdyž Serbja swojich zemrětych němscy khować žadaja, zamołwja so zwjetša z tym, zo najskerje tola teź tón abo tamny Němc „na prewódźenje“ pśińdże. Hdyž skóńcnje pśińdże, stanje so to k cześći zemrěteho, nic pak zo by ze słowow fararja nješto domoj njesł. Jemu su rěcze pśi khowanjach zwjetša khětro jara „šnupe“. Zwjetša pak žadyn Němc njepśińdże.

Nětko pohladajmy na rowowe pomniki. Na porhjebniśćach w serbskich wosadach a na rowach Serbow zetkuješ so najbóle z pomnikami z němskim napismom. Kajki njerozumł! Stó pyta row pokhowaneho Serba? Jeho serbscy pśiwuzni — jeho serbscy pśećeljo, jeho serbscy znaći. Hdyž tam cźitaja serbske napismo, wita jich a strowi jich tam pokhowany swojich serbskich pśiwuznych, pśećelow a znatych. Ow, wjele ma so w lubych Serbach hišće porjedźeć.

Stary cźitaŕ w mjenje mnohich.

Přilopk

* **Nèhdyšni kèžor itholik.** Bywšni němšti kèžor Wilhelm II. je itholik, dokelž je žo pśichi drjewokakanju nahynuł. Wilhelm drjewo kala je itrowotnišich pśicźin. *Khorowješ njeje itrašcheho raja.*

* **Wulki wichor w Amerizy.** Pola Jaklona jatkodźeše itrašchny wichor, na kotryž ześěhowaše wulka woda. Pjeć wozbow je mort a połsta bu cźełto ranjenych. S nich itjo teź hižo mrěja. Je wjele ichkody nahlo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a šiści Smolerjec knihićišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čłoneho znjezbožonja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožonje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 7 — **Budyšin — Sobotu, 9. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Jednanje wo podlěšenje Hindenburgoweho presidentstwa

S němskim finansowym ministrom dr. Groenerom a němskim kanclerom dr. Brüningom wo podlěšenju Hindenburgowho presidentstwa pojednawšchi je Hitler Ginbl, so hač do sobotu pšchipołdnju wotmołwi, kak so nazionalna sozialistiska strona k tutomu prašenju stoji. Mjes tym chce so wón z wjednikom němskonazionalneje strony Hugenbergom rosprajić. Po Hitlerowym měnjenju podlěšenje presidentskowheje periody smyslej němskeje wustawy njewotpowěda. Ludej by so dyrbjała składnosć dać, swoje wěrne měnjenje pšchi wólbje wuprajić. Finansowno-politiske rozwieše, kotrež je so pšchi gmejnskich a šejmskich wólbach pokazało, njeby so hnuźo z tym pšcheporhnyć, so by so presidentowa wólba njewotměła. Hitler ma potajkim wobmyslenja pšchećiwo podlěšenju presidentstwa. Jeli so by pak wono swonkownopolitiskich pšchećiwnikow dla misne było, by so ludej dyrbjało na druhe wašne składnosće dać, swoju wolu wojsiewić.

Sozialdemokratiske stejišćo.

Lěwizowe strony su pjatk wječor w Barlinje w Germania-salach shromadźiłu wjedle. Sozialdemokratiski rěčnik, knježeństwowy radźićel Mühle, je mjes druhim rjekł, so je so Hindenburg z winu kommunistow za presidenta wuswolił. Hdy bychu dźensa republikanšy możnosć swobodneho postajenja w Němskej měli, njeby Hindenburg jich kandidat był. So pak by so presidentowu jenoho nazionalneho sozialistiskeho kubłikarja zadźewało, bychu też republikanšy dyrbjeli ćežki wopor pšchinjesć, so bychu za Hindenburga hłosowali. Swjatkowy sjezd **němskostatneje khorhoje** je 24. septembra wobjawił, so němskostatna khorhoj **we wobnowjenju Hindenburgoweje kandidatury** jenježne możnosć widźi, presidentstwu jeneho nazionalneho sozialista bjes wobydlerskeje wójny zadźewać.

Stegerwald wo położenju

W zentrumskej shromadźiźnje w Kölnje je němski dźělowy minister dr. **Stegerwald** zyle nětčišće hospodarske a politiske położenje rozłožił. Brüningowy kabinett, tak wón praji, je nadawk měł, němski lud z podaćeho kšewa a bindow prjedawšich lět

sašo do strózbeje woprawdźitosće

wróćo dowjesć. Dźěło Brüningowoho kabineta je smyslu měło, dowěrjenje tukroja a wukraja wobnowiće, sjawne a privatne finansy bjes noweho dołha wuprawić, němske hospodarstwo pšchećiwo konkurrenzy khmane zdźerżeć a němsku měnu schtikać. Wulki dźěl pšchedwuměnjenjow sa tele sameny je so hižo dospił. W poslednich njedźelach tjej němskemu knježeństwu dwě sašadźe njehibićiwje pšched worzomaj stałej:

Pšchi wschěch wobsłužnostnych z wurunanym hospodarskim planom do Lausanna hić

a na žadyn pad dla njewurunaneho hospodarskeho plana **stotu měnu wopuschćić.** Tymajše sašadomaj maju so wschě druhe podrjadowarjo. We tu khwilu njerozsudźa, hač prawizowe abo lěwizowe knježeństwo, ale, so by so zentrumska strona znowa z experimentami stuttskowneje a swonkownje politiki njenakładnje **„Nukuju sa to"**, dr. Stegerwald swoju rěč skónči, so by w lěče 1932

žadyn pšchepjaty hłudnik jako němski president

njewuswoli. Nadawki bližšich lětow su: Wuswobodźenje z njemóžnoho hospodarskeho a duschownoho położenja, runopravne sarjadowanje do internazionalneje zwisby ludow a wuzjiśenje a sjednoćenje sozialnieje a nazionalneje myzle.

Nowowolby do pruskeho sejma budźa w meji

Po wólbje do pruskeho sejma 13. staw pruskeje wustawy praji: Sejm so na schtyri lěta wuswoli. Nowowólba dyrbi so stacz, prjedy hač so tele schtyri lěta minu. Dokelž je so nětčišći pruski sejm 20. meje 1928 wuswolił, dha je wěsty, so dyrbi so nowy sejm pšched 20. dnjom meje 1932 wuswolić. Pruske knježeństwo jako knježeństwo demokratiskeho stata njeje žebi zenje na to pomyślilo, a žebi też nětkole na to njemyślilo, pšchećiwne komule jadnemu połajenju pruskeje wustawy postorcić. Wólby směja so w termiji, kotraž so po wustawje postaji.

W Barlinje dyrbja so brónje připowědźić

Barlinski polizajski president je na podłožu schtwórtkeho nuzowneho wukasa němskeho prezidenta sa Barlinski krajnopolizajski wokrjeź porucził, so maju so tśělne, bijaze a kalaze brónje hač do 15. februara pšchipowědźeć. Wot pšchipowědźenja su jenož mjenješeju płaćiwych lětnych houtwinskich wopišnunow a brónjowych wopišnunow a tajzy sostajniny wušmwobodźeni, kotśiž maju prawo brónje nošyć.

Hessenski přepytowacy wubjerk

Po žadanju nazionalnych sozialistow wustajeny pšchepytowański wubjerk hessenskeho sejma, kotryž ma sostajnje dźěła sozialdemokratiskeho stuttskowneho ministra Leuschnera a wschelakich polizajskich a justicznych měsnow pruhowacz, je so schtwórtk sašo sešoł. Nazionalni sozialistiski bźěhu Leuschnera winowali, so je so wušmwobdźenje wo dobrym mjenje **dr. Schäfera** zamołwitu, kotryž je Bergheimski dokument wojewił. W tymle wušmwobdźenju njeje Offenbachske polizajstwo naspomnilo, so je Schäfera we Weimarje potwołtali. W knježeństwowej wotmołwje so praji, so minister Leuschner nima z tejle wěcu nješo činić, a so Offenbachske polizajstwo njeje wo Schäferowym potwołtanju nješo wědźało. Nowak je so swědźiło, so je Schäfer hižo w februaru 1931 wjednik nazionalno-sozialistiskeje stupiny w Offenbachu był, mjes tym so je so pokrokowane wušmwobdźenje w dobrym mjenje hoše w oktobru 1931 dało.

Anhaltski ministerski president so znowa wuzwolił

W pjatkowym posedźenju anhaltskeho sejma su ministerskeho presidenta Deista, kotryž bě wróćo stupił, dokelž bě jemu wjetšina njedowěrjenje wuprajiła, znowa z lěwizowymi hłosami wuswolili. Prawiza je hižo nowy namjet na wuprajenje njedowěrjenja pšchećiwo statnemu ministerstwu pšchipowědźiła.

„Angriff" so falsuje.

Barlinski polizajski president je pjatk nazionalno-sozialistiski „Angriff" na dyrbom dnjom dla dweju nastawkow falsajal, w kotrymajž so wohanjenje justicy a sozpiwanje židowskeho nabožeńskeho shromadźenstwa widźi.

Nationalno-socialistisku zhromadźiznu rozpuščili

Shromadźiznu nazionalno-sozialistiskeje strony w Barlinskim sportskim palasu je policija bórzy po jejnym wotewjenju rozpuschćiła, dokelž hlowny rěčnik, dr. Goebbels, pšchećiwo Barlinskemu polizajskemu presidentej dr. Weissej jskchindźaje poroki činješe. Nazionalno-sozialistiski spew wuspěwawschi, so shromadźizna měrnje rozesidźe.

Briand wróćo stupi

Franzowski swonkowny minister Briand je pjatk ministerskemu presidentej Lavalej zdźěl, so khorowatosće dla wróćo stupi. Po jeho měnjenju dyrbi na pschichodnych konferencach w kóždym najmjenjši samóžny muž Franzowskeje zastupować.

Dokelž na 8. pódła swonkownoho ministerstwa dla wumrjeća ministra Maginota też wójnske ministerstwo wobhadźeć, pjeca zyły ministerski kabinett wróćo stupi. Maja za wěste, so republikanski president Lavalej znowa porući, swoje knježeństwo sešadźeć. W nim by Laval swonkowne ministerstwo pschewzał, tola so też **Tardieu** jako tśimany muž njemuje, kotryž by Franzowsku na wotbrojnjasej konferency z wuspěchom zastupował.

Attentat na italskeho konsula w Parizu

Na italskeho konsula Gentila je pjatk dopołdnja italski student Richichi, kotryž je ko 1899 w Palermje narodźił, attentat skušił. Gdyž bě konsul je swojeho automobila runje wuklił, so by do konsulata zajšoł, jedym muž schtyri króć z revolwera do njeho wustrěli. Jena kulka jeho do sćehna trjechi, tola jeho ćežko njeskrani.

Nadpadnika, wjesoho Richichi je Sizilijer, pšched konsulatom strjažowazy policist soja. Richichi praji, so je attentat z wjeselowsćin skušił, dokelž jako džełonjemjer njeje žaneje podpjery dóstał.

Napraschenje pak je dopokasało, so je so Richichi wo italske wjeselske město w Parizu samołwił, kotrež je jemu nětkostatnił, niż sranjeny konsul Gentile, dla njedožahajeje wukhmanjenosće dyrbjał zapowědźeć.

Napjatosć w Indiskej

Pschi knježeństwowym twarjenju w Bombayu su pjatk njeznaći ludźo plakaty pschibili, na kotrychž bě mjes drugimi cźitało: „Bjerće so na kedźbu, wy demonstrowacy padazeho žiwotnoho knježeństwa!" Sostajnikam zo hornuca, so dyrbu so **„wojskom" hindusko-republikanskeho towarstwa hłodali. Cźi bychu kóždeho sostajnika morili, kotryž by k tomu wustrowoły był.**

Wobhadne žiwjenje w Bombayu je skoro zyle sostajene, dokelž zarowanšli tydźeń hischće njeje nimo. Psched wschěmi klamami, w kotrychž so wukrajne twory pschedawaju, stražnjy stoja.

Někotli magistratowi sostajnizy w Bombayskim presidentstwje su wobsebiku **polnomóz** dóstali, po kotrejž smědźa pschesłuchowarjow knježeństwowych wukasow mjesto z dnjom maj lětomaj hač k žydom lětam zajwa zadźerźeć.

Wobsebity wuskas knježeństwom połnomóz da, wosebitych žiwnikow połtajeć, kotrjž smědźa žiwjenje wustajnje wuprajerjej abo zadźerźanych do dalokich stronow wuchnaś.

Schestnasty pschi regiment je pjatk pschez Schalapure se jendźelskej khorhoju cźahnył. Wobdźělenje maschinskich cźełow je wěsće wosło.

Chołlena, presidenta druheje wurjadneje rady Wschoindiskeho kongresa, Anjavia, su tehorunja zajeli.

Nakhwilnemu pschedsydu Wschoindiskeho kongresa, Anjavia, su tehorunja zajeli.

W **Bonares** je policija mjerowana była, demonstrowarjow cźěrjodu z gummijowym klumpachom rozeknaś. Wjele tym su někotre woboby zajeli. Schtyrjoch demonstrantow je do khorownje pschinjosyli, žydom su zajeli.

Knježerjo někotrych indiskich statow su žebi pschesi, so bychu kmětli indiskemu knježeństwu pschi połtóčenju swój-skeho hibanja wschoindiskeho kongresa pomhaś.

Attentat na japanskeho khěžora

Na japanskeho khěžora je so schtwórtk mordarski attentat zjpytał. Gdyž je wón z wojerskej parady wróćesechje, so do njeho w Tokiu bomba cźišny. Bomba pódła wosa rozbuchny, kotryž sa khěžorowym wozom jědźeše. Jenož kěi jeneho policista je so zranił. S bombinym rozbuchnjenjom so lud do hrozy da, kotryž bě so jejchoł, so by khěžora nimo jěć widźał. Nadpadnika mójachu hnydom zajeć. Wón mjesche hischće druhu bombu w saku. Jeho do policajskeho prezidia donjesechu, kotrež je zyle w klipsoći.

Policija je wojsiewila, so je nadpadnik korejski kommunist, kotremuž bě kommunistiska strona w Koreji porućiła, attentat skušić. Policija je wobsebźene pschepytanje zajwedła, kotrež je hižo pschinjosyło wuznaśe pokazało.

W Japanskej je nadpadk wulke rozhorjenje zbudźił. Diplomatiske zastupjerstwa su hnydom knježeństwu swoje zbožopschesa k zbožowunemu wutkodźenju wuprajile. Też je wobydlerstwa pola knježeństwa a w khěžorskim hrodźe stajnje zbožopschesa a napraschenja pschikhadźeja, kak so khěžor ma.

Japanske knježerstwo wróćo stupiło

Kakle njedawno sostajane japanske knježeństwo je wróćo stupiło. Po japanskim wašnjenju dyrbja ministrowje swoje sostajnyšo složić, hdyž je so na khěžora nadpad skušił. W politiskich kruhach je wuraznje na to pokazanje, so knježerstwowe wróćosostupjenje z amerikanskim zakrocźenjom pschećiwo japanskej politiju w Mandźuskej njeswisnje.

Japancy su Schanhaikwan wobsadźili

Po telegramje z Tientsina su japanscy wojacy schtwórtk dopołdnja Schanhaikwan wobhadźili. Pschi tymle měješe chinejska wulka muzka k morju dohaha.

Chinezojo Rusow w Charbinje přesćěhaju

W Charbinje je so wójnski staw pschipowědźił. Chinejska policija je so za Rusami pušćěźiła. Mjes nimi a Rusami je k sćerbjej dóschło, pschi cźimž su jene dźěcko zastrělili. Njedźiwajcy konsulatskeho korpsa su někotrych Rusow do jatwa zawjeli.

Amerika w Mandżuskej zakroćiła

Spešne postupanje japanšeho wójska w Mandżuskej w pošledních dnjach je knježenstwo Sjednoczenych statow połnoweje Ameriki pobudło, do chineško-japanšeje swady japšchimnyć. Statny sekretar Stimson je japanšemu a chinešemu knježenstwu notu pšchepodał dak, w kotrejž so praji, so Sjednoczene staty njemóža prawnosći nětežišćich wobstejnoscow w Mandżuskej pšchihójnać. We amerikanšej noce šo po słowje praji: „S pošledními wojerškimi operacijemi Japanšeje w Kinczanšej krajinje ju šo pošledne zbytki wošchnoscinje autority snježiłe, kotrejž je knježenstwo chinešeje republiki pšched 18. septembrom 1931 w Mandżuskej mělo. Knježenstwo Sjednoczenych statow ma teš dale dowěru, so jeho neutralne pošrědnišće dźełło, k kotremuž je jemu njedawno Rada Swjatša Ludow połnomoc dała, słónčne wumnanje wobcežnoscow połoži, kotrež mješ Chinu a Japanšej wobsteja."

Dale šo w noce praji: „Sjednoczene staty nimaju mužłe, někajkežkuli rěczenje abo dojednanje, mješ chinešim a japanšim knježenstwom wobjaunknjene, pšchihójnać, i kotrymuž bychu šo mohłe rěczenje prawa Sjednoczenych statow a jich staczanow zanjeswjacy." Wotpišć amerikanšeje noty je šo wichšem podpišanym mozam dźewjeczmozowinskeho rěczenja pódłał.

*

Amerikanska kroczel w Tokiu a Pekingu pokazuje, so maja wójnšće podawki w Mandżuskej za zły šrjót wulku ważnosć. Strachi, kotrejž i nimi šwětowemu měrej hrosy, njejšu hacž dotal kedźbnosć naunakale, kotrejž so jim zaleži. Wikowanje Sjednoczenych statow w Mandżuskej je s podatkami w Mandżuskej najšóle wohrożene. Tohodla je Rada Swjatša Ludow Sjednoczenym statam połnomoc dała, so by šo, runje kaž prawo druhich statow schkitało. Jeli so by šo j wošebitymi chineško-japanšimi dojednanjemi pšchikročiło, njebychu je Sjednoczene staty pšchipósnale.

Kał šo Japanska k amerikanšej nocje staji?

Połwošadowanje šo mění, so Japanska amerikanšu notu na šwórčiwe waschnje pšchijima a so na nju w jednaćiłim smyśle wotmołwi. Japanše je dóš hacž dotal pšechco šwowa teš w połedźenjach Rady Swjatša Ludow wobšćel wudawała, so šo nochże Mandżuskeje

Japanski kěžor Hirohito.

Jako seli we hłownym měšće Tokiu wujédże, syntachu na njeho nadpad z bombu. Bomba rozbuchny hnydom za kěžorskim wozom. Tola so nichtó njezrani. Jako skuérja zajachu jeneho kommunista z Koreje.

jusozowacj, ale so chże tam jenož swoje prawa, kotrejž je China pšchipósnała, schkitacj. Wikowanje druhich statow njesmjé pšchi tym w Mandżuskej na žane waschnje schkodowacj. Woczakacj pak njeje, jo šo Japanska i amerikanšej notu wottrashicj da, swojich staczanow pšched pšchešćehanjom Chinešow schkitacj.

Powěsć „Associated Preßy" j Tokia praji, jo šo amerikanska nota w Tokiu hišće njeje wojšewiła. Japanska šlejšeho jastupnje, jo **podawki w Mandżuskej jenož Japanšu a Chinu naštupaju, a so tohodla žadyn tšeći nima pšchiczinu, šo do nich tykacj.**

Konferenca přećiwo cłam

Finanzny wubjerk amerikanšeho representantskeho domu je demokratiskemu šakonjowemu naczelnikej pšchikłosował, po kotrymž ma šo internacionalna konferenca k wotstronjenju złow swołacj.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 9. januara 1932.

— **Wo wjerje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +5. Dźensa **rano** we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +9 a thermometer w nozy +1. Wubłeby na dešchczowanje. **Połnoce** nižiny ho jenož pomałku wotkałuja. Jadro tuchle nižinow je šo do połnoceje Rušeje šešahowało. S Azorskich kupow wyschina ho jenož pomałku pschibliżuje. S rospraswow wiedrainjow njeje hišće jšnowacj, hacž nam 1 wjeczora dalše nižiny hroza. Naše wiedrawostojny ma hacž do połnoc-ja naših počšaš ja wištaty a njewobstajny. Wiatrow wočakanje wuwjedźenje a njeje ony hacž do schtwórtka. Piatk a sobotu nastrěhe šaso hłe pschemjenjate wjedro jastupi. — Jutše druhu njedźelu **po Nowym** lěče khodźa hłónčko 8,01 hodź. a khowa šo 4,14 hodź. Měšaczk khodźa dop. 9,49 hodź. a khowa šo wjeczor 7,01 hodź. —

Budźe zasy zymnišo!

Sćmy w žiwotnim cžašu měšaczkili, so nowolětne šymšte wjedro dołho njewobkhowowamy a njejšmy šo teš ani mylili. Na krutu tschešćkanju prinjeho dnja nowcho léta, hdyž j nešinami měšachmy šamo 17 štopnjow mróza, jeschowaschе naschi pschewrót. Wot Atlantiskeho oceana šo cžepše wětry pschidobywachu a hołodu wošchkrot padasche, na cžoj potom tacže a deschcz jeschowajschtaj.

Cžepše wětry pak šu nětko papuschcžite a wot dołheho wjecžora hišo šo pschibližuja šymne wětry. W Jendźelskej bě schtwórtk hišo khórko šymne a teš pola naš temperatura špaduje. Deschcze pschenidu do šnehowanja a w nozy budže šaso mjerschnyć.

Na khódny pad dostanjemy šaju šymniške wjedro. Je pak hišće nješwješe, hacž dostanjemy dłéšku tschéšku zu. Šćinjcha šymna nimia žara krutu tas a njeje tohodla ani wušankinjene, so pschichodny tydźeń šnowa šmježemy po mrózach mišiše a dešchczišoje wiedro.

*

— W **mě**rje nišim dźiwadło pschedstaja šo dźenja 7,9 hodź. operetu „Tšo muschetěrja". Jutše njedźelu pop. 1/4 hodź. hraje šo wulka schlagerowa operetu „Pepyna" a wjeczor 1/8 hodź. šaso „Tšo muschetěrja". Tuta operetu pschedstaja šo pónđšelu pošledni króć. Wutoru je premijera Schilleroweje romantiskeje štrichlohry „Orleanska knježna."

— **W pošledźenja měšaczanskich jastupnikow.** Měšaczanšy jastupnicy wolachu we šwojim schtwórtkowym pošedźenju nowe pschedšydstwo. S prěnim pschedšteerjenjom wotstanje bale k. Lunza. Sozialdemokratowo njejšu w pschedšydstwje. K. wyschiši měšczanoša Niedner rospraswješche wo finanzach města a jdźeli, so je šo dešitk wo 60000 hrivnow, kiž běšche šo pschi šwočatku wobkhodneho léta wutšekał, na 835 000 hr. powjeschtki. Sa spomóžeišwo a

Předźenak

je njedawno šo trjechši j Jendźelczanom, kotremuž běšche protyku pschedał. Jendźelczan wo protyzy cžitajo dźešche po Bohatej dróży a wuhladawschi nadobo Pschedźenaka na njeho jawola: Good morning, Master Pschedźenak! Jour protyka is very fine! Well! yes! — Pschedźenak wjdhał jemu njeje dojeć derje rozumk, dokelž jendźelšku rěcz njemóže. Ale wěcjze je Jendźelczan prajicj chzył, so šo jemu protyka lubi a so chże žebi hišchcže jednu kupicj ša 60 pj.

šašarańje tyżeńšche šo 317 971 hr. wjazy hacž běšche po šakjene. Tola je nadźija, so měšto je žiwotnimi šrědkami wumóže, njetrjeba šwoje šamoježenje pschinacj.

— **Budyško-Kamjenska autobusowa cžara.** Po tym, so šo na štatnej Budyško-Kamjenskej autobusowej cžarje potnišchcze nawrócže jedne liščki ja jenotliwe jašla mišchcža jawjedźechu, je šo nušne wupokašało, so šo tajke nawrócže liščki teš ja šaštanišchcžo w **Seišcžach** (hosejcžu do Budyšchina a do Kamjenca jawjedźechu. Płacžišna ja nawrócžny liščk wuczinja wot Seišcžanšeho hoščenza do Budyšchina 2,30 hr. wot Seišcžanšeho hoščenza do Kamjenca 1,75 hr. Trie płacžišny płacža wot 9. jan. 1932.

— **S podmóršim cžołnom „Nautilus" w polarnym ložje.** Wo tuthym jajimanym pschemnoscze šmješe šmany polarny šputnik, čołaz a mišchr na šnjehakach dr. Wilkinger wukom 12. januara 1932 wjeczor we 8 hodź. we „Krónje" pschehonschi je 120 šmužkowobrazami. Saštupnicžiki móža šo šaštacj w měšchczanškim dźiwadle wot 11 hacž 1/2 hodź. a wot 6 hacž 1/8 hodź. Měšchna płaca 1.—, 1.50 a 2.— hr. Abonnementšo měšchczanškeho dźiwadła, hołubšwow Sdwobodneho ludowego dźiwadłoweho šwjatła a Dźiwadłowego ludowego šwjatła dóštanu šaštup wo 50 proz. šniženy, teherunja wichitkich hłyschcerja radia, kiž pošłednju póstrowu kwitowanšku pschedpołoża.

— **Budyški měschczanski muzej.** Prěnje štyłowiše wjedźenje we wobłuku štučnych jarjadowanjow k ludowemu wukubłanju šmje direktor muzeja knjez dr. Bjehl njedźelu 17. januara dop. w 11 hodź. Wjedźenje wupschestrěže šo na romantiku, gotiku a renaišanzu. Najprjedy budźa šo rospowědacj wěšy zyrkwinšteho wumjetnika. Tutych wobšahnuje naschi ryzy diecežanški muzej w tak bohatej měrje. S powjetschenjom muzeja je šo diecežanškemu muzejej teš dołhała móžnosć rošschérjenja, kotrejž šmy žebi fa njón dale pschesli. Nowopołožene pokłady dostachu nětko měšnu, hdyž wjele kšpje a wa jnamnišcho štukuja. Pošłedše wjedźenja šu potom 31. januara, 4. februara, 28. februara a 6. měrza. Budźe šo rospomninacj wuwicže štyla wot barokkiskeho hacž do naschcho wudeweneho cžaša.

— **Budyške haptyki** šu wschędne dny hacž do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak šamknjene. Nózny službu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka je měšaczkim wotměnjenjom. W januaru je to Welkinjka haptyka pschi šudnišchim hvarjenju.

— **Koło kradnyli.** Dnja 24. dezembra 1931 šu j je neho dwora pschi Mättigowej dróży muzaze jédne koło šnamti „Dürkopp" čšo. 046 180 kradnyli. Koło měšeješe cžerne krohna, žołte šwjena, wujeschowarške wodźidło je cžerwjenowmaj pschimadlomaj a schérej wobwucžli. Wo šdjelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyšchinje.

— **Padušchiwje na štótnych paštwischcžach.** W nozy k 24. auguštej 1931 kradnychu je štótneho paštwischcža štatneje špytatnje w Pomorzach w 6. měšaczu šwježenu 14 zentnarjow cžežku krowu. 7. septembra 1931 krad

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańcžko j Khrystoweho cžaša.

19] (Pokračowanje.)

Młody Izraelški powědaschе nětk maczeri rošmołwu j Messalu a j wožebitym dorašom jeho **wuzamětschaze** wuprajenja wo Židach, jich waschnjach a wušich žiwjenjerišli nahladach. Maczj pschipožłuchaschе šměrom a špósna bórzy jeho štejnišchcžo. Pschichilnosć k towarschej j dźeczatych lét běšche šyna do palaza pschi torhoschczu dowjedła. Sšo nadžiwschi, j nim wješe hodźinki pschežiwicj, zanjdženych cžašow špominaja, běšche w nim muža nadeschoł, kiž jenož wo pschichodże rěczeschе, wo pschichodnym bohatšiwje, cžeršej a mozy. W žiwotnej ważnosći hłuboke ranjeny, běšche šo wrócžił, j jérym šaczujeżom na wozuršnjereho mylło. W kedźbliwej maczeri wotmeji Židowka. Strach špóznawschi, so mohł šyn šo pýches tannoho wotnarodźicj, cžašyšche wschė mozy ducha a maczérneje lubošče napinacj, jeho za narodne mylle a šajmy šahorjecj. Se mužšłej zajnoscju a j bańniškim jšétom japocža: „Zenje hišchcže luda njeboho, kiž njeboj pschežiwědczenje měj, fo je druhim ludam šnajnjerišcha rumorodny. Zenje njeboho teš wjetšeho naroda, tiž šo njeje ša najprěrišcheho dźerżał. Hladaja Romjenjo je šazpěčom na Izraela, wošpjetuja j tym błahošcj Egipczanow, Aßyrišch a Makedonšich. A je-li šo jich hordošcj šamo pschečiwo Bohu měrі, jeho khłoštanju njewuczekam." A hišcheže rajnišcho pokračuje: „Njeje šakonja, kiž by jenomu ludej prědnošcj šarucził. Tohodla je kóždе žadanje ša tajšim prawom hinše a šwada podarmo. Też najmóžnišchi lud šahinje, šwój nadawk dokonjawschi a druhi šurpi na jeho mješto, móz namrěwschi, a šapiše šwoje njeno do šarych pomnikow. Tak šo pletu šławiny šwěta. Też Izrael je j cžašanu Boha šabył, ale Romjenjo jeho ženje špósnali njeješu. Tu njeje hodźi šo pschirunowacj. — Twój nědbanschi pschecžel je wobkrucžał, šym-li cže prawje rozumiła, my njemóli bažnikow, wunnětžow a wojownikow. S tym je chżył wešče prajicj, so nimamy žanych wulkich mužow. Wulki je tón muž, mój šyno, kiž je žiwojim žiwjenjom dopokaże, so je wot Boha, jeli mj wožebje powołany, tola w žiwojej šlutkownosći wošeny. Babylonšti kral běšche šrědk w Božej ruzy, naschich wótzow do jatwa dowjesł, hdyž běchu wot njeho wotpadnyli. A jedyn Persišk bě wuhwołeny, jich dźeczi jašo do naschcho kraja wrócžo dowjesł. Wjetšich pak hacž wabaj taj běšche wulkomóžnjaz makedonški — Alexander — kiž šapušczenje naschcho kraja a wuhnjenje templa nad nimi wjeczł. Sy-li też póhanjo — to njemóže jich štawu šmjeschcžicj — je Bóh jich tola wužiwał, jeho wolu wukonjecj. Wopomń to! — Powschitkownje knjezi nabłaš, so je wójna ša muži najnadobnišcha šabkra, a šławna na bitwischczach dobyta najwyschša. Njedaj šo pýches tajke rěcže šaflepicj! Dołhoš šu wěży na šwěcže, tiž šu rosumom nješapschijamy, dyžbimy wyschšche mozy nad nami pschihłowinowacj a cžešcjecj. Tohodla mějachu hišo Tartarojo šwoje šcherjenja, kotrychž šo bojachu. Grekam šlutšcha šaßłužba, so šu rosum na měšto hrubeje mozy štajili. W Athenach cžešcžachu cžežnikow a mudrowzow wyschšche hacž wojakow. A hdyž žebi też jédnych wojowarjow a špěchnych wuběharjow wyšoko wažachu, njeschodźechu šawrjenj dośta najšławnišchi bažnik. Tuž njedźiwamy šo, so šo błohom mějšow nětko wo cžešcj wabżeše, narodne měšto wulkeho pěžnjerja byeć. Je pak šo mudry Hellena wot šlareje pschibójšteje wěry wotwobrocził? Ně, mój šyno, tale cžešcj šłuschca jeniczky naschim wótcam, kiž šu pýcheo hišom Bohu w njebješach hoštanna a pšalmy špěwali. Tak šu Grekojo a Hebrejšy cžłowjeschtwo do předka a horje wjedli. Bohužel pak šu wójny pýcheo šu naschе djerżeli. Romšy nješju w niczim nowe puczе wutrubali. Wšycho šu wot Grekow pschijeli, šamo šwojich pschibohow. Jenož we wojerišich wózach běchu šatjuje předku. Pod šłupami jich legijonow rječele jemja kaž huno pod zypami. Ow cži bjeßbóżni rubježniży! Lakomošcj a šamopaschnoscj šakrywałej jim wocži kaj šuhym pšajcžkom a cžinitej jich błepych ša počžinki druhich ludow. Też naß žu woni do žiwotnoho wotkrocžłowschtwa pschinješli a wschitke ważne a wyschšche měšna še žiwojimi ludźimi wobhadźili. Tola njech woni naschu jenju rošteptaja, žeu a wolij j kraja wuzywaja, hława izraelšich mužow šwěcži šo w njebošažłych wyschinach na njebju, pschetuj jich šławiny šu wot Boha.

Pýches jich ruku pißaße, pýches jich ert rěczeschе won k naschemu ludej. Won pschebywaschе mješ nimi jako fo końdawał na Sinai, jako wjednik pýches pušczjan, jako wójwoda we wójnje a jako knješ a kral. Won pokaja ju pýches mužow, kiž je je žiwojim duchom napjelnił, prawe puczе k šwožowanemu žiwjenju a dawaschе jim błahjenja, na kotrychž dopjelnjenje pýchcže cžakamy."

Tu pošaha macj thwikłu a bładašche na žyna, kiž je jej j najwyschšchej kedźbliwoscju pschipošłuchał. Pokračowajo pschišpomni, a to jda šo ji cžežko byeć, dokelž je jaduježka a fa wšitkim rjanošcj šaßoriena: „Wérno wschak je, fo my Židźi na polu wumnětšiwa, wošeje mječerjowa a rěbarštwa, wjele dokonjeli njejšmy, ale wina-tohoje njedošłatka je Boža šakašnja: Ty njejšmješch žebi žane jana njio cžinicj abo podomniwa, ani toho, kiž je horkach we njebješach abo delka na šemi abo we wodach pod šemju! So pak mějachu naschi wótcžo hižom dołho prjedy Grekow wuschitkoscž k tajkim djełam, to widźijch na štotych poštawach cherubinow, kiž na kschinje toho błuha štejschtoi a wobdźiwanje wšěch błudźišchtaj."

Žiwje pschełotorhny ju tudy Judah a rjekny: „Ow, nětk wém, kak šu Grekojo naß pschetrjechcžicj mohli. Po kleczе na Babylonšich, tiž šu nam kraßnu kschinju wšali a šnicžili!"

(Pokračowanje šcžehuje.)

nychu je jamšnjeho pastwischcza dźiwe łkeze starn jakożtu. Sšekdźenja Budyškeho kriminalneho wotdźelenja zhromadźe je wschelakimi żandarmskimi stajenji je 5. januara 1932 dowjedło k podšćinemu wujašnjenju titeju padušchstwow zkotu. W auguście 1931 kradnjenu krawu wušlédźichu pola jenoho žiwnoscerja we Wórbišu. Też cźelo, kiż k tutej krawje žłuscha, mózachu tam namakaćj. Krawa a cźelo žo stajnej spytanu w Pomorzach wróćicźichu. Žiwnoscerja we Wórbišu, pola kotrehoż žu kradnjenu krawu namakali, žu saseli. Dalsche pschepytowanje dowjedże k sajeczu dweju skakarjow k Kósłow. Tutaj stai žiwnje podbladnaj, so stai padušchstwje zkotu stuczikoj. — W septembru 1931 j pastwy kradnjena jakoja dotal njeboeze jažo namakaćj. Schtóż wo pschebytku tuteje jakożjo blížsche wé, žo prošy, so by jo kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje, telefon 2802, abo żandarmej žiwojeho wokrjesa dźelił. Tute dźelenja žo po pschecźu jako dowdźerliwe wobhladuja.

— **Dźenjznische wiki.** Butra płaczesche 50—65 pj. z cża 11 pj., twaroh 25 pj., hušy 70—80 pj., kaczki 80 hacź 90 pj., holoze 60—65 pj., kury žiwe 50—60 pj., sadźenze 75—80 pj., kapoński 1—1,20 hr., cźerwjeny kał 10—12 pj., bóły 8—10 pj., zyrowizny 20—60 pj., radički 12 pj., łóski 10—15 pj., zyzła 10—12 pj., kolrabi 12 hacź 15 pj., morchwj 8—12 pj., zelerej 10—15 pj., sellerij 12—25 pj., jabłuka 5—15 pj., worjechi 30—60 pj., cźerwj 10 puntow 25—28 pj., łany wolij 1 hr., mjeń 1,50 hacź 1,70 hr.

S Hajnja. W minjenym j "Božej pomocu dotonjanym łecze je žo w naschej wobłaźe 16 (loni 18) dźeczi narodźiło a wulschcźito, 10 hólzow a 6 holzow. Wérowanjow bźsche 6 (6). Semrěli su 9, 6 dorosczenj, 3 dźeczi. Swjatych woprawjenjow wudźeli so 7351 (6322), je jutrownu cźaš 2391 (2390). Prěni kročej pschiłuschnych k bliźim Bożemu 24 (27). Domajwobstarantjow bźsche 43 (30). Pschespitowane a druhe zyrkwinske hromadźenja wunjeschchu hr. 2000,29 (1253,32 hr.). Do najcźeje wobłady słuschu 1036 duschow, rozbrojenych po 27 wobach.

Se Sdźary pola Wjeleczina. Na Tii kraże žiwecźesche Marja swob. Schmidtowa rodź. Hanjeiej žiwoje 80. narodninły. Je hišcźeze strowa a cźita pola pschinuschnych a khodźi pschezo hišcźeze do Wjeleczina na berbšk kemsche.

S Wjeleczina. Léta 1931 narodźi so w naschej wobłaźe 67 dźeczi (léto prjedy 83), 34 hólzow a 33 holowkschczenych bu tu 68 dźeczi. Mjes narodźenymi bźsche 6 morwonarodźenych. Njech je tu najpomnjene, je je so tu psched 100 létami (1831) po japišu w zyrkwinej knihy 64 dźeczi narodźiło. Pschipowjedanjow bźsche 37 (1930: 39), wobe płaczišny, dokelž bé žadna a mjeny ju bźle hacź wérowanjow 27 (31). Wumrjelo je 31 (55) wobołow, tu so zyrkwinšzy pohrowa 44 (68) wobołow. Najstarscha wobołba bu 84 lét z mětšazej starą. Spowjednych bźsche 2243 (2242), 891 mužow a 1352 žonow, mjes nimi je 54 (53) doma woprawjenych a 38 (51) pacjeschich dźeczi. — Srejne sbérki wunjeschchu 746,50 hr. (léto prjedy 772 hrivnow).

S **Hodźija.** Zyrkwinska létna rosprawa na léto 1931. K pschirunanju stoja liczby z léta 1930 w swjatkach. Loni je narodźiło 79 (92) dźeczi, 41 (48) hólzow a 38 (44) holzow; 4 (4) morwonarodźene; 15 (10) njemandźelskich, 8 njeje hišcźeze kschczenych, 2 wumrjelschej njekschczenej krótko po porodźe. Sa to bu kschczenych 11 dźeczi, léta 1930 narodźenych, 1 j Fujti, 1 hižom 10 lét stare (tu narodźene, wucźehnjene a jažo pschicźejene), dozyła 78 kschczenjow. Pacjeczistich dźeczi bźsche 45 (51), 20 (23) hólzow a 25 (28) holzow. Prěni kročź tu njebźsche herbiteje konfirmazije. Pschipowédanjow bźsche 40 (48), wérowanjow 29 (36). Jedyn por njewérowa je, dokelž bźsche nawoženja f zyrkwi wustupił. Spowjednych bźsche 3115 (3101), mjes nimi 64 (69) woprawjenjow domach, 1313 (1301) mužitich a 1802 (1800) žónstich; 1020 (1044) na herbstim, 2095 (2057) na němstim, na herbstim jenoj hišcźeze tsecźina. Wumrjelo je 53 (43) wobołow, 30 (23) mužitich, 23 (20) žónstich, 4 druhdże pohrowane (2 we Dźeżdźanach, 1 w Semicach, 1 w Małeschczach, ja to 6 f druhich wobłazow tu pokhowanych (w Dźeżdźanach). Rakezach a Budyškej zhorowni jemrjeczi), 1 wobzoba bjes zyrkwinskeho wobdźelenja, dokelž bźsche j zyrkwje wustupił. Spowjednych bźsche 3115 (3101), mjes nimi 64 (69) woprawjenjow domach, 1313 (1301) mužitich a 1802 (1800) žónstich; 1020 (1044) na herbstim, 2095 (2057) na němstim, na herbstim jenoj hišcźeze tsecźina. Wumrjelo je 53 (43) wobołow, 30 (23) mužitich, 23 (20) žónstich, 4 druhdże pohrowane (2 we Dźeżdźanach, 1 w Semicach, 1 w Małeschczach, ja to 6 f druhich wobłazow tu pokhowanych (w Dźeżdźanach). Rakezach a Budyškej zhorowni jemrjeczi), 1 wobzoba bjes zyrkwinskeho wobdźelenja, dokelž bźsche j zyrkwje wustupił. Wumrjechu 4 dźeczi jenoj nětotre hodźiny abo dny stare, 3 w prěnim łecze žiwjenja, 2 psches 20, 2 psches 30, 1 psches 40, 7 psches 50, 5 psches 60, 18 psches 70, 8 psches 80 a 1 psches 90 lét stara. — Sbérki wunjeschchu 623,25 hr., wysche toho 162,43 hr. ja naschu zyrkej. Sbérka ja smutskowne wutjišnjowu wunjese 393,65 hr., wokrjesne towarstwo ja smutskowne miš. dosta 30 hr. a 6 hr. létnych pschinoschkow wot zobustawow. Swonkowne wutjišnjowne (Budyške herbske pobocźne towarstwo) dosta 60 hr., Dźeżdźanske hlowne towarstwo 21 hr. Sa sajenje połaiwonoweho khora nawda so 421,10 hr., k tomu pschinźe podšćisko jenoklinky dar wo 70 hr. Do łaschczika za khudych nawda so 92,14 hr. Pobocźnemu towarstwu Gustav-Adolfiske wutjišnja w Biskopicach pschepeda so 100 hr., hlownemu towarstwu z hromadźenja łaschczika 21,07 hr. Sójuske towarstwo pschi herbowe bliže 91 wobołbami. — Wschitkim wopomnjenym darjecźelam najnutrobnischo Sapłać Bóh!

S **Kluschcz.** Jutrje njedźelu pop. 1/4—5 hodź. wotmeje so w tudomnej zyrkwi zyrkwinski koncert, wuwjedźeny wot herb. spéwnoje **kupli „Lumir“.** Sastup budźe 50 pj., ale ja dźekonjemějerjow z programom je na 30 pj. a ja dźeczi na 20 pj. snjżeny. Też hdyž hewak sastupny pjenjez 50 pj. njemóże swjećej, wožebje hdyž wjazy stawow žiwojeho pschinźe, móże so jemu sastup snjżicź.

S **Hornjeho Wujezda.** Léta 1931 je žo w Hornjowujezdźanskej wobłaźe 30 (1930 : 32) dźeczi narodźiło. 13 (22) wobnowi tschczeństi ślub. Wérowanjow bźsche 15 (14). Wumrjelo je 16 (17) wobołow, mjes nimi 2 [illegible] dźeczi a 3 wobołow psches 70 lét [illegible] (jena 94, jena 86 a jena 75 lét). Spowjednych bźsche 1226 (1223) wobadnych, na němstim 432 mužow a 569 žonow, na herbstim 78 mužow a 108 žonow. Ke temu pschinźe 41 wopranjenjow doma. Wolmélo je so 26 němstich, 7 herbstich a 19 domjazych spowjedzow, 19 biblistich nutrnoscow na farje, 4 póstnych a 10 adventskich nutrnoscow po 9 wobadnych wjach. Kolektow je žo nasberało 1420,21 (1148,06) hr. a to 1025,06 hr. pschi Bożich słužbach a 395,15 hr. pschi dwěmaj zbérkomaj po domach za smutskowne mišionstwo a Gustav-Adolfiske towarstwo.

S Radschowka. Nałožonoscerske jednanja z bruknjowanju „Eintracht“ žu hacź na někotre pady wotbyte. Tjo wobšedźerjo žu hižom duczahnyli a žu bo druhdże zastajili. Tjo druzy wobšedźerjo wuczahnu najšćerje we nałeczu. Wuprošenjene žiwnoscerje wobadża so j najeńkami.

Z gmejnskeho žiwjenja

S Bělschcz. Wutoru wotmětu gmejnsky zastupnizy zjawne pohedźenje. Wjeznjanosta Martin wotmeri pschitomnych hosczenjow hejtmanstwa, po kotrymž so žada powyschenje pschizrażka k ležownosnstemu a pschemytkowenu dankej wot 125 na 135 prozentow. Powyschenje pak žo jenohłósnje wotpokasa. Jenohłósnje žo jažo wolachu za pschedsedzerja gmejnskich zastupnikow wjeznjanosta Martin, za jeho nameschnika k. Kalich, za zapisowarja k. Fleischer a za tuteho nameschnika k. Gaida.

Serbow „Ptači kwas“

je serbskeho luda najwobluhjeniši swjedźeń. Serbske tow. Nadźija“ w Budyšinje je jón swjećiła kóżde lěto jako swój założeński swjedźeń a hačrunjeż ma so też „Nadźija“ z krizu bźdźić, je so tola rozsudźila, też létsa tutón dźeń čestnje wopomnić a to na cyle wuznamne wašnje z koncertom. Wšeče wjeselimy so też stajnje na naše serbske koncerty Serbskeho Spěwnco Zwjazka, ale we zašlem lěče dyrbjachmy tajki koncert parować. Nětko so to nam dwójcy naruna z wulkim sinfoniskim koncertom, kiž nawjeduje naš mištr Bjarnat Krawc. Najnowiše a najrjeńše jeho hudźbne dźela budźemy słyšeć. Tříceći muži sylna wojeńska kapała je nam předwjedźe. Chce nas wjeść w duchu na wšě Serbam swjate a wopomnjeća hódne městna, chce nas tuleć do kuzła serbskeje domizny, chce nam skrasnić naše serbske reje. A to budże létsa naš „Ptači kwas“. Wšeče rjana to wobradźeńka. Tuž přihotujmy so na dźeń 20. januara. Khwatajmy do našeho lubeho Budyšina na serbski koncert a zdobom „Ptači kwas“. Wémy, zo dyrbi dźensa kóżdy z kroškami ličić a runje tohodla je so też zastupny pjenjez postajił na 1.15 hr., zo by kóżdy mohł přińć, hačrunjeż su wudawki za tajke wulke zarjadowanje też wulke. Zo je po koncercu zabawa kaž přeco, to drje njetrjeba so hakle naspomnić, ale dla našeje wjeseloje młodźiny to tu hišće naspomnimy. Tuž lubi Serbja z blizka a daloka, njehladajće wulkeho kazanja a přikhwatajće na Serbow Ptači kwas, kiž budże zdobom serbski sinfoniski koncert, kiž ma napis: „Ze serbskeje zemje“.

Hižo nětko dóstanjeće zastupjeńki w Serbskej kniharni pola knjeza Janaka, wězo też na swjedźeńskim dnju samym při pokładni Budyskeje „Krony“. -ŕ.

Z łužicy

* S Korjenja. Njedźelu je so tu jałožiło sjednoćerstwo schreberskich zahrodkarjow. Sa pschedsydu bu wolachu kujeża Otu Lieberta. Pschitomny bźsche też měšćanosta Seifert a pschilubi wichtiku trěbnu pomoz. Sjednoćerstwo dha zhromadne schreberske zahrodki pschiprawjeć. Kóżdy sobustaw ma pschinoschowacź k towarstwu wudawkam, kiž so słožija po wulkosći zahrodkow. Pschenajeńt za zahrodka dale, ko jemu pjenjez jažo wuplaći.

* S Połčnicy. Tu je so 5. januara jubilowała 99lětna wojeńska wudowa Augusta Róża Sprangerowa rodź. Kühnic. Wona je so nahle je žiwjenju bohdarjam wotžiła prajiła, so dyrbi hnydom na pohrjebnischcźo bóić. Wjacy jich pschijmnych za słužbnjenj njemčazkich dóstał zaneho wuspěcha. Njeje wschak njemóżne, so je wona hama ruku na to słožiła.

* S Połčnicy. Róża Sprangerowa, kotraż bźsche so psched nětkotrymi anjemi słubiła, je so sama do žiwjeho hydlenja wróćiła. Wona je swonka Połčnizy pschebywała.

* S Königshajna pola Spremberga. W nozy k schtwórtkej wokolo połnozy wotpali so dochćsta brózeń słótneho wikowarja Mühle. Woży w brózni so kobu spalichu. Pschichodny wětr pomhasche sadźewacź, so je wokolne wuschknje na žujoone twarjenja. Ninu wjeznje łykowy hajschcźe so wokeń hischcźe z motorskej rjadu z Harbrachcźa-Girbichsdorfa. Tuka so, so je słóstništ ruka woheń załožiła.

* S Rychbacha. Wo pschekschiwjenjach prjedawschcźeho rendanta zyrkwineje pokłaone so tu wschelake wězy rozwoschuja. Niedźiwajcy napinanzeho pruhowanja so hacź do dźensnischcźeho njeje poradźiło, bokładny pobrachowazy pjenjez swěźicź. Wěšte je, so pschekschiwjenja dožahaju hacź do léta 1928. Ninjeź je so pokładnja we wěstych cźasach porjadnje pruhowała, je nětkuschi rendant srosumił z wumyślenymi sapłwjenjemi wschitku njedowěru pschecźiwo sebi podujpeć. Po dotalnych wuslédkach revizije je nětkuž 6000 hacź 7000 hr. pschekschiwjenych. — Nětkuž nastate wunoschowanje, so žamomordaństwo dźeleneje żony H. we Waldheimze swiżuje z wotkrycźom pschekschiwjenjow, je wopaczne.

Sesmrěła: Johanna swob. Jakubina rodź. Wendźiz we Budyschinje, 71 lét, khowanje budże pónjdźelu pop. 1/3 hodź. na Tuchowšćim pohrjebnischcźu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Warschawy. (Tjoch rubježnikow k šmjerći sajudźili.) Ssud w Sewjerczanach sajudźi k šmjerći tjoch 19 létnych banditow, kiž běchu 16 létnu holzu wumnožowali a potom zarafyli.

* S Wróćkławja. (Porjadny padušchny hoitwjeŕ.) Też mjes padušchnymi hoitwjerjemi žu porjadni ludźo. To nam dopokasa tamón rubježny hoitwjeŕ j wokolinu Kładska, kiž na tónzu léta wyschchemu hajnikej pósta póstnu pschipokasanku na 23,05 hr. je pschijpomnjenjom: „Sa padušche hoitwjerjenje!“ Ale tajzy ludźo doże žu žadni.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro za njedźelu a pónjdźelu:** Wobkhowany hischcźe swjetscha wišnje wjedro.

* We wjeczornym Barlinje je pjatk rano na kschizenju Lutherjeze a Motzjeze dróhi njesnaty cźłowjek 34letneho awstriskeho puczowarja Gerla z tśjomi wutśelenimi potśelk. Gerl je w khorowni wumrjeł. Myzla žebi, so žo wo cźin žarliwoscze jedna.

* W Braunej papowej fabrizy w Porlawje je 19létny djetacźeŕ z tym do njeboża pschišoł, so žo pschi napolowanju cźerjoneho paża z transmišizju zhrabny a žo k wjerchej wjerchu. Młody cźłowjek bé hnydom morwy.

* W Hamburgu je w nozy k pjatkej mjes wudrymym wotdźelenjom nazionalnych sozialistow a wjeršchej cźłodu hinak šmjelenych ludźi k pukam doschło. S nazionalnych sozialistow žu pjeczoch tranili, mjes nimi tśjoch cźeżko. Pschecźiwniziu žu žiwotich tranjenych žobu wšali.

* W Emmandingenach w Badenšej je we wobschérnych twarjenjach Němskeho Ramiz-towarstwa pjatk woheń wudyrił. Za krótki cźaš bé woheń tam na składze ležaze twory, wožeže wolij a textilne twory, snježił. Pjeć pschodow wyšoke twarjenje w płomjenjach stejí. Wolijowe łudy rozbuchaju, a schkrowny dešcźej też druhim fabrizynym twarjenjam hrozy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Öffentliche Erinnerung.

Am die Abführung der fällig gewesenen bezw. fällig werdenden Steuern, und zwar:

Gewerbesteuervorauszahlungen	15. 12. 1931
Umsatzsteuervorauszahlungen	11. 1. 1932
Einkommensteuervorauszahlungen f. alle Einkommensteuerpflichtige — außer Land- und Forstwirtschaft — in Höhe von 1/4 der im Steuerbescheid für das Kalenderjahr 1930 festgesetzten Steuerschuld	11. 1. 1932
Einkommensteuerzuschlag 2. Rate	11. 1. 1932
Körperschaftssteuervorauszahlungen	11. 1. 1932

wird hiermit erinnert.

Eine Einzelmahnung wegen der vorgenannten Fälligkeiten erfolgt nicht mehr.

Falls nach Ablauf einer Woche die Rückstände nicht entrichtet sind, erfolgt Einziehung durch Postnachnahme auf Kosten der Steuerpflichtigen.

Bankverbindungen des Finanzamtes sind: Reichsbanknebenstelle Bautzen. Stadtgirokasse Bautzen: Konto 37. Postscheckamt Dresden: Konto 1578.

Bautzen, am 7. Januar 1932.

Finanzamt.

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu 13. januara 1932 **Gmjeńska rada**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota“ a „Nadźija“ mataj wutoru spěwanje. Też druhe spěwne mocy su nam lubje witane. Wowčerk.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“ změje swoju hlownu zhromadźiznu wutoru 12. januara, wječor 1/2 9 hodź. we towarstwowym hosćencu Bayrische Krone na Neumarkt 4. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Bohaty wopyt so wočakuje. Naš ball létsa wupadnje dla hospodarskeje nuzy.

Předsydstwo.

Hornja Hórka. Tow. Łužica změje njedźelu 17. jan. pop. w 3 hodź. swoju hlownu zhromadźiznu w Hanišec hosćencu. Přednošk je přilubjeny. Winowatosć wšitkich sobustawow je, zo přińdu.

Předsyda.

Jednota Sokol Hrodźišćo. Hlowna zhromadźizna jednoty budźe sobotu, 16. I. wječor we 8 hodź. w Drožđiju pola Urbanec. Wšě zwučowace a njezwučowace sobustawy maju přińć! Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Mucko Smolerl w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawóšk: O. Janak w Budyšinje.

Přesadźowanje drjewa

I. Kłóštrski hajniski revěr Łazk

Srjedu 13. januara 1932 pop. 1/2 hodź. w Smjerdźanskim hosćencu

wok. 200 rm twjerdych a mjechkich kuluchow
wok. 145 rm khójnowe walčiny
w drjewniščach 4 a 24 a druhich wotdźelenjach

II. Kłóštrski hajniski revěr „Winowa hora“

Stwórtk 14. januara 1932 pop 1/2 hodź. w Sernjanskim hosćencu

wok. 100 rm khójnowych kuluchow
wok. 15 rm khójnowych dołhich khromadow
wok. 60 rm khójnowych pjeńkow
220 rm khójnowe walčiny
drjewniščo woldź. a wudrjewniščo woldź. 7, 8, 18, 27

Hajniske zarjadnistwo Winowa hora a Łazk

Mješ. dźiwadło

Wjednik: J. Syguda — Tel. 3203

Njedźelu, 10. januara, pop. 1/4 hodź. operetka

„Peppina"

Wječor 1/2 8 hodź.

3 musketěrojo

Póndźelu, 11. januara, wječor we 8 hodź.

3 musketěrojo

Wutoru, 12. januara, wječor 1/2 9 hodź.

Orleanska knjeżna

14. předstajenje za abon. A

Srjedu, 13. januara, wječor čas 1/2 9 hodź. operetka

Žony maja to rad...

Štwórtk, 14. januara, wječor 1/2 8 hodź.

Orleanska knjeżna

14. předstajenje za abon. B

Pjatk, 15. januara, wječor 1/2 8 hodź.

Orleanska knjeżna

? . předstajenje za abon. D

Sobotu, 16. januara, wječor 1/2 9 hodź. činohra

Swjate płomjo

Njedźelu, 17. januara, pop. 1/4 hodź bajka

Čerwjenawka

wječor 1/2 8 hodź. operetka

Hawaiska kwětka

Běły barchent . . . . m 40 pj.

Wóskowany barchent 160 šěroki . . . . m **90 pj.**

Copłe košle a kholowy

Ložowe šaty, bóle a pisane

Gardiny, wulki wubj., tunjo

Přikrywy na diwany, blida a sofy

Ida Erler w Budyšinje na rózku

Zwonk. Lawskeje hasy 10

Spóznaju khorosć z rukow, mjez nóża a z wočow.

Wše hojeńske masaże Homöopathija. — Wothladanje z hojeńskej magnetopathiju

Melanie Harnisch w Budyšinje na Pólowym namésće 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnja.

Kóžki

kóždeje družiny kupuje po najwyšich płaćiznach a přijima k bělenju

Hermann Erdenberger

wikowarnja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Tunje zbytki

(Rester) za mužsco a dźěćace kholowy, **zymske jupy**, kóžda wulkosć 15.— hr. **Kalmukowe jaki, walkowane nohajcy a pjaskowe rukajcy** poruča

Auguste Wilhelm

kłamy při Butrowych wikach

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

ma na składze

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Suprošna

ranca

je na předań **na Horje 12** pola Njeswačidła.

Hospodarski

wóz

jenopřežny, je na předań **w Kukowje čo. 26.**

Kotej, kakao kolon. twory

Kurio

Zwonk. Lawska hasa 24

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

wot 6 hač do 9 procentow

Sekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Našim serbskim towaršstwam a **šulam** poručam

dźiwadło:

Ptači kwas

wot kantora Hančki

3 jednanja . . . . . **30 pj.**

Smolerjec knihařnja w Budyšinje

Maja woptanka

Njeskomdźe poskitanje **kupneho domu**

Max Herde

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Žonjace **trikotowe** spódnje tajle . .	jenož	**0.25**
žonjace šlypiry, wum. ž du, smuhate .	jenož	**0.59**
žonjace spódnje suknje, běły barchent, jenož		**0.95**
płatowe blidowe ruby, z mal. brachami, jenož		**0.79**
košle ze zasadkom, spodźiwnje tunjo, jenož		**0.95**
hólčace weekend-košle, wěš wulkosće, jenož		**0.95**
mužace norm. košle, we wšěch wulk., jenož		**0.95**
žonjace normalne košle, spodź. tunje, jenož		**0.95**
žonjace normalne spódnje košle . jenož		**0.95**
mužace spódnje kholowy, podšite . jenož		**0.95**
žonjace normalne reform. kholowy, jenož		**0.95**
žonjace tajle, podšite, z rukawami . jenož		**0.85**
žonjace tajle, podšite, z rukawami . jenož		**0.95**
dźěćace šantka, z brachami . . . . jenož		**0.02**
mužace šantka, z brachami , . . . jenož		**0.05**
dźěćace strykow. lacy, mjeńše wulkosće, jenož		**0.25**
dźěć. nohajcy, wolmjane, mjeńše wulk., jenož		**0.25**
žonjace nohajcy, čista wolma . . . jenož		**0.95**
žonjace nohajcy, wolma z wum. židy, jenož		**0.95**

Dom tunich płaćiznow

Rjana žiwnosć

40 jutrow, nowe masiwne twarjenja (wopalna pokładnja 16 550 hr.), ze wšěm žiwym a mortwym inventarom hnydom tunjo na předań abo k přenajeću. Poskićenja pod **H 46** na wudawarnju Serbskich Nowin.

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domjo. kinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotčahi wěcy wustajnje a najspěšniše

---

Hosćenc w Nowoslicach.

Sobotu 9. januara **swinjorězanje.**

Njedźelu **hrajeński bal.**

Wot 1/2 8 hodź. **reje.** Za dobre a tunje jědźe je postarane.

Přećelnje přeprošujetej **M. Schäfer a mandźelska.**

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswětlenje **blida** abo 1/3 zalutowanje druha. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupće po podobne, hubjeńše swěcy. **1.50 2.— hr.** Wustajene we wukładnym wokenje

elektriskeho wikowarja PAUL

w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Blidowe přikrywy

130/160

k wušiwanju wot **2.25 hr.**

Günther

Wos. wobkhod za ručne dźěła **na Zitnej hasy 9. Tel. 2588**

Nakupowanje kóžkow

Wobdźěłanje kožuchowych kóžkow, hotowe kóžkowe krawaty

Leunerec běleńje

na Garbarskej hasy 4

na Sprjewinej hasy 2

Meble

a polstrowane twory

poruča

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Porućam po přihodnych płaćiznach:

Motorske kola kóžd. znamki **jězdne kola za žony, mužow a dźěći, Bubl-kola a ćuskadła (Trittroller), šijace mašiny, žimace mašiny, gramofony, ačele, narunanske dźěła atd. wobswětlenja za motorske a jězdne kola, dybzačne lampy a baterije, nakhribjetnikl, sedłowe přikrywźki, dźěłace sadła płokanski kompresor — lohk o płokanje, radiowe připrawy znate znamki, wuporjadźanje smalěrowanje a niklowanje**

H. Paul Gräfe

mechanikarski mištr

Talstr. 7 **w Kamjencu** Tel. 470

Wše picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Nowe a tricbane

meble

a wutykane wěcy

kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel

jenož na Hornčerskej h. 11

Tež na wotpłaćowanje

Sreak

předziwo **„Spat"** pola swini. Spěšny a wěsty wuspěch za dwě swinjeći 1.— hr.

Dr. Roeber

w Budyšinje na Bohatej hasy 27

Germania-drogerija.

Pjerjonjepřepušć. a prawy

posleščowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šerokosće runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawoblekowe zbytki

Hilger na Seminarskej hasy 2

Srjedu, 20. januara 1932, wječor 1/2 8 hodźin w sali „Króny" w Budyšinje

serbski sinfoniski koncert

Orchester:

Wojerska kapała II. batl. pěš. polka 10. (30 muži). Hudźbne wjednistwo: Bjarnat Krawc.

Ze serbskeje zemje.

I. Při Lubańcu. Na Miklawšku. W Kaponicy. Milica a Miliduch. Na Hromadniku.

II. Pohrjebanje zbožo. Spodźiwne šerjenjo. Bjezstarostna četa. Domkhowanka. Serbske reje.

Zastup: **1.15 hr.** z dawkom w Smolerjec knihařni knihiščeńći z. dr. z w. r. a při wječornej pokładni w „Krónje".

Serbski ludo, wopytaj tutón koncert

Kołojězdne tow. „Saxonia" w Šunowje

zarjaduje njedźelu **10. januara** swój lětuši

zymski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi

Přećelnje přeprošuje towarstwo

Jednota Sokoł w Njebjelčicach

wospjetuje swój hodowny program, njedźelu **10. januara**

w Pěskecach

Powšitkowna płaćizna z dawkom, **za mužskich 1.10 hr., za žónskich 0.60 hr.**

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćipanje (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Ceśćenemu wobydlerstwu w **Pančicach a wokolinje** z tutym k wjedźenju, so sym sebi z dźensnišim dnjom

ćełowy wóz

kupił, kiž při najtuńšim wobličenju z konjomaj abo bjez nich poručam. Z dobom poručam swój

skład wšelakich kašćow

po najtuńšich płaćiznach. Wotběrarjo kašćow dóstanu ćełowy wóz wosebje tunjo. Wo přećelnu podpjeru prosy

Jurij Ledźbor, bildarski mištr w Pančicach

Telefon Pančicy čo. 238

Swojim ceśćenym wotběrarjam **w Kubšicach a wokolinje** z tutym wozjewjam, zo wot 1. januara 1932

w mojim samsnym składze

w Kubšicach při dwórnišću mój wobkhod kaž dotal dalewjedu.

Moje slajne prócowanje je spěšne a najlěpše wuwjedźenje wšěch skazankow po najtuńšich płaćiznach a podawanje jenož najlěpšich tworow.

Prošu wo dalšu přećelnu podpjeru

Gustav Bombach w Kamjencu

Telefon: Pomora 206 — **Wuhlo — Wapno — Cement Hnojidła — Picowadła — žito** — Telefon: Pomora 206

Filialka w Kubšicach

Přiloha k čisłu 7

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 9. januara 1932

Po wulkej wodźe wichory!

Strach powodźenja je — ja Sakiku znamjeńscha — něšto wotstronjeny. Sa to žu jakhadźaze wichory saźy wjele schkody naczinile a to wosebje saźy w Rudohorach. Pola Freiberga we wźy Langenawje wětrizа njemdrjesche. Cźmowa mróčel w podobje lika žo 10 metrow nad semju wjerczesche a zlěhny wulku kolnju. Tječu 100 metrow dale wotnjeze a na druhu kheźu cźišny. Pschi tym nasta wjele schkody.

Sčerjedu też wokoło Kamjenicy straschne wichory jakhadźachu, kiž wjele schkody naczinjachu. Wohnjowa wobora dyrbjesche tu a tam sapschinnycź. Wosebje sće je wichor jakhadźał w Kriebsteinje a w lěsach wjele schtomow wuwrócił. Też druhdźe je ſ wichoramі wjele schkody nastało. Na Schmiedkowej Horje je wichor tohorunja wjele schtomow wuwrócił. Nad Meinersdorfom žo rospuschcźi symsle njewjedro ſ hrimanjom a ſ błyskami. We Knobelsdorfje je wichor rošscherił woheń, kiž tam w jenym statoku wudyri. Tši brózńje a jene domske žo wotpalichu.

Wichorowy pschiwał je też wjele schkody naczinił na nětnišich mórskich pobrioch. W rańschej Frisiiskej žu tu a tam žo haczenje pschedrěle a kraj je powodźeny. We Augustfehnje w Oldenburgskej bu wulka wodoschkitarnja Holigast wot wody sniczena. Na wjele měsazow budźe tu něšto kraj powodźeny. Też w Holschtynskej žu žolmy haczenja pschi morju pschedrěte a kraj powodźite. Też we Dankej wichory schkadźachu a kroje sapuschczachu. Cźahi měsachu saposdźenje.

W nětkotrych krajach pschezy hischcźe powodźenje scheri, tak wosebje też w Hollandskej. Tam žu rěki ſ brjohow stupite a kraj powodźeja. W zjewjernej Němskej žu dalokе krajiny pócźrěte, tak w Starej marzy a w Přeznizy. Nětkotre wźy žu wot změtа wotsamknjene. W Hosnizy (Göźnitz) pola Lipska je zjej wulka woda hischcźe wopor žadała. 10 létny hólz padże do Plizy a žo zatepi. We Terezinje w Czechach žo diwaj wojakaj zatepischtaj, hdyž ſ czołkom dźyschtaj wěku Ohre pschepłuwaczi.

Psched hodami wosjewichmy wěschczenje zwětałzawneje franzowskeje wěschczerki. Wona tam mjes druhim też wěschczesche katastrofy powodźenja na l. 1932. Spodźiwnje, so je so dźel wěschczenja hižo tak ruče dopjelnił!

Město Dessau wojuje přećiwo wulkej wodźe.

Lěwiny horni wobraz: Z měrjeńskimi žerdkami wuhotowani wojacy wobkedźuja, kak wulka woda přiběra a su z wjednistwom zkita před wulkej wodu w telefoniskim zwisku. — Lěwiny delni wobraz: Ze wšěmi pomocnym gratom za swoju napinacu službu wuhotowani čahnu njespróčeniwi nuzni pomocnicy na nócnu stražu do powodźeneje krajiny. — Prawiczny horni wobraz: Jenož z ruče přinošenymi pěskowymi měchami a wjerkowymi walčkami so poradźi najsylniśo wohrožene Modline (Mulde) hać+je před voztorhnjenjom zkitać. — Prawiczny delni wobraz: Dobrowólni pomocnicy ze zwjazkow wšelakich politiskich nahladow noša zhromadne pěskowe měchi na wosebje wohrožene městno.

Amerizy žo nicźo pschijomneho njeźlubuje. Bjesdźełoscź žo drje trochu zlahodźi, ale budźa dale hubjene cźaży a burśam žo hubjenje pódźe. Też w Jendźelskej to budźe hubjenje. Bjesdźełoscź też tam budźe dale traschicź. Nastanu straiki, njeměry. Knježeństwo budźe tkabłacź a w měrzu budźa wuhlady na nowe wólby. Wischnje druhdźe budźe wicho tutischo, jenož w Jendźelskej niz. Konz lěta wudyri tam finanzny skandal. So njeby žo jenoź hubjeństwo zwěscźiło, pschipowědźi astrolog też kwaź w kralowskej zwójbje.

Franzowskej žo pódźe lěpje, ale też jeje finanzne położenje budźe jara cźežke, wosebje w spočatku nasymy. Sapoczńk lěta směje wažne jednanja w Rakuskej a Wuherskej, ſ cźimż směje wuspěch. Hischcźe wažnische jednanja budźa nasymu ſ Italiskej a Němskej a dóńdźe potom k wusnamnemu hospodarskemu srěcźenju. Zně budźa dobre, sejwjenje budźe tunje, wuwos dobry. Njesaśužerjow wschak budźe doscź a to sawinuje wjele njeměrow, ale wyschnoscź budźe wědźecź zjej radu. W měrzu zemrěže wusnamna wožoba w knježeństwje.

Położenje Němskeje njebudźe khmanische. Nutskopolitiske poměry žo njepolěpscha. Budźe hischcźe wjazy njeměrow, politiskich pukow, nadpadow a morbarstwow dźeli dotal. Zně budźa dobre, ale ſ tym žo ratarska krisa hischcźe pohórschi. Knježeństwo žo ſ nuzy dźerzi, dezpjesa zaso nětkotre mjesznarodne położenja, ale poměr k Franzowskej a też k Italskej njebudźe dobry. Też w Němskej zemrěže w měrzu wusamny statnik.

Belgiskej žo w hospodarstwie nasupanju derje pódźe, ale komunistiska agitazija samucźi politiske poměry. Knježeństwo žo pscheměni. W kralowskej zwójbje budźe thorosć. Też **Schwanskej** žo hubjenje njepódźe. Budźe drje tam doscź politiskich zwadow, sběžkow a też pschemjenjenjow w knježeństwje, ale finanzne poměry žo polěpscha a strucźa.

We **Wuherskej** wusnamny statnik wumrěže a na to nastanje pscheměnjenje w knježeństwje. Hospodarske położenje budźe jara hubjene. Zně budźa dobre, wobchod žo wožiwi. Sběžki naleto knježeństwo podusy, też konflikt se žuśodnym balthanskim krajom žo złožownje tosrisa.

Rakuskej žo derje póndźe. Nutskowne njeměry žo drje hischcźe pohórscha, sběžkarske žiwjoły žo pohnjnja, ale wobkhodne a finanzne poměry žo polěpscha. Zně budźa dobre a pschemyslko žo wožiwi.

We Rumunskej budźe pisches spke léto najpate hajpedarske położenje. W knježerstwje žo wschelake pscheměni. Finanzne położenje budźe hubjene, politiske strony žo budźa wadźicź. Sjewi žo sapschikžahanje pschećiwo dynastiji, kiž może měcź wuspěch.

W **Juhoslowjanskej** budźa cźežke stronjske wojowanja, kiž budźa wužiwacź sběžkarske žiwjoły. Budźe wjele straikow a druhdy budźe zamo wójsko dyrbjecź zakrocźiś, so by porjadk žo sakhowak. Finanzne położenje budźe hubjene a wobkhod zlaby. Počzahi ſ druhimi statami budźa napjate.

W **Cźeskej** žo wuwos sežkalo, ale toła finanzne a wobkhodne poměry wostanu hischcźe krute a žo skerje hischcźe polepscha. Poměr k druhim krajam budźe dobry. Kommunisćza drje budźa žo jara prózowacź mo njemčr, ale njesmeja wuspěcha. W knježerstwje wotemdźe wusnamna wožoba.

Wusudźenja

Krajny žud w Budyschinje.

Psched wulkej zkloklanskej komoru mejesche žo samokwicź w tajnym jednanju hoscźenzař Hermann Oskar Kujeźka se Seitendorfa pola Zitawy dla kopkowanja.

Što hwězdy wěšča na léto 1932?

Stajnje wokoło Noweho léta wěschczerjo a wěschczerki też někto hischcźe spytaju wotkrycź potajstwo nad pschichodom. Swjetscha wschak žu to wosoj teklerjo, kiž też dale niczo njewědźa hać my sami . . .

Dźenża pak chcemy tu podacź wěschczenje zkawneho astrologa, kiž we hwězdach cźita, scho je žudźene w tutym lěcźe ludźom a ludam.

Wo wjedrje na léto 1932 wěschczi, so budźe syma jara njewobstajna a so nam wjele deschcźa a žněha pschinjeże. Nalěcźo budźe pjecźa mile, ale mokre a wětrojte. Lěcźo pscheměnliwe ſ wichoramі, wulkimi deschczemi, hdyž a hdyž ſ horizotu. Najsma budźe rjana a sapoczatk nowe symy deschczikojta a měrna. We wulkim rózku a žnjeńcu budźa semjerjenja, w juniju budźa podkopkowe katastrofy.

Schtož nastupa wschelakorosćź zwětowych podawkow, njebudźe w pschichodnym lěcźe woprawdźe wosstudźe. Sswět budźe jara njeměrny a wjele wusnamnych wožobow skónczi žiwjenje abo znajmjeńscha zjawne skutkowanje.

Studnja mudrych z rańšeho kraja

(Skónczenje.)

„Bóh schkitaju žohnuje nasche puczowanje. Ssmy jeho poželnizy."

„Ale skónczńje dobywach tola móz nad ninmi", žuchota pokraczowasche. „Wutrobiy hwězdnych puczowarjow bywachu tak puste, kaž krajina, po kotrejž krocźachu, běchu napjelnjene ſ njepkódnej hordosću a próżnej pożadosću.

„Ssmy pożoljo Boha", tšjo mudri wospjetowachu, nan nowonarodźeneho krala njemytuje naš pschebohacźe, dari-li nam tši se złotom pokładźene wjelbludy."

„Stónczńje dowjedźe jich hwězda psches wjeleźlawjeny Jordan a potom k horam Judejskeje. A jónu w nozy wosta wona stejo nad městaczkom Bethlehemom, kotrejž pokasowasche so na wjerschku hory mjes selenymi wolijowymi schtomami.

„Cźi tšjo mudri roshladowachu žo sa hrodami, wobtwjerdźenymi wězemi, murjemi a wschom druhim, schtož błuschа ke kralowskemu městu, ale njemóžachu niczo podobneho wuhladźicź. Ale schtož bě hischcźe hórje, hwězda njepschewodźeschе jich ani do města nuts, ale sasta psched rospadanej hródžu pschi kromje puca. Tam puschcźi žo Inbosna hwězda do wotewrjenja dele pokasawschi tšjom puczowarjam dźeczatko, kotrejž leżeschе w klinje maczerje.

„Ale haczrunjeż tšjo mudri widźachu, so hwězdna hwězga hłowu dźerżeła kaž króna wobdawasche, wostachu woni psched wrotami stejo. Njesastupichu do hródże, so bychu malemu cźeschе a kralowstwa wěschczili. Wotwobrocźichu žo, bjes teho so bychu žo pscheradźili, cźekachu psched tutom dźeczom a podachu žo saso na dourjucź.

„Ssmy wuczahnyli k prosherjam, tak wschědnym a tkudym kaž žmy to žami?" žebi prajachu. „Dowjedźe naš tu Bóh, so bychmy jeho wuzmělchujo žmyj wowcźerja cźeschе wěschczili? Tuto dźeczo njedowjeże jenże něschto wyschschego, hać so paże tu w tutych dolinach žwoje stadło!"

Ssuchota popschesta rěcźecź, so by pschihłosowanje pschihłucharjow błyschala. Rimam prawje? chzyschе jim rjez. Bywa něschtožkuli, schtož je hischcźe žuschische hać pěst puscźiny, ale niczo njeje njepłodnische hać wutroba cźłowjeka.

„Cźi tšjo mudri njeběchu hischcźe daloko schli, jako chzyschе žo jim sesdać, so žu žo samhliwschi hwězdże prawje njeschcźehowali", dźesche žuchota dale. „A woni złojcźiu žwoje wocźi k ujebiju, so bychu hwězdu a prawy pucź sažo namakali. Ale tu bě žo hwězda, sa kotrejž běchu ſ rańschego kraja krocźili, ſ njebja złubila.

„Tšjo zušbiżu žo jara nastróżichu, a w jich wobliczach pokasowasche žo hluboka srudoba.

„Schto žo nětko poda", powědarka sažo pokracźowasche, „běsche, je cźłowjeskeho stojnischcźa pożubżowane, žnadź jara žwjeselaze. Wěsće je, so cźi tšjo mudri spóznachu, ruczitž hwězdy wjazy njewidźachu, so žu žo psched Bohom pschehrěschili. A zeńdźe žo zim, žuchota žo wotschańnjo dźesche, „kaž zemi w nastunje, hdyž zapoczina žo žylnje dešcźowacź. Woni tschepotachu ſ hróżbu, kaž pschi njewjedrje, jich wutroby žo sažo zmjechcźichu, a w jich wntrobje sešłkadźa pokornoscź kaž jelena trawicźa.

„Tši dny a tši nozy pschepuczowachu woni kraj, jo bychu tamne dźeczo namakali, ke kotremuż dyrbjachu so modlicź. Hwězda pak njeschewi žo jim, sabludźichu žo bóle a bóle a běchu polni starosće a sadwělowanja. W tšeczej nozy pak dóndźechu k tutej sindui, so bychu žo wrapili. A nětko běsche jim Bóh jich hrěch wodał, a jako ſkhilichu žo nad žwětlinu studnje, wuhladachu hluboko delka wotbłyschcźej hwězdy, kotrąż bě jich ſ rańschego kraja pschewodkała.

„Też na njebju žo jeje hnydom dohladachu, a wona dowjedźe jich znowa k Bethleheńskej wyschinje, hdjež psched dźešcźom na kolena padnywschi prajachu:

„Pschinjesjemy Cźi stote schkłe ſ woruchom a drohotnej myru. Stanjech žo ſ najmóżnischim kralom zemje, kaźiż je wot jeje zworjenja hdy žiwy był a budźe žiwy hać do jeje konca."

„Dźeczatko położi žwoju ruczku na jich ikhilene hłowy, a jako woni postanychu, hlej, bě jim wone dary wudźelio, mjetsche a bohatschos hać może je kral wudźeleć. Pschetej stary prosjcher běsche sažo młody, wušadny ſtrowy a cźornuch rjany, běły muż. A powěda žo, woni běchu tak krafuni, so wotkhadźaju žo kóżdy ſ kralom w žwojej domińnje sta."

„Sstuchota bě žwoju slawinu stónczńa a cźi tšjo zuży ju błwaliwschi prajachu: „Ssy derje powěła."

„Ale dźiwam žo", dźesche jedyn ſ nich, „so njeczinja cźi tšjo mudri niczo za studżeń, kotrąż poka ja jim nětdy bwěsću. Sabychu žnadź zyle na tak wulku dobrotu?"

„Njedyrbjała tuta studżeń byeż wěczna", dźesche druhi zušbnik, „so by cźłowjekow na to dopominała, so mójo žboźo, na wyschinje hordosće słubjene, we hłubinje pokornoscze sažomanakacź?"

„Ssu wotemrěcźi słischi hać žiwi?" wopraschа žo tśeczi. „Wotemrěże dźakownosći pola tych, kotšiż pschebywaju w paradisu?"

Ale hdyż woni tute słowa rěcźachu, žuchota wótcje sakschcźi. Wěsche zušbnikow sesnawschi spóznaka, schtó tucź puczowarjo běchu. A cźekasche runja sjednerjenej, so njetrjebała pschihladowacź, kak cźi tšjo mudri žwojich njewólnikow sawokawschi žwoje wjesłbłudy k studni dowjedźechu, kotrejž běchu pokładźene ſ wódnymi schlawchami, a kak wbohu saprahnjatu studżeń ſ wodu pjelnjachu, kotruż běchu w paradisu cźerpali.

jkz.

knjeza běsche wobskorženy, so je cjerpił, so staj wšěry rawz a schoźer w korcjanje kněježowe žony so j pincžizu njepósćiwje nahadowałoj. Lawnišći žud we Wotrowzu běsche Knježku wuwinował. Statne wěcznišćwo a pscheciwno wuńudzej powoła. Powołanje pak so fasizuny.

Shromadny lawnišći žud w Budyschinje běsche loni o auguscze hospezenzarja a tatarja Waltarja Liebu s Bezez dla sawěsćenjkeho jebanstwa k 2250 hr. pjenjezneho khłostanja abo 150 dnjam jastwa, pschekupza Waltarja Sachsu s Budyschina dla pschipomozy a dla sutjemóznjeza czasanja k 600 a 150 hr. pjenjezneho khłostanja abo 50 a 15 dnjam jastwa sazudźił. Wuńud běsche so sakoważał na wuprajenja prjedawschcho Sachsowcho pschistarerza Aye. Sazudźenaj so pscheciwno wuńudzej powolaschtaj, ale tež statne wěcznišćwo. Lieba a Sachsa wospjet wotpokasaschtaj, so staj winowataj. Howorty žiwědź Aye wuprajesche tak njeźaźnje a žehi pscheciwjozjo, so žud prěnjschi wuńud zhórmy a wobeju wobskorženeju wuminowa.

Wulki napohlad běchu zbudźiłe njeporadnosće, kiž běsche nětkuschi wjednik a pokkadnik měschczańskeje naliowarnje w Neugersdorfie, inspektor Oskar Knota, skucził. Knota běsche swopředka k formarjam był, po wótnje wjednik dźěkowcho hanita, potom běsche kontroler khorobneje kaźy a wot 1925 hem pokladnik. So by swojomu jenicžkemu žiwnej wobłohł pyched swrěschenjom zakhował, běsche so na zuzych pjenjesach pschepschimnył. Lawnišći žud w Habrachczigach běsche jeho 17. nowembra 1931 ke 1 lěru a 6 měsazam khłostanje a 450 hr. pjenjezneho khłostanja abo dalschim 15 dnjam khłostaćnje zasudźił. Wowołanšći žud jednanje wo jenym skrzownym padze zastaj a Knotu w jenym druhim padze wuminowa, hewak pak prjedawschi wuńud sóbnywschi Knotu dla trajneho czeżkeho pschefschihnjenja w zastojnstwje, njeswěry a wopaczneho zapiśowanja k 1 lěru a 2 měsazomaj khłostaćnje a 150 hr. pjenjezneho khłostanja abo 5 dnjam khłostaćnje zasudźi a jemu czesnje prawa na 3 lěta wotrjekny.

Astronomiske zjewy we wulkim rózku

Dny hižo pschiběraju. W měsazu wulkim rózku dźeń pschiběra wo 1¼ hodźiny.

Nastrażnišće je nětko wjeczor narańsche njebjo. Na krótkim zaniu pokazuja so je swojimi jaśnymi hwězdami košy (Orion). Pschehlědaja je dołhi tschiwy paz rěki Eridan, kiž bě do runeje czary naczehnjeny, doźahnył wot zenita hacź k horizontej. Wyšche widźimy byka je jaźnej hwězdu Aldebaranom, hischcze dale k połnocy so zyboli hwójnik. Nad narańschim horizontom widźiśch dwě nadpaduej hwězdźe Kastora a Pollukš kaź też Prokijon we hwězdnje Malehoppa. Tu też, hnydom po šmerkach, zjewi so najjaśnišcha hwězda njebja pśowja hwězda (Sirius) a nětko podźišćo we hwězdnje wulkeho lawa, najtaśnišći planet. Kralowz (Jupiter), kiž so šmerći hacź do šwitanja. Jón maju nětkosi s najschich astronomow za žórko pokładzenja naschich krótkotkwilnych kometow, kaź tež nětkotrych njerjeschich planetow, kiž so hdyž a hdyž wumjetaju s wulkich wulkanow na kralowzu. Na wjeczorne njebjo pscheźdu hižo najmišše konstelazije: Pegas, Andromeda a Perseus.

Druhe planety, kaź Merkur, Venus, Mars a Saturn dźerża so nětko blisko słónza, su potajkim njewidźomne. S nich móžemy jenicžzy pśches nětchto dnjow (najsćeje 11. 1.) wuhladaś Merkur, a to na šwitanje nisko nad krótkorasčischim horizontom, hdźež so pokazuje 1¾ hodź. pśched słónzom.

We wulkim rózku móžesch na rjanych wjeczorach, hdyž nježkaźe njeswěcźi, wuhladaś hnydom po šmerkach na krótkowjeczornym njebju błyschcej „kodijakalneho hwězda", kiž so jewi w formje hwězdźeho stołpa, kiž znaschka steji nad horizontom.

2. wulkeho rózka poł. w 5 hodź. je semja najblišo słónza. 18. wulkeho rózka budźemy móz wobkedźbowaś žednu njebjesku zjaw: nježkaźe pscheźdźe pśches jemu skupiwu kaźkowo (skejadow), je po tydźe sokkamjezo a sa tśi wotkrywajo. Tutón žadny zjew budźa wschitzy hwězdarjo wobkedźbowaś a pschepytowaś.

S kometow worśakujemy hórby Tempel III. — Swista, kiž wot l. 1908 wjazy njeběchmy widźeli, hacź runjez wón wokoło słónza tśeha jenoź 6 lět. Komet Mrwesa je tuktwilnje hischcze widźeć w konstelaziji Sekstanta.

Prěnje pjenjezy w nowym lěće

(Wobras je wobš.)

Pschi prěnich pjenjesach w nowym lěcze dyrbiśch kedźbowaś, so prěnje njewudaśch, ale nuts wopsijesch. Schtóž pjenjesy s prěnja wudawa, mój jejunjerschi ně, to ći zyle ličźe lěto tak dźe. Dyrbiśch krwawiś a krwawiś a njeprschindźesch na zanu selenu halozu. Nawopak, hdyž prěnje pjenjesy dostanjesch, zapschischtka, to je ći zyle hinašcha wěz! Potom zyle lěto pjenjezy nabudźesch.

Hacź tuto ludźaze prajenje woprawdźe trjechi, je wjeso druhe prajschenje. Měnju, móžesch-li na kólke waschnje schczepku pschipołožiś k zwojenu šoźu, by tola hlupy dyl, njeby-li to cźinił. Njewěrno, mój luby Maćijo? Zyle prawje, njewudaj žanych pjenjes, doniž njejsy dostał? Wěso, schtóž sy nowe lěto w zyrkwi sa kolektu wudał, je brutha wěz, to šobu njeliczi. Hlowna wěz, so sy nowe lěto popołdnju a šobotu derje kedźbował.

Haj, tak je cźinił. Najprjódy dyrbja pjenjezy nuts! To šo jako parola wuda. Na kóždy pad! Wudawane njebudu žane pjenjezy!

Ale někto šo jenoź prascha, s wotkel dyrbja pjenjezy sem pschińcź? Haj, hych-li někajki korczmaŕ, klawaŕ, rěznik abo rjemjeźnik był! Tajzy ludźo śej ženje wešći njejsu, so nechtó s pjenjezami pschidźe, hwnjez rjemjeźnikuzy Bóh wě kak dołho cźakacź dyrbjeli. Schtóžka dyrbjał wulicźene nowe lěto po někotre punkty běcźelowcho žiwnjenja, černow, po por hołbikow, hadźinup abo hewak nechtó pschińcź. A sźyka, hdyž kóždy tak myślí, njeda nichtó žadyn grošch prjecź. To móžesche cźakacź hacź do pschichodneho sylwestra. Dha sźyka žane žiwjenje a bycze było njeby.

Nětko pak tobak na sal dźesche a Maćijo dyrbjeschе jón nowe lěto mećź. Sylwestr je śej na njón myślił, to njetrjebał hnydom nasajtra s pjenjesami běcźeź. Tola bě na to posabył. A Nowe lěto da so do žiwotich: „Njeschcze dha wy swajujeniščha na to myślili? Njewěm, schtoha macźe do molhow, kaź wrobił, so śej nicźo njespomnjatkujesće a na wšcho saponnicźe!"

Na kóždy pad trjebaschе tobak. Ale najprjedy dyrbja pjenjezy nuts. Hdźe jow pschińdu, je zyle jene. A dokelź pjenjezy žane njepschikhadźeju — a to runje Nowe lěto — dha dyrbi žam žiwój nop trochu napinaćź. Ale kak? Najcźežšcze wězy na žwěcźe so hižpemu druhdy powadźa. Sšušod pschińdźe nowe lěto gratulowaćź. Wostanje khwilu žedźo. Dohlada so na praktiske groczane klšchczeźki na wokrje a je zyle wólbr sa nimi. Khóts khort, myślí Maćijo, tuj dyrbjšch śej mudrje jawjeśeś!

„Jeli dźeschcź je měcź, dha cźi je płjedam."

„Ach ně, dyrbjšch śej hake druhe kupowaćź.."

Dr. Elsa Brandström-Ulich.

Pod mjenom „Jandźel Sibirskeje" znata šwedska dobrocołka Elsa Brandström, kotraž je němskim wojakam w ruskim zajeću ze swojim wulkim skutkom lubosće wjele wołóženja přinjesła, bu mać strowego dźowčički. Elsa Brandström je woženjena ze saksim ministerialnym radu Ulichom.

„Nicźo njewadźi, schtoha dale! Ssmój tola šušodaj. Pschichodna na nowy tydźeń hižo sašo bo do města. Tu maich, wjmi śej je šobu. Daj hrinmi a kuš je hotowy."

To tón dracź wě: Sbožo, kotreź mójeźi hižo s rukomaj hrabnjeź, šo cźi nadobo wušunje. Haj, šobu wsał by śej ličźeschcźe, ale pjenjezy Nowe lěto sašaduje njewudawa, rjekuje šušod. A Maćijo śej pschi šebi myślí: Ty kopole — ty měschkano, lěs mi na pěs!

A Maćijo myślí dale. Woprawdźe ma šuowa wuhlady. Wot Cźibanez Michała ma sa pożeńenje kalowcho schruba tśi grosche wot nasunny šem dostaćź.

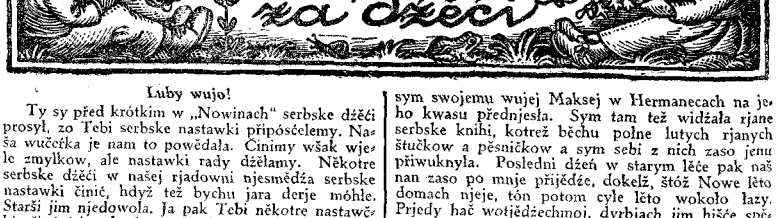
A hižo sa schtwórcź hodźiny hedźeschе pola Cźibanez a pschejeschе jim k nowemu lětu wjele šboża a Bożeho žohnowanja. Ale cźi šo na tamne tśi grosche njedopomnja, hdźe teź to. Tuž dyrbi jim trochu dopomnjaćź. Hacź mohł lunk koseja dostaćź. Je žałosnje laźny, je telko fizykała k wobjedu jedł. Mój jejunjerschi ně, pola naš je šoro pot tuny prjecź. Hdyž tak dale pójdźe, budu ja tydźeń abo dwaj šnowa schrubowaćź dyrbjeć. „Knjaže dha pola maš je, jěsće wy teź telko kała?"

Ale je zyle kaź sakuslane, njepschińdu na to, hdźe chze po prawom won. Nó ně, měnja, tak šlě runje njeje a wjeźmy tak wólbr na kał. Takle tam a šem schklicźu. Ale šuschcny šad, w tym šuny njenaźytni. A lětša je dośeć bylo. A wot šadu pschińdźechu na rěpu, a wot rěpy na běrny a druhe. Jenoź niź na tamne tśi grósche sa kalowy schrub.

A Maćijo počźina wospjet wot druheho kónza. Na horujej tubl je sašche dny trochu do porjadka pschinjeśł. Schto šo to do cźapora tam wala! Tykanzoje blachi, stare kachliży, dźeje, rosłorhane schkórnje, dodźerjane dźeźaźy wós a niź na kalowy schrub sabjeć. — —

„Haj, masch prawje, Maćijo, dopomnju šo runje na něschto", rjekuje Cźibanez Michał, „mamy cźi hischcze tśi grosche sa pożeńenje kalowcho schruba daeź. Ně, taźele něschto! Skoro bychmy na to posabyli. Njeśmětny dołh do nowcho lěta šobu bracź. Daloko wschak njeśjmy runje do nowcho lěta. Dyrbju šebi jón sapomnjeź." Woprawdźe — dźe po pjenjesy. Ale we wudwjerniach šo šaju sawrócźi. „Nicźo njebudźe, dźenża cźi pjenjesy runje njedam. Wšěch tola, kak šlajnje rěka. Je drje hola hłupoješ, ale nasch jebyn je ras tajki. Futtje cźi pójeśeln."

Šmajnjeńscha trubku tobaka śej pschi wschěm njeraspuju wot Michała wuprožu, pschedy hacź dźe. Khóts jene wjeźko, šaplazana juschka — kak dyrbi dźenża k pjenjesam pschińcź? Pakcźik tobaka śej pożcźicź hicź? To je cźi tajka kostorźiwa wěz. Šsu to po prawom teź wudate pjenjesy. Nicźo njebudźe! Dyrbju śej na nětkaźe druhe waschnje saradźeź. Dyrbju! Tu je njejedna wo šnaty pschiwěrk, ale wo prinzip. Je śej do hłowy šlajiť, so

Luby wujo!

Ty sy před krótkim w „Nowinach" serbske dźěći prosył, zo Tebi serbske nastawki připósćelemy. Naša wučerka je nam to powědała. Činimy wšak wjele zmylkow, ale nastawki rady dźělamy. Někotre serbske dźěći w našej rjadowni njesmědźa serbske nastawki činić, hdyž też bychu jara derje móhle. Starši jim njedowoła. Ja pak Tebi někotre nastawki připósćelu a bych so wjeselila, hdy by je w „Serbskich Nowinach za dźěći" wóciščał. Druhe dźěći chcedźa bórzy wjacy nastawkow pósłać.

Wutrobny postrow sćele

Greta Wjezarjec z Khwaćic.

Kak so za wbohe ptačata staramy.

Rječkec Marćin je za šulu ptaču khěžku twaril. Tu je naša wučerka wyše wučerjec zahrody pojsnyła. Móžemy ju z woknow našeje šulskeje jstwy widźeć. Před wokno pak je naša wučerka też někotre worjechowe škorpawy pojsnyła a je z butru pjelniła. Je lubozny napohlad, hdyž wosebje sykorki sebi butru słodźić dadźa. Najradšo bychmy přeco na ptački hladali, ale dyrbimy tola pilnje wuknyć. Ptački też rady do našeje šulskeje jstwy hladaju. Dźensa bě jedyn ptačk při woknje. Wón nas prošeše: „Poskajće, wy mali ludźo, dajće mi něšto k jědźi! Ja sym tak hłódny." „Ty hlupe ptačatko, njewidźiš-li tamle worjechowu škorpawu? Tam móžeš so najěsć!" „Ja dyrbjał hłupy być? Njejšće mój rjany spěw słyšeli? Móžu woprawdźe lěpje spěwać dyžli wy!" tak ptačk nam znapřećiwi. Našeje wučerki pak so wopraša: „Knježna wučerka, móža dha waše dźěći też něšto? Su pilne a pěkne?"

Greta Wjezarjec z Khwaćic.

Luby wujo Měrćino!

Dokelž sym w „Serbskich Nowinach" čitała, kajke rjane nastawki serbske dźěći nadobo do nich pisaju, to chcu Wam też ja małe nastawk připósłać. A w nim chcu Wam wopisać, kak je so mi w hodownych prózdninach pola našeho přećelstwa w Komorowje lubiło. Dźěch tam mjenujcy třeći dźeń hodow. To běše wjesele! Sym so na to hižo dlši čas wjeselila, dokelž je tam přeco tak rjenje. Kóždy dźeń dyrbjach mojej kmótře, čeče a wujam spěwać wšitke serbske štučki a pěsničky, kotreż mózach. Najbóle so jim z nich spodobaštej tej dwě, kotrejž sym swojemu wujej Maksej w Hermanecach na jeho kwasu přednjesła. Sym tam też widźała rjane serbske knihi, kotreż běchu połne lutych rjanych štučkow a pěsničkow a sym sebi z nich zaso jenu přiwuknyła. Posledni dźeń w starym lěče pak naš nan zaso po mnje přijědźe, dokelž, štóž Nowe lěto domach njeje, tón potom cyle lěto wokoło łazy. Přjedy hač wotjědźechmoj, dyrbjach jim hišće spěwać jenu štučku jako zbožopřeće k nowemu lětu. Potom pak jědźechmoj z nankom zaso domoj k mačerčy, sotřičcy a bratřikej.

Marta Zokec

z Kamjeneje pola Rakec.

Lube serbske dźěći!

Luba Wjezarjec Greta z Khwaćic, dźensa sy Ty na rjedźe. Hačrunjež sy mi do hód prěnja pósłała nastawki, sym je tola dyrbjał wróćo stajić, dokelž druhe dźěći mi pósłachu same hodowne nastawćki a te tola njejsym mohł sej skhować hač po „Třoch kralach". Wěšće mi to za złe njebjerješ. Ja sym so wězo jara wjeselił nad Twojim listom a zdobom sym so rozhněwał na tych njerozumnych „serbskich" starších w Khwaćicach, kiž njechadźa, zo bychu jich dźěći serbski pisale. To su tola jara spodźiwni ludźičkа.

To je pěkne, zo wy ze swojej wučerku so tak staraće za hłódne ptački. Wuj Měrćin też ptačkam sypa a druhdy hodźiny dołho přihladuje tym žołtozelenym sykorkam. Druhdy też přińdźe tajka pjenkojta zelena zyba abo samo wróble, ale te ja tola hnydom zaso wučerju. Sykorki hižo započinaju spěwać. Póndźelu sym słyšał, kak prěnja sykorka wołaše: „Přičiskuj, přičiskuj!" To bórzy budźe zasy naležeć.

Haj a nětko chcu hišće Tebi wotmołwić, luba Zokec Marta z Kamjeneje. Ty sy potajkim hody była w Komorowje? Cohodla njejsy pisała, kak waše přećelstwo tam rěka. Ja mjenujcy Komorow derje znaju a mam tam wjele dobrych přećelow. Na přikład Šewčikec a Bjenadźic krawcec a Sibakec a Kružic a też Sudakec. Ja sym tam był kermušu a je so mi wulkotnje lubiło a za dwě njedźeli ja zasy tam pójdu.

Nětko pak chcu skónčić. Pisajće wšitke zasy raz

wašemu wujej Měrćinej.

dźenja hischeze nětchto muts pschindże. To chże so jemu smjerć, so jo njeby stało.

Skoro k wěrjenju njeje, kak mudri móža mužojo być, dyž su sej nětchto do hłowy stajili!

Pósćele pjeza hólcżeza na wjerjor prjecź a dołho njetraje, je tu ſ tśiźeczi pjenjeźkami.

„Takle hólcże, tu maſch hischeze dwaceczi pjenjeźkow a ſtocź thěte ek klamarjej po pakśit tobaka. Dźi ſaſny ſe ſadnymi durjemi muts, klamy su tak dźenja jaćinjene."

„Hdźeha ma hólczej pjenjeźy jow?" wopraſcha so žónka, ſtź hewak do mudrojeśe muźi wjele njewěri. „Byle jedinorje, wot klamarja ſemcho." Ale kak a cheto, wo tym so njewupraji. Hakle wot hólza je potom ſhonita, ſo je dyrbjał ſchpiritušowu blećhu ke klamarjej donjeſeć a je ſej ſapołożene pjenjeźy wróćeźej dał.

„Nó, takśile ſchcheklepanz!"

„Haj, my muźojo ſej ſnamjeńſcha rady wěmy, moja cźeźikata Wórſcha!"

Cyrkwinske powěśće

1. njedźela po Tŕoch kralach, 10. wulk. rózka 1932.

Z Budyšina.

Předowanske teksty: a) 1. Mójz. 28, 10—17.
b) Ps. 139, 1—12. c) Gal. 3, 23—29.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/2 8 hodź. farař Große a přip. w 12 hodź. farař Paul předowanje, popołdnju w 3 hodź. farař Schneider kŕćenja. Wječor w 6 hodź. je duchowna wječorna hudźba (porjady po 30 pj., za ludźi bjez dźela a malorentnarjow po 10 pj. před cyrkwu. durjemi.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Berg spowědź a Bože wotkazanje, dop. w 9 h. farař Paul a wječor w 6 hodź. farař Schneider předowanje. Zbórka za našu cyrkej.

Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farař Schneider we jědźerni nadśule biblisku nutrnosć. — Wutoru pop. 3/4 3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towaršowni na Hornjej hasy. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma sup. Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu pop. w 4 hodź. zeńdźe so žónske misijonske towaŕstwo (zwonk. misijonstwo) w Socitât. — Srjedu: Koło šulerkow. — Stwórtk pop. 1/4 4 hodź. zeńdźe so ev. šićowe towaŕstwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy. — Stwórtk wječor we 8 hodź. změje farař Große přihotowanje na keusenje dźěći w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad. — Srjedu pop. wot 5—7 hodź. młodostna syła, wječor 1/2 9 hodź. hłowny wotrjad.

Z Minakała.

1. njedźelu po Tŕoch kralach so dop. 1/2 9 hodź. serbska předowanje čita.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/4 11 hodź. němska Boża słužba. — Stwórtk we 8 hodź. towaŕstwo młodych hólcow a towaŕstwo młodych holcow (horni wotrjad) na farje. — Zemrěli: Jan Bohuwěr Šołta, kubler we Wětrowje, 66 l. 9 m. 6 d. Jan Jawrich, žiwnosćeŕ w Bancecach, 64 l. 7 m. 28 d. Edelgard Olga, mandź. dź. Bjedricha Kuncy, mlekaŕnika we Łahowje, 7 l. 3 m. 8 d. Arnošt Kurt, mandź. synk Arnošta Hejny, fabr. dźěłaćerja we Wbohowje, 5 l. 1 m. 29 dnjow.

Přilopk

*** Póśśe dopomnjenki we Lužizy.** Se wšchitkich němſkich krajow na Saſsku najwjazy dopomnjeńſkow a to ſe ſoby Napoleona kaž teź ſ poſoźkowych cźasow. Namakamy tajke w Lipšku a Drježdźanach. Mjenje pak je jnate, je teź w měścze Žitawje w Hornjej Lužizy ſo namakaju dopomnjeńći na Pólšku a Polakow. Tam w junizu lita 1813 měśchcańſka rada a wobydleŕſtwo ſahoŕcze witajche pólſkeho wjerha Józefa Poniatowſkeho, kiž tehdy ſ pólſkim wójſkom Napoleonej na pomoz khwataśeše. — Na tón ſałt ſpomni teź njedawno pólſki konſul ſ Lipška knjes Wiśikowſki pſchi ſkładnoſći hóſćineje hry pólſkeho piaſkaŕſkeho druſtwa „Wary". Tuto pſchiſpomnjenje jawoſtaji pola pſchitomnych 2000 Němcow wulki nacźiſchcź. — W jenej ſe Žitawſkich ſchulow namaka ſo drjewjana taſa, na kotrejž pjerja wjerch Poniatowſki bě naryſował pokhod pólſkeho wójſka na Lipšk. Njedaloko radnizy ſteji dom, w kotrymž pjerja tehdy wjerch Poniatowſki bydleſeše.

*** „Morwe kóńe" w Hamburgſkim pſchiſtawje.** We Hamburgſkim pſchiſtawje leži tuthwilu 175 kóńi próſnje. S nich je 20 wukrajnych. Wina na bjeſaktiwnoſći kóńi je ſpadnjenje jendźeſſkeho punta.

*** Zyła łoſa budźe muſej.** W Prahy na hrodźe je mała hoſka drobnych khěžkow, tak njemenowana „hoſa ſtotobjejow". Nětko je cźeſće knjeſerſtwo zyłu hoſu kupiło a ſtaji ju pod ſwój ſchlit. Budźe to tak rjej muſej.

*** Pólſki pſchiſtaw Gdynja na prěnim měſtnje.** Połazy ſu ſej pſchi Narawſkim morju wutworili ſwój pſchiſtawk Gdynju. S małeje rybaŕſkeje wjeſki bu ſa nětchto lét wulkoměſto. Dźenja je pólſka Gdynja doſcźahnyła a pſcheſcźahnyła wſchě druhe pſchiſtawy pſchi Narawſkim morju. Létny wobrot tu w l. 1931 wunźini 5 300 092 tunow. Porno ſ l. 1930 je létny wobrot pſchiběrał wo 2 miljonaj tunow. Nětko je Gdynja pſchiſtaw ſamo pſcheſcźahnył Schcźeźiniſki pſchiſtaw.

*** Kelko ma Francowſka wobydleŕſtwa?** Francowſka je w l. 1931 měła 41 834 923 wobydleŕjow. W tej liczbje pak je 2 890 923 zuſokrajnych. Je to mnoſchſi francowſkeho ludźeńſtwa w měrzu faſchiſtkeho léta, ſtź bu nětko hač pjet francowſkich wojſchnoſćow wojſewjeny. Porno poſlednjemu liczenju w l. 1926 wuźini pſchiroſt jenož 1 031 020 ludźi a to 695 745 Francozowſow a 395 281 zuſokrajnych. S toho je widźeć, ſo liczba zuſokrajnych je pomérnje wjele bóle pſchiběrała dyžli liczba Francozowſow. Pſchiroſt ludźstwa w poſlednich 5 létach je ſyła njeſpokojaſy. Statiſtika dopokaſa, ſo liczba dźeleńſtwa mandźelſtwa je pſchiběrała, mjes tym, ſo liczba porodow ſpaduje. Tak ſo njeje poradźiło, doſahnyć liczbu 40 miljonow francowſkich wobydleŕjow. Francowſka runje kaž Němſka je ſtary lud, ſtź je dospił wjerſchi ziwiliſacije a nětko wjazy njemóże dale, ale zoſa. Pſchichod ſłuſcha ułodnym ſkowjańſkim narodam, ſtź pſchiběraju a ſo hakle roſwiwaju.

*** Brunoſte abo běłe jeja?** Muſoły pjerſinarjo maju radźeho tajke kurjaze družiny, ſtź na bruń jejka njeſu. Cźohodła? Dokelž ludźo radźcho na bruń jejka kupuja. Wołjeboje wſchak w Londonje a Pariſu. Sću-li pak jeja je brunoſtej ſchkorpawu woprawdźe knuaŕſche dyžli tamne běłe? Ně! Na kajkoſći jejow móże měć wiſw jenicźeje pija kur, ale pija minu ani wiſwa na barbu ſchkorpawy. Barba ſchkorpawy womjaſnje jenož wot kurjazeje družiny. Wjetſchina družinow europiſkeho pothada njeſe běłe jeja, ja to pak wſchitke aſiſke družiny ſ Kocźinkhiny njeſu nabrunź jeja. Hdyž ſo tute družiny ſuśěchuja, maju jeja mjenje bóle bromoſtu ſchkorpawu, po tym, kotra kwej tu na pſchewahu. Hdyž je tu wjazy aſiſkeje kreje, ſu teź jeja bóle brune. Dyžmy ſe ſuŕcźichenjom potajſim móhli doſahnyć, ſo kury ſyła wjazy běłych jejow njeneſu. Ale to njeje ani tyčko, wſchak na bruń jeja teź lépje njeſłuchaju dyžli běłe. A by było ſchkoda, wutwóźiéj europiſke družiny a na jich měſtno puſchcźeć aſiſke družiny.

*** Jantarowe połkady na Baltiſkim morju.** Pſched hodami njemdre wichory ſathadźachu na Baltiſkim morju. Pſchi tym ſu móŕſke ſołmy wjele jantara (Bernſtein) na pobrjohi wumjetałe. Ssamo w bliſkoſći móŕſkich kupjelow Granizow (Granz) bu na 6½ zentnarja jantara naſbŕane. Najwjetſchi a najrjeſchi kuſ bě 520 gr. cźeſći. Poſłednje wjetſche wichory ſathadźachu tam w l. 191= a tehdy ſo runje tełko jantara wumjeta.

Najwyšša cyrkej Němskeje.

Kapała na Wendelsteinje w Hornjej Bayerskej je najwyšše natwarjena cyrkej Němskeje. Wona ſteji nětdźe 1849 metrow nad mórſkej hładźinu.

*** Dźe ſo dejchcźa pſchi 7 ſtopnjach ſmju!** Njewſchědny jſew ſta ſo w tych dnjach w Florenzu w Italiſkej. Tam ſo dejchcźała dźeſche, haczjunjej termometr pokaſa 7 ſtopnjow nize dopka ſmjerſnjenja. Dejchcźowe kapki hnydom ſmjerſnjachu a ſo pſcheměnjachu do łodu.

*** Film „Ben Hur" w Italiſkej ſakazany.** Swětłoſławny film ſ Khryſtuſowcźeho cźaſa „Ben Hur", kiž je teź pola naſ hižo pſchedwjedł, je italſke miniſterſtwo nutſkownych naležnoſćow nětko ſa Italiju ſakazało. Pſchicźiny ſakaza njejſu jnate.

*** Wulke wójnje w Rumunſkej.** Wokoło hód ſu we Rumunſkej wojnje ſakhadźałe. W mjeſći gmejnje Golaneſti pola Cźernowiz ſo wotpalt wulkomłyn, pſchi cźimž ſo młynk a 13 létny hólz ſpaliſchtaj. Schkoda wuźini pſches milijon lejow. Młyn njebě ſawěſćeny. W Galaźu wotpali ſo maggazin a tu wulke twarjenja. Wohoń mózachu hakle ſa 10 hodźin ſhaſcheć. Tu je pſches 5 mil. ſchkody naſtało. W Ploeſti ſo Patorźijn wotpali dźiwadło. Ludźo mózachu ſo wulkhowacź ale ſchkoda je wulka.

*** Tragikomiſka wjeſela hoitwa.** We wokolinje Krnjaka blizo Korlowza w Juhoſłowjanſkej ſo pſched hodami wjele wjelkow pokaſaſche a ſtokej ſ tym hroſeſche wulki ſtrach. W nětkotrych wſach ſamo ſtadu ſo pſchipadły, ſo throhły wjelk ſo dobywaſche do hródźow. Tohodła wokrjeſnu hejtman we Vojniju pſchikaſa hoitwu na wjelki. Bě ſo naſchło wokoło 50 hoitwjerjow. Mjes nimi běchu teź nětkoſi, kiž ſo po ſwojich cźeſnych rosmérach a cźeſtkoſći runje jara ſ kajkej hoitwje njehodźachu. Tak jedyn bě ſamo 120 kilogramow cźeſći a druhi 115 kilogr.. Jedyn ſ tutych naſtolſchich wukopa ſej 3 metry hłubotu jamu, ſo by wjelk do njeje padnył. A woprawdźe, wjelk padże do jamy a wéjo wjazy won njemóſeſche. Tu pſchidźechny tamón hrjuchaſ a poca wjelka bicź ſ rettom. Naraz ſo wobſunu a ſo wali do jamy ſ wjelkej. Wjelk ſo ſaſtroji, ale hoitwjerjo hiſchcźe bóle. Se ſtrachom ſo tuli do tuta a wjelk widźo ſwojeho pranjepſcheczela we wuſkoſcźach, ſkocźi jemu na hłowu a potom ſ jamy wuſkoczi a cźeſny. Ale to hiſchcźe njebě wſchitko. Cźakaju wjelk ſraſy do druheho hrjuchaſa, ale tón bě tak pſchekwapjeny, ſo ſapomni ſteliź. A tak możeſche wjelk wuceźeknyć do leſa.

*** W Juhoſłowjanſkej je wulki ſněh.** Juhoſłowjanſka bě dotal kraj milych zymow ſ malo ſněhom. Ale létſa je ſo to ſakładnje pſcheměniło. Hižo dwaj dnjej tam bjes pſchejtaca ſněh pada. W Bělohrodze leži ſněh 50 zentimetrow wyſoko. W Bośniſkej je hiſchcźe hórje. W Banjej Luzy leži ſněh ſ mětnami 4 metry wyſoko. Cźahi tu jara njepſrjedne jěźdźa. Telefoniſke ſwiſti ſe Sahrjebom a druhimi měſtami ſu pſchetorhnjene.

*** Kelko ma Juhoſłowjanſka wobydleŕjow?** Loni je ſo w Juhoſłowjanſkej pſchewjedło ſudliczenje. Swěſći ſo, ſo ma kraj 13 929 988 wobydleŕjow. Pſchedpoſłednje ſudliczenje bě w l. 1921. Tehdy ſo naliczi 11 984 911 wobydleŕjow. Juhoſłowjanſke wobydleŕſtwo je potajkim ſa 10 lét pſchiběrało wo 1 945 077 ludźi, ſchtoż wuźini liczbu 16,23 proz. Teź juhoſłowjanſki lud, kaž wſchitke druhe ſkowjanſke ludy, pſchiběra, mjes tym ſo narody ſrjedźeje a wječerneje Europy ſapadaju. Sſkowjanſtwo pſcheſwoſuje herbſtwo khorych, degenerowanych ludow Europy.

*** Mór w Meſopotamiji.** W Iraku w Meſopotamiſtej ſathadźa hižo pjeſe tſi mježny mór. Dotal je ſej bjžo 1500 wopowoh ſadał je 2340 ſkhorjenych. Hłowne ſrjedźiſćišćo epidemije je město Baſra, hdźež dotal ſkhori 1119 ludźi, ſ kotrychž 599 ſemrě. Nimaju tu ani trěbnych lékaŕſkich ſrědkow k potłóčenju evidemije.

*** Amerikaniſki rubježnik ſ maſchinſkej tšelbu.** Na wſchelej jaruje blizo Springfielda w ſtacje Miſſouri ſabarikadowa ſo morduaŕ, kotrehož ſtražnizy pſcheſcźehowachu a ſ maſchinſkej tšelbu na pſcheſcźehowaŕow tšelesche. Satšeli ſchešcź detektiwow a ſcherifa. Potom wuceźeknu. Lud w ſuſej wokolinje je ſałoſtnje roſhorjeny. Stražnizy dale morduaŕja pſcheſcźehuja.

*** Koſej jako hnój.** W Brafiliſkej ſej niewěźża rady ſe kojeſom a jón do morja ſnjeſaju a pola naſ dyrbja ludźo ſitny a jeźny koſej pjeć, dokelž je tamón pſchedrohi. Tak błudny je ſwět. W Brafiliſkej ſej kłown kamaju, ſchto mohłi ſ koſeja ſcźinicź. Nětko je nětkaſi profeſor pſchiſichoł na to, wuźiwaćź koſej jako hnój, jako pſchikupny hnój. Wěſo ma ſo koſej najwyſeły wotpowěźbje wobdźěłaćź a pſchedběłaćź! Po wulicźenjach profeſora je ſłóžb miljon ſnicźenych měchow koſeja telko hódny kaž 60 000 měchow pſchikupneho hnoja. W Brafiliſkej pak ſu w poſłednich 4 létach 20 miljonow měchow koſeja ſnicźili. — Sniczenje drohotnych produktow njeje ani wunamakanje dźenſnjiſcheje doby. Teź w Khinje do wójnty naſ ſnicźachu wjele ſtow tunow cźaja, ſo bychu płaciſſiwu ſdźerźeli, ſchtoż ſo jim teź ſ tym poradźi. — Tak my tu płaciſmy ſa punt koſeja pſches 3 hriwny a w Brafiliſkej budźa nětko ſ koſeja hnój dźěłaćź, dokelž njechcźadźa wjazy ſ nim pizowaćź móŕſke ryby. Haj, ſmy daloko dóſchli tu na ſwěcźe!

*** Ptun ſ koſeja. W** južnej Amerizy maju tełko koſeja, ſo njewěźża, hdźe ſ nim. S podpjeru wyſchnoſcźe nětko ſpytaju, wubodnyć ſ koſeja ptun k ſwěcźenju. S poſpytanmi ſu měli wuſpěch. Nětko chźedźa w brafiliſkej ſtolizy Rio de Janeiro haſu ſ ptunom ſ koſeja wobſwětliéć. Tak nětko ſnajmjeńſcha wjazy koſej njebudźe do morja mjetaćź kaž dotal.

*** Słóſtnika amerikaniſka młodźina.** Chicagoſka policija ſaſa dwě młodſchej hołcy a ſchtyrjoch hólzow, kiž běchu ſedy je ſchule. Woni běchu ſo ſpjeźowali policiji, jako tuta rano měr pſchikaſa. Młodſchi njedoczinkoto poczahu na ſaſtajnikow cźeſći. Jena ſ hołcow, kiž bě hakle 17 lét, ſatſeli pſchi tym tajneho połiziſta.

Naše pismowstwo

„Sokolske listy". Wušło je 10. čisło jako poſlednje 7. lětnika. Wobſah je zaſo jara wſelakory a zajimawy. Zawodny nastawk: „Kubłarjo" zabéra ſo z nadawkami nowych sokolskich funkcionarow, kiž maju ſo lětſa na hł. zhromadźiznach wſudźe w jednotach wolić. Druhi nastawk: „Přihotujće ſo na hłowne zhromadźizny w jednotach!" podawa dobre pokiwy za zrjadowanje zhromadźiznow, kiž ſo nětko we wulkim a małym rózku maju wſudźe wotbyć w jednotach. Rozprawi ſo dale nadrobnje wo naſich zajězdźe do Młodeje Bólesławje 28. nazymnika zaſtoho lěta. Šćěhuje přiwabjacy nastawk wo IX. wſoſokolskim zlěće w Prazy l. 1932 z wulkim narysom zlěćišća a dwěmaj wobrazomaj wo poſlednim zlěće l. 1926. Wjele zasy přinjeſetej rubricy „Z naſeho ſokolſkeho žiwjenja" a „Słowjanske Sokołſtwo". Pod wſelčinami namaka ſo nastawk: „Kriza we naſim čełozwučowanskim programje?", kiž wopřima pokiwy za woživjenje a wozrodźenje naſcheho čełozwučowanja. Wš.

K dopiſej

w ſtwórtkownym čiſle S. N. nastupajo rozprawu wo wučeŕſkej zhromadźizje 30. 12. mam tole zdźělić:

„Rozprawjeŕ njeje tróſku zmylił", ale jenož wěrnoſć piſal, kiž z dopiſa čećeſe, kotruž je předsyda před cyłej zhromadźiznu přečitał. Tam ſtoji, zo ſo dla „numerus clausus" **žanych wuwzaćow napraſco Serbam činić njemóże.** Mysłu, zo je to doſć „eksaktnje" prajene. Mějach za trěbne, zo teź ſšěrſa zjawnoſć wo tym zhoni. Jeli traš je ſo ſtejišćo mjez tym přeměniło, to rozprawjeŕ wědźeć njemóże, hdyž při kuzołu njeſedźi. Budu-li ſo po nim serbſcey wučerjo wukubłać, dha móžemy dołho čakać, prjedy hač budźe njedoſtatk wotſtronjeny. Potom je ſo na Drježdźanſkim pedagogiju (nie Lipſčanſkim) na 50 ſtudowacych k nawuknjenju ſerbſkeje rěče pječa zamołwić dyrbjało. To je mi jedyn z tamnych ſtudowacych Serbow rjekł. Dale je předsyda prajił, zo je dwójcy na miniſterſtwo dla ertneho rozrěčenja wo njepřiwzaću tamnych štyrjoch ſerbſkich ſtudowacych piſał, ale njeje žaneje wotmołwy dóſtał, ſtož trochu njerzany naſpomni. Tuž njebych wědźał, čehodła bě porjedźeńka k mojej rozprawje wo wučeŕſkej zhromadźizuje trěbna, hdyž ſym tola rozprawjał, kaž je ſo měła. Abo njedyrbi ſo to w přichodźe ſtać?

Rozprawjeŕ.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 9. wulkeho rózta 1932:

Wčerawše w urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendźelski punt	14,40	100 čěskosł. krónow	12,47
100 šwajc. frankow	82,02	100 franc. frankow	16,50

Nasche rozpadowace hospodarstwo wobrasuje najbóle rosprawa statnych železnizow. Wone sapiśuja na l. 1931 njedostatk na dokhodach we 500 miliionow hrywnow. Dokhody statnych železnizow su pornjo 1929 wo 1½ miliardy hriwnow wróćo schle. W lěcze 1929 statne železnizy pischeze rjane dobytki wotcišnjuchu a tworjachu nahladne reserwy. Njedostatki sańdźeneho lěta spožerachu tež wschě reserwy. Sarjadnistwo statnych železnizow je tšo se wunjadnej sluźiwoseju a wobhladowanjoju prózowało, wudawki po możnosći samjesować. Dwórowny wobkhod tak spadowasche, so nimale zyle wjasny. Runje dworowny wobkhod je sa wschě železnizy nasschčedrowiršchi kuzoł dokhodow. Dokelž tutón kuzoł saprahny, nasta cźuźiwy njedostatk.

Produktowe wiki pischnjeschu wežera rožy postupowaty płaćišny, dokelž bě žadna a nitkny ju bóle hacź dwě trjowadze. Na Barlinskich wikach porno pśenjenku postupi wo 15 pj., na Drježdźanskich wikach pornjo póndźeli tehorunja wo 15 pj. Pschenża šo na Barlinskich wikach pornjo schtwórtku njepschemeni, teź niz wowsa a nahmatki jačmjenja. Na Drježdźanskich wikach pschenża pornjo póndźeli wo 25 pj. postupi, nalětni jačmjeń 20 pj. pschišadźi, nahmatki jačmjenja a wowsa na Drježdźanskich wikach dotalne płaćišny ozerśechtaj.

Wežera płaćeschе zentnaŕ w Barlinje:

pschenicy 11,10—11,20 hr. (10,75—10,85 hr.), rožki 9,65—9,75 hr. (9,25—9,35 hr.), nalětnjeho jačmjenja 7,70—8,25 hr. (7,55—8,20 hr.), nahmatkeho 7.40 hacź 7,65 hr. (7,40—7,50 hr.), wowsa 6,70—7.10 hr. (6,65—7,05 hr.),

w termijinowym wikowanju:

pschenicy:

sa měrc: 12,15 hr. (11,90—11,92½ hr.),
sa mejn: 12,53¾—12,52½ hr. (12,32½ hr.)

rožki:

sa dezember: —.— (9,92½—9,80 hr.),
sa měrc: 10,42½—10,45 hr. (10,30 hr.),
sa mejn: 10,75 hr. (10,67½ hr.),

wowsa:

sa měrc: 7,65 hr. (7,73¾ hr.),
sa mejn: 7,97½ hr. (7,72½ hr.).

w Drježdźanach:

pschenicy 10,95—11,20 hr. (10,70—10,95 hr.), rožki 10,05—10,30 hr. (9,90—10,15 hr.), jačmjenja nalětnjeho 8,50—9,20 hr. (8,70—9,20 hr.), nahmatkeho 8 hacź 8,45 hr. (8—8,35 hr.), wowsa 7,50—7,75 hr. (7,50—7,75 hr.). Płaćišny w spinkach su płaćišny wikow sańdźeneje póndźele.

Wiki schtwórtk w Shorjelu.

Pschenża 10—10,50 hr. (9,75—10 hr.), rožka 9,50 hacź 9,75 hr.), jačmjenja nalětnjeho 8,25—8,60 hr. (8 hacź 8,50 hr.), wowsa 6,50—6,90 hr. (6,70—7.20 hr.) butra 2,40—2,70 hr. (2,60—3,20 hr.), jeja 10—13 pj. (13 pj.), běrny zentnaŕ —.— (2—2,25 hr.).

Płaćišny w spinkach wosnamjenjeja płaćišny sańdźeneho tydźenja. Hdźež žane nahpomnjene njejsu, tam šo płaćišny pornjo sańdźenemu tydźenjej njepschemeničhu.

Wiki w Hajschtrowje.

Pschenża 10,30—10,50 hr. (10—10,25 hr.), rožka 9,50 hacź 9,75 hr. (9,50—9,75 hr.), jačmjeń nahmatki —.— (8 hr. — 8,50 hr.), nalětni 8,75—9 hr. (8,50—9 hr.), běrny 1,80—2,50 hr. (2,75—3 hr.), wowsa 7 hr. (7,25 hacź hacź 7,50 hr.), běrny punt 3—4 pj., syno 2,25—2,50 hr. (2,50—2,75 hr.), słoma k saźanju 1,60—1,80 hr. (1 hr.), słoma skótna 1,80—2 hr. (1,30 hr.), butra kuł 6—.—70 pj. (68—70 pj.), jeja 12—13 pj. (13 pj.), huśy (90—95 pj.), prošata 6—12 hr. (8—10 hr.), běhaty 25 hacź 30 kr. (25—30 kr.), kałuże 0,50—3 hr.

Płaćišny w spinkach wosnamjenjeja płaćišny sańdźeneho tydźenja. Hdźež žane nahpomnjene njejsu, tam šo płaćišny pornjo sańdźenemu tydźenjej njepschemeničhu.

Sapiš samoźenjskeho prawa:

Do sapiša samoźenjskeho prawa su sapisali, so nimamotaj prawo na sarjadowanju a wuźiwanju:

Wilhelm Tapper, instalatěr w Budyšinje na samoźenju swojeje manźelskeje Elsbethy Mariany rodźeneje Eckhardez,

a Ota Rudolf Huhn, pischekuwź w Budyšinje, na samoźenju swojeje manźelskeje Hany Marje Gertrudy rodź. Strietzelez.

Sśudniske wurunanje:

Sąd je wurunanske jednanje wotewrił nad samoźenjom klamarja Korle Schneidera w Huśy, sa dowěrnika knihowneho revisora Hanja Buchera w Budyšinje pomjenowanjeho a terminu na schtwórtk 4. 2. 31 pschip. w 12 hodź. do Budyšina na sudniśtwo, jstwo 141 swołanjeho.

Swěźeźenske jednanja:

Swěźeźenske jednanja wotewrichu nad wobsedźeństwami:

rycerskublerja Bjedricha Günthera prynza Schwarzbork sloho nad Wulkej Hartawu,

rycerskublerja hrabje Jurja Michała Wallwitza a hrabje Hanja Joachima Wallwitza wobeh nad Delnjej Hórku,

kublerja Arthura Voigta w Goldbachu pola Biskopic.

Pschedźadźowanja:

Zimnorěź, hlušicha Hańži swoźenjenej Jauzowej radźenej Cźapanez w Dobrošchezach pola Njeswačidła. Wulka je něhdźe 21 kórzow. Hódna 17 026 hr. Wopalna pokładnja 14 650 hr. Pschedźadźowanje budźe jchtwórtk 25. 2. 1932 dop. ½10 hodź. w Budyšchinje na sudniśtwje 141.

Póndźelu 11. wulk. rózta 1932:

w **Mulkezach** we Waschnikez hoscźenzu dop. w 10 hodź.: hobanka,

w **Rownym** w Nakonzez hoscźenzu dop. w 11 hodź.: hobanka,

w **Trjebinje** w hoscźenzu „Lěšny dom" pschip. ½1 hodź.: auto,

we **Sślepym** w Lehmannez hoscźenzu pop. w 4 hodź.: pisany stroj, klamatske wuhotowanje,

wutoru 12. wulk. rózta 1932:

w **Brětni** w hoscźenzu dop. w 10 hodź.: radio, gramofon, kokowe dźěło, tobakowe dymki,

w **Lipoj** w hoscźenzu dop. w 11 hodź.: kožana walza,

w **Lejnje** pola Wojerez pschip. w 1 hodź.: jakojza a dwě žrjinjeći,

w **Ptačźezach** w hoscźenzu pop. w 2 hodź.: radio, gramofon, pisanske dźěła, krawiowy rjemjeń, šijaza. maschina. a kruwa,

w **Rownym Měrcje** pola Wojerez w hoscźenzu pschip. we 12 hodź.: wschelake meble, 20 m drjewa k toczenju,

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po mal abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	8. 1.	7. 1.		8. 1.	7. 1
Pšenica	222-224	222-224	buny	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	1:3 1:5	1:0 192	woka	16,0-19,0	16, -19,0
jačmjeń, nal.	—	—	mórske impiny	10,0-12,0	10,0-12,0
jačmjeń	134-165	153-165	žolte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowsa	134-142	134-142	keradella	22,0-27,0	22,0-27,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,2-31,2	27,2-31,2	lany wósušk	12,3-12,4	12,3-12,4
ržana muka	26,3-28,3	6,1-28,1	such. truhanč	6,50	6,40-6,50
pš. wotruby	9,25-9,50	8,75 9,25	hórnj. kruški	12,1-12,3	12,1-12,3
ržane „	9,00-9,50	9,00-9,50	syno, 50 kg	1,70-1,90	1,7.-2,0
raps	—	—	ržana słoma	1,75-0,90	0,85-0,80
hróch Viktor	21,0-27,5	21,0 27,5	wowsna „	0,80-0,60	0,80-,60
lane symjo	—	—	pšenč. „	0,70-0,80	0,70-0,85
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	jačna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. januara 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 531.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznoje hódnosće hač do 6 lět	39
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	35—38
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	32—34
Mjenje picowane wšěch starobow	25—30

Byki: 550.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rěznoje hódnosće	31—33
Połnomjasne, młódše	29—31
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	26—28
Špatne	23—25

Jałojcy a krowy: 1081.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetše rěznoje hódnosće	25—30
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rěznoje hódnosće hač do 7 lět	21—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	13—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1830

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	45—53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	30—42
Špatne (4.)	18—26

Wowcy: 4645.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina	40—42
Starše wukormjene (2.)	37—39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	26—28

Swinje: 10 547.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	41—42
Wukormjene	39—41
Mjasne	35—38
Špatne	32—34
Rancy a kundrosy	35—37

Drježdźanska burza (8. 1.)

Pšenca 75 kg	219-224	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	201-206	pšenč. wotruby	9,60-10,00
nalětni jačmjeń	170-184	ržane wotruby	10,20-11,20
nazymsk. jačmjeń	—	pšenčna muka	43 50 45,05
wows	142-152	rżana muka	31,75-32,75
čerwjeny dźećel	145-148	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mals)	—	hróch	—
suche truh.	6,30-6,50	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

9. januara 1932 po hamtskim postajenju.

Wěš płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najnišš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	1,20	2,00
Celace mjaso . . . . . 1 „	1,60	2,00
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	1,80	2,40
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	1,50	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,60	2,00
Pšenčna muka . . . . . 1 „	0,44	0,61
Rżana muka . . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlěb . . . . . 1 „	0,31	0,33½
Jědźne běrny . . . . . 1 „	0,06	0,08
Raś . . . . . 1 „	0,32	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,48	0,60
Soki . . . . . 1 „	0,48	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,20	1,40
Sušeny połč . . . . . 1 „	1,60	2,00
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butra . . . . . 1 kg	2,60	3,00
Joja . . . . . štuka	0,11	0,15
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny . . . . . 1 „	—	0,76
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,48
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	2,20
Brunicowe brikotty . . . 1 „	—	1,20

Wične płaćizny w Budyšinje.

9. januara 1932

Wěš płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	10,25	10,50
Rožka nowa	50 „	9,75	10,00
Ječmjeń	50 „	8,00	9,00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7,00	7,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	1.80	2.20
Butra	1 „	2,60	2.80
Syno nowe	50 „	2,00	2.70
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	—	1.40
„ „ „ k zasł.	50 „	1.60	1.90
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšenčna muka 60%	50 „	—	18.75
Rżana muka 60%	50 „	—	16.50
Pšenčne wotruby	50 „	—	6.10
Rżane wotruby	50 „	—	6.10
Joja	1 štk.	0.11	0.13
Husy	1 punt	0.85	0.95
Prosata 750 štuk	1 štk	7.00	14.00

Směški

** Wupuzej. 5 lětna Hanka běšche w dźěćazej jsbi swoja wopytała. Mały bratřik torhaješe mózuje sa ruczku a dźiwješe nuts.

„Njejměješ nuts pschinóź, Janko."

„Cźehodła dha niz?" prajeschеše jej Janik płakajo.

„Dokelž sym w koschi a mucź je prajila, so male hólźy nale hołzy w koschi widźecź njejměduja."

Krótki wotmołwjenk. Wučerka Jenku praješe: „Pój, njeso możesch nuts pschinóź, Janko: sym so ju plekła!"

Też w Francowskej bjezdźełosć přiběra.

Ludźo bjez dźěła čakaju před ludowej kuchinu we Parizu na wudawanje poliwki. Swětowa hospodarska kriza je nětko też pjenježnje sylnu Francowsku zapřimnyła. Hišće w zaúdźenym lěcu wjetšina francowskich politikarjow njeměješe za móžne, zo so wona tak złě na Francowsku wuskutkuje. Maju we Francowskej pjeća hižom milijon ludźi bjez dźěła.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wurt. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćeńki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneno znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźć. Prawa a winowatosće abonentow wujasna nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 8 — Budyšin — Póndźelu, 11. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němska njemóže wjacy reparacije płaćić

Němski kanzler dr. Brüning je žoboty jendźelskeho pódłanja **sira Horaca Rumbolda k žebi přicproša a jemu dźěłił, so Němska ani někotre ani w přichodze njemóže jenych reparacijow Płaćiś, jeli so dyrbi ko hospodarske žiwjenje źiwéta sašo wožiwiś. Němšy wótkpłaśanzy na Lausanneśej konferenzy dyrbja naležnje za dospołne wuschmórnjenje reparazijow wustupowaś.**

Pjenjezy, kotrež je žebi Němska we wukraju napożeżowała, njeje wona mohła za wobnowjenje hospodarstwa, ale na zapłaćenje reparazijow zapłaćeńk. **Němske hospodarske žiwjenje někotre pśchi kromje kupnjenja śteji.** Toho je wona njeby mohła zminuć, hdy by je zapłaśe. Němšej sašo reparazijske cźeże napołožeć. Hdy pak by je zpytało, Němšk wot tuteje cźeże wuńuwobdźeć, by jej móžno było, swój privatny dołh w poźlajenym cźasu zapłaćeć. Wona pak njemóže privatny dołh a reparazije jedobom zapłaćeć.

Francowska so wo niepłaćenju reparacijow wuprajiła

Franzowski finanzny minister Flandin je ko wo powěsći, so Němska njemóže wjacy reparazije płaćeć, take wuprajił:

„Jeli so ko žłowa, kotrež je němski kanzler rěkał, wopraudźe wérne, a so ko Němska japowědnje, žadanja Youngowego plana a Versaillesśego śrěźenja dopjecnicy, by to rěkało, so cźe Němska Youngowemu planej a Versaillesśemu śrěźenju **kónz** cźinicy. Tohodła dyrbi so wozakaś, hać so take powěsć potwjerdźi. Jeli so by so to stało, njeby žane franzowske knjezeństwo wuspowědźenje dobrowólnje podpisańeju śrěźenjow pśchijało. Hdy by so take pśchipowědźenje njeśapłaćenja na Lausanneśej konferenzy stało, by konferenza **njewuspěšna** była.

Macdonald je hinajšeho měnjenja hač Flandin

W jenym rozrěčenju je jendźelski ministerski pśchedsyda **Macdonald** wo Brüningowym wuprajenju w nazimpanju reparazijow rjekł, so możetej **so politika a śteńśichšo jendźelskeho knjezeństwa jenož na prawym měśeze a** w prawym cźasu **wośpjewiś.** W tu khwilu móže so rjeź, so je dla hospodarskeho położenja w Němskej **możno**, so je němski kanzler tak rěkał. Runje tohodła je konferenza w Lausannu nuźnišcha dyźeli hdy pśedy; pśchetož **możno** njeje, wšu take wośtajiś, kajšeź ju. Rěkcźiše położenje je wunošk internazionalnych śrěźenjow, a internazionalna konferenza je tohodła nuźna, so by so ź nim saběrała.

*

Pśchipowědźenje němskeho kanzlera, so Němska njemóže **w** pśchichodze reparazije wjacy płaćiś, je w Jendźelskej **jvodźivanje** słudźiło, wźnje pak so Brüningowe słowa se měrom pśchijachu. Nowiny źdźela praja, so take pśchipowědźenje njeje njewoczakane pśchijchło, měnja, so je ko po žadanju němskeje nazionalneje opposizije stało.

„Sunday Times" nocźe do franzowskeho hrožeńja wěrieź, so ko Franzowska jźyła nocze pśchi Lausanneśej konferenzy wobdźeliś. Powśchitkownje ko měni, so Němska njemóže wjacy tributy płaćiś.

Francowske nowiny wo Brüningowym připowědźenju

Wšicke Parizśe nowiny ko ź Brüningowym wuprajenju w nastupanju reparazijskeho prašeńja saběraju.

„Deutre" praji, so ko wo sjednoćenju Europy ź hromadźeńlanjom hońili. Němšk**o**statny **kanzler** ma ja pśchijźodnjiśe, bankrott pśchipowědźeś. Snajnjenjścha bychu franzowscy a němšy nazionalistojo dyrbjeli wobźeś, **když** to dowjedźe: njenujcy ani k triumfej jenych, ani k rewanchi druhich, ale k bolschewikizmu.

„Quotidien" měni, so je ź pśchipowědźenjom němskeho kanzlera wurjadnje tkatne położenje nastało, dokeź němski kanzler sobom ź nazionalno-sozialistiśkej stronu jedna.

„Matin" pišče, so ko njejmjeńša tonn dźiwaś, so němski kanzler měni, so dyrbi je samyślom swoje kharty wotkryć. Sćehadź **n**óže ko offigielne warnowanje ź Berlina jenož jako sabadne dešćenjenje za Hitlera a Schachta wuložeś. Franzowska dyrbi ko wo tym wuprajeś a po tym cźiniś.

„Figaro" zwjeznu zaiwodnemu nastawkej napiśmo da: „Bezzaśelska schipa papjery" a prajcha ko, hać ke Franzowska njemóže wobarać.

„Petit Parisien" praji, so němske knjezeństwo pyta, wšchelake zajimy wumuźiw, jiwa wšchudyšich swjatkarjow a jich amerikańskich pśchećelow rossławjeś. Po źdaśu pak **k**ebi njejźu na to pomyślili, so móže němśka njepodwolnjoś k dospołnemu śwérźeńju dowjeźeś. S tym ko ani naležnjośe Němšeje ani naležnośe jejnych privatnych wěrśeźelow njewuprowja.

Pertinax měni, so je němska kšoćel jena se šnudnych ześěhowkow wnježeńjenja franzowskeho wójska ź Porheinśeje. Franzowska móże ko se śkšižu na Haagśi šnid wobroćiś. Njewě pak, hać Haag Franzowśki prawo da. Skónčnje dyrbi ko pomyślieć, so teź po dobytym progeśu druhi wuspěšny śrědk njewomłodże dyźi wójna.

„Temps" wumyślewnje, so, kajkuli ko wźy wobkładaju, dyrbi ko na kónzu spóńnaś, ko žadanje na wotstronjenje reparazijow brutalny wupad pśchećelow Youngowemu planej a źdobom skutk śeje wole pśchedźitaja. Němśka chze internazionalny porjad powalić, kóžde dowěrjenje moriś a ko do rólle politiśkeho podźělnika staśiś, ja kotrehož maja internazionalne śrěźenja jenož hódnośej słipyh papjery.

Wólby do gmejnskich radow w Lippe-Detmoldskej

Po nakhwilnym wólbnym wunoschi gmejnskich radow w Detmoldśkim wokrjesu ko dóstali: sozialdemokratojo 10 272, němskonazionalni 3750, měšćeńska liśejna 4061, zentrum 1255, ludowa słužba 1493, nazionalni sozialistojo 9982, neutralna liśejna 428, kommunistojo 3929.

W Lemgowskim wokrjesu je ko wotedało: sa sozialdemokratow 8846, sa němskonazionalnych 2481, sa měšćeńsku liśejnu 2829, sa kommunistow 3055, sa nazionalnych sozialistow 8927, sa powśchitkowne dobro nad wogebitym dobrom 824.

Politiske nasylnosće w Klučborku

W Klučborku (w němšej hornjej Schlesyjskej) je ko pjatk słromadźišna noweje sozialdemokratiśkeje dźěłaćerśkeje strony wotmeła. Pśchiśłušnicy wšchelakich politiśkich stronow sału pśeńujachu. Na kónzu swojeje rěcze je dyn nazionalny sozialistiśki rěcźnik sawołał: „Heil Hitler!", na cźož pśchitomni nazionalni sozialistojo nazionalno-sozialistiśki śpěw sanjeśechu. To bě znamjo za bitwu ź błidowymi a stólzowymi nohami. Policija móžeśe jenož ź pomoc gummijowego klumpacha biežkow sćišnicź. Hdyž bě ko sała wupróźdniła, puki dale na dróhy padachu, pśchi cźimž ko wjele ludźi lohko a cźežko śwani. Policija je teź **někotre** wobroby sajała.

W Hollandskej so brónje a municija za Němsku njedźěłaju

Ministerski pśchedsyda Ruys de Beerenbrouk je druhej hollandśkej komoreje na napraśchenje **wotmołwił**, so dyrbi po dokładnym pśchepytanju wośjewieć, so ko we Hollandśkej ja Němšku brónje a munnizija njeźěłeju. Hollandśkemu pódłanzej w Parizu je ko powuźiło, so by to franzowskemu knjezeństwu sdźełił.

Něhduši farař Eckert wo Ruskej powěda

Něhduši farař Eckert, kotrehož žu, hdyž bě le kommunistam pśchećiwnił, ź zyrkwje wusamknyli, je jcheźeł nejdźel po Ruskej puśiśo, tamniśke wobśtejnośeje śtudowaś. Sso do Němśkeje wróćźiwšchi, w sjawnych źhromadźiznach powěda, śchto je w Ruskej wohladał. Pśched kowźimi pośłucharjemi praji, so je **k**ebi wódomny, so dyrbi pśched nimi wo kommunistiśkej Ruskej wěrnośej rěcźeś. Jemu wo to njeźěje, jeno wo puśćowanju w Ruskej rozprawiś, ale ma ja swój **nadawk**, kóždemu pośłucharjej pokazaś, hać je jemu **m**óžno abo njemóžno, po hospodarśkimi a kowaśiwowym wjedźe w pśchichodnym němśkim kommunistiśkim śtaśe žiwy byś.

Eckert praji, so móže **k**ebi myślieć, so Němc, po prenim saćišćeju, kotryž Ruska na njeho cźini, rjekne:

„**To dźě je wšcko wjele hórje dyźi pola nas!**"

A dale mója **k**ebi myślieć, so bychu němšy dźěłaćerjo, kotříž do Ruskeje pśchińdu, ko wuźiwali: „**Cźehnemy wróćźo do Němskeje; pśchetož tam so nam lepje wjedźe!**" Wěrno je, so bychu mohle jiwonkowne wobśtejnośeje w Ruskej cźłowjeka jara lohko k wurjadnej dowjesći: „**To njeje postrot, ale wróćźo śtupanje.**" **Lubźo maju ledma wobneje na nohomaj, nimaju ženeje pśchśtojneje drašty, ku žyśe njezwothkładani. „W Ruskej,** Eckert dale rozprawioja, **pśched pśchedawańjemi zbroh**ń **ludźo w dołhej schłodanzy cźakaju, kotrež něhdy pola nas za cźaš śwětoweje wójny.**" Lubźo tam w rjanych kraśnych wobydlenjach njebydla, wulka wjetšchina dyrbi ko ź najmjeńšimi poměrami spokojśeć. Lědma jena źwójśa ma tam jenu abo dwě jśtwicźy. We wšchěch jśtwach pśchebywaja ludźi pśchebywa. W dźěłarnjach njeje žana prawa dišćiplina. Hdyž źnadź wćehtó do Ruskeje dźe, so by pjenjezy saśłužił, tón ko žałośnje śćeka. Srownkowne wobśtejnośeje, kotrež cźłowjek w Ruskej nadeńdźe, tohodła wuźiwaś powśchitkownje njeźěła

reša a też Gandhiowcho wożownikskeho pschecżela, mohamedana dr. Ansaria, sajecz dał, żu indijży sbežkarjo bjes wjednitstwa. Ansaria, kotrehoż bčehu za natkwilneho pschedstadnu wschoindiskeho kongresa pomjenowali, je żud w Delhin k jastwi na schežej mežazow sajudžił.

Mjes tym indiski **městokrat liberalnych hindow pschehowdżeżi spyta, so je jich wulka hadżina pschistka.** Njech żu jendżelske powješče kažkali barbjene, to, so móża Saprn a Jajakar a mohamedanjy wjednitzy, kaž dr. Schafat Khan, žeby swěrcz, hodżiny dołho ſ městokralom jednacz, je wuspěch za Jendżeliku. Tak żo w Londonje nadžijeja, so budża wubjerki konferenzu ža kulojtym bldom, kotrez żo 29. januara w Bombayu jeidu, njedžiwajcy pschecżiwnja pschiwižowarjow wschoindiskeho kongresa, dale wo nowicz indiſkej wustawje jednacz. Sdadom żo indiży liberalni prožnja, indiskeho městokrata pohnucz, so wusowe wukazy ža lahodniſcho nakložowal a żo njeby Gandhia do idaleneho kraja wuhnał. S tym by żo rosbarjenosez indiſkeho lida slehła.

Hacz pak żo městokratej poradži, bojkott jendżelſkich towarow a japowędženje pożlužnoscje bórzy pschewinucz, je hischcze jara dwelne.

Turkowsko-persiske jednanje wo mjezy

Turkowski ſwonkowny minister je żobotu do Teherana wotjeł, żo by nowe dojednanje wo wuprawjenju mjezy we Araratowym kraju podpisał, dokež żu loni sbežkarjo Kurdowo ſ Turkami wojowali. Minister ſ Teherana do Bagdada pojedze. Jeho direktor najwjetscheho turkowskeho finanzneho wustawa, kaž mjenowanje wobhladnje banki, pschewodża, kotraż chze filialzy w Teheranje a Bagdadu sakoržicz.

Paweł Boncour,
nětkuži wjednik francowskich radikalnych socialistow, mjenuje so žako pschodny francowski zwonkowny minister. Liča na to, zo nětčiši zwonkowny minister dla swojeho ćežkeho čerpjenja swoje zastojnstwo bórzy złoži.

Ze Serbow

W Budyšinje, 11. wulkeho rožka 1932.

— **Wo wjedrje.** Dženża rano we 8 hodż. barometer 740, hygrometer —8, thermometer w nozy —1. Syma. Rozpołożenja nizinow a wyschinow su tak wschelake, so je nasche wjedro dotkanje njewobstajne. Wot połnocneho lodowego morja cżežnje so wyschina pyches Polski ke Serjedjoseminskemu morjej a sekuje so a sjednocżuje so ſ wobschěrnischimi połoischimi wyschinami. Po tutym puczu pschiłuczowaja sunne powětry ſ Lódowego morja a stużża nasch powětr. S wjecżora pschikładuje sahe nizinu a hroża nam ſ dešczom a snjehom. Za tutymi nizinami su sahe wyschiny sposuacz, Tohodla może nasch wjedrawustojny prawo wobhonjacz, hdyż wot sutrischeho hem witwjedrjenje staja. — Jutże wuterru skhadża kłonczko we 8 hodż. a khowa so 4,17 hodż. Mežacz skhadża doły. 10,17 hodż. a khowa so wjecżor 9,29 hodż.

— **Sajimawy pschinoschk w Krónje w Budyschinje.** Pokasujemy hischcze raz na pschinoschk, kiż tuchle jutże wuterru 12. januara wjecżor we 8 hodż. połarny sypthik a mjichtr na sněhakach dr. Willinger w Krónje. Won bęsche jenježki nemjsk wobdżelnik na połarnej ekspedizji podmórskeho cżołma „Nautilus". Pschedwidżesche so 120 świetłowobrazow. Sastup płaczi 1.—, 1,50 a 2 hr. Sastupne lisczki pschehowaja so dopołdnja pschi pokładni w mješczanskim dżiwadle.

— **W mješczanskim dżiwadle** pschedstaja so dżenża puczu dżelu wjecżor we 8 hodż. wulku wuhotowana operета „Tyo muszketérojo". Pschedstaja so hižom 16. króć, je dopokas, kak je so Budyschemu wopytowarjam spodobała. Wutoru wjecżor je w 14. abonnentnym pschedstajenju A premijera wulkeje klašiskeje strnchlohry „Orleanska knjezna" wot Schillera. Inżenerowanje wobstara dr. Adolf Rott. Hlowne rólu hraje Olga Medecżz. Sbrjedu wospjetuje so trykhowa operета „Jony maju to rad . . ." Sa nadżelu pschihotuje so dawno wocżakowana operета „Hawajska kwětka" wot Pawoła Abrahama.

Koncertow serbskich spěwow

sinuj w Budyschinje w Sserbach hižom mnoho žłyschelt a ſ radoscju wopytowali. Njesinuj pak hischcze wopytacz mózhi žadyn **ſinfoniſki konzert.** Sinuj dże w radsiju cżežescisko też ſinfoniſku hudżbu, wosebje ſe słowjanskich krajow, žłyschelt ale porjadko serbſku ſinfoniſku hudżbu. Nětko ſmjemy was ſo ſ cżłom a cżuchnu wobdżelcz na serbſkim ſinfoniſkim konzerce. — Jako „Ptaczk kwaſ" poſtaji so nam tutón ſwojorazny konzert žiwy 20. januara w Krónje w Budyschinje. Hudżbu poſtaji Budyska wojerska kapała a pschewodnje twórby naſchich cżežescenego mischtra Bjarnata Krawza. Tute poſtaji cżelne žadyn Serb ſkomdżicz njeſmjeł!

Pokazujemy, kak mirnje lubujemy nasche serbſke kulturne kubła ſ tym, so konzert ſ najbohatſchim wopytom pocżežimy, hdyż wonkach na połach hischcze dżelo do rukow njechada a kożdemu ſwjatok hodżinku prjedy liwoni ke wocżežiſtwjenja tkwili. Sastup je ništi! Sabawa po też pschijamnuje, so bychu ptaczki kwaſowacz mohle!

— **S wothladarnje na Židowje.** Knjes direktor Gietzelt je 2. januara 1932 ſměł ſkładowacz na 30-letnu dżełacżowcz w Židowſkej wothladarni. Pod jeho njesprózniwym woporanimym ſobudżełom je ſo wothladarnja k ſwojej dżenżnischej wyschinje wiuwikła. Psches jeho wobhladniwoſcz a ſlutniwe hoſpodarjenje je dotal mózno było, mnoho twarſtich powjetſchenjow wothladarnje w pożledu. 3 letdżesatatich pschewjesez a bjes wobcżeženja wokrjesneho ſwjatka a jeho gmejnow finanzowacz ſ bežnych dokohdow. Chromadnje je ſwojej mandżelſkej, kotraż je jemu pyches zły cżas we ſwérnym chromadnym dżele połneho prošumjenja ſ kolez ſtała, je won ſwoje najlepſche ſaſadżował, ſo by wothladarni pyches wschitke wobcżežnoſcze ibożownje pschepomhacz pomhał. Ssamżnjeho dnja dopjelni też tujes wyschiſki dohladowar Pebje ſwoju 30letnu dżełacżowcz w Židowſkej wothladarni. Też won je ſwoje ſaſtojnſtwo, kiż njeje

Předzenak

ma tola ſwoje wjeſele. Piwarzej Hanka Lutuje ſebi kožbu njedżelu ſli kroſchki. Nětko ma hižo 45 pr. Pschichodnu njedżelu Pschedżenake pschinjeſe ſajo ſli kroſchki. Lutuje na nowu protyku, kotruż chze ſwojemu nankej ſ Ptaczemu kwaſej wobradżicz. Tón pak budże ſo wjeſelicz. Je hischcze wažy taſchki Hankow? To by tola hyło krasnje ža ſtarſeho Pschedżenka! — Kak rjenje by ſwoje protyki pschedał. — Kožżu wjeſo ſa 60 pjenjezkow.

lohke, ſ najwjetſchej lubosczu a żwěru ſaſtawał. S pschiležnoſczu jeju 30letneho ſtukotkowanja ſa wothladarnju je knjes hamtſki hejtman dr. Sievert jubilaroma w mjenje wokrjesneho ſwjatka Budyſkeho hamtſkeho heitmanſtwa najwutrobnischi dżak a potne pschipołnjacze wuprajił. Njech je jimaj ſpodżene, so bychtaj mohloj wothladarni też dale ſtrowaj a cżiłaj ſłužicz a na dalſchim wudobołnjenju pschiprawow wothladarnje Bohu dżękacz.

S **Rosow.** Telegrafowej dżłaczerjo namakachu ſrjedu pyschi żeleſnischim mojcżiku błisko Sombarſkeho mosta drasty nježże 15 letneho pachoła. Kak żu tr wežy tam pyschiſchle, njebohdżeſche ſo dotal wuſnaſnicz. Spodżiwne je, ſo bęchu pasy nakhribjetnika dżęła wotſtronjene a po runje wocżiſnjena ſawalka butrowych pomatkow pobła leżeſche. Połcżija nałeżnoſcz pschepytuje.

S **Boranz.** W nozy wot žobotu k njedżeli pobuchu paduſchi pola tudomneho wyſchſcheho dejerja Bohumiła Minarja. Saſtežchu jenu ſ wokmom do twarjenja. Dokež je hydżenje w prénim poſtrodże, wuſchu paduſchi durje ſ dwora pschi ſwojim paduſchnym dżęle. Skadowachu nuzż tijoch dżęcži ſ jeho hyołenja kołbasy wot ſarſtnjeho ſwinjeża. Na to buchu paduſchi myſeni a mjenachu ſo ſ poſcha. —

S **Minakala.** W lecże 1931 je ſo w Minakalſkej wosadże narodiło 44 dżęcži, 25 hólzow a 19 holzow, to wjazy hacż leto pjedy. Mjes tymi nowonarodżenymi bęchu 2 morwonarodż. a 2 njemandżelſkej dżęcži. Mužſkich cżełnych bu w Minakalſkim Bożim domje 37 dżęcži; 3 domach nuſnu tſchicżenizu dostachu. 6 dżęcži je w bżhu ſamdżeneho lęta wumrełe, tak ſo je wot tuch 44 dżęcži żiwych 36 dżęcži a to 17 hólzow a 19 holzow. — Mérowanjow bęſche 20, 4 wjazy hacż leto pjedy. — Konfirmowanych bu 22 dżęcži, 12 hólzow a 10 holzow; 1930 bęſche jich 10 hólzow a 10 holzow. — Wumrełe je w ſamdżenym lęcże 29 wosobowow (4 wjazy hacż leto pjedy). S nich bu na Minakalſkim pohrjebiſchcżu 28 wosobowow, na Radworiſkim 1 muż pothowany. Mjes ſemrětnymi bęchu 6 woženjenych mužow, 5 wudatych żónſkich, 3 njewudate żony, 1 mloda holza, 2 wudowzaj, 4 wudowy, 8 dżęcži (mjes tutymi 2 morwonarodżenej). Najſtarſche wosoba bęſche hyoże żiwjenje pschinjeſła na 82 lět 9 mjezacow a 4 dny. — K ſpowdżi a k Bożemu wotkasanju bęſche 1488 wosobowow, 264 wjazy hacż leto pjedy. Ke ſerbſkej ſpowdżi 1023, k němſkej ſpowdżi 465 wosobowow. Domach wopramjenych a tych, kiż Boże wotkasanje po domjazych Božich ſłužbach dostachu, bęſche 146 wosobowow 60 wjazy hacż leto pjedy. — Sbérki wunjesechu 650 hr., 86,95 hr. wjazy hacż leto pjedy. Tón Knjezej wohnuj dale naſchu lubu Minakalſku wosadu a daj rosez a pschibéracz na tym, kiż naſcha hłowa je, to Jesuſus Khrystuſus!

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powędańczko ſ Khrystoweho cżaſa.

20] (Pokračowanje.)

„To njeje wężte", ſnapſchecżiwi macż, „najſerſcho žu je w rěčazkej ſerbſkej prašdżerjeriji zhkotaſi."

Jónu budże, kaž Hillel a Schimon ſwětcżitaj, ſajo namakana a Israel budże, wokolo njeje resiwajo, wjeſołe pſalmy ſpěwacz. Sahorjena kaž ludowy rěcznik, ſcżini pschestawki, jo by ſwoje myſle ſyjadowała. Jtudaj hladasche ſ dżakownym wobliczkom na nju a rěcżała: „Wopraſuduże, luba macżi, Hillel a Schimon mi to njeſwjchtaj lepje wulkaſcej mohloj hacż ty. Ja ſym a wostanu ſwérny Israelſki!"

Macż wjeſeleſche ſo nad wuſpěchom ſwojich ſkowow a wukoji jemu hiſchcze wſchelake ſe ſtawiſnow żidowſkeho ludu, kiż wona do drobnoſtkow ſnajeſche, pschejco pak ſ pokiwom na druhe ludy, wosebje Romjanow.

Widżo, ſo pocża Judaj woczi ſaidżeleczż, ſfónczi: „Sſym cżi, ludy ſyno, naſchich wulkich nużow, prawobżow, ſakonidawarjow, wojerjow, ſpěwarjow a profetow psched woczi ſtajila, tak derje hacż ſym to mohła, ſo by ſebi cżi a pschikład wſał. A ſchtož twój pschichod naſtupa, njemóżu cżi lepje radżicz hacż ſ napomnjanym: Skuż, dołhoż Bóh cżi żiwjenje ſpodżi, Knjeſej! Bż jeho ſłužbje namakasch ty hławu!" „Sſmém też wokat byez?" wopraſcha ſo Judaj. „Cżehohła niż? Njeje Mójſaj Boha ſameho Knjeſa nad njebjeſkim wójſkom mjenował?"

Cżiſchina hnjeſeſche ſajo w pschesrénju na tſeche. Skónczniże rjekny macż: „Masch moju bohowolnoſcz. Sſłuż tomu Knjeſej, niż pak kežorej;" Judaj lehny ſo na diwan; macż połoži jomu puzak pod hłowu, wokoſcha jeho a pschikrywjoschi jeho ſ wodżewom dżęſche cżiſche pjecż.

VI.

Najſajtra rano wotnežiwſchi a woczi wotewrinſchi widżeſche Judaj, jo ſtónżo hižom wyſoko ſteji. Hotowje lětachu w cżerjodach kolo wokolo a jich bęle tſchidła lubolachu ſo w ſkónczinych rynach. Ke krótkemu ranju poſpěwjowaſche ſo templ, kotrehoż poſtocżane tżęchi wot njebjeſkej múdrinu kraſnje wotestalwachu. To wjchak bęchu jemu wſcho ſnate węży, kiż woczi jenoj na krótki wokomik puchachu. Potom dohlada ſo na holicże, kiż pódła njeho ſedżo lubosnje ſpěwacz pocża, ſpěw ſ harfu na kolenach pschewodżo. Kedżżiwje poſtrhchaſche wón na ſpěw, kiż jemu wot lubosczje powędaſche. Holicżo pak pytnymſchi, ſo je wotucżił, pschesta ſpěwacz, pokaſi harfu na bok a hladaſche żadoſczżiwje na njeho. Schtó pak bęſche wona, kedom dżęcżaſtwu wotrosczena, kiż jeho tak pſchijomnje budżeſche? Tżrſah bę jeje mjeno a wona bę jeniczka ſotra ſajſparneho mlodżenza. Jeju nan, bohaty farijeſki a nębduſchi dobry pschecżel Herodaſcha, bęſche ſo hižom pyched dżeſacz letami pomirył, wobżarowany wot zylego Jeruſalema, kiż jeho dla bohatſtwa a mnoho pocżinkow ſa ſwjecżena Jeruſalemſkeho cżeſcżeſche. Pschi wſchej ſwérnoſczi ſ ſwojemu ludej a Bohu bę won też kralej ſprawnje poddany. Wospjet bęſche jeho Herodaſch ſ wažnymi poſelſtwami do Roma pósłał, a tudy bęſche żebi won pyches ſwoje wuſtupjenje ſamo kedżżoliwoſcz a pschecżeſtiwoſcz tżkora Augusta wobył. Tohodla namakanu w jeho kraſnym ſtatoku we Jeruſalemje wſchelake wobolne a drohotne daru, w kotrymiż kraloja ſwérnych ſłużowniſkow ſwjeſeluja. Tola jeho bohatſtwo bę ſwjeſtcha wot wótzow namórče. Mnoho paſtyrjow, kiż na hórkach a runinach ſ dalokemu Libanonej ſtadła paſechu, mjenowachu jeho ſwojeſo kniesa. W pschimórſkich městach a też druhde ſałożowaſche pschekupſke domy. Jeho łódże pschiwożowachu ſlébro ſe ſchpaniſkich podkopotow, nębży najbohatſchich, a dwójzy ſa lěto pschinjeſechu jemu cżežko nabrémjene wjelbłudy w dołhich karawanach żidu a druhe drohotne węży ſ dalokich ranſchich krajow. Pschi wſchej pschekupſkej dżeławoſczi njeſkondżi Boże ſłužżby w templu a ſynagogy. Derje wobhonjeny w ſynjatym pżiżnje wobkhadżeſche rad ſ pżiżnawuczenymi a wosebje wocżeſczowaſche Hillela. Hoſpodlìwoſcz wopokaſowaſche bjes narodneje wujkowutrobitoſcze też zujym, a ſantorjazy farijeſzży winowachu jeho, ſo je wjazy hacż junkróć też ſe Samaritiſkimi jędł. K ſtudobje zylcho żidowſkeho luda njewěrócżi pak ſo ſ jeneho mórſkeho pucżowanja, ſawoſtajo po ſebi ſrudnu widowu, żyna a dżowęczżku. Schtóż dżęcżi widżeſche, ſpóſna nit pohnoſcżi hnydom, ſo ſtej bratr a ſotra. Na wobliczu pjat nacżeſcżinieje bolcżi leżeſche hiſchcze powabna njewinowata tocż. W lohkej ranſchej drakżinje, na prawym ramjenju ſapinjenej, ſ pażom wokolo żiwota, ſ dołhimi pjatwami na khribjecże, ſe ſlotymi naſchijnikami a naruczkami będżeſche wona jako ſnamjo rjanoſcże pyched hydrom.

„Żora kraſnje", ſawoła tutón, ju wuhladawſchi.

„Mój ſpěw?" ſo wona wopraſcha.

„Haj, ſpěwarka a ſpěw ſej", ſnapſchecżiwi wón. „Kſcżi po greſiku! Swotkel jón maſch?"

„Dopomniſch ſo hiſchcze na Greka, ſaudżeny mežaz wjedźiwadle ſpěwajym? Powędachu, ſo je pyjedy na Herodaſchowym dworje był a wospjet pyched nim a jeho ſotru Salome ſpěwał. Wón wuſtupi, hdyż po bożżenju wſcho hiſchcze wot howżenja rjeſche, ale łédom bę prénje ſam ſaſpěwał, bu cżiſchina, ſo niózach wſcho ſrosunnicz. Wot tohjo je ſpěw."

„Ale won ſpěwaſche tola w greſkej rjeczi!"

„A ja ſpěwach w hebrejſkej."

„Sstym hordy na moju mału ſotru. Maſch ty hiſchcze wjazy taſlich rjanych ſpěwow?"

„Hiſchcze mnoho. Tola wostajmy je nětk! Amnon je pósłał, tebi prajicz, ſo chże cżi ſnedanje pschinjeſcz. Mona tu hnydom budże. Mužłeſche, ſo ty kraſch tham. Schto cżi je? Powędaj mi ruczże a ja chżu ſi pomhacz, tebje łkežiſe ſajo wuſtrowicz. Wona ſnaja dże wſchelke lékarſtwa Egipczanow. Cż wſchak ſu hłupy ſud, ale ja mam też rezepty wot Arabow, te ſu . . ."

„. . . . hiſchcze hłupiſche", ſnapſchecżiwi Judaj ſmjeże. „Tak żebi ty mužłiſch? Derje! Ale tu mam hiſchcze něſchto łépſche!"

Pschimnajo ſ wolżemaj rukomaj ſa lěwe wucho, poda jemu ſloty nawuſchnik — amulet —, wot kotrehoż praji, ſo je wot perſiſkeho hwędarja namrěty a ſmjeże mozy, kiż du thoroſej ſahnacz. Jón żebi wobhladawſchi, da jón wjecżo a rjekny: „A hył-li też na żmjerzcz khory, tajke kuſle trjebał njeżhych. Je powoſtank ſ pohanſkich cżaſow."

(Pokračowanje ſeżeńje.)

S **Lomska pola Njeswačidła.** (Zakoudženje schórzy.) Lisćko naschoje wby puschcekła brje wobdźelnizy hižom někotre njedźele dołho schtomy: nětkoždy 80 lět stare khěžny, schmrěli a ſ dźela też brěhy. Najchi stari wjesnjenjo (spichpadnje luczi muzoju), njemnjazy: Gurcz abo Sobotez dźeło 85 lět stary, wjesnjanoſta Czech, 78 lět a wuczinjeſar Schiber, 77 lět, ſu tu jako dźěczi „w mkodźinje“ do hribow khodźili, kmuw paſki, abo ſo thowali. Mlěd widźa, ſo hobrſke ſchtomy pod pilami a ſekerami brjewuſchczerjow padaja, jim prědnjo: „Czakaj, noż, czakaj, noż! Borzy leżiſch a ſpiſch też ty.“ Na 4. dnju wulkeho rožka popołdnju dostachu tu dźěłaczerjo wopyt mnohich lětarjow. Szyka ſchtórzow, nětkoždy 30, poſtrowi jich je wjeſchcka wyſokeho ſchtoma w hajinje a praſchenſke ſo: „Eschodża ſwětlicze czmowy leń? Je ſyma nimo, abo pichtiźoże hakle?“ Lěży, pola a luki we wokolnoſczi ſu ſcelene kuž w nalczju. Nihoże ſnich a tón.“ Schtórzy khójiu hakle wopuſchczichu, hdyž jedyn dźěłaczer je ſekeru do ſchtoma dyri. Wone ſu najſtarſze w najnjnje pola naſ woſtałe. Hoſpodař ſ Lipſchcej Hory je tam w hodowniku ſchtórzy wobkedźował. Nadźijomy ſo, je hiſchcze ſtyrjma mała woſtanje a ſchtórzam niejeſchkodźi. Sſu ſu druhe też ſchtórzy widżecz dał?

Z **Pančic.** Liczba klóſtrskich ſtaruſkow, kotraž runje ducent wučinjeſe, počina ſo drjebić. Stwórtk we nocy zahe **na ranje zemrě Joſczina Nowakowa** w ſtarobje **nimale** 83 lět. Srjedu je hiſče na raiſkich była. Cźlnje niczo na to njepokazowaſe, zo je ſmjerć tak blizko. Tak je ſo jeje prěče dopjelnilo, zo njeby na ſtary dźeń ſwojim prěwuznym z wobcźežnoſcu była. Hač do poſlednjeho dnja zaſtara ſej ſwoju domjacznoſć. Dokelž rano po zwučenym waſnju ſo nihdże njepokaza, pohladachu domjacy za njej. Dyrbjachu z wulkej prócy durje do komorki wotewrić, kotrež bě zamtka začiniła. Tam namakachu ju, mérnje wuſnyſſi, we łožu a ſwjaty mér błyſcźeſe ſo ji z wobliča. Tak je prěnja z ducenta nastupiła puć do wěcznoſce a bu wczera njedźelu na Khróſczanſkim kérchowje pokhowana. Připad chcyſe, zo bu jako prěnja z nowym cźołowym wozom knjeza bliđarſkeho mištra Ledźbory k poſlednjemu wotpočinkej dowjezena. Při tutej ſkładnoſci ſo zdobom na to pokazuje, zo maja nětko khuđši ludźo też přileżnoſć, ſwojich zemrětych z cźołowym wozom wjeſć dać, hdyž tola wobſedźer na nětčiſe hoſpodarſke wobſtejnoſce při ſwojich płaczinach dźiwa.

S **Kamjenza.** Po powječi ſ Kamjenza je ſe pluhy ſtejnu poſlanſki kommuſar Schubert najhej ſmjerczu wumrjeł. Nječe dotal ſnatych dóſcź podrobnoſczow, jo ſo hiſchcze njeſpodźi prajicź, hacź je Schubertowa ſmjerć była naturiſta abo dobrowólna. Pichczetaro poſlanſkemu kommuſarej Schuberkej wobſtejo thłoſtaniſe pichpytowanje a jutſi wutoru a ſrjedu měſcze Budyſki wulki kawniſi ſud w pożedźenſt na Kamjenſki radniju pſchecziwo mennt jednacz. Wobſtórźba pſchecziwo Schuberkej wopſchi-ja: unſowanje ſ njewuſczinjom kamiſcze jmoży, wotmyſlene ſranjenje cźeła, jebanſtwo w dwěmaj pſadmaj, ſpjatane jebanſtwo ſe ſchtoże měſta Kamjenza, pichekſchiwjenja w 6 padach, 2 pſchekſchiwjenje namakankow a wotſtronjenje abo ſniczenje jenut hantſujh dowěrjenych wopiſmow. Schubert bęſche wot 9. meje ſwonka ſłużby a je poſtednje měſzay w ſwojej domiſnje njedaloko Hoja pſchebywał.

S **Běleje Wody.** Ssobotu dopoſudna wokolo 9 hodź. wohnjowy alarm tudomne wobſtejerſtwo roſbudźi. We **porzlinarni** pſcht Hłownej dróży bęſche pod-tſchu woheń **wudyrił.** Tola ſo poradźi, wohań ſhajicźeż, prjedy hacź **bęſche** ſo jara roſſchěrić mohł. Dźeło pod wohnjom njeczerpi.

Se **Sslepeho.** Na Sslepjanſkim ſtawniſtwje jahiła ſo **lěta** 1931 111 narodow (lěto prjedy 115), 60 hołcow **(66)** a 51 hołzow (49), nimo toho ſo 4 hołzy a 1 hołza **mortwa** narodźi. Mandźelſtwow ſmjila ſo 46 (57). Se **mrjetych** ſapiſa ſo 52 (42), mjes nimi 7 (4) hołcow a **5** (4) hołzow **w** lěcze narodźenja. 0 (1) hołz a 1 (0) hołza **niże** 14 lět a 12 (11) muſſkich a 22 (19) ſónſkich **wo**hołbow, pſches 14 lět ſtare.

Z Łužicy

* Se **Zitawy.** W Neumdorje nad Cigenom je 21 ſchulſkich dźěći na woſypzy (Maſern) ſkhorito. **Wokſejny** lětaſ je poſtaliſ, ſo ſo ſchula **ſo** hodownych prózninach hiſchcze ſapoczeć njeſmědźeſche.

* S **Kinsbórka.** W lěſu mjes Pomjanjezami a Kocźicu je ſo 36 lětny pſchetrjz ſ Driſchčan wobwěſnył. Hačle dwaj dnjej poſdźiſche ho jena ſona jeho cźela dowiſcza. Pſchicźina ſmomorodźaſtwa njeje znata. Jěſdnaſ tom, ſ kotrymž bęſche ſ Driſchčan pchiſeł, hiſchcze njeſu namakali.

Swójbne powěſce

Swěrowinaj: Werner Dunas w Dźěžnikezach-Budyſchinje ſ Adelu rodź. Brockhauſej w Barlinje-Wilmersdorfje.

Zemrěli: Olga Seuſchicz w Budyſchinje, khowanje ſtańe jutſe wutoru pop. 1/2 hodź. wot Tuchoſſkeje zurkwje. — Richard Schäfer, pſchekup w Budyſchinje, khowanje je dźenja pónđelu. — Marja ſpmd. Dörferowa rodź. Wiczaſez w Porſchizach, 63 lět, khowanje budże jutſe wutoru pop. w 2 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Hana ſpmd. Mrózowa rodź. Klinghz, wobnajeńka hoſcenza we Bjarnaczizach, 58 lět, khowanje je dźenja pónđelu we Bjarnaczizach. — Marja Bełgerowa rodź. Hártlez, mandźelſka mlynſkeho wobſedźerja w Małej Sſowińzy, 56 l., khowanje je dźenja pónđelu. — Bohuwěr Skubo, ratař w Jabłońu pola Mužakowa, 70 lět.

76. duchowna wječorna hudźba

w Pětrowskej cyrkwi, njedźelu 10. wulk. rožka 1932.

Smy w poſlednim času wjele a wſelake ſkładby ſłyſeli wot ſtaroſławnych wumělcow a też nowiſich prócowarjow na polu cyrkwinſkeje hudźby. Jenoż ně kotrych derje znatych chcemy naſpomnić. Běchu to J. S. Bach, G. F. Händel, Haydn, Buxtelude, Heinrich Schütz a też nětkotri nowočaſni. Stoż tutych prjedownikow nastupa, dha běchu jich poſkiceńki woprawdźite wokrewjenje za hudźbne wucho. Tym nowočaſnym pak ſo to zdźěła derje poradźić nochce.

Na wčerawſej wjeczornej hudźbje ſłyſeſchmy wſelake wěcy jeneho hiſče žiweho hudźbnika, kiž też ſam sobuſkutkowaſe. Běſe to prof. Henry Marteau z Drježdźan, wumělc na huſlach. Nimo toho spěwaſe ſopranistka Marja Thiemec z Drježdźan wſelake ſolospěwy. Horſt Schneiderowy komorny khór běſe tón króć jenož ze žónſkimi hłoſami zaſtupjeny. Piščelowe ſola wukonja Jurij Winkler ſ Lipſka. Hewak pak měješe hłowne wjednistwo zaſo Horſt Schneider ſam.

Z prěnja ſłyſeſchmy na piščelach „Praeludium a fugu w C-moll“. Na druhim měſtnje hrajeſe Henry Marteau dwě nutrnej wěcy na huſlach z přewodom piščelow. Za huſle je to jara rjenje wobdźěłane a też z dobrym začućom a wumělſtwom přednoſowane. Piščele maja při tym cyle jednory přewod. Tola pak, ſtoż 3. čiſło nastupa: „Introduction et Fugue Meditative“ za piščele, to nas w žanym nastupanju ſpokojiło njeje. Tu ſtojachmy před wulkim hódančkom. Do najwjetſeje dołhoſce měſcza ſo wſelake melodije a přez tu wulku dołhoſć a bjezkóńčnoſć ſo cyły zajim za tu wěc zhubi. To ſmy pola nimo měry wulkeho abo bohateho wopytarſtwa wobkedźować móhli. Čehodla dha ſo ta wěc takle jara do woſtudy pleče? Połoja wot toho by hižo ſkoro přewjele była.

Marja Thiemec ſpěwaſe nětko wſelake ſopranſola z rjanym, čiſtym a ſylnym hłoſom: a) „Jezus“, b) „Spěw za ſmjerć“ a c) „Kliče“. Tute ſpěwy ſu ſo ſkładnikej cyle derje poradźile. Hiſče lěpši začińe zawoſtaji ſlědowacy žłóſny žónſki khór „Hodowny spěw“ (z přewodom huſlow a piščelow).

Poſlednje čiſło wječora bě „Fantazija“ za huſle a piščele: I. „Dwojorčć“, II. „Arija“, III. „Fuga“ a IV. „Varijacije“ wo khoralu „Najlubši Jezus“. Dokelž bě ſo tutón wječor trochu jara do dołhoſce čahnył a my njemóžachmy dla druhich nadawkow wjacy dłeje wostać a připoſłuchać, tuž njemóžemy wo tym niče wěſto rozprawić. Stoż pak ſmy wot druhich ſłyſeli, ſu ſo tute ſtyri wěcy derje poradźile. — Haj, ſtoż huſlowe ſola a spěwy nastupa, je Henry Marteau wſo jara rjenje do hudźby zeſtajał, ale w nastupanju piščelow ſo nam wón tola hiſče trochu ſlaby zdał.

G. W.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Frankfurta n. M.** (Rubjeńſke morđarſtwo.) Na dróży mjes Frankfurtom a Münchebergom pola Treptinſkeje zhołehnizy namakachu wurubjene mužſke cźěło. Jednaſche ſo wo 68lětneho hornčerja, tiž běſche na wandrowſtwje. Běchu jeho ſadajili a ſarajhli. Sda ſo, ſo je druhi wandrowſki jeho ſtónzował a wurubił.

* S **Warſchawy.** (300 000 hr. pſchefichtwik.) W Saglembiſkej banzy w Soſnowizach wuſłědźichu pſchefichiwjenje. Direktora banki, Jachowſkeho a pſchedſydu dohładowańſkeje rady Wieczorka ſajachu. Wonaj ſtaj 600 000 ſlotych (nětkoždy 300 000 hr.) pſchefichiwiłoj. Naležnoſcź je roſhorjenje ſłudźiła, dokelž ta banka ſłužicha k najwjetſichim pjenježnym wuſtawam.

Zezona pomerancow w Španiskej

W pſchiſtawje we Walenzijy knježi nětko cźiłe žiwjenje. Je runje doba pomeranzow a kózdy ma ruzy pónej, ſo łuchu ſo njeličomne kaſchcze ſ płodami nałožowane na ludźe norwegſkich, jendźelſkich, danſkich, němſkich a ſchwedſkich łóđzow. Lětſa je wjele wjacy pomeranzow dyźi loni, ſchtož też hižo pſcheradźuje žiwiſchi wobtkad we hłownym pſchiſtawje ſchpanſkeho wuwoſa pomeranzow. We Schpanſkej ſamej ſo pſchetrjebuje jenož ſchtwórcźina pomeranzow. We wjele ſchpanſkich krajinach ſu tute płody khłuſchcźenka, tiž jej łóđzy dowoliłej njemóže. Najwjetſcha wotebérańka ſchpanſkich pomeranzow běſche Jendźelſka, hdźež ſo wuwožowaſche 6 miljonow kaſchcźow. Na druhim měſtnje běſche Němſka ſ 3,5 miljona kaſchcźow. Franzowſka kupowaſche 3 miljony, Hollandſka 2 miljonaj a Belgiſka miljion kaſchcźow pomeranzow.

Přilopk

* **16lětna hołza nawjeduje zwólbu falſchowarjow pjenjez.** W Barlinje ſajachu 16lětnu hołzu, tiž dźiwjche wopaczne pjecźihriwnarje wudacź. Běſche to Stefanija Katarcynſta je Sumta pola Oranienburga. Hdyž ſaſtojnizy naſłonſkej pſchepytowachu, wuſłědźichu hiſchcze dalſche wołoby, tiž běchu nawjedowane wot 16lětneje hołzy wopaczne pjenjezy wudźełace. Zw“lha wobſtejeſche jenoż ſe ſwójbnych. Woni běchu hižo ſa wjele ſtow hr. pjenjez do wobkhoda pſchinjeſli. 16lětna Stefanie Katarczyńſta bě jara khrobła a też ſwoje cźemjeńſko dale pſchewjedła, hdyž bě polizija hižo ſajała jeje nawoźeniu. Zahałza ſa młode wožaha!

* **W Němſkej je łóđze lěto 2000 prawiſnikow pſchewjele.** Wſchě wotrjady němſkich univerſitow ſu dźenſa pſchepjelitjene; wołoſche ſłyſny je nawał na prawiſnikej fakulcze. W l. 1914 ſtudowaſche w Němſkej 9800 prawiſnikow. W l. 1931 bě jich 22 600. W Němſkej pak trjebaju ſa lěto najwjazy 2400 prawiſnikow, tak ſo łóđze lěto pſches 2000 prawiſnikow po pruhowanju měſtna njedoſtawa.

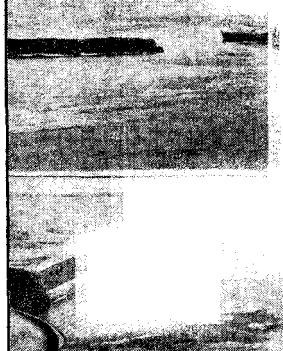
* **Tragiſke njeſrjoże na ſamjerſtym jězoze.** Na jězoze Kraizu pola Wilna ſta ſo tragiſke njeſrjoże, kiž ſej cźłowjeſke žiwjenja žadaſche. Hdyž ſwaſarjo w ſamjach pčhes jamjerſty jězor jedźechu, ſo narazi łód pſchelamia. Pſchi tym tři wołoby ſo ſatepichu, mjes nimi też nawożenja a njewjeſta.

* **Hollandſta twari wjetſche letadło dnjeſi Do. X.** W poſlednich lětach ſu Němcy ſtawu žnjeli je ſwojim namórſkim wulkolětadłom Do. X. Nětko chcedźa Hollandźenjo jich pſchejeſcźahnyncź. Hollandſki wulkopchemyſłnik Koolrein chce dacź natwarcź wulkolětadło, kiž budźe dwójzy tak wulke kaj Do. X. Nowe lětadło je poſtajene ſa wobkhad mjes Europu a Ameriku.

* **Prozej pſchecźiwo korſiſtim rubjeźnikam.** Njedawno ſu Franzowſojo raſnje ſakrocźili pſchecźiwo korſiſtim rubjeźnikam a też wjele ſ nich ſajeli. Ssudnikje jednanje pſchecźiwo banditam wotmětje ſo niz jenoż w Korſizy, ale też w Montpellierje w južnej Franzowſkej.

* **Nowecźajſze hnjenje ſmeja ſtote a płóborne brjowki.** Najnowiſcha błudnoſcź módy je ſo nětko w Ameriju wunamakała. Fitmowe kekerſki ſej brjowki poſtrocźeja abo poſlěbornieja, dokelž to ma być rjane. Snydom ſu ſo też namakali ſpezialiſcźa, kiž chcedźa ſ tym ſej nětko ſałužiźcź a tak móje nětko łóđze dama ſej dacź wot poſtoſnika brjowki porjeńſchcź. Módа je ſo ſej hižo do Europy dopſała, wołoſo do Parija. Praji ſo, ſo tajke rjanoſtnuſi je ſłotymi abo ſźěłornymi brjowkami ſu pjecźa podobne na jandźelſki. Nadźijomnje też hewak budźa jandźelſke!

* **Pokład pſchedeſchtnikow.** Pſchedeſchtnik je poprawom kralowſkeho pokhoda. W Aſſyriſkej ſtuđejeſche jón jenicźky kral wužiwacź. W Europje ſo jeſnachu ſ pſchedeſchtnikami a ſłónczuſkami hakle w 16. lětſtotku a prěni deſchtnik tu pſchiwjeſchcu ſławni italſky a ſchpanſky łóđniz. W l. 1692 bu pſchedeſchtnik nowotaſtſkeho Parijſkeje a běſche tehdy nacźeſhnjeny ſ wołowym płatom.

Strašna wulka woda w Oldenburgskej. Horni wobraz: Městno přetorhnjenja hačenja pola Augustfehna. Woda je hačenja na 20 metrow přetorhnyła. Lěwiny delni wobraz: Zbytki kuparńe w Holgastu, kiž je woda podmlćła, zo je so zasypła. Zbytki tća je-noż hiſče trochu ze swětliny. Prawiny wobraz: Wósom metrow wysoka wěža klumparńe, kotraž so hižo strašnje khila, někotre mjeńšiny do zasypnjenja. Zničenje klumparńe w Holgaſtu je mělo ſćěhwki, kiž so dotal hiſče přewidźeć njechodźa.

Tajki dešchtnik cži tehdy njedešche tunja wěz ani w nasturnym křešťanstwu, hdy běchu zdźěne z rubjanej łoźcu. Sa-jimarce je, kak cžežko mózješche so pschedešchtnik sawjesnj w Jendźelskej. A tola mohł tam dyše być wužitnischi dyžli w słónčnej Francowskej. W Jendźelskej mjenujcy běchu jadałi njepschedešcžo pschedešchtnika dwužkanjo a nošydźanjo. Prěnje pschedešchtnili w Jendźelskej běchu na jitadźe w kopejowjach, so mohli hoźcjo je wužiwać pschi dešchu a potom, hdyž njebě jim nóžno, dostać hischcze dróžki abo nošydło na dompuć. Skónčnje wschak leż w Jendźelskej pschedešchtnik dobywasche a runje Jendźelska tu potom tlačiła kraj pschedešchtnikow. Sda so, so w pschedninu cžasu sława pschedešchtnika jasno trochu spaduje. Njepschemokawe plaschcze jemu wulku konkurencu cžinja.

*** Wósom ludźi so jpelika.** W południowej Ameriźy je so mlody křešnik wuznał, so je farmarja Whitca a jeho hydom dźeczi słonzował s tym, so jich dźeju sapali. Morđar bě schuler na pschemyslowej schuli w Lancastrje. Wón hidźeschе Whitej zwóju a wobjamknu, ju spalicź. Bě cžakał, dondy bě zyła zwójba w drjewjanym statoku ihromadźena. Potom durje a wokna s deskami zarazył, so nichtó njeby won mohł a potom twarjenje s pomozu petrolcja sapali. Postajcze na zalosczenje njeschožownych, kiž so w płomjenjach spalichu. Strażnjuy tehdy jenož hischcze zmuhlene kosczowzy namakachu.

*** Spodźiwne kluby w Ameriźy.** W Ameriźy maju spodźiwne towarstwa. Maju też na pich. „Klub selhaźnikow." Kóždy nowy hobustaw dyrbi móz dopokasacź, so je hižo raz w żiwjenju druheho prawje wobełhał. Cžim wustojnischi selhaźnik, cžim wjetschi wažnosczmaju klubje. Klub sarjaduje sthadźowanti, na kotrychž hobustawy na pschemo thaju a sej njemóżne stawiźnicžki powedaju. Schtó tón wjecžor je najlépje lhał, wuznawali so ja pschedźyndu. — Druhi sajimawe sjenoczeństwo je „Klub hrosnych a wohidnych." Dźiw, so ma tuto towarstwo jako hobustawy dosez żonow, hacžrunjez tola hewak żana żona njecha być hrosna. (Khba, so tam thodźa, so bychu wuhladale hischcze hrosnische a so s tym trosthowake?) Do kluba pschijimuja niz jenoż hrosnych, ale też tajkich, kiž maju nékajki brach, kiž jich swohidźuje. Tutón klub salożichu żony a to pscheswědczenju, so je hrosny człowjek bóle inteligentny dyżli rjany. Wschelkepani a duchapolni su pjecza jenoż hrosni. Ssobustawy tutoho kluba też haja swoje duchowne wobzbitoscze, maju wulku twihownju. Tak mózło so tuto towarstwo hrosnych też mjenowacź lubłanske sjenoczeństwo.

*** Mlodej kołzu jako stótniz.** Dwě mlodej kołzu we starobje 16 a 17 lět so w najbližschim czasu w Chikagu wothudźetej a to dla naschkadnanja morđarstwa. Je wésce, so so najcžasej mlodosczje k jastrjebjej jezdźitej. Kołzy sjej so njesłuchu dopuschczésej jenoż, so bydźelej mału „trochu wotménjenja a rosbudźenja" w hewak wósmudnym żiwjenju. Se schwérnimi podhalami wuderzachu hromadźe plan wurubicź hesczenz. Kołzy jako prěnjej do hosczenza sastupichetej a daleczej signal k nakpadej. Wsczitcy běchu s rewolwrami wobrońenji. W hosczenzu bě też strażnik, kotrehoż jedyn z rubjeżnikow zastreli. Potom cžekrnychu.

Nowy wobłek za nórjakow

W Zitalijej nójdachu njedawno z wuspěchom wupruhowacź nowy wobłek za mórskich nórjakow, kotrejž je zhotowił italski inżener Galeazzi. Tutón wobłek ja nórjakow je tak zhotowjeny, so móże so człowjek w nim hacź do 200 metrow pod mórskej hładźinu dele pschejcźacź a to bjes wosebitych wobrjeznjow. Hacź dotal bě to njemóżne. Offizjerojo italskeje wójnskeje marinly, kotrjž nowy wobłek wupruhowachu, wuznajachu, so bjes wuwijacza, so mózachu we hłubokosczi nébdże 200 metrow jmitska nórjeńskeho tunka pschicžinjene mérdła wuczitacź, a to bjes wumélcženje swéju.

Sstónczne pruhi su bjiwajo na dotal hischcze njewuskedźeny sjeh spody wody wobżebje bylne, tak so na cžołnjek s pomozu do tunka sapuszczenych wohnjeschkow bjespotrjebny pschehlad a móże tak bjes wosebitych wobcžeżnosczow dźełacź.

nf.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutrischn wutoru:** Po nathwilnym wuwjedrjenju manuy sajo pomrócženje a milische wjedro s lohkim macženjom wocžakacź.

*** 20 létny jenicžki syn němskokejmskeho sapósłanza a tyrkežkubleria dr. Wendhausena w Spotendorju pola Laagi je žobotu s motorskim kolom do automobila skasył. Wón bě hnydom morwy. Jedini cžežko wobschkodzeneho automobila su so cžežko srajeni do Rostokskeje privatneje klinicki dowjesli.**

*** Starosta cžeskosłowakskeho Sokolstwa a starosta swjatoho słowjanskeho Sokolstwa Josef Scheiner je žobotu w Prazy wumrjeł. Semrjeły je też žobustaw Macžizy Scerbskeje byl. Pschi jejnym pohrabanym zwjeselenju w Budyschinje je so wón wožobinsczy wobdźelił.**

*** Sydom Bytomskich hórnikow zimych wuthowali. Sobotu wjecžor w 7 hodźinach su w Karsten-zentrumskich podkopkach hydom sasypnjenych hórnikow, s kotrymiž su siebi wot nekotrych hodźin znamjenja dawali, zimych wuthowali. Woni su, dokelž wot schesczi dnjow njesu niczo jedli a pili, jara wožłabnyli a njemóża nicžo nadrobnischeho wo zywjenju swjeżebroženju prajicź. Lekarjo so wo nich staraju. Sa druhimi hydom sasypnjenymi, kotrež su na druhim mésinje dźełali, w nozy a wodnjo dale rycja. Wot tychle hórnikow njemóżachu hacž dotal zanych znamjenjow dostacź.**

Hobrske dynje

Dynje (Melony), kotrež su cžežke kaž słótny darasczeny muzki, pola nas sawésce na zanych witach njenamakamy. Snajemy złobne, juschkotne plody jenoż we małych pokalkach, kdy cžežische hacž nekotre punty. We Ameriźy je so psched létami mjes plahowarjemi dynow wubedźowanje sapocžało pod heslom: Schtó smjeje najcžežischu dynju tutoho léta? Najcžežische dynje swéta rostu nétkole w Hope w Sjedn. statach a dynja, kotraż ma rekord sajdźeneho léta, wažesche 164 puntow a je tak dospała najcžežischa dynja, kotruž su hdy nékdże plahowali. Njejsmémy so dźiwacź, so so pschi bohatstwje na dynjach, kotrež létnje w Hope žnéja, wulka kermuscha wuhotuje. 1930 bě so na tutym zwjedźenju dynjow nimale 50 000 cžłowjekow w Hope sjechło. Żelesniza bě zyły rjad wosebitych cžahow sapuczowazych do Hope wotpósłała.

Hobrske płody pjecza jara derje zlodźa. Plahowarjo wostaja, so bychu prawje dobre a zlodne płody dostoli, jenož jedym płod k dospawjenju na kóždej rostlinje. Tak możemy sebi też wujasnicź, so běchu jenotlíwe płody w poslednich létach tak njeležischanje wulke a cžežke.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota" a „Nadźija" matej wutoru spěwanje. Też druhe spěwne mocy su nam łubje witane. Wowèerk.

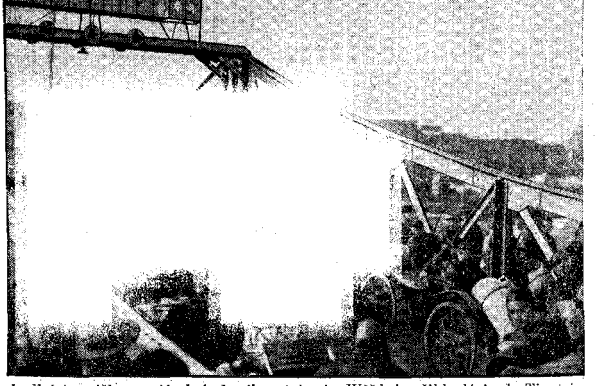
Bukecy. „Radosć" zméje srjedu 13. wulk. róka wjecor we 8 hodź. spéwnu hodźinu. **Dirigent.**

Domowina. Připósłachmy našim towarstwam k předaću pohladnicy wo Zejlerjowym pomnikn. Te towarstwa, kiž nam hišće njejsu w tym nastupanju wotličenje podale abo njejsu njepředale wróćomsłale, njech to hnydom cinja na Serbsku Ludowu Banku k. Lorencej. **Předsydstwo.**

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" ma njedźelu 17. wulk. róžka wjecor 1/8 hodź. pola Wjezarjec swoju hłownu zhromadźizny. Porjad: Rozprawy, naše dźělo wnowym lěce, wšelczinzy. Wočakuje so přitomnosć wšěch sobustawow. **Předsydstwo.**

Pančicy. „Lipa Serbska" ma pjatk 15. wulk. róžka zhromadźizny a spěwanje (muzske hlosy) w Pančicanskim hosćencu. Započatk we 8 hodź.

Ralbicy. Spěwne towarstwo „Lilija" spěwa wutoru wječor we 8 hodź. pola Brězanec. Kóždy sobustaw dyrbi přitomny być. **Předsydstwo.**

Chinjeske wobydlerstwo cžéka z wójnskeje krajiny. Syła chinejskich cžékancow khwata přez „Awstriski móst" w Tientsinje. Nowe postupowanje Japancow w południšej Mandźowskej nawabi přeco wjacy wobydlerjow, cžékać z krajinow wojowanja do zadnišeho kraja. Wšédnje přikhadźeja do Tientsina syły cžékancow, hdyž sebi nékajki nuzny a skromny wukhow pytaju. Woni su nimale wšitko swoje wobsedźeństwo wostajić dyrbjeli a přinjesu jenož to najnuzniše sobu.

Hypotheki

w kóždej wysokosći k wotstorcenju abo k nowotwarej, kaž kredity na wšestosć nadoby na dlši abo krótki cas z privatn. ruki spěšnje přez

K. Großmann w Kamjencu

pódla „złotcho słónca"

Sobustaw krajneho zwjazka němskich privatnych podawarjow pjenjez. Telefon 808

Přesadźowanje drjewa

I. Kłóštrski hajniski revěr Łazk

Srjedu 13. januara 1932 pop. 1/2 2 hodź. w Smjerdźanskim hosćencu

wok. 200 rm twjerdych a mjechkich kuluchow
wok. 145 rm khójnoweje waléiny
w drjewniščach 4 a 24 a druhich wotdźělenjach

II. Kłóštrski hajniski revěr „Winowa hora"

Stwórtk 14. januara 1932 pop. 1/2 2 hodź. w Sernjanskim hosćencu

wok. 100 rm khójnowych kuluchow
wok. 15 rm khójnowych dołhich hromadow
wok. 60 rm khójnowych pjenkow
220 rm khójnoweje waléiny
drjewniščo wotdź. a wudrjewnišca wotdź. 7, 8, 18, 27

Hajniske zarjadnistwo Winowa hora a Łazk

Ratarstwo

k wotnajenju abo k wudaću na tesame pyta mlody Serb. Poskićenja pod H 47 na wudawarjuju Serbskich Nowin

Suprošna

ranca

je na předań na Horje 12 pola Njeswačidła.

Hospodarski

wóz

jenopřežny, je na předań w Kukowje čo. 26.

Syn

zastojnika, jako hospodař we ratarstwje přistajcny, pyta znajomstwo z přistojnej knjeżnu, hdyž móże so do ratarstwa wożenić.

Poskićenja pod H 45 na wuwarjuju Serbskich Nowin

Spóznaju khorosć z rukow, mjez nóża a z wočow.

Wšé hojeńske masaże Homöopathija. — Wothladanje z hojeńskej magnetopathiju

Melanie Harnisch w Budyšinje na Pósstowym namésće 44. — Wšédnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popoldnju.

Tunje zbytki

(Roster) za muzace a dźéwace khołowy, zymske jupy, kóżda wulkosć 15.— hr **Kaimukowe jaki, walkowane nohajcy a pjasćowe rukajcy** poruća

Auguste Wilhelm

klamy při Butrowych wikach

Srjedu, 20. januara 1932, wječor 1/8 hodźin w sali „Krony" w Budyšinje

serbski sinfoniski koncert

Orchester:
Wojerska kapała II. batl. pěš. połka 10. (30 muži).
Hudźbne wjednistwo: Bjarnat Krawc.

Ze serbskeje zemje.

I. Při Łubańce. Na Mikławšku. W Kaponicy. Milica a Milidźch. Na Hromadniku.

II. Pohrjebane zbožo. Spodźiwne šerjenjo. Bjezstarostna cžeta. Donkhowanka. Serbske reje.

Zastup: 1.15 hr. z dawkom w Smolerjec knihařni knihiščerni z. dr. z w. r. a při wječornej pokładni w „Krónje".

Serbski ludo, wopytaj tutón koncert

Rjana žiwnosć

40 jutrow, nowe masivne twarjenja (wopalna pokładnja 16 550 hr.), ze wšém žiwym a motywnym inventarom hnydom tunjo na předań abo k přenajcu. Poskićenja pod H 46 na wudawarju Serbskich Nowin.

Kruwa

na předań w Borščí čo. 31

Wysokosćelna

kruwa k cahanju

je na předań w Kupoi č. 2

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

ma na składze

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Kóžki

kóždeje druziny kupuje po najwyšich plačiznach a přijima k bělenju

Hermann Erdenberger

wikowarnja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Pjerjonjepřewuć. a prawy

poslešćowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šerokosće runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawoblekowe zbytki

Hilger na Seminarskej hasy 2

Kofej, kakao kolon. twory

KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Přiłoha k čisłu 8

SERBSKE NOWINY

Pónd'żelu, 11. januara 1932

Liturgiska nutrnosć w Klukšanskim Božim domje

njedżelu 10. wulk. rózka 1932.

Klukšej je nam Sserbam lubje šnate městno, hacž-runjeż też w nim a wokoło njeho často jěre wětry pšheczijwo šerbšej kulturje wšk. Tola tak kaj hordje šyladuje Boži dom do wokoliny, tak njepowalny też je knjes farař šam jako Sserb.

Wošadni khwatachu wczera njedżelu popoldnu ½4 hodż. we wulkej licžbje do Božeho domu na šerbšku liturgiiku nutrnosć, wuhotowanej wot w Sserbach šnatej a cześczenej špěwn. kupki „Lumir". Bjes wulkeho hołka bě žo nutrnosć Sserbam wokoliny šdżélika a tola bě wopyt žobu najlépšchi z pošledních šchtyrjoch wotměrtych liturgiiških nutrnosćow w Božich domach w Sserbach.

Bjes šakomdżenja žo nutrnosć šapeča z byrglowej D-moll šonatu wot J. S. Bacha, hratej wuštojnje wot knjesa wucżerja Jenča z Norschiz. Knjes farař Kschižan powita a rosjašni šmyšł nutrnosće. Nětko šašpěwa khór hižo z programow z druhich nutrnosćow šnate škładby wot J. Sšodeńka, Bj. Krawza a A. Frajschlaka. Kaž najrjeńše šwobrašnjenje zyrkwineho léta naščeje Lužizy běchu wšchě poliċejenki. „Lumir" špěwaše žaso jara derje, tola žaše žo, jako by pšches cżaječišche konzertowanje prawa konzentrowaja troschu popuščżiła. (Mina šnadż je też, žo je šu špěwarjo še wšchěch stron šerbšeho kraja a tak hušto žo nješjednocża.) To pytnychmy wosebje pšchi šawodnym špěwje: „Swjaty wjeczor" a „Khryšt je dobyt". Nam derje šnate žolišćiše mozy: kk. wucżeř Jenka z Noweje Wsy, wucżeř Jencź (byrgle) a knježny Frajschlakeź z Hornjeje Hórki, Mjerwiz z Bukez (byrgle) a Krawzez z Połpiz, běchu šaso wurjadnje dobre a jich šola špěwješlachu kóžbeho. S małymi wuwjaczemi możemy prajicź, žo wšchě tkóry pětnje a cżtiċe pšchednjeżechu.

Knjes farař Kschižan poręcża špjatoważe žłowa lubeho pohona k wutrajnošći we wěrje do Boha a jeho lubošcź na narodnym polu w džéle za šerbšti lud. Běchu to wěsće rjane natwarjaże hodżinki, kiž nam „Lumir" je špwojim nješprózniwym wjednikwom k. dir. Krawzom wobradži.

S džakom špominaju wošadni na lubych šerbšich špěwarjow z Božej cżešċi a k cżešċi Sserbšwa štutkowazych. Dołho budża w duschach wošadnych šynki špoża tónczeċ też w cżichej domjaznošći. A to budże špěwarjam najrjeńšchi dżak za jich džéło, kaž to też k. farař rjenje we špwojim džaku wupraji.

Sserbja Klukšcha a wokoliny, špěwajcże a dżékujcże nětko też My šošo pilnje dale, šo by też pola Waš Sserbšwo wobkhowało a dale namakało dobru pódu daljschemu ruacża.

Delnjołużiski wulkozapaleŕ

We Werbnje w Delnjej Lużizy žu šajeli 19létneho Bjedricha Neumanna, kotrehož lepichu hnydom po šapalenju. Šapaleŕ žo potom pšchi pychešłyšchenju, kiž traješe 15 hodżin, wušna, šo je wšcho dobromady 21 šapaleŕštwow štucżił. Je w pošledních tšoch létach we Wjerbnje, Górach, Myšchnjnje a Rubnnje twarjenja šapalił a na to waschnje 50 twarjenjow, špjetšcha bróżnje a hródże šnicżił. Tutón žadżawy cżłowjek je šchkody naczinił, kiž wucżini wjele 100 000 hriwnow.

S tym je wujašnjeny wulki džeł šapaleŕstwow we Khocżebuschim wokrjeżu. Trajaze wohnje w Delnich Sserbach běchu telko njeměra a roshorjenja nješłe do šerbšeho luda. Nětko škónczńje šu šłóšnika lepili a lud šmě žej wodychnyncź. Tak je polizija krótko za žobu njeschkódneju šczinika dweju šłóšnikow, kiž tu zyku wokolinu traschešchtej — khrobleho rubježnika Kaschpŕika a wulkošapaleŕja Neumanna.

Bjedrich Neumnn bě cżichi cżłowjek, kiž žo wot druhich špjetšcha wróżo icżahny. Jeho macź, pola kotrejež bydleše, je jara ważena a cżešċjena wošoba. Wona niczo njeběše wědżała wo nješkutkach žyna a bě jara šražena, hdyż jhoni wo šapaleŕštwach žyna.

Kaž žo ida, je młody cżłowjek jednak pod khorobliwym nakonjom. Wón je dże „rady měł woheń". We wšch drje tukaju, žo žu druhi jeho k šapaleŕstwu naschkarali, a šapkacżili, ale to drje njebudże wěrno.

Bjedrich Neumann žej najradšcho bróżnje wupytasche, ke kotrymž měšeše lohki pšchišłup. Špjetšcha šapali twarjenja na kónzu wšy. Šapalił je špjetšcha jenož je šapałkami. Petroleja wužiwał njeje. Jenož ras je žehli-we wuhlo wužiwał.

Na šapaleŕstwo jěhdżeše wón špjetšcha na kole, kotrehož latarnju haśny a njedałoko twarjenja šawostaji. Hdyż měšeše žobže, kżeżeše špjetšcha hižo šaso we łożu, hdyż k wohnju piškachu. Potom thodżeše na woheń hladacż. Pšchi pošlednim wutkim wohnju šchtwórk žo halle pŕeni tŕócż nadpadnje šadżerja a tohodła štražnik jeho też šaja a pšchi tym žo wukopachu jeho nješkutki.

Wobhdleśtwo bě šałošnje roshorjene a štražnju mějachu próżu, žo bychu šapaleŕja pšched ludom šchkitali. Woni jeho potom wotwjedżechu do Khocżebuškeho jaśtwa. Haczrunjeż je Neumann jednak pod thorobliwym nahonjom, žo tola na njeho najkerje paragraf 51 nakožowacż njehodżi a tuż ma wocżakowacż krute khłostanje.

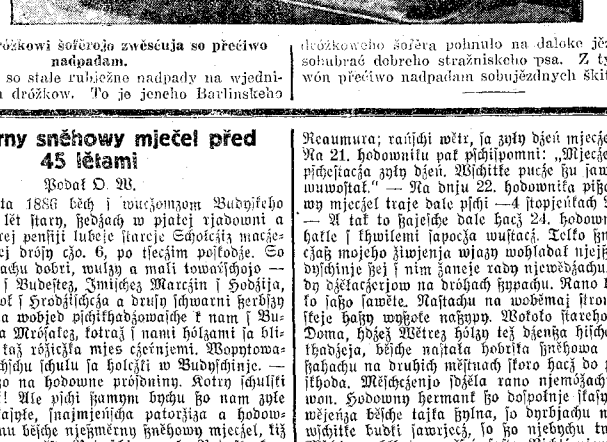
Podzemske pokłady w polarnych krajinach

Pšched nětchto létami nasta mjes Ameriku a Jendżelskej mała šwadżiczka dla južneho cżopa. Amerišći létaŕ tamnišche polarne krajiny pšchelétowaše a šahorite ameritanšte nowinašstwo pižaše, šo je šamo wot šo rośumi, šo tute pšchelećene kraje nětko štuknyeja Ameriży. A jendżelšte knježeŕstwo protestowaše a na to pokašaše, šo tutón kraj wot léta 1926 Jendżelšte je štuchja. Amerićenjo dwórliwje wotmołwjachu, šo jendżelšte prawa na tu šemju tak bješe wšcheho pychipósnacź njemóża.

Cżłowjek budże prajicź: „To je šwada wo myšchazy rympl." Woprawdże, tamna šemja je panzerowana z łodżanej worschtu, kiž je šnajmjeńšcha 60 metrow, špjetšcha wšchak 500 metrow žyna. A njerośće tam nicżo, ichłoż tu a tam nětchto mocha a lischawli. Še špjerjatow žo tam namakatej jenož dwě drużinje pšchekażanzow a nětchto pawkow. Je to łodżana puśćina, hdyż štónżo je hušto 50—60 štopnjow tymy, hdżej njemdre žněžne a łodowe wichory šakhadżeja. Cżehodła žo štaty wadża wo tajku njewušchnu puśćinu?

Pšchicżina je ta, žo z 10 lét žem wěmy, kajke nješmérne pokłady žo thowaju tu w tkinje šemje. Ale šchto dha pomhaja pokłady, kiž hłuboko wotpocżuja špodu šemje? Nó, cżłowjek žo nětto wjaży tak jara njeboji šymy, žněha a łodu. Puśćina a tichełtaża naš wjaży njetraschitej. Wšchak łétarjo hižo šej hrajtaju z myšlicżu, šakożicź šantorij na Schpiżbergenšej, hdżej je tak trajny, cżiży powětr, w kotrymž móhli žo wušttowicź žuchocżinarjo. Cżehodła potajšim měkoj łód a tichełtaża traschicź kruteh dopŕedkarjow techniki? Cżłowjek žo njeboji.

Wułkoine myto tiwa. Jedna žo tu wo cżorne dejmanty, mjenujay wuhlo, dale wo żidke šłoto, mjenujay wo petrolej a wo druhe drohotne wěży. Praji žo, šo tam też topr žo thowa a hdżej je wuhlo, namaka žo špjetšcha też żelezo a šo je tam też šłoto, je jara k wěrje podobne. Njemóżemy dżenża ani pšchewidżecź, šchto tam wšchitko nadenżże do drohotnych kowow a mineralijow. Gżo w lěcże 1919 je nowošcelandška wuprawa špjetšcża, šo w šemi wokoło južneho cżopa žo namaka jara wjele wuhla. Potajšim njeje ani pšchefantastiśka myšlenka, žo by tam mohli wulke wjesnje natwarjacź, w kotrychż by ludźo wobydlili. Ale to je hišće pšchedwjesnje. Ale wón je tola wažny, žo žu wědomosće wo tutej kraju tak rozšérili, žo je nětko wjele lepje znate, hacż je to bylo pšched 5 létami.

Barlinscy drózkowi šoferojo zwešćuja so přećiwo nadpadam.

Wospjet su so stale rubježne nadpady na wjednikow autowych drózkow. To je jeneho Barlinskeho drózkowego šofera polmulo na daloke jězby stajnje sobubrać dobreho strażniskeho psa. Z tym chce so wón přećiwo nadpadam sobujězdnych škitać.

Njesměrny sněhowy mjeċel před 45 létami

Podał O. W.

Do hód léta 1886 běch j wucżownom Budyšchkeho gymnasija, 11 lét šterý, šedżacy w pjatej rjadowni a bydlach w dobrej penšiji lubeje šterje Schołćiśż macżerje, na Lawšcej drózy cżo. 6, po špjetšim połkodże. So unnu tam bydlachu dobri, wułzy a mali towaŕšchojo — Mrózatej Jan z Budešcej, Jmišchej Marcżin z Hodżija, Mrózatej Pawoł z Hrodżišchcża a druży šchwarni šerbšzy hólzy. Jenož na wobjed pšchikhadżowaiche k nam z Budešcej Mathilda Mrózatez, kotraż z nami hólzami za blidom šedżešche, kaž rózicźła mjes cżešńjemi. Wopytowaiche tehdy wojschišchu šchulu za holczći w Budyšchinje. — Wjeżeličhmy žo na hodowne próšdniny. Kotry šchuliśi hólz to njebył! Ale pšchi špamym bychu žo nam žle špjate dny šłapłe, šnajmjeńšcha patorżija a hodowničża. A ś winu bešche nješmérny šněhowy mjeċel, kiž bešche žo na rjane město Budyšchin a zyku Budyšku krajinu rostšchidlił pšcheżppajo wšchitko z hobrikimi hromadami šněha.

Mój nan žebi do špwojej protyši špěwru šapiżowaiche wšchitke wobštojenja wjedra. Jemu mam žo potajšim ša to dżakowacź, žo móżu tu dżenża po 45 létach špodżiwne wobštojenja wjedra poślednich tšoch měżazow léta 1886 nadrobnišcho wopiśacź. W oktobrje je mój nan šapiżał: „rjane wjedro", „jara rjane", „cżopke", „kraśne" wjedro. Też w novembrje piża wo rjanych dnjach pšchi 6—10 Reaumurowych štopjeńkach cżopkoty. Pošledni měżaz léta bešche iohorunja cżopły, špjetšcha je 6 štopjeńkami cżopkoty. — Wšchitzy ludżo běchu pšcheżwdżeni, žo šmeja šelene hody. — Tak je to wicho wošlako hacż do 19. hodownika. Na tutym dnju je mój nan šapiżał: „Prěni šněh!" A hižo naśaitra 20. hodownika wón šapiża: „Hobrški šněhowy mjeċel je pšchi —1 štopjeńku Reaumura; raśiśki wětr, ša zyły dżeń mjeċel traje." — Na 21. hodownitu pak pšchišpomni: „Mjeċel traje bjes pšcheśtaża zyły dżeń. Wšchitke puće žu šawéte. Póšt je wuwoštał." — Na dnju 22. hodownika piża: „Sněhowy mjeċel traje dale pšchi —4 štopjeńkach Reaumura." — A tak to šaješe dale hacż 24. hodownika. Potom hakle ś thwilemi šapocża wuštacź. Telko šněha ša zyły cżaš mojeho žiwjenja wjazay wohladał njeješm. W Budyšchinje žej z nim žaneje rady njewědżachu. Zyle cżešdy dżéłacżerjow na dróhach špjachu. Rano běšche wšchitko šaso šawéte. Naštachu na woběmaj štronomaj Lawšcheje hory wyšoke naśypy. Wokoło štareho Sserbšeho Doma, hdżež Wětrez hólzy też dżenża hišchcże radżi šathadżeja, běšche naštala hobrita šněhowa žeb. Sscoje šahachu na druhich měštnach škoro hacż do prěnjeho poschhoda. Měšchcżenjo šdżéla rano njemóżachu ś durjemi won. Hodowny hermank žo dospołnje šlaby. Sšněhowa weżenja bešche tajka žyłna, so dyrbjachu na hermanku wšchitke budti šawrjeczź, šo žo njebychu twory šłoschte. Wšchón wobkhad w měšcże šaśka. Nichtó njemóżeše ś města won a nichtó do města nuts. Dżeśacź wosow, kiž cżażchu ś Kulowa a do Budyšchina na hermank jěcź, wošlachu w nižinje mjes Khelnom a Małym Wjelkowom we špněhy tcżazy. Njemóżachu ani dopŕedka ani doładu. Jim žo na pomoż pózła kompanija wojakow, kotrejž žo podołhej próży poradźi mumjerinjenych wikowarjow ś jich nuży wužwodźicź. Mózne žněhowe mjeċele wšchitke pšchérowy, hłuboke puće a hłuboko leżane kołije dospołnje šaśypachu. S měńšanmi pokożichu žo 3—4 metry wyšoke špeje pšches żelezniśśe kolije. Haczrunjeż žo zyle šaśle wóšło na pomoż wołaśhe, tola wobkhod na żelezniżach hacż do patorżizy škoro dospołnje pšcheśta. — Też naśch drohi Budyšchin žo wot druheho špwéta dospołnje wotšamknuy. Na żeleśnicżnej cżarje do Shorjelza běšchtej mjes Rabozami a Ssokołzu dwaj cżahaj, jedyn ś Budyšchina a druhi do Budyšchina tcżazy wošlakoż. Podobne nješłožo ita žo pola Biśkopiz a pola Wjeleczina. Na nětkotrych měštnach dyrbjachu puczowarjo 20 hodżin dołho a hišchcże dłéże w cżahach šymu mŕéżaj, nochżychu-li pšchi abo še šanjemi dale puczowacź. — Ale běda tomu, kiž žebi jwéri špoże mozy je šněhowymi mjeċelami měŕicź. Jara wjele ludżi je tehdy w nješmérnym šněhu wošprózniło, wułznyko a šmjerinyko. Sabłudżichu žo na šnatnych puczach, wošlepjeni še šněhom, dżéchu w tole wokoło a šmjerinychu druhdy zyle blisko pšched špwojim štatokom. S taśkej „pěkej" šmjerću potrjechichu žo wobżebje murjerjo, cżešłojo a druży dżéłacżerjo, kiž žo do hodowneho špwjedżenja dla wulkeho šněha ś dżéła puśchcżichu. Dołeli běšche špjma tajke miła hyła, běchu hacż dotal dołeż dżéła na twarach měli. Tuto hnydom pšcheśta. Sa nich žo nětko hubjeny cżaš šapocża. Dżenża bychu jako dżéłacżerjo podpjeru dostali! Khwatachu domoj, šo bychu še špwojimi hody špwjeżźili. Nětkoŕi šu šmjerśli. — Jara krudna běšche šmjercź murjerja Augusta Petermanna ś Mjeśchcź. Wón běšche štróżbny, pilny a wšchudżom cżešcżeny muż. Jemu běšche mandżelška wot pjeċa małych dżéżi wumreła. W Budyšchinje běšche žebi ża špwoje hyrotki hodowne dary ź Božemu dżéżcu kupił a potom pšchi domoj šchoł. Wjeczor w 7 hodż. běšche we Schefežach pola šnateho hišchcże šaśtupił a potom hnydom dale šchoł. Ale njeje domoj dóšchoł. Namakachu jeho naśaitra zyle bliżko Mjeśchcź. Běšche jemu šnatu prawu schcżežku hyło zmylił a każ to po wšchelakich šnamjenjach pytnychu, dwě hodżinje wokoło błudżił, doniż běšche błižu špwojich dżéżi ś muczńoschcżu padnył a šmjerśnył. — Podobnje dżéżche žo murjerjej Motżej še Schunowa. Hólcżej žo na Kulowšcej dróży dohłada, so je šněhoweje špeje cżłowjeśka ruka wutcżi. Wułznyko murjerja Motża. — Na Pšchiśchecżanšćich łežownoschcżach namakachu Jana Henku ź Nowoživ, nana ś wošmimi dżéżcimi. — W zyłej Šakšej żadachu žebi šněhowe mjeċele tajtajke woporu.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 11. wulkeho rózka 1932:

wowša:

ša měrź: 7,67½ hr. (8,40—8,47½ hr.),
ša meju: 8,02½ hr. (9—9,02½ hr.)

Wojerowske ćwinjaze wiki

9. wulkeho rózka 1932 běchu wot kupcow derje wopytane. Přichwjesli běchu 214 prošatow. Wone płaćachu:

4—6 tydźenske 7—10 hr., 6—8 tydźenske 10—12 hr., 8—10 tydźenske 12—14 hr., wubjerne 15 hr.

Dale běchu přichwnali 4 běhaki. Te płaćachu 4—6 měs. stare 20—30 hr. Sbytka njewosta.

Ssudniske powisće:

Pśeśeďaďźowanja:

wutoru 12. wulkeho rózka 1932:

w Brěsni pola Kamjenza dop. ½9 hodź.: dejna krowa a bíkej,

w Halšichrowje w kujeźim domje dop. ½11 hodź.: motorske kolo.

Swěśeśeńske jednanja:

wotewrichu nad retarěźimi śatkami:

kubleŕa Ericha Holyśelda w Brěsni p. Kamjenza,
šahrodnika Waltarja Liebiga w Nikel,
ratarja Jurja Nowaka w Tśjebinje,
ratarja Jana Jenki w Delnich Brušach.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 10° kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	9. 1.	8. 1.		9. 1.	8. 1.
Pšenca	222-224	222-224	ownv	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	195-197	193-195	woka	16,0-17,0	16, -19,0
ječmjoń, nal.	—	—	módre lupiny	13,0 -12.	1 ,0-12,0
ječmjeń	154 165	154-165	žołte lupiny	14, -15,	14 0-15,0
wows	134-142	134-142	seradella	22,0-27,0	22,0-27,0
kukurica	—	—	raps, wosušk		
pšeńč. muka	27,2-31,2	2 2-31,	lany wosušk	12,3 12,4	12,3-12,4
rožna muka	26,5-28 7	6 3-2e,3	ruch.truhanc	6,50	6,50
pš wotruby	1,25-5,75	9,25 9,5	hrny, krupk	12,1-12,8	12,1-12,8
rožne „	1,25-9,50	9,00-9,50	syno, 30 kg	1,75 1,90	1 7-2,00
raps	—	—	rožna słoma	0,75-0,90	0,85-0,80
hroch Viktor	21,0-27,5	21,0 27,1	pšeńč. „	0,50-0,60	0 50- ,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,8	0 70-0,85
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,	ječ: a	0 65-0 75	0 65-0 75

Dawno wočakowany puć je němske knježerstwo nětko nastupiło. Statny kanzler dr. Brüning je sjawnje wuprajił, so Němska žanoho wójnskeho dołha wjazy wotpłaćowaćej njemóže. Tute wuznaće je po zyłym świeće njewurjekliwe spodźiwanje wuwabiło. S tym drje je tak mjenowany Youngowy wotpłaćeńśi porjad powalony a Versailleske mérowe wuńenje spółka sóźmjene. Stejimy w nimomóry rosćahnej khwili. Hišćeze wažniše rozbudźenje bo pśichódnje. Bóh dajł dać, so by nastupjeny puć był je zbožom sa zyły lud a kraj a so by so nascha stara Europa zminuła sahubnych sapleťkow. Na njeboju steja cźemno-cźerne tolste mróčele, pśichowdawaju cźeśke njewjedra a wichory.

— **Produktowe wiki** wostachu sobotu sajo jara mérne. W hotowym sornje drje rožka wo 10 pf. postupi, ale sa pozdźiše termije bě seśłabjena, kaž wowš a pšenica. W hotowym sornje pšenica, jeźmjeń a wowš dotalne płaćišiny sakhowachu.

Wječera płaćeśe zentnaŕ we Barlinje:

pšeńcu 11,10—11,20 hr. (11,35—11,50 hr.), rožki 9,75—9,85 hr. (9,90—10 hr.), jeźmjenja nałeńtnjeho 7,70—8,25 hr. (8,75—8,90 hr.), nałsmjkeho 7.40 hr. hač 7,65 hr. (8,50—8,75 hr.), wowša 6,70—7.10 hr. (7,55—7,85 hr.),

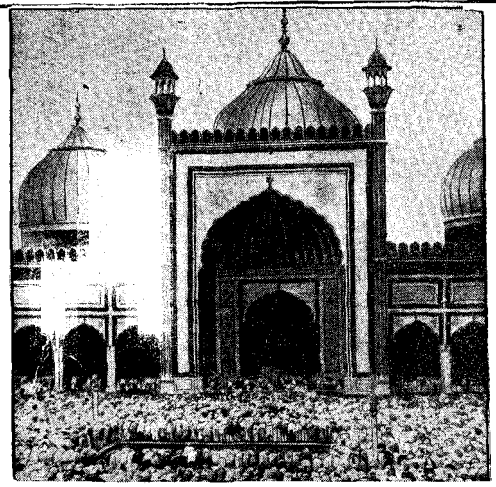
w termiłowym wikowanju:

pšeńcu:

ša měrź: 12,10 hr. (12,05—12,07½ hr.),
ša meju: 12,45—12,48¾ hr. (12,60 hr.),

rožki:

ša měrź: 10,43¾ hr. (10,45—10,47½ hr.),
ša meju: —.— (10,72½ hr.),

K nowym wojowanjam wo móc w Indiskej. Z raznym postupowanjom jendźelskeho knježerstwa je so wojowanje wo móc w Indiskej znowa pśiwótŕiło. Nabožna njepŕezjednosć indiskeho ludu, hinduskeho a muhamedanskeho zda so za Jendźelčanow pśeco hišće być z najlěpšim skitom pśeciwo wuspěchej indiskeho pócowanja wo swobodu. Wobraz poskića nam pohlad na „mošeju mošejow“. Tuta najwjetša muhamedanska swjatnica swěta steji w Delhi. Tuto město je teź srjedźišćo muhamedansk. hibanja w Indiskej.

My hólzy, wuczenzy Budyšskeho gymnasija, na tajte trudne śěžeńći žej ani njemyślimy. My žněhowe žepje witachmy z radosću, a najwjetšcu by nascha radosć była, hdy by so sastup do gymnasija dospołnje sawěŕł. So so to njeby stało, sa to starasće so śwědomliwje naših zwěrny domowniḱ Ssmoła, nětkuśi statny strazownik gardźejšidnych. Ale do schulśeho porjada doby so dojcź njeměra. Wichelązy so sapośdźichu, druhi dozyła wuwostachu. Konrektor prof. dr. Gustaw Kloß, mužny dostojny knjez, kiž pśeco ł wyšokim cźornym klobutom chodźeśeše, běśeše žebi na swoje dołhe włoky kózuchowu wuchatu mězu stajił, schtož so nam htupym-hólcźiskam njemało žmješne sdawaśe. — Schtwórtk 23. hodownika so schula samtny, a nasche próśniny so sapoczachu. Nětko so teź my hólzy žněhowych mjeceśelow nabojachmy. Cźahachmy tola wschitcy domoj. Ale njeběśeše to mózno. Se jeleńsku niz, a pśeśi dozyła niz. Běchmy bjes powścźowe se starschiśikeho doma. Dyrbjachmy cźakaś. W nasćhej pensiji na Lawśtej dróhy běśe žamy njemér. Luba dobra knjeni Scholćźina, bźowka dawno śemrětcheho Bartikeho ŕadarja Thiemy, mějeśe dołcź pokojecź: „Waśchej starschej waž tu njewostajitej.“ „Cźakaj jenoź, pócźełu po tebje žanje.“ „Nan pśichijźeše se žankami.“ Hólzy, kiž běchu ł dalšich stron, dyrbjachu patorźizu w Budyšchinje žwjeźiś. Ale my wschak běchmy stoka wschitcy ł wokolnosće města Budyšchina. A po naš wschitkich pśichijźechu klinkotaśe žanje.

Patorźizu dopołdnja pśichijźeše po mnje ł Khwaćźi Scholćźiš Gušta, nasch žuboš, se žwojimi žanjemi, do kotrychž běśe žwojeho jeniczkeho konika sapśchahnył. Tykny mje do mózneho nohowza. Sawalich so do tołstych cźopkych wodźomkow, kotrež běśe jemu moja staroścźiwa macź sa mnje žobu dała. A hižo hromadźe jěchachmoj do žněhowych mjeceśelow, tiž njepyśchestawajcy łathadźachu. Se žanja wejśeśe žyłny wětr. Sedźach pśi Scholćźiš Gušcze na kóśliku. Tón žebi njeśwěŕi po najbliźšim pucźu pśiches Cźichońzy a Nowe Maltezy jěcź — ale jěchaśe po dróhy hač do Makeho Wjelkowa a potom wotwiny žo na prawizu, so by pśiches Libuchow a Kśichwu Borśchcź do Khwaćźiz dojeł. Pucź njeběśeše wuhrapany. Jěchachmy dźiła po polach, hdyž wěchi žebi jachu. Pśicheď namaž jěchachu druhe žanje. Na nimaj žeďźeśchtaj zyle sahabjenaj muž a žona. Mózny wichor praśkaśe namaj je žněhom do wobliča. Pśicheď namaj jěchaśe žanje pśicheďcźu ko pśiches nahlu žeź. A hlej! nabobo žo ſwŕóźichu. Sabahjena žona śleźi se žanjow do žrjeďa žepje. *A to śmak.* S hłowu doprěďka do žepje nuts! Widźachmoj jenoź jejnej kopazej nosy. Scholćźiz Gušta sadźeŕa žwojeho konja, wukśe se žanjow a wucźeše najprjedny žonu se žněha. Pśichi žammym by žo sabuła. Porikało a pruśało so wotpchasowaśe, so by žněh wotbyła. Scholćźiz Gušta wucźeše potom muža je spodu žankow a postaji je. Ja tomu pśichiladowach, njemako žwjeźeleny. Potom jěchachmy dale a teź bjes ſwŕóźenja žbožownje domoj doječhechmy. Běśeše to potom najtrakśnicha patorźiza.

Kruczi knjeja teź we Luźiy dołho njeknjeźa! Po protyzy mojeho nana wobroćźi žo hižo hodownicźky wětr do juha (pśichpołdnja) a cźopkomeŕ pokazowaśe rano 0 stopjeńka, pśichpołdnju 2 stopjeńkaj cźopkotu. Cźopkotap schiběrśeśe. Djéśeše žo deščcź a sapocza tacź Kónj hodownika dyrbjachu ludźo w Manjowje žwój ječt ſ hrózom wucźahnuć, dokeľž woda do nich pśichipkamjeśe. — Nowe njeźmérne njesbožo by nastało, njeby-li žo wětr znowa wobroćźi do ranja a wodu ſ nowymi ſmjerśami žajił. Te potom trajachu pśiches zyły wulki rózk a pśichijeśechu nowe žněhowe mjeceśe a nowe sawěśki.

Rady ſpominam na tute hody pśicheď 45 létami a powědam wo nich žwojim dźěćom, jim prajiśy, jo dozyła njewědźa, schto žněh je. — Poštrowju žwojich starych pśeceśelow, kiž žu tehdy so mnu se žanjemi domoj jěli. Snano je teź ta žona hišćeze žiwa, kotraž je žo pola Libuchowa se žanjemi ſwŕóźika. Prošchu ju, so mi njeby ja śo wiaśa, ſchtož žym tu wo njej powědał!

Niewšědny wusud

Powśchitkowuje sajim šoudźaze ſudnikśe jednanje ſtwe- cźi žo w poźlednich dnjach w Parizu. Wobſkorźena ſtwe worschłach dźiwadła a literatury jara ſnata wo- wěśta knjeni Joronowa, kotraž nějeśe žo dołho pocźahi ſ chilenišćim miliśionarom Alroren. ſtwe- cźachcź bě žo ſtajnje wjerchowźy ſa nju ſtarał a je ſ druhim teź dwě khěži w Parizu darił. Tu ſhadźowa- žo pola knjenje Joronowoje Parizźi ſwět wunjeźeny a wona dawaśe mnoho pjenjes ſa ſpomožne zamĕry. Wo- žebje wulkowyšlnje podpjeraśe wona mjodowu wobźěwa- nych wumjelcow, kotíž njeběchu žebi hišćeze njeźna bo- łyli. Pśicheď něźchto cźaśom ſaśtachu pak wšěch pocźah jeje dołhoćźneho pśichcźeśa k njej a wón njeśiceśeśe jej tej do- talnu podpjeru wjazy, haj wón bźěśeše tak dałeko, so jej žamo wobě khěži iwa, prajiwšći, so je žam wotbudnuł a so trjeba pjenjeźy. Dóńśe k wótrenu rozrěčeńowanju, u běhu kótrehož knjeni Joronowa revolwer ſcźahnywšchi ſchěźeź króćź na muža wuſtĕli, kotrež leśeśe potom nětuśe njebźeśe dołho w ſunjertnym ſtrašće w thorownji. Jeniczk wuſchitkneźej lěkarjow wukhowa jemu žiwjenje. W po tom ſcźěhowazym ſudnikśim jednanju dla morjenja ſwědźa- cźachu wſchitcy tamni thudźi ludźo, kotrymž bě knjeni Jo- ronowa ſchcźěrbiwje pomhała, a tucźi wuſtajicźi jej bjes wuwſaca ta naſlépše wuźwědcźenje. Pśicheď ſudom pśichińdźe teź na ſjawne, so bě wobſkorźena pśicheď ſchtyrjomi lětami do Chile pucźowała, jenož ſo by tam ſa Aſtorecowym žynom ſlědźiła, kotrehož bě tam nan w khu- dobje ſawoſtajił, bjes teho ſo by ſo hdy wo njeho ſtarał. Wdyž bě tydźenje dołho pod wulkimi woporami pytała, mójeśeše wona bźěrźo namakaś a wja žebi je žobu do Parizа, ſo by je tam bjes nanowcho wźěženja derje wu- kukłakowschi wozahnuła. Wo něhdyšchim miliśionarje rěcźeše pak ſo powśchitkownje malo dobreho, tak ſo dyrbjachu wuprajenja ſwědkow hubjeny ſacźišćeź pola ſudnikow za- wostajiś. Taš ko kłucźeśka jenoź njeſwuwinowa, ale Aſtore- ca ſaſudźišchu hišćeze ł ſapłaceńju ſudniſkich wudawkow.

tj.

Dwanaće najwjetšich bahačkow na swěće

Amerikanſke cźažopiśty wojſwjeja mjena 12 najbo- hatšich ludźi na ſwěće. Ssu to naſtupni: 1. John D. Rockefeller ſtarſchi, ſałožeŕ „Standard Oil Company“, 2. jeho žyn teź John, 3. Andrew Mellon, amerikanſki finanzny minister, 4. Hindus Aga Khan, 5. italſki kral Viktor Emanuel, 6. ſchwedſki kral ſapałkowy Ivar Krew- ger, 7. jendźelſki wulkokubleŕ Lord Derby, 8. jendźelſki pśichemyślnik Lord Iveagh, 9. pśedawdſki khěžor Wil- helm II., 10. fabrikant bróni Sir Bazyli Zacharow, 11. bolivišći pśchemyślnik Simon Pattino, 12. ind. maha- radźcha ſ Beroldy.

Dalšchi bohaćeju bu hišćeze: franzowſki fabrikant parfumowe Coty, Weſtminſterſki wjerch, Japanz Kagami, maharadźcha Nizam ſ Haiderabad, Amerićan Ford a ſlónčnje Pierpont Morgan, kiž je wſchitkich tutych bohaćkow najwažnišchu politišku rólu hraje. Jeho konkurrent je žnadź jeniczki hišćeze Amerićan Mellon, finanzny mi- nister.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za zawěźtki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšacej banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja despolnje běžny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědź. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 9 — Budyšin — Wutoru, 12. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Prawica žada, zo by so Hindenburg jako wólbny kanditat postajił

Hitler je so pondźelu popołdnju z wjednikom němskonacionalneje strony Hugenbergom wo podležnym Hindenburgowym presidentstwa rozprajił. Přichi tym je so namjet němskeho kanzlera Brüninga wotpokazał. Jemu je so zdźeli, so dyrbi so **woboła němskeho presidenta z Hindenburga ze wšěch strěčenjow politiskich stronow wunjestajić.** Tohdla nochcedźa nacionalni sozialistojo a němskonacionalni po puczu, z kanzlerowym namjetom porucenym, hić, po kotrymž měł parlament Hindenburgowe presidentstwo podležić. Sa wěste pak maju, so budźa **němskonacionalni a nacionalni sozialistojo, jeli so so Hindenburg jako presidentstwowy kandidat postajiła da, za njeho hižo w prěnim wólbnym hodźe hłosowaca.**

We slejitschežu němskonacionalnych a nacionalnych sozialistow k Hindenburgowemu presidentstwu je z knježeństwa słyšecej, so su so kanzlerowe prózowanja wot wšeho spočatka na to měrite, so by so zjyła puć za Hindenburgowe wuwolenje namakał. Přichi tym je wšcho jene, hač so to z wothłosowanjom w parlamenje abo z ludowej wólbnu statje, rozsudźaje je jenicžy, so so Hindenburg na kóždy pad jašo wuwoli.

Dźenja dopołdnja je so **rada starschich němskeho žeњma** sešła. Wona wo swołanju němskeho žeњma wobjawnkuje, kotryž ma wólbnu termiju presidentowoje nowowólby postajić. Po němskej wustawje němski žeњm dźeń presidentowoje wólby postaji. Druhe přehladnjenje němskeho wólbneho zakonja praji, so žnjeđża so hač do dźesateho dnja před wólbu namjety podaś. Kóždy namjet dyrbi pak 20 000 wolerjemi podpisany być, abo dyrbi z politiskich stronow wuńć, kotrejž su přichi pozdźejšej wólbje wólbny namjet podałe a za njón 500 000 hłosow dostałe. Politikarjo žebi přichewzjelina, hač by so njedyrbjała wotmjašlena termija 13. měrca tuchu dowěrkow połožić, tak so by so wólba knjaź hižo započatk februara, potajkim prěni tydźeń po Lausannskej konferency wotměła. Jeli so by so tónle wotpohlad přeciwješa, by starschi rada dyrbjała němski žeњm jara borzy swołaś, so by tón wólbnu termiju mohł w prěnjej połojcy februara postajić.

Banki za internacionalne płaćenje němskostatnej bancy kredit podleši

Sanjadnika rada banki za internacionalne płaćenje je wobsamkło, banynemu presidentej pohonić dać, so smě kredit 25 milijonow dollarow němskostatnej banzy přichiwoleny a 4. februara zaplaćonnuły, na cząs tšoch mjezbožow podležiśi, jeli so druhe přichi kreditu wobdźełene nowe banki swój podźeł po tych zamjenych wumjenjenych podležicha. Kaž je znate, su Jendźelska banka, Franzowska banka a Federal Reserve banka w Newyorku po 25 milijonach dollarow sa sjhromadny kredit 100 milijonow dollarow požeźite.

Francowska za naprawami přeciwo němskemu njeplaćenju pyta

Franzowske knjeżerstwo njeje hischcże, kaž Havasez agentura powě, swoje stejischcżo postajito k přichipowědźenju, so Němska njebudże w přichichodze reparazije płaciś. Ministerska rada bjes dwěla wo tym dźenja wuradźuje. Na kóždy pad so Franzowska přichi reparazijskej konferency wobdźeli, kotraž so 25. januara w Lausannu jeźdże. Na internacionalny Haagski fund so Franzowska nochce wobroziś, ichtož by mohła cźinicź, jeli so by Němska z wotpohładom Youngowy plan sranika. S tym pak njeje prajene, so by franzowske knjeżerstwo zyle bjes brónjow było, hdy by so Němska japowědźiła, reparazije płaciś. Wěcy zjawnistwu su na to pokazali, so by mónjo było, po waschnju jendźelskeho Recovery-akta

wožebity dawk na dowos němskich wudźełkow

klasieć, z cźimž by so mohł reparazijski fond wutworiś.

Dale je franzowske knjeżerstwo, kaž je znate, Franzowskej banzy dowolilo, so w juniju přichi pożeżonju za němskostatnu banku z 25 milijonami dollarow wobdźełeć. 2. februara ma Němska tule pożeżonku wrośeć. Franzowske knjeżerstwo smjeje so tohodla rosmyślieć,

hač je trjeba, tule pożeżonku podležiśi.

„Écho de Paris" tohorunja pisze, so so franzowske knjeżerstwo je sastajenjom němskeho płaćenja reparazijow njejspokoji, ale so budże naprawy přecheźiwo tomu cźiniś.

Barlinski policajski president w Parizu

Barlinski policajski president Grzesinski je njedźelu wječor z přichewodom policajskeho majora Steffera do Pariza přichjěł. Grzesinski chce Parižske wobchadnistwo a naprawy studowaś, kotrejž su so w nastupanju bjesdźelosće cźinile.

Přeciwo powjetšenju wobrotoweho dawka

W sobustawskej zhromadźizne zalskeho krajneho zjednaka wikowarjow i prošerami a běhałami, kotrąž je so we Kamjenicy z wjednistwom zjednakowego přichedźiwy, stótnc **ha** wikowarja Erdmanna, wotmětła, je zjednakowy zarjadnik a syndikus Eger wo nutřnjowym wukoju němskeho presidenta z 8. dezembra 1931 rozprawił. W zwjazku přichedowschich na strašne powjetšenje wobrotoweho dawka z 1. januara 1932 pokazowasche. Dwaprocentny wobrotowy dawk je tuteho strachu a stótne wikowarstwo a wobsedźe za wikowanje z prošerami, hdyž je na zniženje płaćizneho w posledniu lěcze a schodowanje dźiwa, kotrejž je stótne wikowanje z tym porcerpiło. Zyše němske stotarstwo — rataršwo, stótne wikowarstwo — je z tym do straca staji, a po rěcznikowym měnjenju buchu so dyrbjesze wšche śrědki nałožeś, so by so cźežko znjesene dawkowe powjetschenje wotstronilo.

Wotbywan'e brikettow so haći

Wotbywanje brikettow delnjohnjižkich jamow je so tak pohubjenischo, so je akcijowe towarstwo za brunizowu a brikettowu industriju w Glupšin nuseware było, dźeło i wulkeho dźěła sastajiś. Kopizy brikettow su, bacźunjeź je so dźeło w brikettarni „Millv" sastajiło, tak powjetschile, so so njehodźi dale na skady dźěłaś. Towarstwo je tohodla wobsamkło, tež dźeło w brikettarni jamy „Marianne" sastajiś. S tym so nětkle 800 dźěłacźerjow i dźěła puschcźi.

Deficit w zawěšćenju invalidnosće

Po posledninm wukazu nujowego porjada so wschelake dawanja zawěšćenja invalidnosće zamjeńsnja. Přichiwěrli ja dźěćzi a tyrotne renty so pyches 15. žiwjenjowe lěto wjazy njedawaju. Dale so renty za dźěćzi, zawěšćenje mandźelskeje wo přichiwěrt dźěćzi jenoż potom powjetscha, hdyž je wona prjedy zyle jama dźěćzi wudźerżała. Hował so přichiwěrt dźěćzi za jene dźěćzo pola nětkrotnych dwěmaj wotrjadu renty jenoż za tych dawa, kotrejž su zyle abo je najwjetscheho dźěła dźěćzo wudźerżeli. S tutym zamjenjowanjom dawanja dyrbi so nětkle 100 milijonow hriwnow lětnje salutowaś.

Sa 1931 je so njedawno pola zawěšćenja invalidnosće defizit 220 milijonow hriwnow, je 1932 defizit 265 milijonow hriwnow wuliczili. Tohodla dyrbi so **hischcże přichezo i defizitom 150 hač 200 milijonow hriwnow na lětnjsche lěto liczieć.**

Hižo 1931 bě defizit tři króć wjetschi hač nuzowniš, hač bě němske dźełowe ministerstwo hischcże spočatk lěta wozjawało. Tohdy je so wobliczilo, so budże zamjenjenje zawěšćenja invalidnosće wo 61 milijonow hriwnow zhubowacej. Hdyž je so finansny wobstatk invalidnosće wjele njepřichódnišcho rozwił, hač je so wozjawało, to na tym leži, so **su so wudawki za renty zyłnišcho powjetschile, hač je so zwoprědka wozjawało.**

So by so zawěšćenje invalidnosće na strowy podležiś stajiło, budźa so dyrbjecź přichinoschki powjetschiś a budże so wjetschi přichidawk nětk. stata dyrbjecź zadaćź. Němski stat je zawěšćenje invalidnosće přichi wotnowjenju i 2½ milijonowaj rentow porcźežił, njes tym **so stej so** i inflaziju dwě milijardźe zamjeńenja zhubilej.

Snjesbożenje ministerskeho presidenta Brauna.

Ministerski president Braun je w Gasteinje, hdźež we tu zhonitu přichebywa, do njesboża přichichok. Na wochrowje so wuzwunywschi je žebi ruku zlamał.

Piwo budże wot 1. februara tuńše

Němski konnmišar za dohladowanje płaćizneho, dr. Goerdeler, je wosjewił, so so do 1. februara piwowy dawk zniži.

Zastupjerjo němskeho piwowarstwa a korežmarstwa su knjeżerstwu namjetnyli, so by so dawk na hektolitr polneho piwa wo 10 hriwnow zniżił. Sdobom su korežmarjo zwólniwi, piwo we dwójnu zmnnu zniżenju dawka potmišchcź, to by rěkało, so by so wulki karanćź piwa wo 10 pjenjezkow a mały karanćź wo 5 pjenjezkow stuńšchił.

Wulke petrolejowe žórło w Hannoverje nawjerćili

W Edessa w Hannoverskej su we hłubokosći 900 metrow petrolejowe kótło nawjerźili, kotrejž je sa prěnje 24 hodźin něhdże 36 000 litrow a sa poslednje 24 hodźin 31 000 litrow petroleja podało.

Zahubjenje němskich ratarjow w kommunistiskej Ruskej

Jene Londonjske nowiny su list jeneho němskeho ratarja, kotryž su přisches ruske mjezy přicheńmkali, wozjewile. W liście je cźinowy wobcas wo zalożinym dźěłace němskich ratarjow podawo, kotrychž su je sonu a dźěćzimi z jich wjesow wotwjedli. Přiched schcźecemi njedźelcemi pisanu list wjeso žane wěsy a města njemjetnje. Dopisowar nowin pak praji, so so wopraudźitosći pisaneho rukuje. W liście je praji:

Dyrbliny wobdacźi z łodźischcźemi a njepschechodnymi łękami žiwi bjez, njjes tym je dowiły w jaziwach hnija, abo je w jamach a próżnych jchtonach thowaju. Njejmjeże jebi myślicź, jo wjazy hač druhi cźerpiny. Tola rěcźu jenoż wo žiwotnych łamźnych cźerpjenjach. Cźehodla dha su naš do wuhnanstwa pósłali? Dokelž dyrbimy swojemu Bohu zwěrni wosłaś a nochcźychmy so ke komunnismej, cźłowjestwu tak njedostojnej myśli, pušcźeć. Naschc žiwjenje bě žiwjenje dźěła, ale nochcźychmy do zhromadneho ratarskeho hospodarstwa hić a swoju wěru zpuschcźić.

Nom so ani njedźiże, kajeże wobkorzby dla su naš do wuhnanstwa pósłali. Posledni dźeń intija nadobo do naschcje wěsy přichindźechu a nam łasachu, so dyrbi tódla žiwa duschna za dwanaccźi minutow w żeleznischim cźasu być. Njemóžachmy nicźo bohu wjacź. Moja žona dyrbjesche boły kohu; pschetož jejne cźrije bu runje pola schewza wuporjedźachu. Njewědźachmy, hdże naš powjedu, cźehodla a na kajki cźaš. Dowjedechu naš do Sibirskeje, a naschc cźerpjenja na wjsobje so njemóža dowopisacź. W tutej sibirskej wěsy smy w barakach žiwi. Wschitcy muńoso a wschć żony dyrbja wot jaźneho ranja hač do pózdnjcho wjecźora dźełacź. Naschа mša wschědnje z łaterja šischeho warjenja bjes kuścźiczka mjasa a z pol punta starcho kiłaćeho tyšeba wobsteji. Ssmy wschitcy žołodnje hłodni. W naschej wokolnosći něhdże 7000 ludźi bydli, ale i nich wschědnje něhdże dźesacź wumrje. Potom z wojom pschińdu, sinjetaju morwych na njón a je bjes žłowa a wobrjadow wotwjesu. Kaž morwe pšu je wotwjesu a je na kopizu składu. Naschc wumrjse wšy su wschć japrószene, wobydlerjow su pak do wuhnanstwa wotwjesli, pak da jich wo sawrjeli, pak sastrěli.

Laval kabinett wudospołnja

Ministerski president Laval pječa 14. januara swój nowy kabinett wudospołni. Nadźija, so so radikalni sozialistojo za wotdźelenje přichi knjeżerstwje wobdźěla, njeje so hischcże spunschcźiła. Laval je **Herriota** k rosprajenju do Parija pschepruchł. Pondźelu je jeho wozjawał. Herriot dyrbi wukonjowy wubjerk swojeje strony šmudom swołacź, so by jemu wo praschenju rosćišnjoscź dał, hač ma so radikalna strona přichi knjeżerstwje wobdźěliś. Pondźelu je ministerski president rosrěcźenje z **Tardieuom** měł, kotryž je so kmeje rosćišnył, městno wójnskeho ministerstwa přichjecź.

Indiska wójna njeposłušnosće

Bombajski guwerneur je w pożedżenju europiskich a indiiskich fasrupnikow industrije a wikowanja rjetk, so budże indiiske knježeństwo pschecziwo wójnje njepokutkowace wyschke zakonje zwólni nakazowacz, so bychtej ko porjad a knježerstwowa nahladnosć zakowała. Knježeństwo budże wschitkich, kotrjż so j dowolenym wikowanjom zabrarja, psched kódzym wobczežowanjom schikacz.

Wschoindijski kongreß chze bojkott knježerstwowcje póstkeje służby z fawjedżenjom zaunjeneho póstkeho wobchada pschecziwo ješcz a pola knježerstwowych póstkich hantow strażnikow postajicz. Pschedawarnje w Bombaju su hischcze j wjetschcho dżela zakmjene. Tež wyschē burzy su fawrjene, dokelż su ko maklerjo strekeli, so njebudża żanych wobkhodow cżinicz, doniż so Gandhi njeje j jastwa puschcził.

Dżowtu presidenta nazionalneho kongresa, Vallathaia Pateła, su jasli. W Bombaju su Gandhiowu żonu jasli.

Japanska Americy wotmołwiła

Japanska je na notu knježerstwa Sjednoczenych statow wotmołwiła, so wojerske operazije w Kinczawskich stronach njimaju druheho zamera, hacz njeprawidłownych chinescich wojakow a banditow wotebnacz. To so w pschesjedżesći j wobstaunkujenjom Rady Swjatka Ludow z 10. dezembra stawa. Japanska jako podpisarki stat dżewjeczmocnjowjeho dojednanja nima wotpohlad, njewotwinjowacz Chiny abo politiku wotewrjenych durjow w Mandżuskej franicz. Japanska żebi pscheje, so by so mandżuska swada wumrinała.

Japanske wójsko k Pekingej postupuje

Japanske hłowne wostajowarstwo je wojerstwo, so je japanske wójsko k Pekingej dale postupowało a mjesce Jehan a Tsirsi wobżadżiło.

Ze Serbow

W Budyschinje, 12. wulkeho rožka 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer wo dwjo +3. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +1, thermometer w nozy 0. Wutrajdy na jymnische wsdro. — Nad zanschej Europu je so sasoo wschitkich zahnjeżoscha a skutkuje bjes dwela hižo na nasche wsdwo, dokelż je we naschich stronach bjes maczenja a fuchowanja wotesło. Wyschina czehnje so psches sjewjerodżu Europu hacz k Asu. Wyschina kupan. Wczera mjescheše wjeczorna Nemska hacz do 8 stop. czopłoty, pola nas sapiżachu hacz do 3 stop. zymy. Nad Jenisejskej je sasoo nizina spónjacz. Po rozprawje wjedrawnjowym ginoży, hiba so k ranju. Nasche wsdro najsterje jara njenakaty, dokelż so po snježu wuczahuje, pschetoż schtwórtk sasoo pomałku na rjane stupa. — Jutsje sjedu sthedża błónczko 7,59 hodź. a thowi so 4,18 hodź. Mjezacze zkładza dop. 10,28 hodź. a khowa so wjeczor 10,38 hodź.

— **Budyska mjeschczanska natukowarnja** dże pjecza natukowarki z 30 hacz 33½ procentnaut nahonoschczi.

— **Wołeń w dżelarni.** Wczera, pondżelu wjeczor 1/9 hodź. swolachu wołnjerni wołoru na Dolinowu dróhu, do Krauzez połwarika, hdżež bě w jednym nijkim twarjenju wołeń wudyril. W domje so namakachżi blidarnja a plakarnja. Pschicżina bě wobschkodowcy wołeń. Wohnjowa wobora wołeń hnydom zhasch. Wjele schkody nastało njeje.

— **Wotedacz maju so dawkowe charty a zapołožki na protyczne lěto 1931,** kaž to finanzny hamt wosjewja. Kak na to dźěłobjerjez pschi tym zadżerżecz, zhcni j wotzebitscho kopjena, tšj je na finanznym hamcze darmo dostacz, w Budyschinje wo jitwje 46. Kóždy dźěłodawar ma najpozdżischo do 15. februara 1932 wotedacz swoju dawkowu chartu a wschitke zapołożene lisczimy (Einlagebogen) temu finanznemu hamtej, w kotrehoż wokrjesu je 10. oktobra 1931 bydlił.

— **Pjany padnch.** W nozy k 12. 1. 31 wokolo 3 hodź. rano zhyschachu wobydlerjo domu na Zyżkinskej haży 4, so jo na horenjej lubi njeschto thramasczi. Tukachu, so su tam padnichi a połizaju zawołachu. Wschu prawje mjeli. Na lubi so namaka starschi po snježu pjany cżłowjek. Jo na so wo 56 letnemu wanderowskemu. Jeho sjedżesche, bě wón hižo w zaunjnym domje so zadobył do pinzu a so tam wupił. Wón je pjecza hižo wospjet pokhłostany.

— **S Telchowa.** Wczera popołdnu wuńdże wohenj w brózni j hródżu tudomneho żiwnoscherja Drejsiza. Jemu a susodam so poradźi, skót wukhowacz. Domske bě thelko w strjesze, so je płomjenja hrabnu. Hižo brunjachu a sčerjachu, hdyż so wohenj wotkuje. W nastrascheniczkim

Hlowne sydło nětkowskich **delegacije w Lausanne za čas konferency wo reparacijach.** Nemska delegacija za konferencu wo reparacijach budże bydlić w Savoyhotelu w Lausane, kiž so nam na wobrazu předstaja. Polne pełnomocnjenja nimo, wo reparacijach wotmołwja so w hotelu Beau Rivage. Za najwažnišne jedanja wubjerkow pak je zwubrany hród Ouchy.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powodańczko k Khrystowemu czasa.

21] (Pokračowanje.)

Runje sastupi Amrah do jitwy a pschinjeßy wodu a unjmy naporjadł ſ trěnjom. Dokelż Judah sarisejski njebě, też mjeze dołho njetrajesche. Mjeß tym so służownitza trjebane wězy wotnjeße, hładżesche Tirsah bratrej wokoy, a dżeło dokonjawschi, dżerżesche jemu schpihel wot błóna psched wóczi, so by so ja nim wobhladał. Pschi tym rjekny ji: „Wěsch hižom, Tirsah, so ja prjecej póndu?“ Naslużana ko wona praschа: „Hdy, hdże a czohodła?“ Sdrużo wotmołwi bratr: „To ſu ſi praschenja nadoba. Kak wczisna tola sy.“ W bližschim wokomiku pak rěczi sažo khutnje: „Ty wěsch, so mam ko po sakonju sa rěkanje powołanje rosdżudżicz. Naju nan je mi ſam ſ najsćipschim pschikładom. Też ty by mje saspěwała, chzyłoli ja płody jeho dżeławosće w lenistwje wuziwacz. Ja chzu do Roma!“

„Tak póndu ja ſ tobu!“

„To ko njehodźi! Macz by wumrjela, chzyłoj ju wobaj wopuschczicz!“

Srudnje jnajschczerjwi wona: „Masch prawo, ale njemohł jako pschekupz też w Jerusalemje nawukowy, schtoż bychu czi mjeno?“

„Na to žebi wschak njemyßlu. Saloń njepschikaja, so ma ko ſam sa nanowe powołanje rosdżudżicz.“

„Schto pak chzesch potom bycz?“

„Wojak“, wotmołwi wón ſ wěstej hordosću.

Sdyschy poczachu ji ronicz. „Woni budża cże służowacz!“

„Je-li to Boże wola, njech ko ſtanje! Wschitzy wojaży wschak swoje žiwjenje njeschtrjbja, luba Tirsah!“

Wobjamschi bratra, dżerżesche jeho, łaž rozhlyda jeho ženje pschecziwo. „My ſmy tak zhożowni. Wostań domal“

„Wotzny dom wschak njemóże za naß ſtajnje to wołacz schtoż bě. Też ty jón nětkdy wopuschczischi.

„Nikdy na nikdy!“

Sso ſmějo k jeje rosdżudżenosći praji wón: „Kak dołho hischcze traje, to pschińdże wjerch ſ Judy abo ſ jeneho druheho israelskeho zyłaha a wojnje moju ßotru ßobu, so by ko w druhim ſtatoku jako hwězda błyschczała. A schto budże potom ſe mnu?“

Saphkonjenje bě jeje wotmołwa.

„Wójna je rjemjeßko“, dżesche Judah. „Chzesch-li je dospołnje nawukowy, dyrbisch ko do wuczby podacz. A nětkdże lěpsche, hacz w romiſkim lěhwje!“

„Ty tola ſa Rom wojowacz njechcesch?“ praschesche ko wona dych sadżerżejo.

„Też ty Rom hidźisch, łaž jón zyły ſwět hidźi. We tym ſej pytaj wotmołwu, ezhodła chzu runje tam hicz. Ja chzu tam wukmicz, kak mohł pobožiſchu pschecziwo Romiſkim wojowacz.“ —

W tutym wokomiku pschińdże Amrah je ſnědanjom a ſtaji je na ſtok psched ninaj. S běłym rubom na ruzy wotda pódla ſtejo, so by jimaj ſłużiła. Pobnědawschi mačejschtaj ßebi porßły we wodże a trějeschtaj je ſ rubom. — Tu nasta na hažy mózny ropot a topot, a ſtuki wojerſkeje hudźby ſlinczachu jim do wuschow. W bližschim wokomiku ležachu wschitzy tſio na wobłożenju, łiž ko wokoło runeje tšchi czehujesche, ſ zyhelow nawarjene. W ſwojej žedźiwosći pytny Judah ßedom, so Tirsah jemu ſ boku ſtupi, ßwoju prawizu na jeho ramjo ßožo. Dokelż bě tšcha wyschcha hacz na druhich thežach, mózachu k ranju hacz k ßylnjej wóczi hrodu Antonija widżecz, hdżež romiſy wojazy ležachu a też romiſki ſaſtojeſ bydleschе. Haža delka njebě schćerscha hacz nětkdże dżesaczi ſtopnow.

Bórſy widżachu, kak ko też na druhich tšchach muzojo, jomy a dżěcži na wobłożenjach tłoczachu, wot wojerſkeje hudźby nawadjeni. Najprjedy pschińdże czyjoda lohko wobrónjenych, prókarjo a tkokarjo, potom wotdźěl cżežko wobrónjenych pěschkow ſ tanczemi a ſ dołhimi błebtjemi. Jim ſłědowaschе hudźomy ſtor, łaž jěchaczy wyschcht, jeho cżełna straż a zaßo dołhi rjad cżežkich wojakow. Jich błyschczaste brónje, naßolmiki, błebtje a worjoły cżinjachu mózny ſabyſchczischej na Judah, łiž běschе ko dałoko won ſłychnyt, ko by wschо hacz nanajlepje widżał. Wobżebje ſajmnowaſche jeho nawjedniti wojakow, wobżrjedż cżełna ſ krażnje błyſchczatym ſłotym brónidłom a ſ nahej hłowu, bjerko w ruzu dżerżo. Hižom nasdala bě widżecz, kak ko ludjo na njeho ſłobjachu. Mnjožo ſtejachu psched durjemi a hrožachu jemu ſ pjaſcu; druhi pluwachu ßakrutjo ſ tšchow dele, a żony mjetachu na njeho ſtare pódnjcze. „Nubjerniko, rowniſki pżyko, tyrano!“ běchu wudma, łiž mójeſche wſchudżom błyſchczecz. Pokrowana njeczuſnowoſcz bě jemu ſwonkowna, pschetoż jeho wobličżo pyrjeſche ko ſ hrěwom a cżornej jeho wóczi nicżo dobre njewjeſchęſchtej. Na taw rjenzowym wěnzu, łiž ſmědżeſche jemu najwyſchſchi na wjedowarſki wójſka nołnjcz, ſpóna Judah, jo wobaſdżenu nichtó druhi njebęſche hacz Valerius Gratus, nowy prokurator Zidowiſſeje. Ssobuželnje hładżeſche na njeho dełtšj mjeſche njewinowaty tak pod njepschećeſchtwom tako cżeſpicz. So by jeho lěpje widżał, ſlehnu ko Judah psches wobłożenje, ſ ruhu na zyhel ko ſepjerajo, njewidżiwschi, ſo mjeſche tutón kwekanje. Na dobo wotſtemi ko położy a padaſche. Judah, ko na ſmjercz ſtróżiwſchi, hrabaſche a njej, tola podarmo bě jeho proża. Jenož dale na haža ſtorczi zyhel a w ſmjertnym ſtyſku ſakſchcicza wótſje. Wo jazy a prokurator połhadachu horje, tola w ſamnjanym wokomiku trjeschi jeho zyhel do hłowy, a wón padny, łaj mowny ſ konja. Saſtaliwſchi ſłoczichu cżełni ſtrażnicy ſ njejom a kwjachu ſwojeho nowjedowarja ſe ſwojimi tarcżemi. Zidowſki lud pak, myßlo ſo je kaujeń ſ wotmołwu cżiſnjeny, wyſkaſche a wjeſelejeſche ko. A łaž by ſhy dało do nich ſajeſ, mjetachu zyhele, kamjenje a ſchtož hewak ſ ruzy mějachu, na wojakow dele. Judah pak hładżeſche, łaž pohnuſchceny, na njeſoże dele, łiž bě bjes wotpołožanjowolał. Njewidżeſche, schto japoczecz. Sdokonjenje ko ſłehnu, wołajo: „Sy Tirsah, Tirsah! Schto ſe nu budże?“ Tuta njebě widżała, schto bě ſo ko dełka podało. Ssłyſchała wołanje ſuda a ropot na haży njeſwjetni. Njeſſatrajchne wſchak bě ſo ſtało, so žebi myßleſche. So ſe mohł jeje bratr na tym winowaty bycz, to ji hakle ſ myßlow pschińdże, jeho ſtyſkliwe wobličżo widżo. „Sy je ko podało?“ ko jeho bojaſnje wopraſcha. A wón ſtrudnje wotmołwi: „Ja ſym romiſkeho bohota ſarafyl. Zyhel wot naſchej murje je jemu na hłowu padnył.“

(Pokračowanje ſcżehuje.)

mi. Kaž přeco, bě tež tón króć jara derje wopytany — njedźiwajo wulkeje hospodarskeje krizy a nuzy — tak zo ani jabłuko k zemi njemóžeše. Sylny wopyt zwisowaše z tym, zo so dźiwadłowy kruch lětsa jenož jónu předstaja — loni a druhe lěta dwójcy. Potom bě tutón swjedźeń posledni wjesnych towarstwow we zymskim času. A tuž chcychu po możnosći wjele so hišće jónu zawjeselić a někotre hodźinki na nětčišu hubjenstwo pozabyć. Potom přińdźe tu wjele cuzych z dalšeje wokoliny, wosebje z Kamjenca. Hdyž běchu hosćo hodźinku dołho čakali, powita wopaln. direktor Narćik z Kukowa wulku sylu přitomnych, wosebje zastupjerjow wohjowych woborow z Halštrowa, Njebjelčic a z Bošic. Tudomna wobora měješe najprjódy sylne wobmyslenja wo wuhotowanju swjedźenja, hdyž je tola hospodarska kriza a nuza tak wulka. Ale próstdna pokładna financeho ministra bě nuzny dopokaz, zo dyrbja na někajke wašnje k pjenjezam přiść.. A tuž so wjetšina woborníkow za swjedźeń rozsudźi. Njewočakany wuspěch jich powući, zo su prawje činili. Dokelž je loni mało premijow było a dotalne pjenjezne žórła zapraja, tak dyrbješe so tutón wupuć pytać. Je so derje zapłaćił. Tež dźiwadłowo wuwjedźenja stejachu na samsnym skhodźeńku, kotrež připosłucharjo z wulkim přikleskom mytowachu, samo při wotewrjenej scenje. Předstaji so wjeselohra „Der wahre Jakob“ wot Franca Arnolda a Arnošta Bacha. Kruch wjedźe nas zdźěla do němskeho Babela, hdźež prominentni mužoju towarstwa „k dobrym počinkam“ na kŕiwe puće sej zajedźeechu, zdźěla w mjeńšim městačku, hdźež so njewašnosće wukopachu, muohe mylenja a zmylenja so wujasnichu. Kruch je połny žortow a pryzlow, druhdy dwěłomnych, zo mohł so člowjek ze směchami pukyć. Hłowne róle běchu w najlěpšich rukach — knjeńze Rajnerec a Kocorec a knjeża Bejma, Woleńk, Rab a Zelnak — a hrajerjo dźiwachu na intenciju autorow. Tak máže wohnjowa wobora z lětušim wuspěchom zaso spokojom być. K rejam zapiskachu sobustawy Kamjenskeje měšćanskeje kapały, kotrež tež do předstajenja a w přestawkach hudźachu. Tak bě dobra hudźba přiměrjena dźiwadłowemu wuspěchej.

S Rakez. Kaž Łužyšiny, ma so Rakezjanska pomoc. na šulu za hłuchich jadnać. Ma tu pjeca jenej wotrjadej dom za hłuchich a młodostnu wotrjad tajkich hłuchich pomocnych šulerjow, kotrjaj so w bližšinaj dwěmaj lětomaj po wšěm ćěsu pšcheńdźa do domu ja hłuchich. Pomocna šula ma so pjeca kónc. měrca 1932 do błonowneho wuštawa w Kamjenicy-Altendorfje pšchepołožić. Pšchepołożenje wopraśenjenja łutowanje a njewobrožiju potrjebnošće hłuchich.

S Suborazja. Jadne hołtwinstwo šwoja běchu zwjazene hołtwinstwu najwušej Janej Herzyjej šandźenu pjatk. Mjenowanemu poradźi so runo ja hodźinu dwě rjanej šlichay zajěć.

S Kamjenca. Wječorniškich pódpołdnjach tudomny dwórnišćowy inspektor Paul Šmoł 10 lětny šlubny jubilej swjećeše. S tuteje pšchiležnosće dosta jo jara mnoho no okazionow ca sćěhowaneše. — Wječera pódpołdnu ju pozajtšim tommišara Schuberta w jeho domińe potšwakali. Je jo jako wěrne wupokazało, so je Schubert ruhu na so ślošił. W nozy k pjatkej je jo w Rackecach pola Hoja wobkedźenył. Sćehowanje pšchestawa w tom, zo kotrejž bě nětčo 40 šaržow pjatkach, wšitko wšo spadne. — Jako chyžnju jo njedźelu dopołdnja tšelenju z małotolirowymi tšělbami wěnowacz, bo dobjadachu, so běchu z tšelbowneho kamora šćhtyri 5,6 mm małokalibrowe tšěby teadnyli, k tomu někotre sta tulkow municije. Padnych jim pjeca tej chyžli tšelenju sapaćiej. Policija nałožnošć pšchepytuje.

Ze Sulšec pola Kulowa. Troch rańe wotmě tudomne ratarske twarstwo zhromadźizny. Wopyt běše dobry. Direktor dr. Tietze z Wojerec rěčeše wo pólnej picy a picowanju skotu a rozjasni dokładnje tute prašenja. Po nim předuošowaše diplomowy ratar dr. Helmut Klose z Mittelsteine wo lunojenju. Wón powjaza wosebje na to, zo je tudomna póda potrjebna kalka a fosforoweje kisaliny. Přizamkny so čila rozmołwa, při kotrejž so też rěčeše wo regulowanju Haištrowa.

S Hermanez. Tśoch kralow wotmě tudomna wotpałenska šandbunda derje wopytanu šhromadźiźnu. Po wuzwinju někotrych towarstwowych nałožnjosćow rěčeše direktorowy ratar dr. Helmut Klose z Mittelsteine wo ratarskich dujowych praschenjach. Ratarski wjerśer Schmidt z Wojerez poda pšchehlad wo pizowanju skotu a dawaše derje dobre rady. Po žiwej rozmołwje skónći jo šhromadźizna wokolo 11 hodź.

S Běleje Wody. Tu su sajeli dwoju pachołow, kiž hižo wjele mjezyrow dołho kradnyłoj i kolejow elektriskarjow a dwórnika. Su jimaj ničo dopokazali, so staj tajkich latarnjow a 7 dynamowu kradnyłoj. Tute kradnjetej wšak su wuštrajene we Breitmannez wobkhodźe na njejasnej drohi 1. Pšichodnje dźěchtaj tež w tudyšnej hranicźerni šchlicźaj kradnyłoj.

S Njiskeje. Njeskeju popołdnju wokolo 3 hodź. dóńdźe wjelboju na Budyšku drohu. Po Budyškej drohi horje hnydźe motorowy kolejaŕ. Se Šahrodźeje drohi pichi jo a jawimy jo na Budyšku drohu automobil jenoho muža. Sćěhowaše do jo šrajšnjetej. Automobil jaše dyrbješe na napšechejšnuej stronje drohi. Motorowy wóz pał na drohu padje. Wón jo na jbožo jenoż lohko wo. Jeho kolo pał jo kótrej wobšchkodźi. Smješbożeneho šwojeho kolejaŕa na bliššej wulkowuśańšej šrażi šwoboda. Schtó je winu na njeboju, hišćeze njeje wuzjasnjene.

Z Łužicy

* S Rumwałda. W Kumwałskim dosć stawatu jo padowańskich dźěći a hajećskeho. Pozdźišo cźaš njepominy jo ani jenoho wóza, dokeż jo njeby mohło rospramjeć we někajkim padušchstwje. W nozy k schtwórtku wopytachu wobjet padušchi hospodarske twarjenja firmy Augusta Henyka a kradnychu tam některe kury. Kury pak buchu njemérne a schkrěčzachu. Na to wobhydlerjo wotuczichu a padušchow wotkehnachu. W nozy k hobrjej pobudźu tajki njepřijemny hosćo pola korčzmarja a rěsnišćeho mischtra Alwina Röthiga. Kradnychu jemu wjetšinu bjelšu mjasa, ale sapalene mjaso a kołbasy wostajichu ležo. Sda jo, so su padušchi tež tu jo j procha mječ dyrbjeli, přeby hač běchu j kradnjenjom zyle hotowi.

Kantor Jurij Šewčik w Ralbicach †

Zaso je jandźel smjerće do wěčnosće wotwjedł jeneho z rjada serbskich prócowarjow. Z Delan přikhadza zrudna powěsć, zo je knjez wyšši wučeř a kantor na wotp. Jurij Šewčik swojej woći k wěčnemu wotpočinkej zaúdźelił. Běše so hižo dołhi čas z khorosću bědźić měł. Jurij Šewčik narodźi so 21. decembra 1862 w Baconju, hdźež běštej jeho staršej z wobsedźerjom Bódlanec kubła, znateje serbskeje karčmy w tehdomnišim času, nětčišej Knebloc statok. Ze Šewčikec swójby, kiž běše z dźěćimi žobnowana, wukhadźeštej nimo nětko zemrěteho dwaj serbskaj duchownaj, Jakub Šewčik, nětčiši karaŕ w Khrósćicach a njeboh Michał Šewčik, kiž běše był z fararjom w Lubiju. Do šule khodźeše Jurij Šewčik do Cornec. Tuta šula so hakle pozdźišo do Baconja přepołoži. Potom wopytowaše Jurij Šewčik katolski seminar w Budyšinje a přihotowaše so na wučeřstwo. Jako młody wučeř skutkowaše na wšelakich šulach. Na wšě 40 lět je był z wučerjom, pozdźišo z wyššim wučerjom a kantorom w Ralbicach. Wobdźěleše so na narodnym dźěle, wosebje ze sobuskutkowanjom we zjednoćenstwje serbskich wučerjow, hdźež běše tež khwilu z předsydu. Jurij Šewčik je tež napisał čitanku za serbske šule. Běše dołhe lěta sobustaw Maćicy Serbskeje. K lěpšemu swojeje wosady a wokoliny wěnowaše wón swoje mocy jako dołholětny swěrny pokładnik lokalneje nalutowarnje. Po jeho wučeřskim zastojnstwje běše jemu spožčene 7 lět, kiž smědźeše na wotpočinku wužiwać. Zemrěty pokhowa so přichodny štwórtk tu wulke wichory fakhadźachu. Přichi tym wětr powwóčí staru tipu pschi dróhy runje we wokomiku, hdyž tam Drjedźanski auto nimo jědźeschce. Schtom jo wali psched wós, někotre halowy dyrchu do předka woża. Wós jo nimale šuici. Wobsedźer jo cźežko zranił.

* S Liebstadta. (Mišn. ł nožom.) Njedźelu wjeczor žerdźeschce wokolo 15 młodych ludźi w tudyšchim hoscenzu. Jedyn z hosćow (pjeca kommunista), wšěm Eschrich, poca druhich hoscći schkrěcź. Podźišcho wuczahny nóž a jo da do pschitomnych. Posćišcho tej korczmarjej hrożesche, kiž jeho słónczuje won cźišnu. Hdyž młodźi ludźo podźišcho dom dźechu, hrożesche Eschrich jim jaśo ł nożom. Hodźinu podźišcho namakachu jeho morjwego na drohi ležo. Mějesche ranu wot noża sady we głowje. Polizija nałožnosć pschepytuje.

* S Deimolda. (Morđarjstwo dla sapowědźeneje pożčonki.) W Hohenhausenje namakachu pjatk 37 lětu. wjednika nalutow. a wupośćejenje Meierhenricha sarazenjeho. Wón bě hišćeze połhodźinu pjedy był hromadźe z rěnikom Petri. Rěnika sajachu. Wón bě jara sadoljeny a bě pošledni tydźeń kóždy dźeń pytał dóstaćz wot Meierhenricha pożčonku. Tutón bě to wotpokasał. Petri dźe winu prěje, ale ju pola njeho namakali revolwer a ł preju popłuškany kabat, tak so njeje dwěła, so je wón mordarstwo ćinił.

Z Kraja a dalšich krajow

* S Mišna. (Straschne dźěćaze balonki.) W jenej Mišchnjanskej korczinje sta ko spodźiwne njesłoże. Hosćo běchu dóstali jako dar reklamowe balonki. Hdyž so jednym z hosći zigaretu sapali, rozbuchny balonk, kiž běschе w blišschći. Jeho wobsedźer so we wobliczu wopali.

* S Rysawy. (Cźežko bjes hłowy we Łobju.) Tu ju ł Łobja wuczahnychi cźelo njesnateho muzikeho. Hłowa pobrachowaschе. Kommišija ł Drjedźjan wěs pschepytuje. Morwy je dołho we wodze ležał.

* S Wilednitza. (Wichor saiwinuje autowe njeboże.) Schtwórtk tu wulke wichory fakhadźachu. Přichi tym wětr powwóčí staru tipu pschi dróhy runje we wokomiku, hdyž tam Drjedźanski auto nimo jědźeschce. Schtom jo wali psched wós, někotre halowy dyrchu do předka woża. Wós jo nimale šuici. Wobsedźer jo cźežko ranił.

* S Liebstadta. (Mišn. ł nožom.) Njedźelu wjeczor žerdźeschce wokolo 15 młodych ludźi w tudyšchim hoscenzu. Jedyn z hosćow (pjeca kommunista), wšěm Eschrich, poca druhich hoscći schkrěcź. Podźišcho wuczahny nóž a jo da do pschitomnych. Posćišcho tej korczmarjej hrożesche, kiž jeho słónczuje won cźišnu. Hdyž młodźi ludźo podźišcho dom dźechu, hrożesche Eschrich jim jaśo ł nożom. Hodźinu podźišcho namakachu jeho morjwego na drohi ležo. Mějesche ranu wot noża sady we głowje. Polizija nałožnosć pschepytuje.

* S Deimolda. (Morđarjstwo dla sapowědźeneje pożčonki.) W Hohenhausenje namakachu pjatk 37 lětu. wjednika nalutow. a wupośćejenje Meierhenricha sarazenjeho. Wón bě hišćeze połhodźinu pjedy był hromadźe z rěnikom Petri. Rěnika sajachu. Wón bě jara sadoljeny a bě pošledni tydźeń kóždy dźeń pytał dóstaćz wot Meierhenricha pożčonku. Tutón bě to wotpokasał. Petri dźe winu prěje, ale ju pola njeho namakali revolwer a ł preju popłuškany kabat, tak so njeje dwěła, so je wón mordarstwo ćinił.

Přilopk

* **Dary morja.** Minuły parnik „Helene“, kiž ja cźaš pošledních wichorow do Krakowza płuwaschе, ju rosbi. Tuchwili morjo na pomócšte brjohi pola Darźeorta smjetuje pakcźiki margariny, kaschcźiki ł kakawom, cźajom, tośejom, konfewami, mydłom a schmatkom. Ludźo to słóchaju po brjohach najebacź sakasa wyschnosće. Parnik „Helene“ mějeschе na łubi psches 200 000 pakcźikow margariny. Wobsydleršwo Darźeorta a wokolinu na to waschnje może jo nětko tunjo sastaracź ł jědźeni.

* **Pschi ju dróschche!** W pošledniej dobje pschi jara mrěja a je strach, so wotemrěja. To dale njeby było schkoda, wschak wone swjetschu cźłowjeschkemu łpłabej wužitka njepschinjeju. Ale ju tola hischcze tež ludźo, kiž ju jimja ł pkami abo ju na nje šmajmjeschcza pokasaju. To ju pschede wschem šłudźerjo pkow w pkowych zyrkułarach Woni łkorja, so pkacźina pkow je w pošlednich létach pjatnacze króć stupała. Kliniki a laboratory, kiž towarnja trjebaju pki za wschelake wědomostne poschyty, toboruja łkorja, so bywaju pki nětko załostnje drobne. Su cźežko dóstaćz a hdyž ju poschcźaju, potom dodawacźelju jej žadaju njebarbicźiwu pkacźinu. Někajki wědomostny wustaw w Berlinje je nuczeny wudawaćz ja léto 60 000 hriwnow na nakupjenjenje trěbnych pkow.

* **Rospadanki Sodoma a Gomorhy ju namakali.** Dołho ju ludźo źiwdźili ja powostaukanki biblijeju městow Sodoma a Gomorhy. Hakle létsa je ju poradźiło paterej Mialonej, wjednikej biblijeho wustawa w Jerusalemje, wuhlędźićej rospadanki městow njedaloko Morwjeho morja, wokolo 3 kilometrow wot réki Jordana. Přénje wukopanki šwědźachu no tom, so bějchtaj staru Sodom a Gomorhu ftikróć wjetšej dyžli nětkuschi Jericho. Nimo toho bějchtej to nimo měry derje sarjadowanej měješi. Namakachu też złotki domizanje nadoby a wschelaki hospodarski grat. Pokasasche ju, so nětdyschе wobydlerjowe městow bźsche pastyšili lud jara wyšokeje kulturny. Namakachu ru derje łakowane łudobja, plastiju wupyschene, kaž też kraśne vasy. W jenym łudobju namaka ju nopk 6 létneho hólza. Jedna ju najšterje wo wopor boham. Wulke hromady popjela a sahypkow, kiž ju namakachu nad rospadankami, pschešwědźeju naš wo tom, so powěsć biblije na prawje.

* **Praktiski wuznam Sslowjanšiwa.** Hdyž ju dźenja pohódnoschcźuje europšti wuznam šnajomoscze wěcżow, pokazuje ju łwjetscha, wosebje ł němskeje strony, na wulku liczbu 70 milijonow ludźi w Europje, kiž wěcża němšku wěz. Niedźiwa ju pschi tym na to, so tuta němska wěz ju rozšira na njeliczonne wschelake narěcze, kiž ju mjes jsoh bóle rozsahnjawaju dyžli złowjanske narěcze mjes jsoh. Je na pschikład wjetscha rośnosć mjes bayerskim a meckenburgskim dialektom, dyžli mjes połskej a delnjoserbskej rěcźu. Němšcźy rěcża w Europje 70 milijonow ludźi, jenotliwje 47 milijonow, francozowcźy 40 milijonow, schpanišcźy 16 milijonow, hollandšcźy 11 milijonow, madźarscźy 10 milijonow atd. Sslowjanscźy pak rěcża w Europje pisches 70 milijonow Rušow, na 30 milijonow Polakow, 12 milijonow Łuhoślowjanow, pisches 10 milijonow Cźechow a Slowakow, 5 milijonow Bołharjow a 200 000 łužiskich Serbow. Wschitko dohromady potajkim 127 milijonow ludźi. S tutoho statiiskeho pschehlada ześćehuje, so je Sslowjanam ł dorosumjenju trjeba paźiwna znajomosć złowjanskich rěcźow. To rěka, kóždy inteligencny Sslowjan dyrbi ko hischcze prózowacź, rosumnjeć druhu złowjansku rěcź! Schtóž może złowjansku rěcź, pschihódźe ł tym wjele dale dyžli jenoż ł němskej.

* **Nowy chiniski łwonkowny minister je katolik.** Nowy chiniski łwonkowny minister dr. Eugen Cźen je łkerje podobny na europšku diplomata dyli na muża dalokeho rantja. Narodźi ju w Trinidadźe we wjecźornej Judiskej jako ju katolšcźe łwójby. Do Khiny pschińdźe hakle psched 20 létami, dyž wěsche běsche hižo 34 lět starý.

Pjeć mjeńšinow do zajeća jeneho wjednika indiskeho za wuswobodźenje. Vallabhai Patel, Gandhiowy najbliži sobudźěłaćeŕ rěči k indiskim wjednikam žónskich w centralnym łkawje w Bombayu. K twarjenju je prityknył zakazanu indisku nacionalnu khorhoj. Nóktore mjeńšiny pozdźišo zaprimy jendźelska policija a Patela zaja.

Je wón jedyn z najzajmawšich postawow nětkelisheje Khiny. Wón tež haji katolsku wěz, wobsebje tež z tym, so schkla a špechnje katolske mišijonstwo w Khinje.

Napoleon čěka spěšnje z Ruskeje

Symu 1812. Mosrwa leješe w prošce a popjele. Nawrót Rušeje armeje, w dowěrje sapocatý, bu z kóždej mišu wožiwdźichi. Kaž pak hischcze pola Kramsoja a nad Berezsinu wojowaiche, bě wschcze cjeseje hódne. Ale potom sapoczinaschе so hrósba tannoho bjeswschikladneho połhoda pisches rušu symu, jemu z najcjeschšich w cjłowjeskich stawiznach. Pschi kóždej krocjeli wojnamjenja cjeka kuždi a koni dołhe nawróta. Mnohy wobkludnjenja, tyhaty padaja pod mjecom Kosakow, kotsiž je wschěch stron pschinagja a „wulka“ armeja sčěhuja kaž rój schersche-njelo. **Jałosina katastroja bjes pschikłada!**

Napoleon spóznawa, so hamo w Litwinskej so wjazy njeczeje njemóże. Na dnju 5. hodownika zhromadźuje we Smorgonje, k ranju wot Wilna, swojich marschałow wokoło sebje a posłaji Murata za blowneho roskazowarja. Roszahnowanje w njeběłychanych bolosčach, we hnéwje, bjeztrošcheje, ferowsći. Marschałojo hižo w Mosjnje jatnje widźachu, schto scěhnje. Nikotre hanje pschijedu — sa kěrna, Centkaincoufka, Durroca a Lobana. Nješchto łohkich jěchowych z pschewodu. Potom pyrej, pyrej z hrósby tuteho nawróta. 6. hodownika je kěžor w mešcje Wilnje, hdźej Muratej (wójwodźe z Bassano) roskazy da, 10. hodownika, sasy inkognito (njesnaty) jako major pod mjenom wjerch z Neuchatela (Druhdże wójwoda ze Sieczen). Tola žo nješchto pschedrěje. We Warschawje so Polakam jeznje. Wědźa, schto maja wot jeschowanych Rušow wočakowacz. Hižo po nětkotrych hodźinkach dże jeźba na hanjach dale, pruskej hranicy napschecjo. Pschez hischcze kujkotja synna, hustio howrjace gnědowe wěry. Kěžor pschez inkognito, hakle jeho sesnaja, hdyž su hanje dawno dale.

12. hodownika wjeczor we wožnich dojedze do Hlo-howa (Glogau), kiž ma wot léta 1806 nałatanje francowsku wobsadku. Tu kaž też we dalschich kónčinach su jenož njedospolne powěsče wo połoženju Rušlee armeje dóšłi. Do tutych kujkow sababěrny žedźi Napoleon na hanjach. Sstad na to mužli, so je hakle w nalěcu — 30. meje — w rauschich hodźinach pisches tutu mjerdźinu pschijschol, na pohbodze do Warschawy, do Ruskeje. W błyschcejatych uniformach a brónjach. A nětko tutón wodźel. Kěžor chze w „Nemsim Domje“ schetnozowacz. Je wjes tym zrjwój inkognito wotpokłaš. Strowja drje jeho z pschijschlichnej dostojnosću, ale — hotel je wobsadzeny hacź na posledniu jistwizku. Tuž hischcze dale, do hrodu, kdźež je kěžor hižo dwójzy bydlił. Cyi jenož ¾ hodźiny — jeho krótki spar so zdawna hnem w wobźiwaschе — a žada sej hižo w dźesaczich swoje sanje. Spěchuje nabožanu lud spóznaje jeho, hłuj so na hanje spuda. Hižo jemu hroža, jedyn koły ścahnu je sani. Prjecz, je wuž dale! **Sahy won do lódzynneje nozy.** W pschewodźe pschezo hischcze 70 jězdnych italiskich rjećanow. We Jaczowje wotbocznje pohonc na wopaczny dróhu, hakle w Kwilizach smyk spóznaje. We wótu je jenož w jenizkim domje swěca, runje je hólcež na swét pschischol. Khěts so muž namaka, kiž jich na prawy puć pokaza. Njenadźijcy dosta za to Napoleonidor, bjes toho, so by wědźał, so je to kěžor, kotremuž je z wjednikom był.

W Polkwizach, hdźež běchu 13. hodownika rano sahe dóšli, jeho tkěrko symnje powitachu. Powěda so, so je kóschtowna, kotraž ke Napoleonu spóznata, jemu sasany horzy cjaj wjes wozki škitała. Možno, so je to jenoj powědančko. Dopokasane pak je, so běchu jenoj hischcze hydom jěchowych, hdyž kěžor do města Hajnawy dojeżdże.

Też tu krótka sastawka. Hižo rano sahe w śedmich je Napoleon w Bolešławje. Spóznaja jeho, hdyž w „Czornym Worjole“ sastanje, ale jeho njehanjeja. Runje plje kěžor swój cjaj, spóžéra špeschnje kusk jeźbe a rozdźeluje pjenjezy na žiwobnych. Je žo trojcha sahymnił, hymiza jeho tschaże. Ale hižo we wožnich dże dale, pisches Shorjelj, Budyschin do Drjezdżan, hdźež je 14. hodownika. Krolowski dwór je njemało pschepłapjeny. Kaž je špeschnym wětrom shonił wobydlerstwo zhe hubjenstwo cujsche katastrofy, schtož jej nichtó nadsat njebě. Hižo 19. hodownika bješche kěžor w Pariju.

„Strowosć Jeho Majestoće njebě zenje łapscha“, tak praji prenja rosprawa. Diwaj tydzenjej podpischo sapožina žo léto 1813. Napoleonowa hwězda bo hischcze raz jadnykmy kaž meteor, potom nóz pschichwa spodźiwny dóst jenoho muža, kiž nětdy zyły Europu wobkmjeješche.

Sk.

Zbožo a njezbože zběrarja

S khiwitenci widźitch na aukcijach, hdźež pscheźadźuja žo wudźetki wumjelstwa, spožowne mjeswowcja: hdyž mějiczel nětkajkeho krucha mnoho wjaz za swoje wobžiwdstwo dostanje hacź je ham za nje saplacžił, a tajke pady stawaju žo dosć husto. Hakle njedawno pschedachu na taksej auk-cijii wobrasaj za 50 000 hriwnow, njes tym so mnohim jeju kupna placžina hronadże 200 hriwnow. Tehdyschi wobžiwdźerjo kaž też kupc njeobychtaj zenje na myślicžu pschi-schoj, so staj to wobrasaj znateho amerikanskeho molerja Guilberta Stuarta, a won bě zawěcze był spokojom, dyli jemu nětko dźěsacz króć telko za wobrasaj dał, kaž bě ham ja njej saplacžił. Měžio teho dosta won dwě jeźe a pjecz-dźesacz telko. Pola wikowarja z wumjelskimi wudźełkami dożiwi też jedyn dźeło njemjerjacy wožebite wjeselo. Wón posłaji wikowarjej wobrastaj, hu pak wotpokasany, dokelž njeběschtej wjele hódnej. Jako chyzsche wón hižo zyle po-raženy sažo klamy wopruschcejšej, wopraschachu žo jeho, schto ma, do bruneje papjery sawalene, pod pažu. Wupo-kasa žo, so bě to jara drohotny akwarel, kotryž wunjese jenun nahladny pjenjes schtyrnacze tyhaz hriwnow. Hischcze lepschi wuspěch mějeschе dźiwoka jeneho pschekupza, kotraž z wobrasom jónskeje kupzow wumjelskich wězow wopyta, dokelž bě jej jedyn lékař wobras dźiwk wotkupicej haczrunjeł bě wobras hižo troschu sjolkanty a mějeschе dźern. Kupzy wumjelskich wězow, kotrymuž mona wobras pschedpołożi, njechachu pak jón wěcz. Jako dźiwcze bě hižo sažo domej wróciczą, rosdźudži žo tola, jón hischcze drubenm tajkenm kupzej pschedpołożicz, a tutón saplacži jej na městnje dwě-ścze tyhaz hriwnow, dokelž jednasche go tu wo wobras Gainsborroughsa. Wjeselo pschelkwapi go tej jena tajeni, kotraž pschepoda kupzej posdačneho Rembrandta na pschežadżowanje, kotrehož bě jeje nan w Portugalskej kupił. Wona njeczinjesche želi žaneje wulkeje nadźije a by była spokojom, dyli sa njeho nětkotre sta hriwnow dostała. Wona sajimowasche go sa wěz žanu tak mało, so na pschežadżowanju ani njebě pschitomna. Jako dźiwcze jej wu-nojchi telefonizy dźěłicz, bě želi wona nětdże wulczała a tola bě jej wobras wjazy hacź tři sta tyhaz hriwnow wu-njesł. Na aukcijii, hdźež pschežadżuje go nětkajki Rembrandt może cžłowjek nimale sajinje najwjetsche pschežkakjenja dożiwicz. Psched tsjomi stonmi na pschikład wunjese hacź do-stał njesnaty Rembrandt nimale 400 000 hriwnow, a ni-male runje telko saplacži go za wobras wot Holbeina. Dotyheho Rembrandta bě jedyn wobžiwdźer tak mało sajaty měł, so darì jeho słónczeje swojeje kucharzy. Tuta mó-žeschе wobras za 2600 hriwnow pschedacz. jn.

Z wotkel pokhadża paleńc?

Palenz je jedyn z najnowschich napojow a njemóże žo po starobje ani runacz z piwom ale winom. Drje też Romjenjo hižo znajachu „wóhnitwy napoj“ je žita, ale běchu to ledy pokaśi, kiž złodźachu nětkaž kaž palenz. Hakle w źrjedźnym wěku ludźo nawukhnychu palenzarstwo.

Najwjazy sažkužby ma na tym polu Italcjan Taddlo Alberotti, wubjerny lékař, kiž z alkoholom wjele khorosczow lékowasche. „Wóhnitwa woda“, kaž, źrjedźo-wěczni chemizy spiritus pomjenowachu, běschе tehdy je-nicžay lékarstwo pichi sranjenja a symnizy.

Sstawny Parazelius, chemik, lékař, filosof a astrolog mjenowasche spiritus „aqua vitae“ (woda žiwjenja.) Polazy dźensa hischcze wěstu druzinu palenza mje-nuja „okowitu“, schtož z tym swižuje.

Hakle w 15. lětstotku ludźo japoczachu palenz wu-žiwacz. Sstawni palenzarjo běchu tehdy Bjenatcjenjo. Mějachu nadosć žita, tuž jo pschedkjełachu na spiritus a na swojich łódźach po žiwe [illegible] wjele sajimowachu.

Tehdy žo palenz dósta do zyłeho świeta a też k nam Sserbam. Sserbja wobsebje palenz lubuja, ale to wo-prawdże žana wulka cjeseż sa naš njeje!

Najnowiše z cyłeho świeta

— **Wukłady na wjedro sa jutrischu žrjedu:** Powschi-kownje žo wjedro mało pscheměni, budże žnadź trochu mi-lischo.

* **W Tentowje pola Schrjeczina hydlazeho wuschischeho żandarma Krügera je łobotu we wjeczornych hodźinach na dróży jedyn kolojestwy je schtyrjoni wutkłemi cjeżko ranił. Jedna žo wo wotmyślenej nadpad. Knjeżerstwowy president je 1000 hriwnow myta na wuhledżenje wi-nika wutajił.**

* **W hoicżenzu w Churšérsku njedżelu wjeczor wobeh wudrał, hdyż mjesche městna wohnjowa wobora w hu-rjeżenzowej sali hłownu zhromadźinu. Hdyż wobeh pjet-nachu, žo hotżenj hižo we wschich dźelach paleschc. Twa-rjenje je žo do cžista wotpalilo. Wohnjowe wobory su mohle jenoż šuroke twarjenja płomjenjam wobrócz.**

* **Do Wedelskeje kreditneje banki we Wedelu je pjet-tżjo mužoju nawalichu, sameričch žo do pokładnika z re-wolwrom a 2800 hriwnow rubichu.**

* **Nowy najeł holanskeho hała pola Wornsdorfa je hacź dotal z njesnateje pschicżiny wóżom zentnarjow nje-hasicheneho kalka do hała wuhnjepacź dał, z cżimż su žo wschе rybły, tyhaty karpow, schczukow, wuhrow atd. ma-rile. Wbohim rybam žo woży, pjera a zyłe kruchi mjasa wupalichu. Nětkotre rydły su w tym hubjenstwje dale żive. Hromadły mortwych rybow su k wowczenu mojej pschichtawale a sajedowżiju powětr. Ludźo su nimo měry rosharjeni, wobsebje dokelž je žo Cżeżkolipske rybarske towarstwo polkżżiło, so hat wuloji, schtož pak je žo wot-polasało.**

* **Japanske porajka w Mandżuskej. Japanski jedyn regiment je njedżelu w nozy do banditow skasowschi, ko-trychż licżba žo na 5000 wobliczja, k wjeczorej wot Cżin-cżawa, cżeżko schkodował. Jedyn wyschk, schtyrjo offizie-rojo a 15 mużow buchu morjeni, 20 muži je žo skanilo. Japanske pokrinjenja su žo tymdom wotpołłake.**

Swójbne powěsče

Smjerći: Korla Hermann Kern, hońcežař w Nowych Wokajcowcach, stwanje budże jutże žrjedu pop. w 3 h. w Hodźin. — Korla Alfred Wehr, pólowy pomazнik we Kamjenzu, 46 lět. — Hana Wekerowa rodż. Wawerez we Lubiju, 53 lět, stwanje budże jutże žrjedu pop. w 2 hodź.

Towařstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć“ zmječe srjedu 13. wulk. róka wječor we 8 hodź. spěwnu hodźinu. **Dirigent.**

Horaja Hórka. Tow. Łužica zmječe njedżelu 17. jan. pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu w Ha-nišec hosćencu. Přednošk je přitubjeny. Winowa-tosć wšitkich sobustawow je, zo přińdu.

Předsydla.

Hodźij. Towařstwo „Jaroměr Imiš“ zmječo njedżelu 17. wulk. róžka z dypkom w 4 hodź. swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad je ważny. Knjez kantor Holan z Budyšinka je nam zajimawy přednošk přilubił. Dowěrnicy, wozjewćo to wšem sobustawam. **Předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo na jutře srjedu wječor ½9 hodź. w Serbskim Domje ważne posedźenje. **Starosta.**

Pančicy. Jednota Sokoł ma pjatk 15. wulk. róžka we Wudworju zwučowanje. Wšitcy dyrbja so wobdźělić.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma pjatk 15. wulk. róžka zhromadźiznu a spěwanje (mužske hłosy) w Pančičanskim hosćencu. Započatk we 8 hodź.

Ralbicy. Spěwne towarstwo „Lilija“ spěwa wutorn wječor we 8 hodź. pola Brěžanec. Kóždy sobustaw dyrbi přitomny być. **Předsydstwo.**

Tunje zbytki

(Reator) za mužace a dźěćace kholowy, zymske jupy, kóż-da wulkosć 15.— hr **Kalmu-kowe jaki, walkowane no-hajcy a pjasčowe rukajcy** poruča

Auguste Wilhelm

klamy při Butrowych wikach

Kóžki

kóždeje druhiny kupuje po najwyschich płaćiznach a při-jima k bělenju

Hermann Erdenberger

wikowarja z kóżkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Wysokosmelna

kruwa k čahanju

je na předań w Kupoi č. 2

Kótel, kakao kolon. twory

KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Našim serbskim towařstwam a **šulam** poručam

dźiwadło:

Ptači kwas

wot kantora Hančki

3 jednanja . . . . . **30 pj.**

Smolerjec knihańnja w Budyšin'e

Přesadźowanje drjewa

I. Klóštrski hajniski revěr Łazk

Srjedu 13. januara 1932 pop. ½2 hodź. **w Smjer-dźanskim hosćencu**

wok. 200 rm twjerdych a mjechkich kuluchow

wok. 145 rm khójnowe je walčiny

w drjewniščach 4 a 24 a druhich wotdźělenjach

II. Klóštrski hajniski revěr „Winowa hora“

Stwórtk 14. januara 1932 pop. ½2 hodź. **w Sernjan-skim hosćencu**

wok. 100 rm khójnowych kuluchow

wok. 15 rm khójnowych dothich hromadow

wok. 60 rm khójnowych pjenkow

220 rm khójnowe je walčiny

drjewniščo wotdź. a wudrjewniščo wotdź. 7, 8, 18, 27

Hajniske zarjadnistwo **Winowa hora a Łazk**

Kola Kolowe gumi Kolowe potrjeby

tunjo pola

Bratr. THOMAS, w Bu-dyšinje na Kamjenin. h. 16

Serbske łačele

(Gramo'on Platten)

ma na składze

Jan Schieback w Budyši-nje na Mužakowskej dr. 4

Ratarstwo

k wotnajenju abo k wudaću na tesame pyta młody Serb. Poskićenja pod **H 47** na wu-dawarnju Serbskich Nowin

Po dołholětnej, z wulkej scerpnosću znjesenej cežkej khorosci, zemrě njedżelu 10. januara wječor ¾11 hodź., poddaty do Božeje wole a wjacy kiž cze zwjatymi sakramentami na pać do wěcznosce přihotowany, mój horcolubowany, njezapomnity mandżelski, naš staroscziwy nan a dźěd, mój lubowany bratr

Jurij Šewčik

kantor a wyšši wučeř na wotpočinku w Ralbicach

We hłubokej zrudobje

Marja zwud. Šewčikowa
Hana Teuschcerowa rodź. Šewčikec
Martha Šołćina rodź. Šewčikec
Mařka Žurowa rodź. Šewčikec
Hańža Kubašowa rodź. Šewčikec
Jurij Šewčik a mandżelska

W Ralbicach, Budyšinje, Radworju, Lěhnicy a w Khróšcicach

Pohrjeb budże štwórtk w 9 hodźinach w Ralbicach.

Přiloha k čisłu 9

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 12. januara 1932

Dr. Józef Scheiner †

Kaž hižo zdźělichmy, wumrě wčera, póndźelu dopołdnja dr. Józef Scheiner, starosta Českosłowakskeho Sokołstwa a Zwjazka Słowjanskeho Sokołstwa. Njenaprošna smjerć je nam wotewzała jeneho z najwuznamnišich słowjanskich prócowarjow a nic jenož cyle słowjanske Sokołstwo, ale Słowjanstwo scyła je z tym poćerpjało hłuboku ranu, kiž tak bórzy njezažije.

Józef Scheiner narodźi so 21. póžnjeńca 1861 a móžeše potajkim loni swjećić swoje 70. narodniny. Cyle swoje žiwjenje je jeničky wěnował Sokołstwu a słowjanskej myslički. Hižo jako młodźenc je ze założerjom a wótcom Sokołstwa, dr. Měroslawom Tyršom hromadźe dźěłał a bu potom we wšim jeho hódny wučobnik a naslědnik. W Praskim Sokole měješe wšelake ważne funkcije a běše też starosta tuteje najwjetšeje češkeje sokolskeje jednoty. Běše też dlěši čas redaktor měsačnika „Sokol“ a je też wjele sokolskich knihow spisał. Hdyž so w l. 1889 założi „Ceska Obec Sokolska“, běše wón jeje prěni jednaćel a wot l. 1906 potom jeje starosta, potajkim přez 25 lět. Spěchowaše sokolsku ideju we wšitkich słowjanskich krajach a w Americy, da wosebje też nastork k nawjazanju přećelnych poćahow z francowskimi gymnastami. Da nastork k założenju zwjazka „Słowjanskeho Sokołstwa“ a běše też starosta tuteje organisacije.

Jeho hłowne dźěło a prócowanje płaćeše sokołskej myslički. Ale je też na druhim polu jara aktivnje dźěłał za Słowjanstwo a za swój češki kraj a lud. Jako přećel Masaryka spěchowaše a podpjerowaše wón moraliscy a wosebje też materialnje jeho prócowanje wo wuswobodźenje češkeho naroda. Tohodla też rakuske wyšnosće jeho přesćěhowachu. Za čas prewróta nazymu 1918 je w Prazy wuznamnu rólu hrał.

Józef Scheiner jako Słowjan z dušu a wutrobu běše też wulki přećel našeho naroda. Je też pobył w Budyšinje a to při składnosći poswjećenja Serbskeho Domu. Scheiner haješe wuzke poćahi ze serbskimi prócowarjemi. Wosebje pak je potom jewił stajnje žiwy zajim wo młodu sokolsku organisaciju w Serbach. Serbske Sokołstwo sej Józefa Scheinera ważeše a lubowaše, jako by był jedyn z našich rjadow a serbske Sokołstwo tehodla też najbolostnišo je začulo powěsć wo smjerći tuteho wulkeho wjednika słowjanskeho Sokołstwa.

Z njesprócniwym dźěłom w službje Sokołstwa a Słowjanstwa bě dr. Józef Scheiner swoje mocy přenapinał a tohodla w poslednich lětach stajnje khorješe. Nětko je jeho swěrna sokolska wutroba přestała ćepić a ze słowjanskim Sokołstwo žaruje cyle Słowjanstwo wo tuteho žadneho człowjeka a prócowarja. Scheiner běše jedyn z tych słowjanskich japoštołow kaž Tyrš a Fügner, kiž su sej zwěsćili njezachodne mjeno w stawiznach Słowjanstwa.

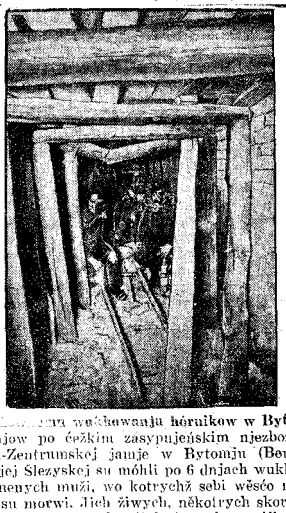
Też łužisko-serbske Sokołstwo a z nim cyły serbski narod žaruje sobu wo tuteho wulkeho Słowjana a nadobneho přećela też najmjeńšeho słowjanskeho narodźika.

Swět so přetworja

Dołhoż žu ludźo na zwěcze, žu też spytali, naschu zemju „porjedźić.“ Wšitke mory a tunele žu tu z dopokasom, kak njespokojni žu ludźo z naschej zemju. Cyłemu žo někto tu saběrać z wulkimi porjedźenišimi wotmyslenjemi.

Cłowjeski duch hižo z prastarych casow ma nahon, wuwjesć hobrite twary, žo měricz z mozami pschirody, wotdobywacz morju kraje, z kanalemi dźělicz krajiny. Hižo w powěstnym twarje Babylonskeje wěže jewi žo tutón njemérny duch a pokasuje, kak hižo w pschedstawisnitich casach cłowjek chcyše sakonje zwuća. Njech też někto žu nowocasne transportne srědki stupite na město primitivnych srědkow prastareje doby, kiž hobrite kamjenisa z hory Sinaja hacz k brjohom Nila wožachu k twarej pyramidow: tworjazy cłowjeski duch je wostał tón samsny stary a te techniske sakladne sakonje žu też wostałe te samsne kaž psched prastarymi casami.

Hižo 1400 psched Khr. saběra žo Ramses druhi z projektom, natwaricz Suezowy kanal z Nila do Cerwjeneho morja. W namórskej bitwje pola Actija wuzwitachu ludźe Kleopatry tutón pucz a Kalif Omar da w 7. létstotku kanal hischcze dale wutwaricz, prjedy hacz japadowasche. Tu dźěsche wo móz narodow, runje kaž pschi pschemoscenju Helesponta a pschekopu potkupy Atosa. Pobłudny persiski kral Kserkses da wodu z schudami mlócicz a puta do njeje smjetasche, hdyž njemdre morjo prenjej dwaj moztaj sniczi. Powěcz Herodota klincži kaž bajka a tola projekt pschemoscenja Bosporusa psched wójnu žo jenož politiskich sadźewkow dla njeje do skutka stajił. Też wulka khinska murja, kiž žo natwari 300 lět psched Khr. je tak rjez porjedźenka semje cłowjeskeje ruti. Wě to schkitazy naszyp, kiž mózmarjo starecho kulturneho kraja Khiny natwarichu, so njebychu mongolscy barbarojo do kraja žo walecz mógli.

K zbudowanju hórnikow w Bytomju. Sčasć dujow po ćežkim zasypujeńskim njezbožu na Karsten-Zentrumskej jamje w Bytomju (Beuthen) w Hornjej Slezyskej su móhli po 6 dnjach wukhowacz 7 zasypnenych muži, wo kotrychž sebi wěsćo myslachu, zo su morwi. Dich žiwych, někotrych skoro njezranjenych wukhowachu. Tak dostachu swójby swojeho zeživjerja zaso. Na wobrazu widźimy, kak jeneho znjezbożeneho k šachtowemu wukhodej njesu.

Kaž žo ja tutym schkitazym naszypom stara kultura psches wjele létstotkow sdźerjesche, tak na druhim městnje sašo cłowjeski duch psches hacjenja a druhe kumschtne twary morjam a rěkam nowu semju wotdobywaschе. Sašatka wójna nasta mjes gigantiskimi mozami pschirody a palcžikom cłowjekom. Twarila mischtrka Pschireda noschesche hory k morju a stwori takle na wulkich rěkow nowu semju, so by sdobom na druhich městnach sašo pobrjohi wotmlěła a hłuboke saliwy wuzłobiła. Tuto dźěło pschirody sdaschе žo cłowjekej bycz bjes samsnja a snjesła a tohodla žo sepjerasche pschećiwo sanicžerskemu dźěłu morja a nuławaschе rěki tak běžecz, kaž won to jim pschedpisasche, wjedźeschе wody psches kanale, so by ratarstwu spožicžk nowu pódu, so bychu tu mohłe ludźe jedźicz, kiž dale noscha płód jeho prózy. Khrobły cłowjek sawjerasche doliny a wodu sadźerža, so žo w njej sbujachu kuli a lěsy.

Ale hischcze wulkotnische projekty cłowjeski duch sej wumyschluje, so by wobras semje po zwoji pschećach pschestworił. Jěsory a saliwy (taž Zuiderii saliw w Holandiskej) žo wušuscheja, so by žo dobyła nowa semja sa rolu a pastwischcza. Hižo inženerojo namjetuja z hobrskimi lodowymi nastrojemi dacz samjerjenz nikte morjo mjes pobrjohami a pažmom kupow Połnocneho morja, so mohł žo sadny kraj wuklumpacz a sažopacz. Tuto kumschtne samjerjenje je žo w mjeńschim rosmèrje hižo wupruhowało. Cłowjeski duch žo prózuje, runje morjo pschewinyc. Njebudźe tak cžežko, natwaricz tunel wot Gibraltara do Afriki abo wot Franzowskeje do Jendźelskeje spody morja. Też je mózno, tuto mjeńschi morjo pschemoscicz. Hdyž na morju žo njenamata tupow, tam chce cłowjek pschiprawicz kumschtne, pluwacze tupki, na kotrychž mohłe w pschichodźe lětadła a powětrowy žo dese puschcicz. Też tute plany hodźa žo derje do skutka stajicz.

Bóle fantastiske su hižo hobrske projekty, wulke puscziny sašo sczinicz płodne. Jendźelcejenjo žu hižo w Nilu natwarili hobrite spjatnizy pola Lukora, tak so zyka tupa Pharlac je starožitnymi zwjatnizami žo słubi we wodźe. Nětko twarja žo dalsche spjatnizy dale na juhu pola Kharduma a na abeżnyjej wyschinje, kiž maju wody Módreho Nila sadźerzecz, so mohł žo z nim njepłódny kraj powodźicz. Tu woprawdźe je zwět pschetworja. A njech też tu abo tam stara maczerska semja žo hněwa, z hłowu lchaże abo cžoło smorschcži, so hory žo swjeju a runiny spaduja w morju: cłowjek su njesteji bjes rady psched tutymi słobami pschirody, ně, wón na druhim městnje sašo natwarjuje.

Też puscžina Sahara ma žo powodźicz a to wot Garbejoweho saliwa pschi Tunisskich pobrjohach hacz k jeziorej Schot el hjerib a dale k Schot Mel rits. Tutón bahnojty jězor leži 30 metrow niže hyšli morjo. Tutej dwě spjatnizy matej tak rjez bycz hobrskej wuparjenischcži, kiž spěchuja dojschcze, z cžimž bě žo krajina koło wokoło sczinika płódna. Tutón projekt by žo też hodźał pschewjesc. Druhi projekt saběra žo też se snižejnjom zykeho Sarjedžožesnskeho morja. Tu chze někti tužener woprawdźe zwět pschetworicz a tak rjez wobnowicz pomèry,

Pokiwy, kak sej pysk a pjero nawótriš

Moji lubi, jutrowne jejka to njejsu, ale — něšto rjeńschego. A wy njejsće d ź ě ć i, tohodla něšto wjacy žadaće. Hubje so dawa, ale duch je hłódny a wutroba tvada. Wobomaj něšto njesu.

Staršim z nas njeje šula ničo serbskeho dała, młódšim malo. W Pruskej su też nětko hišće serbske dźěći bjez serbskeho rozwučenja. Bjez dźiwa, zo nam němčina našu rjanu rěč kazy. Ludźi dobreje wole chce tónle słownik powučować, kak so prawje serbski rěči a pisa. Žadławu serbšćinu w knihach a nowinach čitaš. Prosty lud so tym njeleposćam smeje. Haj, w ludźe je strowy rozom a serbske čuće za prawu rěč. Nastork k jeho spisanju daštaj mi loni serbski wučeř a serbski duchowny.

Němc Serba njenawidźi, kak so serbski rěči, ale derje won pytnje, hdyž Serb swoju roztorhanu serbšćinu z němskimi słowami płata. Němc so směje Serbej, kiž swoje myste zaplatanu rěč wobleka. Nichtó zaplatany njekhodźi, jeli njetrjeba. A serbšćina je jara rjana — bjez zaplatow. Njech nichtó tak n j e r o d n y njeje, zo by ju dźěrawu měł. Sam je winowaty! Je haŭba za kralа w prošerskej drasce khodźić, a kóždy Serb je kral, ma-li swoju serbšćinu z jeneho krucha tkanu.

„W małym ludźe móže jeno malo spisowarjow być, a w Serbach běše jich poměrnje hišće mjenje, dokelž pismowska rěč njebě wjelestronsce wobdźěłana (tak rěči so hakle na hłownej zhromadźiznje 1848 po namjeće k. Jakuba jenož serbski a hakle 3. hapryla 1850 pišе so prěni protokol serbski.“ Tole wuzna M. Hórnik w rozprawje při 25lětnym załoženskim jubileju Maćicy Serbskeje 1872.

„Na r ě č e s p y t n e p o l o słuša, štož sćehuje. Prof. Muka ma zapis wšelakich r ě č e n y c h w o p a č e n a m, kotrež Sykora em. Sykora připrawnje hromadu na wašnje Wustmannowych „Sprachdummheiten“. Dr. Muka budże Sykorowe zběrki přehladować a rjadować.“ To napisa M. Andricki do Łužicy 1903, 85 Ale zapis je wostał — zapis. Skoda!

Wosebje k přełožowanju je wěsta wobrotnosć trěbna, technika. Ale z tej pola nas klaca. Čehodla? Dokelž tajkeje šule nimamy.

„Tak je w Serbach wašnje. B j e z t e c h n i k i
A bjez ducha piše wulka šwita.
A lud knihow lačny, wšitko čita:
Za čim přimać, njewě bjez kritiki.“

J. Čišinski.

W nabožnych knihach je najlóže widźeć, kelko so dospěje, jeli cłowjek p ř i h o t o w a n y do dźěła dźe. Ale kelko tajkich ludźi mamy? Je jich w našich dnjach 10?

Mamy pjeć přełožkow knihi „De imitatione Christi“ Tomaša Kempenskeho. Tři přełožki sym přirunował a zajimawe rozdźele nadešol. Někotre tu podam. Kóždy króć je 1) Mětowy, 2) Wanakowy a 3) Libšowy.

1) zrědka hdy, 2) porědko, 3) zrědka — 1) kurażiwje, 2) ryćerscy, 3) wutrobiće — 1) zmysły zawudźeć, 2) ćełne žadošce pojimać, 3) zmysły skludźeć — 1) wo zamołwjenjach z a w a l i d ł a pytaš, 2) za w u r ě č e n j e m i łojiš, 3) pytaš so š k i t a ć ze zamołwjenjemi — 1) ze swojej škodu sym přepokazany, 2) přez swoju škodu sym powučeny, 3) moja samsna škoda je mje mudreho sčiniła — 1) hołk słowow, 2) šumjenje słowow, 3) hara słowow — 1) mjaso so wopjera, 2) ćełko so zapjera, 3) ćełko so spjećuje — 1) społna, 2) cyle, 3) dospołnje.

Štóž chce njewuknywšši pisać, je podobny mužej, kiž chce žnjeć, hdyž njeje syl. Něchtóžkuli je swoje mozy z němčinu zasył, hdyž ani połojcy jich njesmě z njej zajeć. Nětko njech da serbskemu symjenju, kelkož jemu w nopje sluša: tři stwórčiny a wjacy. To sebi přiroda a přistojnosć žadatej.

*

Skróćeńki znamuja: M. A. Mikławš Andricki, H. Z. Handrij Zejler, M. H. Michał Hórnik, Rds. Radyserb. Lićba 1721 pokazuje na Swětlikowy słownik z toho lěta, 1728 na prěnju serbsku bibliju.

Přisłowa su zrjadowane po swojim (prěnim) wěcowniku, na přikład: Viel Geschrei und wenig Wolle pola G e s c h r e i.

Štož w spinkomaj ( ) steji, smeš přeskočić.

W Radworju, kónc lěta 1931. M. N.

a

ä njepisamy, ale za to e (kaž italsey): Etna, prelat, heheho (nic: hähä kaž we wobrazach ze wsy w S. N. 28. 3. 31. W nich so scyła často ž a ł o s n j e š p a t n j e pisa.) Wšako też hewak a do e překhadža, na př klacha, klechi, kleše, klachu, klešiwy; rjany, rjeńši abfallen. Fällt für uns was ab? Wotkapnje, wotleći, wotpadnje też za nas (nješto?

abblenden wotslepić (człowjeka), poslubić (swěcu) Wotslep, poslab!

ablegen entlegen zanjesena (wjes). Žana wjeska njeje tak zanjesena, zo by jenu korému njeměła (nic: wotležana).

abhalten. Der Kerl hält was ab. Pachoł nješto zunjese To je kruty suk.

absolvieren šulu wukhodźi.

acht Tage tydźenj, před tydźenjom, in 8 Tagen za tydźeń, 14 Tage dwě njedźeli binnen 14 Tagen do dweju njedźelow.

Acker. Wer den A c k e r nicht baut, dem wächst Unkraut. Leženje nježivi. Len so rady sněži, hdyž so zahe płeje.

Adverbium, adverbiale. Mózeš rjec: X wotleći Y **spěšnje**, zo dróha rěše, abo: wotjěcha z Y **z nošcu**, zo dróha rěše. Ludej bliže je přirunowanje z ählich podobny komu, na koho. Podobny je k człowjekej; podobna na mać.

Akt też: počink (dobry a zły počink, počinki [pl.]). (Přichodnje dale).

kajšej bčehu pšched 50 000 létami. Morjo ma šajo bycj jenoj wulke jšforišchjo, kajšej bšicho pšched lodowym wokom. Po tutym projekcje mčke jo mórske wužiny pola Gibraltara a Konštantinopla se spjatnizami a špuščcžadkami zyle jednorje sawrjecj. Pšchi tym ma ſ pomozu miliny jo woda ſ morja wuklumpacj a do puščiny Sahary puščcžecj, kiž by jo ſ tym wopkodnila. W Srjedžoščnišim morju by hišche na to waschnje pšchi porjohach wjele noweho kraja naštako a to telko, kaž Italika a Mala Aššja hromadže.

Niž tak jara fantastiše su projekty, w polarnych krajinach lód rostacj ſ pomozu techniških šrédkow, so by cžłowjek tu mohł wudobycj še semje wuhło a kowy. Cžłowješki duch pšchejo šlédži za nowymi šrédkami, so by šej dobył nowe kraje a pokłady w jich klinje. Schtož jónu jo špatche bycj demon, pohonja cžłowjek k pšchejo nowym skutkam a pšchedewjacžam, so by šwét po žiwotich pšchecžach pšchetworił. A tola je pornjo wulkosći šwétnišcža wšcho naše prózowanje jenoj drobne krocženje, a wulki podawk w pšchirodže móže wšcho ſ lohka inicjicj. Cžłowješe dšélo njeje nicžo porno wulkotnosći pšchirody.

Orang-Utanojo, moji přećeljo

Wo tym piša wšty Arnošch B. Schoodjack, kiž je pšches žiwój film „Rango“ šnaty, ješchowasze:

Njedźelnju, jo ju Orang-Utangoju cžłowješčej rašy najbliščši. Diwanasce mešazow žym w njepokšednym žiwjenju ſ tutymi šwérjatami w husčinje na kupje Sumatre žiwy był a jo pšchešwédčcji, so tute naczerwjeń hobrše wopizy šmajunješcha wuje šlawneho „misijny link“ swjasawki mjes knjesami Božeje stwórby a cžłowješkimi wopizami.

Jich napadneje cžłowješčeje šamotnosće dla wuswobodichmy dwoju Orang-Utangow, mužišu wopizu a jeho mlode, za hłownej róle za naſch drama w husčinje (Schimgelu). Wutšédžichmy je w šalošach hobrješkeho schtoma, hdjež jo šwérjecji zyle wéšcej cžuješčhej. Bčehmy prěni cžłowjekoju, kotrychž tute stworjenja džiwiny widžachu, tola njebéščhej nam njepšchecžełły šmyšlenej. Nawopak, hórhy wopokasachtaj jo pšchitulnej a pšchidžeščhej porjadnje do naščeho lčiwa, jo byschtej naš jako žiwdolow nowpytałoj. Džeń a bóle buschtaj pšchitulnaj a šmešchnaj. Dachmy jimaj mjenje „Tua a Rango“. W bčehu jenoho tydženja pokšachtaj na žiwoje mjena a na wokanje pšchidješchej šwólnisnje je žiwotich hałusow na schtonije, hdjež bšchtaj jich žydšischo wupytałoj.

Wožebje Rango bu hórhy lubišchi wjchitkich. Bé wurjadnje nežny a jeho bojašne rejenje, hdyž bšche žam, hnuješche wšchitkich wutrohy. Krakne bé jeho džécžage wješčele, hdyž jo wo nim jednasche, schtož hnydom šacju.

Bješ nałožowanja tkétkow a powšjasow poradži jo nam, jeju w bčehu naščeho pšchebywanja zyły cžaš w naščej blišcošći šderžecj. Tole šadžerženje ſ teho šcžehuje, so Orang-Utang dobru jédž a pšchecžełne wotbładanje lubuje, wyšche teho je tež marnu.

Někotši domoródni špytachu Tua a Rango brešerowacj. To jim krucže šakašach, ni na tym šalešeše, tutej šwérjecji tak naturješy hocj móžno na filmowy bant dostacj a tak wopraždžity wobras wo žiwjenju Orang-Utanga w džiwinje. Na to pak jo njebé džiwako, so jedy tigr pšchtežnje naščeho mlodeho pšchecžela popadže a wotnješe, schtož bu ſ najnežnišchej zjenju Rangoweho filma.

Syła je žiwójne žiwjenje Orang-Utanga cžłowješčemu žiwótnemu žiwjenju napadne podobne. Starschej jo wo dżeći starošcžiwje staratej a njedowolitej, so bychu šamostatnje nješchto wukonjale, dóniž njejšu stare doseć, jo mohle sa jédž a žiwoju wéstošcj šame jo starecj. Macžerje noscha małe dżeczatka na rukomaj, majšaju, plenca a łoščaj je kaž cžłowješke macžerje.

Tuta cžłowješka podoba Orang-Utangow je domoródnych na mnjał pšchinjeżła, ſo su Orang-Utangoju po prawom cžłowjekoju. Tuta wéra wurasuje ſo tež w žłowje Orang-Utang. Wuhładža ſ małajšeje rěcže a wosnamjenja telko kaž „łéžny cžłowjek“.

„Hamtski šum!“ w Silby

Meteory njeſmědža w Amerizy bjes zła na ſemju padacj.

Naš wječor hedžeschce farmaŕ Semblat je žiwojimi žynanmi pšched durjemi šwojeho statoka. Rosmołwjachu ſo jara pšchecžełnje, mjes tym ſo nóž na Silby, — tak ſo mjenuje šydšischcjo farmarja Semblata — jašnje roššwětli. Meteor je šwětłej wopuschu cžełnjeschce po njebju. Zebleschce ſo, roššwětlesche krajinu a padže na ſemju. Semblat a jeho žynoju wješelachu ſo nad tutym rjanym zjawnym podawkom, kotrehož šwédskoju bčehu bychu a štrach ſo pominy.

Nasajtra wobhlada šebi Semblat nešnjosej na polu, hdjež bé ſo meteor hłuboko do ſemje šarył. Wo kamjenju wšło nicžo widžecj njebéšche. Ale Semblat šej pšchejeschce, zusu jeż wídžecj. Wuhlady, ſo ſo tu wo drohotny kow jedna, ſ kotrymž mohł šej nešchto šaſłužicj, šóšhajsche ſo w mim wotpohład, meteor wuhrjebacj.

Se žiwojimi žynami dasche ſo do dźéła. Tola trajesche dołho, dóniž kamjeń nadeńdżechu. Bšche jenoj hrube želeſo, jeho hódnosći, cžaš a prózu njeſaplacžo. Tola, myšleschе Semblat, jako pokafku mózejsch žadny meteor ludźom pšchedstajicj. A nasajtra cžitachu w Silbyskim ôženiku: „Schtóž ma hišcheže jedyn cent (šdima 5 pjenjezow) za wobuhacženje žiwojeje wéry a ſoſłałenosće wyšche, njech wopyta dom farmarja Semblata.“

Mnohi mějachu tutón cent wyšche, jedyn pšchidžeši ſo k drujemu a Semblat wješelesche ſo nad pjenježnym wulpechom.

Teš w Amerizy njeje nicžo pšched wuczenymi šakhowane. Jenoho dnja pšchijdże tajši na Semblatowym farmu, pšchepyta kamjeń a pšhajche wo nim w nowinach. Semblat je njemało dźiwasche, hdyž po nékotrym cžaſu list woł zlowuje wyschnoſeže dósta: „Po połwjeſcžach wšeho profesora wobšedžicže wjazy zentnarow hrubeho želeſa, kotrež bu ſ bjes zła do Sjednoczenych štatow Ameriki dowożene. Napominamy Waſ ſ tutym, ſo k nam podacž a ſa nje złowny dawk šaplacžicž, hewak šmy nuſowani, pšchecžiwo Wam pšchedpišane paragrafy nałożowacž a Waſ khłostacž . . .“

Šembšat wša šej wulwołanemu prawišnika a tak pšchidże wéška pšched šudniſtwo. Wšo nocže zło placžicž a je wyschnoſcji pšchewostajił, hrube želeſo šahy tam dopjeſcž, ſ wotkelž je bjes zła knjemu pšchišchło. Tola amerik. wyschnoſcj njerodži želeſo, tež nocže je podawacželej (!) pšchipóšlacž, wona šej žada zło. Proceš dže dale. A wjeſele rjehoże „hamtiki schumel“!

Přilopk

* **Pšchešcžełowanje dweju straschneju štótnikow.** Dwaj straschnaj štótnikaj, kiž bšchtaj njedawno 6 straſnikow šaſrałyłoj, buschtaj wutoru wot policije pšchešcžełowanaj. Policija je autach ja štótnikomaj cžerjeschce. Stónčnje jeju w malej tčžy doščahnychu. Straſnicžaj ſ płumom pšchecžiwo štótnikomaj wojowachu. Tutaj stónčnje jo šamaj šaſšelichtaj, hdyž njebé wjazy możnosće k wuceknjenju.

* **Perſišti Karaſek.** Perſiše wyschnoſcje chjedża nětko rańnje šakročicž pšhecžiwo rubježnišchemu hejtmanej, kiž je žiwojej zwólnu dróhu ſ Teherana do Išpahana wohrożuje. Tutón rubježnik wošebje rady auta wurubuje. Dołeš nětčašchi perſišti Schah je rubježnišwo w Perſišej nimale dowuniył, ſu ludźo jara dosbjorjeni dla nowehu rubježnika. Tutón ma tajne wucžeknišchcjo a puče, wo kotrychž nichtó nicžo njewé. Jada šej wot žiwojich ludźi krutu dišziplinu a złoerność jakonjej, niž štatneniu jakonjej, ale rubježnišwu. Napšchecžo žonam jo jara šwórliwy šadžerżuje. Khudźi pučowarjo šmédża šmérwom dale cžahnyc. Jenoż bohačšchi wón wurubuje a puščcži. Wojakow pak da štónzowacž. To je jeho rubježniši jakoń. Budże jara cjéžko, kuchu pšchecžela khudych a njepšchecžela wojakow a bohačšchow popadnyc. Tohodla bohatšchi puczowarjo hacž na dalsche Teherantjeże dróhi ſo šdaluja.

* **Pšchedrèże haczenja pšchi Mišiſiſippi.** Amerikanſka wulkorěka Miſiſiſippi ma wulke wody. Nětko je šamo haczenje pšchi brjohy pšchedrèła a 12 000 hektarow role powodžika. Ludźo šu dyrbjeli ſ hromadami cžekacj a štót a wjchu nadobu šawoštajicj. Nájšterje je šo też wjele ludźi šatepiło.

* **Hódanczko polhoda Eſkimakow.** Eſkimazy, wobydlerjo Seleniſeje a Połnócnje Ameriki, špichcžeja k najšrjadźiwniſchim narodam na šwécže. Je hižo dołho špóznyne, so dotal wucženi šej pšchešce njeſłuſchnjesći, kajšeju šu Eſkimazy poprawom połhoda. Saſłužbny amerikanſki narodopisnik, kiž hižo léta dołho šo šabera ſ pracženjom połhoda Eſkimakow, pšchebywaſche mjes nimi dołho dobu, jo by ſtónčnje tuto praženje roširił. Wunoſchki jeho špódženja ju šu jara šajimawe. Eſkimazy šu to jeho nahladach Aſiczenjo. Tak, kaj pola naš we wjecžorach Europe wéczahnu wšchón šcžehowanje narodow, cžiſtowaſche tajke prózowanje też w naraniſchej Aſiſej, hdyž hižo pšched wjele 1000 létami. Tehdy pšchišchładżachu do Ameriki narodu, kiž nětko mamy ja domoródnych. Potajkim šu też Indjancženjo aſiſkeho połhoda. Woni pšchecžełachu w dołhoranſchej Aſiſej, hdyž tej dżenża hiłoże bydła špłaſi, kiž maja jkerje brunu dyżił žołtu łoſu. Za Indjancžanmi pšchišchładżachu do Ameriki Eſkimazy, kiž po najwjecžornych połrjohach Ameriki tak dałoko šo dobywachu ſ połdnju, dokelž njeſetkachu šo ſ Indjancžanmi. Potom šo dale šchérżachu ſ ranjh. Hišche dżenża mjeſmy wobšedžowacj wéšte cžełne rozdźele mjes naraniſchimi a nawjecžornymi šplahami, hacžrunjeż šluſcheja ſ jenej raſy.

Hospodarski rozhlad

Waterm 12. wulkeho rožka 1932:

Wčerawše ſurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendželski punt	14,22	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,92	100 franc. frankow	16,43

Wusnacže němškeho štatneho kanzlera, so Němška nimóže a njebudże dale žaneho wójniſkeho dołhu płacžicž, je w naſchim štacže bjes dwéła wſchinkožom pšchihłobowanje nadeſchło. Kruhi, ſnajazy šwétowe położenje, ſłuchaja je šarošcžu do pšchichoda. W němškich wodžazych nuknadi je špóſnaca ważnoſcj a šamowjeršna polna kročel w poſtupowanju štatneho kanzlera. Nowiny dże ſo prózuja pšchecž w dowěrliwym šmyſle. Mjes tym cžekkaju pak pšchekhadżanje šarošcž, ſchto pšchichodu pšchinjeże. Jako powěſcž wo wupraſenju štatneho kanzlera New-Yorkſka burſa šabłyſcha, kurſy rentowych liſcžinow šylniſkeho kłeſnuchu. Nowe schmatanjky w šuntskownej politiky nam łohodła hroża, dokelž pravicžne ſtrony nodżan šwolcž, ſo by štatny šekm presidentſtwo štatneho presidenty podlěcžił, ale žadaju, ſo by lud wolił, hdyž w natkecži cžaš presidentſtwa wubjehnje.

Produktowe wiki bčehu wcžera nječchto žiwiſche. Płacžiny ſo na ſwjeſelaze waſchnje połběhowachu. Na Barlinſkich wikach běščhtej pšchenca a rožka 10 pj. po zentnarju drožšchej, nałětni jecžmjeń wo 15 pj. a naſymſki wo 5 pjenjezkow. Wowoš dotalnu płacžiznu dżerżecž.

Na Drježdżanſkich wikach rožka a pšchenca porcjo pjatkej wo 10 pj. poſtupiſchtej, jecžmjeń a wowoš njepšchemšnjenej woſtałchej.

Wcžera płacžeſche zentnar w **Barlinje**:

pšchenicy 11,20—11,30 hr. (11,05—11,15 hr.), rožki 9,85—9,95 hr. (9,35—9,45 hr.), jecžmjeń nałětni 7.75 hacž 8,25 hr. (7,65—8,25 hr.), naſymſki 7,45—7.70 hr. (7,40—7,60 hr.), wowoša 6,70—7,10 hr. (6.70 hr. hacž 7,10 hr.),

w termińowym wikowanju:

pšchenicy:

ſa měrc: 12,07½—12,10 hr. (12,10—12,05 hr.),
ſa meju: 12,47½—12,50 hr. (12,45 hr.),

rožki:

ja měrc: 10,47½—10,50 hr. (10,33¾ hr.),
ſa mejc: 10,75 hr. (10,67½ hr.),

wowša:

ja měrc: 7,72½—7,73¾ hr. (7,70—7,62¼ hr.),
ja mejc: 8,10—8,92½ hr. (8—7,96¼ hr.).

w Drježdżanach:

pšchenicy 11,05—11,30 hr. (10,70—10,95 hr.), rožki 10,15—10,40 hr. (9,90—10,15 hr.), jecžmjenja nałětnjeho 8,50—8,20 hr. (8,70—9,20 hr.), jecžmjenja naſymſkeho 8—8,45 hr. (8—8,35 hr.), wowša 7,10 hacž 7,60 hr. (7,20—7,70 hr.).

Płacžiny w ſpinkach woſnamjenjeja płacžiny ſaſtupjenchu tydżenja.

Płacžiny rěznehu skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

11. januara

156 wol, 413 byk, 376 krow., 64 jałoje, 1014 čelat 647 wowe, 3347 swini.

Płacžiny za

woły: 1. 34—37, 2. 30—33, 3. 25—29, 4. 20—24;
byki: 1. 32—34, 2. 27—31, 3. 20—25;
kruwy: 1. 28—32, 2. 22—26, 3. 16—20, 4. 10—14;
jałocy: 1. 34—37, 2. 25—32;
wowcy: 1. 38—43, 2. 33—36, 3. 28—32, 4. —;
čelata: 1. —; 2. 38—43, 3. 32—37, 4. 21—30, 5. —;
swinje: (přez 300 pt.) 41—43, 2. 40—41, 3. 38—39, 4. 35—37, 32—34; rancy 30—36.

Wiki rěznehu skotu wcžera w Drježdżanach.

Skotu bčehu šajo wjazy hacž nadoſcž pšchihnuli. Šubdom wot ranja ſo ſwinje cžežko pšchedawachu a w płacžinach pomiſchežowachu. Tak wotola hacž do łónja nikomu. Teš cžełata mężachu hubjene wiki we wšchich druhich, wošebje ſo ja cžežkimi a łohčicži mało praſchachu. Na wiki běchu mnoho wurjadnje rjanych kowjadow pšchihnuli. Wiki wostachu ſchwatne. Najrjeſchche woły dotalne płacžiny dżerżachu, najběrjeſche kruwy běchu porno połchodnym wikam jenoż ſmadnje tuniſche, mjes tym běchu najběrjeſche byki cžuežimne w płacžiznje popuſchcžiſe.

Sdmnišče powěſcže:

Pšcheżadżowanja:

předen 13. wulk. rožka 1932:

w Skaſkowje w hoſcženju dop. w 9 hodź.: ſoja,
w Debrjanch w hoſcženju dop. 1/10 hodź.: cžapnik, jogolodowy automat, gramofon, 30 ltr. ſ tuchu,
w Mučinje w hoſcženju dop. w 9 hodź.: ſoja a blido,
we Wojerecach w hoſcženju „K hwězdże“ dop. w 11 hodź.: wſchelake meble, auto, radio, gramofon, wohnjoſtrój, ſchijaza maſchina,
w Nachłowje pola Kulowa, kupay ſeno ſo pſchip. w 12 hodź. na gmejnikim hamcže: ſwinje a ſoja,
w Mlunju w hoſcženju pſchip. w 1 hodź.: drjachła, wobos, wſchelake meble.

ſchtwórtk 14. wulk. rožka 1932:

w Budyſchinje na hudniſtwje dop. w 10 hodź.: wſchelake meble, maſchiny, hudźbne ſtroje, gramofony, radia a pišaze ſtroje, muž. wobuče, płatowe twory, wſchelke ſachle, prochprébaki, elektr. lampy, wodowy ſchlawk, wałowy wałij, wobraſy, auto, njedźelſki wóſ, ſchiwe a cžapki, wſchelake banty, kłavéraj, muž. kožuchi, framowi kabłuki, wſchelake cžapki.

Swěžeženje jednanja:

wotdžerżi nad rataſtiſtami ſtatokomaj:
ratarja Jana Šachona a jeho mandželſkeje Hańže rodž. Madlenſchcyz w Němcach,
ratarja Jurja Mierſcha w Němcach.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, nowak 10 ke.

Płacžiny po złotej hriwaje

	11. 1.	12. 1.		11. 1.	9. 1.
Pšenica	224-226	222-224	kuny	14,0-16	14,0-16
rožka	1. 7 199	195-1 7	woka	5,0-11,	6, -10,0
jecžmjeń, nał.	—	—	mórske inv ve	1,5-13,	1,5-13,
jecžmjeń	155-165	154 165	žolte lupiny	14, -15,	14, -1,
wowš	134-142	134 142	ceradella	9,0-2,0	9,0-2,0
kukurica	—	—	raps, wosuſk		
pšenič. muka	5-31,5	7,2-31,5	łany wowsk	12,1 12,2	12,1-12,3
rżana muka	6,7-28,5	26,5-28,5	auch.trubanč	6,5	6,5
pš. wotruby	9,25 9,75	9,25-9,75	ſ. rap. kraſki	12,1-12,	12,1-12,3
rżane „	9,25-9,50	9,25-9,50	ſyno, 50 kg	1. 7 1,90	1. 7 2,0
raps „	—	—	łana ſloma	2,75-3,00	2,75-3,00
hróch Viktor.	21,0 27,1	21,0-27,	pšenič. „	0,55-0,60	0,55-0,60
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0,7-0,8	0,7-0,85
pjeluški	16,0-18,	16,0-18,	ječa „	0,65-0,75	0,65-0,75

Drježdżańska burza (11 L.)

Pšenica 75 kg	221 : 26	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	203-208	pšenič. wotruby	9,80 10,20
nałětni jecžmjeń	170-184	rżane wotruby	10,50 11,50
nazymsk. jecžmjeń	—	pšenična muka	43 50 45,50
wows	142-162	rżana muka	32,25 33,00
čeſwjeny dźeſel	117-150	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	6.30 6.50	rokrowe truh.	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučmanc Budyšinje. — Za nawdžitk: O. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ličb Smolerjec knihiličerjnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čělneno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 10 — **Budyšin — Srjedu, 13. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Nic sejm, ale lud dyrbi Hindenburga wuzwolić

W Harzburgskej zhromadźizne běchu nazionalni zjednoćerjo, němskonazionalni a němska ludowa strona wobstankowali, nětčišne němske knježerstwo wotstronić. To so jim njeje poradźiło, dokelž je hospodarska strona w němskim sejmje pšečerstwo namjetej hłosowała, z kotrymž dyrbješe so Brüningowemu kabinetej njedowěrjenje wuprajić. Pšečerstwowcy němskonazionalnych a nazionalnych sozialistow pšečerstwo Brüningej pak z tym njeje spuščeli. Tohodla běchu w njehłosowanju, hdyž bě němski kanzler Brüning jich namołwił, so bychu w němskim sejmje za podležerjenje Hindenburgowego presidentstwa hłosowali. Bojachu so, so bychu Brüningowe knježerstwo pohubili, hdy bychu do jeho namjeta hłosowali. Na druhej stronje pak bychu sympathije wulkeho dźela swojich pšichiwołowarjow skubili, hdy bychu so pšečerstwo dalšich. Hindenburgowemu presidentstwu wuprajili. Dołho radu składowachu za wupuć namakali. Brüningowy namjet na podležerjenje Hindenburgowego presidentstwa z wobstankowanjom dwěrjezjednokrjetnje wjetšinu w němskim sejmje wotpokazachu, ja to pak hłubokim, so budźa za Hindenburga hłosowaći, jeli so to da znowa jako presidentstwowy kandidat postajići. S tym je Hindenburga wólba za presidenta zawěsćena. Hač so to z wothłosowanjom we němskim sejmje abo z ludowej wólbu stanje, słužnje na jene wuběži. Brüningowy namjet je drje so wotpokazał, tola Brüning je swój sanér dozpił. Němska so wólbny swadow sminje, kotrež so njebychu mohłe wobeńć, hdy by prawizowa opposizija Hindenburgej swojeho kandidata napšečerstwo stajiła. Na druhej stronje so dowěrjenje wukraja k Němskej z Hindenburgowym nowowuwolenjom pohubi. Tole dowěrjenje budże Němska wšitke zajebać, hdyž budże so na pšichodnych internazionalnych konferencach we němskim dołoj jednać.

Schiele wo živjenju němskeho ludu

Němski sejmowski minister Schiele je wutoru w ratajskim radźu němskeje žołmy wo „ratarstwje pšichi naprawnju nowoho lěta" rěčał. We pokrajowozwym sinjenju swoju živnosće wón praji, so je to wuskutk ratarskeje politiki pohlednich lět. Pšečerbytk dowosa živnosće je wot lěta 1927 w lěcze 1931 na tśeśimi prjedawšcheje hodnosće wokoło schoł.

Hdy bychmy rezerwy ratarskich wupłodow połnje wuwuźili, bychmy za krótki cząs wot kóždeje jatrosće a njewotwisnosće w nastupanju našcheho sejmowjenja wuspwobodźeni byli.

Tohodla je prawe a mudre było, hdyž su so naprawy činile, kotrež znadź wospomnjenjeja, so su so dotalne hospodarsko-politike nahlady dospołnje pšemėnile. Wone dyrbja k tomu pomhać, so so wobkebje burske ratarstwo we swojej wupłodźazej mozy w jasimje ludoweho zulka a sawěsćenja sejmowjenja sadkowa a pohybli. To je živjenjowe prašenje zyłeho luda. Němski kanzler je rjekł, so Němska dla swojeho sadźowitneho połoženja njemóže reparazije dale płacić. **Schto by ј naschej swobodu było, so minister praješche, hdy bychmy w tymle krisowym cząsu wot dowoza wukrajnje živnosće a ј tym praktiśy wot wukrajnych pożonkow wotwišni byli?**

Lud, kotryž so njemóže sam sejmowić, njesamóže też swojn nazionalnu njewotwisnosć a swobodu sakhować.

Na konzu so minister na swojich **towarschow ratarskeho powołanja** wobroći a praji: Njemóžu a nochcu Wam ze nowemu lětu nowy programm pšihotowaś. Chcu Wam jenoź rjec, so so němske knježerstwo w swojich samerch njeda samylić, kotrež blizše dny znowa jadnje wuprajł. So by němske ludowe sejmowjenje bjes stracha było a němske ratarstwo k živnosću thanne wostało, budże knježerstwo wšcho cźinić, schtož wobsejnosće zadaju a sinožnja. Knježerstwo to ј pšichwjedźenjom cźini, so ј tym sdobom najwažnišche pioniersće dźełło na sakładze za lěpšich pšichodnych němskeho luda dokonja.

Němski sejm so njezwoła

Rada starschich němskeho sejmja je so wutoru znowa **ј kommunistiskim namjetom na pšechodźaśne swołanje němskeho sejma** sabėrała. **Němskonazionalna** strona je tohorunja žada, so by so němski sejm swołał a wo swonkownopolitiskich prašenjach wuradźował. Wobaj namjetaj staj pak so pšečerstwo 229 hłosami nazionalnych sozialistow, němskonazionalnych a kommunistow wotpokasałoj.

Njezawěsćeny doth Němskeje

Po dźełeńszu němskeho finanzneho ministerstwa je njezawěsćeny doth Němskeje 31. dezembra něhdźe 1912½ milijona hriwnow wuczinił. S tuteje summy dě so njes druhim za 1092 milijonow hriwnow bankowkow a za 400 milijonow hriwnow śmėrki wudalo.

Dowoz howladow do Sakskeje

Po wikowanjskim dojednanju ј Madźarskej a Rumunskej so w blišišim cząsu dowoz žiwych howjadow pšeches nanjetne město Podmokle (Bodenbach), to połnoźnych Čěchach, wozjeńkje, jeli so nijse płaćišiny tomu njesadźowaju. Dokelž móże so njedźiwajcy wšcheje wobkładnjowosće stacź, so jenotlive kupce zwołana dóńdu, je němske knježerstwo porucziło, so maju so tele **zwołana pšched němskej mjezu zaměrjeć.** S tym dyrbi so sadźewacź, so by tkory ifót pšeches stronu, z ratarstwom wobkedźene, woza, kotrež bychu so ј nim mohłe khorosće wošćerić. Se žrědłami němskeho stata so tohodła pola Schönaskeho dwórnišcha nad Łobjom **jednera** rěšarja ј nětkotrymi zdźeładłomi natwari, do kotrejež móża so nutkne khore zwołana pšihjeć. Wardowki ja pšichipravjenja, kotrež njejsu wulke, němsći staj pšichewsmje. Najzwaze khosły w rěšarni ani němsći staj, ani Sakkla njesaplaćeji, ale dowozaju wobšěrsći zwołanow. Rěšarnja so je stajnym personalom ale płotnymi ličkarjami njeswobdźeji.

Sakske knježerstwo je so pódla toho w pšiseńcjenosći wobdźelenych hospodarstich kołow za to pšitarało, so ј dowozom howjadow ј Madźarskeje a Rumunskeje jałske ratarstwo njeschkodnje.

Sakske miasowe płaćizny

Sakski porucznj němskeho kommunjara za finjenje płaćijnow, dr. Schelcher, je wschźm hamtskim hejtmanstwam a městam, kotrež pod dohladom wokrjesnych hejtmanstwa steja, pismo pósłał, po kotrymž ma so mėjnym rėmikam hnydom poručeć, so dwěma za tři dny płaćišny tkěrc finjeć.

Drjezdźanska rėmska jednota je k tomu prajła, so by po jejnym mėnjenju płaćišny jara do drohna wobliczene. Dla jakiehoso rėšarskeho dawka a dla zdźela jara wulkich rėšarnišch a sawěsćenišch płaczkow njemóže w Sakskej nijsto tok tunjo być, kaž w krajach bjes rėšarskeho dawka. Drjezdźanska rėmska jednota je płaćišnowe kaše sstawowej dala, kotrejž je měsćanska rada pschihotowała, a kotrež so wot pondźele we wschich rėmiskich wobkedźach rozpošće.

Centrumska strona za zestaćenje hórnistwa?

W sjednomadźizne dźełaćerskich swojich sdźełesćijanskich hórnikow w Eisenje je pschedbyła němskeho jwjosła dźełaćerskich towarstwow Zjednoch rėcźał, kotryž němskemu ljudej mozy pola porheinsko-westfalskeje industrije leži. Nėcźał žadaschе, so by hórnistwo do statowego wobkedźenistwa pschešło. Sdźe žu dźenja w hórnistwje dalsko widźany a swobodni pschedewjaczelja? Hospodarska byrokratija je hórscha dyžli statna byrokratija. Zjednoch so potom je smylkami sabėrarschе, kotrež běchu so pschi mechanisowanju a racionalisowanju w sašdźenym lėcze stole. Wjele milijonow hriwnow je so njetrjebawschi wudalo, nětko pak chcedźa wulke schkodowanja na lud wotvalić.

Politiske puki w Rendsburgu

W Rendźsburgu su so nazionalistojo a jich pschećiwnicy nizy sašo do krwawnych pukow dali. Zedyn ź bėzkow je pistolu rėšesche. Wschо hromadźe je so 28 wobołobow ranilo, mjes nimi schtyrjo abo pjeco cźežko. Jenoho nazionalnoho socjalista su ź cźěbjenjom kamjenja zarazyli. Policija je pola biežkow wjele kalazych a bijazych brónjow namakała. Wyschnosć je wschė politiske zhromadźizny a demonstrazije pod holym njebjom na cząs hač do 24. januara zakazała.

Mléty popjeł njesmě so do zhromadźizny brać

W Greifźichu soni 15. julija po kommunistiskej zhromadźizne wobdźělnizy po mėsće cźehnjechu. Policija zakroči a dźełaćerjow Lorenza a Voigta ј Pegawy zajа. Voigt bě w zhromadźizne rėcźał, jenm pak so psched žudom njemóžesche dopokazać, so je zhromadźizna zakazana bóła. Pola Lorenza **titu mléteho popjera namakachu.** Lipjeńscy sadwisli sud mėnjesche, so je titu k tomu postajeny ból, so by so pschi znježenju hinak zmyslenym do worjow zhromadźizny w smyśle wuka a němskeho presidenta ј 28. měrca 1931 k zastwu na tři měsacy zasudźi.

Francowska přećiwo němskemu njeplaćenju

Wschė franzoweske nowiny so ј jednanjom zaviadujesce rady banki za internazionalne płaćenje w Bajelu zaběraju. Powschitkownje praja, so je franzowski wotpósłanc, generalny direktor Franzowskeje banki, Moret, pschećiwo tomu protestował, so by so Němskej kredit, kotryž ma so 2. februara zapłaćeć, podležił. Jeli so by wón na tutym protesće wobstał, by **banka za internazionalne płaćenje swoj Němskej daty kreditowy podźel mohła jenoź natšwilnje, njeznijaju na jedyn měsaz, podležiłej.** Tu so połnjitnje wo 50 milijonow dollarow jedna, a to wo 25 milijonow dollarow banki za internazionalne płaćenje a wo 25 milijonow dollarow Franzowskeje banki. Dale ńej je tutón kredit 25 milijonow dollarow Jendźelskeje banka a 25 milijonow dollarow Federal-Reserve-banka w Newyorku pożčałej. S protestom franzowskeho wotpósłanza zwěsći so, kaž Pariske nowiny mėnja, Němska warniowaći. Najprjedy so, „Exzelsior" praji, wo zapowědźenja kredita njejedna, ale jenoź wo wotstorcźenje. Hač do 4. měrca moża dalsche podležene pschijimowosći, jeli so smėje Lausannjeska konferenza lěpschi wuwoćk, hač pschiwobdźenje němskeho kanzlera wowzałacź dawa.

Knježerstwowa kriza w Francowskej

Ministerskemu presidentej Labalej so wulke pschećiwnoscе pschi wotwocrjenju nowoho knježerstwa napschećiwo stajeja. Swonkownym ministar Briand je so pjerca zapowědźił, kaž ј kabinetka wusłupiš, hačrunjeź je ministerskemu presidentej psched nėkotrymi dnjemi pschėlił, so jemu jeho thorenatosći tėdna dowoli, swonkowne ministerstwo zaholowacź. Briandowcho poćinjenja dla je **franzoweski kabinett wobjamnył, wjcco stuješ.**

Herriot, wjednik radikalnych sozialistow, je je swojej frakziji we tym jednat, hač bychu po Labalowym namołwjenju do ministerstwa zastupiłe. Wjesćhina frakzije je so pjerca pschećiwno tomu wuprajila.

Pólska ma 34 milijonow wobydlerjow

Po nėkto wojjewjenym wunoschkli pohlednjeho ludliczenja w Pólšcej je so ličba wobydlerjow za pohlednje 10 lět wo 4 milijony pschišporiła a nětkole 34 milijonow wuczinja.

Brónje we Winje namakali

Sozialdemokratiski dźełaćerski dom w Ottakringu/Fim mėšnowym dźelu Wina pschepytaju je policija w zamurjowanej thowanju 723 Mannlicherskich rjelbow, 10 majschinskich rjelbow, tešaki, mjecze, pistole a 100 ručnych granatow namakała a zebrała. Tele ručne granaty su so zwonjim wudźělanju na 3300 metallowych dutkow podobne, kotrež je policija psched nėkotrymi dnjemi jako podhladne ј jenoho cźežitoho automobila zebrała. Wojowy wjednik bě prajił, so su to kommunistowe tonki.

Powšitkownje so zebranju brónjow so w Ottakringu, hdyž wjele dźełaćerjow bydli, ručze rozsėdri. Psched dźełaćerskim domom, kotryž bě ј policajskim rjeczajom zawjeny, so wjecor nėhdźe 200 dźełaćerjow, mjes nimi najwjazy kommunistow, zbja, kotrejž na policistow wokoło nawodachu. Policija je nėkotre wobsedy jałała.

Rumunski minister Ghika wo Małej entenće

Rumunski zwonkowny minister Ghika je njedźelu se Warschawu watpucźował. Pschły toho je w rumunskim

pósłanzijowe we Warschawje nowinarjow pschijat. Na pschi praschenje sa pomérami Rumunskeje k Makej entencéje je minister Ghika wotmolwił, **so je so Rumunska tohole trojowjatka jako wažnejho cjinicjela sa zakhowanje méra krucje dżerži.** Bližše dny so do Prahi poda, so by na politiku cjaru, k Makej ententu zwoiwazu, hischcze raz pokasał. Shromadne wustupowanje statow Makeje ententy na na wschéch internazionalnych konferenzach wulku ważnosć, kaž też w Swjatku Ludow. Tři unjes sobu swjasane staty we shromadnej fronce też na wotbronjazej konferenzy wostanu.

Bežarabske praschenje — swonkowny minister Ghika praji — je sa Rumunsku skónczuje wotbyte. Rumunske krjeżerstwo je hakle porjadu, wo paktu njenadpadnjenja z Rusčej jednacz, hdyž bé **Ruska swoje zadanja na Bežarabsku spuschcisła.**

Nowe mordarstwo macedonskich komitow w Sofiji

Néschtnischeho wojwodu **Tozkowa,** pschiwižowarja Protogerowiege strony, ja wutoru dopoldnja na dróży je zydom wustrélenu z revolwera **morili.**

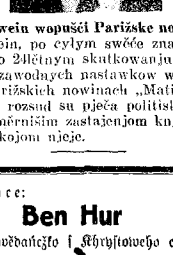
Sydoku bé so hižo njewusłuchnjy mordarsći napdap pschecżiwo wjednicżej Majedonzom, Poptodorowej, skutcżi.

Nowe krwawne wojowanje w Mandżuskej

S **Moskwy** so 12. januara powé: Po rusčej powésći je Shanghaia je, hdyž bechu Japanzy mésče Tsinsi a Jehol blisko Kinczawa wobsadzili, k nowemu krwawnemu wojowanju Chinesow z postupowazym japanskim wójskom dochilo, na cżoż wjednistwo japanskeho wójska wulku ważnosć kładże. Wschė dożahliwe chinesle wojeske mogu so hižo hromadu swjedzé, so bychu japanskemu nawalej nascheczkiwo stale. S **Tokia** so 12. januara powé: Kaž je tu khytschej, je so chinesti general **Feng** z swojim wójskom je Shanghaiskeje prowinzy na pucz do Pekinga najtalił, kdżej dże generala Cżanga wotehnacz a nowe knjezerstwo wustajeżi.

Srjedżoamerikanska republika?

W mésče Guatemali sastupnizy republikow Guatemale, Nikaragwy, Honduraja, Kostariki a Salvadora wo wutworjenju srjedżoamerikanskeje republiki na podłożu shromadneje rady, stajwinsow a nadożiny jednaja.

Jules Sauerwein wopuści Parižske nowiny „Matin“. Jules Sauerwein, po cylym swéce znaty francowski nowinar, je po 24létnym skutkowanju swoje méstno jakos pisaćel zawodnych nastawkow woz wonkownej politiey w Parižskich nowinach „Matin“ złożił. Pričiny za tutón rozsud su pječa politiske, dokelž drje „Matin“ z poměrnišim zastajenjom knjeza Sauerwein na wjacy spokojom njeje.

Ze Serbow

W Budyschinje, 13. wulkeho rózka 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 746, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +2. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 749, hygrometer 0, thermometer w nozy —1. Malo wuhladowy na pschemenjenje. Wyschina nad rauschej Europu nasche wjedro wobstejnje. Tuž je so wuczahnyło a liwa nam žuchi wobstajny cżas. Nižina z dołheho wjeczora Europy je sterje bóle k polnozy stlóczena. Wyschina je so hischcze bóle psches zyłu srjedżnu Europu wupschestrjeła. Nad srjedżoseminski a nordjom je nižina sjednacz. Dokelž rady psches nasche strany czehnje, sda so nam wjedro tuteje rowy wobstajne być. Pschemenjenje wjedra może wotoło pjatka sjnaty sastupicz. Juzże schtwórtk khładża slónczko 7,59 hodż. a khowa so 4,20 hodż. Mésacż khodża dop. 10,38 hodż. a khowa so w nozy 11,47 hodż.

— **W méschczanskim dżiwadle** pschedstaja so dżensa srjedu wjeczor wulka schlagerowa operela „Peppina“ a nż tryjtowa operela „Jony maju to rad . . .“, kaž hižsche ho sjnuhuje wosjewiło. Schtwórtk a pjatk wospjetuje so wulki khabjaty „Orlexnska tujeżna“. Sydoku pschedstaja so hischcze tri zinaza cżinohra „Sdwjate plomjo“, niedżelu pop. 1/4 hodż. prénj króć bajka „Czechojenmowka“. Niedżelu wjeczor je premijera natjetscheje operetowej senjazje tuteje symy „Hawajska kwétka“.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi pondżelschtichim czehnjenju 3. rjadowanje 200. jakżeje kejżeje (jubilejowe loterije (1. dżeł) padża dobycze wo 30 000 hr. na cżisła 90 555, dobycze wo 5000 hr. na cżisło 107 319, dobycze wo 3000 hr. na cżisła 32 862, 81 304, 142 411, 156851, dobycze wo 2000 hr. na cżisła 510, 34 953, 96 552 a 150 345.

— **Dojtarjo wojezitkje renty w Budyschinje!** Pschichodna renta wa nitina cżerjowanjenna a wojezitkim sawostajenym wuplacżuje so na mésacz januar pjatk 15. januara w Kupnizy (Gewandhaus) na Smjerskownej Lawczej hasy II pop. wot 3 hacż 5 hodż.

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je přećiwo sčěhwkam čěłneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplacżuje so podpjera na mésacz januar 1932 pjatk 15. januara dop. wot 1/2 10 hacż do 12 hodżin w Ssejmowni na Hrodowskej hasy 10 wó sjtwje 41. Sdobom wudawaju so wupokazy na kupowanje mjasa a wuhla. — **Makorentnarjam** wudawaju so tute wupokazy samžnym dżeń w mjenowanej sjtwi pop. wot 1/4 hacż 1/2 hodż. — **W samžnym cżasu** wudawaju so tute wupokazy też wójnikim **sranjenym a wojeżskim sawostajenym,** kiż su pokasani jenoż na renty po němskim sastaranjstim sakonju a pschiražnu rentu. Pożslednischim wudawaju so wupokazy na méstnym hamcże sa wojeżske sastaranje na Hrodowskej hasy 12 delka na lewo.

— **Wobżedżer so pyta!** Nédże 2 nedżeli do hód [illegible] kradnychu z Dtri-automobila wacżok se 6 poraml [illegible] wych toscow. Dokelž schkodowar hischcze njeje znaty, [illegible] won proshy, so by so hnjdom na kriminalnym wot [illegible] nju w Budyschinje, Burgplatz 6ii samolwił.

S **Huski.** Tudomna wotnoszka nemskeho hwatskeje wójnskich sranjenych, wójnskich wobdżelnikow a wojeżskich sawostajenych wotmé njedżelu swoju hlowna shromadżizu w Tielcni. Shromadżizu nawjedowasche pschedsyda towarisch Wacker. Wobżebje witrasche pschednoscherja, sapisowanego sekretara towarisa Schenka wopomnischu pschitomni z pomérotcżo towarisa Schenka wopomnischu pschitomni z pomérotcżo towarisa Schenka wopomnischu pschitomni z pomérotcżo

Přiloha k číslu 10

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 13. januara 1932

Hudźbno-aesthetiske (krasnowědne) rozwaženje

jako zawod do sinfoniskeho koncerta 20. I. 32.

Bjarnat Krawc.

I.

Wumělstwo prawje zapřimnyć, njeje kóždemu spožčene. Najćežšo zrozumi wšědny človjek hudźbne wumělstwo, wosebje instrumentalne. Wumělc je tón, kiž něšto wosebiteho zamóže; wobej słowje stej přiwuznej. Štóž nětk něšto zamóže, nima k tomu jenož fizisku (čělnu) móc, ale też dowidźenje a wustojnosć k stworjenju něčeho. We wumělstwje so zjednoćitej potajkim móc a dopóznaće. Kajku móc a kajke spóznaće pak dyrbi wumělc nět wobsedźeć? Kóžde wumělstwo, też hudźbne, ma potrjebne techniku. Ale technika njeje hłowne přiznamjo wumělstwa. Dyrbimy rozeznawać techniku, kiž je jenož něšto zwonkowneho, a wumělstwo, kotrež je něšto znutrkowneho, jena mysl (ideja), žedźo so wuroninjom do zjawnosće po tworbnosći, po zjewnosći (konkretnosći). Konkretum dyrbi być přezjene z ideju. Nadawk wumělca je potajkim, zo swoju ideju prawje scělesni (verkörpert). To wón dokonja přez prawe wuźiwanje techniskich srědkow. Mysle su člowjekej (wumělcej) přinarodźene, też hnuće, zo swoje mysle do rjaneje formy zwonkownje zakuzluje. Bytosć wumělstwa potajkim leži w předstajenju myslow.

Podobnje, kaž ma wumělc hnuće, swoje mysle předstajić, tak ma lubowar wumělstwa žadanje a žedźenje, hnuće, zo mohł rjanosć wumělstwa požić. Hudźbna wumělska rjanosć chce być požita přez po możnosći wjele posłucharjow. Jeje pruhi chcedźa so do ducha a do duše člowjestwa předobywać a wobzbožować. Wumělstwo móže być dwojake. Štóž na př. kaž spěwar spěwy wumělca zjawnosći poskića, je też wumělc, ale jeho skutk je reproduktivny (wospjetowacy) a po wěstym zmyslu zachodny, mjez tym, zo je tón, kiž nowu mysl předstaja, rěka produktivny a jeho skutk je trajacy. Fantazija abo myslnosć wumělca je zakład wšeje stworićelskeje dźěławosće. Wón we swojej duši swori jasny wobraz swojeje ideje, kotruž po tym we wuźiwanej maćiznje do wěsteje formy złoži, tak zo móže posłuchać na to słyšeć a začuwać, štož je wumělc (komponista) předy w swojej duši słyšał a začuwał.

Při kóždym wumělskim wutworje mamy tak trojake rozeznawać: 1. Mysl, kotruž chce wumělc předstajić. 2. Maćiznu (material), w kotrejž swoju mysl wupraji. 3. Formu, do kotrejež je swoju mysl złožił.

Žadyn wumělc drje njedźěła jenož za sebje samoho, ale chce so druhim zdźělić. Wón liči z możnosću, so druhich dušow dótknyć — přez poskićenje swojeho skutka. Tuto dótknjenje je přidocy zwonkowne, zmysłowne (tunlich) a hakle k druhemu aesthetiske (rjanostne), móže też dale być sympathetiske (jenočuwniske) abo nabožne. Zwonkowne dótknjenje je nětko najnjeposrědniše, a tohodla podłožk wšeho wumělskeho wuspěcha.

Hudźbna mysl je žiwa najprjedy w duchu wumělca; tam so najprjedy zwobrazuje. Twarski mištr móže sej w duchu wobrazować na př. hród, kiž chce twarić, moleř móže sej předstajić krajinu, wjesku, kiž chce rysować, ale hudźbnik, kompozitor? Tamni wumělcy móža wěste postawy a dr. widźomnje předstajić; to hudźbnik njemóže. Wón předstaja jenož dušowne začuwanja a tohodla jeho wumělstwo (hudźbu) rěč wutroby mjenujemy, zjewjenje wutrobneje čućiwosće. Wězo też architekturika, plastika (sochaństwo), basnistwo a moleństwo njemóže wobstać bjez dušowneje hłubokosće, ale tola bydli, skutkuje a knježi hudźba přede wšěm w raju začuwanja, plastiska, architektnika a moleństwo bóle we wobwodźe nawočnosće, a basnistwo w knježstwje idejow. Zane z tutych wumělskich družinow pak njewuzamknje sferu druheje. Kóžde wumělstwo pyta na swoje wašnje sej puć do duše a spyta ju sej dobyć. Tak chce hudźba wězo też nawočnosć a ideje, tworjace wumělstwo ideje a začuwanje, basnjerstwo začuwanja a nawočnosća zdobom wubudźić. Su tři bohowki, kotrež w njebjeskej přiwuznosći so ženje njewopušća; hdyž jena přeleći, přidruža so ji druhej dwě, a wudźěli jena swoje dary, tak přinošuja wobej druhej też swoje postrowy. Hudźba pak je přede wšěm bohowka začuwaceje duše.

Znutrkowne začuwanje je jadro hudźby. Kaž člowjek z cela a z duše wobsteji, tak też hudźba: forma a ideja tworitej njerozdźělnu cyłk. Žiwjenje dušowne nět pak je husto tak zaplećene, njewobstajne, rozběžne, tohodla móžemy jenož ćežko wo poprawnym wobjimu hudźby rěčeć. Ale wona ma zaso to wosebiteho za so, zo móže lěpje hač jeje sotrowske wumělstwo njewurjeknjomne začuća wuprajić. „Sonjo a čémnje nosy w sebi cyły swět, a zaso we woprawdźitosći ničo. Wona je najbohatšiše wumělstwo a wupraji njewuprajne — a je zaso najkhudše wumělstwo, dokelž nam njepraji ničo.“ Rěči so wjele wo tonowej molbje, wo karakteristicy hudźby, ale dyrbimy sej jasni być, zo hudźba ničo konkretneho wuprajić njemóže, dokelž je stajnje rěč začuwanja. Móžemy sej pod tejsamej absolutnej hudźbu husto wšelakore myslić. Njepřeměnimy napodobnjenje wšelakich zynkow, wozwukow, rhythmiskich pohibow (pluskotanje wody, spěw ptačkow, njewjedra, wichora atd.) ze předstajenjom a napodobnjenjom wěstych, jasnych začuwanjow. Spěwanje kokota, błyski w njewjedrje drje hodźa so hudźbnje předstajić, ale wěste začuwanje, kaž lubosć abo złość, přezjenosć a zwadu, dobyće abo poraženje njemóže hudźba jasnje wobrazować, k tomu nima te srědki, z kotrymiž móža wšě druhe wumělstwa tworić, rysować, molować a wopisać.

Maćiznu ma na př. tworjace wumělstwo hnydom k rucy; hudźba pak ma sej maćiznu hakle sama tworić. Rysowař a moleř swoje hotowe maćizny (papjeru, barby atd.) na wšelake wašnje wuźiwa. Hudźba pak zamóže zynki, jeje maćiznu, jenož zwjazać, jej pohibować; njemóže pak žane postawy w prawym zmyslu podawać. Hudźbna maćizna je rjany ton (zynk), samo za sebje hižo rěč znutrkownosće, wuraz začuwanja, wuplód wumělski; rjany zynk sam hižo njeje wjacy maćizna: maćizna su wjele bóle srědki, organy, z kotrymiž bu płodźeny; płodźenje zynka je samo hižo wumělstwo. „Človjeski hłós je najtahodniši zeński wodźěw, w kotrymž so duša zjewi.“ Maćizna pola hudźby wumělstwa je wjele wjetše wažnosće hač na př. při tworjacym wumělstwje. Kak mnohostnje dyrbi so přetworić, přeměnić, zwjazać, předy hač je wopraždźity material za wysoke hudźbne wumělstwo — wosebje za absolutnu, instrumentalnu hudźbu. Kombinacija (zestajenje) zynkow móže być tak, zo hromadže zaklinča abo za sobu; tak nastanu akordy abo melodije. A w pohibowanju zhromadneho abo zasobneho dyrbi wumělc jednotu, porjad a runosći wosć dychać; to wón poskići cyłkej rhythmus. Štóž chce nadrobnje spóznać maćiznu zynkow w swojim „ze sobu“, nawukne to přez wučbu harmonije; melodiske zakonje ći podawa melodika a rhythmika. Tola też bjez tajkich studijow móžeš, syši jenož trochu hudźbnje wobdarjeny, rjanosć harmonijow a melodijow, kaž też jeju pohibowanju derje začuwać a zrozumić. Kóždy łajk zrozumi też hudźbje najlepje, kiž so w spěwje poskića, dokelž hižo słowo same dosć wěc rozjasni. Spěw so zwjetša wupraji w małych formach, melodiskich, krótkich hrónčkach, so husto wospjetowacych a tohodla lohko spomjatkliwych; bórzy móžeš je hwizdać abo spěwać. Pola instrumentalnych (orchestralnych) składbow, zwjetša w rozšerjenišej formje, njeje zrozumjenje zaměra kompozitora tak lohke; je za posłucharja husto dosć ćežka dušowna próca.

Přińdże Bjedrich Ebert młódši za wyšeho měšćanostu do Branibora? Zapósłane němskeho sejma Bjedrich Ebert, syn přenjeho němskeho presidenta, je so zamołwił wo městno wyšeho měšćanosty do Branibora nad Habołu. Wón je z měšćanskimi wobstejnosćemi w Braniborje nimale derej znaty. Tuž ma so nimale za wěste, zo jeho wuzwola.

Najhrózbniša bróń wójny

Kak to běšche tehdy, hdyž němšcy wojazy prěni króć wobkładachu njepřećelske tanki, najhrózbnišeje mordarje maśchiny?

Granaty jenju rostorhachu a wojazy ležachu w dźěrach ćutleni, bjes dycha, ſ wočakowanjom. To drje hižo cłasto tak bywaše, ale tón króć drje měješe so tłaćej něchto wobšěrniše. Powěsćej tu běšche a žołmy granatow, liž njemdrišcho so nawalachu, po šdaću doživědčachu hróznu powěsć. Tak njepřećelej hišće je ženje tólkal njeběšče. A potom tu běšče: naras bě potajna cśichina, jaweśchi njepřećelskich granatow šmuwaše so přeš němšce łopy, hać dalko do šady: nadběh. Nadobo maśchinišce tśiły šaklepotachu, wrjełkotachu, śhwikotachu, ale to němšcy wojazy hižo běchu šmuwćeni. Hdże paf wostachu šady njepřećelskich nadběhowarjow? Jenož tu a tam „o pokazańu njepřećelsełjo. Ale je šćerkowy frontu so pśichwali rjad šćerkich šćerjenjow, šćěmy wot najdala, potom rośćełchu łaž bobry, hróšlu a strach wot so dawaje. Šapadowachu w granatowych dźěrach, wulećechu šaso ſ nich přeš łopy. Někotre drje wostachu leżo pod granatami němšeje artillerije, ale wjetšina so tola dale do přědka dobywaše, kaž parne walzy wšyše šadźiwki šaśeptachu, rośćeptachu a ſrjedź němšich łakopow šahubu ſrjachu a šćerjachu ſ šukami maśchinišich śtełbow. Njeje šaćežne, nimale njeśranliwe so do přědka dobywachu. To trěbu te powěśtne tanki, wo kotrychž běchu němšcy wojazy drje wjele hižo słyšeli, ale tśi běchu wušmjeli. A tute tanki němšce njeśihłe přećelamachu. A w šćikće tutych šćerjenych potwarow so dopředka dobywachu njepřećelšćerjo přeśihłoje.

Takše su možne přećelamanje němšeje fronty 18. julija l. 1918 pola Cambrai. Tanki, nowa hróšbna a strašna bróń, wosrjadźichu poraźku němšeho wójska. A tanki wospjetowachu poraźku Němcow fyla, niż jenož w tutej ſ

[illegible] přińdże, so Němcy njemějachu tajše podobne wě[illegible]šćinu abo tola jenož maku ličbu, kiž wjele [illegible]? Běchu tanki wunamakanka Jendźelećanowo? Běšche to dopušćenje wośuda, so Němcy tutu strašchu bróń njenakožowachu, hačrunjež bychu ju hižo mohli mjez njeśkto lět přeš Jendźelećanami. Běšče to strašchu wšyšk němšćich wójšnišich wodźiwlow, kiž je potom też strašchuje so wjeśáł. Němcy njemějachu šańcź nowieje bróńe, šmějachu so jej a bytrjachu so hakle wot njepřećelšćelow daś přećejźwodźiśej wo jeje strašchnosći. A potom bě přećejośoje. Dwě tśeśe prjedy běchu němšcy wójnšy wjedniju tanki jako fantastiśe hrašći wotpokasali.

W Barlinje šemrě njedawno w khodoje techník Bjedrich Wilhelm Goebel. Wón bě hižo w l. 1912 śejstajał wós „ſ nohami“, mjenujšy ſ łśhiwakami, ſ kotrychž so šadne přeš přędne do přědka dale šmuwachu, tak so wós „krocśeśe“. W l. 1913 přećhodźejośe Goebel połěpšchemu konstrukśiju w Pośnanju na wustajeńšy. Wón ſ tym wosom jěd̄śeše přeš drjewjanu śéť, kiž so ſ naśhika hać do 30 mtr. pośěbny, a potom nahle šaso padaśe. Šśanźny pośpyt so nałěto 1914 wośpjetowaśe w Barlinśkim śportowniśišću, ale tam so drje njeporadźi dla makeho wobśhkodźenja.

Hdyž wudyri wulka wójna, šapoda Goebel pola wójnšeho ministerstwa hotowy plan šа panzerowany wós, ja tak mjenowany „nakrajny panzerowany łśhijaś“. Ale tam so šańcź njeměješe. Goebel ſ wopišmom hišće je wos šwoje plany rośšaśni a ryšowaśe wuśtutkowanje a wuźit „panzerowanych łśhijakow“. Wón wuśtutkowanje tuteje hróšbneje maśchiny runje tak wopišowaśe, kaš šu to němšcy wojazy w l. 1916 potom nad Sommu dość nałhonili. Goebel na to pśihłahaśe, so jeho wunamakanka wośnamjenja pśhewinjenje wojowanja mjes šakopami a šo šaruśuje dobyśe. Ale to wśho niśo njepomhaśe. Tak mjenowani „wèzywuśtojni“ w němšćim wójnšim ministerstwje wotpokašachu. Běchu šaśleśjeni.

Šapoćaśk l. 1916 přećhodźejośe Goebel na šwojej leźowjnośći w naraśśićim Barlinje tajśi tank, kiž bě śej natwaŕił ſ šwojimi śrědkami. Běšče to tank wo 12 mtr. dołhośće a 300 śentnarjow śéžkośće. Někotři wyšchožo drje běchu ſa tu wěź, ale šamołwiśći „wèzywuśtojni“, mjes nimi tajny radźićel Klingenberg ſ AEG, tanki wotpokašachu. Prajachu: „Bjśheśiwo šaraśénam kataśeho grotu dośaháju dośpołnje śhśeśiwały.“ Tak śo prěni němśki tank přećheda — jako śtare śeśeśo.

Goebel je šajšałły a krutcy wośjował ja šwój projekt, ale wón je podležał maśiśkośtnośći a nadutnośći wèzywuśtojnych. Wuwiśe wójnu je jenu prawo dało. Pół léta po přećhodźejdźenju němśkeho pokaśkowego tanka śśewiśhu śo prěnje jendźeśkśe tanki w bitwje nad rěku Sommu, drje najprjedy jenož w mjenśićej liśbje. Wone wuśpěśnje podprjerowachu nadběh pěśkow. Tute wójnśke wośy běchu podobne na khmane a śo tak wuśtutkowachu, kaž bě Goebel to wyšowak wo śwojim tanku. Někto też němśke wojeśke wjedniśtwo dopośna, kaš śtrašchny śmyśł bě śwoŕalo a da rucje też natwaŕiś tanki a to wśo po naśśijśkich „wèzywuśtojnych“ we wójnśkim ministerśtwje a po jendźeśkim a amerikańkim pśhikładźe. Śpokojaśnu śo ſ tym, měśź „dobry tank, kiž je khmaśiśki hać njepřećejśći“. Na projekt Goebela śo też dale njedźiwaśe. Wśhak bě Goebel jenož wśhédny techník a niz wyšokowuczeny „wèzywuśtojny“.

Jendźeśeźenjo a Amerićenjo potom w rośšudnej bitwje pola Cambrai tanki ſ khromadami pśłažachu do bitwy a tute tanki teź rośbudźichu dobyśe a pśhećelamanje němśkeje fronty.

Koło śtawiśnow go njeda wjazy wrócjo wjerćeś. Wón wě, kaš by śwětowa wójna śo śkónćiła, hdyž běchu Němcy hižo nałéto 1915 wuźiwali tanki. Ale wośud je hinak rośbudźił.

Bjedrich Wilhelm Goebel chžyše Němśej śłużeć je śwojimi „nakrajnymi panzerowanymi śhśijakami“. Wón njeje mohł ſ nimi śo přećhodobyć přeš murju aktow a běrokratizmu w němśkim wójnśkim ministerśtwje, přeśoš wón běše jenož wśhédny tankar. Śnajmjeśśeśha je tatle mohł śmérom a ſ śćichim śwědomjenu śwěśej „dobru wós“ prajiś ſ wědowjom, śo śwoje mjeno njeje ſ kreju wopanzał, śo je wośtał śprawny rjemjeźnik a śo njeńu jako wunamakał wójnśkeje maśchiny hróšlmy mordaŕ, kotrehož jaśkliwaju tyšaźy a śto tyšaźy macjerjow, wudowow a śyrotow.

Wulka rěka na kóncu swěta . . .

Semjepišne nahlady w starem wěku.

Hižo mnoho lětstotkow do Khrystuša mějachu stari Egiptowcejo poměrnje wobšěrne semjepišne nahonjenja. Egiptowšy měšnizy běchu prěni, kotříž rubowachu krajne a mórske karty. Wělo wobmjeźowašche žo tehdyšchi žiwot Egiptowcejanow na Nilowy dok a jeho wulkuw do morja, na narańšchi brjoh Sčrjedźneho morja a Prědnu Asiju.

Mnoho k pšeśišlědźenju Sčrjedźnomórskich brjohow pšinošchowachu namórnizy Fejniciejanjo. Njebojašliwi a wupruhowani fejniciejanjšy łódźnizy šwažichu žebi žanno, Gibraltarsku dróhu pšekrokowašchi ša nowynmi pšihódami witowanišćami pytacź.

W 5. lětstotku do Khr. pšeśełědźi karthagišti łódźnik Hannon nawjeźomny brjoh Afriki. Najwjetše sašłužby na polu starožitniśkeho semjepišća pak dobychu žebi Grekojo. Grekšti filozof Arystarchos ź Kupy Samos, kotryž běše žiwy w 3. lětstotku do Khr., postaji ženialnu wobkrucejugu ładu, ło wjerzeš žo semja wokoło žamtneje wóšti a žobowu wokoło ględza. 17. lětstotkow dyrbjachu žo *pomjerkacź, prjedy hacź dosły žebi tole žadanje pšihódnoscź* zyleho zibilizowaneho cźłowjeństwa.

Prěnja grekška semjepišna karta běše běło wešeho Hekatacusa ź Kupy Milos. Wona pšedstaješe semju jako wulku krajinu, kotraž běše wobdata wot wobrisheje rěki. Tuta rěka dosta mjeno „Oceanus". Tohorunja sawjedźechu Grekojo porunik (Aequator) a kruhi šěrinu (Breitengrad).

Też Romjenjo wobsjedźachu krajne karty. Najważnišche ź nich běchu karty wójnišch dnjowow romiśkeho kěrstwa, na kotrychž běchu wšchě podpjeranišchcźa rośišćerjeneho romiśkeho kraja wośnamjenjene. Sławna běše krajna karta, kotraž měješche mjeno „Itinerario Antonini". Wona nasta ša cźaš kěsora Caracalla.

Sa prěnjeho wuśpitneho puczowarja, kotryž je potomnikam geografiśke wopišowanja wo pšepucźowanych krajach sawostajił, žmějemy grekšeho stawizmarja Herodota wobhladowacź. Jeho śpisy pohadźeju ź 5. lětstotka do Khr. Wón wopyta wotležane krajiny Malejo Asiśeje, Egiptowśkeje, Persiśkeje, Sythiśkeho kraja (dźenžnišcheje Rusśeje) a žamo pušćinu Saharu. Jeho puczowanśe najhonjenja a wobkedźowanja wobhladuja žo je dobrym prawom jako wopomnišće dźěło starožitniśkeho wuśpitnišćwa. Na jeho nahladźe wobsteješche žwět ź tśoch dźělow semje, ź Europy, Asiśeje a Afriki.

Nětkdże 100 lět po Herodocźe pšeciwjedźe grekšti łódźnik, Pitheas ź Massyliena, puczowanje po tehdyšchim žwěcźe. Tónle prěni pośpit, wokoło semje puczowacź, dowjedźe khrobłeho namórnika hacź k brjoham Islandskeje, kotraž dosta wot njeho mjeno „*Ultima Thule*", to rěka „posledna kupa". Tutu bajkojitnu kupu wobhladowachu w starowěku ša połnócny kónc žwěta. Nětkdże w žamtnjenu cźašu pšichińdże Grekа Megasthenes hacź do Indiśeje. Někotre lětdźesatki posdźišcho swěśeši egiptowšti namórnik Hippalos, so knjeza nad Indiśkim ozeanom stajne wětšiki. *Tole* wuhlědźenje znamjeni egiptowskim wikowarjam porjadnje hacź k brjoham Indiśeje a žamo hišcho dale, hacź do Indochinśeje, jěłbźicź.

Buddhistiśki mnich, Ja Hien, pšeśełědźi kuła 400 do Khr. dźiwje krajiny a puśćiny Sčrjedźneje Asiśeje. Jeho semjepišne dźěło „Fo Kuo Ki" wobtkowa stajnu stawiźnišćo-semjepišnu hódnotośc.

Najwjetše běchu wědomośnje dobychi na polu semjepiša ša cźaš ajatiśkich wojowanjowo Alekšandra Wulkeho. Kaž znate, wobdźělichu žo na jeho wuprawje mnohi wučeni, kotříž cźahachu dźěła ź wójškom po krajach wokoło, dźěła sago běchu na wójnišch łódźach, kotrež nawjedowašche wyšchi roskazowar Nearchos.

Jyły rjad wopišowu wo wšchelakich dźělach krajow sawostajił też grekšti ględźeć Eratosthenes. Skowu „geografiju" je wón jako prěni nakoźował. Najwjetšchi semjepišnik w dobje do Khr. je bjes dwěla pontiśki wučeny Strabon. Běšche žiwy w 1. lětstotku do Khr. a sawostaji žwětej jara wobšěrne dźěło w 17 šwjazkach, pod napišmom „*Geographika*".

Nětkdże dwě śe lět posdźišcho bu žiwa Strabona ź dźěłom Ptolemäusa, kuteho ł najšławnišchich semjepišnikow starowěka, do khłódka stajena. Wón běšche zakoźeł wědomośnjeneho žwětowneho systema, kotryž móješe hacź do spocźatka nowneje doby žiwoju placźiwosćej wobthowacź a dyrbješe mětno wotstupicź hakle pokora Kittyjaza posdźišcho spotwórcźazym wuhlědkam Galileja a Keplera. Sstwotowy system běšche załoženy na kruty mathematiśki podłoź, na wobličenje wulkoseje semjeseje kule a postajenje położenja stownych mětnow po krutych šěrinu a dołhoty. Wón běšche je zakładom starehо semjepiša, wot žołuckowjekow wobdźiwany, wot mnohich generazijow jako njepowalna wěrnosć pšichwótany.

Kak wušti pak rozumjeźe tehdyšchich ględźerjow běšche, też nawjetšichi mjes nimi, spóńajeny ź mjesow, kotrež Ptolemäush za žwět postaji. Po Strabonowem nahladźe běchu najdalše mjesy žwěta w juhu afrikanske Měsačne we hory, w ranju kupa Jaba a w žewjern Wulka rěka.

wj.

Z wólbneho žiwjenja

Kedyn kandidat chze žo swojim wokerjam prawje ludowy pokazacź. Tohodla pošćowi starehо jednoreho muzika dobry wjesoły, tchańešche jemu ruku a rěcźeše ź nim kaž ze starym dobrym pšecźelom. Wumoprašchowaše žo, kak žo jemu wjeźe, dale sa žonu a dźěcźimi, sa powołanjom a dołhodanki atd.

Rozrěcźenje žo takle skónczi:

„Njewěrno, luby pšecźelo, wotedacźe tola wašch hłós sa muje?"

„Rě."

„Cźehodla pak niž?"

„Dokelž žym wašch pšecźel."

„Dokelž seše mój pšecźel?"

„Haj. Pšichinjeśech sapołžanje, kotrehož pošledni krócź wolach, wulke njeboże. A dokelž žym dobry pšecźel swojich cźłowjekow, njechcam waš jako pšecźela tež do njeszoža storcźicź."

„Schto pak je žo to stało?"

„Je nadobo wošlepił."

„Wošlepił?"

„Haj. Běšche pšed wólbami runje tak pšecźelny ke mni kaž wy, ale hórsy po wólbach widźeše tak hubjenje, so mje ani wjazy njespóšna."

Směški

Hana jetta Mintu. Hana hluboko sajtona: „Hidźu jeho tak jara — pšeju jemu, so by jlć snjeboźił!" — Minka dźeše: „To možeš tola měcź — wudaj žo na njeho."

*

„Pšecźo wobkrućuješ, so je knjes Michalk jara hudźbnje wobdarjeny?!"

„O haj, to je wěrno, w mandźelstwje hraje lijo lěta dołho druhe hubje!"

Hospodarski rozhlad

Sstrjedu 13. wulkeho rózka 1932:

Wčerawše kurzy w Berlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,40
1 jendźelski punt	14,29	100 češkosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	81,94	100 franc. frankow	16,49

Na wujnarje němškeho statneho kanclerja, so Němška dale wójništi dołh wotplacźowacź njemóže a njeboždže, je francowske knježerstwo wotcźuwało. *Francowski ministerski* jwontowanych nałožnoszcow Briand lijo sandźeny tydźeń swoje wustupjenje ł knježerstwa pschiwobzdźi. Statny kanclerka dr. Brüning bě francowskemu wupołłanjej prjedy hacź jendźelskemu prajił wo njewóžnoszći dalšchego wotplacźowanja wójnišchego dołha. Briandowe pródzowanje bě na to sfołgne Němšku ł Francowsku wujednacź. So by tole dopjł, Francowske wótša do cźaša Rheinsku krajinu wopuschcźichu. Francowska stawnoscź někto Briandu winuje, so je ź tym wažnu cźašu ł rukow dał a mění, so je tuto spuschczenje cźuły Němšku wohnuło, wójnišče wotplacźenje japowědźicź. Nowe francowske knježerstwo budže bjez dwěla na jaho jara nazionalistiske.

Na **produktowych witach** so žitne placźiny dale skrucźuja. Powyschenje je dźeš žnadne, ale tola bóle swjeseze hacź stajne popuschczowanje placźišnow. Rožka a nałětni jačmjeń běchtaj wčera na Barlinskich witach wo 5 pfenzjekow po zentnaru drožšchej hacź pónjedźelu. Też we termińowym witowanju so placźišny skrucźowachu.

Wčera placźeśche zentnaŕ w Barlinje:

pschenicu 11,20—11,30 hr. (11,10—11,20 hr.), rožki 9,90—10 hr. (9,25—9,35 hr.), nałět. jačmjenja 7,80 hacź 8,25 hr. (7,65—8,25 hr.), najmjeńšeho 7—7,70 hr. (7,40—7,60 hr.), wowsa 6,75—7,15 hr. (6.70—7.10 hriwnow),

w termińowym witowanju:

pschenicu:

sa měrz: 12,12½ hr. (12,20—12,18½ hr.),
sa meju: 12,52½ hr. (12,60—12,55 hr.),

rožki:

sa měrz: 10,51½—10,52½ hr. (10,32½ hr.),
sa meju: 10,77½—10,75 hr. (10,70 hr.),

wowsa:

sa měrz: 7,80 hr. (7,85—7,80 hr.),
sa meju: 8,17½ hr. (8,20—8,15 hr.),

Sšudnike powěsće:

Pschešadźowanja:

schiwórtk 14. wulk. rózka 1932:

w Kamjenzu w kasarnach w komorowym domje maschinistiśkich ćelćbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, wobrazy, ratia, wschelake drobne twory, autowy mas, mydło, pjowowy aparat, muž. a žon. kolo, Minimax, 150 blejschow wschelakeho wina a cźaśnik,

w Lubiju na šudnišchowje dop. w 10 hodź.: wschelake mebje, cźežki wosaj, 5 matrazow, 8 pošlejschcźow, 9 žonjazych wobleckow a wschelakich muńzych drastow, pigazi šrojej, prodšrěwak,

pjatok 16. wulkeho rózka 1932:

w Běłej Wodze w rědnizy dop. w 11 hodź.: schpihel, 25 blejschow cźežiwjeneho, 3 blejsche pěnjazeho wina, 4 blejsche litéra, 30 jitrow žitneho, cźaśnik,

pónjedźelu 18. wulk. rózka 1932:

w Bjstopizach na finanzjnym hamcze dop. w 9 h.: wschelake mebje, radio, gramofon, pih. šroje, 3 m tkaninow, nuśnikowe žudobje, wschelake drobne twory,

Sswinjaze witi wczera w Barlinje
(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 527 běhakow a 305 proša tow. Te placźachu:

Wěhati: wulke 25—32 hr. (25—33 hriwnow),
male 20—25 hriwnow (20—25 hriwnow),
Prošata: wulke 15—20 hr. (15—20 hriwnow),
srjedne 12—15 hriwnow (12—15 hriwnow),
male 10—12 hriwnow (10—12 hriwnow).

Witi běchu mérne, placźiny žo njezmjenichu.

Plaćizny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wotlowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwaje	12. 1.	11. 1.		12. 1.	11. 1.
Pšeńca	224-226	224-226	hanf	110-160	110-160
rožka	198-20	197-199	woka	16 -19	16 -19
jačmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	12-13	12-13
jačmjeń	155-165	155-165	žołte łupiny	14-15	14-15
wows	136-143	134-142	seradella	22,0-27,0	22,0-27,0
kukurica	—	—	rapa, wosuk	—	—
pšeńc. muka	27,5-31,5	27,5-31,5	lany wowas	11,0-12,0	11,0-12,0
rjana muka	27,0-29,0	26,7-29,0	such. truhanc	6,50	6,50
pš. wotruby	9,50-10,0	9,25-9,75	wjerch. krušk.	12,1-13,5	12,1-13,5
rožne „	9,50-9,7	9,25-9,5	syno, 50 kg	1,7 -1,90	1,7 -2,0
raps	—	—	rjana slama	0,65-0,7	0,65-0,7
hróch Viktor.	21,0-27,5	21,0-27,5	pšeńc. „	0,55-,65	0,55-,65
lane symjo	—	—	wowsna „	0,7 0,85	0,7 -0,85
pjeluški	16,0-18 0	16,0-18,	ječma „	0,65-0,7	0,65-,7

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych witach.

12. januara 1932 Płaćizny po centu a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 405.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnośe hač do 6 lět	33
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	33—38
Mjenje wukormjene młode, derje piewane starše	32—34
Mjenje piewane wšěch starobow	28—30
Bykі: 610.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnośe	34—34
Połnomjasne, młódše	32—34
Mjenje wukormjene młódše a derje piewane starše	28—28
Špatne	22—24
Jałojcy a kruwy: 850.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnośe	24—28
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnośe hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—19
Derje piewane kruwy a mjenje piewane jałojcy	12—15
Mjenje a špatnje piewane	—
Celata: 2675.	
Najlěpše wukormjene (2. druź.)	41—44
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	36—42
Špatne (4.)	18—28
Wowcy: 3395.	
Młódše a starše wukormjene (1. družina	40—43
Starše wukormjeno (2.)	37—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	27—30
Swinje: 12.645.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	42—43
Wukormjene	40—43
Mjasne	38—40
Špatne	35—37
Kancy a kundrosy	37—38

Wukowy redaktor a zamodwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc Budyšinje. — Za nawdźělki: H. Jordan w Budyšinje.

Zrudny wobraz wo němskej hospodarskej nuzy. Tysacy prózdnych železniskich wozow steja nětk na pódlanskich kolijach dwórniščow w industrijowej krajinje w nawjeźornej Němskej. Při stajnym spadowanju wotbyća tworow njemóža wozy wjacy trjebać. Kak so tworowe wozy na němskich železniacach wutrjebaju, je najběšiše znamjo za połoženje němskeho hospodarstwa.

S Lomiu pola Niemczicy. (Porjedźenka.) W rosprawje f Lomiśa w pónđelnišchim cźišle Serb. Nowin je so na druhej rjadzy hrubu cźišchežetki šmihł stał. Tuta rjadka ma prawje rěkaś: Blizko nascheje wjeły pješchcźeja „drjewodźělniju" hižom ab.

S Lubija. Wokrejšny wuběrk Lubijskeho hamtskeho šeitmanstwa šeđźe so pónđelu 18. januara 1932 do 9 hodź. k swobodnemu pohođenju, kiž budźe sjawne.

Z Pozdec. Słužobna Lukašec, rodźena z Radworja, kiž pola tudomneho kubleria S. dźěłaše, leži přeco hišćo we Worklečanskej khorowni. Wona w novembru zańdźeneho lěta po puću do pokraćowanskeje šule ze swojim kolesom jara njezbožownje padny. Z njej njesteji jara derje. Wona so w nabližšim času do Budyskeje khorownje přewjeze, zo by so tu operacija přewjeła. Kak kedźbliwje mamy tola na swojich kołach jeźdźić, runje nětko, hdyž su puće zmjerzle a je w nich wjele kolijow.

S Wojerej. Wobjedny swjatk hamtskich a quasijskich pschedstejićerjow swjazeńskeje hrjeje 10 lětne wobstaće. Jubilejna swjatočnosć wotmě so na tudomnej Efeńeni. Sapoča so se zhromadnej hospinu, na kotrejž so wobdźěli přes 800 wobsahow. Hosćinu sabawu poskićeschu jenu Drježđźanjtu wojeńska kapała.

S Dubeho. Sudźenju pónđelu su kapowali torhacy domske wudowy Marie Enderowje. Material je kupił tudomny murjeć Willy Kubiš.

S Rěčicy. Wumeńca pućowazeho Franza Nowizkeho we wołtaři wobsahuje. Wšitki padnjenju dyrl f rutu wes schtiřčetne durje we wołtaři. Wbohi so tak cźežko ... so dyrbjesche lětaś jeje ranu sašchcź.

Na serbski koncert

... wjeńcy wjchitcy f Budyschina, f Cźišca a dajota naschich ... Luźicy, dźensa hyšeu so tudźan. Hišo dołho ... ći na tutón dostojny wokomik, nětko stupa nam psched ... Jenoż tydźeń naš dźěli wot wujnamnjeho dnja ... ćeskeho simfoniskeho koncerta mišchtra Bjarnata Kraw... ki pschedwidźe f 30 muzi sylnej wojeńskej kapału. ... budźe dźeń wobšežitego doživjenja za hódźo, ki ... ćemeł nichtó zabondźeć. Bibojske towarstwo „Mokrja" njeje cźežow hladało, ki pschi wowjedźenju tutoho přenjatoho koncerta nastanu. Sastup i darkom wuchini 1,15 hr. Wjace městna su cźišćowane. Tohodla so radźi, tomu, ki na cźas, hyšći hišo tkartki w pschedpschedawanju kupi ći w Serbskej kubłarni w Budyschinje. Tola tež pschi wječornej pakladni dóstanje kóžoy městno k hódźenju. Wšo budźe so po koncercje spěchna nóšta wjerćecej ... ći, wubudźo rodźeć a wošchcźo młodym a starym wopytowarjam tuchu letuschego „Ptaćeho kwasa"! — Wobkedźbuje ći tež nawěschtk w dźensnišchim cźišće a nastawk wo koncertu f pjera komponisty a dirigenty koncerta!

Z Łužicy

* S Rychbacha. Pschi pschekschiwjenju rendanta zyrkwinskeje pokładnje Conrada je so dopokasało, so je dawki duchownemu f lěta 1931 njeje finanznemu hamtej we Shorielzu wotwjedle.

Přilopk

* **Jurk skały telefonisti wobšhad.** Pola Göttingena bě telefonisti swoje pschećerowanje. Hdyž dźěłaćerjo wóz pschepytowachu, nadeńdźechu jako winika jurka, kiž bě kabl nahrymsał a f tym wokšhod skasył.

* **Ruscy ratarjo cźekaju do Pólskeje.** Kaž pólske nowiny pišaju, jetka so schtiwórć we wsy Dobrinowje na ruscko pólskich mjezach šowjetska patrola f 20 ruskimi ratarjemi, kiž chcychu pólsku mjezu pschekrocźeć. Dokelž cźekanjeju njedźiwachu na zawołanje šowjetskich wojakow, so bychu pojastali, tłačachu wojacy do nich, pschi cźimž buschtaj dwaj morjenaj a schesćo na šmjerć ranjeni. Sowjetscy strażnicy pschecejćehowachu cźekanjecjow hacź na pólsku semju. Pólscy hranizarjo pak tich wróćo tłóčachu na ruску stronu.

* **Pjane dróhi.** We wokolinje swjedźelskich městow Belfasta, Birminghama a Hatlingta tvarcja pjane dróhi, kiž maju wołóźicź wobkhad. Barby so wuhwalenja po wokolinje tak, so by tu była harmonija. Dotal cźinjachu pobohaty se jelenej, ze swětłocźerwjenej, cźmjeno-cźerwjenej a módrej barbu. Po północnych pschedměstach London su nelwarili cźerwjene betonowe dróhi. Pjane dróhi so jara doporučuju, ze stejnišchcźa bjezstrachnosće, dokelž bar ba wołóźnje orijentowanje a pschi swětle cźikrocź hyblnisko reaguje, hacź wschědna dróha.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutjišchi schtwórć:** Wosstanje dele njenje pschi cźerjowych wětrach, swjetscha wot poledneja.

* **Do pišarnje krajneje zawrješenje w Kamjenicy je so padnuły dobył.** Durje altoweho khamora rospacjowachu, hdyž je pjenjezny kaschćik z 2000 hrimnami zobu kasał.

* **W Lichtenbergu pola Freiberga bě so psched nekotrymi dnjemi hospodarjej wotpalił.** Nětko su hospodarja Nebenthala a dwoju tam dóstajeju mužow dla założenja wohnja sajeli.

* **Sažo njesboże w podopłach.** W brunizowych podopłach pola Kassela je so wintoru jedyn podźenski khłop zhubił. Tjo hórnizy we khłubokosći 120 metrow su sahrabnyli. Wukhowańše dźěła njejsu hacź dotal žanu wuspěcha mjele.

* **Po ruscej powješći f Tokia je so pónđelu w Mandźurskej japanski panzerowany cźah wroźeźił. Chinescy banditojo běchu prjedy toho kolije wobschkodźili. Po njepotwjerdźenej powješći je so 31 japanskich offizjerow a wojalow morilo. Cźah k japanskemu wójsku jedźesche, kotrejž chinescy banditojo wojowasche.**

Sślubjenaj: Gertrud Reinhardtowa w Hajnicach a Hans Semrad w Drježdźanach.

Semrěł: Marja Madlena Hajnec, słužobniza w Běcźicach, 73 lět, khowanje budźe jutrje schtwórtk, rano we 8 hodź. f Běcźu, hdź. w 9 hodź. w Bacźonsu. — Amalia Swob. Nymeźmna rodź. Schillingez w Budyschinje, 87 lět, khowanje budźe pjatk pop. w 4 hodź. wot žarowańskeho domu na Garbarskej haju 4. — Alfred Adam, mocherski mischtr w Kamjenzu, 62 lět, khowanje budźe jutrje schtwórtk pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Augusta Swob. Ludewigowa rodź. Graffez w Lubiju, 80 lět, khowanje budźe pjatk pop. w 2 hhodź. — Hana Mužowa, rodź. Rumarjez w Běcźach pola Lubija, 58 lět, khowanje budźe jutrje schtwórtk pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu, w 3 hodź. w Kellźach.

Towarstwowski powěstnik.

Khrósćicy. „Pčólnica" ma štwórtk 14. wulk. rózka wječor ½8 hodź. pola Natuša w Khrósćicach wurjadnu zhromadźiznu z přednoškom. Sobustawy a hosćo su wutrobnje witani, wosebje Ratarski Dorost. Hila, předsyda.

Liebań. „Zornička" spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. pola Siwartec.

Pančicy. Jednota Sokoł ma pjatk 15. wulk. rózka we Wudworju zwučowanje. Wšitcy dyrbja so wobdźělić.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma pjatk 15. wulk. rózka zhromadźiznu a spěwanje (muzske hłosy) w Pančicanskim hosćencu. Započatk we 8 hodź.

Porśicy. Jednota Sokoł ma pjatk 15. wulk. rózka wječor we 8 hodź. pola Handrikec hłownu zhromadźiznu. Tohodla zwučowanje wupadnje. Na tutej ma so kóždy sobustaw zwučowacy kaž njezwučowacy wobdźělić. **Předsydstwo.**

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" zmjeje njedźelu 17. wulk. rózka pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Wšitke lube sobustawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Sowrjecy. Serbske towarstwo „Podźornoboh" zmjeje njedźelu 17. wulk. rózka pop. w 3 hodź. w Rathlowskej šuli posedźenje z pokazowanjom swětłowobrazow. Bohaty wopyt so wočakuje.

Přenjej wobrazaj wo wukhowanych Bytomskich hórnikach. Wukhowani Bytomscy hórnicy, kotříž běchu 144 hodźin dołho 700 metrow pod zemju zawrjeni, leža nětko w hórniskej khorowni, kaž to widźimy na wobrazomaj. Na delnim wobrazu (na lěwo) sedźi pjelnjer Pawoł Kolpar z Měskowic, kotrehož runje na jeho 25. narodninym dnju wukhowachu. Při nim Gustav Lukowski z Königshütte. Wukhowani hórnicy namakaju w khorowni lube wothladanje a tak so wočakuje, zo so bórzy zaso wustrowja.

Měšćanske dźiwadło

Cźetna kněžna z Orleans.

Romantiska tragedija wot Bjedricha ze Schillera.

Howrjace wětry měnjenjow žołmjachu přez cyły swět. Nihdźe žaneho měra, žaneje nadźije, cźemny přichod. To bě wobraz cźasa, w kotrymž bě žiwa rjekowka francowskeho naroda, cźetna kněžna z Orleans. Njeje to też wobraz našeho dźensniśeho cźasa? Roztraskowane znutřkownje, hrožaca zahuba zwonka.

Najwažniše fakty z historiskeje stawizny: W najwětšim horju tehdomnišeho zrudneho cźasa Francowskeje postanje nadobo móc jenotliwca, kotraž so rodźi z wěry, samostatnosće. Mystiska duša cźetnece kněžny Johanny zapřimnje do hry ludow we wokomiku, hdyž je nuza Francowskeje najwjetša, hdyž samo kral sam je zwólniwy, hić do wuhnanstwa. Kral Korla VII., we hłubinje swojej duše sam mystikaŕ, přima žadosćiwje za mystiskim zjewjom, kotryž je Johanna za njeho.

Wulka tragedija zapřimnje runje w tym wokomiku, jako dóńt jenotliwca přemóni běh přilomnosće. (We zwonkownym hyću dyrbi so potom dóńt jenotliwca zhubić, hdyž je misija dopjelnjena.) Dwoje momenty běchu potajkim, na kotrež so při dramatuscheho wobdźełanju hry dźiwać dyrbješe: K přenjemu politiske położenje Francowskeje w tym cźasu a k druhemu dušowne zasady Johanny, tak daloko hać zapřimnychu do politiskich praścujow. Križ myslaceho cźłowjeka stoji też nad žiwjenjom cźetneje kněžny Johanny, wuswobodźerki Francowskeje, kaž nad žiwjenjom kóždeho myslerja. To běchu najwažniše zasady k wobkedźbowanju při předwjedźenju tuteje wuznamneje hry, kiž je knjez dr. Adolf Rott jako režiśer měł před wočomaj a też zbožownje předwjedł. Bě to wulka próca, tola wuźada so tajka po twórbje klassika Schillera. Jewišćowe wobrazy běchu wot Helmuta Nötzolda a Waltarja Ulbricha, złożene po nowym cźasu, tola skutkowachu přijomnje na wóčko přihladowarja.

Z wulkim wočakowanjom bě Budyske wobydlerstwo lubowarjow tragedijow na wokomik předwjedźenja hry w našim dźiwadle zhladowało, to dopokaza bohaty wopyt, skoro dźiwadło hać na posledneje městačko pjelnjacy. A wěsće je był kóždy jara spokojeny. Nochcemy so tu rozšěrić wo wobsahu hry, dokelž je nuzne, dušowu hłubinu skutka dopóznać prawje po dokładnym cźitanju tuteje historiskeje stawizny. Tomu přistupić, je tu wobmjezowaneho městna.

Njech je tuž dowolene, hnydom přistupić k pohódnoscenju wumělstwa předwjedźenja. Hra žada najlěpso mocy, hraće wosebje z hłubin duše. Hłownu rólu cźetneje kněžny z Orleans hraješe knj. Olga Meckel, jimawje, putajo. dowucerpajo zjewy hłubiny žadosće, wyska a cźerpjenja. Bě z cźełom a dušu při skutku. Jej hódny partner běše Hans Verder jako Korla VII., kral Francowskeje. Jeho hra bě dożiwjenje. Tutej wuznamnej dwójcy přizamknychu so ze swojim dobrym talentom: knj. Franciska Hellmuth-Bräm jako kralowna Isabeau, Maria Fiore jako Agnes Sorel, lubka krala, kněza Waltaŕ Siebenschuh jako Philipp Dobry, hrabja z Burgund, Waltaŕ Skotzky jako hrabja Dunois, Bu...ard z Orleans, Waltaŕ Frietzsche a Georges Pierre jako La Hire a Du Chatel, wyški wójska krala. Wuznamna, dostojnosć dokładaje rysowaca bě hrać... Arnošta Metza jako arcybiskopa Reimskeho. Ota B... jako Chatillon, rycer Burgundskeje, bě wa... zastupjeł swojeje cźežkich nadawkow połnje... To same móže so też prajić wo kk. Horst Kla... jako Nadulu, rycerja Lothringskeje, Jur... Hametzu jako wjelmi jendźelskeho wójska... momenty tragiskeho padeńca rysowaše přenjatiny kujez dr. Rott jako Lionel... ...elski nawjednik. Knjez Richard Döhnert ... ...ay kujez z Orleans dopokaza też we swojej m... ...ći dobru zamóžnosć. Dušu zatřasaca bě hra J... ...einmetza jako Cerneho rycerja, Alfreda Borch... ...ako bohateho wjesnjana Thibauta d' Arc. Też w... ...iše róle žołcźu w dobrych rukach, a tak móże... ...cyłku prajić: Tuta cźežka hra je so jara derje... ...ajiła a to chec za njeńše dźiwadło něšto rěkać... ...sće budźa też dalše předwjedźenja tuteje wuzna... ...hrě z wulkim wuspěchom a wopytom předs... ...w žołnowanc. Tu dopokaza so zaso znowa, zo swjeći też nad nowotarstwom, za hłubinami dokładnosće žeđźaca duša myslaceho cźłowjeka do bytće. -f.

Doepěte je!

Wot pjatka 15. jan.
hač do štwórtka 28. jan. wulke

inventurske wupředawanje

w kupnym domje **Max Herde**

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Dom nizkich płaćiznow

Hłowak, kopřiwina, šity, składnosć	jenož	0.50
Hłowak, běły, šity, składnosć	jenož	0.65
Hłowak, pisany, šity, składnosć	jenož	0.75
Hłowak, smuhaty płat, šity, składnosć	jenož	0.75
Hłowak, damastowy, šity, składnosć	jenož	0.95
Hłowak, wupjerk, šity, składnosć	jenož	1.50
Łožowe nawoblečenje, běłe, šite, składnosć	jenož	1.95
Łožowe nawoblečenje, pisane, šite, składnosć	jenož	1.95
Łožowe nawoblečenje, kopřiwina, šite, składnosć	jenož	2.50
Łožowe nawoblečenje, smuhaty płat, składnosć	jenož	2.95
Łožowe nawoblečenje, damastowe, šite, składn.	jenož	4.95
Łožowe nawoblečenje, za 2 wos., kopř., šite, składn.	jenož	2.95
Łožowe nawobleč., za 2 wos., pisane, šite, składn.	jenož	4.50
Łožowe nawobleč., za 2 wos., smuh. płat, šite	jenož	5.95
Wupjerk, posleščo, šite, składnosć	jenož	6.95
Wupjerk, posleščo, za 2 wos., z rukowanjom	jenož	11.95
Łožowe płachty, běłe, barchentowe, 140/220	jenož	1.95
Łožowe płachty (Hohlsaum), 140/220	jenož	1.95
Žonjace trikotowe spódnje tajle, běłe	jenož	0.25
Žonjace košle, składnostna dźěłba	jenož	0.59
Žonjace košle, elegantnje wušiwane	jenož	0.95
Žonjace spódnje tajle, elegantnje wušiwane	jenož	0.5
Žonjace prync. suknje z wušiwanjom	jenož	0.95
Žonjace nócne košle, wosebite poskićenje	jenož	0.95
Žonjace nócne jaki, běłe, składnosć	jenož	1.35
Žonjace spanske wobleki, elegantne wuwjedźenje	jenož	1.95
Žonjace košle, pisane, z rukawami, tunjo	jenož	1.50
Žonjace kholowy, běłe z elegantnym wušiwanjom	jenož	0.95
Žonjace šlypfry, wumělska žida, strykowane	jenož	0.59
Žonjace spódnje suknje, běły barchent	jenož	0.95
Žonjace spódnje suknje, pisany satin	jenož	0.95
Žonjace normalne spódnje košle, składnosć	jenož	0.95
Žonjace normalne reformske kholowy, składnosć	jenož	0.95
Žonjace spódnje tajle, podšite	jenož	0.95
Holćace košle, pisane, jenotliwe wulkosće	jenož	0.40
Holćace kholowčki z wušiwanjom, wše wulkosće	jenož	0.39
Holćace košle z wušiwanjom, wše wulkosće	jenož	0.75
Dźěćace flanelowe šlypfry, wše wulkosće	jenož	0.39
Dźěćace pulovry, swětłe, składnosć	jenož	0.59
Dźěćace flanelowe sportske jaki, čerwjene	jenož	0.95
Holćace fale we wšelakich wulkosćach	jenož	0.95
Hólćace košle we wšelakich wulkosćach	jenož	0.95
Hólćace weekend-košle we wšěch wulkosćach	jenož	0.95
Dźěćace štrykowane kholowčki we wšel. wulkosć.	jenož	0.25
Dźěćace normalne trikoty we wšěch wulkosćach	jenož	0.95
Dźěćace podšite trikoty, wulkosć 60—80	jenož	0.95
Hłowaki do dźěćacy wozyčkow, z wušiwanjom	jenož	0.95
Kopřiwina, łóhka kajkosće	jenož	0.15
Gardinowa kopřiwina, wosebita składnosć	jenož	0.15
Košlowa kopřiwina, spodźiwnje tunjo	jenož	0.10
Košlowy barchent, pisany, jara tunjo	jenož	0.25
Košlowy płat, wosebite poskićenje	jenož	0.25
Košlowy barchent, běły, składnosć	jenož	0.39
Perkal za zwjeršne košle, 3 m	jenož	0.95
Tkaniny za weekend košle, 3 m	jenož	0.95
Kopřiwina, 140 šěroka, spodźiwnje tunjo	jenož	0.59
Židźany batist, 120 šěroki, pisany	jenož	0.50
Wołmjany muslin, běły, 120 šěroki	jenož	0.75
Barchent za dźěćace woblečki	jenož	0.39
Satin, mustr., 100 cm šěroki	jenož	0.50
Wumělska žida za wobleki a bluzy	jenož	0.50
Wumělski židźany taffet, jenička składnosć	jenož	0.95
Wumělska žida, Bemberg a Fuhler, tunjo	jenož	0.95
Woblekowe tkaniny, čista wołma, 100 šěroko	jenož	1.95
Kostumowe tkaniny, 140 šěroko, wosebitosć	jenož	0.95
Krimmer, 140 šěroko, wosebitosć	jenož	1.95
Mantlowe tkaniny, 140 šěroko, čista wołma	jenož	2.95
Samowjazaki, jenička składnosć	jenož	0.25
Dźěćace předkošle, składnosć	jenož	0.25
Sporiske kornarje, běłe a pisane, wšel. wulkosće	jenož	0.05
Košle ze zasadkom, składnosć	jenož	0.95
Mužace normalne košle, jenož dołhož dosahaju	jenož	0.95
Mužace kopřiwinowe košle, składnosć	jenož	1.50
Mužace barchentowe košle, pisane	jenož	1.50
Mužace spódnje kholowy, podšite	jenož	0.95
Mužace zwjeršne košle, pisane a běłe	jenož	2.50
Mužace nócne košle, składnosć	jenož	1.95
Mužace semiseški, składnosć	jenož	0.25
Płatowe blidowe ruby, z małymi brachami	jenož	0.79
Damastowe blidowe ruby 130/160	jenož	1.95
Kuchińske twjelki, spodźiwnje tunjo	jenož	0.25
Damastowe twjelki, składnosć	jenož	0.49
Dźěćace kupańske rubišća 80/80, składnosć	jenož	0.95
Nohowe šlypfry, wosebje tunjo	jenož	0.15
5 hadrješćow, wosebje krute	jenož	0.95
6 łodowych rjedźeńskich trénjow	jenož	0.95
Winske fale, žindanthren, składnosć	jenož	0.95
Postužowańske fale, składnosć	jenož	0.95
Cachenez, wosebite poskićenje	jenož	0.50

Woseb. e tunjo

Filcowe tofle, wulkosć 25–35		**0.50**
Filcowe tofle, wulkosć 36—45		**0.75**

Strykowane twory, trikotaży a nohajcy w tutych dnjach směšnje tunjo předawamy. Puć so wupłaćił

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krony"

wosobny frizer za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wše włosowe dźěła kaž wotrihanje po wašnju bubiskim a pažskim (Bubi u. Pagenkopfe). Najwjetši skład wěch toiletowych tworow / Připrawjenje towaršwowych a dźiwadłowych, njewjesdinskich kaž też kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne posłuženje. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Srjedu, 20. januara 1932, wječor ½8 hodźin w sali „Krony" w Budyšinje

serbski sinfoniski koncert

Orchester:
Wojerska kapała II. bat. pěš. pólka 10. (30 muži).
Hudźbne wjednistwo: Bjarnat Krawc.

Ze serbskeje zemje.

I. Při Lubaće. Na Mikławšku. W Kaponicy. Milica a Miliduch. Na Hromadniku.

II. Pohrjebane zbožo. Spodźiwne šerjenje. Bjezstarostna četa. Domkhowanka. Serbske reje.

Zastup: 1.15 hr. z dawkom w Smolerjec knihićišćerni z. dr. z w. r. a při wječornej pokładni w „Krónje".

Serbski ludo, wopytaj tutón koncert

Drasta
Drobne twory

inventurske wupředawanje Reinhardt Löffler wot 15. januara

tunjo kaž ženje!

w Kamjencu na Budyskej drózy

Blidowe přikrywy

130/160
k wušiwanju wot **2.25** hr.

Günther

Wos. wobkhod za ručne dźěła
na Zitnej hasy 9. Tel. 2588

Serbske tačele

(Gramo'on Platten)
ma na składze
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Wjacy swěcy

5—6 króć swětłišc wobswětlenje blida abo ½ zalutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupuje po podobnej hubjenšej wěcy. 1.50 2.— hr. Wustajene we wukładnym woknje

elektriskeho wikowarja **PAUL**
w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Meble

a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serb!

Kóžki

kóždeje družiny kupuje po najwyšších płaćiznach a přijima k bělenju
Hermann Erdenberger
wikowarja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 64

Naturska hojeŕka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej drózy 6, I

Přijimanje jenož sobotu wot 9—5 hodź., hewak we Drježdźanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46467
Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutřkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splahanych khorosćow, čuwowe a dušine čerpjenje, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Poručamy wulku dźěłbu
žonjacych a holćacych

mantlow

ze židu podšitych, wurjadnje tunjo hač do 6% w płaćiznje zniženych

Wobkedźbujće wukładne wokna!

Tworykupne towaršwo

z. dr. z w. r. w Budyšinje

Meble

kupujeće stajnje jenož derje pola firmy
BERNH. WALTHER
w Budyšinje na Hošic hasy 6
pódla „Běłeho konja"

Pjerjonje přenjesć. a prawy

poslešćowy wupjerk

płaći pola mje
10.50 hr.
Druhe šěrokosće runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawobleckowe zbytki

Hilger
na Seminarskej hasy 2

Tunje zbytki

(Rester) za mužace a dźěćace kholowy, zymske jupy, kóžda wulkosć 15.— hr. Kalmukowe jaki, walkowane nohajcy a pjasćowe rukajcy
poruča
Auguste Wilhelm
klamy při Butrowych wikach

Wobkhodny dom

srjedź města, ze swobodnym bydlenjom a klamami přez
E. Reinhold w Budyšinje na Nowych hrjebjach 6 na přódku

Kóža, kožowy gumij, kožowe potrjeby

tunjo pola
Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjentn. h. 16

Nowe a triebane

meble

a wutykane wěcy
kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel
jenož na Hórnčerskej h. 11
Tež na wotpłaćowanje

Běły barchent . . . . m 40 pj.
Wóskowany barchent
100 šěroki . . . . m 90 pj.
Copte košle a kholowy
Łožowe šaty, běłe a pisane
Gardiny, wulki wubj., tunjo
Přikrywy na diwany, blida a soły

Ida Erler w Budyšinje na rózku
Zwonk. Lawskeje hasy 10

Wšě picowadło

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Spóznaju khorosć z rukow, mjezy oča a z wočow.

Wšě hojeńske masaže Homöopathija. — Wothladanje z hojeńskej magnetopathiju

Melanie Harnisch w Budyšinje na Pódstawnym naměsće 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnju.

Kotej, kakao kolon. twory
KURIO
Zwonk. Lawska hasa 24

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. z dźěl Smolerjec knihiščerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneno znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje přihłowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wutwarja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 11 — Budyšin — Štwórtk, 14. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Brüning pola Hindenburga

Němski president ſ Hindenburg je wutoru němskeho kanzlera dr. Brüninga k přichodnoſchkej přichjal. Tutón je němskemu presidentej wo žiwosćim jednanju dla parlamentneho podpěšćenja ſastojnſcheho cźaſa němſkeho presidenta rosprawił. Na podłožku tuteho přichodnoſchka je němski president Brüninga proſył, ſo by wo parlamentnym rozſudźenju tuteho praſchenja dale njejednał. S teho ſo njepotrjebnje wotwodźuje, ſo je němski president ſ Hindenburg ſwólniwy, ſwoje wyſoke ſaſoſnjenſtwo dale ſaſtarjeć, hdyž ſebi wjetſchina němſkeho luda přeje, ſo by ſo wón bjes wólbneho wojowanja a agitazije znowa wuſwolił.

Sowsdne. kročele ſu ſo hižo ſtale, ſo by ſo Hindenburgowa kandidatura ſa přichodnu wólbu poſtajiła. Wólba ſmeje ſo pjerza 13. měrza.

*

Zentralny komitej kommunistiſkeje ſtrony je wobſamknył, **Thälmanna** znowa jako kandidata přichi wólbje němſkeho presidenta poſtajiłej.

Frick so wuzwolenju Hindenburga spjećuje

Přichi nazionalno-ſozialiſtiſkej demonſtrazijii w Allgäuſkej ſkotowni (w Bayerſkej) je přched něhdźe 2000 wozami přejedawſchi darinkſti ſtatny minister dr. **Frick** wo tohemje: „Puć k ſwobodźe" rěčał. W ſwojej rěči ſo tež ſ podšćěhowanjom Hindenburgowemu presidentſtwa ſaběroſche a přichi tym mjes druhim praji:

Hdyž ſo w blišſchim cźaſu němſki ſjezd ſeńdźe, nazionalni ſozialiſtojo ſi nanjetу ſapodadźa: **Njedowěrjenje přcherźiwo němſkemu kanzlerej dr. Brüningej, rospuſchćenje němſkeho ſjezda a woſtrońenje nuſowych wukaſow.** Jeli ſo pak by tónle němſki ſjezd hiſchće raz němſkeho kanzlera Brüninga podpjerał, potom by ſa nazionalny ſozialiſtow jenož ſkładnoſcź woſtała, **ſo by ſo diktaturje kónc cźinito, to je dźeń wólby němſkeho presidenta.** Měra ſo dowjelni, jeli ſo po Lauſannu němſki lud ſam Brüninga-gowemu knježeńſtwu kónc njeſcźini. **Nazionalnych ſozialiſtow** njech ſ nazionalnymi kandidaturami na pokoj woſtaja, ſ tymi ſu ſo hižo jara wobſchudźili. **Sa ludźi, kotſiž ſu jenoż ſ wutrobu pola naš a ſo k nam ujewuſnawaju,** ſo podjakujemy. **Potom muža ſ naſcheje ſrjedźiny wuſwolimy, na kotrehoż móžemy ſo ſpuſchćeć, a to ſa pad, ſo ho Brüningowy kabinett njeſſhudi. Hdyž nazionalna oppoſizija knježeńſtwo naſtupi, móže ſo jara derje hinak cźiniś.**

Frick chce na Hindenburga cźiſchćeć, ſo by ho Brüningowemu knježeńſtwu wotrjekł a ſa to hłoſby nazionalnych ſozialiſtow doſtał.

Jungdo město wólby Indowe požadanje namjetuje.

Wyſoki mjechtr młodoněmſkeho rjada, Arthur Mahraun, je pola němſkeho miniſterſtwa ſmutkownych należnoſcźow namjet na přichipuſchćenje

Indoweho požadanja ſa podšćěhowanje Hindenburgowego presidentſtwa

podał. Pšcheſćiwnoſcźe politiſkich ſtronow hižo ſnowa doprědka ſtupaju. Wulki ſtrach je, ſo nowa ſwada wo tym naſtanje, cźeji kandidat je němſki president ſ Hindenburg. Dale je ſtrach, ſo ſo ſnajmjenſcha kommunistiſki napſcheſćiwny kandidat poſtaji. Nuſne je, ſo ſo jednota ſakhowa, kotruż ma němſki lud njedźiwajcy wſchěch ſwojich napſcheſćiwnoſcźow w ſwojej wěrje k Hindenburgej.

Zelena fronta znowa wo pomoc woła

Selena fronta je napominanje ſ podpiſmami Brandeſa, hrabje Kalkreutha, Hermeſa a Fehra woſjewiła. We nim ſo mjes druhim praji:

Nimo měry wulka nuſa je ſo khutny ſtrach naſcheho kraja ſejmita. Njepſcheſtawajcy płacźiny ſa ſćót, wobdźělki mlokarnjſkow a ſa druhe wuplódy ratarſtwa padaju. Po nowych ſwěſćenjach wuſtawa ſa konjunkturje ſłědźenje je wunoſchć němſkeho ratarſtwa ſe žita, běrnow, ſkota, mlokarnſkich wudźělkow, jejow, ſokowa, winowcho moſchta a tobaka w lěcźe 1930/31 8 miljardow hriwnow poniže 9 miljiardam hriwnow w lěcźe 1929/30 wucźinił a po nětcźiſchim ſtawje wobličenja produkzije a płacźiznow ſa 1931/32 na něhdźe 6½ miljardy hriwnow padnje. To rěka, ſo je ſo wunoſchć němſkeho ratarſtwa w poſledźenimaj Khonoj wo 26⅔ prozenta ſmjenſchił. Kóžda nahrawa, kotraż dyrbi ratarſtwu wodyhnyć daćź, ſwój ſmyſł a ſamér ſhubi, hdyž ſo ſobom

ſaſtadły ſa wunoſchnoſcź němſkeho ratarſtwa njewobnoſwja.

S tym pak klaza. Wunoſchnoſcź ratarſtwa ſo přichi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach na žane waſchnje njeſhodźi ſe ſnižењom khostow w hoſpodarſtwje dozpić, ale dyrbi ſo dorańſnje w naſtupanju płacźiznow podpjerać. Wot němſkeho knježeńſtwa dyrbi ſo žadaćź, ſo ratarſtwu pomha ſ tym,

ſo je přched ſnicźanym powoſtajenjom němſkich mikow ſ wukrajnymi wuplóbami ſchkita.

Njetrěbny dowos žiwnoſcźe a drjewa dyrbi ſo pódła teho k ſaſitanju naſchich hižo žiwnje ſmjenſchenych kapitalowych reſerwow podwjaſaćź. Tež dyrbja ſo wſchě naſtrowy kommiſara ſa dohladowanje płacźiznow w naſtupanju zyrobnych płacźiznow na ſmjenſchenje mikowanſkeho a pſchedźełańſkeho dobytka ſamjeſowaćź a njeſmědźa k tomu dowjeſćź, ſo ſo dale na płacźiźny cźiſchcźi, kotreż ratarſki wuplódźer doſtawa.

Nuſowy wukaſ ſ 9. dezembra ſandźeneho lěta njedźiwajcy pſchipóſnaca hódnych jenotlivych naprawow ſamu pſchepſchimaju pomoc njepodawa.

Haj, wón je ſamo we wěſtym naſtupanju njepſchihódne potrjebne ratarſtwu, woſebje burſkeho hoſpodarſtwa, ſhórſchił. Tak ſo ponjeſchenje wobrotowcho dawka jako nowe pſchikročenje pſchedźełanja ratarſkich wuplódow wupokaſuje, kotreż runje wołoženje najmjenſcho trjeba. S nuſowym wukaſom poruczene ſnižењe dawje bjes wuſpěcha na žyle němſke hoſpodarſtwo woſtanje, hdyž roſtudźaże měſtno, njemcźny němſkoſtatna banka,

bankowy diſkent khětro njeſniži.

Měſto pſchejo ſo woſjetoſwajcych lubjenjow ſkoncźenje roſtudne ſkutki žadamy. So by ſo tomule žadanju trěbny doras dał, ſo na ſwojich powołanjowych towarſchowy ſ napominanjom wobroćamy, ſo bychu w pſchejo khutniſcho ſo roſwiwajcym woſjowanju wo exiſtenzu najwjetſchi roſtudźenoſcź a jednotu ſaſhowali. Poruczamy, ſo bychu ſo wſchudźe naprawy, kotreż ſu po kóždočaſnym poſtajenju k ſaſkowanju němſkeho ratarſtwa a k ſaſwěſćenju ludowcho ſcźiwjenja nuſne, jenotnje pſchihotowałe a pſchewjedźe.

Nowe znižење płaćiznow

Němſki kommiſar ſa dohladowanje płacźiznow je ſ **elektroinſtallateurami** jednajo dozpił, ſo ſu ſo dezembrje pravidłowe płacźiźny wo 10 prozentow ſnižiłe. Dale dotalne poſtajenje wotpadnje, ſo ſo tež ſa najmjenſcha jena hodźinſka mſda wobliczi.

Tež ſ **krawzami** je ſo ſojednało. Krawſtwo ſo pſchi ſwobodnje wudawcu ſwojich pravidłowych płacźiznow a ſakkalozijſchi ſchematow wſda, tak ſo móže kóždy krawz ſam ſwoje wudawki wobliczićź. Hač dotal běchu mikowarjo je ſukanom krawzam 20 hač 25 prozentow rabatta dawali. Tón ſo pſchichodnje na 15 prozentow ſniži. Pſchirokoſć dobytka ſa krawſtkich miſchtrow na ſamózne khosty pſchi ponožnitſich mjdach, hač dotal 20 hač 30 prozentow wucźinjaja, ſo na 10 prozentow ſniži.

Němſki kommiſar je djenja tež wažne jednanje ſ **němſkej poſtu** ſapoczał, pſchi cźimž ſo wo **ſnižење płacźiznow ſa rakło jedna.**

Snižење płacźiźny w rěmiſtwje dyrbja ſo hnydom pſchewjeſeć.

W płacźiznowych ſapiſach, kotreż ſu ſo w frijeurſtich klamach wupowěźe, ſu ſo huſto ſtopjenjate płacźiźny (na pſchikład ſa tſihanje włoſow 60 hač 100 pjenjezkow) mjenowałe. To njeje dowołene. Płacźiźnowe ſapiſy dyrbja płacźiźny ſa kóžde dźełko do drobna wopſchijeć.

Stennesowy proces přećiwo Hitlerej

Pſched Barlinſkim ſalwnim ſudom budźe ſo 16. januara wo ſtóržbje prjedawſcheho hejtmana **Stenneſa** pſchećiwo **Adolfej Hitlerej** a redaktorej „Angrifja" dr. Lippertej jednacź, dokelž ſtaj taj jemu porokowałoj, ſo je polizajſki cźiſchlak.

Hižo w dezembru bě ſo termina w tejle ſtórżbje poſtajiło, a ſud bě Hitlerej woſjewił, ſo ma pſchi njej pſchitomny być. Po Hitlerowym namjeſe bě ſo jednanje woſtorcźiło. Tón króć je Hitler proſył, ſo by ſo jemu wuſpuſchćiło, k terminej pſchińć. Hamtiſkeſudniſki radźićel Buss je pak Hitlerowy namjet wotpokazał, dokelž ma ſa mjne, ſo by Adolf Hitler woſobinſcźy pſchitomny byl.

Clouſa Heimſa ſ khłostarnje njepuſchćeja.

Kommunijtojo běchu w pruſſkim ſejmje namjet ſapodali, ſo by ſo wjednik ſchleſwiſko-holſteinſkich hnrow, Clauſ Heim, kotrehoż ſu dla někotrych bombowych attentatow k khłostarni na ſydom lět ſaſudźili, na ſwobodu puſchćeli. Sſejmowy prawny wubjerk je pak namjet pſchećiwo hłoſam kommunijſtow a němſkonazionalnych wotpokaſał.

Trělenca při wojowanju z přesmykarjemi

Woſjowanje ſ pſcheſmykarjemi pſchi němſko-holłandiſkej mjeſy je ſo poſlednje dny ſhórſchiło. Wſchědnje pſcheſmykarjo a namjeſni ſtražnjcy do ſo tjeleja. Do němſkich ſtawnych ſaſtojnikow je wutoru banda dwanaceſtoſtatych pſcheſmykarjow ſ holłandſkeje ſtrony tjelała. Holłandſke wyſchnoſće ſu ſlubile, ſo budźa je wſchěch raſnoſcźu pſchećiwo pſcheſmykarjam poſtupowaćź.

Němſkim ſaſtojnikam je ſo poradźiło, i pomozu pſcheſmykarjow dweju pſcheſmykarjow ſajeć, kotrajž dwanaceſtoſtatej bandźe pſchiſłuſchataj. Staj to ſwažiłoj pſcheſmykarjej po powołanju, kotrajž ſu ſamo ſwědka njeſtrožitaj. Na ſłoże ſo pſchi tjeleńju, kotraž ſu roſwi, hdyž ſu němſcźy ſaſtojnizy ſa pſcheſmykarjemi puſchćeźicu, nichtó ſ nich njeje ſranił.

Zebraće brónjow w dźełaćerſkim domje we Winskim Ottakringskim předměſće

Přchi rjadowanju namakanje munizije je ſo 40 000 wuſtrělow naſlěźło. Něhdźe ſti ſchtwórćzinu ſu ſa přſchkowſke tjelby poſtajene byle. Sbytk dyrbjeſche ſo ſa małeſnje tjelby wuzjeć. Dale ſu 40 kaſchćzow ruczanych granatow namakali, kotreż běchu ſ wjetſchenu dźěła ſ trjebanju hotowe.

Soudniſka wyſchnoſć pſchećiwo ſamołwitnym wozbam, pſchedbe wſchěm pſcherźiwo domowniwej dźełaćerſkeho doma dla pſchenđźenja ſakonja wo roſbuchadłoch a brónjowym patentu ſakrocźi.

*

Sozialdemokratiſka ſtrona je woſjewjenje wudała, w kotrymż ſo njeſ druhim praji:

Policija je ſo wczera na podłožku ſudniſkeho reſkaſa do Ottakringſkeho dźełaćerſkeho doma dobyła a je tam bróńe zebrała. Brónjowe ſkładły faſciſtow ſu kujećerſtwu ſtate. Wone ſo njepytaju a ſo njenamakaju! Hdyž pak ſo dźełaćerjo a republikanſky bronja, ſo bychu republikanſky wuſtawny porjad a ſwobodu němſkoawſtriſkeho luda pſchećiwo faſciſtiſkim wjelepſcheradnikam ſchkitali, potom ſudy a wyſchnoſće wucźahnu, ſo bychu jich bróńe zebrałe.

13. ſeptembra ſu puczijſtojo w Schtyrſku, ſe ſłami maſchinſkich ſćelow a cyłagami ćełłowu wobrońeni, wucźahnyli. Bróńe ſo njejſu zebrałe! Żandarmoja a wojaſy ſu puczijſtow ſchkitali, ſo bychu mohłi ſwoje tjelby do wěſće khowanki donjeſeć. Bróńe pak, kotreż ſu k faſitanju republiki pſchećiwo puczijſtam poſtajene, knježeńſtwo zebrało da.

W kóždej ſhromadźizne Starhemberg pſchipowědźo, ſo faſciſtojo w blišſchim cźaſu ſ mozu bróńowe republikanſky wuſtawny porjad dowała. Nichtó, žadyn ſud a żana wyſchnoſć faſciſtam pſchi jich bronjenju njerowbara.

Kaž dołho ſo woni pſchećiwo naſchej ſwobodźe bronja, budźemy ſo bronićź, ſo bychmy naſchu ſwobodu ſakitali.

Laval dyrbi nowe knježeńſtwo zeſtajeć

Président francouzſkeje republiki je Lavalej porucził, ſo by nowe knježeńſtwo wutworił. Président Doumer je ſo prjedy teho ſe ſenatorom a komorinym preſidentom a ſe wſchelakimi politiſkimi wobołami roſrěčał.

Nuza ratarjow w Pólskej

W poſledźenim cźaſu ſo pódła Němſkeje a Francouzſkeje tež Jendźelſka pſchećiwo dowołej wuplódow wutkrajneho ratarſtwa a ſkotarſtwa ſe ſchkitacymi ſłami wobara. Najcźežo je ſo ſ tym Pólſka potrjechiła. Jejnym ratarſtwu wuſpłodam ſu ſo wjele krajow ſawrjele, kotreż ſu je dotal wotebjerale. Płacźiźny ratarſkich a ſkotarſkich wuplódow ſu tohodła w Pólſkej nitkole tak hłuboko łaž jenje prjedy padle. Po woſjewjenju wołynſkeho ratarſkeho towarſtwa ſo na wołynſkich wikach mjeńſche běłeje konje po 30 hač 40 ſłotych (něhdźe 15 hriwnach) poſtajeja. W Sdołbunowſkim wotrjeſu njedałoko rutkeje mjeſy ſo konje ſamo po 5 hač 7 ſłotych potyknjo.

Rusko-rumunska swada wo Beßarabiku.

W rumunskim knjeześtwoje ßu k rusko-rumunskemu jednanju wo patnu njenadpadnjenju wschu nadßiłu ßpuschczili. Rußka ßo nodße ßwojich žadanjow na Beßarabißku wotrica, ale ehe beßarabßke praschenje internazionalnej konferency pschedpokoji. To Rumunska wotpokasuje, dokelž nětčißchu njeßu njeda pscheměnicz.

Gandhi přećiwo wuwozej złota z Indiskeje

Pondželu je ßo nowe **Gaudhjowe pożokßiwo** wotßewiło, w kotrymž ßo praji: **„Jendzelßka je ßwerschczała.** Tehodła ßo ße wschěmi žrědkami na reßerwy indißkeho ßtata wała. Hdyž ßo ßtoto tak dale z Indiskeje wunoßuje, potom też Indika ßwerschczi. Wychmy bludni byli, hdy bychmy kulf ßtota wudali, je bychmy ßa to rupije ado bankowki dostali.

Powěda ßo, je ßnadź Gaudhja po datym czeßnym ßkowße z jasnwa puschcza, ßo by na wotlečanjun měßnje pschebywat, hdyž by ß malo ludźimi wobkhadźał.

Wobarace wojowanje Chinezow

Chineßzy banditoja po japanßkich powješćach z njepschestawanymi nadpadami poßnjupanje japanßkeho wójßka pocześuja. Pola Hßinlintuna je k nowemu wojowanju doßchło, pschi czimž ßu banditoja pol ßchwadrony japanßkich jěßdnych ßnjeßli. Dwaj japanßkeju offizjerow a 30 muži ßu morili.

Na Tahuschanßkej a Tunglianßkej żeleßnizy ßu **banditoja japanßke wobkhadki nadpadowali a ßu ßo mohli nastajacz żeleßnißkich ßaßtanißchjow ßwojowacz.** K horßemu wojowanju je też k wjeczorej rěči Liao doßchło, hdyž ßu chineßzy banditoja někotre japanßke wotdźelenja ßnjeßli. Banditoja ßu pjeczo zara derje wobronjeni. Żeleźnizy ßu na wjele mißtnach japuječili, ßo by ßo dowoß pohyblnjenjow za japanßke wójßko poczeżił.

Też pola Mukdena a Tßitßikara a Kinczawa ßu ßo wjetßche bitwy byle.

*

Japanßke knjeześtwo je wojßewiło, ßo ßtaj japanßkaj kißchjakaj „Jakumo“ a „Idzumo“ do Tßingtawa pschißłoj a 600 muži k ßchißtanju japanßkich ßtacżanow na kraj wußadźiłoj.

Chineßzy kommunißtojo pschećiwo Kantonej postupuja.

Po rußkej powěßći z Nangkinga ßu dźeße chineßkeho czeßnjeneho wójßka pschećiwo Kantonßkemu knjeześtwowemu wójßku wojujo **někotre** měßta dobyle a **někto k** Kantonej czahnu. Kantonßke knjeześtwo je huydom wójßko ßhromadźiło, ßo bu ßo postupanje czeßnjeneho wójßka ßastajiło.

Ze Serbow

W **Budyßchinje**, 14. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer +2, thermometer wo dwoje +3. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer +7 a thermometer w nozy 0. Wulkady na wobßtatnje wjedro. Nižina ß wjeczora Europy je ßo ßněžnje ßesylnila a ßo wyches Franzoßßku hahaja hacź do Schpanißkeje wunoßuje. Wot wjeczora ßem hiba ho ßcheß nałße ßtrony a je nam hižo torhaty a macżaty počżaß pschinjeßła. Powětr, ß polonja pschikhadźaty, bě jara pschechłódny. We Jendzelßkej czopłoměr (thermometer) hacź na 12 ßop. poßtupi. We wßeczornej Němßkej ßapjachu hacź do 10 ßtop. czopłoty. Na puczu k nam ßo powětr jara ßtudnje. SSnutřka poß mozu wßchinu, nad raußchej Europu ßo wußchejczerzachi. Sady wjeczorßke nižiny pschikhadźa ßaßo wyßchina, ale pschinjeße nam jaßo ßymnißchi počżaß, hnano ßymnicźu. Na wßerßchtach horow ßo hižo jaßo ßněhnje. W Ruonych horach a w Kekonoßchach leżi ßněh na wßßchich horach hacź do 80 cm wyßoko. Jutße pjatk khładza błónczko 7,58 hodź. a thowa ßo 4,21 hodź. Měßaczk khładza dop. 10,48 hodź. a thowa ßo w połnozy. Jutße ßtupa měßaczk do prěneßeho bertika.

— **W měßczańßkim dźiwadle** wośpjetuje ßo dźeuńa ßchtwórtk prěni krócz **w 14. abonnementnym pschedßtajenju** B wulka **romantißka tragedija „Orleańßka knjeżna“.** SSßamßny **kruch** pschedßtaja ßo pjatk ßako 7. abonnentne pschedßtajenje D. SSobotu hraje ßo hißchcze raß we ßwobodnym pschedßtajenju cźinohra „SSßwjate płomjo“. SSa Nedźelu dźeći pschedßtaja ßo njedźelu popołdnu prěni krócz „Cźerwjenjawka“. Jara tunje měßtna płacża jenoż 20, 40, 60, 80 a 100 pf. Njedźelu wjeczor je premijera wulkotneje operety „Jawajßka kwětka“. Inżeńerowanje wobßtara Ewald Kunza, kiž běße też měł reżiju tak wuspěchnych „Tjoch mußketěrow“.

— **W poßedźenju Budyßkeje měßczańßkeje rady** wukonu 12. januara dowoli ßo najprjedy hoßpodarßki plan ßa rěßanju. Potom ßo wobtrucźi wólba knjeßa Maßka Eckhardta ßa kommandant dobrowólneje wohnjoweje wobory na dalße 3 lěta. Płacźißny ßa wanjowe a lěkowanßke kupjele ßniża ßo pißcheßnje wo 12½ proz., płuwanßke kupjele ßa doroßcżennych wot 50 na 45 pf. Cźißcżenje jamow ßniżi ßo wot 2. jan. t. l. pschi ßuchich nußnikach wot 4 na 3,50 hr. a pschi nußnikach ß wopkołowanjom wot 8 na 7 hriwnow.

— **Leżownoßtny dawk.** 4. podźeł leżownoßtneho dawka 1931 ma ßo hacź do 15. jan. 1932 pschißłejnym gmejnßkim ßběrarjam dawkow wotwjeßcź. Pßch ßapoßdźenym płacżenju ßběra ßo 12 proz. lětneje ßkondneje danje.

— **SSaßka krajna loterija.** Pschi wutornjßkim cźehnjenju 3. rjadownje 200. ßaßkeje krajneje loterije (bilejnje) (2. dźeł) padże dobrycze wo 20 000 hr. na cźißło 4362; dobrycze wo 10 000 hr. na cźißło 154 499 dobrycze wo 5000 hr. nacźißłe 30 458, 85 140; dobrycze wo 2000 hr. na cźißła 14 821, 28 910, 56 550, 104 082, 152 [illegible]; dobrycze wo 2000 hr. na cźißła 23 121, 23 583, 28 [illegible], 92 400, 101 622.

— **Mjaßowe jelki (Freibank) w Budyßchinje.** Wutorß 15. januara 1932 wotedawa ßo pop. wot 2 hacź 3 hodź. na cźißła 4901 hacź 5050, wot 3 hacź 4 hodź. na cźißła 5051 hacź 5200; ßobotu 16. jan. rano wot 8 hacź 9 h. na cźißła 5201 hacź 5350, dop. wot 9 hacź 10 hodź. na cźißła 5351 hacź 5530 ßyre howßaje mjaßo, punt po 35 pf., a ßyre ßwinjaze mjaßo punt po 40 pf.

— **Krodnyli ßu** w nozy wot 12. k 13. januarej z wukładneho kaßchcźika w Budyßchinße na Jurjowej dróhi bělu frakowu ßoßchu, bělu a pißanu ßwjeßchnu kokßhu. SSo warnuje psched kupjenjom tutych wězow. Wo wěßowne ßdźelenja proßy kriminalne wotdźelenje w Budyßchinje, telefon 2802.

— **SSwinjazy mór je wudyrił** mjes ßwinjemi najeńki knjeßeho dwora Cźißchoweje w Semizach-Tumizach, kaž je ßo hamtiźy ßwěßcźiło.

S Khwježiz. S Dejtneho Wajeßda ßhonicźu Khwježenjo ßrudnu powješć, jako ßchtwórtk do SSßerbßkich Nowin poßładachu. Roßprawjeßche ho, ßo běßche ßebi tudomny wobydleć Puſch w tamnißchej wołoßinje žiwjenje wßał. Runjeż běßche malo nadźije bało, ßo jeho hißchcze žiweho namakaju, dha pak tuła powěść ßrudnje ßkutkowaße. SSßobotu pschihwjeßchu morwjeho do jeho domu. Njedźelu pokhowa ho ß pschewodom wojerßkeho ßoldatßtwa a druhich wjeßnjanow. Podawk ßkutkuje cźim ßrudnißcho, łdyž ßo praji, ßo pßchez 20 lětami namaka ßamjenu ßmjercź wan něßt ßarowßtaleneje wudowy. Żiwowazi wudowu pak njech Bóh tón Knjes trojeßchtuj! Tutón ßmjertny pad je w nowym zyrkwinym lěcze w nałßej wołaße prěni ßapißany.

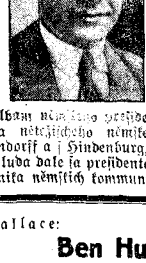
Bróżeń hoßczenja ßo wotpalka.

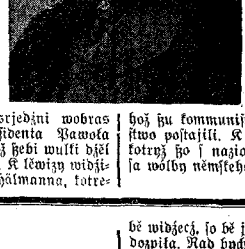
S **Warnoćźiż** pola Wjeleczina. Wutoru wjeczor wokoło 9 hodźin **w** nałßej wßy na **woheń** pißkachu. Woheń běßche wudyrił w bróżni tudomneje Herbßkeje gryßhty. Wohnjowa wobora ruče ßapßchimny a tak móżeße hißchcze **domße wukhowacź.** SSpaliło je ßo wjele ßyna a **ßkomy.** Też ratałße maßchiny ßo ßobu ßpalichu. **Nimo** wßeßneje wohnjoweje **wobory** běchu na pomoz pßchikhwatałe wobory ß **Demjan, Dyeczina, Kosyßmja, Wjeleczina,** Huſti, Hnaßchez, Cźornych Noßlič a Thomaßez fabrikßka wobora ß Wjeleczina. Kak je woheń naßtał, hißchcze njeje ßnate.

S **Leßchaw.** Nedźela po hodźach ßmkdźeßche tudomny tußlež Gerhard SSßmoła ße ßwojej manżelßkej Margaretu rodź. Mětej ß Bobołt ßwój ßrjeborny **khwaß** ßwjeczeć. Knjeżej SSßmole běßche léta 1905 **nan wumrěć** a dokelž běßche nimo hižom wożenjeneje dźowki jenički ßyn, dyrbjeßche hißchcze jara młody nanowe kubło pßchewzaćź. Jemu je ßo poradźiło, nanowe herbßtwo pßches wßchitkón cźeßki cźaß ßwěrn załkowacź. Knjeß SSßmoła ma mnohe cźeßtne ßaßtojnßtwa w gmejnje, wożadźe a wokrißu. Je jara cźeßczena wołßoba.

S **Kukßchu.** Po wołkhadźe kuješa wuczerja Jana Měßchanka ßmy tu ßaßu dóßtali herbßkeho wuczerja. Dnja 7. wulkeho rózła naßtupi ta ßwoje měßtno jako wuczeć kuješ Pawoł Nedo ß Wóßporka. Wón ma hižo w SSßerbach dobre mjeno jako horßiwy ßudowknik a herbßki prózowar. Wjeßelimy ho, ßo ßmě ßkutkowacź w herbßkej wßy, a to we wßy, kiž jara nuſnje trjeba herbßke wuczeńße mózy. Dnja 13. pschińdże ta jako dalßchi nowy wuczeć k. Henßel ße Lubija.

S **Bukez.** (30ětny wobkhodny jubilej.) Dźenja ßchtwórtk ßmě knjes pßchekupz a hoßczeńßar Richard Dietrich ßwój 30ětny wobkhodny jubilej ßwjeczeć. Pßched 30 lětami pßchejßydli ßo knjes Dietrich ße ßwojej žonu ß Kettlz do Bukez a pßchewza wikowarßku ß kolonialnymi twarami a ßtary hißtorißki hoßczenz wot tehdomußchcnu mějicźela knjeßa Mulki. Jedna ßo tu wo

K wólbam nimßkeho **prezidenta.** SSßrjedźni wobras pschedßtajacz nětčißchego němßkeho presidenta Pawoła ß Beneckendorff a ß Hindenburg, kotrehož žebi wulki dźeł němßkeho ludu dale ßa presidenta pcheje. K lewißy widźimy wjednika němßkich kommunißtow Thälmanna, kotrehož ßu kommunißtojo ßa kandidata ßa němßke presidentßtwo postaßili. K prawißy: generalny leutnant ß Epp, kotryž ßo ß nazionalßozialißtißkeje ßtrony jako kandidat ßa wólby němßkeho presidenta mjenuje.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańczko ß Khryßtowego cźaßa.

VII.

Saßo dźeń poidźißcho cźihnjeßche cźrjoda wo dźeßacz jěźdnych pod nawjedom pokkownika ß Jerußalema k ßezwjeru do Nazaretha a bliżßeje ßo wokoło połodnju in-tomu měßtaczku. Nazareth běßche małe měßtaczko, kotrehož khcźeje rosbrojene po wißatej hórzy ßlejachu. Jeniczka dróha wjedźeßche pßches měßto a běßche ledom łepßcha hacź wot ßlotu wuteptana ßchcźeßka. Tola wuhlad ß wjercha hórki bě wulkotny. Widźeßche tam ßriedźoßemßke morjo, trajina i hola Jordana a ßamo dalołku horu Hermon. Wołkowatej, płodnißcha hacź w židowßkim kraju, bě pßchikryta je ßadowymi jahrodami, ß winizami, paßtwißchcźe-mi a płodnymi ßahonami. Wohßniwa zaha połodnißchich ßtronow bě tu pßches mórße wětrny trochu wußtudjena.

Dni, ßo mężu bliżaju, ßatrubichu ß trubu a mějachu na to wjeßele wobkedźowacź, ßo je wißchich khcźow wcźißni ludźo na dróhu běhachu, ßo bychu pßchicźinu taikeho žadneho wopyta jhonili. Widźachu mjes jěźdnymi mkodźenza i nahej hłowu a ß rostorhanej draßtu, ruzy na khribjecze ßwjeßane a ß rjemjenjom konjej pßchiwjaßane. Na proßchnej dróhy bě ßtoro pißcheo wot mrúczełowe procha wobdaty. Nanjeny na nohomaj a nimale bjeßmózny, wleczeßche ßo jenoż hißchcze ßobu. SSßobużelniwi ßlědowachu ludźo wojakam hacź k ßtudni ßwonka měßta. Tam ßaßtawßchi, ßtoczi pokkownik ß konja a wßchitßo druſy ßa nim. Jaty padny kaź pohkluchcźeny do procha. SSjawnje bě widźecź, ßo bě jeho ßawuttenoßcź najwypßchichi ßkhodźeůt dospika. Rad bychu ludźo bliże ßtupiwßchi jemu pomhali, tola ßebi njeßwěrchu.

Bjeßradni wokoło ßtejo pßchihladowachu, kak wojazy cźerßwu wodu ß taranow pijachu, na wobeho jatcho paß njemyßlo. Tu pßchińdże po dróhy dele ßchędźiwß ß mkodźenzom. Jeho wuhladawßchi ßamoła žona: „Hlajce, naßch cźeßke pßchitkhadźa. Nětk budźemy nětßchto ßhonicź.“ SStarz, wo kotrymž rěcźeßche, mějeßche dostojny napohlad. Běße, kudjerjate włoßy wußuwachu ßo pod turbanom a dołha, běła broda bě jemu wobliczo wohroßtka. Pomalu ßtupaße bliże, pßchetoż wón njemějeße jenoż cźeßu mnohich lět njeßcź, ale też ßekerz, pißu a wulki nóż. A widźomnje mějeßche hižo dołhi puczß bjes wotpoczinka lady ßo. Pola ßtudnje wołta ßtejo, ßebi ßhromadźenych wobhladujo. „Joßeło, luby rabbi“, ßawoła žona na njeho. „tu leži młody jaty. Wopraßchej ßo tola wojatow, cźehto je wón ßawinował a cźehto ß nim budźe.“ Wobliczo Joßeßowe ßo njepßcheměni, tola pohladawßchi na jatcho, ßtupi k wyßchej a praji: „Měr Boži budź ß tobu!“ Na cźoł iamny wotmołwi: „Měr budź też ß tobu!“ „Wy pßchißłechcze drje ß Jerußalema?“ ßo rabbi wopraßcha. A wyßchk to wobtrucźeße. „Wy macze prawje młodeho jateho, ßmějm ßo praßchecź, cźehto je ßawinował?“ „Wón je połajny mordaŕ a je chżył naßcheho nawjedowarja ßkonzowacź“, ßnapßchecźiwi pokkownik. Wßchitzy pßchitomni ßo ßtrózichu a ßobużelnoßcź ß młodźenzom poczża ßo ßhubjowacź. Tola Joßef wobhonjeße ßo dale: „Je wón ißraelßkeho pokhoda?“ Wßchcź wotmołwi: „Ja wąßche ßpiahi njeßnaju. Wón je Żid a ßyn Jerußalemßkeho wjeccha ß cźaßow Herodaßcha, kotremuž Hur rěkachu.“ Joßef pßchipomni: „Ja ßym jeho derje ßnał.“ SSe wßchcźich ßtron běchu po tutych powješćach ßłowa dźeßbracza ßtyßchecź, ßchtoż wyßchła pohnu, hißchcze ras wobkruczecź: „Ton młodźenz je ß tśchi nanoweho palaza zyhel na naßcheho nadobneho wjednika Gratuża dele cźißnył, kiž je jemu nimale nop roßraßył. So ßo ßty wotpohlad poradźił njeje, je derje. Ale ißoßtnika wocźakuje nětk cźeßke khłoßnje. Je na cźaß žiwjenja ke galeram ßaßudzeny.“

„Bóh budź jemu hnadny!“ rjekny Joßef ßłuboko hnuty. Mjes tym běße pak młodźenz, ß nim pßchikhadźaza. K ßtudni dójchoł a taran wody naczerawßchi, běße ho k jatemu podał, jo by jeho napojał. SSwoju tutu jemu nězńe na tanjo kładźo, wubudźi njeßwołoßowneho ß cźerneho honjenja a poda jemu taran k picźu. Judaß pohlada horje do lubożneho wobliczа, ß kotrehož jeho ßwinkej wocźi połnej lubożeże a ßobużelnoßcże ßtrowcźeńcźej. Wßchitke hórke ßaczucża a ßadanja ßa wjeczbu ßo jemu ß wutrohy ßhubichu. Pod pohladom tutoho młodźenza bu jaßo mjehki a nězny kaź dźeczo. Hdyž běße ßo napił, położi jemu zuſy ßwoju tutu na zaprócźenu ßtyr-wu, jo by chżył jeho zohnowacź. Potom poda ßo ß taranom ßaßo k ßtudni, wja ßwoju ßcźeru a ßtupi ßo ßadu Joßefa: Wojazy njeběchu jemu pßchi ßmilnym ßłutku njeßdźewali a wyßchk, ß lěpßchim duchom napjelnjeny, ßpadźi jatcho pßched daleječzanjom ßam na konja.

Nazareńßzy khwatachu ßaßo domoj. Mjes nimi też ßtary cźißła Joßef ße ßwojim mkodym pomoznikom. Pßchi ßtudni w Nazareńe běßchaj ßo Judaß a Marijny ßyn prěni krócź ßetkałoj.

(Pokraczowanje ßcźehuje.)

żdyn ſ najſtarſchich hoſczenzow, kiż je hižo w bitwje pola Bukez léta 1758 na ſamſnym mětnje ſtak.

S Kotez. Wojerike towarſtwo wotmě njedźelu pola dowarſcha Panizy ſwoju hłownu ſhromadźiznu. Městopſchedsyhdu ſhromadźiznu nawjedowaſche. Dokelż běſche pokładnik ſtworił, poda rosprawu wo pokładni jeho namětnik. Pſchi pruhowanju namakachu pokładnju w najlepſchim rjedże. Lětſa njewuhotuje towarſtwo ſymſki ſwjedżeń, dokelż ſu czaſy tak czeſke. Pſchi nowowóhach woſtanu hižo ſa pſchedsyhdu towarſtwa Kolja, ſa jeho namětnika towarſki Hajnza, ſa pokładnika towarſki Gruhl, ſa jeho namětnika towarſki Hoker. Saſtupnik ſa Kotezy bu towarſtwo Schniebs. S lětnje rosprawy wjeſ hižo najſpomni, ſo ma towarſtwo 60 ſobuſtawow. Loni ſtat 2 ſobuſtawaj wumrjeloj. Sobuſtawcow, kiż je do czeſkeje nuzy pſchiſchoł, pſchijmowli ſo podpjera ſ pokładnje. Dokładnje ſo rosprawjeſche wo wutworjenju nuzadotneje wotnoſći. Na kónzu ſhromadźiznu dźakowaſche ſo nowy pſchedsyhdu ſa wopokazane dowěrjenje a też wſchitkim, kotliż ſu ſo dotal wo towarſtwowe lěpſche ſtarali.

S Njeſwarzidła. Na wjeſnarſkich ſkótnych wikach běſche na pſchedań 60 proſtatow po 7—14 hr., 30 běhakow po 20—30 hr., 120 krunow po 250—500 hr., 120 ſchtuk mlodeho ſkotu po 100—200 hr. Wikowanje běſche krjenje.

S Mječ. (Sajaj we wſy.) Njedźelu poby na krótki czaſ njewſchědny hójeż w naſchej wſy. Sajaj běſche ſo ſaběžał a hanjeſche po dróhach a pućach, pſcheběża ſamo jenu wothěżu. Rosbudźene dźěći ſchnachu ſajaza na torhoſchczo. Tam ſo wón niejaſny ſawrócił a pſchepliwa ſymnu wodu Czornicu. Potom wotſtali ſo po ſamſnym puću, kiż běſche pſchiběžał.

S Woitrowa. Wutoru wotmě ſo pola naſz druhi ras hońtwa a to jenoż na ſajazy. Satčelichu ſo 56. S toho je widźeć, ſo hiſchcze na ſwérinje pola naſ njepobrachuje. Wulka liczba ſajeczkow hiſchcze tola też wucżekny.

S Njebjeleżiż. (Wojſyjetowanje hry „Sſwj. Hilżbjeta“.) Njedźelu popołdnju woſpjetowaſche ſo rjana hra ł druhemu raſej. Hrajerjo wuſtupichu ſaſo ſe ſamſnej eſkaktnoſcu, każ na 3. kralow. Ludźi běſche ſo ſaſo doſcż naſchło, woſtebje też ſchulſke dźěći. Też hrajerjo ſ druhich woſadow běchu pſchitomni. Knjes farař Mječ powita wſchitkich a rěczeſche ſaſo njes pſchedſtawkami wo ſwj. Hilżbjerce a pſchedſtaji pſchikładne jeje žiwjenje ja naſche ſwójbne žiwjenje. Tak běſche ſo też tute pſchedſtajenje derje poradżiło a ſpokojeni wróćichu ſo pſchitomni domoj. Naſchim hrajerjam žłuſcha wulki dźak a ſu ſaſo ſe pſched krittiſtim wóczkom toho a tamneho wobſtali. Njech pſchinjeſe žiwjenjeſi wjele žołnowanja ja woſadu!

Se Stróże pola Wuſlich Sózarow. Paduſchſtwa w naſchej wokolinje dźeń a bóſ pſchibéraju. To dowokaſuje ſaſo ſkroble paduſchſtwo dwe w Stróżanſkejt wobydlerjow M. B. a M. H. Wonaj kradnyſchtaj pola jenoho rěſnitſkeho miſchtra we Wulkich Sózarach dwě rózni czerſkweje koblahy. Njemóżeſchtaj ſo pak dołho ſwojeho paduchſtwa wjeſeliż, dokelż woboju lepichu. Wonaj pak móżeſchtaj kradnjenu koſbaſu hiſchcze w blíſkej ſwójniznowej jamje ſthowacż. Po ſaſatkum ſaprěwanju ſo woboju ſtónczne paduſchſtwa wuſnaſchtaj.

S Wojerez. (Ssmjertne njeſbožo na żeleſniży.) Na tudomnym dwórniſchczu ranżerowaſche w nozy cżahowy wjednik Lindner ſ Falkenberga. Jako ſo k ſwojemu cżahej wróćeſche, ſo jemu pſchi ſrażenju tworoweju woſow hłowa roſmjeże. Wo ſmjertnje ſnjeſbożeneho nana żanje żona ſ wóſom dźěcżimi.

S Wjerez. Swój 50 létny mischtrſki jubilej ſwjeżeſche wónżeń tudomny ſchewſki miſchtr Gustav Nowak. Schewſka ſcdnota jubilarej ſbožo pſchejeſche. Wona poſnjenowa jeho ſa ſwojeho ſtrſchcho a pſchepoda jemu dar a czeſny diplom ſ njemjeſkniſkeje komory w Lětnizy. — Kſkroble paduſchſtwu ſta ſo w nozy k ſrjedże krótko do 1/3 hodź. na Zyrkowiez dróży. Hižom do teho běchu ſu ſbożża, kiż ſnaſchcheża Klugez cżahnikarſkeho wobſhoda bjoła, pobſkadnu woſobu wobkeżbowali. Paduch ſ wulkim kamjenjom ſwéſchaje ſchkloſku wukładneho wokna roſbiſ, ſhwabi ruche ſ cżahnikow a nětkole rjeczaſki ſ wokna a mějeſche ſo ſ prucha. Kradnjene wéży běchu nětżeje 250 hriwnow hódne. Ludźo ſawołachu hnydom policiju, kotraż ſo ſa paduchom puſcheži. Wona faja woſobu ſe Wulkich Sózarow. Sajaj hiſchcze preje, ſo je na paduſchſtwje nékat wobdżélenu. Tuż ma ſo wunoſchk dalſchich policajſkich pſchepytowanjow wocżakacż.

S Wordy pola Mječiż. Wutoru wjecżor wokoło 7 h. woſtali ſo tu dwaſtja łéżicżowa hłożża 82 lětnje ventnarki Weihrauchowe. Tſchi běſche ſpomjana. Wudowa ſtarka wjeſak w khżéży njeſbożeſche. Nješchto nadoby w njej ſtejeſche. Tu pak mózachu wulkowacż. Wohnjowa wobora dyrbjeſche pſchede wſchim ſtużobne Lehnigkez twarjenje ſchkitacż. Khżéżka njeſbożeſe ſawěſcena.

S Mużakowa. Tudomny gratulſchtr Maks Schubert ſwjeżeſche ſwój 25 létny jubilej pſchi hrabinſku Arnimſkej małej żeleſniży. Jeho ſobudżełaczerjo pſchepodachu dachu jenu k jubilejej czeſtnu dar. — Jenu ſ poſlednich nozow dołu ſo padnych do tydomneho dwórniſchcza. Wón ſpyta ſo ſ pałkuczom dobyć ſo pokładnje. Jeho pak ſu dele nékat mylili. Sa ſłoſnikom utnaju żanoho ſlěda.

Z Łužicy

* S Wjaſoliży. Njedawno wjecżor ſta ſo tu na Zitawſkej dróży ſtraſchne wobkhadne njeſbože. Poſ ſaſkakowaſche na kolejźdnicho. Kolejźdny, kiż ſ Wjernarjez pokhadża, padże ſ kokom a ſebi ſokko moſhy iſchaſże a nop lohko napuhny. Tutón podawk ſuowa wuczi, ſo je njeſamołwnje ſadżerżenje, hdyż wobſedżerjo pſow ſwojim pſam po dróży wokoło běhacż dadża.

* Se Seiffhennersdorfa. (Ssmjertne njeſbožo.) Pjatk wjecżor namakachu błiſko Hornjeho Hennersdorfa pſchi cżeſkich miſach morweho ſtareho muża. Swéſczi ſo, ſo je wón 77létny krawc Tobias ſ Aiteja pola Litomériż. Ssmerżty běſche dźiwnuſchcż, kiż pytaſche a pſchedawaſche ſela a ſebi ſ tym troſchku pjenjez ſaſłużeſche. Wón bydleſche w domje ſa khudych w Etbawje. Wón je najſkerje ſ pſchenapinanjom wumrěł. Pſchi padnenju běſche ſo Tobias na cżole ſranik.

* Se Zitawy. W ſżuſżodnym Małym Schunowje mějeſche hrażanje ſ revolworom cżeſke ſcżehnki. Mkody pachoł W. H. pokaſowaſche ſwojemu pſchecżeſnjej buhonowy revolwer. Pſchi tym ſo ſ njeſwěſczeneje bróńje wutiſnje puſcheżi. Kulka ſlecża wobſedżerjez revolwera do wóczka a ſranjeny ſo bjes wědomja ſwjeſy. Dżełaczerſky ſamaritkjo dowjeſechu cżeſkoſranjeneho do Zitawſkeje thorownje. Tam wón hižo ſa krótki czaſ wumrě, ani ſo by wjazy wědomja nabył.

* Se Shorjelza. Pſchi wólbach do ratarſkeje komory woteda ſo w městze Shorjelzu pſchi 207 ſapiſanych wocżerjach 52 hłoſow. Liſczina nazionalſozialiſtow doſta 13 a liſczina landbundu 39 hłoſow. Wobdżélenje pſchi wólbach wuczinja potajkim 25 prozentow.

Poslednja khwila a pohrjeb dr. Josefa Scheinera

Dr. Josef Scheiner hižo pjches 4 léta khorjeſche na rosbutkotej płuzow tak ſo dyrbjeſche pjcżo w Tatrach hladacż wuſtrowjenja. Krótko do hód nětko nahle ſkhori na ſahorjenje płuzow. Khoroſcż njeſdaſche ſo bycż ſtrażona, hiſchcże w poſlednich dnjach lékarjo myſlachu, ſo budże mózno wukhowacż żiwjenje. Tola póndżelu rano w 3 hodź. wón ſemrě.

Pohrowanje wotměje ſo pjatk 15. jan. popołdnju w 3 hodź. ſ domu Prażſkeho Ssokoła pſchi wobdżélenju ſokolſkich organiſazijow, wójſka a wulkeje liczby wicheliach ſjenocżeńſtwow. Pſchewodżenje pójdże pjches Zitnu, Schczżpanſku wulizu na Wjażkſawkſke namješto a po Fochowej dróży na namješto krala Jurja a wottam ſo kaſchcż bjes pſchewoda pſchemjeſe do krematorija. Ssobotu budże żarowanſka żwjatocżnoſcż w pantheonje. Narěcż ma tu prof. dr. Praſak. Cżeło dr. Scheinera je na marach wuſtajene w domje Prażſkeho Ssokoła.

*

Pſchedſtojnſtwo Lużiſko-Sserbſkeho Ssokolſkeho Swjaſa ſeſdże ſo wcżera ſrjedu wjecżor 1/49 hodź. w Sserbſkim Domje k wurjadnemu poſedżenju. Br. ſtaroſta Jakub Schajba ſdżeli frudnu powěcż wo ſemrěcżu br. dr. Scheinera, ſtaroſtu Swjaſta Sſlowj. Ssokolſtwa a Ssokolſkwa cżeſkeho naroda; ſpominaſche we wuſnamnych ſłowach na njeho a jeho dżeło. Wobſamknu ſo, ſo pócżeſte Lużiſko-Sserbſki Ssokolſki Swiaſk delegaziju do Prahi, kiż ſo wobdżéli na pohrjebnych żwjatocżnoſcżach.

Wusudźenja

Krajny ſud w Budyſchinje.

K cżeżkim pukam běſche dóſchło 4. ſebtemhra wjecżor wokoło 9 hodź. na dworje gmejnſkeje khěże w Khwaczizach mjes dźěłacżerjom Guſtawom Nowakom, dźěłacżerjom Henczlom a bjedarjom Koppom, kiż tam bydlachu. Nowark a Kopp woteńdżeſchtaj ſ jenym kloczjom, Henczel je ſchtyrimi kloczemi do ruki. Nowarka běchu wobſtorżili, ſo je tamneju ſkalał. Mjenowany dżeń popołdnju běſche ſe ſwojej żonu w Boranczach pobył a rubu pſchedawał. Wjecżor ſo njepſcheczełeju ſmuſnjenej ſtronje do ſo daſchcel. Hižom pſchi jednanju pſched Budyſkim hamtſkim ſudom 27. pſkowa 1931 běſche Nowark wobkruczał, ſo ſtat tamnaj jeho na diworje nadpadnyłoſ a jeho ſ klumpachom a khoſchczom ſe pſchebiłoſ. Je ſo pjecża wo pſchihotowany nadpad wjecżywoſcże jednako. Wón pjecża njeſ nóż pſchi ſebi měł. Po jeho pſcheſwědczenju je pjecża Kopp ſ nożom ſa nim a pſchi cżmě ſo pſchehladajo też ſa Henczlom kalał a ſo pſchi tym ſam ſranił. Henczł a Kopp pak wudawaſchtaj, ſo je Nowark nóż wucżahnył a ſe nim kalał, potom ſtaj ſo pjecża hakle wobaraloſ. Hamtſki ſud běſche Nowarka ſa winowatkeho ſpóſnał a jeho dla ſtraſchneho cżełneho ſranjenja k 3 mježacam jaſtwa ſaſudżił. Nowark ſo pſchecżiwo tutomu wuſudej powoła a mjeſchcze wuſpěch. Mała khłoſkaſtka komora krajneho ſuda pſchi wuſudu ſobotu 29. hrudnika

Hypotheki

w kóždej wysokosći k wotstorćenju abo k nowotwarej, kaž kredity na wěstosć nadoby na dłeši abo krótki čas z privatn. ruki spěšnje přez

K. Großmann w Kamjencu

pódla „złoteho słónca“

Sobustaw krajneho zwjazka němskich privatnych podawarjow pjenjez. Telefon 808

Poručamy wulku dźělbu

žonjacych a holćacych

mantlow

ze židu podšitych, wurjadnje tunjo hač do **60%** w płaćiznje zniženych

Wobkedźbujće wukładne wokna!

Tworykupne towarstwo

z. dr. z w. r. w Budyšinje

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony“

wosobny frizěr za knjezow, knjeżny a knjenje

zhotowja wše włosowe dźěła kaž wotfihanje po wašnju bubiskim a paźskim (Bubi u. Pagenkopfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow. Najspěšniše a perjadne poslužnje. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Tu su naše płaćizny

Punt z rukow. čisteho šmalca	jenoż	—.50
Punt čerstweje margariny	jenoż	—.36
2 pt. bow truskalcow. konfitury	jenoż	1.20
Punt dobreho měšaneho sadu	jenoż	—.50
Punt dobrych słowkow	jenoż	—.25
Punt sněhběł. jabłuk. rynkow	jenoż	—.75
Punt muki „Kaiser-Auszug“	jenoż	—.25
Punt pšeńčneje muki 000	jenoż	—.22
Wulka tyza měšaneje zeleniny	jenoż	—.50
Punt łamaneho rajsa	jenoż	—.14
Punt połneho rajša, hładkeho	jenoż	—.20
¼ punta mlět. čorn. popjerja	jenoż	—.38
¼ punta měšaneje korjeniny	jenoż	—.35
5 puntow hejduški	jenoż	1.50
10 puntow cokora (bjez rabata)	jenoż	3.55
10 jerjow	jenoż	—.38
10 wulkich jerjow	jenoż	—.50

Płaćizny za naš paleny kofej smy zniżiłi!

6 procentow rabata

Thams & Garfs

na Hłownym torhošću 8

Hładaj tola te njewěrjomnje tunje płaćizny za kajkosłne twory w Seitendorfskej tkajeńi

Budźemoj za wšě naju nalutowane pjenjezy tam twory nakupić, potom smoj naju pjenjezy najlěpje wužiłoj.

Wulke inventurske wupředawanje

Započatk 15. januara 1932

Twory ze samsneje tkajerńe direktnje na přetrjebarja! ★ Twory cuzeho zhotowjenja dla wulkonakupowanja po časej přiměrjenych płaćiznach!

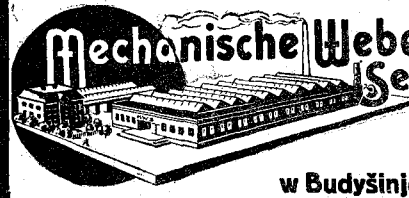
Naša wosebitosć: **łožowe tkaniny / wupjerki / šatowe tkaniny**

Kupuj pola nas lutuješ pjenjezy

Někotre přikłady:

Kuchinska twjelka jena —.12	žonjaca košla z bohatym wušiwanjom jena —.64	flanell za pyjamy, rjane mustry, 3 m kup. —.95	mužace podš. spódnje kholowy, r.epikojte 1.18
mužace nohajcy por —.19	šatowy batist we wšěch n.-časn. barb. 2 mtr. kupon —.72	běl. kóperowy barchent, 2½ mtr kupon —.96	běła mužaca košla 1.48
žonj. nohajcy wumělska płóčliwa žida por —.54	linon kruta twora 80 cm šěr. 3 mtr. kupon —.87	zefir za wobleki, bluzy a fale 3 mtr. kupon —.98	žonjaca košla z běłeneho kóperoweho barchenta 1.64
linon. hłowak 80/80 cm jedyn —.62	košl. flanell 3 mtr. kupon —.89	linonowe łož. plachty deriebělene jena —.98	linon 130 cm šěroki hodźi so derje za łož. šaty, 4 m kup. 1.98
košlowe tkaniny 80 cm šěroke 3 mtr. kupon —.62	módrociš 70 cm šěr. za wobleki a fale 2½ mtr. kupon —.94	šlypfry z wumělskej židy r.epikojte, wosebje krute 1.08	lin. łožowa garnitura 1 posłešco 130/200 1 hłowak 80/80 z wušiw. zasa.ikom 3.25

10% Na tute njesměrnje tunje płaćizny hišće **wosebiteho rabata**

Jara wulke dźělby wołmjanych tworow štrykowane lacy a pulovry za mužow, žony a dźěći po płaćiznach, zo so kóžd. wopytaŕ dźiwa

Předawarnja:
w Budyšinje na Moltkowej drózy 6

Pjerjonjepřepušć. a prawy

poslešćowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šěrokosce runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawoblekowe zbytki

Hilger
na Seminarskej hasy 2

Pytam čistu, nje niže 18 lět staru

domjacu holcu

k 1. februarej do rěznistwa

Emil Stephan w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 18

Kofej, kakao kolon. twory

KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Serbske tačele

(Gramofon Platten)
ma na składže

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Kola Kolowy gumi; Kolowe potrjechy

tunjo pola

Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjentn. h. 16

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswětlenje blida abo ½ zalutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupće ponodobne, hubjeńše wěcy. 1.50 2.— hr. Wustajene we wukładnym woknje

elektriskeho wikowarja PAUL

w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Inventurske

wupředawanje

Wot 15. hač 28. januara

Mój hobrski skład **mantlow, wobłokow, kostumow, bluzow** a **tkaninow** předawam po płaćiznach, postajenych po mojej zasadze:

Durbi so wuprózdnić!

PAUL OTTE

na Žitnej hasy 10 Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

Am 15. Januar beginnt mein

Inventur-Ausverkauf

Martin Jähne, Schülerstr. 9

Přiłoha k čisłu 11

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 14. januara 1932

Nowy dźěłowy hamt w Kamjencu

Schtóž po Raušćhej dróhy w Kamjenzu dźe, tiš ho wot płunaŕnje k kwórnišćeju cźehnje, wuhlada na prawiwy rjany monumentalny twar. Pjched tźěłami bě to stare póstarstwo (Posthallerei) a słónčnje we wobšérnem dźěłstwje ratarja Wolfa. W dyrbjeńtym pjcheźadźowanju kupi němšći wuslaw zyłu leżownosć a pjchiprawi tu **dźěłowy hamt**, dokelž dotalny pśikpokas dźěła (Arbeitsnachweis) na Angeru nihdźe njedóstajasche. Tutón hamt je drje jenički w žiwótstwje němšteho wuslawa (Reichsanstalt) w Sakśej, tamne 34 žu we wotnajatych rumnosćach samóstejene.

Saudźenu pondźelu popołdnju bě nětko k. direktor Zergiebel sastupjerjow nowinarstwa pjcheproša, so bychu jej dokónčny twar bliže wobhladali a zyłe wuskowne sarjadnistwo a dźěło nadrobnišcho jesnali. Dotalne khěže dyrbjachu žo nowemu samérej pśichimérjene wutwaricź. We hłownym twarjenju nadeńdźemy 14 rumnosćow sa 35 pśichistajenych (6 dźěłaju hišće swonka zentrale) a mnoho khamorow sa akty, khartu, liśćiny a dopišy. Pśiches dwór dóndźech k žurli, khdyž ho pjenjesy wupłacźuja. Wšchudźe jewi ho organisatoriski duch po sašadze: Čaž su pjenjesy.

Sławny pjchipokas dźěła bu w Kamjenzu hižo 1916 sarjadowany, potajtim wošrjedź wójny. S jeje słónčnjom rosćejsche bjesdźěłosć a licźba dźěłoptazych dźeń a bóle. Spomožeriski wotdźěł bě najprjedy hamtstemu hejtmanstwu pjchidźěleny. Po cźasu ho tak rosmnoži, so dyrbješe ho šamostatny sćinicź a ho pod hamtskim hejtmanom Vitzthumom dźenšnjischemu direktorej pjcheposła. Po inflazyji ho situazija połepšchi hacź do 1927. Wo tutoho léta ho położenje bjesdźěłnych ś kóždym dnjom pohubjeńšchi. Najlépje je je ześěhowazeho pjchehlada widźeć:

W haprleji 1928 mějachmy	395	dźěłoptazych
w dezembru 1928 mějachmy	4936	„
w haprleji 1929 mějachmy	2760	„
w dezembru 1929 mějachmy	6090	„
w haprleji 1930 mějachmy	5396	„
w dezembru 1930 mějachmy	8628	„
w haprleji 1931 mějachmy	7745	„
w dezembru 1931 mějachmy	10 356	„

Podobnje je ho licźba podpjerow dostawazych wuwiła:

W oktobru 1928 běše jich	977
w dezembru 1928 běše jich	3958
w juliju 1929 běše jich	1132
w dezembru 1929 běše jich	3281
w novembru 1930 běše jich	2813
w dezembru 1930 běše jich	3125
w auguscze 1931 běše jich	1524
w dezembru 1931 běše jich	2358

K tutym pśichidružichu ho dostawaro krisoweje podpjery. Tucźi wucźinjachu

w oktobru 1928	44
w dezembru 1931 pak	3009

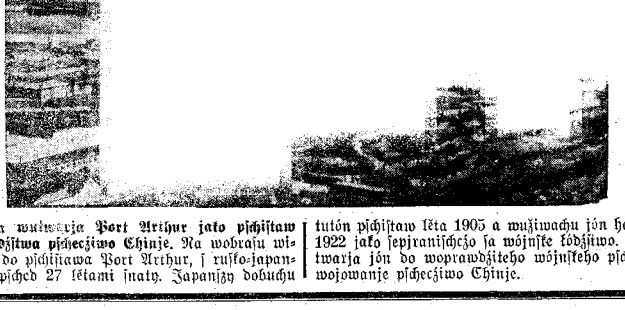
W spomožeriskej podpjerje (Wohlfahrtsunterstützung) běchu jich w januaru 1929 jenož 70, w dezembru 1931 pak 1717. Najwjetšcha licźba podpjerazych bjesdźěłnych (śeź w krišy) bě w měrzu 1931 a wucźini 7471. Hacź do dezembra 1931 je ho licźba wo nimale 2000 snižiła hacź na 5562. W lécze 1931 běchu podpjeru namjetowali 21 724 a w krišy 12 882, wicho dohromady 34 606 wozobow, potajkim w pśiceréšku wšchédnje 115.

Wudawki w lécze 1931 stajichu ho sa bjesdźěłnych 2 121 966,85 hr., w krišy 1 485 938,49 hr., ja krótkodźěłazych 71 632,78 hr. Dźěłowy hamt teź ja swojich podpjerazych pśichinoješki sa thorobnu kašu płaćźi, tohorunja sa pśichistajenych a sa invalidu, to wucźini w sajchłym lécze 329 931,63 hr. Na 1000 ludźi žu wob léto ś wucźinjenjam sarjadnikeho wubjerka, tiš ś 5 dźěłodawarjow, 5 dźěłaćerjow a 5 sastupjerjow wyschnosće wobsteji, ho pśiceźiwjeli.

Hižo ś tutych licźbow widźi kóždy wobšérne dźěło hamta, tiš je jenički w Sakśej, kotryž ho ś mjesami hamtskeho hejtmanstwa Kriechi. Te ma pśichi 696 tóšnych tilometrow 77 500 wobydlerjow a mjes tutymi 25 000 dźěławych mozow. Sajmanwy je podźěł jenotliwych powołanjow. Tak měrjeśe tehdyłowa branža 1930 na 5706 dźěłaćerjow (mjes nimi 800 domjazych), ratarstwo 4000, ratarstwo a senźu dźěłaćerjo 4100, — nastupajo mjdu žu tucźi wuwažni —, bale hórnizy, kowowa a drjewowa industrija a dr. Byrnjež krajny pjcherěš podpjerazych bjesdźěłnych 15. dez 1931 na tyšac 28,6 wucźinił, staji ho w Kamjenskim wokrjeżu na 32,9, w krišy je hišće hórje. Pjcherěš wucźini 32,8, tu pak 38,8. Pśichi tym je we wokrjeżu wjele ratarstwa. Njejžu je ženje myślili, so mohło w nim bjesdźěławosć nastaś. Tola ju mamy. W ratarskim wotdźělu nałpomni pśichistajeny, so teź žerbšće žony a hólzy (wošebje klóšchtrizy dźěłaćerjo a ś kupjele) we swojej narodnej drasze wobras we hamcze wožiwja, šchtož pśched tźěłami waśchnje njebě. Tak jerje ho bjesdźěławosć do wšcheś powołanjow a worschtow.

Kelko dźěła ho tam wukonja, spóznajeśch hatle, khdyž do jenotliwych wotdźěłow pśichódźeśch, kajki pucź ma tón hicź, kižo ho sa dźěłom prajscha abo žej podpjery wuzada. Wobaj pśchepytałaj ho hacź na wutrobu a jérceń a kóždy dóstanje žwoju khartu, khdyž pak je wicho zapisane. Tamniska kartoteka je runjewon pśichkładomne. Ma jich 17 500 tajkich zapišow. Ssu po powołanjach a jenotliwych płaćenjach sarjadowane. Tajke wobsteja we Kamjenzu, Połčnizy, Wulkich Rědarjezach a Kinsbórtu. K nim pśichdruži ho 13 „létazych měšnow", khdyž maja bjesdźěłni podpjeraju ho samokwjeśi, ichtož ho jim ś tym wołoži. Stanje dźěła ho teź, so chcedźa dźěło pytaju a podpjeraju pśichistajenych w dźěłowym hamcze myliśi a tak jemu nětchto wulkutaźi, kaž nam na wschelakich pśichkładach pokasachu. We wichźem je kruta kontrolla, so jedakoju ho na njejprawne waśchnje wobohaćiśi njemóža. Pśichistajeni pśchepytuja tajkich hospodarske położenje a wobstejnosće nadrobnje.

Khdyž mašch hłubšcheho dohlada do zyłeho dźěła Dźěłowego hamta a jeho organisazije, dha ho njedźiwaš, so ma telko pśichistajenych, kotrychž licźba ho hodźi po potrjebje pomjeńšicź a powjetšicź a so bě jeho powjetšenje jara nužne. Potom steja tute dźěłowe hamty we žiwitu mjes žobu, so móża žej pśchi wuždanju wšitkych dźěłaćerjow žej jedyn druhemu wupomhaś. Swjetścha žu ś nimi powołanjte saradźerske sjednoćene, kotreż spomóžnje skutkuja pśchi pśchedewsaću powołanja sa je schule puśćejcych dźěći. Nětcźišchi problem bjesdźěłnych njemóžemy žej ześoro wjazy bjes dźěłowych hamtow myślicź. Jim mamy ho dźakowaś, so žadyn chaos njeśinjeźi w rozdźělenju dźěła a podpjerow. To by našche hospodarske a politiske położenje wo wjele śhórschiło, haj ke katastrofje wjedło. Tuž chcemy dźakowni być, so mamy tajke pśichkładomne dźěłowe hamty, kotreż njestroniśiwy žwoje wobšérne dźěło k žbožu jenotliwza a zyłeho stata wukonjeja.

Japanska wuliwarja Port Arthur jako pśichistaw wójnskeho kódźtwa pśicećiwo Chinje. Na wobrazu widźimy jaśeło do pśichistawa Port Arthur, ś rusko-japanskeje wójny pśched 27 létami znaty. Japanjozy dobuchu tutón pśichistaw léta 1905 a mužiwachu jón hacź do léta 1922 jako sejsranskiczo sa wójnske kódźtwo. Nětko wutwarja jón do woprawdźiteho wójnskeho pśichistawa za wojowanje pścheciwo Chinje.

Lubušk

Raicharan běše jedyn z kralowych słužobnikow. Wón započa swoju dźěławosć pśi dworje z dwanatym žiwjeńskim létom a słužeše swojemu kujezej ze wšej swěrnu. Po tym hač bě so w palacu pryne narodźił, sta so Raicharan z njewólnikom jeho majestoseje dźěśeca. Raicheran činješe wšitko za swojeho małeho pryneca. Wón zběhaše jeho wyscko do powětra a mjenowaše jeho z najslóšnimi majkankami, pśetož jeho majestosć dźěćo wjeseleše so tak jara nad jeho pśicowanjemi, jo zabawjeć. Bórzy móžeše dźěćo łazyć. Khdyž běše wono pod dohladom Raicharana do kuślkow zalězło za nim so rozhladujo, běžeše Raicharan k njemu z lubosće so zyblacymaj ćornymaj wóčkomaj a rjekny: „Mój jenički, modlenja dostojny lubuško!"

Jónu poda so kral do Kalkutty, tamneho wulkeho města, a domoj so wróćiwši, pśinjese wón za swojeho synka rjane wěcy sobu: mały wozyčk, sukničku ze žołteho atlasa, ze złotom wobšitu čapku a złote naručnički a pjerśćenje wokoło kulkow, kotreż wjesele śćerkotachu na tolstymaj ručkomaj a nóžkomaj lubuška. Raicharanowe wobličo swěśeše so z hordosću, jako wón wozyčk zastorči, zo by swojeho lubuška wuježdźował.

Přińdźe deščikowy čas léta, a wón pśinjese torhace réki a powodźenja. Woły stupachu pśez brjohi a žołmy ješća so pśiwalachu.

Ale wjedro so połepši, a jeneho dnja chcyše lubušk być wokoło woženy. Wón zalěze do swojeho wozyčka a Raicheran dyrbješe jeho wozyć. Powětr běše miły a bě cicho. Nadobo pokaza lubušk z porsćikom na stronu prajiwši: „Sau-na, jana wéta!" Wosrjedź mazanecje łuže steješe kóčjacy štom. Ale Raicharanej njechaše so hač do koleń we błóće łazyć; tehdła wotmołwi wón, na ptačka pokazawši: „Ow, podźiwaj so jenož, mój lubuško, na rjane ptačatko!" Ale jeho majestosć dźěćo njepśeješe sebi ptačka, ale chcyše měć kwětku. „Jana wéta", mužik zawoła, „ja měć wětu!" Tuž dźeše Raicharan: „Derje, mój lubuško, wostań potajkim pěknje w twojim wozyčku"; a Raicharan brodźeše do žumpawy. Hnydom po wotkładze Raicharana zaleže lubušk z wozyčka a běžeše k rěcy. Widźeše so walace, kluskotace, jeśćojte žołmy. Wěrješe, zo su to ręčne dźěćatka, kotreż čekaju wot doma. Z rozbudźenosću skakotaše jeho wutrobička. Zdaše so jemu, jako bychu ręčne dźěćatka jemu přiwołale. A wón běžeše k nim ...

Raicharan bě natorhał kwěćel z rjanych kćenjow štoma. Jeho wobličo pokrasnješe posměwk, a wjesele nawróći so wón k wozyčkej. Ale k njemu dokročiwši, njeběše nichtón we nim. Raicharan běhaše pytajo do wšěch stron, a jeho wutroba pukotaše ze stróželemi. Wšudźe wołaše wón wótře: „Lubušk, knježe, mały lubuško!" Ale žaneje wotmołwy.

W kralowskim palacu počinachu wšitcy być njeměrni, dokelž Raicharan z małeju pryncom tak dołho wuwostawaše. Kralowna wupósła muži z latarnjemi, zo bychu pytali. Skóńcnje Raicharana namakachu. Wón běhaše pśi brjozy réki, stajnje horje a dele, pśi tom njepśestawajcy wótře woławši: „Lubušk, knježe, mały lubuško!"

Jako dowjedźechu jeho skóńcnje z namocu do palaca, padny wón kralownje k nohomaj. Móžeše jenož rjec, zo bě so lubušk zhubił. Kral a kralowna přiwołałaj Raicharanej płaco: „Ow, wróć namaj jeho. Wróć jeho!" Raicharan biješe sebi z pjasću wo čoło — a wuhnachu jeho z palaca.

Wróći so do swojeje ródneje wsy. A mohł rjec, zo by we swojej nuzy być dobreje mysle, sta so, zo narodźi so jemu w małem domčku strowe dźěćatko.

Najprjedy njemóžeše Raicharan swojemu synkej do wobliča pohladać. Ale jako wón započa po zemi łazyć, a w kućikach pytawši so za nanom rozhladować, a jako wón jeneho dnja „pa-pa" zawoła, tu hrubny Raicharan za swojim dźěśeom a wokoseše lubuju — haj, lubuju — swojeho samsneho lubuška. Zbóžnosć bě so zaso k Raicharanej wróćila. A tu přińdźe jemu teź nadobo myslička: „To je mój mały knjez. Je do réki šol a so w mojim samsnem domčku zaso narodźił. W tutom padže dyrbju być wobhladniwiši. Wón je syn krala."

Raicharan kupi wozyčk a sukničku ze žołteho atlasa a čapku a śćerkotace pyšeńki. Lutowaše jenož za swojeho lubuška. Předa swoju leżownosć, přesydli so do Kalkutty, hdźež dźěłaše pilnje jako słužobnik, jenož zo by mohł swojeho syna do šule słać. Tradaše z hłodom, zo mohł so hólčce derje najěść. Rjekny: „Ha, mały knježe, sy zaso přišoł, zo by mi dał druhi wuhlad na zbožo. Njesměm přidać, zo někak cerpiš." A za cyły tutón čas bolešo Raicharanej ze lubosće wutroba.

Raicharan zestari. Syn by jemu dyrbjał pomhać, ale Raicharan měješe swój wotpohlad, kotryž chcyše zwoprawnić. Jeneho dnja wza wón hólca sobu na pućowanje a dowjedźe jeho do kralowskeho palaca. Kral a kralowna plakaštaj přeco hišće přeswojeho zhubjeneho syna. Raicharanej dowoli so, pśed trón stupić, a wón dowjedźe hólca ke kralej a kralownje. „Je to Waš syn," Raicharan dźeše, „přiwjedu jeho zaso."

Bjez słowa, jenož wysk wjesela wustorčiwši, wobja kralowna hólca, košeše jeho wlosy a jeho čoło a hladaše jemu do jeho zadźiwanoju, njeměrneju wóčkow.

Tu dźeše kral z krutym hłosom k Raicharanej: „Sy hólčeca kradnył. Njemóžeš tu wostać." Raicharan znapřećiwi: „Sym stary, ow knježe, na koho mam so wobroćić? Njeje žiwjenja, kotreż by nětkole wo mnje rodźił." Wón pohlada na swojeho syna. Hólčec steješe z pozběhnjenej hłowu. Wšše hordy na to, zo słuša kralej. A z tutej hordosću dźěše wón ke kralowskemu nanoj: „Nano, dań jemu nješto njecoz."

Khdyž Raicharan tole zasłyša, wobjekny wón dospołuje. Pohladny swojemu lubuwanemu synej hišće posledni raz do wobliča a pokiwiwši so, wón wotchódźe.

jkc.

Samota

„Won do swéta mje honi a céri, što chcu tu za kachlemi sydać a čas přespać.“ Tak a hinak słyšiš młodych a starych rěčeć. Wulka wjetšina čłowjestwa so samoty boji, zo by jich mohła z čežkimi myslemi dusyć, zo by snadź swědomjo woživiło abo zo by jim tón abo tamny swjedženi rubiła. Wulka wjetšina čłowjestwa tak jedna a wulka wjetšina čłowjestwa nima swojeho samsneho stejnišća, nima duše, kotraž by so runała njepřewinjomnej twjerdźiznje. Nawopak, jenož jara mało jich je, kiž steja njepowalnje, kruče kaž skała, w žołmach khabłaceho, njeskrućeneho čłowjestwa. A to su wjednicy swéta, wjednicy čłowjestwa. Jara wjele, je-li mi wšitcy tutych muži a žonow su w samoće nadobyli toho, štož jich pozběže nad wěsdny lud. To su byli ludźo, kotřiž su zwodpřědka, hižo z młodosće sem něšto chcyli, swoje ideale měli, mjez tym zo tamni wšitcy k wulkimi ideałam scyła žaneho pohona nimaja, telko energije a wole ani njespłodża, zo bychu sebi šěrši horicont a sylnišu powahu k wobknježenju a předobyću nadawka žiwjenja stworili.

Naš Knjez a Zbóžnik, najsławniši a najdospołniši muž, kiž mjez nami tu na swéće přebywaše, je třiceći lět dołho, skoro cyłe swoje žiwjenje, docyła njeznaty w Nacareće přebywał a njeje za cyły tutón čas zjawnje nič jako Zbóžnik a wumóžnik swéta skutkował. Jenož tři krótke lětka je zjawnje wustupował, zjawnje rěčał. A w tutych tśoch lětach je lud k sebi putał, haj samo do pusćiny wjedł, jenož ze swojeje samsneje mocy. Tak bě woblubowany; zo jeho za krala wuwołachu, tak bě zacpěty, zo jeho křižowachu. Wězo, wón to dokonja, dokelž bě Bóh. Tola tež hišće w swojim zjawnym žiwjenju so husto w samoće posylnješe, khodźeše do hór a do pusćiny. Tam samołutki z Bohom, swojim Wótcom, so rozmołwješe w modlitwje a w rozpominanju. Tutón nadobny přikład sta a tysacy přeco séćhowachu a dźensa hišće séćhuja. Někotra maš je klečo w ćichej hodźincy, hdźež duša ze swojim stworićelom rěči a so wujedna, začuła, kak w samoće je Bóh nam bliši hač w harje a holku swéta, hdźež djadoł knježi w zawjeselenjach a njekhmaństwach. Kotry z nas so rady w jstwićcy njezamknje, hdyž chce jónu wo sebi myslić, hdyž chce so spóznać abo hdyž chce jónu prawje derje něšto sebi překlasć, něšto napisać. Kelko rjanych, ćichich małych kućikow mamy, hdźež je tón abo tamny něšto wulkotneho sebi wumyslił, něšto hódneho zhotowił a čłowjestwu přepodał.

Samota zamóže pak tež čłowjekej škodźić, dokelž wón wo myslach druhich ničo njezhoni a njewě, što so wokoło njeho stawa. Wón je bojazliwy, dokelž žadyn zwisk ze swojimi sobučłowjekami nima.

Z toho spóznajemy, kajki wulki dobytk samota ma. Nawopak, kajke njedostatki samota na čłowjekow wuskutkuje. Tola wuživajmy ju w prawej měrje.

Jan Rjenč.

27 000 čłowjekow so zhubili

Hač dotal wěrjachmy, zo je mjez europskimi hłownymi městami London, hdźež zhubi so dźiwajo na hobrski přestrjeń města najwjac čłowjekow. Nětko pokazuje pak statistika zhubjenych w Parizu, zo je so jenož w běhu posledneho léta 27 000 muškich, žonow a dźěći jako zhubjenych zamołwiło. To wozнamjenja porunjo předkhadźacemu lětu stopnjowanje wo 7000 wosobow. Zastojnicy, kotřiž maju nadawk za zhubjenymi w Parizu pytać, praja, zo je so jich dźěło wosebje w posledním času njesměrnje nakopiło.

jn.

Namakarź złotoweho kraja

Na jenđźelšej kupje Man wumrě njedawno woprawdźity łakłaćer dźenźnišcheho žwětowego města Johannesburg, Frederic Stuben, 80letny, w najwjetšej khudobje. Tutomu muježej by mohło być spožčene, bohaty wumrěć, ale won je typiski pšichłap njespodatka, kotryž ma wšitke możnosće w rukomaj a kotremuž wone tola ničzo njepomhaju. Narodźiwšchi so w Kaplandźe pšihiđe won jako šarmać do tehdy hišće zyłe njesmałych krajin, hdźež potom tak njesłónčnje wjele złota namakachu. Stuben měješe hnydom šaćuneje, jako do tuteje krajiny pšihiđe, so je jemu bohata na złotowych połkadach. Chromadnje je swojim bratrom pšehonjeđže won wšchelake posłyšł, a hižo sa někotre měsazy bě won pšechodźeny, so nješe je w swojich nahladach mylił. Tola pobrachowaše jemu wěso sa smyłkłapotne dobywanje złota na połkach, kotrejž su k tomu nusne. Won poda so tehdoła z dulu złota do Pretorija, pokaza preźidentej swój połkad, jeho sdobom proźiwšchi, so chyłł jemu dźěłaćerjow połpłaćeć. Knježerstwo njemóžeše so wěso hnydom rozsudźić; jednanja wotstorkowachu so dźeń wote dnja, tak so šłubi Stuben swoju ześerpnosć a wróći so ś prósdnymaj rukomaj sa k swojemu bratrej. Ale jako do woneje krajiny pšihiđe, namaka tam hižo zyłu hromadu złanow, kotrejž běchu jemu dospołnje njesłuśe wosobły natwarile. Powześć wo drohotnych połkadach w semi bě so jara spěchnje rozsćerila. Wórły nasta zyłe město złanow, kotrejž pomjenowachu Johannesburg. Hižo léta 1886 běchu na někotre sta kilometrow dołha złotu žiłu storćeli, a někto pšichładźowachu je wšchěch złoty ś cźrijóbami vujerjo sa złotom. Stuben žam njemóžeše dosć pjenjes, so by sebi połkady šwješćiwšchi krajinu na złotnym, kotruž bě wuzhłađił. Sdźerjeny wobrocźi won krajej thrihjet, hdźež sebi druhi bohatstwa pšihiđowachu, ś kotrychž by jemu po prawom dyrbjał wulki dźěł pšihipadnyć. Won sażydli so někto na kupje Man, a poměrnje małe samożenje, kotrejž bě sebi se złotoweho kraja hobu pšinjeseł, pšeceźimichu jeho žywjenje cźerpjejše won nusu a njemóžeše so ani wjazy najeść. Hakle někotre, pšihi jeho žmjerći, so na njeho dopominaju a maja wotpohlad, jemu w Johannesburgu pomnik postajić. Pšecyo něšchto.

jž.

Přilopk

* **Zwólbu** sadobywarjow zajeli. W Schećećinje je so polizaji poradźiło, wusćehnjeć rubježniku zwólbu. Sachu 12 sobustawow teje zwólby a 23 pšechłoworjow. Wjednik zwólby běšche rěznik Nzepik. „Jednaćeł“ zwólby běšche wobkhodny pomocnik bjez dźěła Bratsch se Schećećina. Zwólba bě słuchała pšes 53 padnschinow a rubježnych nadpadow. Wulki dźeł dobytka, mjez nimi 25000 hołowych pjenjes a 5 autow, možachu rubježnikam jasny wotewjeć.

* **Dobrišt pomnik Lenina w Leningradźe.** Pšchoł Leningradźi pšichstaw mi so postajić Leninowy pomnik, kiž ma być wjele wjeršchi, dyž snata postawa Swjobody we Newyorkim pšichstawuje. Pomnik ma sdobom słužić jako świećłownja. Hižo so nadźijeli za pomnik wotekdawaju. Pomnik ma so postajić pak pola Njewskich wrotow pšchi spocźatku mótšeho salima abo hrjedź pšichstawa. Wo rańu pomnika rosćuđża schtyri brigady rěžbarjow, motorjow, architektow a inźenjerow. Dwě tajkej brigadje dźěłatej tež w Moskwje. Mjez dźěłaćerjestwom Leningradźeho pšichstawa hižo so japaćeli sbércej sa twar tutoho pomnika.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Bjedrina Budyšinje. — Za nawóški: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 14. wulk. rožka 1932:

Wčerawše ! urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	46,95
1 jendźelski punt	14,35	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	81,97	100 franc. frankow	16,50

Statny ratajski ministr dr. Schiele je pohonjał, so měł so naich stat šam jeźiwicź. Naiche ratajstwo dyrbjało tylko naplodźicź, so by lud a kraj se wschej jeźiwjenskej potrebnosću sastarało. Tutón nadawk hodźał so dopjelnicź, hdy by stat niz wulke knjeże dwory špěchował, ale se tychćemi šrědkami nastupił puć kruteje a šrěd samera wšitkich, prosćeje woprawnjeje burstoje politiki. Wobsahna tarifowa a sozialna politika staj ratajstwu tajke cźeże napołożiłoj, so pod nimi hinje a pada. K temu pšichinđże hischcze njeniespśiwna dań. Wschě te małe a wulke šrědki wot stónczenja wójny hacź na dźenźnišchi dźeń, njesamóchu nasche burstwo pšched sahubu wutkowacź. Schtoż njeje k žiwjenju khmanz, njebodźi so kunschtnje sdźerjeć, to dyrje je wěste. Pšchi stónczenju wójny trjebachmy rasum a wuspěchi šrědi wěstu sapodźiwku politiku. Burskemu borskej dyrbjeschće so możnota poskicźeć so jako ratarjo a burjo sażydlicź. Spocźatki k tomu drje mějachmy ale bohużel njebě niktóre rajnebo wjedniła na prawym měsće. Tu njedyrbjeschće so jednacź wo žane sozialisowanje, ale sażydlenje burskeho dorosta kaž je tajke sażydlenje Cźěchoslowakiska na idealne waischnte pšchiwjedła a ś tym šrědkam snatej solidnu podłoź spožčiła. Snamjenity diplomat dr. Beneš, šwonkowny ministr Cźěchoslowakiskeje, rekł mi wuprajł, so najšerše w tutom lećje hischcze wobrot k lepschemu w zbłym europšim hospodarstwje sastupi, jeli politiśaj dyrdomdejoju žanych hłupostcow njesworaja. Krutu symu mamy drje hischcze pšchećrjeć, ale porom šmémy so porjedźenja nadźijeć.

Produktowe witi wčera žaneho pschemjenjenja žitnych płaćizinow niepschinjeschchu. Sa pohibitiske termije bě šterie šnadne fesłabjenje spóznać. Wobrot bě sašo jara wobmjesowany. Muku tehorunja jara malo kupja.

Zenźinat płaćeschе žobotu w Barlinje:

pschenicźu:

sa měrź: 12,12½—12,07½ hr. (12,10—12,05 hr.),
sa mju: 12,50—12,42½ hr. (12,45 hr.),

rožki:

sa měrź: 10,50—10,42½ hr. (10,33½ hr.),
sa mju: 10,62½ hr. (10,67½ hr.),

wowsa:

sa měrź: 7,80—7,72½ hr. (7,70—7,62½ hr.),
sa mju: —.— (8—7,96½ hr.).

Někotre płaćizny ! Drjedźanskich wikow.

Huby žive 6—7 hr. (6—7 hr.), kaćki žive 4,50 hr. hacź 5 hr., kury stare 3—5 hr., kury młode 3—5 hr. (1—5 hr.), hołbje 0,80—1,20 hr., huby sarješane 0,90 hacź 1,10 hr., kaćki sarješane 1—1,10 hr., kury stare, sarješane 95—110 pf., kury młode sarješane 1,20—1,30 hr., karpy 1 hr., schćuki 1,30 hr., liny 1,50 hr. a běły zentnar 3,20—3,50 hr. (3—3,20 hr.), łynt 4—5 pf. (3 hacź 4 pf., łoboda jědna 12—15 pf. (15 pf.), zbła 15 pf. (12—15 pf.), krěń 50—70 pf. (50—70 pf.), šołotej 10—20 pf. kelerk, běły kał 7—8 pf., cźerwjeny 10—12 pf.), kišały kał 13 pf., butra 1,20—1,50 hr. (1,30—1,50 hr.), jeja 9—12 pf.

Płaćišiny w spinkach wosnamjenjeja płaćišiny sajdźenego tydźenja. Hdźež žane naspomnjene njejsu, tam so płaćišiny porunjo sajdźenemu tydźenjej njepschemjenichu.

Sdźniške powěsće:

Konkurs:

Sšud je konkurs nad samożenjom klamarja Jurja Wawrika we Wotrowje, skónczanju termiju wołdźerjanschi, sdźěłnyk.

Sšud je wurunanike jednanje nad samożenjom wikowarti Klary Iwojeńcenje Bukowje w Lubiju a rad ! możenjom kołowneho nikowarja Pawoła Fukmanna w Wojerazach, wurunanki nomjet wobkruczjowschi, sdźěłny.

Pschećaźowanja:

pjatk 15. wulkeho rožka 1932:

w Bjelkojicach na šudnišiwje dom. w 10 hodź.: zigarrizarety, wurěźne tworty, dźi. mantle a muž. wbleki, pšp. stroj, gramofon, auto, radio, łodowy šank, kožuchowy khornat a rukawy, kuble, motor ½ PS, autowe wobrnecźe 60×90, wschelake meble, elektriske prawy a kołowy cźaje.

we Łasu w Schołcźi hoschenju dop. w 10 hodź.: hramofowy album.

w Minju w Sämbertschej hoschenju dop. 2 11 hr.: kamin.

w Wórkymorach pola Wojerez w hoschenju pschip. w 2 hodź. auto.

w Nowym Mjeście pola Wojerez w hoschenju pschip. we 1 hodź.: drjewjany wóz, hodowschcźa, wołaty, wołaty je wuthkowanje,

w Delnim Wujeźdźe w hoschenju „K wosjotej“ pschip. we 1 hodź.: wschelake meble, wobrazy, schilizy wuschin.

sobotu 16. wulk. rožka 1932:

we Wojerezach w hoschenju „K slotemu lawej“ dop. we 10 hodź.: wschelake meble, wodowa klumpa, pjeny stroj, 10 khabatow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach

Złto a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje	13. 1.	12. 1.		13. 1.	12. 1.
Pšeńca	224-226	224-226	buny	14,0-16	14,0-16
rožka	158-160	158-160	woka	16,-19	16,-19
ječmjeń, nat.	—	—	sudere (moine)	10,0-12	10,0-12
ječmjeń	158 167	156-165	polte łupiny	14,0-15	14,0-15
wows	135 -142	135-143	seradella	22,0-27	22,0-27
kukuricza	—	—	raps. wosmk	—	—
pšeńč. muka	27,5-31,5	27,5-31,	lany wosmk	11,9-12,0	11,9-12,
rjana muka	27,1-29,5	27,0-29,5	such. truhanc	6,50	6,50
pš. wotruby	9,50-10,0	9,50-10,0	bern. krusk	12,1-13,5	12,1-13,
rżane „	9,50-9,7	9,50-9,7	syno, 50 kg	1,1-1,50	1,1-1,50
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,7	0,65-0,7
hróch Viktor	21,0-27,5	21,0 27,1	pšeńc. „	0,80-0,9	0,80-0,9
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,8	0,70-0,8
nječuski	16,0-18,	16,0-18,	ječ. a	0,65-0,7	0,65-0,7

Wulki woheń w Sarasanowym zyrkušowym měsće. W měsće stanow, kiž běšche snaty němšti zyrkušowy direktor Hans Stoich-Sarrasani pšched někotrymi njedźelemi w Antwerpenach w Belgiskej postajił, potrjechi so w nogu ś wulkim wohnjom, kiž je pjecza nječto sakožił. Někotre ze šwětaźiwnych Sarasaniowych žonow njemóžachu wjazy ś jich rjeczasow wušwobodźicź a namakachu knóz w płomjenjach. Nimale wschitke garderoby a kostumy so žobu spalichu. Na lěwicźnym wobrazu widźimy šwětaźiwne Sarrasaniowe žony pšche pšchedstajenju, na prawicźnym wobrazu direktora Hansa Stoicha-Sarrasani.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smoleriec kniničišćenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Wósće čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiny" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom sam zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 12 — **Budyšin — Pjatk, 15. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Brüning pola Hindenburga

Němski kanzler je schwórił němskeho presidenta j Hindenburga wophtał, so by jemu wo politiskim położenju a wo žiwojich prózowanjach w praschenju presidentowoje wólby rozprawił. Němske knježeństwo žonje njesamóje, nětčišće cżežkoty pschewinjeć, jeli so ho njepschestaji, hłowny pschicżinu nascheje hospodarskeje a finanzneje nuzy wostrowniež. Politiskich pracżenjow dla njemóże Němska žiwoje zwisanje a prawne winowatosće dopjelnić. Jeli so ho Němska j politiskeho sadołženja njewuswobodźi, njebudże ho jeje kreditna khmanosć móz wobnowiež a jeje hospodarstwo ho pozběhnić. Němskemu kanzlerej žmy dźakowni, so je to j połnej jasnosću wuprajił a mamy dowěru, so budże w tymle smyśle skutkowaś. Myślu sebi, so może knjez němski kanzler pscheswědczenje do Lausanna zebu wsaś, so zyły němski lud — w tymle praschenju ras sjena — kóždy druhi kompromiz wotpokaje, ja kotruž njeje žaneje wopravdźiteje możnosće. Dowěrjenje němskeho hospodarstwa, kotrež sastupujemy, sady njeho połnje steji.

Shromadźizna tymle presidentowym słowam jeno wuzwólnje pschihłoswaschе.

Hišće jena Frickowa rěč

W nazionalno-sozialistiskej hromadnej shromadźizuje w Lindawje nad Bodamskim jezorom je knjeza wjeznoy prjedawschi durinski sunstkowny minister dr. **Frick** rěcżał. Brüningowe pschipowědźenje wo reparazijskim praschenju *a jeho wocżakowanym wuspěchu w Lausannu* j dowólnom němsko-awstriskeje unije pod Curtiusom pschirunа a j to wotwidźesche, so **Brüning j Lausanna jenoj porazenje dowoj pschinjese.** Jeli so knježeństwo hischcze potom njeby wróżo stupiło, by wólba němskeho presidenta posledni dźeń za powalenje Brüninga była; pschetož nazionalnym sozialistam nochcze ho, Brüningowu zentrumsku diktaturu ani dźeń dłeje sujesć, hač je na kóždy pad trébne. **Jako najsylnischa strona Němskeje maju prawo na to, so ho němski president j jich rjadow wuzwoli. Wschо to pak jenoj z wumenjenjom placzi, so Brüning hischcze dale na knježeństwowym wojerischtu wostanje.** Njechto druhe by było, hdy bychu ho wězy pschemeniłe; pschetož potom bychu nazionalni sozialistojo snadnom wocżakowacz mohli. Hdy by chcżej z Brüningowymi skutkami dostojnosć a naprawdosć němskeho presidenta schkodowałej, bychu nic nazionalna opposizija, ale napschećiwnu hrajerjo wina byli.

Nowy strach za wuwoz Němskeje

Po powěsćach z Norwegiskeje chze tamniske knježeństwo **swojn wikowanišu politiku załaduje pschemeniecz a ho wot systema najwjetschich łěpschinow wotwobroćiecz.** S tajkej naprawu by ho też němśke wikowanje cżežko potrjechiło. W němskim knježeństwje njeje hischcze nicżo wo tym znate, so chze norwegiske knježeństwo wikowanišće sněżenje wupowědźicz. Němska wikowanska bilanca z Norwegiskej je pschezo aktivna była. 1930 měješche němśke wikowanje z tehonšhdże 160 milijonow hriwnow dobytka. W pěrnich dźewjeć měsajach 1931 je dźe wikowanje z Norwegiskej troschu popuschczilo, dokelž pak je norwegski wuwoz do Němskeje hischcze bóle cżerpił hač němski wuwoz do Norwegskeje, je němski dobytk hischcze pschezo 74 milijonow hriwnow wuczinił.

Powietšenje butrowych cłow?

Němska ratarska rada hnydom naprawy žada.

Na podłožu należnych powěsćow wschelakich ratarskich komorow je ho němskemu kanzlerej, němskemu jeżiwjenskemu ministrej a němskemu finanznemu ministrej ſlidowemu telegramu połsłał: Butrowe placżiny přenjeje kajkosće ha w dźensnišnim Barlinskim zajsu na 99 hriwnow padłe. Pschiczina ho we wulkim dowoju wutkanjeje butry widźi. Na pschikład je ho w dezembeje psches Hamburg 2½ króć telko butry pschiwjesło kaž w lěće 1930. S dobym so wiki wojedeho twarożka žrymi, dokelž ho finski Emmenthalski twarożk w Hamburgu w nowischim cżasu po 52 hriwnach zastojonjeny połicża. To ho zjejenjenju litra mloka je 6 pjenjezkami runa. Němske mlokarstwo njemóże ho dospołneho swrchjeschczenja zminjeć, jeli so ho butrowe zło po żadanej měrje hnydom njepowjetschi a ho dowoz njesamjesuje.

Margarinowe płaćizny so zniża

Jednanje němskeho kommisara za dohladowanje płaćizniow j nocżolunymi zjawjanmi **margarinoweje industrije** je k wunoschej dowjedło, so ho płaćizny za wschě družiny, j wuwjazom nejzmišćeje, **w pschestwu wo 10 prozentow** zniża. Za najtunšhu margarinu ha ho zjednane płaćizny hižo j minjewšim wukazom wotstrowniše. S dźela ha detalne łavtelowe płaćizny, kotrež za tule družinu 33 pjenjezkowe wuczinjachu, hižo na 29 a 28 pjenjezkow wróco idźe.

Myślu sebi, so ho zapoczatk blišcheho tydźenja jednanje wo finišchenju lěkarskowoje taxy stonči.

Mjasowe płaćizny so zniża

Porucżeńz němskeho kommisara za dohladowanje płaćizniow, dr. Schelcher, je ho zjhwórił z zastupnikami zakoneho rěmišwa rozprajł. Tuchi ha hłubili, so wschе bohatstwy rěmišćich jednotow po porucżenju němskeho rěmišcheho zwjazka **wjazkowe płaćizny j najwjetschim dźelom** zniża. Pschipósłnali ha, so dyrbi w nětčišćim mitowym cżasu też rěmišwo wscho cżiniez, so by wotpowědźiwe ze Jendželskej ha skojne na to kedźbowali, so ze pornja wulkim jendželskim alkoholowym dawkam němśke napitkowe dawki we wjetschim wobhaju njeniża.

Nowe francozowske knježeństwo.

Piwo so n'epotuńši

W pozdźišim cżasu je ho wosjet projiło, so ho **piwny dawk** hižo. To knježeństwo njesamuje. We tym pschi-de wschěm zwonkowinopołitiske pschicżinu rozpadła, kotrež j reparazijskim praschenjom powinuja; pschetož wosebje we Jendželskej ha skojne na to kedźbowali, so ze pornja wulkim jendželskim alkoholowym dawkam němśke napitkowe dawki we wjetschim wobhaju njeniża.

Misa magistratskich sastojnikow w Gutinje ha hižo.

Knježeństwowy president je misu Gubinskich wuschich sastojnikow hyłnuje skrócił. Misa wuschischeho měschczanstwa je ho wo 7 198 hižo. Pola měschczanskeju radźizelkow hižo 2360 a 4123 hriwnow wuczinja.

Nowa misa za metallowych dźełacżerjow.

Wurunar ja Saksku je w mju w jastiej metallowej industriji jnowa postajił. Najnišcha misa je ho na jano januara 1927, potajtim na 69 pjenjezkow, hižo. Dnjeschnišy ha ho ze tym hižo. Pódła toho wurunaja pschi-łoha ja aktorskich dźełacżerjow wotpadnje. W dojednanju z tjerjemi je ho tjerska pschihoha z 5½ na 3½ pjenjezka hižo.

Pjenjezy dźełonjemějerjow a rentnarjow so překřiwlje

Pola měschczanstwa w Rütgenje pola Aachena je ho wuiki njeporjadk w sastawanju poładnje wotkryl. Na podłožu dotalneho pschepytanja ha měschczanstu a gmejnskeho wyschischeho sekretara nałhwilnje se hižo wotwo-łali. Gmejnskem rentšernu mjichrej je ho dowolenja dała. Wo pjenjezach za dźełonjemějerjow njeje znate, wo-pokazuje, so ha pjenjezami za socjalnych a małych rentnarjow. Gmejnu, wotkryłej a němski stat schkoduja. Kelko pjenjez je ho pschefschiwiło, njeje ho hischcze wo-sćěšiło. Powěda ho wo 50 000 hač 100 000 hriwnach.

2000 telegrafowych dźěłaćerjow so pušći

Sarjadnišnjo němske pólny hač do měrza tutoho lěta 2000 telegrafowych dźěłaćerjow puschći. S tutej naprawu ha dźěłaćerjo Barlinskeje wyschischeje pótitskeje direkzije najcżežo potrjechja.

Dźěłaćerske zwjazki ha namjetke, so by ho dźeł pjenjez, j poslednim skrócżenjom mjdy nakitowanych, z tomu wuzit, so by ho cżežko wažaca naprawa němskeje pólny wołóżiła. Němska pósłka direkzija je k tomu prajiła, so je to dla njedobazahnych skasankow njemóżne.

Brónje a rozbuchadła w Hagenje namakali

W Hagenje we Westfalskej je polizija jchwórił w Sunderhoffskej drohi skład rosbuchadłow a brónjow wotkryła. Zeninał rosbuchadłow, 770 rosbuchadzych pankow a hromadu tiełkow, pistolow a munizije je polizija sebrała. Někotre wobydlerjo ha ho jasałe, mjes nimi 55 lětny muž a tśo młodźenki, 30 hač 35 lět stari. Wschitzy sajerji komunistiskej stronje pschisłuschecja.

Laval — Tardieu — Flandin

Francozska ministerska krisa je ho ruże stónczyła. Mjenje, kotrejž stej ho j wócżco šmjerjenym zwonkowneho ministra Brianda a j wumrjecjom wójnskeho ministra Maginota wuprózdnile, stej ho bórzy wobhadźiłej. **Zwonkowne ministerstwo je Laval ham pschewzał** a ja Magi-notowskeho najbliżnika je ho dotalny ratarski minister **Tardieu** dobyć dał. So njeby zonych žarliwjescżow a swadow njes senatom a komoru nastało, je Laval za šmutkownego ministra statneho podsekretara **Catbala** a ja ratarskeho ministra statneho podsekretara Fould pomjenował. Prjedy toho bě Laval podarmo sprtał, kohuźtawam lewizy Herriotej, Paulej Boncourej, Painleve abo Berthonej jene abo dwě ministerstwje poschcżiłej.

Francowski sejm wo němskim „tajnym bronjenju"

We wukrajnym wubjerku deputérskeje komory je sa-pósłanz njewotwisnjeze lewizy Garnut wo němskim po-sdaczym tajnym bronjenju dokładnje rozprawił. Wu-cżerk je wobsahnuł, generała Bourgeoisa a senatora *Gerda prašej, kotrejž su wukrajnemu* wubjerkej pschi-słuschcha, so by wo němskim tajnym bronjenju rozprawił.

Dale je japódźanz Garnuté rozprawu wo 231. stawje Wersailleskeho sdźerjenja podał. W tymle stawje je Němska dyrbjała pschipóznać, so ha Němska a jeji swjatarjo jako zapocżerjo wójny za wjiny schkodu zamołwiecżi, kotruž ha swjatarja a swjatowane sniježerstwa j nadpadam Němskeje a jejnych swjatarjow w nanuwonej wójnje poczerpili.

Wusudy přećiwo wjednikam pólskich opposiciskich stronow

W procżesu pschećiwo wjednikam pólskich opposizijich stronow je Warschawski wersiehny hud sajmdźił: da swbu-skutkowanja pschi njesłutnje wjolecżherady wobstorżenych Dubosija, Cżistoscha, profesora Pragera, Mosika a Puttka k thłostańi po tśoch létach, wobstorżenych Liebermanna a prjedawschjeju ministrow Barlickeho a Kiernika k thłostańi na 2½ léta, wobstorżeneho Bazilskeho k thłostańi na dwě léće, prjedawschego ministerskeho presidenta Witoša k thłostańi na połdra léta. Wobstorżenscho Szawinskeho ha nawinowali. Sadźenci ha ho pschećiwo wu-sudej powołali.

Pólske dowozne cła so znowa powjetša

Warschawskie wukazowe kopjeno je wukas pschinjeseło, po kotrymž ho płaćizny za zlowne wcżiwkadźenje wot 10 na 20 prozentow powjetschcha. S tym ha wschе dowozne zła wo 10 prozentow sproża.

Czeskosłowakske létadło nad Khudowej.

Sćrjedu popołdnju ha tśi czeskosłowakske létadła nad Khudowskim dwórnischczom w nimskej hornjej Schlesiskej we wyšokosći njeźdże 40 metrow tśi ale schtyri króć pischeleczałe. Schtwórć je sastojnik Wróćtkawskeje létanskeje policije do Khudowy pschijeć, so by ju wobhonił.

Pschesahowanje z politiskim pozadkom.

W Budapeshu je ha schtwórć pschesahowanje wolnuło, kótrež mjeješe wésty politisko-historiski sajm. **Erzbergerowaj mordarjej Schulz a Tillessen**, kótrajž bjeschtaj, kaž je znate, po mordarstwje do Budapesta ezekoj, wschitku pola jeneho tamnischeho spediteura 24 kaschcow na khowanje dakoj, tola njejstaj wot wójnum lět nicžo wjazy wo jebi šlyschećej dakoj. Gdyž kaschcje wotewrichu, w najwjetschim ći nich dwaj zentnarjej militarskich bankowkow namakachu. Dwaj kaschcej bjeschtaj polnaj tobaka a zigarettow. Schtyri kaschcje bechu pjelnjene z zyrobu, butrit, twarožkom, marmeladu atd. Listy a sapisy njejsu we kaschcjach namakali.

Réč hórkeje woprawdźitosće

W Romskich nowinach „Popolo d'Italia" je ža wo reparazijach dwórnischkowu ked'bliwosćej šłudżaju nastawk wożśischczał, kótryž je pjeza Mussolini ßam napisał. S napißmom „Sólowo na Sjednoczene staty, pschedy hač Nimska šwećeschći!" nastawk zyle sadobżenje europiskich krajow pschepytuje. Wo nim ßo praji: Jenicžki kraj, kótryž nikomu nješe nicžo winowty a kótryž je wérnješi wićherh druhich, ßu: Sjednoczene staty połnotnje Ameriki. Tale wéj praschenje njejsachmjata, ale jenoj šiednori. So dyrbja ßo pryedy abo pożśijicho nimske reparazije dyrbjeć wuschmórnyć, je powschitkownje pschipóznate. Nétko dyrbi ßo hišće jenoj prawa methoda ja wuschmórnjenje namakać. Nimska je runje šwétej wossewila, so ani djenża ani jutrje ani néhdyžkuli njemóże žiwej reparazijeh dołh saplaćieć. To njeje nowa wéz. To je dokonjana wéz. Wona ßo njemóże pschenjenicz; pschetoż dyrbimy wérić, ßo ßu Nimšej ješchtki tajkeje kmotšze wédome. Jendżelski finanzny minister je tohorunja šwétej prajił, ßo njeby pschecziwo radikalnemu rozrisowanju tohole praschenja był. Njeswólnosć Francozowskeje ßo jenoż na njerosßudżene stejischczo Sjednoczenych statow sepjera. Kluč ßa rozrisowanje praschenja potajkim w rukomaj Sjednoczenych statow leži.

Schto ma ßo cżinicz? Nétkole je jenoż jedyn srjedk: Europiske staty dyrbja žiwoj dołh mjeć ßobu wuschmórnyć **a potom jenotnu frontu dołżnikow pschecziwo Ameriziji wuttworicz.** Potom móże ßa ß dobrym šwędowum žadać, ßo bychu Sjednoczene staty jich dołh wuschmórke. Gdy by Europa žiwoju wolu tak pschipowędziła, njebychu ßo Sjednoczene staty mohle šhrobliez, šałkatke wostacz. Amerizejnjo njebychu chżyli, ßo bychu w šlawiznach cżłowjeßtwa ßo jako jeniczay traum wuziwarjo wójny pokasali. Prénju kroczel dyrbi pak Europa cżiniez. Wulki swón kruteje woprawdźitosće na wichor mjes brjohomaj Atlantiskeho ozeana pschebiwa.

Grichiska kralowa wumrjeła.

Nébduscha grichiska kralowa je po dłeżkim cżerpjenju srjedu wjeczor wumrjela. Kralowa Sofija, wudowa po nébdunschim grichiskim kralu Konstantinu, bé najnitóbcha šotra Wilhelma II. Wona je starobu 61 lět dosahła. Gdyž bé ßo monarchija w Grichiskej połwórcżika, je wona do Italskeje wucżahnyła a tam žiwa była.

*

Nébduschi kežor Wilhelm II. je ßo nowe lěto zosunnauschi na šahorjenje dychelnych trubkow šhorił. Kaž ßo f Doorna pische, dyrbi ßo nébdunschi kežor, dokelž je khorosć šaßaka, jara šladacz.

Persiski minister na offizielnym wopheje w Moskwje.

Minister persiskeho dwora Trimurtach je srjedu do Moskwy na pschecżelski offizialny wopyt pschjeł. Na dwórnischczu ludowy kommißar wikrajnych naležnoßcżow, Litwinow, wjele pożßłanzow a rußy wyßoßy ßastojnizy ßo pozwitachu. Dwórnischczo bé ß persiskimi a ruskimi wopanami, khorbojenmi a napißnami w persiskej rěcži wukrašene. Hóßcz w Litwinowym a Karachanowym pschewodże po cżeßnym wotdżelenju pschešeże, roskaßowarjowe pschipowędżenje pschija a ßo do ßwojeho bydlenja poda. Popołdnju je jeho Kalinin pschijał.

Japanska je kontrolu nad džełom Pekingsko-Mukdenskeje żelesnizy pschewzała.

Kaž je powędżerjnja Indopazifiane ß Pekinga zhonika, je Japanska njedźiwajcy **jendżelskich protestow** kontrolu nad kruchom żelesnizu mjes Pekingom a Mukdenom pschewzała. Japanzy Mukden wot nétka Fengschan mjenuja. Chinieski personal je ßo ß japanskimi pschißłaßejzami ßamėnił.

Ze Serbow

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 754, hygrometer +6, thermometer we dnu +4. Djenża rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer +8, thermometer w nozy +2. Wukładny na južne wjedro. — Wyschina nad ranischej Europu je po ßdacżu móznischa hacż nizina f wschednej Europy. Tuta hiba je nétko we polnozy nimo. Schtkenża pokasuje na zjane. Wjedro dże ma trochu wißaty raß, tola njeje schjerjaze. Nizina, w polnozy ßo nimo hiboża, wobarnuje naß pschedi wétrami ß polnozných ledowych morjow. Sa to wéża pschebrée wétry f atlantiskeho ozeana a pschinjeßu nam wocżopjenje. Kóżdy rjany a mily dżeń w tutej cżeßłej hjunje je dar Boży. Wón ßakutuje nam wjese tepłota a njemuhuje naß cżopłe drasty nożcż. — Jutrje bydom ßłhadża ßłónczko 7,57 hodź. a khowa ßo 4,22 hodź. Mjeßacż ßłhadża dop. 10,59 hodź. a khowa ßo w polnozy 12,57 hodź.

Serbja njezapomnće

ßo šwjeczi šerbßki lud ßwój wobłubjeny šwjedżeń „Ptaczeho kwasa" (Ćt. 20. januara w Budyschi w Krónie. Budże to wulki šerbßki **sinfoniski konzert**, kiž wuwjedżesche 30 muži ßylna wojeßka kapała pod dirigentßtwom mischtra Biarnata Krawza. Schtóż na tutym dnju doma wostanje, wopraudże nima ißchrickti lubośće k narodnym lubkam! Saßtup je tak nißko wobßcżenu (1,15 hr.), ßo je ßa kóżdeho mózno, konzert wopytacz jeli ma trochu dobreje wole. Gdyž ßnadź tón abo tam mań prait, ßo ma ßpéwne konzerty raßchi, tak tola je ßa njeho tež ważne, jenk duschę bażnika a komponißty tež jónu we hudźbje ßłyschećej! Tuž SSserbja, pschińdżeże ße wschěch ßtron šerbßkeho kraja na konzert ßrjedu 20. 1. w Budyßßej „Krónje". Wßo ßnadź ßo potom tež nózka wjerzeć ro ßunkach ßwjeje huzóby, ro ßo ßamo rozumi!

*

— **W mješczańßkim dźiwadle** pschedßtaja ßo dżeńßa piatk w abonnemencże D tragedija „Orleanßka knježna." — SSobotu wospjetuje ßo „SSwojate plomjo" njedźelu pop. pschedßtaja ßo pręni króć baika „Czernjejanjuka" a wjeczor pręni króć wulkotna nowoczaßna operata „Hawajßka kwétka."

— **Inwenturiße wupschedawanje Bokelmannez ßtrany** porucża ßo naßchim cżeßtnym cżitarjam a cżitarkam we djenßtnißchim cżaßie. Wobkedźbuje ße naweßchtk ß pschihódnymi poßticzenjemi.

— **Poß dźerżo ßłużał.** SSßwobodnje wokoło běhaju wowcżerißi poß wczera popołdnju wokoło 1/4 hodź. 5-létne dźerżo nadpadże, kiž ßebi ß druhimi dźerżimi na rożku Schliebenßkeje dróhi a SSamotßczańßkeho puczа hrajkaßche. Poß ßkoczi na dźerżo a kußmy je do horujeje wußty (Lippe) a noßa. Polizija hnydom ßa pßom a wobjedżerjom pła pytaße, tola njeměßesche wobeju wußłedżicz. Wéz ßo dale pschepytuje.

Woheń we waggonowej fabrizy.

Wjetschi woheń wuhyri dźenża rano wokoło 5/45 hodź. w tudomnej waggonowej fabrizy. Wběche ßo počzało palicz w modellowej kózni na dołhowjeczornym dźělu jabrikskeho twarjenja. Woheń namaka w drjewje muhoweje zyroby a tak bórzy zyła kóznja w płomjenjach ßtejeche. Nimo mješczańßkeje motorßkeju ßykawow běchu haßcżej pschikhwatałe dobrowólne wohnjowe wobory ß Pschichez, Sčžijez, Nataricz, Hrubjelczicz, Dźěchorjez a Wělßchez. — 40×8 metrow wulka kóznja je ßo docżißła wotpalika. Ščże je wobeń naßtał, na ßo hißchcże wupalicz njemóże.

— **Hołbje kradnu.** W nozy k 12. a 14. januarej ßo ß jeneho hołbjeżna na leżownoßczi tudomneje hłowneje pośty 3 hołbje kradnyli.

— **Pschekładne radupodawanje ßa macżerje w Kamjenicy wotkrěje.** Póndżelu 18. januara podawa ßo macżerjam rada pop. w 1 hodź. we Wóßtinku, w 3 hodź. we Khyßkej a w 4 hodź. w Jitrzu. — W SSernjanach, Pschicżach a SSerbßich Paßtjach w měßazu januaru njebudże radupodawanje.

S Khwocżiz. Njeńdżelu wotmě tudomne wojeßke towarßtwo ßwoju hłownu ßchromadźiznu. Wobdżělcżenje běßche ßtejne. Knjes pschedßydźa Kuschka nawjedowaße ßchromadźiznu a poda ßkónu roßprawu. W mjeńßenym cżaße ßtaj dwaj ßobußtawaj ßemjeßlej, k. Wrobl a k. Puſch. Też roßprawu pokładnje ßu pschija a ßtwali, ßo ßu pokładnik wußmjeßonych. Pschi wólbach ßo ßaho wotßłużnaj k. Wejß ßa namießtneho pschedßydu, k. K. Kößner ßa pokładnika, khorbotnika a dowérnika ßa Khwaczizy. Dwaj nowaj ßobußtawaj ßo zapißeßchtaj, k. Wrobl z Dalig a k. Matthes z Khwocżiz. Do knihownje kupi ßo knihu wo ßtawißnach wo pschimu polku 103 a ßo ßa małe ßarunanje wupożcżuje, tehorunja druhe knihi. Sapißować je korczmar w Lipowym dworje. Rěčeżeße ßo też wo barn, tiž je towarßtwo pschedi lětanim ßa wójßki pomnik darikło. SSałożeńßki ßjedżeń ßo hißchcże postaji a dyrbi ßo tunjo wuhotowacz, Poßtrěż pak ßo néschto a nowe ho. — Naßcha wohnjowa wobora je wobßamkła, ßo lětßa ßwjedżeń njeswobutuje.

S Małeßch). (Zyrkwinßke powěßcże ß lěta 1931. S pschiße wożaby ßu ßłedowaze licżby wojßewicz, kotrymž ßo w ßpinkach licżbu ß lěta 1930 pschißłałeja. Narodżiło ße ho 22 dźěcżatkow (48), 13 ßynkow a 9 dżowcżičkow, ßwerwało ho 9 horow (12), ßemrěło 11 wożbow (24) a to: 9 horoßczenych a 2 dźěßcżi, pokhowała 1 wożboha ße ßwonwożady, a jena druheho wérwuniwßcża. — Wože wotkußenje je pschi 64 ßwjatoczerjoßczach wißho hromadże 1255 (1172) wużiwołko, a to 532 mużßkich a 703 żónßkich, 62 ßwonkach tych 26 šerbßkich a 8 ßławnych ßpowědżow, 24 jako ruße konfirmowanych, 426 (pißes cżeßcżinu) na němßkim. — Dobrowólne dary ßu ßo pschi zyrkwinßkich ßbérkach nazbału 290 hr., wot kotrychž 70 hr. we wobłużeneßte, ßa ßłutki zyrkwinßkeje łubośće 145 hr. a hewak ßo kßchcżiłow 143 hr., to je we hromadże 578 hr. (662 hr.). Wóß ßohnuł tole ßymjo wołßadneho žiwjenja ßa žiwe mjeńßenje.

S Klukßchu. W Klukßchanßkej wołßadże naradżi ßo we lěcże 1931 52 dźěcżi a to 27 hólcżkow a 25 holcżizow. Mjes nimi běßche 12 njemandźelßkich, 2 morwej narodżenej dźěcżi a jónkróć dwójnikaj. — Pschihlowjenych bu 15 hłuboßenych porow, a w naßchim Bożim domje wukwanych 12 porow, (6 mjenje hacż lěto pryedy). — SSemrěło je 28 wołßadnych (runje tełko, kelko lěto pryedy), mjes nimi běßche 8 dźěcżi, 5 njeżenjenych mużßkich, 2 njeżenjenej żónßkej, 2 mandźelßkaj mużaj, 6 mandźelßkich żónow, 3 wudowy a 3 wudowzy. — Konfirmowanych bu 34 dźěcżi (8 wjacy hacż lěto pryedy). — Wože wotkußenje žiwjeńßcże 1400 (32 mjenj hacż lěto pryedy); mjes nimi běßche 580 muži a 820 żonow abo 909 SSerbow a 494 Němcow. SSaołnilcżenych je w tutej licżbje 48 wopraujenych.

Rew. Wallace:

Ben Hur

Powędańcko z Khrystoweho cżaßa.

24] (Pokrazowanje.)

IX.

Tři léta běchu ßo wot toho cżaßa pominyle. Tři léta dołho njeješche Judah hižom ßatraschny pschihaj wjeßcżańskeho njewólnika na romßkich wójnßkich łódźach, kiž ßo galery njenowachu. W ßastarßku běchu Romjenjo žiwoje łódże ßami ß dubowymi wjeßkami pßches morjo plawili. To běßche jim cżeßtne dźeło było, runje kaž wojowanje. Poßtajcżo pak, hdyž běchu wßchě ludy wokoło ßrjedżeneho kraja pschewinyli, mějachu deßcż jatych, tiž mózachu k tomu cżeßtnemu dźełu pschinuneżeż. So njemohli hroßnemu wotrokłoßtwu wuczeknyż, pschißankowachu jich nohi ß rjeczjanmi k łódźi. Też ßłoßtnikow ßaßudżichu często k tutemu wohańbjażemu dźełu, druhdy na cżaß żiwjenja. Tola njeßamórne napinanje jich ßwjeßcha wßchěch ßahe mori, pat ßo we wulkich wichorach ßatepichu. Też Judah mějeßche tajßi ßatraschny wołßad njeßcż, njewinowaty, kaž wěmy. Ale Bóh ßpeche jemu cżeßto ßtrowe ßakłował. Hdyž druhi humychu, běßche wón ßo ßmóznił. Widżo, kak jenoßcżiwe wjeßtowanje ßróßtej ßchłodźi, běßche dohładowarja proßył, ßo by jemu na wobémaj bokomaj łódże wjeßtowacz dał. A tutón bé jemu ßnadnu próßtwu rad dopjelnił.

Wóle hacż napinaze wjeßłowanje cżwillowachu jeho pak myßle na macż a ßotru, tola njeßłuhi zyle nadźiju, jej ßaßo raß wohładacz. Łódź Aßtraea, na kotrejž nétko łłużeße, leżeße w pschißtawje Mißenum, blížko Neapla. Kraßna taunißcha krajina tej djenża wßchitkich wopytowarjow wobkußuje, tola wbohy njemóżnizy mózachu ju jenoż pßches ßzéry a mała łukacże widżicz. Wéße ße w naßymniku we łécże 24, jako ßo rano ßahe wjeßła cżrjoda muži ßmjeło a herjetajo ß mjeßta f pschißtawej blížeße. SS jich rěcżow bé ßłyßchecz, ßo běchu wotthad ßwojeho pschecżeła po ßaßłużbje ß winom, ßpéwom a tóßtowanjom ßwjeßtili. Quintus Arrius, romßki tribun, běße ßo ßwjeßtowanja ßwjeßtnych. Quintus Arrius, romßki tribun, běße ßo hakle psched krótkim wot Hißpanißkich brjohow domu wrócił, a pßches ßwoje ßbojowne wojowarje romßku cżeßcz pschißłuchowarjowßki, zebi dźiwißki wotpoczink derje ßaßłużił. Tola njemóżny w naraußchim dźele ßrjedżeneho morja, hdyž běchu morßcy rubjeßnizy pschekupße łódże nadpadowali a pschekupaym wulku ßchkodu nacżinili, nuczeße romßkeho kežora, tajkemu ßakbadżeniu napßchecżiwo dżeßacz. Tohodła bé dobyczeßtki tribun Arrius pßchikaßnju dostał, ß romßkim łódźiwom rubjeßnikow pytacz a ßnicżiez. SS ßawrjeżeńowym wěnzom na płechatej hłowje ßtejeße nétko ße ßwojimi pschecżeżelemi na brjohu pschißtawa a kiwaße ßtótwicżejej łódźi, bliže pschijéżej.

Mjes tym łódźnizy tótwizy ßdehachu a płachty k ßchczežowej pschiwjaßowachu, pschepoda Arrius ßawrjeżeńowy wěnz, wuto ßa dobyczża, ßwojemu najlubßchemu pschecżeżelej a praji: „Wobkhowaj jón, donjż ßo jako dobyczeż njewrócżu. A njewrócżu-li ßo, powjes jón k dopomnjeżu na mnje w twojim ßtatoku!"

Potom pschecżeżelow jeneho po druhim wobjimawschi, dżeli ßo wot nich. A woni, ßo wotkałejo, pschejachu jeßo mjes tym ßpßchnje pschihlížija. Łódźnizy cżißnuchu mocżißk na brjoh, ßo mohł nawjednik na łódź ßtupicz. A roßkaßowar pschepoda jemu lißczinu, ß kotrejž widżiesche, hdże ma jeż, ßo by ßo ß druhimi łódźemi ßjednocził, tiž ß Ravennu hižom na morju płuwachu. Wot nejeho ßhonitej, ßo ma łódź Aßtraea dwě ßcże a dwaj a pjeczdżeßacz wjeßłowarjow ninto dżeßacz ßaßtupnikow a ßchtyri a wośmdżeßacz wotwnénjerjow. Też cżrjoda derje wobronjenych wojakow bé na krywje. Wobkładniwy, kaž Arrius běße, chżyße ßo najprędzy ß łódźu a ße wßchěmi ßaßobnikami na njej ßetnacz. Tohodła łhodżeße ße ßkoda horje a dele, prěki a pódlu, a do kóżdeho kucżika hładachu jeho wótrej wócżzy. Niczo njewuthowa ßo jeho kedźbliwoßci. Na krywje běchu wokład pschihotowali a ße je a jeczmjenjom pożpjali. Tu wukonja bohaty ßwjatoczny modlitwy a łłubjenja, wuruch a wino wopinjo. Potom roßtołmaczeße ßo ß hłownym prawidłarjom, tiž njeßche łódźi pucż pokazowacz. A ßhonitejši wot nich ßo je hižom dwaj a tżißcz łét, wobßebje w naraußchich morjach, wokoło ßedźiet, rjekmy ß wjeßelom: „Ty ßy mnohim, na kebje ßo ßpuschczam." Do ßwojeho pschedhładnjo, ßjewi jemu, hdże ma łódź wjeßcz. Kaž ßchip pschi powětr jedeßche łódź Aßtraea pßches ßołmjate morjo, ßo rjena wot hojneho wětra a mózneho wjeßłowanje 120 wjeßłowarjowm, na łóżdym bok ßchcże ßchcżeßacz. ßrjedż łódże běßche łódźna jiwa, ßwetłoczi dostawajo pißi dżerw we wjerchu. Tři ßkody wjedżechu do njeje a tiž ho pßches padaze durje ßawrjechu. SSwjetżeße pak ße wotetworjene, jo mohłoj ßwétło a powětr ßo mohł dat. Mózny ßchcżeßor ßtejeße ßrjedż ßtwy, wot żeferow, kow a błebijow wobdaty. Tutón pschißtrjeł bé wopde wutroba łódże a łłużeße tódźnikam ßa jedżenju, ßnizu a k wodyschnjenju. Na ßadnim łónzu łódże ßchcżeroki, trochu powyßchcżeny wutwar, hdżeż dohładowjeßłowarjow ße ßwojim drjewjanym łłepaczom płuwalnym błidłom żedżeße abo ßtejeße. Wichitke ti wjeßłowarjowm derje pschewidżo, wołkedź wobawaße, ßchto f wjeßłowanjom łéni a ßchto ßo napinaße. W pręnje padże ßyri ß łłepaczom na błido, ßchtoż ße ßa łénikow ßunßlive napominanje, móznischo wjeßło cżahacz. Kleße pak njepßchespytawajo, mějachu wßchitzy po rosrißowacz. A ras wjeßłow bé ßa ßpéßchnoßcż ßrjedżeneho wótwa. Cżim ßpßchnißcho a móznischo cżahaße, cżim rychlischo łódź płuwaße.

(Pokrazowanje ßcżehuje.)

Woheń w Drobach.

S **Drobow.** Wječera schtwórtk wjeczor w 6 hodź. wudyri woheń w **brózni tudomneho** zjwnosćerja Ludneho. Brózeń běsche ſtara a ſe ſtomu kryta. Tak mózeſche ſo woheń ſpěſchnje po zylym twarjenju rosſchěrić. Ssobu ſpalixo je ſo wjele ſtomy a ſyna, też rataſtſi grat a maſchiny ſo ſ wohnjom ſnicżichu. Haſchcež běsche pſchihotowałko 6 ſylkawow. Wobhdożeż mężeſche **brózeń** pjeża jenoż nuſko ſawóżeſcu a tohodla ſ wohnjom ſchkoduje. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcże ſnate, tola tuka ſo na ſapależiwo.

S **Lubo**ſe. Zyrkwinſka **roſprawa na lěto** 1931 rěka: Narodźiło je ſo 9 (1930: 12) dźeći, a to 6 hólcżkow a 3 holcżki. Kſchczenjow pak bě 8. Sſwój ſchczenſki ſlub wobnowichu 4 (15) dźeći, 3 hólzy a 1 holza. Wěrowanjow bě 7 (2), pchihotowanjow 10 (6). Wumrjelo je we ſaſadnym **lěcże** 5 (7) woſobow, najſtarſcha bě 74 lět, 7 měſ., 24 dnjow ſtara. K ſpowědźi o Božemu wotkſażanju běsche 386 (401) woſadnych a to 171 (171) a 215 (230) żónſkich. Sběrali ſmy wſcho hromadże 613.77 ſr. (548,20 hr.). Wutrobny dźak ſa tute dary, każ ſa wſchu luboſć, naſchej zyrkwi a woſadze wopokaſajmy!

Z **Wětenc**y. (80. narodniny.) Při njewěſtnej **čélnej a** duchownej čiłoſći ſwjećeſe 13. wulk. rózka mjez katolſkimi Serbami derje znata wosoba, knjez kubleŕ Michał Delan, ſwoje wósomdźeſaćiny. Hdyż ſkoro wſědnje ſwój puć do Božeho domu we Marijnej Hwězdze pěſi naſtaja, njewidźi kóždy na nim, ze hižo 80 lět po tutej zemi khodźi. Narodźi ſo 1852 e Wětenc**y**. 5 lět wukhodźiwſi wjeſnu ſulu we Njebjelčicach pola wučerja Nowaka, poda ſo poltřeća lěta na tachantſku ſulu do Budyſina. A potom dźěłaše na ródnym kuble, doniż ſo z Marju Sěnec we Caſecach njewożeni a ſo na tamniše kubło wuda, hdżeż wot 1877—80 přebywaše. Na to přewza wot naſa nětčiſe kubło a je tosame hač do lěta 1919 wobdźěłał, potajkim nimale 40 lět. Přepoda je do młódſich rukow, ſwojemu ſynej Miklawšej. Z mandżelſtwa wuńdże 8 dźeći, 7 ſynow a 1 dźowka, tři hóley ſu zahe wumrěli. Też **droha** mandżelſka żohnowaše w lěce 1925 časnoſć, hdyż běſtaj 1902 ſlěborny kwas zbożownay ſwjećiłoj a bě jimaj za dwě lěce kiwał złoty. Sěſć lět bě z gmjenſkim předſtejićerjom a dolhe lěta ſobuſtaw Pančanſkeho rataſkeho towaſtwa. Hdyż ſo Wětenca w lěce 1886 přez Boži woheń wotpali, wosta jeho cyły ſtatok njezranjeny ſtejo, byrnjež płomjenja w najbliżſej blizkoſći hižo ſapałe. Tehdomniši klóſtrſki duchowny P. Aleksander přikhwata z Najſwjećiſim a woheń zaſta před Delanec kubłom. Tutomu ſpodźiwnemu podawkej přiduźi ſo druhi, zo ćeſćeny jubilar we ſwojim dołhim žiwjenju ženje khory był njeje. Tak je jemu dźěło w Božej ſtwórbje tyło a jemu čélneje čiłoſće hač do nětka wobkhowało. Na wuznamnym dnju zeńdźeechu ſo mnozy přiwuzni z blizka a daloka a wjeſelachu ſo jubilarom nad zbożom, kotrež je Bóh Wjeršny jemu ſpożčił. A Serbſke Nowiny, kotrychż dołholětny čitař je, přizamknu ſo gratulantam a přeja jemu hiſće dołhi wjećor žiwjenſki, zo mohł ſo dale radować nad mnohim wuſpěchom. Nic naposled nad tym, zo maja jeho přiwuzni runje tak njezaprahniteje luboſće k ſwojemu ludſtwu, w čimž je ſo ſam ſtajnje wznamenił a z najlěpſim příkładom był.

S **Wojerez**. (Paduſchſtwa.) Paduſchi wuſtupuja w naſich ſtronach pſchez kuſeſtſcho a khrobliſcho. Poſčeni tydźeń kradnychu w Zidźinom ſkerkow, pilu a cžerſtſi paſ. Nětko ſu jaſo w ſahrodach ſwonka měſta ſadowe ſchtomiki a ſahodkowe kerćži wurhli a kradnyli. — (Zubleſ.) Towaſtwo hoicżenarjow ſa Wojerezu a wokolinu ſwjerćeeſche ſwój 25lětny jubilej we wulkej ſali Tſchelnje. Na ſwjeſelen běchu wſchitke rjemieſlniſke a pſchemyſlniſke jednoty pſcheproſchene. — (S: ſtawniſkeho ſapiſa.) Lěta 1931 ſapiſa ſo na tudomnym ſtawniſtwje 101 narodźenjow a 116 ſmjertnych padow, potajkim je tu 15 ludźi wjazy wumrjelo, hač ſo narodźiło. Po prawom dyrbiała ſo nětko liczba wobdźěłſtwa jutřiſco. Temu pak tak njeje, dokelž ſu w njezjoże 116 wopſchijeczi cži, kiž ſu ſ wokolinu w tudomnej wokrjeſnej khorowni wumrjeli. Tych běſche 55. Tak wumrje we Wojerezańſkich 61 wopſchowow. Liczba wobydlerſtwa je ſo potajkim wo 40 pſchiſworiła.

S **Klětneho.** (Do ſmjerće ſchła.) W naſchej wſy je žeby žona w ſrědnich lětach, maćej 11 dźěći, ſ wobwěſenjom žiwjenje wſała. Wo pſchiczinje k tutej ſrudnej krocżeli njeběſche hiſchcże nicżo ſhonicż.

S **Nychwalba.** (Mała hontiwa.) Njedźelu wotmě nejeńk tudomneje bureſkeje hoſtiwy malu hontiwu. Dwaj ſtarſaj ſatſelićſchtaj ſwojom ſajazow.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutřiſchu ſobotu:** Wobſtphowany hiſchcże miłe a ſuche wjedro pſchi ſłabych wětſchkach.

* **W Offenbachu ſu w khěji na Ludwigſtej drohi 123 58lětnu pólſtu ſaſtojniżu Hanu Kreuzerown w jejnym wobydlenju ſtóżowanu namakali. Cżełowej noſy a ruzy běſchtej ſputanej. Bjes dwěla wo rubjeżne mordarſtwo dże.**

* **S Oſterreinfelda pola Rendsburga bě wudowa Hana Wieckowa rano do Rendsburga wotjěła, ſwojej dźeſći, jenoletneho hólza a dwělětnu holcżku ſamej doma woſtajiwſchi. Hdyż ſo ſona pſchihotowała domoj wróći, bě ſjtwa polna kura. Sólcżt bě ſo hižo ſadużył, mjes tym ſo holzu hiſchcże żiwu do thorownje dowjeſechu, hdżeż pat je poſdźiſcho na ſajědojcżenje ſ kurom wumrěła. Kur bě ſtym naſtał, ſo bě ſo ſady kachlow leżaze drjewo ſamiſchtrikło.**

* **Direktor Stoich-Sarrajani je wo wohnju, ſ kotrymż je ſo jeho zyrkus w Antwerpenje podeſchoł, prajił: Chcemy ſpytacż ſajo wobnowicż, ſchtož budże możno. Twarz naſcheho ſymſkeho ſtana je ſo ſ Kaſſela do Antwerpenja ſwołał. Najhórſche je, ſo ſmy drasty, ſedła a grat ſhubili. Elefanty ſu ſo ſ dźěła tak ſlě wopaliſe, ſo njbudża ſa nětkore dny wjazy żiwe. Jedyn ſ nich je hižo djenża rano na ſwoje wopalne rany wumrěł. Moczakujemy ſ Drježdżan nowe koſtumy, ſo bychmy po pſcheſtawży nětkotrych dnjow w Antwerpenje móhli ſwoje hoſcżowſke pſchedſtajenja ſtónczicż.**

* **W nehdyſchej němſkej rańſchej Afriży ſu diamanty pola namakali, kotrež ſu wjetſche dyżli wſchě dotalne w Afriży.**

* **Pſchi dołhoranjſchim brjoły Sjednoczenych ſtatow a ſmutka Ohioſkeho ſtata wurjadnje cżopłe wjedro knježi. Sſrjedu bě w Newyorku 20 ſtopnjow cżopłoty po Celſiju. W Ohiu na wſchelakich měſtnych róże tcżeja.**

Szydom twarjenjow ſo wotpaliło.

W Patlingenje w Meckenburgſkej ſo brjedu popołdnju ſydom domſkich a hoſpodarſkich twarjenjow wotpali. Wjele ſyna, żita a mnoho rataſkich maſchinow ſo ſobu ſpali. Skót mężachu wuhnjowacj.

Towaſtwowſki powěſtnik.

Budyſin. Spěwanſke hodźiny ſu nětko kóždu **póndźelu a pjatk** 1/2 9 hodź. w Serbſkim Domje (nic wutoru. Přińdźe pak wſitcy; hiſće nękotre ſopranу ſu nuzne! Wowčerk.

Hornja Hórka. Tow. Łužica změje njedźelu 17. jan. pop. w 3 hodź. ſwoju hłownu zhromadźiznu w Hanišec hoſcżencu. Přednoſk je přilubjeny. Winowatoſć wſitkich ſobuſtawow je, zo přińdu.

Hrodźiſchcżo. Jednota Sſokoł. Hłowna ſhromadźiſna ſo ſobotu njewotměje, dokelž dyrbi ſtaroſta ſapucżowacj.

Khelno. Serbſke towaſtwo „Domizna“ ma njedźelu 17. wulk. rózka wjećor 1/2 8 hodź. pola Wjezarjec ſwoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, naše dźelo wnowym lěce, wſelcżiny. Wočakuje ſo přitomnoſć wſěch ſobuſtawow. **Předſyſtwo.**

Poršicy. Towaſtwo „Swěra“ wotměwa pjatk 22. t. m. wjećor we 8 hodź. pola Lindarjec zhromadźiznu. Naš župan k. Krjeńmař je nam přednoſk přilubił. Prošu přińdźe wſitcy. **Předſyda.**

Poršicy. Jednota Sokoł ma pjatk 15. wulk. rózka wjećor we 8 hodź. pola Handrikec hłownu zhromadźiznu. Tohodla zwučowanje wupadnje. Na tutej ma ſo kóždy ſobuſtaw zwučowacy każ njezwučowacy wobdźělić. **Předſyſtwo.**

Radwoſ. Tow. kat. ſerbſkich młodźencow wuhotuje njedźelu 17. wulk. rózka wjećor 1/2 8 hodź. pola Šubertec ſwój zabawny wjećor z dźiwadłom a rejemi. Zaſtup jenoż 50 pj.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma njedźelu 17. wulk. rózka wjećor w 7 hodź. ſwój zymſki ſwjdźeń, zwučowanja a reje.

Rakecy. Serbſke towaſtwo „Lipa“ změje njedźelu 17. wulk. rózka pop. w 3 hodź. ſwoju hłownu zhromadźiznu. Wſitke lube ſobuſtawy wutrobnje přeproſuje **předſyſtwo.**

Sowrjecy. Serbſke towaſtwo „Podčornołóh“ změje njedźelu 17. wulk. rózka pop. w 3 hodź. w Rachlowſkej ſuli poſedźenje z pokazowanjom ſwětłowobrazow. Bohaty wopyt ſo wočakuje.

Pokiwy, kak sej pysk a pjero nawótřiš

(Pokračowanje.)

Aktivum. Serbšćina wužiwa (kaž dobra němčina też) čin radši hač **čerpjenje.** Křesćenjo Turkow zbichu (nic: Turkowje buchu zbići abo — hórje hišće zbichu wot křesćanow. Kóń pohonča kopny. Młodźinu wjedźe ze zabawy do zabawy (nic: Młodźina je wot jeneje zabawy do druheje wjedźena).

Akzent přizwuk, to rěka dźěl słowa ma wjacy zwuka, na př. baba ma prěnje ba sylniše hač druhe; hdy by něchtó rjekł: baba, štó by wědźał, što wón chce? Přizwuk w serbšćinje na prěnjej złožcy leži: pismo, hospoza, swědomjo. W słowach kaž najstarši, najmudriši móže přizwuk měć pak prěnja (najstarši) pak druha złožka (najstarši). Z hłownego słowa přeskaknje přizwuk skoro stajnje na předložku (preposiciju): dźi po wodu, wóz je na zahrodźe, njetykaj so do wšeho, pój ke mni!

allein, das Mädchen allein (ohne Hab und Gut) hola holca, c. Haus allein (ohne Garten und Feld) hola khěžka

alles Übel wše zło, wšitke zło, **alles Böse** wš(itko)o złe

allgemein, im allgemeinen powšitkownje

Allzuviel ist ungesund. Lépje mihel, hač njemdry šwihel. Lubšo njeselene hač přeselene. Nic přemałko, nic přewjele, to tyje přeco najlépje. (H. Z.) Lute tučne dny tyja małohdy. Přewjele hnoja so dobriny boja.

(Přichodnje dale).

Swójbne powěsće

Sſmrěli: Božidar Bjſmarl, knjeſi fahrohnik na wotp. w Delnjej Kinje, 86 lět, khowanje budże jutře ſobotu pop. w 2 hodź. wot ſacżowanjſkeho domu. — Klara ſwuboſtena Boigtowa rodź. Zillerez w Budyſchinſche, 78 lět, khowanje budże jutře ſobotu pop. w 2 hodź. na Tuchořſkim pohrjebnjiſchcżu. — Jadwiga Antonia Rübigerowa rodźena Kleiniz w Komjenzu, 41 lět, ſpalne pokhopanje budże póndźelu w Drježdżanach-Tolkewizach.

Inventurske

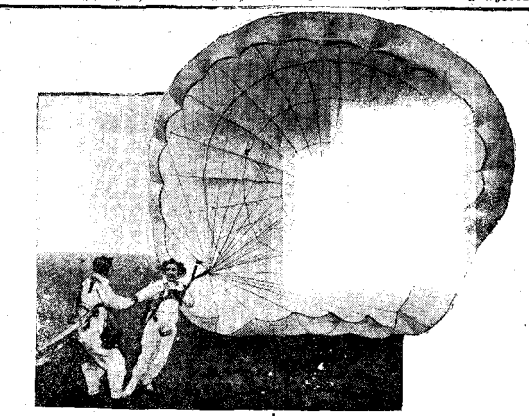
wupředawanje

wot 15. jan. hač do 28. jan. 1932

Jara zniżene płaćizny!

Franz Mrstny

w Budyšinje na Bohatejhasy 4

Sensacionelny wotskok pjatnaćelětneje z padakom. W Readingu w Jendźelskej zwaži so 15lětna dźowka konſtruktéra Russelskeho padaka Hazel Wootonec z jara wysoka na wotskok. To so ji njedźiwajcy ſylneho wětra wulkotnje poradźi. Zdobom z holcu skoči filmowy operatěr z padakom z lětadła a wjerćeše tutón podawk za film. Na wobrazu widźimy, kak jedyn pomocnik Hazelu Wootonec po zbožownym doleczenju na zemju powita.

Kedźbu! — Nětk

kupujće tunjo we

inventurskim

wupředawanju

zdźěła su moje jenotliwe pory hač na 50 procentow zniżene

Willy Sommer

w Budyšinje na Serb. hrjebjach 8

Wukładne wokna wobkedźbować

Jnventurske wupředawanje

Zahajatk
pjatk 15. januara 1932

po płaćiznach, kotrež tu hišće njeběchu

Skónčenje
štwórtk 28. januara 1932

Jenož tak dołho hač skład dosaha

Mnohosć wotedawanja so wuměnjamy

Łožowe šaty

Kopřiwinowe łožowe plachty 140/220 jena 1.50 — 1,28
Łožowe plachty, běły domjacy płat 140/220 jena 2.65, 2.35, — 1,98
Strowotne łožowe plachty, bělene ze žiđźanej kromku, 140/220 jena — 2,45
Barchentowe łožowe plachty, 140/220, dobra kajkosć jena 2.95, — 2,45
Łožowe nawoblečenje, lnonowe, hotowe šite, jene — 2,95
Łožowe nawoblečenje, lnonowe, z 2 hłowakomaj, nješite, jene — 3,95
Łožowe nawoblečenje, smuhaty płat, z 2 hłowak., nješite, jene 6.50, 5.95, — 4,95
Łožowe nawoblečenje, kaščikate, hotowe šite, z 2 hłowakomaj, jene — 5,45
Łožowe nawoblečenje, kaščikate, z 2 hłowakomaj, nješite, jene — 5,85
Hłowaki, wušiwane 98 pj, hładke, jedyn — -,68

Trikotaže

Dźěćace košle z kholow., trikotowe z nutřka rjepik., we wšěch wulk., por — -,50
Dźěćace ślypfry ze žiđu, kruta kajkosć, wulkosć 30 48, — -,38
Dźěćace podšite wobleki, wulk. 100 1.20 hr., wulk. 90 1.10 hr., wulk. 80 — -,98
Dźěćace trikotowe lacy, wulkosć 55-65, kóždy — -,98
Dźěćace trikotowe spanske wobleki, wulkosć 60 a 65, jedyn — -,98
Žonjace tajle, syre, štrykowane, 3/4 rukawy, jena 1.15, — -,98
Žonjace podšite tajle, 3/4 rukawy. wulkosć 44 1.25 hr., wulkosć 42 — -,98
Žonjace ślypfry pisane, krutla kajkosć por 0.85, — -,75
Žonjace ślypfry pisane ze žiđu por 1.10, -,98, — -,95
Žonjace trikotowe košle běłe a rózobarbne jena -,98, — -,68
mužace podšite kholowy wulkosć 5, kruta kajkosć por — 1,95
mužace podšite lacy jedyn — 1,95
Normalne košle ze zasadkom dobra kajkosć, wulkosć 5 jena — 1,95
pryncesne suknje, ze žiđu znutřka rjepikojte jena 2.25, 1.95, — 1,75
mužace barchentowe košle pís., smuhaty, wulkosć 100, jena 1.95, — 1,45

Nohajcy

Žonjace nohajcy, płóćliwa žida, pisane, por -,78, — -,25
Žonjace nohajcy, pisane, prawy ägyptiski mako por -,98, -,78, — -,38
Žonjace nohajcy, čorne, prawy mako por — -,50
Žonjace nohajcy, flor ze žiđu, pisane, por -,98, — -,75
Žonjace nohajcy, pisane, čista wołma por 145, — -,98
dźěćace nohajcy, žiđźany flor, pisane, wulkosć 4—7, por — -,18
dźěćace gamaše, čista wołma, čorne a marine, wulkosć 8, por — -,50

Zonjace šaty

žonjace košle z paskami z rjanym wušiwanjom jena 98, 88, — 78
žonjace košle, na ramjenju k zapinanju z rjanym wušiwanjom jena 1.45, — 98
žonjace barchentowe košle, na ramjenju k zapinanju, z wušiwanjom jena 1.95 — 1,5
žonjace nócne košle z wušiwanjom jena 2.45 — 1,75
z pisanym wobsadkom jena

Płatowe a halmjane twory

košlowy barchent, swětłosmuhaty 70 cm šěroki mtr. -,58, -,42, — 32
jakowy barchent, pisany 70 cm šěroko mtr. -,78, -,68, — 58
kóperowy barchent, běłe, 80 cm šěr. dobra kajkosć mtr. -,58, -,48, — 38
pique-barchent, běły dobra kajkosć, 80 cm šěroko mtr. — 78
waflowy barchent, pisany smuhaty indanthren, 70 cm šěroki mtr. — 78
syra kopřiwina 70 cm šěroka mtr. — 22
syra kopřiwina 80 cm šěroka mtr. -,35, — 30
syra kopřiwina 140 cm šěroka mtr. -,68, -,58, — 48
košlowy płat 80 cm šěroki mtr. -,48, -,35, — 28
linon, 80 cm šěroki najlěpša kajkosć mtr -,45, — 38

Fale

nócne jaki, barchentowe z dołhimi rukawami jena 1.75 — 1,45
žonjace iumperowe fale indanthren jena 95, 78, — 75
módrotřišćane fale, bjez kanta 120 cm šěroke jena — 98
žonjace šěroke fale (Wiekel) smuhate jena 2.25 — 1,95
jenobarbne jena

Płatowe a halmjane twory

linon, 130 cm šěroki, najlěpša kajkosć mtr. -,88, — 68
šatowy batist, prawobarbny 80 cm šěroki mtr. — 48
panama, běły, 80 cm šěroki mtr. — 48
tkaniny za Weekend-košle indanthren, pisane, 80 cm šěroki, mtr. — 58
etamina, 150 šěroka, běła kaščikojta mtr. -,65, — 48
vitražowy damast, běły, creme, złoty 80 cm šěroki mtr. — 88
šwedski płat, 80 cm šěroki mtr. — 68
cychi, kaščkojte, 80 cm šěroke mtr -,65, — 48
płat za rólowanske ruby, najl. kajkosć čisty płat, 90 cm šěroki, mtr. 1.30, 84 cm šěroki -mtr. — 98
rólowanske ruby, wok. 90/100, čisty płat z kromku jedyn — 2,45
blidowe ruby, 130/160 jedyn 2.45, 110/150 jedyn — 1,95

Wołmj. twory

žonjace pulovry bjez rukawow, jedyn 1.95, 1.45, -,95, — 50
žonjace trikotowe wobleki bjez rukawow, 2.95, 1.95, — 95
žonjace štrykowane wobleki, čista wołma, jedyn 7.95, — 5,95
škitaki bluzow, čista wołma, jedyn — 1,95
Golfowe bluzy, čista wołma z dołhimi rukawami, pisane, jena 3.95, — 2,95
dźěćace čapki, běłe, ručne dźěło, čista wołma, jena -.98, — 78
dźěćace pulovry, čista wołma, mustrowane, jedyn 2.95, — 1,95
mužace pulovry, mustrowane, čista wołma, jedyn 4.95, — 3,95

Wobl. tkaniny

Tweed, nowočasne mustry, 80 cm šěroki mtr -.98, -.88, -.68, — 48
wołmjany muslin, 80 cm šěroki, mtr — 98
płóćliwy somot, pisany, pociščany, 70 cm šěroki, mtr 1.25, — 88

Kuchinske šaty

lodowe rjedźeńske trěnja 48/48 kašć, indanthren, jene — 20
rjedźeńske trěnja 50/50, połpłatowe, jene — 28
ludowe rjedźeńske trěnja 60/60, šěre, połpłatowe jene — 46
Twjelki, šěre, kaščikojte a smuhate. 45/140 jena -.45, -.35, — 30
frotěrske twjelki wok. 45/100 jena 0.48, wok 40/80 jena — 25
frotěrske twjelki wok. 55/110 j. 0.98, wok. 50/100 j. 0.88, — 78
Kupańske rubišća, 100/100 jene 1.45, — 98

Wšelake wěcy

brokatowe blidowe přikrywy ze žiđ. francami jedyn 4.95, 3.95 — 2,95
žonjace kopřiwin. fale, šite, předkrešlene, z pisan. wobsadkom, jena 0.98 — 88

Na wšě twory, kiž njejsu z nižene, z wuwzaćom n'tkowych tworow

10% rabata

Saty ze žiđźaneho trikota

žonjace ślypfry žiđ. trikot, pisane smuhate por 0.98, hładke por — 78
žonjace ślypfry, charmeuse, pisane por 1.95, — 1,48
Pryncesne suknje, z cankami žiđźany trikot jena 1.95, — 1,65
Pryncesne suknje, charmeuse, eleganne wuwjedźenje jena 3.50, — 2,95

Voilowe bluzy
žonjace a dźěćace płóćliwe wobleki
hólćace płóćiwe wobleki
za połołcu prjedawšeje płaćizny

A. Bokelmann nasl.

na Serbsku. hrjebjacha 2
delikatn a w 1. poskh.

Wukładne wokna wobkedźbować

Baječnje tunjo!

sym z letušim

inventurskim wupředawanjom

wot 15. januara do 28. januara 1932

Dawam na wšě wobuća też na znate **Chasalla - črije** — **20%** rabata

Mercedes-črije jenož po kruče posłajenych originalnych jenotnych płaćiznach

jenotliwe pory dźělby zbytkow wjele niže płaćiznow

Heinrich Mahr

na Z. tnych wikach, rózk Kěžorskeje dróhi

Moje inventurske wupředawanje

wot soboty 16. hač do 29. januara

Ložowe šaty, pisane a běłe. Łožowe plachty. Ról. ruby. Blid. ruby. Twjelki. Trěnja. Kupańske a frotěr. twjelki.

Wumělske Zwjerśne gardiny

Žonj. a mužace nócne košle Nócne jaki. Košle Kholowy. Pryncesne suknje. Čopte suknje a ślypfry

Dobry voile — Marquisettes — Mull — Stores — Pisane tkaniny za zawěški po hobrscy zniženych płaćiznach. Na porjadne twory 10%

KURT ERLER na Žitnych wikach 11

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjećе w Serbskej knihańi abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Kalmuk-jaki

brune, čerwjene, mobre mušter., wulłojej 46 jeno 3,95

barchent.jaki

mate hodnotnje, nowe mustry, wulł. 44: 2.50 2,80 na płatnje na płatdje

Andr. Kasper

(měj: 21. Bilopp)
w Budyšinje, Burgplatz 11

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pučowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2438

Přiloha k čisłu 12

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 15. januara 1932

Hudźbno-esthetiske (krasnowědne) rozważenje

jako zawod do sinfoniskeho koncerta 20. I. 32.

(Bjarnat Krawc.)

II.

Rozeznawamy w hudźbje mysl a formu, kaž w człowjeku cełko a dušu. Haj, forma je tak rjec scełesnjena mysl, a zynk (ton) sam hižo je forma, jako najbližši wuraz začuwanja. Hudźba nima wobjema, kaž hewak měnjachu a chcychu jej připisać. Wona ma jenož formy, prawidłowe zwježenje zynkow a zynkowych rjadkow k jenemu cyłkej. Tuto zwježenje abo tuto „za sobu" zynkow je wotwisne wot časa, runje kaž je začuwanje jako čisće dušowna forma w swojim byću časowne zjewjenje, potajkim něšto, štož so za sobu wujewi; přetož štož so za sobu stanje, stanje so běžnje w času. Kaž je nětk hižo jenotliwy ton samón wotwisny wot poměrow bimbanja zynčaceho čelesa, tak też je forma w swojim byću poměr. Poměry z ličbami měrimy a tohodla je hudźba po jeje formje mathematiska wěc.

W tym „za sobu" zynkow wobkedźbujmy pak też hibot: a hibot je zakładny žiwjel wšeje hudźby. Tutón hibot zaso spočina nad ličbnym zakonjom (a to prěnjotnych ličbow), kiž też kolesa časnika cyłeho swěta wjerći, też kóždeho z nas wobknježi. Człowjeski duch wunamakarski na zmysłowe wašnje tute koleska wjerći, hdyž złoži někajku hudźbnu składbu.

Z tym so wopokaže jako skhowany mištr ličenja. Jeho kuzłarstwo wobsteji we wumělscy rjadowanym hrajkanju z prěnjotnymi ličbnikami. Tohodla mjenuje filozof Leibnitz komponowanje „njewědomne ličenje duše".

Hudźbny wutwor nastanje hakle tehdy, hdyž je wuživana hudźbna maćizna stwarjena po derje přemyslenym načisku k prawidłowym, w sebi zwjazanym a zawrjenym cyłku, kiž melodiju (hłós) we wužšim zmysłu mjenujemy: to je forma hudźbneho wutwora. Z melodiju hakle z maćizny zynkoweje wuskoči wumělski cyłk: bjeztwarna maćizna dostanje přez nju formu (twar). W hudźbnym wumělstwje hraje potajkim melodija najwažnišu rólu; jenotliwe wuwzaća wězo maju swoje prawo, hdyž chce hudźbnik jenož přez naslědowace akordy něšto wosebiteho wuprajić abo zynki jenož k mythiskemu začišej wuživać. Melodija a forma hudźbneho wutwora stej potajkim identiskej (to samo); přetož njemóžeš sej žanu melodiju myslić bjez formy. Wučba wo formje rozjasni jeje twar abo zarjadowanje, spyta dopokazać, kak je znutrikowna hudźbna ideja zwonkownje scělesnjena. Štóž dokonja rjany hudźbny wutwor sej analyzować (rozebrać), zamóže jón też pohódnosćić a ważić.

Dyrbi z bjeztwarneje zynkowsyły melodija nastać, abo kaž krasnowěda praji: hudźbny wobraz, tak ma to kompositor po prěnjej zasadźe wšeho wumělstwa, wšelakorosć materiala ke jednosći pozběhnyć. Jednosć we wšelakorosći je swójstwo wumělstwow.

Melodija so wuroni přede wšěm z diatoniskeje stupnicy (skala): ta hižo sama za so je derje rjadowana melodija a přikład hudźbneje jednotosće, kotraž sydom zynkow k twjerdemu cyłkej zjednoći a tak wěstu tuninu stwori. Wšě zynki melodije dyrbja so počahować na zakładny hłósny ton, a to samo we wšelakorości myslow, kiž we wjetšej, wobšernej hudźbje nadeńdźemy. Tak knježi tu kruty porjadk, a to je prěnje znamjo hudźbneho wutwora. A druha ważna žadanka za tajku wumělsku wurobu je rhythmus, kiž zynkowu maćiznu rjaduje dźiwaju na zwonkownu hotowosć, kiž cyłkej dawa měru a raznosć. Zo by pak cyłk też prawu runotu měł, potrjebaaj zynkowe rjadki (přez časoměru hižo zrjadowanu) hišće k třećemu symmetriju (runoskład); to so staje přez dalše rozdźělenje a zestajenje po zakonjach ličbnych: mjenujmy to periodicitu (wobčasnosć). Ta je zaso tak rjec architektoniski (twarcowski) žiwjel hudźby. Přez njón dostanje cyła hibićiwa hra rozměra (rhythmus) hakle swój dźeržeł, swoju stajnosć a zapřimnosć.

Tute mjenowane a we wěcy ležace winy hudźby su też cyle přinarodzene a lohko zapřijomne. Wšědnje skoro móžemy wobkedźbować, zo małe dźěćko sebi hrajkajo něšto zaspěwa, štož je sej runje samo wumysliło — husto bjez słowow — ale hudźbnje bjez zmylkow, prawidłownje. Njeje nuzno, zo kóždy człowjek hudźbu studuje, zo by mohł tute wumělstwo prawje požić; najwjetši dźěł ludźi je hudźbnje tak wobdarjeny, zo ma na njej swoju radość. Haj wšelacy su tak z hudźbu napjelnjeni, zo zamóža cyle nowe spěwy tworić. Z wotkel by hewak syła našich narodnych spěwow přišła? Njejsu w priedawšich časach serbske kantorki, t. r. serbske hudźbnje wobdarjene holcy, swojim towaršskam na přezach samowne swojorazne spěwy zanjesłe, cyle po prawidłach stworjene.

Z druhimi słowami: ze zmysłom za wumělstwo wobdarjeny nosy zakonje wumělstwa we sebi. Wón spóznaje ze strowym nahonom (instinktom) zwisk, wuměrnosć, wšelakorosć w jednotosći a bohatosći idejow. Najlěpje zrozumi njewučene spěwej, hdyž je jemu słowo k pomocy. Spěwy našeho K. A. Kocora skoro kóždy serbski hudźbny zajimc lohko zaprimnje. W nich dźerželi wšě horka podótknjene zakonje. Našu narodnu hymnu „Rjana Łužica" je w S. N. 29. augusta nadrobnje analyzowana — po hudźbnym a basniskim wobjemu. Rjany spěw: „Ach, moja hola, ty zelena" abo „Hanka, budź wjesoła!" drje budźe po formje, wobsahu a wobjemu też najwšědnišemu Serbej jasna. Češko hižo je z dlěžšim spěwom z jeho „Naléča", hdźež bur swoju čeledź wola: „Won do pola!" Tola čerstwe rhythmiske a melodiske žiwjenje a jasne, napřeciwne dźěle tuteho wustupa kóždeho posłucharja hnydom zajimuja a spokoja. Podobnje je z „fijałku", w kotrejž 4 solowe hłosy samostatne melodiske nitki ke krasnemu cyłkej wjazaju; ženje hišće tuta składba njebě bjez wuspěcha. Zwjetša pak wšědny serbski posłuchar instrumentalnej hudźbje trochu cuzomnje připosłucha.

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po Třoch kralach, 17. wulk. rožka 1932.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje farař Kapler rano 1/8 hodź. serbsku Bože wotkazanje, farař Tišer dop. 1/9 hodź. serbsku a 1/10 hodź. němsku Božu słužbu. W 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. 1/3 hodź. Bożu słužbu za młodźinu, na to towaršwo młodych holcow. Wječor 1/8 hodź. bibliska hodźina pola Henčce na Židowje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. 1/11 hodź. zwjazk dźěći. Wječor 1/8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. Wot póndźele hač do srjedy wječor we 8 hodź. rěči młodźinski sekretar Steinhäuser z Kamjenicy wo „Pućowanjach mjez dwěmaj swětomaj", „wo puću k wjeselu" a „My chcemy być swobodni". Na tute přednoški su młodźency a młode holcy wutrobnje přeprošene. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (List na Hebrejskich).

Stwórtk wječor we 8 hodź. změje sotra Emma na Židowje čo. 146 biblisku nutrnosć za žony. — Sjedu wječor we 8 hodź. je w Korzymju zjednoćenstwowa bibliska nutrnosć. — Zjednoć. wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć póndźelu w Kumwałdźe, srjedu w Arnsdorfje, stwórtk w Budyšinje a pjatk wječor 1/8 hodź. w Hornjej Hórcy.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. je serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 h. němske kemšenje (k. farař Wićaz z Hućiny). — Srjedu wječor we 8 hodź. je w Miłćerec hoźenecu přednošk k. fararja Groše z Budyšina „wo hibanju bjezbožnych" ze swětłowobrazami. Zastup je darmo. Dźěći nimaju přistupa.

Z Budestec.

Rano 1/8 hodź. změje farař Bóje serbska spowědź, dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za Budyske mišćanske a wokrjesne towaršwo Znutř. misijonstwa. Pop. we 2 hodź. změje farski vikar Böttger kemšenje za dźěći 5. hač 8 šulskeho lěta. Pop. w 4 hodź. zhromadźizna towarstwa młodźencow. — Póndźelu wječor we 8 hodź je zwučowanje z pozawnami. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć towarstwa młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. tow. młodych holcow. — Pjatk wječor bibliska nutrnosć pola Dučkec w Kózłach.

Z Bukec.

Dop. w 9 hodź. němske, 1/11 hodź. serbske kemšenje. — Wumrě: Korla August Křižan, wunjeńkar w Mješicach, 62 l. 8 m. 6 dnjow.

Pandora — grekska Jěva

Pśicyśina stworjenja žony. — Pandora a jeje dar. — Pandora jako symbol semje. — Što praja grekśiśy baśnizy a filosofoso wo žonje.

Po Starym Sakonju jewi so prěnja žona na zwěrcu nimale runocasnje z mužom, so by ł nim w raju błoženje žiwa była. Hakle popódšo je swojej wcyjpnoscu klasy žebi a mužej sboje. Hinak pschedstajachu žebi stari Grekojo pokhod žony. S grekśich powěsćow spóznajemy, so mužojo etkajstowachu na zwěrce hižo dosć dołhi cas prjedy, hacj so mjes nimi pokasa prěnja žona, a pschikhad žony njeběsche sa Grekow dobrota a sboje, kaž w bibliji, ale sterje wjecsba abo khlostanje, kiž běchu bohojo pósłali na cłowjesti splah.

Tu moht knadź něchtó so praschecź, kak mohł zwět tu zyła wobstacź bjez žonow. Ale w powěsćach a bajkach njeznměch ani pytacź logiku, a stónecnje mějachu Grekojo też na tuto praschenje wotmołwu: prěnjotni ludźo nastawachu z klina jenje a běchu nimo měry zbožownje žiwi, dokelž mějachu najwužsche pocasi z bohami. Žona jewi so na semi hakle tehdy, hdyž ludźo pocachu so z bohami wadźicź. Mjenujzy tas Prometeuš dapschecźi so wobschudźenistwa napschecźo boham, ł cimž so wyschi bóh Zeus tak rosnměwa, so ludźom njeda wohnja, a hdyž Prometeuš tola skradu wogeń z njebjeź na jenju pschinjesje, wótz bohow a cłowjekow straschnje pokhłosta Prometeuša. pschikowajo jeho do skałow Kawkasa. Na cłowjeckach pak so Zeuš wjeceschе z tym, so stwori žonu. Běsche to cźim straschnischе thlostanje, dokelž „mužojo mějachu z lubosću wobdawacź swoje kamtuje njeboże", kaž cźitamy w baśni Hesjoda w VII. kerstotku psched Khr.

Na roskas Zeuša smješchesche Hefajst jemju ł wodu a stwori ł njeje knjeżnu, podobnu na njeznjmjerne bohowki, Atena nawuci ju wschelake rucne dźela, wosebje pak pschiprawjenje wumětśich khaninow, Afrodita wupyschi ju ł rjanoscu a lubosnosću, ale Hermeš połoji do njeje łumschtnu wutrobu ł darowaj łže a jebanstwo. Njenje wobtrajenej a drasejenej, ł debjenkami a wěnzami ł nałetnich kwětkow wupyschenej žonje špožeji Hermeš słónecne rěcź a mjeno „Pandora", schtoż wosnamjenja: „dar wschitkich bohow" (pan — wschitko, doron — dar). Potom ju pschewodźi na jemju a pschepoda ju Epimeteušej. Tutón njewobhladniwy cłowjek ju ł njej wojeni, hdyž runjeż jeho bratr, mudry Prometeuš, wotradźesche. Bohužel Epimeteuš njeposkasche na radu bratra a njesboże bórzy so pokasa. Pandora sběhny wěko wot kadźe, kak so ł njeje wobłah cźekasche a na ludźi spadachu hórke starosće a cźwile, kiž pryedy znali njeběchu, hdyž běchu zwobodni, stronj a dźěcacz njetrjebachu. W poslednjej khwili hischsche Pandora so bohdada zwojeho zmytka, a wěko zaty na kadź położi, ale bě hižo pscheposdźe, jenicźky nadźija wosta hischsche w zudobyu.

Takle powěda staregrekita bajka. Autor bajki je był wšěsće nětaki zaźaty njejenjeńź a zonybiźak. Jedna ju tu wo kadź, potajkim wo zudobyo je zideźinu, kajšeź so cźasto namaka njes grekźimi wutkopankami. Je jenoj njewědomne, kak bě so tuta kadź dostała do domu Epimeteuša, hacj běsche hižo pryedy w jeho pinzy abo hacj bě Pandora ju zobu pschiwjesiła jako pscheradniski dar bohow. Dale njeje ani jadne, hacj bě wobłah něschto dobreho, kotremuž Pandora njewobhladniwje da tkódnjej abo hacj běchu to jenoj wschelake cźwile, kiž so wudobywachu ze žwojeho jastwa. Mamy ja to, so poślednischa możnosć je ta prawa, wschak so nadźija pschejo namaka hromadźe je wschelakim njesbožom a horjom. Sbožowny cłowjek ani njetrjeba nadźije, wón njejedźi sa lepschim cźakom, nadźija je potrjebna jenoj tym, kiž so bědźa se žiwjenjom. Wěcze wo to dóscze Zeušej: cźłowjeske ludźi nuscicź k cźekanemu dźělu a sdobom njechasche jim wsacź pohon k dalschemu prózowanju. Wschak praji Hesjod: „Nadźija, kiž je cłowjekej cźasto sda by cźekańskowo sa jeho njesboże, je we wopraudźitosći jenoj wabjadło, kiž ma cłowjeka sawjesć do pasłow wjecsby bohow."

Nałacźe powěsće wo Pandorje mózemy zej wujaznicź też na rozumne waschnje. Je snate, so mjeno „Pandora" běsche zdobom też pschimjeno „Macźerki semje", kiž wschitko porodźuje a cłowjestwo pozbywuje se wschelakimi darami. Paudora, grekita Jěva, wěso na ludźi jenoż lute njesboże pschinješe, ale mamy też dźiwacź na to, so też se semje mózemy wudobywacź płody a pokłady jenoż ł wulkej prózu a cźeźkim dźěłom.

Tu mózemy też spominacź na jonobidźerstwo w starej Greckej, kiž je dało nastork k tutej bajzy. Hižo w „Iliji a dje" wustupuje žónska cźasto jako nastroj fatalisma. Bažnik Simonides ł Amorgos, nawjasajo na ludowu pschitwórbu, praji, so žony potkadźeja je wschelakich šwérjatow, wot kotrychž maju wschelake njepocźinki: někotre su pschetkepane kaž tschcha, druhe wołoso hanja kaž poš, tojo nowinki, někotre su słótne kaž wopiza. Euripides, znaty tragik, žonam po wopraudze njeschcźi, pschirunna je ł sadom, smijizu, wóhnjom atd.

Sću to wšo wuwróscźi myślenja bažnika, ale też filosofojo hajachu tajke pschedhudźi. Sdamo Aristoteles, hdyž rěcźi wo wukublanju zonow, wusnawa zo k nahladam, so je žona nješcźo nischeho. Njemózemy so tomu dźiwacź, pschetož nahlad wo nischim postajenju žony bě tehdy hischcze na zyłej greckej pokhuje, wosebje pak w Atenach, jara rosschérjeny. To zo najlepje tej pokajuje w nałožkach pschi narodzenju dźěcźatka. Narodźeli so hólcź, powěsny so na durje wolijowozowy wěnźeł, jako znamjo pschichodneho krała žiwjenja, a hdyž narodźi so narodźi holcźa, pscheradźi to jenoż wołmjany bancźik, symbol poniżneho domjazeho dźěła.

By wschak była wulka njespraunosći, měcź wschitkich starych Grekow za sakatych zonohidźakow. Spominajmy na cźucze hnujazu zjemi rozzohnowanja Hektora ł Andromachu w „Ilijadze" abo postawje Penelopy a Nauzikaje ł Odyseje. Sdamo tón njegalantny Simonides ł Amorgos namaka tola hischcze złowo chwalby za zonu, pschirunajo ju ł pcźołku, zohnowanjom njebjeź. A hakle zdlachotna postawa Antigony? Psches kerstotki złyschimy jeje tak jara zónske złowa: „Sym ło narodźiła sa lubowanje a nic za hidźenje."

Euripides też namaka dosć chwalbnych złowow sa žónski splah a Sokrates, hacźenjeńź njejschcźe dosć hory je žwojej Kantipu, tola njenowasche zonu pschirodnu pschecźelku muża, kiž ma prawo na pocźesćowanje a wazenje je stron dźěcźi. Ale najwjetschi pocźesćowaŕ žónskosće dże bźsche Platon, kiž ma zonu za bytosć, kiž może ło runacź ł mużom. Ale sa jeho cźaš bě ło w Atenach hižo wjele pschemnožnikow, a na zonu wjazy takle se zaspiwanjom njepładachu kaž pryedy.

A tak njemózemy Grekam ani porokowacź, so běchu wuzyli bidźerjo zonow. Sswědcźa pschecźiwo tomu horjcźe napomnjene pschikłady, kaž też fakt, so powěźi we Pandorje, greckej Jěvje, je ło w greckej literaturje a wumělstwje jara malo naložowała.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. je serbske kemšenje (f. Handrik z Poršic).

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. změ̍je farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 hodź. němske a w 10 h. serbske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. selske Bože wotkazanje. dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Pokhowana: Khrystiana Schneiderowa, rentudostawarja Jana Arnošta Schneidera w Drožďžiju, mandźelska, 65 l. 2 m. 29 d.

Z Khwaćic.

Dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje, ½12 hodź. dźěćikemšenje. — Pohrjebany 10. jan.: Artur Pawoł Puš, skałar w Khwaćicach, 34 l. (7. jan. morwy namakany pola Delnjeho Wujezda).

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbskas powědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. ½3 hodź. towaŕstwo młodych holcow na farje. W 3 hodź. serbska Boža słužba ze spowědźu w Komorowskej šuli.

Z Kotec.

Dop. ½9 hodź. misijonske kemšenje (mis. direktor Vogt z Ochranowa). Misijonska zběrka. Wječor we 8 hodź. cyrkwinski swójbny wječor w Panicec hosćencu „Pod horcym słónцom Surinamskim“.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. so němske předowanje čita.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němska Boža słužba. — Zemrěła: Madlena zwud. Šołćina, rentudostawarka w Plusnikecach, 72 lět hjec 4 dnjow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 3 hodź. němske a w 4 hodź. serbske kemšenje w Zarěču (k. farař Rjenč). — Srjedu pop. w 3 hodź. žónske towaŕstwo.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba a po tutej spowědź. Pop. w ¼3 hodź. towaŕstwo młodych holcow. — Pjatk 22. wulk. róžka wječor ½8 hodź. towaŕstwo žonow.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. je němska spowědź, dop. w 9 h. němske kemšnje. Dźěćikemšenje w Bošecach je ½11 hodź. za wjetše a w 2 hodź. za mjeńše dźěći. Wječor we 8 hodź. evang.-luth. šulske towaŕstwo w Nowych Poršicach. — Stwórtk wječor ½8 hodź. je serbska biblisa nutrnosć w Boščanskej šuli. — Wumrěłoj: Marja Dörferowa rodź. Wićazec, wudowa po młynskim najeńku w Poršicach, 63 l. 19 dn. Wilhelm Jandik, wobydleŕ w Poršicach, 71 l. 6 m. 10 dnjow.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. — Póndźelu we 8 hodź. raniša nutrnosć. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za mis. mjez pohanami je 160 hr. wunjesła. Wutrobny dźak! — Stwórtk wječor we 8 h. bibliska hodźina.

Z Wósporka.

Dop. w 10 hodź. misijonske kemšenje, ½12 hodź. misijonske kemšenje dźěći (mis. direktor Vogt z Ochranowa). Misijonska zběrka. — Póndźelu wječor we 8 hodź. we wosadnej zali swětłowobrazowy přednošk „200 lět Bratrowskeje wosady a jeje misijonstwa po cyłym swěće“ (mis. dir. Vogt z Ochranowa). Za wudawki zběra so 20 pj. zastupa.

Zapósłane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

K wotpowěđi

rozprawjerja we wuč. zhromadźiznje 30. 12. 31.

Rozprawjer njewě, čehodla by porjedźeńki trjeba było? Mėni woprawdźe, zo zmylił njeje? Njeje to bižo zmylk, zo njeđółkliwosće do nowin dawa, nic jenož do Serbskich Nowin, ale tež do Budyskeho Dźenika a do Budyskich Nowin? K tomu z wopačnosćemi! **Jenu něčko we swojej wotpowěđi wjacy njetwjerdźi** Wuprasnje samo z wotmołwu ministerstwa, kotruž je w rozprawje prěd. Njepytnje pak hišće, zo je so tak tola mylił! **Druhu wopačnosć pak znowa** [illegible]! Byrnjež wěc dwójcy słyšał a njeđźiwajcy mo[illegible] prawy a byrnjež wopačne twjerdźenje tež [illegible] njemělo. *Njemóže-li so dopomnić, so na zhro[illegible]* **powolam.** Tež wuraz „předsyła je (dwójcy?) [illegible] rozrěčenje prosyl“ je wopačny, hdyž bě zjed[illegible] stwo wobzamknło, zo maju so 3 sobustawy wotjesć, štož je so ministerstwu wozjewiło z prošbu, zo chcyło přihłódny dźeń postajić. Wšo to **naše zapiski** wupokazaju. **Rozprawjer** njenujcy z našim zapisowarjom njeje, a jeho rozprawy dla wěstych njedostatkow powšitkownje woblubjeno njejsu. M. Kr.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 15. wulkeho róžka 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,35
1 jendźelski punt	14,41	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,92	100 franc. frankow	16,50

Wuhrajne kursy sapiśachu wčera sajo živischi wobrot a wostupowaše kursy, wosebje dołhich a ventownych liešćinow. Dźensa so prajeja njehodźi, kak so pjenježne a hospodarske pomery w bližšich měsačach dale wuwiju. W našim kraju stejiny tola nětko přeco wótbami statneho presidenta, dokeľ wschodnje politiske kroury nochcyšu dotalneho presidenta cząß sastupnika podleščicz.

Na **produktowych wikach** płaćiny pšenicy a rožki wo 10 pjenježkow popuščesćichu. Dowoš žita wšak njebě pśe wulki, ale polnje doňahasche, dokeľ mlyny mało kupowachu. Nasymjski ječmjeń 10 pj. po zentnarju postupi. Naličeni ječmjeń a wowoš pśichi dotalnych płaćiznach wostaschetaj. Zentnar płaćejesche wčera w Barlinje:

pšenicy:
za měrz: 12,06¼—11,98¾ hr. (12,15 hr.),
za mejn: 12,35 hr. (—(—),

rožki:
za měrz: 10,45—10,40 hr. (—.),
za mejn: 10,60 hr. (—.—),

wowsa:
za měrz: 7,70—7,68¾ hr. (—.—),
za mejn: 8,10—8,08¾ hr. (—.—)—

Wiki rěznego skotu wčera w Drježdźanach.

Na wiki rěznego skotu wčera w Drježdźanach njeběchu pśiwjezwjesle skotu pśistupili, ale njedźiwajcy tuchu bě wiki wurjadnje schpatne. Rěniizy mało kupowachu a płaćiźny tłóčachu, tak so běchu swinje a cjelata pomało póndźeli wo wschěch druźinach tunšeše.

Wiki schćiwórtk w Kamjenzu.

Pšenica 10,75 hr. (10,50 hr.), rožka 9,80 (9,75 hr.) ječmjeń najmjenši 8 hr. (8,50 hr.), ječmjeń naličeni 8,50 hač 9 hr. (9 hr.), wowoš 7—7,25 hr., pšenicžna muka 24 hr. (23,50 hr.), rżana muka 16,75 hr. (16,25 hr.), pšenicžne wotruby 6—6,75 hr. (6,25—7 hr.), symo 2,25 hač 2,50 hr., słoma i masch. mlócź. 2 hr., słoma k sałamju 1,80 hr., běrny bóle a cjećwjene 2,50—2,75 hr. (2,80—2,75 hr.), běrny žołte 3 hr., butra 1,10 hr. a jeja 12 pf., huśy punt 80—90 pf. (90—95 pf.), prošata 9—14 hr., kał hydrolty schtuka 35—40 pj., kał běły 10 pj., cjećwjeny 10—12 pj., zybła 12—15 pj., loboda jěd. na 15—20 pj., selerij 15—25 pj., kŕeń 60—70 pj., tomaty 50—70 pj., jabłuka 5—25 pj., wlośe worjeshi 40 hač 60 pj., sčesne worjeshi 55—60 pj. (50—60 pj.), běrny 4—5 pjenježkow, tołrabi 5—10 pj., morchej 8—10 pj. a radišši walcźk 10 pj. (6—8 pj.), rjetkej walcźk 5—10 pj. (10 pjenježkow).

Płaćiźny w spinkach wośmanjenieja płaćiźny sajožnego tydźenja. Hdyž so žane naspomnjene njejsu, tam so płaćiźny pomało sandźenemu tydźenjej njepśechměnichu.

Wiki schćiwórtk w Lubiju.

Butra 65—70 pf. wot punta, jeja 11—12 pj. (12—13). twaroh 25 pj. (20—25 pj.), kał běły 8 pj. (5—8 pj.), kał cjećwjeny 10 pj. (10—15 pj.), kał hydrolty 35—45 pj. (40 pj.), tołrabi 15 pj. schtuka (8—10 pj.), zybła 15 pj. (12—15 pj.), złotołej 10 pj. kŕećk, jabłuka 4—15 pj. (5—15 pj.), běrny 4—5 pj. (3—4 pj.), huśy 90 pj. (80 hač 100 pj.), pšenica 10,30—10,60 hr. (10,20—10,50) a rožka 9,60—10 hr. (9,60—9,90 hr.), naličeni ječmjeń 8,50—9,15 hr. (8,50—9 hr.), wowoš 7—7,20 hr. (7,20 hač 7,50 hr.), běrny 2,25—2,75 hr., symo 2,20—2,70 7hr., słoma i wośe. mlócź. 1,60—2 hr., pšenicžna muka 18,25—19 hr., rżana muka 16—16,50 hr., pšenicžne wotruby 6—6,20 hr., rżane wotruby 6—6,20 hr.

Płaćiźny w spinkach wośmanjenieja płaćiźny sajožnego tydźenja. Hdyž so žane naspomnjene njejsu, tam so płaćiźny pomało sandźenemu tydźenjej njepśechměnichu.

Wiki w Khorjebuzu.

Mjaso howjaze 65—90 pj., cjelaze 60—100 pj., šopjaze 80—100 pj., šwinjaze 65—90 pj., měd w płatach 1,70—1,90 hr., jeja 11 pj. (12 pj.), butra 1,20 punt (1,10 hr.), twaroh 25—30 pj., tany wośij 1 hr., šiny 1 hr., schćuki —.—, (1 hr.), karpy 0,80 hr., holiše mlode schtuka 0.50—1 hr., kury žive 1,80—2,50 hr., kopony žive 2—3,50 hr., huśy sarśane 80—90 pj., tacźki 1—1,20 hr. (90—110 pj.), žornik 0.40—1,20 hr., korabi 20 pj., morchej 5—10 pj., kał hyrolty schtuka 35 pj., běły 10 pj., wirśingowy 15—20 pj., cjećwjeny 15 hač 20 pj., zybła 25 pj. (15 pj.), běrny 2,75 hr., selerij 20—25 pjenježkow.

Płaćiźny w spinkach wośmanjenieja płaćiźny sajožnego tydźenja. Hdyž so žane naspomnjene njejsu, tam so płaćiźny njepśechměnichu.

Sźednike powěsće:

Pšeschadźowanja:

Sobotu 16. wulk. róžka 1931:

w **Biskopizach** na Sudźišćiwje dop. w 10 hodź.: wschelake klumpy, hnójnizowe śudy, wěnzate walzy, pišańske blido, pišany stroj, zigary, zigarety a schokoladowe twory.

Swěschenišske jednanja:

šu wotewrili nad ratalskimi statokami:

ratarja Heinricha Emila Tranizy w Kinczu,

kubleńskeho nasejka Kurta Zschweiperta w Miłoćizach.

Konkurs:

Sud je konkurs wotewrił nad samoženjom Marje Jurdźowjenje Wólkowje rodź. Riedelez mějicelki firmy Jurij Wólšje w Budyšinje na Drjewowych wikach čo. 13. Sarjadnik konkursa je knihowny revisor Arnold Ehlers w Budyšinje na Jurjowej hasy 23. 1. term. 10. 2. 32 dop. ½12 hodź., 2. term. 24. 2. 32 dop. ½12 hodź., wobej w Budyšinje na sudźišćiwje, śiwa 141.

Sjawne pschipóžlanje.

Prawiznik a notar Waltaŕ Wićas w Budyšinje žada wotschitschego inženera Biedricha Augusta Wilhelma Humboldo, nětdy w Budyšinje, potom w Olbje we Wólfalenišći dźensa njesnatego pschchowanja pschchowanja pśeco sud do Budyšina na śrjedu 2. 3. 32 dop. ½10 hodź. Humbold je jemu sa prawišnske a notariatske dźěła 957,37 hriwnow winowity.

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

14. januara

1 wol., 21 byk., — kruw., — jałoje., 568 ćelat., 131 wowc., 461 swinj.

Płaćizny za

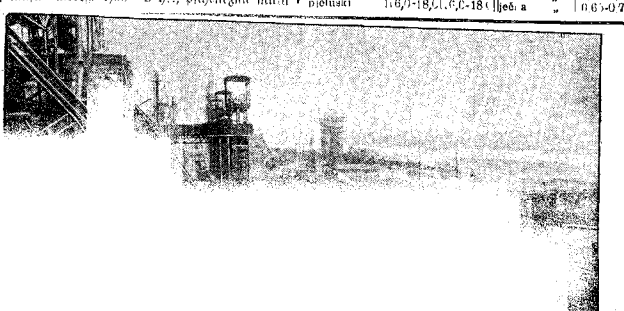
ćelata: 2. 35—40, 3. 30—34;
swinje: (přez 300 pt.) 40—41, 2. 38—39, 3. 36—37 4. 34—35, 32—33; rancy —.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	15. 1.	13. 1.		15. 1.	13. 1.
Pšenica	222-224	224-226	bony	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	196 198	198-20	woka	16, -19,0	15,0-19,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	11,0-12,0	12,0-12,0
ječmjeń	166-170	168 167	žołte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,0
wowš	136-143	136-145	seradella	22,0-27,0	23,0-27,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	27,5-31,2	27 5-31,2	lany wosušk	11,9-12,0	11,9-13,0
rżana muka	27,0-29,2	27 1-29,2	suchi truhanč	6,50	6,50
ps. wotruby	9,50 10,0	9,50-10,0	brmj. kruški	12,1-12,3	12,1-12,3
rżane „	9,50-10,0	9,50-9,75	syno, 50 kg	1,75-1,80	1,70-2,40
raps	—	—	rżana sloma	0.65-0,75	0,65-0,80
hrošk Viktor	21,0 27,5	21,0-27,5	pšenič. „	0 50-0,65	0,50- 60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,85	0,75-0,85
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	ječ. a „	0 65-0,75	0,65- 75

W Rheinhausenskej Kruppowej dźělarni so dźěło zastaji. *Při* dźensnišim katastrofalnym hospodarskim położenju běše Bjedrich Kruppowe akcijowe towaŕstwo pječa nuzowane, zastajić dźěło w Bjedrich-Alfredowej hěče w Rheinhausenje pola Duisburga. Wjacy dyžli 4000 dźělačerjow zhubi z tym swój khlěb. Na wobrazu widźimy dźěl Bjedrich-Alfredowej hěty w Rheinhausenje.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Khwaćiž.** Sjawna gmejnska shromadźizna, kiž so tu njedawno wotmě, běše derje wopytana. Dokelž dyrbješe so postajicź runowaha we wubrankach a wudźerženju wodowoda, běchu tež Daližy pschepschosenc. Knjes wjeśnjanosta Husak nawjedowaše shromadźiznu. Dnjowny porjad wopschiješe schtyri dypki. Wódny pjenjes so snowa postaji a s tym tež nowy wjeśny wodowy saloń. Wot 1. januara so nětko létny pschinoschi sběra, kiž dyrbja wobsedźerjo šami płaćiś. Stary dawk wotpadnje a sa to pschidźe jenotliwy dawk wo 8 hriwnow létnje na kóždu žywóžbu abo hospodarstwo. S tutym so najbóle ludźo bjes dźěźi potrjechja. Jenotliwe hospodarstwa so snowa pschepruhuja, płaćachu pśedy 1,20 hr. létnje. S nowapostajenymi žadźbami da so kładnja wuruna, mały zbytk postaji so sa wudospołnjenje a wobnowjenja. Schtóž so nowy k wodowodej pschisamknjenc da, ma po nowym zakonju 10 hriwnow zapłaćiś. Jiunu ma so tež zapłaćiś 30prozentowźi pschiraźk sa wohnjowy schtit. Kotśiž k wodowodej pschisamknjeni njejsu, wužiwaju tež pomoz pschi wohnju, tola dyrbja tež létnje tutón 30prozentowźi pschinoschi płaćiś. Podružniźy płaćа tehorunja 8 hriwnow, tute pjenjezy pak so na bydlenšći pjenjes žobu wobliča a so pola wobsedźerjow sbéraju. Woda sa zbt so tak wobliči, so maju skotarjo létnje płaćiś 5 hr. na kóždu kruwu abo konja psches léto stareho. Swinje so darmo. Wjele chłostanja postaja sakoń sa tych, kiž j wodu broja, abo powschittownosći na druhe waschnje psches wodu feschtodźa. Sakoń a nowy dawk so jenohłósnje pschija. Wschitko dotal naspomnjene płaćі sa Khwaćiž a pschisamknjeny dźěl Margareczinje Hety. Sa Dalizy so postaji 25 pj. na kubikmeter wody. Nimo toho płaćа Dalizy wšery podźěł k wudawkam. Dostónčny kontrakt ma so hischcze dopruhowaś. Pschi rosmołwje so wo wèzy měrnje doréczachu. — Pschi 2. dypku dnjowneho porjada wobsamknu so powpschenje pschirażka k leżownostnemu a pschempjatkowemu dawkej wot 90 proz. na 135 proz. To płaćі wèso jenoż sa 4. termiju 1931. Potom sažo na staru licžbu spadnje. — Dokelž je hromadźekładzenje polow nimale hotowe, maju so pucže snowa wotpłaćaś a pschérowy sbéhaś. Po nétkotrych mjeńšich dypkach pschisamknu so tajne pogrjebjenje.

*

Z **Kamjeneje** pola Radworja. 12. wulk. rózka wotmě so w Libšee hosćencu zjawne posedźenje gmejnskich zastupnikow. Knjez wjesnjanosta Měrćink 1/8 hodź. posedźenje wotewri a powita wutrobnje zastupnikow, kotříž běchu wšitcy přitomni. Najprjedy dźakowaše so hosćencarjej Arnoštej Libšej za jeho 13-létnu dźěławosć jako gmejnskeho zastupnik. Wuraźowaś měješe so wo štyrjoch dypkach. 1. wo rozprawje pokładnje, 2. wo wjesnjanostowej mzdźe, 3. wo nowowólbje předstejerja gmejnskich zastupnikow, 4. wo wobcežnym twarje k. Meißnera-Radwórskeho. Pśi 2. dypku běše wjesnajnosta zwólniwy, město 600 hr. jenoż 450 hr. mzdy wobličić. To so z wjeselom witaše. Pśi 3. dypku so k. wjesnjanosta Měrćink za předstejerja gmejnskich zastupnikow woleše, za jeho naměstnika k. kublef Arnošt Libš. Wo 4. dypku wuwi so žiwa rozmołwa, dokelž pśi twarskim městnje stary gmejnski puć wjedźe a nětčiši pśez ležownosć nětčišeho wjesnjanosty. Tuž so najprjedy jenohłósnje wobzamknu, zo ma so puć prjedy wuměrić. Stary puć dyrbjał wjesnjanosće pśipadnyć. Wobzamknu so, zo gmejna pěsk pod nim hišće wuwuźiže. Tuto wobzamknjenje so po połhodźinskej pśestawcy pśi jara žiwej debaće zaso wróćo wza, dyrbi pśi starym wostaś.

*

Z **Khróšćic.** Stwórtk wječor 1/26 hodźin zeńdźechu so naši wjesni zastupnicy k swojej pśenjej zhromadźiznje w nowym lěće pola wjesnjanosty. Po postrowjacych słowach wozjewi k. Kokla, zo by so na jeho město nowy předsydnik pśi gmejnskich posedźenjach wuzwolił. Dokelž pak sebi wšitcy pśejachu, zo by k. Kokla tuto zastojnstwo dale na so wzał, pśija wjesnjanosta. Jako jeho zastupnika wuzwolichu jenohłósnje gmejnskeho staršeho Jana Rynča. Gmejnski zastupnik, k. Wjenka, złoži swoje město, dokelž je z druhimi dźěłami a zastojnstwami dosć wobcežny. Na jeho městno stupi k. skótny lěkaŕ Šołta. Knjez Wjenka zhubi pśez swoje złożenje też město w šulskim wubjerku a předsdstwje. Nowowólby do tuteju organisacijow so w pśichodnym posedźenju stanu. Wokoło elektriskeho ličaka w haptycy a we gmejnskej khěži maja so pśiprawy (jako skit pśećiwo njezhožanu) wudźěłaś. To pśepoda so blidarjej Krawzy. Tudomny wobydleŕ R. prosy gmejnsku radu, zo by tuta jemu dopomhała němske staćanske prawo docpěć. Należnosć so dla wuwoprašenja na pśichodne posedźenje wotstorći. — Po poslednich nazowych wukazach ma so bydleńska płaćizna w haptycy wo 10 proc. dowójnskich płaćiznow znižiś. Dokelž je wokrjesny zwjazk w hubjenych finanencnych wobstejnosćach, njemóže wón wot 1. jan. 1932 wjacy jenu sadžby małych socialnych rentow wupłaćiś. Tute so wo wjele skrótša, štož je jara wobžarowne. Gmejnscy zastupnjerjo pak njemóža w tutej należnosći ničo činiś. Potom pśizamknu so njezjawne posedźenje.

Wohnjowobornistwo

Hotowa shromadźizna dobrowólneje wohnjowoje wobory ja Hornju Borschej a Matu Borschej wotmě so njedźelu popołdnju w Janaschej hoscenju. Wěsche so wjele **Bohuzlawow** jeschcze. W 4 hodź. wotewri wobornny hejtman **Janasch** shromadźiznu. Dźakowaschе so towaŕschaм sa žiwěru w minjenym **lěcže a namokowjeschе** schi, so bychu **też w nowym lěcže sajim sa wěz wopokasali.** Shromadźeni **spominachu na semrětkeho Bohuslawa knjesa wyschcheho wuczerja Kójczku a mjes tym so postanychu,** hudźeschе **kapała spěw wo bobrym towaŕschu.** Wobornny hejtman **poda** nadrobnu **létnu rospraw.** Smuczowanjow běschе loni trochu wjazy dla inspekcije 11. julija. Wokrjeżny **sastupnik Fischer woboru pruhowaschе.** Tuta pak pruhowanje **khwalobnje wobsta.** Wotmětо je so 6 měsaczných shromadźiznow a 2 pohrjebjeni kommanda. Siwój salo**ženiski** zwjezkeŕ wotmě wobora w Hodźiju. Junu sawochachu woboru **k** wohnju do Demjan. Dwaj **Bohuslawaj** wustupischtaj. Wobora liczi 43 aktiwnych a 12 pasiwnych **Bohuslawow.** Sczěhowańsche rosprawa pokładnika. Pschi pruhowanju **su** pokładnju w najlepschim porjedze namakali. Pokładnik knjes Urban so wuzwolowdźi. Lětsa wólbow njeběschе. W februaru ma so wotmećі zwjezkny wjeczor w Zicjenju. Jako běchu so je stromy muzykwa a wjednikow dźakne zkowa porečzaše, so shromadźizna wokolo 7 hodź. skónczi. Pschi **budźoje,** kotruž nawjedowaschе **kapalnik** Richard Urban, swostachi shromadźeni hischcze na nékotre hodźinki w rjanej towaŕschosći.

*

Dobrowólna wehnjowa wobora w Hójelisu wotmě so botu swoju létnu hlownu shromadźiznu w Liebigez hoscenju. Pschi nowowólbach so jentnant a zykarny mischter sasu wosechtaŕ. Pschczelarki pschehladu so Hójelsczańskej wotnožny nazionalsozialistiskeje stronty z wumělenjom, so ma je wona po potrjebje wohnjowej woborje požczić.

Za Janom Brylom-Serbinom

Jan Bryl wjac mjez žiwymi njeje.
Kak struchła powěść — smjeŕć joh' rubi,
Lud serbski norodowca zhubi
A muža mysle nadobneje.

Stysk z bolosću we duši toči
Při spomjenju, zo Bryl je w zemi.
Smjeŕć zahe jeho mocy zlemi.
Wón k smjertnom' sparej zawrje woči.

Lud serbski žaruje će drohi.
Sy z cyłej dušu na nim wisał
A za njón wjele rěčał — pisał,
Ty z jednorym so njespokoji.

Lud serbski tebje njezabudże
Ty drohi wótčinco. Njech tebi
Bóh z wěčnej krónu hłowu debi,
Ź njej wěčne myto dźak ći budźe.

Njech hruzlik ze serbskeje zemje
Row z njezapomničkami debi.
Ty kwětki zasłužił sy sebi,
Njech row ći debja nětko rjenje.

Wěnc w Khróšćicach na kórchowje
Na row Twój zažny położimy.
My za Tebje so pomodlimy,
Spi měrnje w twojim zažnym rowje.

P. Wićaz.

Wusudźenja

Krajny žud w Budyšinje.

Pobamtaj pschi Kobanej młynje pola Lahowa běschtaj j pschičinu, so 34létny twarski dźěłaćeŕ Jan Beno Hila je Schěrachowa dla sudźenja zjawneho pohórschka na Budyšim hamtskim sudźe 3 njedźele a 3 dny jastwa dosta. Wón pak žo pscheczźiwo tutemu wusudźej powoła. Psched krajnym žudom so nětko wospjet pschečźiwo njemu jednaschе. Hołza, kiž běschе tehdy na Ssulschecźanskim knjejźim dworje pschiskajena, pschischałaschе, so je Hila 4. augusta 1931. jako je wona se druhej hołzu a schulskimaj hołzomaj nimo Kobanej młyna pschijeła, zo ji na njehanbiczźiwe waschnje pokasał. Ji běschе wón pjeczа dwě njedźeli pśedy na samsne waschnje wusłupił. Hila, kiž běschе druhdy dny dołho pola swojeho zwaka, najeńa Kobanej młyna pschebywał, pschiha wusłupjenje 4. augusta, pśejesche pak pśedy wusłupjenje. Hołzy se Ssulschej pak jeho spóznaschtej. Sud wotstorcži jednanje, so by dalschich zwědkow skasał.

Přilopk

* **Straschny kónz žněhakowaka.** Njedawno Wesoje w sewjernych Czechach namakachu cyło žněhakowaka. Mjeno hischcze swójesćej njeznajachu. Morwy wjesnjan hischcze žněhaka na nohomaj. Wokoło ischije mjesesche grocźane leczźwo zaczehnjene, kiž bě j druhim konzom na schmórku pschitwjasane. Padušchni hońtwjerjo běchu drje tuto leczźwo wlekli, so bychu žo w nim zajazy spopadnyle. Ssněhakowak drje je padnył a pschi tym j hłowu saječ do leczźwa, tak so so sadaji.

* **Bitwa wo rjanu hołzu.** W bosniskej wójy Lischnjaku w Jugosłowjanskej dóńdże k bitwje dla rjaneho hołcźa. Najprjedy dwaj pachołaj so tam wo nju swadźischtaj. Dokelž žadyn z njeju zoćacz njechaschce, swésczeschtaj sej pomoz druhich burskich synow. Hdyž dóńdże k bitwje, bě tam pschez 100 pachołow z nožemi a rjetlemi. Pśi bitwje leżesche na bitwischczu 22 swarjenych. Požadane hołcźo bě bitwje z radosću pschihladało. We Němskej so młóda a pjera dla politiskeho pschehonjenja. Jugosłowjenio su hischcze idealischcza a wo pschikładze starodawnych rycerjow a junakow wojnja wo pschikhilnosć holcźa.

Wěš to hižo?

Léta 1873 staji president Carcia Morena republiku cźicheje wutrohu Jeiušowje. Po léta 1874 wot Ecuadorcźana Juana Montalwo spiźanej, w Panama cźischcźanej liscźinje běschе wójsko republiki do schtyrjoch divisijow dźělene: 1. divisija žyna Bożeho, 2. divisija dobreho pastyrja, 3. divisija žwjatych pjecź ranow a 4. divisija najžwjeczańschich. Wojazy njerěkachu pschikłoju, husarojo, dragonarjo atd., ale žwjeczi měschczenjo, žynjo žwjatoscze, schkitarjo knjeżny a dobrowólni wucźobniży. Wschitcy wojazy, wot generala hacź k jednoremu wojakej, dyrbjachu bjes wuwjacźa wschédnje Bożu mschu žiwschecź a porjadnje žwjate sakramenty dostawacź.

*

Nowy testament pschełoži žo njedawno do rěcźe, kotruž jenoż 300 ludźi rěcźi. Jedna žo wo ludźik Worrowa w Awstralskej.

*

Wložny žónskeje narostu w běhu pol léta wo 6 centimetrow.

*

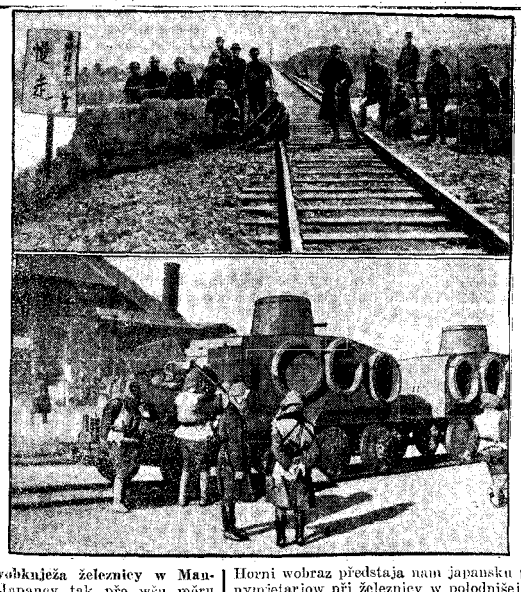
Mjes sto mandželskimi w Franzowskej nima 23 žanych dźěći, pjecźadwacźi ma jenoż jene dźěcźo, dwajadwacźi dwě dźěćći. Mjenje hacź tśi procenty j mandželskich ma žydom dźěći a wjaz.

*

Na žwěcźe je nimale schtyrcźeći městow, kotrychž wobydleŕstwo wucźini wjazy hacź milijon.

*

Najwjschische schtomy na semi namakamy mjes gumijowymi schtomami Awstralskeje. Ssu tam schtomy, kotrež žu wyschische hacź 120 metrow.

Japanscy wojacy wobkuježa żeleznicy w Mandźuskej. Zo mózachu Japanscy tak pśe wšu měru spěšnje po Mandźuskej postupować, ma wosebje za pśiczinu, zo so jich wojacy hnydom wšitkich żeleznicow zmocowachu a cołace chinejske wójska z najmodernišimi pancerowanymi ćahami pśeśěchachu. Horni wobraz předstaja nam japansku předstraż minymjetarjow pśi żeleznicy w połodnišej Mandźuskej. Delni wobraz nam pokazuje, kak na jenej z połnócnych żeleznjiskich stacijow zestajuja do ćaha pancerowane wozy ze spěšnje tśělacymi kanonami.

Magnetowy kupny dom za wšitkich!

Započatk:
pjatk, 15. januara 1932

Inwentur-Ausverkauf

Skóńčenje:
štwórtk, 28. januara 1932

Předawam jenož za hotowe pjenjezy!

rozšihajće płaćiznowy powjaz ale dospołnje . . . . .

žadyn nuzowy wukaz
žadyn komisar za płaćizny

może wottwar **WĚSĆIŠO** spěchować hač

zakoń našcho inventurskeho wupředawanje

Rohodla też w nowemu lěće naše hesło

najerjedy k **Schaaf**
Magnet-Kaufhaus

na Bohatej hasy 20 a Dźiwadłowej hasy 1

Hižo zaso so pokaza, zo Schaaf živjeńsku potrjebu potuńši! Schaaf chce do čista wuprózdnić!

Jenož dołhož skład dosahaj!

Wumjenjamy sebi wotedaće wšetych dźělbow!

žonjace nohajcy, mako	nětk	0.95, **0.50**
žonjace nohajcy, z dźělaneje židy	nětk	0.95, **0.30**
žonjace nohajcy, žiđžano-florowe	nětk	1.25, **0.95**
žonjace nohajcy, wołmjane	nětk	1.25, **0.95**
žonjace nohajcy, Bemberg-Gold	nětk	**1.95**
zoki, wołmjane **0.95**,	balmjane	0.45, **0.38**
rukajcy	nětk	0.95, **0.50**
dźěćace nohajcy	nětk	0.50, **0.25**

balmjany mousselin	nětk m	0.48, **0.25**
dźělana žida, pisaua	nětk m	0.48, **0.35**
wołmjany mousselin	nětk m	0.75, **0.48**
noppen-Tweed	nětk m	0.95, **0.45**
somot, drastowe barby	nětk m	1.25, **0.75**
crêpe Marok	nětk m	2.95, **1.75**
płat za zwjeršne košle, *trikotine*	nětk	**0.95**

žonjace košle	nětk	0.95, **0.48**
košle z kholowami, wušiwane	nětk	**0.95**
žonjace nócne košle	nětk	1.95, **1.25**
spanske wobleki za žony	nětk	**2.95**
spanske wobleki za dźěći	nětk	**0.95**
štałčiki	nětk	0.95, **0.38**
pas za podwjazki	nětk	0.58, **0.48**
korselety	nětk	1.95, **1.25**
rańše wobleki	nětk	2.50, **1.95**

spódnje kholowy, normalne	nětk	1.45, **0.95**
spódnje kholowy, podšite	nětk	2.25, **1.50**
spódnje jaki	nětk	1.50, **0.95**
košle ze zasadkom	nětk	1.50, **0.95**
zwjeršne košle	nětk	3.50, **1.95**
sokolske wobleki	nětk	**0.93**
cachenez	nětk	0.95, **0.50**
slě	nětk	0.68, **0.50**
dźěćace spódnje wobleki	nětk	0.95, **0.75**

blidowy rub, běły, 110 □	nětk	**1.35**
ložowa garnitura z 2 hłowakomaj	nětk	**4.95**
hłowaki z wušiwanymi cankami	nětk	**0.95**
barchentowe a strowotna ložowa plachta	nětk	**1.95**
trěnja za wopłokowanje	nětk	**0.09**
trěnja za proch	nětk	**0.08**
twjelki, zbytkcoup	m nětk	**0.19**
košlacy barchent	m nětk	**0.35**
barchent za jaki	m nětk	**0.58**

gardinowe fale	nětk	0.35, **0.13**
gardinowe tkaniny	nětk	0.85, **0.50**
etamine	nětk	0.50, **0.35**
gardiny, 2dźělbne	nětk	2.95, **1.95**
stores, hotowe	nětk	1.20, **0.85**
stores	m nětk	1.75, **0.95**
flamryps	nětk	1.95, **0.95**

žonjace šlypfry dźělana žida, podšita	nětk	**0.95**
žonjace šlypfry, płyš. podš.	nětk	**0.95**
žonjace šlypfry, šiperkate	nětk	0.75, **0.48**
spódnje talje, štryk., ¾ ruk.	nětk	**0.95**
žonjace spódnje suknje, šiperk.	nětk	**1.75**
žonjace spódnje, zwjerch z dźěł. židy		**1.95**
dźěćace spódnje suknje, šiperkate		**0.95**
košle z kholowamy za dźěći, dźělana žida, šiperkate	nětk	**0.75**
spódnje šlypfry za dźěći	nětk	**0.25**
žonjace spódnje šlypfry	nětk	0.75, **0.50**
spódnje koslički, štryk.	nětk	0.50, **0.25**
košle z kholowami, štryk.	nětk	0.95, **0.68**

kopřiwina, wok 70 šěr.	nětk	0.25, **0.12**
magnet-wä-płat	nětk	0.58, **0.45**
linon, 80 cm šěr.	nětk	**0.45**
makó płat, 80 cm	nětk	**0.32**
pyjama flanel	nětk	0.48, 0.38, **0.28**
köper-barchent, běły, 2 metr	nětk	**0.95**

žonjace štryk. kostumy	nětk	5.95, **4.95**
štrykowane suknje	nětk	1.96, **0.95**
pulovry za žony a dźěći	nětk	**0.95**
dźěćace wobleki, štrykowane	nětk	**2.95**
čapki, zbytna dźělba	nětk	**0.45**
pucawki abo kofej. worjewaki	kus	**0.95**
tkanina za mantle	metr nětk	2.95, **1.95**
dźěćace wobležki	nětk	2.95, **1.95**
dźěćace mantle	nětk	4.95, **3.95**

Wulke dźělby zbytkow
wušiwanjow / cankow
šantkow / frotěrtwjelkow
po bajčnych nizkich płaćiznach

Na wšě druhe wěcy **10%** rabata nimo wšěch netto a znamkowych tworow!

Schaaf
Magnet-Kaufhaus

Dobre čehnje k sebi!

Tunje zbytki
(Rester) za muliacu a dźěćace kholowy, zymske jutry, kóžda wulkosć 15.— hr. Kalmukowe jaki, walkowane nohajcy a pjasćowe rukajcy poruča

Auguste Wilhelm
klamy při Butrowych wikach

6 pt. hus. pjerja
na předań
w Prawoćicach čo. 7

Nowe a trjebane
meble
a wutykane wěcy
kóždeje družiny poruča
Fr. Wenzel
jenož na Hornčefskej h. 1.
Tež na wotpłaćowanje

Nakupowanje kóžkow
Wobdźělanje kožuchowych kóžkow, hotowe kóžkowe krawaty
Leunerec běleńje
na Garbarskej hasy 4
na Sprjewinej hasy 2

Wjacy swěcy
5—6 króć swětliše wobswětlenje blida abo 4½ zalutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekuzne podobne hubjeńše wěcy. 1.50 2.— hr. Wustajene we wukładowym wokniu
elektriskeho wikowarja **PAUL**
w Budyšinje, Kóžorska dr. 14

Kóžki
kóždeje družiny kupuje po najwyšších płaćiznach a pěstuje k bělenju
Hermann Erdenberger
wikowarnja z kóžkami na Zwonkec Lawskej hasy 64.

Spóznaju khorosć z rukow, mjez wóča a z wočow.
Wšě hojeńske masaže Homöopathija. — Wothladanje z hojeńskej magnetopathija
Melanie Harnisch w Budyšinje na Póstowym namjeśe 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnu.

Kožuchi
(Überzieher) jupy atd. su na předań w Njeswačidle 45 d

Maće-li bolace nohi?
Bolosće, swjerbjenje, kalanje, pečenje? A njeje wam ničo pomhało, potom wužiće tyszkróć wuprobowanu „Sudgkremu". Wuspěch je přeswapujcy. Płaći 2.- hr. Na předań w Hrodowskej hantycy na Hošće hasy w Budyšinje.

Pytam čistu, nje niže 18 lět staru
domjacu holcu
k 1. februarej do rěznistwa
Emil Stephan w Budyšinje
na Kóžerskej dróży 18

Ratarstwo
k wotnajenju abo k wudaću na tesame pyta młody Serb. Pokićenja pod H 47 na wudawarnju Serbskich Nowin

Kubło
wokoło 100 kóz. cow abo wjele na wotnajeće so pyta.
Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

Syn
zastojnika, jako hospodarski ratarstwje přistojeny, znajomstwo z přistojnej hospodarskej žnu, hdyž móže so do ratarstwa woženiť.
Poskićenja pod H 45 na wudawarnju Serbskich Nowin

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dźěłaŕ Smolerjeŕ knihićišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerjenje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneno znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pjenje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrabanje wumělenja tutaje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a kdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 13 — **Budyšin — Sobotu, 16. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Prawicowa opposicija přećiwo Hindenburgej

„Der Deutsche", nowiny fichejcijanskich dźěłaćerskich towarstwow, je spodźiwk, so je wjetschina prawizoweje oppositije pschećiwo Hindenburgowemu sajowwuwolenju. Hižo prjedy hač je minister Groener 6. januara Hitlera do Barlina pscheproschył, je 3. januara znate było, so ju so nawjedowaze wobłoby prawizoweje oppositije rosbudźiłe, kanzlerowemu planej sadźewać. Hdy by so plan njepowradźił, dyžchu winu na tym Brüningej pschińmnjeć. „Der Deutsche" pische: Nam njeje znate, hač je Hitler, prjedy hač je so Groenerom a němskim kanzlerom rosrećał, wo wschěm tym rosmowjeny był. Možno je, so jemu smyslenje a wotpohlady wjednikow prawizoweje oppositije njeju znate byłe.

Wěz je so potom tak měła, kaž je so hižo 3. januara wobkmankło. So je Hitler so prózował, so by němskeho presidenta njerosshněwał, so zyse do plana pschihodźi, so je so pola němskeho presidenta dyrbjała njedowera pschećiwo Brüningej a jeho dźěłu sbudźić. Hitler sa Brüningowy plan a pschićinjeny swopadka frontowje pokazowasche, tola **rozsudźaży wjednicy Harzburgskeje fronty** jeho do wobsamknjenjeze fronty nasowachu. Na tole swisowanje a na tule hnu tohodła pokazujemy, so by so swěsćiło, so je prawizowa oppositija na kóždy pad pschećiwo tomu, so by so Hindenburg znowa za němskeho presidenta wuswolił, a so budże wona taktiizy po tym poslupowaćz. Sdamy pschejswědčenj, so wona też **po Brüningowym wotstronjenju** njeby sa Hindenburgowe sajowwuwolenje wustupowała. Też Frick je w swojimaj wěcznaj jenoż praził, so bychu, hdy by Brüning wróćo stupił, nazionalni sozialistojo mohli směrom wocakaćz, schto bo potom stanje.

Tohodła by so wopak spekulowało, ł nadźiju, so bychu so nazionalni sozialistojo a němsko-nazionalni dale sa Hindenburgowe znowawuwolenje dobyli. Też nadstrańscki wuhjerk, kotryž dyrbi pschihoty sa wólbu činiće, njeby to dospył; wschо jene, hač by so to psched Lausannskej reparazijskej konferenzu abo po njej stało. Na tele wobstejnosće dźiwajo, by snadź najlépsche było, hdy by so tónle nadstroniski wuhjerk po możnosći ruče wutworił, so bychu so wschě strony psched rosbudźaze praschenje stajile, hač bu bjes kóždeho wumělenja sa Hindenburga ako pschećiwo njemu. Cžim skerje bo presidentske praschenje rosjaśni, cžim lépje.

Jadne je, so prawizowa oppositija ł tym liczi, so bo jejny manewr njeporadźi, po kotrymž hodźa kanzlera je presidentskim praschenjom powalićz. Sa tutón pad ma wona sa wěste, so Hindenburg sajowólbu wotpokaże, dokelž ludźo, kotśij žu jeho psched žydom létami wolili, tón króć jemu njechcychu swój hłós dali. Potom chodźa, kaž je so dawno wotmyslilo, jeneho se swojich wjednikow, najskerje generala Eppa, sa kandidata postajiće, a nadźijeja so, so jeho w druhim wólbnym khodźe pschećiwiskerja.

Hindenburgowa kandidatura

S pschedsydstwom prelata Kaasa je pschedsydstwo zentrumskeje strony hromadże ł pschedsydstwom pruskeho sejma a němskeho sejma pjatk politiske połoženje rospominało. Zentrumska strona so prózuje, po możnosći schóroku frontu sa Hindenburgowe sajowwuwolenje mjes ludom swjeśeć. Njeje jenoż wo to, so by so wólba psched pschestapjenjemi sawěsćiła, ale też wo to, so by Hindenburg kandidaturu pschijał. S tutym woipohladom dyrbi so ijednoczenstwu, kotreż je politiizy po możnosći neutralne, pischewostajićz, Hindenburgowu kandidaturu wuwokaćz. Kaž je fitschećz, žebi někotre na

Kriffhauserjki swjask němskich wojeriskich towarstwow

muhła, kotryž je so wot cžasa, so general swonka sluźby ł Horn na jeho cžole steji, trochu wo lojalnu neutralnosć prózuje. Podła toho by trjeba było, so bychu nabładni mužojo je sjawneho žiwjenja sa Hindenburgowu wólbu wustupowali.

Wjednicy wjeśneho ludu sa Hindenburgowu wólbu.

Na zhromadźizne landbundoweje strony w Peine němskostatneje strony wjeśneho ludu (kschescijanjsko-nazionalneje) burkeje a wjeśneje ludowje strony) je ł Hanenschild-Dscheidt rećał. Mjes druhim je rjekł: Wjeśny ludźe je ho hindom sa Hindenburgowe znowawuwolenje ł ludowej wólbu wupraził. Němsći wjeśny ludźe ho je se sacžuwanjom nazionalneje samostatnosće sapowědźił, w nětcžišim cžasu němsći žiwjenj swjasaći, dokelž so njeje rozdźěli, so na jenotnu fijcžnu w nastupanju Hindenburgowje sajowólby ijednoczeja.

*

Mjes tym so je stejiscžcza nazionalnych sozialistow a němsko-nazionalnych k Hindenburgowej sajowólbje hischcze trochu njewěsće, je so **Stahlhelm** sjawnje sa Hindenburga wupraził. Stahlhelmu chcyła žada, so by so wólba po wósmosći bórzy wotmeła, a so bychu so wschě druhe kandidatury wróćo stajile.

Wuhło so k mórskemu brjohej po tuńskim tarifje wosy.

Němska żelesniza je wot 16. januara frachtowe žadźby sa woženje wuhła k mórskemu brjohej potmischila. S tym dyrbi so konkurrenzy jendźelskeho wuhła napschećziwo dźe...ć.

Offensiva bjezbóžnych

Radiowa rěcz D. Dibeliusa.

Generalny superintendent D. **Dibelius** w Barlinje je jchtwórtk wječor psches radio wo themje rěcźał: „Propaganda bjesbóžnych a kschescijanjstwo". „Pschethodźenje pschez antinaboženski muzej w Moskwje", kotryż bě tuńsi schelak hody w němskej rěcźi wupóstał, bě Dibeliusa te pschednoschcej pohnuł. Dibelius na to pokasa, so tale Moskowska pobyzka njebě sa Němzow w Ruśej potajena była, ale sa němski lud. Tohodła psched propagandu bjesbóžnosće slejimy, **kotruż zu'y stat w němskim kraju dźeła.**

Wudawanju Moskowskeho schelaka, so wěra do wótcžnosće cžłowjeka njeschkanni sa tole žiwjenje na semi, naschonjenje němskich stawiznow dweju łyżaj lét naschcžeżiwo steji, kotreż je pokasało, so stej cžłowjeka móz a kulturne rosmioje w tych periodach najwuzitschej bywej, w kotrychž je kschescijanska wěra swoje najhlubsche mozy wuwiwa.

Dobrjeriski cžah techniki je cžłowjestwo we wopojenju dźerżał. „My we wjerzernym kraju pak smy spóźnili, so bo cžłowjek w tutym wopojenju maschinskeho cžasa sahubi. S propagandu bjesbóžnischich swojatkow njedamy bo we lětdźesatki naschcho duchownoho rosmioja wróćo cžišmyć.

Wučeny prawnik jako podražowar pjenjez

Wodźerjomaj zentrale pschećiwo podražowanju pjenje pschi Barlinskim kriminalnym wotdźělenju kriminalnymaj kommišaromaj ł Liebermannej a dr. Schultzej je so sensazionelne popadnejnje poradźiło. Snateho prawnika wucženja, 42likteho dra. Cornella Salabana a jeho 33lětnu žonu, kiž jako podražowarjow fałšbornych pjenjes wotkryli a sajeli. Salabain, kotryż je žebi jako spisowaćel někotrych juristiskich knihow a tež wudawaŕ pschirucžki za internazionale prawo mjes wědomostnymi kruhami mjeno dobył a w Lichterfelde bydli, je wot léta 1929 dwěrkriwnarje podražował. Wschо hromadże staj wón a jeho žona **wjacy dyli 30 000 tuńse falschowanych pjenjes we wosbitnje rozscherjenej.** Salaban w Lichterfelde we wosbitnje wuhotowanej villi bydlesche, hdyž je w nozy w pjatk wopacžne pjenjezy ł rańdlam wurażował. Jeho służobny personal nieje wo jeho tajnym dźele nicžo pytnył. Salaban je so hižo wusnał a wudawa, so je hischcze jeneho pomocnika měł a jenoż 4000 podražowanych dwěrkriwnarjow wudał.

400 pengöow so na wobsedźenstwo Erzbergerowju morderjow sadźiło

W nalěcžu 1924 staj Erzbergerowaj morderjej, Schultz a Tillessen, 24 łaschcžkow a kofrow do Budapeschtjeje skladowanje na chowanje dałoj. Dokelž njeschtaj za tón cžas pjenjes sa chowanje sapłaćiłoj, žu so łaschcže na pschesadźowanje pschedawałe. Sa pschekadźowanje so ludźo ira fajimowachu. W prěnim łaschcžu milijardowe bankowki ł inflazijskeho cžasa namakachu; papjerjane pjenjezy 180 puntow ważachu. Druhi łaschcž bě polny tobaka a zigaretow, schtyri łaschcže zyrobu, kaž butru, twarožk, marmeladu, konserwy atd. wopschijachu. W schtwórtych łaschcžach bo wschelaka domjaza hespodarska nadoba chowajache. Někajke pismna, ł kotrymiž by so mordarstwo wujasnilo, njeje so w łaschcžach namakale.

Jedyn spediteur je wopschijeze wschich 24 łaschcžow a kofrow sa 400 pengöow kupił. Inflazijske bankowki so fatokaju, domjaza nadoba so na cžaprowych wiłach rospscheda. Hdże so někotre mordarjej chowałaj, njeje znate.

Attentatowy plan přećiwo awstriskemu znutřkownemu ministrej

Hradiła policija je dźěłonjemjejazeho domowinskeho wobornika jałała, na kotrehož tukaju, so je chcył ministra znutskownych należnosćow, landbundowego wjednika Winklera załesć.

11. januara su nazionalni sozialistojo policiji idźili, so je njesnaty domowinski wobornik pola jeneho nazionalno-sozialistiskeho wudmrnego wotdźělenja prošył, so bychu jemu **revolwer pschewostajili**, ł kotrymž chce znutskownemu ministra posćělić. Na wadłožku tejele idźeńi su 18lětnemu domowinskemu wobornika Willibalda Urlepa sajeli. Swopradka prěnjschi je rjekł, so nabyd za ministra Winklera njeje khutnje měnił; je jenoż chcył nazionalnych sozialistow na pruhu stajiś. Pódła Urlepa su hischcze tśoch domowinskich wobornikow dla podhłada spytanego mordarstwa abo dla sawjedźenja a nadpjerania mordarstwa saleli.

Znutskowny minister Winkler ma jako wiedniś pomérneho landbunda žytne pschećiwnitśwo pola prawizowych radikalnych.

Pschełschiwjerja w madźarskim ludowym spomožnistwje.

Madźarski sejm je so pjatk ł pschełschiwjenjemi w ludowym spomožnistwje ministerstwje sabérał. 276 000 pengöow, kotrež běchu sa wójnskich invalidow potajene, su wuzwjezyli mjes sobu rozdźěliłi. 20 milijonow pengöow je so ł tajnym mytnym wuzilo.

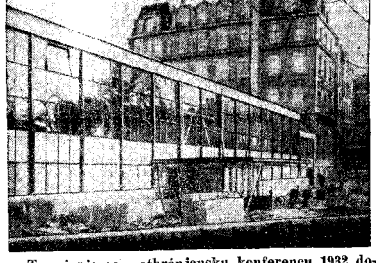
Přesćěhanje cyrkwje w Mexiku

Hdyž bo Sylvestra ł nowemu lětu zwonjeńe, běchu **w mjeze Mexiku wjace zyrkwje zamknjene.** Sćěhuje chcyło potom 1. januara kenschi hicź, dyrbjeche ł automobilom někotre hodźiny jěź a hischcze wjele słoja měć, so by zwonka měšćańskich mjesow w pschepjelnjenej zyrkwi mešiacko namakał. Nowołtne zwonjenje je pósłyszane dało, so je so pschećiwerja wójna pschećiwo kschescijanskim znowa zapoczała.

Dwě lěze su w Mexiku zyrkej na pokoj wostajili, tola to bě jenoż měr psched wichorom. Bjese wschoze pschicjimy loni w junuju statne kniežerstwo we Berakruju wukas wudał, so smě **so 100 000 duschownu jenoż jedyn katolski měšnik sastojnistwo sastawaćz.** Kschescijanjsko pschećiwo tutomu wukasej protestowachu, we Berakruskim staśe k nałynjenscam dźěłaże a wjele zyrkwjow so samknu, tola kniežerstwo wschо pschećiwnitśwo potłoži. Po Berakruju je kniežerstwo dźiwjerski Mexiko zyrkwi wójnu pschipowědźił. Prezident Ortis Rubio je njedawno wukas wudał, po kotrymž žana zyrkej w měsće Mexiku, ani katolska ani evangelska, njesmě wjacy dyli jeneho měšnika sa pobrjeh 50 000 duschow měcź. W sakym milijon wobydlerjow liczącym měsće njesmě bo wjacy dyli 24 duchownych sa Bożu kśižu pschipuschczeć. Jada so, so ju so měšnicy, kotrychž biskop pomjenuje, w Mexikanskej narodźili. Woni dyrbja po pola policije samolwicz a wo dowolnosći so to prosyć, so bychu smeli swoje sastojnistwo wukonjeć. Druhi dźeń januara bě poźledni dźeń, na kotrymž mózachu so duchowni na policajstwje samolwicz, tola hacž dotal njeje so žadyn duchowny na policiji pokazaj dał.

Arzybiskop w mjesće Mexiku je we wosjewjenju prajił, so je presidentowy wukas njesakonski. Biskop je katolske wobydlerstwo napominał, so **by so wukasej Pschećiwiło.** Jeli so by so presidentowy wukas wuwjedł, by so dyrbjało 200 zyrkwjow w mjesće samknjeć, ako sajcjo bychu dyrbjeli w tych zyrkwjach Bożu kśižu wukonjeć, schtož je po wukasu dowolene. Też wot někta wobswědo-

cjenje zyrkwinskich schulow sa pschijeze do Mexikanskeje univerzity abo do druhseje sjawneje schule wjazy njedobsaha. Wuczonjzy tuzhe muslawoje dyrbja so wobzeitemnu pschijimanjskemu pruhowanju podezhitnyez, a srosmuricz je, so moze knjezeństwo y waschnjom pruhowanja wuczonzam zyrkwinskich schulow pschi pruhowanju pschepadnyez dacz. Wobzehje dzesi samostatnych starschenu zyrkwinske schule wopytuja. Zyrkej njeje so hacz dotal podezisla, a wocakacz je, hacz so poradzi, presidentowemu wukasej napschecziwo stejecz. Naisterje jako k dowczenju dóbdze, tajkez je to bole z telefonej pomoza je nabozenstki mer dwe lecze trak.

Twarjenje za wotbrónjensku konferencu 1932 dotwarjene. Nowotwar na palacu Electoral w Genfje. W tutym twarjenju ma so w februarje wotmócz wotbrónjenska konferenca. Twar poskiei delegatam wotbrónjeskeje konferency dosć městna a přijomnosće. Nadzijomnje přinjesu też dosć zmužitosće sobu, zo bychu rjane programy stajili do skutka.

Ze Serbow

W Budyschinje, 16. wulkeho rózla 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer +1, thermometer we dnjo +5. Dzensa rano we 8 hodź. barometer 7,56, hygrometer —4, a thermometer w nozy +1. Wuhladny na juzhe wjedro. — Bóh luby Knjez je nam hacz dotal milu symu wobradził. Rolaz ma wonka na swojich polach a honjezy pschego nusto. Sbozhu pschérowu, puschcza drjewo, wosy hnój a jón sawoznje. S kózdnym dnjom Boze lubz klónczko wyschc a wyschc stupa. Wopoldnu je dzesi hizo widomnje dzesczki. Tak rosche nadzija, so lecuschu hrosnu symu z Bozej milosczu nekak pschécziwnemu. Tuz njepschecziwy nadzije, so bo wrócza lózysche czasy. Szyjna wyschina nad tankschej Europu dale nasche wjedro wobknjenje. Dokelz staha hacz do potokuschcze Europy a wot tam bo czehnje hacz k Kaspiskim kupam. Tuz je jeje mój wobsehje wulka a nizina hibaja bo w polnoz nimo, nasz schkitajo pschez pschiplawnom symnych powétrow z polnocnych lodowych morjow. Nasskerje blizsche dny stane wjedro wobknjowany. Nasch wjedrowustojny wocakuje rjane dny hacz do pschichodneho pjatka, bobotu na pschemenjenje sa mózne. Jutsje, 2. wiedzelu po Tschi Krajach schadza hlónczko 7,56 h. a khowa bo 4,24 hodź. Mésacz schadza 11,14 hodź. a khowa bo pop. 2,09 hodź.

— **Dzensnjsche wiki.** Bukra placzesche: 55—60 pf., jeja 10—11 pf., twaroh 25 pf., huzy 85—90 pf., kaczki 80—100 pf., zywe kury 50—60 pf., sarsane 70—80 pf., czehwjeny kal 10—12 pf., bélu 8—10 pf., zyrowizy 30 hacz 60 pf., klisale korki 10—25 pf., zybla 10—12 pf. a hacz 60 pf., kisale korki 10—25 pf., zybla 10—12 pf. a kolcabi 12—15 pf., morchej 10—12 pf., rjetkej 10—15 kolcabi 12—15 pf., morchej 10—12 pf., rjetkej 10—15 kolcabi 12—15 pf., morchej 10—12 pf., wotrjeschi 40 pf., selterij 10—25 pf., jabluka 10—25 pf., worjechi 40 pf., selterij 10—25 pf., jabluka 10—25 pf., worjechi 40 pf., selterij 10—25 pf., jabluka 10—25 pf., worjechi 40 pf., hacz 60 pf., bérny 10 puntow 25—32 pf., lany wolij litr 1 hr., méd 1,50—1,70 hr.

— **W méschczenskim dziwadle** pschedstaja so dzensa hischcze nas wulpeschna a jimasa czinohra „Swjate plamjo". Pod reżiju Alfreda Borcherta pschedstaja so wjecz dzesi pop. ½4 hodź. prenj krocz ja dzeczi bakra „Czehnjenjawka" a wjeczor posliczi dziwadlo sensazijn pschesko rjadu, operetu „Hawajiska kwetka". Operetu, wo kotrejz zyly gnet rezi, je inżenerowal Ewald Kunza je 60 wobsutkowszynni a krasnym wuhotowantom. Hudzbu operety nawjednje kapalny mischtr Arnoscht Bauer. Pónzdzelu pschedstaja so njepowolnje posledni krocz czinohra „Swjate plamjo".

— **K wczerawschemu wobnjezej w Budyskej wjazonej fabrizy** ma so hischcze pschispomnicz, so je nastata schkoda jara wulka. Wona wobsezi wosebje w tym, so je so na 18 000 dzesowjanych z latom poczehnjenych modellow spalilo. Mnohe klinschachu druhim firmam, za kotrez fabrika skasalki wukonja. Sa pschicznim wohnja hischcze gledza. Dokelz je bjsto pschi kathodowych durjach nastal, tuta so zyalnje na zapatcestwo. Dzesko pod wohnjom njeczerpi.

— **Kanjesi do kamtskeje twarjenja** czinjesi je srjedu 13. januara wjeczor wokolo 7 hodź. dotal njesnaty pachol. Won wjerchny z Tschorskeje drobi kanjesi, trochu wjetschi dusli pjasz, pschez wokno do 1. poschhoda do tudomneho sudnitskeho twarjenja. Schtoz je neschto wokolo bowal, niech je kriminalnej policiji wojsem. Wo wosse wjerjownym mjenje so njeczi.

— **Sakita krajna loterija.** Pschi srjedznym czehnjenju 3. rjadownje 200. sakskeje krajneje (jubilejneje) loterije (3. dzeń) padze dobycze wo 50 000 hr. na czisla 147971; dobycze wo 5000 hr. na czisla 33874, 114673, 156196; dobycze wo 3000 hr. na czisło 115291; dobycze wo 2000 hr. na czisla 34366, 44567, 112747, 119849, 125462, 145408.

— **Wobchadne njedobo** na Zitnych wikach sta so tu wczera popoldnju wokolo 2 hodź. Kón sapschaha so pjetsi a pobonczi jeho njemózskeje dobjerzesi. Kón schmórny so wonkownesche kolesatki a ju powali. Sadnje koło wosa kolesatku pschejedze a ju na lewej brisnjej wobdre. Kón sahrabowanjske dale po Kelorskej drohi dele. Na Pósnowym namesce wutrobity muz konja sadzerja. Wesa so njewobschkodzichu.

— **Budyske haptoki** su wschédne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedzelu pak sankutjene. Nózny sluzbu a njedzelu wotewrjene na jenoz jena haptyka z mesacznym wotmenjenjom. W januarje je to Weltinska haptyka pschi sudnistwownym twarjenju.

S Khwarzitz. (75. narodniny.) Swoje 75 letne narodniny mózesche tu swjeczicz nascha bohuwuesnjanka, mandzelska Korle Nowaka, Marja Nowakowa. Wjesely bo hischcze czélneje stronjesze a je powschitkownje znata jako Sserbowka. Swoje dzesi wocahnu wschi bo serbskim, wjesely bo Bozeho schitka a ma we swojim Korli dobreho mandzelskeho. Jese muz, nasch serbski bohustaw a narodnym towarstwje, je 3 leta mlódschi a czuje bo hischcze mlody. Sbozopyschcza bo mazerzu a nétko wlasthrózne wonzy, rad i wutroby praja. — Da„lt Bóh,

wocakuja 1933 sloty kwas. Pschejemy ji sbozowny wjeczor zywenja.

S **Walkeje Dubrawy.** (Pschemenjenje na korczinje.) Tu bo na Khézkuitej korczinje pschemenjenje stanje. Stary najczik, knjes Bernhardt, z 15. jan. do Budyschina pschecahny a tam korczmu „Hopfenblüte" wotnacza. Tu pak pschewza korczmu wjesnjan k. Hottap. Wobkhod je nétko w nemskich rukach. Priedawschcza korczmarka bé herbska. Pschejemny nowym pschedewsaczu sbozo, też knjesej Bern, hardzej w Budyschinje.

Z **Radworja.** Hakle nazymu zaduzeneho léta pro prosowase tudomne towarstwo katolskich mlodzenc wsech lubych Serbow Radworskeje wosady na swój 20létny zalozeński swjedzeń. Dokelz bése tehdomnise dziwadlowe predstajenje so derje poradziło, so dwójcy hrajesche. Tohodla zwaži sebi towarstwo kat. mlodzencow wsitkich lubych Serbow Radworskeje wosady a wokoliny hizo zaso na swój njedzelu 17. wulk. rózka 1932, wjecor 1/28 hodź. pola Subertsee so wotmécjacy zabawny wjecor preprosyć. Hrać budze so „Nócny strazník". Tón rac wustupi też naś nowozalozeny wotdzel mlodych mlodzencow z predstajenjom dziwadła. Za wjeselu zabawu budze derje starane. K tomu pirdzuji so hischce wjesela rejka. Tuz lubi starsi a druzy, pocesécze towarstwo z prawje bohatym wopytom. Zastup je casej primérjeny, placzi jenoz 50 pf.

Z **Radworja.** (Cyrkwinska rozprawa.) W nasej farskej wosadze je so w léce 1931 runje 31 dzéci narodziło, a to 18 hólckow a 13 holczkow. Pripowedanjow bé 24, wérowanjow 15. Wumrélo je 12 wosobow, koni hischce jónu telko (24). Swjatych woprawjenjow naliczi so pola nas 12—13 000. Domawobstaranych bé 83.

S **Puklz.** Nasche pjetinowe towarstwo wotmeje swoju létuchu wustajenjan 17. a 18. januara 1932. Kózdy lubowar pjetinych njech je tola wopyta, fastuje je jenoz 30 pjenjezkow. Losby placza po 20 pf. Dobycze moze so hnydom zhromadzicz.

Z **Baconja.** (Cyrkwinska rozprawa.) W zaduzenym léce narodzi so w nasej wosadze 14 dzéci, 6 hólckow a 8 holczkow. Zemrélo je 7 wosobow a to jene dzeco, 2 prez 50, jena prez 60 a tri prez 70 lét. Pripowedanjow bése 8, werowanjow 6. Swj. woprawjenjow bé tu 7000, w Smochécach 5000.

Z **Ralbe.** (Cyrkwinska rozprawa.) W zaduzenym léce narodzi so tu 24 dzéci, 23 hólckow a 19 holczkow. Werowanjow bé 10. Zemrélo su 22 wosobow. Swj. woprawjenjow wudzélese so w farskej cyrkwi 21 559, w Rózeńczanskej cyrkwi 11 000, w Sunowskej kapalcy 1550. W prerézkau wopytowachu njedzelsku Bozu mso 692, w Rózeńcu 880 ludzi.

Z **Njehjelcic.** (Cyrkwinska rozprawa.) W nasej wosadze narodzi so w minjen. léce 14 holczkow a 5 hólckow. Wérowanjow bé 6. Zemrélo je 9 wosobow, 4 dzéci, 5 doroscenych. Swjatych woprawjenjow naliczi so 8850.

Z **Njebjelcic.** (Porjedezńka.) W poslednim pripisu z Njebjelcic su so zmylki stali, kiz moza wopacny zmysł sadow zbudzic. Ma tam rékac: Knjezna Marja Łuscanskec ze swojim nézným a cunim hlosom a cziwym zmyslenjom, njepschidoze so wona tak rjanjo za Hilzhjetu? (Tam pobrachuje?) A tez za pschichodne sady pobrachuje prasak? Z cyleho pripisa moza tola wsitey spoznac, zo je tam jenoz khwalba wupraszna a nic porok za hrajerjow. Pobrachowanje? moze wopacny zmysl zbudzic.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powedanjezto z Khrystowego czasa.

25] (Pokraczowanje.)

Tak bésche dohladowar wjesztarjow wazna wozoba na kózdej lódzi a jemu mézachu bo dzakowacz, so lódze skoro tak pséschnje jédzbzachu kaz djenza parolódze. So pak bé to sa wjesztarjow njesamotwjomna draczina a sa mnohich pschiczina k zaznej zmjercži, nochcemy pschispomnicz labzcz. Romjenjo wichak njemézachu za tajke rospominanja zanych saczuczow. Jim placzesche wupsech a dobycz wjaz hacz krowicz a zywjenje jeneho njewólnika. — Arrius bésche bo po dokladnym wobhladanju lódze na zwoje méstno na zadnym dzéle lódze podal.

Powyschene pjsche wschо polskiczesche jemu rjany diwan, krasny stol i wobkjezjonjomaj, blidko a pschehlad pschez zulu lódz. Wozebje sajimowachu jeho wjesztowarjo, liz dzesi wote dnja kaz némi zwoje dzélo wukonjachu, jedyn jadv druheho stejo abo zedzo, za tym hacz we prénim abo druhim a tieczim rynku bésche. Rosrécżowanje bé jim sakasane, a k zmjeczu a k spéwanju jim woprawdzje njebé. Se wschéch ludow zajeczi czinjachu automatiżny poruczene dzélo, dozhoj mózachu. Tribun Arrius inżenjerske zedi na wichelake, jenoz niz na hubjenstwo njewólnikow psched sobu.

Wozituda jeho saja a wó pocza jenotliwych mjes nimi wobkedżbowacz. Wótre jeho wocżi létachu wot jenej lawki k druhej a wostachu stónczenje na czizle 60 stejo. Saamo mjena béchu jim wsali, njenujo jich se czizlom zydza, bdzej wjesztowachu. Se sajimanjom hladasche muslojny trébne na zynine stawy a thribjet mlodeho czlowjeka pod czizlom 60.

Kajki bé to mjerzowar, hdyz by so wuwuczit, pomnjeli zedi.

„Bola bohow," praji zam za so, „tón czlowjek zo mi zpodoba. Chzu wjazy wot njeho zhonicz!" W zamym wokomiku wobhlada so czizlo 60 — Judah — za nim, a Arrius zpsina, jo je to Zid, zedom dzeczatstwu wotroszczeny. Sso zaczerwjenjo, klomdzi tón prawe hrono, a hizom padny tlewacz dohladowarja na blido. Won pak wobroczi zpeschnje wobliczo a czahasche z wjetschej mozu zwoje wjesko. Jako posdzitscho sazo na tribunu pohlada, djiwasche zo, so jeho tón z dobroczjwym zmékwom stroziwesche. Mjes tym bésche lódz Messinstu morsitu wuszczinu pschecéla a prawidlar pokazowasche nétko lódzi pucz k ranju.

Schtwórty dzeń hizom pluwasche Astraea psches morjo, nétko po Jonskim, a pschezo hischcze bé njebjo jasne a wétr wosadny. Arrius, zo nadzijo, i pomognym lódzistwom zo bórzy zetkacz, prjedy hacz kupu Cythara dozpi, zedzesche wobstajnje na zwojim méscze, do wschéch stronow zo rozhladujo. Jako bo wjesztowarjo zasso nas wotmenjachu, wopraschа zo jich dohladnika, hacz wo czizle 60 nécżto blizscheho wé. Dohladnik wotmolwi: „Wón je mlody Zid a jedyn naschich najlépschich wjesztowarjow. Czasto widjach, so bo wjesło pod jeho móznej ruku zlora lamasche."

„A kajka je jeho powaha?" „Won je pozsluchny. Jenoz nas mje wo nécżto proschesche." „A wo czo to?" Won dzjvsche rad na wobémaj bokomaj wjesztowacz, dokelz bylo to strowsche.

„Njewésch niczo wo jeho zaldzenoscżi? praischesche zo tribun dale. „Ani zlomczka!"

Sso k zwojemu zydu pschiwobroczo rjeknu Arrius: „Szym-li w czazu wotmenjenja tu horka, pólczel jeho ras ke mni, ale zameho!" Dwé hodzinje posdzischo zedzischo tribun sazo na zwojim powyschenym méstnje pod czerwjenej purpurowej thorhoju. Prawidlar stejesche pschi prawidle. Wj thlódku plachtow lezachu spizy nékoli lódznjay, a na izhczejzoru horka hladasche strazowar do mórskich dalinow. Tu pschitupi wjesztowar czizlo 60 k Arriuzej a djesche: „Rasch dohladnik mjenowasche te bje nadobneho Arriuza a powé mi, so mam zo tebi pschedstajicz. Tu zynm!" Arrius hladasche je spodobanjom na jeho schwizne, frésine czélo a pomysli zebi sazo na mjeczowarjow w arenje. Tola dostojne jeho wustupjenje a kladna réczpschepokaja jeho, so je zym zobreje zwojby. Tohodla japocza pschecezelniwje: „Twój nahladnik je mi powjedal, so zy jeho najlépschi wjesztowar!"

„Won je jara dobroczjwy!"

„Kak dolho zluzisch hizom na galerach?"

„Nékdze tsi léta!"

„To je czezka sluzba a jich malo to dléje léta wutraja. A ty zy hischcze mlodzeny!"

„Nadobny knjes njemyschli na to, so czlowjek wola wutrajnosci skrucži a zlabemu mozy spojczi, tiz zyluy nima."

„Po twojej réczi zy Zid."

„Moji prjedowniczy, dolho psched prénimi Romiscmi zywi, béchu Hebrejzy."

„Hordosczj twojeho ludza ma tez w tebi zastupnika," pschtipomni tribun. „A hordosczj ko zenje bole njepokasa, hacz hdyz czlowjek w rjeczasach lezi," znapischeschi Judah.

„Kajteje pschicżiny dla zmésch tak zdaty byczi?"

„Szym Zid."

Arrius, zo zmésikotajo, rjeknu: „Njepobych w Jerusalemje, ale khtschal zym wot wschelakich Zidow. A jeneho wjesela wot tam zym sesnal, tón bésche dosto i trakom byczi. Kajteho pohoda by ty?"

Khwilnje wotmolwi wón: „Szym nétt njewólnik, mój nan bésche wjecrch w Jerusalemje, a jako wulki kupz jédzesche pschez wschitke morja. Saam Augustus znajesche a czejczesche jeho."

„A kak bésche jeho mjeno?"

„Ithamar, z domu Hur."

Pschekwapjeny zdéhny Arrius zwoju ruku: „Ty zyn Hura?"

Pschemnogluzo mjelczesche tójhdy, prjedy hacz so daleje woprascha: „Schto pak je tebje zem pschinjeszło?"

Judah potkli hlowu, hrudz so jemu zdéhasche, a hatle po thwili jamó, zwoje zaczucza wobtknjezo a jemu runje do wocżow zhladujo, prajicz: „Szu mje winowali, so zym chzył prokurators Walerija Gratuza zlonczowacz!"

„Ty," jawola Arrius, je zpodzjwanjom krocżel wokocżo stupiwschi, „ty dyrbjal tamnu mordar byczi? Zyle mésto Rom je zo nad tom rosboriało. Ja zhonich to na mojej lódzi pola Bodinum."

Mjelczizzy hladaschtaj jedyn na druheho. Potom zo masche zo Arrius zazo zlowa: „Ja zym zebi mnyślił, so je Hurowa zwójba zyle na zemi wuprajenja."

(Pokraczowanje jeżehuje.)

z Rukowa. (Zapozdźone.) Njedźelu před wječorom přejědže kolesar ze Sunowa 4létne dźěćo. Dźěsću so mozhy třasechu. Jo dowjezechu do staršiskeho domu. Samaritar z našeje wjeski poskići dźěsću prěnju pomoc, doniž zawołana lěkarka z Pančic njepřijědže.

S **Khrjebje.** (Generalna shromadźizna.) Naluttowanja a wupoćežénja wotmě wutorjadnu generalnu shromadźizu w Nowej Wěsy. Sa liječna wotsalu pschafftkeho mischtra Fedora Krala z Khrjebje, kiž też wótsu pschija. Shromadźizna hlusheshe wažnej pschednoschkaj dwoju krjesnoju provinzialnicho a wokrjesnoho wjednistwa wo hospodarskim położenju a kupowanjowe twarow. — (Pobjedźenje schulskeho pschedhydstwa.) Pódźelu wotmě schulske pschedhydstwo swoje pobjedźenje. Shoni z wobžarowanjom, so Lěhnišće knježerstwo z lutowanjom sahnaje městno pomocnicho wučerja, kiž měsečne kujes wuznjesć Polta. Dokelž pak wobsteji možnosć, so móže knjes Polta tu wostacz a na saplacenje pschiwaka k pokračowanišej schuli 11 hoj. wob hodźeń wuznjesć, ma so tuta možnosć wužiwć. Schulske pschedhydstwo je pschejeło, z wobsamknjenjom saptupnistwa zyrkwinske wosady, jo króschenja pschiraka sa zyrkwinske sastojnstwo běža do zyrkwinske pokładnje.

S **Wojerez.** (Wysoka starosba.) Knjeni Madlena Schnypowa, wudowa po ratarju Bohumilu Schnypje smě jutrje njedźelu 17. januara swoje 86. narodniny swjećiću. Wona je jena najstarischich wobydlerkow Wojerez a je hišće čěła a strowa.

S **Běłeho Khołmza.** Njedawno wotmě so w Běłym Khołmzu knježa hońtwa. Na njej wobzěli so 10 tšělzow a 30 honjerjow. Runjeć w naschich wobšěrnych lěsach wjele dźiwinj pschebywamo, tola jenož pomérnje malo natšělachu. Sa zły dźeń spotšělachu jenož wósom sajazow a schesć dźiwich mukow.

S **Wukrancžiz.** (Zyrkwinska létna rosprawa.) We tudomnej lutherskej wosadze narodźi so w minjenym lěcze 11 dźěći (8 hólzow a 3 holzy), wěrowanjow běše 7. Wumrjeło je 7 wošabow, mjes nimi 2 dźěći. Kschcženski žlub je wobnowiło 6 dźěći (3 hólzy a 3 holzy). Pschiježahnyło je 12 wošobow, wučežahnyło 11 wošobow. Na 16 zyrkwinskich spowjedźach a 20 woprawjenjach wobdźěli so 696 wošobow, pschi 350 wošobach, kiž smědźa k Božemu blidu pschistupić, je to nimale 200 prozentow. W najschej wosadze bydli 522 duschow. Do tudomneje lutherskeje wosady kluschesha lutherzy z Wukrancžiz, Dubohoi, Borschcze, Hornich Brušow, Subornizy a Hbjelška.

S **Hródka.** (Ssamomordarstwo.) Wot póndźele běschesho na cžumy khora Zetebjowa sdubila. Mjenjachu, so wona bjes sameru po swěcze wokolobludźi. Sdrjedu popoldnju namakachu ju w kěkach wobwěšnjenu.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Běłeho Khołmza.** W pošlednim pohrjebjenju gmejnskich sastupnikow rěčeschе so wo gmejnskim pohrjebnischczu, kiž želi wješnjenjo za naschu gmejnu hižom dawno pschenja. Jako běchu dźeje wo tutej należnosći, kotraž běše so z nětotrych stron namjetowała, rěčeli, wobsamknychu gmejnjsky sastupnizy sahadnje, so ma so na gmejnskej lězownosći pschi Wojerowskej dróhy pohrjebnischczo pschitrawicz. Gmejna dyrje nětko z wyschnosćemi wo tym jednacz.

Z Łužicy

* Se **Žitawy.** (Sso satšělił.) Tu je so direktor Sozietetneje piwarnje Erich Wicke satšělił. Wón běše 44 lět stary. W sawostajenym liście dźěli, so želi žiwjenje wojmje z bojosče psched dlešchej khorowatosću.

* S **Rychbacha.** (Malčini pópłoju.) Sda so, so 6-minjdže nalěčo priedy hacž to wocžakujemy. Hižom bitša wjacorjy jeho pópłoju. Pětrklucze, žněwowki a trosuby tukaju wokrjne je semje. A schtwórtk su tu prěnjeschtórzy pschileczałe. Zuke stadła cžehnjenja nad Rychbachom a Sporicžizom. Też nad Seidenbergom su schtórzy wobkedźbowali.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutšischu njedźelu a póndźelu:** Wobtkowamy powschitkownje rjany a mily ras wjedra.

* **Pschecžiwo Stahlhelmowemu krajnemu wodźerjej studijowemu radžicželej Mahnkenej, kotryž je sandženu sobotu pschi hodownym zwjedženju Stahlhelmoweje skupiny w Olpe rěčał, je so khyostanski prozeš sawjedł. Mahnken je pjecza němskeho presidenta a němskeho kanzlera schtwórdžił.**

* **W Stendalu je samšar Stiegel nazionalneho sozialista Beßku z pjeć wukřelemi z revolwra posčelił. Dokelž su pjuza sranjene, je Beßka w zmjertnym serasche. Stiegelej bě psched někotrymi dnjemi jedyn nazionalny sozialist revolwer wsał. Sso tohodla rosstłobiwschi je tón najšerje Beßku nadpadnył. Winika su hischcze w nozy sajeli.**

* **Pólskich puczowarzych ratarskich dźěłacžerjow nochcedźa lětsa wjazy do Němskeje pschipuschczeć. Na jich městno chcedźa němskich ratarskich dźěłacžerjow z Nasčicze Prusleje najeć.**

* **Želesniski cžah tšoch hollandskich geometrow sajeł. Na želesniskim mosče pola Dordrechta, pschez rěku Maas wjedžazym, je želesniski cžah tšoch statnych semjemjerzow schrabnył a hnydom moril. Semjemjerzy lězownosće pola Zwijndrechta sa twar noweho mosta pisches rěku Maas wumjerjachu. Dźěchu do Dordrechta domoj, pschi cžimj, so bychu žebi puć pschikrócžili, želesniske kolije wuzičhu. So bychu so najschcerjejschu jedrazemu cžahej wuwinyli, na podblanšu kolisu stupichu. Pschi tym njedopatrischachu, so druhi cžah sadyny nich jedze. Schtwórty młody muž, kotryž jich pschewodźeješe, w pošlednim wokomiku na bok skoči a je mostowemu wobłoženja pschimnuły. S tym je so žiwjerći wuchował.**

* **W południowej Ameriży su so w statomaj Mississippi a Tennessee wobydlerjo z wichorami a wulkej wodu wohrožyli. Nětko 5000 ludži je na tšěchi a schtomy cžeło, na kotrychž stykaja na pomoc cžakaju. W Alabamskim staeže je so z wichorom 11 wošobow morjło.**

* **Měschczanske sarjadnistwo měšto Santos w Brasilskej je wobsamknło, milijon měchow kofeja jako palidło sa měschczansku pinnazniu (gajowu dźělazniu) wužiwć. Posledenje njedźele su hižo z ojejom lokomotiwy tepili.**

*

Pjeć wołobow so zatepiło.

Blisko norwegskeho města Tromjö powrócži so cžołm z tšjomi muzikami a dwěmaj holjomaj, kiž běchu žebi wulećeli. Wschitzy pjeco namakachu zmjerzły w žołmach.

Cžah mori tři wołobu.

Njedaloko želesniskeje stazije w Lidže w Pólskej sbrabnu wołobowy cžah burski sapschah a jón rosbi. Tjoch burow, kiž na wosu sedžachu, cžah mori.

Naš serbski koncert

a sobom „Ptacži kwas" swjeczimy srjedu 20. januara wječor 1/8 hodź. w Budyskej „Krónje". Hrać njebudże jenož jena kapała — ale dwě: wojeńska kapala 2. batl. pěch. polka 10 a konzertna a dźiwadłowa kapała pod zhromadnym wjednistwom k. direktora Krawza. Tutón konzert budże najrjeńschi wschěch konzertow dotal. Tuž so pschihotujmy na to, so jón wschitzy, młodši a stari wopytamy. Sastup jenož 1.15 hr. — Po konzerce dóstanje spěchna nóška swoje prawo hacž do ranja běłeho!

Kónc Indijančanow

W l. 1890 bijachu pschi Wounded Knee běli pošlednju bitwu z Indijančanami w Sjednoczenych statach połnoc-neje Ameriki. Tehdy amerikanscy wojacy skónczowachu tuton 150 wojownikow, jonow a dźeći spłaha Sioux. W l. 1924 spožičichu Američenjo Indijančanam amerikanske stacjanstwo a to w cžasu, hdyž hižo dwě tšečinje indijanskeho naroda mějeschtej hižo tuto prawo na sakładze prjedawschich wukasow. S tym je skónczi wojowanje mjes běłej a cžerwjenej rasu, kotraž w pošlednich 25 létach bě sakładnje pschemčenita wašchnje žiwjenja. Telefon, kino, radijo, awto a létadło snaja wschitke indijanske spłahi. Najwusnamnische wjchak je, so Indijanczenjo nětko też trjebaju toža, kachle, schijadła atd. Też jewja prosumjenje za nowocžasne wukubłanje dźěći. Najbóle sesadkarike su hischcze jony, tohodla so k nim pósčekaju wožebite instruktorki, kiž maju nadawk, sesnaci Indijančanki z nowocžasnym domjazym hospodarstwom a se sahadami strowotnistwa.

Hospodarskeho ani politiskeho wuznama w žiwjenju Sjednoczenych statow Indijančenjo nimaju. Jenož spłah Obłagow twori tu wuwjacze. W l. 1868 sahydlachu tuton spłah w stacje Oklahoma, hdžež posdźišo buchu wotkryte žórła petroleja. Obłogojo rańsche bajachu swoje prawa na semju. Dozhichu też, so so jim pschina prawo na semske pokłady, ale wone njesmědźachu skuschecz jenotliwym wobsedźerjam, ale zyłemu spłahej. Lud Obłagow liczi 2227 duschow. Potajkim bu wudata ramtna liczba 3dźěłnikich podźěłow. Na sakładze tutych podźěłow wuplacži so Obłagam wot l. 1906 z pschedateho petroleja wokoło 170 milijonow dollarow. Indijanczenjo tak njesmjerne sbohatnychu, so počzachu pjenjesy rosbrojcz. Tohodła běše trjeba, postajicz sa nich sastupnikow, kiž bychu jich pjenjezne należnosće srjadowali.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Spěwanske hodźiny su nětko kóždu **póndźelu a pjatk** 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje (nic wutoru. Přinjdźe pak wšitcy; hišće někotre soprany su nuzne! Wowčeŕk.

Bukecy. Jednota Sokoł ma dźensa wječor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy maju přiń.

Hornja Hórka. Tow. Łužica změje njedźelu 17. jan. pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu w Hańsec hosćencu. Přednošk je přilubjeny. Winowatosć wšitkich sobustawow je, zo přińdu.

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" ma njedźelu 17. wulk. rózka wječor 1/8 hodź. pola Wjezarjec swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawy, naše dźěło wnowym lěće, wšelcizny. Wočakuje so přitomnosć wšěch sobustawow. **Předsydstwo.**

Khrósćicy. „Khróšćanski Ratarski Dorost" změje nic srjedu, ale **njedźelu 24. wulk. rózka** popoldnju 1/4 hodź. pola Wjenkec gemeinu zhromadźiznu.

Poršicy. Towarstwo „Swěra" wotměwa pjatk 22. t. m. wječor we 8 hodź. pola Lindarjec zhromadźiznu. Naš župan k. Krječmar je nam přednošk přilubił. Prošu přińdźe wšitcy. **Předsyda.**

Radwor. Tow. kat. serbskich młodźencow wuhotuje njedźelu 17. wulk. rózka wječor 1/8 hodź. pola Šabertec swój zabawny wječor z dźiwadłom a rejemi. Zastup jenož 50 pj.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma njedźelu 17. wulk. rózka wječor w 7 hodź. swój zymski swjidźeń, zwučowanja a reje.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" změje njedźelu 17. wulk. rózka pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Wšitke lube sobustawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Sowrjecy. Serbske towarstwo „Podčornobóh" změje njedźelu 17. wulk. rózka pop. w 3 hodź. w Rachlowskej šuli posedźenje z pokazowanjom swětłowobrazow. Bohaty wopyt so wočakuje.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš" změje njedźelu 17. wulk. rózka z dypkom w 4 hodź. swoju létnu hłownu zhromadźiznu. Dujowy porjad je ważny. Knjez kantor Holan z Budyšinka je nam zajimawy přednošk přilubił. Dowěrnicy, wozjewće to wšem sobustawam. **Předsydstwo.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Přesadźowanje wotrubow

Sobotu 23. januara 1932 dopołdnja w 10 hodź. budże so wjeśa dźěłba rańnych wotrubow pola zarjadnistwa wojeńskeho sydła w **Budyšinje** (přejdawši proviantny hamt) na Lubijskej drózy čo. 48 na přesadźowanje předawać.

Zarjadnistwo wojeńskeho sydła w Budyšinje

Swójbne powěsće

Semrjli: Joa Baumannowa, wudowa po złowym jednatarje w Budyšinje, 92 lět, khowanje budże póndźelu pop. w 2 hodź. na Tuchorjskim pohrjebnischczu. — Katharina Jmuš. Eckšteinowa w Kamjencu, 79 lět, khowanje budże jutrje njedźelu pop. 1/2 3 hodź. na pohrjebnischczu Swj. Justa. — Pawlina Jmuš. Gudźina rodź. Posseltez rentnarka w Serbskich Pawlowcach, 84 lět, khowanje je dźensa bobotu w Kettlizach. — Marja Waschnikowa rodź. Beterez w Wunju. — Franz Cžornk, schachtowy mišter we Werminghoffje. — Richard Schaal, rentnar w Běłej Wodźe, 57 lět, khowanje budże jutrje njedźelu pop. 1/2 3 hodź.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku **Marko Smoler** w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: **A. Dučman** Budyšinje. — Za nawěsćki: **G. Janak** w Budyšinje.

Zwučowanje bayerskeje statneje wobory we wysokich horach. Za bayersku statnu woboru wotměwaju so kóžde lěto zymske wuwučowanja w sněhakowanju pola Barbarineje hěty při Kreuzecku pola Garmisch-Partenkirchena. Wosebje młodźi rekrući so z wulkim zahorjenjom na tutych kurzach wobdźěleja. Na wobrazu widźimy wotdźělenje 7. bayerskeho artilleriskeho polka při zwučowanju na sněhakach při Kreuzecku pola Garmisch-Partenkirchena.

Měšć. dźiwadło

Wjednik: J. Syguda — Tel. 3233

Sobotu, 16. januara, wječor 1/4 9 hodź. dinohra

Swjate plomjo

Njedźelu, 17. januara, pop. 1/4 4 hodź. předstajenje bajki

Cerwjenawka

wječor 1/2 8 hodź. najwuspěšniša opereta dźensnišeho časa

Hawaiska kwětka

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

ma na składźe

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Pjenježy

za kóždy staw. Hypotheki a małe požčonki wot samowupožčowarja a. dr. so spěšnje wupožčuja. Wot 1. 3. 31 hač do 1. 10. 31 wjac hač 1 mil. wupožčowane.

Johann Wirth Groß-Zeisig
pola Wojerec

Goliath-limusina

bjez dawka a wjednistkeho wopisma z fabriki hr 1400.—

Zastupjeć: **Rich. Urban,** kowarski mištr **w Trjebjency.**

Mało trjebanu

centr fugu 200 l,
štomowe koliki
žerdki za ploty
na předań **Rync w Mješicach**

Pytam dźěło

w ratarstwje

Maks Krautschik
w Radscy čo. 9

500 hr.

ratař za přihłodu daň a dobru wěstość na lěto pyta. Bliše zhonće we wudawarni Serbskich Nowin.

Serb

34 lět, pyta słužbu w mat. ratarstwje, hdyž může so pozdźišo woženić. Bliše zhonće we wudawarni Serbskich Nowin.

Słoma

na předań
w Drěwcach čo. 11

Derjezdźerjany

piano

na předań **w Budyšinje** na Zwonk. Lawskej hasy 42, II

Najniže płaćizny
za dołhe lěta

za dobre twory w mojim

inwenturskim wupředawanju

kiž so kaž stajnje **kónc januara** započnje.

Wupłaći so cyle wěsće, hdyž jón wočakaće.

Tónkróć předawam **wjelke dźěły najl. tworow,** wosebje wjele

wobleckowych tkaninow

zwjetša niže nakupowańskeje płaćizny

Otto Hauffe

w Kupnicy (Gewandhaus)

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanej

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše

Rjany młody

kozow

je na předań
w Rakojdach čo. 26.

Wysokosućelna

kruwa na předań.
Sykora w Drěwcach
pola Laza.

Młoda

kruwa do čahanja

blizko k čelenju na předań.
w Sešowje 34 b.

Kóžki

kóždeje družiny kupuje po najwyšših płaćiznach a přijima k bělenju

Hermann Erdenberger
wikowarnja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Kolowy gumi
Kolowe potrjechi

tunjo pola

Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjentn. h. 16

Wjacy swěcy

5—6 króć světliše wobswětlenje blida abo 1/2 zalutowanje prudu. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupuje podobne bubjaće wěcy. 1.50 2.— hr. Wustajene we wukładnym wokniu

elektriskeho wikowarja **PAUL**

w Budyšinje, Kóžorska dr. 14

Moje inventurske wupředawanje

započnje so štwórtk 21. januara a maće składnosć, sebi Waše potřeby kaž **mužacu drastu, šaty a wobuća** po směšnje tunich płaćiznach nakupić. Wše twory wo **10—20 %** zdźěła **50 %** zniżene.

Nihdźe tak tunjo

Rěču serbscy! Sym Serbowka!

H. Marschke w Kamjencu

na Oskar Müller-Straße 8

Fotografowy Meister

ateller w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, tež na wsach. Telefon čo 2438

Srjedu, 20. januara 1932, wječor 1/2 8 hodźin w sali „Krony" w Budyšinje

serbski sinfoniski koncert

Orchester:

Wojerska kapała II. batl. pěš. polka 10. (30 muži). Hudźbne wjednistwo: Bjarnat Krawc.

Ze serbskeje zemje.

I. Při Lubańcu. Na Mikławšku. W Kaponicy. Milica a Miliduch. Na Hromadniku.

II. Pohrjebane zbožo. Spodźiwne šerjenje. Bjezstarostna četa. Domkhowanka. Serbske reje.

Zastup: 1.15 hr. z dawkom w Smolerjec kniharni knihiličerni z. dr. z w. r. a při wječornej pokładni w „Krónje".

Serbski ludo, wopytaj tutón koncert

Hoscenc we Worklecach

Jutře njedźelu

zjawne reje

Přećelnje přerošujetaj **P. Petasch a mandźelska**

Hoscenc w Pančicach

Jutře njedźelu

swjedźeń nutrčehnjenja a 50-pjenježkowy bal

Přećelnje přeprošujetaj **Pětřka a mandźelska**

Jednota Sokoł w Ralbicach

ma njedźelu 17. I. 1932 wječor w 7 hodź. swój

zymski swjedźeń

ze zwučowanjemi a REJEMI

Wšěch Serbow nanajwutrobniše přeprošuje **Jednota Sokoł**

Přesadźowanje palneho drjewa

na Kupojanskim revěrje.

Póndźelu 25. januara budźe so w drjewiščach wo wot dźělenjach 18, 19 a 33, njedaloko Mužakowskeje dróhi nastajenych

50 twjerdych dołhich hromadow
125 rm khójnowych palnych hromadow
85 rm khójnowych palnych kuluchow
800 rm khójnoweje palneje walčiny

po wumjenjenjach, kiž so do přesadźowanja wozwija, za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać

Zetkanišćo: **Hoscenc w Komorowje** dopołdnja w 9 hodź.

Kupojanske hajniske zarjadnistwo.

Přesadźowanje paln. drjewa

Pjatk 29. januara 1932 dopołdnja w 10 hodź budźa so we **hoscencu w Hućinje — na Malešanskim revěrje** — we Rudlach, při Albrecht-rěcy, na hranicach a při Šatelec kače pola Malešec, při Pasakec hače a w Dubinje pola Hućiny nastajane palne drjewo za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

134 rm twjerdych palnych kuluchow
8 rm mjechkich palnych kuluchow
32 rm twjerdych hałozow a
240 rm twjerdych dołhich hromadow

Hrabinski Schall-Riaucourski hajniski hamt w Huscy.

Drjewowa awkcija

Na Khróšćanskich honach (w Čornej) budźa so **wuterc 19. januara** dopołdnja w 9 hodź.

wok. 100 rm khójn. kuluchow (1 a 2 m dołhe)
6 rm twjerdych dołhich hromadow
a khójnowa walčina

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Wobsedźeŕ.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Wšě serbske knihi

dostanjeće **w Smolerjec kniharni**

Hypotheki

w kóždej wysokości k wotstorćenju abo k nowotwarej, *kaž kredity na wěstość nadoby na dlěši abo krótki čas* z privatn. ruki spěšnje přez

K. Großmann w Kamjencu

pódla „złoteho słónca"

Sobustaw krajneho zwjazka němskich privatnych podawarjow pjenjez. Telefon 808

Konditarnja

Café Lehmann

w Budyšinje na Serbskej hasy

Swojim česćenym hosćom wozjewjam, zo kóždu sobotu hač do popołdnja 3 hodź. **šałka najlepšeho bunjaceho kofeja** z dawkom **25 pj. a khanka 50 pj.** płaći

Stajnje čerstwy kofej, pječwa a pampuchi. Rjane štomowe tykancy a torty, najrjeńši dar za kóždu składnosć

Wo přećelny wopyt prosyłaj

R. Lehmann a mandź.

Wulka dźělba drjewowych šćěpow dobrych klocow a 2 m dołhich kolikow

kiž so za zahrody a pastwišća hodźa, při Łazowskim dwórišću na předań. Skazanki přijima

Robert Last w Běłym Khołmcu.

Naturska hojeŕka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej drózy 6, I

Přijimanje jenož sobotu wot 9—5 hodź., hewak we Drježdźanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46467 Homöopathija, diatowe a zelowe hojenje, hoj nimikowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spłahanych khorosćow, čuwowe a dušne čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Swojim česćenym wotběrarjam w Kubšicach a wokolinje z tutym wozjewjam, zo wot 1. januara 1932

w mojim samsnym składze

w Kubšicach při dwórišću mój wobkhod kaž dotal dalewjedu.

Moje stajne prócowanje je spěšne a najlěpše wuwjedźenje wšěch skazankow po najtuńšich płaćiznach a podawanje jenož najlěpšich tworow.

Prošu wo dalšu přećelnu podpjeru

Gustav Bombach w Kamjencu

Telefon: Pomore 206 — **Wuhlo — Wapno — Cement Hnojidła — Picowadła — Žito** — Telefon: Pomore 206

Filialka w Kubšicach

Přiloha k číslu 13

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 16. januara 1932

Swjatočny pohrjeb njeboh kantora Sewčika w Ralbicach

Ralbicy, 14. wulk. rózka 1932.

Kaž poslednje cedry Libanona padaja, pomału, jena po druhej, tak stupaja serbscy narodowcy a wótčincy starše doby do čěmneho rowa, husto dosć přezahe za swojich, za wosadu, za serbski lud. Štóž je zemrěteho bliže znał, kak so horješe za wšo dobre, za ideale, za wěru a narod, też za hospodarske zbožo swojeho luda, tón začuwa hlubje, kajku dźěru storhnje njesmilna smjerć do čěła serbskeho luda. Z kajkej luboscu wisaše na swojich swójbnych, na šuli a na dźěćoch, na swojim rodźe a ludźe. Kak bě wosadnym a katolskim Serbam z najlěpšim příkładom we haboźnym a narodnym žiwjenju! Surowa khoroso žerješe lěta dołho na hewak zróstnej postawje. Ji podleža přez lěto dołhim a z wulkej scerpnosću znjesenym čerpjenju, poddaty do Božeje wole. „Kaž Bóh che“ — bě jeho wšědne prajenje.

Z jeho dołheho žiwjenja chcemy k hižo wozjewjenym datam někotre dodać. — Po wobstatym wučerskim pruhowanju 1884 w Budyšinje dyrbješe najprjedy 1 lěto zo 7 towaršemi na zastojnstwo čakać. Podobnje kaž nětko. Tola kajki rozdźěl mjez tehdy a nětko! Potom započinaše skutkować w Zdźeri, dale w Sěrachowje, Kukowje, Khrósćicach, Sunowje a skónčnje 15. junija 1889 jako cyrkwinski wučer we Ralbicach hač do 1. haprleje 1924. Potajkim nimale 35 lět je swojej gmejnje a wosadze příkładownje služił. Je założił spěwarske towarstwo (najprjódcy muzske) a bě 8 lět jeho předsyda a dirigent. Z njeho je wušła dźensniša „Lilija“, kiž swojemu założerjej nad wotewrjenym rowom zaspěwa smjertny kěrluš, na słowa dźensnišeho dirigenty wyš. wučerja Mikl. Hajny: „Do rowa kładźemy lubeho wučerja a spěwny Bóh jom' daj njebjeski raj“, po jenej melodiji Bj. Krawca. 10. julija 1911 dosta dla dołholětneho swěrneho a spomožneho skutkowanja w zastojnstwje titul „kantor“. Też bu wuznamjenjery za zasłužby wo ratafstwo a za wójnske dźěła. Dołhe lěta nawjedowaše Zjednoć. kat. wučerjow, je dźěłał na „serbskej čitancy“ a wšudźe Serbstwo a křesćanske žiwjenje spěchował.

Nětko je po mnohim dźěle wěcny wotpočink namakał při cyrkwičcy, hdźež dźeń wote dnja k česći Božej služeše. Wot swojeho tuskula, kotrehož nětny přebytk je krótke lěta wuživał a hdźež jemu wučerski khór harmoniske božemje zawda, njesechu jeho wjesnjenjo, swojeho njezapomnitcho wučerja, na blizki kěrchow, séčhowaneho wot přiwuznych, 19 kat. wučerjow, 9 duchownych a njeličomneje syły pobožnych wosadnych a dalšich wěriwych. Serbow a Němcow. Pohrjebne swjatočnoscе nawjedowaše wosadny farař arcyměšnik Jakub Žur pod assistencu P. Romualda Domaški a kaplana Michala Cyža. Posledni rysowaše nadrobnišo jeho žiwjenjoběh, kak namaka w Mariji rodź. Weclawec starosćiwu mandźelsku, z kotrehož zjednoćenstwa wuńdźe 6 dźěći, kotrež z wuwzećom jeneho — bě w młodosći zemrěło — běchu wšitke přitomne, zo bychu swojemu lubemu nanej poslednju česć wopokazałe. Powědaše žarowacym, kak je njeboćički njewustawajcy „dźěłał a spěwał“ a so stajnje po tutej zasadze měł „Bohu česći a Serbam k wužitku“. Hišće raz zaspěwachu jemu jeho lubi kollegojo wjacyhłósny pokěrlušk. Po nadawku wokrjesneho wučerskeho towarstwa w Kamjencu dźakowaše so k. wyšši wučer Jurij Slodeńk zemrětemu za wšu swěru a luboscu, kotruž je swojemu stawej přeco wopokazał a k. wučeř Filip Jakubaš tołmačeše dźak Swobodneho zjednoćenstwa kat. wučerjow jemu do rowa. Při swjatočnym Requiem spěwachu zaso wučerjo a na kónco Božeje mšě cyła wosada „Spi dha luby bratře spi“.

Nimale połna cyrkej na dźělawym dnju bě z najlěpšim dopokazom, kelko česćownosće je sej njeboćički we wšěch worštach luda a wosady nadobył, kiž bě też přez Katolsku Bjesadu, wojerske towarstwo a „Liju“ z khorhojemi wosebiće zastupjena. Wo tym swědčachu krasna palma a mnohe wěncy. Nětko spi w blizkosći swojich přiwuznych a swojeho přećela „Radlubina“, čakajo na zbóžne horjestaće. Je mnoho přećerpił w tutej časnosći, čim rjeńše myto kiwa *jemu we wěčnosći, když budźe jemu jeho Knjez a* Zbóžnik, ke kotremuž je tak rad a husto khwatał, wšěsće miłosćiwy sudnik. Njech je ći lohka serbska zemja!

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po Troch kralach, 17. wulk. rózka 1932.

Z Budyšina.

Prědowanske teksty: a) 1. Mójz. 50, 15—21.
b) Ps. 8, 2—10. c) 1. Tim. 6, 11—16.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Berg prědowanje, dop. ½10 hodź. farař Große kemšenje za čežkosłyšacych w drastowni, dop. ¼12 hodź. farař Schneider kemšenje za dźěći a wječor ½6 hodź. farař Große spowědź a Božo wotkazanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. sup. Fröhlich prědowanje, dop. w 11 h. farař Große kemšenje za dźěći. Pop. w 3 hodź. farař Große křćenja a wječor w 6 h. cand. theol. Gruber prědowanje.

Zběrka za potrěbne paćerske dźěći.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. změje farař Große přednošk wo „wliwje bolšewisma na němskich swobodomyslerjow“ w evang. towaršwu ni na Hornječerskej hasy. — Srjedu wječor we 8 hodź. změje sup. Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kříża w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 10.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5—7 hodź. młodostna syla. Towaršne wječory wupadnu dla wobdźělenja na evangelisaciskich přednoškach w krajnocyrkwinskim zjednoćenstwje při Pólnym hrodźiku 6, a to pónđelu, wutoru a srjedu, wječor we 8 hodź.

Psyča parada

(Wobras se wšy.)

„Sso rosumi,“ praji wjesćičźka, „što wě, nětko dyrbiće wy pšy ras ł swojemu prawu pśichińć. Haj, wy Móraśy, Mollije, Pinkawy, Mople, Netłi, Hektory a kaj wšitke rćłaće. Chcemy thěts krótku pśnjeju hodźinu wotmječ. Pśichi tajkim grawocźiwym wjedrje, kaj śmy wokoło hód a po nich měli, mamy runje thwiłku cźaśa. A pśichi nětcźišich cźaśach, hdźež śmy śtoro wjchitśy na pśa pśichišli, je to aktuelna wěc. Potajkim, wšchitśe jow, wy schtyrinohate pjerachi! Ssu tu wśchě? Derje! Nětko najprjódy śtoje „wam-waw-waw!“ Khóts śaprilischta, to śu tola hač do Drježdźan śłyscheli. Nětko pak śaśy prawje pśichitojnje! To rěka, jedyn wokoło druheho śo takle schmórać a lubkować a potom śo śaśy kuśać, to tu nima być. A ty Móraśo, se śadnej nóźtu njetrjebaśch śo k potej śaprěwać, tón hižom śam krućze śteji. Skuchajcźe radźicho, schto ma wascha wjeśćicźka wam pśched zuśym śmětom rjeć.

Dyrbju śjawnje a śprawnje wusnać, bjes waś pśow bych też rjana nězna wjeśćicźka była. Haj, haj — njedajcźe śej na śo nětchto być. Ale śalowałe bychcźe mi předku a śady, je-li tu byłe njebyśchcźe. To by — nó kak mohła hnydom prajić — to by było kaž Budyśchin bjes hermanta, kaž karuśel bjes śwónćźta, kaž śerbitł kwaś bjes trěna a howjaśeho mjaśa, kaj śerbiłt śwjedźeń bjes śerbśtich reji, kaj pśecźel Měrćźin bjes hodownych śiśałkow, kaj dźěd bjes kośaneje cźapki, kaj Kaśeźanśti Korła bjes trubki, kaj żony bjes koseja. Hdyž śo wo wjeśnej poesije rěcźi, k temu ćłuscheja pśchede wschem też pśy. A wjeśti bjes pśow śayła na śwěcźe njeśe. A potom je cźi zyłe hinaścha wěś, hdyž njeśtyśchich jenoż huśy gigotacź a kokośchki dakotacź, ale też pśnjcźki mórcźecź a śchcźowtacź. Jenoż tón grawocźiwy dawk wam śchćodźi. Khóts cźert, śchtó dha móże telko pjenjes śa waś śwjeścź pśchi nětcźišchej nuśy, w měśtach je hischcźe hórje hač na wśach. Potom śo boju, so budu na wasche hěty w dworach podrużny dawk położicź. A kak dołho a mamy lubu nuśu je śawrjenjom pśow a kak dołho. Druhdy śamo nětkótre śaśeła. Wěścźe, whohe śkoćźatka, śwojeho żiwjenja śo pśchejaca wjeśelicź njemóźcźe. To je wěrno.

A hdyž hewak żaneho mjerśanja nimacźe, dha śej wy wjedrowi rakrjo śami nacźinicźe. Wośtajcźe tola kokośjednych na pokoj. Tych njebudźecźe pścheměnicź, budu dale tak wólbr jěcźicź. Toźame je ś prośchenjem, ś listkowym a wuheńmjecźerjom. Mój jejdko, cźi wam tola nicźo njeczinja, śu runje tajźo cźłowjekojo tak wschitcy druhi. Abo hdyž nětkaśi wósriwy hólcźa ś tijeśchkom po płotowych śchtelkach jěcźe a klepoze. Abo hdyž nězkajcźeho jeźa bo paśorow krydnjecźe a śej „fraku“ prawje śkłacźe. Schto dha macźe druheho wo to? Runje tak pśchi śpěwje a hudźbje. Ssydnjecźe śo na śaduje nóźki a śtiwlicźe, zychnowcźe a jaworicźe, so mohł cźłowjek wowrótnicź. Muwośchcźeracźe śo tak do śnjeze wole, hdyž Woneczańskej kapale telko tonow śaśo ras na pśeti dźe.

Pśichitojnje! Prawje pśichitojnje a śměrom! Njewidźicźe, kak wschitcy na waś hladaja a pozudźuja. A pśchiśeźnośći nochcźemy śej dacź nimo hicź.

Moji łubźicźa, njejpśiśnacźe śtoro, so macźe we pśju najtkmańśche śkocźatko. Kak pilnje wam wobśtrażuje dwór a śtatok wo dnjo a w nozy. Kak śwérny a pśchiwiśny a dźakowny je wam hač do śmjercźe. A kak poślućhny! Bornjej teź ras nětchto śeźrał. A bornjej śo ras śabeźał. A hdyž je mtody a hischcźe cźelazy, bornjej wam bunźi rostohał a rostuśał. Kak hordy, hdyž śmě śohu hicź abo na polu jaku śtrażowacź. Běda tomu, tiž blisko pśchińdźe. A kak śćerpny je ś dźećzimi! To dyrbi śo hižo nětchto jara śe śtacź, prjedy hač mórcźi a cźhlapnje. A te tumischty, kotreż nětkotrużkuli może! Kaž by cźłowjekli rośom měł. Tajkele śwérźo! Śrośumi śódny pokiw, kódże cźłowo, kak je ménjene. Pśchińdźeźe jenoż tajkemu pśej! Jenoż śaluje, so mohł rěcźecź. Wobhładajcźe śej ras zyłu wjeśnu paradu tu, hoitwjeśke a wowcźeśke pśy, pudle a pincźarje, śchpicźki a jamnikt. Potom rěśniśti poź. Tón cźi śluncź cźaśa! Njeje to krażnje tajka cźrjódła! Njewérno ścźe hižo wjele huź a kokośchi honiłe, nětkotrużkuli tśicź rośkuśałe a ptłhi méłe. Mnohe koło wuteptałe wokoło hěty a kholowy na jich krutośći pruhowałe.

Herćine stróżele

Wśchitźy dźerźachu Hertu druhdy ża hłupikojtu. Husto běśche njeinjeśliwa, ale młoda, rjana a bohata knjezna. Staroścźe jako milijonarka njesmajeśche. Snaći pytnychu na njej wěśty „śchplin“.

Njeběśche hłupikojte, so w nozy ześma ś awtom picheś wopuśchćejcu krajinu cźerjeśche a dźeśche: „Teho młodźenca dha żebi ża muża wźacź, tiž mje nastróży?“

„Cźhemy Hertu wot jeje śchplina wustrowicź,“ prajeśche Bob, jeje tennisbzobuhracźeł, rjany wuchitny młodźenc, jara śalubowany. Jurij, śchwiżny pachoł ł melangolikimaj wocźomaj, tiž na Hertu pěźnowaśche, měnjeśche też: „Wot jeje śchplina dyrbjeli Hertu wuhojicź. Je hłupa knjezna, tiž njewě, śchto by śe ześwojim bohatśtwom śapocźała.“ Teź assistent Warnař, kotremuż so dźiśeśche, so budźe jeje mandźeśći, dźeśche: „Jej ćłuscha wucźba!“ Druhi pśchihłoźowachu: „Haj, prawa wucźba!“

„Dźěcźi, mam wulkotnu myśl — hrajmy ł Hertu „Wild-West!“ — „Ssrjedź Barlina?“

„Móże teź w Grunewaldźe być! Wobhońmy so wo jeje nóźnych awtojeśbach, śwoblekajmy so jako rubjeźniźy —.“

„A wurubmy ju,“ dźeśche pěźnjeŕ.

„Słupoścź! Rubimy jeje pjenjezny kapku, so mamy dopołas, hewak njewěri, so śmy to byli. Śmytmy jej nóźne wjeśby.

„Cźinjene,“ pśchihłoźowachu wschitźy śahorjeni a kóżdy nadźiśeśche so, so budźe jeje wustwoleny. Potom pijachu Mampu na dobre radźenje.

Herta jědźeśche kaž dźiwja po drózy „Kurfürstendamm.“ Policistojo cźahachu śwoje knjiźi, pśy cźełkachu, śchoćerojo śelachu na rjanu wjednizu. Wo nicźo so njeśtaraśchi, minu so Herta na dróhu do cźemneho leśa. Zigareta jeśleśche śo w jeje hubje a běśche najlěpśicheho waśchnicźka. „Młodźi knjesojo dźeźa dźenźa w nozy banditow hracź,“ dźeśche Herta k śwojemu pśej, tiž pódła njeje śedźeśche. Wětśik jemu brodu wjeśche a terrier śacźini wócźaźy, jako by so nad Hercźinych cźeśćowarjow ślóśchcy cźinił, kotrychž pśchedewźacźe běśche knjezna śhonika, prjedy hač běśche wuwjedźene.

„Cźhcemoj jich śatśtićź, Blacki, abo śo wuźmjecź?“ praścha so Herta — a pśyt śaśchcźowka śahorjeny. Błuka wożoba śtupi ł kćekow, revolwer śwećźeśche so w śwětniku awta. Sso wě, Bob, myśleśche Herta. „Kuśt rejow,“ dźeśche wona, na jeho draśtu pokaśawśchi, „pśchejara rostorhany!“

„Pjenjeśy!“ dźeśche dybawy hłóś.

„Broźchu,“ śmějeśche so Herta, „jeli śy w cźěśnoścźi, mój hólcźe,“ a pśchimny śa śwoju toźchu. W śamym wokomiku bu jej ta śama wutorhnjena, a rubjeźnik cźekny do leśa.

„Kaž hłupy hólź,“ dźeśche Herta ł śwojemu pśej, tiž ł wopuśchu wijeśche. Wona njechajcźe dale jěcź, śawinu so a hněwaśche so, so běśche cźuł ś cźigaretami w ruczanej toźchi, tłinkaśche śwojeho śkuźownika, dokeź běchu jeje kluczźe teź w rubjenej kapśu.

Wěśche rano w 4 hodźin, jako Blacki śwoju łnjeni wubudźi. Njewěśte śtopy krocźachu pśches thěźu. „Aha, druhi napad,“ myśleśche śebi Herta, jako błuku parźchonu pśched śobu śtejo wuhlada: „Broźchu, śaśtupcź,“ praji, „jeli mje pytacźe.“

Herta źydźe so. Zuśo cźłowjek śtejeśche pśched njej. S jeho bledeho wobliźa hladaśchtej błubokośrubjenej wócźaźy. W tichepjetatnmaj ćuchimaj rukomaj dźerźeśche cźerwjenu kożanu toźchu. Herta njewědźeśche, śchto praji: zuśnuć ś jeje toźchi, jeje napiśmom, jeje kluczźemi!

Herta kročźi k śwónćźkej, ale zuśnuć ju wotdźerża: „Njeczinźe żanu haru, Wam nicźo njeczinju, ćłuśchcźe Boże dla na mnje! Chźu Wam Waśche wobśkedźeństwo wrócźicź, toźcha njeje wobśchkodźena, pjenjeśow so nichtón dótknuł njeje — hač na 2 hriwnje — ja tej — prośchu wo wodaczje, śmy śebi nęśchto k jědźi kupiť.“

„Wy ścźe? —“

„Śadwěźowany, ł kolijow cźiśnjeny — je-li mje wobśkorźicźe —.“

„Rěcźcźe!“ dźeśche Herta, pomału ś jeje śtróźelow wotucźiświćhi.

„Tśi zigarety teź ł Waścheho etuia pobrachuja,“ dźeśche młodźy cźłowjek. „24 hodźin śtudźu so wokoło, so bych śebi źiwjenje wśaź. Jako pśchi źitnym polu nimo pśchińdźech, pytnych, cźujach, so źiwjenje łubuju, myślach na śwoju macź.“

„Kellija?“, praji Herta wótśje a so śaćerwjeni, pśchetoź wona cźuśeśche, so muź wěrnoścź rěcźi.

„Njemóźu dale śtudowacź, dźěło, ł kotrymž so wyśche wody dźerźach, śymy śhubił, ji dny njeběch nicźo jědł, jako Waś — Bóh wě, wot kotreho cźerta cźerjeny — nadpadżeh! — Potom pśchińdźech k rośumej. Namakach Waśchu visitnu khartu, Waśche kluczźe —.“

„A nětko?“, praścha so Herta.

„Chźu hišcźe ras śpytacź, dźěło dostacź. Śsyty źiwjenje ł druhimaj wocźomaj wobhladuje —.“

Nětko je zyle wowrótnika, myśleśche śebi komornik, jako knjeni rano śahe klinkaśche a jemu pśchikaża, zuśemu ś rostorhanymi kholowamt hośpodnu jśtwu-pśchipokaśacź.

Herta njemějeśche wjazy łóścht ł wokoloječdźenju, pśchekama jeje wutrobu a da jeje źiwjenju prawu waźnoścź.

„Schto chcźeśe? Wón je jeniczki cźłowjek, tiž je mje woprawdźe do śtracha śtajił,“ dźeśche Herta, jako so ju Bob, Jurij a Warnař praśchachu, hdyž běchu khartu ślubа dośtali.

„Potajkim tola śtrach!“ wyjkaśche Bob.

„Śsnano śtrach śpěśche mnu ześamej a ześwojemu dotalnemu tórnemu źiwjenju,“ dźeśche Herta khutnje.

wake. Někotrykuli krócź w tećje ša wodu zachlike a we symje ſtiwlike, hdyž ludźo ſo nad wami njeſmila a waſ hóle ſcej wažili a cześćili! Sće wot dawna ſem najlepſchi towarſch cźłowjekow. Pola ſtarych Sserbow ſćebje poſ wjazy hódny hacź tón. Ale jene hłupe waſchnje dyrkicźe ſej wotwucźicź, niż ſe ſadkom tak prěći hicź. To ſo ſpodźiwnje na waſ ſhladuje. Njemóžecze to woprawdźe hinka? To njewidźicze pola ſanecho konja abo kóćki, hdiba pola Hampleſ Hanſ. A potom płotowe rózki a nadróżne kamjenje we wſzy dyrbicze wo mérje wſotajicź. Mércze, dyrbju ſo jako wjeſka druhdy haiłowacź. Tohodla pak ſane njeſpheczeſtiwo, ſcźe ſtyſchake? Praju wam, łaž ſej myſłu. A kak wulke ſchtuki na waž dźerżu, to ſcźe ihoniłe. A hdyž ſo wo mni wjeſcźicźti rěcźi, to ſcźe wſchitzy ſobu ménjene. Scźe ſtyſchale: A nětko ſaſo prawje pſchiſtojnje! A ſtikróćne hrimotaze „Waw-wawwow!“ Sława! To ſu hacź do Bukſtehnde ſtyſcheli, hdźež twaroh mlěja.

Ně wjeſka, moja wjeſka! Kaž ja praju!

Wusudźenja

§ Njeapetitne a khłoſtozomne ſadźerżenje w korczmarſtwje wumjetowachu hoſcźenzarjej Rudolfej Zinzy a jeho mandźeſtej w „Drježdźanſtim dworje“ w Zitawje. Jeju winowachu, ſo ſtaj njedopite winowe ſtyſki ſe ſchtlenźow do bleſchow pjelnikoj, na łób pokoſikoj a po ſchtlenźach druhim hoſcźom pſchedawakoj ako k pſchihotowanju bowłow a jedźow trjebałoj. Hamtſi ſud w Zitawje běſche Zinkez mandźelſkeju dla ſhromadneho pſchestupjenja zyrobowcho ſakonja, kóždeho k 100 hr. pjenježneho khłoſtanja abo 10 dnjam ſaſtwa ſaſudźił. Budyſi krajny ſud běſche jeju ſapodate powołanje ſacźiſnył. Wonaj ſapodaſchtaj rewiſiju. Na to měſeſche ſo woſpjet pſched krajnym ſudom jednacź. Teź tón krócź ſud jeju powołanje ſacźiſnu, ſo pſchi khłoſtanju woſta.

§ Dokelž běſche ſo na hólzu njepoćźiwje pſcheſchoł, měſeſche ſo jamołnicź w Nowym Gersdorfje rodźenu dźełacźeſ P. Rich. Schołta, kiž je dla podobneho ſtóźnſtwa woſpjet khłoſtany. Hamtſi ſud w Habrachźach běſche dwělował na Schołtowej normalnoſći a běſche jeho wuwinował. Tola ſtatne rěcźniſtwo ſo pſchećźiwo tutemu wuſudej powoła. Wulka khłoſtańſka komora Schołtu nětko k 8 měſazam ſaſtwa ſaſudźi.

Zwěrjata w filmie

Schtóž je widźał filmy „Chang“, „Afrika rěcźi“, „Trader Horn“ abo druhe, w kotrychž hłowne róle njehraja ludźo, ale ſwěrjata, a to ſu dźiwje ſwěrjata, tak, kaž ſu žiwe w pralěſach a puſcźinach nětkuždy w Afrizy, wěſcze ſo dźiwa, kak je wójſno filmowacź tak ſpłaſchiwe a pſchi tym tak wobhladniwe ſwěrjata kaž zebry, żirafy, gazele a druhe a kak je móžno, na płatu ſapopadnycź ſ błiſka wſchelake ſtraſchne torhaki, haj ſamoho krała puſcźinu, lawa, ſ zyłej jeho ſwójbu, bjes toho, ſo by to wědźał a ſo dał do khrobłych filmowarjow. Sću to nětko wobrałſi, wſtaće wěrnje po woprawdźitoſći abo ſu to ſwjetſcha filmowe triki?

Na tuto praſchenje wotmołwi a podawa wuſaſnjenje w jendźelſkim cźaſopiſu ſnaty kinooperaterſ, kiž pſchewodźeſche nětkotre filmowe wuprawy do Afriki a nawjerceſche filmy ſe žiwjenja dźiwich ſwěrjatow. Wojowanja ludźi ſe ſwěrjatami, kiž ſo tóncza ſ roſtorhanjonu khrobłych hoańwjerjow, ſu nimale ſtajnje filmowe triki, mjeſ tym ſo wſchitke wulkotne ſcźeny ſ dźiwich dźiwnoſkow a njeſtónczniych ſtepow ſu wérne wobraſy žiwjenja. Wuſpěch faleji jenož na wobrotnoſći a wuſchikoſći operatera. Móže-li ſnuźiwacź wulku wcźiſnuſcź dźiwich ſwěrjatow, porađi ſo jemu ſapopadnycź ſcźeny, kiž potom na płacze pſchenjeſene ſo ſdadźa być k wěrjenju njepodobne.

Se wſchitkich torhakow da ſo law najlóžo filmowacź. Je wěſo tróſne tutu beſtiju dokładnje kormicź. Da-li ſo jemu doſcź žrađa, njetrjebaſch ſo jeho bojacź. W tym najſtupanju ſo lawy runaju ludźom. Sću-li nałuczene, kjwaju jara dowěrliwe a ſtłudne. Nječakało lěhwa filmowieje wuprawy pſchebywaſche wójſom lawow, kiž běchu tak rjez „hwězdy“ nałuczeneſcheho filma. Wo dnjo ſpachu nětkuždy w pralěſu, wjeczor dundachu wokoło lěhwa, cźakajo na ſćebrowu wjeczeŕ, kótraž ſo jim porjadnje poſkićowaſche. Jedyn ſobuſtaw wuprawy njeměješche druheho dźeła hacź ſćelecź antilopy. S njaſnym antilopow ſo porjadnje lawy wjzowachu. Hdyž běſche trjeła lawy filmowacź w druhich ſtronach, naładźe ſo cźerſtwe wuſaſo na nałkadny auto a lawy ſtamo ſo pſchećźidlachu tam, hdźež filmowy rěźiſer je chcźeſche mećź.

W jenym filmiu ſu filmowanu law, kiž na ſchtom łeſe. Je to ſjena, wo kotrejž ſtani pſchirodniży a hoańwjerjo ſo wuprajachu, da běſche nałwjerćana w zyrkuſu. A tola běſche filmowanje w pſchirodźe. Jenemu ſ lawow něſchto dnjow wjazy žrađła njepoſkićowachu a jeho potom wabjachu na měſmo, hdźež jeho nječ chyzhu a tam ſo potom tón njewidźidny ſjeu filmowaſche. Cźerſtwje ſatſćena zebra bu nałoſena na nałkadny auto a hłodne lawy ſa nim běcźachu. Potom bu zebra powěſnjena do hałoſow ſchtoma. Filmowanſi aparat bě ſakryty w błiſkoſći. Lawy ſo proſzowachu, doſcźahnyce zebru, ſchtož ſo ſtónczinje porađi najwjeſelſcźemu. Pſchi filmowanju wſjo na to dźiwachu, ſo zebra njebźiše widźeć. Filmowanje na połnóznoafriſkej runinje je dźałkowne hoańwjerſke poſzeće. Pſchi autowej jěźdźe pſchińdże wuprawa na ſtadła najwjeſcźelaſkorſchich ſwěrjatow.

Pomérnje najcźeſćeſche je filmowacź ſłony (elefanty). Tohodła je ſo teź ſwjetſcha filmowała w belgiſkej farmje ſłonow. Tam wſchak ſo ſwjetſcha jenož młode ſwěrjata ſhowaju, kiž ſu na nohach ſputane. Njecźas wěſo njeſmě widźeć być a tohodła ſo ſłony filmuja we wyſokej trawje. Na płacze cźiniła potom ſacźiſnjeſ wulkich ſłonow, pſchetož ſ wokolinu ſo woſtrounjeja wſchě wjetſche ſchtomy, kiž mohłe ſacźiſnjeſ ſkaſyć.

To ſu ſłoro jeniczke triki, kiž pſchi filmowanju dźiwich ſwěrjatow wežiſer wužiwa. Hewak ſu wſchitke te ſcźeny połne woprawdźitoſcźe, bjes trikow a bjes retuſche.

Amerikanski radiowy rozprawnik wopyta bitwiſća w Mandźuskej. Floyd Gibbons je jedyn z najwobljubjeńſich amerikanſkich radiowych rozprawnikow. Jene radiowe towarſtwo pósła jeho do Mandźuskoje, zo by amerikanſkim ſłyſerjam radia podawał rozprawy wo japansko-chinejſkich wojowanjach hnydom z bitwiſćow w Mandźuskej. Gibbons ma sobu mały nošomny ſćelak krótkich żołmow (Kurzwellensender), z kotrymž móže swoje rozprawy hnydom po radiowym puću bliſſej wjetſej radiowej ſtaciji ſłać.

Přilopk

* **Wojak a kóń ſtoćźitaj ſ pałazeho żeleźniſtſeho woſa.** Roshorjazy podawk ſta ſo pórěźelu w żeleźniſtim cźaſu pola Bartina. W poſledniim woſu nakładneho cźaſa běſche wojak ſ dwěmaj konjomaj. Petrolejowa lampa ſo powali a ſłoma we woſu ſo ſapali, dokelž ſo wojakej njeporadźi, woheń ſhaſnyć, wocźini ſtónczinje durje a woſtocźi. Jedyn kóń ſa nim ſtocźi, ale druhi ſo ſpali. Wojak ſcej ſłohka moſhy ſtichaże, tola móżeſche hiſchcze podawk wohnjowej woborje ſdźełicź. Wós wſchak bě ſo mjes tym hižo wupalił. Kóń, kiž bě ſ woſa wuſtocźił, ſo na ſchiji ſrani.

* **Sapaleńſtwo ſ hidy pſchećźiwo graſej.** W błidarni pola Kohjenza bě ſo ſa krótki cźaſ ſcheſć krócź paliło. Ludźo na ſapaleńſtwo tukachu. Połicija je nětko ſapaleńſtwo wuſlědźiła. Wěſche to 18 łśtny wucźownik, kiž w błidarni dźełeſche. Wón je ſo teź wuſnał. Praji, ſo je tak hódał, dokelž hižeſche grał a je chyłł jón ſniećźeł, to njeby tohodła tu dale dźełacź.

* **Cźeſke njeſbože pſchi ſankowanju w Krkonoſach.** Wutoru ſta ſo pola Schreiberhaua cźeſke njeſboże. Wuſjedźowanju ſankow ſo ſanđi Schreiberhaua ſankowarſkeho kluba w ſawinjenju do pſchihładowa ſaſtocźichu a ſtónczinje do ſchtomow ſrajchu. Nawoz wał ſankow a 12 pſchihładowarjow ſo cźeſko ra... Tſjo ſ nich ſu w khorowni wumrěli. Pſchicźina na ... ſbožu njeje hiſchcze wuſaſnjena. Wuſjedźowanje bu h... dom pſchetorhnjene.

* **Kak Ford wojuje pſchećźiwo bjesdźełu.** Hendrich Ford, wobſedźeſ wulkich autowych fa... w Amerizy, kiž dotal ſwojich dźełacźerjow jara ... płacźeſche, dyrbjeſche nětko tola teſ jich mjdu ſnijć. Wón nětko propaguje nowy ſyſtem pſchećźiwo bjesdźełu wotrźi. Wſchudże, hdźež je to jenoż nětkat możno, ma ... ſu cźłowjek ſtupicź na měſto maſchiny. Tuſón nawoſt ſ ruczneho dźełu je Ford hižo do ſtutka ſtajił na ſwojich wulkich kubłach w Deaborne. Tam mjenuja traktory a maſchiny ſteja próżne. Wſchě ratańſke dźełko ma ſo ſaſo wuwjeſcź kaž nětkuj ſ ruku. Ford je tam 650 njeſamołſtužerjow pſchińtajił.

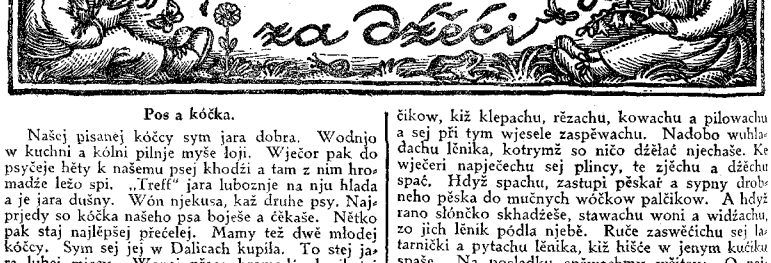
* **Japańſka konkurrenza ſnići němſke kneſleŕſtwo.** Japańſka dale wjazy kneſłowy wuwoženje, woſobje kneſłki ſ parlowiny. S tym woſobje kneſleŕſtwo w Němſej cźerpi. Kneſłowa induſtrija pſchi Kyffhäuſerje je nimale ſtała. Schkoduje tu woſobje měſto Kelbra. Kelbrowſki kneſleŕjo ſu knježeŕſtwo proſzyli, ſo by dowoſ kneſłow ſe mukraja ſamjeſowało.

20 ſtopnjow cźopłoty w Newyorku.

W pſchimórſtim dźěle dołhoraſtich Sjednoćenych Statowu, kiž ſi nětcźiſchi poćźaſ zyłe wunjadna cźopła ta. Teź w Obioſtim ſtacźe je jara cźopło. W Obioſtim ja... ce na ſwjchelakich měſtnoſtach róże kćeja.

Wichor w Połnóznej Amerizy.

Wjerćeſtny wichor ſabuſcźi ſrjedu měſto Alabarna we Połnóznej Amerizy, mori 11 a ſrani 150 woſobow. Wjecho nacźini teź wjele ſchkody na ſtocze a druhich wěſach.

Pos a kóćka.

Našej pisanej kóćcy ſym jara dobra. Wodnjo w kuchni a kólni pilnje myše łoji. Wječor pak do pſyćeje hěty k našemu ſpej khodźi a tam z nim hromadźe leżo ſpi. „Treff“ jara luboznje na nju hlada a je jara duſny. Wón njekuſa, kaž druhe pſy. Najprjedy ſo kóćka našeho pſa bojeſe a cźekaſe. Nětko pak ſtaj najlěpſej pſećelej. Mamy teź dwě młodej kóćcy. Sym ſej je w Dalicach kupiła. To ſtej jara lubej miccy. Wonej pſeco hromadźe hrajkatej a ſkakatej. Raz ſtej maćeŕnu wołmu dosahnyłej a ju rózno cźiniłej. Druhi króć ſtej tysku z kneflemi cźiſnyłej. To běše jimaj rjana hra. Rady we wowcynym ſtole ſpinkatej. Wćera je naš wulki pos ſkoro jenu z teju kóćkow kusnył. Tohodła je drapać chcyła. Jenu myš ſtej naſej młodej miccy teŕ zjedłej. Spinkać dyrbještej w kólni. Raz bě mać jej won donjeſła. Po khwili běše drapanje při woknje. Běch wćipna a pohladach, ſto to je. Tam ſedźeštej naſej miccy na woknowej deſcy a chcyštej zaſy nutŕ. Mać jej nutŕ puſći. Kaž z błyſkom běštej nutŕ, wonka je za njej pŕezyma, dokelž ſtej hiſće jara młodej. Jónu rano ſtej ſo do wowcyneje kuchnje kradnyłej. Tam leżachu na blidźe całty. Te ſtej zjedłej. To běch zrudna. Nětko jimaj njejſym wjacy dobra. Chcu jej rad wotbyć. Ale nichtó wo njej njerodźi, dokelž ſtej pŕemałej.

Greta Wjezarjec z Khwaćic.

Naša hodownička.

Kaž kóždе lěto, ſmy też lětſa w Nowej Wſy ſerbſku hodownicku wuhotowali, kotraž je ſo jara derje poradźiła. Śmidec mała žurla běše pŕepjelnjena. Hdyž ſmy ſrjedu pŕeni króć hrali, bě ſo ludźom tak jara lubiło, zo ſej wot nas žadachu, zo dyrbimy kŕu tŕeći dźeń hodow wospjetować. Cyły hodowny wječork traješe dwě hodźinje. We wóſmich ſo započa. W zapoćatku ſpěwachmy zhromadny ſpěw: „Cicha nóc.“ Po tym cźitaše knjez wućeŕ Jenka hodowne basnički. Dale ſpěwaštej Śmidet a Śćěpanec Erna: „Wusni, luby jandźelko!“ a „Bože dźěco!“ z pŕewodom na huſlach. Pŕenja hra mjenowaše ſo: „Pŕenja hodownička“, kiž jednaše wo narodźe Jezuſa, kak jandźel Gabrijel Marji tu powěſć pŕinjeſe, kak jandźelki Marji dźěćatko pŕinjeſechu, kak paſtyrjo to zhonjachu, do Bethlehema pŕińdźechu, Jezuſka wobdźiwachu a Marju wobdarichu. Jandźel Gabrijel běch ja. Po małej pŕeſtawcy ſlědowaše druha hra. Ta běše wjeſela a mjenowaše ſo: „Palčikojo w kowaŕni“. W tej kowaŕni bě dwanaće palčikow, kiž klepachu, rězachu, kowachu a pilowachu a ſej pŕi tym wjeſele zaſpěwachu. Nadobo wuhladachu lěnika, kotrymž ſo ničo dźěłać njechaše. Ke wjećeri napječechu ſej plincy, te zjěchu a dźěchu ſpać. Hdyž ſpachu, zaſtupi pěſkaŕ a ſypny drobneho pěſka do mućnych wóćkow palćikow. A hdyž rano ſłónčko ſkhadźeše, ſtawachu woni a widźachu, zo jich lěnik pódła njebě. Ruče zaſwěćichu ſej latarnički a pytachu lěnika, kiž hiſće w jenym kućiku ſpaše. Na poſledku ſpěwachmy wſitcy: „O najwjeſelſe...“ Z tym ſo ſkónći naš hodowny wječork. Pjenjezy, kiž ſmy warbowali, ſmy khudym darili.

Erna Mětašec z Kiſlicy.

Lube ſerbſke dźěći!

Dźensa tu wućišćimy rjany naſtawk Wjezarjec Grety z Khwaćic wo „Psu a kóćcy“. Tón naſtawk je jara rjany, ſkoro bych rjekł, zo je to najrjeńſi naſtawk, kiž je wuj Měrćin hdy dostał. Luba Greta Wjezarjec, póſcźel wujej Měrćinej wjacy tajkich wećow, wón ſo budźe jara wjeſelić.

Potom ſym wot Erny Mětašec z Kiſlicy dostał rozprawu wo hodownym ſwjedźenju Nowowjeſnjanſkeje ſule. Knjez wućeŕ Jenka je hižo kónc nowembra wuja Měrćina na tón ſwjedźeń pŕeproſył a tón je też chcył pŕińć, ale knjez wućeŕ Jenka je zaſy był jemu rjec, hdy budźe tón ſwjedźeń a też to napiſał njeje. Skoda!

Wobrazk je jara rjany. Hdy by wuj Měrćin měł wjacy pjenjez, by jón dał w nowinach wućišćeć. Ale k tomu ſu pŕiprawy pŕedrohe. Hdźeńa je nětko na wobrazku tón jandźel Gabrijel, Mětašec Erna ze Kiſlicy?

Zo je „pěſkaŕ“ pŕišoł k palćikam, ſo mi jara njelubi. Pěſkarja — Sandmanna — maju jenož Němcy, ale Serbja maju tola „dŕemotku“, kiž ludźi zaſpanja.

Dotal je wuj Měrćin zwjetſa jenož wot hólcow dostał dopiſy. Njemóžał-li te hólcy też pisać? A potom, ſpodźiwne je zo njejſym hiſće ani liſtow abo naſtawkow dostał wot dźěći z Radworja, Porſcha druhich wſow, kiž chcźeđźa być tak ryzy ſerbſke ale za to z Bošec, Khwaćic a Noweje Wſy, hdźež kaž ſo praji, dźěći jara němcuja. Snadź to tola tak zlě njeje z tym němcowanjom!?

Haj, a hdyž mi piſaće, lube dźěći, do ſtwórće ka dyrbju měć naſtawk, kiž chceće widźeć wućišćeny w ſobotniſim čiſle „Serbſkich Nowin“.

Wuj Měrćin.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 16. mjl. rožka 1932:

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	14,69	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,92	100 franc. frankow	16,43

Sto po našchim hospodarskim rozhladnjo jewja so někotre jeseńske nošchy hospodarskeho rozpadowanja. Poslednje mjerowe wukazy pokazachu našchim cźerpjazym ratarjam puć k hospodarskemu cźišu. Kajkeršnjuh wo to dże, ratarsku produkciju na dotalnej wyschinje zachowacź abo hischcze powdźinjeć. Mjerowy wukaz dże je swěrskim jednanjom cźerpjazym ratarskwam pomhacź. So liczba tychle ratarskwow šnuduna nech, shonimy wschdnje je hamtiskich wošcewjenjow. Je-li ma so jim pomhacź, je tež mjine nošche ratarskwo pschedewschem přikład mjenjschtiwnimi cźenami zdźiwacź. Na poću sozialnych cźerpow, danje a dawkow so pschecźiwno ratarskim pschemjerkam. Wschón dołh na ratarskwach wušo 150 hektarow leżoch dyrbjał statny centralny wustaw za ratarja sufitcźin amortizaciju pschewjesć. Wschě pschedpołożene ratarske wosiče 150 hekt. dyrbjał stat za samodźenje burskeho dorosta zdźiwacź.

Produktowe wiki běchu wczera za klěbowe žito jako jara słabe. Porucz schtwórtkej daše pschenja a rožka na Barlinskich wikach swoju dotalnu placźiznu ja hdyž we sorno satkowachcźej. na Dźiećańskich wikach pomało zdźeli běschtaj wo 10 pj. po zentnarju spłabjenej. Wowsa dotalnu placźiznu dżersche. Nimnski jećmjeń sajdźa na Barlinskich wikach powyschenje wo 15 pj. a na Dźiećańskich wikach wo 10 pj. Rolětni jećmjeń so njeprschemeni.

Zentnar placźesche wczera w Barlinje:

pschenicy 11,10—11,20 hr., rožki 9,80—9,90 hr. (9,65 hacź 9,75 hr.), nałožnjeho jećmjenja 8—8,50 hr. (7,70 hacź 8,25 hr.), najmjeńschiho 7,75—8 hr. (7,40—7,65 hr., wowsa 6,75—7,5 hr. (6,70—7,10 hr.) a

w termińowym wikowanju:

pschenicy:

sa měrc: 11,95—11,96½ hr., (12,15 hr.),
sa mjenc: 12,30—12,35 hr. (12,53¾ hr.),

rožki:

sa měrc: 10,40 hr. (10,42½—10,45 hr.),
sa mjenc: 10,60 hr. (10,75 hr.),

wowsa:

sa měrc: 7,71¼—7,72½ hr. (7,65 hr.),
sa mjenc: 8,10 hr. (7,97½ hr.).

w Trjećańsach:

pschenicy 10,95—11,20 hr. (10,95—11,20 hr.),
rožki 10,05—10,30 hr. (10,05—10,30 hr.),
jećmjenja nałožnjeho 8,60—9,25 hr. (8,50—9,20 hr.),
jećmjenja najmjeńschiho 8—8,45 hr. (8—8,45 hr.),
wowsa 7,10—7,60 hr. (7,50—7,75 hr.),

Cźeschćenska hurza 15 I.

Pšenica 75 kg	219—224	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	201-206	pšeńč. wotruby	9,80 10,20
nałožni jećmjeń	172-186	rżane wotruby	10,50 11,50
nazymsk jećmjeń	—	pšeńčna muka	43,50 47,50
wows	142-1.2	rżana muka	32,25 33,00
čefwjeny dźećel	153-156	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	6,20 6,50	cokrowe truh.	—

Wiši schtwórtk w Shorjelzu.

Pschenża 10,10—10,60 hr. (10—10,50 hr.), rožka 9,70 hacź 10 hr. (9,50—9,75 hr.), jećmjenja nałožnjeho 8,25 hacź 8,60 hr. (8,25—8,60 hr.), wowsa 6,60—7 hr. — 6,50—6,90 hr. —, butra 2,40—2,70 hr. (2,40—2,70 hr.) jeja 10—13 pj. (10—13 pj.).

Wiši w Hajschtrowje.

Pschenża 10,40—10,60 hr. (10,30—10,50 hr.), rožka 9,60—9,80 hr. (9,50—9,75 hr.), jećmjenja nałožnjeho 8,75—9 hr., wowsa 7—7,20 hr. (7 hr.), běrny 2,25 hr. hacź 2,75 hr. (1,80—2,50 hr.), puut 3—4 pj., hmyz 2,25 hacź 2,50 hr., sloma k jaklanju 1,60—1,80 hr., słoma 1,80—2 hr., butra kusk 65—75 pj. (60—70 pj.), jeja 11—12 pj. (12—13 pj.), prosata 6—12 hr., čěłali 25 hacź 30 hr., holsze 0,50—3 hr.

Sšudnjske powěsce:

Swěrschenske jednanje wotwerschu nad ratarskimi statokami:

rycerstkublerja Fałki w Nadjazycach,
rycerskublerja Šulitza w Budyšinskim,
rycerskublerja Mittaga w Krakowcach,
rycerskublerskeho nałožnika Klohra w Pschiwalcach,
kublerja Fausta w Hornjej Kinje,
kublerja Měta w Lěchonju,
měschćanosty Bohata w Budyšinskim,
měschćanosty Kiliana w Pschiwalcach,
rycerskublerskeho nałožnika Helmuta Polzy (Cigy) w Herwigsdorfie,
rycerskublerja dra. Greifa w Kotmajrjecach.
rycerskublerja Storcha w Lěwałoze,
kublerja Pawoła Mjerwy w Dažinje cźo. 18,
kublerja Augusta Ernsta w Herwigsdorfie cźo. 155.

Pschedawanja:

Zahrodnika Lehmanec, nětkle 2½ kórza, słuschaca Wilhelmine hwnd. Hollfeldowej rodź. Jeremiašec w Budeschcach. Hódna je 57 785 hr., wopałna pokładnja 67100 hrimorow. Pschedawanje budże schtwórtk 3. 3. dop. ½10 hodź. w Budyšinskim na sudnistwje, jistwa 141.

Khěža i rěcźe 2½ kejomanscze, słuschaca kolowneni wobkedarjej Wilhej Mazej Jenzy w Huschinje. Hódna je 6376 hr. Wopałna pokładnja 6400 hr. Pschedawanje budże schtwórtk 10. 3. 32 dop. w 11 hodź. w Budyšinskim na sudnistwje, jistwa 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	15. 1.	14. 1.		15. 1.	14. 1.
Pšenica	222-224	222-224	bony	110-116	110-116
rožka	196-198	196-198	woka	16,-19,-	15,-19,-
jećmjeń, nal.	—	—	modre łupiny	100-12,-	100-12,0
jećmjeń	160-170	160-170	žołte łupiny	110-15,-	110-15,-
wows	143-143	135-147	serradella	22,0-28,0	22,0-27,0
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšeńč. muka	7,5-81,-	7,5-81,-	lan, wosusk	11,0-12,0	11,0-12,0
rżana muka	7,0-9,0	7,0-9,0	auch. truhanc	6,50	6,50
pš. wotruby	9,50-10,0	9,50-10,0	b. inj. kružki	12,1-12,3	12,1-12,3
rżane	9,0-10,0	9,0-10,-	symo, 60 ka	1,7-1,90	1,70-2,0
raps	—	—	rżana sloma	0,65-0,75	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0 27,0	21,0-27,-	pšenc. „	0,50-,65	0,50-,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,70-0,85
pjeluški	6,0-8,0	6,0-8,0	jećna „	0,65-0,75	0,65-0,70

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

15. januara 1932 Płaćizny po zentn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Wole: 405

Połnomjasne, wukormjane, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 8 lět	39
Młode mjasne, njewukormjene, stare wukormjane	35—38
Mjenje wukormjene młode, derje picowane stare	32—34
Mjenje picowane wšěch starobow	25—30

Byki: 610.

Połnomjasne, wutrowjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	31—32
Połnomjasne, młódše	28 31
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane stare	25 28
Špatne	22 - 24

Jałowcy a krowy: 860.

Połnomjasne, wukormjane krowy najwjetšeje rěznoje hód nosće	24 28
Połnomjasne, wukormjene jałowcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	20 23
Stare wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałowcy	16 -19
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałowcy	12 -15
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 2675

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	43 - 47
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (1.)	39 41
Špatne (4.)	18 28

Wowcy: 3395

Młódše a stare wukormjene (1. družina	40 - 42
Stare wukormjene (2.)	37 - 40
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.	27—30

Swinje: 12 645

Połnomjasne woschitych rasow a jich křiżenjow ha do 1½ lět stare	42—43
Wukormjene	40 43
Mjasne	38—40
Špatne	35—37
Rancy a kundrosy	37—38

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

16. januara 1932 po hamtiskim postajenju

Wšě płaćizny so na złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišša płaćizna hr	najwyša płaćizna hr
Nowjace mjaso z kosćenu	1 kg	1,20	1,80
Cołace mjaso	1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 „	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 „	1,40	1,80
Tutrańy swinjacy šmałc	1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,64
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Chlěb	1 „	0,30	33½
Jědźne běrny	1 „	0,76	0,8
Rajs	1 „	0,90	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,60
Soli	1 „	0,48	1,0
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,00	1,30
Sušeny połc	1 „	1,60	2,00
Dobre mloko	1 lit.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,40	2,80
Jeja	1 stuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,45
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 cn	—	1,95
Brunicowe brikety	1 „	—	0,20

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sčěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarju Serbskich Nowin.

Wiene płaćizny w Budyšinje.

16. januara 1932

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	10.25	10.60
Rožka nowa	50 „	9.75	10.00
Jećmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.00	7.25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.10	2.90
Butra	1 „	2.40	2.80
Syno nowe	50 „	2.00	2.70
Sloma z maš. młóc. pras.	50 „	—	1.40
„ „ „ k zast.	50 „	1.60	1.90
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	18.75
Rżana muka 60%	50 „	—	16.50
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6.10
Rżane wotruby	50 „	—	6.10
Jeja	1 štk.	0.11	0.12
Husy	punt	—	—
Prosata 852 štuk	1 štk	8.00	15.00

Jurkowa spekulacija

Mały rjek mojeje stawišny hrajesche něhdy w dnjach mojeho dźěćatstwa krótku, wusmanenu rólu.

W hodownych dnjach łakaćke jady nascheje jahrodnjcy muricki nic zuju, mały hólcźez. Jeho wojnjana jelena cźapka wiłowaše jemu pisches wuschi dele. Selene běchu tež jeho rukajcy a nohajcy. Mój bratr a moje šotry kulkowachu ho se šnjehom a njekedźbowachu na zuzeho pacholka, ja pschiwabich ho jeho i cźim wjetschej sfedźbliwosću a bórzy běchmoj dobraj pschećelaj.

„Ty, chzu cźi něschto dariczć," mi wón dawěrliwje pschischepny. „Kedźbuj, něchto zyle rjane!" Sa khwilku pschibeža wón se słotym jabluczkom a pisanej zokrowej klanku, kotraž bě hižo khěrno wobliżana a ho lepsche. Poslednischi dar tohodla hischcze najrjeńy wotpokazach. Tola ja słote jabluczko, kotrež njeběschce k jedźi, dokelž bě ſ mydła słotowujene, ho zjawſe jatimowach. Donjesch je do dodomu, showach je na dnje mojeho schulskeho torniſtra a šumych jón pod drastowy kamor, dokelž běschce nam bjezo sakjanje, dary ſ zuseju rukow pschijimacź.

Měsach wschek to ja nětcźo, schtož ho ſtamo rosumi, a chzch ho jara wulkomyślny wopokazacź, hrabach wschomózne ſ hodownego blida a pschinjesch jemu: poprjanzy, do kotrehož ho hnydom da, jabluka, kotrež ſhubichu ho w jeho selenej cźapzy a hrn, ja dźěcźi, kotraž mi ſamemu ani njeſpłaćischcze. — Tola mój pschećel njeběschce ſ tym ſpokojom.

„Moje słote jabluczko je tak rjane — dyrbich mi hischcze něchto dariczć."

Popołonju pschińdże k naschej kuchazy zusa žónska a žadasche ſebi ſ wulkej frećnjnoscu słote jabluczko ſaho wróćo, kotrež je jeje Jurk dopołonja hólczkej ſ tuteje khěže dał. Nimo teho jedna ho pyscza wo zyle wobſebite słote jabluczko; wone połhadża wot Jurkowoje wonki je Cźichonjo. Stara žona budże ſawěsće jara ſta, njezwhladaſi wschi jutſiſchim wopyće w měsće mydłowe jabluczko.

Wohańobjenj a hrěwje wukromnoſciſchi wonny dar a pólach jón wróćo njenaſpomnitwſchi pak boželda wězu, kotrež běch Jurkej jako narumnawzy dar poſkiſił.

Dźěcźi maju husto wuprajenu prandoſtny ſmysł — tuž mějach tež ja wopraſnjenje, ſebi wot Jurka moje dary, ſnajmjenſcha hrn a knihu ſ wobrazami, wróćo žadacź. Cźakach na njeho pschi jahrodnych durcźzach. Wón njepschińdże. Tróschtowach ho ſ tym, ſo je jeho wowka na wopyt pschiſchła a ſo wjeſela na nětko wſchitky ſhromadnje nad mydłowym jabluczkom. Wón njepschińdże tež nazajtra. Mjes tym ſhonichmy, ſo bě ſo słote jabluczko pała tjoch ſ mojich towaſchſkow w ſuſedowſtwje pokazało a runje tak khětrje wot Jurkowoje macźerje ſaho wróćo žadało. Wo wróćenju nap̌ſcheſnjnych darow, kotrež holetſcha je ſłódkich kuſow wobjedowachu, wěſo nichtó njerěcźeſche.

Jurk bě ſwoje słote jabluczko tež ſtarej kujeſnje ſ nascheho blišſcheho pſcheſtſtwa nanuſował a ſa to rjanu ſchalku a wſchelake khłóſchczenki doſtał. Ale tež k njej bě žebi jeho mazej po mydłowe jabluczko ſaho pſchiſchła.

Wo Jurku njeſłyſmy ženje wjac khłyſcheli. Nascha kuchařka měnjeſche: „Tónle ſchibały puchoř pſchińdże ſe ſwojim morwem ſłotom jabluczkom ſawěſće hiſchcze daloko.

Směški

„Nć, ale wobras, kotryž macźe tamle wiſaju, to dże je ſamo grawocźiwoſcź", rjekny bohata knjeni, kotraž hubjenje widźeſche, le knjeſej domu, hdyž běſche na wopyće. — „Ale wyſoko wažena knjeni, to je tola hładadko!"

*

Ssedźitaj dwoje na dźěćanſkim hamcźe na ławzy we cźakarni. „Schto pak ſy do cźłowjeka?" — „Ssym pſchekupz." — „Hižo dołho bjes dźěła?" — „Nć, wczera mje puſchcźichu." — „Cźehodła dha?" — „Ach, toho honacźa dla." — „Cźehodła cźe puſchcźichu?" — „Toho honacźa dla. W tkamach mjenujuſy, hdyž dźěćach, hładaſche ſo ſmjerćz jara na dypkownoſci. Nětko mějachmy doma na naſchim dworje honacźa, ton wſchědnje rano ſpěwaſche, a potom ja ſtawach. To ſo zyły cźaſ wultonje cźinjeſche. Ale potom ludźo, kotrymž honacź ſłuſchesche, ſkocźo ſarćzachu. Wot toho cźaſa ſo porjadnje ſaſeju. A tuj je mje ſchej nětt puſchcźił." — „Njehanbicźiwoſcź! Kak husto dha ſy ſo ſakomdził?" — „Nó, wulicź ſebi tola — k jutram honacźa ſarćzachu!"

Anton P. Čechow:

Ženich

„Schto słyschu! Wy so woženicże?“ wopraschа so jedyn z jeho znatych Pětra Pětrowicza Miłkina, hdyž běsche w čěrnim pschebytku na hrjebadźe.

„Ja? . . . Sso woženicź? . . . Kak na to pschińdżeche?“ wottorhny so Miłkin. „Kajki hłupak je Wam to nabał?“

„Kóždy wo tom rěči, a kóždy sa to rěči . . . Rima wjazy smyšła, to dale jatajiesi, nanko. Wy maće sa to, so my nicżo njewěmy, ale wy toła dżeń wote dnja pschebywaće pola Kondraschtinez, wobjedujeće tam, wjeczerjeće tam, spěwaće romanzy. Wy jenoż khodźiće k Nastjenku Kondraschtinez, jenož jej kwětki nošeće . . . My wschitko wědmy . . . Njedawno žym jetkat Kondraschtinez nana žamełho. Wón je mi powědał, so ta wěz z wami je hižo w rjedže: hmydom, hdyž leże so do města wrócili, budże kwaš . . . Schtohi też na tym dale je? Ja so hižo jara wjeselu, znadź hišcże bóle sa Kondraschtina dyšli sa waš . . . Sshdom dżowkow ma tón wboh! Sshdom! To nicżo makeho njeje! Bóh daj, so snajmjeńscha jenu może wothwać . . .“

Och, ty słódka dobrota! myślesche žej Miłkin pschi sebi, to je snajmjeńscha hižo dżesaty, kiž mi pschindże z tej ženitwu k Nastjenku. Ale kaka su jenož na to pschischli? Dokelž pola Kondraschtinez jém, z jich Nastjenku so pschełhowżuju? Nć, nětko je skónčnje na czasu, so tutym bladam kónz sczinju . . . Je na czasu, hewak su woženjeny, pschedy hacž su so toho dohladał . . . Satrachna wěz! Jutsje pónđu k tutomu kopołej Kondraschtinez a jemu rospraju, so su nicżoho nadżijeć njetrjeba a potom — lmeju so i procha!

*

Nasajtra sastupi Miłkin bojaslíwje do dżełanskeje stwy dwórneho radźićela Kondraschkina.

„Pětr Pětrowicżo!“ powita jeho Kondraschkin, „kak so maće? Maće-li żeńenje, mój luby? He-he-he... Sshdom Nastjenka pschindże . . . Jenož na wokomik je skoczika k Gusjewje.“

„Ja poprawom njejsym pschischoł k Nastjenzy, ale k wam,“ bórbotasche Miłkin a žej we wustkowjach wócżko mólowasche. „Ja mam wo něczim z wami porečeć. Nětschio je mi do wócżka padło . . .“

„Wo czim to chcesce so mnu porečeć?“ snapschecżiwi Kondraschkin a z jenym wócżkom mikotasche. „He-he-he.. Człowdła sće tak we wusłdźach, mój luby? Och, wy, hujeże, hujeże! Ma to człowjek starołeże i tymi młodymi ludźemi! Ja hižo wěm, wo czimż chcesce je mnu rěczeć, Wě to dawno hižo cżaß!“

„Poprawom . . . mohł rjeć . . . we wšitkim nastupanju . . . žym pschischoł, so bych so z wami rozsohnował . . . Jutsje wotjédu . . .“

„Wy jutsje wotjédżesce? Kak mam to srosumnjeć?“ wopraschа so Kondraschkin a pschi tym wócżi swinuli.

„Žyle jednorje . . . Ja wotjédu . . . Dowolcże mi, so bych so wam podźakował ja waschu hospodliwosczi . . . Wasche dżowki běchu tak pschecżelne . . . Żenje njeschahnu hodźiny, kiž . . .“

„Poskaczże ras . . .“ skoczi jemu Kondraschkin do hłowa, kotremuż krej do hłowy stupjesche, „ja wam derje njerosumju . . . Wěju ma kóždy prawo wotpuczowacż. Też wy możeće cżinicż, schtoż sechcesce . . . Ale, mój jara cżesczeny hujeże . . . Wy chcesce wschitko wot rjeże wotwalicż . . . To njeje prawne . . .“

„Ja njeskapschimnu, schto wy ś tym měnicże — schtoha bych dyrbjał wot so wotwalcż?“

„Žyle lécże wy k nam khodźicże, jéżcże, pijecże, sbudżicże nadżije, bżeßadujecże tu ś hołzami wot tanja do tanja a na ras . . . tu macże: Ja wotjédu . . .“

„Ja . . . . ja żenje njejßym nadżije sbudżit . . .“

(Pokračowanje sechcesce.)

Wukładne wokna wobkedźbować

Inventurske wupředawanje

Započatk piatk 15. januara 1932 **po płaćiznach, kotrež tu hišće njeběchu** **Skónčenje štwórtk 28. januara 1932**

Jenož tak dołho hač skład dosaha

Mnohosć wotedawanja so wumjenjamy

Łožowe šaty

Kopřiwinowe łožowe plachty 147/223 jena 1.50 **1,28**
Łožowe plachty, běły domjacy płat 140/225 jena 2.65, 2.35, **1,98**
Strowotne łožowe plachty, běłene ze židźanej kromku, 145/220, jena **2,45**
Barchentowe łožowe plachty, 140/220, dobra kajkosć jena 2.95, **2,45**
Łožowe nawobłečenje, linonowe, hotowe šite, jene **2,95**
Łožowe nawobłečenje, linonowe, z 2 hłowakomaj, nješite, jene **3,95**
Łožowe nawobłečenje, smuhaty płat, z 2 hłowak., nješite, jene 6.50, 5.95, **4,95**
Łožowe nawobłečenje, kaščikate, hotowe šite, z 2 hłowakomaj, jene **5,45**
Łožowe nawobłečenje, kaščikate, z 2 hłowakomaj, nješite, jene **5,85**
Hłowaki, wušiwane 98 pj, hładke, jedyn **-,68**

Trikotaže

Dźěćace košle z kholow., trikotowe z nutřka rjepik., we wšěch wulk., por **-,50**
Dźěćace šlypfry ze židu, kruta kajkosć, wulkosć 30 48, **-,38**
Dźěćace podšite wobleki, wulk. 100 1.20 hr., wulk. 90 1.10 hr., wulk. 80 **-,98**
Dźěćace trikotowe lacy, wulkosć 55-65, kóždy **-,98**
Dźěćace trikotowe spanske wobleki, wulkosć 60 a 65, jedyn **-,98**
Žonjace tajle, syre, štrykowane, 3/4 rukawy, jena 1.15, **-,98**
Žonjace podšite taile, 1/2 rukawy, wulkosć 44 1.25 hr., wulkosć 42 **-,98**
Žonjace šlypfry pisane, kruta kajkosć por 0.85, **-,75**
Žonjace šlypfry pisane ze židu por 1.10, **-,98**, **-,95**
Žonjace trikotowe košle běłe a różobarbne jena **-,98**, **-,68**
mužace podšite kholowy wulkosć 5, kruta kajkosć por **1,95**
mužace podšite lacy jedyn **1,95**
Normalne košle ze zasadkom dobra kajkosć, wulkosć 5 jena **1,95**
pryncesne suknje, ze židu znutřka rjepikojte jena 2.25, 1.95, **1,75**
mužace barchentowe košle pis., smuhaty, wulkosć 100, jena 1.95, **1,45**

Nohajcy

žonjace nohajcy, płoćiwa žida, pisane, por **-,78**, **-,25**
žonjace nohajcy, pisane, prawy ägyptiski mako por **-,98**, **-,78**, **-,38**
žonjace nohajcy, čorne, prawy mako por **-,50**
žonjace nohajcy, flor ze židu, pisane, por **-,98**, **-,75**
žonjace nohajcy, pisane, čista wołma por 145, **-,98**
dźěćace nohajcy, židźany flor, pisane, wulkosć 4—7, por **-,18**
dźěćace gamaše, čista wołma, čorne a marine, wulkosć 8, por **-,50**

Žonjace šaty

žonjace košle z paskami z rjanym wušiwanjom jena 98, 88, **78**
žonjace košle, na ramjenju k zapinanju z rjanym wušiwanjom jena 1.45, **98**
žonjace barchentowe košle, na ramjenju k zapinanju, z wušiwanjom jena 1.95 **1,5**
žonjace nócne košle z wušiwanjom jena 2.45 z pisanym wobsadkom jena **1,75**

Płatowe a balmjane twory

košlowy barchent, swětłosmuhaty 70 cm šěroki mtr. -,58, -,42, **32**
jakowy barchent, pisany 70 cm šěroko mtr. -,78, -,68, **58**
kóperowy barchent, běłe, 80 cm šěr. dobra kajkosć mtr -,58, -,48, **38**
pique-barchent, běły dobra kajkosć, 80 cm šěroko mtr. **78**
waflowy barchent, pisany smuhaty indanthren, 70 cm šěroki m'r. **78**
syra kopřiwina 70 cm šěroka mtr. **22**
syra kopřiwina 80 cm šěroka mtr. -,38, **30**
syra kopř.wina 140 cm šěroka mtr. -,68, -,58, **48**
košlowy płat 80 cm šěroki mtr -,48, -,38, **28**
linon, 80 cm šěroki najlepša kajkosć mtr. -,50, **38**

Fale

nócne jaki, barchentowe z dołhimi rukawami jena 1.75 **1,45**
žonjace jumperowe fale indanthren jena 95, 78, **75**
módrošćane fale, bjez laca 120 cm šěroke jena **98**
žonjace šěroke fale (Wicko) smuhate jena 2.25 jenobarbne jena **1,95**

linon, 130 cm šěroki, najlepša kajkosć mtr. -,88, **68**
šatowy batist, prawobarbny 80 cm šěroki mtr. **48**
panama, běły, 80 cm šěroki mtr. **48**
tkaniny za Weekend-košle indanthren, pisane, 80 cm šěroki, mtr. **58**
etsmine, 150 šěroka, běła kaščikojta mtr. -,65, **48**
vitražowy damast, běły, creme, złoty 80 cm šěroki mtr. **68**
šwedski płat, 80 cm šěroki mtr. **68**
cychi, kaščkojte, 80 cm šěroke mtr -,65, **48**
płat za rólowanske ruby, najl. kajkosć čisty płat, 90 cm šěroki, a tr. 1.30, 84 cm šěroki mtr. **98**
rólowanske ruby, wok. 80/160, čisty płat z kromku jedyn **2,45**
blidowe ruby, 130/160 jedyn 2.45, 110/150 jedyn **1,95**

Na wšě twory, kiž njejsu z nižene, z wuwzaćom nthkowych tworow 10% rabata

Saty ze žiđżaneho trikota

Žonjace šlypfry žiđź. trikot, pisane smuhate por 0.98, hładke por **78**
Žonjace šlypfry, charmeuse, pisane por 1.95, **1,45**
Pryncesne suknje, z cankami žiđźany trikot jena 1.95, **1,65**
Pryncesne suknje, charmeuse, eleganne wuwjedżenje jena 3.50, **2,95**

Wołmj. twory

žonjace pulovry bjez rukawow, jedyn 1.95, 1.45, -.95, **50**
žonjace trikotowe wobleki bjez rukawow, 2.95, 1.95, **95**
žonjace štrykowane wobleki, čista wołma, jedyn 7.95, **5,95**
škitaki bluzow, čista wołma, jedyn **1,95**
Golfowe bluzy, čista wołma z dołhimi rukawami, pisane, jena 3.95, **2,95**
dźěćace čapki, běłe, ručne dźěło, čista wołma, jena -.98, **78**
dźěćace pulovry, čista wołma, mustrowane, jedyn 2.95, **1,95**
mužace pulovry, mustrowane, čista wołma, jedyn 4.95, **3,95**

Wobl. tkaniny

Tweed, nowočasne mustry, 80 cm šěroki mtr -.98, -.88, -.68, **48**
wołmjany muslin, 80 cm šěroki, mtr **98**
płóčliwy somot, pisany, počišćany, 70 cm šěroki, mtr 1.25, **88**

Kuchinske šaty

lodowe rjedźeńske trěnja 48/48 kašć., indanthren, jene **29**
rjedźeńske trěnja 50/60, połpłatowe, jene **28**
ludowe rjedźeńske trěnja 60/6, šěre, połpłatowe jene **48**
Twjelki, šěre, kaščikojte a smuhate, 45/100 jena -.45, -.35, **30**
Twjelki, běłe. drellowe, 45/100, jena **42**
Twjelki, šěre smuhate, 45/100, čistopłatowe, jena **48**
Twjelki, połpłatowe, šěre a běłe, 50/100, z kromku jena **58**
Twjelki, běłej čistopłatowe, 50/100, z kromku jena **78**
frotěrske twjelki wok. 45/100 jena 0.48, wok 40/80 jena **25**
frotěrske twjelki wok. 55/110 j. 0.98, wok. 50/100 j. 0.88, **78**
Kupańske rubišća, 100/100 jene 1.45, **98**

Wšelake wěcy

brokatowe blidowe přikrywy ze žiđź. francami jedyn 4.95, 3.95 **2,95**
Žonjace kopřiwin. fale, šite, předkreslene, z pisan. wobsadkom, jena 0.98 **88**
košlace kromki z cankami jena 0.38, 0.25, **18**
dźěćace nowočasne čapki pisane kóžda **50**
dźěćace fale, módročišć, wulkosć 7—80 kóžda **95**
žonjace baskowe čapki čista wołma, čorne a pisane, jena **88**
wołmjane čapki, nowočasne barby jena **95**
serověrowanske fale, běłe jena **50**
žonjace gumijowe fale, jena 50, **38**
flanelowe bluzy, za žony jena 1.95, **1,45**
kostumowe sukanje, čista wołma marine jena 2.95, **2,45**
žonjace barchentowe wobleki jedyn 4.75, 3.95, **2,95**
łožowe předłohi jena -.88, **50**

Wollene bluzy
Žonjace a dźěćace płóčliwe wobleki
Hólčace płóčiwe wobleki
za połoicu prjedawšcje płaćizny

A. Bokelmann nasl. na Serbsk. hrjebjach 2 delkach a w 1. poskh.

Wukładne wokna wobkedźbować

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo wótčinskim čělnemu znjezbožењu z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 14 — Budyšin — Póndźelu, 18. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

8. meje wulki wólbny dźeń

Pódla wólby němskeho presidenta žo ſ prajschenjom sabčeraju, na kotrymž dwaj maja žo nowowólby sa pruſki, württembergſki a anhaltſki ſejm wotměć. Wjele ſtronow ſebi pſcheje, ſo by žo do tychle ſejmow na jenym a tym ſamym dnju wolilo. Jako wólbny dźeń žo 8. dźeń meje ſnjemuje.

Zaměnjenje přećelskeju telegramow mjez dr. Brüningom a Briandom

Němſki kanzler dr. Brüning je Briandej k jeho wotſtadej ſ miniſterſtwa ſwonkownych naležnoſćow telegram pósłał, w kotrymž na jeho žohudźało w poſlednich lětach ſpomina a jemu pſcheje, ſo bychu žo jeho dźełanjše mohły na wotpočinku bórzy wobnowiće.

Briand je na tule depeſchu ſ džakowańſkim telegramom wotmaſowił.

Sakske miokaſtwo wo pomoc woła

Saſka zatarſka komora je telegram němſkemu ſejmowjerſkemu miniſtrej a němſkej zataršej radže Pósłała, kotryž praji: „Dokelž žu butrowe płaćiſny kataſtrofalnje hłuboko padłe, ſakle mlokaſtwo pſched dospołnym ſwrješćenjom ſteji. Wočakujemy, ſo němſke knježeſtwo hnydom ſapſchimnje.

*

Po namjeſce němſkeho ſejmowjeńſkeho miniſtra Schiele němſke knježeſtwo wo **powjetſchenju butrowho zła jedne.** Kaž „Deutſche Allgemeine Zeitung" piſche, dyrbi tež pſchichodnje 40 prozentow wukrajneho butrowho dowoſa ſe dotalnej ſłownej žadžbu 50 hriwnow poćeženych wostacź. Jenož ſbytnych 60 prozentow dyrbi žo ſe ſłownym powjetſchenjom potrjechićź. Schłoda, kotruž němſke zatarſtwo w tu khwilu ſ dowoſom wukrajneje butry poćerpi, žo wſchędnje na 4 milijony hriwnow abo ſtnje na 1½ milijardy hriwnow wobliežа.

Na niſkej butrowej płaćiſnje je pjerža pódla wukrajneho dowoſa tež pſchibźeraza bjeſpčeſłoſć w Němſkej wina. Haſrjunje je dowoſ butry w lěće 1931 pornjo lětu 1930 wo 25 prozentow wotebrał, ſo płaćiſny tak hłuboko padłe, kaž žo to w poſlednich lětdźeſatkach njeje ženje ſtało. Wulki dźeł wobydleſtwa njemóže ſebi butru kupowaćź, dokelž nima ſaneje ſaſłužby.

Pódla teho žo wo **wuprawje dowoſa jejow** jedna. Tež žio na dowoſ wukrajnych jejow dyrbi žo powjetſchićź.

Tež wo **hoſpodach** budže knježeſtwo po namjetach ſejmowjerſkeho miniſterſtwa wurađowaćź.

Dr. Lipperta zasudźili, Hitlera wuwinowali

W prozeſu nědbuſchcho hejtmana Stennesa pſcheciwo redaktorej „Angriffa" dr. Lippertej a Hitlerej, žu dr. Lipperta dla iſchkodźenja k 300 hriwnam ſaſudźili, Hitlera pak dla njedoſtatnych dopokazow wuwinowali. Hitlerej njemóžachu dopokazaćź, ſo je žo na Stennesa pſchiſłodźał, ſo je Stennes ejſchichaſ Barlinſkeje polizije.

Něhdyšl khěžor je so žiwjenja we wukraju nabył

Dopiſowaŕ Londonſkich nowin „Daily Mail" je w Doornje roſrěčenje ſ pſjedawſchim khěžorom Wilhelmom měł. Piſche, ſo je ſtrowoſćej něhdyſchcho khěžora wot něſtrych měſaznow roſtčahana, a ſo ſebi žada, ſwoje žiwjenje w Němſkej ſkónčeć. Wopytarjow ſ Němſkeje žo praſcha, hač je němſke ſjawne mjenjenje jeho nawrótej pſcheſelnje ſmyſlene. Hdyž je njedawno grichiſka kralowa Sofija ſhorita, je pak němſke knježeſtwo Wilhelmej zdźělilo, ſo by jeho nawrót do Němſkeje pſchipadły ſhubſił. Hollandſke knježeſtwo je bywſchemu khěžorej zdźělilo, ſo by jemu dyrbjało dalſchu hoſpodliwoſć w žiwjenju kraju ſapowěſćiź, hdy by ſpytał, ſo do Němſkeje wróćiź a hdy by potom ſaſo chcył do Hollandſkeje pſchińćź.

Awstriske knježeŕſtwo přepytanje přećiwo tirolskim Hitleram zawjedže

Wotpóſłanſtwo tirolſkich inwalidow je krajneum hejtmanej žadoſć japodała, ſo by žo nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona w Tirolſkej dla revolucionarneje agitazije a wobžoby dla ſwojeho ſtejiſcheća k połodnjiſchej Tirolſkej ſakłakała, a žo roſpuſchćiła. Krajne knježeŕſtwo je tehodła poruczіło, pſchepytanje pſcheciwo někotrym krajnym ſaſtojnikam ſatwjeſeć, kotříž žu ſa nazionalnu ſozialiſtiſku ſtronu dźełali.

Němskostatna čorno-čerwjeno-złota khorhoj přećiwo „přeradže" połodnišeje Tirolskeje

W ſnamjenju želeſnieje fronty demonſtrazija ſtejeſche, kotruž je organiſazije němſkoſtatneje čorno-čerwjeno-ſłoteje khorhoje pjatk wjeczor w Spichernſtich ſalach, hač do poſledneješo měſtna połnych, wo themje „Pſcherada na połodnjiſchej Tirolſkej" měła.

Patera **Innorkoſſlera** ſ Wina, wjednika Němcow w połodnjiſchej Tirolſkej, kotryž w drajeſe dominikaneſkeho municha pſched ſhromadźiſnu ſtupi, ſ howrjazym wuſkanjom powitachu. Mječnik na to dopomni, ſo žu Italjanjo po ſkónčenju ſwětoweje wójny w parlamencje ſłubili, ſo ſměja prawow němſkeje mjeńſchiny w Tirolſkej kedźbu a ſo budźa je ſchkitaćź. Druhe ſtaty Swjaſka Ludow žu prawa połodnjiſchich Tirolſkich wuraſnje pſchipóſnałe, a tohodła ſmědźa žebi Němcy w połodnjiſchej Tirolſkej tele prawa žadaćź. Ssamo bohužželjcowe ſchtomy je italſke knježeŕſtwo Němcam hodły ſakaſałko. Němſko-awſtriſke alpiſke towaŕſtwo žu Italjenjo roſpuſchćili a jeho ſamoženje kněžſchemu italſkeho alpiſkeho towaŕſtwa ſebrali.

Jadyn połodnjitaliſki ratař njeſmě na ſwojim wobſedženſtwje ani ſchtomu pnjſchćeć, hdyž jemu to italſki prefekt njeje dowolił. Kaž pater Innerkoſſler praji, italſke knježeŕſtwo ſ Khorwatami a Sſlowinjanami hiſchcze wjele ſurowiſcho ſaſtada dyžli ſ Němcami. Mjena ſtarych němſkich měſtow žu ſo pſcheitaliſčile, a na rowowym kamjenju Jana Holzera ſmě jenož „Giovanni" Holzer ſtejeć. Dokelž žu Němcy tele pſchedpiſma wobeſchli, wot teho czaſa italſki prefekt rowowe napiſma poſtaja.

Němcy połodnjiſchcze Tirolſkeje italſki lud njehidźa, ale jako hańbu italſkeje kultury ſaćiwowaju, ſo Italjanojo wſcho němſke **tak** ſ namozu potłóčeju. 400 němſkich wiſchejſanſkich ſchulkow, wjele gymnaſijow a realkow a někotre wuczerſke ſeminary ſu Němcy měli. Wſcho to je ſo wuhaſło, kóžda němſka wuczba je ſakaſana. Pſchi tym 80 prozentow wobydleſtwa italſki ličma rośnini. W zyłej Italſkej móže ſo němſki wukhcyć, jenož niz w połodnjiſchej Tirolſkej. Połodnjiſchi Tirolzy ſu němſcy, hyrnjež połnóznej raży njepſchiſłuſchneſchi.

Hoſpodaŕſki wjednik němſko-awſtriſkeho ſudowneho ſwjaſka, **dr. Miſchler,** na Hitlerowe ſłowa dopomni, ſo je zyłe powědanje wo połodnjiſchej Tirolſkej „Cźink židowſkich nowin". W tejle hodźinje je ſo ſ rta katoliſkeho duchownehо fyſchkało, ſchtož je bohužel wěrno. Němſkoſtatna khorhoj žiwěru k bratram w połodnjiſchej Tirolſkej ſteji. Nazionalni ſozialiſtojo ſu ſhromadźiſnu Tirolſkich w Innsbruchu roſbili wołajo: „Połodnjiſcha Tirolſka njech ſłuſhnje!" (Phi a hańba ſo wołа.) To je pliſła do wobliežа kóždeho Němca w połodnjiſchej Tirolſkej, ſa kóždeho Němca, kotryž ſa pſchiſłuſchnjenje Awſtriſkeje k Němſkej ſoufupuje.

*

Patrej Innerkoſſlerej wjeſe njeje ſnate, jo ma tej Němſka **žwoju połodnjiſchu Tirolsku, mjenujcy luźiſkich Sserbow.** Won by Němcam dyrbjał pſchiwołaći: Ty wiſdźiſch tiſchčiſu we woku ſwojeho bratra, ale hrjadły w ſwojim ſamſnym woku njewidźiſch. W pruſkich Sserbach je ſo něhdy wołeſbe nabožina w ſerbſkej rěcźi podawała. Te czaſy pak ſu hižo dawno ninjo. Wſchę ſerbſke knihi ſu ſo je ſchulow ſwonjetałe. Němcy wuczerjo ſu ſo w Sserbach poſtajili a ſerbſkich wuczerjow ſu do Němcow ſtykali. Na wopraſwdźe djaboliſke waſchnje ſu ſerbſku rěcź ſadajicź pytali. Wuczerjo, kotříž ſu ſo pſchi tymle katoliſkim dźełe wuſnamjenili, ſu ſo ſ pjenjeſnami kaž njewuznaneho reptiljowego fonda mytowali. W ſaſtich Sserbach ſu dźe maličźkoſcź prawa ſerbſkej rěcźi w ludowej ſchuli woſtajili, tola ſchtož je ſo je ſu ſ prawej ruku dało, to je ſo je ſ lěwej ruki bjerje. Knježeŕſtwo tutón ſyſtem haji a ſchkita. Jenu ma ſo pſchipiſaćź, ſo je ſo w poſlednich 50 lětach pſchemało ſerbſkich wuczerjow wukhcyłało, a ſo je we wjele ſerbſkich ſchulach wjazy němſkich wuczerjow poſtajenych, kotříž ſerbſkeje njeroſumja. Na tajke waſchnje ſu ſo jakoń wobeńdże. Hdyž potom pſchenjemjenje hiſchcze dołeſ wuczerjenje, němſli wuczer ſwoju ſonu k ludźom ſeſele, kotraž jim kaſa, ſo dyrbja ſe ſwojimi dźećimi doma němſki rěcźeć. Wyſchnoſći dyrbi ſo porokowaćź, ſo tónle ſyſtem hiſchcze dźenja nałožuje. Wſchę proteſty a petizije Sserbow pſcheciwo tomu ſu podarmo byłe. Ale Sserbja njeſpſchestanu ſo pſcheciwo wunnoſowanju ſwojeje rěcźe wobaraćź.

Sprisahaństwo přećiwo ministrej Winklerej we Winje

Po powěſći Winſkich nowin „Die Stunde" je ſchtyriſłohrodła policija na ſkład ſa pſchiſłuſhanſtwom pſchichła, kotrež mjeſeche wotpohlad, ſnutſkownehо miniſtra Winklera ſkónzowaćź. Někotre dźeſonjeńdźeje ſobuſtawy „Heimatſchutza" ſu ſajeli. Po druhich powěſćach ſu po wudawanju nazionalnych ſozialiſtow pinčznika bjeſ dźela Urlepa ſajeli, kotryž je rjekł, ſo chże ſmutſkownehо miniſtra Winklera ſaſtrělićź. Sajaty Urlep ſo wutrěca, ſo je ſebi chył na nazionalnym ſozialiſtam ſort ſčinićź. Teſle. wuměži pak wuprajene diweju dźeſonjemjerjow, kotrajž ſe Urlepom hromadże bydleſchtaj, napſchećo rěcźi. Dale ſo iſdźeluje, ſo je attentat na njedźelu pſchihotowany był a ſo je ſo jenoż ſ tym njemóžniſ, ſo miniſter njeje njedźelu do Hradża pſchijeł. Se ſajatych jedyn damowniſkiej wobora je a jedyn organiſazije nazionalnych ſozialiſtow pſchiſłuſcha.

Brónje w Konstancy zebrali

Rumunſka pſchiſłuſhanowa wyſchnoſć w Konſtancy pſchi Čornym morju bě ſhonika, ſo ſchwedſka parna łódź „Erlan", kotraž bě ſobotu rano pſchijeła, brónje, kanony a munizију, wjeſe, kotrež ſu ſa Ruſku poſłajene. Łódź móžeſche drje ſ pſchiſłuſhawa bjes ſadźewka wujeć, tola na ſchěrokim morju ju dwě wójnſtej łódźi ſadźerſeſchtej a pſchepytaſchtej. Namakane brónje a munizija ſo ſebrachu. Kapitan ſchwedſkeje parneje łódźe je rjekł, ſo je munizija ſa Schłodowki w Čechach a ſo je ſo w Hamburgu na łódź nakładła.

Schkodowka wo Bukareſtſkej powěſći, najnupajej ſebrace wójnſkeje potrjeby na ſchwedſkej parnej łódźi „Erlan" hnydom rumunſkemu knježeŕſtwu dźełała, ſo je wudawanje kapitana Palengreena ſehłaſne. Sebrana wójnſka potrjeba njeje je Schłodowki. Krocźele ſu ſo činiłe, ſo by ſo tale njewěrna powěſć ſ wyſchnoſćinym pſcheprytanjom wotpokaſała.

Monarchistiska agitacija w Pólskej

Hnydom po ſaſudźenju wjednikow lěwjanſkich ſtronow ſu **pſchiſłuſhnoſcy monarchije w Pólſkej** ſe wuſtawom pſchemjenjazymi ſadanjemi wujmyſlili. W ſjemjonym wuſtawnym wubjerku je Mileńſti ſapóſłanc Maſiewicź nanjetowaŕ, ſo by ſo ſtatne preſidentſtwo do monarchiſcheho wojerſtwa pſchemjeniło. Wraj, ſo ſu dwanaſco preſidentoju franzowſkeje republiki w pſchetrjeſu mjenje wuſnamni byli, dwěli w tym ſamym czaſu monarchiſtoju w druhich krajach.

Pſrěni króć ſapóſłanz wjerch Radźiwiłł monarchiſtiſku myſl wobhladnikoje podpjerałche. Kóžda ſtatna forma ma ſwoje cźinowe a ſmětke bok. Proſećenje preſidentſtwoweje wólby njeměže ſo w republiku ženje doſpołnje porádźeć, w Pólſkej je wjazy monarchiſtow hač je dotal ſnate było. Druhi ſapóſłanz knježeŕſtwowych ſtronow ſo ſa wuſtawu powołanjowych ſtawow měſto parlamentneje demokratiſe wuprajichu.

Debatta połaſa, jo nyńſle ſaſtupnikow knježeŕſtwowych ſtronow wo pſchichodnej ſtatnej formje Pólſkeje njeſchło ſjena, a ſo budźe hiſchcze khwilu trać, pſjedy hač budźe ſo demokratiſka parlamentna wuſtawa ſ lěta 1921 pſcheměnić móz.

Hroznosće w Mandžuskej

W Tunglіao w Mongolſkej ſeji něſtrołe wuhibańſke ſjedźiſchcźo pſcheciwo tak njeſmyſlnym njepſrawidłownym chineſiſkim wojakam, kotrymž Japanzy ſtajnje „banditoju" rěkaju. S japanſkim poſtupanjom ſu ſo chineſiſkim wojakam puče ſaſepłe, po kotrychž tychu ſo mohli wróćo ſejahnyć. Wot ſwojich towaŕſchow dźełeni a bjes jěde ſu jenoſtliwi wojazy wuczeł we wjach pytali, ſ kotrychž ſu jenoſtliwi wojazy wuczeł we wjach pytali, ſ kotrychž ſu ſtajnym njeměrje a nerwoſnoſći dźerża a ſ ſiwilnym wobydleſtwom ſurowje wobhadźeja, na kotrychž tuta, ſo chineſiſkim banditam policija. Tak je na pſchikład 18 japanſkich lětadłow na měſto Tunglіao, ſ kotrehoż ſu chineſiſy wojazy hižo pſched pjeć dnjemi wuczahnyli, bomby nijetaſo, ſ kotrymiž je ſo 20 njewinowatych wobydle-

rjow umorilo a je 10 kjezow sapuschilo. Dale shu Japanzy 19 mernych zivilistow, kotsiz je s wikow domoj wrozachu, 10. januara pola Tahuschana satkelili, dokelz bechu banditoje strelili. czasz prjedy teho Japanzow nadpadnyli. Pobla teho sa w tym samym mejeze sjoch zivilistow zivych spalili, mjes tym so sa w Tunglao 17. novembra 5 ludzi do mechowa swjasali a zywych zahrebali.

Wobydlerstwo Polskeje je sylnje piberało

Polska statistika wuznamjenja je rozprawu wo wunoschku poslednjeho ludlicjenja w Polskej wojsewsta. Po njej ma Polska nětkole 32 milijonow wobydlerjow. Porunjo letu 1921 je so wobydlerstwo psches wjazy hacz 5 milijonow duschow, wo nimale 20 prozentow, pschibyrilo. W pjez mestach, a to w Katowizach, Czenstochowje, Bydhoszcu, Lublinu a Sosnowizach je wobydlerstwo psches 100 000 frostlo, tak so ma Polska nětko hromadze s Warschawu, Lodzu, Krakowom a Lwowu jednacze mestowo, kotrychz wobydlerstwo je 100 000 wosobowo pschekroczilo. Wulke pschisporjene pschede wschem klowne mesto Warschawa s 1 178 000 wobydlerjemi a textilne mesto Lodz se 605 000 wobydlerjemi pokasujetej.

Mussolini přeciwo hospodarskej krizy wojuje

W jendzelskich nowinach „Sunday Dispatch" wozischezanym najstawku fo Mussolini j hospodarskej krizu a j możnoscu sobera, kak mohło so jej kóz czinicz. Hospodarstwa wojna, tak won pische, je wetko k mestnu doschla, hdyz je najpschichutschi a najstutkuischi srédk mjsny. Polozene naprawy nimaju zaneho smyslna. Nuoze dyrbi so rosjmdzicz a wostorkowacz fo wjazy njetsme. Suwetowe wikti su wuputane. Wschudze su zlowne murje natwarjene; zadyn kraj nochze twory wuis puschczicz, ale po możnoscu wjele rownowozowacz. Pobla teho dyrbja so wojnisti dolh a tributy saplacicz. Franzowska a Amerika maju 75 prozentowy wschedny skota. Kak może so woczakacz, so stany swój dolg saplacza, hdyz dyrbja to se zlotom czinicz, kotrez nimaju? S twarami so tehorunja njemóze saplacicz, dokelz su zlowne murje wérczejskich statow pschemysłne. Wot nekotrych mesazow je swét w hospodarskej wojnje. Czasz je pschichot, so dyrbja so statnizy jesez a hospodarski wojnu skónczicz. Wosebje wo praschenju skota dyrbi so rucze jednacz.

Wojerstwo w Bolharskej, Madzarskej a Ruskej

W sjromadnym posedzenju wutkajneho a wojstkowego wubjerka francowskeho senata staj generalaj **Bourgecis a Gerard wo wojerstwje w Bolharskej, Madzarskej a Ruskej** rosprawjetoj. Na podlozku statistiskich zdzelenkow dopolasschtaj, so fo Bolharska a Madzarska mérowobych postajenjow njebezkitej a wobjarowachtaj, so fwojatkarska wojerska kontrolla dosez njedzela. Schtoz Ruska nastupa, generalaj prajeschtaj, so Ruska runje wojskowu reorganizaciju dokónczuje, a so ma ruska wojsko nimale milijon wojakow w aktiwnej sluzbje.

Studentske njemery pschecziwo knjezerstwu a parlamentej w Beogradze a Sagrzebje.

W Sagrzebu su pjatk studentojo demonstraziju pschecziwo knjezerstwu sjawjedli. Policija je zakroczila a je studentam wobaraka j demonstraziju pokraczowacz. Nekotrych studentow su sajeli.

Tez na universiteze je pjatk pschecziwo knjezerstwu a parlamentej doschlo. Hdyz pak kral s automobilom pschez universitne namesto jedzesche, jemu demonstrantojo zlawn pschiwolachu.

Gandhiowu zonu k jastwu na schesez mesazow sadudzili.

Gandhiowu zonu, kotruz su pondzelu w Bombaju sajeli, je sjeschny tud k jastwu na schesez mesazow dla pschestupjenja knjezerstwowych twikasow sadudzili.

Chineskaj ministraj z wojnu hrozytaj

Chineski ministerski pschedsyda Sunfo a swonkowny minister Czen chzetaj, kaz je zlyschecz, swoje sastojnstwo sczisczicz, jeli so fo Japanzej wojna njepschipokoidzi. Wojerske hospodarstwo kuomintangskeho wubjerka fu pak pschecziwo pschipokodzenju wojny. Knjezerstwo je wobsamkło, w posedzenju Rady Swjasla Ludow w Genfu, fo bychu so podpjarske staty djerzewjecmozowskeho pakta na sjo zapowolale.

S japanskimi bombami so półwotrowy magazin rosbuchnyk.

Po ruskej powjesczi z Tokia je japanske letadło 30 mil k ranju wot Charbina bomby njetalo a z tym półwotrowy skład rosbuchło. Hacz dotal su 52 mortwych pschipowedzili.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 18. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Dzensa rano we 8 hodz. barometer 757, hygrometer +3, thermometer w nozu +2. — Schtyrjo pokasuje pschez pschesze wyssoko na rjane a dzensa rano stopjeń abo dwaj dale na rjane postupi, a tola je poczasz trochu tsetro wihaty. Pschichodna tsi mesesce e tom, so bjes pschesorhnjenja nizin w polnozy nimo czahaja. Jeneje nizimy wubjeraj saha dale k wolonju. Nimo cehnjo pschihatuje nam trochu schersate wjedro. W najschich stronach smy tak na hrenizach polnozpych nizinow a polonschtych wyschinow. Wjedrakne mena, jo wjedra swój rjany a mily nas tez dale sadrzowa. Jutsne wutory schtudza slónczko 7,55 hodz. a khowa so 4,27 hodz. Mesacz schtudza pschihotowanu 12,01 hodz. a khowa so rano 4,39 hodz.

— **Se jastwa Budyschcho w k jezu.** So swjasla je j dowotnoscu wotkrjeteho wubjerka wutsnjeli sapohlanz wotkrjeteho hejma (Bezirkstag) k. mlynsti wobsedzer Pawol Lonza w Delnich Pazkowach. Na jeho mesto sastupi k. ratar Marczin Richter w Motydle do wotkrjeteho hejma. —

— **75 letny jubilej Budyschcho ratarskeho towarstwa.** Pschi swojim 467. posedzenju swjeseho Budysche ratarske towarstwo swoje 75 letne wobstacze. 14 dolholetnym zhonjtanym swjeczi so czesne wuznamjenja za sasłuzbu wo ratarstwo a bronzowa medalja. Kubleria Njemcza a sapisowarja ratarskeho radu Grütznera pomjenowachu za czesne zhonjtanych. Swjedzenski pschidatnscht mjesesche k. prof. dr. Schellenberger wo stanisnistiskich praschenjach ratarstwa.

— **Budyske wobchodne njedzele leta 1932.** Letsa gmejna wobkhody sasa na schesez njedzelach wotewrjene buez. To su tsi hermanske njedzele a tri adwentske njedzele. Mimo teho ma wotkleschne hejtmanstwo pohnowa, Budyschinej dwe dalschej wobkhodnej njedzeli pschisnolicz. — We wotrjezu Budyskeho hamtiskeho hejtmanstwa je tehorunja schesez njedzelow za wobkhod gmejnskich. Njedzela Palmarum, njedzela do gmejnskom, kermuschna njedzela a 2., 3. a 4. njedzela adventa.

— **Tosha je shubila.** 14. januara wjecor wokolo 7 hodz. je so tu na Kezorjez drohi psched Janaschez kocejownju j wosobowego automobila jahnowa kozana zonjaza ruczna tosha z klezenskim samkom shubila. W toschi besche 268 hrywnow pjenjez w pjeczihrywnowskich, 1 ozebjaczihrywnowski papjerz, pjeczihrywnarju a tschtyrnarju a schtyri na 200 hrywnow wupisanym; mosches i bruneje koze i wupraskowanej konjazej hlowu a wjednistnim wopisanym rjadownje 3 6 na mjeno Ida Schmidt j Korneljo Wujeza wupisanym. Nimo teho won bech w toschi pschesche wschelake nazionalsozialistiske papjery. — Schtoz może k temu nescho sdzelicz, so prosy, so by to kriminalnemu wodzelenju w Budyschinje, Burgplatz 6 II, telefon 2802, wojsewsk.

Khwaczij. (Burska shromadzisna j pschednoschkom.) Tudomne ratarske towarstwo smeje pondzelu 18. januara wjecor w 7 hodz. swoju letusnu hlownu shromadzisnu pola Nowakez. Knjes ratarski rada Umhauer te Budyschina je pschecjelnje pschilubil pschednoscht „wo zinskim dzele w gadarstwje." K temu poskicza so swertkowobrazy. Dale poda so wozebje wuzasnjenje wo nuseownym sjednoczenstwje wobsedzerjow kont. Dnjowny porjad sa hlownu shromadzisnu je bohaty. Tez wosebje mali hospodarjo so na shromadzisnu pschecerosczuja. Kozdy smeje wuzitk z wopyta.

S Khwaczij. Njedawno wotmje tudomne nuseowe sjednoczenstwo wobsedzerjow kont swoju hlownu shromadzisnu, kotruz nawjedowasche pschedsyda knjes swobodny kubler Hunnius z Jeschitz. K sawodej shromadzisna sjednoczenstwa. Hospodarstwa loni zemrjeteho ratarja Wrobla z Khwaczij z postanjenjom pocesczi. Rosprawu poda knjes Rybak. W sjednoczenstwje je nětko 213 kont se 110 000 hr. sawesczenych. Na sjuhbjene konjow dótrachu njenjesty loni kk. Zimmermann w Plusknitzach, Kschizan w Dobroschezach, Duczman w Hnéwjezach, Strohbach w Bórku, Worm w Sskonej Borschczi, Wojtz w Dobroschezach, Manjok w Libuchowje, Stahn w Boranezach, Libich we Wulkej Dubrawje, Hilbjenz w Bórku, Zimmer (2), Franka, Frenzl a Schotta, poslednischi schtyrjo wschitzky je Zidowa. Tute 15 koni bésche 4 150 hr. hódnych, 2 263 hr. so z wobrotom j towarstwa naruna. Nowe sajnupichu 3 zhobustawy, dwaj wustupischtaj a 1 wumrje. Dokhody wucsinjachu 3 259,29 hr., wudawki 3 057,40 hr., so wosta zhyst wo 201,89 hr. Rosprawa so j pschipósnaczom pschija. Sapodate namjety so swjescha wyschjachu. Muswolenu wubjerk dosta we padach pohodnoscenja zhwodonu ruku. Powschitkowmje so hódnosez koni sniji, najwyschcha zadża je 900 hr., najnischa 100 hr. Statuty so njepschemenja. Pschi bolticzu so wobezje jedna. 80 prozentow so tózby kroz j wobrotom wupłaczi. Pschi wólbach so sazo wolesche k. Hunnius sa 1. pschedsydu; sa mésstopschedsydu wuswoli so k. Stahn z Boranez. Na mésto k. Pohritscha wuswoli so k. Kschizan z Dobroschez. Dowérnizy wostachu w Czelchowje, na Zidowje, w Khwaczijach, Pluskniteach, Wawnjowje, Boranezach, Brézynzy, Bórku, Dalizach, Jeschizach, Kschiwej Borschczi, Libuchowje, Delnjej Hózzy, Hnéwjezach, Wulkej Dubrawje, Sskonej Borschczi.

S **Budestez.** (Zyrkwinska rosprawa.) W Budestezach je so w lecze 1931 narodziło 123 dzeci (liczba) leta 1930 stajnje w zjinkach) (1930:125). Wérowanjowje bé 39 (42). Wothrowani buchu 81 (80), 17 dzeci, 28 muzow, 36 zonow. Mjes nimi 3, tsi samowolnje smjerczy potachu. K zjowodzi a Bozemu blidu mejachu so 4539 (4864) a to 1897 muzy a 2642 zonow. Domach zwjeczachu swjate Boze wotkazanje 242 (219). Konfirmérowanych bu jutry 1931: 59 (64) nemskich a 7 (3) serbskich dzeci. Sberki wunjesechu rjany wumoschk 5292,09 hr. (6141,79 hr.). Sa misijonstwo mjes pohanami wuprowadsche so 1245,23 hr., ja smutkowne misijonstwo 1021,59 hr., ja nasche zyrkej 671,97 hr. Hdyz su sberki tez porunjo letu 1930 nescho wrocko schle, (a hdyz njebdy to pschi wulkej nuzy było, dha swedcza tola wo wulket lubosczi k Boz. kralestwu, liz bo tez sazo w sberzy na Tschoh kralach lezka wuprasesche, hdyz bo sa misijonstwo mjes pohanami 329.40 hr. wuprowadsche. Boh zohnuj dale dary a darczelow!

Lew Wallace:

Ben Hur

Powedanczko z Khrystowoho czasa.

26] (Pokracowanje.)

Zolma nezmych dopomnjenkow dzesche pisches wutrobu mlodzenza, horda myssl so zhubi a zmyly ronjachu so jemu po lizomaj, hdyz zyssliwje sajawri: „Ow, luba macze! A ty luba sotra Tirsah! Hdze woj netko stej?"

Potom se zmylnjenymaj rukomaj prosesche: „Ow, nadobny knjeze! Prajesce mi, hacz schesce stej zitej. A jeli, kak so zimaj wjedze?"

A blize k njemu pschistupiwschi, dótlny so z porstami jeho plaschcza, rjeknuwschi: „Tsi leta su so wot tamneho hrózbneho dnja pominyle, tsi leta, a kózda hodzina bésche za mnje horzo bjes konza, bjes nétajkeztkulij polozenja, hacz jenoz pisches dzeło. Tsi leta njesjym s nikim rjeczal. Ow mohl za zyiu minyloscz do sabrjeza czisczmyczi! Ow mohl za posledne pohladanja macerje a sotry zabycz, hdyz jej prjecz wjedsichu! Ja czujach wodnych mora, zarjene lodze w bitwje a howrjenje wichorow, a zmjezo wocakowach zmjerczi jako wumózerku. S tózdym rasom wjesla spytach tamnu hrózbnu zjenu ponnjecz. Powes mi, so sjej morwej, pschetoz zbozownjej njemózetej bycz, dokhoz bym za zimaj zhubjeny. Ow, niczo njeadze pisches lubosczi macerje. A Tirsah! Jeje wodnych bésche taz won wot rózow. Wona bésche najmlodschcha wotnozka najcheze palmy, tak czerstwa, nezna a rjana. Wona be zlonzo mojeho zziwenja. Jeje hlós a khod taz hudzba. A moja ruka je ju do njesboza storczika!

„Wusnajesch so ty tez twojej winy?" woprascha so Arrius."

Spodzizwne be pschemenjenje, kotrez tute praschenje pola Judy wubudzi. Jeho ruzy so spjaczsischtej, wocz. zapaschtej a zschepotajo na zykun czele rjeknu z rejnym hlosom: „Ty zlyschesche wo Boku mojich wótzow, wschemohomznym Jehowa. Pschi jeho wschehomozu, spraw-nosczi a lubosczi, tiz je won Israelej wopokasal, pschisahan, so zym ja njewinowaty."

A jako tribun hnuty mjelczesche, pschistaji: „Nadobny Romjano! Proschu cze jenoz wo tusk dowery. Pojczel mi jenoz jeniczku pruhu zwetka do mojeje wyschdnje pschihotowanje czemnoty!"

Arrius so wobwrocziwschi dzesche nejcho krocel na strenu a potom so, stejo wostawschi, woprascha: „Njejsu dha tu wez pschepytowacy?"

„Ne!"

Se spodzizwanjom posbehny Arrius swojej wocz. „Zane pschepytowanje a zanych zwedkow? Schto wupraji sadudzenje?"

„S postrelkami su mje swjasali a do czmoweho jastwa czisnyli. Nichto njeje je mnu rjeczal. Nasajtra dowjedzichu wojazy mje k morskemu brjohej, a wot toho dnja zym njewolnik," rospowedasche Judah.

„A kajke dopokasy za twoju njewinowatosez mohl ty pschinjesesi?"

„Ja bech tehdy hischcze mlodschi, pschemlody, so moht na mordarstwo myslicz. A chzyl-li ja jeho woprawdze moricz, njebyloj ani czas, ani mesmo k tomu khmanej. Wésche zwetły dzen a won jechasche brjedy swojeho legijona. Ja njemohl nihdze czeknycz. A nimo toho klusischesche nascha zwojba k tym, liz bechu Romskim pschecjelnje smyslene. Moj nan bésche so w khezorowej sluzbje wusnamjenik. My mejachmy wulke samożenje shubicz. Mi, maceri a zotlje be zahuba wészta. Nimo teho njemózach zaneje pschicziny, jeho bidzicz. Nanopak, była tez sskadnoscz bole wabjaza bya, samożenje, zwojba zwedomje a satoi — klonzo zivjenja za kózdeho wérneho Israelskeho, bychu mi ruku sadjerzeli. Ja bych dyrbjał bjes rosuma bycz, hdyz ..."

„Schto bésche pola tebje, hdyz bu zyhel czisnjeny?" pschetorhny tribun jeho rjecz.

„Swotra Tirsah stejesche pola mje, a wobaj hladachmoj dele, kak prokurator Gratus je zwojimi wojakami nimo czehnje. Pobla zapreh so i ruku na zyhel, njewjedzo, so je kipry, a ton wotlemi so a padny prokuratorej na hlowu. Kajke strózele mje hnydom sajachu, njemózu prajicz."

„A hdje be w tym czasu twoja macz?"

„Mó zitwje delka."

„A schto sa so z njej?"

Tu spjaczischtej ho wospjet jeho ruzy a sa dychom hrabajo, wuraji: „Ja njewem! Widzach jenoz, so je jej wjeczichu a wschitke zwerjata j hródzow na hory wuhnachu, wrota zabiwschi. Sjawnje be jich wotmoj wot spoczatka, nam domwrót zawjeracz. Ow, wédzi jeno, hdze wonej stej! Wschitcz bjes dwela njewinowatej! Rad chzyl wodacz, tola... Njewjmi mi za zo, knjeze, so wot wodacza rjeczu. Sym wschat czasz zivenja na wsejto zwjasany." — Arrius be kedzbliwje pschi poskluchat.

Wschitke zwoje we wotklabaze z njewolnikami hrabzene nasshonjenze z nomozy wjanschi, pschichibze k rosbudej: Hejso-li Zid potasane saczuncza ludat, nichtó njebes njeho. Ssu-li pak jeho pschedstajenja nosczi, njeje na njewinowatosczi mlodzenza zaneho dla. Kak bjeswobhladniwje a zlepje pak bésche pomóz zakroczicz, zyzu zwojibu woprowawschi, so by winowaty pschipadł wjeczicz. Tuta myssl zapschinje sprawnu a dobrocziwu wutrobu hluboko. Lódzny mjenowasche jeho dobroczziwebu tribuna a wschelu mlodzenzowoho powjedanja klapasche wo jeho dobrowosczi. Ssnadz znajesche sam hrube pokutowanje znadz pschesche starscheho Hura znat? Sdajche so njeje judny bycz! Na kóze mésesche ham poknomoz a nesche jemu zwobodu dacz. Tola, thwat tu zadyn njeje. Wjele bóle mésesche won thwatacz, so do Cythery pschidze. A Judah be wuthwalenu wjeselowar! Pschi wschém dzyssche wésstoku, hacz je tutón mlodzenz wopusdze pryni Ben Hur, a potom dzyische jeho tez hischcze lepje sesnacz. Njewólnizy bechu swjetscha zelharni. Dyrbjeli: „Je dobre, dzi na twoje mésto wrócze!"

(Pokracowanje jeschnje.)

Se **Salhorja.** (Hońtwa.) Schtwórtk wołmě so na tudomnych honach hońtwa, kotruž ma knjes Borak z Hajnic wołnujatu. Wumoršk hońtwy běšče jara zwjeselazy. Na hońtwje wobdźěli so 10 ćšělzow. Tuchi spotřelachu 27 karnikłow, 13 sajazow, 14 bažantow, 2 bažantowej kokoški a 2 wjewjerčkay. Lišćay so porodźi wučehknyć. W přjedawšich lětach je so pjeca wjazy šwérinu sesałskało. Je pak so tež wjazy ćšělzow a honjerjow wobdźěliło.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Sskužbny jubilej.) 25 lět je so minyło, so knjes August Tietza z Minakala w tudomnej fabriku H. Schomburga a synow žłužbu nastupi. 2. januara 1907 sapoča jako dźěłačer, podźišćo hu prěni dźěłačer a naposlědk mišchtr pschi potrjebach na wošebitej stažiji pjelnjenje. Ssrjedu so w fabriku mały šwjedźeń za njeho wuhotowa. Se strony kobudźěłačerjow dosta so jemu rjany dar nimo wutrobnych žbožopschejow. Direktzija jubilar. sakłužbu wušěbnu a jeho z nahladnym pjenježnym darom zwjeseli. Pšiches zwjazk sakłich industrialnych so jemu cžestnu diplom spožči. Počesčeny je dobry Sserb a njehańbuje so swojeje herbšteje maćerskeje rěcže.

Se **Schelschowa.** (Hońtwa.) Póndźelu běšche na tudomnym burskim rewěrje hońtwa. Satšelichu 25 sajazow, 2 kačzy a 1 nukla. Wječor wuzimachu hońtwjerjo we wjeršnej korčmje pschi piwje a jědźi rjany wječork.

S **Bóschiz.** (Hońtwa.) Na hońtwinskim rewěrje tudomnych Sakskich dźěłarjow wotmě so sańdźenu frjedu hońtwa. Na njej wobdźěli so 5 ćšělzow. Woni spotřelachu 11 sajazow, 4 bažanty a 1 nuklu.

S **Wojerez.** (Dobry wuspěch sjunskeje pomocy.) Tudomna sjunska pomoc pod nowoobnowjenym knjesa fararaja Kowalka a hobudźělom kuchařki knjeny Wernarjez tu wopraudźe wjele wusłužkuje. Kuchařki mósa z mało srědkami dobre jědže swarić. 5. dezembra 1931 sapoča so we wudawanjom jědže a 10. januara 1932 běšche so hižom psches 10 000 porcijow z kuchnje wudźělilo. Tuto pschedewjacže so pjenježnje take wudźerži: Kóždy dostawar jědže saplacži za porcižu 10 pj. Kommuny su za kóždu porcižu 10 pj. pschinoschka pschidawolite. S tutych pjenjez pak je so hacž dotal jenož 5—6 pj. pschetrjebało. Sjednoćenej pschekupcy a rěsnitša jednota podpjeraju tehorunja nadobny skutk.

S **Wojerez.** (Sserbske burske towarstwo.) Wojerowske serbske burske towarstwo swjeczeše wjeżera njedźelu 17. januara 1932 swój 47. załožnički swjedźeń. Postrěži so herbšti konzert a wjedrabło. Pschijamknuchu so reje. — (Wscheměnjenje wobhodźeństwa.) Sańdźeny pjatk pschewsa knjes Welka z Mužakowa tudomny hotel „K slotemu lawej“ pschi torhoschću. Knjes Welka běšče dotal mějičel hojeczeńza „Seleneho schtoma“ w Mužakowje.

S **Hamorcu.** Hódźež so pucž do Krynhelez wot dróhi winje, wutoru motorowy kolesar a automobil do so jranjschtaj. Motorowy kolesar pschińdże pod prědnjej autowej kole. Sawolachu na pomoc lětarja dra. Majinka z Jamneho. Tutón spóstna, so je lěwa noga khětro straschnje sranjena.

S **Běłeje Wody.** (Rozprawa stawniswa.) Běłowodźanske stawniswo rozprawja: Narodźenjow běšče w Běłej Wodźe 1913: 447, 1930: 234, 1931: 203. Mandźelstwow so swjasa 1913: 78, 1930: 144, 1931: 117. Semjelo je 1913: 140, 1930: 108, 1931: 98 wobsobow. Tute ličby ličbu rěcza žiwje wo wulkej nuzy nascheho ludu. Ličba narodow je pornjo póstledźenemu dowólnikemu ćłu niže połoja spadnyła, runjež je so wo ćłečinu wjazy mandželstwow swjasało. Swjeselaze wschak je woteběranje sermjeczow.

* S **Grošhennersdorfa** p. Zitawy. (Nahła zmjercz.) Něhdže 50 lět stary khěžer a blidař Edmund Anders dźěsche se swojej žonu k autobusowej stažiji. Njedaloko njeje so wón njesapay swojeju. Boža ruchła běšche jeho sajała a jeho žiwjenju mjeru stajiła.

* **Se Shorjelza.** (Ota Straßburg 70 lět.) Djenja póndźelu zwjeczi mějičel tudomneho znateho wulkeho pschekupiskeho doma, Ota Straßburg, zwoje 70. narodniny. Ota Straßburg je firmu zamjenjeho mjena w Shorjelzu sakožił a k wulkej nahladnosći pschinjeńł.

Přilopk

* **Dźěćo so z bunu zadušyło.** We Wachsdorfje pola Zahanja (Sagan) pschi hrajkanju nimale 2 lěće stara holćka bumu do hubki wsa a ju pożże. Runjež dźěćo hnydom do Wróžkanskeje universitneje kliniki k operaziji dowjesechu, njeběšche mózno, jemu žiwjenje wukhowacz.

* **Wlečžaty tyfus we Wilnowskej wokolinje.** Po powěsći z Warschawy je we Wilnowskej krajinje epidemija blečžateho tyfusa mjes tamnischim wobydlerstwom wudyrika. Wobjedje wjele ludźi je na njón sthorito we Mołodeczinowskim a Dźisnjanskim wokrjesu.

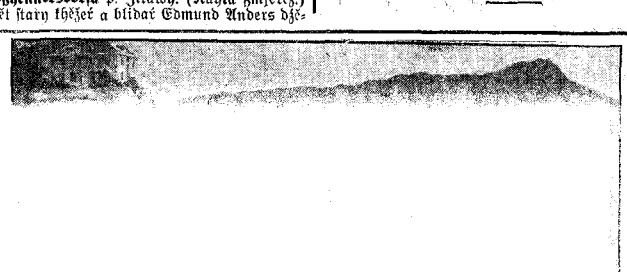
* **Krwawny njeskutk.** Njedźelu rano sta so we wjsy Wielim Małuszynje pola Bialystoka w Pólskej grawcziwy njeskutk. Wjesnjan Josef Ssuchko satšěli z tschelbu žwojeho bratra a chzyše potom hischče tež satšelicz jeho žonu, kiž wschat wucžekny. Potom z hlownischczom tšelby poraty dwě dźěsći bratra a jej cžełko srani. Po tutym grawocziwym skutku sebra mordar hischče 8 puntow kolbaży a nješchto polcza a potom z tšelbu wucžekny. Pschipoldnju wschak so bjžo sam samotwi pola policije.

* **Czopkota w Amerizy na 26 stopnjow postupita.** Wizachmy, so je w naranschim dźelu Połnóżneje Ameriki wurjadnje czopko sa nětczišchi poczaż. Pišachmy, so je thermometer w Newyorku a wokolinje na 20 stopnjow czopkoty po Celsiu postupił. Na tónzu minjeneho tydženja powě so z Ameriki samo hižom wo 26 stopjenkach czopkoty. Tajkale njeskychana czopkota w januaru we tamnischich krajach sa 50 lět wjazy nyła njeje. Powě so też, so móże z winu rekordneje januarskeje czopkoty być pscheměnjeny pucž Golfstreje rěki, kiž nětko blizo Ameriki wot ekwatora do połnóżneho Lodoweho morja běži.

Krwawny zběžk w Hawajskej

Honolulu, tak mjenowany „Raj cžichego ozeana“, hdźež bohaczi Amerićenjo tak rady pschebywaju, je widźał wichorožte dny, hdźež samo amerikanske wójnske łódže dyrbjachu sapschimnyć. Nastork k tomu je dało samordowanje domoródneho Kahahawai. Mordarjo pschiłuscheja najwoźebnischim amerikanskim kruham. Je to z prěnja knjeni Grauville Roland Fortesane, dale jeje pschichodny žyn poručnik Thomas Hedges Massie a skónczne jedyn amerikanski łódźnik.

Pschicžina mordarstwa je tale. Psched nješchto cžasom běchu domoródni nadpadnyli žonu poručnika, ju wotwjedli, wumozowali a sranili. Ssud domoródnych potom winitow njeje sańdźił, ale jednanje wotstorcził. Jako hłowny winik płaczeše Kahahawai, kiž bu nětko mjes tym saraženy. Njeskutk bu wukopa. Lědy bě so powěsć wo tym rozschěrila w Honolulu, to też domoródni so šěžachu a sprotachu mordarku a jeje džowku łynchowacz, tak so tutej dyrbjeschtej wucžetnyć na wójnsku łódź. Njemery dale trajachu. Wobžadża łódźow je so na bok mordarjow stupiła. Nětko pak je amerikanske knježerstwo dało roskas, so maju so winiży hnydom z tudej pschepodacz.

Před wuchadom cžežkich rasowych wojowanjow na Hawaji?

Hrózbny pad krwawneje wjeńby, kiž skući amerikanski leutnant namórniskeho wójska na Hawajskim domoródnym, je zbudźił přeco sylnišu napjatosć mjez bělymi ludźimi a domoródnymi na Hawajskim kupowym paradizu. Nadpady domoródnych na běłe žony su so posledni čas pječa strašnje přisporiłe, zo kupjelni hosćo so boja, swětasławny mórski brjóh we Waikiki dale wopytować. Na našim wobrazu mamy pohlad na přibrjóh we Waikiki, kiž su swětasławne kupjele na Hawaji. Delckach we lěwym rózku předstaja so znata wosoba Newyorkskoje towaršnosće knjeni Fortescu, kotraž je pječa swojeho přichodneho syna k morjenju jeneho hawajiskoho domoródneho nawabiła.

Najnowšše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutšišchu wutoru:** Nětčišche mńe a trochu njewobstajne wjedro wobkhowamy dale.

* **Dźěćzi žebi z granatowym sapałkom hrajłaju. We Blankenburgu pola Weimara je so žobotu žałostne njeźboże stało. W dworje gmejnskeje šhěže žebi nětkotre male dźěći z granatowym sapałkom hrajłachu. Nadobo sapałk rozbuchny, pschi čimž schtyri dźěći žmjerej straschne sranjenja pozjerdychu. Jene z dźěći, dźěcžo jeneho dźělacerja, chžyše domoj dobjeczej, tola po puczu so mertwe na jemju swojse. Dźěcžo jeneho dźěłonjemějerja, kotre bě so tohorunja cžežko sranilo, wumrje, hdyž běchu je starschinjej pschinjeńli. Schtyrilětnu holzu, kotruž sapałakowa tšěchła do nohi trjechi, je w nozy k njedźeli w khorownji teharunja wumrjela. Staw schtwórteho dźěsća je so po sdaczu jschórschił, so je dwělne, hacž ga jemu žiwje nje sałhowa. Hacž dotal so njeje šwěsćiło, z wotkal je granatowy sapałak do rukow dźěći pschischoł.**

* **Se sakasanym kurjenjom so wokoł samischtrił. Wyschnoscjne předjenja sa pschicžinu nastarja wohnja w Sarasaniowym zyrkuzu so dopokasałe, so su někotři zhrkuzowi pschińšłuschnizy njeběžiwaczy sakasanje we wobłekarni kurili. Woheń je so po taikim z bjeswědomnosću sa winował.**

* **W Mississippiskim stacie w połnóżnej Ameriky je wulka woda hacženje pschi jesorje Grassy a rěcy Tallahatchea pschedrěła. Wodły město Tippah pócžrjechu. Wonjo do nětdže 1000 hłowow dobnchu, w kotrychž wobsterkpschachu a nicžo žebi wo strachu dźeći njedachu, w kotrym běchu. Boja so, so je so wjele ludźi tepito. Cžełowjek ischtej měni, so je 30 000 ludźi hjes bydła. Najwjazy žwjehow je nóz na ł'ěchach pschebyło.**

* **W Francowskej je so mjes Parisom a Albeville železništi ciah swrócził. Sstdom wožobow je so pschi tym morjało, někotři su so sranili.**

Swójbne powěsće

Swěrowany: Viktor Henning z Frjedu rodź. Freundej w Kamjenzu.

Semrěł: Gustav Adolf Pjech, pjekařski mišchtr na wotp. na Zjodowje, 75 lět, khowanje budże jutsje wutoru pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Siegfried Alfred Schneewcijß w Budyschinje. — Arnoschť August Schotta, wjeršnjanosta w Jěžowje pola Kamjenza, 66 lět, khowanje je dźensa pódźelu. — Gustav Adolf Rysch, pschekupz w Porchowje, khowanje běšče wczera njedźelu.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Spěwanske hodźiny su nětko kóždu **póndźelu a pjatk** ½9 hodź. w Serbskim Domje (**nie** wutoru. Přińdźće pak wšitcy; hišće někotre sopranowy su nuzne! **Wowčerk.**

Bukecy. „Radosć“. Dla serbskeho koncerta w Budyšinje je přichodna spěwna hodźina štwórtk 21. Wulkeho rózka. **Dirigent.**

Mješ. dźiwadło

Wjednik: J. Syguda — Tel. 3263

Póndźelu, 18. januara, wječor ½9 hodź. cžinohra

Swjate płomjo

Wutoru, 19. januara, wječor ½9 hodź. opereta

Hawaiska kwětka

15. předstajenje za abon. A

Srjedu, 20. januara, popołdnju w 4 hodź. opereta

Čerwjenjawka

Wječor ½8 hodź. opereta

Hawaiska kwětka

8. předstajenje za abon. E

Štwórtk, 21. januara, popołdnju w 5 hodź.

Tunje popołdn. předstajenje

Intimnosće

Małe płaćizny 20, 40, 60, 80 a 100 pj. Bjezdźěłni połojan.

Wječor ½9 hodź. opereta

Hawaiska kwětka

15. předstajenje za abon. B

Pjatk, 22. januara, popołdnju w 5 hodź. Tunje popołdnišo předstajenje, wjesołohra

„Roxy, der Fratz“

Płaćizny: 20, 40, 60, 80 a 100 pj. Bjezdźěłni połojan

Wječor ½9 hodź.

Hawaiska kwětka

8. předstajen e za abon. C

Sobotu, 23. januara, pop. w 3 hodź.

Předstajenje za šulerjow. —

Orleanska knježna

Płaćizny: 20, 40, 60, 80 a 100 pj. Bjezdźěłni połojan.

Wječor ½9 hodź. komedija

Nina

Njedźelu, 24. januara, pop ½4 hodź. — Předstajenje za cuzych. — Płaćizny kaž při cžinohrach. — opereta

Hawaiska kwětka

Wječor ½8 hodź. opereta

Hawaiska kwětka

Hdyž pjenjezy pytaće

a hdyž sebi jedyn z našich inserentow za wobstaranje pjenjez wješe wudawki abo proviziju doprodka žada prosymy našich čitarjow, zo bychu to wotpokazali a nam sobuzdźělili.

Starši

hospodar

so na wjsy žiwnosć hnydom pyta. Poskićenjo pod H 48 na wudawarnju Serbskich Nowin.

Pytam dźěło w raterstwie

Maks Krautschik w Radscy čo. 8

Kožuchi

(Überzieher) jupy atd. su w předań w Njeswačicźe 45 c

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswěcženje blida abo ½ zatwjerdowanje pruda, hdźež so w kóždu łampu. Njekupujće podobne bubjejše wěcy. 1.5 2.— hr. Wustajene we wukładnym wokniu

elektriskeho wikowarja **PAUL**

w Budyšinje, Kózorska dr. 1

Blidowe přikrywy

130/160

k wušiwanju wot 2,25 hr

Günther

Wos. wobkhod za ručne dźe na Zitnej hasy 9. Tel. 258

Wohnjowobornistwo

Šmolšćanska dobrowólna wohnjowa wobora wotmě swoju hłownu šhromadźiznu. Knjes wopalny mišćhr Njelka ju nawjedowaše. Knjes Langa poda wotlič̆enje. Knjesaj Garbaŕ a Sarjeńt staj jo pšcheruhowałoj a w porjedže namakałoj. Tuž̆ jo potłaŕnit jenothźinje wuswobodźi. Šhromadźizna pichitkowaše pšchedpołoženemu šwuč̆owańkemu porjadej. W swojej lětnej rosprawje špominaše wopalny mišćhr wošebje, lat jo nětčišćina nuša też na hałčeńtwo wutkuwkuje. Njedźiwajo teho pak je wobora pokračowała. Mona měješe ťonj minjeneho lěta 33 aktionych a 7 pašionych šobuštawow, nimo teho 4 čžełne šobuštawy. Dwaj šobuštawaj pčhišłupištčhaj. Wotmě jo 10 šchuliščh a 3 alarmowe šwuč̆owanja. K wohnju thwataše wobora 4 krócź a dobu žebi 2 premiji. Wotmě jo hłowne, 6 měšačnych a 3 komandowe pohrjeb̆enja. Sa wunoščk je lětneho šwjedźenja kupi jo šyrena.

Bukeč̆anska dobrowólna wohnjowa wobora wotmě šrjedu šwoju lětnu hłownu šhromadźiznu. Knjes woborny hejtman Kozor nawjedowaše šhromadźiznu. Najprjedy špominachu šhromadźeni na loni semrječ̆eju paštuneju šobuštawow, kk. čžałnilaŕiśkeho mišćhra Handrija Mróža a ẑedłaŕiśkeho mišćhra na wotp. Kegara. Sapiš̆owaŕ a pokładnik knjes Maks Kroščk poda lětnu a pokładniśku rosprawu. Wobora wotmě 10 šwuč̆owanjow, 1 hłowne šwuč̆owanje a 1 pčhełładanje gratu. Tŕójcy thwataše k wohnjej do Lejna, Błóžan a Zornoẑyt. W Zornoẑytkach dosta 2. myto. Woboŕe pichitkuše 31 aktionych a 9 paźionych šobuštawow a 3 čžełni woborni hejtmanoje. Wobora jałoźi ẑo lěta 1895. Knjesa Jana Brodu ja wjednika wotdźělenja šturarjow a knjesa Makša Kroščka ja feldwebla łaẑowałachu. Wošebje jo čžełčžeše knjes šchewśti mišćhr Jan Měrčźin, liẑ ẑišom 30 lět woboŕe pichitkuše.

Bóšchič̆anska dobrowólna wohnjowe wobora wotmě šwoju 55ětnu hłownu šhromadźiznu. Knjes wopalny mišćhr Barchmann rosprawješe wo minjenym lěče. Ssobuštawškach šo njeje pšchemėniło. Wotmě jo 12 měšačnych šhromadźiznow a 2 wošebitej šhromadźizne, pšchedpišanych 12 šwuč̆owanjow a 1 hłowne šwuč̆owanje kaj šwuč̆owanje šignališťow a šanitetnikow we wokrjeżu. Tšt krócź dyrbješe wobora k wohnju šwonka wšy thwataćź. Wobora běše šaštupjena na pohrjeb̆enjach wobornych hejtmanow wokrješneho šwjaška, šwjatkowy šjeź w Ssmilnej a šjeź krajneho šwjaška w Auerbachu. Wobora wobdźeli šo też na inspekziji dobrowólneju woborow w Mitkezach a Łušu, teńhorunja na šałoẑeńšćich šwjedźenjach dobrowólnych woborow w Ratezach, Marijnej Hwězdźe, Sarẻežu, Schešchowje a Ssmochćižach, tehorunja na 50ětnym jubileju Hodźijšheje woboŕy. Hody šwječ̆eńšhe wobora šwój 55. šałoẑeńšti šwjedźeń.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dubman Budyšinje. — Za nawołški: G. Janak w Budyšinje

Hospodarski rozhlad

Pónjeẑu 18. wulkeho róžka 1932:

Dźensa rěkli ẑo wjele wo hospodarskej krizy. S hospodarskej nuzu pomjenuja ẑo nuzy našcheho čžasa. Wy rozješkajo domójnjkeho čžasa njeponnuny staroẑešow dźenšnischich dnjow. Tola je našeł čžaš połny staroẑešow a nuzow, wupłóh techniskeho wuwića šandźenego šloła. W ẑanym čžašu šwětownych šćamiznow njeje technika tak postupowała, kaž w šandźenych łětach. Dobladani šnajerjo techniskeho wuwića dawno wěšcheẑeachu, ẑo jimi ẑo wjaẑy tworow nadźěła hač̆ moja pšchetrjebacź. S rozčžasnym derjemeč̆om dowójnistich čžołow pšchiběrałše też pšchetrjebanje industrijalnych nuzdźełkow. Najbóle drje ẑo technika w Němšći wuwinuła a industrijalisowanje tutoho kraja postupowałše. Krótko do wójny běšče Němska šforo jenička fabrika. Šastarałše wulke pšchestrjenje šnatcheho šwěta ẑe swojimi nuzdźełkami. Swětowna wójna šawrě Němšći nimale wšcheẑ wunkanje wiki. We wutkaju nastachu wšchnoẑom fabriki, podawoje te nuzdźełki, ẑ kotrymiž bě hač̆ dotal Němska šwětowe wiki šaštarała. Po wójnje je Němšći jara čžěžko, bohi šhubjene wiki ẑaso dobyć. Kóždy šlat a kraj pčhewuje swoju w nim nastatu industriju.

Produktowe wiki ẑobotu wjele nowcheho njepšchinješe dźěn. Jenički pšchenja wo 10 pj. po zentnarju postupi. Němska ratajska rada je wšchelake tiẑčy pohrjebnje ẑuž nastupjaze wojerała. Po ẑeje wobtiẑenjach běchu 15. 12. 30 w ruhach ratarow pšchez 80 miljonow zentnarjow rožki a 15. 12. 31 wobtiẑenja 130 miljonow zentnarjow. Hladajo na łońšche ẑaš, njeẑdadźa ẑo nam tute liẑby wuspšrowjene być.

Zentnar pšačeše hobotu w Barlinju:

pšcheńcy:

ẑa měrź: 11,97½—12,03¾ hr. (12,10 hr.),
ẑa mjen: 12,37½—12,45 hr. (12,45—12,48¾ hr.),

rožki:

ẑa měrź 10,45 hr. (10,43¾ hr.),
ẑa mjen: 10,65—10,68¾ hr.,

wowša:

ẑa měrź: 7,76¾ hr. (7,67½ hr.),
ẑa mjen: 8,15 hr., (8,02½ hr.),

Šćiwinjaze wiki we Wojerẑach.

Šćiwinjaze wiki we Wojerẑach běšć 16. 1. 1932 pčhi dobrje wopytane woł tuhowe. Pčhiwjeśli běchu 253 proẑatowu, tiẑ pšačeẑach:

4—6 tydźeńšće	8—11 hr.,
6—8 tydźeńšće	11—13 hr.,
8—10 wažeńše	13—15 hr.

Dale běchu pčhiźinjeli 8 běłatow, tiẑ wothału njepšchedate. Teẑ w proẑatach wośta mały ẑbytk.

Ssudniske powěšće:

Sšćinjenje dyrbjeńšk. pšcheẑaẑowanja:

Sšud je dyrbjeńške pšchẑaẑowanje Fischerez mlyna we Hołšchtrowje, na 9. 2. 32 postajeny, sšćinył.

Sapiš̆ šamoẑeńškeho prawa:

Do sapiša šamoẑeńškeho prawa na ẑudnistwje w Kamjenzu ẑu sapiśali, ſo elektromonteŕ Pawoł Maks Morgenstern w Wědźałach njma prawa na wuẑiwanju a sarjadowanju šamoẑenja swojeje mandźelšťkeje Friedy Anny rodźeneje Hurzuthej.

Sšwěẑeńške jednanja:

Sšwěẑeńške jednanja ẑu wotewrili nad šlatokami:

Kubłowjeho najeńka Waltarja Fischera w Kóšłach pola Niśkeje,
kubłeŕi Augusty Hólzowej rodź. Rychtarjej w Lipoj we Róšsóŕiśkim wokrjeżu,
ratarja Jana Ladušcha we Wochoẑach čžo. 60,
ratarki Hany Henečłowjeje rodź. Mašuŕej w Trjebinje,
ratarki Elšy Hockerki we Wukrančžicach čžo. 35.
ratarja Augušta Wenki we Wukrančžicach,
ryčžeẑkubleŕja ſ Knorr w Hóńinjm pola Niśkeje.

Porjeẑenka.

W hłobčnišchim čžišće „Šćerbšćich Nowin“ pod šwěẑeńšćimi jednanjemi šmyłnje nowěšćhẑane mjeno:

ryčžeẑkubleŕja Faški w Nadźanezach,
ryčžeẑkubleŕja Šulika w Budyšchinku,
ryčžeẑkubleŕja Mittaga w Krakezach,
ryčžeẑkubleŕšteho nałeńka Klahry w Pšchibrachowje,
kubleŕja Fauša w Hornjej Kinje,
kubleŕja Měta w Lětonju,
měščhanoſty Bohota w Budyšchinku,
měščhanoſty Kiliana we Wurizach,

njeẑnałšchiẑeju na tuto měšćinu, ale pod hamtšte wośtajene: „Sočialnoſtny pčhełuhowanšťwowy nuzdźeńšćeho družstwa ſa Albrechtowu rěku w Nadźanezach“. Našchi čžitarjo čžini ſi to pšchẑeńšćenje wobšedźiwowaẑ.

Plačizny na Barlinskich produktowych wikach.

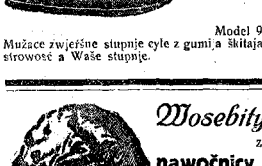
Žito a wośijowe šymjo wo tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Plačizny po złotej hrivnje

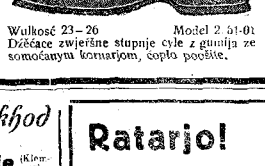
	16. 1.	15. 1.		16. 1.	15. 1.
Pšenica	224-226	220-224	ſymy	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	126-128	126-128	woka	16,-19,0	16,0-19,0
ječmjeń, nat.	—	—	mědro łupiny	11,0-12,	11,0-12,0
ječmjeń	155-160	156-170	ſolte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	135-142	135-143	ſeradella	22,0-28,0	22,0-24,0
kukurica	—	—	rans. wośuſk	—	—
pšenč. muka	7,5-8,1	7,5-8,1	ſymy wośuſk	11,9-12,0	11,9-12,0
rjana muka	27,0-29,5	7,0-29,5	ſmch. druhanč	6,50	6,50
pš. wotruby	6,0-10,0	6,5-10,0	ſurnj. kruſki	12,1-12,3	12,1-12,3
rjane „	6,2-10,0	6,0-10,0	ſyno, 50 kg	1,7-1,80	1,70-2,00
rapa	—	—	rjana ſloma	0,85-0,75	0,8-0,80
hróch Viktor	21,0-27,0	21,0 27,0	pšenč. „	0,80-,85	0,80-0,80
lane ſymjo	—	—	wowsena „	0,70-0,80	0,70-0,80
njetuški	16,0-18,0	16,0-18,	rožka „	0,65-0,75	0,65-0,75

Bata znowa płaćizny zniži **Bata**

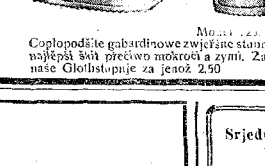
w Budyšinje na Bohatej hasy

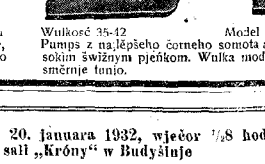
Model 9817-61
Mužace zwjeršne stupnje cyle z gumi a škitaja Wašu strowosć a Waše stupnje.

Wulkosć 23—26 Model 2 81-01
Dźěćace zwjeršne stupnje cyle z gumija ze somočanym kornarjom, ćopło poćišće.

Model [illegible]
Coplopodšće gabardinowe zwjeršne stupnje, najšpši šuh pšečiwo mokroći a zymi. Za to naše Globtistupnje za jenoẑ 2,50

Wulkosć 35-42 Model 9615-61
Pumps z najlepšeho čorneho somota a z wyšokim šwižnym pjenkom. Wulka moda. Njesmjerne łunjo.

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer) **dalokowidy atd.**
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošić hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Ratarjo!

štóż ma z Was na předań

kruwu/ćelo/konja/kozu/wowcu
prosata/jeja k nasadźenju/kury
kački/mašiny/kubło/žiwnosć
khěžu/ratarski grat/wozy atd.

wozjew to
w Serbskich Nowinach

wone so mjez ratarskim wobydlerstwom najbóle čitaja, a tohodla ma kóždy nawěšć najlepši wuspěch

Srjedu, 20. januara 1932, wječor ½8 hodźin w sali „Krony“ w Budyšinje

serbski sinfoniski koncert

Orchester:
Wojerska kapała II. batl. pěš. połka 10. (30 muzi).
Hudźbne wjedźenje: Bjarnat Krawc.

Ze serbskeje zemje.

I. Při Lubańcu. Na Mikławšku. W Kaponicy. Milica a Miłiduch. Na Hromadnišku.
II. Pohrjebane zbožo. Spodźiwne šerjenje. Bjezstarostna četa. Domkhowanka. Serbske reje.

Zastup: 1.15 hr. z dawkom w Smolerjec kniharni knihiciśerni z. dr. z w. r. a při wječornej pokładni w „Krónje“.

Serbski ludo, wopytaj tutón koncert

Přesadźowanje paln. drjewa

Pjatk 29. januara 1932 dopołdnja w 10 hodź. budźa so we **hoščencu w Hućinje — na Malešanskim rěvěrje** — we Rudicach, při Albrecht-rěcy, na hranicach a při Šatelec haće pola Malešec, při Pasakec haće a w Dubinje pola Hućiny nastajane palne drjewo za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

134 rm twjerdych palnych kuluchow
8 rm mjechkich palnych kuluchow
32 rm twjerdych halozow a
240 rm twjerdych dołhich hromadow

Hrabinski Schall Blaucourski hajniski hamt w Huscy.

Wše picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Maće-li bolace nohi?

Bolośe, swjerbjenje, łatanje, palenje? A njeje wam ničo pomłało, potom wužiće tyanckréć wupruhowanu „Sudagkrem“. Wuspěch je přokwapjacy. Płaći 2.- hr. Na předań w Hrodowskej haptycy na Hošić hasy w Budyšinje.

Kóžki

kóždeje družiny kupuje po najwyššich płaćiznach a přijima k bělenju

Hermann Erdenberger
wikowarnja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Kolo Kolowy gumij Kolowe potrjechu

tunjo pola

Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjentn. h. 15

Příloha k čisłu 14

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 18. januara 1932

Wšěm towarstwam župy „Jan Arnošt Smoleŕ“

Lube serbske towarstwa, česćeni knježa předsydstwow! Pomałku bliži so zaso jene towarstwowe lěto ke kóncej. Jenož krótki měsac nas dźěli wot hłownje zhromadźizny našeje župy, Posmjertneje pokładnje župy a „Domowiny“.

Župa chcyše sebi kupić nowy swětłowobrazowy aparat. Bě wobzamknyła na swojej nazymskej zhromadźiznje, zo ma kóžde jej podrjadowane towarstwo za tutón zamĕr 10 hr. požčić a dalši podźěl po móžnosći, znajmjeńša 10 hr. přewzać. Jenož cyle snadna ličba towarstwow je so po wobzamknjenju mĕła, tamni dadźa hišće na so čakać. A tola dyrbi tak być, zo štož so jónu wobzamknje, ma so přewjesć. Wočakujemy, zo kóžde towarstwo swoju winowatosć hišće dopjelni.

Zapisy sobustawow towarstwow maju hišće někotre towarstwa připósłać na župu, kaž tež na Domowinu.

Zapis, štó ze sobustawow serb. tow. hišće njeběta „Serbske Nowiny“, jenož ze strony jeneho towarstwa předleži a tola ma to kóžde towarstwo zdźělić, kiž přisłuša našej župje.

Lětne rozprawy wo dźěławosći skupinow a towarstwow njezapomńće na župne wjednistwo připósłać, přetož tuto ma lětnu rozprawu zhotowić a ta njemóže z myslow wzata, ale ze skutkownosće wšĕch towarstwow rodźena być.

Stóž hišće potrjeba přednošk za swoje zhromadźizny hač do našeje hłownje zhromadźizny župy, njech to župnemu wjednistwu zdźěli.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoleŕ“ wočakuje wot swojich sobustawow, zo swoje winowatosće hač do kónca tuteho měsaca dopjelnja. Stóž ma hišće nĕšto płaćić, abo druhe irjadować, njech to čini, přetož započatk februara so pokładnja pruhuje a za tuto lěto so zličbowanje wo dokhodach a wudawkach wobzamknje.

Wšelake towarstwa maju hišće płaćić swój lětny přinošk na „Domowinu“. Njech so bórzy stanje, přetož předleži nam napominanje centrale, kiž z tutym wšĕm našim towarstwam k wjedźenju damy.

Posedźenje předsydstwa župy budźe sobotu 30. januara 1932, pop. w 4 hodź.

Posedźenje předsydstwa župneje Posmjertneje pokładnje budźe samsny dźeń pop. ½5 hodź.

Dźeń hłownje zhromadźizny župy a Posmjertneje pokładnje so bišće wozjewi.

Z přećom, zo by so wšitko tu naspomnjene prawje wobkedźbowało, strowi swoje towarstwa.

Předsydstwo župy „Jan Arnošt Smoleŕ“

Wusudźenja

Krajny sud w Budyšinje.

§ **Dla kradnjenja zyrobu** běšče hamtiši sud w Habrachczijach k 25 hriwnam pjenjezneho zhłostanja sajudźił schwadlišku mišćiku Emiliu Glatzej z Noweho Gersdorfa. Ju běchu wobšorili, so je jenej wikowarzy i jeje ručneho woła 7 tuslow butry a 2 Emmenthaskej twarožkaj kradnyła. Mała zhłostańska komora w Budyšinje běšče jeje japodate powołanje sacyšła. Glatzej běchu potom wobšorili, so je invalidowu mandželsku Hädeltowu ji 100 hr. ljubo narĕčejcej dźiwła, so dyrbi we sudnišćim jednanju k jeje lépšemu wuprajić. Tohodla běšče ju tamniši sud w Habrachczijach k 1 lětu a 1 mĕsacej zhłostarnje sajudźił a ji cyłsne prawa na 2 lěcje

Barlinski „prawawučeny“ jako falšowaŕ pjenjez.

Widźimy na wobrazu vilu dra. Cornella Salubana w Barlinje-Lichterfeldźe, hdźež kriminalna policija wuslědźi dźĕlarnju wopačnych pjenjez. Barlinskeho „prawawučeneho“ dra. Cornella Salabana, kiž je znaty jako spisaćel juristiskich knihow, je Barlinska kriminalna policija jako falšowarja pjenjez wuslědźiła a zajała. Dr. Salaban běše w pincy swojeje ville w Lichterfeldźe po času na 32 000 wopačnych dwĕhriwnarjow nabił a je ze swojej žonu na Barlinskich tydźeńskich wikach zwudawał.

wotrjeknył. Wona pak so pjećeńšo wuwudoj powoła, na čsoj ju powołańki sud wuwinowa, dokelž so wuprajenja Hädeltoweje za wĕrygódne njewobhladowachu.

Hamtiši sud w Słotynju běšče fabrikskeho wobsedźerjej Mathej Richterej w Drježdźanach zhłostańši pšikas wo 40 hr. abo 5 dnjow jastwa pichnołkał. Richtera běchu jebanjewa winowali. Wón pak so pjećeńšo temu hórjeńšeche. Na to so jeho zhłostanje pichi jednanju pjeć tutym sudom na 80 hr. abo 8 dnjow jastwa powyšichi. Pjećeńšo tutemu wuwudoj so Richter powoła. Richtera běchu winowali, so je z njeprawym wudawanjom pšewyšoke šarunanje jako šwedźi žadał a dołtał. Krajny sud w Budyšinje pak Richtera nĕtko wuwinowa.

§ **Nas pichi rejoch** na jenej jali w Bjelopijach pjeceprjowachu wjelitich pichitomnych, dokelž běšče so tam padušćiwo stało. Pichi tym namakachu pola šlatarja Herberta Pawoła Fiedlerja z Tucźicz 5 patronami natykany revolwer. Fiedler mĕješe brój se šwojeho wojeńskeho czasa, njemješe pak brónjoweho wuswědčenja (Waffenschein). Sa to dóšła pjeć Bjelopijanskim hamtiskim sudom 15 hriwnow pjenjezneho zhłostanja abo 3 dny jastwa. Wón a šalne rĕčnistwo so pjećeńšo wuwudoj powołachtaj. Nĕtk pak so wobej powołani wrócźo wšaichtej, so pichi zhłostanju wosta.

§ **Khějež a šlatař Pawoł Kettner** w Semjizach-Tunizach běšče ras so hněwajo, so jeho podrujnik komjencjerjeŕ Willy Pětšicha wopyt pichijima, na jeho žonu jawołał, so dyrbja najprjedy swój podružny pjenjez šaplacić, prjedy hač wopyty pichijimaju. Na to Pětšicha Kettnera šichiwdźenja dla wobšorkoži. Hamtiši sud w Bjelopijach sajudźi Kettnera k 20 hr. pjenjezneho zhłostanja abo 5 dnjam jastwa. Wón so pjećeńšo wuwudoj powoła. Krajny sud powołanje sacyšny, tola zhłostanje na 5 hr. abo dźeń jatby sniži a Kettnerej wšĕ Pětšikowe wudawki napołoži.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Czornych Nošliz.** Gmejnjsy šastupnizy wotmĕchu šwoje prĕnje ijawne pohódźenje. Sa pichodźenym gmejnšich šastupnikow wołešče so knjes Bĕrka, ša jeho namĕšnika knjes wjeršnjanoša Kĕžor a ša šapišowarja knjes Pětšicha. — Hamtiše hejtmanstwo běšče zdźěliło, jo ma gmejna mĕcź nowiny ł hamtiskimi wojewjenjemi. Potom pšchenaješe so hat. Knjes Rošcher je 16 hriwnami lětneho najeńšeho pjenješa nawjazy žadši a hat dosta. S njepowołaneje strony su hjom ryby do njeho šagadźeli, te wšo pichendu do wobhdźeńšeho najenka. W nowej gmejnjsej thĕji ma so podružništi pjenjez šnijicź po wulicźenju šnijenja danje. Naležnosć mjes šnjesomaj Ryczerjom a Rehorkom so dojedna. Potom šaběrachu so šastupnizy z naležnosću knješa Krała.

Ptača sinfonija na ptačim kwasu

20. januara 1932.

Humoreska.

Pišo Bjarnat Krawc.

Před někotrymi lětami mějachu ptački wulki **spěwanski swjedźeń** w **Kačej korčmje** pod nawjedowarjom knjeza **Rapaka**. Wšo bě so wuběrnje radźiło. Stóž je to snano zapomnił abo njewĕri, njech so „**Skowrončka**“ wopraša, tón wšo z wysokeho stejniša wobhladuje a je swědomity rozprawjeŕ.

Runje tele dny nĕtko zetkach připadnje zaso knjeza Rapaka, kiž mi zdźěli nowinku, zo ma ptačina wotmysł, w přichodnych dnjach prĕni króć nĕšto cyle wosebiteho a dotal njeslyšaneho wuwjesć, ale nic zaso w Kačej korčmi, ale w **złotej Krónje**. Njebudźe pak tón króć spěwać, dokelž je wšĕm ptačkam **suchi khlěb** w **krku** tčacy wostał a hórleška su bjez wšeho maza a tuka. Rapak sam wotmysleny koncert nawjedować njemóže, dokelž so jenož na spěwanje wusteji — je cyle zarjadowanje takhwilu **Kokotej** přewostajił, kiž je wjetši a nahladniši a rozumi wyše spěwa tež hudźbnym naprawam a jich nałožowanjam a zestajenjam **ksinfoniskim** hudźenjom. Ja so Rapaka woprašach: „Što to? **Sinfoniju** chcedźa ptački hrać? Što dha to je, sinfonija?“ Rapak z horda wotmolwi: „Sy Ty hłupy zrĕbc, zo to njewĕš! Sinfonija, to je hudźba, při kotrejž so wšĕ móżne instrumenty wobdźĕla, pak zdobom pak po rjadu, druhdy piska łahodnje jenož jedyn, druhdy wšo do hromady hudźi tak sylnje, zo mohł nĕchtó ze lĕsa wulećć. — Rĕčeć při tym hołku a tołku njetrjebaš, nichtó by će njerozumił. A hdyž hercy potom zaso ćeńko dźĕlaju, dyrbiš wuši nastajeć, zo scyła nĕšto słyšiš. **Kašlować** a **porskać** tehdy tež njesmĕš — to bychu ći žałostnje za złe mĕli a će snano wućěrili!“

Ja wotmolwich Rapakej: „Nó haj! Ale ptački tola jenož **spěwaju** — kak chcedźa to z piskanjom jenož započeć?“ Rapak njemóžeše mi to rozswĕtlić. Nadoba bliježe so namaj pak knjez **Kokot**. Tomu jako wuznamnemu znajerjej wšĕch hudźbnych wĕcow mje Rapak předstaji. Poniżnje so z nim dach do rĕcow, a wón bě tež po khwilcy jara přistupny a přećelniwy, dokelž bĕch hłódnemu rapsej z mojej mjedoweje tyzy pysk pĕknje natykał. Powući mje: „Hlej, tuto lěto na ptačim kwasu wustupujemy jako zakuzłani hudźbnicy. Njeboh Trupinjanski Šołta je mi před lětami srĕdk preradźił, z kotrymž mózemy so přewobroćić do hercow, kóždy po swojej přinarodźenosći. Ja n. př. jazzherc hraju ...**trompetu**!“ Bĕch wězo ujesmĕrnje pĕckwapjeny a wćipaje prošach wo dalše informacije dla zestajenja jeho orchestra. Jako bě mi hnydom jako přikład swojeho wumĕłstwa mócne „Kikerahi“ zatrubił, štož moje dospołne připóznaće wubudźi — nad tym bě jara zwjeseleny! — praji mi, zo jeho žona, knjeni **Kokoškowa** jemu druhdy přisłužuja... jako (piston-ka (nic pěstonca!); to je pječa tež nĕkajka truba, nadźijomnje swojeho muža w pohłušenju njepřećelnje. Teju dweju ważnejuj hercow nĕtk znajach. Knjez Kokot bě drje so wuwzaćnje derje wuspał a poča mi wšĕch hudźbnikow swojeje kapały nadrobnje wopisać.

Powjedaše: „20 wšelakich instrumentalistow sylny je moja kapała, a wšĕ naprawy su wĕzo prĕnjorjadownje zastupjene. Jara ważny here w mojim orchestru je **Škowrončk**, kiž tulawu (fletn) piska a jeho mandźelska, **paškowronc**, kotraž so na **piccolo** (mału fletu) derje wusteji. Wobej matej při hudźbnych poskićenjach rjeblk, kiž skoro hač do njebjes dosaha; tehodła mózetaj tež tak njesmĕrnje wysoko triholić, zo je to skoro zawrótnje. Žadyn człowjek — to njedowjedźe. Jenož tón nažołtny kanarik Měrćina Nowaka to zamóže. A dych maju wobej, tón je wjac hač 1000 kilometrow dołhi! Při wšĕm swojim napinaeym dźĕle, stej zwjetša strašnje wjesołej! Tak zaso **sykorka** njeje; ta ma bóle melancholisku (dĕžkomyslnu) powahu a wustupuje jako **oboistka**. Jeje zynki njejsu tak sylne, ale ćeńke a klinča trochu **nosowje** — snano ma sylnu smorkawu! — Tachu **nosowje** — snano ma sylnu smorkawu! — Tachu nosowje — snano ma sylnu smorkawu! — Tachu le zynčna barba pak je jara woschna a nuzna a dała cyłemu orchestrej wĕsty raz. Hdyž dyrbja dwoje oboe nadobo piskać, tak přewozmjetaj so wotmĕnjo tutón nadawk **kiwka** abo **pocpula**; poslednja pak radšo na **liku** duje, hewak njeby stajnje „kup mi lik!“ w pysku mĕła. Rjany začišć w tajkim orchestru činja klarinety (tarakawy abo taratawy) wšelakeje družiny; su tajke **wABCaEs** najbóle wobluběne. **Škórc** a **roček** a **kŕiwka** (Kreuzschnabel) hrajetej na tutych naprawach najrjeńše, ćućiwe a też wjesele melodije; zamóża hłuboke a wysoke tony tworić a nĕkotry stary wowćeŕ zo swojej pěskatej pišćałku jim to zawidźi. Jenož C-tarakapasteŕskej pišćałku jim to zawidźi. Jenož C-tarakapasteŕskej pišćałku jim to zawidźi. Jenož C-tarakawa, kiž je trochu nawalneho razu, njemóżemy w dobrym orchestru derje trjebać. Dźiwnej hudźbnikaj staj **kačor** a **kačka**; hrajetaj **fagott** a dokelž mataj stajnje łačnu šiju, wjele pijetaj — to jimaj přiswoji krasny humor (žortniwosć): pak so maja jako wopicy — pak so jich zynki pomałku motaju, pak zaso bachtajo spěchaju přez cyły rjećaz stupnicy. Wenajsławnišich składbach njemóżemy jich parować.

Mjenowani hercy bĕchu dujerjo na drjewowych naprawach. Tola też mosazne su w tutym ptačim orchestru derje zastupjene. Zo **kokot** a **kokoš** trompetu a piston piskataj, ćeno naspomnich. Stej-li traš dybałej, jim skrĕkawa wupomha. Trjebamy we kapalo pak też miłe **lĕsne rohi** wšelakeho ducha — a te hrajetej cyle spokojace wosebje **ćichi Michał** a **tysak**, wosebje hdyž matej solowy wustup, so wobej jara lubitej. Za **pozawnu** je kokot po dołhim pytanju **husora** dobył, kotremuž so **husoca** rady přiduži, hdyž nima přećeźki nadawk. Zo pak bychu jich swjatočny začišć měli, njemóżu runje potwjerdźić. Też hłuboka **tuba** je w tutej ptačej sinfoniji zastupjena a humpak swoju wĕe swědomiće wukonja. Najważniši faktor w sinfoniskim ćělesu su **husler jo**, štož dyrbi kóždy znajeŕ a lubowaŕ hudźby přiznać. **Husle** su tak rjec kralowy instrumentow. **Prĕnje** husle hraje pře wšu kritiku rjenje **syłobik**; wšĕ začuće duše we swojich złotych zynkow wuroni, płaka a žałosći a radostnje wyska a błyska — člowskemu hłosej so najlépje přibliżo. Też **druhe** husle wĕdźa **drózna** a **kós** wubĕrnje zastarać — jich melodiske rjadki **ćižik** a **šćihlica** pĕknje popjeruja. **Violu** mataj **konopačk** a **sknadź** w rukach a wobrotnje jim elegiske zynki wuwabja.“ — **Kokot** dyrbješe khwilku z rozprawjenjom přestać, hł hłódny. Ja jemu poskićich nĕšto słódnuchu z mojeho wačoka a na to pokračowaše w swojej rĕći, prajo: „Za wulke cello sym **rybornaka** přistajił a za kontrabas **baćona**, tej matej dołhi pysk a dołhe nohi a zamożetaj tutej wulkej naprawje k spokojnosću škrahać, hdyž tež druhdy nĕkak hrubje, ale jich nadawk njeje łohki, dyrbitaj so při jich budźenju husto khileć a zaso pozběhnyć, štož je dosć wobćežne, zo mohłej sej skoro šiju zwinyć.

Posledniu družinu mojich hercow hišće njesmĕm zabyć njenować, su to njenahladniši bijerjo a praskarjo; předewšĕm **zybička**, kotraž jasne zwónčki zwoni a po njej **dypornak**, kiž rozumnje wšĕ hrona na **bubončku** podawa. Wulki **bubon** je wo pazorach **wróny** a na **triangule** klepa wustojnje **šĕračk**. Nĕt wšo wĕš, štož móhł ći z mojeje wědomnosće wupowjedać. Boženje, přeswědč so sam, hač sym ći nĕšto nałžał abo hač sym prawdu rĕčał. Srjedu so zaso widźimoj a traš móżu će tam po koncerće witać jako mileho posudźerja!“ Słubich přećelniwemu kokotej wopyt swjedźenja, na čož so wón cyle dybawje přez napinace powućowanje wotsali. Zdaloka pak mi hišće kiwaše a zakokocy: „Kikerahi! Do koncerta dźi!“

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny“ gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der in Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Rauflandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menchenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Case.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschlingungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižu, zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěrneno znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 15 | Budyšin — Wutoru, 19. januara 1932 — Bautzen | Lětnik 91

Nowe butrowe cło

Němski kabinet je so póndźelu popołdnju se schwalenjom katastrofalneho słěpšaceho hospodarstwa, wosebje butry a tworoža, saběrak. Wuradźenje wo tym je so stónčiło, a kabinettowe wobsamknjenja so bórzy wojezmu. W tu chwilu pak so hischcze wo kabinettowych wobsamknjenjach mjelczi.

Politikarjo mjenja, so je kabinett Hitlerowy hinak wobsamknył, hač je sejźiwjerśi minister Schiele namjetowak. Knjezerstwowe rosšěrjenja so najšerje jutrje abo sajutrišchim po puću mjasowemu wukasa wojezwja.

Po namjeze sejźiwjerśeho ministra dyrbjesche so butrowe zło na 150 hriwnow po dwójnym zentnarju powjetšicź. S tym by so nětkuže 60 procentow dotalneho butrowemo dowosa wusamknło, tak so by so w Němskej mohło wjazy butry dźěłać. Sbytnych 40 procentow dyrbi so dale z wukraja kupowacź, dokelž mjaše 17 statow šimjiti dowos, kotryž lětnje 5000 tunow butry wuczinja, žadacź. Dowos z tychle 18 krajow nětkuže 40 procentow dotalneho dowosa wuczinja.

Landbund 250 hriwnow butroweho cła žada

Předsydstwo němskostatneho landbunda je němskemu kanclerej telegram pósłało, w kotrymž so žada, so by so butrowe zło na tuchwilu 250 hriwnow za dwójny zentnar powjetšiło. Sdobom so žada, so by tychu so zakkadne wobstatki margariny se zlom zchěłtało.

Ludowe pozadanje w Oldenburgskej wuspěchuje.

Sabiźy za nazionalno-sozialistiske ludowe pozadanje na rospuščenjenje oldenburgskeho sejma su so pjatk zawrjeli. Po dotal předpołożenych sapiźach je so 51 600 hłosow wotedało. S jeneho wokrjeża z nětkuže 114 000 wólbne prawo mějazych so hischcze 15 000 hłosow wočakuje. Za płaćiwosć ludowemo pozadanje je pak jenoź 20 000 hłosow trjeba.

Prašenja prawnikow

Načelne organizazije rěčnikow su so na němskeho justizneho ministra z pišmom wobročile, w kotrymž so žada, so by so z tkmanymi napravami pischpjelnjenju rěčnikskeho powołanja wobarało. S naprašenjom pola wšěch rěčnikskich komorow je so šwjerčiło, so je so najwjazy rěčnikow w zwjazu powołanju pischešło, kotrež su so hakle psched krótkim cźasom k rěčnistwu pischipuščeźili. Načelne organizazije rěčnistwa tehdla mjenja, so by *wobmjezowanje so młodych rěčnikow hišće* praktikantski rěčnikski cźas sawješć, w kotrymž bychu praktiske nahonjenja nabyli.

Dr. ežđžany k płaćenju njekhmane?

Wo pjenježnym połoženju němskeho stata a krajow so powěsće rosćerjeja, so wunoščł dawkowo bóle wotebjera, hač su žebi dotal myślili. Město Dortmund je hižo zwrěschcźał a Drježđžany pjeza tehorunja psched bankrottom stejachu. W němskim finanzinym ministerstwje so je sajutrjejšemu městowu wo powjetšenju pischibjerkow za spomožerjowo njesałužerjow jedna. Sajutrjejšy městowy praja, so žebi na to njemóža myślicź, februarsku połnu mjdu zajstojnikow a pichistajenzow wuplaćeć, jeli so wjetšche pischibjerki njedostanu. Na stronje němskeho stata je pjeza dwěma, hač budźe połnu februarsku mjdu móz wuplaćacź. W tymle swisu je zajimawe, so je pjeza dla **zawjedźenja tobakowego monopola** w Němskej w tu chwilu z franzowskimi bankami jedna.

Wěrnosć tychle powěsćow njeje hischcze potwjerdźena.

Namakanje rozbuchadłow w Hagenje

W swisu z namakanjom wulkeje hromady rozbuchadłow a brónjow w Hagenje (we Westfalskej) su schtyri wobožbu zajeli a do hudniskeho pschepytanja wsali. Jedyn se zajatych je žebi žiwjenje wzał, druhi je so wusnał. Sdobom zajatebo blidarskeho mischtra drje z zatby puschcźa, dokelž ma lědma z należnosću něschto cźinicź.

Wšědne zraženja a nadpady w Němskej

Pschiběhnuschnikow nowoje sozialdemokratiskeje dźěłaćerskeje strony, kotrež njedźelu plakatowu agitaziju pschewjedowachu, su w jenej thěji Chorinskeje drohi nadpadnyli a do nich tšeleli. Cźekajo woni swojich franjenych sobu wschu. Hakle po dołhim prózowanju so policiji poradźi, schtyri wobdźělene zbohnjatowy nowoje sozialdemokratiskeje dźěłaćerskeje strony wutwarjećej, kotrež běchu sebi cźežko z wutwarjenemi franjenemi. Nadpadnikow hischcze njesmoju. Na městnje nadpada su schešć patronowych trubkow namakali.

Nowa municija so wunamakała

Němski wyschschi inżenieur Gerlich je municiju wunamakał, kotraž ma pschi spočatku sa sekundu spěchnosć 2000 metrow, z cźimž so jej nimo měry wulka pschesrażaja a snižcza móz dawa. Kulki 30 milimetrow tołste worzołowe panzery z pschestrělajejej lohkosću pschesrażeja. S tym so **skutkowosć tankow wohrožuje,** dokelž by so z pohlynjenjom tankowego panzera manevrowarska thmanosć tejele nowocźasnje wójnske brónje žiwnje sunješchila. Hischcze ważnische je wužiwanje noweje municije za kanony, kotrychž dohanjowosć a skutkowanška samohnosć so podwojitej.

Znamješka politiskich stronow so zaso dowoła

S nuzowym wukasom němskeho presidenta dyrbi so hižo w klížschim cźasu sekasanje znamjeschkow politiskich stronow połnjeć. Postaji so, so so male znamjeschka zhubja nohy. Wobstamknjenje, tajke położenje pschewojeź je z teho nastało, so so wešte wobcźežnosće pschi nałożenju sakasnje pokasachu, na pschikład tehdla, dokelž někotre organizazije, kotrež w principu rjedze nimaju politiski thakter, tajke znamjeschka wudawaju a z teho sa policiju wosebje wukazowanske wobcźežnosće nastawachu.

Njeporadźeny nadpad na awstriskeho znutŕkowneho ministra

Podrobnosće wo planje někotrych zhubjatkow domowinskeje wobory na ztkńowanje awstriskeho znutskowneho ministra Winklera dopokazuja, so je wo zyle tkmany pokus schło. Nadpadnik Urkep je pinczak w jenym schtyrizthadrasatym hotelu był, hdyž su jeho dla njerednosće w službje a njehańbiśiwego počinjenja puschili. Jeho su hižo wjazy króć thożiłali. Urkep je so pinczaku drasta wobleh, so by njenadpadnje do hotela pschišchoł, hdyž minister bydlesche. Wjazy króć je so wrótnika a ministrowego schofera wopraschał, hdyž je minister. Tjo pschihaźnizy su sobu zhły plan póndźelu w hospodźe domowinskeje wobory sa dźełonjemjerjow pschemyślili. Wschitzy tjo zajeźi k hontwjeńskemu klubej domowinskeje wobory pschiślušchachu, kotrejž pschesydźa je jedyn advokat w schtyrtim Hradźu.

*

Smutskowny minister Winkler je w „Somn- und Montagszeitung" zdźěli, so hižo dźeschi cźasy listy dostawa, w kotrychž jemu se žmjerzu hroža najšerje ludźo, kotliž to po wyschschim kajanju cźinja. Jich wjednikam wotmołwja, jo so njeda satrasćejsć. Wón ma twjerdy hurši nop a budźe so prawo demokratije w Awstriskej wojowacź.

Nowiny „Morgen" k tomu pschispomninaju, so nazionalna rada w klížschim cźasu sakoń wida, po kotrymž so wschźm formazijam, kiwizowym kaž prawizowym, brońe zebjeru. Totalne sakonjowe postajenja njedobžahaju, so by so lud směrował. Hižo w klížschim cźasu so naprawy nałoża, po kotrychž so stat jako jenički měrjeźel mozowych sprědkow z tójdebo mozowebo wolina politiskich stronow wuzwobodźi. Sakoń dyrbi so jenak do wschźch stron z rasnosću pschewjesć.

List Oty Habsburga na tirolske město

Město Anpaŕ w Tirolskej je młodeho Otu Habsburga, stajcheho hyna pożledneho awstriskeho khejzora Korle, za cźežnoho měschcźana pomjenowało, to bychu jenn, kaž hdyž tamnischi gmejnšy sastupjerjo myślachu, nawrót do Awstriskeje zmóžnili. „Tiroler Anzeiger" je nětko list młodeho Habsburga na měschcźanostu wosrjewił. S tymle njewschědnje pschećelnym pśimom młody Habsburg prěni króć na zjawnosć stupi. Dopiš so z poćeźecźowanjom sapoczina: „Luby starosta!" a praji, so je so z wopokaznom lubosće a žwěrnosće srudoba wuhnanstwa rosšěrnika. Po žiwjenju w Bohu wotpoćežowazym khejzorskim nauje je horzu lubosć k wótcźinje a jeho wutrobne swjatki k Tirolskej naminjeł. Tirolska so z pravom jako kraj žwěrnosće wobhladuje. S hordosću so cźežeju Anpaŕscy měšćenjan mjenuje, ale do tejle pychi so też bolosć měscha, so njemóže psched Anpaŕke wobydlerstwo stupiś, jo by so jemu podźakował. Swjatk pak so njepschetorhnje. Ota swój wobraz z podpišnom měšćanskej pišarni w Anpaŕu dari.

Starhembergowe tajnostne warnowanje

Pschi shromadźenju wjednikow hornjoawstrijskeje domowinskeje wobory we Welsu je swjatkowy wjednik knjez Starhemberg rjekł: Jeli so so hospodarske žadanja domowinskeje wobory w parlamenće njewobsamknu, dyrbimy sjawnje pokasaś, so ludowa wjetschina sadyj nad nas śeli, a **to ma so z protestowańskej demonstraziju a wulkim ludowym sestupanjom** stacź. Njedawny so wot teho z njerozstawnym waschnjom wothłosowacź, a jeli so dyrbja nam wobarowacź, potom dyrbi so rewolucija sapoczeć. Pódsenym po pućach, na kotrychž nam statna wobkrońena móz njemóže napschećiwo stupiś. Wjeskowładnji a wobrońenjo dyrbimy wusmpiłi, hdy by republikanski schittaw sajał na nětkajke waschnje nam napschećiwo stupił.

Wukrajinske prašenje w Pólskej

Warschawske knjezerstwowe nowiny „Gazeta Polska" z 13. januara w nastawku „Wójna pschećiwo wótrinkam" powěsće z „Gazety Warschawskeje" wo tajnym pólsko-ukrajinskim jednanju wobsahuje. „Gazeta Warschawska" pjeza systematizyje [illegible] wojich słow wori. „Knjezerjowe strony wot [illegible] njeschinu tentu prawnosć k statej a jeho sajimar[illegible]a a za to wjeźm politikm stazanam swobodu dźe[illegible]wiśa, kaž też sakitanje pschećiwo bjeskrupulnym [illegible] „wopačnych nazionalistow", kiž, kaž je tonu pschi njedawnych antisemitiskich njemirach było.

Lwowske „Słowo Polskie" je 14. januara wo powěsćach „Gazety Warschawskeje" a wo wulkich pschijwolenjach, kotrej maja ko Wukrajinzam cźinić, praji, so tu hole nuwmjetkki.

Pilsudskemu sławu přiwołaja

Sobotu je so w Katowicach w pólskej hornjej Schlesinskej thromadźizna hornikow a hětowych dźěłaćerjow wotmikła, w kotrejž je so pschećiwo tychpowědźenemu šnijenju mjdow wo 20 procentow protestowało a so knjezerstwowe sakrocźenje žadało. Pilsudskemu sławu pschiwołaja, shromadźizna słónczichu.

Wobstejnosće w Bołharskej

Bołharski ministerski pschedsydźa Muschanow je psched nowinarjemi na sadźwěrne wobstejnosće bołharskich statnych finanzow pokasał. Muschanow je praji, so w Narodnej banzy wukrajne pjenjezy (dewizy) wotešeraju, a so je bołharski wunes pod wliwom powschitkowneje hospodarskeje nuzy jara pocźežny. Hdźiwosć wunosinych tworow je so jara snižiła, a zaso hospodarske położenje Bołharskeje je hubjene. Bołharskej pak so możnosće zanjesłuchu, so by swoje pjenjezne winowatosće we wukraju dopjelnila. Wotpósłanzy bołharskeje knjezerstwa w finanzym wubjerku Swjatka Ludowa a na reparazijskej konferenzy w Lausannu bołharske wobstejnosće z najwjetschej prawnosće a cźežnosću wobšěrkła. Bołharska ludowa wot Swjatka Ludowe podpjeru žadaš. S cźežo budźe tale podpjera wobstejeź, je połnjišcho jhoni. Bołharska njeje so hač dotal ani jenemu saplaćenju dołha we wukraju japowědźiła. Bołharska je pschez cźežna saplaćerka była. Dla pschicźinow, kotrež wot Bołharskeje njejźe wotwišne, je něšto k Swjatkej Ludowe wobroćeli, so by jej pomhał.

Parlament w Beogradze so wotewrił

W shromadnym senatowym a skupschtinskim pohedźenju je póndźelu dopołnja kral Alexander juhosłowjanski parlament z trónskej rěcźu wotewrił. Skupschtinske twarjenje a městnosće běchu swjedźeńcźy wupyschene. Wot kralowskeho broda hač k skupschtinje běchu so wojacy sestupali. W diplomatiskej łožy běchu diplomatiju sastupjerjo wukrajnych statow shromadźeni. Se sahorjenjom so powitawschi kral rěcź cźitasche, kotraž bo też z radiom pschenjesche.

W trónskej rěcźi so najprjódy na to pokasa, so je je po dwanaceje lětstokow dźělenym rozwiću juhosłowjanskich spłahow juhosłowjanski lud do jeneho stata sjednoćił,

hdyž bě nad wschitkimi njepschećelemi dobył. Dźełenje sylahow njemóžesche žo ſ wustawu lěta 1922 wotstronić, a rozšahlosći politiskich stronow a swady narodnu a statnu jenosć wohrožachu. Wo tute jenosći pak žo njechodźi wikowacź, ale wona dyrbi nade wschěmi wobsteźitymi sajimami stejećź.

Tohodla je kral ſe swojim wobſamknjenjom ſe 6. januara 1929 swojeje winowatosće wódowny pſched ſtawiſnami a ludom, tomule njeporjadnej kónc činił. Tehdy wutworjene kujeźeſtwo je ſwój nadawk dopiſnilo, kotryž ſ teho wobſtejesche, ſo rozšahlosće a hidy wotſtroni.

Wobej ſaſtupjerjej wje žo w czaſu hoſpodarſkeje kriſy ſeźdźetej, a matej tohodla czeſći nadawk dokonjeć. W ſwonkownej politiky chce Jugoſłowjanſka też w pſchichodźe měr a porjad podpjerać a je w tejle politiky internazionalneje ſolidarnosće ſe ſwojimi ſojuſkarjemi a pſchećelemi ſtena. Jugoſłowjanſka je ſe wſchitkimi ſuſodami w najlepſchej pſcheſjenoſći a budźe ſtajnje internazionalnemu ſhromadźenju dźěłu ſtužić.

Pſchi wotbronjazej konferenzy je Jugoſłowjanſka ſwólniwa, wſchě woporu pſchinjeſe, kotrejž žo ſ bjeſtrachom kraja ſnjeſu. Cžakanje na reparazije je Jugoſłowjanſku do cžeſkeho położenja pſchinjeſło. Njemóžne je, ſo Jugoſłowjanſka na jenej ſtronje wójniſke cżeje njeſe, a ſo žo jej na druhej ſtronje ſrědki bjeru, kotrejž ju ſa wurunanje ſchkodow, ſ wójnu nacžinjenych, muſne. Tole ſtejiſchcžo budźe Jugoſłowjanſka w praſchenju reparazijow ſaſtupowacź.

Indiscy wjercholo za jendźelsku politiku

Někotſi indiſcy wjercholo ſu indiſkemu městokralej list pózłali, w kotrymž žo jeho politika jako dobra ſpóſnawa a žo jemu pomoz a podpjera lubi.

Saſo ſo japanſke bomby pola Charbina mjetake.

Po ruſkej powěſći ſ Charbina ſu njedźelu japanſke lětadła na město Fulchu, něhdźe 100 kilometrow wot Charbina leżaze, bomby mjetake. S nimi je ſo wjele ludźi moriło abo ſo ſranilo.

Diplomatiske styki mjez Chinu a Japanskej so pleća přetorhnu

Po ruſkej kujeźeſtwowej powěſći je Schanghaja ſo wocžakuje, ſo ſo najſterje póndźelu ako wutoru wojſenj, ſo je ſo diplomatiſki wobſtud mjez Japanſkej a Chinu ſaſtajił. Chineſke kujeźeſtwo budźe Sjednoczene ſtaty pokrózowe Ameriki proſyć, ſo by ſchćitanje chineſkich ſajimow w Japanſkej pſchewſało.

Nadrózne wojowanje w Bilbao

Schtyrjo mortwi — ſydom ſranjenych.

Po demonſtrazijach baſkiſkich tradizionaliſtow (monarchiſtow) je njedźelu w Bilbao k nałuſnoſćam doſchło. Na dróſy tradizionaliſtoju a republikanſkich do ſo ſtrašnych, pſchi cžimž ſo cžeſeſche. **Schtyrjo młodźi ludźo buchu morjeni,** ſydom wožobom, mjes nimi jedyn żandarm, bu ſranjenych. Ludowa cžrjóda ſpyta, ſo do twarjenja Karliſtowſkich dobyć. Kommunliſtojo mjes tym, internazionalu ſpěwajo, po městowych dróhach cžahachu. Polizija je wjele wožow ſajała. Wječor cžrjóda ludźi ſo do jeneho klóſchtra dobyła a jón ſapaliła. K tomu běchu ſo ſ benzinom ſaſtarali. S klóſchtra pak ſo 13 abo 14 króć wutſeli. S tym ſo cžrjóda wottraſchi a cžeſny.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 19. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 759, hygrometer 0, thermometer we dwoj +7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 761, hygrometer —1, thermometer w nozy +3. Malo ſo pſcheměnjaze ros wjedra. Schtlenza je date na rjane poſtupowała a pokaſuje někto na wobſtajne wjedry. To je nam ſe ſnamjenjom, ſo ſu ſo wyſchiny nad ruſkiſej, pſchedźelej a ſołonſkej Europu hi-

15 ſtopnjow zymy na bitwiſcach w Mandźuskej.
Na fronće w połodnjeſej Mandźuskej wotměwaju ſo wojowanja mjez japanſkimi a chineſkimi wojakami nětko při krutej zymje. Zwoprědka běchu chineſcy wojacy jenož w ćeńkich jakach k wojowanju wuchahnyli, nětko pak ſu runje jako Japanscy z podšitymi mantlemi a kožuchowymi čapkami wuhotowani. Na wobrazu widźimy wotdźělenje chineſkich pěſkow w jich nowym zymſkim wuhotowanju na fronće we Mandźuskej.

ſchće bóſe ſepſyſnike. S wjeczora wſchak je pſchikhod ſyſnje, dałeko k połonju ſahoże nižiny ſpóſnaſ. Wjedrje nje mińja, ſo tuchwilu naſche wjedro hiſchće njewohrožuje. S atlantiſkeho oceana duja daſe pſchećerće wětry a ſuja

cźakuje wschitkich. Kedźbujeze na dowěrnikow. Potajim, njedźelu sa tydźeń.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Hłowna shromadźizna.) Kedźbliwych podpěrace towaršstwo wotmě njedźelu swoju lětnu hłownu shromadźiznu s bohatym wopytom swotich sapisanych sobustawow. Pschedsydża knjez Hoker wotewri shromadźiznu a postrowi wosobite knjesa Domaschku jako cźestnego sobustawa. K cźesći 5 semrětych sobustawow so shromadźizna s městnym spěwu. Lětna rozprawa, kiž pokaza wobschěrny rosplah towaršstwowego źiwjenja, so pschija. Rosprawa pokładuje je w rjadźe, so so wolěź wotkazanik. Pschi wólbach so k. Krawsa jako namjetnik pschihłady a knjes Mattern jako namětnik pozładnika sasó wolěsche. Dale knjez Ziegenbalg jako sastupnik swjasowarja swonu wokachu. Druhe wólby pschinjesechu pschenjenje do dowěrnika za Wulku Dubrawu. Wicho druhe wosta pschi starym. Prěni raz po dołhej pschestawce bu hodowny swjedźeń sa dźesć pschewjedźe. Zadatcźe sy bu wuzwolene we 250 hr. Pschesydstwo so schwali, kiž je kontrakt dźela tomu sriadowało. Shromadźiznu tak wostawichu, kaž we l. 1931. Pschinoschk w staroj wuschorjesći wostanje. S tym so wěsty fond sbjerźi. Pohrjebny schkit wostanje. Pohrjebny schkit wostanje. Towaršch Korla Schołta so ja 25 lětne sobustawstwo wobźe poczesći. Swjatkowe praschnje so ke pschemu rozsyła a wuwěsy so dale poda. Shromadźiznu so słónczi je zwonow: „Mějach towaršcha“. — Hospodarske pschiběźny sinjemóžnichu napowmjenan sabawu konsčkow. Sa to so někotrym na pschichódnu spuschcźa. W lutym wuli je 82 sobustawow sapisanych. Wusche toho so 11 wudowow do towaršstwa licźi.

Z **Radworja.** Zaněděny pjatk swjećeše tu knjez wumjenkar Delan (na aleji) swoje 75. narodniny. Knjez Delan je tu znata wosoba. Zastawaše tola někotre lěta cestne zastojnstwo, wosebje běše wjele lět z dawkizběrarjom našeje gmejny. Jubilar pak je też wjele njezboża we swojim źiwjenju mět. Njech jemu Bóh prawje měrny wječor źiwjenja spožći!

S **Barta.** (Wojerske towaršstwo.) Sanděmu njedźelu wotmě tudomne wojerske towaršstwo swoju lětusku generalnu shromadźiznu w swojej schadźowarni. Dnjowy porjad wopschijesche wotliczenje, nowowólby a wschelcźinny. Naměstny pschedsydża nawjedowasche shromadźiznu. Wotliczenje so pschedpołoži a ja prawo spójna. Wotkadnik so wuzwolowźi. Nowowolesche so ja pschedsydu towaršch Neumann, kiž běsche swoje sastojnstwo nakhwilne naměstnemu pschedsydże pschewostajił. Sa dowěrnika ja Rakojdy wolesche so na mjsto semrětego towaršcha Barthscha towaršch wjeźurjanosta Lorenz. Towaršstwo swjeźi lětsa 50 létny jubilej. Wuswoli so wubjerk, kiž ma należnosć wobdźělać. Wotmyšleny je 26. junija. Na shromadźiznje měješe źiwerny slowo towaršch Winkler jadrinu rěcź, kotraž jemu bohaty pschiklesk wunjese. Pschi darmotnym pinje swostachu sobustawy hišće w dobrej towaršchnosći.

S **Mateczu.** (Woheń.) We wieźnym dźelu Wodowej twudnyri njedźelu popołdnju wokoło 5 hodź. woheń w tótni hoisećeńzarja Haristeina. Wohnja so bórzy dohladachu. Telesontiźy na pomoz zawołana wjesna a Wósporska wotkjowa wobora mózćichej wuhoń bórzy faleć. Wšesche tež pschitkhwatale hykawa i kschischowa. Ta pak nietrjebasche hakle japschimnyć. Nastata schkoda je znadna. Maju sa to, so je woheń se sasapnjenjom mlitny nastał.

S **Nojerźiz.** (94. narodniny.) Wczera źiwećeschе wunmjenkar Korla Felfa w Truńzach swoje 94. narodniny. Wón narodźi so 18. januara 1838 w Truńzach a je wot lońschego, jako 95 létny wójnski veteran Muź we Schpitalkach wumrje, najstarschi sobustaw a wójnski veteran w naschej wosadze. Je w swojim dołhim źiwjenju dałoko po świećе wokoło pschischoł, hamo hacź k Baltiskemu morju, kaž to rad powjeda. W domińje běsche potom hacź do swojich 80. lět i zynkwinskim wótzom.

S **Lubija.** (Njeszboże i automobilom.) W nozy k njedźeli wokoło 2 hodź. srasy automobil sa schtyri wosoby tudomnego wobsedźerja do schtoma. Njeszboże sta so na Wukowskej hatnej drohi hnydom sa železnischim mostom pschi wuńdźe i města. Wós běsche z 6 wozobami wobsydźeny, a srasy i wotmachom do schtoma. Wón so tak kl. wobschkodźi, so dyrbjachu jón wotwjesć. S kajkeje pschicźiny je so njeszboże stało, hischće njeje znajmjene. Ti wosoby so srěźachu a wobwdrěchu. Jako běchu sranjenych we měschczańskej khorownji swobalesli, mózachu so do swojich bydlenjow podać.

Z **Khróšcźe.** Naše towaršstwo „młodźencow“ wotmě zaněděnu njedźelu pola Wjenkec swoju hłownu shromadźiznu. Proses knjez kaplan Młónk powita nahladnu liczbu sobustawow. Potom scźehowachu rozprawy wo dźełowosći a financach towaršstwa w zańdźenym lěće. Debatowaše so też wo poslednim hraću: „Swórta kaznja“, kiž je na wšitkich pripośuchariow hłuboki zaćišć činiło. Hłowne róle běchu w najlepšich rukach. Wosebje ma so tu wuzběhnyć knjeżnu Knjeńcec jako mać, kiž namaka we wšitkich situacźiach přihódne wohlicźo. Předsyda, k. Méréink wupraji hrajerkam a hrajerjam wutrobny dźak, wosobje pak režiseram. Tow. „młodźencow“ chce tutu khutnu, powučacu hru hišće jónu w Panećicach prewjesć. Njech potom stari a młodźi přindu, sebi ju wobhladać. Nawuknyć móża wjele z njeje. A to je hłowna wěc. Scźehowace wólby ujepřinjesechu wjele přemóc-njenja. Předsyda wosta Jurij Méréink, jeho zastupnik br. Jakub Scźka z Hatow. Dopisować budźetaj Jan Ska'a a Pawoł Rjelka a to nadźijomnje prawje wjele, też do „Nowin“. Pokładnik wosta Jurij Wawrik, zastupnik Jan Cyž. Też khorhojnik swoje zastojnstwo zdźerži, je to Pawoł Lěsnar z Hórkow. Tak je po hłownej zhromadźiznje. Njech so sobustawy dale tak pilnje na měsačnych zhromadźiznach zeńdu kaž dotal, potom njehrozy strach, zo mohło tu Serbstwo ani wróska zhubić.

S **Wujerez.** (Sasó puschcźeny.) W nozy wot wutory k srjedźe jaja tudomna policija wěsche B. s Wulkich Sčorow, kiž běsche krjuze podkładny, so je nóżne pazuchstwo w cźěsnikach im wobstodźe na zwrjowinej drohi jimcźił. B. ju někto sasó puschcźił, dokelž steji pod schtichom § 51. —

S **Rychwałda.** (Sawrjeny mósł.) Mósł psches Běły Schyp pola Samotstwo se dodźerjany a ma so jeanorjedźeć. Tohodla so hacź na dalsche zawrjeće. Wobkhad poćahuje so na Publik.

Jutře swjeći so Płaći kwas w Budyskej Krónje

Haj, to je wopraudźe měrno! Wjeczor 1/28 hodź. jeidu so tam wschitcźi kwaśowarjo, so bychu so wotpołdnili nad nukłotnym darom naschego hudźbneho mischtra Bjarnata Krawca, kiž nam

Serbski sinfoniski konzert

wobradźi. Sydna Budyska wojerska kapala bude pisać. Tola też kapala měšćańskeho dźiwadła. Serbja, njestrowidźeze tutu zyle wosebitu a nowu posticźenku serbskeje hudźby! Pschihódźe wschitcźi na Płaći kwaś, kiž je dźiwom léta dołho dźeń setkanja Serbow w Budyschinje. Po wotschewjenym sinfoniskim konzerta budźe rejka sa płóschne nóžki. Tuž mehladajeze kasanja, pschetož też naš wjedrawustojny staja na jutrischu srjedu rjane wjedro a sa schtwórtk cźichu, tuchu nóžku!

*

Wozjedźe auta i konzerta domoj! Po potrjebje pojedu auta na Kamjenskej cźarje, na Rakeczanskej cźarje a na směr Porschizy atd. Schtóż chce z autom domoj jěcź, zdech po hudomi psched konzertom japiša do liscźiny pschi konzertnej pokładni wulećanej!

Z gmejnskeho źiwjenja

S **Drujzy.** Prěnje lětuske sjomne posedźenje gmejnskich zastupnikow budźe pschichodny schtwórtk wjecźor w 7 hodź. w tudomnym Ryčerjez hojcźenzu.

Z **Kulowa.** Sejedu běše lětuse prěnje posedźenje měšćanskich zastupnikow. Starosmy předsyda Hendrich Schömmel jo nawjedowasche. Loni tworjachu 3 měšćansey a 1 sociałdemokratiski zastupnik předsydstwo. Dotalneho měšćanskeho předstejerja skótneho wikowarja Něsporka z 11 hłosami zaso wolachu. Přichodni su wšitcy z 10 hłosami woleni. Za naměstneho předstejerja wolachu kowaŕskeho mištra Pětra Welsa. Ze zapisowarjom bu wobsedźer piwarnje Kircher. Za jeho naměstnika wolachu murjerja Emila Pičmana. Wšitcy tśo přisłušeja měšćanskej stronje. — Wobzamkny so, zo so płaćizna za kilowatt-hodźinu swěćeńskeje miliny wot 40 na 30 pj. wot jan. zniži.

Z Łužicy

* S **Korjymja.** (Na sranjenje wumrjel.) 6. januara rano swadźichu so wobydlerjo jenoho tudomneho doma. Bu tak ćěł, so so jedyn na druhim pschepschimnuchu. Pschi tym wotewidźe wójnski cźeńkostranjeny Maks Boat s cźeńkej ranu na hłowje. Boat je nětko w nozy k póndźeli wumrjel. Policija jeho cźeło sebra.

* S **Wopakeje.** (Sśebi źiwjenje wsał.) Tudomny 66 létny rentnar Mórij Herbrig je dobrowólnje do gmejnje cźeł schoł. Jeho mandźelska namaka jeho w bydlenju wobwěsenjeneho. Stary muž cźerpjesche na cźeźke mušle.

* S **Wuhanczu** pola Žitawy. (Samomordarstwo.) Pjatk je wobsedźer hojcźenza „K jeleńcej“, Pawoł Tomiczek w Maxdorfu, dobrowólnje do gmejnje schoł. Jeho swójbni jeho wobwěsenjeneho namakachu. Tomiczek běsche 45 lět stary a je dla hospodarskich wobcźežnosćow gmejnej pytał.

* Se **Shorjelza.** (W jasiwje so wobwěsyłł.) Shorjelski tawnišći žurb běsche invalida Pawoła Schaala z Wětkeje Wody dla kwaśowneje hanby na swojej 17 létnej dźowcy ke khłostańi zažudźił. Ssobotu dyrbjesche być powołańske jednanje. Tola Schaal so pjatk w swojej jasiwowej komoru wobwěsyłł.

Swi. Bosćan,

zakitał pśeciwo złym khorosćam.

(Łubj. swj. dźeń: 20. jan.)

Před 300 lětami (1632) zakhadźeše we Łužicy strašny mór, kiž sobi wjele tysac źiwjenjow žadaše, wosebje wokoło Kulowa. 1680 knjeźoše ta sama khorosć wokoło Kamjenca. W swojej nuzy prošachu khrośćenjo wo pomoc a modlachu so nutrnje swj. Bosćanej. Jeho postawu stajichu na wšelake městna, natwarichu jemu k cźesći woltarje, zjednoćichu so we pobožnych bratrstwach, kiž hišće dźensa wobsteja.

Poswjećichu so zwony. W Khrośćecach nosy 3. zwón jeho mjeno.

„Bosćano swjaty, wosadu skitaj,
Khorosćam, nuzy dowoharaj.
Do bratrstwa swojoh' wšitkich nas witaj.
Wobarnuj rjany serbski naš kraj.
Bosćano swjaty!

Kholeru, mór a zymicu strašnu
Wot našich swójbow wuwuzamkuj
Lijońcu, krupy suchotu trašnu
Wot honow plódnych łužiskich zduj.
Bosćany swjaty.“

(Z eposa „Khrośćanske zwony“ wot J. Sewćika.)

Hižo tutaj 2 khróńcy nam dopokazatej, kajki wuznam swj. Bosćan za Łužicu ma.

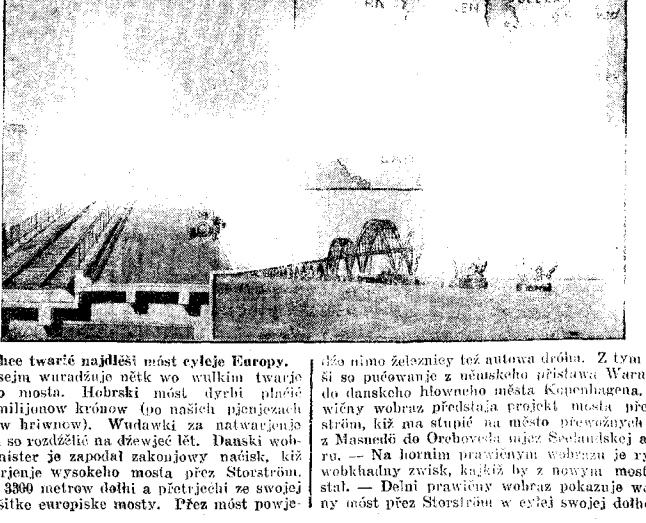
Hdyž w lěće 1700 kaplan Pětr Ławrjenc Dubjeńka z 15 serbskimi krajanami do Roma pućowaše, wobstara wón za Khrośćanske a Kulowske bratrstwo swj. Bosćana wotpuskny list wot hamža Innocenca XII. A w lěće 1782 je hamž Pius VI. Khrośćanske bratrstwo z nowymi wotpuskami wobhnadźił. Sebastawam buchu wšelake wopory napołożene. Wono dyrbjachu mjez sobu w pórje žiwe być; štóž so tola z někim zwadźi abo jeho nabi, měješe khłostanje do bratrskeje pokładnicy płaćić.

We wšelakich našich kat. wosadach je 20. jan. wulki swjaty dźeń. Dźěći nimaju šule. Dźeń prijedy je kruty póstny dźeń, wosebje w Khrośćanskej wosadźe. Na dopołdnišich konćach dźeja sobustawy zhromadźaja k woporej, štož kóždy raz hluboki zaćišć zawostaji.

Hdyž po swětowej wójnje tutón swjaty dźeń za šulu zbožnychu, pócowachu so bórzy zamołwići zastupnicy w šulskich gmejnach pola wyšnosće, za bychu tutón narodny a ważny dźeń też za šulske dźěći swobodny dostali. Jich pócowanje njeběše podarmo. Wulka radość knjeństwo wšudźe, hdyž před nješto lětami ministerstwo to přizwoli. Horcy dźak tuttym horliwym pócowarjam! Jich mjena njeznajemy!

„Bratrstwo, wobkhad, póst, dźeń swjaty,
dźakny wótcow zawdawk daty.“

Tak njech wostawa. Stež nětdy naši wótcowjo cźesćachu a za swjate dźerżachu, to też budź nam swjate. Kóždy lud ważiny sej cźim bóle, cźim přistojniśo wón swojich wulkich synow, kiž su nam dopomałka krońili, cźesći a jim k dopomnjeńu wurjadne swjedźenje wuhotuje.

Danska chce twarić najdlěši mósł cyłeje Europy.

Danski sejm wuradźuje nětk wo wulkim twarje żeleznischeho mosta. Hobrski mósł dyrbi płaćić nětdźe 75 milijonow krónow (po našich pjenjezach 65 milijonow hriwnow). Wudawki za natwarjenje mosta maju so rozdźělić na dźewjeć lět. Danski wobkhadny minister je zapodał zakonjowy načisk, kiž žada natwarjenje wysokeho mosta přez Storström. Mósł budźe 3300 metrow dołhi a přetrjechi ze swojej dołhosću wšitke europiske mosty. Přez mósł powjedźo nimo żeleznicy też autowa dróha. Z tym přikrótši so pućowanje z měnskeho přistawa Warnemündy do danskeho hłowneho města Kopenhagena. — Lěwicny wobraz předstaja projekt mosta přez Storström, kiž ma stupić na město přewožnych łódźow z Masnedö do Orebovela mjez Seelandskej a Falsteru. — Na hornim prawicnym wobrazu je rysowany wobkhadny zwisk, kajkiž by z nowym mostom nastał. — Delni prawiny wobraz pokazuje wotmyslony mósł přez Storsström w cyłej swojej dołhosći.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Bjškowic. (Stóne wiki.) Wječera póndźelu běchu w Bjškowjach hóńtne wiki. Na nje běchu wjele skotu pśichnuli. Na pśicharń běšče 105 krowow a jałowjow, 180 prosatow, 34 běrałow a 29 koni. Krowy a jałowje płaśachu 300—400 hrywnow, prosata 8—16 hrywnow, běrołki 20—50 hrywnow a konje 300 hač 800 hrywnow.

* S Ruchbacha we Bogtlandskej. (Schtyrjo pjeni dźěłaśerjo naddźěłachu kórcźmu.) W nozy k sobotu we 2 hodź. pśichińdźechu schtyrjo pjeni dźěłaśerjo do kórcźmy pola Geiza a pjej pówo žadachu. Kórcźmar pak jim toke sapowě, dokelž tak hižo sturjeni běchu. Potom žo woni z druhimi hosćemi wadźachu. Stónc̆nje ludźo jich won smjetachu a durje zamknychu. S tym žo wopitsy tak rozhorjachu, ze žo z dolhimi łatami wobronichu a kórcźmu naddźěłachu. Rozpaczichu duru a žo ruowa do kórcźmy zadowdychu. Kórcźmar dźiwiše jich wottraschicej a twardła do powětra wuńdźe. Wopitsy pak ho pśeco to ani mylicej njedachu, ale dale kórcźmarja a hosći wobeźeżowachu, tak ze kórcźmar stónc̆nje dwójcy do nich tśeli a dweju ze skherjedźakow cźeźko zranì. Dyrbjachu jeju do khorownje dowjesć.

* S Pśawna. (Samomordańtwo fabrikanta.) Sobotu popołdnju je tu 50 létny fabrikski wobsedźeć August Nitschka słužiłt samomordańtwo. Skedź i mosta dese a bé hyšom morwy. Pśicinjina skutka njeje znata. Nitschka bé wjeselny a cźiły cźłowjek.

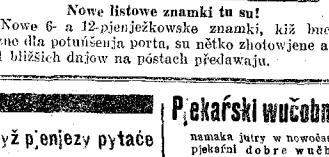
— **Wutłady na wjedro sa jutśišchu hrjedu:** Wostanje dale rjane a mile wjedro.

* **59létnu gmudowjenu hosćenzarku Adolfinu Binzingowu w Kamnje w Mecklenburgskej žu póndźelu dopołdnja w jejnym wobydlenju skonzowanu a wurubjenu namakali. Mordarja hischcże njesnaja.**

* **W Allgäuskich Alpach w Bayerskej žu cźopłe wětry wurjadnu cźopłotu pśichinjesłe. W nozy thermometer 12 stopnjow a wo dnju na 15 stopnjow po Celsiju pokasuje. W dołach je śnih do cźista rostał. W zahrodach kuźaze kwětli leśeja. Na horach śnih taje, z cźimž strach lawinow naslawa.**

* **Pola St. Justa w Franzowskej je žo żelesnišći cźah hworźił. S rosbitych wosow žu 13 morwych wucźahli.**

* **Horca zołtma w Nowyorku. Do rańšich Sjednoc̆enych statow je nadobo nałeco sacźahło. W Newyorkskich sjawnych parkach zołte butrowe kwětli leśeja. Mórski wětr cźopłotu z tropiskeje Wjeczorneje Zndiskeje do połnocnjeje Ameriki duje. Won je nat-zopliske januarske wjedro pśichinjesł, kotrez wjedrarišći wułtawy wot zwjesoho wobstaca hischcże njeje zapisał. Temperatury žu na khłódnych Newyorkskich dróhach na 20 stopnjow po Celsiju stupike. Baltimore a Washington žo wopraudzje leźnikh temperaturow zwjeselatej — hač do 25 stopnjow w leźnje měrjenych. We wjeczornych statach pak kruta zyma knježi. Cźopły móśli wětr njeje mokt śnihi rostacj, kotrez oranzowe plantaze „Słónc̆nitneje Kalifornistkeje“ pśichrywaju.**

Nowe listowe znamki tu su!

Nowe 6- a 12-pjenježkowske znamki, kiž buchu nuzne dla potuńšenja porta, su nětko zhotowjene a so wot bliźišich dnjow na póstach předawaju.

Swojbne powesće

Sem rěli: Jurij Haubitz, zlowny sekretar na wotp. w Budyšinje, 56 lět; khowanje budźe schtwórtk pop. w 1 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — Madlena Hartmannowa rodź. Hanczej w Mokym Wjelkowje, 58 lět; khowanje budźe jutśe jrjedu pop. w 3 hodź. — Augusta Swob. Pśišchynna rodź. Stápjez w Kamjenzu, 77 lět; khowanje budźe jutśe jrjedu pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu na Kłagerniśej dróze. — Maks Pese, pchekupz w Wětej Wodźe, 64 lět; khowanje je dźenża wutoru.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 19. wulk. rózka 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,203	100 pólsk złotych	46,90
1 jendźelski punt	14,60	100 čěkosl. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,12	100 franc. frankow	16,54

Na jowkrajnych burjach žu so kursy rentowych a dołhich licźinow lěc̆ dale skrucźowale, hyrnjeź niz tak wichorojto kaž prjedź dny tuteho měsaca. S napjatoscu sylachu hdyž wschón dwěr na konferency w Lausanje w Schwójzarskej. Tuta so najskerje 25. t. m. kónc̆e, so by wo wójnskich dołhach a ich wotrachowanjach jednała. Snadne so pozdaśim na onju naschedu herbstwo pśicinjesłe hwasa. Nadźijomnje nam ptacźki nješto pśichijomneho wobzwěda, hdyž runjeź tam žanych schtrikźkow stajeć njebudźemy.

Produktowe wikli jewja wěsće skrucźowanje płaćiznow khlěbowego zita. Na Drježdźanskich wikach bu pschenica pomjo pjatkej wo 15 pj. a rožka wo 10 pj. drózsicha. Na Barlinskich wikach postupi pschenica pomjo sobotu wo 10 pj. a rožka wo 5 pj. Jećmjeń a wowsk na woběmaj wikomaj pschi dotalnych płaćiznach wostatschtaj.

Zentnar płaćeschе wječera w Barlinje:

pschenicy 11,30—11,40 hr. (11,20—11,30 hr.), rožki 9,85—9,95 hr. (9,85—9,95 hr.), jećmjenja nasymschego 7,75—8 hr. (7,45—7,70 hr.), nałtšnjego 8—8,50 hr. (7,75—8,25 hr.), wowsa 6,75—7,15 hr. (6.70—7.10 hrywnow),

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

sa měrc: 12,13¾—12,11¼ hr. (12,07½—12,10 hr.),
sa meju: 12,52½—12,45 hr. (12,47½—12,50 hr.),

rožki:

sa měrc: 10,50 hr. (10,47½—10,50 hr.),
sa meju: 10,70 hr. (10,75 hr.),

wowsa:

sa měrc: 7,80 hr. (7,72½—7,73¼ hr.),
sa meju: 8,20 hr. (8,10—8,92½ hr.).

w Drježdźanach:

pschenicy 11,10—11,35 hr. (11,05—11,30 hr.), rožki 10,15—10,40 hr. (10,15—10,20 hr.), jećmjenja nałtšnjego 8,60—9,30 hr. (8,50—9,20 hr.), jećmjenja nasymsk. 8—8,45 hr. (8—8,45 hr.), wowsa 7,10—7,60 hr. (7,10—7,60 hr.).

Wiki rěcnego skotu wječera w Drježdźanach.

Na nje běchu pschewjese howjadowy pśisłuchi. Sswinje a cźelata runje dosahachu. Płaćiznje hyšći běchu hižo wot ranja sjrnjene a w běhu dnja so we wschěch druhich dale zhrabachu. Też za cźelatami so bóše hač tydźenja praschachu. Płaćiznje so na płaćiznu wječera tydźenja poběhowanych. Wo to, ze cźelata wschak njerodźachu. Lubo hubjenstwo we jeno w powjadach. Za nimi so jenoš malo praschachu a hišće je mjenje kupowachu. We wschěch druhich a kaźdoiskich hnmak dosaž nisse płaćiznje dale popuscźowachu. Wosebje běchu płaćiznje bykow snižene. Howjada jasno njerospschedachu.

Butra buźe dróšscha.

Butra budźe najskerje dróšscha. Statne kujerstwo hotuje so zo na wukrajnu butru pawschicej.

Podruźnišći dawk.

S podruźnišćeho dawka (Gansajnsteuer) žu w Sakskej 200 miljonow hrywnow wyšche. Najskerje nałoži so za pschihotowanje starych wulkich wobydlenjow ko wójskim. Wot 1. haprcje t. l. so tutón dawk wo 20 proc. zniži.

Sdudnite powesće:

Pschesahdźowanja:

hrjedu 20. wulkeho rózka 1932:
we Wosterjach w hosćenzu „K hwězdźe“ dop. w 11 hodź.: radio, drašcha, wobsedźachar, schitana maschina, tiawěr, wjelkeje wobje, motorske kolo,

schtwórtk 21. wulkeho rózka 1932:
w Bórku pola Wojerez w Krušej hosćenzu dop. ½10 h.: krowa,
w Nowym Mjescu pola Wojerez w Lohrej hosćenzu pjeti poldnju w 12 hodź.: knihowy kamor.

Kupja i nětkle 3/4 górca lešownjosće, sluschaza Michalej Scholeji, w Hatach pola Worjeez, Hódna 4800 hr. Wopalna poldadnia 4500 hr. Pschedhódnjenje budźe wutoru 15. 2. 1932 dop. ½9 hodź. w Kamjenzu na tunowniśwe.

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

18. januara

185 wol., 564 byk., 398 kruw., 82 jałoje., 783 ćelat., 853 wowc., 2651 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 32—35, 2. 28—31, 3. 23—27, 4. 20—22;
byki: 1. 28—31, 2. 24—27, 3. 18—22;
kruwy: 1. 26—30, 2. 20—24, 3. 14—18, 4. 10—12;
jałowcy: 1. 30—34, 2. 23—29;
ćelata: 2. 38—42, 3. 32—36, 4. 27—30;
wowcy: 1. 38—42, 2. 32—36, 3. 25—30;
swinje: (wažej 300 pt.) 42—44, 2. 41—42, 3. 40—41, 4. 38—39, 5. 35—37, 6. 32—36.

Drježdźanska burza (18 I.)

Pšeńca 75 kg	222 - 27	běrnjace kružki	17,00-17,50
rožka, 74 kg	203-208	pšeńč. wotruby	9,80 10,20
nałtni jećmjeń	172-186	ržane wotruby	10,50 11,50
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńčna muka	43,50 45,50
wows	142-152	ržana muka	32,25 33,00
čerwjeny dźěćel	156-178	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)		hróch	—
suche truh.	6,50 6,70	cokrowe truh.	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo wo tonu abo 1000 kg, wowk 10 cnt.

Płaćizny po złotej hriwnje

	18. 1.	16. 1.		18. 1.	15. 1.
Pšeńca	226-228	224-226	kuny	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	187-189	186-188	woka	16, -19,0	16,0-19,0
jećmjeń, nat.	—	—	modre lupiny	1,0-12,	12,0-12,0
jećmjeń	160-170	155 160	žołte lupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wows	138-148	125-145	seradella	22,0-28,0	22,0-28,0
kukurica	—	—	raps. wosuik	—	—
pšeńč. muka	27,5-31,5	27,5-31,5	lany wosuik	11,9-12,0	11,9-12,0
ržana muka	27,0-29,5	27,0-29,5	such. truhanc	6,50-7,00	6,50
pš. wotruby	9,50-10,0	9,50-10,0	hórnj. kružki	12,1-12,3	12,1-12,3
ržane „	9,50-10,0	9,50-10,0	syno, 50 kg	1,70-1,90	1,70-2,00
raps	—	—	ržana sloma	0,65-0,75	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0 27,5	21,0-27,	pšeńč. „	0,90-,65	0,90-,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,70-0,85
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	ječna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Hdyž pjenjezy pytaće

a hdyž sebi jedyn z našich inserentow za wobstaranje pjenjez wjetše wudawki abo provizije doprózdka žada, prosymy naših cźitarjow, zo bychu tu wotpokazali a nam sobuźdźi jili.

Pytam dźěło w ramiwje

Maks Krautschik
w Radscy čo 8

Meble

a **postrožane twery**
i orula

Handrij Strympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Srym Serbi

Tunje zbytki

(Rester) za mužow a dźěćace kholowy, zymske łupy, kóžda wulkosć 15.— hr. Kalmukowe jaki, walkowane nahajcy a pjaščowe rukajcy poruča

Auguste Wilhelm

klamy při Bulrowych wikach

Pjekarski wučobnik

namaka jutry w nowoźasnej pjekarni dobre wučbne městno

Wujanz pjekarski mištr
w Němskich Paslicach
pola Kamjenca

Kóžki

kóždeje druziny kupu'e po najwyšších płaćiznach a přijima k dźěłanju

Hermann Erdenberger
witkowarnja z kóžkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

K płaćcmu kwasej

poskićamy našim sobustawam cyle wosebje tunjo

cokrowe płaćkla hnězda
cokrowe a sokoladowe
jeja — wšelake pjećwa
wšědnje čerstwe
pjelnjene pampuchi

Tworykupne towarstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

Bily barchent . . . . m 40 pj.

Wóskowany barchent
100 šeroki . . . . m 90 pj.
Copłe košle a khołowy
Łožowe šaty, běłe a pisane
Gardiny, wulki wubj., tunjo
Přikrywy na diwany, blida a sofy

Ida Erler w Budyšinje na rózku
Zwonk. Lawskeje hasy 10

Spóznaju khorosć z rukow mjez oča a z wočow.

W. a hojeńske masaże Honnopathija. — Wothladanje z hojeńskej magnetopathiju,

Melanie Harnisch w Budyšinje na Pósstowym namješ. 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdn.

Pjerjonjepřepušć. a prawy

posleščowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šerokosce runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawobleckowe zbytki

Hilger
na Seminarskej hasy 2

Dźensa a jutře

tuni dźeń rybow

Krewćerstwe mórske ryby (Scheilfi) pt. 36 pj.

GEG-konserwy

Pječene jerje w ½ litrskich tyzach 55 pj.
Pječene jerje w 1 litrskich tyzach 80 pj.

Tworykupne towarstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

Naturska hojeńka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej dróze 6, I

Přijimanje jenoš sobotu wot 9—5 hodź., hewak we Drježdźanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 45467

Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoi nutřkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spinalnych khorosćow, čuwowe a dušne čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Přiloha k čisłu 15

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 19. januara 1932

Swjatočne pokhowanje dr. Scheinera w Prazy

Pjatk 15. wulk. rózka wotmě so w Prazy swjatočne pokhowanje zemrětelho starosty „Słowjanskeho Sokolstwa" a „Českoslowakskeho Sokolstwa" dr. Józefa Scheinera. Hižo dopołdnja so kašé přewjeze do zwučowarnjo Praskeho Sokoła a so tam swjatočnje wustaji. Při katafalku mějachu čestnu straž Sokoljo z nahim rapěrom a wojacy pěšeho połka čo. 28 „Tyrša a Fügnera". Před domom Praskeho Sokoła bě so nahromadźiło wjele tysac ludźi, kiž chcychu widźeć katafalk njeboćičkeho wulkeho wjednika Sokolstwa. Městnosć před katafalkom bě přepjelnjena z wěncami, mjez kotrymiž běše tež wulki wěnc, kiž bě łužisko-serbske Sokołstwo wěnowało.

„Łužisko-Serbski Sokołski Zwjazk" bě na pokhowanje pósłał dweju delegatow a to zwjazkoweho starostu a starostu župy „Lubin". Wonaj dopołdnja wudowje njeboćičkeho wuprajištaj sobuželenje łužisko-serbskeho Sokołstwa.

Popołdnju w 3 hodź. wotmě so pokhowanska swjatočnosć w zwučowarni Praskeho Sokoła. Přitomni běchu nimale wšitcy ministrojo z předsydom knježerstwa Udržalom na čole, dale přede wšěm zastupjerjo słowjanskeho Sokołstwa a bołharskich junakow, zastupjerjo měšćanskeje rady z měšćanostu dr. Baxu, zastupjerjo wójska z načołnikom generalneho stabu generalom Syrowym na čole a druzy. Tež statny president Masaryk bě přitomny na swjatočnosći.

Dujerski khór Praskeho Sokoła swjatočnosć zahaji. Spěwny wotrjad přednjese potom Foersterowy měšany khór „Z wosuda rukow". Poréča městostarosta ČOS dr. Bukovský, po nim pak minister krajneho škita dr. Viškovský, kiž wosebje wuzběhowaše zasłužby njeboćičkeho jako bywšeho generalneho inspektora českosłowakskeho wójska. Za zwjazk „Słowjanskeho Sokołstwa" poréča jeho městonačolnik hrabja Zamoyski, za Prasku sokołsku jednotu, čejiž starosta bě Scheiner był, městostarosta Vl. Müller. Po wotspěwanju statneje hymny wunjesechu Sokoljo kašć ze Sokolownje a położichu jón na kanonowu lafetu, kiž měješe jón přewjesć do krematorija. Njesměrnje dołhe přewodźenje hibaše so wot domu Praskeho Sokoła po hasach ke krematoriju na Olšanskich pohrjebnišćach. Cyle město Praha bjerješe dźěl a wopokaza poslednju česć njeboćičkemu wulkemu wjednikej Sokołstwa. Wšudźe čorne khorhoje žarowachu z domow. Hasy, wokna a durje, hdźež přewodźenje nimo dźěše, běchu połno ćicheho, zrudneho ludu. Kašć bě zawaleny do statneje khorhoje. Přewodźenje dźěše po Žitnej a Sćěpanskej drózy na Wjacslawske naměsto a po Fochowej drózy k naměstu krala Jurja. Na čole přewodźenja jěchachu straźnicy a sokolscy jěcharjo. Sćěhowachu legionarojo w uniformje a Sokołki w civilnej drasće, potom Sokoljo w paradnej drasće. Z wójska wobdźěli so na přewodźenju šwadrona jězdnych, baterija třělbinskeho połka a Praski pěši połk čo. 28 „Tyrša a Fügnera", kiž tworješe pohibliwy kordon. Wěncy nošachu před kašćom wojacy a Sokoljo. Za kašćom dźěchu přiwuzni njeboćičkeho, dale ministrojo, pósłancy, generalojo, zastupnicy Słowjanskeho Sokołstwa, mjez nimi też delegataj našeho serbskeho Sokołstwa a zastupnicy wšelakich druhich organisacijow. Na kóncu přewodźenja dźěchu Prascy Sokoljo. Na naměsće krala Jurja rozpuści so přewodźenje po zwukach statneje hymny a kašć so wotwjeze do krematorija.

Sobotu 16. wulk. rózka popołdnju w 5 hodź. wotměchu so swjatočne posmjertniny w „Pantheonje" Narodneho muzeja. Spěwarske towarstwo Praskich wučerjow je zahaji z komposiciju Foerstera. Prof. Komenskeho university dr. Pražak měješe swjedźensku rěć, w kotrejž rysowaše wuznam dźěła a skutkowanja njeboćičkeho. Zahra so Dvořakowy kwartett As-dur a po nim porča za zwjazk „Słowjanske Sokołstwo" Engelbert Gangl a za bołharske „Junastwo" prof. Watew. Wjerch Dołgorukow rysowaše Scheinera jako přećela ruskeho naroda, general Syrowy wuzběha zasłužby zemrětcho wo češke wójsko. Rěčachu hišće zastupnicy wšelakich druhich organisacijow a w 7 hodź. skóncichu so posmjertniny ze statnej hymnu.

Dźowcy japanskeho kěžora.

Prynccsna Sigekoteru a prynccsna Kazukataka, dźowcy japanskeho kěžora, kotrejž so hišće cyle po starym wašnju dostojneho japanskeho swójbneho žiwjenja wećehnjetej. Domach khodźitej hišće w starych japanskich drastach. Nowošasna europska drasta so tež přeco bóle do Japanskeje ćišći a staru japanske drasty wutłóći.

Létna rozprawa Budyskeju katoskeju farskeju wosadow

Léta 1931 so w Tachantskej wosadźe wukřći 13 (1930: 15) dźěći a to 8 (8) hólcow a 5 (7) holcow, 2 (3) pokhadźetej z měšaneju mandźelstwow a to 1 (2) z kat. nanom, 1 (1) z kat. maćerju; 1 (4) narodźi so njemandźelske; 1 (1) so nuznje wukřći, — (1) so morwe narodźi.

Zwěrowa so 15 (9) porow, mjez nimi běchu 4 (3) pory wot wonkach; w Našeje Lubeje Knjenje 7 (6) měšanych porow, 3 (3) z kat. nawoženju a 4 (3) z kat. njewjestu.

Wumrělo je 10 (10) wosobow, 6 (3) mužskich a 4 (7) žónske, 1 (2) do léta, 1 wot 1—14 lět, 8 (8) dorosćenych. Pokhowani su 10 (10) na tudomnymaj katolskimaj pohrjebnišćomaj.

Swjatych woprawjenjow běše 26 915 (23 095) w tachantskej cyrkwi, 141 (105) w krajnym jastwje, 8 (20) w přepytowanskim jastwje, 80 (62) domawoprawjenjow, docyła 27 144 (23 262) a k tomu — (1878) w jutrownym času. — Na ličnej njedźeli w septembru wopyta 550 (541) wosobow Božu mšu, na ličnej njedźeli w pósće pak 980 (651) wosobow.

*

W farskej wosadźe Našeje Lubeje Knjenje wukřći so léta 1931 50 (1930: 59) dźěći, 21 (31) hólcow, 29 (28) holcow, 13 (11) pokhadźeja z měšanych mandźelstwow, 9 (8) njemandźelskich.

Zwěrowa so 27 (18) porow, mjez nimi běchu přepokazane 3 (2) pory, 12 (14) měšanych porow, 6 (8) z kat. nawoženju a 6 (6) z kat. njewjestu.

Wumrělo je 57 (41) wosobow, 25 (21) mužskich a 32 (20) žónskich.

Swjatych woprawjenjow naličichu w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje 19 637 (14 312), w hólčim domje 5912 (4150), w klóštrje Franciskankow 9910 (6150), we nadšuli 1200 (350), w zastarańi na Židowje 131 (146), w hrodownej kapali w Huscy 1170 (1190), w tachantskej šuli 25 (20), docyła 37 985 (26 318). — Na ličnej njedźeli w septembru wopyta 1350 (1352) wosobow Božu mšu, na ličnej njedźeli w pósće pak 1590 (1512) wosobow.

*

We wobčinaj farskimaj wosadomaj so léta 1931 potajkim wukřći 63 (74) dźěći, 29 (39) hólcow, 34 (35) holcow, 15 (14) z měšanych mandźelstwow a 10 (12) njemandźelskich. Zwěrowa so 42 (37) porow, mjez nimi wot wonkach 7 (5) porow, 19 (20) měšanych mandźelstwow, 9 (11) z katolskim nawoženju, 10 (9) z katolskej njewjestu. Wumrěło je 67 (51) wosobow, 31 (24) mužskeho a 36 (27) žónskeho rodu. Swjatych woprawjenjow běše docyła 65 129 (49 580).

Wohnjowobornistwo

Dobrowólna wohnjowa wobora w Gornym Khołmcu wotmě hyrjcu swoju generalnu schromadźiznu. Přeni wopalny mištr a pschedsyda, ratař M. Unger ju nawjedowaše. Wobsahmkuj, so wobora lětja njewotměje symsłi swjedźenj, ta to pak w nałožeńi falożeńi fawjedźen. Sobustawow pschedsydstwo, kiž po wustawkach wustupichu, so jenoshłósnje sobu wolachu.

Hudźbno-esthetiske (krasnowědne) rozwaženje

jako zawod do sinfoniskeho koncerta 20. I. 32.

(Bjarnat Krawc.)

III.

Kóždy wjetši hudźbny kus wopřija znajmjeńša jedyn předmjet abo thema, kiž so jasnje dźeli do dweju wjetšich dźělow: mjenujemy jeju předsadu a dosadu, kotrejž podobnje kaž prašenje a wotmołwa k sebi słušitej. Hromadźe tworitaj hudźbnu periodu (wobběh.) W spěwje „Z dychom swjatoh' Jana" n. př. je předsady kónc w słowach „lubozna" a dosada hač „krasłowa". „Haj ty — holička" je druhi hudźbny wobběh, tak zo je cyły spěw z dweju wobběhow zestajeny. Wjetše melodije maju hišće wjacy wobběhow. Stož wo spěwje płaći, to tež wo absolutnej hudźbje — mjeńšeho wobjěma. Skoro kóžda serbska reja ma tutu architektoniku. We wjetšej hudźbje namakamy wjacy a wšelakore, znapřećiwne abo podobne themata, zwjazany mjez sobu přez tak mjenowanu mjezysadu. W druhim dźele serb. sinf. koncerta budźa tak organiscy a logiscy zwjazane předmjety poskićene, kóždemu myslacemu posłucharjej derje přistupne. Při tutej składnosći tuž budźe tež njewědomcej zrozumliwe, kak rjenje znapřećiwne předmjety (kontrasty) nic jenož w tym samym kusu skutkuja, ale tež to, zo dyrbja wšelakore kusy cyle hinaši hudźbny raz měć, jeli chcedźa być zajimawe. Tak je tworba „pohrjebane zbožo" cyle jednora, spěwu podobna; na wyššej podlohy so wospjetuje a rosće zrudna melodija, donjež druhi bolostny hłós w moll z wysokich zynkow wospjetujo pada a skóncnje poraženy womjelknje. Podobnje spěwny měrny raz ma „rańša modlitwa młodeje burowki", tworjeny na nastork znateje pěsnje Jakuba Ćišinskeho. „Spodźiwne šerjenje" po trochu rhythmiscy dźiwnej předehru we moll dźiwje wustupuje, hrožo, přiwabjo, wotpokažo — a w druhim wotdźelenju podobneho twara (trio je hudźbny wuraz), kiž pak we napřećiwnym dur steji — lubozne kiwaje, pleńčo, dóniž so njedopomni, zo je po prawom zły duch, kiž jeho wobknježi a tak cyłk z wěstej zasakłosću hrubje kónči. „Domkhowanka" předstaja wjesoły burski lud při złóstnej zabawje; wšelake hudźbne kontrasty rysuja tež we radości wšelaku ludsku powahu. „Bjezstarostny kwasaf" sej njewě žiweje rady a wjerći so njewustajnje kaž wjertawka. Při tym wyska po jednorym takće, zo wšo šćerći. „Wjesoły nawrót", našim Sokołam wěnowany, wobrazuje razny wustup zbožowneje serbskeje młodźiny, połneje strowych idealow.

Wobšěrniše wutwory su składby I. dźěła koncerta. Prěnje čisło ma napis: „Při Lubaće". Ze slěborneje kolebki wuskoći Lubata, mała, słaba hišće, ćiše bórbotajo. Smějkotajo podawa swoju ruku přišwórćacym sotřičkam a khwata z nimi stowaršena wjesele dale přez zelene hona, tu a tam sej kwětku šćipajo. Postrowi ponižnje stary Lubij hordu horu, skaka radostnje a šumjo přez skałojtu „skałtu". Změrnje běži dale do holanskeje zemje, sej při tym pěkne bajki bajo a na ludowy spěw a fifolenje ptačkow posłuchajo, hač skóncnje w dolinje sylnosće dobywajo so stowaři ze swojej staršej sotru (Sprewju), z kotrejž so potom nazdala zhubi. Z krótkimi hudźbnymi motivami (dźělkami) wobrazuja wšelake instrumenty žołmički a jich pluskotanje, šumjenje lěsa, měr serbskich honow, spěw ptačkow atd.

Hinaše zynki zaklinča „Na Mikławšku". Jeho swjatu zemju postrowja swjatočne hłosy dujerjow (započatk). Tu drěmaju pódla mnohich lubych njeboćičkich naši wótcojo, mjez nimi naš M. Hórnik. Jeho miłe, dobroćiwe wobličo, jeho bohata, hłuboka duša nas požohnuju wita: tu wobrazuje druhi hudźbny thema, měrny, khutny, dojimawy. Přez šumjacu Sprewju strowi duch J. A. Smolerja. Rozpadanki stareje cyrkwje na pohrjebnišću dopominaju na wójnu a woheń (torhace, razne zynki) a přez puste wokna zhladuja zrudnje ćmowe mróčele (prěnja hudźbna mysl trochu přeměnjena). Wuhlad na stare „hrodźišćo" horka a do bajkojteho předměsta delka powyši romantiske kuzło droheje městnosće. Swjatočne fanfary wosławja na božemko naš Miklawšk.

Mjez Łupojom a Psowjemi leži „Kaponica", we bajkach dřemacy hórkaty lěs. Šerik wabi k zastupej do podzemskeho haja. Błyšć a bórkot wšudźe Spjacy ryćerjo w dołhich brodach wotuća, koniki rjehotaju, khorhoje so zmahuja, šibale kubołčiki posłužuja zdobrymi klóšćeńkami, lubozne soniny we krasnej pyše hraja a hudźa a wjerća so w spěšnym kole, sama radosć a nadobnosć! Tu žane njewjedro nima přistupa, žadyn błysk nikoho njemori. Přeslapnjeny a wobzboženy wopuščiš tutón raj. We wšelakich instrumentalnych barbach a we wšelakich wobběhach spyta hudźba tute bajkojte žiwjenje ilustrować — klarinetty a flety (tulawy) rysuja swětłosć, fagotty ćemnosć, huslowe melodije zbožownosć. Nadobo so skóncnje wša illusija (błud) rozsypnje.

Milica a Miliduch stej kralowskej dźešći; w nutrnej rozmołwje wobkručitaj sebi swoju horcu lubosć. Ale ćmowe mysle začemnja jeju zbožownosć. Před mjezami steji hrózbny njepřećel. Dže wo žiwjenje a smjerć. Domizna dyrbi być zakitana a njewjesta skitana. Lubosć k ródnej zemi žada najwjetši wopor. Z nadźiju do dobyća so rozžohnujetej. Rjekowe začuća tołmači w tutej hudźbje cello, mysle knježnje derje łahodna oboe, wobej we sebi wotmołwjacych melodjiach, kiž so po wjeselšej mjezysadu tak přewobroći, zo cuni hłós rjek přewozmje, knježna pak mužowy thema.

„Na Hromadniku" zeńdu so pućowarjo z jich wujězdow, zo bychu na swjatu horu čahnyli a tam Bohu woprowali. Rjaduja so k swjatočnemu wobrjadej. Slónčnina jich přewodźa, ale też njewjedro jim hrozy. Posołjo měšnikow su jich wjedničy a we wěstej nadźiji na wusłyšenje swojich prózstow pytaju a namakaju woprawdźe pod Čornobohom swoje wukhowanje. Tute mysle wobrazuje hudźba w raznym přezpołu, kotrehož melodije su lohko přistupne k swojim swjatočnym orchestralnym wodźerjej.

Dźěło za narod

Hłowna zhromadźizna towarstwa „Łužicy" w Hornjej Hórcy

Njedźelu wotmě tudomna wotnožka Domowiny swoju 97. zhromadźiznu, kiž bě jara derje wopytana. Runje tute namjezne towarstwo ma so z mnohimi zadźěwkami a wobźěžnosćemi bědźić, kotrež so Serbam wšudźe tam činja, hdyž wědomnje a swědomiće za swój narod dźěłaja. Pódla teho ma z liwkosću a bjezdźaknosću wšelakich róznych wojować. Njedźiwajo teho pak so rjana črjódka Serbow — daloko přez 80 — k towarstwu dźerži — młodźi a stari, mužscy a žónske. A štož je wosebje zwjeselace: Wulki dźěl młodźiny ma so k narodnemu dźěłu. Mjez tym zo druzy za pryzlacej rozprjerśenosću honja a w njej swoje zbože pytaja, dźe rjana črjódka serbskich młodźencow a knježnow do towarstwa a zahorja so znowa do narodnscho kubła. A tak bě wulka korčmarska jstwa we Hanišec hosćencu hač na poslednje městno wobsadźene.

Zhromadźizna zahaji so z narodnej hymnu a z powitacymi słowami předsydy, knjeza Žura z Mnišonc. Wozjewjeny dźeńskoj porjad so přiwza. K česći zemrěteju sobustawow přitomni postanychu. Z lětneje rozprawy zapisowarja, k. Pjetřki z Hornjeje Hórki, zhonichmy, zo měješe towarstwo w běhu zašeho lěta 8 zhromadźiznow, kotrež 264 sobustawow wopytowaše, w přerězku potajkim na 35. Też wjedźe so kraty zapis na zhromadźiznach so wobdźělacych. Tak ma zapisowar rjany přehlad sobustawow, kotrež so rekrutěruja z Hornjeje Hórki a z wokolnych wsow (z Dźěžnikec, Debsec, Čornych Noslic, Hnašec, Wjelećina a Wostašec). Też k čitanju S. N. so stajnje wabi. W dalšim rozprawješe předsyda wo lětnej dźěławosći. Towarstwo bě so na swjedźenjach w Radworju a Łazu bohače wobdźěliło. Potom poda pokładnik, k. Maks Rjek z Dźěžnikec, rozprawu wo dokhodach a wudawkach na lěto 1931. Finance su w najlěpšim porjedźe, štož pruhowarjej też wobswědčištaj. Posmjertna pokładnja ma 65 sobustawow. Z jeneje strony so při tym nasponni, zo mohłe so přinoški hróšku znižić. Też spěwny wotrjad je dźěłał a z knihownikom ma so wěc dorjadować, zo mohłe so knihi zasy porjadnje wudawać. Předsyda dźakowaše so wšěm za pilnu sobudźěławosć. Při sćěhowacych wólbach (městopředsyda a dowěrnicy) wosta zwjetša wšitko při starym, tak daloko hač běchu někotři dowěrnicy zwólniwi, swoje dotalne zastojnstwo dale zastarać.

Potom rěčeše K. wyšši wučeř Słodeńk wo zašłych a nětčišich poměrach Serbow. Wjedźeše nas krótko přez stawizny serbskeho ludu, kotrymž móhli napismo dać: Serbow bół a běda. Bóle so do nich zaryješ a bóle začuwaš, kak so móenarjo a mócnarstwa tuteho swěta, z kotrymiž nas tak mjenowanny „dónt zjednoćeše", wšě možne srědki nałožowali k wutupjenju serbskeho ludu. Hač do našeho časa. A tola pisaše njedawno „Schlesische Zeitung" (we Wrótsławje, zo maja Serbja najswobodniši mjeńšiski zakoń. Hdyž rěčnik tuto słowo citowaše, chcyše so samo wšěmym ludźom smjeć. Tak so swětowa zjawnosć slepi. Při tutym „najswobodnišim zakonju"(!) mrěja Serbja po tysacach wot jeneho ludličenja, ke druhemu, njedóstawaja serbske dźěći po tysacach žaneje porjadneje wučby w swojej maćerščinje. Kak zbožowni su tola tamne 25 000 Němcow w Estonskej, maja dwaj němškej gymnazijej a cyłu črjódu ryzy němškich ludowych šulow. Při tym dóndźe rěčnik na naše šulske wobstejnosće. Samo na sebi dobre zakonje móža so k škodźe serbskeho ludstwa wuskutkować, kaž so to w šulskich šulach stawa. Tuž so dźiwać njetrjebamy, zo ze Serbami wróćo dźe. Tehodla sej obligatorisku (dyrbjeńsku) serbsku wučbu w Sakskej žadaja, štož su z nimale 12 000 wopismami wobkrućili. Tola njetrjebaja so strachować, zo budźe jim štó k woli. Na serbske žadanja, kak mohło so naše ludstwo wuspěšnje a wěsće zdźeržeć, so njedźiwa.

W sćěhowacej rozmołwje rysowaše jedyn sobustaw wobstejnosće w Hornjo-Hórćanskej šuli. Njejsu jara zwjeselace. Při postajenju karaktera tuteje šule buchu Serbja škodowani. Šula bu jako němska wuwołana, byrnjež tam wulki dźěl serbskich dźěći był. Tajkile njerozumu! Šule měłe rěčnje mješane być. Tak so Serbja škoduja, hdyž so to šulskemu předstejićerstwu a wulkerej přewostaji. Tu měła wyšnosć po rozumnych zasadach postajić. Dobri serbscy wučerjo, kotřiž su po swědomnju swojeho wulkeho nadawka napřeco serbskemu ludstwu sej wědomi, móža tutemu skandaloznemu wotnarodźenju serbskeho luda zadźěwać. Ze šulu steji a padnje naše Serbstwo. To też druhe mjeńšiny wo swojim ludstwje wědźa.

Na kóncu zhromadźizny so prawje bohaty wopyt sinfoniskeho koncerta srjedu w Budyšinje nalěčnje poručeše.

Hodowny wječork Drježdźanskeho „Hromadnika"

Sobotu 9. wulkeho róžka wotmě Drježdźanske towarstwo „Hromadnik" swój hodowny wječork. Měješe pak to być zdobom 101ětne wopomnjeće towarstwa. Kóždolětnje dźě swjeći naš „Hromadnik" hody we wuzkim kruhu swojich sobustawow a přećelow. Też tón raz bě so rjana črjódka zešła k hodownišcy towarstwa. Wabi dźě přeco zaso mnohich přez swoju rjanosć a wšelakosć w poskićenju. Tak zahaji z wjeselom nětčisi předsyda k. dr. Wjaceslawk wječork ze spěwomaj „Rjana Łužica" a „Hory móra". Witaše wšitkich wutrobnje, wosebje zastupjerjow Drježdźanskich towarstwow. Dźakuje so knj. L. Mičkec, kiž je jstwičku tak rjenje po hodownu wudebiła. Swěčki pala so na pyšnych swěčnikach a powdaju nam wo hodownej radości. Připowědaju swětłosć we ćěmnym času hubjeństwa, w kotrymž stejimy. Chcedźa nam zahorjeć wutroby. Darić nam krótke hodźinki wozboženja. A hdyž so dźensa črjódka pod tutym hodownym wotbłyšku zhromadźuje, dopomina so też na wšě časy, kiž je towarstwo w běhu minjenych 10 lět swoje wobstaće přetrało. Je to był čas, w kotrymž je towarstwo spytało narunać zdalenje a zcuzbnjenje maleje črjódki Serbow wot swojeje domizny. Je so prócowało, swojim sobustawam dać kruty rjap narodneho skrućenja we wulkim morju Němcowstwa. Hobrski drje to nadawk, tola jara płódny we swojim wuskutku a nimoměrje ważny, wosebje za młódše sobustawy a přećelow towarstwa. To je był zamĕr a docpěch minjenych dźesać lět. Wšće dopjelni so też přeće wšitkich Hromadnikarjow, zo towarstwo też w přichodźe kroči w nastupjenych stopach. Potom je sej też dobreho wuspěcha wěste.

Knjez wyšši wučeř Zahrodnik, kotrehož jako njespróčeniwo dźěłaćerja w towarstwje znajemy, powěda nam wo hwězdźi Bethlehemskej. Kaž je swěćiła tamnym třom mudrym z raněcha kraja po dołhim puću k Bethlehemej, tak dyrbi też nam swěćić přeco a stajnje, runjeż tež w času bědy a hubjeństwa. Zbožo človjek njenamaka w cuzym, dalokim swěće, ale we swojej duši. Tam ma pytać pokoj a měr. Tam jón też nańdźe. Hody přjedy dyžli hdy hewak. Dušiny měr! To je najlěpši dar hodowneho zboža.

Knjez hudźbny direktor Krawc powě, zo chce też přinošować hodownemu zbožu duše. Skica ji jako hodowny dar w přichodnych dnjach rjany wulki dar swojeje wutrobitosće napřeco serbskemu ludej. Sinfoniski koncert, kiž přichodnu srjedu w Budyšinje słyšimy, dari k hodam swojemu ludej. Mištr Krawc mĕni, zo je to snano poslednje, štož móže nam darić. Knjez dr. Wjaceslawk přeje dir. Krawcej wjele zboža, so nadźijejo, zo to wšsće njebudźe poslednji dar, za to pak najlěpši, kiž mohł wulki syn swojej narodnosći poskićić.

Předsyda towarstwa „Čornobóh", k. Kowař, přeje Hromadnikej ćile žiwjenje a rozkćěw też w druhim lětdźesatku. Stud. Erich Krawc, senijor tow. „Bj. Krawc", přeje sebi dobry poměr, najlěpše zrozumjenje a zhromadne dźěło Hromadnika a Drježdźanskich studowacych też dale w přichodźe. Su dźě Drježdźanscy studenća najwužšo zwjazani z towarstwom Hromadnikom a dźensa w nim tworja kruty zdonk swěrnych Hromadnikarjow. Župan P. Krječmař a Bjedrich Helas, předsyda tow. „Jednota" w Drježdźanach, přejetaj tohorunja wjele zboža.

Słyšimy mištra Krawca na klawěrje. Hraje nam cunjeho, bajkojteho. Wozboženje same, hdyž widźiš a słyšiš jeho při klawěrje. — Mamy samo dalokeho hosća. Knjeżna Elza Krawcec zanjese luborunje: Jako z mojim lubym — Měj ty dobru nóc — Běžał hólčik. Krasne to spěwy, kiž sebi wulcy ważimy. Z kućika hraju serbske taćcje: Naš njehoh dźěd a Hanka budź wjesoła. Skoda, zo jena tačel sylvester tak njezbožownje woswjeći.

Přeńdźechmy zabawnemu dźělej wječorka. Kóždy při tym poskići swoju zortnu žiłku. Rumpodich bě nchdźe zady Hajštrowa wjazmył a tak jeho tón raz njewohladachmy. Ale bě tež bjez njeho zabawy wjele a mnoho! Studenća wšak so za to postarachu. Stud. Pič kharakterizuje „Kački"; smĕje pak žno so na „wulku kołbasu". Katka Krawcec powěda nam wo dźiwnuškim susodźe a mnohich spodźiwnych wćipkach. Studentaj Winař a Rjećka tež swoje nadataj. Jedyn wopisuje wulki žiwjenjobĕh, wšelaki a wichorojty. Hapla a Hantykhryst so přijewitaj. Čitamy „ze serbskich Nowin." Stari powědaju „ze swojich młodych." Při wšem wjele žorta a wjesela. Dobry kofej hižo wonja. Damy so do „mokreho" wosuška. Serbske spěwy zaklinča. Naš mecejn k. Pjewarc, kiž je docyła cyły wječork zmóžnił, so samo też z dobrećelskim darom, wosebje za młódših, postarał. Drje derje wĕdźo, što je na druhi dźeń wšo dobre!

Tak bě so minył rjany hodowny wječork Drježdźanskeho Hromadnika. Spominamy rady na njón. Je nam dał zaso rjane hodźinki a wjesołe wokomiki. Towarstwu pak přejemy dalše wuwiće a ćile žiwjenje!

R. C.

*

Z Drježdźan. Zaśdźenu wutoru wotmě towarstwo „Jednota" swoju hłownu zhromadźiznu. Předsyda k. Bjedrich Helas wotewri zhromadźiznu ze spěwom „Hdźe statok mój?" Spomina na zemrětelho k. p. Bryha. Rysuje w krótkich słowach jeho wuznam k towarstwje samemu je zemrěty přeco měł najlěpšich zwiskow, wopytajo někotružkuli zhromadźiznu a swjedźeńske wječorki. Zhromadźeni k jeho česći postanu. Předsyda přeje do nowcho lěta wšem wjele zboža, cilosć a strowosć a namołwja w now. lěće stać pilnje k swojemu serbsk. towarstwu. Samo z Ženeva běchu strowjenja k nowemu lětu došle, wot sobustawki Hanušec, kiž tam přebywa. Knjez dr. Jakubaš bě přiwlubił přednošk ze swětłowobrazami. Přinjese postrow wot konsist. rady k. fararja Krala, kiž je 1. jutrownika na wutopćink poda. Knjez dr. Jakubaš wjedźe nas do prěnich křesćanskich časow. Rysuje žiwjenje, ćwile a martry prěnich křesćanow. Powěda wo jich swrowcach. Předwjedźe na kóncu někotre krasne Bože domy. W druhim swětłowobrazu předwjedźe nam wo wašnjach a nałožkach po cyłym swěće. Wobaj přednoškaj so z dobrym dźakom přijimaštej. Předsyda rozprawja potom wo dźěle towarstwa. Wopyt w zhromadźiznach je mohł lepši być. Kons. rada Kval a student Ričćka přednošowaštaj jónu wo swojim přebyće zwonka Łužicy. Kaž słyšachmy, tón raz bał „Jednoty" wupadnje. Za to pak wuteru 26. jan. towarstwy wječork z rjanej zabawu wohotujemy. Předsyda dospomina hišće na Krawcowy koncert přichodnu srjedu w Budyšinje a skónča zhromadźiznu z hymnu „Rjana Łužica".

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć". Dla serbskeho koncerta w Budyšinje je přichodna spěwna hodźina štwórtk 21. wulkeho róžka. Dirigent.

Porsćicy. Towarstwo „Swěrа" wotměwa pjatk 22. t. m. wječor we 8 hodź. pola Lindarjec zhromadźiznu. Naš župan k. Krječmař je nam přednošk přilubił. Prošu přiwźdźe wšitcy. Předsyda.

Sokolska župa „Lubin". Njedźelu, 31. januara pož. w 3 hodź. zarjaduje župa na sali „Běłeho Konja" swjatočnosć na wopomnjeće załožerja Sokolstwa dr. Měrosławа Tyrša. Kóždy sobustaw župje přizamknjenych jednotow ma winowatosć, być přitomny. Přeprošujemy też sobustawy bratrowskeje župy „Čišinski." Župny starosta.

Hłowny redaktor a zamodity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc Budyšinje. — Za powěstnik: G. Janak w Budyšinje.

Měšćanske dźiwadło

„Hawajska kwětka"

operета w 3 jednanjach

wot Alfr. Grüwalda, Fr. Löhnera-Beda a E. Földesa.

Hudźba wot Pawoła Abrahama.

Premijera 17. jan. 1932.

„Hawajska kwětka", što pytamy za tutym napismom? Romantiske podeńdźenje. So njemylimy. Puta nas bój wobydlerjow Hawajskeje kupy wo swoje narodne prawa, zakuzluje nas romantika kraja słónca a zajimuja nas wšelake dušine prašenja. Njenadeńdźemy ani wokomika wostudy, ale khutnosć a wjeselosć w prawym sumje. Tak móžemy złożenje teksta tuteje operety zbožownje mjenować. Hudźba přitula so zdźěła starym hudźbnym zasadam, tola we wjetšinje hołduje efektam, kiž nadeńdźemy w hudźbje rewije a filma. Připosłuchać dźerži so stajnje we napjatosći a barbna bohatosć hudźby rysuje skakace přemjenjenja dušinych momentow. Exotiska městnosć čina žada sebi tajke wotměnjenja. Komponista zrozumi přeća připosłucharstwo połnje spokojić a komponuje samo swoje melodije modernych rejow po jeduorosći ludoweho spěwa. Bjez dźiwa tuž, zo hudźba a tekst wšelakich rejow a spěwow hnydom so zakorjeni w duši a mysli připosłucharja a wobdźiwarja.

Z wulkim wočakowanjom měšćansey zajimcy dźiwadła na premijeru tuteje swětoznateje operety zhladowachu a direkcija a wjednistwo njebyštaj proćey a wudawkow hladałoj, ju hódnje předstajeć. Wulki aparat hrajerkow a hrajerjow bě k tomu nuzny a rezija, tu nimoměry zamołwjenjow połna, bu dowěrjena hoscej wyšsemu wjednikej brow knjezej Ewaldej Kunčej. To bě najzbožowniše wuzwolenje, zaručo přikładomne přewjedźenje. Hudźbne wjednistwo měješe kapalny mištr Ernst Bauer. Jewišćowe wobrazy w prěnim, druhim a třećim jednanju běchu woprawdźe překlapace, tu móžemy z radosću konstatować wuznamny postup porno wobrazam jewišća zašłej hrajerskej dobje. To je zasłužba knjezow Martarja Ulbricha a Helmuta Nötzolda.

Skoro wšě róle běchu prawym zastupjerjam dowjene. Hawajsku pryncesnu, zdobom Susann Provence hraješe wulkotnje knjeni Johann Barklin. Pryne Lilo Taro-Waltař Fritzsche spodobaše so wosebje w spěwje. Wuznamny bě Jurij Steinmetz jako Lord Harrison, amerikanski gouverněr kupy Hawaje. Originalny bě Fred Kittler jako John Buffy, sekretar gouverněra. Knjeni Elvira Brico jako Bessy Worthington bě jemu woprawdźe přikładomna partnerka. Skoda zo je jeje hłós trošku słaby. Samo wjesełosć bě knjeżna Erna Hübschmann jako Raka da Hawajčanka. Knjez dir. Syguda je nam dosć ly wustojny zastupjer swojich rólow. Jeho trypcha hra zahori we wjeselu wšěch připosłuchjerjow tak zo běchu mnohe wospjetowanja nuzne. Wopsrawy Jimmy Boj, slawny amerik. jazz-spěwar Alfred Borchert jako Perroquet, wyšši pinčmkaž přeco we swojim ćemjenće. Też wšě mjeńšemějachu dobrych zastupnikow. W cyłku móže sćij, zo běše hraće, z wuwzaćom někotrych momentow jara dobre. Připosłucharstwo njelutowaše z znawacym přikleskom, samo wosrjedź jednanjow. Darcw a kwětkow poskići so hłownym hrajerjam mnoho. Z wulkim wěrcom a kwětkami bu počesćeny kapalny mištr Bauer, tohorunja dyrbješe so dwójcy na jewišću pokazać režiser hry k. Kunza. Njeprestajwajcy so zawěsćk jewišća dla sylneho holdowanja pozbłahać.

Operета „Hawajska kwětka" je sebi dobyła prěnje městno w tutej hrajerskej dobje a zawěsće dołho swoje prawo wospjetneho předwjedźenja zakhowa. Premijerne předwjedźenje zjewjeleše so bohatcho wopyta nimo wulkeho wuspěcha. Skoro wšě duši připo słuchařstwa přitulace partije dyrbjachu so wospjetować.

-f.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneno znjezboženeje z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běchny. Kóžde znjezboženeje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowěsćić. Prawa z wimowitosće abonentowe wujasnja nadrobnje wumělenjowa kaseja banki, kiž Serbskim Nowinam hórja a hdyž wozjewia

Cisło (Nr.) 16 — Budyšin — Sriedu, 20. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Jendźelska namjetuje, reparacisku konferencu wotstorčić

Moratorium za reparacije hač do 1. julija 1932?

Jendźelski ſwonkowny minister je, kaj diplomatiski pokudźowaćel „Daily Telegrapha" potwjerdźa, němskemu knjeźerſtwu namjetnył, moratorium ſa reparacije hač do 1. julija 1933 podleſchićeź. Wocakaćź dyrbi ſo, hač budźe němſke knjeźerſtwo tutomu namjetej pſchihłoſowaćź, na kotruż ſtej ſo jendźelſke a franzowſke knjeźerſtwo hižo pſchiſłiſnje dojednałoj. Hdy by němſke knjeźerſtwo pſchihłoſowało, njeby konferenza w Lauſannu trjeba było. Jeli ſo pak by němſke knjeźerſtwo druhe namjety činiło, by ſo konferenza dyrbjała wotměćź.

Kaž „News Chronicle" powě, njeje Němſka nowym namjetom pſchihłoſowała. Wſchak je němſki kanzler hižo pſchihłoſowćźił, ſo Němſka njemóže nětkole a teź niz w pſchichodźe reparacije wjazy płaćiź. Nadźijeja pak ſo, ſo budźe Němſka ſaſo ſwólniwa, poſłźiſcho płaćiź.

Jeli ſo ſo Lauſannuſka konferenza ſyła ſeńdźe, budźe wona drje ſe ſhromadźiny wězywutkowanych wobſtojećej, kotraż ſměja jenoż nadrobnoſće wotſtorčeneho płaćenja wuprawić.

Francowska sebi njeda prawo na reparacije wzać

Lavalowe nowe knjeźerſtwo je ſo wutoru deputerſkej komorje pſchedſtajiło. Laval w ſwojej rěči praji, ſo ma knjeźerſtwo dwaj wulkaj nadawkaj w ſwonkownej politiźy dopjelnić. Najprjedy budźe dyrbjeć prawo Franzowſkeje na reparacije ſakitaćź a potom we **wotbronjenju** jednać. „Budźemy", minister praji, „jaſimy Franzowſkeje ſchkiećeź. Prawa, kotrež ſu ſ dobrowólnje wobſamknjenymi frěćenjenji potwjerdźile, njedamy pſchikrćeź. Prawo na reparaźije ſtebi njedamy ſakaſaćź."

Cła so powjetša

Pónźdźelu je ſo ſtedowaźy nuſowy wukaz wozjewił:

Němſkemu knjeźerſtwu ſo połnomócy da, jeli ſo ſkhi nuſna hoſpodarſka potrjeba žada,

1. **Pſchi dowozu twarow ſ krajow, kotrajž měna je niže ſtoteje runoſeje padła, ja jenotlíwe twory abo twarowe ſtupiny wurunaje pſchiſaźi k zlam bracź.**

2. **Sa twory, kotrež ſu ſ kraja wuſchle, ſ kotrymž Němſka wikowanſkeho ſrěćenja nima, abo kotrež ſ němſkimi tworami niepſchiſłódniſcho wobſtkadźa, hač ſ tworami jenacžo ſtećeho kraja, wjeſche zlowne ſadźby poſtajićź.**

Wjetſche zlowne ſadźby njetrjebaja ſo kłeje dźeli ſchćećź wótzajow nałožećź, jeli ſo ſo ſ jenym krajom wo wikowanſkim ſrěćenjom jedna abo ſo ma jednać. Němſke knjeźerſtwo njetrjeba pſchi jenotliwych twarach wjetſche zlowne ſadźby nałožećź.

*

Zlowny wukaz **pſchećiwo wotkhodnoſćenju punta** bě nuſny, dokelž běchu w ſwišu ſ padnjenjom jendźelſkeho punta niedźerźałiwe wobſtejnoſeje naſtałe. W prěnim rjedźe **Danſka**, kotrejž měna bě ſo wo 30 prozentow ſnišiła, pamjetowe padnjenje **kommunizu, němſke zyrkowne wiki**, woſebje **butkowe wiki**, je ſwojimi tuninji twarami pſchepłahowałe. S tym ſa němſke ratarſtwo pſchejo wjetſche nuſa naſtawaſche. Schtož **powjetſchenje butkoweho zła jenotliwje naſtupa**, generalne złowne powjetſchenje nětkole 60 prozentow wukrajneho butkoweho dowoza potrjechi. 5000 tunow, to je 40 prozentow zyłeho dowoza njentóźe ſo ſ tym potrjechićź, dokelž je ſo we wikowańſkim dojednanju ſe wſchěmi ſuſodnymi krajemi wotpowědazy kontingent ſa Němſku poſtajił.

„Daily Mail" piſche, ſo ſu mjes jendźelſkim a franzowſkim knjeźerſtwom roſdźěle ménjenja. Poſłźednjſche je na to kedźiwe činiło, ſo dyrbi Sjednoćenym ſtatam hižo w ſeptembrje wójnſti doły wotpłaćićź, mjes tym ſo Jendźelſka trjeba hakle 5. dezembra płaćićź.

Socialdemokratija přećiwo powjetšenju cłow

Němſkoſejmſka frakzija ſozialdemokratiſkeje ſtrony je ſo pola němſkeho kanzlera dr. Brüninga dla powjetſchenja butkowego zła wobješćowała.

Wothłós z Danskeje

Powjetſchenje němſkeho butkowego zła je w Danſkej wulke roſhorjenje ſłudźiło. Danſke nowiny piſchu, ſo wſchě worſchty danſkeho ludu němſke powjetſchenje butkowego zła jako „płiſu do wobliča" ſaćuwaju. W Danſkej wobješćowaćź roſumja, kotrež ſu němſke knjeźerſtwo pohnuło, butkowe zło powjetſchićź; tola ſo teho dźerža, ſo ſo małym podawarjam butry Němſkeje na njewopraſnjenje waſchnje na ſchkodu Danſkeje hońi. Roſhorjenje, kotrež je zyłu Danſku ſajało, k tomu dowjedźe, ſo budźe danſki lud ſwojej dobrej woteběrakźy ratarſkich wupłodow, Jendźelſkej, kěpſchinu dawaćź, hdyž budźe windźelſki induſtrije kupowaćź. Danſka ſo po możnoſći wot němſkeje induſtrije njewotwiſna ſćini.

Sakski sejm wo škodże wulkeje wody

W ſakſkim ſejmje ſu ſozialdemokratojo, kommuniſtojo, nazionalni ſozialiſtojo a ludowa ſtrona žadali, ſo wyſchetej ſo w dołoniej Gottleuby a Mogilnizy ſawjerje natwarjeł. S ninaj ma ſo pſchi krajnych žiwnych deſchćach a ſliwkach naſtała wulka woda ſaſaćź, ſo njeby mohła wjazy ſchkodu naćinićź. Ludźom, kotrijž ſu ſ poſłźednimi powodźenjom ſchkodowali, dyrbjało knjeźerſtwo po możnoſći ſchkodu ſarunaćź.

Snutkowny minister **Richter** praji, ſo ſo ſchkoda hiſchće njeje mohła ſ wěſtoſću wobličićź. Hač dotal je ſo wſcho hromadźe ſa 3,7 miljona ſchkody ſamolwiło. Poſłednja wulka woda je pokaſała, ſo ſu ſo naprawy pſche powodźenje, kotrež je knjeźerſtwo natwarićź dale, wuprnihowałe a ſo ſu wjetſchej ſchkodże ſadźěwałe. Tak je nowa hrjebja we Wołtawje město Glauchau pſched ſchkodu wobarnowała, runje tak ſawjera rěki Bystrizy Plawnſti dok. Teź druhe dołowe ſawjery ſu powodźenjom wobarałe.

Pſchi nětkejſichich wobſtejnoſćach móže ſtat jenoż tam ſ pomocu ſapſchinnuwſej, hdyž je exiſtenca potrjechenych ſtiſćena abo wohrożena, pódła teho jenož we woſebitych wuwjaſnych padach.

Finanzny minister **Hedrich** praji, ſo po finanzney kriſy w juniju 1931 a pſchi hoſpodarſkim połoženju Němſkeje njeje žanych wuhladow, wot němſkeho ſtata nětkaiku podperu ſa twar dołowych ſawjerow dóſtaćź. Cźěhowa nuſa tohodla nječi, twar dołowych ſawjerow wotſtorćeć. To móže ſo ćim ſkerje ſaſtupowaćź, dokelž ſo ſ wutwarjenjom Gottleubiwch a Mogilnizynych bryjahow dźěła pſchimjeſowazy kraj pſched powodźenjom ſchćita, kaž je wulka woda 3. a 4. januara 1932 dopokazała.

Pſchi wothłoſowanju je ſo ſozialdemokratiſki namjet pſchijał, ſo ma ſo knjeźerſtwo napominaćź, ſo by vjenjeſne frědki pſchihotowało, kotrež ſmóžnja, ſ wulkej wodu ſchłodowanym dohaſaju pomoc padaćź a, kaž dałeko ſtatne frědki njedoſahaju, němſkoſtatne frědki žadaćź, dale ſo ſa to poſtaraćź, ſo bychu ſo po puću nuſowych dźěłow ſapnjeſćene krajiny najruczišcho wobnowiłe.

Dale je ſo kommuniſtiſki namjet pſchijał, ſo by ſo ſa wuporjedźenje ſchkodow a wotſchkodźenje potrjechenych 1 miljon hriwnow nałożiło. Schkoda dyrbi ſo hnydom wuporjedźićź a to po tarifnej mjeźe a po tarifnych dźěłaſiſkich wumělenjach.

Dale je ſo namjetej nazionalnych ſozialiſtow pſchihłoſowaſche, ſo by ſo pſchi wuporjedźenju ſchkodow a wotſchkodźenje potrjechenych 1 miljon hriwnow nałożiło. Schkoda dyrbi ſo hnydom wuporjedźićź a to po tarifnej mjeźe a po tarifnych dźěłaſiſkich wumělenjach.

Dale je ſo namjetej nazionalnych ſozialiſtow pſchihłoſowaſche, ſo by ſo pſchi wuporjedźenju ſchkody dobrowólna dźěłaſka ſłužba pſchipuſchćiła.

Piwo so bjez zniženja dawka njeſtuńši

Piwowa induſtrija je pónźdźelu w Barlinje ſobuſtawku ſhromadźiznu wotmělła, w kotrejž ſu ſjena ſtejiſchcžo ſaſtupowali, ſo praſchenje ſniženja piwoweho dawka je ſłuniſchenjom piwowje płaćiźnu njepoſrědnje ſwiſuje. Bjez ſniženja dawka njehodźi ſo piwowa płaćiźna ſniźićź a ſo wotwěſe piwo wožiwićź. Piwowa induſtrija woćakuje, ſo knjeźerſtwo w bliſchinje ćaſu wot ſwojeho proſteho ſtejiſchća w praſchenju piwoweho dawka wotedźe.

Piwowa płaćizna so wo 2 hriwnje zniži

Po dołhim wobješćenym jednanju ſ piwarſkimi je płaćiſnowy kommiſar ſłedowaze porućił:

Płaćiźna ſa hektoliter połneho piwa ſo wot 1. februara wo 2 hriwnje ſniži, to rěka, ſ 49 hr. 85 pj. na 47 hr. 85 pj.

*

S wukazom němſkeho kommiſara ſa dohładowanje płaćiſnow maju ſo někotre płaćiźny ſa **wuporjedźenje ćiſkow** wozjewićź. Dale ſu ſo **takſy wuhnjenjow** pomjo 30dźami 1. dezembra 1931 wo 15 prozentow ſniźiłe. Němſki kommiſar budźe ſo w bliſchim ćaſu ſ dohładkom wiſkowarjow w **hórnowym wikowanju** ſaběrać. Dale dyrbja ſo w běhu tydźenja płaćiźny ſa **domjazu a kuchinſku nadobu, ſelezne twory, linoleum, tapety a mydło** pſchepruhowaćź.

Frick zaso w bayerskej statnej służbje

Knjeźerſtwowy radźićeź dr. Frick bě, hdyž běchu jeho ſa durinſkeho miniſtra pomjenowali, ſ bayerſkeje ſtatneje ſłužby wuſtupił. Po jeho próſtwje ſu jeho ſnowa do bayerſkeje ſtatneje ſłužby pſchijeli a jeho ſa knjeźerſtwowe radźićela poła knjeźerſtwa w Hornjej Bayerſkej pomjenowali.

Nowe łaćenje pſchednoſchła profeſora Dehna w Halli.

Mjes tym ſo profeſor Dehna w Halleſkej univerſiće pſchednoſchenje, pſched ſłyſchenju praſkatym žabam roſbuchnjeć dachu. Profeſor Dehn pak ſo ſ tym njeda ſamyliś a ſměrom dale pſchednoſchowaſche. Młodeho hoſpodźowza ſu jako ſamopaſchnika wuſłědźili. W ſłyſcherni ſu ſtykali, ſ roſtrośćenjom poſtkadła pſchednoſchk kaſnjeź.

Nadpad kommunistow na nacionalnych socialistow

Barlinſki nazionalni ſozialiſtojo běchu pónźdźelu wječor we Weidmannsluſtu pola Reinickendorfa ſhromadźiznu wotmělli. Shonihići, ſo dyžeła kommunizmu jich nadpadnyć, běchu policiju proſyli, ſo by jich ſchćitała. Tole ſchćitanje ſo jim pſchiſłuboli. Schćeſć policajſkich ſaſtojnikow do Weidmannsluſta pſchińdźe, ſo by poſdźe w nozy ćah 200 nazionalnych ſozialiſtow domoj pſchewodźało. Hdyž ćah w Reinickendorfu ninjo kłóbuniſkeje kolonije „Felſeneke" pſchińdźe, nadoba wutſele ſ kłóbnizow wjeſelſchu. Pſchedy hač móžachu policiſtojo ſiwoje bróńe wutorhnjeć, běchu wobydlerjo kommunitiſkeje kolonije nazionalnych ſozialiſtow a policiſtow nadpadnyli. Hdyž běchu liweju policiſtow ſ ſemi porazyli, ſo jenemu poradźi, ſo wuſwobodźićź a telefoniſcy nadpadowarſki kommando na pomoz ſawołaćź. Policija zyłu koloniju kłóbnizow wobſtupi a 12 kommuniſtow ſaja. Pſchi wojowanju ſu nazionalneho ſozialiſta mołerja profeſora Schwarza ſ nožom ſakłóli a 20ſtetneho kommuniſta Klemku ſ wutſełomaj do hłowy a wutroby morili.

Proces přećiwo Lübeckskim lěkarjam

W prozeſu pſchećiwo lěkarjam Lübeckſkeje khorownje je wyſchſchi ſtatny rěčnik namjetnył, dla lohkomyſlneho morjenja profeſora Deyku a wyſchſchego medizinalneho radźićela dr. Altſtaedta k jaſnym po tſjoch lětach a profeſora dr. Klotza k jaſnym na jene lěto ſakłudźićź. Po wěſnju ſtatneho rěčnika njeſłuſchi lěkarjo Lübeckſkeje khorownje ćźiſty Calmettowy frědk pſche tuberkuloſu dowěrjenym dźěćom dawali. Calmettowy frědk ſu po ſdaću ſ ſčłowjeſkimi tuberkuloſowymi bazillemi ſmješcheli a ſ tym tuberkuloſu na dźěći pſchenjeſli. Wulka ličba dźěći je na tuberkuloſu wumrjela, druhe ſu hiſchće dźenſa khore.

Rozwiće bjezdźěłoſće 1930/31

Internazionalny dźěłowy ſamt w Genfu je pónźdźelu ſłedowazy pſchehlad wo roſwiću bjezdźěłoſće wot 1930 hač 1931 podał:

Němſka: S 3,9 miljona na 5,3 miljona (wo 34 prozentow pſchiběrała);

Jendźelſka: S 2,3 miljona na 2,6 miljona (12 proz.)

Italika: S 550 000 na 909 000 (63 proz.);

Awſtrika: S 237 000 na 273 000 (15 proz.);

Schwajzarſka: S 34 000 na 85 000 (66 proz.)

We Sjednoczonych Statach Połnocnych Ameriki je žo bjesspósłosć wo 30, w Pólšce wo 24, w Francowskej wo 56,6 procentow powjetschika.

Wudawki za pólske wójsko

Minjerk pólšeho sejma je pónjdželu wo wudawkach za wojerstwo rosprajił. Sa pschichodne léto wudawki 890 miliionow slotych (nóhdže 400 miliionow hriwnow) wuczinja. Tón króć budža wudawki wo 6,7 miliiona slotych (nóhdže 3 miliiony hriwnow) njeješche dyšli w liczeńskim lécze 1931 hacž 1932. Mjes tym so je žo w posledním lécze wobsebje **lětarstwo** spěchowało a žo **wójsko mechanisowało**, so w nowym hospodarskim lécze hłowna kedźbliwosć wutworjenju **wójnskeho łódźstwa** pschiwobroćí. Rosprawnik ko pschecźiwo dalschemu pschikrócźenju wojerskeho słužbneho czasa wuprají.

Anarchistiske nasylnosće w Spaniskej

W mésće **Valencii** a w tšoch wokach Valenzijskeje prowinzy žu kommunistojo a anarchistojo spytali, generalny strajk wotwołać. Policija je wobla tónu z czasom zadźewać. Njedźiwajcy teho je žo revolucionarne poradźiło, **nékotre zyrkwje zapalić**, bombu wjetacz a wulku schodu naczinić. Dokelž wohnjowe wobory hnydom zapschinnychu, bé mózno, zyrkwje psched dospołnym znjeczenjom wobarnowacź.

Też w **Saguncje** je k anarchistiskim nałuknosćam doschło. Nékhdže 50 wobronjenych dźerżenjerjow dweju zlownju strajknikow nadpadže a k jemu porasy, mjes tym so druhi revolucionarojo telegrafowy a telefonowy powod rosrěznychu a bombu do policajskich kasarnow cźišnychu. Anarchistojo létali rosschérjachu, w kotrychž lud napominachu, so by policiju wotbrondł, žo do tłóstkrow a zyrkwjow dobył a wschitkich duchownych słonzowoł.

Też z wokolnosće města Bilbaa žu powěsće wo njemérach doschle. W Santurce žu strajkowarjo zyrkej zapatili.

Před wuwołanjom mandźuskeje republiki

S Moskwy žo powě, so žu žo jastupnizy Tsitsikarskeje, Mukdenskeje a Korinskeje prowincy dorozeli, nowu mandźusku republiku wutworić, kotraž ma žo 11. februara w Mukdenje wuwołować. Po druhej powěsći je žo smitskowna Mongolska rosdźěła, žo mandźuskej republiky pschifauchowacź a mandźuski stat podpjerać. Smitskowna Mongolska chce swoje zarjadowanišwo do Hailara pschesołožić. Tale powěsć je w Moskwje njemér słodźiła, dokelž je Mongolska přjedy pod ruskim wliwom stała. W Moskwje derje wěda, so Japanska swoje nadpismjeństwo na mandźusku republiku a Mongolsku wotpschestrije.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 20. januara 1932.

— **We wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 761, hygrometer —1, thermometer we dnje +7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 759, hygrometer —4, thermometer we nocy —1. Wuhlady na južne wobstajne wjedro. Wyschina nad šrjedźnej a rauschej Europu je žo hišće sešyriła. Sady nižinow z rauschej Europy pschipłuwuja nětko powětry z południowych lodowych morjow. Wone powětr studźa a je dźensa cźežiwischo symnischo hacž wczera a pósledne dny. Najšerše brje dale rjany a šuchi počasch wobkhowanny. Jutrje schtwórk khodźa słónco-ko 7,53 hodź. a khowa žo 4,30 hodź. Měsacźk khodźa póslednje 1,35 hodź. a khowa žo rano 6,54 hodź.

— **Dźensa na serbskim sinfoniskim koncerće** we **Krónje** znata recitatorka knjeżna Zahrodnikec, dźow. ka knjeza wyššeho wutčerja Zahrodnika-Drježdźanskeho rozłožuje zmysł a wuznam jenotliwych hudźbnych wotdźělow, kiž orchester poskići. Knjeżna Zahrodnikec je dźě so za tuto rozłožowanje najlépša wosoba, dokelž je jejo wurjekowanje serbskeje rěče we wysokej mérje sebi přiswojiła jako wučowen Bj. Krawca.

— **Mišechanske dźiwadło.** Gigantiski umjelc operety „Hawajska kwětka", iž nětk po zyłym šwérje dołujesty postupuje, je też w Budyschinje žiwy sobu hudźił. Dyrekcija pschesłała so hrjedu, schtwórtk a pjatk wjerzeła pschedstajenja, kiž khže dźiwadłowa direkcija na połonische pschedstajenja, kiž khže dźiwadłowa direkcija na stajnje jawjesć. Sejedu pop. w 4 hodź. pschedstaja so za dźěći basń „Čzerwjenjawka", schtwórtk w 5 hodź. komedija „Intimity", pjatk w 5 hodź. „Rozi, der Frau", a sobotu w 3 hodź. wulki tłaštk „Orleanska knjeżna". Płaczinny za popołnische pschedstajenja žu jara snižene a wuczinja 20,40, 60, 80 a 100 pf. Sobotu so hrajeschi wuczinja 20,40, 60, 80 a 100 pf. Sobotu so hrajeschi porjad pschemjeni. Město komedije „Nina" wusturja hrajeschi porjad pschemjeni. Město komedije „Nina" wusturja hrajeschi ras „Tsio muiselekrojo". Tutón wječor je čzłowjeschi ras „Tsio muiselekrojo". Tutón wječor je čzłowjeschi wječor za knjeża kapalneho mischtra J. L. Kocha, iž je wječor za knjeża kapalneho mischtra J. L. Kocha, iž je wulkemu wuspěchej dopomhał. Płaczinny za snižene.

— **Nałetni pokutny dźeń**, kiž evang.-luthersku krajna zyrkej jako šwjaty dźeń šmjerći, runjeż njeje statnje schtany, padnje letša na šrjedu 24. februara. Pó załoženju wobsebje na to, dokelž je we wschelakich protokłach 17. februara wotmanjenjeny. Pschichodne léta šmjerći so na štwórtk pokutny dźeń w Sakskej šnjuje šrjedu po nyšeli Oculi; 1933 potajtim 15. měrca, 1934 28 februara, 1935 20. měrca a 1936 11. měrca.

— **Jódojty wulkowy plun.** We jenym bydlenju pschi Schäfferowej dróhy tu žo wczera popołdnju 70létna žona z 4lětne dźěcko dla šejdźejcźenja z wuhlowym oxydowym plunom z womoru wobjeschłej. Dokelž so teho hišće z czasom dóhladachu a tu lětarska pomoc hnydom łepje, mózachu so hórsche šejdźejcźi wotwobroćeć. Pschičzina je šejdźejcźenja žu pjeza wobschkodźene kachle.

— **Wobnjemny weborn z wokachu** dźensy w nozy na Židow, hdźež bébi mužłachu, to je pod tšěmi jenoho twarenja iwoheń wudyrił. Jako bésche mocnisła zyłana pschiběła, pak so wupokaza, so žo jednasche wo smylne alarmowanje, kiž bésche žiwiny tur z jenoho wuhnja zapinował.

— **Ešydom kar kodrhacha** naščerje w czasu wot 16. k 17. januarej z jenoje łónje pschi Mužakowskej dróze. Mjes nimi béchu 4 bále Wyandotty a kuzwjosrarbny hański kapun. Kury žo po spačzu žiwe wotnjeschu. Pschi tuppenjom žo warnuje. Wo wězowne zdźělenja prošy kriminalne wotdźělenje w Budyschinje, telefon 2802.

S **Detmjeje Kiny.** (Sa swojim mandźelskim do wórnoczka.) Pónjdželu wumrje tu Hana Bjelmjec, rodźena Rochlicz. Hačle žiwobu běsche swojeho zwérnego 86lětneho mandźelskeho pohrjebała, kiž běsche tu był dołhe lěta kujeń jahrodnik. Někto je wona hana 80lětna njeznadźiju wumrjela. Někto stai šwérnaj starej mandźelskaj hišće we šmjerći sjednoczenaj.

S **Barta.** (Wustajenja pjerišnych a nuklow.) Towarstwo za płahowanje pjerišnych a nuklow za Wósport a wokolinu wuhotowa wot 16. hacž 18. januara w tudomnym Müllerez hosćencu swoju 4. puczowanku a pschiwabnu wustajenju. We wjazu dyšli 150 tšéłkach běsche wustajenych utnoho najšerschich skočzatkow. Mnohy pschichódźe stachu myta abo wusnamjenjenje. Wopyt wustajenjy może žo dobry mjenować.

Piccardowa kula dyrbi do muzeja.

Piccardowy kulojty ballonowy čołmik, kiž přeco hišće na lołowcu w Obergurglu leži, dyrbi so nětko wotwjesć a do jeneho muzeja stajić. Piccardowy assistent dr. Kipfer, kotrehož wobraz widźimy w lěwišnym hornim rožku, je do Obergurgla přijěł, zo by nawjedował wotwjezenje kula. Na wulkim wobrazu widźimy kulojty čołmik belgiskeho stratosferoweho spytnika profesora dra. Piccarda, kak so z nim na wotwjezenje přihotuja.

Lew Wallace:

Ben Hur

Powjedanjczo z Khrystoweho czasa.

28] (Pokračowanje)

Łódźstwo pluwasche špěchnje dale. Wojazy špachu we łódźnej šmi, a triúmf na jiwojim lěhwje. Ben Hur bu też wotpuschczeny, ale špacź wón njemóžeschče. Myžličzli hrajachu jemu wjeselje we hłowje. Po tšoch létach jena złóčzna pruha! Widźeschče žo hižom wschemu horju wutorhnjeny zajo pola macźerje a lubeje žony. Messala, Gratus, Rom a schtož žo njeschažowneho z tutymi mjenami wjeje, šda žo jemu kaž pschětrata khorosć, kaž jódojty dym jenje, kiž k njemu wjazy njedožahasche. Na łódźi bé hischcze wschitko czicho, jenož schum wjeslow bé słyschećź. Hižom so czina poczo šwětlić. Tu pschistupi šrazník ke tribunej a wubudźi jeho. Špěchnje staji žebi tón nahłownik, wja njeczo a schkit a poda žo na štwórt k jiwojim wojakam.

XII.

Wschitko žo hibasche na łódźi. Sstužowni zaščwěčzachu latarnje a pjelnjachu šudobja z wodu, so móhli nastawazy woheń haschczeć. Wotménjeni wjeslowarjo hromadźachu žo wokoło dohladowarja, mjes nimi też Ben Hur. Druhi wupinachu płachty a je wschěch stronow bé ropot pożledních pschihotowanjow słyschećź. Potom zajo knježeschče dospołna czicho, jenož pschetorhnjena wot rasow wjeslowarjow. Sdobom zaklincza na krywje hłóh truby. Hortator tlepasche j mozu na blido a wjeslowarjo napinachu wschě mozy hacź na pscheméru. Wot sadu bébu wołtłoschy wuščich trubow słyschećź. Njezajzy mózne srajenje, kiž wschelakich na łódźi powaki! W prědku nasta na ras tyschne wołanje a tschiczenje. Łódź Astraea bésche je žiwojim njedźowym borawom do njepschećzelskeje łódźe traiła, jeje nadobnu scźenu pschetrawiwschi. Wróczo jedźo mérjesche žo hižom na druhu, też tuta źledowaschе bórzy prěnjez do hłubiny. Pschetstanje bé žo Romjanam dospołnje poradźiło. Też z jich stronow słyschachu praščot a wjeselot hromadu tych łódźow. Astraea, jako łódź wjednika, bé wschudyžom w prědku. Wojazy mjetachu palaze, z wołijom napojene walčźi bałminy na rostłamane łódźe rubježnikow. Se wschěch stronow trubjenje, sadwělowaze tschiczenje, wótre roskasowanje! Słónczinje běchu žo tej rubježnizy sbrabali. Wytnywschi, so maju pschemóž, pozachu žo mózinje wobarać. Możebje běsche jim łódź Astraea, z purpurowej thorhoju wjednika, satraschna. Ju dobyczź abo ponurićź, ida žo nawjedowarjej rubježnikow najwažnische być. Priedy hacź běchu Romjźy hrozazu strach spónali a łódź wobroczili, pschijidźe jeho łódź z tajtim wotmachom blizko nimo, so wjeslowarjam wschě wjesła złama. A hižom bé tu na druhim boku druha łódź, tiž žo z twaklami pschipowjezźeny. Nětk zapocza žo bédźenje na krywje, pschetoż pschezo wjazy njepschećzelow pschejtakowachu na łódź. Romjźy wojowachu smujezze na žiwojej łódźi a nětkotrynžkuliž rubježnik padny, na žmjerć ranjeny. Ben Hur, pomyślo, so je nawjednik w straschе, dyžschče runje po štłodże horje. Tu wali so jemu hosrjli muž je žołtymi włokami napschećzo a sobom štyschesche wrjeschot, kaž bychu žo dešli spodu njeho łamale. Woda schumjesche do łódźe, wot boka, wot horka a też wot spodu. Cźma bu koło wokoło njeho a wón słubi wědomje. Jako sajzo k žebi pschitidźe, pytny, so žo łódź nurjesche. Jenotlíwe kruchi pluwachu łyscherha na wodźe. Judah zapschimny dešku a dźerżeschče žo na njej twjerdje. Hłuboko dych srěbajo wutrě žebi wodu z wočzow a wokzow a pomyžli, tak blizko bé jemu žmjerć była. Wokoło žo hladajo, widźeschče psches ranšchu kurjawu na wschěch stronach hischcze cźežke bédźenje a palaze łódźe. Njewědźo, schtó je dobył, pytajsche je žwojej dešku žo wotšalićź, pschetoż wschudyžom bijachu žo hischcze wojazy, pluwajo we wodźe.

Tu sajžkyschа špěchnje wjeslowanje a wuhlada galeru, runu žmuhu na njeho jedźo. Jenož špěchnosć możeschče jeho jathowacź. Tuž pluwaschče, dešku psched hobu štorkajo, je wschej mozu na stronu. Pschi tym wuhlada žwětły nahkownik žo z wody žbéhacź a dwě ruzy, z wupschéstrjenymi porstami dźiwje wodu pluškotacź. Nětk žo hłowa wobroczi a Judah hladasche do płowoh wobliczа žo ponurjazeho cźłowjeka, z pożlednimi mozami wo žiwjenje žo bédźo. Satrachny to napohlad! Tola Judah sawoka j wježeloscźu, sapschimnywschi nurjazeho za rjeczas wokoło schije a spyta jeho na deku sćahnuć. Tribun Arrius wschak to bésche, kotrehož dyrbsche žmjerć wutorhnuć. Łódź bé k žbožu nimo doječa; a wjeslowarjo jeju njebéchu satepili.

Sajžo satkincza mózny wrjeschot a wołanje! Sso wuhladawschi njemójesche Ben Hur žwoje špokojenje podtłóčzić. Astraea bé wjeczena! Pomaku pak wotmjelny bitwa, napschećziwnosć bé złamana. Łódź po łódźi šubi žo t wobžorcź. Schtó bé bitwu dobył? Wot toho wotwižowasche žiwjenje a žwobodu wobohaju rosbitnikow, tiž žo tam se žołmami bédźeschtaj. Cźma žo po cźajzu šubi a Ben Hur postrowi štonzo je wschelakimi napschećziwnymi sacźuczenci. K lěwizy widźesche trai, ale bróh bé tak špaleny, so žo jemu njemózne łda, jim pluwajo dozpjeć. Tam a žem pokajowachu žo hišće palaze powostanki łódźow, też jena wopuschczena galera bjes schćejzora a wjeslow. Hódźina bé žo pominyła. Arrius njebé hischcze woczi wocźinił, runjeż ho wanjo špěchasche: Njepschidźe-li bórzy pomoz, bojesch Ben Hur wo jeho žiwjenje. S wulkej prózu bé nahłownik a bróh wotpinył. Wutroha bijesche nje nje, tola Judah nadźiju njeihubi a wudźerza jeho bližej k žwojemu wullemu wježelu počza žo Arrius špěchcź, łdje je a schtó je jeho wumohł? Potom pra też wo bitwje rěčzeł a schtó je dobył. A hdyž bé žwoje położenje dozpka špóznał, rjekny: „Ty žy mi žiwjenje špjerżał, a twoje žamšne pichi tym do štracha pichinjeli. Sa to žy mój dźak zaščužił. Bytko-li pak nam łdje pschilene, so-li tuteho štracha žo wulhowamy, chzu cźi moju dźakownosćź wopokazaćź, taj žo Romjanej zaležł, tiž ma k tomu móz a zkładnosć. Ale hischcze je njewěsće, haj žy mi pschi wschém dobrym wotmyślenju dobrotu wopokazał. Sslub mi, so chzeschi mi najwjetschu dobrotu wopokazaćź, kiž jedyn druhemu wopokazaćź samóže. Jen dah wotmolwi: „Rad chzu to cźinicź, jeli niczo žalasne nježdadasch."

„Ssy ty woprawdźe žyn Hura, židowskeho wjerchа?"

„Wérno je, ichtož žym cźi prajił!"

„Ja žym twojeho nana znał a lubował," pokrača waschе Arrius.

(Pokračowanje scźěhuje.)

Hospodarski rozhlad

Ssrjedn 20. wulkeho rózka 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	46,90
1 jendźelski punt	14,48	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,12	100 franc. frankow	16,56

W hospodarskim wubjerku statneho žórnja sabrachu so z praschenjom, kajke naprawy knježerstwo pschihotuje, so by bankam a nalutowarjam pomhało. Ze strony knježerstwa njebě niczo wěstego słyšeć. Kaž zasłuchu knježerstwo praješe, zo knježerstwo zyle nowy puć pomazu nastupić. Swěščenske jednanja su hač do 31. 12. 31 58 000 ratarskowu namjetowałe. S nutrnym wuzwalenjom je cyła sa nowe nanjezy hač do 21. 1. 32 podleščeny. Tohodla šmě so sylne powyschenje tuteje ličby wočakować. We ratarskej Prussej je wjazy hač kóždy schwórty ratar swěščenske jednanje namjetował. We nasčich stronach hač dotal wot 100 ratarskich statkowu nic zyle nječ. Hač tute derje měnjene naprawy swój sameŕ dožnjeja, je wulke praschenje.

Produktowe wiki pschiniešechu wečera dalsche powyschenje płaćišnow pschenicy a wowsa, ale jenoš wo 5 pj. po zentnarju. Rožka a wowš dotalne płaćišny zakwobachu. Wečera płaćeschе zentnar w Barlinje:

pschenicy 11,35—11,45 hr. (11,20—11,30 hr.), rožki 9,85—9,95 hr. (9,90—10 hr.), ječmjenja nadrjenjeho 8—8,50 hr. (7,80—8,25 hr.), nadrjuschkeho 7,75 hr. hač 8 hr. (7—7,70), wowša 6,80—7,20 hr. (6,75 hač 7,15 hr.)

w termińowym wikowanju:

pšenicy:

za měrc: 12,15—12,18½ hr. (12,12½ hr.).
za mjeju: 12,52½ hr. (12,52½ hr.),

rožki:

za měrc: 10,50 hr. (10,51¼ hr.),
za mjeju: 10,70 hr. (10,77½ hr.),

wowša:

za měrc: 7,85—7,87½ hr. (7,80 hr.),
za mjeju: —.— (8,17½ hr.).

Swinjaze wiki wečera w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnachu běchu 298 běhakow a 635 proschatow. Te płaćachu:

běhaki: wulke 25—32 hr. (25—32 hr.), małe 20 hač 25 hr. (20—25 hr.),

proschata: wulke 15—20 hr. (15—20 hr.), srjenje 12—15 hr. (12—15 hr.), małe 10—12 hr. (10 hr. hač 12 hr.).

Wiki běchu měrne, płaćišny so njepscheměnichu.

Sudnistwo powěsce:

Pschesadźowanja:

schtwórtk 21. wulkeho rózka 1932:

w Budyschinje na sudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, hudźbne stroje a maschiny, 25 ltr. wischnjoweje a 10 ltr. oranžoweje essency, kulich płata, 11 kalowych sudow, 5000 bjeschow, wupschestrienja, radia, chłodźenje servile, motorske kolo, dalokohladak, wahu, cžaženki, pisaze stroje, lampy, 110 bérnjazych motykow, 9 samkow, 2550 połzow do konjazych podkowow, worzkowe koły, hadowe prašny, motorske kolo z połdlanskim wosom, gramofonu, wahi, draschcla, dźěłacy kupanske wanje, 33 porow šmytackow, drobne żelezne twory, blidowe a jědźne servije, wschelake debjenki, wołmjane twory, wobleckowe a mantkowe tkaniny, bawjona, schitjazy maschiny, wobrasy;

se swobodnete ruki: wołmjane twory po sniženych płaćišnach;

w Kamjenzu w kašarnach w komornym domje maschinskich źěłow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, schitjaze maschiny, pisaze stroje, wodowe klumpy, radia, gramofony, cžaženki, wobrasy, wino, motorske kolowe a autowe wotnje, žonjaze koło, kolowe wobrucze, drasche a dolhe schtórnje, dźěłacy schtórnje, schempske maschiny,

w Ludwju na sudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, powětrowa źělba, 60 walzowych wenzow, radia, płokaza maschina elektr., pis. stroj, schitjaza maschina, cžaženki, žitna wějawa.

Konkurs:

Konkurs wotewrichu nad samoležnjom pjekarskeho mišchtra Pawoła Marza w Khrósčje cžo. 130, měschčanskeho synka Gustawa Christofa w Budyschinje za sarjadnika postajenych. 1. term. žnjedn 17. 2. 32 dop. ½12 h, a 2. term. žnjedn 2. 3. 32 dop. w 11 hodź., w Budyschinje na sudnistwje, jstwa 141.

Hamtske wosjewjenje.

Swěščenske jednanja:

Swěščenske jednanje wotewrichu nad ratarskim statkom Michała Böhmy we Worklezach, w Tšoty khěžach.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotlejowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 1.	18. 1.		19. 1.	18. 1.
Pšenica	257-229	226-228	hrochi	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	197-199	197-199	woka	16, -19,0	16,0-19,0
ječmjeń, nal.	—	—	modre łupiny	10,0-12,0	10,0-12,0
ječmjeń	160-170	16 -170	žolte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
wowš	136-144	135-143	keradella	22,5-26,0	22,0-2 ,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	2 5-31,2	27,5-31,2	lany wosušk	11,9-12,0	11,9-12,0
rožna muka	7,0-29,2	27,0-29,2	buch.truhanč	6,50-6,60	6,50-6 60
pš. wotruby	9,60-10,0	9,60-10,0	bérnj. kruški	12,2-12,3	12,1-12,3
rožne „	9,60-10,0	9,60-10,0	syno, 50 kg	1,7 -1 90	1,70-1,90
raps	—	—	rožna sloma	0,75-0,9	0,65-0,75
hróch Viktor	21,0 27,5	21,0-27,5	pšenč. „	0,5 -,70	0,50-0,65
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,70-0,85
pjelušat	16,0-18,0	16,0-18,0	ječna „	0,65-0,75	0,55-0,75

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. januara 1932 Płaćizny po centn. a zk. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 307.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznoje hódnoscе hač do 6 lět	—
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	33—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	28—31
Mjenje picowane wšech starobow	24—26

Bykl: 643.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rěznoje hódnoscе	28—29
Połnomjasne, młódše	25—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—24
Spatne	20—22

Jalowcy a krowy: 836.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnoscе	22—26
Połnomjasne, wukormjene jalowcy najwjetšeje rěznoje hódnoscе hač do 7 lět	18—21
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jalowcy	14—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jalowcy	11—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2570

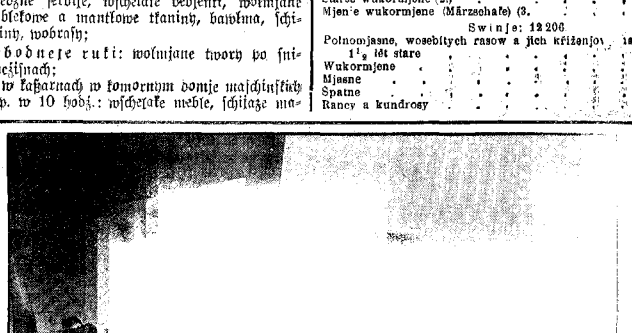
Najlěpše wukormjene (2. druh.)	42—50
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28—42
Spatne (4.)	18—25

Wowcy: 2605.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	37—40
Starše wukormjene (2.)	34—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	28—28

Swinje: 12 206

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow 1a¼ do 1½ lět stare	42—43
Wukormjene	40—43
Mjasne	38—40
Spatne	34—37
Rancy a kundrosy	36—38

Dornierowe nowe hobrske lětadło w Barlinje.

Znaty Friedrichshafenski konstruktěr lětadłow Dornier je nětk prěni króć před zjawnosću předwjedł swój nowy lětadłowy typ „Do K" z lećenjom do daloka. Hobrske lětadło ze 4 motorami, w kotrymž móže pućować 10 wosobow, je jenoš za spěšny wobkhad priwrapjene. Ze Stuttgarta do Barlina lećeše tute lětadło jenoš połtřeća hodźiny. Na wobrazu widźimy wobkhadne lětadło „Do K", najnowiši wudźělk Dornierskich dźěłarnjow, na lětanišću w Barlinje-Tempelhofje.

Pokiwy, kak sej pysk a pjero nawótřiš

(Pokračowanje.)

ak, acy; ačk, ačey; ik, icy. Tak wo mužoch prajimy: wojak, wojacy; škrabak, škrabacy; bohačk, bohačey; hrěšnik, hrěšnicy (nic hrěšnikojo a byrnjež hrěšnica tež za mnohotnik „hrěšniey" měła). Tak też: khudušey su Bohu lubi (kaž: khudušey luidźo). My smy wšitey swědcy.

Alpdrücken haben jeho khodojta tołče

alt stary, dawny, starodawny d. älteste Missionar 1) najstarši, 2) najdawniši misijonar. Jan ist 16 Jahre alt, Jan ma 16 lět. 20lětny hólc. Sie ist 60 J. alt geworden wona je šěsćdźesat lět dóspěła. Jej bě 60 lět (nic: 16 stary. (Kelko lět bě młody?)

Amerikaner amerićan (M. H. 1860). Tak też afričan, łomšćan,. Mnohota: amerićenjo, łomšćenjo, wochoženjo.

an. Wir sind daran die Choräle mehr und mehr zu verlernen Lud so kěrlušow bóle a bóle wotwučuje. Ich bin daran mein Haus zu verkaufen Chcu swoju khěžu předać (nic: Sy mnatym. An Bargeld 5 hriwnow hotowych pjenjez. An die Stirn złoži rku k čołu, zo by wótremu słóncu wobaral. Mangel an Steinen njedostatk na kamjenje (nic: kamjenjach). An Leute abgehen młodym ludźom (předawać, knjezej fararjej wotedać

Anfang. Aller Anfang ist schwer Kisały spočatk, mjedowy kónc

anfangen swjedżeń sos poča, so započa

Anfrage woprašenje

angewöhnen sich etwas so čemu abo na čo zwučić, přiwučić. K přiwući so na kŕěcenje (tobaka, opija), zwući so tobak kurić

Angst, in A. sein w hrozy być, in großer A. sein so w hrozy tepić

(Přichodnje dale).

S Barta. (Slawna zhromadźizna mnohodźětnych.) Njedźelu 17. januara wotmě so w Müllerez hoscenzu we Barcze slawna zhromadźizna mnohodźětnych, kiž běše swolał Budyšk wotrjesk němskeho swjatka mnohodźětnych. Knjes wokrjesny wjednik Jänka z Budyschina mějesche pschednoschk wo samerach swjatka mnohodźětnych, kiž so prózne politiju a nabožnje neutralny wo schkit a špechowanje swójby. W šćěhowazej rozmoknje namjetowaschе so załoženje wotnoži za Bart a wokolinu a wobsanowany so z pschistupjenjom wschitkich pschitomnych. Sa 1. pschedsydu wolachu jenohłósnje knjeza Jenza Hensla w Brězjach. Tutón samolubjenja nowych kóžoh cžaš pschijima. Někto je wschitkim mnohodźětnym w Barcze a wokolinje je załoženjom wotnoži składnosć data, hebi dóńcz ho radu a pomoz we wschitkich praschenjach mnohodźětnych. Shromadźizna potom hischcze wobsamkny, so chze hižom něsto sapoczęcz pschihotowacz swjedżeń za dźeń macžerje. Tón ma być dobrocželiti swjedżeń za mnohodźětne swójby. Tón ma być dobrocželiti swjedżeń za mnohodźětne swójby. Na kónzu zhromadźizny wuprají knjes wokrjesny wjednik Jänka pschecze, so by wola k sjednoczenju, kotruž su mnohodźětni w Barcze a wokolinje pokazali, so wukutkowała k lěpschemu zlu swójbow.

S **Běleje Hory.** (Njesboże.) Pschi wurodowanju knježe buda tudomny dźěłacžer Wiczas pónđelu do njesboža pschińdże. Dub šlejeche zyle pschi wodze a běchu jemu wot hrjebowjeho boka jemju swokopali. Wiczas salěje na schtom, so by pschicznili powjas, ſ kotrymž mějeschе ho dub powalicz. W tutym wokomiku pak dub padze a Wiczas, kiž w hakach tčeschе, hubupadze. Pschi dyrjenju wo jemju a słamanju hakow so Wiczas straschnje strani.

S **Rodez.** (Drjewowa aukcija.) Pónđelu popołdnju běsche tu drjewowa aukcija, na kotruž běschе so něhdże 50 sajimzow ješchło. Sa dołhe hromady płacžachu hač do 18 hriwnow. Schcžěkjene meterske drjewo płacžeschе hač do 9,50 hriwnow. Na kupne płaćišny pschińdże hischcze 10 procentow hajmiskeho pjenjesa, so drjewo runje jara tunje njeběše. Drjewo je so wschitke pschedało.

S **Bukz.** (Mischerski a wjesny jubilej.) Tudomny frischerski mischtr knjes Ota Siegel swjeczi dźensa srjedu swój 45 letny mischterski a wjesny jubilej. Knjes Siegel je daloko wokolo Bukez znaty a wobzamjeny a ma wjele wobthudnych pschecželow. W symje khodźi knjes Siegel do blischich ale tež dalschich wjsow konje a howjadła tšihać. Knjes Siegel je sobuzałožer Buteczanskeje dobrowolneje wohnjowoje wobory psched dobrymi 36 letami a ji dźensa hischcze aktiwne pschisłuschca, runjež hižom 67 lět mět. Njech je jubilarej za pjecz lět spožčene, so mohł cžiły a strowy swjeczicz swój sloty mischterski a wjesny jubilej.

Přilopk

* **Samerjecz najbohatschoho Žida na swěcze.** W Chicagu sedmjo 70 letny ludźipschecžel Julius Rosewald, kiž běschе najbohatschi žid na swěcze. Won sapoča we wobchodze z draštami a štejeche potom na cžole najwjetschoho połtowoho schckowoho hanta w Chikagu. Njeboczicžki wenowaschе wjele pjenjes k lěpschemu bohuczłowjekow. Tak na pschikład spožcži 5 milijonow dollarow židowskim bydlerjam w bowjetskej Rusej, podpjerasche tež židowsku kolonizaciju w Palestinje a wěnowaschе 5000 dollarow židowskej univerzitze. We Amerizy załoži wjele dobrocželnich wustawnow a wěnowaschе 20 milijonow dollarow na cžornuchowske schulstwo. We južnej Amerizy załoži Rosenwald 4000 schulow a cžornuchow. Na pozdatku tež wěnowaschе milijon dollarow dźěcžacej klinizy w Barlinje a njedawno tež hischcze darowaschе 100 000 dollarow amerikanskim njeſaſtužerjam. Tutón nadobny žid mohł mnohim tak njenowanym lschesčanam być ſ pschikładom.

Wusudźenja

Zhromadny zamišli ľud w Budyšinje.

Pišćerstwo někotrym hobłamanym Sobiščanskeho zwjeri wjesałužerjow mjeńšeho zjednaća Budyšli zhromadny zamišli ľud. Samotwicej mějachu ho jeńehowazi: wotkowarški sastupnik Savera, dźěłaćel Thomas, dźěłaćerjo Charschej, dale tež twarśi dźěłaćerjo Bejma, metalowy dźěłaćer Preuscha, barbjer Kurtza je Sebnitzy a twarśi dźěłaćerjo Hasberg i Herhwizwaldy. 11., 16. a 29. septembra 1931 běchu ho we Sebnitzy we wobkhodnej měšćanskeji mjeńšnarodnoho swjatka wotměli zhromadźiny wjesałužerjow, kiž njemějachu dowolnoseje měšćanskeje rady. Měšćanska rada běše měła za to, so je ho jednało wo zjawne politiske zhromadźiny, kiž maju so tež quasi njeh powšechnosći přichipowědźeć. Tohodla běše mjenowanych ľudnišnow wotpowiła. Sud po přechpytanju natwjerdźeše njemóžesće ja dopokazane, so ju zhromadźiny politiske byše. Mjeńšeho pak ja dopokazane, so je Hasberg wyšćišeho sekretara Meju a Bejma dohladowanzeho policijskeho satrojnika skhihnodźił. Hasberg dosta 50 hriwnow pjenjezneho khłostanja abo 10 dnjow jastwa, Bejma 30 hriwnow pjenjezneho khłostanja abo 6 dnjow jastwa. Tamnych wobsćorjenych pak sud uwinowa.

Z Łužicy

* S **Kinsbórko.** (Sapaleństwo i njeradu.) Wandrowski běše pschenozował w jenej tudomnej jahrodnej khłódnizy. Jako zwój słowo wopuschći, jaseli sebi zigarelu a cźišmy hischće njedopalenu sapałku prjeć. Sapałka padźe do słonu, na kotrejž běše wandrowski ležał. Sčomu so sapali a bórzy palesche so zyła khłódniza. Wandrowski staji so sam poliji. Tuta pschepoda jeho tudomnemu hamtskemu ľudnišnu.

Ze. Sakskeje a dalšich krajow

* S **Krsetsa.** (Wulki woheń w klóschtrje.) Na hornjej luźi połpodatkoho twarjenja klóschtra pondźelu popołdnju woheń wudri. Na 35 m dołhosće je ho jeeh zwonki. Stó. mójeschu wuthowacj. Po wšelkich dosahnitim prózowanjn wuradźi ho woheń lokalizowaći.

* S **Karlsruhe.** (Nadobny pschestupkownik.) Pola Inzlingena w Badenskej pschełećelskowańe w jenej z poslednich nozmy głownik pschestupkownika. Pschi tym padźe do dźěry a jeh nohu złama. Pschestupkowar ho nawróći, da jemu pas a pschestupkowane wězy, dźěže do blišeje lawy po auto a staraše ho wo to, so by ho snjesłoženy pschewjeł do khorownje.

Najnowiše z cyłeho swéta

— **Wuhlady na wjedro za jutrischi schtwórk:** Wostanje hischće wobłajnje rjane wjedro, tola budźe trochu zymu.

* **Se Słeho Komorowa. Dźěłowy hamt we swojej rosprawje ja cźaš ſ 1. hač do 15. januara mjes druhim pische: Liczba dźěłoprajtarjow je w prěnjej połojcy januara dale pschiběrała. S druhich zamow su ho někotre sta dźěłaćerjow puschcźile. Sarjadnistwo druhich wuhlowych zamow je pschipowědźiło, so dźěło tchorunja sastaji. S tym 540 dźěłaćerjow sastupi hubi. Druhe wuhlowe jamy su pschikrocźene dźěło pschipowědźile. Se tym je 6500 dźěłaćerjow potrjechi.**

* **500 000 krónow rubi.** W Stockholmje je pjched někotrymi njedźelemi nutsdobywar Johnny Sjögren pol milijona krónow i pjenjezneho hamora Stockholmskeho dankowneho kontora rubił. K tomu bě je léta dołho jara wušichnje pschibitował. Stockholmski mjeńšanski ľud je Sjögrena k khłostarni na tři léta sadudźił.

* **Smjertna jězba pisches železnisku zawjeru.** Blišo dwórnischcza Hermprotscha pola Wróćtławja automobil jeneho Wróćtławskeho pschekupza železnisku sawjeru pschejědźe. Skěchny cźah automobil shrabny a roszwjchowa. Wosowy mjezcjel, kotryž sam we wozu sedźeše, je na mjesće mori.

* **W Budapeszcie su kommunistiscu egitaziju mjes studentami a gymnasiastami wotkrili.** Wjetschu khězu gymnasiastow su sajeli. Mjes nimi je syn bankowego direktora Reisnera.

Cornelius Salaban.

tajnostny falšowař wulkeje mnohoty słóbrowych pjenjez a wudawany privatny wučeńc, kotrehož móżese policija nětko njeskódneho słnić. Wo Salabanowej zaňdźenosći knježi přeco hišće najwjetša njejasnosć.

Swójbne powěsće

Smrěli: Marja swud. Peifertowa w Budyšinje; khowanje budźe pjatk popy w 2 hodź. wot žarowańskeho domu, Pschischczanska dróha 12. — Hana swud. Wiimtowa rodź. Nachlizez w Delnjej Kinje, 80 lět, khowanje budźe jutrje schtwórk popy. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Hana Gottfriedowa rodź. Barbergerez w Budeschezach, 39 lět; khowanje budźe jutrje schtwórk popy. 1/43 hodź. wot žarowańskeho domu. — Josef Ackleiner, dźěłaćer w Bělej Wodźe, 43 lět; khowanje budźe jutrje schtwórk popy. w 4 hodź.

Towařstwowski powěstnik.

Naš sobustaw čo 51

Kněz Jana Cyžka w Kortnicy

je wumrěł. — Naše sobustawy prosymy, zo bychu zahladli pśinošk wo 70 pj. za tutón smjertny pad a dowěrnikow, zo bychu ſ Jnoški zaplaćili na naš konto na Serbskej ľudowej Bancy.

W Budyšinje, 19. januara 1932.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler“

Budyšin. Jednota „Sokol“. Bratŕa zwučuja štwórk wječor we 8 hodź. w towařšowni, sotry pjatk 22. 1. w Serbskim Domje. Dla swjedźenja 31. januara njech wšitcy z dypkom so wobdźěla. Na zdaŕ.

Starosta.

Budyšin. „Jednota Sokol“. Sobotu 23. januara wječor 1/29 hodź. je w „Bělym Konju“ naša hłowna zhromadźizna. Zwučowace a njezwučowace sobustawy su winowaci, so na njej wobdźělić. Na zdaŕ!

Starosta.

Komorow. Jednota „Sokol“ wotmeje přichodnu sobotu 23. jan. wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu z přednoškom br. Měrćina Nowaka, na kotrejž ma so kóždy zwučowacy a spěchowacy br. wobdźělić.

Starosta.

Anton P. Čechow:

Ženich

(Pokročowanje je sobotnischeho cźišła.)

„To je wěrno, wy Nastii njejsće luboscze wujnak. Ale kóždy je tola jadnje wjdźał, na cźo so měrcze je swojim sadźerženjom. Kóždy dźeń icze wola naš wobjedowali, w nozy śej so ſ Nastju pod jadu wjedloj. To so hewak tak bjese wšelko njecźini! Jenoż nawoženja wschędnje na wobjed pschiłhadża. Myślisće-li wy śej snadź, so bych waš kormił, hdyž njebychcze byk tón nawožen? Praj, tak to je! To njeje spranne! Ja nicźo wjacy khłyschcź njechcu! Proschu, namolwjcze śej hnydom Nastju jako swoju njewjestu, hewak dyrbju . . . tak rjec . . .“

„Nastasja je jara juba . . . duschna . . . hotza . . . Je śej in wažu a njebych śej ani mohł pschecź ležicu jomu, ale . . . naju nahladny, naju myślicźki so njetrjechja!“

„A to ma być pschicźina?“ šmějesche so Kondrašchin. „Jenoż toje? Ale mój luby, może dha cźłowjek jadła namakacź jomu, cźi by měła šamne nahlady kaž muž? Ty śi mi schwarny khadła, schwarny khadła! A nahlady ty in pschedašćich . . .?! Nć, to je k šmjecźu! To je cźłowjeczej zyle khudje ſ toho . . . Nětko wosin nahłady so njeschtrejtaj, ale hdyž budźetaj dwe hromadze žiwaj, potom so drje to wschitko wuhładnje . . . Dołhoj je wjstr nowy, so po nim hubjenje jědaj, hdyž pak je hižo rany, potom je to radosći, po nim cźerić!“

„Haj, to drje je wěrno . . . ale ja njejśym hódny Nastasje . . .“

„Hdyž, ty śi schwarny pachoł!“

„Moje šmyslti wam njejśu znate . . . Ja sym khudy . . .“

„To nicźo prajicź nima! Wy tola, Bohudźak, nsou bóstwarcje!“

„Ja, ja . . . žlokam!“

„S tym mi njepschijudźeće! Ani jónkróć Waš njejśym widźał pjaneho,“ rjekny Kondrašchin a ſ rukomaj machotajsche: „A jónkrócź, nłodźina dyrbi žlokacź. Taj ja bych młody, śym tchorunja tulkał . . . Bjes toho njejdźe . . .“

„Ssym nia jenoż wopišz,“ rjekny Mitkin, „mam tež hišćicze druhe šmysłti a njepocźitki. Ja dam so pokupicź . . .“

„Mój luby, schtóha dźenża so njeda pokupicź? . . . Ha, hr, ha . . . dźenża!“

„Nimo teho njeśmém hischće so woženicź, dónž mój dóit njeje rosćišdźany . . . Ja śym wam to šatajił, ale nětko dyrbicze to słonicź . . . Ja śym wobstorkmy dla pschekschiwjenja . . .“

„Wobstorkmy?“ jatkowasche Kondrašchin. „Haj, to je mi něschto nowcho . . . To njewědźach. W taksim padźe cźłowjek wjcź so woženicź njemóže, dónž jeho dóit njeje rosćišdźany . . . Kelko ješce dha pschejschiwił?“

„Pisches stotnoz.“

„Haj, to je schwarny pjenjes. Telko może być hódne wuhnaćstwo w Sibirskej. W tym padźe by žiwjenje wobeho hońcża było šćibjene. Potom so potajtim nicźo cźinicź njebydźi. Njech Bóh wam woda!“

Mitkin wodychny a pschińny sa klokukom.

„Po prawom,“ rjekny šmona Kondrajschtin po krótkej pschestawzy, „hdyž Nastasja waš lubuje, móże hicź ſ wami do Sibirskeje. Schtó by to było do luboseje, kiž by so bojała wopraw? Nima toho je krajina wokoło Tomska jara płódna. W Sibirskej je cźłowjek lepje žiwy, dyžli jow. Hdyž njechcy měć žiwobur, ja by sam tam wupuścźował. Tehodła šmjerće šmjerom śej Nastasji brać!“

(Skónczenje ješće.)

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Macko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěstki: G. Jansk w Budyšinje

7000—8000 hr.

so jako **1. hypotheka** na wobkhodnu łožownosć z 23 jutrow wulkim ratarstwom pyta. Zawěsćene z 38000 hr

Poskićenja pod **H 49** na wudawarnju Serbskich Nowin

Zniżenje płaćiznow

Kuchn'e, 7 dźělow 75 hr
Drastowe khamory z 2 durjomaj . . . 40 hr.
Plyš. a tkan. sofy wot 22 hr
Posleśca, 8 nunt. wot 30 hr.
Pisańske błida wuwzaćne posće. 18 hr.
Kožane jakl, škórn'e
Wulki wubjerk — Najtuńši

Seifertec skladnost. kupje na Kamjentnej hasy 29

Pytam dźěło w ratarstwie

Maks Krautschik w Radscy čo. 8

Kolo Kolowy gumij Kolowe boitrjedy

tunjo pola

Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjentn. h. 16

Naturska hojeŕka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej dróży 6, I

Přijimanjo jenoż sobotu wot 9—5 hodź., hewak we Drježdźanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46467 Homöopathija, dijatowe a zelowe hojenje hoi nutfkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow, ćuwowe a dušine čerpjenja, ćuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Inventurske wupředawanje

gardiny — šaty

hač do **50%** znižene

na wše druhe wěcy **10% rabata**

KURT ERLER

w Budyšinje na Zlitych wikach 11

znapřeća »Złoteje hwězdy« — Telefon 3519

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswětlenje błida abo 1/5 zaćinowanje proda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupuje po podobne, hubjeńše wěcy. 1.50 2.— hr. Wustajene we wukładnym wokniu

elektriskeho wikowarja **PAUL**

w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Hdyž pjenjezy pytaće

a hdyž sebi jedyn z našich inserentow za wobstaranje pjenjez wjetše wudawki abo proviziju doprědka žada, prosymy našich čitarjow, zo bychu to wotpokazali a nam sobuzdźělili.

Běły barchent . . . , m 40 pj.

Wóskowany barchent 100 šěroki . . . . m 90 pj.

Copte košle a kholowy

Łožowe šaty, bjele a pisane

Gardiny, wulki wubj., tunjo

Přikrywy na diwany, błida a sofy

Ida Erler w Budyšinje na rózku

Zwonk. Lawskeje hasy 10

Kožuchi

(Überzieher) jupy atd. su na předań w Nieswačidle 45 d

Hdyž maće něšto na předań daće mały nawěstk do Serbsk. Now.

Konditarnja

Café Lehmann

w Budyšinje na Serbskej hasy

Swojim česćenym hosćom wozjewjam, zo kóždu sobotu hač do popołdnja 3 hodź. **šalka najlepšeho bunjaceho kofeja z dawkom 25 pj. a khanka 50 pj.** płaći

Stajnje čerstwy kofej, pječwa a pampuchi. Rjane štomowe tykancy a torty, najrjeńši dar za kóždu składnosć

Wo přećelny wopyt prosytaj

R. Lehmann a mandź.

Po krótkej khorosći wumrě dźensa rano w 1 hodź. w měšćanskej khorownji w kčejacej starobje 16 lět naša horcelubowana dźowka a sotra

Marja Jakubašec.

W hłubokej zrudobje

Jakubašec swójbu.

W Dalicach, 20. januara 1932.

Pohrjeb budźe sobotu pop. w 3 hodź wot čołownje Mikławška.

najmjenjše dyrbjałe tajki recept i nawodnym ławoom wužiwanju.

Hdźeha žu jenoź wostałe, tute dokumenty cźeźkeho ...ża? Cźehodła njeźmy śej je wobtkowali? Haj, žyle ...awje, běźe tehdom wójna.

• Druhdy nadeńdźejsch hišchcźe śchěru staru zedułku, na ...trejź śteji napiźane, kaž możejch śej mydło śam warićź. Ale śwjetśicha ta stara zedułka tźi. — Tźi. Po jeje pśichikałach nastawa śwjetśicha jenoź hrośna, hlinojta rosmoda. Wśchak doporučuje śamo sodu jako pśchimjetk. Podamy pak tu woprawdźe dobry mydłarśki rezept. Trjebaśch k tomu: 7½ kg. twjerdeho tuka abo 15 kg. śbjerancheho tuka, 3½ kg. mydleńca (Seifenstein) w krutych kuśkach, 30 l. wody (po możnosći mjechkeje), 500 gr. śele a hišchcźe ras 9 l. mjehkeje wody.

Rezept nam teź dale pśicheradźuje nałožowanje tutych pśchidawkow, hewak bźe njeby był prawy rezept! Potajkim:

20 l. wody, tuk (hdyž žo śbjerany tuk trjeba, ma žo ...i wjele wodu nješto hodźin warićź a po wusmudźenju a ...hušnjenju žo wotkrućź, je potom twjerdy tuk) a my...dleńź žo dźeń pśched warjenjom mydła źnpaja do njepośchkleńćaneho kótła. Nasajtra potom žo ta rosmoda pomałku wari, doniž žo ...kuźołom njewari. Hdyž je žo poł hodźiny warika, hišchcźe śhnuu tjeźinu wody dolitwaj. Mydło ma žo cźasto ...i wulkej drjewjenźu mśeśhećź a dyrbi žo 2½ hodźiny bjes pśeśtaćja warićź. Hakle potom, hdyž žo jako tlijina ...i tźizy pusćhći a wjazy tućne njeje, możejch teź źele pśchidaćź, pśchiliwaj hišchcźe 9 l. wody a dasch mśeśhenźu hišchcźe poł hodźiny na źlabym wohnju pśchewaricź. Mydło dyrbi w kótle wusmudźićź a druhi dźeń žo rostraje na dołhojte kruchi. Tute žo ...podu naležnje wotdrapaju, ale njeśmeśh je hišchcźe ani trjebaćź, ale na powětrnym mśetnje naworśchtujesch, hdyž maju tźi śchiwórcź léta leźećź. Hdyž je pśredy wužiwaich, bywa mydło njespore.

Hdyž je mydło hišchcźe tućne, tak dyrbi žo dźeź waricź, pśredy haćź śół a wodu k tomu pśchidaśch. Mydlisny ...podu mydła njetrjebaśch wotleźź, ale wužiwaj je k rjedźenju źeleźnikow, kamjeńtnych dłožbow atd. Hdyž masch twjerdy tuk, traje pśchiprawjenje mydła 3 haćź 4 hodźiny. Masch-li jara cźisty, runje wuśchrśty tuk, tak jón śwaŕ w mjehkej wodźe (na 5½ kg. tuka 30 l. wody), a daj wśchitko tak dołho waricź, doniž njeje wjazy tućne. Hdyž je mydło w kótle žo wusmudźiło, rosćraj jo.

Takle rezept radźi a śchtóž žo po nim śmeje, dostanje dobre, khmane a tunje mydło. Tuž do dźeka!

Kotre cuze zeliny hodźa so pola nas plahować?

Nowocźažne śrowotnisćwo porokuje nam ...i poknym prawom, jo žo pola naš pśchewjele mjaśa je. Doporucźuje žo pśchiłład franzowśkeje kuchiny, tiž wjele wjazy ...elinu wužiwa. Praktiske pśchewjedźenje tutoje ...asady wśchak jetkuje žo ...i mnohimi jadźewkami. Jedyn ...i nich je, jo plahujemy wśchelake južnocuropiske, praktiśy njewupruhowane kuchinike śela, tiž maju dležiśku dobu wuwicźa dyžli naśche ...elinu a tehodła njemóža pola naš dosrawićź.

Podamy tu pśchehlad wo plahowanju zusojenišćich ...elinow i krótkim nawodom, kak maju žo plahowaćź.

Mamy tu najprjedy ...hcźerbak (Zichcrium Endivia) w mnohich druźinach: parišći, bordowśti, nanzyśći. Letni śchcźerbak atd. Jcho łopjena njejšu śchcźroke a źnihožte, kaž pola kołoreje, ale drobne, pjerjene. Trjebaśch je nacźinićź jenoź ...i nékotrymi kapkami zitronoweje bréćki a wolija. Wśchitke druźiny ...hcźerbaka žo plahuja kaž naścha žołotej, jenoź ...i tym rosdźélom, jo młodnu pśchéžadu prawje poliwamy a ...elinu bórzy wužiwamy, doniž žu łopjena hišchcźe jušchkojte a mjehke.

Hrajkanje ja kóžděho jahrodkarja je plahowanje r...punczija (Valerianella olitoria). Je to jara wromne śeno ...i rośetu nélotrych ...elenych łopjeśchkow. Może žo wśchadźe wužywaćź. Najlépje wśchak hnydom po hlowanym śbéranju ...elinu (zyblow, bobow) a to po ...amjenym waśchnju kaž ...hpinat, so bróhu hišchcźe pśched ...ymu žo tworiśe rośetki łopjeśchkow. Pśchesymnuje bjes pśchikrycźa. Hdyž pak rjadku ...akrujemy ...i wobrukom, na kotryž położimy dešći abo druhi njepetrébny material, ...mějemy tutu śtrowu žołotej pśches zyle léto. Rapuncźija žada žej ...i derje ...tatym ...hnojom pohnojenu pódu.

W Franzowśkej žu jako žołotej teź woblubowane ...hehte łopjeśchka wśchelakich ...elow na psch. cźalanki, portulaka atd., kiž derje pśchiprawjene runje tak derje źlodža kaž prawa žołotej. Móžemy w naśchich jahrodach teź pśetrowaćź ...e ...j e ...o ...w ...n ...i ...k (Solanum melongena). Je to ...enolétna roślina, pśchiwušna ...i boblinu (Tomate) a papriku. Jeje wulke płody žu béle abo fijalkojte; pokrane na cźerne tacźalki dawaju ...i wolijom, popjerom a bybušom w lécźu wokśchcźowjazu žołotej. Plahuje žo kaž boblina. Jada žej dobru pódu, doścź wodu a wožebje wjele ...hónza. Ssymjo žo wužywa zapocźatk mérza do hornzow, na postajene méśtno w jahrodźe pśheśadźuja žo ...adźenći halle w meji kaž bobliny. W ...ymnišćich krajinach plahuje žo jejownik pśches zyle léto w hornzach abo w parnišćich pod śchtlenźu. Runje tak plahuje žo teź ...w ...h ...e ...ś ...k ...i ...p ...o ...p ...j ...e ...ć (paprika).

Luśchćinowzow (broća, bobow) žo pola naš doścź plahuje, jenoź potajnjitwo jich pśchiprawjenja bé polanaź dotal mało ...nate. Naśchi jahrodkarjo měli žo hišchcźe bóle jabéracź ...i plahowanjom wožebje boba a ...w ...k ...ó ...ś ...t ...e ...h ...o ...h ...r ...o ...ch ...a (Cicer orientinum), tiž žo wožebje w połonšćhej Europje plahuja. Sa pomérnje króśki cźaš bjes wjeśćeje prózy móże tu jahrodkaś jétracź truki, i wotpadkami žo teź hišchcźe póda derje ...hnoji a ...aśtaranje je trébnym dużnym. Wśójti hroch je pśchimujny ...i woku, ma wśchak wulke ...ymjo, kiž ...łodźi kaž hroch. W połonśchej Europje žo jara w Sahrodkach a na polu plahuje a žo na haźy pśchedawa pod mjenom „Garbanzaž." Prażene hrośchatka hodźa žo teź trjebaćź méśto kofejowych bunow.

Jara woblubowana korjenjata ...elina je w połonśćich krajach ...a ...t ...a ...ń ...ź ...a abo ...c ...z ...o ...r ...n ...a ...m ...o ...r ...ch ...e ...j (Scorzonera hišpanica), dwulétna roślina, kiž žo teź pola naš pśredy cźaśćišćho plahowaśche w ...n ...j ...e ...śch ...a ...h a ...k ...l ...ö ...ch ...t ...r ...i ...śk ...ich jahrodach. Najlépšcha druźina je ...u ...s ...ta ...ta ...ń ...a. Ssymjo žo wužywa nałéto abo najmu na rjadku ...j mélnej pódu, 18—20 cm rósno. Potom maśch ...elinu pśches zyle léto polimaćź, druhdy pódu mjelniśź a njerodź wuplécź. Satkańźa žo plahuje pak jako jenolétna pak jako dwulétna roślina. Chzemy-li měcź ...hnišchi korjeń, nałožujemy dwulétnu kulturu. Wośtajimy mjenujzy ju prénje léto pśches ...ymu w ...emi a hakle pśchichodnu naśmu korjenje wusbéramy. W pśchejara tućnej pódze ...hubi ...atkańźa korjenjojty ...łób. Tohodła ...hnojimy tu jenoź ...e ...tarym ...hnojom, kiž je dośpołnje ...tary. Pódu pśched wužywom teź dokładnje na 40—50 cm hłuboko podrywamy a pścheworśchtujemy.

Hišchcźe mjenje woihladanja žada žej ...k ...u ...l ...k ...a ...t ...a ...ź ...ł ...ó ...n ...cź ...ń ...a ...r ...ó ...ź ...a abo ...t ...o ...p ...i ...n ...a ...m ...b ...u ...r (Helianthus tuberosus.) Wuwiaćźnje połoušcha ...elina je ...k ...a ...r ...cź ...u ...ch abo ...a ...r ...t ...i ...cź ...o ...k (Cynara ...colymus). Pola naš žo dźe jara njeplahuje. Je to jara ...jana roślina ...w ...u ...l ...k ...i, ornamentalnymi łopjeśchkami. Khłójśchćenki žu dołhojte kelušchkowe łopjeśchka. Karcźuch žo wužywa wot mérza ...em do ...ahrody na ...łónczńe, derje ...hnojene méśtno.

Njemóžemy tu hišchcźe podaćź dośpołne kuchaŕske rezepty k pśchiprawjenju naśpomnjenych ...elinow. Naśpomnimy jenoź, ...o dobry wolijowkowy wolij, wśchelake kuchinike ...ela a dréjakt ...i ...hubża, korbjenka, ...bjenka a druhich aromatiśkich ...elow, pśchi...porjeja pśchiśłód tutych ...trowych wukrajnych ...elinow.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 2 Bjerawšn. 20. januara 1932 Lětnik 40

Rožźiłnica

(Z wobrazom.)

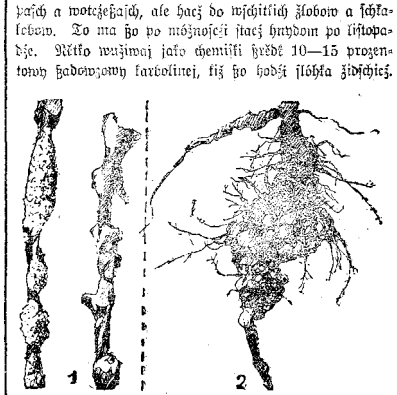
Rožźiłniza (Blutlaus) je hakle ...ónz ...ajchkeho ...któtka ...j Ameriki do Němšteje pśchijśchła. Djenźa je to najśmaćźśchi a najśtrajśchniśchi śchkódnik. Wona wožebje žo namaka na jabłonjach, krujśchwinach a ...wétałach. Rožźiłniza namaka žo niź jenoź na ...hmutach a ...alojach, ale teź na ...orjenjach śchtomow. Wožebje je rosśchérjena tam, hdyž ...teja śchtomy bóle śchkitane na cźoplišćich méśinach a na janjerodźenych śchtomach. Wožebje cźerpja pod tutym śchkódnikom ...koat, Coło-Orangen-rejneta, bóla ...ymska kalvilla a wśchć ...hmańśche druźiny. Mjenje cźerpja ananańkowa rejneta, cźerwjene Eiserike jabłuko, cźerwjene Schejecźesinśte atd. S ...kruschwow cźerpi najbóle ...ymska tachantika ...kruschwa pod tutym śchkódnikom.

Rožźiłniza ma cźerwjenu „krej". Wona je pokryta je bétym mośchkom, kiž ju śchkita pśched mokrotu a pścheśejebowanjom. Najradśćho wśéo rožźiłniza žo ...aźydluje na młódnych ...elenych ...hmutach. Ale namakaśaj ju teź na ...tarym drjewje, ...amo na ...głynych ...alojach, ale jenoź tam, hdyž béśche śchtom tam wobśchkodźeny. Tohodła teź mate ...adowe śchtomy jara cźerpja pod rožźiłnizu, dokelž žo dźe ...asto wobrośaju.

Rožźiłniza žu žiwe w ...hromadach a ...o pśches zyle léto ...hacź k pśrénim mrojam rosmnožeja. Potom ...o ...tkowaju w ...łotach a ...chkałobach ...kory abo teź pśchi ...dónku nad ...amej ...emju, w korjenjach, hdyž pśchesymuja hacź do naběcźa, ...o bychu ...o potom ...aźy ...nowa wénowale ...wojemu ...ahubnemu dźéku. Rožźiłniza ...reba bréćku ...e ...śchtomow. Nimo toho pak hišchcźe wot ...o dawa wutti, kiž rośtlimi pohnuwaju k rośćenju a na to ...waschnje potom nastawaju ...e ...nate bombjelate wurośtki. Swjetśicha tute wurośtki potom ...o pukru, rožźiłniza tam ...aźy ...reba bréćku ...e ...śchtoma a nastawa tam ...khripawina. Tam ...o teź ...hušto rady ...wśchelake ...hribiki ...ahnéźdźuja.

Pśchećźiwo rožźiłniźy ...o pśchezy hišchcźe pśchemało wojuje. Najlépśchi ...rédk pśchećźiwo njej je, ...o hižo ...woprédka ...adźejśch jenoź druźiny, kotrychž ...o rožźiłniza njejima. Potom maśch hižo thore śchtomy naležnje pśchepytowaćź.

Sćene ...hmuty, na kotrychž tute śchkódniśi ...hydaju, najlépje wotrébśach. Pokrjepjenje ...i chemiśkimi ...rédkami nicźo njepomha. Najlépje je, ...o w ...ymje zyły ...chtom wotdrapaśch a wotcźeśaśch, ale haćź do wśchitkich ...łobow a ...chkałebow. To ma ...o po możnosći ...taćź ...hnydom po ...istopadźe. Nétko wužywaj jako chemiśi ...rédk 10—15 prozentowy ...adowzowy karbolinej, kiž ...o hodźi ...łóhka ...idśicź.

Teź wśchédny lanowy wolij móże žo tu derje nałožowaćź, dokelž twori krutu kóžku, pod kotrejž śchkódniki žo ...aduśchcźeja. Móże žo teź wjaćź ...olbar abo 3 prozentowy ...o...śpraśit. Lépje je, hdyž ...chtomy ...tutymi rosputśchcźenimi njepokrjepjéśch, ale pomaješch. W lécźu pokrjepuj ...chtomy jenoź ...i wodu, ...i cźimž žo rožźiłniźy wotpakwieja. Teź hodźi žo tu nałožowaćź 10 prozentowe źiwicźnowolijate mydło (Harzölseife). Dale žo doporucźuje ...uśchka ...i nékotrjśeho mjekeho mydła a to na 100 litrow wody 1,5 kg. 8 prozentoweho tobakoweho ...ktrakta a 1 kg. mjehkeho mydła. Wažne je, ...o žo ...donk ...chtoma nad ...amymi korjenjemi naležnje wobdźéla. K tomu trjebaśch tutu na...śpomnjenu ...uśchku. Hdyž nałéco ...ainit abo wapnowy duźyk na korjenje ...ypaśch, rožźiłniźy ...oborunja ...ahinu.

Poměry w hornjołužiskim skotarstwje

Nětčišca doba je jara njesbožowna a njepśichilomna za skotarstwo, dokelž žu płaćiśiny tak spadle, so może skotar to ledy hišćeže injeśeć. A tola dyrbja skotarjo dale hajiś jsystematiśe płahowanje a by było wulki śmył, nětko wusmipiś je skotarśich druśtwow. Njech tež dźenža jenoźlime pśichedewsaće i tych śjednoćeńśtwow wjazu telko wužitka ninja, tak by tola zyk skhodował, hdyž by žo spuśchśiko jsystematiśe płahowanje.

Schtoź nastupa **konjerstwo**, dyrbimy rjec, so liczba pśichpuśchćenjow je wotebrała, mjes tym so loni bź tuta liczba pomnjo pśedawšchim létam žamo rosła. A runje płahowanje koni może žo s dobrym źiwdomjom doporuśeć. Tež na burśich kubłach mělo žo konjerśtwo pśichewajśeś snajmjeńśa tak daloko, so njerrjebał ratak žej konje kupowaś. Tak luttuje hotowe pjenjeju. Wušiaśeńy koni dopokasaju, so w Sakśej žo dobry material płahuje. W pożledninm cźasu žo wožebje praśchachu za śymnokrejznymi konjemi.

Pśichinźejmy **k płahowanju howjaseho skotu**. Nětko žo wjele cźelakow wostaji. To pak ma žo śtaś jenož wot najlepśichich krutwow, hewak bychmy tu ras měli hubjeny śtok. Sakoń wo płahowanju howjaseho śtotu je žo w zuku do śkutka śtajił, w nekotrych gmejnach gu jón witali, w druhich jón mějachu za wobcźežny. K nakupowanju cźelcow poskicza śtat pśichipomoc we wyšokoścji 30—50 proz. płaćiśiny (najnižicha płaćiśina je nětko 400 hr.), ale to jenož za śkoźata, kiž žu žo w Sakśej płahowale, nimo toho teź śtat spožcza njedanjomne pożcźonki na léto. Druśtwam, kiž hižo dołgo cźelża dźerża, žo doporuca, stajiś namjet na myto. Wjele ważnoścje žo kładze na pożrędkowanje dobrych cźelcow. Je tu liśćina cźelcow na pśichedań, kotraž je žo jako dobra wopokazała. S Budyśchina žo na napraśchowanje jdźeli, hdźe žu cźelcy na pśichedań. Pśichcźo žo jnowa radźi, njekupowaś cźelcy bjes wobhladanja. Liczba w płahowanjśich liśćinach zapiśaneho śkotu je jara pśichibrała. Teź liczba kontrolnych towaŕśtwow za mloko je pśichibrała, wožebje teź w Śitawśkej wokolinje. Tam žu někto śchtyri taśe towaŕśtwa, pjate hakle nastawa. Teź wokoło Biśkopiz je wulki śajim za tuto pśichedewsaće. Wožebje tute kontrolne towaŕśtwa žu nam dźenża jara nusne. W tu khwilu śteji w Hornjej Łužizy je 76 000 krutwow pśiches 10 000 (12 proz.) pod kontrolu. Hdźeż chźedźo žo nowe towaŕśtwa załoźiś, może žo wprosiś wo pśichipomoc. Wušiaśeńy śkotu a pśihehladki hródźow žo dla hospodaŕśeje kriły wjazu njewotnewachu.

Hubjene žu pomery w **płahowanju świni**. Płaćiśiny žu runje katastrofalne. Praścheja žo drje tu a tam za śkoźatami k płahowanju, ale žo jenož niśke płaćiśiny pośkiežeju. Schtyrnacźe wobśtejazych kundeźaŕnjow je žo wupruhowało. Kundrosaŕnja žo zarjaduje za snajmjeńśa 20 ranzow. Pśichi płahowanju świni žo hišćeže jene śmył wam cźini. Skoźata žo jswjetśa pśichejara w thlelwje khowaju, wone potom njebywaju fkrucźene a tej płodnoścj popuśćcźuje. W tu khwilu žu w Hornjej Łužizy śi kontrolne towaŕśtwa za świnje.

Płahowanje koźow haji jystematiźy śjenoczeńśtwo kózarjow, kiž ma tu khwilu 1380 žobuśtawow we 28 towaŕśtwach. Tež wono je jawjedło kontrolu mloka.

Je trěbne, wschudźe žo krucze dźerżeć jystematiśkeho płahowanja, so by žo śakhowało to, schtoź je žo dospiło a so njebychmy zofali.

Naše sadowcy

Jabłoń.

Jabłoń cźze měcź cźeźku, wutknitwu, doścj mokru pódu. Hdyž pśikopta ako kamjenjata póda je hišćeže doścj mokra, tak teź tu jabłuka žo hišćeže derje radźa, tola je žo dopokajało, so w Němśkej wjazu hacź położa jabłownow cźerpi pod njedośtatkom wody, i cźimž wěźo je wunoschk śadu pśechezu hubjeny. Dobra jabłoń traje 60—80 lět a dlěże. Możne a wulke jabłonje žo njehodźa do mjeńśich jahrodkow, wone tu pśichcźara khłódkija. Tu dyrbjeli bracź jenoź tajke druźiny, kiž maju mjeńśchi wjerśchk. Lěpje wschak je, so tu śyła žo śdaśch wyšokeho śchtoma a měśto njeho žadźiśch pśichidomny śad abo kerkojte jabłonje. Wone teź prjedy płody měwaju hacź tamne wyšoke śchtomy a to teź pśichezy doścj. Hdyž je póda jara pśitojta, njeuróże jabłoń jako śchtom žo śyła ani roswicź a hižo i 15 létami śandże. Tam mašch lepje žadźiść kerkojte jabłonje, kiž žu žo jako dobre pokajale. Schtomiki maśch derje hnojiś, a hdyž je źucho, doścj poliwaś, potom teź wjele rjanych płodow měwaju.

Kruschwina.

Kruśchwa je dale bóle wobłubowana jako žad na blido. W kuchni ju lědy śnaja, hacźrunjeź žo ś njeje hodźi pśchiprawiś wubjerny kompot. Bohužel mnohe druźiny dołgo njetraja. Dyrbiśch tohodła pśchi wuśwolenju druźinow byś jara wobhladniwy.

Kruśchwina dhze měcź cźopku, śkerje łokku pódu; śymna, cźeźka póda jej njehowi, tam kruśchwy tak dobre njebywaju. Najwjazy druźinow ma runy wjerśchk. Stare kruśchwiny žej w jahrodźe telko měśtna njeźadaju kaž jabłonje, dokelž do wyšokoścje rostu.

Schcźěpjcy może žo na płonowź, jenož nětkotre žo teź hodźa na kwětłowź. Kwětłowzu žej žadaju mokru, wutknitwu pódu. Hdźeż je póda bóle łucha a łopka, doporuczuje žo, śdaś žo drobnych śchtomikow a jenož na płonowź ischcźpjene druźiny žadźiść, kiž tam hišćeže derje rostu. W tym naśtupanju žo cźasto śmykli cźinja, kiž žo potom wjeźa, ale žo wjazy naprawiś njehodźa.

Kruśchwina może žo teź pśitowaś jako pśichdomny žad. Wona potom mjenje cźerpi pod śchkodnikami dyźli jabłoń. Nimo toho mójezych pśchi murjach teź žadźiść pózdnje druźiny, kiž tam thmaśche płody měwaju.

Wiśeń.

Wiśchnja je po truśkalcy najlepśchi płód, kiž žo hodźi žyry jeźeś a tak bywa jara wobłubowany. Ale teź w domjacnoścji hodźi žo wiśchnja wśchelako wužiwaś. Hdyž je wjele wiśchnjow, pśchiprawy žo ś nich dobry palenz. Wiśeń je jara śkromna a teź derje roścje na kamjenjotej póśe, hdyž jenož tam jara błónéżko gwěcźi. Wiśchnje žo teź rady žadźa po śtroninach a śkloninach. Na łobkej pěśkojtej póśe wiśeń tak derje njerośće. Je tam pśchemało wapna. Cźeźka póda bywa śpodk mokra a tohodła wiśchni bóle howi. Tohodła teź wiśeń hišćeže na žuchich klimśchcźach derje roścje. Na mokrej póśe pśchejara kipi. Tu jenož hišćeže kišaka wiśeń žo radźi. Wapno a draśko (kali) śtej jara ważnej za derjemeźe wiśchnje. Wiśeń žo pěśtuje jako wyšoki abo połiwyšoki śchtom. Kerkojta forma žo ja wiśeń derje njehodźi ś wunoscźom žnadź kišałych wiśchnjow. Wožebje je kišaliza na cźeźikojtu wiśeń śchcźěpjena, jara dźaka. Wběch kerkojte druźiny žo na cźeźikojtu wiśeń (Prunus mahaleb) śchcźěpja. Tajke druźiny žo śkerje radźa byźli te, kiž žo na wiśeń śchcźěpja. Wyšokoścjtomikate wiśchnje žo na ptacźu wiśeń śchcźěpja. Wone najdleże traja a žo hakle śchcźěpja, hdyž žu wjetśche. Wiśeń žo jara rucźe roswiwa. We pśenich létach mójezych hišćeže wjeśćich wobrěśacj, połdźiścho niż wjazy. Kipjeńża a monolija śtej śtraśchnej khorośći wiśchnje. Pśchicźina kipjeńży je śwjetścha nedostatk wapna, pśchewjele duśśka abo teź mokra póda. Monolija wožebje trapi kišałe wiśchnje.

Marulowz.

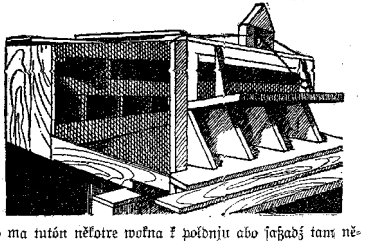
Po bréśchkach žu marule (aprikoży) naśche najlepśiche pócźkowe płody. Wone wschak krute śymy njepśchétraju. Marulowz śej žada dobru, cźopku pódu a śkhitane měśno. Małe, błónéżne śahrodki śrjedź twarjenjow wožebje tuhnje. Tu kśeńje njeceźepi pod hubjenym wjedrom a mrózjami. Marulowz dhze měcź łohtu, bóle śuchu pódu. Mokra a śymna póda žo ja njom njehodźi.

Marulowz žo płahuje jako wyšoki a połiwyšoki śchtomik. Teź jako kerk hodźi žo hišćeže płahowaś, hdyž je tu dośeź rnma. Schtóź chze marulowzy měcź jako pśchidomny śad, njech bjerze wjechlojte formy. Hdyž žo śchtomiki pśchi murjach w śynje derje śchfitaju, tak budźe teź wunoścj dobry. Marule žo ischcźěpja na ślowcźjnu St. Juliju. Schtomiłate marule mójezych teź na Dobre knute ślowcźjnu abo na cźmaczkow; ischcźěpiéś, tak žo jara derje radźa.

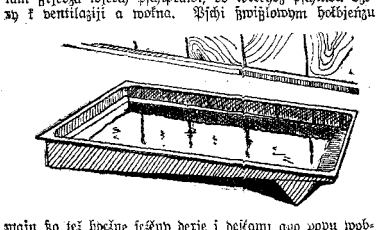
Hołbieńc

(S wobrazomaj.)

Hołbjerjo cźinja śamižne śmykli kaž druźy pjerisnarjo; dźiwa žo pśchemało na źiwjeńśe wumeńenja pjerjakow. Naśche hołbje njechadźa bydliéś w dźérach, wone śej žadaju śwětło, powětr a śłonco runje kaž tej kury. Stuchłe, cźmowe a masane kuśiśche bywaju jara śtraśchne za śtrowtu hołbjeń, a njeje możno, so žo w nich wunoścjnje hołbje płahuju. So by było w hołbjeńzu śwětło, je trjeba,

so ma tutón někotre wokna k połdnju abo śaładź tam někotre śchkleńzy měśto zbytelow. W hołbjeńzu dyrbi byś doścj cźerśtweho powćtra. Ale njeśmjeśch to ani wopaczńje ivośumnicź, pśchetoź cźłowjeź to tej njeśmjé. W tym naśtupanju žu hołbje jara kośkoślwe. To je teź ś pśichcźinu, jo pśedy jara wobłubowane hołbjerzy w podobje wéze žo jako dobre njewupokajachu. Hdyž w nim jenotlive wotdźéle ninaju jara krute ścźeńy, to tam śpodk cźehnje. Hołbjerzy žo najradścho na hornich kubjach a źwiźlach pśchiprawjeża. Trjebach k tomu na por wokoło pół kwadratneho metra. Wyśche diweju metrow hołbjerź byś njeśmé. Je rumnoścj na hornjej łubi tóla wyścha, njech žo tam śrjedźa wjerch pśchiprawi, do kotrehoż pśchindu dźeśy k ventilaśiji a wokna. Pśchi źwiźlowym hołbjerzu

maju žo teź bnéżne ścźeńy derje ś dećami awo popu wobśiś, dokelž hewak pśches zyhele cźehnje a potom w łukuśchu je śyna. Na podłohu pśchindże najlepje śchpundowanje, połoji žo na njo tśeśchna popa a źypa žo tam drobny pśk. Cźiśtośeś je jene ś najśkłownischich wumeńenjow wunoścjneho hołbjeśtwa. Jara trébna je teź w hołbjazym kuśuśchu kupjelna pśchiprawa. Je najlepje ś zymka a ma byś na jenym boku płono, so teź mlode hołbje móża žu kupaś w nilkej wodze. (Ślej prěni wobras.)

Sa wuměśowanje je jara ważny wulśik. (Ślej druhi wobras.) Wulśik žo pśchiprawiże po możnoścji k połdnju, ranju abo krótkemu zanju. S tych śtron tak jara njeduje łaź wot wječora a połnozy. Wulśtne dźéry maju byś śnajmjeńśicha pół metra nad podłohu hołbjeńza, so mlode hołbjata ś kuśuścha dele njepadnu. Dźérka mu byś 18 zentimetrow śchéroka a 20—25 zentimetrow wyśoka. Po możnoścji pśchiprawśich 2—3 wulśtne dźérki, pśchetož hdźeż je jenoź jenicźka dźérka, móża śadźerowe hołbje mylicź a śkajśej wulśtowanje. Wulśik njech wotpoczuje na kroźnach, na kotrychż je je śchrubami pśichitwjerdźeny. Mjes kuśuśchom a wulśtkom maju byś duricźka. Wulśik śam je dźélený do dweju rumnoścjow je jeźemu, w kotrejż žu tśi dźérki. Sadnja rumnoścj je wjeśka ja dećami wobbita, pśednja rumnoścj pak je na bokomaj jenoż ś groćzanej pletwu wobbita. Tśećka žo ś njeśmolenej popu wobbije. Wulśtna deśka a źerdźa wotpoczujetej na nuhlatych żelezach, kiž žo wot śpodk pśchiśchrubuja.

Hołbjacy hnój

Hołbjacy hnój je mjes pśichrodnymi hnojemi najwuźitniśchi. Ma wokoło 17 procentow duśika a runje telko fosforoweje kiśaliny. Njech žo tohodła w jahrodniśiwje prainje trjeba. Dokelž pak na wjele wapna a tohodła sapalicje ifukuje, ma žo na łokśej póśe śmécźerej ś kompostiem. Na mokrej, hlinjanej póśe wschak mózejch jón tak trjebacź. Hdyž hołbjazy hnój we wodze rospuśchćišch a ś njej pjenćki połiwach, śpéchuje to jara krjenje. Do hołbjerźa mózejch pochowinu (Torfmull) źuwaś. S tym žo mułk hnoja śdérźi a potom teź hnój tak jara wjazy njeśmjerdźi.

Płahowanje zeliny na polach

Płahowanje zeliny na polach runje telko, haj hišćeże wjazy wunjeże, dyźli płahowanje rěpy. Najcźaśćišcha žo płahuje kał, kiž žo wożebje na cźeźkej, blinjanej póśe radźi a w dešćowśojtych létach wjele wunoścka njeże, bjes toho, žo by jej źadał wjele próźy. Śijo wjazy dźéła a lépśche wumeńenja žej źada płahowanje śaźnjeho kała abo druhich kałowych druźinow: śydrowśeho kała, pupateho kała, hrjośykkała a kaliża. Potom mózejch tu hišćeże žadźiść niśke body. Hdyž chcźeśch płahowaś wyśoke body, maśch trochu harź ś tyeźemi. Někotśi tu nałoźuja grotowe tycźe. Hroch žo derje radźi na cźojtych, pěśkojtych hlinišćach abo hlinowych pěśćach, ale źada jej hižo naležnje dźélo. Jara ftrowna rośtlina je hromak (Spargel). Pśichi druhich rośtlinach, kaž zyblach, kukrabiju, morchwi, kaliżu, hydrozitym kale a mérniku hraje póda wulku rólu. Ważne je, so żelina rucźe roścje, so je tu mélna, pjerchćojta, hlinjana póda. Płahowanje żelinh na polach hodźi žo pśchewjeścź jenoź w mjeńśich, wobmjeśowanych wobwodach.

Mydłaŕstwo

Njeje to śpodźiwne a ftoro njedźakne, so my wo wéźach, kiž žo wokoło naš śtawaju, kiž nam pomhaju a žu wužitne, poprawom tak jara malo wémy? Bjeńmy na pśich. kusk mydła. Kusk wśchédneho, żółtego mydła ś nyczu! Schto my wémy wo jeho potkadźe, jeho wobśtatkach, wo pśchicźinach jeho dobrych a mjenje hódnych kaiskoścjow?

My gwarimy, hdyž mydło žo njejeśchći a mjes zukomaj žo rośmóra. Ale hdyž tomu tak njeje, mamy to za **prawe a to dale** śaiśi njimamy. My néśchto rěcźimy wo „khudotucźnym“ a „hubjenym“ a „tucźnym“ a „bobrym“ mydle, ale dale teź niczo njewémy.

Ow, běśche doba, kiž naš powucźi, hladacź wężam na dno, so bychu žo dowuśledźiśe wobśtatki a to běśche we wójnje. Tehdy běśche mydło drohotna wéz, haj drohotny dar a rezepty k wudźéłanju wśchédneho mydła běchu jara pojadane. Tehdy žo wunamakachu jara wśchelakore methody mydło waricź, měśchecź a śformowacź, w kóždej do-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerња, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawětiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěneno znjezbožnja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bězny. Kóžde znjezbožnje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožnja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Cisło (Nr.) 17 — **Budyšin — Stwórtk, 21. januara 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Jendźelska so w Barlinje naprašała

Brüning so zapowědźił

Jendźelski pósłanc w Barlinje, sir Horace Rumbold je so po poručnosći swojeho knjeježerstwa pola němskeho knjeježerstwa wobhonił, hač by Němska z polsćenjonym Hoovrerowym moratorija wo jene lěto, to rěka hač do lěta 1933 sjena bła. Němski kanzler dr. Brüning je w sapowědźanym smyśle wotmolwił.

Němski kanzler njeje jendźelskemu pósłanc mohł hinaše wotmolwjenje dać. Němska njemóže nanjetej přichłosowacj, po kotrymž by so moratorium najprjódy podłožiło, to rěka, so by so jej po tym znowa reparacije napołožile. Němski kanzler je podpisańskim knjeježerstwam Versaillskeho stata wojsewił, so by so hospodarske mogy Němskeje do cyła wučerpałe. Tohodla wona njemóže ani někotre, ani w přichodnje reparacije płacyć. Přichi tymle přichipowědźenju němske knjeježerstwo wostanje. Jeli so by Jendźelska a Francowska nadsijetej, so budże Němska podźišo tola hišće zwólniwa, za wójnske škkody płacyć, by wonej mylitej. Lausanneska konferenca by zyle njewuspěšna była, hdy by so dobrowólne staty njemohłe rozsudźić, Němsku z płaćenja reparacijow wuslobodźić.

Posłušene podłóženje moratorija hač do 30. junija 1933 je jasna próżdne lubjenje. Sjednośone staty połnóżeje Ameriki njebychu do njeho swolile. Wjednyh republikanskeje a demokratiskeje strony w amerikanskim representantiskim domje su so na franzowske napraschenje přichećiwo podłóženju němskeho moratorija wuprajili.

Pruski sejm zaso wuradźuje

Statna strona bě namjetowała, so by so **wotmamakaze** **krećenje** z **Hohenzollernskimi** a **pruskimi stawotwórnimi kujezimi** přeperuhowało. Kommunistojo běchu žadali, so by stat hnydom přechwatał, jim pjenjezy wupłaćił, so by so wobsedźenstwo Robustawow nětkdy knježazych wjerchowskich zwěrjowo wuswobodźiło atd. Wobaj namjetaj so wotpokazachtaj, namjet statneje strony tahodła, dokeł budże so wo wšěchim materiału we wubjerkach němskeho sejma w dowidźanym czasu wuradźowacj, a dokeł na to jej prawny wubjerk pruskeho sejma najprjedy wo tym wuprajicj.

Hłowny wubjerk pruskeho sejma je hižo přched dlešchim czasom wobjaunkhył, so by **chirurgiska univerzitna klinika na zyhelnjej drózy w Barlinje mina samknyć**, a so dyrbi so profesarna tajneho radźicela Biera, kotraž ho lětsa 1. haprileje wupróżdni, po możnosći dóry znowa wobsadźeć. Pokuj sejm je wobsamknjenju hłownoho wubjerka přichłosował, po kotrymž ma so statne ministerstwo namołwjeć, so by sebi přechmyśliło, hač su finanzne přičinjny za wobsamknjenje statneho ministerstwa tak nuzowe, so so klinika njemóže samknjenja zminyć. Dewak by so žadało, so by so knjeježerstwowe wobsamknjenje wróćiło.

Někotre namjety katarskich sakupnikow-njemčanow powjetschenje butrowego zła hischće za dołhaje. Cłuzchu pak wjsho abo nicžo měć. Němskonazionalny z **Pleßowe** žadasche, so bychu so mjesy wschemu dowozej wukrajnych słepschenych katarskich wupłodow zawrjesle.

Ratarski minister Steiger dopokaza, so je wjsho činił, z čimž może katarstwo schłitacj. Nisše płacyjny němskich katarskich słepschenych wupłodow (butry a twarožka) maju so **wothłodnoseenju jendźelskeho punta** přichipisacj; pschetož z tym su so skandinawske kraje a Hollandska musowale, swoje katarske wudźewki na němske witi płacj. Niz pruski, ale němski sejmowjerski minister je přichłuchny. Wón, minister, nusu pruskeho katarstwa znaje. Wjele namjetow je hižo němskemu knjeježerstwu činił, tola mało z nich je so do skutka stajiło. Wontyplicj wjchak so dyrbi, so ma Němska z Hollandskej, Finiskej a Danskej aktiwni wikowańskn bilanzu, a so žebi tele kraje jako wotběrjarjow wudźełkow němskeje industrije njeměnny roshněwacj, přechtož Němska wuwos trjeba.

W debaczje wotzeje sapósłanc **Iversen** politiku němskeho sejmowskeho ministra Schiele z wotrynmi słowami kritisowasche, dokeł njeje z czasom sapschinnyły.

Skónczenje so namjet přchija, kotryž żada, so dyrbja njesy wschemu dowozej wukrajnych katarskich słepschenych wupłodow sawrjesć.

Namjet sozialdemokratow, so by so powschitkowna **schulska winowatosć** wo lěto podležschka, so wotpokaja. Sa to so namjet rosnwuczowanskeho wubjerka přchija, po kotrymž maju so knihi, kaž „Tollerowe „Bjechemčenjenja" a podobneho wopschijecza se schulskich knihownjow wotstronicj.

Nowa wuprawa butroweho cła

Němske knjeježerstwo je 50 hrywnow wučinjaze butrowe zło na 100 hrywnow ła dwójny zentnar powjetschiło. Na butrowy dowoz z krajow, kotrychž měna je pod slotu runosći padła, je so přichiraż 15 proz. hódnosće butry abo 36 hrywnow za dwójny zentnar sawjedł. Butrowe zło je tychle krajow po tajkim 86 hrywnow za dwójny zentnar wučinja. Butrowe zło za kraje, z kotrymiž Němska nima wikowańskeho sprjećenja, je so na 170 hrywnow za dwójny zentnar połtajił. Autonomne zło za twaroh swotwkraneho mloka, kapałzowy bełk, je so na 17 hrywnow za dwójny zentnar powjetschił.

*

Němske powjetschenje butrowego zła je wulke roshorjenje w Danskej, Hollandskej a Schwedskej sbudźiło. Sjena so na to pokazuje, so tele staty wjele wjazy tworow z Němskeje kupuja, hač do Němskeje podawaju a so po taikim nowe wobaranske zła jimi wikowańskich sprjećenjow khatnje wohrożeja. **Danski zwonkowny minister dr. Munch** w nowinach „Politiken" na to pokazuje, so so němske nowe złowne poslojenja z płacżanym wikowańskim sprjećenjom njesinjesu. **Polske nekrizny** mjenja, so so němske nowe butrowe zło wobżeże pschecziwo Pólskej měri a wuwos butry do Němskeje znjemóżni.

W **Schwedskej** na czeże sej hłuki pokazuja, kotrej jmeje němske butrowe zło na schwedski wuwos. W lěcze 1930 je Schwedska do Němskeje twory, 224 milijonow krónow hódne, wuwjesła. Němska je w tym samym czasu twory, 534 hrywnow hódne, do Schwedskeje pschedała. Tohodła je móżno, „Stockholms Tidningen" pischu, dowos němskich tworow smjeńschicj.

*

Napschecziwo tutym wutrajnym protestam němske knjeježerstwo hischće ras na to pokazuje, so je so nuczazeje misły dła k wobaranskim złam rosshudźiło. Wot sjedź septembra sandźeneho lěta je so sjedźenje butrowe wiki rosshudźaza płacżina w Kopenhagenje we 43 hrywnow na 75 hrywnow padła. Tónle płacżinowy pad hrożesche w połnym wobsahu na němske mlokarstwo pschepschinnuncj, kotrehoż **wutorżaza hódnosć normalnje schtyri milijardy hrivnow** za lěto wucżinja a na czole wschech wupłodżazych wotnožow stej. Barlinske butrowe płacżiny su poczatk januarej 1913 na 74 prezentow měrowaze płacżinu wróćo schle, mjes tym so su so wupłodżaze khoły katarstwa na někdże 120 prezentow pschedwójnjeho czasa powjetschili." S tejele njepoměrny je so skotarjow, kotrjż z wjetschego dźela z burow wobsteja, wulke schkodowanje naskało, kotrež so je wschěmi statnymi naprawami njehodźesche zarunacj.

Přepytanje poměrow khlěbowych płaćiznow

Zentralny swjazk němskich pjekarskich jednotow „Germania" je so na podłožku dojednanja z němskimi kommissarami pola wschěch pjekarskich jednotow na to skutkował, so so wot 1. januara dobytk pjekarjow pola khlěba znajmjenischa wo 10 prezentow zniži. Hischće zawostaze rozdźěle dobytka, wjazy hač 14 pjenjezkow po kilogramje wucżinjaze, dyrbja so na tule zinnu zniżej. Němska zhromadzenja za ratarske wikowanje je na podłožku wunoschka połsłednjeho swjedzenja płacżinow je 6. januara pschepytanje płacżinowych poměrow we 78 městach pschewjedło, pschi czimž je so w padach, kdżej je so dobytk hižo w dezembrze zniżił, zniżenjenje płacżinow po czasu, psched tym leżazym, složiło.

W 26 městach je so po tymle pschepytanju zniżenje po dojednanju pschewjedło, w 29 městach je so dobytk jenoż wo 1 hač 7 pjenjezkow zniżił abo zhyła niż zniżił, abo so samo moht powjetschicj, so by mohł w rosshdżelu 14 pjenjezkow wostacj. W 23 městach pak je rosshdżel pruthowanskeho dżeń hischće wjazy hač 14 pjenjezkow wucżinił, hačrunje bě so w 7 z tychle městow dobytk wo 7 prozentow a wjazy zniżił, w druhich wóśom městach je so dobytk samo powjetschił. S tychle 26 městow ma 14 hischće wjazy hač 16 pjenjezkow dobytka, hačrunje běchu někotre mjes nimi dobytk hižo wo wjazy hač 7 prozentow zniżile.

Nućene wuznamjenjenje za wuporjedźenje čr'ow

Němski kommišar dr. Goerdeler je wukaz wo mučenym wuznamjenjenju za wuporjedźenje czirjow wudał. Wono hischće w jamarze do mozy stupi. W dźełarnjach, kotrež czirje wuporjedźeja, dyrbja so po tym w jich wobłhodnych městnoscach płacżinowe sopjhy po pokazy wupowěznyć, kotrež tji druzyny kże wopschija. Rozeznawa mjes hospodarnymi, schitynni a lěpjenymi wuporjedźenjemi, dale mjes muzazymi, żonjazymi a dźesazymi podułoženi a pjenkami.

Stuńšenje piwowych płaćiznow

Każ je so hižo wczera dźełko, je němski płacżinowy kommišar hektoliter piwa wo 2 hrywnje stuńschił.

Dokeł tale wuprawa sa zyłu Němsku płaći, budża so **korczmarske** organizacije abo městne swjazki dyrbjecz wo stuńschenju korczmoweje piwoweje płacżiny wuprajicz.

Zniženje w mydłowej industrili

Němski kommišar za dobładowanje płacżinow je se mydłowej industriju jednak. Mydłowa industrija je płacżiny też tworow, kotrež njejsu z płacżinu swjasane, w pschecziwu znajmjenischa wo 10 prezentow zniżiła. Każ dałko zniżenje płacżiny někdy pschewjedżene, ma so wono hischće w januarje pschewjesć.

14½ miliona předwidźomneho deficita w Sakshej

Sakske knjeježerstwo je sejmowemu presidentej sapiš pschedwidźomnych wulutowanjow w porjadnym hospodarstwie płanje 1931 a pschehład wo wobliczenym wunoschku porjadneho hospodarskeho plana za 1931 pschedpołożiło. Po tym ma so w hospodarstwie lěcze 1931 pschi nětczischim stawje hospodarskeho położenja w połkadni z njedostatkom nědźe 14½ miliona hrywnow liczicz.

Nacionalneho socialista zatřělili

W Essenje je wutoru wjecżor mjes kommunistami a nazionalnymi kommunistami k pukam doschło. Zličenho nazionalneho sozialista Arnolca Gaia su **z wutrělom do wutroby morili**, schtyri druhe wosoby so cżeżko ranichu, mjes nimi starscha zona a jejuj syn, kotryj nazionalnej sozialistiskej stronje pschiłuschesche. Wósom wosobow su zajeli.

Wjerch Ghika w Prazy

Rumunski zwonkowny minister wjerch Ghika je wutoru do Prahi pschijeł. Sesydu dopołdnja je w rumunskim pósłanzstwje sajmunikom cżeskosłowakskich a rumunskich nowin pschijał. Pschi tym je prajił, so so wjeseli, so je so mohł z dr. Beneschom w cżeskosłowakskim klowym měsce setkacz. Prahu je wopytał, so by na pschedwjeczorje wotwrońajsej konferency politiske stejschcza Rumunskeje a hódnosć pokasał, kotrejž ma swjatkarstwo Maleje ententy we wobłahu Swjatła Ludow a wobsteja tych sdżeżenjow. Diplomat dyrbi optimismus w cżasu europiskich schmatankow pokasecz. Njeswischne by było, to zapreczz. Wschelazy ludźo su hnuknyli, w mutnej wodje łojicz. Jim wo to dże, mutnosć rozschérjecz, rozpuknjny wunamakacz, roskorjecz a wot sady nabpadowacz. Swjatli, kotrejž Rumunska a Cżeskosłowakska pódła swjatkarstwje Jihoslowjanskeje sjednoczeja, so z dwjerdosću wuznamjenjeja, kotraż je so z cżasom a rozwiesom podawkow wobkuzdźeja.

Ruskich agentow w Rumunskej zajeli

Każ so z Bukarešta powě, rumunska polizija kommunistiski komplott pschepytuje. Jedna hłowna wosoba je žona, kotruż su w Konstanzy zajeli. Wona je

někdże 36lětna ruska špeczunka a pjeża agentka ruskeje statneje polizije, kotraż je pjeża wurjadna rjanka. Na uju tukaju, so je statneho ruskeho generała Kutjepowa w Parizu do paslow swabiła.

Sajata je so hacz dotal sapałke japowědźiła wuprajicz. Pódła njeje su hischće 20 rustich a grichiskich kommunistow zajeli, kotrjż běchu so z parnej łódźu „Philomena" do Konstanzy pschiwjezli, runje tak łódźinchu kapitana, Franzowzu Jeana Lecoqua. Sajeczi su z kommunistiskimi spschihajnikami w Rumunskej listowali a běchu zhromadnje nětcze wotmyślili, bolschewiskich cżekujenzow i Rumunskeje na łódź

wiacej, ...n sich njeschkodnych sčiniki abo do ruskich pschistawow wotwjedli. Mjes druhim tu žebi spschihžaržiły wotmyšleli, žo prjedawscheho zarjadneho pósłanza w Bukaresću, **Stanišława Pokleśkeho,** šmorowachu. Pokleśki je jara bohaty a hišcheze pschejo w starym zarjskim ruskim póstajanstwje w Bukaresću bydli. Kraje nawjedowaju rólu mjes ruskimi cźekujerjami w Rumunskej.

Po druhim powědanju tu dyrjli **spihačeła,** kotryž ma bohaty material wo kommunistiskej Ruskej, do Moskwy wotwjesej abo słonzowaš. We blizschim czasu chze hromadże s Trozkim knihu twdaš. Mjes tym je policija wutźekowała, so je tajnostna Rußowka w czasu, hdyž je žo general Kutjepow słubił, w Parisu w małym Lecoquowym hotelu bydlila. Lecoqua je po wožebje jenaki s kapitanom, kotrehož tu w Konstanzy sajeli.

Žałostne wobstejnosće na ruskich železnicach

W Moskwje je žo wutoru žudniše jednanje pschecźiwo železniskim sastojnikam sapoczał. Jich winuja, so tu cźeže železniske njeschoże zawinowali, kotrež je žo sapoczałk januara w Moskwje stało. S nimi je 68 ludźi žiwjenje słubiłe a žo 128 wožobow sranišo.

Hižo prenje pschesłyschenje woprawdze njewérkliwu njewědomosć wobstarjenych sastojnikow wo techniskich pschiprawjenjach pokaja. **Tak je lokomotiwnik njeschožowneho cźaha, kotryž je hižo dyžom lét pola železnizy słužił, na praschenje, hač je sajeźne znamjo zamknjene bło, wotmołwił, so žo njeje wo tule techniku zajimował.** Tónle mechanikus je jenu zyle njesnaty był. Też jeho pomocnik, stary komunist, kotryž je prjedy samokwite sastojnistwo sastawał, žo wuzna, so žo njeje je signalnej techniku sabérał. Psched žwotnym pruhowanjom je do knihowinje schoł a je žo diwš hodźinje s tejle wězu sabéral. Na praschenje sa jédnotnu cźaganu wón wotmołwi, so je žebi jédnu plan jenoš sa žwoje domjace triebanje kupił. We dalschim jednanju žo pokaja, so žu žo cźahowe signalne žiwótka psched wotjédom s Moskwy jenož swjerschnje pschepytałe. **Po prenim srażenju pola Kostina njeje železniski personał jadnych naprawow cźinił, so by žo železniza sawěsźiła. Dla tohole njeczinjenja je žo druha katastrofa stała,** so je mjenujtu nowy cźah do fusjedženeho cźaha srażył. S wuprajenjow wobstorženych je hižo nětkole spóznać, so na ruskich kommunistiskich železnizach njewěrliwa njerodnosć knježi.

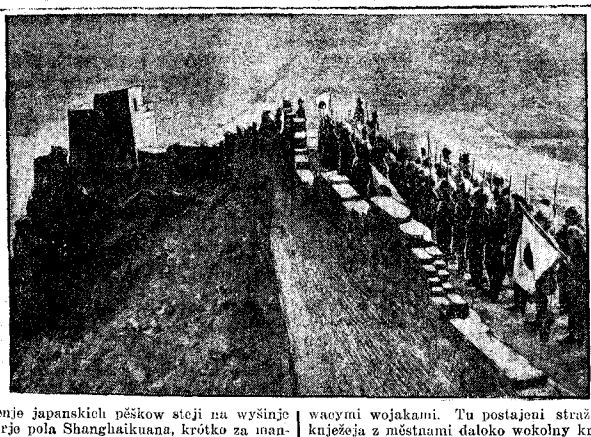
Japanzy k Charbinej postupuja.

Japanske wójsko dale k Charbinej postupuje. Japanska brigada je Kołsu wobsadźiła. Wschudże na železnizy Japanzy strażnikow sawostawaju. Kaž je žiwjacy, Japanzy s chinesiskim generalom Maom wo słónczenju njepschecźelnosćow jednaju.

Ze Serbow

W **Budyšchinje,** 21. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wjeźera wjecźor w 7 hodź. barometer 758, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +3. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 758, hygrometer —2, thermometer w nozy —2. Wuhladu na huche wjedro. — Wyschina nad naschimi stronami je swojn dotalnu krutosć wobstrowała a wobtrajenje hišcheze nasche wjedro. W polnozy cźahaja dale nižiny nimo. Po wschěm spadźu žo pomałku pschecźišćenje dotalneho wjedra pschihotuje. Wětry duja njembrje a symuje s krótkeho ranja. Rjane jasne dny a wódła miły počźaš pomjaja nam w tutej symi njewurjekliwoje hospodarskeje cźěkowanje na žnéży, tepiske a cźopłych drastach tuiowacź. S Božej pomocu kraj a lud wěsće tutu symu pschetraje. — Julije pjatk khładża ßlónczko 7,52 hodź. a khowa ko 4,32 hodź. Měsacźk khładża pop. 2,48 hodź. a khowa je dop. 7,43 hodź.

Wołdźélenje japanskich pěškow steji na wyšinje wulkeje murje pola Shanghaikauana, krótko za mandžuskej frontu. Japanscy wojacy su na swojim njezadžerżomnym postupowanju pféćiwo Chinesam docpěli stawnu wulku murju a ju wobsadźili ze strażowacymi wojakami. Tu postajeni strażowarjo wobknježeja z nětstanu daloko wokolny kraj. Njedawno pučowaše tež mikado, japanski kěžor Hirohito, na tute postupne městna japanskeho wójska na historiskej zemi.

Łahodna zyma!

Łětuscha syma po prawoni žo sněže. Sněh dreje tež ludźo, kiž mórkotaju. To žu cźi, kiž symski sport haja a chodźeja śnéhakowacź, šankowacź, šmykacź. A šu to ludźo, kiž žo žiwja s tym symskim sportom, wjemjuźy korczmarjo w horach. Ale to pschecźo njeje wjerschnina wobydlerstwa. A schtož ma njewutrjepjenu jistwu a próśdny žołdź, tón šyka rady nima śněh a lód a tschěškanju.

Po prawom wschak mamy hakle žyledź wulkeho rožła a njeje ani wusankinjene, so žo nam hišcheze žibirska tschěškanja nawali, kaž je to to často stawało, wjchak je maly rózł druhdy hórschi wulkeho. Ale my so toho ani njechamy nadźijecź a so spokojimy s počźašom, tak, kajkiž je. Kaž njeźmérnje kahodna a miła botal łětuscha syma běsche, dopokalusa hižo wulke wody, kiž měsachmy zapoczakit autoho měsaca. Měsachmy tacźe, kiž je we wulkim rózłu poprawom žadnu sjeń. Wěso też w krutych symach hdyž a hdyž taje, ale taike tacźe, kajkež měsachmy psched nětcho njedźelemi, je hižo nětcho njerschkedneho. To běsche hižo hotowe podnałetnje wjedro. S połdnja žo nawali cźopły wětr a tón wulkutkowasche, so wschón śněh a lód jara tucźe žo pschemėni do šlipkota a wody. A wulke wody kěchu. Potrjechene krajiny bo derje njemėjachu, a to běsche hruba strona njerschkedneje kahodneje symy. Nětko je žo po dnju wschitko sašło šmérowało a wulke wody su žo sašły mimo. Wostaka je pomérnje mile wjedro. Je bese sašły šymnisko, ale syma to dawno hišcheze njeje, a tak dale žiwiny nadźiju, so lětna šyka krutoje šymy njerschkedneju ani w małym rózłu. Wěso, rataraju bychu rady wobsedli nětcho šnéha na honach, ale tak to je na šwėcze, kózdomu žo prawje cźiniecź njehodźi.

*

Znižen'e płaćiznow po'a měšćanskich dźěłarn'ow

S požedźenja měšćanskeje rady 19. januara 1932 je nam idźeli: Wot 1. januara 1932 maju žo tarify měšćanskich dźěłarnjow takle snižicź (mimo hižom wobsahnjeneho wotpadnjenja 10 prozentowskeho pschiražka k płacźiznje pola jenoho dźěła pschisamknjenych wjesnych gmejnow):

Mišnarenja: Snižene najwyschscheje płacźiny wot 48 na 45 pjenjezkow,
snižene dźěłoweje płacźiny wo 1 pj.,
potuńschene zakładneho zarmanja,
popuschczenje sozialneho pschiražka wo 2 proz. (wot 5 proz. na 3 proz.).

Plunarenja: Snižene plunowoje płacźiny wo 2 pjenjezkaj,
wotpad wotnajemskeho pjenjesa za mérjaki a potuńschene płacźiny wo 1 pj. pola wotdźerjarjow plunowych pjenjes.

S tutym snižnjom dozpěte potuńschenje tuneźinja — 227 300 krimnotow —, kiž pschinóże k lépschemu wobtežowanju.

*

— **Mjažowe jěki** (Freibank). Tutón tydźeń žo jone mjažo njepschedawa.

S **Khrowezij.** (Kamjeń w polu.) Kuješ Israel, kotryž nowy šahon pola k swojemu starenu pschidóšta, namaka na nowym wulki kamjeń, kiž žo po wulkosći njemóže swěsćicź. Pluh prjedawscheho wobsedźerja jón njenamaka, jenoš nětko ko pschi rėpjazej hromadże hobr pokaja. Kamjeń žo w pschichodze rozsćeli. Mėnja, so wjele tyšac lét pjerschcź kamjeń sawoda a kryje. — Nješchto dale wje-

---

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědanćko s Khrystowego cźasa.

83] (Pokračowanje.)

Ben Hur žuny so bliže k njemu, so by jeho žłaby hłoh lépje žłyschał a poškuchajsche s napjatej ležźbliwosću na kóžde žłowo. „Ja mam tu na porjcze drohi pjerschcźeń. Wón je nětt twój. Sczehń mi jén s porta a tykń žebi jón na porst." Ben Hur to sczini.

„Tuta drohotnosć ma je tebje ważna", dźesche Arrius. „Ja žym bohaty a nimam žiwótby. Mój sastupjeć jmaje tón pjerschcźeń. Ty nadeńdźesch jeho w mojim domje blizko Misenum. Pokaj jemu pjerschcźeń a powědaj jemu, kak žu k njemu pschichoł. Potom žadaj žebi, schtož chcźesch, ty jo dostanjesch. Wostanu-li pak ja žam žiwy, chcu so blischeje lépje ja tebje staracź. Dam cźi žwobodu, so mohł we wótcźinje za twojimaj lubymaj złožźicź a potom cźi moje samoženje žiwjenje žnóžnć, kaž žebi pschejesch! Schyschich ty?" Ben Hur wobkruchnjesche, so je wschitko frosumił. „Tak žłuł mi nětt pola naschich bohow." — „Nė, dobry tribuno, ja wschak žym Žid!" — „. . . potom pola twojeho Boha, to chcźesch mi žadanje dopjelnicź, kaž žebi wot tebje žadam." „Nadobny tribuno", snapschecźiwa Ben Hur, „twoja thwatniwosć mi do mysłow dawa, jo chcźesch nješchto wobzelje ważneho žadacź. Powěš mi tola prjedy, schto je!" „Budźesch ty mi potom žłubjenje dacź?" „To by rékało, žo do prédka swjasacź." Łódź na morju wuhladawschi, sawoła wótkje: „Khwalemy budź Bóh mojich wótcow. Tam pschijédźe!" „E wotkel?" „Wot połnócnje strony!" „Ma tódy tej khorhoj wuthkunenu abo druhe žnamjo?" „Ma wulki płachtu a tři rjady wjeślowarjow!" „To je wósće njepschecźelska łódź, pschetoż dobyježźy Romljenjo wupowěźchnja wjele khorhojow."

Arrius thutnje pschiswonni: „Nětko žłyschu, schtož žebi žadam. Je-li je žo bližaza łódź jena wot ruježźich, je tebi žiwjenje swěsćene. Najbórsche, schtož mohło žo cźi stacź, bylo, so cźe sasa k wjeślam pschijanknu; tola ja — tu wodźenjo wón zhlu khwilu — žym pschestary, žłubjenu cźesej pschežiwicź. Wot Quintuża Arriuża njech w Romje powědaja, so je žo je žiwojej łódźu woźrjedź njepschecźelow ponurił. Je-li łódź njepschecźelska, storcź mje i deški do morja, so žo tepju. To je, wo cźoż cźe proschu. Nětt pschitśahaj mi, so mi žadanje dopjelnich!" „Ja njepschitśahnu a też žadanje cźi dopjelnicź njesamóju", snapschecźivi krucze Ben Hur. „Po sakonju, pod kotrymiž stejm, žym sa twoje žiwjenje samolwity. Wjmi twój pjerschcźeń wrócźo a wschitke žłubjenja, kiž žy mi cźinił, wucźekrjenuj-li stracham." Arriuž žo njehibnu. „Ty njechcźesch?" rjekny Judah, „potom cźišnu ja žwój dar do morja, niž i hnėwom, ale so bych žo wot wobežežnych pschitśłuschnosćow wuswobodźił."

Sslowam žłédowasche skutk. Arriuž, to widźo, dźesche: „Sčhy žo kaž błaknik kadźerjak, dwójzy błasnje w twojim położenju. Ja móju žiwoje žiwjenje też bjes twojeje pomocy skónczicź. A cźinjn-li to, schto budźe potom s tobu? Ludźo, kiž žu žwoju žmjercź wobžamknyli, wunten radscho pscheś ruku druhich, dokelž žo duscha po Platowej wucźbje šamownicźenju spjeźuje. To je wschо. Je-li tón, kiž je nam bliži, njepschecźelska, wopuschcźu ja žwét. To žym twjerdže wobžamknyli. Ja mrėju, dokelž ftej nje dobycźe a žboje po žadanju wopuschcźiłoj. Ty budźesch nětchto posłužicź wunterdź a wolźarowacź, so žu mój pjerschcźeń do wody cźišnuł, ſ kotrymž rjóżeńe žebi pschichod šwěsćicźej.

Ben Hur, blajnojcź žwojeho sadźerżenja spósnawschi, wotmołwi bjes želnosće: „Sa ſi léta mojeho njewólnistwa bé ty, tribuno, prėni, kiž mi pschikhikneć wopokała." Jeho błóš so šmjeschi, myšlo na młodźenja pschi šudnje Nazareuskej. „Ty bėsche prėni, kiž je žo mje praschał, schtó ja žym. A hdyž žym tebje i wody wucźahnył, nejmyślach na to, so mohł ty mi spomožny byc. To wėr mi, Wutym wokomiku je mi Bóh też špósnacź dał, so mózu žwój samoł jenoš je špramownymi ſrėdkami dospjeć. Radscho chcźył žam wunterdź, hač na twojej žmjercźi wina byc. A byrnjeź mi žyły Rom ſ jeho bohatšwom poskcźał, tribuno, ja njemohł cźe słónczowacź!" Wobaj njeležźeschtaj a hladaschtaj na błižaju so łódź. „Sšy wėšty, so je to njepschecźelska?" praschesche je Ben Hur.

„Sóa to tak!"

Wona šastawa a cźołm wunžadanie!"

„Widźiśch jejnu khorhoj?"

„Njeje žaneho druheho šnamjenja, na kotrymž mohli romiku łódź špóznacź?"

„Romiske łódźe maju też nahlownik na wjeršchku schcźežora!"

„Potom žo wjeźeł, ja nahlownik widźu!"

„Arrius pak pschejo hišcheze pschepschedźeneny njebo. „Cźołmarjo rosbitnikow ſ wodu cźahaja, to rubježnizy wešcźe cźinili njebychu."

„Sšnano nimaju doseć wjeślowarjow", snapschecźiwi tribun, na to myšlo, so bėsche mohły žam tak cźinił. Ben Hur pschewodźesche je žwojimaj wocźomaj pluwanje łódźe k jenej wopuschcźenej wjeślizy na prawizy a widźo, so ludźo na nju wuźinjuja, powė to tribunej, je šacźinjenymaj wocźomaj na dešcy ležazenu.

„Džakuj žo Bohu", praji ton, runjecź kaž žo ja žwojim bohaim džakuju. Rubježnizy bychu łódź ponurili. Na tutym šadźerżenju a na schcźežorowym nahlowniku šmjaju, so je łódź romiska. Dobycźe je nasche! Sbožo je mi šmérne wostało! Kiwaj jim ſ ruku a wolaj wótsle! Ja budu duumoir a ty — ty pschihódźesch je mnu a ja pschijam tebje sa žyna. Twojeho nana žym derje šnał. Wón błeše woprawdźity wjerch. Džakuj žo Bohu a wolaj namorjakow! My dyrbimy rubježnikow dale pschecźekacź a šadyn nam njecźuje cźekowacź." Judah posłuchny žo na dešcy a wokasche, wjeleź mózesche. Słónczinje žo cźołmarjo na njeju dobladachu a klikо pschijéwschi wokachu jeju do cźolma a wjesełu jeju k łódźi. Tu pschijaschu Arriuża še wšěchmi počźešćowanjom, kiž jemu jako wjschchemu wjednikej a dobyježerjej łušchesche. Wot nich šhoni dalsche drobnosći bitwy. Arrius da na šchcźežor zhromadnych khorhoj rozwicź a dnju wschelakich ſ wody wuczahnyli, wjeślowachu ſpěchnje k ſeiwjeru, so bychu rubježnikow dospołnje porahli. Ani jena łódź jim njeuwcźekny. Na dwajeźi jich dobychu; te druhe ležachu rosbite na dni morja. Po žwojim domowjordźe bu Arrius na brjoh Mišnjenskeho pschijétawa ſ najwyschšimi cźešćenji powitany. Ben Hur, jeho pschewodźaj, wukubdli kedźbliwosć a wežipnosć jeho pschecźelow. Na tich praschenje powědasche jim, kak je jeho młodźeńcź žmjercźi untorhnył. Wot druheho pak njepiknу ani žłowcźka.

(Pokračowanje šcźěhuje.)

Běšche stara Sporjelstwo Kamjenska bróha, ſ tutej pak namakanz njeſwišnje.

S **Khwazeju.** (Rěčnišwo ſo wotzwri.) W tudomnej porčanje kujeſa J. Nowaka ſo někto pſchiprawi rěſnišwo. Jedyn ſajinz pſchichowanje ſtaru klamanju, jdźeż pſchedy ſtijo mjaſo a kolbasy k. Husty pſchedawaſche, k nowemu pſchedewſaſcu. Rěſnišwa tu wjacy lět njebě a wjeſnjenzio běchu na wokolne wſy pokasanz. Dowolnoſcz na donje wotpocžatje. Pſchedewſaſco namaka wěſche ſajinz wjeſnjanowo. Kedźwjeſce na wojſewjenje.

S **Hodźija.** Pónđelu 11. 1. 32 ſwjeczeſche nam tudomneho moleria Schneidera ſwoje 80. narodniny. Wón bydleſche pſchedy we Lušy, nětk na wotpocžitku pola ſwojeho ſyna. Je po zylych Sserbach ſnaty jako braſchela a pokładnik khorobneje pokładnje we Lušy. Je dźenja hiſchcze wobſtarowany dla ſwojeje dobreje ſerbſkeje rěcže, kiž wě kóždy raz napjelnicz pat ſ rjanym pſchicinanjom, pak ſe ſajimawym powđanczom, pak ſe ſortnym abo ſmješchnym ſaſadom. Bóh ſpožej jemu dale rjany wjecžor ſiwjenja!

S **Bukcz.** (Ratarſke towaſtwo.) Saſoženy pjatk wotmě tudomne ratarſke towaſtwo ſwoju 319. ſchromadźiznu pola Stangza. Knjes pſchedſyda Petermann ſchromadźiznu wotewjeſche. Knjes ratarſki rada Büchner pſchinoſche ſchc, kak ſo ſkotarſtwo pſchi odźenſnišnich hoſpodaiſkich pomerach wuplacži. Wón wobſcže wuſwětlichu, ſo ma ſo njedźiwacz wſcheho hladacz na dobre plahowanje ſkotu. Hoſpodarſke pomery hebi žadaju, ſo bychu ſo pjowadla na najlepſche waſchnje ſwjeđe. Woſobje dobra ſa ſtrowcz ſkotu je paſhua. Mjes paſtwiſchczownym ſkotom je ſchtwórczina tuberkulozných ſkotu njeje dyžli mjes hrođzným ſkotom. Po pſchedneſchku wolachu ſchromadźeni knjeſowu Brodu a Puntaria ſ Bukcz ſa pruhowarjow pokładnje. —

Skraholče hnězda

Pſchi pniſchcžanju lětnych ſchtomow nadeſchu đźěłacžerjo hnězda wjewjerčkow, ſrokow, ſchkŕc awsow, ſchkrabolcow, dyworniſkow atd. Njeſmy nima namakachi we Lomiſchanſkich loſi poſa Nieſwačidſki na wjeſchich padrjenje khójnu ſchkrabolcžeje hnězdo, 40 cm ſchěroke a 20 cm hluboke. Wonka je ſ brěſowych prutow pleczene, kiž ſu mjechu a ſo tohaj ſlipiſcha. Sſuche a khójnowe khójnowe halazki je ſuckami dźerža ze ſwjerdźe. Hnězdo je ſ khójnowej jehlicu najpenjenje a ſ pjerjemi wuſtładjene, ſo maja mlode ſchkrabolcži mjeſke leżowo, rjane lóžko na njeſchkodu wſpolneho ſchowanja pod mócnym njebjom a Bożim ſtrěhom. Nocžiſi leża w hnězdźe, dopokaz, ſo ſu ſchkrabolzy rubiczne ptaſi. Jedyn dźiwo, ſo Feriſcherez Arnoſchtu hnězdo holbje rozbrachuja a druhim wotpjet ſwjatka. Tak bliſko ſtudnje ſenje ſchkrabolcže hnězdo widżeli njeſmy. Na wyſoke wjeſchći khójnom a ſchuroſtom njemóżeny lěcz. Nocžiſtamy ſo, ſo też druhe hnězda ſeſnajemy.

Z **Nukuicy.** (Přemjenjenje w ſulskim zaſtupniſtwje). Před něſto časom je knjez kubleŕ Mikławš Jawórk ſwoje zaſtojnſtwo w Khróſcanſkim ſulskim wubjerku złožił. Běše dołhe lěto zaſtupnik ſtarſich a wukonješe dźełło rady a z dypkom. Za to wuprajimy jemu wutrobne „Zapłać Bóh!“ Na jeho město je gmejna knjez kubleŕja Jurja Křižanka z Prawočic wuzwoliła.

Wosadna zhromadźizna tow. ſwj. Cyrilla a Methoda w Khróſcicach

Na ſwjedźenju ſwj. Bosćana wotmě ſo pola Wjeńkec wosadna zhromadźizna, kiž bě towaŕſtwo ss. Cyrilla a Methoda powołało. Za hišće khoreho knjeza farara powita knjez kaplan Hórnik rjanu lićbu přitomnych (150). Jako rěčnika ſłyšachmy zaſo jónu knjeza farara dra. Šołtu z Markranſtädt, kiž je nas před lětami hižo w Rózeńcze z rjanym přednoškom zwjeſelił. Rěčnik rozestaja nam w jenohodźinskich wuwjedźenjach dźenſnišu hoſpodarſku a kulturno-politiſku krizu. Jenož Bóh móže nam pomhać, hubjene časy zbožownje přetrać, hdyž dowěrjwje k njemu ſtejimy. Mér a pokoj jenož knježi, hdyž je kóždy lud po Božich kaznjach živy. Aktivne kreſćanſtwo mamy hajić a zasadny živjeński porjad. Poniżnoſć, woporniwoſć, ſerbſka přezjednoſć dyrbi w ſudźo kóčć. Też ruſke nabožne wobſtejnoſće nam rysowaše. Serbſke nowinaŕſtwo mamy podpjerać a naſim ſerbſkim wjednikam ſo dowěrić. Potom njehrozy ſtrach, zo by naš luby ſerbſki ludźik zahinył, ſo zhubił. Přednoſkej ſćěhowaše debata, do kotrejež přimachu mnozy knježa. Najdoſtojniſi knjez biſkop da přez knjeza kaplana Hórnika zhromadźiznu ſtrowić a přeješe jej dobry wuſpěch. Na kóncu dźakowaše ſo knjez kaplan Hórnik wſitkim za přečelny wopyt, wosobje pak knj. rěčnikej za poſkićeny přednoſk. Z kěrluſom „Wobje my Bože khwalimy wuklinča płódna zhromadźizna.

S **Wóſtrinka.** (Zyrkwinſka roſprawa.) Do Wóſtrinſkeje woſady ſłuſcha dźeſcherej wjeſow; wyſche teho cyrkwinſki ſtjoch ſ wjeſcha padjanſkich wjeſow. Duſe wſeju lětſej w Bramborſkej. Duſchow ſteji na tuchu wobſada na 2800. W Lětſej a w Cžiſſowje derža ſo zarjadnje Boże ſłužby. W najſchej woſadze narodźi ſo w lěcze 1931 53 dźěcži, a to 26 hólzow a 27 hołzow. Jedyn raz běſchtaj dwójnikaj a 4 běchu njemandźelſke. 62 dźěcži bu kſchcženych. Pſchipowjedanych běſche 33 porow, ſ nich bu tu 25 porow wěrowanych. — Lićba jemrětych běſche ſ 25 poměrnje nika. 24 ſ nich bu na Wóſtrinſkim pohrjebniſchczu pochowanych, jedyn bu na zuſym pohrjebniſchczu pochowany. Na Cžiſſowſkim pohrjebniſchczu njeběſche we tutym lěcze žana pothowanje. — Konfirmaziju bu dóſtałe 30 dźěcži. — Spowědnych běſche 1695, mjes nimi 70 wopraſowjenych thorych a ſtarych. — Wunaſchk ſóerkow leſche 248 hr. Wſche teho buchu nahladne dary ſa ſmutkowne a ſa ſwjatkowne mišijonſtwo wopraſowane. — Bóh luby Knjes ſohnuj też dale naſchu woſadu.

Z Lubliskeho wokrjesneho wubjerka

W poſedźenju wokrjeſneho wubjerka ſańdźenu pónđelu woſtawi kujes kantſki hejtman dr. ſ Burgdorff, ſo ſu ſo liczby njeſpałiżerjow a doſtawarjow ſpomožerjow poppjeru we wokrjeſu poſledni cžaſ ſnowa ſtyjnje powyſchiłe. S roſprawy wo naprawach naroſtſchcje pomoży wuſkhadža, ſo ſu ſwjeſcžeńſke jednanje pola 31 ratarjow Lubijſkeho wokrjeſa pſchewjedże. W ſwojim cžaſu běſche ho někhdże 500 ſamohłowjenjow k wotdołżenjenju ſapodało, někto pak je ho jenoż 280 nanjetow ſtajiło.

Wusudźenja

Krajny ſud w Budyſchinje.

Mała khłostańſka komora w Budyſchinje jednaſche pſchecžiwo woſpjet khłoſtanemu pſchekupzej Donatej ſ Habrachczij dla woſpjetneho woſchudźenja. W tutej naležnoſci běſche hamtſki ſud w Habrachczijach Donata k 4 mježacam jaſtwa ſaſudźił. Tutón pak ho pſchecžiwo wuſudzej powoła. Donat běſche ho na wójſtſkeho inwalida wobrocził dla pjenjez, ſo by mohł wotſtlacžiczi dołh na domjazu nadobu. Donat běſche jebi wot Seiferta 2 ſmjenzy po 50 hriwnach dał dacz. Běſche prajił, ſo dże je k pjenjeſam ſcžinjez a jene 75 hriwnow a 25 hriwnow dyrbjeſche Seifert jemu poſcžicz. Seifert pak wot Donata njeběſche nicžo doſtał. Na dnju ſaplacženja ſmenkow je póſt pſchedpołoži. Donat běſche jej hoſcenzarjej Richterej w Lěwałdże jako ſaplacženje ſwojeho dołha pſchepodał ſ wurečzu, ſo je Seifert jemu ſmenzu ja ſwój dołh pola Donata dał. To pak jemu ſud njewěrjeſche, ale jeho powołanje ſacžiſny.

Z Łužicy

* S **Wjaſonizy.** (Wobłhodne ſujeſbożenja.) W minjenym protyczdnym lěcze 1931 ſta ſo w tudomnych dźěłarnjach dožyła 70 ſujeſbożenjow. Wjelſchina běchu jenoż łohke ſujeſbożenja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Wilsdruffa.** (Hruby njepſech.) Kubleŕ w Lamperdworfje bě ſobotu dopołdnja dejerjej dał wupowjedź. Dejeŕ ſo tohodła roſhněwa a ſo wurěcžowaſche ſ druhim dejerjom a jeho łubku. Hdyž ſobotu popołdnju te tſi woſtoby w deleńzy běchu, wucžahny dejeŕ naraz revolwer a na ſwojeho towaŕſcha tſělеſche, łohudźak wſchak mińny. Potom tſělеſche hołzu ſady do hłowy. Na to dejeŕ cjeřiu. Mójachu wſchak jeho hiſchcze w nozy ſajeć. Rana hołzy njeje ſtrachna.

* S **Auguſtusburga.** (Žałoſtne njeſbože pſchi ſběranju drjewa.) Schtwórtk ſběrajche 30ſětny invalida Seibel w lěſu drjewo, kiž bě wichor dele ſnjetał. Wětr bě też wulku bukowu halońu wotkenił, kiž wſchak bě potom we halońach wiſajo woſtała. Seibel na ſchtom ſlěſe a chyſche hiſchcze halońu ſ pilu wotrěſacz. Pſchi tym wſchat padże. Halońa też dele padże a jeje ſchpicžaty końcžk ſatko ſo Seibelej do žiwota. Wón bě hnydom morwy. Seibel ſawoſtaji žonu a dźeći.

* S **Kolina** n. R. (Nan ſatſeli ſpjazeho žyna.) We Radertſhalu wulſeli njedźelu rano 50 lětny bliđaŕ na ſwojeho 23 lětneho žyna, kiž we łožu leżeſche, ſ revolwra. Młody cžłowjek ho cžežko ſrani a we khorowni ſemrě, dźes teho, ſo by ſaſzy nałył wědomja. Nan bě ho ſobotu je ſynom woſpjet wurěcžował. Wón cžłowjeka hnydom po njeſkutku ſo ſam ſatſelicz, mińny pak a ſtaji ſo dobrowólnje polizijí.

Swójbne powěſće

Semrěł: Adolf Hünſel, pjekaŕſki miſchtr w Porſchijach, 68 lět, thowanje budże jutſe pjatk pop. w 3 hodź. wot žarowańſkeho domu.

Skupy zadobywaŕ

Dobry popad poradźi ſo tele dny polizíji w Verſailles. W poſledniom lěcze někhdże kupjachu ſo w tutom měſcze a blišich wſach ſadobywanja na runjewon ſaſtraſchaze waſchnje, dźes teho ſo ſo hdy poradźi, też najſnadniſche ſlědy namakacz. Sadobywaŕ dyrbjeſche po wſchém ſdaczu jara derje wobhonjeny bycz, pichetož wón poczeſcži ſe ſwojim wopytom jenoż najwoſebniſche vile bohatych, pſchi cžimž móżeſche ſtajnje bohacže ſnjecz. Jeneho dnja doſta polizija njepodpiſanu liſt, w kotrymž wohſkorżowaſche njemjenowany jeneho ſobuſtawa prěnich wořichtow jako pytaneho ſadobywarja. Najriedy wěrjeſche polizija, ſo je to ſkutk wjecžby a njechaſche, ſo ſ naležnoſcžu bliže ſaběracz. Dokelž běſche pak dokładnje wojnamjenjene, na kajtim měſtnje a w kajtej hodźinje ma ſo pſchichodne ſadobycže ſtuczicz, wupóſtachu někotrych polizíſtow, ſo bychu w liſcže wojnamjenjenu vilu wobtedźowali. A woprawdże poradźi ſo jim, paducha ſajecz. Běſche to woprawdże w liſcže mjenowany. Cžeſtnu paduch ſo hnydom poda, a wón njekombjeſche ſo, pſchi pſcheſłyſchowanju wichitko pſchidacz. Wuſna ſo, ſo je ſo w minjenym lěcze ſchćěhowjacz krócz ſadobył a pſchi tom někhdże 100 000 hriwnow nakradnył. Jako pſchicžinu mjenowaſche wón, ſo je měł wotpohlad ſo tak dołho ſadobywacz, doniż njeſmjeże 200 000 hriwnow, ſa kotrež cžłowjeka běch potom wilu kupicz. Woprawdże žiwjeſche ho wón khětro ſtutniwje, ſo by ſwój ſamót doſpěł. Hdyž cžłowjeka wjetſche ſadobycže pſchewjeſcz, woppyta wón ſtajnje někotre hodźiny pryđy ſnatu nóżnu korczmu abo towaŕſtwo, hdźeż ſadżeržowaſche ſo po możnoſci nadpadnje. Potom ſłubi ſo na hodźinu, ſo by ſo po dokonjanym dźěle ſaſo mócžił. Na tuto waſchnje wobſtara ſebi wón najſlepſchi alibi (dopokaz pſchebywanja druhdźe), kajkiż może ſebi cžłowjek myſlicz. Jenje drje njeboh jeho dwojake žiwjenje na ſwětło pſchiſchło, njebě-li ſwojeju bratrow wo podjeł na padufiwach ſjebak. Tutaj mjerjaſchtaj ſo na jeho ſadżeržanju a jeho ſtupoſcži tak jara, ſo jeho polizíji pſcheraběſchtaj. Nětko je ſo ſadobywaŕ wjecžił, wuprajiwſchi, ſo ſtaj jemu bratraj pſchekhowajo žłužiłoj. jw.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“. Bratŕa zwučuja ſtwórtk wjecžor we 8 hodź. w towaŕſownj, ſotry pjatk 22. 1. w Serbſkim Domje. Dla ſwjedźenja 31. januara njech wſitcy z dypkom ſo wobdźěla. Na zdaŕ.

Starosta.

Budyšin. „Jednota Sokoł“. Sobotu 23. januara wjecžor ½9 hodź. je w „Bělym Konju“ naša **hłowna zhromadźizna.** Zwučowace a njezwučowace ſobuſtawy ſu winowaci, ſo na njej wobdźělić. Na zdaŕ!

Starosta.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“, wotmje lětſu ſwój 53lětny założeńſki ſwjedźeń jenoż w malym kruhu w tow. hoſcenzu Bayriſche Krone na Neumarkt 4 wutoru 26. januara, wjecžor we 8 hodź. Wſě ſobuſtawy a přećelju tow. ſo wutrobnje přeproſa.

Předſydſtwo.

Komorow. Jednota „Sokoł“ wotmje přichodnu ſobotu 23. jan. wjecžor we 8 hodź. w Kačej korčmje ſwoju lětušu hłownu zhromadźiznu z přednoškom br. Měrcina Nowaka, na kotrejž ma ſo kóždy zwučowaŕ.

Lipsk. „Serbſke Blido“ woſwjeći wutoru 2. februara w hoſcenzu „Zum guten Tropfen“ (Leipzig-Lindenau, Karl Heinestr. 113) ſwoje 250te jubilejne ſkhađźowanje z wurjadnym programom. K tomu ſu wſitcy hnđuſi ſkhađźowarjo, kaž wſitcy druzy Serbja lubje přeproſeni.

Rakecy. Serbſke tow. „Lipa“ woſwjeći přichodnu njedźelu 24. januara wjecžor ⅛8 hodź. ſwój 52lětny założeńſki ſwjedźeń. Wſěch lubych Serbow z blizka a z daloka ſo wutrobnje přeproſuja. Sobuſtawy maju ſebi zaſtupne kartki hač do přichodneje njedźele připołdnju 1 hodź, pola knjeza Felſe wotewzacz. A nětko přińdźće z hromadami a pokažće ſo jako Serbja.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ zeńdźe ſo dźenſa ſtwórtk 21. jan. k přenjemu zwučowanju na ſuli deleka. Wſitcy zajimcy ſu nam lubje witani. Zwj. nač.

Wulkomĕšćanski wobkhad zawinuje zasypnjenje twarjenja we Barlinskim předměšće.

Z trajnym ſylnym autobuſowym wobkhadom naſtachu tak ſylne tŕaſenja, zo ſo w Barlinje-Britzu wulke ſwisle ſtaršeho burſkeho twarjenja zasypny-chu. Z njejapkim zasypnjenjom wſitke bydleńſke měſtnoſće wočam wotewrjene ſtejachu. Wobydlerjam ſo žaneje čelneje ſkody njeſta, woni ze ſtróżelemi woteńdźechu. Na naſim wobrazu widżimy zasypnjeno twarjenjo w Barlinje-Britzu.

Anton P. Čechow:

Ženich

(Skónčenje.)

„S tuthym starzom hotowy njebudu," myšleše hač Miškin, „Sčasnu bě jenoh dźowka mudał, hłowne wěc, — wón ju wotbudźe."

„To pak hišćeše wšo njeje . . .," rjekny Miškin wótře. „Sym wobšćorženy niz jenoh dla pschekschiwjenja, ale też dla falschowanja lisčiny."

„To je wšo jene. Na to je jenajke khłostanje."

„Poskaješe tola na muje, ja wam hišćeše wšcho wotpłat njeśym . . . Njemaješe mje k tomu, pschenadźiš wam, schoš je potajstwo mojeho žiwjenja . . . Zołostne potajstwo!"

„Ja nochcu wědźeć wasche potajstwo. To je mi wšchitko jene!"

„Nó, to njeje wschitko jene! Tak rucze hacz shonješe, schoš ja śym, wam so sčuje . . . Ja śym cźełnjenk, khłostanc!"

Kondraschtinej so wopraudźe śeny a wón stejeschе kaž mech rěpy. Zyku mjelschinu wosta bjes słowa, bjes pohiba a so wuśerca se strachom na Miškina. Potom sa stawnowschi so śwjese na stołu.

„To njebóch so nadźijał," sdychny, „so śym tajkeho cźłowjeka hospodował! Wopuschčej mje! Božeho! Dźěcy! Ja waš wjazy widźeć njemóžu! . . ."

Miškin wsa Kobuk a dźěsche radostny k durjomaj.

„Cźakajće chwilku," sadserža jeho Kondraschkin. „Kak to pschidźe, so waš hišćeše njejsu sajeli?"

Ja mam wopačne mjeno, „tohodła potrija mje hišćeše tepła njeje."

„Sónadź móžeše do śwojoje śmjerce być takle žiwy, bjes toho, so to někotš ihoni. Cźakajće ras! Někto seše wy pschistojnuy cźłowjek, seše śwój njesłuk dawno hižo wobžarował. Njech Bóh wam wodu! Potajkim, bjeršće śej śmjerom moju dźowku!"

Miškin so je strachom poćesche. Dale hlej a hišćeše hórsche wězy wunuhłeć wjazy njemóžesche. Wosta jenoh jenički wuhnuć a to: i hnihu cźeknuć bjes toho, so by so samokwit z pschicźinu njenował . . . Chzyjsche hižo rucze so minuć i durjomi, jako jemu naraś pschidźe dobra mysłiczka . . .

„Poskaješe, wy hišćeše wšcho njewěsće!" rjekny wón. „Ja śym bludny. A bludni njesmědźa so woženić."

„To wam njewěrim. Bludni tak rozumnje njerěcza."

„Potom wy wo tym nicžo njerozumnješe. Njeje dźe wam śnale, so bludnosć pola wschelakich jenoš hdys a hdys wuspri, so pak nujes tym jich njemóžech rozsmjawaješe wot strowych?"

„To wam njewěrju!"

„Potom wam pschinjeśe ječalske wušmědźenje!"

„Wušmědźenju budu wěriś, ale Wam niz . . ."

„Sa pot hodźinu pschinjeśu wušmědźenje. Božemje."

*

Miškin wsa Kobuk a won khwatasche. Pjecź njeńschin posdńschu sastupi do jitkowy śwojoho pschecźela ječarja Filjujewa, kiž bě so runje trochu wadźił se śwojej žonu a nětko so i tym saběrasche, so sašoh trochu cźeśaš.

„Luby pschecźeśelo, pschińdu k tebi i prošbu!" wobroći so Miškin na ječarja. „Jedna so wo to . . . Mje chcedźa na kóždy pad k žeńskemu muzjeju. Sy bych so wikhowal, pschińdźech na napad, bludneho paseš . . . Bludni tola njeśmědźa so woženiś . . . Pindź potajkim mój pschecźeśel a daj mi wušmědźenje, so śym duchatkowy!"

„Ty njechajsch so woženiś?" woprascha so jeho ječar.

„Nihdy, na śwěcźe!"

„Potom cźi wušmědźenje dach njemóžu," wotmołwi ječar a śej wołosy hładźesche. „Schtóž so woženiś njecha, njeje bludny. Nawopak, to je najnuzniši cźłowjek. Hdyž pak hdy wondźichi na ženitwu, potom pschińdź ke mni, potom móžech to wušmědźenje wote mnje dóstaś."

Kónc.

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čělneho zajezdźenja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Směški

„Cźehodła dha tak hróšnje rejcźe, mój knjeze", subnu ječar rjekny, „njejsym dźe so thorcho łuba dozdyła hišćeše dóńtuj." — „Zyle prawje, knjes ječar, ale stejicźe na mojim palcu!"

*

„Dźěcźi, wy wschak dozrała njewěsće, kak rjenje so macje. We śwojich młodych ječach dyrbjach husto i próżnym žoldtom wokoło běhaś!" nan rjekny. — „Potom mějesche šbožo, so śy k nam pschišłoch, nanko!"

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wukłady na wjedro sa jutrischi pjatk: Wošćanje rjenje, hucho a trochu syma.

* Po rozrisowanym wuhudźe w drjewowym pschemysłe manktowe taxitne śrěźenje a podrjesenje taxitne śrěźenje powschikowanje dale płaćitej. Taxitna mjda w mjenje kłaśy ja nětkuše 98 pjenježkow wućinja. Druhe kłaśy so po tym stopnja. Tole dojednanje może so pśeni trochu 31. meje 1932 wupowědźiś.

* Pschedsydscha president Landawskeho hamtskeho ruda, krajnoradnitski president tajny radźićel Haas, kotryž je dołho pschedsydstwowy sobustaw pfalzskeho žudniskeho towarstwa był, je so w śwojim wobydlenju satśełił. Wa jawostajenym liśeje praji, so je jeho k tomu njesahojna thorosć pohnuła.

* W Badheimje bliźo Bergena bě na tamnischej rěcy wulka woda, kotraj so do Badheimskeje elektrochemiskeje fabriki dobu. Pinzy so počerjechu. Hdyž so woda do wulkeje hromady natriumoweho metalla, tam so khowajuco, dobu, natriumowy metall rosbuchny. Woheń so na někotre twarjenja rosšěri. Płomjenja so njebožadnu sbahjechu. Tež wulki sklad drjewa so i wohnjom śnieži. Dla nastarja duschatcho dyma dyrbjesche wobydlerstwo se wšěch cźełnješ.

* Město Lima w Peru je so wutoru w nozy se śemjerjenjom traschiło. Někotre hrěše su so sypke. Ludźo, kotriž do drohich cźełachu, i padazymi tśěbelemi a śećami, do wulkeho strocha pschińdźechu. Hacz dotal su jenoho mortwoho a schtyrjoch sranjenych i rospadankow wumrěli. Senjerjenje je najsylnische, kotrejž wot léta 1904 Pomnja.

* Hebrejske cźrjódy jerjow pśched Lobjowym wuliwom steja. Rybazy powědaju, so su wone tak wulke a łyste, tyle, so je njemóžne było, so piśches nje se šakami pschedobyjeś.

* Wutoru je wyšschi dźesatnik (Gefreiter) Wilhelm Stock i bataillona njemšcje wohory w Opelu wumrjel. Wón bě dyrbł pónđelu wjecźor dyrbł němšku khorbej, je pschicźinu woromnjenskeho létneho dnja założenja němškeho thěrjorstwa wukopdźenjenu, dele puschcźicź. Pschi tym je i wyšokosoje 20 metrow padałwschi, źebi rjap złamał.

Pśećiśtne dźěćo so zatepłło

S Běłeje Wady. (5 létne dźěćo so w jamje zatepłło.) Wutoru dopołnja hrajachu někotre dźěći na brjohu nowoho hata pschi Jabłońskim puću. Mjetachu kamjenje do jamy a wjeselachu so nad ptinkotom. Wokoło 1 hodź. wošłalichu so dźěći hacź na 5 létneho synka schkleńnuśćerja Balzki. Wokoło 4 hodź. tamne dźěći sašo pschińdźechu a dokelž hólcka njenadeńdźechu, źebi muśćachu, so je domoj schoł. Sako pak krajkaju i lisemi do wody łatacha, storjeńdu na jeho cźełko. Posłuchy, hólza sašo wošiwichu, łochu ro . . . so. Starschejo powschitkomuje wobžarowaja, dokelž lěšeše to jim jeniczke dźěćo.

Mješć. dźiwadło

Wjedźe: J. Syguda — Tel. 3283

Přemjenjenje

Sobotu, 23. januara, m'sto „NINA"

čestny wječor

za kapałnoho mištra J. L. Kocka

3 musketěrjo

k 17. razej.

Tunje płaćitej 40 pj. hač 2.20 hr.

Meble

a polstrowane twory

poruna

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Rom Serbl

Pjerjonje srjedu č. a prawy

posleščowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šěrokosće runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawoblekowe zbytki

Hilger

na Seminarskej hasy 2

Młodu, wysokosućelnu

kruwu do ćahanja

ma na předań

Ernst Roblik w Radscy

Kofej, kakao kolon. twory

KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Nječakajće

na tunje stupnje w inventurskim wupředawanju

Jähne

na Suleńskej hasy čo. 9

Złota jama njewšědnych składnosćow we **inventurskim**

wupředawanju

Wulka dźělba směšnje tunich nohajcow

z dźěła z wokna, zdźěła z małymi brachami, zdźěła wuprózdnjeńske twory

žonjace nohajcy — Dźěćace nohajcy

Muž. nohajcy — Muž. sport. nohajcy

0.95, 0.75, 0.50, 0.25, 0.15, 0.10, 0.05

K wuběranju

Pola tuteje dźělby namakaće na přikład

ćeńkonitkojte žonjace nohajcy

z wum. płóćiwjeje židy, zdźěła bjez brach. wot 0.05

Mužace nohajcy, najlepši mako 0.25

Pólne nohajcy, ... 0.25

Nohajcy, pisane a mustrowane 0.25

Dźěćace nohajcy . . . . . 0.05 hač do 0.25

Mužace sportske nohajcy . . 0.50 a 0.25 atd.

Też wšě druhe twory po wurjadnje tunich płaćiznach

Chemnitzer STRUMPF LAGER

Wofedawamy jenoš po wšěstych dźělb.

na Sukelnskej hasy 12

K ptačemu kwasej!

½ pt. dragee-je ow	jenoš —.35
½ pt. wulk. dragee-jejow . .	jenoš —.35
10 kurjatkow	jenoš —.39
10 hnězdow	jenoš —.39

Zaso znowa dóšło:

čerwjene wino . . litr wot suda	jenoš —.72
polonowe wino . . litr	jenoš —.78

Nimo toho porućamy:

punt čisteho šmalca	jenoš —.50
punt sušeneho połca	jenoš —.75
punt slowkow	jenoš —.25
punt měšaneho sadu, jara dobreho	jenoš —.50
punt jabłukowych rynkow . .	jenoš —.75
punt łam. raśa	jenoš —.14
punt polneho rajsa	jenoš —.20

a hišće 6% rabata

10 pf. cokora . . . . . jenoš 3.55

Thams & Garfs w Budyšinje

— na Hłownym torhošću 8 —

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošćic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Krupjak (Schrotmühle)

trawuznějaca mašina

kulojta piła

8 lětny kóń

ćelacaj wozaj

na předań

w Njebjelčicach čo. 19

Wóskow. rub

zbytki, přikry wywotkruchu

we wšěch šěrokosćach jara tunjo

Kurt Erler na Žitnych wikach znapřeča Hwězdy

Korla Arnold

Hańža Kubšowa

slubjenaj

Přiłoha k čisłu 17

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 21. januara 1932

Prěni serbski sinfoniski koncert w Krónje

Hudźbny wulět po Serbow kraju a mythologiji

W Budyšinje, 20. wulk. rózka 1932.

Kaž by so njebjo zjednoćiło z narodnym skutkom: Cylički dźeń błyšćeše so słónco z njebjeskich wyšin a wabješe Serbow do łužiskeje stolicy. A hdyž bě we domčk što, kuzłaše měsačk bluku swětłosć na krajinu, na Serbam lube a swjate městna, na kotrež cheyše mištr Bjarnat Krawc w sinfoniskim koncerće duchownje swojich zahorjenych česćowarjow dowjesć. Woprawdźe, wjedźeše nas do njedosćehnjenych wyšin, kotrež wutrołbu wot wšědnych nizkosćow wumoża a rozum z wěstym dosćinjenjom a z horłosću konstatuje: tute hač dotal njewidźane a njesłyšane hudźbne pokhody je nam serbski mištr tworił a darił.

Naše wulke nazymske koncerty, kotrež dyrbješe wčerawši narunać, běchu hižo lěpje wopytane, sahachu samo daloko do druheho tysaca. Ale při dźensnišim hospodarskim połoženju smy w ličbach skromniši. A tola dyrbi so wopyt jara spokojacy mjenować. Drje na 600 ludźi z města a ze wsow bě so zešło, zo bychu našemu mištrej hołdowali a jemu z tym swoju česćownosć a njezaprahnitu lubosć wopokazali, kiž je w połnej měrje sej zasłužił. Wulki dźak słuša tež zarjadowarjej tuteho lětušeho „Ptačeho kwasa" towarstwa „Nadźije" k. županej Krjemarjej a wšitkim jeho pomocnikam. Wosebje ze strony Serbow. Je dźensa tak kaž přecy: Znutřkowneje nuzy pyta čłowječa duša wumoženje we wumělstwje. Našeho mištra dźěło je so tak powšitkownje připoznało. Dźaknje hudźemy hač do najdalšich časow spominać na hobrski skutk, na njewšědne dźěło, kotrež móže so

we wulkim hudźbnym swěće

słyšeć a widźeć dać. Serbske Klio hudźe jo ze złotymi pismikami do stawiznow serbskeho hudźbneho žiwjenja zapisać.

Drje běchu hewak hosćo zwučeni pisany wobraz našich holičow a pachołow na šěrokim jewišću we Krónje. Tón króć steješe tam mištr w kudźerjawej běłej hlowu we wobluku 30 hudźbnikow. Jako młodźene dirigowaše z kiješkom w rucy a wóčko kruče złożene na orchester, kotryž wšě intencije komponisty a wjednika hač do najsnadnišcho wobkedźbowaše. Tam wobara překrućenu wustupej dujerjow blachowych nastrojow, tu pohenja smykace nastroje a lije wšo do jenoho cyłka, kiž za mózno njedźerži po jenož dwojej pruzy. K temu napinace hobrske techniske dźěło. Skradža so mje druhi dopisowař wopraša: Je to wšo w nanuskripće! Kelko dźow a nocow je naš mištr hižo samo za ručne wotpiski partitnrow a hłosow wopował? Hdyž běchu tola — z wuwzaćom „Při Lubaće" — wšitko wudźěłki poslednjeju dwoju lět. Hižo tuto proste dźěło je wěsty visiko, kaž scyła naše koncerty bóle hudźbneho raza. Hač tola so wudawki kryja?

Z napjatosću séchowachu připosłucharjo wšitke poskićenja, štož drje so njeje ze wšěch stron wočakowało. Mějachu zrozumjenje za wšo, štož měješe nam mištr prajić. A wjele měješe nam powědać.

„Ze serbskeje zemje",

wo „Serbow zaźdźenosći a přitomnosći". A kak krasnje barbješe nam tute wobrazki! Štož melodika, harmonizacija a instrumentacija wě skuzłać do hudźbnych nastrojow, to je naš wulki mištr, naložujo, wšě nowočasne sredki, do służby swojich hłubokich myslow stajił. Tak drje je kóždy začuł, što chce nam rjec a što sinfoniski koncert wozmanjenja, hdyž je tak wobwrótnje w swojej humoresey wo „ptačim kwasu", kiž mějeješe so na dnju sobu woswjećić, to čitarjam rozłožił.

Z hymnomaj „Rjana Łužica" a „Hory módre" — ta budźe so pódła prěnjeje bórzy zakorjenić w našim ludźe — započeštej so dźělej programa, jej přednjesechu na blachowych nastrojach dujerjo. Bychmy při wospjetowanju jeju rad z połnym orchestrom słyšeli, kak so wuskutknjetej. K lěpšemu dorozumjenju rozłoži knjeżna Lotka Zahrodnikec z Drježdźan, dźowčička našeho horliweho prócowarja tam, kiž je hakle w běhu poslednjeju lětow tak pěknje serbski nawukła — dobry přikład za druhe knjeżničk — wobsah „sinfoniskich wobrazow" w serbskej a němskej rěči. To je mištr sam w S. N. tež činił, tuž mi zbywa jenož tu a tam na někotre hudźbne wosebitosće pokazać.

„Při Lubaće" wotewrichu oboe koncert a hnydom přidružichu so husle, potom wotpowědźuja dalše instrumenty, samo ptačata fifolachu we wysokich fletach. Sylny wukónc „Na Mikławšku" z wysokej terecu — kaž by wołał tamneju rjekow wospjet do narodneho dźěła, kotrehož mamy rucy połneho, ale mało dźěłaćerjow w narodnej winicy słowjanskeje syrotki „W Kaponicy" woznamjenichu druhe husle we staccato hrajacych duchow w horje, wobraz połneje melodiki. W „Milica a Milidueh" rozžohnujetej so lubaj, jeju dwurěč přewczmjetej wotpowědźe cello a oboe, jeja žałosć tołmačuja dujerjo, jim přidruža so nježnje husle, kiž bychu prajile: Na zasowidźenje! „Na Hromadniku" słyšiš přikhad pućowarjow k swjatočnemu wobrjadej, hdźež słónco swěći, ale tež njewjedro howri. „Pohrjebane zbože", „In memoriam" lubeho přećela Movica Domaški, je serbski „marche funebre". W čežkim moll skorži wo droheho přećela, po krótkim du zapadnje hnydom zasy do žałosćaceho moll, wutrołbu a dušu jimaju. W „Rańšcj modlitwje klinduje burowki" je mištr kaž hnujacy paćer wulkotuje zapleti spěwćk „Tule statok zboža stajić sebi chcu a ze swěru", po słowach Čišinskeho. „Spodźiwne čerjenje" pokazowaše swoju zlu a dobru (wabjacu) stronu, kotrchož dwoji karakter instrumenty w synkopach a lołkej hudźbje rysowachu. W „Domkhowanej" słyšiš wjesoły walčik pachołow a holičow na wjesnym trawniku, hdyž su žně zbožownje domoj. A „Bjezstarostny kwasar" čampa wjesele domoj, hyrnjež hišće tak prawje nocheył, bórčo: Domoj njepón-

du. Skónčne „Reje a přezpołe" — to bě něšto za lud, začuwaše sobu, hdyž so „pola herca wjerćachu", abo „Ach moja luba lubka" zanošachu — tuta reja bě wulkotnje zwobrazowana. A potom tón „Pólski žid", swojorazna słowjanska hudźba, kiž ju zrědka w našej muzikalnej hudźbje nadeńdźemy.

Orchester hraješe wubjernje, wšitko dźěše kaž ze jeneho pod krutym wjednistwom komponisty. Z hrimotacym přikleskom mytowachu připosłucharjo autorej a hudźbnikam. A štož je najwažniše: Lud je na swoje přišoł. Je zapřimnył, što je sinfoniski koncert, kak kóždy nastroj swoje puće dźe a w cyłku združi so do wobkuzłaceje harmonije, kiž so dobywa do hłubin čućiweje duše. W pozběhacej mysli wopuščichu připosłucharjo swojorazny koncert, kiž je nam slawny mištr zmóžnił a pokazał, zo może so człowjek też na to wašnje zahorić za swoju serbsku kulturu, kiž je z tutym mištrskim dźěłom ju wo wjele wobohaćił. Dźaknje spomina cyły serbski lud na njewšědny poklad, kiž je mištr z lubosću swojemu ludej darił. Njech njeje to posledne dźěło dozrawjeneho ducha. Snadź ma nam hišće mnoho prajić. Čakamy na to. Spokojeny może zhladować na tutón we wšém derje poradźeny koncert. Vivant sequentes!

Jurij Słodeńk.

Jendźelska króna dyrbi so wuporjedźeć.

Jendźelska hódnosć je njekrasna hódnosć ze swojimi 50 wulkimi rubinami, safirami a dejmantami nimo 1000 brylantow a 300 parlow. Po přeću jendźelskeho krala dyrbja so popušćene łěhwa drohotnych kamjenjow přetwjerdźić. Pod wobronjenym škitom dowjezechu krónu k juwelěrej, kotrehož swójba hižom wot 200 lět kralowu pychu w rjedźe dźerži.

Zničeny raj

Swět je rjany a dobropłny wjchudźe, hdźež je człowjek njejadobywa ł ziwilisaziju. Też Hawajska je to najhoniła.

Swětowy pucjowař Calhao zhoni wo powěsći, so „wjchodobrocźiwy wótz" jónu pschińdźe, zhromadźicy wjchitkich kupjanow na hawajskej kupje Oahu a tam załožicy kralestwo wěcznehe měra. Wot tuteje powěsće je też wulke swětowe morjo dóstało mjeno „Pacific".

Kónz 18. lětstotka, hdyż też w Europje žo jewi wulki a mózny człowjek, běchu žo po zdaću znamjenja doby dopjelnile. Tyżazy cźinkarjow a wěschćakow žo zjiwachu ł powěsću po knjeżiczeiu swěta, kiž mějeschе pschińcź. A „Napoleon" Južnehom orja pschidźe njejapay. Kupjan Kamehameha žo smozowajche zyłeho kraja.

Wuschitny a pschekłepany powyschcy dochaka žo wuspěcha wjchitkich lubyschkow legendy: bu ludowy zastupik, reformator, diktator, wjerch, kżor. Tola swětowe „wsijny, kiž žej i nami njedowoleja nětkotryžkuli hubjeny žert a zyłe narody zlepi, žu žo też starałe wo to, so nowy diktator žo pschejara njewupina. Pschetož Kamehamera njebě ani tajki wulkotny nadczłowjek a tohodla też stawiny žu jeho wuschmórnyże ł knihi žiwjenja. Wěsche hjesmóżny njewědźenj.

Kamehameha bě wěschczjenje wěschczerja Hujka dopjelnik wokoło lěta 1815. Na Hawajskich kupach knjeżeschtaj měr a žožo. Jeniczke kralestwo spożczi wjchitkim krajanam chlěba a žrocha, žwobodu a lubosć. Na Hawajskej knjeżesche rjane žiwjenje a kóždy mějesche žo derje.

Aled uschny profet tola njebě na wscho myślił. Też pschi wschczjenjach pschińdźe iwjetscha hinak hacź człowjek myślił. Podarmo rosumni wotradźachu, podarmo opositija protestowaschе; diktator na nikoho njedźiwaschе.

W lěcźu 1824 dowoli Kamehameha prěnim amerikanskim mizijonaram sajtup do kraja, kwěrny najwetschej wuczbje hawajskeje nabožiny: „Czesći a lubuj zuhnika, ći ži tebi pschikhadża. Twoja ježcha budź jeho ježcha!" Amerikanskim pschedewszacjam swjetscha je spożcze ne žohnowanje, hawajski kral pak běsche we wobkhadże ł Amerikanami jara naiony kujes. Tak bu lubosćj k zujym jahuba a Hawajskeje a schtoż rosumni lěta 1827 wschczachu, je žo nětko dopjelniło.

Na mizijonarow sczěhowachu po swuczenym wajchnu wobkhodnizy, na wobkhodnikow banka, łódźna agentura, póst, łódźernja. Sczěhowachu wójnske łódźe a łónczinje — wójsko. So by pjecza wobkhadne pschedewajcza schtikało. W lěcźe 1893 běchu wschitzy Hawajczenjo wobroczeni ke kichesczijanstwu. A potom wudyri ibéźt pschecźiwo kralownje Liliokalani. Tak zly bě nasa hawajski lud, žo žamžnu kralownu wotžadźi. A wo tutym pschewrócze pišaju amerikanske schkulske czitanki takle:

1893. Po wuradjenju kongresa bu Hawajska Amerizy pschidźelena. .

Tehdy nasta w Sjednoczenych statach politiski kuplet ł wróczatym najmjnom: „Tat' the way to do it." (Takle žo to czini.)

Wobroczenje ke kichesczijanstwu a wurubjenje Hawajskeje je drje najtépschi pschikład, kak nowocażnje zivilisajija sa nécztho letdżesatkow móże raj sniczicz. Stónczinje, ta wéz je žo we swětowych stawiznach czjało hižo wospjetowała, pschede wschém też psched 1000 lětami, hdyż žo nam zuschnit nawali do kraja ł kschtżom a mjeczom . . .

Dżenża žu nehdże zbożowne hona Hawajskeje rozdżelene na tsoje: na rajżowniischcża, ananażowniischcża a zokorownischcża. Hdżeż jónu zbożowni kupjenjo žo žiwjachu ł darami palmow a morja, tam dżenża elektriske zokornje žo twarja a w hobrstich twarjenjach žo sa zyły swět ananaży roskrawaju.

A potom hakle hlowne město Honolulu! Schtóż tuto mjeno žłyschi, myśli na khežti na kolikach, na spéchne wuste czołmiti, na schwižne holzo je žornjazymaj wocźaj maj. Ně! Honolulu je wulkomésto, kiż mohło runje tak derje też stacź w Ohiu abo Kanadze. Je to jara žwojasne město. Je to tak rjeż hospoda na pucźu mjes dwéma kontinentomaj. Amerićenjo móża tu derje wotpoczować, dokelż žu kupy hižo ł czżabom Japanzam psched nożom zebrali. Honolulu budże sa 100 lět swětowe město, budże „Paris" tamneje strony, žnadź žydło druheho swjatka narodow. Honolulu je dżenża hižo wobkhadne žyrjedżiżichcźo Cżżiheho ozeana. Nicźo w Honolulu hinak njeje dżeli w Nowyorku. 27 000 zapiżanych autow, wokoło 30 000 telefonskich czżikow. Pobleni kóń tu wokoło błudźi ako żadne złoczo psched wojom italskeho wikowarja.

Ludźo žu bohaczi. Bjes Ameriki běchu Hawajczenjo wostali khudy proschecźili lud.

Nětko žu Hawajczenjo nowopjeczeni Americzenjo. Sso žiwja jako derje łaplaczeni dżélaczerjo. Njeje hawajskeho praschenja, njeje tu ani njesaßkużerjow. Tu to njeej każ na Filipinach. Na Hawajskej žu spokojom a nichtó pschecźiwo Amerizy njepischе. Tak derje hódźi žo kraj kolonisowacź, jenož hdyż žu wschitzy naßnoczeni. Ssamo amerikanku „morał" dadża Hawajczenjo żej lubicź. Wschak to derje maju. Stónczinje je na Hawajskej wopraudźitych rsyły Hawajczanow jenož 3 prozentow wobndleschtwa.

Rjany żort je to ł tymi „rsyły Hawajczanami", ł tymi Starohawajczanami, kiż žo amerikanim turistam poßaju. Ssu žbożowni a žo žiwja ł wobkhadom zuinch, ł darami turistow. Amerikanske pucźowanske drustwa wuporjedżeja jich rsyły starohawajske khežti, so mohło žo turistam wschelako sajimaweho pokazacź.

Wschitko je jebanstwo: khżżta, schórzuch je życzżiny, łokkacź, czżokmik a reja. „Domorodny" žo ja pjenjezy stupi psched fotografiski aparat zuseho. Wón ma druhdy na banzy wjetsche konto dżeli pucźowar, kiż jeho ma ja žpożbżiwnoscź. (Pola naż w żerbitich Wótach žo podobne poměry wuwiwaju. Też żerbże Wóta žu žniczeny raj!)

Tak žiwjenje na Hawajskej dżenża njeje bjes żmęschneho pschimjeta. Pschetoż to je to najżmęschnischnjeje, žo Hawajczenjo żami wobtrucźeja, jo dopjelnjenje żeńskeho žlubjenja hakle pschińdźe. Kamehameha je pjecza byl jenoż pschedpożoł.

Hdy žo žlubjenje dopjelni? Sswět wschcze ras žhoni, žo bu w amerikanskich czżitankach pschijpomnjene: „Po wobjamknjenju kongresa žo Hawajska jako 49. stat unije pschijamkny . . . "

Dźěło za narod

Hłowna zhromadźizna serbskeho towarstwa Jaroměr Imiš w Hodźiju

Njedźelu, 17. januara 1932.

Knjes pśedsyźeda Połdrak kóspravja wo dźěle nasćeho towarstwa w sanźenjnym lěcu.

Knjes pokładnik Sejfert pśedpołoži wótcicenje. Widźimy, so je derje hospodarił, góź rjany pjenjes hiśćeje śtyrbny w pokładni leži. Tuž žmy spokojom a jeho radu wólźimy.

Dale źo jedna wo zniženiu płaćizny nasćich tow. znamjeśćikow a wo pśinym cytanju „Serbskich Nowin". Potom nam pśekćehlapi śwjeźelaza powěśeć, so mamy tśi nowe gobustawy:

15. 11. 31 pśichśitupi knjes kubler Pětšćka, Bóśćerjanśki, a dźensa źo sapiśatej (dwaj) Hodźiśanaj: knjes kantor Bělik a knjes pśećelkuja Makćź Schołta.

Tak śwjeźeleni rady pósłuchamy na pśedenoźich knjeza kantora Holana ſ Budyśinka, kiž nam ſ jadrinowymi słowami śćerpi do wutroby mytł: „Kak rjej hajimy nasću ludu macźerśćeńcu", powźe nam, kak je bóśćiło k dźeńśnišćenemu hubjenemu połoženju a kajki wupuśći mamy:

Góź žo śwjoźanny we towarśtwach, góź hajmy dobru žerbsku rěć, góźeśkuli-žo hodźi, njech je domach abo wonka, góź wopytujemy nasćich ruźodnych ſłowjańskich pśećelelow a góź po nitdy a nihdźe njeźahujemy nasćeje rjaneje žerbśkeje rěcźe, dokelž je nasća macźerna rěcź a wulźy bohata na formach. (Kaśe wutrobne ſynki wź na pśikład sahudźeź, góź žerbśkej macźeri da rěcźeź ſ ludom, ſ kótaregu je źiwośeni dźěcźmi.)

Nam niźo a nichtó pomhaćj njemóźe hač kruta wola a źiwjewědomoſć. Góź nochcemy, dha njesahińcemy! Próźujemy ſo, so mohli junu ſ cźeśću wobśtaćj pśeć bu-dom historje ludowu.

W debacźe knjes Pětšćka pśichśiwonni, kak cźeźka tola je, ſatkowaćj žerbśku rěcź ſwojim dźěćom. To knjes Holan derje pśihipótnawa a rjekńe: Tuž wichu cźeśćej tym ſtarśichim, śiž to njedźiwaju wiśichnich ſadźěwkow tola dokonjeja!

Wulki dźak źo wupraji ſ. Holanej ſa jeho wutrobu hnuśaje ſłowa a źo proſźy, ſo by góźy ſaźo ras ſ nam pśiśichoł.

Wokoło 8 hodź. źo dźěśichny „23", tak wjele žobustawow ſhromadźizna dołho wjazy widźała njeźe.

*

S Rachlowa. Towarśtwo „Podcźornobóh" mějeśće źiwoju mějśaćnju ſhromadźiznu tón ras ſaźdźenu njedźelu popołdnju w ſchuli ſpśa dla ſpśećkowobrazow, ſpśa ta-hodła, ſo bychu Rachlowcźenjo ſami tak prawiźe dobru ſkładnoſć měli, do towarśtwa pśichóźeć. Bźeśće tej derje wopytana. Knjes pśedsyźeda Wjeczeła wotewori ju ſ powitanjom 1/4 hodź. a pśichpoda bórzy ſłowo knjesej wuczerjej Schěźy. Tón bźeśće ſej wot Towołowiny zyle 100 ſpśećkowobrazow pożćźit a je nam nětk pśedstajśeźe. Wićaćkmy kšaśne napohlady ſ Budyśina a wokolnoſće, je Błótow, wjele pyśańcych, pśikazanych dra-śtow ſ Hornjeje a Delnjeje Łužicy, žerbśke kwasy, pśichaje atd. Spómnachmy, kak ważne nam tajke wobrazy ſu, n. pśich. telko rjanych napohladow ſe ſtareho Budyśina. Runźej žmy hnuź w wěśće, dha tola jenoź widźimy torhośćeca a wiki a haźy ſ kłamani a wobkśedami. — Nječźeśće bo teź wo ſwójobnym wjeczorje, kiž chze „Sśołobić" wuhotowaćj. Wón źo wotſtorcźi źo pojutrownu cźaſ.

*

Hłowna zhromadźizna serbskeho towarstwa „Lipy" w Rakecach

Njedźelu 17. januara wolnjo Rakećanśe žerbśke towarśtwo „Lipa" ſwoju hłownu ſhromadźiznu. Wona sapoca-ja źo ſe ſpěwom „Hdźe ſtatok mój?" Na to powita ſ. pśedsyźeda pśichitomnych a pśichajśe-he wjele ſłoźa do nastupjeneho lěta. Nětko poda ſapiśowaś kóspravu wo dźěławśej towarśtwa w minjenym lěcźe. Bźeśće dwanaćźe ſhromadźiznow, „Lipa" wobdźěli źo na wiśichkokolkim cźeźe w Radworju, na drastnym ſwjedźenju we Wětšojcowje a na pobrjeźenju Sejferjowoho pomnika we Łašu. Pśichodnoſćkom mějachmy tśi, a to pśeni wot ſ. wuczerja Skłodeńka, kiž nam roſeśaja, kak ważne je ſo ſu Śeerbja w gmejnſkich a ſchulſkich ſaſtupjeśiwach; druhi pśichodnoſć jednaśe wo nasćim bapniku Sejferju a pśichodnoſćowaśe ſ. ſtud. Herm. Nychtaś, pozdźeni jednaśe wo winowatoſćach ſobuſtawow žerbſkich towarśtwow, kiž nam wotdźerża ſ. Jurij Schewcźik. Dale ſhromadźiny, jo njejśmy žaneho ſobuſtawa pśeś ſmjerć ſhubili, diwaj nowaj ſtaj ſaſtupiłoj. Na to źo jednaśe wo nasćim ſakoješćim ſwjedźenju, kiž budźe pśichichadnu njedźelu 24. wulkeho róźa w tudomnjśćim- hoſćenju ſe „Sakśenu domej". K. pśichedźyda Jan Pawlik pśeśi, so je dźiwadło dokładnje nawukńene, ſpěwy a druhe pośtiśenja a źo nadźija, so budźa Śeerbja ſ bliſka a ſ dalóka naſch jeniéśki ſwjedźeń ſa ſyle lěto prawiźe bohaće wopytaćj. Potom źo pośtajśichi ſarjadnizy pśichi ſwjedźenju, kaž teź druhe wobſtaranja. Na to wotmětwachu źo wólźby ſa ſaſtupniſtwo „Lipy" a dotalnych ſaźo wolachu. Pokładnik ſobuſtawy na to kśěźnych ječźi, ſo bychu ſo pśichnośćki ſa naſchu pośnjerinu pokładnju ſ wjeſćej dyrkolownoſću w pśichodnje ſapłaćźiłe, jemu źo jeho ſaſtoſtwo ſ dotalnym njeporjadkom kśěrko poczeźi. Nětko bźeśće powſćihkowna rozmolwa a na to źo ſ. pśedsyźeda pśichcźe wiśichnich ſa wopyt podźakowa a po tym ſhromadnje ſpěw „Bratśja, dajcźe měśto ſpěwej" wuſpěwachmy, a ſ tym źo ſhromadźizna ſkónczi.

*

Wilija Paſchki w Nadrośnej Hrabowcy cźo. 47, ratarja Pawoła Wowćerka w Kalkowcy cźo. 3 a ratarja Ericha Redlicha w Lipinach (Lindenau we Wa-jerowſkim wokrjeſu).

*

Sšo ſłožiło po 3. ſ 3. wukaſa ſ 30. 7. 1927 ſa wjeſćenje nadhlońowanja nałutowaikow we ſtarej wjeſćanſka rada w Budyśinje, ſo naźiśi rozdźěłenje porjada je wupołożeny wot 30. 1. hač do 19. 2. 32 w Budyśinſkej nałutowarni na Zitnych wikach cźo. 1 pśeni ſemi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wośijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, howak 10 ks.

Płaćizny po złotej hriwnje

	20. 1.	19. 1.		20. 1.	19. 1.
Pšenica	227-229	227-229	runy	110-118	110-118
rožka	127-129	127-129	woka	16,-19,-	16,-19,-
ječmjeń, nal.	—	—	mądre łupiny	110-12,	110-12,
ječmjeń	158- 6	156 170	žołte łupiny	110-11,-	110-11,-
wows	136-144	136-144	cerańella	22,-28,-	22,0-24,0
kukurica	—	—	raps. wosuſ	—	—
pšenź. muka	27,5-31,5	27,5-31,5	lany wosuſ	11,7-11,8	11,9-12,0
rżana muka	7,0-20,2	27,0-29,2	ſuch. truhanc	8,5-,-6,0	6,50-7,50
pś. wotruby	9,60 10,0	9,60-10,0	hrnj. kruśe	12,2-12,4	12,1-12,3
rżane „	9,60-10,0	9,60-10,0	ſyno, 50 kg	11,-1,0	11,70-1,5
raps	—	—	rżany ſłomk	2,75-3,0	2,75-3,0
hrošk Viktor	21,0 27,5	21,0-27,5	pśeńź. „	1,0-,-7,0	1,0-,-7,0
lane ſymjo	—	—	owſowna „	0 7,0-8,0	7,0-8,0
pjeluśki	1,6,0-18,0	16,0-18,0	ječ.a „	0 6,5-7,0	6,5-7,0

Wohnjowobornistwo

Dobrowólna wohnjowa wobora w Demjanach wotnje góźotu ſwoju hłownu ſhromadźiznu. Pśichitnune bźeśće nimale wśiśitke gobuſtawy. Wopalny direktor Pětr Bjelkowaſche źo towarśtwam ſa śwérne dopjelnjenje winowa-tośejow w minjenym lěcźe. Witośće teź pśichitomneje cźeſtnjeju gobuſtawow Hołcźa a Zipfero. Wjednik wobory wośjewi dźěkowy porjadź ſa lěto 1932 a nětkore pśihroſćenja ſuźodnych woborow. Poda teź dokładni letny kóſpravu. Wotnjeź źo 12 ſwjeźowanjow ſ hłownym ſwjeźowanjom, lětnjewohnjowym ſwjeźowanjom a ſwjeźowańſki pochód (Marſch). Wobkhodny dźeł wobſtara źo we 6 mějaćnych ſhromadźiznach a 3 kommandowych pośedźenjach. Woborje pśiſłuſcha bozyła 68 gobuſtawow. Wobora bźeśće ſaſtupjena na wiśichkich ſwjaſołowych a wotkrjeźnych ſkhadźowanjach. Na ſwjaſkowym ſjeźźe je w Śemi-nej ſo wobora ſ kapału poſnje wobźěli. Haſćeći tkmatacź dyrbjeśće wobora diwźiju. Nětk poda ſo kóſpravu pokładnje. Pokładnju namakachu w naſlěpſchim porjadku, na cźoź ſo pokładnik wuźiwowdźi. Nowowólbow tón ſroź njebźeśće. Mějaćnu pśichinoſćt ſo ſuźi. Sałožeńſki ſjeźeń ſo pśichi nětcźiſchich huśjenych cźaſach njewuhotuje. Wjednik wobory napominaſche wobornikow ſ nowej ſjeźe ſ woborje w nowym lěcźe. Śhromadźizne pśichitnuńku ſo rjana towarśtwoſnoſćej pśichi hudźbje, kiž kapała poſticźeſche.

Přilopk

* **Sajimawy** wuźud. Lawniſki ſud w Göttingenje ſo-ſudźi młodeho cźłowjeka ſ ſpodźiwnenu chłoſtanju. Wobſkorźeny bě był trochu ſkurjeny a w pjanoſći druheho bik. Wobſkorźeny podawk njeprejśeśće, ale źo wurěcźa je ſwojej pjanoſći. Sſudniſtwo jeho ſajźudźi ſ 2 njedźelomaj ſaſtawa, pśiſłuſcholi jemu pak wuźiwowdźenje wot ſtaſtanja, góź bo pśiches zyle lěto po 10 hodź. w ſanej korcźmje njepokaźe.

* **Zaſotne żeleśniſke njeſboże w Ruſſej.** Nětko hakle je ſjawnoſćej ſpomiła wo ſtrašnym żeleśniſkim njeſboju, kiž je ſo pśiched nékaś dwěmaj njedźelomaj ſtało pak Moſkwy na dwórniſchźu w Kocźinje. Pśichi njeſboju je mort 68 wobohow a 131 ſo ſrani. Njeſboże bě ſo take ſtało: S Moſkwy bě pśiſchół wośobowy cźah, kiž dyrbjeśće ſo ſaſtajicź, dokelž bě ſo ſamomordał na kolije cźiſnył. Perſonal cźeko pytaſche, ale żeleśniſki cźaru njeſamk. Naraś druhi cźah ſ Moſkwy ſajźeźe ſ wotmachom na ſadý wa cźah a jeho pośledne wośo rozbiśe. Teź wěcź hiśćeźe perſonal cźaru ani njeſaźeć a tak hiśćeźe tśeśa lokomotiwa do roſbitkow ſajźeźe. Nakładny cźah, kiž bo ſchtij, hiśćeźe ſ muſu ſaſtajicźu, po tym ſo bě wjednik lokomotiwy ſtyjśchał holt a ſaloſćenje. Nětko je ſo w Moſkwje ſapoczało ſudniſke jednanje pśicheźiwo winnikam, mjenujśaj pśicheźiwo inſpektorej ſtazije a 10 maſchiniſtam. Jim broſy żurowe chłoſtanje, w Ruſkej ſo tajke pśichi-bźenja ſe ſmjerću pokhłoſtaju.

* **Sšwětowe nabožiny.** Na ſwěcźe je 710 miljonow ſchéſeśćanow. Potajźim je ſchéſeśćanſtwo najbóle roſchěrjena nabożina. Buddhizmus ma 300 miljonow pśichi-ſłowarjow, ſchinſka ludowa nabożina 270 miljonow, ſlu-dajſka nabożina 240 miljonow a Islam 236 miljonow.

* **Bitwa w radiju.** Japanſki korespondent Londoń-ſkeho dźenika „Times" pišo, ſo japanſki radijowy ſćeſał je podał bitwu pola Mukdena. Je to wopśawdźe nětcźo njerwšćehneho. Pśeni raz ſo pśiches radijo podawa wopśawdźita bitwa pośłucharjam do domu. Techniſki ſo ta wěc na to waſchnje pśichewjedźe, ſo na bitwiſchcźu bźechu poſtajene mikrofony a pśichewſchne radijowe ſtajśe. Tak pabłinchaxio mózacźi ſłyśećeć holt a haru wopśawdźiśeje bitwy. Eſkhjchacźu hwiźdanje kulow, wrjeſkot kanonow, klepotanje maſchiniſtich ſćelbow, ſałoſćenje ſranjenych, ſtonanje mrějazych. Pośpyt ſo derje poradźi a mjes ludom wulkoła wulke roſbudźenje. Njewěmy, ſchto je Japanow pohnuło, pichenjeſć, wopśawdźitu bitwu pśiches radijo. Śśu woni ſ tym chyli ſpśećkowacź pajźiſiſkiſu wuźiźu abo ſnadź ſłondźicź wótcźiniſku ſahorćtkoſć japaniſkeho ludu. Sha ſo nam, ſo pośłedni ſamźe ſo derje ſ tym njedośpźe.

Hłowny redaktor a zamołwity za pollitku Marko Smaler w Budyśinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc Budyśinjo. — Za wudawk: G. Janak w Budyśinje.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 21. wulk. róźa 1932:

Wběrawše ſ urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych .	47,00
1 jendelski punt .	14,44	100 čěſkoſł. krónow .	12,465
100 śwajc. frankow	82,12	100 franc. frankow .	16,57

Po powěśećach wulkich nowin ſo najśćerje ſkhadźowaiła ſaſtupnzow wulkich ſtatow dla wotpłaćenja wójnſkeho dołha wotſtorcźi. Wośtawcź mějeśće ſo pśichodnu pón-dźelu w Lauſanje w Schwajzarſkej. Nětko Jendźelſka na wotſtorcźenje tłóźi. Jeli ſu nowinarſke powěśeźe wěrne, nochźe Němſka do wotſtorcźenja ſwoliéź, dokelž chze nécź dla wotpłaćowanja wójnſkeho dołha ſajmy wobtas. Skótny kanzleŕ bě ſo pśiched nékchto cźaſom wupraji, ſo Němſka dale wójnſkeho dołha wotpłaćowacź njemóźe. Francowſka a Jendźelſka, ſo wź do ſaſtajenja wotpłaćowanjow ſwoliéź nochcełaj, ſtaj tola ſamoj ſadźałoje na Ameriku ſadośłenaj. Khodźomne pucźe ſ tutcho cźěſnja ſu na kóždy pad naſne.

Produktowe wiki teź wcźera ſajśo ſaneho wulkeho pśchemjenjenja njepśichiljećhu. Wobrot je pśiſpeo ſtnadnh. Jenoź jeźmjeń popuſchćeſi 10 pf. po zentnarju. Wulkeho pśchemjenja w płaćiźnach najśćerje teź pśichśodne dny njepśichinjeźu.

Zentnar płaćeśche wcźera w Barlinje:

pśheńcy:
pśheńcy 11,35—11,45 hr. (11,20—11,30 hr.), rožki 9,85—9,95 hr. (9,90—10 hr.), jeźmjenja naſchtiſeho 7,90—8,40 hr. (7,80—8,25 hr.), naſpmſkeho 7.65 hr. hač 7,90 hr. (7—7,70 hr.), wowſa 6,80—7,20 hr. (6,75—7,15 hr.),

w termińowym wikowanju:

pśheńcy:
ſa měrź: 12,17½—12,18¾ hr. (12,12½ hr.),
ſa meju: 12,50—12,52½ hr. (12,52½ hr.),

rožki:
ſa měrź: 10,50 hr. (10,51¼—10,52½ hr.),
ſa meju: 10,72½ hr. (10,77½—10,75 hr.),

wowſa:
ſa měrź: 7,85—7,87½ hr. (7,80 hr.),
ſa meju: 8,25 hr. (8,17½ hr.).

Nékore płaćizny ſ Drjeźdźanſkich wikow.

Hušy źiwe 3—7 hr. (6—7 hr.), kaćki źiwe 4,50—5 hr. (4,50—5 hr.), kury ſtare a młode 3—5 hr., hołbje 0,80—1,20 hr., hušy ſarśane 0,90—1,10 hr. a kaćki 1—1,10 hr., kury ſarśane 0.90—1,10 hr. (95—110 pf.), kury młode ſarśane 1,20—1,30 hr., karpy 0,90—1 hr. (1 hr.), ſchćuki 1,30 hr., liny 1—1,50 hr. (1,50 hr.) a bźeny zentnar 3,20—3,50 hr., bźeny nowe 4—5 pf. punt, jeźina łobola 12—15 pf., zyhła 15 pf., krěſi 50—70 pf., ſłotcźi 10—15 pf. (10—20 pf.), bźéły kał 7—8 pf., cźe-wjeny kał 10—12 pf., cźikały kał 13 pf., butra 1,20 hr. hač 1,50 hr., jeja 9—12 pf. Płaćiźny w ſpinkach wośnamjenjeja płaćiźny tydźeńſkich wikow. Hdźeź žane na-ſpomnjene njeſću, tam ſo njepśeſchemkńichu.

Ssudniſke powěśeźe:

Konkurs:

Ssud je konkurs nad ſamoźenjom mějićela automobilowego wobkhoda Hanſa Poeźata w Budyśinje ſaſtajił, dokelž ſłyśeźe ſamoźenje wudowki konkurſa njeźrija.

W konkurſu nad ſamoźenjom fabrikanty ſokorowych tworow Guſtawa Boye w Lubiju je ſud ſkónczeźu termiju na 12. 2. 32 dop. w 9 hodź. do Lubija na ſudniſtwo, ſwołał.

Ssudniſke wurunanje:

Ssud je wurunanſke jednanje nad ſamoźenjom „Nałutowarſke a wupožćerſke Małeſchcźy ſ. br. ſ njerwobm. ruk. w Małeſchcźach, wurunańſke jednanje waſkwaſchiwſchi, ſchćyl.

Sapiś towaŕſtwow:

Do wikowaniſkeho ſapiśa ſapiśachu na łopjeno 381: firma Bautzener Maſchinenfabrik E. Wilhelm Fuchs we Budyśchinje je ſaſchła, — na łopjeno 1085: firma Otto Nowak w Budyśchinje je ſaſchła.

Sapiś ſamożeńſkeho prawa:

Do ſapiśa ſamożeńſkeho prawa ſapiśachu, ſo twaŕſki ſamkaŕ Fritza Erich Köhler w Sćeſcźach ſima prawa na wuźiwanju a ſarjadowanju ſamożenja ſwojeje mandźelſkeje Hany Hildegard rodź. Wollmannez w Sćeſcźach.

Pśheſtajźowanja:

ptak 22. wulkeho róźa 1932:

w Biſkopizach na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: radia, wſchelake knihowjaſarſke maſchiny, pśiſaźy ſtroj, wſchelake meble, wſchelake ſrjebrne a ſlote twory, muź. wobleći a mantle,

na Horach pola Wojerez w hoſćenzu dop. 1/10 h.: ſoja,

w Nowej Wśy pola Wojerez w hoſćenzu pśichy. w 12 hodź.: radio,

w Nowem Měſće pola Wojerez w Lohrez hoſćenzu pop. 1/2 hodź.: wſchelake trjebane meble.

*

Khójźiaſka ſiwnoſć, nětkoźe 151/2 jutowe wulka, ſłuſchoza ratarjej Matśiej Klammerej we Sabrodze. Pśichećakźo-wane budźe 23. 3. 32 dop. w 9 hodź. na ſudniſtwoje we Wojerezach, ſjiwa 85.

Hamiſke powěśeźe.

Swěſćeńſke jednanja:

Swěſćeńſke jednanja wotewrichu nad rakaſtiſimi ſta-tkami;

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec kmihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěsćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěnwkam čělneno znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent haydom tuž zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 18 **Budyšin — Pjatk, 22. januara 1932 — Bautzen** **Lětnik 91**

Lausanneska konferenca so wotstorči

Jendźelske ministerstwo žwonkownych naležnosćow je krjedu wjeczor tule powěsć wudało: Jednanje, kotrež so mjes hłownje zajimowanymi statami wo Lausanneskej konferency stawa, njeje so hišće skónčiło. Tohodla so konferenca njemóže, kaž bě prjedy přeźěwała, pschichodnu póndźelu sešć. We wuradźenjach so pokročuje a jendźelske knježerstwo so nadźija, so so sa někotre dny poradźi, k dojednanju dóńć.

*

Lausanneska konferenca dyrbjesche wo dalšich płaćenju reparacijow jednać, kotrež su so Němskej k wurunanju wójnskeje schody we Versailleskim měrje napołožile. Hižo koni kónc junija bě Němska njemóžne, postajenu jasnu sa reparacije sapłaćeć. Po namjeze amerikanskeho presidenta Hoovera bě so Němskej sapłaćenje wo léto wotstorčiło. Mjes tym je so hospodarska nuza tak jóršchiła, so Němska też létha njesamóže, reparacije sapłaćić. Kaž je němski kanzler pjched tydźenjom wěrjescheršim statam přełožił, njebudźe Němska też w pschichodže móc reparacije płaćeć. S tym by Francowska najbóle skhadowała, pschetož wona hłowny dźěl reparacijow dóstawa. Francowski ministerski president Laval je póndźelu pschi wotewrjenju deputěrtskeje komory pschipowědźił, so Francowska swoje prawo na reparacije njepschiwzdźi. S jendźelskim knježerstwom bě wón dojednał, so ma so Němskej czaš płaćenja hač do 31. junija 1933 podlešćić. Kaž pak je němski kanzler dr. Brüning. jendźelskemu knježerstwu na jeho wotprašenje zdźěłił, njebudźe Němska też w lěcze 1933 k płaćenju zhotowa. Lausanneska konferenca by tohodla zyle njewuchna była a je so tohodla na njewěsty czaš wotpowědźiła.

Bołharska je k płaćenju niekhmana

Se swětowej wójnu je Bołharska bóle wokhudła dyžli žadyn druh europski kraj. Bołharski ministerski president Muschanow je finanznemu wubjerkej Swjatska Ludowi wozjewił, so Bołharska njemóže ani jamunanje wójnskeje schody dale płaćiś ani statne pożčonki sadanić.

Sa pschikładom Bołharskeje budźetej žnadź hórby Awstrisko a Madźarska sćědowaći. Tež jeju finanzne kšeđi su so do cyła wuczerpale.

Hospodarska kriza w Americy

Dyje prěni křeć w slawijnach Sjednoczenych statow Połnocneje Ameriki je tři města w krjedźinym wjeczorje nuzowne, nuzowe pjenjezy wudawać, dokelž su so wschě tamnišche banki zawrjele. W Jowe City stej mjes pjeć bankami dwě płaćenja sapjatej.

Němskostatna rada wo financnej nuzy gmejnow

Němskostatna rada je schtiwórk sćědowaze wobjamknjenje pschijała:

Wotběraze dochody j dawkow, zdow a pschetrjebanišch dawkow dre němski stat njepotrjechi, ale kraje a gmejny hdyž so wot industrijowych dawkow a reparacijskeho dawka wothłada. Dokelž su pschepokasanja němskeho stata a samsne dawki žiwnje wróćo schle, su pola krajow a gmejnow njedźiwajcy najwjetšeje sluźniwosće wulke njedostatki nastale. Tohodla njeje možno, dołh sanđenych lětow wurunać. Němskostatna rada tohodla němske knježerstwo namołwja, so njeby wjetsche sumy na wotpłaćenje němskostatneho dołha nałožło a so by wobło po możnosći wjetsche sumy krajam a gmejnam pschipokasać. Serwak strach nastanje, so kraje a gmejny swrješchcza abo so budźe nuzowane, nowe dawki sawjeść.

5 966 000 bźětonjemčerjow 15. januara.

15. januara 1932 je so pola dźěłowych bamtow, wěddże 5 966 000 dźěłonjemčerjow samołwiło. Jich liczba je wot lońa léta wo wěddże 300 000 a wot sanđeneho lěta wo 2 012 000 pschiběrała.

Ratarstwo w nuzy

Pschepjelnjena landbundowa hłowna zhromadźizna Drjezdźanskeho podkrjeża je wobsamknjenje pschijała, w kotrymž so praji:

S katastrofalnym padanjom płaćišnow sa słepschene ratarske wupkódy (butru a twarožk) a tkótnych a mlokownych **płaćišnow** ratarstwo dźeń a bóle wothudźuje. Po nałsnjenju wokrjesneho landbunda nimaju wyschnosće žanehu zrozumjenja za połoženje ratarstwa.

Žadamy, so by zentrala sakšeho landbunda se wschej rasnosću a wótrosću pola wschěch wyschnosćow sakročiła a na hrožaze swrješchczenje też najsćerje stajenych ratarskich hospodarstwow pokasała.

Hódnosćow, po kotrychž su so nětdy dawki postajiše, hižo dawno wjazy njeje, niedźiwajcy teho pak so lešowostny dawk a samoženjowy dawk hischcze dźensa po hódnosćach Ktow 1925 a 1928 wobličataj.

Niedźiwajcy nuzowebo wukasa ſ 8. dezembra 1931 njejsu so płaćišny sa elektriku móz smjšće. Wyschschne sawješćenje su niedźiwajcy bjespschikładneho padanja **płaćišnow** kažđeho sa wobličenje deputatow lědma wotwarće. Dźesaca prozentne sniženje je zyle njedospałaze. Kaž wuzmješchenje na trajnje so lubjacu pomoc za ratarstwo dyrbi dowos howjadow ſ Rumunskeje a Madźarskeje **pschez** Czěchosłowakskin do Sakskeje skutkowaś. Ssamo napravny płaćišnoweho kommišara, ſ kotrychž žehi ratarstwo pomoc lubješche, su ſ dźěła pschečiwo ratarstwu skutkowale. Pokasujemy na to, so wikowarjo a rěžnicy na wiele rěšneho skota na **płaćišny** cżišchcżo. Cżasanje a mjecżene pschesahadźowanišće pschedawanja su tež to našchim wokrjesnym dźěl wote duja pschičěrale, jecżerpnosći ratarjow je na kónzu.

Płaćiznowe zapisy za hnojidła

Němski kommišar za dohladowanje płaćišnow je wukasa wo płaćišnowych zapjatych za hnojidła w drobnym wikowanju swdał. S tym so husto złyschane żadanje ratarjow dopjelnja. Płaćišny dyrbja so na widźomnym měsnje wupowěznyć a dyrbja za wschě so pschedawaze hnojidła špónacy dać, kaiše šuttkinje hnojaze wobstatki wopschijeja a kelko po zentnarju a punece płacża. Wukas wot 1. februara płaći.

Wóšom statow so ſ rewjetschenjom němskeho butrowego zła potrjechi.

S nowym němskim powjetschenjom butrowego zła so wschu hromadze wóšom statow potrjechi, a to Estonska, Lotyschska, Litwa, Hollandska, Ruska, Danska, Finska a Schwedska. Dokelž maju posledźnje tři staty wothódnoćenu valutu, tu złowna hadźa 86 hriwnow, pola druhich 50 hriwnow sa dwójny zentnar wuczinje. Kóždy ſ tutych krajow šuć jenož 5000 tunow butry sa léto do Němskeje po tutym złu podawaś.

Nowe němske hobrske létadło

Sobotu je so do Barlina nowe schtyrimotorske létadło „Do K." ſ Dorniersich dźěłarjow pschihnjesło. Němski wobthadny minister Treviranus bě ſ pschewodom knježi ſ létarskowoho wotdźělenja pschischoł, dale běchu so sajmnjezy druhich němskich a statnych wyschnosćow, wukrajni diplomatojo atd. sešli. Dr. Dornier, létadłowy tworc ſ krótkimi słowami rostoži, po kajkich sahadach je so nowe létadło natwarilo. S pschipraworjenjom schtyrjoch motorow w dełnim létadłowym dźěle, je so wěšłoſej wjele powjetschiło. Ssamo hdyž jedyn motor pschestanje dźěłaś, na létadło dołej mozy, so by ſ połnej cżežu 3500 hač 4000 metrow wyšoko leczało.

Wudawanje dweju francowskeju senatorow wo pozdačnym bronjenju Němskeje

Senatoraj Eccard a general Bourgeois staj pjched žwonkownej kommišiju deputěrtskeje komory wo bronjenju Němskeje rosprawjłoj. Wo wopschijeczu jeju rěczow so mjeleźi, tola so praji, so su jadźelenja wobeju senatorow na jeju kollegow wurjadnu saczišchcż cżinile.

Kaž „Petit Parisien" powě, je pschi tym general Bourgeois wudawał, so je Němska za wuwuczenje podoffizierow a reserwnych offizierow w němskostatnej wobrje wešeju systemu sawjedła. We spezialnych schulach, kotrež su we Versailleskim měrowym rěczenju zakazane, a se stajnym wotměnjenjom rekrutow w němskim wójsku, je hebi Němska wudyrne wójsko wutworiła, kotrež je k pschełožlapjazennu nadpadej wschěhnje hotowe.

Sdobom ſ tym so cżežka industrija a chemiska industrija sa wójnske zamyslby dale organizuje. Pódła teho so mjes ludom sa wjeczerjšu wójnu agituje. Agitazija je, kaž general Bourgeois wudawasche, samo do schulskich knihow pschescheła.

Senator Eccard wudawki němskeho hospodarskeho plana a wožeze wudawki sa policiju a pensiju kritisowasche.

Wožebity sacżišćnez je, kaž nowiny „Matin" pišchu, dźeleńka wobeju senatorow cżinila, so je Italska hobrke hromady wójnskeho materiala nakopiła, kotrež su wjele wjetsche hač materialowe rezerwy léta 1915. Pódła teho może Italska za 48 hodźin wójsko 1 100 000 muži mobilisowaś. Patriotiski sapódłanz Francelin Bouillon je so, kaž nowiny pschispominaju, ſ tymle wotkrjećom sara rosshorił a je pschipowědźił, so budźe jón hnydom w sjawnosći wuzjeć.

Centralizacija danskeho wikowanja z Němskej

W danskich nowinach „Politiken", kotrež maju poczahi k žwonkownemu ministerstwu, so na to pokasuje, so němsko-danske wikowańske sdźerżenje, kotrehož wupowědźenje so ſ wjele stron żada, tola pschezo wulke lěpschiny za Dansku w nastupanju rowneje danskeho skota a rězańskich wotpadankow wopschijia.

Piatk powołanju bu'e w žwonkownym ministerstwje wuradźowanje, pschi kotrymž so ratarski minister a sostupjerje ratarskich wobdźěla. Pschichodna wusstrejcze stronu, Madsen-Mygdal, je hižo krjedu žwonkownemu ministrej, dr. Munchej, stejišćcho swojeje strony rozkładł. Tři mózosće móża so wuzwolić:

1. Wupowědźenje wikowańskeho sdźerżenja ſ Němskej.
2. Powołanje Haagskeho rosrisłajcego łuda pschećiwo Němskej dla sčamanja sdźerżenja najwjetšich lěpschinow.
3. Pschewjedźenje dewisowego porjada, kotryž dyrbi podawanje valutow k sapłaćenju němskeho dowoza sawjeć.

Waschebje posledźnja możnosć dyrbi so dokładnje rospominaś. To by nkała, so by so wikowanje Danskeje se Němskej zentralisowało. Sa dowos němskich tworow, tychu dyrbjeli Němzy danske towary, to réka wupłody danskeho ratarstwa kupowaś. Kak khutnje je tež hewak położenje za Dansku a so danskich ratarjow, je ſ teho špótnaca, so dhe Hollandska swoje mjezy dowozej danskeho skota sawjeć.

Francowska w Hollandskej kontrolluje

Franzowski wojerski attaschej w Haagu budze bliske dny wojerśći, sa trjebanje njechmanu material nětdźa-sčeneho němskeho wójska, pola Krimpena nad Rjekju nałoženy, w pschitomnosći wyšokich hollandskich offizirow wožebinsku bohladowaś. Tale kontrolla, kotruž Francowska w Hollandskej wukonja, je tam jako žyjny knoh wukanja do hollandskich naležnosćow sačžiwa.

Jedyn žežiwsaw druheje komory je so knježerstwo woprašchał, hač je tole pschepytanje ſ dostojnosću Hollandskeje sniežze.

Nowe njeměry w Spaniskej

Mjes Manresa a Berga w Barcelonskej prowinzy su njeměry wudyrile. Kujeżerstwo je žyjne wotdźelenje żandarmow wotpósłało. Pódła teho dwaj bataillonaj pěšzow, eskadrona kawallerije a wotdźelenje artillerije do Manresa cżehnjeja. Ministerska rada je so ſhromadźiła, so by so ſ tymle podawkami labérała. Po skónczenju wuradźenjow je dźěłowy minister rjekł, so je so knježerstwo rosshodźiło, njeměry ſ najwjetšej rasnosću potłóčeć.

Smutkowny minister je sledowaze wozjewił: Mjes Manresa a Berga je **rewolucionarny generalny strajt wudyrił.** Wjednjoy su **železnizu wobhadźili a so telefonowemu powoda a jeneho polrowneho a dynamitowemu składa smjezowali.** Ministerski president měni, so maja so naschtykarjo mjes anarchistami pytaś.

Sadźěwane cżekanjenje ſ zusobnisćeje legije.

Ssejdu su tjoch legionarow w Jezzu sajeli, kotiż běchu ſ regimentskeje kašy 150 000 frankow ſ wotmyslenjom kradnyli, so bychu mohli ſ tutymi pjenjezami cżekanjeż. Sacżeš su tjo němzy stacżenjo, dwaj bratraj, Kreß rěkaja, a nětdyschi němski offizěr Cynatten.

Abesynski kronprync w Romje

Abeśynifi kronprynz je, po Europje puešuju, do Roma pśijśeł. Sśrjedu je pśichi kralovśich rowach w Pantheonje a pśichi rowje Njesnateho wojaka wěnzy złożił. Italśti kral je jeho w Quirinalu pśijśał. Popołdnju je kronprynz Mussolina wopytał. Potom je bamž privatnu audienzu pśihotowłił. Tutón wopyt na žo jako dźaś abesynskeho kśěza Tafarija sfotnuticź. Kronprynza je jeho Sfotra do Vatikana pśewodźiła. Po audienzu je kronprynz kardinalneho statneho sekretara Pacellia wopytał.

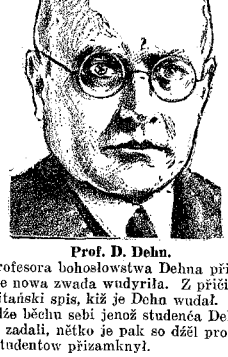
Njepśećelnosće mjez Japancami a Chinezami w Schanghaiu

W Schanghaiu je wutoru cźerjoda Chinezow bjes pśichiśiny tśjoch japanśich mnichow nadpadła a jich tak smorkała, so žu žo dyrbjeli do khorownje daś. Sśrjedu rano chyzdu žo Japanzy ša to wjeśśicź a žo hotowachu, dźakanju tśělbow sapalicź, pśeds kotreź běchu mnichow nadpadnyli. Smjetachu do dźełarnje palaze hadreschcza a žo potom do internazionalneho žydźišcza wróćichu. Po puczu žo ś patronillu chinešteho policajta ś nožom do śdije tłochu. Druheju chinešteju policistow tehorunja cźeśko sranichu. Tśjoch Japanzow ś wutśełemi ś revolwrow cźeśko sranichu. Jedyn ś nich je w khorownu wumrjeł. Sśrjedu je japanśke wobydleršstwo shromadźiśnu mełło, w kotreź je žadało, so bychu žo Japanzy ś wójnśtimi tódźemi łśpje śchitali.

W świšu ś tymle podawkom je japanśke knježeństwo nekotre łśetadła, jedyn khćižak, śchtyri śaniczaki a wotdźelenje namórśkich tśełzow do Schanghaia pósłało, so bychu tamnišich japanśkich wobydlerjow śchitali.

Jimański wukaz pśećiwo nehdušemu chineskemu khěžorej

Po jandźelśkich powěźcach je chineske knježeństwo jimanśti wukas pśicheźiwo pódźednjemu chineskemu khěžorej Pujiej, Charbinskemu gouverneurej Czanczjingchuiej a pśicheźiwo nekotrym druhim wobłobam wudało, kotreź žu Japanzam pśicheźelnje śmyślene.

Prof. D. Dehn.

Dla profesora bohoslowstwa Dehna při universiće w Halli je nowa zwada wudyriła. Z pśiczinu konflikta je zakitański spis, kiž je Dehn wudał. Pśi posledńjej zwadźe běchu sebi jenož studeńca Dehnowe wotstupjenje zadali, nětko je pak so dźeł profesorow žadanjam studentow pśizamknył.

Japanski parlament so rozpuśći

Japanske knježeństwo je wobłamkło, parlament rozpuśćeć, dokelž ma opposizija w nim wjetśinu. W posledńim pośedźenju žu nekotśi knježeńskowni zastupjerjo pśicheźiny rostrośili, kotrychž dla je žo nětcźiske knježeństwo dyrbjało wutworicź. Swonkowny minister Joschisawa je wo swonkowno-politiśkim położenju rosprawu podał.

Japanśki kśěžor je hižo wukas wo rozpuśćenju parlamenta podpiśał. Nowowólba śmježe žo 20. februara.

Ze Serbow

W **Budyśchinje**, 22. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječora wjecźor w 7 hodź. barometer 757, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 757, hygrometer 0, thermometer w nozy —3. Wuhladny na malo žo pśichmjerjace wjedro. — Schlekeza njehnuta dale na rjane pokazuje. Wyschina nad ranśiśej a hšejdnej a południśchej Europu je sakład rjaneho, žuchelho a wobstajneho počźasa. Nowa wyschina žo ze stronu Azorskich kupow pśichlížuje. Nižiny hibaja žo w dalšej połnozy nimo a naše wjedro dale njewohrožuja. Wone žu žo teź trochu jaśłabśile. Jutśe hobotu khćadza śłónčko 7,51 hodź. a khowa žo 4,33 hodź. Měśaćk khćadza poz. 4,18 hodź. a khowa žo 8,19 hodź. Měśaćk je jutśe połny. Pśichodźenak staja wětr.

— **W měśchańskim dźiwadle** pśichodstaja žo dźenja pjatk pop. w 5 hodź. pśichi potrunitśenych měśtnach wjeselohra „Roxy, der Fratz". Wjecźor hraje žo opereta „Hawajska kwětka". Sobotu pop. je pśichodstajenje ša schulerjow wulke klašiśka tragedija „Orleanska knježna"; měśina placźa 20 pj. hač 1 hr. Njesahłuzerjo dostanu žaho 50 proz. śnižanja. Sobotu wjecźor hišćeze ras „Tśjo muśketerjo" jako cźełstny wjecźor ša kapałnebo miśichra Kocka. Śnižene placźiny. Njedźelu popołdnju a wjecźor „Hawajska kwětka".

— **Sswoje inwenturiśe wupśchedawanje** wośjawja we dźenjśnjich cźišłe śnata Reimannez śirma na Hoschiy hnjeju. Wobkedźbujeze tutón nawěśchk.

— **Towaršschny wjecźor pola knjeni dr. Hessen.** Jara wobłubjena měśchańanka, wulka dobrocźelka khudych a bědnych, wuhotowa wječera wjecźor 1/8 hodź. towaršschny wjecźor w Budyśkej kelcźeni. Běśche to wospjetowanje jeje filmowneho pśichedwjedźenja sašchu njedźelu w Societät, śiž žu taśeho wopyta śwjeśeśeze, so dyrbjachu mnozy žo domoj wróćeć, dokelž běchu rumnoscze ś wótpytowanjemi pśichepjelnjene. Teź wječera bě runna „Kehelešnja" kšoro pśichmała. Knjeni dr. Hessen wě na jara łube a wokśchawne waischnje wuśśitśe worschty Budyśchina sajimowacź sa najnuzniśke podpjerańi bědnych a khudych. Porjad wjecźora bě jara bohaty, wosebje na sajimawoścach ludowego wumělstwa. Teź k. Borchert ś měśchańskeho dźiwadła hobuschtukowasche. Jara rjane běchu filmowe pśichedwjedźenja, rjśnowaze pśichilnoscź dźeći ke wjerśtanam a nawopak. Wołebite pśicheklazjeńki běchu filmowe pśichedwjedźenja hodowneho wobšadźenja khudym dźećom je stronu dobrocźelki a śilm, kak dobrocźelka žebi pyta sahtužku. Poślicźichu žo teź herbite narodne reje, śiž bo ś wośebitym dźaśom pśichśachu. — Wunoschk ś tutych towaršschnich wječerkow žo zylkownje ślepym a tež khudym pśichiwobroćeli. To je nadobna žiwjenśka śhutkownoscź.

— **Wobšah pósłoschekoweho wobkhada w Němśkej.** Měśicźelow pósłoschekowneho konta na konzu dezembra 1931 wucźinjeśe 1012 961. To je 191 kontow wjazy pomjo tónzej pśedawšchego měśaza. W dezembrje śapiła žo dobropišow a pocźeženjow shromadnje 64 762 000 wo 9 844 624 000 hśiwnow. S nich je žo śaplacźiło bjes hotowoch pjenjes 7 686 405 000 hśiwnow. Pśicheźiwe dobromśeće měśicźelow pósłoschekowneho konta wuczinjeśe 508 014 000 hśiwnow.

— **Wobkśeśenje jwjask Budyśkeho hamtiskeho hejtmanstwa.** Pośedźenje spomožeńskeho wubjerka bu dnja 27. januara 1932 pop. w 4 hodź. w pośedźeńi hamtiskeho hejtmanstwa w Budyśchinje.

— **Wo pśichipuśchćenju koni.** Budyśke hamtśe hejtmanstwo nam pśiśe, so žo po łśetenju krajneho konjerskeho hamta w Moritzburgu **Budyška** pśichipuśchćenja 23. januara a **Wulkohartawska** pśichipuśchćenja 25. januara, kóžda ś 1 syntnokrejnym śrěbzom a dwěmaj cźopkokrejnymaj śrěbzomaj wobšadźi.

— **Zonjaza toścha so šaso namakała.** Pśeds nětrym dnjemi je w nowinach pśiśaśe, so žu tu na Kěžorskej dróšy ś wožoborweho automobila žonje wot wonkach rucźnu toścha ś wjetśichim pjenjesom pśeza kradnyli. K tomu nam kriminalna policija łdźeli, so žo toścha njebźiśe kradnyła, ale je žo łśubiła. Toścha ś pjenjesami je žo namakała a ichkodowarka je ju šaso dostała.

— **Radniśnaj śchofeŕaj.** Pośledńje měśazy kradnychu žo w najchim měśće ś wosobowych automobilow, kotreź na dróšy abo na parkowni bjez dohlada śtejachu, wśelake hódnośtne wěcy. Njewumjetnjowzemi pródowanju indomneje kriminalneje policije je žo nětko poradźiło, partichom w dwěmaj śchofeŕomaj bjez dźeła K. a W. wustajeńcź. Kradnjene wěcy mózachu swójźelcha łapowśchinjeśej wobkradnjenym wrócźeć. Policija wobdźeła 10 łajtkich powśchiśnjow.

S **Kmjelśiz.** (Hlowna shromadźizna burśkego towaršstwa.) Naśche burśke towaršstwo móžeśche póndźelu śwoju shromadźiznu ś dobrym wuspěchom tu wotmjeć. Kreatarśti rada Umhauer ś Budyśchina rěcźeśche wo śtajnem dźele w šadarśtwje a pśichedwjedźe k tomu śwětłowotwaŕiju, tiž pokazachu pohon k dźełu na šahrodach atd. Pśichedźidła k. Kuschka wotewri pśichodnoschkowy wjecźor a rěcźeśche wo burśkich praschenjach, ś cźimž pśichipołuchaŕstwo do maceźiny dowjedźe. Da li Bóh, so naśche ratarśtwo stajne strowe a namaka lěpśchi pśichod, kiž tyje a šarśći dom a śemju. — Dyrbja wulke twidowki sa němśti dowoš w cźaśu musy wuwostacź, hdyž bźbi naśche šadarśtwo bóle hladamy. Kak mamy naśche śchtomy měcź? Njezjenož so drjewo rośce. Šadarśtwo ma pśichod, hdyž tóžby hospodaŕ za prawom hlada a dźeła w šadowych šahrodach. Kóždy śchtom, kiž ma dobry wunoschk podacź, pośada najpirwdy śchkit. Němśti šadowy wunoschk nimóže dźenja khwalobiny bnyć, hdyž hospodaŕzo do najlěpścheho praschenja njeśwěŕja, płahowacź lěpśchi šad. Wołeběrak kupuje ś wóczkom a žada za krótki cźaśny śkutk. Wjele žo móže rěcźeć a śtacź. Na hospodaŕu šaloži prenja kroczel do šahrodow dźela a próży. Dowoš šadu je wukraja ho hodźi śmjeńśchiścź, hdyž žo šadarśtwo śworu hlada. Hospodaŕśtwo dyrbi hladacź, so lěpśchi šad na wiki a wobeběraŕśtwu pśchiniješe. Jenož próza a dźeło dowjedźe k twišwěchej. Pśenjeźny wuzor žo wuvlacźi a śicźeśći pśichod teź w tutym praschenju, hdyž maśi dobry šad. Jenož próza je nuśna. — Jara dobry pśichinoschk žo ś wutśim dźakom pśichija. Sawěźeze žo nětko pśicheźiwo šadarśtwa ś mytśicźkami dase śaběraju. Na wiki śłuchja wjazy němśkeho šadu, njech wośtanje to pohon śo wśichitkich, śiž teź ś tutoho dźela pjenjeźnego wuśpśeha wacźakaju. Wśchelake praschenja žo śtacźu a bźśach śpokojazu wotmołwu. — Po pśchednoschku žo towaršstwowe nałeźnośće rospomnachu k praschenju wo wobstacźu towaršstwa. Pśichichodna shromadźizna rozšaśenjenja poda. Njeźnje žo wo bohaty wopyt proźby. Dźeło dyrbi měcź teź widźomny wuśpěch.

Z **Dalic.** W kóčejatej starobje 16 lět wumrje tu najstarša dźowka knjeza Jakubaša w měšćanskej kho-

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańcźo ś Kśrystoweho cźaśa.

84] (Pokracźowanje.)

„Lubi pśicheźelśo", dźeśche śtónźnje, śwoju ruku nkodźenjej na ramjo kładšo, „tutón je nětko mój žyn a naměrźwy. Wón budźe moje mjeno nośiacź a moje šamoženje dostacź, jeli žane šawoštaju. Budźeśe jeho pśicheźelśo, kaž śeze moji byli." Tak rucźe hacź běchu šakońśe žadanja dopjelnjene, bu Judah za žyna śławnje pśichipóśnaty. Tak dźakowaśche žo nadobny Romjan śwojemu wumóžnikej. Měśaz pośdźiśo bu śribunowuj domojwótk a jeho dobyće nad móćikimi rubježnikami w Skawrušowym dźiwadle wulkotnje wośwjećenje. Na jenym boku běchu šnamjenja dobyća, dwaceźi boranow wot dobytych łódźow, postajene, a wośwondźeźacź tyšaz pśichiładowarjow cźitachu napiśmo wyśche nich: Móćikim rubježnikam w europiśkim śaliwje wotdobyt. Quintus Arrius, duumvir.

XIII.

Běśche w prażniku lěta 23 po kśeścźijańśkim cźaśowanju a to dopołdnja. Wulka pśchewośna łódź śajźźe runje je śrjedźozemśkeho morja do wuliwa rěki Orontes, hdyž žo wulke město Antiochija wupśchećźerjaśche. Tuźnota bě hižom wulka. Njedźiwajo toho běchu wśchitcy, kotrymž bě dowolene, na łódźnej łubi, mjes nimi teź Ben Hur. W pośledńich pjećź lětach běśche ś muźej dośtawił. Běłośchatowa drašta njemóžeśche rjany śrót śeno cźeła pyše šakrycź. Hodźinu dołho bě w kłódku płachtow leźał, pośpyty nekotrych Židow wotpokažo, žo ś nim do rěcźow daci.

Kśótko hdyž teź śdwórliwje běśche jim po łacźańśku wotmołwił. Njedźiwajo na to jeho wobkedźbowachu, so bychu śłubali, śchtó mohł wón bnyć. Jeho śkładna rěcź a śtrowne, śdźerźśliwe waśchnje pokazowaśchej na měśćańskeho śemjana, ale k tomu běśchtej jeho ruzu łśchewulkej a fyhnej. Tak ś nim do cźista njepśechińdźechu. W pśchistawje na Cypruśu běśche Žid na łódź pśichśioł, kotreńoj podoba na kóžedno dobry šacźišćkoj cźinjeśche. Po šdacźu wośebny a šdźékany, pokazowaśche wśchém wěśtu wótzowitku pśichthilnoscź. Teź Ben Hur žo ś nětkotrymi praschenjemi na njeho wobrocźi a dośtaśe wotmołwy pohnuchu jeho, so ś nim do rěcźow dacź. Do pśichśtawa w Oronttim šaliwje pluwajo, śetkachu nětkoze łódźe je žołtymi thorhojcźkami, śiž běchu teź na morju hižom widźili. „Schto maja te thorhojcźki na žebi?" wopraścha žo jedyn pucźowaŕ. A wośebnje Žid wotmołwi: „Wone wośnamjenjeja wobšedźenjowo bohateho muža w Antiochiji, ś kotrymž mam šam teź pśichekupśke pocźahi."

Wuras wobliczow pokazowaśche, so bychu rad wjazy wot njeho śłyścheli. Teź Ben Hur łu kedźbliwy, hdyž tamny Žid pokracźujo šobudźeli: „Wón bydli w tutym měśeze a je njeźmérnje bohaty. Tohodla njewubudźa jenož kedźbliwoscź, ale teź jaŕoscź. A nětkotrykuli dobre wo nim njerecźi. W Jerušalemje běśche nědźy wjerch ś prašarje śwójźeju Hur. (Śśwoje mjeno šaśtajśche, prózowaśche žo Judah měrny wośtacź, tola wutrowa jemu pukotaśche.) Tón běśche ś pśchekupzom wośebiteje druźiny. We wśichch měśtach měśeśche wón pśichśiśuśche wobthhody. Jow w Antiochiji wośeśche filialu wěśtu Simonides, kiž běśche njedźiwajźy śwojeho greffśeho mjena Žid a pjeca teź njewólnik. Wjerch Hur na morju śnjeśboži, ale jeho wobthhod dale kcźejeśche. Po cźaśu pak pśichińde njeśboźo do śwójźeju. Jeniczki žyn, nimale dorośćeny, śpyta prokuratora Gratuśa śkónzowacź. Pośpyt žo njeradźi. Wot tehy dnja pak je žo wón śpudił, a jeho śwójźbu trjećhi wjecźora šakrateho Gratuśa. Pakaz Hurow bu šamknjeny a šamoženje wuśwojene, tak daloko hacź mógeśche je dobaknyć. Prokurator kładźeśche žebi śtotu žołtu na śwoju ramu."

Wśchitcy žo śmjećachu a jedyn śpódźiśpomni: „To rěka, wón wobthhowa šamoženje šamt śa śo!"

„Tak powědaja", śnahśchećźiwy Žid. „Ja powědam, kaž žym śłyśchał. Tu w Antiochiji běśche Simonides wjedńik wobthhoda byk. Po tutym śrudnym podaŕku pak wikowaśche wón na śwoju ruku a bu śa krótki cźaśny prěni pśchekupz města. Kaž jeho knjeś jećźele teź wón zyle karawanu do Indiśkeje. A na morju na telko pśchekupśkich łódźow, so mohle wone kralowśke łódźiśtwo tworicź. Powjedaja, so žo jemu wścho poradźi. Jeho wjelbłudy njeśpadaja a jeho łódźe so wrócźa, ś bohatym dobytkom napjelnjene."

„Wón je wěźeźe dobry śpocźatk mél", pśchiśpomni wośebny pśichipośłuchaŕ. Tak žo praji! Prokurator je žo rjećźa jenož toho šamoženja śmozowacź mohł, kiž je śtajne bylo, kaž śtót, tkeźe, łódźe a twory. Pjenjes pak šamo namakał njeśe, runjeź žu tu wulke śliźby byle. Schto je žo ś nimi śtało, je detal njewuběbdane hódanczko."

„Śa nunje nic", pśchipówni jedyn wot pśchitomnych. „Ja derje wém, na cźoj dźeśchi pokaśacź", rěcźeśche wón Žid dale. „Teź druhy žu teje šameje myźle, so by nahromdźene pjenjeźy do rukow Simonidy pśchiśłe. Teź prokurator Gratuś bě šamóžnyh myślow a da pśchekupza S. dwójcźy ša pjecź lět šajecź a hróźnje cźiwilowe to jemu žana kóšcź w cźěśe śyła wośtała njeśe. Hdyž je poślednji króć widźach, śedźeśche wobohi bědnik w šaśłonach w śwojim śtole. Ale cźiwilowanje njemóžeśche jeho wuśpěcha. Schtož Simonides wobśedźi, je jeho pokonju a wón žyne ś nim po šakonjach wikowacź. To je khćeŕ Tiberius šamt podpiśał a nětko je cźiwilowaŕ kónz. Tute łódźe śłuśheja jemu a jeho łódźnjej wuwaschnje, na nich žołte khorhoje wupołwśchecź, hdyž wośtacź, śchtoż ma rěkacź: My mějachmy śłoźowniu jeśtwu. S tym śtónźi śwoje powědanje.

Ben Hur bě nanajśedobłiwiścho pśichipośłuchał. Wjele króćej bě jemu ruka śpjaśćiła. Nětk pśchiśtupi k Židej bliže a praścheśche šo jeho, haćź nećhto bliźśche wo Hurowej śwójźbje wź.

„Ssyn je na rowniśch wjeśćiach, najśśerścho pak liśtowom mowwy, pśchetož taźe žiwjenje nichtó dźeše śela nawtrcaje. Wot twidowy a dźowki pak nicźo wjazy njeśłyśchi. Teź wonej śtej wśćeźe w nětaźkim jaśtwje wo žiwjenje pśichśichźej.

(Pokracźowanje śećhnje.)

rowni, hdźež běše do hód přišła. Tutón pad pokaza na hišće dźěćacu mysl, hdyž su dźěći hromadźe ke swjatym dnjam so tehdom tykancy pječechu. Młoda holca zjě nješto hišće čopleho tykanca, hdyž so dźěći swójby na njón wjeselachu. Běše pak k škodźe dźěsća. Nazajtra bu khora, druhe so přida a holca dyrbjoše do khorownje. Tam njenamaka wołóženje swojich bolosćow a nětko přińdże tuta zrudna powěsć. Jandźel smjerće wumóži wbohu holěku z tuteje bědy a staji mjezu žiwjenja tych rjeńšich lět młodosće. Zemrěta bě w domje k pomocy, hladaše młódše dźěći ze dobrym příkładom posłušnosće a by hórzy do služby zastupiła. Swójbu sobuwjesnjenjo powšitkownje wobžaruja a serbskemu katolsk. domej sobuželenje wupraja. Sobotu budże pohrjeb na Budyskim Mikławšku. Njech Bóh je z troštarjom žarowacych. Knježna Marja Jakubašec pak njech wotpočnje we mérje. — Wjesna młodźina so při pohrjebje wobdźěli a njech wobkhowa swoju towaršku we wopomnjeću a čichim pačerje. „Runje twojich młodych lětach“ klinčachu zwony susodnoje cyrkwje, kiž připowědźichu zastup zemrětoje do wěčnosće.

Płacjenje za telefonowanje.

Hač do 1. januara 1932 je poštupiła ličba płownych přihłamkujenjow na pósće w Njeswačidle na wjazy dyžli 100.

Po § 4, 2 telefonowańskeho porjada z 15. februara 1927 wučinja tohodla wot 1. haperlee 1932 załadne zarunanje (Grundgebühr) za fóžde płowne přihłamkujenje w Njeswačidźelskej městnej łyńi měšacinje 5 hriwnow. Mjeńšeho telefona, kotryž tuto powyšenje zarunanja njeschodźa łapłacjeja, mója žiwoje přihłamkowy hač do 3. měrca t. l. 31 měrcej 1932 wupowědźeć.

S **Wojerej.** (Natalske towaršstwo.) We małkej sali Tšešerje selźe so wutoru Wojerowske natalske towaršstwo k žiwojej lětnej płownej zhromadźiznje. Přehladowa zhromadźizna wotewri a spominarske na zemrjetego hospodarja Korla Temmerta. Na to poda krótku wobłhodnu rozprawu a wotčitanje. Wobsahowy dźěl so ze wotmołwje sumłi znjeholeń. Lětny přichinoschi so sniži. Přichodowe dźěławstwo so hišće lětsa „Schlesyske płahowanje symnotrejnych koni“ a „Hornja Schlesyska a jeje natalstwo“.

S **Klěnčicy.** (92. narodniny.) 20. januara znjeholeće tudomna wuminjenkata Rosina Mičjanna žiwoje 92. narodiny. Wona je hišće we zdžla a zrowa. Je tež najstarscha wobsoba naschich wjes a tež wokolny. Wona je hišće jena z naschich starych Serbowkow a žiwi serbsku rostu i lubuje a rad w njej khodźi. K jeje narodninam wuhotowa ji Jónska pomoz małe wjeńce. Staruschka bydli w domje swojeje dźowki a wukonja hišće domjace dźěła. Wona je klězom wobjěd wulka wowka.

S **Jěšora pola Njeńce.** (Wobsł.) Sarjeńu popołdnju wobołu ½3 hodź. wudźeri wobeń nad hišću fy. Jerja Jankeho pschedstejerja Holsburga. Zyta hišća z lubju so z wobnjom hnjeź. Domjazu nadobu, kotraž so tam khowaše, mózachu wuthowaca. Tola je so tam w lětanjach tórchno schatow spal'o. Ruče pschihwataku a zapschimne wuhoniowe wobory z Jěšora, Rułoja a mo'ocka sunowa z Njeńce. Tak so wobeń njemóžnje dale rozschěrjeć. Kak je wobeń nastał, njeje znate. Sčasnje twarjenje je so hižom lěta 1882 raz wotkazało. Tehdy běschi to stara wowčerńa Jěšorskeho knjeza owca.

S **Wuśidźe.** (Sćrojcho syna wobwěšenjeneho nimarja.) Tele dny rano wokoło 8 hodź. namaka nan swojeho syna, 26 lětneho wjeńenjeneho schtelerja dźěławca Eduarda Duckta z naschich wjes, w lěsu wobwěšenjeneho. Schto je dźiwnego człowjeka do smjerće gnało, njeje hišće znate.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Septuagesima, 24. wulkeho rózka 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ½8 hodź. Boże wotkazanje němske (farař Tišer), ½9 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boża słužba (farař Kapler). Wutoru tow. žonow na dwórniščU.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor ½8 hodź. swójbny wječor z narěču knjeza superintendenta Fröhlicha. We přestawcy kofej a tykanc. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (List na Hebrejskich).

Sotra Emma změje biblisku nutrnosć za žony pónđzelu we Wjelećinje.

Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć srjedu w Biskopicach, štwórtk we Budyšinje a pjatk w Cokowje.

Z Barta.

Dop. w 9 hodź. so serbske předowanje čita. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Zuborničcy.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. ma farař Bóje němsku spowědź, dr. ½9 hodź. farski vikar Böttger němske a w 10 hodź. serbsko kemšenje. Pop. w 2 hodź. ma farař Bóje kemšenje za dźěći prěnich štyrjoch šulskich lět. Pop. ¼4 hodź. wuhotuje Budestočanski cyrkwiny khór duchownu hudźbu k lěpšemu cyrkwinskeje nuzowneje pomocy.

Pónđzelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor ½8 hodź. ma farař Bóje biblisku nutrnosć w młodźinowni. Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć křesćanskeho towaršstwa młodźencow. Štwórtk wječor we 8 hodź. towaršstwo młodych holcow. Pjatk wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć pola Dučkec w Kózlach.

Z Bukec.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za łužiski skutk lubosće. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. Pónđzelu wječor ½8 hodź. bibl. hodźina w Rodecach, pjatk tehorunja w Bukecach (zjednoćenstwowy wothladar Křižan).

Pokhowana: Marja Amalija zwnd. Měršowa rodź. Kühlemannec, wobydlerka w Budyšinje, 77 lět, 3 měs. a 4 dny stara.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. je serbske kemšenje (farař Handrik z Poršic). Zběrka za evang.-lutherski Boži kašć.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. změje farař Wjezań serbsku spowědź, farař Voigt ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Z Hrodźišća.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. Kolekta za ev.-luth. towaršstwowy Boži kašć.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Kolekta za evang.-luth. Boži kašćik.

Z Klukša.

Dop. we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. W 4 hodź. němska Boża słužba ze spowědźu w Nowšanskej šuli. — Zběrka. — Wěncy za wójnskich padnjenych njech so z cyrkwje domoj wozmu!

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. je serbske kemšenje (kantor Hocka). Zběrka.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba, po njej dźěćikemšenje. — Zběrka za ev.-luth. Boži kašćik.

Z Małešec.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Dop. ½9 hodź. serbska Boża słužba. — Smjertny kórluš so spěwa za Richarda Gustu Robšinka, kubleria w Minakale. — Dop. w 10 hodź. němska Boża słužba a pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. —

Wumrěł: Richard Gusta Robšink, kubleŕ w Minakale, 39 lět, 9 m. a 11 dnjow stary.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za ev.-luth. kašćik). — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći (dary za misionstwo!).

Štwórtk wječor we 8 hodź. towaršstwo młodych hólcow a to młodych holcow (horni a delni wotrjad) na farje.

Pokhowanaj: Arnošt Kurt, mandź. synk fabr. dźěłaćerja Arnošta Hejny we Wbohowje, 5 l., 1 m. a 29 dnjow stary. — Hana zwnd. Pětschowa rodź. Renčec, wunjeńkarka z Holešowskeje Dubrawy, 69 l., 2 m. a 20 dnjow.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, ½11 hodź. němska Boża słužba. Kolekta za Evangelski Boži kašćik.

Z Poršic.

Dop. w 9 hodź. je serbske kemšenje. Zběrka za měšćanske a wokrjesne towaršstwo za Znutřkowne misijonstwo. Kemšenje dźěći w Poršicach je ½11 hodź. za mjeńše a ½2 hodź. za wjetše dźěći; pop. we 2 hodź. towaršstwo młodych holcow na farje, w 3 hodź. serbske Boże wotkazanje w cyrkwi. — Štwórtk wječor ½8 hodź. je serbska bibliska nutrnosć w Poršicach (w nowej šulskej jstwi).

Wumrjel: Gustav Adolf Hänsel, pjekarski mištr w Poršicach, 68 l., 2 m. a 1 dźeń stary.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. spowědź a Bože wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) w Hermanecach. — Pónđzelu rano we 8 hodź. rańša nutrnosć. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibl. hodźina na farje.

Ze Slepoho.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, ½10 hodź serbska a w 11 hodź. němska Boża słužba. — Zběrka za slězysku konferencu synodalneje diakonije.

Zwěrowanaj: Hans Bastian w Trjebinje a Hana Kowalec z Brěcowki.

Wumrjela: Editha Golkec z Trjebina, 28 dnjow stara.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Kolekta. Pop. we 2 hodź. kemšenje za dźěći. Wutoru, 26. jan. wječor we 8 hodź. žónske towaršstwo pola Miršec.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. kemšenje (kantor Seibt), spowědź a křesćanska wučba za dźěći wupadnjetej, dokelž je wosadny farař skhoril. — Zběrka. Pop. w 3 hodź. towaršstwo wowkow.

Pónđzelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (Schmaußer z Lubija).

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Druježa.** Naschi gmejnjsty zastupnizy sełožechu so k žiwojemu přenjemu klušnemu zjawnemu pohrjebnju schtwórtk wječor w tudomnej kerčmje. Knjes wjesnjanosta Preuscha pohrjebnje nawjedowaschi. Samolinjeny pohrjebowaschi knjes Schiffer. Sa pschehrjerja wotpołoschi so knjes Ryčeř a sa zastupowarja knjes Kühne jenohłósnje jeho. Tež we wubjerkach so wožoby njepschemóžnych. Mjes druhim pschinjesła so pschihi Budyschtejo dźěłowych hamta, z kotrymž so zdźeli, so maju dostawarjo spomožerskeje podpjery pschichodnje jenoh hyschće jónu wob měsac ke kontroli na dźěłowy hamt hić. Wupowjedźenje puczow knjezho dwora měrjesche so na nanjet wjesnjanosty we tajtym pohrjebenju nuzadźić, kiž so pschisamknu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladu na wjedro ja jutřischu sobotu:** Wobłhowany hischće dotalne rjane a ćuche wjedro se znjeholiwej symicžku.

* **W Hannsdorfu w Czechach blizko sakleje mjesy je so na nałkej drohi cježiły automobil jeneje zokrowje fabriki swarožił a je so 30 metrow hłuboko do reki walił. Žiwy nałkad 130 zentnarjow zokora je do wody padnył. Jenoj mały dźeł je so wukhował.**

* **Blizko Neuthela w połodnischich Czechach su cježiły złowni sastojnizy cježiły automobil zadżerzeli, z kotrymž bě so 1500 kilogramow bayerskeje hele do Czech pschesunkało. Kaž je so wuskedźiło, je so hola Neuthela pschesunyłarska organisazija rozschěrita, kotrejž tež nahladni pschekupzy pschistuschcja.**

* **Pola Hindenburga w Hornjej Schlesyskej je krjedu njesnaty rubjeśnik 27letneho dźěłazeho studenta Mioza se dwěmaj wuńselomaj morił. Miosa z dźowku jeneho rěsnistego mischtra pjenjesy w aktowej toschi z klamow do wobydlenja njesjesche. Pod żelesniškim mostom jimaj muž napschećiwo stupi, kotryž so na pjenje pohladnjenje sdasche pjany bycz. W dalokosći nekotrych metrow do Miosaj dwójcy rjeli. Mužej so pschimnyschtaj a pschi wjerganju nadpadnik studentaj aktowu toschu wutorže. Wutsekaj sa-schischawschi, bě hola cjekła. Hdyž so k mužomaj wróći, rubjeśnik do njeje steli, tola mižny. Potom cjekny, Miosa je na swoje skanjenje wumrjeł.**

* **Perśiske město Hamadon je so z wulkim žnehom sapuczito. Wobchad po dróhach je njemožny. Schule, wyschnoscje a klamy su sawrjene. Po posledních powołčejach śuch dale dje.**

Amtske wozjewjenje z Budyšina

Přesadźowanje wotrubow

Sobotu 23. januara 1932 dopołdnja w 10 hodź. budże so wjeśa dźělba rańych wotrubow pola zarjadnistwa wojerskeho sydła w **Budyšinje** (prjedawši proviantny hamt) na Lubijskej drózy čo. 48 na přesadźowanje předawać.

Zarjadnistwo wojerskeho sydła w Budyšinje

Spytańja we wěčnym žiwjenju.

Widźimy na wobrazu wobkedźbowańju na połhorjej Jungfraujoch. Wobkedźbowańja 3457 metrow wysoko je jedyn z najwyšších wědomostnych wustawow cyłeho swěta. Tu přebywaju wučeni wšelakich ludow husto tydźenje dołho w krajinje wěčneho sněha a wěnuja so jenož khutnemu napinacemu dźěłu.

Łožowe nawobleczenja

we wulkim wubjerku žu nětko hač do **20%** poniženе. Też wšcha druha twora ma

inventurske płaćišny!

Wjele kupowane žu naše wubjerki. We sańdźenym tśeśe žimy pšches 6000 metrow rospšchedali. To je najlěpšchi dopokaz dobreje kajkosće

A. Kasper, Burglehn 11

mějićel: J. Pilopp

Dale wjacy njeńdźe!

W našim wosebitym wobkhodźe tkanych a wolmjanych tworow

w Budyšinje na Hošic hasy

smy płaćizny za

konfirmandske wobleki, hołcace a žonjace mantle, śełne šaty a wobuća

wo wjele žnižili!

Dale smy płaćizny w našim wosebitym wobkhodźe za domj. grat

w Budyšinje na Serbskej hasy 7

za emajlowe twory a kupańske wanje, šijace mašiny a jězdne kola

hač do **30%** žnižili

Nimo toho dawamy hišće hač do **30. januara 1932**

dwóine wróćozarunanje

Tworykupne towarstwo w Budyšinje

Reimann

při Póstowym namješe na Hošic hasy 29

Hobrske wužitki Najluńše płaćizny Najwjetši wubjerk we

inventurskim wupředawanju

Někotre příklady Započatk 23. januara

Balm'any muslin	nětk. 0.45, 0.38,	0.25
Pyjamowy flanel!	nětk. 0.65, 0.55,	0.38
Woblekowy barchent	nětk	0.55, 0.38
Tweed	nětk 0.85, 0.75,	0.45
Wolm'any muslin	nětk 0.95, 0.75,	0.48
Crepe Caid, čista wolma	nětk	0.95
Pollama	nětk	0.95
Crepe Marocain	nětk 2.40,	1.75
Štrykowana drasta	nětk směšnje tuńo	

Wobkedźbujće moje wukładne wokna!

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krónyc"

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła kaž wotrihanje po wašnju hubiskim a paźskim (Bubi u. Pagenkopfe). Najwjetši skład wšelakich toiletowych tworow. Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne posłužnje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Nowe a tricbane

meble

a wutykane wěcy

kóždeje druźiny poruča

Fr. Wenzel

jenož na Hornčerskej h. 11

Tež na wotpłaćowanje

Kožki

kóždeje druźiny kupuje po najwyšších płaćiznach a přijima k běleńju

Hermann Erdenberger

wikowańnja z kožkami na Zwonk. Lawskej hasy 54

Wjacy swěcy

5—6 króć světliše wobswětlenje bilda abo ½ zalutowanje proda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupće podobne hubjeńše wěcy. **1.50 2.— hr.** Wustajene we wukładnym woknje

elektriskeho wikowarja **PAUL**

w Budyšinje, Kóžorska dr. 14

Tunje zbytki

(Rester) za mužace a dźěwace kholowy, **zymske jupy,** kóžda wulkosć **15.— hr. Kalmukowe jaki, walkowane nehajcy a pjasćowe rukajcy** poruča

Auguste Wilhelm

klamy při Butrowych wikach

12000 hr.

so jako I. hypot. na hosćinc, kotryž létnje 5000 hr. wotnajenskich pjenjez přinjese a hdyž je płaćenje danje zwěsćene, pytaja.

Poskićenja pod **H. 50** na wudawarju Serb. Nowin.

Serbske tačele

(Gramo'on Platten)

na składže

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Blidowe přikrywy

130/160

k wušiwanju wot 2.25 hr.

Günther

Wos. wobkhod za ručne dźěła

na Zitnej hasy 9. Tel. 2588

Směšnje tunjo

poručam nětk

manchestrowe kholowy
sylne kožane kholowy
tkaninowe kholowy
cwirnowe kholowy
smuhate kholowy
krótke kholowy
jupy, kordowe wobleki
tkaninowe wobleki
dźěćace wobleki
zamkařske wobleki
wolmjane twory

po jara znižených płaćiznach

Jan Wenk

w Budyšinje

na Kotołskej hasy 10

Kola

Kolowy gumij
Kolowe potrjechy

tunjo pola

Bratr. THOMAS, w Budyšinje na Kamjentn. h. 16

DAS Sensations-

ANGEBOT

zum

Inventur-Ausverkauf

bis 3. Febrnar

Beachten Sie bitte die Preise im Schaufenster!

Schuh-Fünd-Grube

6 Moltkestrasse 6

Naturska hojeŕka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej drózy 6, 1

Přijimanje jenož sobotu wot 9—5 hodź., hewak we Drježdźanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46467

Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutrkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spłažnych khorostow, čuwowe a dušine čerpjenja, čuwowa mu saža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

---

Najlěpši tučny

Šwajcarski twarožk

Prěwabne dny wot 21.—30. januara

1.60 1.40 1.20

punt **—.98**

½ punta —.49

nimo toho na kóždy punt 1 zeleny / „ ½ punta 1 žołty } **Kunella-Bon wosebje**

Wikowańnja z butru **Kunella** **w Budyšinje**

Meble

kupujeće stajnje jenož derje pola firmy

BERNH. WALTHER

w Budyšinje na Hošic hasy 6

pódla „Běłeho konja"

Kunella

Tunje

kolbasowe płaćizny

jatrowa kolbasa	pt. —.66
čerwjena kolbasa	pt. —.66
mettkolbasa II	pt. —.88
mettkolbasa I	pt. 1.10
Brunšwigska mettkolbasa	pt. 1.10

Naša wosebitosć:

Wjesna jatrowa kolbasa pt. —.90

Westf. čerwjena kolbasa pt. —.90

Wikowańnja z butru **Kunella**

Maće-li bolace nohi?

Bolosćo, swjerbjenje, kałanje, palenje? A njeje wam ničo pomhało, potom wužiće tysacekróć wupruhowanu **„Sudagkremu".** Wuspěch je přeswapjacy. Płaći 2.- hr. Na předań w **Hrodowskej haptycy** na Hošic hasy w Budyšinje.

Dobre

łučne syno

na předań

w Smječkecach čo. 8.

Inventurske wupředawanje

Gardiny

šaty, přikrywy na sofy, blida a diwany

10—50%

niže płaćizny

Ida Würkerowa

rodź. Erlerec

rózk Zwonk. Lawskeje hasy 10

Słoma
Syno
Sušeny dźećel

na předań w Čornjowje 8 pola Pomore

Spóznaju khorosć z rukow njezroča a z wočow.

Wše hojeńske masaže. Homöopathija. — Wotbladanje z hojeńskej magnetopathiju,

Melanie Harnisch w Budyšinje na Pósstowym namješe 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnju.

Meble

a polstrowane twory

poruča

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Rožowej hasy 15 :: Sym Serbi

Wulke inventurske wupředawanje

wot 22. januara hač do 4. februara

čapki a kóžkowe twory

Hugo Lehmann w Budyšinje

na Bohatej hasy 25

Přesadźowanje paln. drjewa

Pjatk 29. januara 1932 dopołdnja w 10 hodź. budźa so we **hoscencu w Hućinje — na Małeš nskim rěwěrje —** we Rudiach při Albrecht-rěcy, na hranicach a při Šatelec haće poła Małešec, při Pasakec haće a w Dubinje pola Hučiny nastajane palne drjewo za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

134 rm twjerdych palnych kuluchow
8 rm mjechkich palnych kuluchow
32 rm twjerdych halozow a
240 rm twjerdych dołhich bromadow

Hrabinski Schall Riaucourski hajniski hamt w Huscy.

Wšě serbske knihi

dostanjeće **w Smolerjec kniharni**

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparie (Nasenbrille) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Moja škoda je Waš dobytk

Zo bych swój wulki skład zdźěła wuprózdnił, daruju swoje twory za połojcu we

Inventurskim

wupředawanju

wot 16. hač do 29. januara

na **100** wobleków a mantlow **50%** potuńšenja. - Na wše druhe twory **25%** potuńšenja

Drastowy dom

Hugo Pachaly

w Budyšinje, Před Sulerskimi wrotami 1

Telefon 3444

SERBSKE NOWINY

Piatk, 22. januara 1932

Dźeło za narod

Towarstwo „Hromadnik“ w Drježdźanach 10 lět

Njeje wšak přewulka doba, hdyž towarstwo swjeći 10lětne wobstaće. A tola nimo měry zajimawe a wažne za nastaće, wuwiće a dalše wobstaće. Wosobje wažne pak je wopomnjeće tutoho dźesaćlětneho wobstaća tam, hdźež ma serbske towarstwo wulki nadawk, zo t w o r i w u l k i s w o j e j e s k u t k o w n o s ć e w o p r a w d ź e d o b r y d ź ěł c y ł e h o s e r b s k e h o ž i w j e n j a. A runje tutu misiju maju wšě naše towarstwa zwonka Łužicy, we wulkoměstach. W nich nabywa serbski človjek to, štož narodnje za swoje *žiwjenje trjeba. Też někotři Drježdźanscy Serbja* běchu sebi tutoho swojeho wulkeho nadawka wědomi, jako so zjednoćichu do towarstwa. Wobstojachu drje też w Drježdźanach hižo serbskej towarstwje „Jednota“ a „Čornobóh“, ale tola njebě možno, narunać wšo to, štož wulkoměsto serbskemu človjekej rubi. Wosebje pak nic tomu, kiž chce kruće dźěłać we wuššim kruhu za swoju narodnosć.

Nastaće Drježdźanskeho towarstwa „Hromadnika“ pak wuzko zwisuje ze skadźowanjemi Serbskeho Blida w Drježdźanach, kiž tu runja Lipsčanskemu *wobsteješe. Běchu to swobodne zetkanki Drježdźan*skich Serbow a Serbowkow, studowacych kaž njestudowanych. Kóždy, kiž měješe lubosć k Serbowstwu, přikhadźeše k Serbsk. Blidej. Wustawkow a wólbow njebě a njetrjebachu. Lubosć k serbskej ludnosći knježeše mjez blidnikami. Rjadowaše też młodych a *starych k dobrej a přikładnej towaršnosći a swěrnej* přezjednosći. Hižo z wjacy stron Drježdźanskich Serbow běše so přeće wuprajilo za husćiše zetkanje někotrych swěrnych přećelow. Na nawjet kk. financneho radu dr. I m i š a a bibliothekara dr. W j a c e s ł a w k a so 5. meje 1920 Serbske Blido w Drježdźanach k přenjemu razej zeńdźe a to w hotelu „Třoch hawronow“. Dokelž pak bě tam „piwko předrohe“, so druhi króć zetkachu w hotelu „Města Roma“. Zwostachu tam na dalše. Kaž so při zetkanju 14. julija 1920 wobzamknu, zeńdźechu so dotal kóždy druhi a štwórty pjatk měsaca wječor we 8 hodź., štož měješe so też w Serbskich Nowinach wozjewić po postajenju blidnikow. Z p r ě n j e j e zetkanki Serbskeho Blida 5. meje 1920 čitamy w zapisach skhadźowankarjow sćěhowace mjena: Wyšši inženěr Wićaz, telegr. sekretar Kubjene, dr. *Wjaceslawk, wyšši wučeř Holbjan*, P. Šibak, stud. med. vet., wučeř Běmak, Kokert, Šleca, Keřk. K tomu přidruža so hišće druzy: dr. Imiš, Bj. Krawc, dr. Šołta, wučeř Zahrodnik, O. Wojnař, stud. theol. Riota a Lawkus jako stajni blidniey.

Kóne lěta 1920 skhadźuje so Serbske Blido pola serbskeho hosćenca rja Zmija na Christianskej drózy čo. 22. Tu mějachu wopytowarjo Serbskeho Blida swoju jstwičku a nimo toho klawěr, štož blidnicy z wjeselom witachu. Při zeńdźenjach spěwachu serbske spěwy. Zajim za spěw rosćeše bóle a bóle. Z prěnich swobodnych zetkankow tamneho Serbsk. Blida bu wušše zajimstwo a wuwi so k małej spěwnej kupcy. Na wšě 50 zajimcow so k spěwnym wječorkam zeńdźe. Blido spěwaše samo 4hłósne spěwy. Dirigent bě hudźbny dir. Bj. Krawc. Druhi dźeń jutrow wuhotowa Serbske Blido wulki serbski ludowy koncert w Drježdźanskej towaršowni po programje Budyskeho koncerta w nazymje 1920. Techniske připrawy za koncert přewza a też derje wuwjedźe tehdomnišeji *pokładnik wyšši inženěr Wićaz*. Koncert sam steješe pod wjednistwom Bj. Krawca. Wulkotnje bě so koncert poradźił. Deficit, kiž Blidu přez koncert nasta, wuruna Šćedriwy dobroćel Serbskeho Blida fabrikant Rud. Kokoška (Hünlich) z Wjelećina. Dari Blidu 5000 hr. (po tehdomnišich pjenjezach wězo).

Bórzy spóznachu Drježdźanscy blidnicy, zo cyle swobodnje, bjeze wšcho wjazanja tola na dłeši čas so skhadźowanja zwěsćić njehodźachu a tak wobzamknychu při swojim 22. a 23. zetkanju (8. a 22. jutrownika 1921), sebi krótke wustawki wudźěłać. To so sta. Po nich měješe so też porjadnje nowych sobustawow přijimać za Serbske Blido. Tola móžeše jenož po wustawkach tón ze sobustawom Blida być, kiž bě hižo w jenym abo we wobeju hižo wobstejaceju serbskeju towarstwow Jednoće abo Čornobozy. Njedyrbješe potajkim być žana „konkurenca“ za tutej towarstwje. Zda so, zo Serbske Blido też po zamóženju cyle khude njebě. Wobsteješe dźěn z wulkeho dźěła z dobrych mecejnow. Hižo při prěnich skhadźowanjach je sebi Blido knižku za financy připołožiło, dokelž so „hdys a hdys šerpatka hromadźi za snadź trěbne wudawki“ (z předsłowa dr. Wjaceslawka knihi: Serbske Blido w Drježdźanach). Też we wustawkach so žadaše, zo Sobustawy nimaju za swoju wosobu na zamoženju Serbsk. Blida žaneho juristiskeho prawa. Kóždy sobustaw měješe so ze swojim podpismom na to zwjazać. Blido sebi sćěhowace wustawki wudźěła a přija:

Wustawki za swobodne zjednoćenstwo „Serbske Blido“ w Drježdźanach.

I.

Zaměr „Serbskeho Blida“ je: hajić serbsku rěč a serbske wašnja, spěchować serbsku wědomosć a kulturny postup Serbow a z tym pomhać zdźeržeć naše Serbowstwo.

II.

Sobustaw Serbskeho Blida móže być kóždy horliwy a swěrny Serb, kiž chce zaměry Serbskeho Blida podpjerać. Tola žada so, zo je hižo sobustaw pak towarstwa „Jednoty“ pak towarstwa „Čornoboha“, pak wobeju.

III.

Předsydstwo zjednoćenstwa S. Bl. wobsteji: 1. ze předsydy, kiž je też zapisowar a listowar; 2. z pokładnika, kiž je zdobom knihownik. — Wołaj wuzwolitaj so kóždolětnje w prěnjej zhromadźiznje Wulkeho rózka znowa a to po wjetšinje hłosow přitomnych. Wóla je tajna a přez cedulki.

IV.

Zjednoćenstwo S. Bl. so rozpušći, hdyž je wjetšina wšěch sobustawow za to. Poslednja zhromadźizna wobzamknje też wo zamóženju zjednoćenstwa.

V.

Kóždy sobustaw S. Bl. wotrjeknje so za swoju wosobu při přiwzaću jako sobustaw pisomnje wšěch juristiskich prawow na zamóženju zjednoćenstwa a podpisa so hnydom tudy z pjerom a čornidłom.

Podpisani wotrjeknu so z tutym wšěch juristiskich prawow na zamóženju S. Bl. za swoju wosobu: dr. Jakub Wjaceslawk, dr. Marćin Imiš, B. Wićaz, O. Wojnař, Maks Mitaš, dr. Šołta, N. Bejmak, Pawoł Kokert, Jakub Lawkus, Richard Zahrodnik, dr. Pawoł Šibak, A. Kubaš, Korla Handrika, Handrij Šleca, Bjarnat Krawc, Jan Žur, Bjedrich Helas.

Někotre z tutych mjenow w pozdźišich wjacy njewohladamy. To wosebje dr. Imiš, zemrě 1. hodownika 1921 a Korla Handrika, kiž bě wućahnył do Ameriki a tam też zemrěł.

Zapiski skhadźowankarjow (mjena) Serbskeho Blida wobsteja hač do 13. póžnjeńca 1923. Je to 56. zeńdźenje Blidnikow. Na tutym poslednim su zapisani: dr. Wjaceslawk, Bj. Krawc, B. Wićaz.

Běchu wulke přihoty za koncert w Prazy. Měješe być započatk Wulk. rózka 1922. Też Drježdźanska spěwna kupka „Serbske Blido“ pilnje w spěwje so wuwučowaše. Běše też pilna. Dir. Bj. Krawc jich nawjedowaše. — Derje běchu Serbja w Prazy pruhu serbskeho wumělstwa wobstali. Drježdźanscy Blidnicy so zaso skhadźowachu k porjadnym wšědnym wječorkam. Serbski spěw wosta dale z hłownym předmjetom z kotrymž so zaběrachu. Swjedženje Drježdźanskich towarstwow Jednoty a Čornoboha porjenšichu z rjanym spěwom, kiž běchu na spěwnych wječorach nawukli. Tak bu z tamneje swobodneje zetkanki, ke kotrejž kóždy přikhadźeše, „komuž so chce a hodźi“ (po zapisku naspomnjeneho předsłowa) k aktivnemu, spěwnemu zhromadźowanju. Dźělo potajkim počinaše starych a nowych blidnikow zhromadźować a lubowarjam serbskeho spěwa zajim wubudźeć a spěchować. Powšitkowny zajim za serbski spěw samo tak postupowaše, zo blidnicy so rozsudźichu, založić krutu spěwnu kupku w zmysle towarstwa. Nastork k tomu wuńdźe hižo w rózownику 1922. Tola namjet wlečeše so dłeši čas. Wulke próżdniny njez tym bliže rozjimanje a wuskutkowanje wotstorćichu, prjedy hač so spěwny raz zetkankow do wobłuka kruteho towarstwoweho cyłka wutwori. A dóńdźe hakle w pózńcu lěta 1922 k założenju towarstwa. Pomjenowachu je: Połobjansko-serbske spěwne towarstwo „Hromadnik“ w Drježdźanach. „Hromadnik“ měješe zhromadźować wšěch Serbow tudy w Drježdźanach, Horuje- a Delnje-Łužicanow. Połobjanow bjez rozdźěła we nabožinje. Sobustawy towarstwa wudźělachu serbske hodźiny Drježdźanskim dźěćom. Zjawnje tow. wustupi při założeńskich swjedženjach tow. Jednoty a Čornobóh wot lěta 1922—25. Kóne lěta 1922 zastupi „Hromadnik“ też do zwjazka serbsk. spěwnych towarstwow w Budyšinje. Wobdźě-

Kurjatkec Jank

Hdyž něchtó Kurjatko rěka a na fšchćejšnje mjeno Jank ſtłucha, a je-li potom hišće lahodny, troſchtu *hjelepy pachoł, kotryž nima* žaneho *nana*, njeje za njeho ſawěſće lohko, ſo měrnje ſe ſwětom wujednacź. To njejsu žane wobzebitoſće, kotreż ſebi čłowjek waži, najmjenje pak ſchulſky pachoły, rady ſo ſabjeracźi, liſacźi hońy. Jim bywa dźěćaſtwje wuſmětchowanje a jankowanje wjeſkeſt žiwjenja. Dopominam ſo na Kurjatkeż Janka, na jeho ſtłabu, thuduſchtu poſtawu, jako bych jeho *hatle wječera abo ſawčeraſchnim widźał. Tak* žiwje taſ ſtejí mi jeho wobras pſched wočzomaj, tak wahotbjaze ja mnje dopomnjecze je, haczrunjeż ſpytam ſo ſ tym wuſprawnicź, ſo njewuthadźa młodoſtna hruboſcź abo dźiwjoſcź we wuprawdźitoſcźi ſe žaneje ſteje nakhilnoſće, ale ſ njeroſumnoſće dźěćaſtwa.

Kurjatkeż Jank běſche naſch ſobuſchuleŕ. Wón wujnamjenjeſche ſo mjenje pſches duchowne dary haczſ pſches tſchełewan khoroblitu poddanoſcź wucźerjam napſchećjiwo a nam druhim njeſroſumliwu pilnoſcź. Hdyž bě wón hižo tohodla naſchim worakawym wupadam wuſtajeny, dha nuſada ſebi jeho mjeno, jeho napohlad a hatle prawje jeho podwołnoſcź naſchu namóż. A dokelž ſo Kurjatkeż Jank ſe ſtrachom pſched nowymi pukami jenje wječeraſche abo ſo pola wucźerjow wobſtorżowaſche, ſnjerozſudźachmy my bjes wobmyſlenja naſchu namóż nad hołzem, kotryż bě ſo tomu w ponjenej poddatoſcźi poſtawucził.

Każ hižo praſene, Kurjatkeż Jank njemějeſche žaneho nana. Wón ſnadź, ſo bě tutón wumrěł, nó, njebě ženje tajſcho měr. Wěſo běſche to ſa naſ pſchičinny wjaſy, je mu ſaczuwacź dacź, ſo je mjenje hódny. Drje mějeſche *pak Kurjatkeż Jank macźerſ, kotraż běſche pſchedawařka a* mějeſche cźeſcźelakomnoſcź, Janka na gymnaſij ſtłacź. Sawěſće by macź tónle roſtud wobarowała, njeby na dopjelnjenju thwalbytlakomneho wotmyſlenja wobſtała, njeběſche-li ſo Jank ſ martrarjom jeje idejom ſtał, kotryż jemu pſchihotowane cźiwile cźiſche pſchi ſebi noſcheſche. Jenoż tohodla hižo chanł jeho dźenża wo wodaczе proſcźo, ſ cźimż jeho jako worakawz ſrudźich a ſranich. Wodaj mi potajtim, Janko Kurjatko, hdyž běch wina, jo naměri cźi pjekař Kuncź ſ hněwom ſo pyrjo twoje ſchołowy. Móžeſche dha ty wědźeć, ſo běch króćko pſched tobu w tłamach ſtareho Kuncźa, praſchawſchi ſo ja ſtarymi *ſaſtami a — hdyž mi je dachu — ſtaremu wora*ſawje wojnamjenich, ſo by je lépje cźopſe pſchedawał? Ně, to njeje mohł wědźeć. Swólniwy žy ſchoł po mojej pſchikaſni do pjekařſtwich tłamow, wopraſcha ſo ja ſtarymi ſaſtami a doſta ſebi njewoczakane puti, kotreż jaſtajiſchi ſebi po prawom ja.

Wodaj nam, Janko Kurjatkeż, ſo nujowachmy cźe, ſo poźdźe wjecźor w łoſchli domoj tradnyeż, dokelž běſche naſ worakawe wjeſele pſche twoju njeleposcź jawjedźo, twoju draſtu pſchi łupanju ſthowacź. Sćěrpnje žy dyrkotało na cźmu cźakał, žy płakał ſ haſbu a runja honjenemu ſajazej běžał, jako ſo dorośćeni nad hołzom w łoſchli roſhoričhu. Wodaj nam też ſtorki a puki, kotreż žy wot naſ a naſche dła doſtawak. Naſcha wina na tebi je wulka, a wodaſchi-li nam, potom woſtanje ſawěſće hiſchcźe dońcź, ja cźoż dyrbjeli potuźicź.

Ale wo nječhto ſebi njeſwažu, cźe wo wodaczе proſyć. Naſche cźiniki běchu tak njehańbicźiwe, tak niſte a njewodajomne, ja haſbuju ſo hiſchcźe dźenża taſ pſches nicźo hewak w mojim žiwjenju. Měra naſchich hołcźanych worakawoſcźow běſche tehdy pokna, ſpóſnawſchi to pſchiſnahachmy, Kurjatkeż Janſej jenoż hiſchcźe ſ dobrotami ſarunacź, ſchtoż běchmy bojaſliwemu towaršſchej ſcheho nacźinili. Běchmy woprawdźe ſrudni, ſo njebě nam žanje ſtkładnoſcźe wjacy data, jemu dobroty wopokaſacź. Tola to běſche tak, taſ nětkole ſhonicźe.

Jónu běchmy Kurjatkeż Janka ſ mużitim wobladali, kotreżhoż njeſnajachmy. Mużiſi bě jeho ſa ruku dźerżo do *tłamow wodźił. Pſchecźiwo ſwojej woli bě hołcźej wje*ſeły *był. Jeho nan*, taſ tehdy rěkaſche, je to *był*, a jako Jank najaſtra do ſchule pichtiłoże, mějeſche wón ſyle nowy módry wobleſ ſe ſwětłymi ſneſlicźkami. Nětkoże njeſchto na tutym wobleku naſ nawabi, běchmy na jeho manchesterſke tholowcźki a wonoſcheny kitek ſwucźeni a njemóžachmy ſnjeſcź, ſo cźuješche ſo Jank we ſwojim *nowym wobleku hordy. We pſchedſtawach honjachmy Jan*ka na dworje, doniż njeměješche žaneho bycha wjazy, jankowachmy jeho ſujcźo muża dla a bóchmy ſebi bjes ſrěcźenja pſchesjedni, ſo dyrbjmy Jankowu hordoſcź ſtużicź. Na dompucźu poſticźi ſo k tomu ſkaonoſcź. Jedyn ſ naſ hrabny Jankej cźapku ſ hłowy a cźiſny ju pſches płót. Pſchihładowachmy ſ radoſcźu, *taſ Kurjatkeż Jank* ſ napinanjom a njeležepje pyches płót ſaliſi, ſebi cźerwjenu ſchuleſſku cźapku wobhładnywje wunjedźi a ſo pſchihotowaſche, ſaſo k nam pyches płót ſaleſcź. Hižo běſche na płacźe, jako mujiſi ſwarjo do ſahrody pſchińdźe. Hrožo bliſcźe ſo tón ſ dołhimi krocźelemi. Iu ſam Jankowa ſo Jank połny ſtrożelow, połny dele, roſdrěwiſchi ſebi nowy wobleſ a woſta ſ wobodrjeſanymaj kolenomaj leżo. Jako ſo cźłkajo wobroczíchmy, widźaſmy Kurjatkeż Janka himpotacź.

Sſwědomnje naſ hrjebaſche, wojeſche hdyž njepſchińdże Jank naſajtra rano do ſchule. Cźhajchmy ſo jmim ſjednacź, ſebi pſchedewſawſchi, ſo Janka pſchinoſonju wopytamy. Móžachmy to cźiniсź, dokelž pſchińdże Jankowa macź hałle wjecźor domoj. Tak njemóžeſche naſ naſmarićź. Kurjatkeż Jank nam ſam wołewri, běſche taſe we *manchesterſtich tholowcźach* a wotnoſchenym titełu a pohlada na naſ je naſtrożanymaj wočzomaj. — „Janko“, tak ſajakotach, „Janko, chcźemy —“. Ale wón na to njeſkźbowaſche, běžeſche do ſtwy a cźiſny ſo płakaſo na kožo. „Bijcźe mje“, wón ſtonaſche, „morſtajcźe mje tola, hdyž chcźeſe, pjaſcźujcźe mje.“ Běchmy taſ poraženi a haſbuju ſo wobhładowachmy ſebi ſtwu. Tu potajſim hydleſche Kurjatkeż Jank, thuduſchta ſtwa a ſtare wězy běchu jeho doma, a my njeběchmy jemu nowy wobleſ popiſcheli. Njeroſbudźeni a wohałbjeni ſmy potom woteſchli, žyli cźeſu naſcheho njeknicźomneho worakawſtwa ſpónawajo. Po zyłym puću njerécźachmy žaneho ſłowa mjes ſobu.

Kurjatkeż Jank njeje ſaſo k nam do ſchule pſchiſchoł. Jeho macź je jeho hnydom po tym k ſnaſym do druheho mėſta dała. Mnoſy, kotříž je mnu ſchulu wopuſtowachu, ſnu ſo ſ mojeho pomjatka ſhubili, Kurjatkeż Jank niž.

Sſnadź, myſlu ſebi tak huſto, ſnadź běſche Kurjatkeż Jank woprawdźe mały martrar, kotryż njeje ſtracha a ſłabośće dła cźerpił, ale ſ wulkeje luboſće — k ſwojej macźeri.

jt.

jeśo so też dale při wšěch zwjazkowych koncertach. W žnjeńcu 1923 wuhotowa towarstwo swój prěni załoženski koncert. Bě dospołnje spokojom z bohatym wopytom a najlěpšim poradźenjom swjedźenja. Samo Drježdźanski „Wójwoda Albrecht“ je byl přemały za wulki nawal Serbow! Mištr Bjarnat Krawc, kiž bě nawjedował wječorka, swjedźeńcy rěčeše wo drohim kuble serbskeho naroda, kiž ma we swojich spěwach a spěwčkach. Wulka syła hosći z Łužicy bě přikhwatała. Na hł. zhromadźiznje we wulkim rózku 1924 bu předsyda towarstwa Bjedrich Helas. Zbožowanje wjedźeštaj předsyda a dirigent Hromadnikow. Hł. zhromadźizna 1925 wuzwoli sej Fr. Hajdana za star. Postaji so, zo maju so wot nětka wšitke zhromadźizny wosebje zapisować. Knježnje M. Lešawic a L. Mičkec to też přikładnje wuwjedźeštej. Wot teho časa je też lohšo, cyłemu žiwjenju towarstwa sćěhować. Z dźakom spomina starosta towarstwa Fryc Hajdan we swojim zawodze rozprawjaceje knihi tow. na njespróc. nile dźěło Bjarnata Krawca, kiž je 4 lěta dołho spěwanje w towarstwje nawjedował. (Kniha běše hakle so założiła 3 lěta po założenju towarstwa. Přez to je wězo nětkožkuli zajimawe so pominyło. Nadeńdemy tutón njedostatk we zapisowanju też dźensa hišće we wšelakich našich towarstwach!)

Pilnje towarstwo spěwaše a pěstuje tak drohe kubła serbskeho naroda. Ale po času wudobywaše so we towarstwje nimo spěwncho zajima hišće druhi zaměr. Počinaše sej klacać na spěwnych hłosach, wosebje žónskich, kiž počinachu njeporjadnje do towarstwa khodźić. Tak wotměwaše Hromadnik měsačnje jenož dwójcy spěwny wječork. Tamne wěnowachu so *přednoškam ze serbskeje literatury*. Bj. Krawc a dr. Wjaceslawk běštaj tu wjednikaj. Přednošowaštaj wo Zejlerju, Čišinskim, serbskich ludowych pěsnjach a druhim. Jimaj přidruži so wučeř Rich. Zahrodnik. Drježdźanski Hromadnik je też prěni wustupił ze serbskimi ludowymi rejemi. Prěni raz w Kamjeńca při 700lětnym wopomnjeću města Kamjeńca. K druhemu razej w Budyšinje na hud. wječoru Drježdźanskeho towarstwa „Volksliederchor“. Też na skhadźowankach serbsk. stud. młodźiny so spěwarjo Hromadnika khwalobnje wobdźělichu (Khrósćicy).

Wot hł. zhromadźizny 1926 liči Hromadnik mištra Bj. Krawca za swojeho starostu. Je towarstwo kruće a mištrscy nawjedował 5 lět dołho. Serbscy studenća, kiž do Drježdźan na studije přikhadźachu, su spóznali jeho wulku rólu a krute dźěło jako nawjednik towarstwa. Woni běchu tež jemu stajnje dobra a swěrna podpjera. Mjeno Bjarnat Krawc je zapisane w analach Drježdźanskeho Hromadnika. Je pak so też hluboko zaryło do wutrobow jeho přećelow a sobustawow. Jemu ma so dźakować za tamne rjane mejske swjedźenje „rózowe wječorki“, kiž je towarstwo we domje wumělcow w Drježdźanach wuhotowało. Často je so tow. žedźiło za podobnymi wječorkami.

Wot lěta 1931 sem nawjeduje nětko bibliothekar dr. Wjaceslawk towarstwo. Bady přepoda mištr Krawc wjednistwo do jeho młódšich rukow a zawěšće ma Hromadnik w swojim nětšim starosće dr. Wjaceslawku praweho wjednika, kiž wě a zamóže zhromadźować a rozluadniwje wjesć swojich sćěhowarjow kruće pře wšitke roztrěskanje časa a duchownu bědu k dobremu přichodej, k lěpšemu towarstwa: *Za wěrny skutk serbskeho naroda.* Maks Ryječka.

Přilopk

* **Wojowanje w rychliku.** W rychliku mjez Katowizami a Krakowom pałaše naraz wreginy dosta, hdyž pytny, so běchu jemu pjenjezy kradnyli. Jednaschže žo wo bynjschcho wupuczowarja, kiž so jadu z Kanady nawróći. Pjenjezy bě jej tam psches dotholetne, cjeźe běžo sadźiłk. Železniški zaftojnik dźiwjsche njemdreho sajecź, dokelž bě cjahnyk nuzowe spinadło. Tutón pak jeho z revolwerom do nohi tšeli.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota Sokol“. Sobotu 23. januara wječor ½9 hodź. je w „Bělym Konju“ naša hlowna zhromadźizna. Zwučowace a njezwučowace sobustawy su winowaći, so na njej wobdźělić. Na zdar!

Starosta.

Budyšin. Spěwanje mamy pónđźelu a pjatk přichodneho tydźenja wječor z dypkom we 8 hodź. w Serb. Domje. Prošu, přińdźće wšitcy! Spěwamy njedźelu 31. januara w „Bělym Konju“. Wowčerk.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“, wotměje lětsa swój 53lětny załoženski swjedźeń jenož w małym kruhu w tow. hosćeńcu Bayrische Krone na Neumarkt 4 watoru 26. januara, wječor we 8 hodź. Wšó sobustawy a přećelo tow. so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Komorow. Jednota „Sokoł“ wotmeje přichodnu sobotu 23. jan. wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu z přednoškom br. Měrćina Nowaka, na kotrejž ma so kóždy zwučowacy a spěchowacy br. wobdźělić. Starosta.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa“ woswjeći přichodnu njedźelu 24. januara wječor ½8 hodź. swój 52lětny załoženski swjedźeń. Wšitcy lubi Serbja z blizka a z daloka so wutrobnje přeprošuja. Sobustawy maju sebi zastupne kartki hač do přichodneje njedźele připołdnju w 1 hodź. pola knjeza Felfy wotewzać. A nětko přińdźće z hromadami a pokažće so jako Serbja.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 21. wulk. rózka 1932:

Wčerawše turzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,45
1 jendźelski punt	14,53	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	82,03	100 franc. frankow	16,56

Nascha wječerawscha powěsć, jo jśhadźowańki w Lausanne njebudźe, so najśtrje wobkrućił. Tuta jśhadźowańka mějesche nadawk, skónčne wotpłaćowanje wójnjstich dołhow dorjadowacź. Najsche hospodarske poměry móža so jenož tehdom wótkat polěpšićź, hdyž je prajschenje wójnjskeho dołha a jeho wotpłaćowanje dorjadowane.

Butra budźe drožscha.

Butrowe zło a to na tunu abo 2 puntaj po 1.— hr. hač 1,70 hr. stupi jutśe 23. 1. do mozy. Kanc butry budźe najśtrje hač do 1 hriwny abo hišćeje wjazy drožscha. —

Produktowe wiki sapiśachu wječera sajo postupowaze płaćiśiny. Pśichcza, rožka a wowsu śiwoju płaćiśinu wo 10 pjenjezkow po zentnarju pobźěhnychu. Jećmjeń wosta pśichi sawěźerawschej płaćiśinje.

Zentnar płaćeśesche wječera **w Barlinje:**

pśicheńcy 11,45—11,55 hr. (11,10—11,20 hr.), rožki 9,95—10,05 hr. (9,80—9,90 hr.), jećmjeń nalětni 7,90—8,40 hr. (8—8,50 hr.), najmjeńscheho 7,65 hač 7,90 hr. (7,60—7,85 hr.), wowsa 6,90—7,30 hr. (6,75—7,15 hr.),

w termjnowym wikowanju:

pśicheńcy:

sa měrc: 12,23¾—12,25 hr. (12,06¼ hr.),
sa mejn: 12,57½—12,68¼ hr. (12,35 hr.),

rožki:

sa měrc: 10,55 hr. (10,45 hr.),
sa mejn: 10,57½ hr. (10,60 hr.),

wowsa:

sa měrc: 7,97½—8,05 hr. (7,70—7,68¾ hr.),
sa mejn: 8,37½—8,46¼ hr. (8,10—8,08¾ hr.),

Wiki schtwórtk w Ludiju.

Butra 60—65 pj. (65—70 pj.), jeja 11 pj. (11—12 pj.), twaroh 25 pj., kał běły 7—8 pj. (8 pj.), cźerwjeny 12 pj., hydrojty 25—30 pj. (35—45 pj.), tołcati 10 pj. schtuka (15 pj.), zybła 15 pj., swotcej kerćk —.— (10 pj.), jabłuka 4—15 pj. punt, běrny punt 4—5 pj., huśy punt 90 pj. Pśichcza zentnar 10,50—10,80 hr. (10,30 hač 10,60 hr.), rožka 9,60—10 hr., jećmjeń nalětni 8,50 hač 9,15 hr., wowsu 7—7,20 hr., běrny zentnar 2,40 hr. hač 2,90 hr. (2,25—2,75 hr.), sěno 2,20—2,70 hr. słoma i masch mlócź. 1,60—2 hr., pschenična muka hr. 18,25—19 hr., rjana 16—16,50 hr., pschenične wotruby 6—6,20 hr., rjane wotruby 6—6,20 hr.

Płaćiśiny w spinkach fu płaćeśiśich wjeźonich wikow. Objěź žane najpomnjene njeje, tam so njewschcheńcnichu.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Pśichcza 11 hr. (10,75 hr.), rožk 10 hr. (9,80 hr.), jećmjeń najmjeńši 8 hr., jećmjeń nalětni 8,50—9 hr., wowsu 7,25 hr. (7—7,25 hr.), pschenična muka 24 hr., rjana muka 16,75 hr., pschenične wotruby 5,70—6 hr. (6—6,75 hr.), rjane wotruby 5,70—6 hr. (kaž pschenične) sěno 2,25—2,50 hr., słoma i masch. mlócź. 2 hr., k łažanju 1,80 hr., běrny, bźe a cźerwjene 2,75—3 hr. (2,50 hač 2,75 hr.), žołt. 3,25 hr. (3 hr.), butra 1,10—1,20 hr. (1,10 hr.), jeja 10—11 pj. (12 pj.), huśy punt —.— (80—90 pj.), Prošata 9—14 hr. Běłaki 25—30 hr. *Kał hydrojty 30—50 pj. (35—40 pj. (schtuka), kał běły* 10 pj., cźerwjeny 10—12 pj., zybła 15—18 pj. (12—15 pj.), jěšina sobota 15—20 pj., seljerij (měrnik) 15—25 pj buła, kśeń 60—70 pj., tomaty 50—70 pj., jabłuka 5 hač 25 pj., běrny 4—5 pj. punt, tołcati 5—10 pj., mocźej 8—10 pj., rodźiki 10 pj., rjetkaj 5—10 pj.

Płaćiśiny w spinkach fu płaćeśiny tydźeńśichch wikow. Objěź žane najpomnjene njeje, tam so njewschcheńcnichu.

Sćěmnjace wiki w Khocźebuzu.

Pśichtnyli běchu 1295 prošatow a 212 běhatow. Wone płaćachu:

prošata: małe 6—9 hr., śrjenje 9—12 hr. a wulke 12—15 hr. hrivnow,

běhaki: małe 15—35 hr., śrjenje 35—55 hr. a wulke 55—75 hr.

Wiki běchu śrjenje, płaćeśiny so njewschcheńcnichu.

Wiki w Khocźebuzu.

Mjaso powjaše 60—90 pj. punt, cźelaze 60—100 pj., skopjaze 80—100 pj., świnjaze 65—90 pj., mjeń w blaskach 1,70—1,90 hr., jeja 10 pj. (11 pj.), butra 1,10 hr. hač 1,20 hr., twaroh 25—30 pj., tuny wośći 90—100 pj. litr (1 hr.), tuny 80—100 pj. (1 hr.), tarpy 70—75 pj. (80 pj.), kołbje młode 50—100 pj. schtuka, tuny žiwe 1,80—2,50 hr., khapony žive 2—3,50 hr., huśy žiwe 80—90 pj., kaćki 1—1,20 hr., hornik 0,40—1,20 hr. kołrabi 20 pj. schtuka, morchej 5 pj. (5—10 pj.), kał pódroby 30—35 pj. schtuka, kał běły 10 pj., cźebuły 15 hač 20 pj., wirźingowy 15—20 pj., zybła 20—25 pj., běrny zentnar 2,75 hr. měrnik 20 pj. (20—25 pj.), wowsjechi wólsće 40—50 pj., lěsne 45—55 pj., jabłuka 10 hač 30 pjenjezkow.

Płaćiśiny w spinkach fu płaćeśiny tydźeńśichch wikow. Objěź žane najpomnjene njeje, tam so njewschcheńcnichu.

Wiki rěznego skotu w Drježdźanach.

Wiki rěznego skotu wječera w Drježdźanach płaćiśe: ćelcam cźelatam kaž tež świnjom skrućenje płaćeśinow. Hewak běchu wiki śrjenje, dotalne płaćeśiny świni a cźelatam wostachu, tola běchu tu a tam trochu porjadźene. *Wo śrjenje a schpatne cźelata malo rodźachu.* Stój so do cźasna wschón rozpscheda.

Płaćiśiny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

21. januara

24 wol., 104 byk., 36 kruw., — jałoc., 516 ćelat, 60 wowc., 530 swini.

Płaćiśiny za

ćelata: 2. 20—45, 3. 35—40, 4. —;

swinje: (přez 300 pt.) 43, 2. 41—42, 3. 40—41, 4. 38—39.

Sćěmnjśke powěsće:

Pschešadźowanja:

Sobotu 23. wulkeho rózka 1932:

w Bjiśpajcach na hnuśiśiwje dop. w 10 hodź.: motowje wola, pjenjezne khamory, wschelake maśiny, khlamy a schrotowańske młyny, 6 butrowarjow, 7 tocźiłkow, płapaty stroj, schokolady, kakao, zigary, zigarety, khaśki sosa, pisańske blido, 3 schijśowe kaschćiki,

póndźelu 25. wulkeho rózka 1932:

w Jěśowje na ketanišćeju pśichi khowanych wrotach: młócźawa, słamowa prasa, śripti, grat, stare schlowańki a wosowe wobruće, wosowe wóśći, tołste dešći, krjaby, żelezne hrjady, stare żelezo, żelezne kachle, wobrućke wóśe, khlamy, kójśi, lokomobila a wschelaki drugi cuzy, pótna kowańja.

Sapiś jamoježśiśeho prawa:

Do sapiśa jamoježśiśeho prawa sapiśachu, so mějśićel drastowego wobkhoda Ernst Hermann Gröschl w Budyschinje na Potowskej haśy 2 nima prawa sarjadowanje a wuźiwanja jamoježenja śiwośeje manufakturje Emilije, Jadwigi Werthy rodź. Gebauerej.

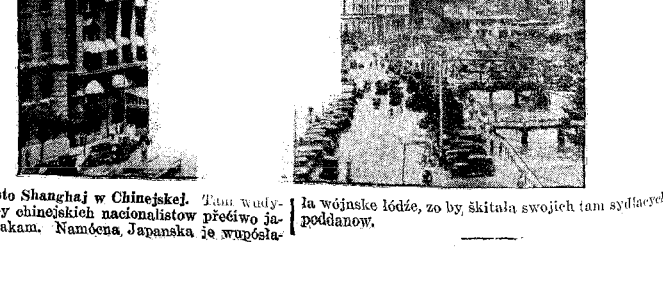
Pschešadźowanja:

Khrźa, błaschcyna pśichrodnjej Waltarjej Sachsin w Budyschinje, rózk Lubijśkeje a Walśkeje haśy. Hódna 34050 hriwnow, wopałna posłedna 78620 hr. Pschešadowanje budźe schtwórtk 17. 3. 32 dop. w 9 hodź. w Budyschinje na śudnistwje śisła 141.

Płaćiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, newak 100 kg.

	Płaćiny po złotej hriwnje					
	21. 1.	20. 1.		21. 1.	20. 1.
Pšenica	229-291	227-229	tuny	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	1 9 201	1b7-1b8	woka	16, -19,0	16,0-19,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	1 10-12,	11,0-12,0
jećmjeń	178 168	16,8-16	žołte łupiny	14,0-15,0	14,0-15,0
wows	138-144	136-144	serdella	23,0-29,0	23,0-29,0
kukurica	—	—	raps, wosuśk	—	—
pšeńc. muka	27 7-31,5	27,5-31,	lany wosuśk	11,7-11,8	11,7-11,8
ržana muka	27,1-29,4	27,0-29,5	such. truhanc	6,90-7,00	6,90-7,00
pš. wotruby	6,0-10,0	9,60-10,0	bern. kruške	12,8-13,4	12,8-13,4
ržane „	9,60-10,0	9,60-10,0	syno, 50 kg	1 7,-1 8	17,1-18,0
raps	—	—	ržana słoma	0 75-0,9	0,75-0,9
hróch, Viktor	24,0-27,5	24,0 27,1	pšenc. „	0,65-,70	0,65-,70
lanc symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,85	0,75-0,85
wjeluški	6,5-(8--	6,5-8,	kóš a	0,5-0,75	0,5-0,75

Wulkomĕsto Shanghaj w Chinejskej. Tam wudyrichu njeměry chinejskich nacionalistow přećiwo japanskim wojakam. Namócna, Japanska je wupósłała wójnske łódźe, zo by skitała swojich tam sydlacych poddanow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičšćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čłoneno znjezbožењu z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 19 | Budyšin — Sobotu, 23. januara 1932 — Bautzen | Lětnik 91

Francowska přećiwo njepłaćenju raparacijow

Skoro wšitke politiske strony w Franzowskej psheciwo pshipowdźenju němskeho kanzlera protesluja, so Němska njehodźe wjazy reparazije płaćiś. W deputertskej komorje su so rěcznizy pshećiwo shej woli Němskeje z roshorjenymi zwukami wobrocili. Louis Marin z prawizy a Herriot, pshedsyda fraksije radikalnych, prajeshtaj, so je nětkajšne położenje jara tuzne. „My wshitcy“, Marin mjenješe, „smy we wulkim strasche. Podawki su tak pshetwarjali, so dyrbja cji, kotriž chcedźa so knjeześelowe stajcś, hižo nasajtra žiwoje prajshenje pshemjeniś. Němska je nam zdźelała, so so jenemu z hłownych stawow Versailleskeho sprjećenja wotwolakuje. Dźensa jenemu a jutře druhemu, je Němska hižo spytała, nasche pshećiwnjenje wurunowacś. W należnosći pshisamknjenja Awstrikeje je so wotpowjedała. Jeli so pak tón króć njebychu zofala, schto bychu potom zwjasarjo cinili, kedy bychu pshi wulkim franjenju Versailleskeho sprjećenja Němscej napshećiwo stejeli? Niczo thutnischeho njeje, hač dete zlowo skamacś. Marin so komorinemu presidentej Buissonej dźakuje za zlowa, so su reparazije Franzowskej zwjate.

Marin wobžaruje, so je so franzowska komora pshed 12 litami do spěcha mjeła a so njeje amerikanski kongresa worzakała. Americzjenzo njejsu ani mjerowe sprjećenje ani rukowański pakt pshijeli a nětko wot naš pjenjesy z danju a danjemi danju žadaju.

Wjednik radikalnych Herriot w spodatku zwoje rěcze praji, so nochze jako muž zwoje strony, ale w mjenje franzowskeho rozuma rěcźeć. Němski kanzler je rjekł, so nochze płaćiś. Tule žadu wiz jenoz Franzowska, ale wshitcy, kotriž maju internazionalnych sprjećenjow kedźbu, **wotpokazuja.** Sprjećenja su so zwobodnje dojednale a pshijale. Podpisma dyrbja so wobkedźbowaś. S cźim dy mohła dźensa Franzowska wojerska zwlastnosć narunacś, kedy by so njemohła na to spušcźeć, so so sprjećenja sprawnje dźerża?

Němska dźensa cźerpi, wona jara cźerpi, nichtó njepreje, so cźerpi. Ninta pak Němska pshichodu pshed zobu? Dobaja, zebi rosprawu Baselskich wězywustojnikow wobsadacź, kotruž je teź jedyn Němc podpisał. Najpryjódzo je wérno, so je Němska zwoje hubjenstwo zana zawinowała, wobsebje pshewjele rosbrojiła, njeje rosumnika, zebi dobrowólnje nuczenje napoleońcź.

Teź Herriot wobžaruje, so Amerika njeje rukowazny pakt podpisała a so njeje do Swjatsa Ludow zastupiła. So by so nětko pshi naschich europiskich wobcežnjoscźach wobdźelika, nam jenoz dobru radu dawa. Europa je pshed 100 létami se swojej kluposeju Monroeskej doktrinu sbudźika.

Runje tak pak kaž dyrbi Monroewska doktrina nad prawami cźłowjekow zwětowa doktrina byeź, by wona teź dyrbjała mjerowa doktrina byeź. Franzowska chze w internazionalnym towaršstwowym rjedźe žiwa byeź a chze swój podźel na prawdze mjeź. Franzowska jenoz žada, so bychu so jejne zasimy w powshitkownym wobsahu měra a cźłowjeskosće schitale. Skoro zyka komora a knjeześelowe zobustawy Heriotowej rěcźi wospjet z rukomaj klepkajo pshihłosowachu.

Němski woborny minister přećiwo wudawanju wo němskim bronjenju

Němski woborny minister dr. **Groener** je wudawanja franzowskeho generała Bourgeoisa a senatora Eccarda w franzowskim prowokowanym wubjerku z najpozdźischej wótrosći jako njewěrne wotpokazał. Mjes druhim praji:

„Žadyn podobizne němskostatnu woboru njewospjetschći, prjedy hač njeje dwanadźesćetnu błužbu dopjelnił, thida so su jeho zakonske pshicźinjeny (błužbna njetkmanosć atd.) nusowale, pshed cźahom wotenicź. Licźba wojakow, kotrejž dla tychle wosebitych pshicźinjenow z wójska wotesćo, zaž je we Versailles postajene, na žadyn pad 5 prozentow zyłeje wójskoweje zyłnosće njepshekrocźi. W sakazanych schulach je offizjerow hižo tolobla njemóga wuwucźeć, dokelž je mała licźba němskich offizjerow w błužbe pola wojakow trébna, a dokelž zakazanych schulow zyła njeje. W němskim wójsku jenoz 3800 offizjerow złuži, mjes tym so je licźba franzowskich aktiwnych offizjerow wjerscha dyžli 30 000.

Halleska universita zady Dehna

Dekan juristiskeje fakulty Hallskeje univerzity, profesor Böhmer, je w jenej studentskej zhromadźiznje rjekł, so je se studentami w zich wojowanju pshećiwo profesorej Dehnej solidarisći. Universitny rektor profesor Aubin je za nuzne měł, pshećiwo wustupenju profesora Böhma zjawnje protestowaś. Dopjelowarjej jenych Barlinskich nowin je rjekł, so je profesor Böhme se zwojimi złowami z kolize wujeł a so njeje w mjenje wschitkich profesorow rěcźał.

Profesorej Böhmerej, tak rjekłor praji, njeje so puncźilo, w studentskej zhromadźiznje rěcźeć. Hdyž su jeho namołwili, so by rěcźał, je zyle bjes pshihotowanja złowa wuzwypał, we kotrejž we wokomiku njeje wedźał, kak daloko dojahaju, a kotrejž nětko wešeje wobžaruje. Na žadyn pad, **rektor praji,** so złowa profesora Böhmera na stejischo a nahlady universitnych wyschnosćow njesepjeraju. Rektor a senat zebi na to njemyślu, so w Dehnowej należnosći kulturowemu ministerstwu napshećiwo stajicź. Mjes universitu a kulturowym ministerstwom njeje žanych sawadźnych prashenjow.

Cźehodla je k swadźe studentow z profesorom Dehnom doschło? Profesor Dehn je w jenym pshednoschku zwojich podtuchcharjow napominał, so bychu na zwěcźe měr dźerzeli. S tym je zebi studentow roshněwał, kotriž nimaju za fchecźesćijanski měr žaneho zrozumjenja. Wjele studentow zebi žada, so dyrbja profesorojo na universitach wójnu pshipowedacź.

Jastwo dla skřiwdźenja Stresemanna

Němski stat zyd w Lipsku je w prozesu pshećiwo nazionalno-sozialistiskemu agitatorej lékarjej dr. Diehlej a pshećiwo prjedawschemu redaktorej „Niederrheinische Tageszeitung“, Thomasjenej wuzud potwerdźił, z kotrymž bě Kreseldźko-Ueberdingenski krajny zud dr. Diehla a Thomassena dla skřiwdźenja zemrjetcheo ministra Stresemanna k jastwu po 4 nježazach sazudźił.

Wobsikorjenaj běschtaj skřiwdźaze wudawanje rosche-rikoj, so je Stresemann za wobsamknjenje Youngowcho plana z Parisa pshes jenu hollandisku banku milijon hrivnow, a franzowski zwonkowny minister Briand wot Němskeje zamo schtyri milijony hrivnow dostał.

Njeměry w Konjecach

Wdyž so schtwórk w Konjezach w połskim korridoru wuhlo a zyroba mjes nichže 200 dźełonjemjerjow rosbudźeleschtej, k swadźe dóndźe. Dyrbjachu policiju zawołacź, kotraž spyta z gummiwojowym klumpachom ludźi rozdźělacź. Dźełonjemjerjo běchu mjes tym pobjelnjenje dostali a kamjenje do policistow a radnizy mjetachu. Skoro wschě radnizzne wokna so rosbichu, policajski kommisarjat so zapuscźi, a nětko policistojo so kranichu. Dokelž je policija pshećiwo wulkej cźrjódźe bjes mozy, so bataillon sjelzow, w Konjezach sezazy, na pomoz zawoła. Wojazy demonstrantow z dróhow wotehnachu a hač do nozy po mjesće cźahachu. Sso njeměrow bojo, zu pshekhrizy w Konjezach zwoje klamy zamknuli.

Wikowański bojkott přećiwo Němskej

Poslednje němske zlowne naprawy su w Pólsej wulke roshorjenje zbudźiłe. Knjeześelstwu pshećeselne nowiny „Kurjer Cźerwony“ mjenja, so je powjetschenje butrowcho zła zana wojowańska napraława, kotraž zajimowane staty do wikowańskeho bojkotta pshećiwo Němskej sjednoczi. Tajši wikowańscy bojkott dyrbjał so bórzy mjes Danskej, Schwedskej, Hollandskej a Pólskej wobzamknjeć. Němske wojowańske zła mója k dospołnemu sniczenju němsko-polskich wikowańskich poczahow dowjezeć.

Teź **Schwedska a Finska** pshećiwo němskemu powjetschenemu butrowemu zlu protestujetej. Finske knjeześelstwo je zwojemu zastupjerjej w Barlinje pola zwonkownego ministerstwa dla powjetschenja butrowcho zła zo wobcežowacź dało, kotrejž němsko-finskemu wikowańskemu sprjećenju napshećiwo rěcźi.

W Finskej so zakoń přećiwo wuziwanju alkohola wotstroni

W Finskej je so pshi ludowym wothłosowanju wulka wjetschina za to wuprajiła, so by so zakoń pshećiwo wuziwanju alkohola wotstronił. Se zakonjom so njeje wopiłstwo w kraju zamjesowało. Wot tśinaceje lét su pshezimskarjo kraj z wukrajnym spirituzom pshepławili. Tak je so wobliczilo, so su pshi wobydlerstwie 3½ milijona wobsobow pobłedne léta 15 hač 20 milijonow litrow zymskeho sprita do kraja pshesymykali. Wuzywanje tohole skrowosći schkódneho alkohola je zajawa a bludnizy na nastrózaje waschnje pjelniło. W Finskej je na milijon wobydlerjow liczba mordarstwow — wosebje w pjanosći skutcźenych — na 90 stupika, pornjo pjecź a tśiom padam w Schwedskej a Danskej. Po rosprawje zentralneje thowarnje je schtyri króć wjazy ludźi na cźežke jaždźelojenje se alkoholom po zawjedźenju zakonja sthorilo hač pjedy tehu. Universitna klinika je wospjetnowiła, so je je swucźenym wuzywanjom malo pobłažowaneho sprita liczba normalnych porodow z 80 na 40 prozentow padła. Swucźenje na wuzywanje alkohola a spłažne ithorjenja su mjes młodostnymi tchorminja jara zhubicźerske, mjes tym so je so w druhich krajach hinak stało, kaž to wuznamni wotrjedni lékarjo i dopisarni w nowinach wobzwědźeja.

Zběžk w Spaniskej

Po pshikhadze pjecź bataillonow pješkow a bataillona artillerije do katalonskeje prowinzy je so położenje tam twjschku smjerowało. Pshi sbožku je so so sdaco wědaże 15 000 wobsobow wobdźelilo. Revolucionarojo bźchu so zyłdom mjestow smjatowali. W Sallentu su diwaj wojaj dynamita sebrali. Nikoho ani do města nuts ani z njeho won njepuscźichu. W nětkrotkych městach policiji bronje pjerachu. Teź su tu a tam żelesnjen wupusćili. W wójnych hodźinach je hibanje revolucionarow trójchu popuscźeło. Policajski prezident w Barcelonje mjeseche depiłowarjej „United Preßy“ sdźelicź, so je so do provinzy měr wrócił. Wojerske operacije pshećiwo sbězarjam so z města Manreja wodża. Wojakam je so poruczilo, so dyrbja sbězk na kóždy pad potłocźicź. Wyschnoscźe praja, so su so wschě naprawy cźinile, so by so sbězk perajył, hdy by znowa nastał.

Wjace zhromadźiznjow su so zakazale. Komunistiske a syndikalistiske su dźensa pjatk w Barcelonje generalnu strajk wuwołacź. W telegrafowanych zu so wschě telegramy pritshija. Smutskowy minister je k tomu rjekł, so je njeje žana zenzura zawjedźena. Tule naprawu su cźinili, so by so rosćerjenju njewěrnych powěsćow zadźewało. W parlamenće je president Azana rjekł, so je so sbězk z wukraja do Schpanskeje zanjesł. **Sbězk su hakle za dźesći cźaz dopołnje potłocźicź da.** Krajina mjes Manreja, Borga a Solsona je horała. Boja so, so sbězkarjo do hór cźekmu. Bojsona je sa cźaz karlistiskeje wójny wulki hłowny kwartěr karlistiskeho generała Tristana był, a dopominaju so, kak wobcežne je było, karlistiske hibanje w tymle horatym kraju potłocźicź. Hač runje so nětcźiske hibanje w Katalonskej pa ważnosći z Karlistami njepschirunu, so tola boja, so bidźe, jeli so sbězkarjo wuceł w horach namakaju, dźesćeho cźaza trjeba; pryjedy hač so sbězk do cźisła potłocźi.

Nowe strachi w Katalonskej

Położenje w Katalonskej je so sajo shórschiło. Do dola rěki Lobragata, hdjež je wjele fabrikow, je so wójsko pshećiwo sbězkarjam zhromadźiło. General Molera, kotryž je roskasowarstwo pshewsał, je tam swój hłowny kwartěr roskłožił. W nětkrotkych městach je so diktatura wuwołała; wojazy su so z cźežkimi automobilemi do wschelakich městnow dowjezli. W Berge su so 400 hórnikow zarazźile. Wojazy su z Barcelony do Bergi pshicźahnyli, tola dźelacźerjo njejsu so hač dotal poddali. Tuchi su z ruczinymi granatami wuhotowani.

Rusko-rumunske jednanje so rozbiło?

Saslupnizy ruskeho a rumunskeho knjeześelstwa w Rizy w Lotyschskej wot nětkotrych njedźel wo paktu njenadpadnjenja jednaju. Rumunska je chzyła do pakta jenoż z wuměnjenjom swoliez, hdy by Ruska nětcźischu rumunskorukt mjesu pshipósnała. S tym hy Ruska swoje žadanja a wrócenjenom Beßarabskeje spuscźenja, kotruż je Rumunska na konzu swětowneje wójny Ruskej wutorhła a swojemu knjeześelstwu pshinjała. Kaž so zda, njeje so Ruska k tomu mohła rozsudźicź. Tohodla je so pjecźa rusko-rumunske jednanje wo paktu njenadpadnjenja rozbiło.

Žanych japanskich hroznoscow

Chinesojo, mjes kotrymž lžź a druhe njepocźinki knjeza, su wo japanskich wojakach schtahane powěsće roschěrili, so

ſu twej w Maudżuskej chinesiſkej wobhydlerjow cźwiłowali a kóżowali. Japanſki póſtlanz w Barlinje je k tejle powješći Barlinſkim nowinam hładowaju porjedženku pósłał:

„Japanſzy wojazy njejſu ſo ženje ſ wojeſkiſimi operazijemi pſcheciwo njewinowatym wobhydlerjam tamnjiſchich njemérnych krajow ſamérili, a njejſu tymle Chinejam njepſcheceljow imuli. Na wopak: Huſto ſo ſtanje, ſo chinejſzy wobhydlerjo wo to proſcha, ſo bychu japanſzy wojazy w jich wſach leżeli, dokeż ſo jenož tak pſched ſwojimi ſamſnymi krajanami, chineſkimi bauditami a dobrowólnikami, ſchitaju. Powješće, kotrež praja, ſo ſu japanſzy wojazy chineſkich ſiwilſtow żiwych ſpalili abo ſahrjebali, ſu hole wumyſlenki.

Ze Serbow

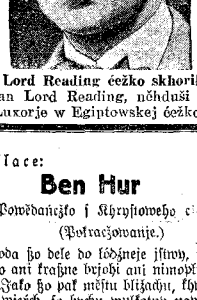
W **Budyſchinje**, 23. januara 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 759, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +1. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 762, hygrometer —4, thermometer w nozy —3. Wuhladu na ſuche wobſtajne wjedro. Schtitnja pokajuje na wobſtajny poczaſ. Wyſchina nad noſchimi ſtronami je ſo hiſchcze bóle ſchpikowała, nižiny hiſchcze bóle k rownju ſlóżkowſchi. Nad raſtſchej Europu je nižina wyſchinu bóle k pokonju ſtłóżiła. Teſ ſ wjeczora nowa nižina na ſrjedźu europſku wyſchinu tłóżi. Po wſchěm ſdaczu pſchihotuje ſo wobrot naſcheho poczaſa. Noich wjedrawuſtoiny wjeczarje wot jutſchiſcheho ſem ſněhu abo deſchczik, naſſkerje je drje trochu ſněha. Sſrjedu wjeczakuje wuwjedrjenje ale potom ſymniſchi poczaſ. Jutſtje njedźelu Sywtnagesſima ſtłahdża ſłónczko 7,49 hodź, a ſo 4,35 hodź. chowa. Mjezačk ſtłahdża wjeczor 5,38 hodź a ſo po dwj. 8,44 hodź. chowa.

Po zmjerſkach změjemy zasy miliše w'edro!

Mějachmy pſched nějchdne dnjeni wopraſchcze naletnje wjedro. Temperatura hacź na 11 ſtopnjow ſtupaſche a pſchi tym nětčachmy hiſchcze jaſne njebjo a cźiſche wjedro.

Dokeż nihdże ani ſněha wjazy njeleji, njeměja nam ani krucziſche mróży hroſyć. Wjedro budże dale cźiſche, druhdy kurjalwoſte. Temperatura woſtanje wokoło dwěma ſtupnjenjoma abo troſchku wyſche ſtupa. Trochu ſymniſcho budże w pokoliſchej Němſkej a w Alpach. Nanajſkerje pak hižo ſapoczatk noweho tydżenja je cźopliſche wětry ſaſzu ſ nam dobywaju a tak doſtanjemy ſaſzu miliſche wjedro. Hacź pſchi tym dóńdże k ſněhowanju abo deſchczam, njeje hiſchcze wěſte.

Lord Reading ćežko skhoril.
Jendźelćan Lord Reading, nětčaſi indiſki vicekral, je w Luxorje w Egiptowskej ćežko skhoril.

— **Dźenjamnje wot.** Na dźenſtniſchich wokach ſaſzitaſchu ſo ſcźehowace wiežne płaczińy: Butra 60—65 pj., jeſa 9—10 pj., iwaroh 25 pj., kaczki 95—100 pj., kury żiwe 60—65 pj., jarčjane 75—80 pj., kał cźeſnjowy 10 hacź 12 pj., bélh 8—10 pj., ſyrowiny 30—50 pj., kißałe kórki 10—18 pj., zyble 12—15 pj., kokrabi 12—18 pj., morchej 10—15 pj., rjetkej 12—15 pj., ſellerij 15—30 pj., ſałatka 10—25 pj., worſzchi 35—60 pj., běrny 10 puntow 25—32 pj., ſany woſzi 1 hr., měd 1,50—1,70 hr., kißałe kał 8—12 pj.

— **Pſchemjenjenje jězdneho porjadu.** Póſtowe autobusy Budyſko-Suborneicanſko-Worſchcźanſkeje cźary, kiž dotal pjatk, ſobotu a njedźelu jenož hacź do Worſchcźe jězdźachu, tuke buchu pſchihodnje hacź do Mikowa je dża a wot tam wotjězdża.

— **Żeleſnički cźah zrobiły.** Każ ſhoniny, je firma Kóżorej kofejowcho wobſchoda tow. ſ wob. ruk. we Wierſenje na wſchitkich měſtnach, kiž ma pſchedawarnje, ſnowa pſchewoſtajiła ſa ſymiku pomoż zrobiu w tajſim rozměrje, ſo by k jeho zyłemu wotwjeſenju zuku żeleſniſki cźah trěbny był. To je hižom druhi tajſi dar, kiž je tuta firma ſa krótki cźaſ wuſtajiła.

— **Wulterez lětowanſke kupjele na Nowych hrjebjach 7.** Dźenſa pokajujemy naſchich cźeſcźenych cźitarjow na nowěſchki Walterez lětowanſkich kupjel w dźenſtniſchim cźiſle. Knjes Walter je ſwoje kupjele ſ Nowych hrjebjow 3 na Nowe hrjebje 7, do ſwojeje leżawnoſcźe pſchepolożił. Se ſwojimi naprawami w nowych měſtnoſcźach je jemu możno, wſchitke pſchecźa ſwójich wopytarjow dopjelnicź. Każ w nałwěſchich cźitarjej, je wón nimo hewſchich kupjelow, maſażow, elektriſcheho wothładanja też naturſke ſulowe (Moor) kupjele a jednore wanjowe kupjele ſaſtejdź. Muſtaw je ſa khorobne poſtajanje dowolemy a tak móża jich ſobuſtawy tóży cźaſ ſwoje kupjele, maſażе atd. tam hacź, kiž jim khorobna pokładża pſchepiſuje. Kupjele ſu wſchitke dźełate dny wotewrjene. Wopytarjo tohodla njejſu na wěſtu hodźinu ſwjeſani.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchědne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nóżny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka je mějſchaczinym wotmenjenjom. W januaru je to Wettinſka haptyka pſchi ſudnjiſkim twarjenju.

— **Hłowny hamt Budyſkeho dźełoweho hamta** bě ſo dotal zaměſcźeny w leżownoſcźach na Hrodowskej hasy 10, 12 a 2 a na żitnych wikach 18. Tole zaměſcźenje w ſtyrjoch twarjenjach njeběſże za cyły wobkhod ſponožne, też měſtnoſcźe ani nazdala njedoſahachu. Po lětadołbim prócowanju wo pſchihódne měſtnoſcźe ſu ſo nětko w leżownoſći na Monſcowej dróży 4 namakale. Dźełowy hamt pſresydli ſo dźenſa do nich, zo wot póndźele 25. januara 1932 tam ſydli.

— **Kradnjene jězdne koło.** 20. januara rano wot 8 hacź 9 hodź. kradnychu ſ měſtna ſa jězdne koła w tudomnej měſtnej khorownej pukadni mužaje kolo ſnamki „Preſto“ cźo. 346190. Kolo mějeſche cźorne kroſyna, żołte ſwjena a błódo chitaj. Tutne wobſtoi ſ cźerwjenymaj zelluloidowymaj pſchimadomaj, Torpedo-ſamoběh, elektriſke Berka-wobſwětlenje, cźerwjenej gummijowej wobrucźi. Wo wěſtowne ſdźeſenja proſchy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Le Traducteur**, francowsko-němſki časopis za wučenje rěče a bjesadu z wobrazami. Nakład je we La Chaux-de-Fonds (w Swajcarſkej). Tutón měſaſnik ſpěchuje ze ſwojim wotměnjacym, pohonjacym zestajenjom nawuknienje francowskeje rěče a je wubjerny ſrědk k pſiswojenju najhóle wužiwanych ſłowow abo k ponowjenju a powjetšenju hižo nawukneneho. Dokeż ſtej wobej rěči pornjo sebi ſtajenej, njeje tu žaneho njewitaneho pytanja w ſłowniku trjeba, přetož „Traducteur“ přida kóždemu francowskemu wurazej nemſki přełoż abo wujasnjace přispomnjenja. Citanska nadźiwna je wjeleſtronska a z wobrazami wupyšena. Zešiwk na prubu ſcźele darmo nakład časopisa „Traducteur“ w La Chaux-de-Fonds (w Swajcarſkej).

— **Hodźija.** (Njeſpožo na dróhu.) Hižcźe něſtat ſhoženje wotkhodże njeſpožo na Budyſko-Drježdźanſkej ſtatnej dróhu. K Drježdźanam jědźaſy nakładowy nałt 6-hy automobil ſ pſchiwoſom mjes Hodźijom a Spitzami dróhowemu pſchěrowej pſchedbitſko ſajdże. Pſchiwóſ ſtuny ſo do pſcheczowa a ſtorhny motorowy wóz ſobu. Jenož tenny ſo ſhubjał do ſchromna ſtorcźi, a ſo wóz ſyłe njepſcheweržcźi, ma ſo dźakowacź, ſo na wjednika njepadże.

— **Hodźija.** (Sapomnjeny jubilar.) 17. januara ſnadź dźeſche hornjeſerſki pomocznik Jan Fähnrich na 4[illegible] wobydleršſtwo w nałchej gmejnje ſhładowacź. Knjes Fähnrich je potajkim tež 40 lět w jenym a ſamym wobſtojnſtwu dźełał, mjenujcy pola knjeſa hornjeſerſkeho mińſtra Dr. Gagela tu. Tola dyrbjeſche dla mało dźěła loni w ſulu ſwoje dźeło ſtajicź a dźenſa tež hiſchcze njeje ſo pſchiſtajeny. Knjes Fähnrich njeje jenož w Hodźiju, ale tež w bliſchcej wokolinje jako jednory ale pſchjezo zornje cźłowjek ſnaty. Jubilar je pſredy 12 lět w tudomnej gmejnſtim ſaſtupnińſtwje ſobuſtawk. Potom je 20 lět dołho kóżdu njedźelu a ſwjatu dźeń hacź minale do ſłónczenja wójny jako wupomhanſki pinczník w Hodźiju, Sdźenja Worſchcźi, Sdźenju a we wſchelakich druhich wſach Hodźijſkeje wokoliny dźełał a běſche wſchudżom jara wobluby. Njech ſu jubilarej hiſchcze dołhe a ſtrowe lěta żiwjenja ſpožčene.

— **Trjechowow.** (Wuſlědźeny dźiwjeř.) Wutoru wopołdnju wokoło 4 hodź. hajniłi ſaſtojnik ſtarſcha Schmidt Niaucorna w jeho lěſu pſchi Trjechowſko-Smiłnjanſkim puczu lepi njeſnataho, jako wón hładaſche ſa paſleni, każ je ſo ſnadź bažant w nich popadnył. W paſlach běžeše wopraſchże bažantowa kokoſch. Tako jeho ſaſtojnik ſadźerja, ſo by jeho mjeno ſwěſćił, ſo tutón jenu ſ mjeſu wuteri ſadźerja a pſches pola k Smiłnej cźekaſche. W pſchkrowje pſches puczu pak běſche ſwoje kolo leżo woſtajił. Zandarmej ſo poradźi, dźiwjerja wuſlědźicź w Smiłnjanſkim wobydlerju. W jeho bydlenju namakachu hiſchcze druhi kolo a grat a dopokaſy jeho dźiwjeſtwa. Sajateho pſchepodachu Biſkopcźanſkemu hamtſkemu ſudniſtwu.

— **Wulkeje Dubrawy.** (Pſchipokožnjenje radupodawanja). **Wokrjeſny ſwjaſk Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wojſewja: Dokeż je ſaſtarańſki lěkaŕ knjes dr. med. Schilling dla druhich należnoſcźow ſadźěwanu, njehudże radupodawanje ſa tuberkuloſnych a podhladnych we Wulkej Dubrawje w kliniku knjeſa dra. Brinka 28. januara 1932 pop. wot 3 hacź 1/26 hodź., ale hižom 26. januara 1932 pop. wot 3 hacź 1/26 hodź.**

— **Wulkeje Dubrawy.** (Porjedźenka.) W póndźelſkich cźiſłach we powěſći wo ſłužbnym jubileju je ſo ſmyſł ſtak. Njedyrbi tam rěcźeć knjes August Tietza, ale knjes August Fietza ſ Minakala atd.

— **Wulkeje Dubrawy.** (Porjedźenka.) Saſtojnoſcź ſo botniſchej nowinje cźo. 13 bě naſtawk napiſany wo pſchemjenjenju Kěſnikej korcźmarjenja, ſo je ſtary korcźmař Sſerb był a nowy nałeſk je nětko Němc. Tomu pak tak njeje. Stary nałeſk knjes Bernhardt bě cźiſty Němc a jeho mandźelſka je ſerbſka, to bě cźeta knjeſa wyſchſcheho wotcźerja Wowcźerja we Wulkim Wjelkowje. A nowy korcźmař, knjes Hatlas pokhadża ſ Klukſcha a je Sſerb a jeho knjeni mandźelſka je ſ Wulkeje Dubrawy a je tež Sſerbowka. Tuž ſpitſacźel tamneho naſtawka wěſce Hatlaſej mandźelſkeju pſrawje njeſmaje. Njech jenož jeju pſrawje wopytuje. Wonaj budźetaj ſo ſ nim jara rady ſerbſjuo wo-

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańczko ſ Khryſtowego cźa

31] (Pokračowanje.)

Judah poda ſo dele do łódźneje ſtwy, tak do mjaſkow ponurjeny, jo ani kraſne brjohi ani nimopluwaze łódźiwe njewobhlada. Jako ſo pak měſtu blížachu, khwatachu wſchitcy horje na wjerch, ſo bychu wulkotnu napohlad wuzwitali. Pſchetoż Antiochija běſche w tamnym cźaſu měſto wulkotne a ludapołne każ ſekorſke měſto Rom. Schtyri ſta wóźow běchu na murjach, měſto wobdawajcych, a w kóżdej wódnik.

Pſchiſtaw dozwiſchi, cźiſnychu łódźnizy powjaſy na brjoh, ſ kotrymiž bu łódź pſchinjeſana. Jězba mějeſche kónz. Pſrjedy pak hacź Ben Hur łódź wopuſcźi, wopraſcha ſo Żida hiſchcze naležnje ſa wobydlenjom Simonidy. A tutón, pomyſlo, ſo dyrbi ſnadź wot njeho pjenježy najimacź, rjekny khutnje: „Pjenježy pak nón żane njewupożcźnje!“

„A ja jich njetrjebam“, ſnapſchecźiwi Ben Hur.

Na to dźeli jemu tamny ſpwědomicźe wobydlenje Simonidy a pucź k njemu wjedżaſy. Najimawſchi dweju nejſcherjow poda ſo Ben Hur na pucź k ſtaremu ſaſtojnikej ſwojeho nana. Tola duży wopominajo, ſo njeje dołcź mérny ſo ſ nim roſrěcźowacź, wobroczi ſo k hoſpodze, njedaloko jeho bydła leżazej, a pſchenożowa tam na runej tſěſce w nadźiji: Jutſtje ſhonju nějchto wěſte wo maczeri a ſotſje, jeli ſtej żiwej.

XIV.

Naſajtra dopoldnja poda ſo Ben Hur k domej wulkopſchekupcza Simonides, kiž bě nihdy njewólnik jeho nana był. Pucź wjedźeſche jeho pſches rjenje wutwarjene wrota na móſt, kiž pſches rěku Orontes wjedźeſche. S boka bě twarniſchcźo ſa łódźe. Na brjohu leżachu kopicy wſchelakich towarow a wſchudżom knjeſeſche żiwe hibanje. Spodu moſta ſtejeſche ſatóńwjenym mnoho pſchekupſkich łódźow ſe żołtymi khorhojcźkami, wſchitke wobſtedźenſtwo Simonidy. Wórſy bě Judah kěžu namakał, kiž pytaſche. Njenahladna każ ſtara murja je ſchkałobami a małymi pſchelěſowanymi wońnami, ſtejeſche wona ſ boka dróhi pſchi mojcźe a w ſchmarach roſcźeſche mach a trawa. Pſches małe wrota ſaſtupiwſchi, pomyſlił Ben Hur na to, ſo wſchitko to po ſałonju jemu ſłuſcha, jeli by Simonides nanowy njewólnik był. Sdobom pak ſebi pſchedewſa, jemu wſcho pſchewoſtajicź, doſta-li wot njeho powěſcź wo maczeri a ſotſje. Snutſka pſcheridże pſches wulki tworowny ſklad do diwora a njedźiwajcy wadneho ſpuětła widźeſche, kak ludźo wſchudżom pilnje dźěłachu. Skónczinje praſcheſche ſo jeho jedyn, ſchto żebi pſcheje.

„Ja pytam wulkeho pſchekupza Simonides“, wotmołwi Ben Hur.

„Wój a ſłeduj mi!“ Po wuſkej ſcheſcźěſy nimo tworowych brěmjenjow, każ murje ſ boka ſtejeſe, pſchindże ke ſhodej a po wſchelakich ſhodach ſłonczenje na ſcźehu tworownje. Tu ſtejeſche ſajo pſched druhej wulkej khěžu, kotrejež ſtěcźa bě ſ muricźku wobdata. Róże a druhe ſnětki kcźěſachu tu a roſcźeſelachu ſłódki wóń do wſchěch ſtronow. Na końcu cźemneje khódby ſtejeſchtaj pſched ſawěſchkom.

Wjednik pſchipowě: „Zuſtnik pſcheje ſej ſ naſchim knjeſom porěcźeć!“

Wot nutſka wotmołwi ſo ſ jaſnym hłoſom: „Njech w Bożim mjenje faſtupi!“

Wupraſna pſcheſtrěnje, hdźež Judah ſaſtupi, ſwědcźeſche wo bohatſtwje, ale też wo pſchekupſkim ſmyſłu. Na knjeſzach pſchi ſcźeni leżachu zyłe paſzna papjerowych ſawitkow, khětrjo wotpſchimane pſchekupſke knihi. Podkoža bě ſ mjehkimi pſchikrywami pokładżena, ſo ſedom ſtupy ſkyſchachu. Wobrjeđej ſtwy ſtejeſche na wyſkotnik, ſ puklami wobkładżenym ſtole ſ ruczinymi ſepjerami muſ ſ běłymi włoſjami. Tola cźorne, ſwěcźate woczki pſcheraſdżowachu, ſo hiſchcze ſadyn ſtarcź njebě. Póła njeho ſtejeſche knjeſna, nježna a hiſchcze jara młoda, praſwu ruku na nanowe ramjo ſłoſo. Wobaj hładaſchtaj na faſtupjeneho młodźenca, kiž ſo pokłonjo takle ſavěcźa:

„Sſy-li Simonides a Żid, njech je pokoj naſcheho wótca Abrahama ſ tobu a ſ twojimi!“

Na to rjekny tamny: „Sſym Simonides a wot rodu Żid. Ja znapſchecźiwjam twój poſtrow a proſchu ſo bom, mi łóźelicź, ſchto mój wopytowař je.“

Ben Hur wobkedźbowaſche ſe ſajimom muża je ſchedźe we hłowu, ſmorſchcźejcym wobliczkom a błyſcheſzatym wocźomaj, a ſwojej ruzy jemu napſcheczo wupſcheſtrjeſzej praji: „Ja ſym Judah, ſym Ithamara, ſ domu Hur.“

Pſchekupzowa ruka, ſuchа a wiſła, dotal na jabłukowej ku leżo, ſo ruczе ſamkny. Niczo druhe pak njepſcheradźi jeho pſchejſtajnjenje. Směrom wotmołwi wón: „Jeruſalemſkeju wſcheſchnjo nadobneho pokhoda ſu w mojim domje pſcheżo witani. Eſthera, donjeſ mkodemu muſej ſtoł!“

Knjeſnicźka pſchinjeſe ſtoł a jón pſched nana ſtajiſchi, pohlada młodźenzej do woczow a rjekny: „Pokoj Knje ſa njech je ſ tobu. Sſydź ſo a wotpocźń!“

Ben Hur ſtejo woſtawſchi, praji: „Nadźijam ſo, ſo mi knjes Simonides ſa ſabjerja njedźerźi. Wječera błyſchaſe na łódźi, ſo je wón mojeho nana ſnał.“

„Wjeſcha Hura ſym derje ſnał. Mój běchmoj pſchekupſkej towařſchej. Tola proſchu, pohydu ſo. Eſthera, pſchinjeſ wino! Hurez żwóźba je wopraſwdże jara ſtara. Hižom w cźaſach Mójſaſa a Joſuy namakachu nětcźe ſtawy hnadu pſched Knjejom a buchu jako Boži hubuſchkowe cźeſczeni. Njeje móżno, ſo mohł jich potomk ſchkleńcźu wina wotpokaſacź, kiž je na južnych hórkach pola Hebrona ſrawiło.“

Lědma bě to wurěcźał, ſtejeſche Eſthera hižom je ſłebornej banšku wina pſched wopytom, jenuž ſe ſłożenymaj woczonaj napoj poſticzo. Banku ſapſchimnywſchi, dótkny ſo wón ſłohła jeje ruzy a wſoſpjet ſekkaſchtej ſo jeju woczi. Sſebi pſchemyſłło, kak nětka wona je a cźana mu wobliczka, dopominaſche jeho na ſotru Tirſah, kiž bě tej ſajke cźorne a mile woczi měła. Na jeho praſchenje, każ je tón knjes jeje nan, wotmołwi ſ dostojnoſcźu: „Ja ſym Eſther, Simonidejowa dźowka.“

(Pokračowanje ſcźehuje.)

mohwjecy. **Derje**, so słaj wobaj korczmarjej wo wšyy Seerbaj.

S **Brěmjenja.** (Wschelczišny). Njedźelu wotmě so zhromadźizna ratarjow w tudomnym hoscenzu. Knjes wjesnjanosta Zur poda rozsahnjenja wo lečowostnym dawku a wo sawěsčenju rěnego skotu. Sa dowěrnika pola Landbunda wolesche so knjes Jurij Hizka a sa jeho namětnikow knjesaj Pawoł Schotta a Wilhelm Krawca. — Njedźelu swědźe so tež houtwinske sjednoczenstwo. Sthadźowanje nawjedowajche knjes wjesnjanosta Zur jako houtwinski pschedsydżer. Pschedźowda poda wuhadnjenja wo wschelakich prašenjach. Wobsahmny so, so so houtwinske piwo dla hubjenych hospodarskich czasow sasso podawa kaž njehdy prjedy waschnje běsche. — Spomožeńske pschedewsacze t lepschemu Sakliese nuzowoje pomozy běsche pomérnje derje wopytane. Cžisty wunoschk wuczinjesche 8,15 hr.

Ze **Zdźerje.** (Cyrkwina rozprawa). W zaměrnym lěce bu pola nas 11 dźěći wukrěcenych: 6 hólcatkow a 5 holcatkow. Zemrěła je jenož jena wosoba. Pokhowane bu tu jene dźěco z Budyskeje wosady. Wěrowanjow njebě žanych, domawobstaranjow 13. K přinjemu swj. woprawjenjow přistupi 29 dźěći a je dorosćena wosoba. Swj. woprawjenjow naliči so 1015. We wosadnej šuli a na 3 druhich městnach wopytowaše 91 dźěći nabožnu wučbu.

S **Porschtz.** Sdobstawny šerbšcheho towarstwa „Swěrny" šendźechu so wčera pjatk wjecžor we 8 hodź. k swjatej porjadnej měšaczkej zhromadźiznje. Wjelcich lubje powita pschedsyda towarstwa, knjes wuczer Jenč. Spomni na pschiščiny, čij w posledniem czasu sujemóžnichu porjadne zhromadźiny towarstwa. Z tym pschepoda słowo knjesej župnej Krjeczmarjej z Budyschina, so by wón duchownje wo ważnosći naschich šerbskich towarstwow a wo winowatosćach kóždeho Sserba, wosebje šerbskich starschich. Wěcznje rykowaschche w jasnych słowach směr, kak móže kóžny jednotliwy za swój narod dźěławe schitki, zyrkwinskich a gmejnskich zarjadowanjach. Tu ma so składane programme dźěło wukonjeć, pschetož jenož tak maže Sserb worganowacz, so by jeho žadanja respektowali. Wěcznje pokaza dale na ważnosć šerbskeho nowinarstwa a jeho cžisteho wobšahu, čij nětkonu na cžěle a dusći njesjechkodźi. Rosłoži, schto je a schto chze šerbske nowinarstwo. Žiwkownje poda rěcžit za jasnu wobrasu, kak mamy dźěłacz, schto nam hodźi a schto narod strowi. Pschedsydstwo wuwabi pilnu debatu, na kotrejž so wobsěli wobsahu knjes farar Handrik, pschedsyda sam, k. kantor Rolan se Budyschinka, k. Kaschpar a wjacy druhi. Pschedsydstwo rjadowa běchu tak ni pilnim rolu padnyte, ale be k wobzarowanju, so njebě wopyt pschesylny. Po dowjerjenju někotrych žiwnych žadanjow, po namołwjenju je stron knjesa pschedsydy, podpjerace šerbske nowinarstwo, žadaca na prawnym poboložku swoje prawa, stónči so zhromadźizna se šerbskim spěwom kaž be so tež se swojim wotewrila. Blizscha zhromadźizna naschego towarstwa budźe hlowna zhromadźizna, na cžoż chcychi hižo nětce wschitcy Sserbow naschego wosady pscheproszeni.

S **Drožji.a** (Njeswože.) Wobžarujenje njesłoże sa so schiwórčik rano na puću na Budyšco-Wósporiu dróhu. Knjes Willy Schuster dżesche se swojim motorskim kolom do Budyschina na swoje dźěło dojeć. Na puću tešejsche sajschaj, čij kanjesche sa wuprjedźenje wuża wjesełsche. Motorowy kolesar kedźbowaschche na sajschaj a sajdże pschi tym na wulki kamjeń, čij běsche z wosa padnył. Wón padże a stama žebi wobruczku a pschajcy žebi mohy. Motorske kolo so jenož žnadnje wobschkodźi. Pomohli ludźo dowjesechu znjesbożeneho do jeho bydlenja, hdźež dyrbjesche lekarski pomoz pytacz.

S **Lubija.** (Njesprawny lud.) W nozy bobuchu so padnyschi do kóžejowych klamow. Kradnyschi kupcu, wo kotrejž žebi mysłachu, so w njej pjenjezy namakaju. Tola k jich njeluboscu pschekhwapjenju so jenož wobhrodne papjery w njej khowachu. Potajki je so poradźiło wuwołanego paducha zjeez. Wón je poslednje měsazy wjele nuzdobyczestich paduschtwow skutkił. Potajka jamu tež wróczichu dźěl kradnjenych wjezow, kiž běchu na jara pschesterane waschnje sthowane.

Z **Koslowa.** Knjez Pawoł Wowčerk z našeje wsy, kiž bě njedawno swoje studije skónčił, je nětko swoje prěnje zastojnske městno nastupił. Skutkuje wot 21. januara sem w Budyšinje na Tachantskej šuli jako zastupnik k. dir. Wjeraba, kiž je hižo dlši čas khory.

Ze **Sunowa.** (Paduschtwo). Jako běše pohonč Kral, kiž pola tudomneho kubleria Dźišławka služi, wuteru wjecžor na towarstwowu zhromadźiznu šot, kradnyschi jemu dobry wobłek. Nazajtra (swj. Boscana), hdyž so tu jako swjaty dżeń swjeći, cheyše so Kral wobłek a widżeše ze stróżelemi, co běše prječ. Paduschtwo potrjechi wobkradnjeneho cim cežšo, dokelž běše wobłek hakle njedawno dopłaći, štož běše za njeho cim cežše, dokelž wón w zymje bjez mzdy jenož za jedź dźěła.

Z **Ralbic.** (Z Raiffeisenskeho towarstwa). Před krótkim zemrěty knjez wyšši wučer a kantor Jurij Sewčik běše mnohe lěta, ze zličbowarjom a pokładnikom Ralbičanskeho Raiffeisenskeho towarstwa. Dosta dźž 1929 za swoje zasługby Raiffeisensku plaketu. Nětko je pokładnja tudomneho towarstwa na krótki čas zamknjena. 1. předsyda ju mjez tym khowa. Přichodna generalna zhromadźizna towarstwa, kotraž drje bórzy budże, ma potom noweho zličbowarja wuzwolić. Předsydstwo je so hižo z namjetami zaběrało.

Z **Kukowa.** Nětko počinaja pižmowe šćurki samo we wjesnym haće hnězdźić, potajkim w njeposrědnej blizkosći statokow. Připadnje wuhlada z domskeho tele dny k. Wolenk na swojim haće wjetše zwěrio pluwać. Na dźiwju kačku abo wulku myš podobne njeběše. Přez dalokowid so přeswědči, zo žana wot wobeju njeje. Tuž wza třělbu a dźěše k hatej. Zwěrio so wozjedź luta podnóri a hdyž zaso na zwjerch přiźdże, pluwaše k brjohej. Tuž je zatrěli. Njemało so dźiwaše, hdyž pizmowu šćurku, wulke dorosćene zwěrio, wody wučahny. Hižo loni běchu so dźěći w druhim haće na tajke dohladale, tola z wěstosću njewědźachu, što je. Wěsće je tu hišće wjacy eksemplarow. Stóž so na jenu šćurku dohlada, njech to hnydom k. Wolenkej wozjewi, zo so njeby tuta čwila w našich hatach a rěkach přejara rozmnožiła.

Z **Worklec.** (Houtwa.) Na tudomnym houtwinskim revěre wotmě so srjedu tydženja lětuša houtwa na zajacy. Dopoldnja krótko po 9 hodź. nastupi 10 třělcow a 20 honjerjow. Najeńk houtwy knjez Herst z Drježdżan běše za honjerjow wzał jenož njezasłužerjow a dostawarjow spomožeńskejej podpjery z nasje gmejny. Houtwa traješe hač do 4 hodź. popołdnju. Houtwjerjo podachu so po houtwje do Pjetašec hoscenca, hdźež jich najeńk houtwy tak derje podhosćić da, zo so bórzy wjesela towarstwosć wuwi. Běchu spotřěleli 37 zajacow, 5 nuklow a 2 bažantow.

S **Kamjenza.** (Narańscha pomoz.) Na Kamjenste hamtske heitmanstwo je so łapodało 519 pschipowědźenjow na wotdołżnjenje jednanje. Mjes nimi běsche 37 pschipowědźenjow najeńkow. Po tutym pschipowědźenju je 254 ratarjow sapodało namjet na wotdołżnjenje. Po pschipowědźenjach jedna so pschi namjetowanym wotdołżnjenju wo njehdże 5,3 miljionow hriwnow. Dotal pak je knježeństwo jenož 160 000 hriwnow sa wotdołżnjenje pschilubiło. — Swěcžeńske jednanje je so namjetowało w 329 padach. Hamtske heitmanstwo je je wotewrilo w 9 padach, krajna městnosć sa narańscu pomoz w Drježdżanach w 17 padach. Wjetschi dźěl ratarjow je mjes tym stajene namjety na wotewrjenje swěcžeńskeho jednanja wrócził.

Ptači kwas

Jo blizi. Njeschčepliwi: hižo nasche dźěći na njón czakaju. Zedża sa khlóschczejenkami, čij hewak porědko jsu. Kajke błyschczace wobrězka, kake sbožace jerizki naš strowja, hdyž su dźěći namakali swój talelt polny barow. Haj ptači kwaš je jich bjedżeń. Tu njetrjebaju jo dźěłacz i dorosćenymi do jencha a hamcho, ale cži jeni dóstanu khlóschczeńki sa złołk, a cži druhi sa duschu. Dorosćeni su po prawom hižo swój dar dóstali se šerbskim sinfonielim konzertom, čij be wubjerna duschowna khlóschczenka. Tola Budyschenjo rad barnja a tuž dżedża ptači kwaš a póstnjse wjesele sjednoczisć w tom, so wopwjesca njedżelu 31. wulk. rózka wjecžor w 7 hodź. w Budyschinje we Běłym konju k wjeselu wschěch mały pěkny świedženk bóle półmišteho rosu. Sastojske pschednjodženja, spěwy a wschelake jorine pschikwaschenki chcedża a budża wěsće tójsto wjesełacych Pschihódżeje lubi Szotoja, tuž Ssokolki s blizka a dala, kaž tež wy maczerki a nanoje na tutón póstnjti wjecžork, čij sarjadnje jednota „Ssokol" w Budyschinje k wjeselu naschich. Budża to pěkne fabawne hodźinki, kiž chcedża naš trochu wótschewicz w cžěsow polnym cžasu.

S **Wulkich Sdjarow.** (Zyrkwinska rozprawa.) S zyrkwinchu žiwjenja naschego wosady w lěcze 1931 je sčehowaze k naspomnjenju: Khcheenych su 43 dźěći, 20 hólzow a 23 holzow; 12 se Sdjar, 10 z Kulowic, 3 z Mucžowa, 4 z Rachlowa a 14 we Werminghoffje; wěrowanych bu 21 porow, 14 w Sdjarach a 7 we Werminghoffje. Khowanjow běsche 25, w Sdjarach 20, we Werminghoffje 4 a 1 z Rachlowa a w Kulowje. Mjes wotemrětymi běsche 12 muzow, 10 žonow a 3 dźěći. Najwyschscha starosta běsche 94 lět 1 měsaz a 20 dnjow. Spowjednych běsche 1205, 521 muži a 684 žonow, mjes nimi 25 domach woprawjenych, w Sdjarach 1094 a we Werminghoffje 111, we Sdjarach na šerbskim 864 a na němskim 230. Konfermowanych bu 25 dźěći, w Sdjarach na šerbskim 4 a na němskim 8 a we Werminghoffje 13. Zyrkwinych kollektow je so 344,25 hr. nahromadźiło a dowjazowy 314 hr., potajkim wschitko hromadze 658,25 hriwnow. Sa žiwjate misijenstwo je so woprowało 246,95 hr. a sa Gustav Adolfske towarstwo 23,45 hriwnow.

Z **Kulowa.** (Ze smjerću překhwatany.) Při twarjenju Werminghoffsko-Cisowskeje železniczy překhwata smjerć 42lětneho dźěłaćerja Sajbu z Cisowy. Boża ruczka jeho zaja při dźěle a jeho žiwjenju mjezu staji.

S **Dyrbacha pola Klětneho.** (Wobeń). Srjedu wjecžor w dźesatej hodźinje, jako wopytowarjo z poslednjeho nabožneho pschednoschka z Klětneho domoj dźěchu, bu njejapzy na woheń pilsache a jwonjesche. W naschej wjzy běsche woheń wudyrił w domstim ratarja Arnoschta Frenzela, čij be hišcheze po starym waschnju twarjene a że słomu kryte. Poddźischo wupschestrje so woheń tež na brózeń a hródź. Wschitko bo docžista wotpali. Stót mójachu jenož z wulkej prózu wulkhowacz. Snź su so bobu spalile, tež wjetschi dźěl domjazeje nadoby. Ninjeń na wobwjedżeť sawěsčene, na tola wulku schkodu. Kak je woheń nastał, hischcze njeje znate.

Spytany nadpad na drózy.

S **Riffeje.** Tele dny je so na wokrjesnej drózy mjes Ręczjanami a Stanowischczom rubježny nadpad spytał. Nětkotre dnonti běchu preki pisches drózu położene. Jedyn Budyšt motorowy kolesar dohlada so strascha a samo swoje kolo hischcze sastajiež. Tola ležma kolo sasta a hižom wusłoczichu schtyrjo muzojo z křja a thwarichu k njemu. Motorowy kolesar pak strach hnydom spójna, złoczi na swoje kolo a jim wuczeknu. Powě podank hnydom policiji, tola tuta njenamaka žanehu złeda wo nadpadnikach.

Se **Slepeho.** (Zyrkwinske powěsče.) W lěcze 1931 běsche so w naschej wosadze narodziło 124 dźěći, 64 hólzow a 60 holczkow, mjes tym 8 mawwonarodźenych, 3 raz dwójniti a 7 njemandżelskich. — Khcheenjski klub je wobnowiło 31 dźěći, 14 hólzow a 16 holzow. Swérowanych bu 48 porow; wumrjelo je 52 wobydlerjow. K Bożemu hlubu je pobyło 4401 wobzobnow a to 1766 muzjich a 2635 žonskich; na herbskich swjeczenjach je so wobzelito 3350 a na němskich 1051. — Doma bu 98 wobzobnow woprawjenych.

Wohnjowobornistwo

Z **Kukowa.** Zandźenu pondźelu wotmě dobrowólna wohnjowa wobora w Marijuci Hwězdze swoju hłownu zhromadźiznu polu Natače, kiž bě jara derje wopytana. Dźeński porjad zaběraše so hłownje z pjenježnymi należnosćemi a z lětnej rozprawu. Pokładnja je w najlěpšim rjedże, k čemuž je jara derje wopytany a poradżeny swjedżeń 10. wulk. rózka dopomhał, štož pokładnik z wosebitym dosćěcženjom konstatowaše. Wo lětnej dźěławosći rozprawješe k. hejtman Bejma-Pančanski. Z rozhlada zhonimy, zo je wobora 15 zhromadnych zwučowanjow a jene wokrjesne w Njebjelčicach wotmětła. Wyše toho zwučowaše hašerski čah tři króć a sej tež telko raz na pruhu wujdże. W štyrjoch posedźenjach wjednikow buchu wosebite należnosće wuradźowane, w dźesać zhromadźiznach a jenej wurjadnej powšitkowne woborne wěcy. Woboru alarmowachu tři króć a dósta při tym dwě prěnjej premiji. Sedmio towaršojo wobdźěliechu so na Sakskim wobornym dnju w Auerbachu 9. a 10. žnjenca a w juliju pruhowachu ju tšo wopalni direktorojo. Při tym dósta wobora najlěpšu cenzuru. Tuklhwilu ma 40 aktiwnych a 6 starych sohustawow a 1 čestneho. 10 towaršow su wšitke zwučowanja a zhromadźizny wopytali, za to dóstachu znate připóznace w cigarach. Po wuradźowanju dalšich zautrkownych należnosćow skónči hejtman 2½ hodźiny trajace posedżenje z najlěpšej nadźiju do příchoda.

Z Łužicy

Rubježny nadpad na pjenježneho listowcho.

* Se **Shorjelza.** Pjatk dopoldnja 1/49 hodź. sta so tu rubježny nadpad na pjenježneho listowcho, čij pak so na jeho njeporadźi. Listowy, čij běše w klužbje, pschińdże w domje pschi Salomonowej dróży 7 po khodże dele. Nadobo hrabny jcho we wotheji njesnaty muzjki, pschinany jeho la ichiju a dajesche jeho. Nadpadnjeny so sylnje wobaraješe a samo tež wótsje wo pomoz wołaše. Na to jeho nadpadnik puschczi a mějesche so z procha. Njeběsche mohł niczo rubicz. Njesnaty je něhdże 30 lět stary, 1,75 mtr. wulki a nima wuzowe (Schnurrbart). Běsche wobleczeny cjornu jupu.

* Se **Shorjelza.** (Ssamomordarstwo.) Srjedu psched wjecžorom sluczi 25 lětny invalid Hanomordarstwo. Wón pisches wokno bydlenja swojeju starschcheju na Zitawskej dróhu dele steji. Na plestrje wosta njeschłožowny cjeńk franjeny ležo. Jako jeho do khorownje wjesechu, wón hižom wumrje.

* S **Radumérizy pola Shorjelza.** (Woheń). W nozy k pjatkej krótko do 12 hodź. wudyri woheń w brózni ratarja Korle Müllera. Wohnjowe wobory mózuje sa pschimunychu a woheń na brózeń wobmjesowachu. Nimo ratarskich maschinow je so tež wschitka zkoma žobu spalika. Naštata schkoda so sdźela je sawěsčenjom naruna,

Pokiwy, kak sej pysk a pjero nawótriš

(Pokračowanje.)

anhören posłuchać na koho. Přitomni nutrnje na hrajerjow posłuchachu

ankleiden woblekać koho, što a z čim. Wobleczechu Jezusa z purpurom abo purpur.

anlegen (die Flinte) założić na co, złožić k licu třělawu

annageln z hozdźikami přibi(wa)ć

Anregung pozbudźenje, pohib

ansehen sich als etwas wón masoza ŕźićaćerja (nic: wobhladuje so, dźerži so jako dźěłaćer), mam će za sprawneho (nic: dźerżu, to je germanizm)

Ansicht (Bild) (na)pohlad. (Anschauung) nahlad

ansichtig werden (dyž krej) wuhladam, mi mjaknje

anspannen die Sinne też: zmysły (na)přihnać. Stóž nochce swoje mocy napřahać, ničeho njedóspěje. Nčehtózkuli hižo wšu móc napreže, ale bórzy wusta. Napřahawy roman spannen, napinawe dźěło anstrengend.

Anspruch też: narok (= na-rok kaž po-rok, rok pokhadża wot rjec,-tjeknu; tohodla bě wot-rok, (wot-rocžk), tón kiž njesmědźěše nic rjec, potajkim cłowjek bjez wole abo njewolnik. Pola Romjanow a Germanow bě wón zwjetša słowjanski jaty, tohodla rěkaše pola nich sclavus (město slavus, štož romscy wurjec njemóžachu) a Sklave (šklova).

Anstalt, Haus, Heim pokazuje so w kóncowkomaj -nica a -ownja, na příklad: młodownja, khorownja, khudownja, slepownja, kiprownja Siechenhaus, hólcownja, syrotnica

anstechen, Faß picołku natyknyć

anstellig sein wón sej (derje) zawjesć wě

anvettern sich so mjedować pola koho, so (z)wujowaś z kim

anwenden nałožić, nałožować. Nałož čas derje!

(Přichodnje dale.)

Wohnjowobornistwo

Z **Kukowa.** Zandźenu pondźelu wotmě dobrowólna wohnjowa wobora w Marijuci Hwězdze swoju hłownu zhromadźiznu polu Natače, kiž bě jara derje wopytana. Dźeńskí porjad zaběraše so hłownje z pjenježnymi należnosćemi a z lětnej rozprawu. Pokładnja je w najlěpšim rjedże, k čemuž je jara derje wopytany a poradżeny swjedżeń 10. wulk. rózka dopomhał, štož pokładnik z wosebitym dosćěcženjom konstatowaše. Wo lětnej dźěławosći rozprawješe k. hejtman Bejma-Pančanski. Z rozhlada zhonimy, zo je wobora 15 zhromadnych zwučowanjow a jene wokrjesne w Njebjelčicach wotmětła. Wyše toho zwučowaše hašerski čah tři króć a sej tež telko raz na pruhu wujdże. W štyrjoch posedźenjach wjednikow buchu wosebite należnosće wuradźowane, w dźesać zhromadźiznach a jenej wurjadnej powšitkowne woborne wěcy. Woboru alarmowachu tři króć a dósta při tym dwě prěnjej premiji. Sedmio towaršojo wobdźěliechu so na Sakskim wobornym dnju w Auerbachu 9. a 10. žnjenca a w juliju pruhowachu ju tšo wopalni direktorojo. Při tym dósta wobora najlěpšu cenzuru. Tuklhwilu ma 40 aktiwnych a 6 starych sohustawow a 1 čestneho. 10 towaršow su wšitke zwučowanja a zhromadźizny wopytali, za to dóstachu znate připóznace w cigarach. Po wuradźowanju dalšich zautrkownych należnosćow skónči hejtman 2½ hodźiny trajace posedżenje z najlěpšej nadźiju do příchoda.

Z Łužicy

Rubježny nadpad na pjenježneho listowcho.

* Se **Shorjelza.** Pjatk dopoldnja 1/49 hodź. sta so tu rubježny nadpad na pjenježneho listowcho, čij pak so na jeho njeporadźi. Listowy, čij běše w klužbje, pschińdże w domje pschi Salomonowej dróży 7 po khodże dele. Nadobo hrabny jcho we wotheji njesnaty muzjki, pschinany jeho la ichiju a dajesche jeho. Nadpadnjeny so sylnje wobaraješe a samo tež wótsje wo pomoz wołaše. Na to jeho nadpadnik puschczi a mějesche so z procha. Njeběsche mohł niczo rubicz. Njesnaty je něhdże 30 lět stary, 1,75 mtr. wulki a nima wuzowe (Schnurrbart). Běsche wobleczeny cjornu jupu.

* Se **Shorjelza.** (Ssamomordarstwo.) Srjedu psched wjecžorom sluczi 25 lětny invalid Hanomordarstwo. Wón pisches wokno bydlenja swojeju starschcheju na Zitawskej dróhu dele steji. Na plestrje wosta njeschłožowny cjeńk franjeny ležo. Jako jeho do khorownje wjesechu, wón hižom wumrje.

* S **Radumérizy pola Shorjelza.** (Woheń). W nozy k pjatkej krótko do 12 hodź. wudyri woheń w brózni ratarja Korle Müllera. Wohnjowe wobory mózuje sa pschimunychu a woheń na brózeń wobmjesowachu. Nimo ratarskich maschinow je so tež wschitka zkoma žobu spalika. Naštata schkoda so sdźela je sawěsčenjom naruna,

Konditarnja
Café Lehmann
w Budyšinje na Serbskej hasy

Swojim česćenym hosćom wozjewjam, zo kóždu sobotu hač do popołdnja 3 hodź. šalka najlěpšeho bunjaceho kofeja z dawkom 25 pj. a khanka 50 pj. płaći

Stajnje čerstwy kofej, pječwa a pampuchi. Rjane štomowe tykancy a toty, najrjeńši dar za kóždu składnosć

Wo přećelny wopyt prosytaj

R. Lehmann a mandź.

Walterec lěkowanske kupjele
na Nowych hrjebjach 7

poručeju wše

kupanja, wobswětlenja masaže, elektr. wothladanja

Nowe! **Naturske luhowe kupanje**

Jenotliwe wanjowe kupanje

Sym za khorobne pokładnje dowoleny

Swjećimy póstnicy

Jednota Sokol w Budyšinje

zarjaduje sebi pěknu póstnisku hodźinku ze zwučowanjom, spěwami a wjeselnymi wšelěčinami

njedźelu 31. januara

w „Běłym konju“ w Budyšinje

Započatk w 7 hodź. wječor. — Cyle nizki zastup. — Budźće nam po stach witani.

Zarjadnistwo.

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanej

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniśo

Herbska grychta we Wudworju

Njedźelu a póndźelu

Ptači kwas

Njedźelu wot 7 hodź. **reje**

Wo přećelny wopyt prosytaj **G. Noack a mandź.**

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćipanje dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Kotołskej hasy 1

(Nowotwar khorobneje kasy)

Měšć. dźiwadło

Wjednik: J. Syguda — Tel. 3263

Sobotu, 23. januara wječor 1/2 9 hodź. **čestny wječor za kapałnicho mištra J. L. Kocka**

3 musketěrojo

Njedźelu, 24. januara, pop. 1/4 hodź operета

Hawaiska kwětka

płaćizny kaž při činchrach

Wječor 1/2 9 hodź. operета

Hawaiska kwětka

Póndźelu, 25. januara pop w 3 hodź. tunje popołdnišne předstajenje, komedija

Swjate płomjo

Małe płaćizny 20, 40, 60, 80, 100 pj. Bjezdźělni połoženy.

Wječor 1/2 9 hodź operета

Hawaiska kwětka

Wutoru, 26. januara, wječor 1/2 9 hodź. komedija

Nina

Srjedu, 27. januara, popołdnju 1/4 hodź předst bajki

Čerwjenjawka

20, 40, 60, 80, 100 pj.

Wječor 1/2 9 hodź. komedija

Nina

Stwórtk, 28. januara, wječor 1/2 9 hodź. komedija

Nina

Pjatk, 29. januara, popoł. w 5 hodź. Tunje popołdnišne předstajenje, komedija

Intimnosće

Płaćizny: 20, 40, 60, 80 a 100 pj. Bjezdźělni połoženy.

Wječor 1/2 9 operета

Hawaiska kwětka

8. předstajenje za abon. D

Sobotu, 30. januara, pop. 1/4 hodź. Předst bajki

Čerwjenjawka

Wječor 1/2 9 hodź. ludowe předst. po nizkich płaćiznach

3 musketěrojo

Směšnje tunjo

poručam nětk

manchestrowe kholowy
sylne kožane kholowy
tkaninowe kholowy
cwjernowe kholowy
smuhate kholowy
krótke kholowy
jupy, kordowe wobleki
tkaninowe wobleki
dźěćace wobleki
zamkarske wobleki
wolmjane twory

po jara zniženych płaćiznach

Jan Wenk

w Budyšinje

na Kotołskej hasy 10

Porušam po přihódnych płaćiznach:

Motorske kola kóžd. znamki, ježdne kola za žony, mužow a dźěći, Bubi-kola a fuškadla (Trittroller), šijace mašiny, žimace mašiny, gramofony, ašele, narunanske dźěle atd. wobswětlenja za motorske a ježdne kola, dyzbsane lampy a baterije, nakhribjetniki, sedłowe přikrywki, dźěćace sedła, płakanski kompresor — lokt a płókanje, radiowe připrawy, znate znamki, wuporjedźenja a niklowanje, smalěrowanja a niklowanje

H. Paul Gräfe

mechanikarski mištr

Tolstr. 7 w Kamjencu Tel. 470

Aug. Paul Hilger

Dobre płatowe a bałmjane twory za **mało** pjenjez we **inventurskim wupředawanju**

na Seminarskej hasy 2

Wšelake zbytkne dźěliby **n i ž e** nakupowanskeje płaćizny

Přesadźowanje paln. drjewa

Pjatk 29. januara 1932 dopołdnja w 10 hodź budźa so we **hosćencu w Hućinje — na Malešanskim rěwěrje** — we Rudłach, při Albrecht-rěcy, na hranicach a při Šatelec haće pola Malešec, při Pasaken haće a w Dubinje pola Hućiny nastajane palne drjewo za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

134 rm twjerdych palnych kuluchow
8 rm mjechkich palnych kuluchow
32 rm twjerdych halozow a
240 rm twjerdych dołhich kromadow

Hrabinski Schall-Riaucourski hajniski hamt w Huscy.

Přesadźowanje palneho drjewa

na Kupojanskim rěwěrje.

Póndźelu 25. januara budźe so w drjewniščach we wotdźělenjach 18, 19 a 33, njedaloko Mužakowskeje dróhi nastajenych

50 twjerdych dołhich kromadow
125 rm khójnowych palnych kromadow
85 rm khójnowych palnych kuluchow
800 rm khójnoweje palneje walčiny

po wumjenjenjach, kiž so do přesadźowanja wozjewja, za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Zetkanišćo: **Hosćenc w Komorowje** dopołdnja w 9 hodź.

Kupojanske hajniske zarjadnistwo.

Drjewowa awkcija

Póndźelu 1. februara dopołdnja w 9 hodź. budźe so při statnej dróze mjez Šešowom a Rakecami

wužitkne a palne drjewo

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Wobsedźeŕ.

Naturska hojeŕka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej dróze 6, I

Přijimanje jenož sobotu wot 9—5 hodź., hewak we Drježdźanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46467

Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutfkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spłažnych khorosćow, čuwowne a dušine čerpjenja, čuwowna masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Direktoji a přistajenym Margarećinje Héty

wutrobny dźak

za wopokazanu lubosć a wjesele při składnosći mojeho

25lětneho jubileja.

August Fietze.

W Minakale, 23. januara 1932.

Pjatk rano we 8 hodź. zemrě ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće přihotowana, w starobje 71 lět, naša luba sotra

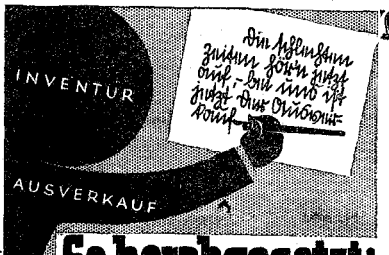
Marja Bukowa

z Noweje Jasenicy

To wozjewja přećelam a znatym z prósstwu wo ćichi pačeŕ

zrudni zawostajeni

Pohrjeb budźe póndźelu we 8 hodź. w Khróšćicach

So herabgesetzt:

Banty za holcy	nětk	0.05
banty za žony	nětk	1.25
čěpcy, hotowe	nětk	1.85—0.95
šatłowe rubišća, molowane	nětk	4.50
tkaniny za kontuše 130 cm šěroke	nětk	7.90
tkaniny za fale a rubišća, wušiwane, 100 cm šěroke	nětk	4.75
tkaniny za spódnje suknje, módre, zelene, čerwjene	nětk	3.50

Banty a wobsadki

po jara zniženych płaćiznach

Njeskomdźće tutu wurjadnje přihódnu składnosć k tunjemu nakupowanju

Drobne pjenjezy dosahaja — Schaaf wuprózdni!

Wočakuju Was hišće dźensa w mojim wosebitym wotdźělenju za Serbow

Schaaf

MAGNET KAUFHAUS

na Bohatej hasy 20 **na Dźiwadłowej hasy 1**

Nowe a rjane meble

a wutykane wěcy kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel

jenož na Hornčerskej h. 11

Też na wotpłačowanje

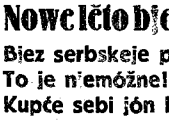
Nowe a rjane meble

a wutykane wěcy kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel

jenož na Hornčerskej h. 11

Też na wotpłačowanje

Wot jutře mam w swojich hródźach na Hornčerskej hasy 40 transport **młodych bawerskich wołow k čahanju** tunjo na předań — 30. januara dostanu nowy transport **młod. wysokos. kruwow a jałowcow**

Tel. Hotel Kurfürst 2418

Gustav Gneuss w Budyšinje,

Nowe lěto bjez „Předźenaka“?

Bjez serbskeje protyki?
To je njemóžne!
Kupće sebi jón hnydom!

Přiłoha k čisłu 19

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 23. januara 1932

Dźełło za narod

Serbske Blido w Lipsku

Zańdźenu wutoru 19. wulk. rózka zeńdźechu so skhadźowarjo Serbskeho Blida w małej Radnej pincy. Ze spěwom „Hdźe statok mój?“ započachmy prěni čitanski wječork w tutym łěće. Knjez wyšši wučeŕ Bjedrich powita skhadźowarjow (běchmy jich bohužel jenoż 12) nanajwutrobnišo. Spomina na zemrěteho kantora a wyšš. wučeŕa Šewčika w Ralbicach, jako na swěrneho Serba, kiž pódła swojeho skutkowanja w šuli a cyrkwi namaka dosć časa za swoje Serbstwo a wšelake druhe zastojnstwa. K jeho wopomnjeću postanychu wšitcy.

Knjez stud. Šołta wučita nam něšto ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana Jana Kollára. Zaspěwachmy sej na to krasny spěw „Ja Słowjan sym a Słowjan budu“. Při dypku programa: „Należnosće Serbskeho Blida“ rěčachmy wo poswjećenju našeho 250. skhadźowanja při Serbskim Blidźe. Woswjećimy tuto jubilejne skhadźowanje wutoru 2. mał. rózka w hosćencu „Zum guten Tropfen“ (Leipz.-Lindenau, Karl Heinestr. 113) z wurjadnym programom. K tomu su wšitcy něhduši skhadźowarjo kaž też wšitcy druzy Serbja lubje přeprošeni. P-f.

Sokoł

Woswjećenje 100. róčnicy narodninow założerja Sokołstwa dr. Měrosława Tyrša

Lěto 1932 je Tyršowe lěto. Před 100 lětami narodźi so założeŕ čěskeho słowjanskeho Sokołstwa dr. Měrosław Tyrš. Je słowjanskemu swětej dał Sokołstwo a z tym wulku nadobnu mysličku, kiž je sobupomhała k wozrodźenju a moralnemu pozběhnjenju słowjanskich ludow. Też k nam je so Tyršowa sokołska myslička dobyła a za 12 lět swojeho zakorjenjenja hižo wjele žohnowanja wuskutkowało. Je tohodla zdobne a hódne, zo też naše serbske Sokołstwo lětsa spomina na wulkeho założerja Sokołstwa.

Narańša sokołska župa „Lubin“ woswjeći 100. róčnicu Tyršowych narodninow přichodnu njedźelu 31. wulk. rózka na dostojne wašnje na sali „Běłeho Konja“ w Budyšinje. Poskići so přednošk wo Tyršu, kiž změje župny starosta. Přednjesu so originalnej basni, kiž staj našej sokołskaj pěsnjerjej wěnowałoj wopomnjeću wulkeho Słowjana Tyrša. Spěwne towarstwo „Zernička“ z Lichanja sobuskutkuje. Też solospěwy serbskeho sokołskeho spěwarja so poskićeja. Cyłe serbske Sokołstwo njech swoju dźakownosć napřećo zakładnikej sokołskeje ideje a organisacije doswědči z tym, zo so w bohatej ličbje wobdźěli na Tyršowej swjatońnosći w Budyšinje. Hačrunjeż ju wuhotuje župa „Lubin“, njech so też sobustawy druhej župje „Čišinski“ přizamknjenych jednotow wobdźěła. Njedźelu 31. wulk. rózka chce serbske Sokołstwo hołdować zakładnikej sokołskeje myslički.

Sokołski wječor jednoty „Sokoł“ w Ralbicach

17. januara 1932.

Serbske Sokołstwo njeje wšak ženje hišće hajiło někajke njetrjebawše abo přehnate „swjedźeńčkowanje.“ Ně, naše najkhmańše a najlěpše sokołske jednoty so hižo lěta dołho spokojachu z jeničkim swjedźenjom wob lěto. Tutón swój jeničći swjedźeń pak wone też hišće dale wotměwaju najebać suroweje hospodarskeje nuzy a nimaju so po přikładze mnohich serbskich towarstwow, kotrež měnja, zo njeje scyła wjacy hódno swjedźenjować, hdyž so njehodźi při swjedźenju ničo zasłužić a hdyž so potom njehodźi za wuzbytkowany pjenjez někajki „zawrjeny swjedźeń“ abo hewak někajka hosćina za sobustawy wuhotować. Ně, Sokoljo dźě też jara derje wědźa a hórko začuwaju, zo smy žiwi w času wulkeje hospodarskeje nuzy, a tohodla wědźa woni derje hospodarić při swjedźenjach, hladaju so po możnosći zminyć wšitkich njetrjebawšich wudawkow a tak wopytowarjam swjedźenja zmóžnić prawje nizki zastup.

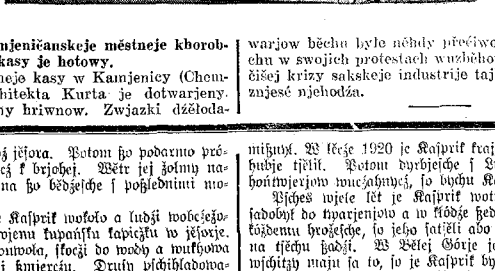
Po tych zasadach je so też měła Ralbičanska sokołska jednota, hdyž je wotměła minjenu njedźelu swój swjedźeń we Waldźic hosćencu w Ralbicach. Zastup běše woprawdźe nizki, jenoż 50 pjenježkow a tak bě při wšej hospodarskej nuzy a při wšěm hubjenym dešćikojtym wjedrje a błóćanych pućach — kaž to njedźelu běše — so tola hišće zešła nahladna ličba hosći a přihladowarjow a mohł rjec: sama młodźina — štož możemy dale bóle wobkedźbować na našich sokołskich swjedźenjach — derje tak! Wjeselimy so, zo so młodźina runje najbóle zajimuje za Sokołstwo, to nam hižo dosaha, dokelž młodźina je a wostanje tola přichod kóždeho luda a naroda! A bohaty wopyt bě z dopokazom, zo je w Ralbičanskej wosadźe woprawdźe hišće wulki zajim za Sokołstwo.

Swjedźeń so wotewri z wjesołej rejku, a wokoło 9 hodź. powita jara horliwy a dźěławy načolnik br. Pawoł Šołta--Łazkowski pjelnjenu žurlu hości wosebje pak witaše sok. bratrow ze susodnych jednotow: Pančic, Khróšcic, Njebjelčic, Haslowa a Komorowa. Kapała zahra mócne sokołske přezpołe a do žurle přećahny hordźe 12 bratrow prostnemu zwučowanju a předwjedźechu zdobom dwoje wšelake prostne, „Njechorńske“ a „Kulowske“, kotrež so hač na někotre maličkosće jara derje přewjedźe. Zmowa začahny do žurle 9 bratrow k prostnemu zwučowanju, před nastupjenymi bratrami měješe bratr wokrjesny načolnik dlěšu, jadriwu narěč wo našej wulkej a nadobnej sokołskej mysličcy. Rysowaše wosebje nastaće a zaměr Serbskeho Sokołstwa, a wuzběhowaše wosebje jeho čiste a sprawne prócowanje wo duchowne a moralne pozběhnjenje serbskeho luda a naroda. Wón też na to pokaza, zo budźe za něhdźe 50 lět naš serbski lud: pak jedyn sokołski lud, kiž budźe čělnje a duchownje strowy a čiły, pak jedyn lud, kiž budźe čělnje khipry a běđny a duchownje hruby! A štóž móže to ze swojim swědomnjom zamołwić, zo dyrbi naš serbski lud duchownje zhnić, tón njech božemje dale dźěła napřećiwo Sokołej! A skónčnje wupraji wón hišće wulku nadźiju, zo budźe tuta naša nadobna sokołska myslička tola jónu překisać cyły serbski lud! — Za čas narěče knjeześe w zali swjatočna čišina, bě to dopokaz, zo ma lud tola zajim za dobru narěč na sokołskich swjedźenjach. — Nastupjeni bratřa předwjedźechu na to jara eksaktnje jubilejne prostne. Sćěhowaše zwučowanje na wysokich bradłach a přeskušu, wukonje bratrow běchu też tu hač na někotre maličkosće jara dobre, bě widźeć, zo su też Ralbičansey bratřa we narjadowym zwučowanju postupowali. Bratr Jan Kral-Šunowski přednjesy hišće dwaj kuplejaj a to: „Jakub chce so wožeńć“ a „Hdyž je žona zapućowała“ štož wón jara žortniwje a woprawdźe wumělsey wuwjedźe. Wón je — mohł rjec: rodźeny komikaŕ, a so na tajke wěcy woprawdźe mištrsey wusteji. Mjez rejemi zaspěwachu Ralbičanscy bratřa hišće z wjednistwom bratra Jurja Mencla-Dobrošćanskeho někotre druhłosne sok. spěwy, a to: „Hój, horje“, „Naše swjate prawa“ a Sokole z połdnja k nam“. Tak ma Ralbičanska jednota nětko też spěwny wotrjad. Njech jej nětko druhe sćěhuja. Ralbičanska jednota słuša sobu do našich najlěpšich jednotow, a přejemy jej k jeje derje poradźenemu swjedźenjej a do přichoda mnoho zdaru!

Jurij Sewčik.

Přilopk

*** Kradnjene nukle w Łyjawje.** We Kamburšćej wokolinje w Durinskej móšachu njedawno lepicej zwólbu padušćnych hońtwjerjow. Hajnišy a šaitojniśy sa nimi śledźachu. Poš wobšchadźowanjach śe łyjawu, kiž bydlej pola

Milijonowy twar Kamjeničanskeje městneje khorobneje kasy je hotowy.

Nowotwar khorobneje kasy w Kamjenicy (Chemnitz) po naćisku architekta Kurta je dotwarjeny. Płaći něktore milijony hriwnow. Zwjazki dźěłodawarjow běchu łyle něhdy přećiwo nowotwarej a běchu w swojich protestach wuzběhowałe, zo so při nětčišej krizy sakskeje industrije tajke wulke wudawki zwjese njehodźa.

Hendrich Kasprik, Běłogórski rubježny hońtwjeŕ

Běła Góra je wulka, hižo khětro naněmčena wjeś we Delnjej Łužicy mjes Tschupzom a Wórtowami. Namaka so tu přches 160 burskich statokow.

Tole je róbna wjeś a skutkowanišćo Błótowskeho rubježnika a paduschneho hońtwjerja Kasprika, wo kotrymž dołho wschitke nowiny pišachu.

„Kajtš korjeń, tajšt wukorjeń“, praji serbske přchiślowo. Hižo Kasprikowy nan njeběšche ani jandźel. Lepichu jeho ras, hdyž ćwinjo kradny. Sswojeho žiwna je slaty Kasprik derje wukubłał w paduschnym rjemjeśle. Hdyž potom Lubinšy hońtwjerjo jeju pytachu, běschtaj hižo wupjelchnyłoj. Stara Kasprikowa je sadźiełowanjom žiwna pytasche, so by jemu płaschcej, chléb a — rewolber tykuła.

Na dwórnischću je młody Kasprik sćucił prěnje žamostatne paduschtwo. Lepichu jeho a wón dyrbješe do łukłaćnje. Ale gmejnski přchedstejićeŕ je přchećiwo tomu. „Tam žo hischcze bóle kłasy“, rjekny.

Ale Kasprik přchidźe tola do łukłaćnje, do Nowohrodu. Tam je naiwukhi łénikowaćj, kotrehož wupinaćj a płuwaćj.

Hdyž žo nawrócaj, łénikuje, jo wulzy cźini a płuwa. Wokoło jězora dunda a chże žo ś łóźdym, kotrehož sećka, pjatśikowaćj. Nas pschińdże na njepraweho, na korporala, kiž je tu na swojim motorskim kole pschijšł. „Mam cźi jenu ćumpež?“ woprascha žo sadźerała. A tón žo je procha ma. Tajšt je pschezy: łéni a njeśmuśity. Dokelž móže derje płuwaćj, dokonja jeniczki dobry skutk swojeho žiwjenja: wukhowa dźowku łékarja dr. Streble ś Tschupza.

*

A to žo sta talle: Běsche horzy dźeń w prazniku 1930 a łékarjowa dźowka žo kupasche w Běłyšćim jězorje. Bě daloko płuwała do śrjedźy jězora. Potom žo podarmo prózowasche, sašy dopłuwaćj k brjohej. Wětr jej žołmy napscheczo cźerjesche. Wona žo bědźesche ś pośledniimi mozami...

Po brjoshy dundasche Kasprik wokoło a ludźi wobcźežowasche. Wuhlada cźerwjenu kupańšku kapickźu w jězorje. „Sołcźo žo dźe tepi!“ wuwoła, skoći do wody a wukhowa bjesmóznu psched wěstej śmjerću. Druhi pschihładowachu.

Sa tydźeń žo woprascha, kak žo wukhowanej dźe, njecha pak do domu. Wona dyrbi jeho hischcze k tomu nusowaćj. Wón nječhto powéda wo „cźłowjejšej winowatosći“. Pschi tym jej też hnydom powéda, jo je wón njedawno namakał śornu w lećnje a měł telko łobjelnosće ś cźiłowanym śiworjenjom, so skoćo ś nožom jałe, so by jo wumožił.

Dr. Strehle je hinajschcze powahi dyšli jeho dźowka. Hačrunjeż je bjakowny wukhowarjej śiwojeje dźowki, njemóže wěrić do sprawnosće a nadobnosće rubježneho hońtwjerja. „Kasprik łhaje“, praji łanitetny rada, „hdyž łuda łobujelnosć ś dajenej śornu. Wón je wulzycźinjak, kiž derje dokonja, so jako pschesćěžowane, njewinowate jehnjo ryłowaćj. Dwě duschi, dobra a ła, bydlitej we Kasprikowej hrudźi.“

*

Kasprik bě straschny rubježny hońtwjeŕ. Je też ćěłił na hajika. Bě do prědka późłał śiwojeho bratra, so by tón hajika wabił k sajadźu.

Je cźežko, być w Běłej Górje ś hajikom. Łud ma ja to, so je bjowina ja wschitkich. A tohodla też tu kcźeje rubježne hońtwjerstwo... Psched tśiomi lětami hajik Kasprika prěni ras lepi a na njeho sawoła „Ruzy horje abo ćěłu!“ Kasprik śiwoju woje̊rsku ćěłbu prjecź cźišny a žo poda. Posdźišcho wschcak je na hajika ćěłił, ale je mišnył. W lěcźe 1920 je Kasprik krajneho straśnika pches bubje ćěłił. Potom dyrbješe ś Lubina połkompanija hońtwjerjow wuczahnyć, so bychu Kasprika łajeli.

Pśches wjele lět je Kasprik wotměnjejo kradnył, ko jadowłyk do twarjenjow a w łódźe jedźał. W Běłej Górje je žo cźasto palito a wschitkźy maju ja to, so je Kasprik byt tón spałeŕ. Dale na njeho tukaju, so je śłucźił wjele paduschtwow. Hačž je to wschitko wérno? Ssnadź nić! Ale Kasprik wschco cźini, so łychu ludźo wěrili do jeho śrajchnosćje. Wón so wulzy cźini, hdyžcźkuli może a łéła do powětra a do ścźenow. Běłogórjenjo dadźa jej wschco lubićś.

Jana šawěšćenja njecha wjazy Běłogórje śtatoki šawěšćeć. Riž jenoż twohda, so tu cźasto błyk dyri do twarjenja. We wšẙ žo pschećerasto pali. Běła Góra śteji na cźornej liśćinje šawěšćerjow.

Tydźeń do śwjerjitneje njedźele Kasprik šašy ras tu běcźe. Po wjeśnej dróły tam a sem chodźeschce, hałcasche śwoju najlubšiju pěśnicźku a tśelesche wokoło śebje. Schnuwšy hodźiny posdźišcho so palachu hródźe a brózni nowego gmejnskeho pschedstejićerja.

Druhi dźeń hodowo bě Kasprik šašy we wšẙ. Běchu jeho mjes tym wschchudźe pytali. Jewi žo na poćitej rejwaršej lubi a ma hrimotaju narěć na wjeśnjanow. Chże pjecźa pisaćj list na śiatneho rěcźnika: žuł na jeho wotsudźićś a wušudźenje pschipósłaćj. Jeli budźe khłostanje kahodnje, chże wón so dobrowólnje śtajićś, wón Kasprik, wulki rjek a rubježnik. A potom žo k hudźoju wobroći: „Witkajće mi moju najlubšu pěśnicźku: Waldeskuśt.“ Prjedy hač kapała sahraje, je pak hižo won. Tuka śtrach! Psched šutšodnym śtatokom ćěła kaž wrótny. Pśches wokna ćěła a burjo žo thowaju niže wokna.

*

Luby wujo Měrćino!

Kaž sym sobotu z Wašeje wotmołwy na mój list čitała, byšće Wy chcył rady wědźeć, kak naše přećelstwo w Komorowje rěka. Nó, to mózu Wam přeradźić, sće dźe to hižo nimale zhódał, to su mje-nujcy Šewčikecy, kotrychž też Wy tak derje znajeće. Chcychmoj też mój z mojej sotřičku Was rad zeznać. Smój tam hižo 3. dźeń kermuše na to šoj, zo chcychmoj Was tam wohladać, ale Wy tam hižo tehdom skjez njeběšće. Tuž so Was prašam, hač Wy njedźelu do Komorowa přińdźeće. Přińdźeće-li to też k Šewčikecom? Dha bychmoj tam też přišłoj.

Ze serbskim postrowom

Marta Zokec z Kamjenej.

Luby wujo Měrćino!

Čitam wšak stajnje też swěru a pilnje „Serbske Nowiny za dźěći", kotrež su dźě přeco tak rjane a zajimawe. A mi so zda, zo wone počinaju přeco hišće rjeńše być, a to přez te rjane nastawki, kotrež wšelake šulske dźěći w poslednim času do nich pi-sachu. Ja wšak sym Wam dawno też hižo chcyła jedyn nastawk připósłać, ale njejsym sebi to přeco hišće zwěrił. Hdyž pak nětko sobotu widźach, zo stej Wam Wjezarjec Greta z Khwaćic a Zokec Mar-ta z Kamjeneje kóžda tajki rjany list pisałej, to sym sebi też ja předewzała, Wam někotre rjadki napisać, dokelž wěm, zo Wy tola mje cyle wěsće lěpje zna-jeće hač Wjezarjec Gretu a Zokec Martu, hdyž sće tola hižo telko razow pola nas na wopyće był. A byšće sebi snano potom myslił, zo Komorowske dźě-ći serbscy pisać njemóžeja. Ně, ně, my wšak mó-žemy też serbsey pisać, to my w šuli wuknjemy. To njech je za dźensniše dosć, přichodnje wjacy!

Z rjanym serbskim postrowom

Waša Krawcec Marijanka

z Komorowa pola Rakec.

List na sněh.

Luby sněho!

Hdy budźeš skoro zasy přińć? My tola tak jara na Tebje čakamy! Kajke bě to wjesele, hdyž bě posledni króć pola nas na zemi! Hdyž widźachmy, zo so sněh dźe, wzachmy sanje a dźěchmy na naj-bližšu hórku. A hdyž běchmy ledma horjeka, běch-my hižo zasy deleka. Ale horje běžeć so mi jara njecha, by mi lubšo było, bychu-li sanje same na hórku horje jěć. Ale to njeje mózno. Sanje same na hórku njejeździ. Njewěrno, Ty to tež hišće nje-sy widźał? Luby sněho, pój tola k nam do Ješic a Khwaćic! My dźěći potom wjesele na Tebi ze sanjemi jědźemy. A něšto hišće chcu so Tebe wo-prašeć: Boli to Tebje, hdyž my na Tebi jězdźimy? Ja sebi myslu, zo Tebje njeboli, hewak by wo pomoc wołał. A nětk prošu hišće raz: Luby sněho, přińdź nětk bórzy, a hdyž Ty njemóžeš, póscel nam lód a zmjerzk.

Twój

Maks Pilop z Ješic.

Ptači kwas budźe.

Pjatk sym ja naš božodźěsćowy štom šćipała. Potom sym jabłuka na njón powěšała a do dwora za ptački stajiła. Z woknom mózu nětk přihlado-wać, kak sebi słodźić dadźa. Wčera wječor naš dźěd za kachlemi sedźo trubku kurješe. Tuž powědaše, zo budźe bórzy ptači kwas. W „Krónje" w Budy-šinje woni kóžde lěto wulki swjedźeń wuhotuja. Sroka je njewjesta a hawron nawoženja a potom su wšitke ptački na kwas přeprošene. To dyrbi tola jara rjenje być. Budźa bórzy započeć pjec a warić, zo bychu sebi potom mohłe dać słodźić a też pěknym dźěćom něšto na šklički wobradźeć. Tuž chcu so ja też za hłódne ptački starać, zo bychu so wone ptači kwas też na mnje dopomniłe.

Elza Janocec z Bošec.

Ptači kwas.

Nětk budźe bórzy ptači kwas. Wšitke dźěći so wjesela, zo směda potom talerje won stajić. Ptački maju nětkle nuzne, zo k ptačemu kwasej wšitke dźě-ći něšto dostanu. Ja sym přecy pilnje ptačkam sy-pała. Hač budźa mi lětsa też zasy něšto přinjesć?

Greta Wjezarjec z Khwaćic.

Lube serbske dźěći!

Sće wujej Měrćinej prawe wjesele připrawiłe ze swojimi listami a nastawkami, kotrychž sym tydźe-nja zasy telko dostał. Zokec Marće zdźěłu, zo budu sobotu wječor a cyłu njedźelu w Komo-rowje a wječor na serbskim swjedźenju w Rakecach. Snadź so pola Šewčikec widźimoj. Wulki dźak Krawcec Marijancy w Komorowje. Njech praji wjele dobreho staršimaj a zo ja sobotu wječor k nim přińdu. Ale najskerje tam budu prjedy, hač Ty tole jow čitaš.

Zwjeseliłe su mje zasy Khwaćanske dźěći, kiž su mi cyły ćwak nastawkow připósłałe, a Elza Warnačec z Nowych Boranec je pisała: „Nětk tak wjele nastawkow wot nas změješ, zo je scyła nje-móžeš wjacy trjebać!" Ale ně, ja žno budu je wše trjebać móc. To rěka, z tych listow na sněh sym jenož tón wot Pilopec Maksa z Ješic dał wo-čišćeć. Chcemy wočakać, hač to něšto pomha. Hdyž nic, potom za tydźeń dalši list na sněh wozjewimy a za dwě njedźeli zasy. „Wjele kapkow čini rěku!" Snadź so sněh tola da hišće naprosyć?

Tón hodowny nastawk wot Pilopec Maksa pak nětko woprawdźe wjacy woćišćeć njemóžu. Luby Makso, je nětko hižo štwórta njedźela po hodźach. Ale skhowam sej wěc a zasy k hodam wozjewju.

Džak Janocee Elzy za nastawk wo ptačim kwasu! Zo by jej a wšitkim serbskim dźěćcom pón-dźelu sroka prawje wjele na talerź wobradźiła, přeje

wuj Měrćin.

Hdyž so dr. Strehle patorzyu dom wróći, namaka we swojim bydlenju Kasprika. „Wulkeho štóstnika drje njebudźeće hospodowaćˀ, rjekny. Lékarjowa dźowka pschi-jimna swojeho wulkhowarja žiwjenja a jeho hospodnje. Lékař bjerje pištolu rubježnika, kiž na blidje leži a ju wot-tyka. Dźowka jej to žada a Kasprik poślucha. „Marješ-li hewak hišće brónje?" prajscha so lékař. Kasprik wuczahny natykanu pistolu a mějcht se 60 patronami, ale wjcho sažy do saka tykny. Dr. Strehle warnuje rubježneho hontwjerja pjched krejpicheczom, jemu dorěcza, so by so dobrowólnje stajił policiji. Kasprik hišće njecha. Wón dom wopuschći.

Na wjeczor drósy w Tschnpzu druhi dźeń dwaj krajnaj straźnitaj lékarja sadźerźitaj a so jeho praschetaj, hacž njecha jimaczˀ, Kasprika pohnucz k tomu, so by so dobro-wólnje stajił Dr Strehle do toho swoli. Chze pišaczˀ list macjeri rubježnika. Pischse take:

Wudowje

Hanje Kasprikowej

w Běłej Górje.

Proschu, pschilešazy list pschepodacz swojemu žy-nej Hendrichej.

Dr. Strehle.

Knjesej Hendrichej Kasprikej.

S tuttym Waš pichevroschuju, hischcze kas so se mnu sesnz dla maleho rosrěrżowanja. Możecze cžaš a měst-nosczˀ sam postajicz. Měnizu sprawnje derje ſ Wami a radźu Wam, dobrowólnje so stajicz policiji. Hdyž to psches mnje cžinicze, chzu wulskutkowacz, so Waž nje-sputaneho wo aucze do Khocžebusa dowjesu. Snaju Wa-sche sazjucze cžesczе a wěm, so Wam to Wasch rosžud wołožuje.

Myto wo 500 hr., tiž je wustajene na wasche lepje-nje, budu ja jej žadacz a to za waž na nalutowarnju dacz, so byschcze hnydom po swojim pschcženju ſ jakiwa měli nječhto pjenjes, ſ kotrymiž byschcze mohli zapowczecz nowe žiwjenje. Myšlu, so to wam budźe lubscho, hacž hdyž jej pscheradnik tych 500 hr. zaſaſuji.

Statnemu rěcznikej zapodam nadrobny zakitazy spiſz, so bych wasche jednanje prawje wuſuwěrlił, so byschcze po możnosczi nijke khłostanje dostał.

S postrowom dr. Strehle.

Sylvestra dosta dr. Strehle powěsć, so je Kasprik ſwóńnivy, so policiji stajicz. Sdźěli jemu to knjeni Komichowa ſ Běłeje Góry. Pola njeje je Kasprik schowasche. Dr. Strehle dyrbjesche awto wobstaracz a Kasprika pschewodźecz.

Je to dźiwna wožoba, tuta Komichowa. Sstuschca k Aventinistkemu zjenocznjenstwu a wěri, so Khrystuš bórzy so zaso wrócži na zemju. Wona chze wukhowacz zabłu-dzene dusche. Hewak pak je rafna, resolutna, nimale bruba.

Kasprik njecha so podacz hidźenym krajnym straźni-kam. Wón jim njepopischeje triumf, jeho spytaneho wot-wjesesch. Wón so jich też boji. W poslednich njedźelach je zhlyschał, nětkoruzkuli kulku nimo wuschow hwizdacz.

Dr. Strehle je ſwóńnivy, wulkhowarja swojeje dźowki w awcje pschewodźecz. Naja ſej wós a wobkładnjwje wo-balne wězy zobu bjerje.

W domje knjeni Komichowoje nadeńdźe Kaprika a jeho pschepytuje. Rubježnik je hjes brónjow. Jedu wró-cžo do Tschnpzu, so bychu tankowali. Potom wós jědźe psches Běłu Górn na Khocžebus.

Sady Běłeje Góry nječhto praska. Lékař ſej myšli, so pschi aucje nječhto w rjedźe nje a kasa schoſerej, so by zastał. Kasprik ſnaje to lepje, wě, so ſo tiča. Dr. Strehle jeho i wosa cžisczeši. Krajni straźnizy so ſ revolwrom na Kasprika měrja. Tón je ruzy pošłobnyh. Město knjeni Komichowoje stupi krajny straźnik do auta.

Sastupnizy Khocžebuskeho zastwa powitaju Kasprika jako staroho znateho.

*

Sentimentalny, hlupy walczik je najlubscha pěsnicza Kasprika:

Waldeslu—u—ust—
Oh, wie einsam klingt die Brust!
Mein Vater kennt mich nicht,
Meine Mutter liebt mich nicht,
Und sterben mag ich nicht,
. . . bin noch so jung . . .

Jeho nan bě jeho nawucził kradnyczˀ a tšelecz. Macz bě jeho tak lubowała, so jemu žanu revolwer pschityknu.

Hendrich Kasprik njeje wustorczeny ani wurhnuty. Kóž-dy kut by jeho sažu pschijimał, hdy by jenož chzył dźe-tacz. Gmejna je wjesoła, hdy by sažu był porjadny cžło-wjek. Kóždy by rady posadył na to, so je Kasprik polsko-ſtany. Ale tón njecha so wěnowacz sprawnemu powola-nju, wón radscho w nozy kradnje a leži wodnjo we łožu a ma sa to, so je cžek.

Mejsesche też sprawny hněw. Je wukhował cžłowjesche žiwjenje a njeje ja to dostał ani medalju. Dyrbjesche so spokojicz ſ 30 hrihwnami myta. To je jeho jara hněwało.

Cžłowjeske žiwjenje ninta na žiwdonju. Ale je to dźe jenož pschipad, so je Kasprik jenož jenicžkeho straźnika trjechił. Jeho mój běsche, so druhy psched nim tschepota-chu. Tak rucze hacž nječhto jemu napschecžo stupi, cžerwjeni won. Ale takich smužitych ludźi bě w Běłej Górje jara malo.

Kasprik njeje ani nadobny, rjekowski rubježnik. Je to wschědny słóſnik.

Wobory rubježnikow w Khinje. Khina je zemja rubježnikow. Po khinſkich powěsčach su w posledninaj lětwmaj rubježnicy w provinzy Hupo 164 551 ludźi zarabili. 946 000 ludźi je so zbiło. 7800 ludźi je bjischcze w mozy rubježnikow, tiž jej sa nich žadaju wukupny pjenjes. Bandźica su też 310 000 twarjenjow spalili.

*** Sapaleć se ježdżenjom ša jaśtwom.** W Mažowje we Pomórśiej samotwi žo na policiji wandrowski, kiž žo wuna, so je ſ njewobhladniwoſću ſapalik brożeń. Pśichi pśicheſtyſchenju pak potom tola hiſchcze pśichiło, ſo je ſapaleńſtwo ſtuchiło jenož tohodła, ſo by w jaśtwje wuceſk doſtał. Wón bě był dołho bjes dźěła.

Delnjołužisku rubieżnisku cwólbu zaieli

Straźnikam je žo poradźiło, ſajeć ſtraſchnu rubježniſku zwólbu. Jedna žo wo 24 lětneho cźěſnika Böttchera, 23 lětneho blidarja Muchu, 17 lětneho murjerſkeho wuczomnika Mebutza (wſchitzy ſ Liſchkowka pola Khoćebuza) a wo 23 lětneho cźěſnika Schottu ſ Kótkowa. Wſchitzy ſchtyrjo maju wjele na karbowzu. Sću na pśikład też ſtuchili rubježnu nadpad na pjerińſkarju ratarja Haaſe w Stichowje w dezembrje ſaſchłeho lěta, dale ſu žo dobywali do Kótkowſkeho młyna, hdźež kradnychu cźěrdne paźy w hódnoſći 2000 hriwnow.

Sajeće ſtraſchnych ſłóſtnikow ſta žo takle. Pjatk wjeczor trajny ſtrażnik Krygar ſ Jabłonja pytny na dróſy podezładnych ludźi a ſa nimi dźěſche. We wóſy pachoło ſtam dźiwchu runje ſ auta toſchu kradnyczej, hdyż ſtrażnik jich ſtaji. Dwaj žo podaſchtaj, tśeśi cźekny. Straźnik žo potom ſe ſajatymi poda do kórčmy a potom do ſwojeho bydlenja, hdźež jeju pśicheſtyſcheſche. Tam žo wonaj wuſnaſchtaj wſchelakich rubježnych nadpadow.

Sobotu rano ſtrażnik rubježnikow dowjedźe k hamtarjej do Rogoſnjeje a potom hromadźe ſ druhim ſtrażnikom ſobuwinikow ſaja. W jich bydlenju žo hiſchcze rubjene wěży namakachu.

Sajeći ſu nimale wſchitzy ſynoju ſamoſnych, ważenych ratarjow, tak ſo njeſu jednali ſ nimi, ale jenož ſ radoſću nad dyrdomdejſtwom a rubježniſtwom.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Wuriz.** Pśichi pożledniem pogrjebjenju gmejniſkich ſaſtupnikow wośrjewi wjeſnjanoſta nekotre ſaſtimawe liczby wo bjesdźěłokach. W naſchej małej gmejnje mamy 93 dośtawarjow podpjery. Po ſapiſu 1. januara 1932 bźiſche to 35 dośtawarjow ſpomożeńſkeje pjery, 22 dośtawarjow podpjery ſa njeſaſłužerjow a 36 dośtawarjow kriſoweje podpjery. Sa ſpomożeńſku podpjerańch je gmejna wot 1. haprleje hacź 31. dezembra 8293,10 hr. ſwudała. Pśichi wólbach wołeſche žo ſa pśedſedźerja gmejniſkich ſaſtupnikow knjes wjeſnjanoſta Kilian, ſa namjeſtnika knjes Fiſcher. Saſtojnſtwo 1. ſapiſowarja pśichewſa ſajo knjes Fiſcher, 2. ſapiſowarja knjes Fryz Móriſch.

Cyrkwinske powěſće

Njedźela Septuagesima, 24. wulk. rózka 1932.

Z Budyšina.

Pśedźowanſke teksty: a) 1. Sam. 18, 1—4.

b) Jer. 9, 23—24. c) 1. Kor. 6, 19—20.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodź. farař Schneider pśedźowanje, dop. ¼12 hodź. farař Berg wojeſke kemšenje (cyrkw. hudźba wojeſkeje kapały). Pop. w 3 hodź. ma farař Paul kśćenja.

W Marijnej-Maćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. ſup. Fröhlich ſpowědź a Bože wotkazanje, dop. w 9 h. farař Große pśedźowanje. Wječor w 6 hodź. ma farař Paul pśedźowanje.

Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnoſć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnoſć w evang. towaršowni na Hornjećerſkej hasy. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma ſup. Fröhlich bibliſki wječor w Tuchońſkej cyrkwi. — Srjedu koło šulerkow, delni wotrjad. — Srjedu pop. w 4 h. zeńdźe ſo žónſke miſijonſke towaršſtwo (zwonk. miſijonſtwo) w Societät. — Štwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdźe ſo ev. ſićowe towaršſtwo we wosadnej diakoniji na Seminarſkej hasy 19. — Štwórtk wječor we 8 hodź. mataj fararjej Große a Paul pśihotowanje na kemšenje dźěći w evang. młodźinowni na Hrodowſkej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow ſwj. Pětra na Seminarſkej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodoſtny wotrjad, ſrjedu pop. wot 5—7 hodź. młodoſtna ſyła, ſrjedu wječor ¼9 hodź. hłowny wotrjad.

Swójbne powěſće

Sobrěłoj: Arnoſcht Wemme, mumjeńkaŕ w Pózkowach, 79 lět, khowanje budźe jutśe ſobotu pop. ¼3 hodź. wot Jarowańſkeho domu. — Emma Laemplowa rodźena Raasch w Běłej Wodźe, 42 lět, khowanje budźe wjeźeła pop. 2 hodź.

Měšćanske dźiwadło

„Ćerwjenjawka" wot Roberta Brücknera.

Režija: Alfred Borchert.

Běše to wjeſele žiwjenje, jako na pśikład pyšny hajnik z dołhoſpanecom Mlynkom a z na wšěch ſtawach trěpotacym Krawcom za wjelkom cźerješe. Tajnoſt bajki a nježnoſć cećeſe do wutrobow dźěći. A hdyż potom zaklinča nježny hłós Ćerwjenjawki, kiž běše w knjeżnju Hübschmannec namakała prawu zaſtupnicu, kotra wutroba mohła potom hišće měrna wostaś? Je łubjušk wšěch, małych a wulkich. Że ſwojim ſtajnje tak njenućenym hraćom je ſebi wona hnydom wutroby wšěch dobyła. Wšitzy druzy hrajerjo běchu wjeſeleje hrajerſkeje mysle a tak ſo zwjazki mjez małymi pśihladowarjemi a jewiśćom ruče nawjazachu. Pśed kóždym wustupjenjom knjez dr. Rott jako wandrowſki lube ſłowa k dźěćom porěća a kóžda bojoſć ſo zhubi z małych wutrobow. Jemu a wšitkim hrajerjam płaćeše tohodła ſumjacy pśiklesk małych ručkow.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 23. wulk. rózka 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	14,50	100 ćeſkoſł. krónow	12,465
100 ſwajc. frankow	82,08	100 franc. frankow	16,56

Swětowe burſy běchu pożledńe dny ſwjeſtſcha mérne. Wječhałke akzije ſpjatkacha ſkrućene kurſy. Kurſy dołhich a renťownych liſćinow ſo ledma pśichemjeńſchu. W Barlinje jednachu ſaſtupcy ſwětowych wulkobankow ſe ſaſtupcami Němſkeje dla wróćoplaćenja we wukraju požćanych pjenjez. Po ſchćeźnjejdźeſatim jednanju ſu ſo dorěčeli na wječhałke wumjenjenja, wobjebje w naſtupanju wróćoplaćenjow tuthych dołhow. Kaž nowiny pišaja, tuke dojednanja ſpolnomócnjeni dźeńſa podpiſchu.

Na **produktowych wikach** ſo wećera wjele njepśichemjeńi. Na Barlinſkich wikach pśicheńza pomjo ſchćwórtk wo 10 pjenjezkow poſtupi, rožka 5 pjenjezkow ſajo pśichiždźi. Na Drježdźańſkich wikach ſo pśicheńza pomjo póndźelk wo 15 pj. drožſcha, wowſa pak wo 10 pjenjezkow. Rožka a ječmjeń ſwoje płaćiſtu njepśichemjeńſchtaj.

Zentnar płaćeſche weźera w Barlinje:

pśicheńzy 11,55—11,65 hr. (11,10—11,20 hr.), rožki 9,90—10 hr. (9,80—9,90 hr.), ječmjenja naſtupjejo 7,90—8,40 hr. (8—8,50 hr.), najmjeńſcho 7,65—7,90 hr. (7,75—8 hr.), wowſa 6,90—7,30 hr. (6,75—7,05 hriwnow),

w termińowym wikowanju:

pśicheńzy:

ſa měrz: 12,35—12,32½ hr. (11,95—11,96¼ hr.),
ſa mejn: 12,82½—12,73¾ hr. (12,30—12,35 hr.),

rožki:

ſa měrz: 10,55—10,48¾ hr. (10,40 hr.),
ſa mejn: 10,77½—10,70 hr. (10,60 hr.),

wowſa:

ſa měrz: 8,05—8,01¼ hr. (7,71¼—7,72½ hr.),
ſa mejn: —.— (8,10 hr.),

w Drježdźanach:

pśicheńzy 11,25—11,50 hr. (10,95—11,20 hr.), rožki 10,15—10,40 hr. (10,05—10,30 hr.), ječmjenja naſtupjejo 8,60—9,30 hr. (8,60—9,25 hr.), najmjeńſcho 8 hacź 8,45 hr. (8—8,45 hr.), wowſa 7,10—7,60 hr. (7,10—7,60 hr.).

Wiki ſchtwórtk w Sharlatzu.

Pśicheńza 10,20—10,70 hr. (10,10—10,60 hr.), rožka 9,80—10,10 hr. (9,70—10 hr.), ječmjeń naſtupi 8,25 hr. hacź 8,60 hr. (8,25—8,60 hr.), wowſa 6,60—7 hriwnow (6,60—7 hr.), butra 2,20—2,70 hr. (2,40—2,70 hr.) a jeja 9—13 pj. (10—13 pj.).

Wiki w Haiſchtrowje.

Pśicheńza 10,50—10,70 hr. (10,40—10,70 hr.), rožka 9,60—9,80 hr. (9,60—9,80 hr.), ječmjenja naſtupjejo 8,75—9 hr., wowſa 7—7,20 hr., běrny 2,25—2,75 hr. a punt 3—4 pj., ſyno 2,50—2,75 hr. (2,25—2,50 hr.) a ſłoma k ſapławu 1,60—1,75 hr. (1,60—1,80 hr.), ſłoma 1,80—2 hr., butra 60—70 pj. (65—70 pj.), jeja 10 pj. hacź 12 pj. (11—12 pj.), proſata 6—12 hr., běhaći 25 hacź 30 hriwnow.

Płaćiſtwy w ſpinkach ſu płaćiłi tydźeńſkich wikow. Hdźež žone naſpomnjene njejſu, tam ſu njepśichemjeńchu.

Saudwiſſe powěſće.

Pśicheźadźowanja:

póndźelu 25. wulk. rózka 1932:

w **Nowem** w Nakonzu hoſćeńcu dop. w 11 hodź.: draſtny khamor,

w **Trjebinje** w hoſćeńcu „Lěśny dom" pśichip. w 12 h.: kolo,

we **Sćepom** w Lehmannej hoſćeńcu pop. w 2 h.: hambanka, elektriſki njebos, jałoźa, kocźnik.

wutoru 26. wulk. rózka 1932:

w **Kulowu**, kupy ſeńdu ſo dop. w 10 hodź. na gmejniſim hamcźe: khamor, gratowy khamor, ſofa a blido,

w **Mućowje**, kupy ſeńdu ſo pop. w 2 hodź. na gmejniſim hamcźe: draſtny ſamor, ſofa, regulator,

w **Brětnu** w hoſćeńcu dop. w 10 hodź.: radło, kolowe dźěło,

w **jimje Erika** w kantinje pśichip. ½1 hodź.: ſofa, ſchpihel, ſwićkowe korkło,

w **Płaćezach** w hoſćeńcu pop. w 2 hodź.: radło, gramofon, draſtny khamor, pišańſke blido,

Hamtiſke powěſće.

Swješćeńſke jednanja:

Swješćeńſke jednanja wotewrichu nad ratarſkimi ſtatokami:

kubleńki Wilhelminy hwud. Lorenzowej we Bambruchu,
kubleńa Emila Maxa Semmera w Ruſchizy,
ratarſki Marije hwud. Koberki we Kulowje,
ratarja Jakuba Wjerſcha w Kulowje,
ratarja Jozefa Rehorka w Nowej Wśy pola Kulowa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	22. 1.	21. 1.		22. 1.	21. 1.
Pšenica rožka	231-233	229-231	bany	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nal.	198-200	199 201	wowſa	16, -19,0	15,0-19,0
jednjeń	—	—	módre łupiny	10,0-12,	10,0-12,0
wowſ	158-160	158 160	ſolte łupiny	14,0-15,5	14,0-15,5
kukuŕica	138-140	138-140	ſeradella	23,0-29,0	23,0-29,0
pšeńć. muka	28,0-31,7	27,7-31,5	raps, wosuſk	—	—
rżana muka	27,1-29,4	27,1-29,4	lany wosuſk	11,7-11,8	11,7-11,8
pś. wotruby	9,60-10,0	9,60-10,0	ſuch.truhanč	6,50-6,60	6,50-6,60
rżane „	9,60-10,0	9,60-10,0	bórnj. kruški	12,3-12,4	12,3-12,4
raps	—	—	ſyno, 60 kg	1,7-1,80	1,70-1,80
hróch Viktor.	21,0-27,5	21,0-27,5	rżana ſłoma	0,75-0,90	0,75-0,75
lane ſymjo	—	—	pšeńć. „	0,80-0,70	0,80-0,65
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	wowſna „	0,70-0,85	0,70-0,85
			ječa „	0,65-0,75	0,65-0,70

Drježdźańska burza (22. I.)

Pšenica 75 kg	225-230	běrnjace kruški	17,00-17,50
rožka, 74 kg	203-208	pšeńć. wotruby	9,80-10,20
naſtupn. ječmjeń	172-186	rżane wotruby	10,50-11,50
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńona muka	44,00-45,75
wowſ	142-152	rżana muka	37,50-39,25
ćerwjeny dźećel	156-158	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukuŕica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	6,50-6,70	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěżneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

22. januara 1932 Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 620

Połnomjaſne, wukormjene, najwjeſtſeje rěžneje hódnoſće haſ do 6 lět	36—37
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	33—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	29—32
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	24—27

Bykl: 713.

Połnomjaſne, wurośśene, najwjeſtſeje rěžneje hódnoſće	28—29
Połnomjaſne, młódſe	25—27
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	23—24
Spatne	20—22

Jałojy a kruwy: 1132.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjeſtſeje rěžneje hódnoſće	24—27
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjeſtſeje rěžneje hódnoſće haſ do 7 lět	20—23
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	18—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—15
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Čelata: 1550

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	40—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	37—38
Spatne (4.)	18—25

Wowcy: 3678.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druźina	38—40
Starše wukormjene (2.)	36—38
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.	28—30

Swinje: 10095.

Połnomjaſne, wośebitych raſow a jich křiżenjow, haſ do 1½ lět ſtare	42—43
Wukormjene	40—43
Mjaſne	37—39
Spatne	34—36
Ranzy a kundrosy	36—38

Wiſne płaćizny w Budyšinje.

23. januara 1932

Wše płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hišće wyše płaća.

Předmjet		najniſka płaćizna	najwyſka płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10.75	11.00
Rožka nowa	50 „	9.75	10.10
Ječmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.00	7.25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. džělb.)	50 „	2.10	2.90
Butra	1 „	2.40	2.60
Syno nowe	50 „	2.00	2.70
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	1.40	1.60
„ „ „ k zast.	50 „	1.60	1.90
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	19.25
Rżana muka 60%	50 „	—	16.50
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6.10
Rżane wotruby	50 „	—	6.10
Jeja	1 štk.	0.10	0.11
Husy	punt	—	—
Prosata 905 štuk	1 štk	8.00	15.00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

23. januara 1932 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Twory	najniſk. płaćizny hr	najwyſ. płaćizny hr
Howjaze mjaſo z koſćemi . 1 kg	1,20	1,80
Ćelace mjaſo . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaſo . . . . 1 „	1,80	2,20
Swiniace mjaſo . . . . 1 „	1,40	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,60	2,00
Pšeńčna muka . . . . 1 „	0,44	0,64
Rżana muka . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlěb . . . . . 1 „	0,30	0,33⅓
Jědźne běrny . . . . 1 „	0,07	0,08
Rais . . . . . 1 „	0,32	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,48	0,90
Soki . . . . . 1 „	0,48	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,00	1,20
Sušeny połć . . . . . 1 „	1,60	2,00
Dobre mloko . . . . . 1 lit.	0,22	0,24
Jědźna butca . . . . . 1 kg	2,40	2,80
Jeja . . . . . 1 štuka	0,10	0,12
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny . . . . . 1 „	—	0,76
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,45
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	1,95
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1,20

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dušman Budyšinje. — Za nawrěćel: G. Janak w Budyšinje.

Jeho dźěćo

Stawišnu, kotruž chězu powědać, njewuzwjazach žebi je porstow. Wona je žo woprawdźe podała, by-li cźowjek też wěricź mohł, jo je žebi ju wumyślił i fantaziju wobdarjeny basnik. Basnik běšče tón trěći žiwjenje šame. A šmějeješe-li posłužiśicho saćišćeš, jo źkeždi moja stawišna žyjnje sa wotpłaćenjom, sa wurunowazej iprawnoscu abo sa hewak nječim, pśi cźimž je wožud wožobinzy wobdźěleny, potom njeje wina moja. Ssnadź je woprawdźe wěrno, so njepadnje žadyn wroblik i śśehi, bjes — — a tak dale a tak dale. Śhto wśchak my wěmy wo mozach, kotreż naš njewidźomnje nawjeduja a pohonjuja?

Haj, hižo sapoczinam. Ale njepśichiźdźe mi posłužiśicho i pśichipadom jako wujašnjenje. Pśichipad dźe je też jena i tamnych njewidźomnych mozow, haczrunješ wuczeni praja, jo ma kóžby pśichipad žwój korjeń w pośledźich pśicźinach. To je też tajke něśchto, śchtož je wostało haczdotal bjes dośahnazych dopokazow. Nó, wo tym žnadź druhi raz wěcej.

Potajkim mój pśhećeźel Lars Bosa bě sa młodeho pa-choło dołoj. Kuda-rano katremuž so śmierća, to mieńšo-śe. Wón mějeśe ledy 1 jedźi, haczrunješ dźěłaśe we jenej twarśkej cźěłeśerni jako pomocnik. Wśchě jeho pjenjezy dostawaśe holza, kotreż běšče šama khuda kaž zyrkwinśka myśch. Lars by žo sa žwoju holzu dał do kulkow rosrubaćź. Jeje lubośćź běšče jemu k žiwjenju nusniśicha haczjeścź a picź. Byśhcźe Larja Bosu dyrbjeli snaćź, so móhli rosumiść, kak spodźiwno šměšhne to bě. Hobrśti běšman ſ wutrobnjom kaž belgiiti tón. A pśchi tom bě njewjeśchdnje lubomikośćźiwy! Lyrisći gźon! Nó — a jeneho dnja dośta holza dźěćźo. Bum!

Bě to mała Dagny ſ něhdźe dźewjećź puntami. Ale dokelź mać nimo lubośćze nicźo njemějeśche, a dokelź *nan nimo lubomikośćze nicźo njemějeśche, a dokelź* žebi wobaj žaneje rady njewědźeśchtaj, wopokasa jimaj Bóh luby Knjes ſpodobanje a pómła na macź thorośćź i šhtero cźeźkim kaćanśkim mjenom a wša macź k žebi... Derje!

Tu žedźeśche nětko mój luby Lars Bosa ſ dźěśćźom. Śhto dyrbjeśche sapoczećź? Njemóžeśche pśchi koleźnej žedźo — njebě wśchak dośpła žaneje koleśki, ale bě to běrnjaza kćhida! — zyliźki luby dźeń „Tatej, tatej, kozany Matej“ śpewaći, haczrunješ by to rady cźiniłź. Wón pśchewostaji dźěćźo potajkim jenej Kopenhagenskej žwójbje, kotraž žanych dźěćźi njemějeśche a kotraž da jemu ja to pjećź stow danśkich krónow, pśchijiwaśchi holcźku sa žwoju. Lars Bosa dyrbjeśche žo notarielnje podpisaćź, so wotrjeknje žo na cźaš žiwjenja wśchěch pśchirodnych prawow. Njeſmědźiśe dźěćźo jenje wohladaćź, žo jenje ſ nim setekaćź, žo jenje wobhonićź, kak žo dźěćźu wjeźe, ſtrótka — wón wotśtupi, jako jenje njeby był. Derje!... K cźemu dźe trjeba też młodyh twarśti cźěłła dźěćźo? By sa njeho jenoź cźeźa była. A móžeśche žo ſ myślu ſpokojićź, so je mała derje ſastarana. Starśchej běśchtaj ſprawnaj cźłowjekaj, kotrajž žo runje tak ſprawnje pśches žiwjenje bjeśchtaj.

Se žwojimi pjećź stow danśkimi krónami w kapšy wopuśchćźi mój pśhećeźel Kopenhagen, so by w Barlinje ſwoje ſpodźo ſpytał. A woprawdźe poradźi žo jemu to lźepje hacź bě hdy wocźakował. Sapoczinaśche žo jemu jara derje hicź. Bě namakał žo derje wuplaćźaze dźěło we wulkej twarśkej cźěłeśerni. Wón rosumjeśche też něśchto wo žwojim rjemjeśle a tak dale a tak dale — a jeneho dnja śta žo wón šam ſ wobdźěljerjom maśeje twarśkeje cźěłeśernje. Nětko woženi žo ſ lubej trajanku. To běšche nětdźe za cźaš šakožeśkich lět, jako žo w Němśkej šmjercź wjele twarjeśche. Lars ſaſtužeśche žebi pjenjezy ſ hromadami a bu nětotre lěta poddźiśicho ſamoźity Barlinſki měśćźan. Ale jeho mandźelſtwo wosta bjes dźěćźi.

(Skónczenje śćěhuje.)

— **W měśćźanſkim dźiwadle:** Dźeńša ſobotu pop. w ſ½ ſo tuniſki ptaćź. „Vreankſki knjeźna“, wjećźor cźeſtn. wjećźor ſa kapałneho mišhtra Kocka „Tśjo muſketerjo“. Njedźelu pop. w 3 hodź. „Hawajſka kwětka“, tehorunja wjećźor a póndźelu wjećźor. Póndźelu pop. w 5 hodź. po niſkich płacźiznach cźinoha „Sźwjate plomjo“. Wutoru premijera komedije „Nina“.

— **W tudomnym žudniſkim twarjenju** ſpyta pjatk rano ½8 hodź. młody cźłowjek akty kradnyć, to pak ſo jemu njeporadźi, cźekajo wón ſwój klobuk ſhubi. Jako podhladneho je kriminalna policija tudomneho na Rózowej haſy bydlazeho 19 lětneho dźěłaćerja Alfreda Kſchjana ſajała. Schtóž móže wo nim nješhto ſdźěliś, njech to kriminalnej policiji wojſerbi.

Tu wotmějej so statne wopomnjeće Goethowych 100. posmjertninow.

We Weimarje su natwarili twarjenje za lětuše ſwjatočnosće k wopominanju wulkeho němskeho basnika Goethe. Twarjenje je nimale dotwarjene. Wono so poswjeći na 100. posmjertnym dnju Goethowym 22. měrca. Jo poswjeći němski president ze Hindenburg.

Něhduši španiski kral chce hród kupić.

Něhduši španiski kral Alfons ma pjeća wotpohlad, kupić hród češkeho huſlerſkeho wumjelca Jana Kubelka w Burgenlandskej w Awſtriſkej. Hród je historiski twar a jedyn z najrjeńšich hrodow tamniśeje wokoliny. Je wobdaty z krasnym parkom.

Z ćužicy

* **S Ryšhbacha.** (Wo pśchećiśhiwjenjach.) Piśachmy pśched něhdźe dwěmaj njedźelomaj, jo wucźinjeja pśchećiśhiwjenja rendanta zyrkwineje pokładnje Conrada Khętro wulki pjenješ. Po dotalnych pśchepytowanjach žu něhto 8000 hriwnow pśchećiśhiwjenych ſwješćźili. Conrad je žo pjeźa też na pokładni zyrkwineho khora pśchepśhimnyk. Dokładne liźby pak hišhcźe njejžu ſnate, dokelź revišija hišhcźe njeje śkónczena.

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je pśećiwo sćěhwkam cźełneho zwjezbożenja

z 1000 hr.

zawěśćeny!

Pśi njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Pśilopk

* **Najwuznamniše jubileje tutoho lěta.** Cyle Słowjanstwo spomina lětsa na 100. róčnicu narodnin założerja Sokolstwa dr. Měrosława Tyrša. Jubilejne ſwjatočnosće docpija wjeśka we wulkim dźiwjatym wšosokolskim zlěće w Prazy, kiž budźe we Juniju a Juliju. Němcy pśedewšém spominaju na 100. róčnicu smjerće najwjetšeho němskeho basnika Göthe. Francowzojo spominaju na smjerć Gambetty, wulkeho francowskeho ſtatnika, kiž je pśed 50 lětami zemrěł, dale na ſławneho pśirodnika Cuviera, Champolliona a Napoleonoweho syna. Zakupskeho wójwodu, powěſtneho „Wórlatka“. Pśed 100 lětami je ſo narodźił Gustav Dore, znaty ilustrator biblije. Sotojo a cyły jendźelski rěćacy swět *spomina na smjerć ſławneho spisowarja romanow* Waltarja Scotta, kiž je pśed 100 lětami zemrěł. Dale so lětsa woswjeći 200. róčnica narodninow Jurija Washingtona a ſławneho rakuskeho komponista Haydna. Jubilej wězo woźiwja zajim we žiwjenju a skutkowanju tutych muži.

Mandźelstwo wumělcow, kiž napohlad zbudża. Generalny hudźbny direktor Hermann Schachen a dźiwadźelnica Carola Neherec pśućataj so jako zwěrowanaj. Znata Barlinska dźiwadźelnica Carola Neherec, wudowa po zemrětym pěsnjerju Klabundźe, je nětko stupiła do mandźelſtwa ſ generalnym hudźbnym direktorom Hermannom Scheichenom, wuznamnym dirigentom a komponistom.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Semjerjenje a wupuſtanje wulkana w Guatemali.** W Guatemalſkej ſrjedźnej Amerizy žu w nozy k ſchtwórtkej nekotre vulkany počate wupuchaćź. We klowownym měſcźe Guatemali žu wjele žylnych podſemſkich ſtorkow ſacźuli. Vulkanaj Fuego a Acatenango ſtaj wjele popjela wumjetałej.

* **Na hontwje ſa krokodilemi žiwjenje ſhubił.** Sklédźer a inżenieur Alois Kirchlechner je w Abeźynſkej ſatoknym ſmjercź poczerpił. Sklédźer bě w cźołnje ſam na hontwje ſa krokodilemi. Stadło krokodilow cźołm powróćźi, a wokomik posłužiśicho běchu ſadatawe ſwěrińka njeſbožowneho roſtorhale.

* **S hollandſkeje Indiſkeje knjeźerſtwo powě,** ſo je w měſcźe Soerabaya mór wudyrił.

* **Bayerſke piwarnje ſu hektoliter pośnego piwa wo 4 hriwny ſtuńšhite.** Płacźiznowy kommiſar je dźělił, jo ſo bayerſke knjeźerſtwo próſuje, ſo by němſki knjeźerſtwowy piwowy dawk ſnižiło.

* **W Adorfu je žandarm dweju nazionalneju ſocjaliſtiſkeju měſchćanſkeju ſaſtupjerjow Rinka a Renza ſajał a do jaſtwa hanſtſkeho ſudniſtwa pśechpodał.** Wo pśichiśinje ſajeca ſo mjeśći.

* **Sźamkneho žyna ſkonzowała.** Hróbny podawŕ je ſo w Schumanowſkim namjeſtnym měſtaczku Neuenje ſtał. Tam ſo nětdźiſchi awſtriſki wojak je Sśibirſkeje, kaž běchu jeho ſa cźaš wójny jeſo jateho dowjeſli. Jeho běchu dema ja morweho mali, a nichtó jeho jako njepóſtna. So by ſtarſcźeju pścheſłapił, kebi w ſtarſchijim demje nózne lěhwo wuprošł. Też ſtarſchej ſyna njeſpóſnaſchtoj a jemu hrób jako lěhwo pśchipokajaſchtaj. Macź, nahrabna žona, jeho wokoło pścheſyta a w nim wulku lunmu pjenjez namała. Sewojeho muža chcyſche narećźeć, ſo by njeſnateho ſaraſtł a jeho pjenjezy tubił. Muž to nochcyſche a do korcźmy dźěſche, w kotrejž bě jeho ſyn pśedy był. Korcźmar njemóžeſche ſwoje potajnitwo dłeje wobkhowaćź. Nan podawſinu ſo domejſtwaréerja ſaſtłyſchawſchi domoj chwataſche, tola ſwojeho ſyna hižo morweho nadeńdźe. Macź bě hižo ſama njeſtuſt ſłuchła a ſamknenu ſynej, jeho njeſbożnej wſchi, krć pścherćiła.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Słužbne měſtnoſće

Budyſkeho dźěłoweho hamta

su wot póndźele 25. januara 1932

w Budyſinje na Morićowej drózy 4

(rózk Nowosalſkeje dróhi).
Telefon 2861 a 2862.

Za zjawny wobſtwk wotewrjene:

Posrědnistwo 8—12,30 hodź. a 14—16 ho...
Zawěśćenje a pokładnja 8—12 hodź.
Sobotu popołdnju zamknjene.
Posrědnistwo za hoſcźency nimo teho njedźeſ... wot 11 hač 12 hodź.

Towaŕſtwowske powěſtniki.

Haſlow. Jednota „Sokol“ ma pśichodny ſtwórtk 2. wulk. rózka 1932 wjećor we 8 hodź. měſačnu zh... madźiznu. Po tym zwućowanje. Starośta
Khróśćicy. Jednota „Sokol“ ma pśichodnu wutoru zwućowanje w hoſcźencu we Wudworju.
Sokolſka župa „Lubin‘. Njedźelu 31. wulk. rózka po... w 3 hodź. wotmjeje ſo w „Bělym Konju“ w Budyš... nje woswjećenje 100. narodninow Měrosława Tyrš... (Přednošk, spěwy, deklamacije.) Wšě sobuſtawy župje „Lubin“ pśizamknjenych jednotow maju winowatoſć ſo wobdźělić. Bratrowſka župa „Cišinski“.

Swójbne powěſće

Semrěł: Jan August Kunat, kubleńſki wumjeńkaŕ we Dobrošhcźach, 69 lět, thjowanje budźe jutſje njedźelu pop. ½3 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Günther Zimmerwe Werminghoffje, 8 lět, thjowanje budźe jutſje njedźelu pop. w 3 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Hana Hoffmannez w Běłej Wodźe, 42 lět, thjowanje budźe jutſje njedźelu pop. w 3 hodź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ničehwakim čelneno zmjezbožencja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 20 — Budyšin — Pónjdelu, 25. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Laval znowa přećiwo němskemu njepłaćenju rěčał

Franzowski ministerski pschedsyda Laval je pjatk we komorje znowa stejischo Franzowskeje pschećiwo pschipowědženju Němskeje, so njebudže wjazy reparazije płaćiš, rozłožił. Laval najprjódy na měrowu politiku swojeho pschedchadnika Brianda pokaza. Briand je so stajnje we měr prózował, a też Laval budże dale w jeho duchu sa sachowanje měra dźełać. Swonkowna politika Franzowskeje ta sama wostanje. Franzowska pak swoje prawa njepuschći, kotrež na podłožku rěčenjow wobkedźi a žeby niczo njeda pschedpiłacź. Němski kanzler je hižo 6. januara franzowskemu pósłanej Francoisej Poncetej wojerił, **so Němskej ani wěrkole ani pschichodnje njebudże możno, znowa reparazije płaćiš.** Franzowska tomule nahladej njemóże pschihłosowacź. Też rozprawa wězywustojnych w Baselu němski wotpohlad njewopravnu. Pschi nowej kupravje reparazijow móże so jenoż wo cžakanju na jich płacjenje jednacź. Też w Baselu su pschipóstali, so budże Němska posdźišo sapo k płacenju tkmana.

Laval so potom prajschenju wotbronjenja pschiwobrěći. Franzowska je hižo we wulkej měrje wotkroniła, kaž wojjewjene liježby dopokasaju. Franzowska wotbronjaca politika pschede wschěm žiwotnu wotewrjena leži. Franzowska je też wěrkole k nowemu wotbronjenju na podłožku bjesstracha hotowa.

Hdyž bě Laval potom pschihłosowozej komorje sdźěłił, so je **Tardien** wójnske ministerstwo pschewzał, a wo městopschedsydstwje franzowskeho wotbronjaceho wotpohłanstwa Bonnecourej někotre pokhwalace słowa prajił, so hischcze raz sałubi, so je franzowska politika na sachowanje měra złożena. So by so tale politika ł wuspěchom psched wukrajom sakitała, je pak sa knježerstwo niz jenoż parlamenta na wjetschina, ale też ludowe pschihłosowanje nutne. Se žłowani: „Sćłujeże Franzowscy, kłużeże měrej!" Laval žwoju rěcž skónči.

Pschi hłosowanju wotbłosowanju komora ł 312 pschećiwo 261 hłosami knježerstwowej politiży dowěrjenje wupraji.

Skrócenje pensijow

Najwjetscha mjesa 12 000 hriwnow.

We hłownym wubjerku němskeho žejma su pjatk druhe cžitanje zakonja wo skrócenju pensijow stónčili. S hłosami socjaldemokratow a kommunistow je so wobsamknyło, so nje prěnjeho cžitanja pschećiwo hłosam druhich stronow sałubowało, po kotrymž smě najwjetscha pensija jenoż 12 000 hriwnow wuczinicź, a hdyž so pschi wobliczenju pensije wjetscha summa wupokaza, so wona njesmě wupłaćicź.

S tym so też pschi druhim cžitanju njeje dojednanje politiskich stronow dozpiło; pschetož sa nowy zakoń je dwuscheśinowssa wjetschina trěbna. Socjaldemokratojo su tohodła hižo schtwórtk pschi žwojim pschipowědženju špótnacź dali, so chcedźa w tuttym praschenju druhim stronam napscheciwo pschińcź, jeli so by so sawěscženje dozpiło, so by so zakoń wobsamknył.

Po druhich wubjerkowych wobsamknjenjach so pensija też krajnym a gmejnskim sastojnikam skrócži. Też na sastojnikow żelesnizy a němskostatneje banki by so zakoń wupschestrěł.

Někotre so redakzijski komitej wusłaji, kotryž dyrbi jednotliwe paragrafy po wěznym swišu srjadowacź. Potom połny němski žejm wo zakonju wobsamknje.

Němska ludowa strona za Hindenburga

W shromadźišnje ludoweje strony je dr. Dingeldey wo politiskim położenju rěčał. W tymle cžasu najwjetscheho stracha lud symbol trjeba, wokoło kotrehoż bychu so wschě mozy mohle shromadźicź. Tón so we wobožbje němskeho presidenta ł Hindenburga khowa, a bjeswumělite ludowe strony rěka: „Jeli so dyrbi so Hindenburg sałkowacź, kmy pschi wschěch wobstejnosćach pschi jeho boku.

*

Hajnski radźićel Escherich, wjednik bayerskeho domowinskeho schkita, je so za Hindenburgowu sałkowólbu je słowami wuprajił: „Schtóž chce žwoju domowinu schkitacź a wukhowacź, dyrbi Hindenburga wuswolicź."

Ležomnostny dawk a ratarstwo

W shromadźenju wukazu sakitkeho finanzneho ministerstwa a ministerstwa znutskownych należnosćow so dalkowym wyschnosćam poruča, so bychu pschi sehnawanju ležomnostneho abo nahódnjenskeho dawka po możnosći lahodnje wobkhadzałe. Wobsebje to sa tajkich ratarjow płaći, kotrjž su sapoczałk tutoho lěta i wulkej wodu, krupicžkom, deschczemi abo na druhe waschnje ł wjedrom existenzu wohrožaju schkodu poczerpili. Wot nuczacych naprawom (cžasanja wězow) pschećiwno ratarjam dla sasłateho ležomnostneho abo nahódnosćenskeho dawka móże so hacź na dalsche wothładacź, hdyž wobsebite pschicžiny mjenjenje njewopravnja, so tajzy ratarjo so sapowědaju, dawki płacicź, hacžrunjcź su k płacenju khmani. Wo žadosćach ratarjow ležomnostneho a nahódnjenskeho dawka dyrbi so po tymle wukazu ł wosebitym derjemjenjenjom jednacź. Gmejny so napominaju, so bychu w nastupanju nuczinskeho pschiražłowego dawka podobnje jednale.

Samopašnistwo přećiwo Khrystusowej cyrkwi w Drježdźanach

Njedźelu rano wokoło 4 hodźin je so hanibny njeskutk pschećiwo Khrystusowej zyrkwi w Drježdźanach skutkł. Dwaj sastojnikaj 12. straże schkitacze policije, dróhi pschechodźejo, ł zyrkwje na schćerzerjenje schkleńzy podobny hłuk sałyscheschtaj. Khwatałschtaj hnydom k zyrkwi a widźeschtaj, so bě wjele zyrkwinych wokonow, też tajkich je schkleńzowym malowanjom, rosbitych. Wokolinu pschepytnuju sastojnikaj jenoho je kamorjschnikow sajeschtaj, kotryž mějesche hišcze dźeńaz pjasćwulkich kamjenjow pschi sebi. Druheho njedocžinka su mohli njedelu dopołdnja tohorunja sajeć.

Jedyn ł njeju je 38 lětny muž, kotryž je hacź do konca lěta pschi Drježdźanskim hamtskim budże dźełał, druhi praji, so je architekt, schtož pak so njesda wérne być. Wobaj staj ł zyrkwje wusmuknitaj a wudawataj, so staj zyrkwine wokna w pjanosći wubili.

Němski protest w Litwje.

Němski połłanz Morath je pola litewskeho knježerstwa pschećiwo nadpadej litewskich studentow na „Němsku kniharnju" w Kownje protestował a žeby žadał, so bychu so winizy pokhłostali.

Jeneho studenta z Halleskeje university wotehnali

Rektor Halleskeje university, profesor Aubin, je pjatk pola pruskeho kultuskowneho ministra w Barlinje pobył, so by wo należnosći profesora Dehna rosprawił. Wo pożhadanju universitneho senata, kotrež je tón samy wjecor bylo, je słědowace sdźełił:

„Senatowe pożhadanje njemějesche niczo dale rosprajicź hacź jenoż jenu disziplinarnu należnosć. Studenta, kotryž je wutoru wjecor psched khyschernju profesora Dehna praskasym žabam dał rosbuchacź, su ł Halleskeje universitty wupokasali.

Khłostańnja za kradnjenje rosbuchadłow.

Němskostatny sud w Lipsku je pjatk pjeć württembergskich kommunistow dla kradnjenja rosbuchadłow a dla pschihotowa k wjelepschewadźe ke khłostańni na 1½ hacź 5 lět sasudźił. Jedyn wobsłorženy mkodostnych lět ł dwěmaj lětomaj jastwa wotešdźe.

Tři lěta khłostańnje za Kapkengża.

Pschećiwo bomkhydźelarjej Kapkengżej w Altonje je so žobotu wuzud wojjewił. Wobsłorzenoho Kapkengża su dla wobdźełenja pschi bomkowych attentatach w lěce 1929 w Itzehoe, Oldenburgu, Riebitlu, Schleswigu a Lüneburgu ke khłostańni na tři lěta sasudźili. Lěto pjeć mězagow a tři njedźele pschepyłowanjeże jatby su wot khłostańnje wotliczili. Kapkengst bě do Schwajzarskeje cžeknył. Tam su jeho loni wuzběhnyli a Němskej wudali.

Kommunistojo so do schwajzarskich policajskich kasarnow dobyli.

W Zürichu su žobotu kommunistojo jene kasarny nadběhali. Dweju wojakow běchu ł arrestom pohłostali, dokelž běschtaj pschi antifašistiskej demonstraziji w uniformje na cžole cžaha schłoj. Pschećiwno tomu protestuju, so kommunistojo psched kasarnami sbožadu a kasarnje wrota rosbichu, pschi cžimž psched nimi stejacej strażowarjej khłapy jako boranow wužichu. Hdyž so do kasarnow dobuchu, policistojo do nich salwu wutrělichu. Jedyn ł demonstrantow bu sranjeny. Sa krótki cžas je policiji poradźił, měr wobnowicź.

Španiski president nochce podpisać

President schpanijeje republiki, Alcala Samora, je so japowědźił, wukas podpisać, ł kotrymž dyrbi so jesuitski rjad w zyłej Schpanijskej rospuschcźicź. Boja so, so smědże tole sapowědženje hišcze cžeże smutskopolitiske jeżiwki. Pożlednje dny su kommunistojo a anarchistojo w katalonskej prowinzy jesuitske klóschtry sapalicź spytali.

Generalne strajki a krwawne njeměry w Spaniskej

W Barcelonje su kommunistiske a syndikalistiske dźełacerske swjazki **generalny strajk wuwołałe.** Strajkowazy dźełacerjo po dróhach cžahow pytachu, wobkhad na dróhowej żelesnizy sastajicź. Mjes nimi a pschihłasowarjami dróhowe żelesnizy ł wojowanju dóńdże, w kotrymž pjeć **wobsobow morichu.** Garnisona w Barcelonje je so alarmowała. Nad městom wojerske lětadła lětaju, kotrež žwonjenje, kommandej schkleńzowańske telegrammy sćelu. We měste je su powěsće rosschérjene, so bychu lětadła bomby mjetałe, hdy bychu njeměry wudyrić. Wobydlerjo we je so do wulkeje hrozy dało. Zonty zyrobu kupuja, kelkoj móża ja pjenjesy dostacź. Wobkhad je so w zyłym měste sastajił.

Město **Saragossa** je so w nozy smjerowało. Pschihłasowarjej, kotrjž pożhlinjenjow je po słužbu revolucionarow satreschili. Sa to je je położenje w prowinzy Galicii khorschilo. We městach Pontevedrje, Villagarcii a Tuju su syndikalistojo generalny strajk wuwołali.

Wschudże su so revolucionarojo spoželi. **W Malagi** zawrjeli nowin wjazy njewuchadźa. Strajkowarjo su wschudże żelesniske schćeny wutorhali a telegrafowe powodły schćerěnyli. Mjes revolucionarami a policiju je ke kruteniu wojowanju dóschło, pschi kotrymž su 3 policistow a 4 demonstrantow mórili. Audańskí gouverneur je wojerske pożynienje do **Malagi** pósłał. Mjes wojakami a złožarjemi je so na wjazy městnach sdźełało. Na woběmaj stronomaj su wjele mórwych a sranjenych měli. Sobotu wjecžor je so generalny strajk pschihłowědźił. Wschitke je wschěch domy dźełacerskich towarstwow sawrjele. We měste Sevilli a wokolnosći su wjele złožarjow sajeli. Wuczerjo su mězinske seminary dobrowólnje wupschestrěli.

Jesuitski rjad w Schpanijskej so rospuschcźi.

Njedźěwajzy pschećiwjenja presidenta Samory je so wukas schpanijskeho knježerstwa wo rospuschcźenju jesuitskeho rjada wojjewił. Po nim njeschmědźa jednotliwy jesuitscy towarstwa ani w shromadźenjach ani jenotlimi w Schpanijskej bydlicź. Wschitke wobsedźerstwo jesuitskeho rjada so jebjerje. Knježerstwo je wobsebje gouverneuram baskiskich prowinzow porucźiło, so bychu po wukazu wocžakajomne możne njeměry bjeswobładnje potołožili.

Po powěsći ł Barcelony je powěsć wo rospuschcźenju jesuitskeho towarstwa w Katalonskej wulke rosharjenje sbudźiło. W Katalonskej je wěddże 450 rjadowych bohatstwow potrjechi. Bamžowy minsiuz je dopjerjany Havasej powěsćeńcne rjekł, so je ł wukasom nacžinjena schkoda wjetscha, hacź by so wěriło.

Pólske knježerstwo přećiwo hornjoślezyskim wobsedźerjam hórnistwa

Pólske knježerstwo je hižo do cžejskeho njedowolneho konflikta w hornjoschlejskim hórnistwje zakrožiła. Demobilisacijski kommisar w Katowicach je zwjasnił hornjoschlejskich **wobsedźerjow** hórnistwa a hěcžinskeje industrije pjenjo pósłał, ke kotrymž je prajił, so přichpowědźenje zamowólneho nuzowneho sniženja w hórnistwowej a hěcžinskej industriji přiwjedy rosbudźenja statneho wurunowego žiwa niczo njepłacźi.

Sdobom so industrijalni napominaju, so bychu so rosrisanju wurunowego žiwa podešłowali.

W śwobźe z protestowazej demonstraziju hórniśkich a bjezśniśkich dźełacerjow je w Parozowizach k krawawemu hrażeneju mjes kommunistiśkimi dźełacerjemi a policiju dojśło. Policija bě nuśowana, tźełby trjebaś, hdyž ju demonstrantojo jej napśećiwo stajachu. Schtyrjo dźełacerjo ju ju cężko hranili, dwaju lohko. Na stronje policije běchu žedniso lohko hranjeni.

Spjećeńca w Jendźelskim jastwje

S Darmoworiścje khłostarnje je ju njedźelu z nětkuždy 480 khłostarjow nětkuždy 400 wudobyćej typtako. Hdyž dyrbjachu ju ke mśichi dowjeźeć, ju cźojdoa i nich na jastnikow wali, druhi do direktoroweje pisarnje pśichwěźachu. Se wohnjonm w pjazku twarjenje zapachu. Na nękótre wokomiki z khłostarnje pśewjenja zapachu. Direktor hnydom z Plymoutha a Exetera policiju telefonizy na pomoź zadasche. Mjes tym w khłostarni zalostne wojowanje zachadźeche. Sta khłostarjow typtachu na wschěch stronach pśiches wyšoke murje pśechećeź, mjes tym so jastojacy do nich tśełachu. Druhi khłostarjo w pisarnjach akty rostorhachu. Wojowanje dwě hodźinje trajeśe. Popołdnju ½5 hodźin bě hischo pśezo zylne wotdźelenje policije w khłostarni. Pśichi wojowanju ju tśi tśich khłostarjow morili a 79 cężko hranili. Wuźa śedi, so je dźeł jatych cźekuli. Policija tohodla we wokolinje za nimi śledźi. Ssobotu běchu jeźi jedź wotpokazali. Nękótre dny pśedy bě jedyn khłostarj typtał cźełnyć, a pjatk druhi khłostarj jeneho jastnika z britwju nadpadże.

1000 japanskich wojakow so w Shanghaiu na brjoh wusadźiło

Eskadra japanskich łódźow je do Shanghaia dojeła. Nětko je tam jadnaceje japanskich łódźow. 1000 namórskich wojakow z pólnymi kanonami, maschinskimi śełbami a wulkej hromadu munizije je ju na brjoh wusadźiło a we internazionalnym źydźiskim kwarter dostało. Pokojenje je jara napjate. W chinesćim měsće ju ju wschitzy chinescy wojazy zhromadźili. Na najwažnischich strategiskich městach ju tśełne hrjebje wuzpyali a barrikady natwarili. Wulki dźeł japanskich wobydlerjow je město wopuscheźił.

Japanski konsul je wosjewił, so ju pónźelu na chinesćeho měschćanoka wobrocził, so by placażu wotmołwu na japanski ultimatum dostał. Jeli so by wona njespokojaza była, by rozsudźenje pola roskazowarja japanskich wójnskich łódźow leżało. Tón je sćełił, so japanscy wojazy najwažnische městno w Shanghaiu wobsadża, jeli so chinesta wotmołwa japanske zadanja njedopjelni. Sso boja, so ju japanske naprawy teź na sydlischeza wukrajanow wupschestru, je jendźelski konsul pola japanskeho roskazowarja zakrocził, kotryž je sćubił, so ju wobsćejnoscźow wukrajanskich źydźischeźow njeźapschimnje.

Japanzy źebi zadaju, so dyrbja so hnydom wschě Japanscy njepschećelske swojaśt rospuschćiś, bojkott pschećeźiwo japanskim twaram po stónćiću a ju fschiwdźenja pschećeźiwo japanskemu kśěrjej wróćiś.

Mandźuscy wojacy k Charbinej ćahnu

Po ruskej powěśći z Pekinga ju **wojazy noweho mandźuskeho knježeństwa** z wjednistwom generala Sisje k městu Jnschui, 50 kilometrow wot Charbina, dóschli. Wojazy ju k Charbinej dale cźahnuli. Ljadka generala Sisje ju njedźelu **na Charbin bombu mjetale.** Generał Sisje je rjekł, so budźe wot chinesćich wojakow zadaćz, so bychu Charbin bjes wobaranja wopuscheźili.

Revolucija w Salvadoru

Po powěśći z Guatemale ju w Salvadoru kommunistiśke njeměry wudyrile. Kommunistojo města La Libertad, Saragosa a Santa Teclu wobkrućeja. Wjele knježeństwowych offizjerow ju stónźowali a jich hłowy na žerdźe stukali. Wojazy ju knježeństwu źwérni wostali a ju ju we hlownym měsće San Salvadoru zarazili. Tam ju wschitzy wnkrajnju cźekuli. Na zuły kraj je ju wójnske prawo pokojiło. Wschitzich kommunistow, kotrychž popadnu, wotprawjeja. Wukrajne wójnske łódźe, kotrež ju do La Libertad pschijźe, na roskas cźakaju, so bychu wojakow na brjoh wusadźiłe.

Pruski ministerski president 60 lět. Ministerski president Ota Braun dokonja 28. jan. swoje 60. lěto. Hižo lěta 1912 začałny wón jako socialdemokratiski zapóslanc do pruskeho sejma a přisłušeše po přewrótce nacionalnej zhromadźiznje. W pruskim knježeństwe běše wón wot nov. 1918 hač do haprleje 1921 ratarski minister. 25. měrca 1920 wuzwolichu Brauna za pruskeho ministerskeho presidenta. Z krótkim přetorhnjenjom w lěće 1925 je wón tuto zastojnstwo hač do dźensnišeho dnja zastawał.

Ze Serbow

W Budyschinje, 25. wulkeho rózka 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 761, hygrometer 0, thermometer we nozy —3. Wjehdny na ma'o ho pscheměnjaty zas tulkowilneho symn. wjedra. S dalschim sćěhnjenjom wschitzkich nad srjedźnjej Europu je ju dźensa wuczahnyło. Nětko je teź cźuczijwe symnischo. W połnocy dże dale nizjny nimo cźahaja. Nowa hulnischa je poła kupy Seleuki (Grönland) spónjaca. Teź nad Jendźelskej je ju hłabscha nizina wupschestrjeła. Nasche wjedro najskerje sćěhaca wohrosy. Wone śiwoj śuchi a wobstajny cas najskerje teź dale sachowa. Jutsche wuteru tśehdźa tśónczko 7,47 hodź. a khowa ho 4,39 h. Měsaczk tśehdźa wjeczor 8,33 hodź. a khowa ho dop. 9,17 hodź.

— **W měschćenskim d'iwadle** je dźensa pónźelu popołdnju w 5 hodź. tunje popołdniske pschedstajenje pschi pjećźinach po 20,40, 60, 80 a 100 pj. zinazeje cźinohry „Sswjate plonje.“ Mjesaplukerjo pjaca jenoż polozju njenowanych pjećźinow. Wjeczor ¼9 hodź. sćěwa ho wulkotna opereta „Hawajska kwětka“ hale do wutrobow Budyschanow. W inscenerowanju dra. Adolfa Rotta ju Bruno Frankowa nowa komedija „Rina“ wutoru prěni króć w Budyschinje pschedstaja. Po wulkoschěrjenych premjerach w Drježdźanach tuhe teź Budyschin tole sjatny na najbóle hratu komediju nětcźischeje hrajerskeje doby. Seamtśne pschedstajenje ho srjedu wjeczor ½8 hodź.! a schtwórk wjeczor ¼9 hodź. wospjetuje. Sstrjedu pow. ¼4 hodź. hischće raz za dźeći bajka „Cźerwjenjawka“ po 20, 40, 60, 80 a 100 pj.

— **Snižene tarifow pschi měschćanskimaj dźełarnjomaj.** We žwojim pohledninm pohedźenju wuradźowacoho měschćanskeho sastupnizy Budyschina wo sniženju tarifow pschi měschćanskej milinarni a płunarni. Po hlejschim wuradźowanju pschihłosowachu pschedłosy měschćanskeje rady, kotraž na wotmyslene, wunoschki dokhodow tejeju měschćanskeju dźełarnjow wo dospka 227 300 hr. sniźiś. Pola milinarnje wuczinja tuto sniženje 177 300 hr. a pola płunarnje 50 000 hr. Sniženje płaćizny za elektrizitu prud wuczinja w pschećźišu 8,86 proz., sniženje płunoweje płaćizny pak 9,1 proz. W jenotliwym sestaja ho sniženje płaćizinow pola milinarnje takle: Wotpadnje 10 prozentowski pschirażk pola 120 wjesnych gmejnow (21 000 hr.). Pola wulkowotebźarjow sniźi ho płaćizna po frećzenjach wo 50 000 hr. a sojalny pschirażk za měschćanskich wotebźarjow sniźi ho wot 5 na 3 proz., to je wo 14 000 hr. Najwschitzke płaćizina wo 48 pj. sniźi ho na 45 pj., wuczinja 31 500; dźěkowa płaćizina sniźi ho wot 14 na 13 pj., wuczinja 39 300 hr. Sniženje zakładneho zarunanja wuczinja 21 500 hr. — Płunowa płaćizna sniźi ho pschi wostajenju dotalnych rabatow wot 2 2na 20 pj., ichtoż wuczinja 44 000 hr. Wotnaćenje za pjenjesowe měrjaki spadnje, z cźimż 3500 hr. wuwadnje. Płun na pjenjesowe měrjaki sniźi ho w płaćiznje na 1 pj., to wuczinja 2500 hr. — Wodowa płaćizna ho njesniži, dokelž ho tu hodźi jenoż mało wulutowacj.

— **Krodnjene koło.** 22. januara wjeczor ½8 hodź. kradnychu pschi hłownych durjach tudomneho pschowoho hanta (na pólnowym nameśe) muzaze lésne koło znamti „Triumph A§“ cźo. 29495. Koła měsećne cźorne krožna, žołte swjena, runc wodźidło z cźerwjenym gumijowym pschimadłonai, Torpedo hamobeh a nowej cźežnje gumijowej wobruczi. Wo wšowone skźelenja prošu kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802.

S **Barta.** (Hólz bo motorskeho koła sabłaka.) Wobzamjomne njeźboże sta ho sobotu wjeczor w 6. hodźinje na wjesnej bróhi. nayschecho hoscenzak „Sslónz“. Dźewjećletny hólz dźaschi bróhu pschećehaca a sabka pśiśi tomu do motorskeho koła, tś jemu nayschecho pschitśehe. Wobsai. motorowy kolesaś a dźesco. padawschtej. Pschi tym bě wboži hólz nohu dwójzy nitze kolena slamu. Jeho dyrbjachu hnydom do Budyschkeje khorownje dowjesć. Mo'oromy kolesaś wotešoše z tśěschimi sranjenjemi. Kaž je ho dotal sweźeśiło, njeje motorowy kolesaś na njeswoku winu.

S **Khwaczij.** (Zyrkwinska powěsć.) Z lěta 1931.) Tu dóhachu knjez. kschesenizu 38 dźěći, a to 20 hólećkow a 18 holećkow, mjes nimi 8 njemandźelskich. Lěto pśedy buchu 4 dźěći wjacy wukschćene. — Sswój khcźišći ślub wobnowi 21 pacźerskich dźěći, to je runje tak wjele kaž lěto pśedy. — Wěrowanjow bě 15, 4 mjenje hač lěto pśedy, nimo toho je ho tu ślubu pschihotowjedało 7 parow, kiž buchu potom w druhich zyrkwjach swěrowane. — Wobrjebow na tudomnej Božej rośi bě 21, 1 mjenje hač lěto pśedy; mjes tutymi 21 pohrjebami běchu 3 mólcźe dźěći. — Licźba zpowědnych bě 1090, to je 35 wjacy hač lěto pśedy; mjes nimi 24 zpowědnych, kiž doma Božemu wotkasanje wuzwachu. — W Božim domje dźakowane zyrkwinske koletky, teź te za nasch Boži dom, wunjesechu wschitko hromadze 514 hr. 34 pj., to je 156 hr. 54 pj. wjacy hač lěto pśedy. Dobrowólnych druhich darow do mósnicźki a do schćućkow sćakźenych, teź pschi woprawjenjach pschećehowatych, za nasch Boži dom je ho nalicźiło 496 hr. 21 pj., to je 47 hr. 23 pj. mjenje hač lěto pśedy. — Sa mišijonowe mjes pohanami je ho nadawało wobsebitych darow 20 hr., za Gustav Adolfske towaristwo wobsebitych darow 90 pj. — Domjaza sbérka za sinutkowe mišijonstwo wunješe 106 hr. 13 pj.

S **Porschiz.** (Zyrkwinska rosprawa.) W lěce 1931 narodźi ho w Porschiskej wobsadze 34 dźěći, 20 hólzow a 14 holzow (1930: 30 dźěći). Wěrowanjow běsche 8 (12). Khcźeńśki klub je wobnowiło 20 dźěći, 13 hólzow a 7 holzow (19). Wumrjeło je 21 wobzołow (15), 5 bźišće pśiches 80 lět starych, 1 pśiches 90 lět. Spowjednych běše 1938 (1914), mjes nimi doma woprawjenych 66. Zyrk-

---

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańćko z Khrystowego cźasa.

32] (Pokrjaćowanje.)

Judah bjesche: „Twój nan njech nje samolwja, hdyž prjedy njepiju, hacź žym ho ś nim dorěcźał. Teź w tworjonaj twocźonaj nadźijam ju hnadu namakaś. Stup ju wolomik na moju stronu!“

Tak sjesjechtaj wobaj pschi žebi psched pschekupzom, hdyž Ben Hur sapocźa: „Mój nan měsćeše do žywoje žinjerce žwérneho žiwźownika z njenom Simonides, a pjeca žu ty tón žamy. Je temu tak?“

Tute słowa mejachu dźiwny wuskutk. Krucźe jawoła pschekupz žwoju dźowku na žwoju stronu. A hale, hdyž běsche jenm ta wustrózana žwoju ruku smérowawschi na tamjo pokazała, wotmołwi wón: „Pśches wobšthad z mnohimi ludźimi žym ho do cźasa jesterli. Wuh-li ćo, kiž je cź to powědał, jedyn wot mojich pschecźelow, je tebi wšěcze teź prajił, so žym njedowěrny. Bóh Izraelski njech mi pomha, to dyrbju na tónzn žywocźu žiwjenja tajił być. Moja luboscź k ruzcźa jenoż nětkotrym, ale tym daspolnje. Ty je jena tych duchow — pschi tym kschesćeše won nětzuje ruku žwoje dźowki — tiž je mi njeźebicźaje służiła, a bjes kotrejež trochtowanja bych dawno wumrěł.“

Esther połnili so k njemu, doniž lizo na lizu njebě. „Moja druha luboscź, dże do sanźdenych cźasow a wobźima kaž Boże žohnowanje jemu zyln žiwźbu.“ Hłoš jemu tschepotasche, hdyž dyrkotajo pschijmaj: „Ow, wjedźeš ju, Hóže žu!“ Ben Hur, hluboko japschimnjeny, sawoła: „Moja macź a moja kotra stej, wot kotrymajž ty rěcźiš.“

Esther na njeho hladasche, kaž by wón k njej rěcźał. Simonides pak symnje dorěcźa: „Dokelž žym, kaźiž žym, a luboscźe dla, wot kotrejež žym rěcźał, žadam žebi wot trbje dopokaźnu, so ty hy Ben Hur!“

Tajke žadanje bęsche sprawne a jakoniše. Teź Judah to sapschija a dokelž na nje pschihotowany njebě, mjelcźesche a tamasche ruzy. Won špórna, so běchu tamne tśi na wjeśtiźy pschećźiwjene léta wschitke dopokaźy wo jeho wosobje śniciśe. A dokelž běschtej teź macź a žotra žo žhnbilej, njewědźeschte nikoho, na kotrehož mohł žo powołaś. Sam Quintus Arrius, byt-li bischće žiwy, mohł jenoż wobswědcźeć, so je jeho sa Huroweho žiwna djerjał. Nětko stejeschte tu ś wotwobroczenym wobliczom, njewědźo, schto sapocźeć. Simonides, wobkedźowawschi jeho rudźenje, mjelcźesche. Skónčnje pschetorhny Juda njelcźeje a rjekny: „Ja mózu cźi jenoż žiwoje žiwjenje rospowědaca a teź to njebudu, jeli mi nadcźesći bjes pschedźudow hacź ke kónzej pschipokazanchcaź.“

Simonides to žlubi a pschistaji: „Nětź a ja cźim lubšcho pschipokazucham, hdyž tola ženje préć njejžhm, ju mohł tón być, ja kohož žo wudawasch.“

Ben Hur powědasche skrótka, ale se sacźuczom žwoje dotalne žiwjenje hacź do toho buja, hdyž ś dobyjerskim Arriušom w Misennm na brjoh stupi a pokaja pschi tym zajku frećznjowosć, kiž jenoż sprawnosć spoćźuje.

Pokrać̆ujo w žwojim powědanju sdźeli Judah hischće dale: „Kéjor Tiberius lubowasche a cźešcźowasche mojeho dobroćela na wschě mózne waischnje a pschekupzu ś narańćschich stron žezelechu jemu wulkotne dary. Tak bu won jedyn ś najbohatschich nješ romšskimi bohaćkami. Mje pak pschija nadobny muž po pschedpjimach romšskeho jakonja za žwojeho žyna. Za prózowach žo, wjeleź nózno, jemu moju dźakownosć wopokasać. Žadyn žym njeje žwojeho praweho mana bóle cźešcźił hacź ja jeho. Kóń djerjeschte mi najžlawnischich wuczerjow wumětśiwa, žwětomudrosće a frećznjowosće. Prajscheschli-li ju mje, cźehodła žym jako Žid jeho dobroty pschijmał, wotmołwju cźi, so jeho lubowach a ju nadźijach, psches njeho teź nětćźho wo wosžuże macźerje a žotry sbonicź. Pschi tym njejžhm na naschich profetow a na město Jerusalem žabył. Schtož pak mje wožebje pohnu, so ś brónjeni swuczowacź, bě pschecźe, žwojemu ludźej nětkuž jako najwjednik spomožny być. Tohodla prózowach žo, wschitko hacź nanajdokładnischo nasbonicź a w dźěsćerjach a w lěhwach wuhptacź. A wschudźom žym žebi žławn dobył. Lawrjenzjowe mětny, kiž žym jako žym Arriuša dostał — a jich je wjele — wšitaja nětk jako znamjo mojich dobyćzow w mojim domje w Misennm. Sswojim sameram słuźo, wopuschćichch Rom a pschichodźeh žem do Antiochije, so bych konsula Maxentiuša na jeho wójnstim cźahu pschećeźiwo Partam pschewodźał. Pschi tym mějach wotmyślj, najwobschćerne wumóstwo nawuknyć, kak maju žo wójska wodźiś. Na tódy, kiž je mje wjeźera žem dowjesła, žhonich wot židowskeho krajana, že wschě tódze je žołtymi tyorhojczkami wulkemu pschekupzej Simonidźej w Antiochiji złuźcheja. Jeho wupschinu dźeławosć wuslobuje, dokelž mi wón teź, to je tónzamy prjedy Hurowy njewólnik był a pśches Gratuša towodźała wjele cźerpjcź mél.“

Pschi tutym spomnjenju pohlidi Simonides žwoju hlowu, a jeho dźowcźička, kaž chzyła nanej pomhacź a žwoju bohuźelnosć psched zuzym sataźiś, pokaji hacź na nanowe wutrobo. Borzy pak sdźehny tón sasu žwojej wocźi a rjekny: „Ja pohłucham.“

„Dobry Simonides“, bęschce Ben Hur, a zyła jeho duscha sda žo w tych słowach być, „ja widźu, so njejžhm pschećźiwodźeny. Pschcźo hischće śtejm to mrokach twojeho podsłada.“ Njehnuty a žymny wosta wuras pschekupzowe ho wobliczja.

„Wobkoźiwosć mojeho położenja ja derje pschewidźu“, pschistaji Ben Hur. Moje wonśe žwiśi žo lohko wupokaźa. Tźebam ho jenoż na konsula powołaś, tiž je nětk bójsć tutoho města. Tola dopokas, tiž jebi ty žadach, cźi dacź njemóžu. Kak mohł dopokafacź, so žym žym Hura, hdyž žu wschitzy semrěli abo žo žhubili, tiž mohli to wobžhwdźeciź.“

Sswoje wobliczo ś rukomaj pschikrywschi, mjelcźeše nětk.

(Pokrać̆owanje sćehuje.)

fünfte sbérki wunjesechu 2193,12 hr.; sbérka sa krajne towarstwo sa fnutskowne mišijonstwo wunjesły 330.50 hr. a wosebity dar wo 100 hr. Sa swonkowne mišijonstwo je so darilo 272,27 hr., sa Gustav-Adolfske towarstwo 50 hr., sa měsćańske a wotkrjesne towarstwo sa fnutskowne mišijonstwo 35,50 hr., sa wosadnu diakoniju 9,41 hr.

S Hucjiny. Sońdźenu njedźelu móžesche tu Jan Jurk swojej mandželskej Hańžu rodź. Kischez sćoty kwasć wobkedźić. S blida a ſ daloka staj mutrobne sbožopschesća swoj sa swoje daltše žiwjenje. Duchowny jimaj pschi tom tež pschesća a dźak krajneho konsistorstwa wuprajł. Je tola Jan Jurk hižom 33 lět sastupjeć Hucjinskeje wosady a je sebi wschitchich rubowany a cześćeny. Bě jimaj sloty wjeczor žiwjenja.

Nětk ſ wěnčkom słotym dobjene
ſu waju wlosny schćežkowe,
so wjeczor pschibliža.
Ach, Knježe, we ſwojej ſmilnosći
też hischcze dale ſ nimaj dźi,
hdyž mój jej wopuschćuje.
Wěrny, měrny jimaj ſwojatok, ſeńſki statok
tu njech debi,
dónlž njezpóńdźetaj k tebi!

Z Kulowa. (Kulowsko hermanki a skótne wiki we lěće 1932.) Wyšši president Delnjoślezyskeje provincy je dowolił wumónjenjam, zo so hodźi kóždy čas hinak postajić, zo w Kulowje w lěće 1932 konjace, howjadłowe a swinjace wiki 11. haprleje, 27. junija a 22. augusta wupadnu a so jenož 8. februara a 14. nov. wotměja. Hermanki a skótne wiki w Kulowje su lětsa 21. měrca, 17. meje, 1. augusta, 10. oktobra a 12. decembra.

S Wojerez. (Paduschitwa.) Sahrodnikej Garmsej kradnychu ſ jeho sahrodnistwa 10 parnischćowych wotnow. Je ſu po Sto-Komorowskej drózy wotwjesli. Schkodowany wobsedźer je na wuſlědźenje paduchow myto mitajił. Na napischećiwnym konju města dobuchu ſo paduſchi do sahrodnych khěžow a chłódnizow a kradnychu ſ nich, schtož ſo nětk wotnjesć hodźesche. We woběmaj padomaj jedna ſo drje tu wo paduchach, kiž njejsu ſ Wojerez. Nadźijomnje ſo poradźi, jich bórzy wuſlědźić. — (Sślěbornaj kwasaj.) Tu ſwjeczeschtaj ſo dwaj ſlěbornaj kwasaj. Jubilarosa ſu sarjadnik mokodźinowske Waltaŕ Belle a mandźelska a krawśki mischtr Schimiešij na Baderowej haśu 6 a mandźelska. Dopołdnja ſhromadźichu ſo na torhoschću hobustawu jeneje kapały, so bychu jubilarowaj sastanickźo sapikali.

S Wojerez. Nětkźa młodosć, pschedźěwana pschez rakušku schulu we Wojerowach, počina ſo sběrać pod korbjoj „Jungslandbund“. Prěni raz wotmě ſobotu 23. jan. ſhromadźenje wječork w Jurši Wojerowskeje tšełarnje. Swaźichu też ſo tam knježiny w šerbskej narodnej drasće. Rěź kaž w Terpje, hdźež korčmarjez ſwu komandu wuda, ſo ſ hołcami w šerbskej drasće žadyn hólc rejwać njeſmě. O, šerbśki dorosto, kak ſy ſo zuſtym pod nohi ſwjesć!

S Lěsa. (Hamtiſi pschedstejeć Blažij wumrje.) Wječera popołdnju ¾4 hodź. wumrje po krótkej cześkej khorosći we Wojerowskej khorowni knjez tudomny wjesnjanosta a hamtiſi pschedstejeć Korla Blažij w 68. lěće ſwojeho žiwjenja. Wón narodźi ſo w Běłym Khołmu. Tola je nimale ſwoje zyłe žiwjenje pschebywał we Lěsu. Hdyž běšche Korla hischcze mały, pschińdźi ſo jeho nan do Lěsa a běšche tu knježi połnoc. Korla Blažij nawuknu schewstwo a ſo we Lěsu sasydli. Wón ma wulke sasłužby wo naſchu gmejnu a hamtiſi wotrjeł. W pschichodnym měsacu by ſo dopjelniło 25 lět, so je wjesnjanosta Lěsowskeje gmejny, wot lěta 1918 běšche hamtiſi pschedstejeć Lěsowskeho hamtiſkeho wokrjeha. Na wschě 30 lět pschiſłuſchesche ſłuſchnej radze. Połkowanje tuteho sasłužbneho a nahladneho muža budźe ſrjedu pop. ¼4 hodź. na Lěsowskim pohrjebnischću.

S Wukrancijz. (Sloty kwasć.) Pjatk ſwjeczeschće tudomny khěžer Handrij Mikan ſe ſwojej mandźelskej sloty kwasć. Wobaj jubilaraj staj hischcze cźikaj a ſtrowaj. Lutherſki posawniſki chór ſwjeżeli sloteju mandźelskeju rano ſ tšalnym pschedwoschkom. Knjez Mikan je ſobuwojował ſ franzowſkeje wójny 1870/71.

S Hbjelſta. (Sślěborny kwasć.) Sańdźenu ſrjedu ſwjeczeschće tudomny pjekaſki mischtr a pschekupc Alfons Neumann je ſwojej mandźelskej ſlěborny kwasć. Kapała wohnjoweje wobory pschinjeſe jubilaromaj rano sastanicźko. — (Wumrěł.) Pónđźelu wumrě tu po krótkej khorosći 73lětny małosahrodnik Handrij Pohnił Schtwórtk jeho k poſledńemu wotprejźinkej pokhowachu.

Wohnjowobornistwo

Hnaſchćanſka dobrowólna wohnjowa wobora ſwjeczeschće njedźelu ſwój lětuſchi ſałožeńſki ſwjedźeń w tudomnej Herbiſkej gaſchće. Mnoho hosći a towarſchow ſusodnych woborow běšche ſo ſeſchło, so běšche ſala połna. Po powitanſkej narěči kujeſa wopalneho mischtra Rielki ſo wjeſele dźiwadło pschedstajeſche: Luboſće njewjedro“. Hrajerjo wschitcy ſwoje najlepſche do hraća położychu. To jim pschihladowarjo ſe žiwym pschikleſkom mytowachu. Też ſa dožahaće pschekhwapjenja běšche postarane. Sćwjeczeń słónčki ſo ſ wjaſej reju, ke kotrejž piſkaſche woblubjeny ſusłyſeſći orchestr ſ Budyſchina.

Z Łužicy

* S Korſymja. (20 tkalzow pschistajiłi.) Po ſa tudomneje Pelzez firmy ſu ſaſo nowe fkasańći dóſchłe. Tak mózachu ſaſo 20 tkalzow pschistajić. Jedyn wotdźěł dźěła we wotměnjazym cźaſu, wěſo na hischcze niewěſty cźaſ.

* Se Shorjetza. (Do wody ſkocźiła.) Na Leſchwicźanſkich łukach ſkocźi pjatk pschipołdnju młoda holza do Mihy. We wodźe ſaja ju Boża ruczka, ſo běšche wona hnydom morwa. Holza běšche cźežko na cźuwy cźerpiła.

Swinjaze wiki we Wojerezach.

Wojerowſke ſwinjaze wiki dnja 23. wulkeho rózka t. l. běchu ſchpatnje wopytane a wosta wjele ſłutka. Pschizwjeſło je ſo: 304 proſzatow a 8 běhakow. Wone płacźachu:

Proſzata:

4—6 tydźeńſke	8—11 hr.
6—8 tydźeńſke	11—13 hr.
8—10 tydźeńſke	13—15 hr.

Běhaki:

3—6 měſacźne	18—35 hr.

Khartka wo Guatemale z měſtnami, z woheńbluwanjom ćežko potrjechenymi.

Pokiwy, kak sej pysk a pjero nawótřiš

(Pokračowanje.)

Anzeichen. Das ist ein böses Anzeichen. To na ničo dobre njepokazuje.

anziehen. Das Gute zieht an Dobre ćehnje k sebi. Ziehe dich an Zwoblekaj so nowu drastu!

anschlagen. Bei ihm schlägt nichts an Jeho so ničo njejima.

Aorist. Der Junge zog die Mütze Hóle z e j a sebi čapku před knjezom. Jan woći pozběže abo pozběhny. A o r i s t woznamjenja k r ó t k i, h o t o w y č i n k. Aorist słowjesow z wjazawku -my -ma druhdy dwě twórbje, staršu a młódšu, na přikład: (po)padźech a (po)padnyčh, pokradže a pokradnyy, sćeżechmy a ſćahnyčhmy, zběžeśće a zběhnyśće, storžechu a storhnychu, wupřežeštaj a wupřahnyštaj. Widźiš, zo w starších twórbach na měśće h steji ž, na měśće d pak dź. Tohodla njemóžeš rjec: staže, ale stany — wotkel by so też wzało?

Apfel. Der Apfel fällt nicht weit vom Stamme. Kajkiž korjeń, tajki wukorjeń. Kajkež žórło, tajka woda. Kajkiž nank, tajki Jank. Kajkež žito, tajka muka. Ćelko za kruwu běha. Krahole też lenje, ale nic hołbje. Z kačich jeji kokoš žanych putkow njewusedźi. Šéra knjeni, čorne dźowki. Z kisałych kitkow maš kisałych pitkow. Piwo rady za picołku wonja.

Apfelsine złoćane jabłuko, złoćanka

(Přichodnje dale.)

Přilopk

* **Proſzata we łoju.** W Rodenbergu běšche wulka woda. Swony a truby łudźi ſoudźachu je ſpanja. Woda bě ſo hižo ſadobyła do hródow, khlěwow a bydlenjow. Jedyn tatař też tučne proſzatko wukhowa a jo ſaměrić we nětkajkim puklocje na wjeſtym měſtnje. Proſzo wſchak njebě po ſdaću ſpotjonje ſe ſwojim nowym wobydlenjom, pschetoj wokoło korkaſche a pſchebodu ſo pſches wobſchkodźene deſki ſchpundowanja. Padźe potom pſches wjerch do łěharnje a to runje do łoja, kiž tam ſpodu ſiejeſche. Dokelž kołowokoło hižom woda pluſtokaſche, wołta proſzo we łoju a jenož ſ horkotanjom ludźi kedźbnych cźinjeſche na ſwoje położenje.

Měšćanske dźiwadło

Čestny wječor za kujeza kapałnika Jana Kocka.

Jeli su tak mjenowane čestne wječory za jenotliwych hrajerjow woprawdźe nuzne, tak je cyle prawje, zo zarjadnistwo dźiwadła z prěnim tajkim wječorom swojeho zasłužbneho a woblubowaneho prěnjeho kapałnika knjeza Jana Kocka počeści a poswjeći. Kak sebi wopytowarjo operetow kapałnika Jana Kocka waže, bě spóznać z wobsadźenja wčeraweho předstajenja. Žane město njebě swobodne, cyły dom wupředaty. Cyle blido połne kwětkow a rjany wumělski wěnc, kotryž jemu w běłu wječora přepodachu, běchu rjany dopokaz připóznaća jeho wumělskeho dźěła.

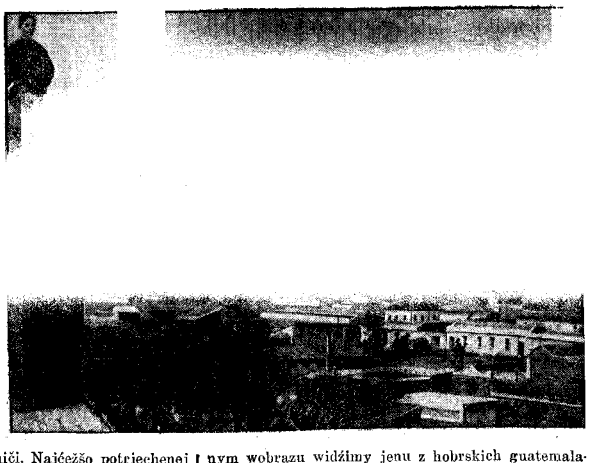
K swojemu čestnemu wječorej bě sebi kapałnik Jan Kock wuspěšnu operetu „Tři musketěrojo“, wo kotrejž hižo rozprawjachmy, wuzwolił. Je so při tym wšěsće bóle dla zwonkowneho wuspěcha, hač hudźbneje kwality operety k tomu rozsudźił.

Předstajenje běše wšo we wšěm wurjadnje poradźene. Wulkotnje, štož tu jenotliwe hrajerki a hrajerjo spěwarſcy a hrajerſcy poskića. Wulki wuspěch operety přinjese wšěsće hišće někotry wobsadźeny dom, štož zarjadnistwu dźiwadła wutrobnje přejemy.

-n-

Ćežka katastrofa woheńbluwaceju horow

W Guatemala w Srjedźnej Americy je hrózbna katastrofa woheńbluwaceje hory jara ćežke zapuśćenja zawinowała. Njejapcy staj guatemalaskej wulkej vulkanaj Fuego a Acatenango woheń bluwać počałoj. So z horow wuliwacy lawa běžeše w žałłych rěkach do wsow a městow a je zniči. Najćežšo potrjechenej stej měśće Santa Lucia a Antigua. We hłownym měśće Guatemala samym je popjeł stopu wysoko na khěže a dróhi napadał. Zapuśćenja a ſćěhwki tuteje naturskeje katastrofy hišće njejsu dowidźeć. Na lěwićnym wobrazu widźimy jenu z hobrskich guatemalaskich woheńbluwacych horow při poſlednim wubuchu (z lětadła fotografowane). Na prawićnym wobrazu poskića so nam pohlad na město Guatemala, hdźež je sylnje popjeł z njebjes padał.

Jeho dźěćo

(Skónčenje.)

Wón jeđeše ho jakostnje ja dźěćom. Jeho najwjeselše prózowanja, maku Dagny sašođostacz, wostachu bjes wuspěcha. Pichetoš městoskarskej — haj, tutaj cžłowjeczkaj běchtaj žehi, tak rucže hacz jimaj maka łłuschesche, ja poćzene pjenjezy loterijowy łóš kupitoł. Sapodacze žona. Rjenje, niz? Dobudże-li łóš, potom maju pjenjezy hotczan łłuscžecz. Njepadúcže na thribjet! Łóš dosta hłowne bohatsche a cžłowjeczkaj běchtaj ł rasom bohaczi ludźo. Zori, schto? Ale tak běsche! Maka Dagny bě jimaj sbožo pschinjesła, a nětko dosta ho jej wukuhlanje taj woprawdźitej łnjeni. Najšépsche schule, rěcže, tenis, kriket, łóń k jěchanju a wschón tajki cžinot, kotrejž k wocžehnjenju wpschódnich worschtow łłuschca. Nó, derje!

Lars Bosa běsche sbožowny, a sdobom bě ho chanł se hněwom putnycz. Wěsche to tola jeho dźěćo, jeho trej a mjasbo. A njeměđźische dźěćo ani wohladacz, ani ho sa nim wobhonicz. To bě pschewjele. Wón sathadźesche taj łuźaty poš na rjeczasu. Ale to dźě niczo njepomhasche.

Jako njemóżesche wón jeneho dnja wjaz bjes dźěćza wutracz, wuhlědźi wón w Barlinje thudu holzu, kotraž měješche jej wobcžežne dźěćo na schiji, wotkupi je sa pjecz stow hriwnow a pschiwza je sa swoje. Bě to tehorunja holcža, kotruž pomjenowa tehorunja Dagny. Sslódki roman, schto? Holcžiczka wotrosche k jara rjanej holzu, kotruž běsche danski molet Birkholm, kotryž bě ł Larsom Bosu derje spschecželeny, se wschěch stron molował, do drjewa wurěźał a do miedźe slał. We wschěch wuskaženjach mózachu rjanu knježniczku hłowu makeje Dagny wobdźiwacz.

Nětkole měnicže, so je stawisna ke tónzej? Na žadyn pad! Mój Lars Bosa jeđeše ho thorn ja swojim dźěćom. Njewěm, kak husto je tehodła stradžu do Kopenhagena pucžował. Druhdy njewědźeše, kak so jemu sta; potom puschcži wón we swojej dźětańi wschо ł rukow, łydny so do żeleznizy a jeđeše — mi niczo, tebi niczo — do Kopenhagena. K sbožu njebě tehdy hischcze łetadłow, hewak by ho sawěcže kóżdy sjeczi dźeń ł tajkim bórzčakom do Kopenhagena pujschcził.

Jeneho dnja cžerjesche jeho žadosć sašo jónu do Kopenhagena. Wón tkeczi so hodźiny dołho wokoło domu, w kotrymž je jeho dźowka żiwa. A łkónczinje ma sbožo. Maka wutupi ł domu, ale nan ju pschewodża. Mosjemu pschecželej cžinjachu so kolesta psched wocžomaj; rosbudżenosć jeho nimale powali, a prjedy hacz możesche žehi hischcze pschemysłicz, schto ma cžinicz, wali so wón na holczku a rejesche: „Dagny! Dagny!"

Maka — běsche tehdy hižo jednacze lět stara — wobrocžiwschi so pohladny na tuteho hobra ł hordosczu a wotpokasanjom, taj łłuscha so to sa tak wosebnu łnjeni. Jeju wócžaz — — ale to běschcze žehi dyrbjeli dacz powědacz woł mojeho pschecželea samoho! Njemóżu je so hłóß, jeho łyślny we hłosu wospjetowacz! — jeju wócžaz wotpocžowawschi zaniža a jomnje na nim a tola ł wulkej wcžasnosczu, schtó drje moht tónle zuły łnjes bycz. Wón spósna so zyle we swojim dźěczu. Ale tehdy bě Kopenhagenjti nan Lars Bosu wuhladał, hrabny wón Dagny krucže sa rutu a cžehnjesche ju wotsal. Lars pucžowaschе wróczo do Barlina. Ale tři njedźele posdźischo cžerjesche jeho sašo do Kopenhagena. Hdyž bě wucžuschił, do kotreje schule Dagny thodźeschе, wón jónu na nju łakasche. Mały pjerš pschiběża wjeselе won a nóżkowasche sam domoj, bjes teho so by swojeho woprawdźiteho nana pohladnjenja hódneho namakał. Mój hobr stupasche ja njej, ale njeswěri žehi, Dagny łłowczka rjez. Tajkile łopot! Rjetny, so je jemu schija bóla sapinjena. Wono dźě jeho dożyła niejnajesche a njewědźesche niczo wo nim; pschi prénim słowczku by cžełnyła. Wón thelpasche ja njej runja łrudnemu pjez. A jako bě so mojeho pschecželа dźěczo w domje jeju starschеju łłubiło, a durje so sady makeje saczinile, łłama so nětchto we wutrobje mojeho pschecželа. Nětchto so rosbi... Haj...

Hdyž bě mój Lars sašo w Barlinje, wěnowasche bo wón zyle a jenoż wukuhlanju swojeje pschiwsatеje djowki, a po nětčim imérowa so wichor w jeho myślach.

Wschо słónczi so ka Budyšic tkelenje. Jako bě Kopenhagenska Dagny połnoletnosć dozpěła, poda so tam wón sašo, a nětko poradźi so jemu też, ł młodej Injeni pola Mivela powjeczerjecz. Ale njebě to wjaz jeho hłowka. Jeje nahlady běchu kaž tajke wołsobnicze měsczanki, wschо, schtoż wona rěczesche, bě cstepetete, a żiwot, do kotreho dasche jemu pohladacz, bě wot pschecželowe ho żiwota tak zdaleny kaž ja wot miljonara. Rojeniho żiwota tak zusaj cžłowjeczaj. Moja stawizna nima ja nicze hłowneje myślicži, schto? Ale tajke bywa żiwjenje!

ł.

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. Tón tydźeń mamy **dźensa** póndźelu a pjatk wjeczor we 8 hodź. w Serbskim Domje spěwne hu dźiny. Prošu přińdźe wšitcy! Wowčerk.

Budyšin. Spěwanje mamy póndźelu a pjatk přichod neho tydźenja wjeczor z dypkom we 8 hodź. w Serb. Domje. Prošu, přińdźe wšitcy! Spěwamy njedźe lu 31. januara w „Běłym Konju". Wowčerk.

Hrodźišco. Jednota Sokol. Hłowna zhromadźizna hu dźe nětko štwórtk 28. wulk. rózka wjeczor we 8 h. w Drožđiju pola Urbanec. Wšě zwučowace a nje zwučowace sobustawy njech přińdu. Starosta.

Ralbicy. Jednota Sokol ma wutoru 26. wulk. rózka wjeczor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźizn. Njech wšitcy přińdu.

Župa „Jan Arnošt Smoler". 1. Dopominamy hišće na naše wozjewjenje. Wšě tam naspomnjene wi watosće maju so hišće do našeje generalneje zhr madźizny dopjelnić. 2. Stóż ma hišće winowatoso napřeco Posmjertnej pokładni župy na wobkhod ličto 1931 dopjelnić, njech je hnydom dopjelni. 3. Namjety na generalnu zhromadźiznu župy a Posmjert nejo pokładnje mějachu so zapodać. Zo bychu k tomu hišće składnosć dali, podležimy čas přin słanja a přesunjemy posedźenje předsydstwa a w bjerka župy a Posmjertneje pokładnje na sobotu 6. februara 1932. župa w 4 hodź., Posmjertna po kładnja w 5 hodź. Namjety za generalnu zhroma dźiznu, kiž so do toho časa njezapodadźa, njemóża so na generalnej zhromadźiznje wobkedźbować. Mějmy so do dźěła a spěcha, zo bychmy hódnje wobzamkli tuto wobkhodne ličto.

Župa „Jan Arnošt Smoler".
P. Krječmar, župan.

Smešn'e tunjo

poručam nětk

manchestrowe kholowy
sylne kožane kholowy
tkaninowe kholowy
cwérnowe kholowy
smuhate kholowy
krótke kholowy
jupy, kordowe wobleki
tkaninowe wobleki
dźěćace wobleki
zamkańske wobleki
wolmjane twory

po jara zniżenych płaćiznach

Jan Wenk
w Budyšinje
na Kotolskej hasy 10

Maće-li bolace nohi?

Bolosće, swjerzbjenje, kałanje, palenje! A njeje wam nicžo pomhało, potom wužiće tysaekróć wupruhowanu „Sudagkremu". Wusněch je přeswajujey. Płać 2.- hr. Na předań w Hrodowskej haptycy na Hošće hasy w Budyšinje.

Pjerjonjepřepušć. a prawy

posleščowy wupjerk

płaći pola mje

10.50 hr.

Druhe šérokosće runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawobliekowe zbytki

Hilger
na Seminarskej hasy 2

Spóznaju khorosć z rukow mjezrkoča a z wočow.

Wšě hojeńske maaže Homöopathija. — Wothladanje z hojeńskej magnetopathiju,

Melanie Harnisch w Budyšinje na Póstowym naměšče 44. — Wšědnje 9—1 a 4—6 z wuwzaćom srjedu popołdnju.

Kalmuk-jaki

brune, čerwjene, módre 3.95
mušt., twitkowsć 46: jenoż
barchent.jaki

fnate hódnotnje, nowe 2.80
muštry, twułk. 44: 2.50
ma stajnje na składze
Andr. Kasper
(měł: A. Pilopp)
w Budyšinje, Burglehn 11

Młódša holca

so do ratafstwa pyta
w Cornjowje 3 p. Pomore

4 skónčne dny

Póndźelu, wutoru, srjedu a štwórtk

naše wulke

inventurske wupředawanje

Twory ze samsneje tkajeńnje, direktnje na přetrjebarja ★ Twory cuzeho zhotowjenja přez wulkonakupowanje po přiměrjenych płaćiznach!

Naša wosebitosć: **Łožowe nawobliečenja : Wupjerki : Tkaniny za šaty**

Wulka dźělba wolmj. twory

štrykowanskich jakow, pulowrow za mužow, žony a dźěći po płaćiznach nad kotrymiz so kupc woprawdźe dźiwa!

Twory wuleža pola nas na wubjeranskich blidach

Naš předawanski system dowola kóždemu, so wo cyle wosebitej hódnosći k płaćiznje přeswědčić, dokelž žadyn kupc so ke kupjenju njenuči.

Frotěrske twjelki cyle krute jena 0.36

Barchent, płachty do łožow, 140/220 cm, dobra kajkosć, jena 2.38

Samowjazak z dźělaneje židy jedyn 0.27

Žonjace ślypfry šěrkate, dźerżliwa kajkosć jedyn 0.88

Žonjaca košla z wjele wušiwanj. jena 0.64

Linonowa łaž. garnitura za 1 posleščo 130/200, 1 hłowak 80/80, z wušiw. zasadkom 3.25

Šantka za žony z kromku 1/2 dwanatka 0.70

Dowlas łož.płacht. najl. kajkosć jena 2.08

Žonj. nócne košle krasny mustr jena 1.43

Pisana zwjeršna košla jena 1.68

Batist za šaty nowočasne barby, dobra kajkosć 2 m kupon 0.72

Módro-smuhata twjelka do kuchnje, dźerżl. kajkosć jena 0.21

Kupuj pola nas — wulutuješ pjenjezy!

Na tute jara znižene tunje płaćizny hišće **10%** wosebiteho rabata

Předawarnja:
w Budyšinje na Moltkowej drózy 6

Zniżenje płaćiznow

Kuchn'e, 7 dźělow 75 hr.
Drastowe khamory z 2 duriomaj 49 hr.
Pły.a. tkan. sofy wot ?? hr.
Posleščа, 8 punt. wot 3 hr.
Pisańske blida wuwzaćne poskić. 18 hr.
Kožane łaki, škórn'e
Wulki wubjerk — N- łaš

Selfertec skladnost. kupje na Kamjentnej hasy 29

Inventurske wupředawanje

Gardiny

šaty, přikrywy na sofy, blida a d wany

10—50%
niže płaćizny
Ida Wurkerowa
rodź. Erlerec
rózk Zwonk. Lawskeje hasy 10

Baty barchent . . . . m 40 pf

Wóskowany barchent 100 šéroki . . . . m 90 pf
Copłe košle a kholowy
Łožowe šaty, bóte a pisane
Gardiny, wulki wubj., tunje
Přikrywy na diwany, blida a sofy

Ida Erler w Budyšinje na rózku Zwonk. Lawskeje hasy 10

Nowe a rjedane

meble

a wutykane wěcy
kóždeje družiny poruča

Fr. Wenzel
jenož na Hornčerskej h. 11
Tež na wotpłačowanje

12000 hr.

so jako I. hypot. na hosćenc, kotryž létnje 5000 hr. wotnajenskich pjenjez přinjes a hdyž je płačenje danje zwesćene, pytaja. Poskićenja pod H. 50 na wudawarnju Serb. Nowin.

Hdyž maće něšto na předań daće mały nawěšk do Serbsk. Now.

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswětlenje blida sbo 4/5 załutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupuje po podobne, hubjańše wěcy. 1.50 2.— hr. Wustajene we wukładnym woknje

elektriskeho wikowarja **PAUL**
w Budyšinje, Kózorska dr. 14

Příloha k číslu 20

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 25. januara 1932

Kralowa, kiž chcyše być bohowka

Dwaj jendźelskaj wučenjaj staj w dole Nila wotkryłoj stary palašt, natwarjeny psched 3400 létami, w kotrymž najskerje je hydlila hławna a kraľna staroegiptowska kralowna Nefertiti, kiž bu psches dołhi czaš jako bohowka czešcowana. Tutón palašt a zbyty rjad druhich twarjenjow bu namakany w městnje Tel el Amarna. Kralowna bě tehdy pischikasała, natwaricź tam zyke město. Město žo natwari sa czaš jejneje generazije, nastupna generazija hižo sašo město wopuschczi a na njo japomni.

Dla tuteje kralowny dźenża hischcze dwaj krajej diplomatiju jednataj.

Psched nješchto dźesaczimi létami bu polpostawa teje kralowny pischewjesena ſ Egiptowskeje do jeneho Barlinskeho muſeja. Hižo psched wójnu žadasche žej egiptowske knježerstwo tutu polpostawu wróco. Vo wójnje žo dale zednasche, ale Nimzy žej žadaju pischewulke zarunanje, a pschezo hischcze žo diplomatiske noty wumjenjeja mjes Nimskej a Egiptowskej.

Je hódno saběrać žo je ziwjenjom tuteje kralowny. Hižo 50 lét psched dobu Mójsaša wuda žo pschekraľna Nefertiti n kralа Amenofisa IV., cześcželakomneho knjeżiczela. Nij mjenje cześcželakomna wschak běsche jeho pschichodna macź, mjenujzy macź Nefertiti. Wšesche to žona ſ měschczańskeje žwójby a chzyche na kózdy pad bycź macź bohowki. Pod jeje wlitwom Nefertiti narěcza žwojeho muża, so ma natwaricź nowe hłowne město a stare, haj jestarjene Teby wopuschczicź. Narěcza też jeho, so by wopuschcził staru, wotstudu nabožinu. Hačrunjež běsche Amenofis doicź cześcželakomnu tyran, poškucha tola na swoju hischcze bóle cześcželakomnu a tyranſku žónku.

Tuj na roskas faraona tódże wožachu ſ Abeżynskich hór wulke kamjenjika, hobrske krany je pschelodowja na bjoh a tyhaju dźěłaczerjow je pschikšiwała na městno, hdźež ma naſtaca nowe město. Kamjenje žo cześaju, sakkdy žo pokożeja, posběhaju žo murje palašťow a žwjatnjow.

Město žo pomjenowasche „Město wobſora“. Bu to niz jenoż hłowne město, ale też ſrjedźiſchcžo nowieje nabožiny. A hłowne bójstwo běsche tu pschekraľna Nefertiti. Jeli je rěkał, kiž tworjeſche jeje polpostawu, njeje chzył žo jej lischczicź, to drje tuta wožoba wopraudźe běsche njeſmérnje kraľna bytością.

Nefertiti běsche bójſtwo, kiž mějeſche žo w Delnjej, Hornjej a Sſrjedźnej Egiptowſkej runje tak poczeſczowacź kaž ſłónco.

Krótko trajeſche tuto ſbożo, krótko trajeſche ſón faraona. Po ſmjerczi faraona ſtupi na tron jeho pschichodny syn, inkodužschi Tutankhamen, kiž je tuchwilu ſ wuterankami jeho rowa hischcze bóle ſławnischi dyžli kraľna Nefertiti.

Po radże a wótcze też po pschikaſni měschnikow, kotrymž njelubješche žo poczeſczowanje hižo ſtareje Nefertiti, kuchu ſnowa hłowne město Teby. Mkody Tutankhamen žo jażo kaž wótczo modleſche k ſwjatym krodźiram a cźmowemu bohu Ra, kiž mějeſche krokodilowu hłowu. Stara ſkoliza a ſtara nabožina ſe ſtarej kralowna ſu ſu ſabyte. Kak dźe je žo jeje wutroba krwawiła, hdyž je ſamſnanyna wotčowaj wuhlada pschewrót a ſabuhu ſwojeje wyſkliczki.

Tola wjeſnjenjo hischcze dołho po ſmjerczi kralowny ju hischcze czeiczowachu, wěſo niz jako wulke bójſtwo, jenož jako miejſichu, dobroczeſtiu bohowku, kiž ſ njebjeſ wólcelake dary ſczele. Djenża pak kralowna Nefertiti w Egiptowſkej jażo wulku róſu kraje, hdyž knježerſtwo jeje dla žo wadźi ſ Barlinom.

Wusudźenja

Krajny ſud w Budyſchinje.

Hoſczeńcar Anton Mundkowſky pſjedy w Budyſchinje, potom w Korſymju a nětko w Drježdźanach, njeběſche jako wobthodny wjednik Palaſtoweje kofejownje w Budyſchinje, kaž žo po jeho wuſtupje kónz nowembra 1930 wupokaſa, 635,84 hr. a 500,70 hr. pſchinoſchtkow ſwojich pſchiſtajeńzow thorobneje kaſty a podpjery bjeſdźeſcze Budyſkej měſtnej thorobnej pokładni ſapkacził. Budyſki hamtiſki ſud běſche wobhladžował wołożaze wobſtejnoſcze a jeho k 200 a 100 hr. pjenjeżneho thłoſtanja ako k 10 a 5 dnjam jaſtwa ſaſudźił a jemu 2 lěcze wupruhowanſkeho cźaſa pſchiſiwolił. Mundkowſky žo pſchecźiwo wuſudźej powoła, tola jeho powołanje žo ſaczíſny. Wupruhowanſki cźaſ žo jemu ſaſo pſchiſiwoli ſ wumjenjom, ſo wón ſaſtate pſchinoſchki ſapkaczi.

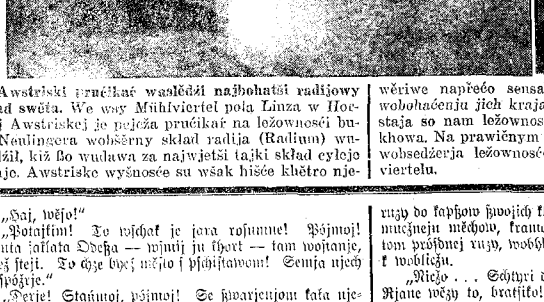
So běſche žo rěſnili wuczobnik rěſnikeho miſchtra Domſchki w Budyſchinje ſhubił, běſche ſ pſchiczinu, ſo běſche žo 12. oktobra wjeczor pſched jeho rěſniſtwom na Jitnych wiſach wulka cźrjóda ludźi ſbeżała. Policija běſche ſakrocźika a běſche dla haczenja wobthodna Zitne wiſi próſdnika. Pſchi tym běſche kommiżar Urban njeżenjeneho kowarja Schmieża ſ gumijowym klumpachom na ramjo dyril. Nad tym žo roſhoriwſchi běſche wón prajił: „To je Drechſel (druhi polizajſki komiſar). To njeje podarmo cźinił. Wěm hdże hydli. Na toho ja wjeczor kakam a ſunu jemu nóſ do ziwota.“ Na to Schmieża ſajachu a naſajtra ſpěſchnemu ſudnikej hamtſkeho ſuda pſchepodachu. Tutón jeho dla hrubeho njethmanſtwa k 2 njedźelomaj thłódy ſaſudźi. Schmież žo pſchecźiwo wuſudźej powoła, tola też ſtatne rěcznſtwo. Runjež wón prěd, jemu pſchestupjenje dopokaſachu. Krajny ſud ſaſudźi jeho dla ſjawneho ſſchiwdźenja poliziſtow a dla hrubeho njethmanſtwa k 14 dnjam thłódy ſ 2lětnym wupruhowanjom. Jeho powołanje žo ſaczíſny.

Runjeż njeje ſakiki ſtaczan, běſche ſkakař Kurt Richard Pohl ſ Hornich Pótkowom, kiž ma domjaze prawo we Starym Ehrenbergu w Cźeſkoſłowakiſkej, ſa ſebje a ſwoju ſwójbu pola Witkopcźanſkeje wotnoſi Budyſkeho dźěłoweho hamta rjłowu podpjeru namjetował a też 240,47 hr. doſtał. We ſwojich namjetach na podpjeru běſche ſo wopaczńje jako ſa ſakſkeho ſtaczana wudawak. Běſche doſtał thłoſtanſki pſchikas dla jebanſtwa. Pſchecźiwo tomu ſo hóriſchesche. Hamtiſki ſud w Biſkopicach jeho wuwinowa, dokeľ jemu njeběſche dopokaſacź, ſo njeje w dobrym ménjenju jednał. Pſchetoż wón a jeho nan ſtaj w Sakſkej rodźenaj a wón też w Cźeſkoſłowakiſkej njetrjebaſche k wojakam. Se ſamſnjeje winy ſaczíſny krajny ſud powołanje, kiž běſche ſtatne rěcznſtwo pſchecźiwo wuwinowanju ſapokoſtło.

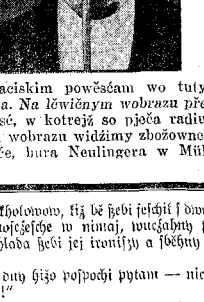
Pſched małej thłoſtańſkej komoru mějeſche ſo ſamokwicź pſchekupz Alfred Benno Tzſchöpel ſe Shorjelza, kotrehoż běſche hamtiſki ſud w Rychnowje dla ſpytaneho wudrěcza města 8 dnjom jaſtwa k 40 hrivnam pjenjeżneho thłoſtanja ſaſudźił. Tzſchöpel ſo pſchecźiwo wuſudźej powoła. Też ſtatne rěcznſtwo běſche powołanje ſapodało. Tzſchöpelej běſche ſpočatk léta 1931 wjeſnjanoſta w Gieſmannsdorfje napołožił 20 hr. pjenjeżn. thłoſtanja, dokeľ běſche wjeczor ſjwój wołożowny auto njerowbłuđeny ſtejo woſtajił. Na jeho hóriſchenje běſche Rychnowſki hamtiſki ſud thłoſtanje na 5 hr. ſniżił. Poſſajiſche běſche Tzſchöpel wot ſjwóſkow ſadał, ſo bychu ſwědkowſke ſarunanje, dozhła 16,69 hr., jemu wróćili. Sſud ſaczíſny jeho powołanje a na powołanje ſtatneho rěcznſtwa thłoſtanje na 2 njedźeli jaſtwa powyſchi a tuto thłoſtanje do 70 hrivnow pjenjeżneho thłoſtanja pſchemeni.

Khježer Jurij Andreck a jeho mandźelſka w Jeńkezach a jeju podrużnik barbjeř Wilhelm Bejma a jeho ſjwójka běchu dźeſchi cźaſ w ſwadźe ſjwi. Budyſki hamtiſki ſud dyrbjeſche 1. oktobra 1931 w pſivatnej ſtórżbje pſchecźiwo Andreckej ſjwójbje jednacź, wón pak jeju wot wobſtórżby ſſchiwdźenja ſuwinowa. Bejma ſo pſchecźiwo wuſudźej powoła ſ wuſpěchom, ſo ſud ſuwinowanje zběhny a Andreckej mandźelſkeju k pjenjeżnemu thłoſtanju ſaſudźił.

Njehanbiczíwe ſadźerżenje běſche ſkakarjej Arnoſchtet Michalkej ſe Semiz-Thumiz wunjeſło wobſtórżbu dla ſhudźenja ſjawneho pohórſchka. Budyſki hamtiſki ſud běſche wobſkorżeneho ſa winowateho ſpóſnał a jeho k 3 mježazam jaſtwa ſaſudźił. Michalk ſo pſchecźiwo wuſudźej powoła, tola krajny ſud jeho powołanje ſaczíſny.

Awſtriski pruċikař waſlědźi najbohatši radijowy ſklad ſwěta. We wſy Mühlviertel pola Linza w Hornjej Awſtriskej je pojeża pruċikař na ležownoſci bura Neulingera wobſěrny ſklad radija (Radium) wuſlědźił, kiż ſo wudawa za najwjetſi tajki ſklad cyłoje zemje. Awſtriske wyſnoſce ſu wſak hiſće khětro njeběrwe napreċo ſensaciskim powěſćam wo tutym *wobohaċenju jich kraja. Na łöwiżnym wobrazu* předſtaja ſo nam ležownoſć, w kotrejż ſo pjeża radium khowa. Na praviżnym wobrazu widźimy zbożowneho wobſedźerja ležownoſće, bura Neulingera w Mühlviertelu.

Matšim Gorki:

Jemeljan Piljaj

„Namaj niczo njewotſtanje hacź hicź do ſelischczow! Sara ſelene budże tuto ſadaławe dźěło, ale dyrbimoj ſo tola do toho dacź, hewak ſkónczuje ſ hłodom wumrěſenoj!“

Mój towaríſch Jemeljan Piljaj tole warjetnywſchi wuſcźahny, drje dźeſaty raz, móſcheń ſ kapſu, pſcheſpiwdźi ſo wo tom, ſo ta hischcze tak próſdne je jako wožera, ſchohny, wuhlunu, wobroczi ſo na thrihet a pohlada, jeſicha hwiżdaju, na njemróżne, parjate njebjo.

Leżachmaj na pěſtojtym brjoży nětkuże tſi kilometry wot Odeży, ſ wotkeľž běchmoj pſchiſchkoł, dźeła njemamachawſchi, a runje ſebi pſchemyſlichmoj, hdże ſo pedacź. Jemeljan bě ſo roſdźěrał na pěſku, leżeſche ſ hłowu k puſce a ſ nohomaj k morju a klikkate ſołmy mjadchu ſcźicha ſchmuſo jeho nahej maſanej nohy. Mikotaſche ſ wocźomaj we błótu, pſcheczahowaſche ſo kaž kozer abo pſchiſkuny ſo bliże k morju a potom jeho ſołmy wopłokachu nimale hacź k ranjeni. To ſo jemu lubjeſche, pſchetoż to jeho cźiniteſche kujomelancholiſchcho.

Pohladach tam, hdźež pſchiſtaw běſche a hdźež kěſ ſdźerjeſcorow ſo poſběhowaſche, ſobabjemy ſ mrócźelemi cźeſtego cźernoſchérehego dyma, ſwotkeľž ſo wodach ſo ſnoſchowaſche njeprajadna mutła bara wrieſkotkatych kótwizowych rjeczajow, hwi datych lokomotiwow tworowych cźahow a ſlyſa wołaniſa tódſiuych dźěłaczerjow. Tam niczo njewohladach, ſchtož mohło w namaj ſaſy ſłudźicź ſkańenjenu nadźiju na ſańużku, tohodła ſtaniych a rjekniych k Jemeljanej: „Potajſim, pójmoj do ſelischczow!“

„Ziyle prawje! Hacź to pak też dokonjeſch?“ woprascha ſo pomałku, na unje njepohladajo.

„To dźe widźimoj!“

„Potajſim póndźemoj?“ rjeknu Jemeljan a ſo njehibny

„Haj, wěſo!“

„Potajſim! To wſchak je jara roſumne! Pójmoj! A tuta ſaſata Odeża — wjmij ju thort — tam woſtanje, hdźež ſteji. To chże byċź mějo ſ pſchiſtawom! Semſja njech ju ſpóſkje.“

„Derje! Staňmoj, pójmoj! Se ſwarjenjom kaka njeſaczińdźich!“

„Hdże — do ſelischczow? Derje. Ale dyrbiſch wěſcźej, bratſiko, wjele ſ toho też njewuſkoczi, hdyż tam póndźemoj!“

„Ale wſchak ſy ſam rjekł, ſo mamoj tam hicź!“

„Zyle prawje, rjekł ty ſy! Schtoż ſym rjekł, to ſym rjekł. Niczo njewróczu wot toho, ſchtoż ſym rjekł. Ale ſo ſ toho niczo njewuſkoczi, to je też wérno!“

„Haj, czehodła pak?“

„Czehodła? Mysliſch ſnadź ſebi, ſo tam jenoż na naju czakaju a ſo namaj rjeknu: Witajtaj k nam, wój knjeſaj, pſchiſtupdźtaj, nakhiltaj ſo, pſchijimajtaj naſche pjenjezy! — Ně tak to njeńdże! Wěſ je tajka: nětk ſmój hiſchcze ſwój ſamkmy knjes . . .“

„Budź ſmórom! Pójmoj!“

„Poczakaj! Dyrbimoj potajſim ke knjeſej ſarjadowarjej tych ſelischczow a porěcźimoj zyle podwólnje takle k njemu: Pſchindźechmoj k mam, ſnjeſeny knjeże, ſo bychmoj ſwoju kožu k wam na pſchedań njeſłoj, ſo bychcze namaj tutu ſa ſchéſcźeſcźacź kopjekow wſchédnje ſłekł! A potom . . .“

„Na, pſchestań nětk! Staň a pójmoj! Hacź do jutſicheho wjeczora dóiidźemoj k rybaſiim wjeſkam, tam móżemoj pomhacź ſwjeże ſebracź, ſa to ſnadź wjeczer doſtanjemoj!“

„Wjeczer? Zyle prawje! Cźi namaj dźe nješchto k jędźi dadża; rybaży ſu dobri ludźo . . . pójmoj, pójmoj. Ale *nješchto pratwesho, bratſiko, tola njeſamakamoj — nimamoj* dźe ſbożа tutón tydźeń, to je wina!“

Stany — wſchón mokry — pſchecźahowasche ſo, ſuny ruży do kapſow ſwojich tholowow, kiž bě ſebi jeſchći ſ dweju muczenju měchow, kramoſcheſche w nimaj, wuczahny potom próſdnej ruży, wobhlada ſebi jej ironiſzy a ſběhny zej k wobliżu.

„Niczo . . . Schtyri duy hižo pospochi pytam — niczo! Rjane węży to, bratſiko!“

Dźechmoj po brnjozy a hdyż a hdyż ſebi nješchto popowědachmoj. Nosy ſapadowachtej w njehſtinu pěſku, ſmješchanym ſe ſchkorpapami, kiż melodiſzy knóſkotachu, hdyż ſołmy ſwała pſchiſkliſkachu. Druhdy wuhladachmoj libotate ſlinkuſche, wunjetane ſ morja, wyſoczki, mokre, cźorne kuſki drjewa ſpodźiwneho napohlada . . . Wot morja duſcheſche pſchijourny, cźeſtny zuni wětſiczk, kiż khłódnoſcź roſſchérjeſche a ſo potom w ſtepje ſhubi proch pſched ſbożu wjerzo.

Jemeljan, hewak ſtajnje wjeſkoły, bě po ſdaczu ſo nabojał, a jako to ſpóſnach, ſhladach jeho roſwjeſelicź.

„Nó, Jemeljano, powědaj mi nješchto ſe ſwojeho ziwjenja!“

„Rady bych, bratſje, ale hubje ſo wjazy njecha, dokeľ je ſołdk próſdny. Sołdk je pola cźłowjeka hłowna wěz; mójeſch nadeńcź telko parodkow, kaž chceſch, bjes ſołdka žadneho nimaſch! Hdyż je ſołdk ſpokojom, to ſo też duſcha derje cźuje. Kózdy cźin cźłowjeka pokhadża ſe ſołdka . . . ale to dże ſam weſch!“

Mjeleżeſche thwiłku.

„Och, bratſje, hdy by mi morjo nětk tyhaż rudłow pſchiſplawiło — na městnje bych ſałoſił korczmu a tebje pſchiſtajił ſa pinczníka. Mi bych dał ložo ſtajicź pod naſlwanke błido a njepoſrédnje ſ picźele dyrbjała byċź ſotka do huby! Hdyż ſo mi potom by chżyło wołſchewicej ſe ſórka wſcheje radoſcze, to jenoż roſkaża: Matko, worżiſi henchel! *a — kluk, kluk, kluk* — runje do huby potom běži! Trjebaſch jenoż ſrěbacź, Jemeljano! To by rjenje było, thort naj naj! A hura, toho pólnika — bych wuklukał! Hdyż

Podeńdźenja jeneho Němca w pralěsu

Pućowanje pśiches južnoamerikanski pralěš.

Dźewjatnaśelětny młody Němc Jan Hirschmann, kiž je pśeco króśim wót Barranquialla w Kolumbiji̯i po dołhim a njesprózdnym puśowanju do Bilbao dośahnuł, je se swójej rospravu wo nim pola wobwódnerjowu kanala najwjetšne spódźiwanje wubudźił. Hirschmann je w Barranquialla fo ham na puć podał a fo̯j wótmysłił, haś k Bananafelmu kanalej fo pśehnaś. Wobźěźeśe mjla a bě dosć naiwny, myślo, fo móże pśichódnje śěkajo pśiches pralěź fo dobyś. Bórzy sa tym pśichińźe, fo je jenym mjlom w tutej krajinje niźo sapoźěcaś njemóże.

Po puśu śetka fo Hirschmann z młodym dyrdomdejsimaj cźowjekomaj, kótaraj fo je nju pśihromadnje pśichajźe. Mjla samónichu z „capuca“, je jenym cźołnom domorodnych, a z tym źěźechu pśeco brjogy Karibiskego morja k fowjeru. Wjazy króć fo w salmach sabłudźichu, fusto njemóžachu źaneje zyrobу a pitneje wody, a hóźeź na Indianow storźichu, njebuchu jara pśeźeślenje pśichajźi. Jeneho dnja pśeźeśłapi jich kyłu wětr, jich „capuca“ fo powróći a słubichu wsycko, śełtoź njězachu a nóźachu jenoź naźe źiwjenje z wulźej nuźu wukhowaś.

Hdyź běchu fo stónźnje haź k wjeśoj Jurado pśeźeźeli, da jim gmejnski pśeźedstejeśeź nowy cźołm a nźichto zyrobу na puć. Jědźachu po rěgu jameho mjena horje pśiches hušty pralěź a dyrbjachu źiwóź cźołm wopuśeśi̯eź, dokelź njeběź woda wjazy hłuboka dosć a fo taś k wjeśoj wuźanju njeźodźeśe.

Tuśat tśi stejachu nětko wožrjedź pralěża, jenoź z wótrym nožom južnych Američanow, z tak njeźe nowanym „machete“, wobranjeni. S tutymi nóźami pśeźeźeli̯achu podśekli pralěża a wurubachu fo̯j tak nětkaźi puźił pśiches husту kśeźinu. Wospjet sawabźichu do tonidłow a dyrbjachu huśeźiśo pśiches wodu, kótaraź jim haź do śije ławaśe. Indianoju, kótrychź śetkachu, sapowědźichu wśěm pomoź a wuźnachu jich se swójich wuźow.

W nastajnej hrośbje, so mohli sabłódniś, poradśi fo stónźnje Hirschmannej, haź k saliwej Duentti dośeź. Tam jeho najpśódźo do khorownje tśěbichu a móźeśe fo wót kmjertnje wrózy wotpeźnyś. Potom jemu dźiwo wobstarachu na jenym bananowym parniku, kiž jeho do Bilbao dowjese. Wjes śrźkow a hjesdonnuj khelpaśe Hirschmann po měśćeśańskich dróhach, pólizija jeho jako źebraka saja. Hdyź bě pśeźelnemu ludnikej swój dóśit wuźkrźił, wobstara jemu tuźon i pomoc druhich Američanow dźěło na Tram-parniku „Pennsylvania“, a mjenowity Němc móźeśe do Pensacola w Floridźe dale puźowaś.

Swójbne powěsće

Eslubjeni: Elsa Kurzeź w Klukschu a Jan Jaźa w Salhowje. — Ema Harnischeź w Ssmilnej w Duringiskej a Erich Sierleja w Budyśinje. — Gertruda Schlechteź a Erich Preuscha w Budyśinje. — Cecilija Rotherez w Kamjenzu a Josef Barnoscha w Drjedźanach. — Frida Polinkez w Jitru a Erich Müller we Njedźichowje. — Hildegard Teichertez a dipl.-inž. Kurt Ilming w Lubiju.

Swěrowani: Fryź Boden, stud. assessor, z Margaretu rodź. Ochmiź w Lubiju. — Dr. ing. H. Arnold z Ilsu rodź. Meierez w Kamjenzu. — Herbert Paul w Kamjenzu z Melaniu rodź. Richterez w Drjeźdźanach.

Semrěł: Julius Wilhelm Libscher, żelezniśi gratmišchtr na wotp. w Lubiju; łkowanje budźe jutśe wutoru pop. ½3 hodź.

Hospodarski rozhlad

Pónjeźelu 25. wulk. róžka 1932:

Němske banki a wschelake města fu dostawale połoženi̯i z mukraja na króśe cźasy. Loni je śeźe, jako fo pjenježna nuza w Němskej sapocała, biśe̯ceju wukrajne banki tute pjenjezy domoź. S tym wschitkjem wschelake wulkobanki do wulkotśeźe. Na namołwjenje Ameriki fo Němskej połoženje ibytkne pjenjezy lětśeźe na pół léta pśeźewołaśiću. Kóńcz makseo króśa tutelo léta by dośahowanje wuběźało. Tchodźa fu sastupaj wukrajnych bankow se sastupami němskich bankow w Barlinje 4 niedźele pohódi jedali a fu fo dojednali, so ma fo němskim bankam se wótpołoženjom lichi̯ fe léto dośahaś. Tute dośahanje je pak na wschelake kumańnja swjasane. Wumějenja lokte njeźitaj a śahaja do postupowanja Němskeje we źiwotnej politiji.

Produkty we wótkach wostachu teź sańdźenu hodźinu dośeź mětne. Powěźeś, so dyrbi kupźeństwo dalśiźnu postupowanju ljuźoźe pśećiny sadźěwaś, wottrochi kuzowu, mjenuj sdałowachu fo wobśěrnišćeńsku kupowanja. Pśeńeza je śeklali fo wo 5 pj. po zentnarju, króśa samo wo 10 pjenjeźkow. Płaćizny jeźimnja a wowsa fo njepśeměnichu.

Zentnar płaćeśe hobotu w Barlinje:

pśeńeńcy 11,50—11,60 hr. (11,20—11,30 hr.), róžki 9,80—9,90 hr. (9,80—9,90 hr.), nałětnjeźo jeźimnja 7,90—8,40 hr. (7,70—8,25 hr.), kapusnišćo 7 65 haź 7,90 hr. (7,75—8 hr.), wowsa 6,90—7,30 hr. (6,75—7,15 hr.),

w tśinajowym wik. wu̯nju:

pśeńeńcy:
sa měrź: 12,27½ hr. (11,97½—12,05¾ hr.),
sa mejn: 12,70—12,72½ hr. (12,37½—12,45 hr.),

róžki:
sa měrź: 10,42½—10,45 hr. (10,45 hr.),
sa mejn: 10,65—10,70 hr. (10,65—10,68¾ hr.),

wowsa:
sa měrź: 8—8,02½ hr. (7,76¼ hr.),
sa mejn: 8,40—8,42½ hr. (8,15 hr.),

Sśuźniśke powěśeźe:

Pśeśeźadźowanja:

pjećdźeń 27. wulkeho róžka 1932:
w **Bukopizach** na śudnišćowe dwp. w 10 hodź.: pśeśiwe wupśeśestrejźi.

Hamtske powěźeźe.

Swěśeźeńke jednanja:

Swěśeźeńske jednanje wótewrjenych nad sahrodnišćowej Gustewa Mšy w Lubiju na Swonkownej Žitowskej hasy cźišło 49.

Dobrowólne pśichźadźowanje:

wutoru 27. wulk. róžka 1932:
w **Bělej Wodźe** w Rónicźe̯j hoźeńcu na Bismarckowej dróży dwp. w 10 hodź.: wschelake kóžuchowe twory a wschelake żonjź. kłobuki, bandy, pjera, wschelake zdźěłki za wupyšćenje żonjazych kłobukow.

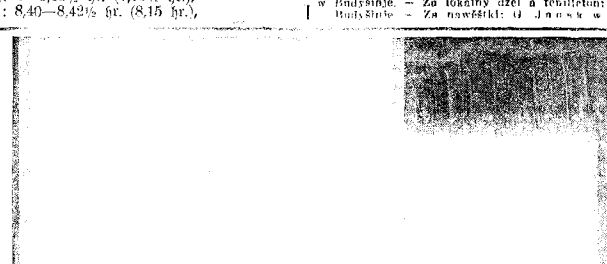
Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowjowe symjo na tunu abo 1000 kg, hewak 10 ra

Płaćizny po złotej hriwnje

	23. 1.	22. 1.		23. 1	2
Pśeńeca	230-31	231-23¾	symo	110-16	11
rožka	196-98	198-200	woka	16 -19	
jačmjeń, nal.	—	—	mórče łonjo	1 0-12	
jednjeń	153 158	158- 6	połte łupiny	14 0-1	
wowe	138-14	138-146	koradella	23,0-29,0	
kukurica	—	—	rapa. wosmik	—	
pśeźe. muka	28,0-31,7	28 0-31,7	łany wosmik	11,7-1	
rźana muka	27 1-29,4	7,1-29,4	sueh. truhanc	6,5 - 6	
pš. wotruby	6,0-10,0	9,60 10,1	h. rni. krušk	12,3-12,4	
rźane	9,0-10,0	9,60-10 0	syno, 50 kg	1 7 -1	
rapa	—	—	rźana słoma	0 75-0 8	
hrośeh Viktor	21,0-27,0	21,0 27,	pśeźe. „	0 8 - ,70	
lane symjo	—	—	wowsna „	7,0-8,5	
njelański	6,0-18,0	16,0- 8,	leź a	6,0-7	

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyśinje. — Za lokalny źěł a feuilleton: A. Dučmanc Budyśinje. — Za nowinarki: O. Janaš w Budyśinje.

Techniska nuzna pomoc pśeźiwo skažonej lěsnej **wohnjow.** Widźimy na wobrazu słuźbowe Techniskeje nuzneje pomocy z Lübecka pśi zwuźowanju lěsneho wohnja. Z wohnjemi w lěsach a holach nastanje našemu lěsarstwu kóźde lěto njesmérna škoda. Zo by skitała domjace lěsy, je Techniska nuzna po- moc nětko zestajała wosebitu wobaransku s Muźstwa su wuhotowane z płanowymi maske bychu było skitane pśeźiwo zajědojenju z Su teź wowuśene z wosebitym zwuźowanjom konjenje wurjadnje śeźkich nadawkow.

pśichińźe proscho: Jemjeljano, napiśch mi śchśleńcźu! Schto dźeśeś? Napiśaź? To njebudźeś! — Jemeljano, śmił so! — Mojeda, pśichińeź mi źiwj wos, potom śchleńcźu dostanjeśch! Ha, ha ha! Ja bych rjenje śakhadźał z tymi kutkaćenti!“

„Cźehodła fo tak słobiśch? Pśchemyśl ſej, bur tolo trada!“

„Schto? Trada? Derje — źyle pratwje. Njetradam ja teź? Bratśiko, ja pośpochi tradam wot makośće, hačrunjeź to w śakonju pśichikajane njeje! Haj! Wón trada? Cźehodła ha? Dła hubjenych źinjow? To njewěrźu . . . najprjedy bywaju hubjene źiś w jeho nopje a potom na rolі — tośnjmśch-li? Cźehodła w druhich krajach hubjenych źinjow nimaśch? Dokelź tam hłowy k tomu nimaju, so bychu fo za wuśchi drapaćź mohli! Tam pśchemyśleja — tak to je! Tam, bratśe, móźa deśchcź pśchepokojśiś na jutśiśche, hdyź dźeńźa jeho trjeba njeje, a teź błónćko móźe fo wotkafaćź hdyź je pśchehorliwe. A my — kajke my mamy źrędźi? Szyła źane, lubу bratśiko . . . śchto we to, to fu błady — hdyź pak bych woprawdźe tyśaź rublow a korćenu nećt — to by było nećchto kmaneho!“

Womjelkny, pśchimny i nakoźenja sa mośćech, wucźahny jn, wobroźi a wobhlada ſej jn, wuplunuł se słóśću a cźišny ju do morja.

Ja fo saśmjach.

„Nó, cźemu fo śmjeźeśch? Wy śeźe mi teź strowi ludźo. Knihi cźitaźe, haj fo ſ nimi wołoło cźahaćźe, ale cźłowjekej do durźche hladaćź — to njemóźeźe! Ty śchtyrimóźkaty njeplechо!“

To mi pśaćeśe, a dokelź bě mje Jemeljan „śchtyrimóźkaty njeplech“ njenował, śpótach, so fo jara na nnje hnéwaśche: jenoź w tświlkach wulkeho hnéwa a hidy pśicheźiwo wśěmnu, śchtoź je, dowoli ſebi haniź moju brytu; hewak śpośźeśeśe mi tuta njedobrowólna wołoda pola njeho wěśty wuśnam a dostojnośeź, tak so w pśenich dujach naju śnajonuśtwa nje jenoź „wujowaśe“, a to na dosć cźeśćeźe waśchnje, haćrunjeź běch ſ nimi hromadźe wušće na rumańśtu ćoźź nośyk a runje taź won běch rostorhany, rosdrapany a cźorny kaź djabоł.

Jako fo śanoźwich a wotmyślejo jeho nětkaź śnerowaćź poćzach jemu powědaćź wo druhich krajach, pśchi cźimź fo prózowach, jemu rosśaśniś, so jeho pśchedstajenja wo nawrótnośći błónźa a mrócźeli ſ kajkim śłuścha.

„Hleźeźe! Taśśe nećchto! Nó! Haj wśchaf! . . .“ hdyź a hdyź pśchiśpomni; ale ja śaćjuwach, so njeměźeśche wulkeho śajima śa źuśe kraje a jich źiwjenje a waśchnja, ſebi mi pśchipoślucha a śaśaźe fo mérźeśe do dalokośće.

„To wśchо je źyle rjenje!“ pśchetorhny mje jtónźnje a śaśpiwajo ſ ruku machny. „Ja pak fo tebje praścham: hdy by namaj nećto cźłowjek ſ pjenjesami — ſ wjele pjenjesami na pśeźi pśchiśchoć“ — won pśchiſlukowa „wjele“ a pśchi tym ſ boka pod moju bryću hladaśche — „njebу ty jeho śamorśkaś, so by ſebi moht wśchelake wěźy wobstaraź?“

Ja fo nastrózich.

„Śawěźeźe niź!“ rjekny̆ch, „cźłowjek nima prawa, wukupiś ſebi derjemeźeźe ſe śmjerćju druheho!“

„Šubu! Haj . . . to je w kuśkach źyle rjenje napiśane, — ale bóle dła śwědomja, ale hdy by fo knjeśpśej, śiś je tute pśchedpiśma wuntyśliś, — hdy by fo jemu hubjenje śchło — tón by źyle wěśće nećkoho śaraźił, so by ſebje śamneho śakhował. Prawo. To je te prawo!“ — pśched mojim nośom fo śjewi ſ hłowa, źiłaśa pjaśeſ Jemeljanowa. „A wśchitźy ludźo, kóźdy po źiwojim waśchnju, maju fo po tutym prawje! Schto fu prawa?!“

Jemeljan pokhmurjeny womjelkny a śaśahny wócźzy pod huśte brjowki.

Ja nićo njewotmołwiłch, dokelź ſ naśhonjenja wědźach, so njeby nićo pomhało, jemu napiśeźa rěćeźa, hdyź bywaśche rośśtobjeny.

Wrjeźny kuś drjewa, kiž bě jemu pod nogу pśi do morja, śdychny a rjekny: „Kurićej by fo mi Ja prawiźy wuhladach w śtepje dwaju burow, ſ jemi ićźo ja namaj pohladaśchtaj.

„Pomhaj Bóh, wój knjeźaj!“ śawoła Jemeljan njeju. „Mataj źnadź tobak?“

Jedyn ſ tejn burow wobroćźi hłowu k źiwojemu t śchеł, wuplunuł rośźuwane śtwjelźo a rjekny pomałku bak wonaj dźeśtaj, Michale?“

Michał na njeju pohlada, po śdaćźu śo by wo dośtał dowolenje ſmćeź ſ namaj rěćeźeź, a potom fo maj wobroćźi.

„Wśjeśch pomaśhy!“ rjekny. „Hdźe dźeśtaj?“

„Do Očźakowa, do ſelśiśchezowa!“

„Ah! Sći waju tam śkałi?“

Mjeleźachmoj a ſydnjechmoj fo pódla njeju.

„Śśkjśch, Mikiawścho, ſkhowaj tobaćźnik, ſo ne jón rapaki wjaźe!“

Mikiawśch fo śaśmja a ſkhowa tobaćźnik. Jemeljan śubami ſkćhipjeśche.

„Potaźkne, tobak wój dźeśtaj?“

„Hišo dołho njeśśmoj kurioj“, rjekny̆ch śamnjeźe pśches taśśe witanje, a njemóźach fo rośśmjeźeź, daćź jeźim wotmołwu.

„Cźehodła niź — cźemu toho njeśśtaj cźiniłoj?“

„Śśkjśch sa, buriko cźertowśki! Sdźerź hubu! Chyćh li, taź daj ſem, ale śmćeźi ſej ſ namaj cźiniś njetyćhaśch Ty njeplecho! Śśyeli śwědomje śłubiś w ſtejpe? Ja ſ kleśnu, fo fo wjaź hibaćź njemóźeźch!“ rejeśche Jemeljan woźi jemu dźeśtchej.

Buraj fo śaśtróźiśchtaj a pośkoćźiśchtaj, pśchimnuśchtaj źiwojej dołhej kśiej a śtajeśchtaj fo jedyn pśiśi druhim.

„Ohej, bratśiśkaj! Taśśe wój proźźtaj! Nó, pśchiśiźja jenoź bliźe!“

(Pokraćźowanje ſeźehnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiličšćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowym čělnemu znjezboženiu za 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja wo bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 21 | Budyšin — Wutoru, 26. januara 1932 — Bautzen | Lětnik 91

K změrowanju Francowskeje

W pośledním czasu je so franzowski lud z rozsćerjenjom powěsćow we wójnskim bronjenju Němskeje do hrozy dał. So by njewěrnym wudawanjam napsećiwo stupił a satrasćenych Franzowsow směrował, je so němski woborny minister **dr. Groener** z Barlinskim sastupjerjom Panskich nowin „Volonté" rozrěčał. Groener je pschi tym rjekł, so je Němska wotbronjanje postajenja Versailleskeho sćežanja dobjelniła a so ma te same prawa na bjesstrach, kaž kóždy druhi stat. Groener na to pokasa,

so najbłišći susodźa Němskeje samoja hnydom dźesać milijonow muži mobilisowacy.

Němska może tymle dźesać milijonam jenož 100 000 muži nakrajneho wójska a 15 000 muži wójnskeho łódstwa we wójnskim padze napsećiwo stajić, dokelž je najmłódšchi wojak zwótkowoje wójny hižo 30 lět stary a so wot toho czasa njeje wjazy wojerjay rozwuczował. Marschall Foch je w januaru 1927 potwjerdźił, so je so wotbronjenje Němskeje wopraudźe **pschewjedło.** K franzowskim wudawanjam wo **němskim tajnym bronjenju** Groener praji, so je w franzowskim wopomnjenskim spisu wurasnje swěrjene, so so wojerske wudawki mjes statanmi njehodźa pschirunacz. Swěrjene je so, so so sa 214 000 franzowskich rekrutow runje **tolko** wudawa, kaž sa 5100 jendźelskich rekrutow, dokelž pośledniši jako wojazy po powołanju wjetscha mjeu dostawaju. To samo sa němske wójsko płaći. Dokelž hudźa w Němskej jenož někotre priwatne fimy jenicźny „z němske wójsko wójnski material dźěłacy, a dokelž je sakazane, wójnskim materialom wikowacy, je srozumiesz, so dyrbi Němska sa kóždy kruch wojerskeho materiala wjele wjazy sapłacicz dyżli Franzowska se swojej mócnej wojerskej industriju.

Njedźiwajcy toho su so wudawki sa němske wójsko wot 1928 stajnje knižile, mjes tym so su so franzowske wudawki trajnje powjetschile.

Pschi tychle wobstejnosćach może dże kóżdy rozumny człowjek wo tajnym bronjenju wěcźeć. S wudawanjom generała **Beurgeoisa** Groener podsmórny, so je w Franzowskej dźesća **wjazy offizjerow a podoffizjerow,** hač ma němske wójsko wscho hromadże muzźtwow a offizjerow. Němska nkodźina so w němskim duchu a w duchu sjednanja ludow wukubluje. W Němskej njeje žanych wojerskich nkodźinskich swjatkow, mjes tym so so w druhich krajach we wulkich organisacijach w pschesjenosći s wójnskim ministerstwom mlodźina na wojerstu złužbu pschihotuje. — Jako smutkowny minister ma wón winowatosć,

elementam wobarać, kotrejž atmosferu mjes Němskej a wukrajom i tym sajědojcyja, so posdaćne sranjenja strěžjenow wotkrywaju.

„Hač dotal", Groener praji, „njeje hischcze žadyn franzowski pazifist ke mni pschischoł, so by mi **franzowske bronjenje** wotkrył. Nawopak posdaćni **němszy pazifistojo** najwjazsche styki k franzowskemu generalnemu stabej **a k** nacionalistiskim swjatkam wudźerżuja.

Na praschenje sa nazionalnym sozialistiskim hibanjom

němski woborny minister praji:

„Nazionalne sozialistiske hibanje je pośledne lěta kaž lawina narosło. Jeho wjednizy su **ku** k sakonnosći wusmali. Wědźa też, so su mózne žrědźi Němskeje a jejnych krajow tak žyłne, so wonì njebychu ženje po njesakonskim **puću** k mozy doschli. Hač budże strona sas tak žyłna, so może sanna ke knježeństwu dóńcz a so so njetrjeba s kacizija z druhimi stronami hwjasacz, njemóże so hischcze pohudźicz. Hdyż pak je někcho, schtoż hischcze wjazy Němcow k tomu honi, na nětcźischich politiskich methodach sadźiwłowacz a rjady radikalnych stronow pohyblicz, je to politika tych statow, kotrejž Němcow jako lud druhoje rjadowne wobhladuja a jim sanno te prawa wotprajeja, kotrejž kóżdy lud z pschirody żada: prawo na swobodne roswicze **a** na bjesstrach.

Politika a šula

Němski minister smutkownych naležnosćow Groener je na pschichodny schtwórtk kulturoweho ministerstwa nutskich krajow do Barlina psche prosył, so by z nimi někotre kulturne nadawki rospraji. Pschi tym budże so wo powschitkownych wukubłanskich praschenjach, mjes druhim wo wobaranju psche ćiwo **„hibanju bjesbóžnych",** potom pak też wo mišnym praschenju

Přichodny jendźelski cłowny zwjazk

Jendźelske knježeństwo je žebi wotmyślilo, z někotrymi krajemi, wosobje z Danskej a Hollandskej, nowe wikowanske srěžjenje wobsamknyć. Jendźelski minister sa sjawne dźěła, Ormsby-Gore, je tutón plan sastupjerjej danskich rowin „Politiken" sdźelił. Kaž „Politiken" pisze, je jendźelske knježeństwo plan wudźěłało, kotrejž delnjenu sjejnej pschedpołoži. Po tymle planje so na wjcze twory, kotrejž so do Jendźelskeje dowjedu, zło położi. Tole zło pak so sa twory z jendźelskich kolonijow a krajow, kotrejž su z Jendźelskej wsajomne srěžjenje wobsamkle, sniži. Pschi tym jendźelske kolonije wjetschu lěpschinu dostanu hač druhe kraje. S tym so jendźelske knježeństwo jenož na to měri, so by so we wukrajnym wikowanju runowacha dospołna swobodne wikowanje so sako wožiwiło.

Cźerwiny, minister praji, z tutym lěpschinskim dojednanjom bromadze z kolonijemi a druhimi krajemi, kaž z **Argentinskej, Hollandskej, Schwedskej, Norwegskej a Danskej** zhromadźenstwo sajimow Lobrskeho wobhaća wutworić, w kotrymž je wsajomne wikowanje po możnosći wołóżene. **Sćmy hotowi, Danskej na jendźelskich wikach lepschinske stejischce pschisiwolicz.** Jeli so to po wobstejacych wikowańskich srěžjenjach njeby możno było, bychmy so sa **zjednoczenu uniju** rozsudźili.

Na wěsću zyrobu so zło położi. Tajke wobsamknjenje je so hižo pschijako. Kajka zyroba so z tym potrjechi, njemóżu hischcze rjec. Jeli so by parlament tutomu namjetej pschichwalował, by danski **wikowański** minister mёł pschepro schenje jendźelskeho wikowańskeho ministra Runcimana wocźakacz, so by k jednanju do **Londona** pschijschoł.

Na praschenje, hacz je wěrno, so chze jendźelske knježeństwo na dowos wschich tworow 10 prozentske zło jich hódnosće położicz, minister Ormsby-Gore wotmolwi, so sa někotre twory zło nječhto wjazy dyżli 10 prozentow a sa někotre njenje dyżli 10 prozentow wuczini; dźesaco prozentow może pak so jako pschereschowa hadźba wobhladacz.

Přichodny jendźelski cłowny zwjazk

Jendźelske knježeństwo je žebi wotmyślilo, z někotrymi krajemi, wosobje z Hollandskej, nowe wikowanske srěžjenje wobsamknyć. Jendźelski minister sa sjawne dźěła, Ormsby-Gore, je tutón plan sastupjerjej danskich rowin „Politiken" sdźelił. Kaž „Politiken" pisze, je jendźelske knježeństwo plan wudźěłało, kotrejž delnjenu sjejnej pschedpołoži. Po tymle planje so na wjcze twory, kotrejž so do Jendźelskeje dowjedu, zło położi. Tole zło pak so sa twory z jendźelskich kolonijow a krajow, kotrejž su z Jendźelskej wsajomne srěžjenje wobsamkle, sniži. Pschi tym jendźelske kolonije wjetschu lěpschinu dostanu hač druhe kraje. S tym so jendźelske knježeństwo jenož na to měri, so by so we wukrajnym wikowanju runowacha dospołna swobodne wikowanje so sako wožiwiło.

Cźerwiny, minister praji, z tutym lěpschinskim dojednanjom bromadze z kolonijemi a druhimi krajemi, kaž z **Argentinskej, Hollandskej, Schwedskej, Norwegskej a Danskej** zhromadźenstwo sajimow Lobrskeho wobhaća wutworić, w kotrymž je wsajomne wikowanje po możnosći wołóżene. **Sćmy hotowi, Danskej na jendźelskich wikach lepschinske stejischce pschisiwolicz.** Jeli so to po wobstejacych wikowańskich srěžjenjach njeby możno było, bychmy so sa **zjednoczenu uniju** rozsudźili.

Na wěsću zyrobu so zło położi. Tajke wobsamknjenje je so hižo pschijako. Kajka zyroba so z tym potrjechi, njemóżu hischcze rjec. Jeli so by parlament tutomu namjetej pschichwalował, by danski **wikowański** minister mёł pschepro schenje jendźelskeho wikowańskeho ministra Runcimana wocźakacz, so by k jednanju do **Londona** pschijschoł.

Na praschenje, hacz je wěrno, so chze jendźelske knježeństwo na dowos wschich tworow 10 prozentske zło jich hódnosće położicz, minister Ormsby-Gore wotmolwi, so sa někotre twory zło nječhto wjazy dyżli 10 prozentow a sa někotre njenje dyżli 10 prozentow wuczini; dźesaco prozentow może pak so jako pschereschowa hadźba wobhladacz.

wotpolitikowanja schulow

jednacz. Njedźelu su jeneho gymnasiasta w Moabitu sakóli, kotryż je rano sahe, lětali nazionalnych sozialistow rozdźeleje, politiiju dźěłał. Kajke naprawy dyrbja so činicz, a hacz dyrbi so schulerjam sakazacz, so pschi politiskich organisacijach wobdźěłacz, budże z wulkeho dźěła wot wěcźow krajnych ministrow wotwikowacz, kotrejž su w tymle nastupanju nashonjenjow nabyli.

*

Ssobotu je w němskim knježeństwje konferenca była, w kotrejž su so naprawdy pschećiwo rosmnożenju akademiskeho proletariata rospominałe. Jena konferenca, kotraž dyrbi so z wobzamom lětnischich abiturientow saběracz, je so pódźełu z pschedsydstwom nehdyschneho němskeho presidenta Hamma seschła.

Goebbelsej su zakazali w zjawnych zhromadźiznach rěcźeć

W jenej nazionalno-sozialistiskej zhromadźizny je loni w měrzu w Barlinje sapósłanc Goebbels policajskich sastojnikow, kotrejž dyrbjachu zhromadźizny dohladowacz, na hrube waschnje schichindźił. Policajski president bi Goebbelsej tohodla sakazał, w Barlinskich zhromadźiznach sjawnje rěcźeć. Sakazanja je so posdźischo wrócźiła, dokelž bě Goebbels policajskemu presidentej z dołhim pismom dźěłił, so so we pschichodnych zhromadźiznach, kotrejž budże wodźicz, tajke schichindźenja wjazy njestanu.

Ssobotu je w žitkowskim jednanju w Barlinje pschećiwo hrabi Helldorfej a towaršcam dla nasylnosćow nazionalnych sozialistow na dnju Jidowskeho noweho léta Goebbels znowa policiju schichindźił a wohanił. Policajski president je tohodla sapósłanej Goebbelsej sakazał, w zhromadźiznje nazionalnych sozialistow, pódźełu do Spichernskich salow w Barlinje zwołanej, jako rěcźnik kontinuirać.

Rada Zwjazka Ludow w Genfu wuradźuje

Pożydanje Rady Swjasta Ludow je so pódźelu je pschedbydstwom francowskeho sastupnika Paula Boncoura z tajnym pożedźenjom wotewrita. Wono so z wupadom **chinescheho sajtupnika Yena** sapoczo, kotryż dla wuńdźenja japanskich wojakow w Shanghaju žadasche, so by so wo japansko-chinescej swadźe hnydom jednało. **Japanski zastupnik** praji, je jemu hischcze njeje **mózno,** so wo jenotliwych bupkach chinescich wobcežowanjow wuprajicz. Rada Swjasta Ludow na to wobsamkny, hižo popoldnu wo japansko-chinescim konflikcu jednacz.

Pólski swonkowny minister **Saleski** na to namjetny, so by so po namjecze němskeho knježeństwa na dujowym rjedze sjejnje wobcežowanja němskeje nejcźischiny w Pólskej na Radźinje mejske pożedźenje wotstorczijo. Němski sastupnik **Weizsäcker** so tomu je wschém dorasom pschećiwjesche. Wobsamknmy so, so by rospravnik sa praschenja nejcźischnow, japanski pósłanc **Sato,** z wobdźělenymi wotpósłanzami wo wobcežowanju wosobinsiy jednacz.

Sjawne pożedźenje Rady Swjasta Ludow so **z wustupom sa Brianda** sapoczo. Wschě Radźine mozy wobzarowacz, so wón njeje pschikomny. **Lord Cecil** wustup wotewri, Briandowe sasłužby wo Swjasť Ludow a mérowe dźeło wuswětlijo. Němski sastupnik **z Weizsäcker** so pschećiwa

w kotrymž je wsajomne wikowanje po możnosći wołóżene. **Sćmy hotowi, Danskej na jendźelskich wikach lepschinske stejischce pschisiwolicz.** Jeli so to po wobstejacych wikowańskich srěžjenjach njeby możno było, bychmy so sa **zjednoczenu uniju** rozsudźili.

Na wěsću zyrobu so zło położi. Tajke wobsamknjenje je so hižo pschijako. Kajka zyroba so z tym potrjechi, njemóżu hischcze rjec. Jeli so by parlament tutomu namjetej pschichwalował, by danski **wikowański** minister mёł pschepro schenje jendźelskeho wikowańskeho ministra Runcimana wocźakacz, so by k jednanju do **Londona** pschijschoł.

Na praschenje, hacz je wěrno, so chze jendźelske knježeństwo na dowos wschich tworow 10 prozentske zło jich hódnosće położicz, minister Ormsby-Gore wotmolwi, so sa někotre twory zło nječhto wjazy dyżli 10 prozentow a sa někotre njenje dyżli 10 prozentow wuczini; dźesaco prozentow może pak so jako pschereschowa hadźba wobhladacz.

Cźerwiny, minister praji, z tutym lěpschinskim dojednanjom bromadze z kolonijemi a druhimi krajemi, kaž z **Argentinskej, Hollandskej, Schwedskej, Norwegskej a Danskej** zhromadźenstwo sajimow Lobrskeho wobhaća wutworić, w kotrymž je wsajomne wikowanje po możnosći wołóżene. **Sćmy hotowi, Danskej na jendźelskich wikach lepschinske stejischce pschisiwolicz.** Jeli so to po wobstejacych wikowańskich srěžjenjach njeby możno było, bychmy so sa **zjednoczenu uniju** rozsudźili.

Na wěsću zyrobu so zło położi. Tajke wobsamknjenje je so hižo pschijako. Kajka zyroba so z tym potrjechi, njemóżu hischcze rjec. Jeli so by parlament tutomu namjetej pschichwalował, by danski **wikowański** minister mёł pschepro schenje jendźelskeho wikowańskeho ministra Runcimana wocźakacz, so by k jednanju do **Londona** pschijschoł.

Na praschenje, hacz je wěrno, so chze jendźelske knježeństwo na dowos wschich tworow 10 prozentske zło jich hódnosće położicz, minister Ormsby-Gore wotmolwi, so sa někotre twory zło nječhto wjazy dyżli 10 prozentow a sa někotre njenje dyżli 10 prozentow wuczini; dźesaco prozentow może pak so jako pschereschowa hadźba wobhladacz.

Bjezdźěłosć w Ruskej

Bjezdźěłosć je so w pośledním czasu w Moskwie, Leningradu a w druhich wulkich městach pokasała. Myśla, žebi so to so bórzy wschěmni, dokelž na druhim městnje lidźo pobrachuja. Bjezdźěłosć so njestajnemu pschipokasanju dźěła w kraju pschipisuje. Wosobje je winu na tym, so su wjele sastojnikow z fabrikow puschczili. Tuczi so wot cźežkeho njeswucźeneho dźěła w dalokich wjach wotwlakuja. Też z pschicźahanjom dźěłowjemjecyjow je wjele do městow liczba dźěłowjemjecyjow w městach rosła.

Hłód w Turkowskej

We wjesnjach wokrjesach k połodnju wot Smyrny wobydlerstwo khěła trada. W tamnischej krajinje so tohodla plahuje. Sa lětuscze žně njejsu so žani kuzy namakali. Wobydlerstwo je bjes pjenjez a žiwnosće. Stat a „Czerwjeny połmjesac" pomagny jkutk organisujetaj.

Indiski městokral so zakituje

Indiski městokral, lord Willingdon, je psched indiskej sakonje dawajej zhromadźiznu swoje rasne naprawy psche ćiwo indiskemu kongresej a psche ćiwo nowej wójnje njepołuschnosće sakitak. Naprawy indiskeho knježeństwa su so z kongresowym poćinjenjom sdźiłe, kotryż je nowu wójnu psche ćiwo knježeństwu pschihotował. Knježeństwo nałożenje naprawow njeda sujewnjicz, tola njeje wocźakacz, so so połoženje naprawy złahodźa. Městokral skónczi je zhromadźiznu prosche sche, so by knježeństwo pschi wojowanju psche ćiwo wójnje njepołuschnosće podpjerała a we wubjerkach Londonskeje indiskeje konferency sobu dźěłała. Skónczenje městokral wo indiskim hospodarskim połoženju rěcźesche, kotrejž je so trochu połepschiło.

Japanske připowědźenje

Japanske knježeństwo je wojerwiło, so nima wotpohlad, Shanhai wobhadźicz. Japanske knježeństwo je hewak, kaž so w pschipowědźenju praji, roskasowarjej japanskich wójnskich łódźow pschehwostajiło, naprawy za skitanje japanskich zajimow cźinicz, kotrež ma za nusne. Knježeństwo sebi wuzdi, so by japanske wójsko w najbórzischim padze Wusung, pschi wulkim rěki Whangua do rěki Jangtse lećzcy, wobhadźiło. S tym by japanskim wojerskim mozam mózno było, chinesce łódźstwo wobkolmjecz.

Japanske wójnske ministerstwo je k tomu hischcze sdźełało, so je poruczilo, japanske wójsko w Mandźuskej zmjenschicz, dokelž je so cźinesce wójsko i Mandźuskeje wótcźo sezahło.

Chineska knježeństwowa kriza

Chinesti swonkowny minister **Engen Chen** a ministerski president Sunso staj wróćo stupiłoj. Engen Chen je

rjekł, so žiwoje sostojnstwo słosi, dokelž jemu njeje możno, pažiwne sljesicheje pschećiwo Japanskej sastupowaćz we wokomiku, w kotrymž dyrbja so rasne naprawy činiez.

Amerikanski zaničak so do Shanghaia pósłał

Amerikanski saniczak „Borie" je so z Filipinskich kupow do Shanghaia pósłał. To je jenicžka naprawa, kotruž Sjedmoczene staty po wuhladnjenju japanskich wojakow we Shanghaiu činja. W tym wukomiku je dźewjeć amerikanskich wójnskich łódźow w chinesckich morjach a to jedyn saniczak w Shanghaiu, druhi w Nankingu a šydom kanonskich czołmow na rěcy Jangtse.

Awstrijskeho staczana w Shanghaiu sastrelili.

Sariadnika American-Expreß-filiale, awstrijskeho staczana Alberta Porgesa, su njedźelu chinezy wojazy sastrelili. Hdyž bě won z automobilom swonka francowskeho bydlischcza, chinezy wojazy nadobo do njeho tšełachu. Jeho chinesći słužobnik a jena jeho pschewodźaza knjeni staj njezranjenaj cekowałoj.

Chineskaj muničiskaj čołmai rozbuchłoj — 40 morwych

S municijiu nakładowanaj chineskaj nakładnaj czołmaj, kotrajž k chineskej bróńcerni w Shanghaiu jědźeschtaj, staj njesnatych pschićinowu dla rosbuchłoj. 40 muži jeju wobsadki je so morike. S rosbuchnjenjom je so wohnjoměrliwo w Shanghaiu do hrosy dalo, dokelž měnjeschc, so Japanzy do města tšełeja.

Wjecžor su w Shanghaiu w jenym kinematografu we wukrajanskich bydleschczach pjelnjenu bombu wuslědźili. Dźiwadło móżesche so pak wuprózdnicz a bomba so wotstronicz.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 26. wulkeho rožka 1932.

— **Wo wj dnje.** Wožera wjecžor w 7 hodź. barometer 761, hygrometer —1, thermometer we dnju +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 764, hygrometer 0, thermometer w nozy —2. Wuhladny na šuche wjedro. — Schkleniza pokaśe njepschetrhnu na wobšajne wjedro. Nad zelej šrjedźnej a połnocnej Europu wupschestrjewa so wyschina. Nowa wyschina pschikhadza z wjecžora z Atlantiskeho oseana a z Azoritskich kupow. Tola je so w nozy njejsko pscheširiła a nan rane šamo wojchtrot padasche. Pschićinna je najrjeńsche w tom pytacz, so je w hornych worschtach powětra eksplisiho hacž w delnich pschićinschich. Najrjeńše z połonja šolmy pschehrjeteho powětra we wyschich worschtach powětra pschijimuja a w naschich krajnach so selnja. Hdyž cžpyte a šmone powětry do so hrabje, nastaje mačzała kurjawa. Wona so najrjeńše wjecžor wjesy pschejnje. — Nutšje frjedu šłudźa šlónčko 7,45 hodź. a špinja so 4,41 hodź. Měsiacžk šhadża 9,58 hodź. a so špinja dop. 9,30 hodź.

— **Měschczańske dźiwadło.** Dźensa wuturu je w 16 abonementnym pschedstajenju A Budyšte prěnje pschedstajenje komedije „Mina", kotruž je šwiłał jedyn z najwuběrschich nimskich dźiwadelnych šćipjerjow w Minsker Bruno Frank. Inšzenowanje wobstara dr. Adolf Rott. — Sedzeše popołdnju 1/4 hodź. wobsjedźe so Lichcze ras pschitwabna basń „Čžypotenauka". Wobsedze pak na to pokazńenjemy, so so frjedu pschedstajenje komedije „Mina" hižom 1/8 hodź. sapoczinje. Na želesninju su k wopytej tuteho pschedstajenja z zyłeje wokolny niedźelske nawroczene liščiły dostaez. Schtóž so z tutym liščikom wupokaja, dostanje sobu do dźiwadła za tunšchi pjenjez. Schtwórtk wjecžor so komedija „Mina" wospjetuje, pjatk popołdnju tuteje komedije „Antigonoscze".

— **Wulke inventurske wupschedawanje.** W dźensnišchim cžišłe wosjewjamy nawschćht wo wulkim inventurskim wupschedawanju firmy Mechanikeje kajcžuje w Seltendorfje pola Zitawy z pschedawarkanju w Budyšchinje na Mołtkowej dróhy 6. Nawschćht so je sumytnym pschehladanjom sandźeny tydźeń njedźele wocžischczał, to pak nětko narunanły. Nałschi cžitarjo cžyli nałwschi wobzeje wobkedźbowaez a inventurske wupschedawanje wopytaez.

— **Sakša krajna loterija.** 4. rjadowanja sakšeje krajneje loterije (jubilejneje loterije) poczešnje so pónđelu, wutoru a štwórtk, 1., 2. a 3. februara. Dobyczka 4. rjadowanje su šcžehowaze: Jene po 60 000, 40 000, 20 000 a 10 000 hr., dale 6 dobyczow po 5000, 10 po 2000, 15 po 2000, 30 po 1000, 60 po 750, 100 po 500 hrivnach, 500 po 400 hrivnach a 4775 dobyczow po 300 hrivnach. Wuczešnje so potajtim w 4. rjadowanju dosyła 5500 dobyczow wo 1 977 500 hrivnow. Losy 4. rjadowanje maju so hnydom, hacž najpósdźišcho do sobotu 30. januara z pschedpokazenjom losow 3. rjadowanje ponowicz w loterijowej Lerkowni, kotraž je wostnamjenjena na lozu. Na losy, kiž so z cžasom njesapłacża, nima po § 5, 1 postajenjow loterijoweho plana nichtó prawo, zebi dobyczk žadaez.

— **Wotrjeknjeny wubjerk Budyšcheho hamtšeho hejtmanstwa** smě swoje pschichodne sjawne poskedźenje pón-dźelu 1. februara 1932 dop. w 10 hodź. w poskedźerni **na hamtšim hejtmanstwje w Budyšchinje na Bismarckej** dróhy 21. Sjawny dnjowy porjad je ton krócz krótschi a wopschija mjes druhimi pschedmjetami rosdźelenje januarskeho podpěła z nemškostnaje pomocy k wołoženju spomožeńskich cžełow, inšzenje sašadnych hadźbow a posbéhnjene šastaranja a sdźerjenja cžakanja k invalidnemu sawěsčenju pola dostawarjow podpjery.

Póstnicy

Ptaczi kwaš je nimo. Ptaczki pilnje wobradźowachu małym a wulkim. Wschitzy móża jara spokojom byez, wosebje mły Sserbja z darami k Ptaczemu kwašej „Nadźije" Budyšcheje. Nětko bliži so póstnizam. Je to cžas radosče, wjesela a pyhlowanja. Nam wschak njeje tak wołoło wutrobu, so mohli hejbać a instinct, kiž nas wschich trjechi hospodarska nuza a nan poslědni wutk z cžela a dusche wudrěje. Tola we małym kruhu mózemy žyć małe wjesele pohjescz, kiž budže rjanu a tunje za wschich. Jednota „Szokol" w Budyšchinje pscheproschuje lubje nasz wschech na swój pósłušli swjedźeń, kiž swjeczi njedźelu 31. januara wjecžor wot 7 hodź. w sali Běłeho Konja we Budyšchinje. Kaž bu hižo nasuwnjene, budże sastup zyle nisli. Pschijmi sce je hdyž znowa hyby dobru wuhl a nětchto na hłowu, schtóž hischcze se sašchadzi tykich swjedźenjow doma macže, potom budże sawěsče rjenje na póstnizach w Budyšchinje so kruhu lubych Sokolow a Sokolkow!

*

S **Hiny.** (Sserbowny kwaš.) Tudomny tkěžeł a dźiwkaczeř Arnoscht Wyrgacz a jeho mandželska Johanna rodź. Helesdźez swjeczitaj jutrje sjedźu 27. januara cžitaj a strowaj swój sserbowny kwaš S jeju mandželstwa wuródzechu schtyri dźeći. K wschitkim lubym słužobschczam pschisłamknjenu so tež rad my a pschejemy Wyrgaczej mandželskimaj jako žwernymaj cžitarjomaj a rosnoschczerjomaj Sserbskich Nowin wjele šboża do pschihoda a to byschtaj ja dalsche 25 lět mohłoj strowaj žwjeczicz swój skoty kwaš.

* Se Zornoweč. (S cžasom podnichemy wobsel.) Sobotu pschipołdnju w žiwnosći Mety hynd. Hušakowej se sobanjenjom mitkuj wobeł nasta. Tejo pak so cžasom doh abachu a pjomjo podupjchu. Kamor běsche so hižom sapoczał policej a pódšanski běsche hižom trochu šwuhlemy. Bydlerjo so wohnja trochu połožiżko dohladali, by so mohło zyle domske wotpalicz.

S **Lubija.** (Spodžiwne njesboże.) Tu na Mołtkowej dróhy je schuler šobotu dopołdnja na šwodźowne wojchnje injeschoł. Dźesche se schulerčinaj po khodnik. Nadobo bo na kromje wobšunuy a padże runje psched jawischaj na dróhu. Sadnje tolo cžežko z pjerschczju nakładżeneho wosa sajedże wbohemu pschez nohu, so se tuta skamy. Smjeschożeneho schulerja dowjesechu do khorownje. Winu na njeschożu in nikoho ni paduchom puści. W lěsu blizko Jěžowskeje cyhelnje, jeho nimale doscže. Za nim wołajo jeho zatraši. Jeho duch wostaji kolo leżo a do lěsa ćekny. Jedyn z wojnjanow, kotříž w lěsu dźełachu, so tohorunja za duchom puści a jeho popadny. Hnydom zawoła žandarm jeho na strażu wotwjedźe.

S **Wojerez.** (Njeboże na dróhy.) Njedźelu popołdnju na Dźesčanskej dróhy motorowy kolešat z kolojim do so skuschtkaj. Motorowy kolešat pschijědże z Dr. dźanskeje strony a chajsche błizko zyhelnicze kolojesom pschećešćehnyć. Tutón pak so njeławy na lěwo sawi ani so by k temu šnamjenja dał. Motorowy kolešat nemóżesche ruče dosć sajmjnacz a tak dóńdże k krażu pschi cžimž motorowy kolešat do schtoma šlecza a cžerwjeny leżo wosta. Sawołany lěkař dowjese sjedźenjeho, młodeho cžłowjeka z Bórka, do Wojerowskeje khorownje.

S **Zrjadnetho** pola Wojerez. (Wobeł.) Pónđelu rano 1/4 hodź. wudyri wobeł w hrodźi tudomneho rataja Dolanka. Jako wobeł nasta, njedźesche wobsedźeć doma, ale bźesche se swojimi ludźimi na swjedźenju wojerskeho tamwaršawa w kojeżanu. Wobuja dohladachu so hakle, jako so hižom tšełka z jasnym płomjenjom płesche. Wjesna motorska pschawa ruče sapschinny a poradźi so, wobeł na hrodźe wosmjesowacz. Wojerowska motorska pschawa njeteržesche hakle sapschinnycz. Tuka so na sapadnistwu.

S **Běłeho Khołma.** (Cžežke njeboże.) We nozy wot pjatka k sobotu dóńdże k cžežkemu wobkhadnemu njeboži na dróhy mjes Rychelom a Běłym Khołmom. Sym tudomneho błidarskeho majstra Tillacka pschijědże z motorstim kolom z Bórka a mějesche swoju fotru na kole hedźo. Pschi hyšnej kurjawje srazy tolo w sawinjenju dróhi krótko pschede wsu do schtoma. Młody cžłowjek so tak cžežko srani a sebi prawu nohu słama, so dyrbjachu jeho pschiježe hamtšemu nóż do Wojerowskeje wotrjeknjeje khorownje dowjesez. Sdotka cžežkokranjena w starschiskim domje khora leži. Motorske kolo je so cžežko wobschkodziło.

„Błažijec nan", hamtski a gmjenski předstejićeř we Łazu — njebohi

Skoro nochcžymy wěricz, so je tuta trudna powěsć, kiž do šerbskeho kraja šaschku njedźelu khwataiche, wo prawdźitosći. Kaž njepowalny dub stejesche psched nami, jako požwjeścichmy w sanbźenym cžełe Handrija Sejferjowy pomnik a z kał i dusche ronjazymi słowami šerbskeho wuznacza hrěšesche nam wutrobny na tutym dnju. Haj tež dub spadnje, hdyž jón wyschna móz wuwjaza swojeje mezy. Po krótkej ale cžežkej khorošći je nětko Korla Błažij jaschol šaschku njedźelu popołdnju 3/4 hodźin z tuteje cžašnjoscze do wěcznoje šbožnoscze. Narodźiwschi so jako syn tuteje sameje pohonca K. Błažija w Běłym Khołmzu, pschepažbli so hižo w dźeczaczych lětach do jemu posłužiżo tak lubeho Laja. Tu nawuknu cžestne rjemjeslko schewza. Jeho wuznamna duchowna wobdarjenosći, jeho runa powaha, jeho rasne a jasne rosudy w cžeżtich wobsadnych, gmejnskich a wokrjesnych praschenjach swěscžichu jemu dowěru a luboscž wschich wobsadnych a najwobschérne městna w gmejnje, zyrkwinskej a schulskej radże. Lěta 1918 bu jamo sa hamtšeho předstejićerja Łašowšeho hamtšeho wobwoda pomjenowany. Wschudże bě woblubjeny. Jaźne jeho wuprajenja, jeho łašicha, bjes łažnja, jemu nichtó za złe njewsa, dokelž žebi jeho dźěławosći wyšoko cžesczachu we wschich hamtach, we wokrjesnym wubjerku. Jeho hamtska sjiwa bě wobras pokrazńoscze. Wón sam, hačrunjeż rad stary cžas rjej thwalesche, w kotrymž po pjenjezach

---

Lew Wallace:

Ben Hur

Powědanjcžko z Khrystoweho cžasa.

23] (Pokrazowanje.)

Esther, hańki z winom jemu wospjet połiczo, dźesche: „Proschu cže, pij! Winо je z kraja, kotruž hebi wyšoko wažimy." Jeje hłóh bě pschijimny, kaž hłóh Nebetki pola Naborowej šundaje. Ssyšny w jeje wocžomaj widźo, wza Ben Hur winо a wupschi je, rjekny: „Dźowka Simonidowa, twoja wutroba je połna dobroty. Bóh żehnuj cže za to. Nuj djał" A jako z pschekrjesci so wobroczi praji: „Dokelž jenych dopołnjowu nimam, je hym jim mjesdyo wotka, widźawam je swojich prawow. Sso wotkazuyschi słužbu cži, so cže dale njewobcžesczu. Jenoż ta jenicžka dowol mi pschicže cži. Za njezadach wot tebje ani wróczenje do njewólnistwa ani połdankiku rosprawu. Wě tójšom radże bych rjekł: Schtóż hy hebi psches wobdarjenosći a pilnosć nahromadźił, je twoje! Wobkhowaj je w mérje a wjesel moje słužopschecze k tomu! Przedy hacž nadobny Quintus, mój drohi nan, jeweju połdankiu jězbu nastupi, posłaji mje sa namócženje swojeho njeběžneho samożenja. Hdyž hym dźensa k tebi pschijědże, je mje k tomu pohnuła starosći wo mać a hotra. Tola tebje nadźijach bo nětchto wo nimaj jhonicz. Dw powes mi, schtóż wo nimaj wěsći!" Po tym ma Esther wonjacha ho hyšły, tola je nan wosta njewuproschowany, dokelž sdźa: Wiercha Hura hym derje šnał. Tež wot horja hym šłyschał, kiž je žwójbu potrjechiło. Tón, kiž je wudowza wjecžka do tajkeho njeboża pschinjeješ, je tónhamy, kiž je tež je mnu šłe sakhadźał. Esmněn tebi tež dale wuńnacz, so hym starosćiwoje ja Hurez žrodźjomnyj žłódźit, ale wschitko bě podarmo. Ani najwutrjeńše njezłym nałsonił."

Ben Hur žłychny hłuboko a dźesche: „Tak hym sałzo wo jemu nadźiju khudźchi. Ssym-li był naddźěhowaty, wodajesze mi a dźerjesze mi k dobroczo mojeje žałoscze dla. Sjwjenje moje žaneho druheho šamerza wjazy nima hacž wjecžom. Mějeze ho derje!" Pschi sawšěžku pak so wospjet wobroczi, kaž by so dźiwcz njemohł, pschekupzowe słowa łłyschło: „Měr Boži pschewodź tebje!"

Ldom pak bźesche Ben Hur je jstwy, jako Simonides je šwěcžatymaj wocžomaj, kwoju šmitskowom wjeskejšej ł tym pschekradźinschi, k kwojej dźowzy pschiwoła: „Nucże, Esthera, swoni!" Ldom bě šwónczł zaklinczał, wotewrjechu ho potajne durje w sesjenje a muż sstupi, ho hluboko klonjo. „Pschistup bliže!" rjekny Simonides. „Mam za tebje wažny nadawk, kiż mash pschi kóždych wobsteńskach dopjelnicz. Poćłuchaj! Runje wotcžiże ł tuteho pschesjedenja młody muż, schwilny a pěłuchi šyšła, w židowskej drasze. Tonu płódnj każ sesjn a pósjel mi kóždu nóż powěsć, hdyż won je, schto cžini a w kajkim towarschiwje ho hiba. Powes mi wschо, schtoż wot jeho rěcžow, wachnjowow ako wotmyślow thonisch. A je-li nětko wopuschczeł, ději sa nim! Mash-li jtkadnosć, ł nim ho do wěcžow dacz, cžin to! Ale njepowědaj, so by w mojej ślužbje!"

Maluch, kaž bo Simonidowmy dewérnik mjenuje, strowjeschе kaž pryedy a potom ho sesjenje wotšali.

Limonides pak wobroczi ho šmješo ł šwojej dźowzy: „Kajki to dźensa šbožowny dźeń za nas!" Jeho wjeselosć ja ho ji njesdobna a połkmurna a wotmolwi jemu: „Wźa da mi, sabywam-li ja hdy tutón dźeń!" Sso dopomnjechi, powešmy tež won hlowu na hrudź a dźesche: „Woprawdźe, dźenż je dwazety dźeń schiwobrtelo mešaza. Dźensa psched pjeć lětami je moja Rahela, twoja mać, padnyła a wumrła. Mje pschimjeješchu rosbitego domoj a ju naridźechu my mortwu. Sso rudźo a strachujo wo mnje bé swojin dźischu šprischčejła. My pohrjebachmy ju na šamolnym mějesze šloka horu. W cžemnosći, psches jeje šmjerć nastałej, jawosaji mi jenu hwěžku, kiž je w běhu lět pschezo jasnischo mi šwěcžiła. Ow mily Bożo, tak djakujn ja tebi sa tutu hwěžku!" Hłowu schehnywschi, kaž twot nawoze wuždże na pjelnjenu, woprascha ho: „Nieje šwětły dźeń wonka?" A Esther wotmolwi: „Jasnoscž a šwětłosć je nastała, dyż młody muż tu sastupi." „Tuż sawołaj Abimelecha, so by nje do sahrody dohojeł, hdyż rěku a tódże widźu. Tam, luba dźowka, chcu cži powěsć, cžehodla hym tak wjeselu a cžehodla mi wutroba ł wjeselem ślaka, kaž jehnjo na palmowischczu."

Na šuanju je šwónczłom sasunuli ślužobnik a šwonkach stoł, kiż mějesche delka kolesła, won na tšěchu pódlanjese kheże, kiż sahrodźki mjenowachu, hacž do tamneho kucžika mjes rózemi a drubimi kwětkami, hdyż mějeschе cžeši palazow na tamnej šironje kupy, móst a rěku ł tódźemu pschewódzicz. Tu wostaji jeho ł Esthera hamtšo. Hara bźeschе kaczerjow na hrjady a tupot ludźi na mjesze jeho njewuleschе. Bźesche dźe na to šwneczemy a mějesche je ja lubjene nowoho dobrjka. Esther hym hay na wobłoženje ślota a majkaschе jeho ruku, narěcz woczakuja. Sa khwilki ta poczа po šwojim mérnym waschnju, kaž chcył jo šhrabacz „Wobkedźbowach tebje, jako młody muż wěcžerze a dźesche ho mi, kaj hyła ty na jeho ślonje." Sse šlozenymaj wocžoma wotmolwi Esther: „Měnišch-li, so jeho łłowam wdźeło to maseh prawje!" „Won je potajšim w twojimaj wocžoma maj wotkłyty łym wjercha Hura?" „Sa toho jeho mam." „Ale hdyż won to njebył?" „Na twojim boku žiwa, hym — ludy nano — widźała a łłyschała, kaž mudrje ty ł dźini rěcžesche a wobkhodżeschе, je spratiwnymi a njeprawymi, łłupymi a nahraunymi. A nětko praju cži: Njeje ličn nikoho muż woprawdźity wjech Hur, potom ho łaschkonosći hischcze nihdy tak pschetwórika njeje każ tu." „To je thutne łłowo. Pola Boha Abrahamoweho! Wěrich dejc też, so hym jeho nanowy njewólnik był?"

(Pokrazowanje sczehuje.)

ſastowaſche, bě krutý ſaſtupjeŕ pokročneho hamtſteho ...ſtwa. Jeioŕ mĕſnaŕ pobrachowaſche a by byk 25 ...olho ſ mĕſchczanoſtu. Kelko towaſtwow a ſſednoſ...wow też Raiffeiſenſka potkadnja, ſhubi w nim ...ho poradżerja a ſobuſtawa. Wſchĕm bě Błażiż dobry wſednik a towaŕſch, tola jeho ſtowo dyrſ...e płaczieć a dyrnjeż by ſo hewak nĕchtó pſchecziwo ...ſhčnył. A jeho ſtowa a roſſudy bĕchu roſri...wujednaze, poſtajace. To pſchinjeſe jemu też czeſtſ...wot njeho rad žiwſchane mjeno „Błażej nan“. ...oſnawaſche rad, ſo je Sſerb twjerdeje heje. To ...ć, ale bě ſa to dobry Sſerb. Nihdy ſabyczeć njemó...ſo bě jeho ras nĕchtó ſa ſerbſkeho pſcheradnika ...a pſchiſpomni we ſwojej jednorocſći: „Luby pſche...! Hdyż ma tón, kiż mi to wumjetuje, też tak dobru ſer...u ſwójou, dobru ſerbſku macjerku, każ moja je, tak ſerbſke dĕczi, kiż wĕdża, ſchto chzedża jako Sſerbja, każ moje, potom jemu ruku ſawdam k wujednanju, pſchedy niż!“ A je tomu tak, Błażej dom je rŷty ſerbſti. Wón ſam Sſerb każ njepowalny dub. Kotra wuſ...ada ma runja jemu tak t Sſerbſtwu ſo wuſnawazeho mĕſchczanoſtu? Mało jich je. Sſwĕru je ſtak t ſerbſkemu towaſtwu „Handrij Sejfert“, horliwje je naš podſ...ierał jako wubjerkownik pſchi poſkajenju Sejferjowego pomnika, wčhć do puca ſo kładżaje cjeże je woſtroſnił a jemu a knjeſej ſararjej tak też knjeſej Hajeſchej maju ſo Ławowjenjo a ſ nimi žyły ſerbſkiŕ ud džakowacź, ſo ſteſi we Laſu pomnik t cjeſchi Handrija Sejferja. To je mĕnik jeho ſerbſkeje dĕlawoſcze, też pomnik, kiż hu...dże k ſerbſkemu ludej wo nim rĕczeć. Nĕtko je ſtónczit ſwoje dĕlacapolne žiwjenje, žiwjenje pokneje lubjoſcze k ſwojim, k ſwojemu ſaſtojnſtwu a ſerbſkemu narodej. Niech Bóh Knjes jemu mytuje ſ wĕrźnym dſakom, pſchecziwo kotremuż njech je naſch dſak to poſtlednje, ſchtož jemu jako ſerbſki lud bo rowa ſtoho dacź móżemy. Bóh Knjes budź pak dale też miloſcziwy wodżeŕ Błażej maciežy a dĕjcżom. Sſerbſka hola, żaruj wo ſtyna ſerbſkeho luda, kiż bě dub, Sſerb, bjes falſcha a bluda.

Z ſmeinskeho žiwjenja

S **Mŏsporta.** Tudomni mĕſchczanſcy ſaſtupnizy ſeſ...dſchu ſo 21. januara k ſwojemu lĕtuſchemu 1. poſjedżenju. Knjes mĕſchczanoſta Künzel poda roſprawu wo wobſtodnym lĕcże 1931. Dale wojſewi ſo liſt mĕſchczanſkeho ſaſtupnika Rudolfa, kiż ſdżĕli, ſo je pſchedſtojnſtwo wobydlerſkeho towaŕſtwa jeho namołwjało, ſo by ſtojił ſwoje mĕſchczanſke ſaſtupniſtwo, dokelż je pola wſchelakich wobcżežowanjow ſapowĕdżił ſwoje podpiſmo a ma hewak njedoroſumjenja ſ wobydlerſkim towaŕſtwom. Swój mandat pak pjecża njeſłoži. W liſcze wobydlerſ...towaŕſtwa ſo ſdżĕli, ſo ſu Rudolfa ſ wobydlerſkeho ...ſtwa wułamkli, dokelż pjecża ſamĕram towaŕſtwa ...ecżo dĕła. Na to dowoli ſo wobſtamknjenje twar...a wodarniſcheho wubjerka, ſo ſtmĕ ſo w Bernawje ...o puſchczeć. Tohorunja ſo pſchiſtołoſowaſche wob...enju finanzneho a wułtawineho wubjerka, ſo ſo ...ſto i mĕſchczanſkeje ſtużby wułtupjeneho ſaſtojni...czakanza ſarjadniſti aſſiſtent Brecheis ſa namĕſ...tawnika woleſche. Na łónzu wołachu ſaſo ſa pſched...erja mĕſchczanſkich ſaſtupnikow na lĕto 1932 knjeſa ...ſanoſtu Künzla, tjjo ſaſtupjerjo wobydlerſkeho to...wa pſchi tym ſwój hłoſ njewotedachu. Se ſamſ...nymi hłoſami woleſche ſo mĕſchczanſki rada Zſchoch ſa jeho namĕſtnika tohorunja ſaſo. Sa ſapiſowarja woleſche ſo jenohłóſnje daſkowy pokładnik Brecheis a ſa jeho namĕſtnika ſaſtojniſki cżakanz Franka. — K ſjawnemu poſpeżenju pſchiſamtnu ſo tajne poſpeżenje.

Z Łužicy

* S **Shorjelza.** (Nadwadnika na pjenjeżneho liſtowego ſaſtoja.) Każ piſachmy, ſta ſo tele dny rubjeżny nadpad na pjenjeżneho liſtowego we wotkĕſi leżownoſeje na Sa'omonowej dróży 7. Kriminalnej poſtajiſi pak je ſo cżuże po...radźiło, nadpadnika wułĕżkżicź a ſajeć. Wón rĕka Alfred Kühbler a je pjekaŕ bjes dżĕła. Je ſo narodźił lĕta 1904 a je wożenjeny, tola jeho żona je wot njeho ſchka. Kühbler bĕſche hacź do lĕta 1927 wojak, potom pak khorhoji cjeſkny, na cżož jeho i wójſka wuſtorcżichu. Sajaty ſwo...pradźe nadpad prĕjeſche, tola poſoſtſiſcho pſch hygnyni do...polakanami pſchida, ſo je nadpad ſpytał ſe ſadwĕlowanja ...la łoſpodaŕſtoje muſy.

* S **Myſłez** pola Shorjelza. (Woheń.) W nozu wot njedżele k pónđżeli wudyri tu woheń. Wokoło ½1 hodź. ſtejeſche nadobo bróżeń a hródż tak mjenowaneho ſtatoka „Reißaus“ w pkomjenjach. Poradźi ſo ſakhowacź pſched wotpalenjom domſke, kiż ſo hižo w oktobrje ras woipali. Wſchitkón inventar, ratariſke maſchiny a wĕcża pjerina ſo ſpali. Nimo wjeſneje ſpytawy bĕchu pſchikhwatałe haſchcerſ ſpytawy ſ Kropnizy, Prochnowa a Mĕrjo...a. Dżĕlacy pak mózeſche jenoż wjeſna, ſpytawa, dokelż ſa tamne wody dojeż njebĕſche. Tulaju, ſo je ſłóżniſka ...ruka woheń ſakżiła. Wobſhedżeŕ ma ſamſkne

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (Zběrbu padnſchnikow ſajeli.) Sſchehły tydżeń ſo poradźi policiji, lepicź padnſchnu zwólbu. Dotal 6 wożobow ſajachu, kiż bĕchu ſo pod mjenom „Burkhardt-Club“ ſjednożile a ſłuczile wjele padnſtwow. Bĕchu kradnyli 30 awtow, nĕchto koleſow a ſo ſadobywali do wukładnych wokſnow, dale też kradnyli pſchednitjety ſ awtow. S kradnjennymi wojami jedżechu padnſchi potom do Pirny a do Stolpina. Hdyż wjazy njemĕjachu benzina, wotſtajchu wóſ na dróży ſtejo a jón najprjedy wurubichu. Potom ſtej dalſche awta pytachu. W Pirnje roſpaczichu burje kólnje a dwě motorſkej koleſoj a wożobowe awto rubichu. Pola ſamtnjenych wojow tehorunja burje roſpaczichu. Wſchitke woſy a kradnjene wĕzy ſo ſaſo namałachu.

* S **Hollſeda.** (32 jehłow w cżĕle.) W tudyſchej khorowni dyrbjachu mjedej holzu wjele hejkoſtych a ſchitych jehłow ſ cżĕła wucżahnyć. Hdyż holcżo ſo wroćeſi, cżujeſche ſaſu, ſo nĕchto ju ſpodhi kała. Dyrbjachu holcżo ſnowa operowacź. Pſchi tym jej 32 jehłow ſ cżĕła wucżahnychu. Khora je pjecża pſched lĕtuſm ſtuſtkowała ſako kelkeſka a ju jej pſchi hypnotiſowanſkich poſpytach jehły do cżĕła ſaſchtapili.

* S **Kaſſela.** (Macź cżże ſwoje dżĕcżo pſchedacź.) Hoſpodaŕſka muſa cżĕrſi ludźi k ſadwĕlowanſkim ſkutkam. Tak tu mkoda żona pſchińdże k mandelſtimaj, kiż dżĕcżi njemĕjeſchtaj a proſcheſche wo ſchallu koſcza, kiż też doſta. Pſchi roſmołowje potom żona poſtlieži ſwoje 14ſtne dżĕcżo ſa 500 hr. ſarunanja.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu:** Wołtanje mila ſuma a kreſawa ſo pomału wucżahuje.

* **W nozy k ſobotu ſu ſo w Kamjenizy njeſnoczi paduſchi do jeneho wuhlowego konjora a do Michaſkeje ſyrkwje dobyli. W ſyrkwinej pſparni ſu pjenjezny khamor a wſchĕ kaſcheze roſpaczili, w kotrychż ſu nĕhdże 800 hriwnow namakali. Sſobuſta Božeho błida njeſju ſobu wſali.**

* **Ruſko-połſki pakt nejnadpadnjenja je ſo dowuradźił. Po tymle ſrjedżenju ſo Ruſka a Połſka wotrjeknjetej, ſwady mjes ſobu ſ wójnu roſſudźicź. Dale ſo wobaj ſtataj na to ſwjaſataj, ſo ſ druhimi ſtatami nicżo njewobſtamknjetaj, ſchtož ſo pſchecziwo Ruſkej abo Połſkej mĕri. Srĕdżenje ſa cżaſ tſjoch lĕt płacźi. Wono dyrbi ſo 30 dnjow po ſeſtajenju jeho paragrafow potwjerdźicź.**

* **Dla naſſyniſcheju nazionalnych ſozialiſtiſkich ſtudentow w Barlinſkej univerſicze pſchecziwo żidowſkim a republikanſkim ſtudentam je rektor univerſitu ſamknył.**

* **Wotrjeſeny żud w Pinſku (w Połſkej) je dżĕlacerjow Zaella a Wiżniewſkeho k ſmjerći ſaſudźił, dokelż ſtaj ſa kommuniſtiſku Ruſku ſpionaju dżĕlałoj. Jeju ſu ſ powjaſom wotprawili. Na ſaſtownym dworje w Botanowjach ſu ſpiona Mordu, kotryż je w ruſkej ſłużbje byk, k ſmjerći ſaſudźili a wotprawili.**

* **Se ſaloſtnym njeſbożom je ſo żwojba Kublerja Tuſche w Sykra podeſchła. Tuſchowa dżowjerſkża na wozu, pódla młócżaceje maſchiny ſtejazym, hrajkaſche. Nadobo ſo deſka, na kotrejż dżĕcżo ſtejeſche, pſchecżiſnyła a wobja...rujomna holcżka ſo do dżĕlacejeje maſchiny cżiſnu. Wuſtrĕ...żana mać hnydom pſchiſłoczi a ſpyta dżĕcżo wuchowacź, tola ſo ſama ſ kołami hrabny a by ſo ſama roſmjatka, hdy budźiſche w bliſkoſći ſtejazym duchapſchitomny muż jej ſ nożom draſtu ſ cżĕła njetwotrżiłnył. Dżĕcżo bě ſo tak żołoſnje ſmjałko, ſo je nĕkotre hodżiny poſdźiſcho w Wornaſej khorowni wumrjelo. Mać pak cjeżko ſra...njena doma leži.**

* **Kongreſ Sjednoczenych ſtatow połnocznje Ameriki je ſakoń pſchijał, ſo ma ſo finanzyn wuſtaw na wobnowjenje hoſpodaŕſkeho žiwjenja w Sjednoczenych ſtatach wuſtajicź. Wuſtaw ſmĕje 2 miliardje dollarow kapitala. Finanzne miniſterſtwo ma k tomu ½ miliardy dollarow poſkicźicź a ma ſa ſhłk rukowacź.**

* **W Montcalmanje w mexikanſkim ſtacje Oaxala je wódomoſtna expedizija rowy dżeſacź mexikanſkich wjeſchow wotkryła. Wone ſo roſprawje wjednika expedizije, mexikanſkemu knjeżeſtwu datej, nimo mĕry wulke pokłady wopſchijeja. Sczĕny rowow ſu ſ diamantami, amethyſtami, turkiſami a ſtotom pſchikryte. Pola koſczejowow ſu ſtote kroły a debjeńki ſ drohotnych kamjenjow namakali. Pódla toho ſu napiſma namakali, kotrejż ſo dotal njeſju wuczitałe. Nowy do miſtetſkeje kulturny ſtuſcheja. Miſtekow ſu ſebi Aſtekojo podczińyli, prjedy hacź ſu Schpaniżenjo do Ameriki pſchiſchli. Wulki dżeł pokładow je ſo hižo do mexikanſkeje banki dowjeſło.**

Swójbne powĕſte

Sẽmrĕli: Bjedrich Hoffmann, pſchekupc w Budyſchinje; thowanje budźe jutſje pſchiſ. ½12 hodź. wot Tuchoſſeje ſyrkwje. — Hana ſwud. Wähnertowa rodź. Halantez w Budyſchinje; khowanje budźe jutſje ſrjedu pop. w 3 hodź. wot arowanſkeho domu na Soukelnſkej haſy 38. — Ida Jüttnerowa rodź. Gerbigeż w Budyſchinje, 63 lĕt; thowanje budźe jutſje ſrjedu ¾2 hodź. wot ſarowanſkeho domu na Kaeublerowej dróży 14. — Arnoſcht Emil Holtſch w Stachowje, 70 lĕt; thowanje budźe jutſje ſrjedu pop. ½3 hodź. wot ſarowanſkeho domu. — Elſa Meißnerez we Bilkopizach 36 lĕt; khowanje je dżenża wutoru. — Korla Błażij, hamtſki a gmejnſki ſchedſtejiczeŕ we Laſu, 67 lĕt; thowanje budźe jutſje ſrjedu popołdnju ¼4 hodźin.

Protyka dawkowych termijow

na měſaz februar 1932:

Sapłaczieć ma ſo ſinanzneny hamtej:

5. februara: Dawkowy wotcżah wot dżĕlacżeńſkeje mſdy — pſchiraźk k mſdowemu dawkej njeżenjenych dżĕlobjerjerjow, kriſowy mſdowy dawk ſa mſdy we cżaſu wot 16. hacź do kónca januara 1932 wuplaczene.
10. februara: Burjowy wobrotny dawk.
15. februara: Pſchiſpomjeńdżenje a napłaczenje wobrotneho dawka ſa mĕſaz januar 1932 wot dawkarjow, kotriż maju wot lĕta 20 000 hriwnow a wjazy wobrota.
15. februara: Napłaczenja na dothodny dawk ſa rataſtwo a lĕpaŕſtwo po dawkowym namołwjenju ja 1930.
15. februara: Pſchiraźki na dothodny dawk ſa rataſtwo a lĕpaŕſtwo, 2. podżĕl.
15. februara: Swjedżenſki dawk, 2. podżĕl.
20. februara: Dawkowy wotcżah wot dżĕlacżeńſkeje mſdy — pſchiraźk k mſdowemu dawkej njeżenjenych dżĕlobjerjerjow, kriſowy mſdowy dawk ſa mſdy, w cż. wot 1. hacź 15. februara 1932 wuplaczene.

Towaŕſtwowske powĕſtniki.

Bukecy. Jednota Sokoł zmĕje pjatk 29. wulk. rózka wjecżor we 8 hodź. ſwoju hłownu zhromadźiznu pola Stangec. Kóżdy bratr a ſotra ma pſitomny być. Hoſco maja pſiſtup. **Starosta.**

Bukecy. „Radoſć“ ſpěwa tutón tydżeń ſtwórk, nic ſrjedu. Prajće to wšém ſpěwarjam a pſiňdźe wěſce. Dirigent.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedżelu 31. wulk. rózka wjecżor ½8 hodź. ſwój zymſki ſwjedżeń ze zwučowanjom a rejemi.

Lichań. Jednota Sokoł zmĕje ſwoju hłownu zhromadźiznu njedżelu 7. mał. rózka pop. ½2 hodź. w Lichanju. — Zwučujemy dale porjadnje kóždu wutoru pola Siwartec.

Łupoj. Stóż wot naših bjezdźĕlnych by rad nĕšto noweho wuknył a druhe myſle hač dżenſnišu nuza měć cheył, njech pſiňdźe ſrjedu wjecżor ½8 hodźin do paćerſkeje jſtwy, tam wuknjemy „ſach“.

Raibicy. Jednota Sokoł ma wutoru 26. wulk. rózka wjecżor we 8 hodź. ſwoju hłownu zhromadźiznu. Niech wšitcy pſiňdu.

Sokolſka župa „Lubin“. Njedżelu 31. wulk. rózka pop. ½3 hodź. wotmĕje ſo w „Bĕłym konju“ w Budyšinje woſwjećenje 109. narodninow Měroſława Tyrša. (Přednoſk, ſpěwy, deklamacije.) Wſě ſobuſtawy župje „Lubin“ pſiſamknjenych jednotow maju winowatoſć ſo wobdźělić.

Łužiſko-Serbſki Sokolſki Zwjazk. Predſydſtwo ma njedżelu 31. wulk. rózka pop. w 1 hodź. w Serbſkim Domje poſedźenje. — Predſydſtwo a wubjerk ſamſnu njedżelu pop. ½5 hodź. w Serbſk. Domje zhromadźiznu. **Starosta.**

Zwjazk ſpěwnych towaŕſtwow zmĕje ſobotu 30. wulk. rózka pop. ½5 hodź. w „Echten“ w Budyšinje hłownu zhromadźiznu. 1. Rozprawy. 2. Wólhy. 3. Wšelčiny (pomnik). Kóžde nam pſiſamknjene towaŕſtwo njech je zaſtupjene a njech lětny pſiňoſk zapłaći. Predſydſtwa, dirigentow a ſpěwarjow wutrobnje přeproſnju. Wjela.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Jenak w Budyšinje

Jendżelska ſcele nowych wojakow do Indiskeje. Kritisko politiske poměry w Indiskej su jendżelske **knjeżeſtwo pohnuli, zo ſcele nowych wojakow z do**minzny do Indiskeje. Woni maju tam škitać a podpjerać britiske wyšnoſce při zakhowanju měra a porjada. Na wobrazu widźimy, kak polk pěſkow čehnje k přiſtawej w Southamptonje, hdźež ſo na łódźe poda. Wojacy maju nahłownikl, w kajkichž khodźa w horcych krajach.

Hotel „Běły Kóń"

Dźensa wutoru a srjedu

prěnje dwójne swinjorězanje

Wutoru wot 6 hodź. čerstwy polčik. Srjedu wot rano 8 hodź. hejdušna a jatrowa kołbasa a wšě wosebitosće. — Najtuńše płaćizny.

Wječor hudźbna zabawa.

Ratarjo!

štóž ma z Was na předań

kruwu/ćelo/konja/kozu/wowcu
prosata/jeja k nasadźenju/kury
kački/mašiny/kubło/žiwnosć
kněžu/ratarski grat/wozy atd.

wozjewće to

w Serbskich Nowinach

wone so mjez ratarskim wobydlerstwom najbóle čitaja, a tohodla ma kóždy nawěšk najlěpši wuspěch

Njejsće moje wulke

inventurske wupředawanje

hišće wopytali?

Pjatk 29. januara je posledni dźeń

Khwatajće! Nětk hišće to prawe namakaće!

Dobre wobuća po tak tunich płaćiznach kaž ženje

Hdyž nětk kupujeće, lutujeće pjenjezy

Görlitzer Schuhhaus

na Bohatej hasy **R. Jacobsohn** na Kěžorskej drózy

12000 hr.

so jako I. hypoteka na hoscenc, kotryž lětnje 5000 hr. wu. je, najenskich pjenjez přitrjebne a hódźi je płaćenje dale zwěsćene, pytaja. Poskićenja pod H. 50 na wudawarniu Serb. Nowin.

Dom se

z małym napłaćenjom tuny a přihódnje na předań. Poskićenja pod H. 52 na wudawarniu Serb. Nowin.

Staraj dźěławoj

koniej

na předań.

Ryćefkublo w Stróži pola Wulkich Zdźarow.

Maće-li bolace nohi?

Bolosće, swjerbjenje, łamanje, palenje? A njeje wam ničo pomahało, potom wuńdźe tysacknje wuroknowanu **„Sudagkremu"**. Wuspěch je přeswjatpjacy. Hlad. 2.-hr. Na předań w **Hrodowskej haptycy** na Bošće hasy w Budyšinje.

Walterec lěkowanske kupjele

na Nowych hrjebjach 7

poručeju wšě

kupanja, wobswětlenja
masaže, elektr. wothladanja
Nowe! Naturske łuhowe kupanje
Jenotliwe wanjowe kupanje

Sym za khorobne pokladnje dowoleny

Ranca

(prénčka) blizko prosatam na předań **na Horje 22** p. Njeswačidła

Pytam 10—15 etr.

swiniacych běrnow

RENTSCH
w Słonej Boršći 18

Hdyž maće něšto na předań daće mały nawěšk do Serbsk. Now.

Kalmuk-jaki

brune, čerwjene, modre 7.95
mustr., wulkosć 40: jenoš

barchent.jaki

fnate hodnoty, nowe 9.80
mustry, wulk. 44: 2.50
ma fabrikowe 2
Andr. Kasper
(měł: Al. Wilopp)
w Budyšinje, Burgplatz 11

Drjewowa awkcija

na Ždźerjanskim rěwěrje

Pjatk 29. januara dop. w 9 hodź. budźe so

300 rm khójnowych a brězowych ščěpow a kuluchow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zetkanje w hosćencu w Ždźerju.

3 skónčne dny

Wutoru, srjedu a štwórtk

Naše wulke

inventurske wupředawanje

Twory ze samsneje tkajerńje, direktnje na přetrjeharja ★ Twory cuzeho zhotowjenja přez wulkonakupowanje po přiměrjenych płaćiznach!

Naša wosebitosć: **Łožowe nawoblećenja : Wupjerki : Tkaniny za šaty**

Wulka dźěłba wolmj. tworow

štrykowanskich jakow, pulowrow za mužow, žony a dźěći po płaćiznach nad kotrymiž so kupc woprawdźe dźiwa!

Twory wuleža pola nas na wubjeranskich blidach

Naš předawanski system dowola kóždemu, so wo cyle wosebitej hódnosći k płaćiznje přeswědčić, dokelž žadyn kupc so ke kupjenju njenući.

Frotěrske twjelki cyle krute jena 0.36	**Žonjace šlypfry** šěprkate, dźerźliwa kajkosć jedyn 0.88	**Šantka za žony** z kromku 1/4 dwanatka 0.70	**Pisana zwjeršna košla** jena 1.68
Barchent. płachty dołožow, 140/220 cm dobra kajkosć, jena 2.38	**Žonjaca košla** z wjele wušiwanj. jena 0.64	**Dowlas łož. płacht.** najl. kajkosć jena 2.08	**Batist za šaty** nowočasne barby, dobra kajkosć 2 m kupon 0.72
Samowjazak z dźěłanje židy jedyn 0.27	**Linonowa łož. garnitura** za 1 poslešćo 130/200 1 hłowak 80/80 z wušiw. zasadkom 3.25	**Žonj. nócne košle** krasny mustr jena 1.43	**Módro-smuhata twjelka** do kuchnje, dźerž. kajkosć jena 0.21

Kupuj pola nas — wulutuješ pjenjezy!

Na tute jara znižene tunje płaćizny hišće 10% wosebiteho rabata.

Předawarnja:

w Budyšinje
na Moltkowej drózy 6

Dźensa a jutře

tuni dźeń rybow

Krewćerstwy mórski losos
bjez hłowy . . . . punt jenož 30 pj.
Syre jerje . . . . punt jenož 20 pj.
Najl. suš. GEG pšeklinki punt jenož 40 pj.

Tworykupne towarstwo
w Budyšinje z. dř. z w. r.

Nowe lěto bjez „Předźenaka"?

Bjez serbskeje protyki?
To je njemóžne!
Kupće sebi jón hnydom!

Aug. Paul Hilger

Dobre płatowe a bałmjane twory za **mało** pjenjez we **inventurskim wupředawanju**

na Seminarskej hasy 2

Wšelake zbytkne dźěłby **n i ž e** nakupowanskeje płaćizny

Dźensa popołdnju je Bóh Knjez swojeho lubeho, wulcydobreho mandźelskeho, našeho swěrneho nana a dźěda

hamtskeho a gmejnskeho předstejićerja

Korlu Błažija

po krótkej, ćežkej, z wulkej čerpliwosću znjesenej khorosći, 67 lět stareho do swojeho raja wotwołał.

W mjenje wšěch zawostajenych

Błažic swójba

We Łazu, 24. januara 1932

Pohrjeb budźe srjedu 1/4 hodź.

Přiłoha k čisłu 21

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 26. januara 1932

Dźełło za narod

Założeński swjedźeń serbskeho towarstwa „Lipy“ w Rakecach

Bohaty wopyt na serbskich swjedźenjach, pschedewšchem tež na Krawcowym simfoniskim koncerće w „Krónje“ je ſ dopokazom, ſo serbſki lud ſam je rosſirkał pozitiwnje praſchenje, hacź ſu ſwjedźenje trjebne abo nic. Serbſki lud chodźi na ſerbſke ſwjedźenje, tuž ſmělny, haj dyrbimy tajke wuhotowacź.

Tež 52. założeńſki ſwjedźeń Rakečanſkeje „Lipy“ dnja 24. wulkeho rózka bě jara derje wopytany. Sala „Sokſkeho domu“ bě na połźednje mětłačko wobſadźena. Po powitańſkich ſłowach pschedbudy towarſtwa, k. P a w ł o w i t a, ſanjeſe ſo ſpomnadny ſpěw: „Hdźe ſtatok mój!“ Potom wustupi ſónſki a po nim měſchany chór ſe ſpěwowaj: „Kolebawka“ a „Schto wucźi Abſalom?“ Spěwowy wotrjad Rakečanſkeje Lipy je dźeſ po liczbje mały, ale na jara dobre mozy, tak ſo móże jeho dirigent, knjes kantor K r a w c z, być ſ ninim ſpokojom. Pschipóſnacź a ſchwalicź ma ſo hórliwe dźěło młodeho ſerbſkeho prózowarja. Sceźchowaſche dźiwadło: „Kak ſo Jurij woženi“, wjeſełoha w 4 jednanjach. Hra je dobra, ale wuſkuje tu a tam bóle lokalne poměry nawjeczornych Kamjenſkich ſtron. Sčuhaj njeby tu ſchkodźało ſnadne pschedźełanje? Hrajerjo a hrajerki wſchitzy ſwoju wěz derje dokonjachu a pschipoſłuchaćſtwo putachu, ſo ſ napjatoſcźu hru ſceźchowaſche. Je to dobre ſnamjo.

Po dźiwadle porěcza k. faraŕ R i o t a. Napominaſche w cźaſu powſchitkownеje hoſpodaŕſkeje nuſy njeſabywacź na ſwoje ideale, na ſerbſku duſchu. Mamy hajicź Sserbſtwo jako namurſtwo wótzow, to je Boża wola.

Pschedwjedźe ſo hiſchcźe dobry kuplej „Kuŕt a Maćka“, kiž wubuchi radoſcźe a ſmjeſza budźeſche. Na końcu hiſchcźe ras wuſtupiſchtaj ſónſki a měſchany chór ſe ſpěwowaj: „Khuda ſurotka“ a „Maćerina rěcź“. Hačzrunjeź ſtaj to khětro cźeſtej ſpěwaj, ſpěwarjo a ſpěwarki pod nawjedniſtwom ſwojeho hórliweho dirigenta jej jara derje pschedwjedźeſtej.

Sceźchowaſche poczeſcźowanje a wuſnamjenjenje ſchtyrjoch ſpěwnych ſobuſtawow towarſtwa. Wěchu to k. B u d a r ſ mandźelſkej, k. S c h c ź e ž p a n k a S c h u r a k, kiž ſu biſo 25 lět ſobuſtawy towarſtwa „Lipy“. Po tym, ſo bě knjes L a p ſ t i c h hiſchcźe někotre ſłowa porěczał, ſłónczi ſo program ſwjedźenja, kiž dowuſtlinčza w rejach a ſwobodnej zabawje.

Rakečanſke ſerbſke towarſtwo ſmě ſe ſwojim ſwjedźenjom być ſpokojom. Wopyt bě bohaty, program njeběſche woſtudły, pschewjedźenje bě dobre. „Lipa“ ma hiſchcźe dobry ſdonk a krute korjenje.

Sokoł

Hłowna zhromadźizna jednoty Sokoł w Budyšinje

sobotu 23. wulk. rózka 1932.

Zašła sobotu zeńdźechu so Sokołjo a Sokołki Budyšina k swojej hłownej zhromadźiznje w hosćenu „Bełeho konja“. Cźežka hospodaŕska nuza, tola też wšelake druhe pričiny su liczbu sobuſtawſtwa znižiło, ale to njewadźi dźěłu, je jenoż wučiſcźenje přinjeſło do rjadow sobuſtawſtwa. Ći ſwěrni a dźěławi bóchu wſitzy přikhwatali. Tak br. ſtaroſta z postrowjacym „Na zdar!“ hłownu zhromadźiznu z dypk. w 9 hodź. zahaji. Zaklińča ſokołſki ſpěw a přiſtupi ſo k bohatomu dnjowemu porjadej.

Jako prěni poda ſtaroſta lětnu rozprawu, žiwy wobraz dźěła, z kotrymž ſmy wšitzy jara ſpokojom. Jako drnhi rozprawješe pokładnik. Hubjene finance położenje je ſo jara zlěpšiło. Jenož ſnadny je hiſchcźe doſt pola Zwjazka. Přinoſki ſo porjadnje w tutym lěcźe płaćachu, hubjeni płaćerjo ſo wuzamknychu. Tak dźerža dokhody a wudawki runowahu a woſta hiſcźe rjana liczba k wotpłaćenju dołha. Wězo ſłyšachmy bohužeł też wo někotrych wuſtupach. Pokładnik br. Pawoł Handrik je přikładomnje dźěłał. Br. načołnik Dučman poda rozprawu wo zwučowanjach a wuměłeńcach jatacy zwonka Budyſkich mjezow. Słubi w přichodnym lěcźe hiſcźe ſwěrniše dźěło jenoż za Sokoł. Sotra načołnica Wjeńelic rozprawješe wo dźěławoſći ſotrow. Tu zapiſachmy wurazny poſtup w dźěle a ſobuſtawſtwje. Revizoraj wuprajiſtaj, zo je pokładnja w dobrym porjadku a tak ſo pokładnikej wołożenje ſta.

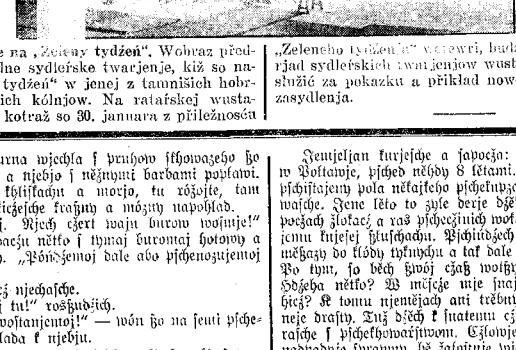
Wólbne nawjedniſtwo bu dowěrjene br. Zwjazk. ſtaroſce Šajbje, kiž je w jednoće z cźiłym a ſwěrnym poradźerjom we wšěch zhromadźiznach a při wšěm dźěle. Za ſtarostu wuzwoli ſo br. Lorenc, za podſtaroſtu a kublarja br. P. Krjeńmaŕ, za zapiſowarja br. Kindermann, za jeho zaſtupnika ſtaroſta, za načołnicu ſotra Wjeńelic, za jeje zaſtupjerku ſotra Nowotnoc, za revizorow br. ſtaroſta a br. Zwjazk. ſtaroſta Šajba.

Wšelake namjety předležachu, z kotrychž njech ſu naſpomnjene: zniženje přinoſka za paſiwne ſobuſtawy, proſtwa na Zwjazkowu zhromadźiznu, zo by ſo dźěłonjeměłcam přinoſk ſpuščił, zo by jim móžno było, zwoſtacź w Sokole. Potom poſtaji ſo rjany porjad za póſtniſki wjeczor, kiž ſo ſwjeći njedźelu 31. wulk. rózka wjeczor wot 7 hodźin, na kotryž ſu wšitzy lubi z Budyšina a ſerbſkeho kraja přeproſeni. Zo wšě tute jednanja kaž poſtajenje delegatow za Zwjazkowu hłownu zhromadźiznu požadachu wjele časa, je derje zrozumić, tohodla dyrbješe br. Šajba jenoż w krótkich ſłowach podać swój přednošk wo dźěle założerja Sokoſtwa, dr. Měroſława Tyrša, kotrehož 100. narodniny w tutym lěcźe wopomnimy. Tutón wobraz zjednoći też z pokazku na droheho zemrěteho, ſtaroſty ſłowjanſkeho Sokoſtwa dr. Sajnera. Razne ſłowa rubachu ſebi puć k našim wutrobam a tam přeco ſylniſo zakótwichu w nas lubość k Sokoſtwu. W dźakownej česćowności poſtanychmy k česći droheho zemrěteho wjednika Słowjanſkeho Sokoſkeho Zwjazka, ze ſłowom pak dźakowachmy ſo br. ſtaroſce Zwjazka našeho Sokoſtwa. a br. ſtaroſce našeje jednoty, kotrehož dźěło w cźłym lěcźe jenoż Sokoſtwu płaćeše. Horcy dźak wšěm druhim funktionaram. Jednota Sokoł Budyšin knjeń dale wjeſe we ſwěrje a dźěle! To budź a je twoja česć jako zakładna jednota ſerbſkeho Sokoſtwa. -ŕ.

Hłowna zhromadźizna Komorowskeje sokołskeje jednoty

Je nětko doba hłownych zhromadźiznow našich ſokołſkich jednotow. Tajka hłowna zhromadźizna móže dać jaſny wobraz wo dźěławoſći, žiwjenju a duchu w jednoće. Komorowska jednota po liczbje runje njeſtuša k našim najſylniſchim jednotam, ale po kajkoſći hodźi ſo zarjadować do našich najlěpšich jednotow. Wo tym też ſwědčeše hłowna zhromadźizna, kiž ſo wotmě ſobotu 23. wulk. rózka wjeczor na Kačej korčmje. Zajimawe bě, zo też tónkróć na hłownej zhromadźiznje bě wjacy přitomnych, hač ma jednota ſcyła ſobuſtawow. To woznamjenja, zo też hoſćo Njeſokoljo tu khodźa na ſokołſke zhromadźizny.

Po powitanju ſtaroſty Kruže a po zhromadnym ſokołſkim ſpěwje přednjeſe načołnik br. Jurij Šewčik ſwoju nowu baſeń: „Měroſław Tyrš“, kiž bě wěnował wulkemu założerjej wſcheho Sokoſtwa. Sčěhowachu rozprawy. Rozprawa zapiſowarja Šudaka ma wulku hódnoſć z tym, zo podawa nadrobne ſtatiſtiſke liczby

Barlin so hotuje na „Zelený tydźeń“. Wobraz předſtaja jene přikładne ſydlerſke twarjenje, kiž ſo natwari za „Zeleny tydźeń“ w jenej z tamniſich hobrſkich wuſtajeńſkich kólnjow. Na ratařſkej wuſtajeńcy w Barlinje, kotraž ſo 30. januara z přileżnoſcu „Zeleneho tydźenja“ wotewri, budźe tón króć też cyły rjad ſydlerſkich twarjenjow wuſtajenych. Tute maju ſłužić za pokazku a přikład nowocźaſneho a tunjeho zasydlenja.

Matźim Gorki:

Jemeljan Piljaj

(Pokračowanje.)

Cźertowſkimaj buromaj ſo chyſyſche ſ namaj biež, na kym bježo njedźiwołowach. Jemeljan, to mójach ſtudźicź je ſawrjeneju pjaćzom a dźiwje błyſkotateju woczom, by ſo też rad prał. Ja njemóžach ani mozy ani chyſcza, ſo wobdźěliź na wojowanju a ſpytach ſtyčeczliwikow ſjednacź.

„Stójće, bratiſi! Mój towaricžo je pschenahły! To tola uje boże njeje! A wój dajtaj namaj, jeli wamaj žel njeje, njeſchto tobaka a potom łóžby ſaſo dale pójdźeć!“

Michał na Mikławſcha pohlada, Mikławſch pohlada na Michała, a wobaj poczeſchtaj ſo ſcźerkiči.

„Cźehodła njeſmy to hnydom njeſt?“

Potom Michał do warčoka ſahnywſchi wucźahny khětro wulki měſchk a poſtaji jón mi.

Mikławſch pſchinny do měſchka a poſtaji mi pokrutu khleba a kuſ ſchmalca, khětro ſe ſpelu pohybany. Wſjach wobé Michał ſo ſajaſo a hiſchcźe tubaka mi pſchijěhny. Mikławſch bórzeſchee: „Bożenje“! Ja ſo dźakowach.

Jemeljan ſo ſaſtołpny ſmy a khětro wótſije ſaßjeca: „Njeńicžownaj pachołaj!“

Buraj ſo ſ cźeſkim ſtupom wotßalichtaj k ſtepje, hdyž a hdyž ſo wotdaljeju. Mój ſo na ſeń ſydźechmoj, jeju dale ſaſej njemčajchmoj a porčachmoj jeſej ſłódny bóžy khleb je ſchmalcom. Jemeljan wótſije mlakfotaſche, pſchi tym ſmorcźeſche a po ſdaću ſo prózowaſche wuwinywcź ſo mojimaj woczomaj.

Khleſche ſo k wjeczoru. Naſdała nad morjom ſmerki padachu pokrywajo hrajkate żołmy ſ łochtim, na módri flóm. Daloko, daloko ſo ſeda, jako bychu chyžle ſo wunóſkuj ſ mórſkeje hłubiny na ſotej ſijatkowe mrócźele, kiž ſe ſłotom wotrubjene k ſtepej pſchikhwatachu, dale bóle ſmerkli khuliſchcźo. Tam wonk, daloko na kromje ſtepa, ſtojeſche hobrſka, purpurna wjechła ſ pruhow ſthowazeho ſo ſłónczka, kiž ſemju a njebjo ſ nježnymi barbami pohławi. Żołmy na brjoh khłiſchachu a morja, tu rózjoſe, tam cźmowomódre, poſtkiczeſche kraſny a mózny napohlad.

„Njetko furimoj. Njech cźert waju burow wojniſe!“ Jemeljan bě po ſdaću njetko ſ tymaj buromaj hotowy a wołożeny wodychny. „Pórěčejmoj dale abo pſchenoſtijemoj ſe?“

Mi ſo dale hicź njechaſche.

„Pſchenoſtijmoj ſe!“ roſſudźich.

„Potajfiſm tu woſtanjemoj!“ — wón ſo na ſemi pſchecźahowaſche a pohlada k njebju.

Bě mjelcźenje. Jemeljan kurjeſche a hdyž a hdyž wuſtupny; ja ſo roſhladach a ſo ſcźicha wjeſełach nad kraſnym wjecźorom. Runoſtajnje łyncźo żołmy na brjoh khłiſchachu.

„Praj, ſchtož chżeſch, je tola rjenje, hdyž móżeſch bohaćej na nop morſtaćz, woſebje, hdyž to wuſtojnje ſapoczeſch!“ rjekny nadobo Jemeljan.

„Pjcheſtaŕ ſ tym bledźenjom!“ gněwny ſawołach.

„Bledźenje? To ſane błady njeſju. Mójeſch mi wěricź, ja to hiſchcźe dokonjam! Ja ſym ſydom a ſchtyrzeczi lět, a dwaczeći lět hiſo ſej hłowu łamam ſ tej wězu! Knife to mam ſjiwjenje? Pſyče ſiwjenje! Nimam ani tšěći nad hłowu, ani jěde — to je hórje hacź ſo pham dźe. Sſym-li pſchcźeče cźłowjek? Nć, bratiže, to njeſłyſnu, mam ſo hubjeńſcho dyžli waka abo druhe ſwěrjo! Schtó móże w mojej buſchi cźitacź? Nichtó to njemóże. Wěm, ſo ſu ludźo, kotrymž ſo derje dźe — cźehodła ſo mi njeſmě derje hicź? Kak? Wſmi waž thort, wy błépzy!“

Wón nadobo ſo ſ wobličzkom ke mni wobroći a rjekny rucže: „Wěſch, jónu ſym nimale . . ., ale njebódźe ſ tonu . . . ja wóſłaze wucho, dostach ſobuježiwoſcź . . . Chżeſch-li, to cźi ſchcźo wupowědam!“

Rucže tomu pſchihłoſowach.

Jemeljan kurjeſche a ſapoczo: „To ſo ſta, bratiſko, w Poltawje, pſched nědźy 8 létami. Bě jako pſchedawaŕ pſchiſtajeny pola někajkeho pſchekupza, kiž ſ drjewom wikowaſche. Jene lěto to zyle derje dźěſche, potom naras ſapočaju złokaćz a ras pſchecźiniich wotołło 60 rublow, kiž mojemu kupjej ſłuſchachu. Pſchińdźech pſched ſud a nje tſi měſacy do tłódy tyknychu a tak dale . . . kaž ſo to ſłuſcha. Po tym, ſo běch ſwój cźaſ wotſiwdał, ſpuſcźichu mje. Hdźeha nětko? W mjeſcze mje ſnajachu. Nětkóže druhdźe hicź? K tomu njemějach ani trěbnych krótkow, ani trěbneje draſty. Tuž dźěch k ſnatemu cźłowjekej, tón ſo ſabeŕaſche ſ pſchekupowaŕſtwom. Cźłowjek běſche dobroczinny a nadpadnje ſprawny, bě ſaložitnje wjele cźitał a někcźto wo ſiwjenju rozumjeſche. Ja potajkim k njemu da a rjekny: „Luby Pětrowje, pomhaj mi!“ — „Cźehodła niž“, rjekny wón, „to móju! Cźłowjek dyrbi pomhacź ſwojemu bliſchemu, hdyž je tamón na ſamtjne kopyto bity. Mójeſch tu bydlicź, jeſcź a picź a ſo wobſtaracź!“ Bě to mudry pachoł, tutón Pětrow! Ja ſej jeho wajach a też wón mjeſeche nje radu. Druhdy zyły dźeń ſedźeſche ſa blidom a cźitaſche w knihy wo italiſtich rubježnikach . . . wſchě jeho knihi jednachu wo rubježnikach; haj to běchu ſchwarni khadłojo! Cźi ſu hławne ſtutki wutkonjeli a ſu tola ſtajnje do ſele ſejeli! Cźi tola zyle wěſcze njeběchu na hłowu dyrjeni, ale ſtónczku kónz — pſchińdźe ſud a wſchitko je ſjuhjene!

Potajkim bydłu pola tuteho Pětrowa někcźto mějazow, wón mi pſchedeźita a někchtóžkuli powěda. To też cźaſto widźu: pſchichładźeja wěſcźi cźłowjeſ ludźo a pſchinoſcźeja błyſchcźate wežki: cźaſnjiki, narucźniſzy a podobne wjeczy. A pſchi tym też pytnu, ſo pſchi taſſim wikowanju wjele njewotkapa. Nichtó pałoſcźi, Pětrow jemu ſa to da położyn płacźiny. Wón pſchcźo ſprawnje płaćeſche a potom to ſapoczeſche. Hejßowanje, rejenje, hara — a na końcu je wſchitko ſaſo prjecź! Je to hubjene kupcźenje, bratiſko! Potom jedyn ſa druhim pſchińdźe pſched ſud . . .

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

na wobdźělenju sobustawow jednoty na wšelakich přednjewzaćach. Načolnik rozprawi wo zwučowanskej dźěławosći. Wotrjad Sokolatow je dale čiły. Pokładnik br. Ela móžeše tež spokojacu rozprawu podać. Při wólbach so cyle dotalne předsydstwo znowa wuzwoli, ale wuzwoli so hišće druhi podnačolnik br. Pětrik. Za kublarja so wuzwoli br. Jurij Šewčik. Jednota wuhotuje młode jutry zaso swój swjedźeń a we meji swjedźeń Sokolatow.

Sćěhowaše přednošk br. M. Nowaka-Njechorńskeho wo „Sokolskim wótčinstwje". Ręčnik rysowaše sokolske wótčinstwo a z čimž so rozeznawa wot wostatneho wótčinstwa. Sokolske wótčinstwo je ćiche, njesebičiwe a poniżne dźěło, mjez tym zo tamni často haja wótčinstwo mósnje, huby, česće a skiwlenja. Sokolske wótčinstwo tež so ani přirunać njehodźi z nowoněmskim šowinismom, dokelž chce Sokolstwo jenož lěpše swojeho naroda, ale nie na škodu druheho.

Po přednošku wuwi so dołha rozmołwa, w kotrejž wosebje br. Bjenada a br. načolnik Jurij Šewčik podšmórnyštaj myslički a wuwjedźenja přednošowarja. Po tym, zo bě br. starosta napominał k wopytej Tyršoweje swjatočnosće 31. wulk. róžka w Budyšinje a pokazał na blizki IX. wšosokolski zlět, skónči so zhromadźizna ze zhromadnym spěwom: „Naše stare prawa."

Ratarski Dorost

Z **Khrósćic.** (Hłowna zhromadźizna Ratarskeho Dorosta.) Zańdźenu njedźelu měješe Ratarski Dorost swoju hłownu zhromadźiznu pola Wjenkec, kiž běše bohače wopytana. Nětčiši předsyda, k. Kral z Nuknic, powita wšěch nanajwutrobniše, wosebje tež nekotre nowe wobliča. Potom wujednachu so towarstwowske należnosće. Měsačny přinošk postaji so na lěto 1932 na 15 pj. Na to sćěhowachu rozprawy. Zapisowař k. J. Jawork z Nuknic přečita rozprawu wo lětnej dźěławosći towarstwa. Smy so prócowali, našim burskim synam podać, štož smy jim winowaći po narodze a stawje. Njech so po času wšitcy k nam namakaju, kiž za samsne zajimy wojuja kaž my. K. Jurij Měrćink z Khrósćic poda financnu rozprawu. Wona bě spokojaca. W sćěhowacych wólbach wuzwoli so jako 1. předsyda Jurij Špitank ze Zejic, 2. předsyda bu Jan Kral z Nuknic. Zapisowař wosta knjez Jawork a pokładnik k. Měrćink. Na kóncu widźachmy hišće wulkotny film, kiž rysowaše nam žiwjenje před lětom zbožnje prajeneho bratra Konrada. Tutón horliwy mnich kapucinow narodźi so jako syn burskeje swójby w Bayerskej, znaješe so potajkim z ratarskimi wobstejnosćemi jara derje. W dźensnišim času wulkeje nuzy njech je wón nam přikład darniwosće a lubosće napřećiwo sobućłowjekam. Znaty wobraz předstaja jeho, kak khudym dźěćom Boži khlěb dari. Ze zhromadnym narodnym spěwom skónči nowy předsyda zajimawu zhromadźiznu.

Čehodla skući so attentat na japanskeho khězora?

Kaž je znate, pyta so 8. wulkeho róžka při žiwjatoczesći attentat na japanskeho khězora a nadpadnik běše młody Korejan.

Tajke a podobne attentaty na khězora abo druhe wuznamne wosoby w Japanskej njebywaju ani tak rědke. Nadpadnicy pad su kóždy krócź Korejenjo, potajkim zbohustawy naroda, kiž je hižo 20 lět wot Japanskeje podeńžnjeny a potłóčeny. Tak hižo w l. 1909 ja so prěni attentat w Charbinje, hdyž bu japanski ministerski pschedsyda Ito zamordowany. Na nětčišischeho japanskeho khězora je hižo schtyri attentaty spytachi . . .

Wšojomne poćahi mjez Japanskej a Koreju traja hižo psches 2000 lět, ale Japanka njecha so pschińnać, to nimale wschu kulturu a to nabožinu, literaturu, twarstwo a druhe wumjetnistwa je sahadnje pschewzała wot Korejc. Kónc 16. lětstotka Japanska je prěni krócź spytała, pschiwojować sej Korejo. Tehdy buchu 3 milijony Korejanow wopor tuteho japanskeho nadpada. Hdyž Korejo sapadowasche, sadźěwa Japanska wnutrownjenju a wotrodźenju.

W l. 1895 bu korejska khězorowa zamordowana, dokelž so spiecjesche japanskim žadanjam a w l. 1904 Japanska sej pschiwoji dźěl kraja. Korejske pjenjezy buchu falschowane, korejske wójsko dyrbjesche so rozpuschćeć, korejski diplomatiske korps bu rozwujany. Djenža je 70 proz. najlepschich korejskich senjo w rukomaj Japanow, narodne schulstwo je sniżene, nedostatk khorowujow je katastrofalny, korejske pschemysło a wobchod wotmrě. Korejan nic-žane zamostatnje twory wuwjoźować ani dowoženać, wokhudženy korejski lud dyrbi wupuczować. Liczba politiskich jatych wucźini nětko 9000 wosobow. Kraj je sniżeny psches žurowe dawki, zenzura nowinarstwa je kruta, revisije a sajeza j hromadami, wosebje mjez judowarjej młodźinu, njepschestawaju. Koreja je wscha bjes bróni, policija je japanska. Cźuschlerski system wobkrućuje zyle žiwjenje. W kraju je wobsadka japanskeho wójska 70 000 wojakow j tankami a 50 wojerskimi letadłami. Tak je ani dźiwaćej njetrjebamy, hdyž na krej-kjudowanu korejski lud spyta wottrónicź swojich bratrow, schtož je wurasnje we mnohich attentatach.

Přilopk

* **Cźestny měšćanc.** Spodźiwne poczesćowanje ja so njedawno wobhdźerjej karuśela w Oldenburgjej. Hdyž w jenej wšu natwari stan ja swoje kokokonki, pschińdże k njemu sastupjerstwo gmejnskeje rady, pschepoda jemu lawrjejowy wěnz a k tomu hišćeze wopišmo cźestneho měšćanstwa. Sadźiwany „kokokonikař" muzyješe najprjedy, jo chcedźa jeho k norje poměrć a potom hakle zhoni, so tón krócź běšche runje 50. raz w tej wšy. „Wschitkownje" bě zjej to derje spomjatkowała a widźesche w tym pschicźinu, wobhdźerja karuśela hódnje poczesćowaći. Tutón sa to zyle gmejnske sastupjerstwo pscheproša na wozebitu darmotnu cźestnu schtucźku na karuśelu.

* **Zona sabije rubježnika.** 19stemu rubježnik Popa, poznjenowany „Postrach Rumunskeje" bu nětko wot žony zarażeny. Wón bě nadpadnył bura a jeho sarahył, potom druheho bura pschimasche. K tomu pschindże žona tamneho, shrabny żelezny a rubježnika wot hłowy saraży.

* **Cźeże autowe njesboże w Schpanskej.** Autobuž, we kotrymž bě 22 wosobow, jědźesche na wulket. Dokelž je wodźiło sleni, jadźe do schtoma. 5 wosobow je mjeri, 10 je ranjeni.

Hospodarski rozhlad

Wukonu 26. wulk. róžka 1932:

Wčerawše tarify w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych . .	47,40
1 jendźelski punt . .	14,38	100 čěskosł. krónow .	12,465
100 šwajc. frankow .	82,10	100 franc. frankow .	16,57

Na šwětowych burjach po zdaću j dowěru do wschitkich hospodarskich składnja. Kursy akcijow, dołżnych a rentowych listcźinow sadźo postupuje. Se sćehowacejom hódnoty cźłeje palumy jendźelskich pjenjez so industrija w Jendźelskej mózniše posběhuje. Amerikanske, francowske a też němske industrije próznja so po w Jendźelskej sahybliće. Zendźelska dźe też południowe staty kaž Danska, Norwegska a Schwedska k sebi pschipuntać, so stupi i nim do jara pschijomnych wikowańskich a zlowitych wuńcinjenjow. To bu znamjenja za nasche hospodarstwo malo lubjeseloze. Na jenej stronje posběhuja so na wobsorje sćěny hospodarskeho sjednoczenja pschidomnajskich krajow a statew a na druhej stronje konsolidowacija angelsakskich krajow a kolonijow.

Produktowe wiki wostachu wczera mjenje. W placźiznach njepschinjesechu žaneho pschemjenjenja ani w Drježdźanach pornjo pjatk, ani w Barlinje pornjo pobjedź. Dowoz žita njebě wulki, ale mlynjo kupowachu malo, jenož najnuzniše. Sim so wěrźi nocźe, so mohło žito placźiznu postupować, hewak by kupjerstwo sapschinnyło.

Zentnar placźesche wczera w **Barlinje:**

pschenicy 11,50—11,60 hr. (11,30—11,40 hr.),
rožki 9,80—9,90 hr. (9,85—9,95 hr.),
nalětnjeho jećmjenja 7,90—8,40 hr. (8—8,50 hr.),
nazymskeho jećmjenja 7,65—7,90 hr. (7,75—8 hr.),
wowsa 6,90—7,30 hr. (6,75—7,15 hr.).

W ternjowym wikowanju:

pschenicy:
ja měrc: 12,45 hr. (12,13¾—12,11¼ hr.),
ja mejn: 12,68¾ hr. (12,52½—12,45 hr.),

rožki:
ja měrc: 10.40 hr. (10,50 hr.),
ja mejn: 10,65 hr. (10,70 hr.),

wowsa:
ja měrc: 8 hr. (7,80 hr.),
ja mejn: 8,40—8,41¼ hr. (8,20 hr.),

W Drježdźanach:

pschenicy 11,25—11,50 hr. (11,10—11,35 hr.),
rožki 10,15—10,40 hr. (10,15—10,40 hr.),
jećmjenja nalětnjeho 8—8,45 hr. (8,60—9,20 hr.),
jećmjenja nazymskeho 8,60—9,20 hr. (8—8,45 hr.),
wowsa 7,10—7,60 hr. (7,10—7,60 hr.),

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

25. januara

138 wol., 153 byk., 305 kruw., 49 jałowic, 867 ćelat., 643 wowc., 2814 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 33—37, 2. 29—32, 3. 24—28, 4. 21—23;
byki: 1. 30—32, 2. 25—28, 3. 20—23;
kruwy: 1. 28—32, 2. 22—26, 3. 16—20, 4. 12—14;
jałowcy: 1. 32—36, 2. 25—30;
wowcy: 1. 40—44, 2. 33—38, 3. 25—30;
ćelata: 2. 40—46, 3. 35—40, 4. 30—34;
swinje: (přez 300 pt.) 43—44, 2. 42—43, 3. 41—42, 4. 40—41, 5. 38—39. Raney 35—38.

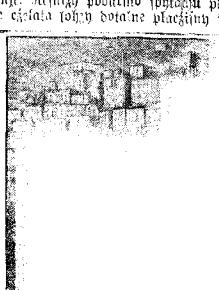
Wiki rěznego skotu wczera w Drježdźanach.

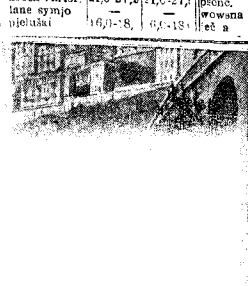
Pschihnatk běchu njenje hač tydźenja, tola stoj dobrańcho. Sawinje japanskeho jenutcźkeje placźiny. Rěniuje je derje kupowachu, rozpschedachu so w dnju a placźiny so we wschich druhich porjedźach. Wiki w cźelatach běchu krjenje. Rěniuje podarmo spytachu placźiny stłóčić. Mjenje cźelata jako dotalne placźiny ja-

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotłowe symjo so tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	25. 1.	23. 1.		25. 1.	23. 1.
Pšenica	230-232	230-232	bunv	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	198-198	196-198	woka	16,-19,0	15,0-18,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	11,0-12,	11,0-12,0
jećmjeń	158-,6-	158 158	žolte lupiny	14,5-16,0	14,0-15,5
wowc	138-146	138-146	seradella	23,0-29,0	23,0-29,0
kukurica	—	—	raps, wosuśe	—	—
pšenč. muka	26,0-31,7	28,0-31,7	lany wosuśe	11,7-11,8	1,7-11,8
rěna muka	7,1-29,4	27,1-29,4	ruch.truhanc	6,6-7,0	6,6-7,0
pš. wotruby	9,60-10,1	9,60-10,0	wr.rtj. kruski	12,4-12,	12,3-12,4
ržane „	9,60-10,0	9,60-10,0	syno, 50 kg	17,-1-0	17,-1-0
raps	—	—	rěna sloma	0,75-0,9	0,75-0,9
hróch Viktor.	21,0 27,5	21,0-27,1	pšenc. „	0,65-,70	0,65-0,70
lane symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,85	0,70-0,80
pjeluški	16,0-18,	16,0-18,	rež a „	0,65-0,75	0,65-0,75

Monte Carlo, po cylym swěće znate město. Wjele je so wo tutym měsće rěčało a pisało. Ma dla swojich brajeńskich wustawow dwělomnu sławu. Tele dny spominachu wosebje přeco ljo autowelho športa na tuto město na pobrjohach miłeho Srjedźozemskeho morja. Wotmě so tak mjenowana 11. hwězdna jězba automobilistow do Monte Carlo. Dojědźechu wšak tam tónkróć při khłódnym trajnym dešću a nic při rjanym słónčnym wjedrje, kaž běchu to hewak zwučeni,

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižu, zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo wěšnym wobchwatam čelneno zwjerchoženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běchny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožena dyrbja wo bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje přihotowańcy. Prawa a winowatosće abonemow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 22 — Budyšin — Sriedu, 27. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Sakski sejm

je wutoru počał wo kommunistiskim namjecje na rospuščenje sakskeho sejma jednacź. Pščeciwo namjetej su sozialdemokrat **Hartsch, Dieckmann** a němske ludowe stronu, dr. **Kaftner** se statneje stronu, sozialdemokrat **Zeiser** a **Lasse** z ludoweje prawneje stronu rěcźeli. Posledniši praji, so jenoż wo wotstronjenje nětčišcheho nadstronišeho knjezerstwa dźe. S rosšěrjenjom njewěrnych powěsćow so knjezerstwu klumpachi mjes nohi mjetaju, pytaju jemu narodne smyslenje wotrjez a poroki bjes prawe pščičiny činiću. Sakski lud ma dobre a tymane sarjadnišće knjezerstwo, kotrež won trjeba, se Schieckowym kabinettom.

Tibor Eckhardt a Starhemberg pola Hitlera

Sapósłanz Tibor Eckhardt, městopščedsydźa najsylnišeje opposizijeje stronu w madźarskim sejmje — stronu njewotwisnych drobnych katarjow — je so zwotka do Pešta z Mnichowa wróćił, hdźež je konferencu z Hitlerom měł. Eckhardt je nowinarjam rjekł, so je do Němskeje jenož dla wobhonjenja putował. Też wjednik awstriskeje domowinskeje wobony **Starhemberg** je sandźenu tydźeń we Němskej pobył a so tam z Hitlerom sešoł. Wobydlej wobeju politikarjow pola Hitlera se žołw swižnjetaj.

Schtwórty wopor Braunschweigiskich nałožnosćow.

Loni běchu w Braunschweigu nazionalni sozialisćojo to domoj so wróćazych fabrikiskich dźěłacźerjow ćišeli. Tjo, dźěłacźerjo, kotřiž běchu so cźežko sranili, su na žiwoje rany wumrěli. Pónđeli je so schtwórty wopor tamneho nadpada, kotryž bě kulka do rjaya trjechiła, se žiwjeho cźerpjenja se žiwjenja wumohł. Braunschweigiscy kommunisćojo namolwjeja, so by so pščeciwo nałožnosćam nazionalnych sozialistow i generalnym strajkom protestowało.

Goebbelsa k 500 hriwnam zasudźili

W prozeju pščeciwo hrabi Helldorfej a towarschom su wutoru gwałta dr. Goebbelsa dla sapowědźenja gwałcenja k sapłaćenju nastatych khostow a k 500 hriwnam porjadowcho khłostanja sasudźili. Wo pščičinach so praji, je je so wubrajenje bjes pščičinu sapowědźiło, a dr. Goebbelsa su tohodła po § 70 khostanišeho porjada pokhłostali.

We wutornišchim jednanju Helldorfowcho prozeja je haław k rozumnu pščihladej doschło. Wobchadźacy Schulz praji, so so tak zlabu cźuje, so njemóže wjazu na jednanje połłuchować. Wobschkodźeny hrabja Helldorf k judowemu bludu stupi a i cźichim khłokom nješchto dźěli. Na to so judowy pschedsydźa Schulza woprascha, i cźim so žiwi. Tutón wotmołwi, so nicźo njesasłuži, so dyrbi žonu žiwicź a so jenoż 15 hriwnow podpjeru dostawa. Pschedsydźa ménjesche, so ma so zlabosćej wobschkodźeneho njedobasabanemu sežiwjenju pschipisować, na cźož so jednanje na schtwórtk rano wotstorči.

Schésć kommunistow dla słónzowanja schulerja w Moabitu sajeli.

So by so mordar nazionalno-sozialistiskeho gymnasiasta Norkusa wuńčešćił, kotrehoż su njedźelu rano we Moabitu saklóli, hdyž je sa nazionalnych sozialistow łětali rosschérjak, je politiska policija schésć kommunistow sajała. Tjo i nich su, kaž žu žiwdy swjesćili, mjes ludźmi byli, i kotrychž je so nadpad na gymnasiasta stał.

Hač je wopraschowanje mordar mjes nimi, je hischcze dwéłne. Po ménjenju policije je kommunistiski dźěłacźer Tack Norkusa klók. Tack je so po kwawnym njesłuchu je swojeho wobydlenja hubił a po najskerje nětčo tkwi. Mózno je, so je Tack, kotryž ma motorske kolo, i Barlina wujěł a na wobach pola jeneho politiskeho pschesćela wucźek namakał.

Němcam njepřećelske nasylnosće w Litwje

Nětčo 50 studentow je schtwórtk wjecźor wukładne wokna nemišcheje kniharnje w Kownje i jejemi pomjetałe a jo i kolmasom pomasałe, dokelž tam kharty nemišćich sapowdźenjow wišachu, kotrež pjeza litewiske narodne sacźinje ranjachu. Němski pósłanz je pola litewiskeho knjezerstwa pschezinjwo nadpadej protestował a žebi žadał, so bychu so winizy khłostali.

Ludowe rozsudźenje w Gdansku njeje so poradźiło

Kommunistiske ludowe rosšudźenje wo rospuščenju Gdanskeho (Danzigskeho) žejma njeje so schladcźiło. Sozialdemokratoju a Polazy běchu namjet podpjerali. Tele sy strony běchu pschi posledniej žejmskej wólbje 78 000 hłosow wotedali. Sa wupšech by pak 111 000 hłosow trjeba było. Wscho hromadźe je pak so jenoż 77 109 hłosow wotedało, mjes nimi 75 331 z haj, sółk z nč, abo wone niczo njepytacźachu.

Cześkosłowakski senat přećiwo awstriskemu ministrej Schürrfej

Awstriski justizny minister dr. Schürrf je w dowěrnišej zhromadźiznje wulkoněmiskeje ludoweje strony w Badenje pola Wina w rospravje wo zrjadowanjskim planje cźeskosłowakskeho zwonkowneho ministra Benešcha rjekł, so je Benesch žamo tak daloko schoł, so je swónimy był, Madźarskej dźele słowakskeho kraja wotsupiće. Pschi tym je so wo **město Košchizy z wokolnym krajom jednato, kotrež by so mělo Madźarskej wróćiće.**

Tole žada Schürrfowcje rěcze je w Cźeskosłowakskej wulke rosnjerjenje shudźiła. Wérić njeje, kaž je jedyn sanołtwity minister mohł tajki „pyramidalny njerozum" rěcźeć. Benesch wěsće njeje ženje Madźarskej taiske połitiscźenje cźinił. Sa zjwój plan dźěłacź je wjele bóle dyrbił tole praschenje wotpolitisowacź. Hdyž žnadź je psched dźesać lětami myślicźa nastała, njeje wo malickatej porjedźicź, **njeje** nětkole wo tym žaneje rěcze wjazy. Zyle njerozumne je, wo tym rěcźeć, so bychu so **mohle Košchizy,** hłowne měsło rańscheje Sslowakskeje, Madźarskej wróćicź.

W cźeskosłowakskim senacze je narodny demokrat dr. Rehak Schürrfowu rěcź do debatty sezahnył. Sjednoczenje podunajskich statow za hospodarske hromadźedźelanje nima wón za mózne. Tónle plan ma žamo sa schkodny, dokelž bychu so je sjednoczenjom podunajskich statow hischcze njehańjene nadźije Habsburgskich na wobnowjenje Habsburgskeje monarchije pohubjnyle. Tohodła mohło w tutych statach k wobydlerskej wójnje dóńcź. Napschećiwo tomu by so mohło słowna unija mjes Awstriskej, Madźarskej a Cźeskosłowakskej skerje pschewjesćź.

Senator dr. Rehak widźi w tym wulki strach, hdyž so wobydlerjo Sslowakskeje i rěcźeni, kajkuž je minister Schürrf měł, i mózнosću trajcha, so bychu mohle Madźarskej pschipadnyć. Tohodła knjezerstwo namolwjesche, so by tajkim wudawanjam i rozmysłu najscherjšeho stupiło.

Dr. **Kovalik** se słowakskeje ludoweje strony praji, so je so słowakska sjawnosć se Schürrfowej rěcźu njelubje pschekwatała. Jako Sslowak i najwjetšej rosšudźenosću pschećiwo rosschérjenju powěsćow wo smjerschenju słowakskeho kraja protestuje, i kotrehoż so njezmě žadyn hrušlik wottorhnyć. Naš by pschełapiło, praji, so by so bjes wědomosće Sslowakow naš kraj rosdawał. We Košchizach je so rěcźało. Kdy bychu so Košchizy i jich wokolinu Madźarskej wotstupiłe, by so zyła Cźeskosłowakska wohrožiła. Žadamy pschećelske styki Cźeskosłowakskeje se Pólšcy w politiskich a hospodarskich proschenjach. Shromadnu mjesu mjes Madźarskej a Pólšcy njerychipschichcźenje my. Tu dźe wo sajimy nij jenož Sslowakskeje, ale zyleje Cźeskosłowakskeje. Cźežmy se wschěmi žurodami, też se Madźarskej, w měrje žiwi być, tola na njesranliwosći słowakskeho kraja wobstawamy.

Senator **Schelmez** z republikanskeje strony so protestam pschećiwo posdacznemu wotstupjenju słowakskeho kraja pschipiskanku. Rosschérjene powěsće wo tym niz jenož Sslowakow, ale też Madźarow trascha, kotřiž na połodnišchej mjezy bydla a žu cźeskosłowakskej republiki pschećelnje smyšleni. Woni bychu so bojeli, so jich dla jich zwěrnosće k Cźeskosłowakskej ras pokhłostaja.

Kommunistiska revolucija w Španiskej so njeporadźiła

Kommunistoju su połdźelu w Sevilli generalny strajk wuwołali. Wschitkownosće su z podkřešćenjom wobkhowanišćerjeho stawa wotmołwili. Wobkhad po drohowej żelesnizy a z automobilemi je so sastajił. Klamy su sawrjene. Mjes kommunistami a policiju je k cźežkim srażenjam doschło. Morwych njejsu hač dotal wotkrili. Wojerske lětadła i maschinistimi tšělbami w nišej wyschkosći nad městom lětaju, so bychu na tschach slejazych kommunistiskich tšělzow wottšeleli. Wotdźělenje wojakow i maschinistimi tšělbami je so na katheedralnej Vierandšej wěži sajadlo a wot tam wokolne dróhi a naměsta wobkhuježi. Jatwow je so i wojakami wobkhadźało, dokelž so boja, so kommunistojo pytaju, tam sajatych kommunistow wuswobodźicź. Na nětkotrych městnach su kommunistojo do policistow tšeleli. W univerzice su nětkotrych kommunistiskich studentow sajeli. S wobołbow, kotrež su w pobłednim cźasu sajeli, su 46 na kupy wuhnali.

W Utielu we Valencišej provinzy su strajkowarjo telefonowe a telegrafowe powody zničnowali. W Teruelskej provinzy, w kotrejž je wjele podkopkow, su so górnicy generalnemu strajkej pschisamknyli. W Cadizu je cźrjódła kommunistow spytała, zyrkej zapalicź, tola policija możeiche tomu z cźasom sadźewacź. W Madridu su diweju artilleristiskeju offizierow strażowanje batterije wojerskeho lětanišćeja pjeza dla monarchistiskeje agitacije sajeli a zylu batteriju rospuschcźili.

Po dotalnych powěsćach njejsu kommunistojo nihdże mohli wyschnosće wotchwatacź a so knjezerstwa smozowacź. Po zyłej Schpanskej organisowana kommunistiska revolucija je so wschudże porasała.

Jezuitojo Španisku wopuščili

Sstejdźischcho schpanskich jesuitow w San Ignazio de Loyola je wot njedźele sawrjene. Riadowe knjehusławy su so sa wotpucźowanje do Belgiskeje pschihotowałe.

Pschi jubileju mišijonara Valkotia je bamž pschećiwo wuhnacu jesuitskeho rjada se Schpanskeje protestował a schpanskich jesuitow i japoschtołkami prénich cźasow schcheschijanstwa pschirunał.

Jendźelska banka swoje požčonki wróći płaći

S jendźelskeho knjezerstwa so powě, so Jendźelska 1. februara dwě požčonzy po 15 milijonach puntow sterlingow (hromadźe 600 000 hriwnow) Federal Reserve banzy w Newyhorku a Francowskej banzy wróći. Se sapłaćenjom tutoho dołha so staw wobstatka floty w Jendźelskej banzy njesmjenješi. Wscho hromadźe je kredit spomnjeneju bankow pola jendźelskeje banki 50 milijonow puntow sterlinga (1 milijardu hriwnow) loni w auguscze wuczinił. S toho je so hižo 20 milijonow wróćiło a zhubjenych 30 milijonow so 1. februara sapłaći.

Jendźelske nowiny maju wróćenje wobeju požčonkow jako znamjo sešlubnjenja jendźelskich finanzow a jako sapoczatk wróćenja k złotej ménje.

Japanske wójsko Charbin wobsadźiło

Wutoru dopołdnja w 11 hodźinach su jěchli japanskeho generala Sisje chinešti dźěl města Charbina wobhładźili. Japanscy wojacy su chinešu policiju wotbrońili a potom do nětkotrych druhich městowych dźelow sacźahnyli.

Prjedy tole běchu cźrjódły Chinesow po měsće cźahale. Jich wjednizy žadachu, so by **so Japanskej wójna pschipowědźiła.** Chinescy wojacy běchu pschećiwo ludowej cźrjódże bjes mozy. Hłowny rokasowar chinešeho sałtaskeho wójska je wróćo stupił.

Měšto pschedsydźa sarjadowacje rady chinešcje rańsche je żelesnizy, kotryż je Charbin bjezo wopuščeńcź, je so i japanskim generalom Guiom wobhładźiło.

W Mosthoje je powěsć wo wobhładźenju Charbina i japanskim wójskom wulki njemér sbudźiła. Postupanje Japankeje w Mandźurskej wšiwy Rušcźe na sarjadowanje chinešcje rańscheje żelesnizy, kotruż je Ruska psched žiwtowej wójnu sa žiwoje pjenjesy nahwarika, dale poblabi.

Położenje Japanske'e w Shanghaiu jara napjate

Chinešce wojerske mozy w Shanghaiu su so poslednje dny na nětkoże 17 000 muži pobylnile. Schtrićzłowaju stajiju w Chengju 7000 chinešich wojakow strażnje. 10 000 muži chinešcho wójska mjes twjerdźišnu Wangpo a chinešim měšťanskim dźelom leži. Japanske wójsko je poslednje dny na 4000 muži sroslo a na pschišławowych najwažnišich strategiskich městnach stej. Położenje je jara napjate.

S japanskeje strony so twjerdźa, so chcedźa Japanzy jenoż na měrne wašnje wobchad w chinešim pschišławje wobknježicź. Wukrajne łódje dyrbja so kjes sadźiwka

pschepuschczicz, so by k internazionalnym schmjatańzam njedoschło.

Se Shanghaia fo 26. januara powě, so je położenje w měsce směrom, tola napjate. Chinešzy wojazy su fo psched městnom w wětwje šaraczili.

Mjeńšym japanskim wójskam ńódzam je fo pschikazało, so dyrbja do Chiny wotjěz.

Rozbuchnjenje pola Nankinga.

Blizko Nankinga je gasolinowy tank, 15.000 litrow wopschihajcy, rozbuchnył. Nětko 30 wozołowow je fo pschi tym morike abo kranko.

Salvador wot zwonkowneho swěta wotzamknjeny

Se Salvadora w jyzdnjej Amerizy, hdjež kommunistiszy rewoluzionarozi pschezjiwo kuježeństwu wojuja, žanych powěczowo do swonkowneho swěta njepschichtadża, doklěž su wschě telefonowe a telegrafowe powody sfonzowane. Tohodla tež njeje snate, hacž je kuježeństwo sfdźe porasyło. Njepohódnjerdżene powěsče, kotrež su do Newyorka po wokolownczach doschle, wo tyšacz morowych powědaju. Sjawne twarjenja su fo pjecza z dynamitowymi attentatami sapyschile.

Pschiczinu tuteje łancžansko-amerikanskeje revoluzije fo w hospodarskim czischczu widža, kotryž je najwjetschu muju z niškimi kofejowymi płaczišnami do republiki pschinjesł.

Mexikanskeho arcybiskopa wotwjedli

Pschecziwo zyrkwi fo w Mexikanskej jano je wschej wótrozcu wosjuje. Do Newyorka je wutoru powěsć doschła, so su arzybiskopa Jimineza Guadelajara, njedawno zyrkwje pschecziwo kuježeństwu, sajeli a z wojeńskim ćeładłom na njeznate městno wotwjedli.

Zakitaf Mandžuskeje přestupi k Japancam? Powě so, zo je rjekowski chinejski general Ma, kiž so ze swojimi wojakami začehnjenju Japancow do Mandžuskeje hač do poslednja zasakle spjećowaše, nětko přešoł k swojim prjedawšim njepřećelam. Japansky su generala hižo ze wšěmi wojeńskimi česćemi w Tři-tříkaru přijeli.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 27. kulkeho róžca 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 766, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +1. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 766, hygrometer +1, thermometer w nozy —1. Malo fo pschemjenjaze wjedro. — Nasche wjedro drje swój dotalny ras dale wobkhowa, pschetoż schkleńza pokrusze nimale njehnuta na jara fucho. Wyschina žaha wot Zenožeńskeje pschez zylu Srjedźnu Europu k Čzornemu morjeł. W polnozy fo nimo Shwaze njikuły cžahnu fo pschez Rusku k połonju dele. Tute njikuły wotcze je wjele kuscha pschinjesu. Jeli so pozdźišcho saza wuczehnje, budźe w rauschei Europie strasche na tschežkosta. Maly róst nam finano hischcze dosć kruta zymiczku pschinjesze. Se zanja pschihlawjaze powěrky nasch powěrk jara wunstudża. — Jutre schtwórtk schadża blónce to 7,44 hodź. a thowa so 4,42 hodź. Mžacžk schadża w nozy 11,23 hodź. a thowa so dop. 9,43 hodź.

S **pohrjebnja mešchczanskeje rady** 26. januara 1932. Rada dowoli 5. dodatk k wunmenjenjam za pohrjebnje elektriskeho pruda a pschepokaza jón mešchczanskim sastupnikam. — Tež lěrja fo pschewostaji mešchczanske zahrodnistwo powolanskej komorje za zahrodnistwo k wotmětczu pruhowanja ponuzmitow.

— W **mešchczanskim dźiwadle** je dźensa srjedu pop. 1/4 hodź. zasy tuteje pschedstajenje bjli „Czehlowanoki." Wjeczor 1/8 hodź. wospjetuje so prěni króć komedija „Nina". Tuta komedija wospjetuje so tež schtwórtk wjeczor w 16. abonentnym pschedstajenju B. Piatk pop. w 5 hodź. pschedstaja so mjeńšo „Lutinnoscjow" cžuwora „Swjatse pkonjo", wjeczor we 8. abonentnym pschedstajenju D wulkotna opereta „Hawajska hučka". Sobotu wjeczor je tuteje ludowe pschedstajenje operety „Tjho muschkrojo"; ma to być cžesnju wjeczor za chorowy personal dźiwadła.

— **Njedźelu 31. januara 1932** swjeczi jednota Ssokol w Budyšchinje wjeczor w 7 hodź. w sali hoscjenza Bely kóń swójej posthnikow wjeczor. Hižo dźensa pschiprosschuje lubje wschich pschecželow, popschewaczelow a znatych na tuta sabawne hodźinki!

— **Nječzne pruhowanje ratarskich wurjadnikow.** Lětsa w měrzu su jako nalčne pruhowanja ratarskich nutcžowanikow. Mlodym ludźom politcži so f tym skladnojcz, so móža dopokazacz, schto samože. Samolwjenja pschijmuje hacž do 20. februara ratarska komora (Landwirtschaftskammer) w Dejeżdżanach, A. Sidonienste. 14. Pschipołožicz ma fo 25 hriwnow pruhowańskeho pjenjeza.

— **Wo płaczenju dawkow w ratarstwje.** W zhromadnym wukazu sastkeho finanzneho a inutskoweho ministerstwa poruczuje so wyschnoscjam za ležownostny dawk, so bychu pschi zběranju ležownosnego dawka a nahódnoscjenskeho dawka wot ratarjow dźiwale na cžesče pomery w ratarstwje tak daloko kaž je to nětkat možno a so bychu jabohnje postupowale. Wobsebje pak płacži to połą tajkich ratarjow, kotřiž su loni abo zpocžatk tutoho lěta pocžerpili schkodu f powodźenjom, krupami, deschczemi abo hewaschim wustrukowanjom wjedra tak zara, so je jich wobstacže f tym wohrožene. Pschecžiwo ratarjam zakroczicz dla sastateho ležownostneho dawka abo nahódnoscjenskeho dawka (cžasacz abo wuwuzujcz wězy) so hacž na dalsche njetrjeba, hdyž wobsebje pschicžiny njesbudźeja podhlad, so ratarjo so zapowědźuja płaczicz, runjez płaczicz móhli. Prošlym ratarjow wo wotstorczenje abo spuschczenje ležownostneho abo nahódnoscjenskeho dawka maju so po tutym wukazu f wobsebitej pschecželnoscju wobhladowacz. Gmejnam so poruczja, so bychu pschi gmejnskim pschikazku k ležownostnemu dawkej so runje tak sadjerzale.

— **Pschinoschći za ratarstu komoru.** Sakska ratarska komora je wobsamtka, k narunanju swojeje potrjeby k 1. februarej wot kóždeho pschinoschowarja 2 hriwnje satkadneho pschinoschća a na kóžde 100 hr. jenotneje hódnoscje (Einheitswert) 5 pjenjezkow sběracz. W mnohich wokrjesach so nimo toho wosebitje pschinoschći za ratarske schule, 1 pj. na 100 hriwnow jenotneje hódnoscje, snajmjenscha pak 50 pj. sběra.

— **Delnjoschlesiska ratarska komora pschecziwa rěsnum dawkej.** Ratarska komora Delnjoje Schlesskeje je zapósłanzow pruskeho sejma, kiž ratarskim blizko stoja, telegrafiski naležnje prosyła, jo bychu we wubjerku hospodarskeho plana w pruskim sejmje pschi wuradźowanju wo rěsnym dawku wustupowali je wschěmi srědkami pschecziwo zawjedźenju tuteho dawka.

— **Wuplaczenje rentow.** S połta fo nam sdźeli: Wobjezne renty na februar 1932 wuplaczuja fo za Budyschin f jenu pschidźelenymi pósłorzymi agenturami a pó... mi wotnoschami pjatk 29. januara. W Budyschinje ... płaczuje fo na pósce 3 (Psched Schulerskimi wrot... — Pónđelu 1. februara wuplaczuja fo podpjery ... schosenskeho a invalidneho zawěscenja a to w Budyš... invalidne renty na mjena f prěnimi pismikami A ... w Mischczanskej zahrodnistwu, na mjena f prěnimi pismikami M hacž 3 na Tscheerni, wschitke druhe renty na pósce 3.

— **Powzdźenjenaj cžekanaj.** Pónđelu rano cžakowschtej khlostarjaj Budyskeho krajneho jastwa. Wonaj běschtaj hobu wontkach dźělałoj. Cžekanaj běschtaj k Mastejam dele. Jastwowy sastojnik pak jeju doscžeze a jaso faja.

— **Kolo truchnji.** Krabunki su w cžerwi wot 23. januara wjeczor bedmich hacž do 24. januara rano 5 bedmich mazaze jězdne kolo, kiž je stejako pschi wobjezenju, kiž wjedze do dwórnischczowskeho tunela. Kolo běsche cžorne, lody mjesche žolte farjena, harjezbijnjene wodźidło f cžerwjenym gumijowym pschimanadomaj. Notarowy Bamobeh Sdźiwa wobruczk běsche nowa, prědnja stara a platana. Wo wězowne zdźělenja prosyły kriminalna policija w Budyschinje, telefon 2802.

S **Budestez.** (Wotžadźeny.) Dohladna wyschnosci je wotžadźiła dotalneho pschedsydu Budesteczanskeje thorohneje kašy, kommunistiskeho skatarja Waktarja Hajnza f Budyschina. Hajnz fo wotžadźi, dokelž běsche fo na jeho namjet wobsamtko, so fo pschecžiwo postajenjam nuzowneho wukaza njeskmežaja sastajicz wurjadne podpjerania thorohneje kašy.

S **Walkowa** Wjetkowa. Na puczu do schule sinjesboł 7letny hynk dźělaczerja Schatela f Khelna. Wón so na lodze wobžmuny a bješe ruku słama. Wbohi hólc dźěschesche na to hischcze do schule, hdyž na wulke bolosze skorzesche. Sawołany lěkar dr. Thiemz f Malcho Wjkowa pazifikuje snjesbožencznu prěnju pomoz a da hólca do starskeho domu dowjesez. Schatel ma wobsebje njesboże f tym, dokelž je hólc hižo raz samžnu ruku słamał.

S **Bera.** (Dobrowólne nuzowe sjednoczenstwo wobžedzerjow koni.) Njedźelu nowe dobrowólne nuzowe sjednoczenstwo wobžedzerjow koni sa Bart a wokolnu fyrmu derje wopytanu 3. hlownu zhromadźiznu w Mišlecej hoscjenu. Tuchžemu pschedźyda, knjes kubsel Mosch f Buskojny posa lětnu rosprawu f lěta 1931. W tutym lecze dyrbjesche nuzowne sjednoczenstwo na 7 koni 2450 hriwnow wotschkodzenja wuplaczicz. Rospraujeł pokasa wosebje na nisti dawk, kiž za zyle lěto na 100 hriwnow zamješczenja 1,40 hr. wuczinjesche. Na kónzu lěta stuschesche do sjednoczenstwa 106 wobžedzerjow f 207 konjemi. Po rospramje we potkandi běchu wólby. Knjeza, kotřiž wuminychu, fo jenohłósnje sapowołachu. Stónczenje podawa fo hischcze wschelake pokiwy za pohódnoscjenje koni.

Z **Radworja.** (Hra „Ptači kwas".) Tónle štwórtk wjeczor 1/8 hodźin předwjedu dźěći našeje šule pola Subertec hru † kantora Hančki „Ptači kwas" a k tomu zaspěwaju rjane spěwy a přednjesu pěkne baje a basnje aHindrija Zejlerja. Budże to wšěm zajimawy swjedźeń, dokelž je tajki docyla prěni swojeho razu. Zastup wučini 50 pj., za muža a žonu hromadźe jenoż 80 pj. Cisty wunošk přiwobroći so šuli. Tuž podpjerajće skutk dźěći a pomhajće jim a — sebi samym.

Z **Kamjeneje** pola Radworja. Kaž pola nas a wo wokolnych wsach widźimy, přiđu přichodnu njedźelu do Subertec žurle do Radworja Malešanske sokolske ptački a tam koncertuja. Wjednistwo je k. wučeř M. Nawka na so wzał a zawěsće pod jeho wustojnej ruku wunóri so někotry rjany spěwčk na jich wšelakich nastrojach Malešanska sokolska kapała je nam hižo znata, kotraž zawěsće prócy njelutuje, zo by nam někotre hodźinki wjesela a wokrjewjenja přihotowała. Tuž póndźemy wšitcy, stari a młodźi, a Subertec žurla njech je hač na poslednje městno polna. Po koncerće nam zawěsće někotru rjanu serbsku rejku zapiskaja.

S **Drobam.** (Wobeń.) Pónđelu wjeczor jvokolo 1/7 hodź. potrjechi wobeń tudomnu Wětku statok. Nowonatwarjena broźeń a hródź fo wotpalichtej. Sosobuspalike su fo pizowała a ratarske maschiny.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańczko f Kjrwstoweho cžasa.

34] (Pokračowanje.)

„Kaž ja jeho frosumich, fo wón za tym wobhonjesche, kaž sa něcžim, schtož bě wot druhich fljyschak."

Simonides hladasche mjeńcze khwilu na swojeje tódze, ale jeho myslle běchu nětkle zyle druhdje. Potom zapocza powědacz: „Esthera, ty by dobre dźěcko a f prawej israelskej wótromyslnosczu wobdarjena. Sy nětk tej stara a rozumna dosej, nětchto srudneho nawědźicz. Posluchaj! Ja chcu cži nětchto wo žebi samym, wo twojej macžerz a wschealitch druhich wězach se sašdźenych cžasow powědacz. Wo wězach, tiž hischcze njewěsch a tiž tej wo mojemu romskemu pschesežerjarjej potajne wostachu, tiž tej tebi dotal samjelczach, so mohła fo twoja duscha Knjesej pschiwobroczicz tak rózja klónjez. Ja narodźich fo w rowninschczu w dole Hinnom, na južnej stronje hory Zion. Mojej starschej běschtaj židowskaj njewólnikaj, tiž mjeschtaj figowzy, wolijowzy a winowe pjenki w kralowskich sahrodach pschi hacže Siloa plahowacz. Jako hólczej tu maj pschi tym pomhach. Wonaj žiuscheschtaj do rjadowanje, tiž běchu k wěcznemu njewólnistwu sabudźeni. Ja buch wjerschej Hurej, najbohatschemu a po Herodaschu najmóznischemu mužej w Jerusalemje pschedaty. Tón pózła mje, hdyž běch dorosł, do Alexandrije w Egiptowskej, hdjež mjeschche wulki tworowy stlad. Schesez lět žiuschesch jemu tam a w žednym buch po Mójsazowym sakonju žwobodny."

Esthera plazasche wjeboła f rukomaj a sawoła: „Potajtim njejsy wjazy njewólnik jeho nana!"

„Poskuchaj dale, moja dźowka! Běchu tehdy pijmawuczeni w pschedworeach templa, kiž f wulkej krutosczu nahlady sastupowachu, so dźeczi njewólnikow tajku wobebitosez starschich wobthowaja. Wjerch Hur pak běsche we wschich wězach sprawny muž a wukkadżesche, so žnym fa po mysli sakonja kupjeny njewólnik, kotrehoj ma we žednym lecze puschczicz. Tak tež jo sta, a lisczíny wo tym ja hischcze wobsedżu."

„A tak steji f mojej macžerzu?" woprascha so Esther.

„Tež wo tej dyrbischi wscho shonicz. Ssy tola pschezwědżena, so bych prjedy žeje žameho sabył hacž twoje stónczkowschi, pschihódżech sažo do Jerusalema, so bych tam ju macz. Sowoju njewólnisku žłužbu w Alexandriji jutry zwjeczsit. Ja wužiwach hospodliwosez žwojeho dotalneho knjesa, kotrehoż běch ja cžaz žwojeje žłužby lubowacz nawukny a proschach jeho, so chcyt mje dale we žwojej žłužbje wobthowacz. Won do toho žwoli a ja žłužach jemu wospjet žydom lět tako pschisitajeny. Dokelž mi bowěrjesche, pschepoda mi wjednistwo wschelkich pschekupiskich pschedewzaczow na morju a na kraju. Ja wodźach karawany daloko k ranju do Luža a Perjepolis a hischcze dale, hdjež židu ikaju. Straschne běchu te puczowanja, tola Bóh mje we wschem žohnowasche. Wjerchej noschach wulke dobytki do domu a žam ja so nahromadźich wulki pokład wědomoscžow a nashonjenjow, bjez kotrychž mój nadawk ženje dopjelnicz njemohł.

Był-li nětdy j hoscjom w domje wjercha Hura w Jerusalemje, sastupi dźowka se stibkami khleba na deńczku a posticzowasche je najprjedy mi. Tehdom běsche, hdyž twoju macz prěni ras wohladach a žodvom do njeje so žalubowach. Sswoju lubosez pak wjach jako potajnstwo žobu. Po cžaju pak proschach wjercha, so chcyt mi ju ža žonu dacz. Won žeškli mi, so je wona njewólnisa na cžaž žiwjenja, so pak je rad žwólniwy, ji žwobodu dacz, so mohło fo moje pschecze dopjelnicz. Twoja macz snapschecžiwja moju lubosez, cžujesche pak fo we žwojim postajenju tak žbožowna, so posticzenu žwobodu njepschija. Ja proschach a žebrjach a wospjetowach hdyž a hdyž žwoju próstwu. Jeje wotmołwa bě stajnje, so chce rad moja žona bycz, chyba-li ja towarsich jeje žłužobnistwa bycz. Nasch prawótz Jakub žłužesche dwójzy žydom lět wo žwoju Rahelu — njemóžach ja to žame ja twoju macz cžinicz? Wona chcyche, so bych tej ja cžaž žiwjenja j njewólnikom byk. Ja fo wotžalich, tola pschezo žašo mje lubosez k njej cžehnjesche. Pohladaj na moje lewe ucho! Widźiśich hischcze bluzny wot schidleschka, tiž je je pschekłoło?"

„Ja ju widźu a na tym spósnawam, tak zara fo moju macz lubował", snapschecžiwi Esther.

„Nij jenoż lubował! Wona pkacžeche mi wjaz, hacž Sulamita kralej Salomonej. Wona běsche mi taž žórcz cžerstwe wody laczenemu putnikej w puszinje. Mój knjes wsa mje na moju próstwu žobu k žudnikam a dowjedżo mje k wudwjernam, pschekłó moje wuho še schidleschkom k drjewej. A tak buch ja j jeho njewólnikom na cžaž žiwjenja a dobych žej twoju macz. Praj mi, je mět hdy nětchto wjetschu lubosez?

Esther fo pothili a kolscheschе hnuta žwojeho nana.

(Pokračowanje ježnuje.)

S **Koporz.** (Dźiwadowa awtyja.) Njedźelu popołdnju wotměje so tu lětuscha dźiwadowa awtyja. Na nju běsche wjacy hač pisches 80 kupjonow. Wunoschki pschedawanja powschitkownje tšeschnu wysche dyžli taksa. Za kromady płaczesche so 4,50 hač 14 hr. Dźiwadło so pscheda.

Njeschwinja. (Saswjedźeni wohnjowoje wobory.) Njedźela dobrowólna wohnjowa wobora swjeczesche swój 10 jubilej we Worzymskim hospodarstwje. Jako so wosebje 25 lětami sałoži, mějesche 12 sobustawow. Se swojim wobornikow pschizo wjazy. Na swjedźenju wobory heftman Petzold pschitomnych wutrobnje a poda króći pschehlad wo lětach, kiž wobora wobstajom pschedstajesche so wjesele dźiwadło. Mjes recitacijow so wschelake korne pschi-dunoschti.

Z **Lejna.** (Ratařske towarstwo.) Tudomne ratařske towarstwo wotmě zašły stwórtk swoje 416. posedźenje wo wjesnym hosćencu. Běše to zdobom lětna hłowna zhromadźizna. Z lětneje rozprawy, kotruž předsyda k. cyrkwikubleński najeuk Wowčer z Jasecy poda, wukhadźeše, zo je towarstwo lěta 1931 wotměło pjeć posedźenjow, kiž wopytaše přeražnje 30 wosobow. Poskićichu so někotre wódomostne přednoški. Towarstwo ma nětkle 67 sobustawow. We wobwodźe ratařskeho towarstwa so z runanjom Małowłosyčanskeje Wody wulke wotwodźenje připrawi. W mnohich zmólnach so ratarjo prócowachu, ze sadźenjom młodych štomikow někak narunać škodu na sadowych štowach, kiž je přinjesła kruta zyma před třomi lětami. Hona čerpjachu ze zažnjej horcotu w meji a z kranobićom. Też poslednje dešće su so škódne wupokazale. Wo pokładni rozprawješe k. kantor Hila z Khrósćic. Smě so zapisać nahladny wobstatk w pokładni. Při wólbach so wolachu kk. cyrkubleński Wowčer z Jaseńcy za přenjcho předsydu, kuchoła z Pozdec za naměstnika, mlokarnski wobjer Eiselt z Lejna za zapisowarja, wyšši wučeř z Khrósćic za pokładnika. Při wšelěznach skorosebje na wysoke płaćiny za milinu. Z kowarni jednotu je so jednało dla tuńšeho kowanja koni. Wjele so rěčeše wo zwěsćeńskich jednanjach w ratarstwje. Wšudźom jewi so rozpad, tuž je trjeba spěšneje pomocy, zo so njebychu do zahuby přinjesle też předewzaća, kiž maju hišće někajšu podłohu.

S **Kamjenz.** (Zmrkwitša statistika.) S swaru luth. kemjeńskeje wosady ma so 1 lěta 1931 wosjewjeńcy: Narodźiło je so 223 (1930: 287) dźěśi, mjes nimi 40 (55) njemandźelskich, w měsće 153, w fabarowanych wsach 70. Wumrěło je so 187 (270) dźěśi, 82 hólcow a 67 holcow. Wěrowanjow bě 100 (93), 63 w měsće, 28 se fabarowanych wsow, 4 wot wonkach přichwatane. Wumrěło je 207 (208) wosobow, 187 w měsće a 70 we wokolnych wsach. Mortwonarodźenych dźěśi bě-še 12. Pochowanjom bě-še 194 (191), 129 z města a 65 je fabarowanych wsow. Do druhich wosadow wothóješe so k pochowanju 22 cźěłow, 10 k zwalenju. Swonjedunych bě-še 2490, 1359 muzkow a 2131 žonow. S cyanz. luth. synkuje je wustupiło 67 wosobow, jako zastupiło 12 wosobow.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. (Zhganjo.) Sobotu pschipołdnu zhganjo je 4 wosami do wsy a wosrjedu tu dźeń. Muzkoje wobrowachu so lěnikowanju, žonu pak khodźo prosychachu žurnosće ja ludźi a stót. Njedźelu rano wopuschczichu zhganjo nasku wjeś a wotjědźechu do Schcheraja. Ssamtam dźeń jich żandarm pytaše, dokelž bychu w hnjedownych Sdźarach wschelake wěcy pohubjakali.

Z **Kulowa.** (Ratařski swjedźeń.) Srjedu wotmě ratařske towarstwo za Kulow a wokolinu swój zymski swjedźeń w „Němskim kěžoru". Zony a holcy w serbskich drastach swjedźeński wobraz přijomnje wožiwjachu. Běše nehdźe 200 ratarjow ze swojimi swójbnymi přišło. Předsyda k. hamtski předstejer Šołta z Brěžkow powita ratarjow a jich přiwuznych a namołwješe k dalšemu zhromadnemu zastupowanju swojich zajimow. Potom rěčeše knjez farař Kral-Kulowski a wopisowaše ratařku jako swěrnu pomocnicu swojeho muža. Po hosćinje poreča knjez měšćanosta Langner někotre lube słowa. Knjez direktor Tietza z Wojerec přinjese postrowy ratařskeje wokrjesneje kommisije ratařskeje komory za Delnju Slezysku a namołwješe při khutnym času k zhromadnemu wojowanju wo lěpše burskeho stawa. Přizamkny so wjesela zabawa z rejemi.

S **Mikowa.** (Darmo pjeńki ja njefasthnjerjow.) Na Lipowćich lěpnych rožownoscach pola Mikowa a Nowoje Wsy, hdźež poslednje lěta žěž popnischczachu, knježi cźłe žnjenje a hibot. Ludźo bjes dźěła kopaju tam wschitko nje pjeńki ja swoje domjace tepjenje. Wupješe hajnikke zarjadnistwo jim pjeńki k wukopanju darmo pschepušći.

S **Mórcź.** (Ssamowordarstwo.) Pónđźelu namatachu na synowej luśi wobwěsnjeneho syna jeneho kubleria. Swoćiny lětaš mózsche jenoż hišće kwarcź swětłeješ. Wjecźor prjedy běšu młodemu cźłowjeckej w šuflodnym Nowym Hamorje jšone kolo kradnyć. Tohodla a ola šuflowych hospodarskich wobst jnoscjow je šebi pjerza žiwjenje wsał.

S **Ruchwałda.** (Wuzkota starosta.) Pschichodnu njedźelu 31. januara swjeći tudomna wumjeńkarka swudobywjena Horakowa swoje 90. narodźiny. Wona je najstarscha wobydlerka nascheje wsy. Pschi swojej wuzkotej starobje móže wona hišće wjele domjazych dźěłow sama kmanjeć.

S **Měteje Wody.** (S dźěła puschczeni.) Osramsle dźěłanje w Běłej Wodźe su sabo dźěłacerjow puschczeše. Wosla tutych dźěłanjow su w nozy wot pjatka k sobotźe kommunalisko czerwjenu thorhoj na 35 metrow wuzkotim wuhnjom pschicźinili.

Swójbne powěsće

Smrućeńcy: Helena Prochazyna rodź. Michaelez w Budyšinje, khowanje budźe pjatk pop. 1/2 2 hodź. wot žiwonarskeho domu Pod wjerchom 6 na Tuchorske pohrjebnischczo. — Otilia Merkowa rodź. Merkez, widowa po dwórnischczowym inspektoru w Budyšinje, khowanje budźe pjatk pop. w 3 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje.

Swjatočne zadrasćenje kłóštrskich knježnow

W Marijnej Hwězdźe, 26. wulk. rózka 1932.

Dobre lěto je zašło wot poslednjeho swjatočneho zadrasćenja někotrych knježnow, kotrež chcychu cyrkwinskemu domu Pod wjerchom 6 na Tuchorske pohrjebnischczo. — Otilia Merkowa rodź. Merkez, widowa po dwórnischczowym inspektoru w Budyšinje, khowanje budźe pjatk pop. w 3 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje.

Hospodarski rozhlad

Sstejdu 27. wulk. rózka 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,40
1 jendźelski punt	14,63	100 čěskosl. krónow	12,465
100 swajc. frankow	82,10	100 franc. frankow	16,56

Hospodarske rozprawy wulkich nowin sobebraja so bjez wuwiwacza z najwažnischimi praschenjemi nascheho cźasa, mjenujcy z wotplacźowanjom wójnskeho dołha. Jara rozpominaja też wottorcźenje Lausannskeje konferency, dokelž mějesche tuta wotplacźowanje rozpomnitaz. Wjele wopomnjeja też wunoschk Barlinskeje schadźowanki, kotraž z tym stónčki, zo na wróćoplacźenje privatnych požcźankow Němske hišće dołge lěto cźakanja pschisiwola. Dale cźitamy w spomnjenych rozprawach wjele wo wunoschkach wulkich industrijow a bankow. Rozprawy wo wunoschkach wulkich wutwarjowu su mało wjesełeje. Sku z mutnym wobrasom nascheho hinjazeho hospodarstwa. Nasche zyke hospodarstwo bě pschewjele na kredźowanje załoženo. Sa kredity podate wěstoscje wupokazaju so mało hódne. Hdonotu maja wschak jenož w rěčazym a so pozdźichowanym hospodarstwje, nic pak, hdyž wschitko hinje, wjadnje a pada. Derje prosumimy nascheho knježerstwo, najprjedy wotplacźowanje wójnskeho dołha dorjadowacź a potom pschistupicź konsolidowaći nascheho hospodarstwa, pschedewschem ratarstwa, pschemysła, rjemjeslnistwa, a wikowanja. Po wschich cźežkich wójnach su pschischle cźežy hospodarskeje nuzy. Nochcemy spominacź na seschołki tšicźećelitelneje abo hnydomnejše wójny. Po skónčenju Napoleonowych wójnow stonasche zyła Europa, haj zyły tehdomnischi swět pod hospodarskej nuzu leźożeše dołho, dołho, ale skónčnje kołaš lěpsche cźasy pschińdźechu. Tež dźensniske hospodarske cźežkosći znano pschidołho tracź njebudźe. Snano we njej teke kochorki nowych lěpschich cźasow sa zyke cźłowjeństwo, pschecź Boża milosć je njeskónčna.

Produktowe witi jewjachu wčera jako jara mało žiwjenja. Khlěbowe žito měsćeche trochu lěpsche witi. Wo 10 pj. po zentnarju postupi pschenica, rožka a wowsa wo 5 pjenjezkow. Mlyny wčera nješcho wjazy pschenicy tupowachu. Sa rožku so mjenje prachachu. W stónej pizy su witi jara schpatne. Pschi nišich płaćiznach za butru a mloko njemóže ratař droze pizowdała kupowacź.

Zentnar płaćezeše wčera w **Barlinju**:

pschenicy 11,35—11,45 hr. (11,60—11,70 hr.),
rožki 9,85—9,95 hr. (9,85—9,95 hr.),
jećmjenja nalěpšeho 8—8,50 hr. (7,90—8,40 hr.),
nalěpšeho jećmjenja 7,75—8 hr. (7,65—7,90 hr.),
wowsa 6,80—7,20 hr. (6,95—7,35 hr.),

w termínowym wikowanju:

pschenicy:
sa měrź: 12,15—12,18¾ hr. (12,30—12,35 hr.),
sa mejn: 12,52½ hr. (12,75—12,80 hr.),

rožki:
sa měrź: 10,50 hr. (10,40—10,42½ hr.),
sa mejn: 10,70 hr. (10,65 hr.),

wowsa:
sa měrź: 7,85—7,87½ hr. (8,03¾—8,08¾ hr.),
sa mejn —.— (8,42½—8,45 hr.).

Ssudnišce powěsće:

Pschešadźowanja:

schwórtk 28. wulk. rózka 1932:

w **Kamjenzu** w kašarnach w komornym domje majchinsk. tšelbowe dop. w 10 hodź.: wschelake medże, pišc. stroje, wahi, radia, tormak, hadowe wina, Brockhausowy słownik, motor, magnet, wina, gramofony, schij. majchiny a kolowe dźele, cźahnički, schewjake majchiny, brašcha,

w **Lubiju** na šudnišnje dop. w 10 hodź.: wschelake medże, muz. koło, pišc. stroje, motor, na wjercźiću prud, hudźi, pohlešcheza, wulke nožiny, cźežki wosaj,

w **Kanezach** pola Biskopiz w Lindworcu hoscźenzu dop. w 10 hodź.: regulator.

Ssudnišce wurunanje:

Wurunanje jednanja su wotewrili nad samožnjenym firmu Oskarja Urbana w Khrjebi. Dowěrnik je dr. Herd w Shorjelu na Augusta-haleji, termin 16. 2. 32 dop. w 10 hodź. na šudnišnje w Niske.

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. januara 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skóne druziny a woznamjenjenja	
Woły: 309.	
Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	33—35
Mjode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—27
Mjenje picowane wšech starobow	—
Byki: 463.	
Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	28—29
Polnomjasne, młódše	25—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—24
Špatne	20—22
Jałojcy a kruwy: 618.	
Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	24—26
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12—14
Mjenje a špatnje picowane	—
Cźelata: 2625	
Najlěpše wukormjene (2. druź.)	40—47
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	27—40
Špatne (4.)	18—25
Wowcy: 3159.	
Młódše a starše wukormjene (1. druźina	38—40
Starše wukormjene (2.)	36—38
Mjenje wukormjene (Marzschafe) (3.	28—30
Swinje: 14 313	
Polnomjasne, wosobitych rasow a tich křižanjow, hač do 1½ lět stare	49
Wukormjene	38—40
Mjasne	35—38
Špatne	32—34
Rancy a kundrosy	34—35

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	26. 1.	25. 1.		26. 1.	25. 1.
Pšenica	232-234	230-232	bany	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	197-199	198-198	woka	18,0-19,0	18,-19,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	10,0-12,0	10,0-12,0
jećmjeń	158-168	158-168	kotte lupiny	14,5-16,0	14,5-16,0
wows	139-147	138-146	teradella	23,0-23,0	23,0-23,0
kukurica	—	—	rapa, wosuk	—	—
pšeńć. muka	28,0-31,7	28,0-31,7	bany wosuk	11,7-11,8	11,7-11,8
rožna muka	27,2-29,5	27,1-29,4	such. truhanź	6,6-6,70	6,6-6,70
pš. wotruby	9,60-10,0	9,60-10,0	bernj. kruški	12,4-12,5	12,4-12,5
rožne „	9,60-10,0	9,60-10,0	syno, 60 kg	1,70-2,00	1,70-1,80
rapa	—	—	rožna słoma	0,85-1,00	0,75-0,95
hróch Viktor.	21,0-27,5	21,0-27,1	pšeńć. „	0,6-0,70	0,6-0,70
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,70-0,85
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	jećna „	0,65-0,75	0,65-0,75

Měšćanske dźiwadło

Nina wot B. Franka.

Bruno Frank — štó njemysli hnydom na tamnu wuspěšnu wjeselohru „Sturm im Wasserglas", w kotrejž samsny autor dopokaza wulku routinu w natwarje moderneje wjeselohry a docyła w jewišćowej technicy. Tohodla wočakowachmy też z wěstej wćipnosću premijeru noweje hry Franka, kotruž wčera w měšćanskim dźiwadle z wuspěchom předstajichu.

Zajimawe jednanje hry přesadźi wopytarjow dźiwadła jónu do raja filma a předstaja žiwjenje swětaslawneje „hwězdy" ze wšěmi swojimi rizikosćemi a brachami. Nina Gallas je tuta swěca. Na wysokosći najwjetšeje slawy rozsudźi so Nina, so filmowanja wzdać a so z lubosću k swojemu mužej do privatneho žiwjenja wrócо scahnyć. Tola to njeje tak lohko, kontrakty ju na lěta wjazaja. Wosebje pak je tu wěsty filmowy režišer Hyrikan, kotryž, zanórjeny do swojeho prócowanja a do Niny, tutu za wumělstwo wukhować so napjelniše prócuje. Krótko rozsudźena přepoda tuta prawa Nina wšě swoje róle swojej podobnicy, małej statisticy, kotraž nětko bjez toho, zo by publikum něšto pytnył, Ninu Gallas předstaja. Samo w Americy dyrbi filmować. Tola tuta druha Nina wostanje při wšěm swojim zwonkownym wuspěchu njezdźělana, khuduška mała duša, kotraž nětko jako diva špatnišu jendźelšćinu rěči hač prjedy jako statistka němšćinu. Docyła wutykuje so jako naduty paw. Dobry přikład tak mjenowaneje „hwězdy", kotraž sebi woprawdźe zda być wumělka.

Dobre poradźenje tuteje hry wotwisuje jenož wot předstajenja tuteju dweju Ninow. Marja Fiore ma wobej róle sama předwjesć, čini to z wulkej lubosću a z rjanym wuspěchom. Měrnje a elegantnje jako dama je sebi wona w kóždym wokomiku swojeje hódnosće wědoma, bjez wšeho hordźenja a naduwanja. W druhej róli pak je wona nawopak woprawdźe skažena, sebična Barlinjanka, kotraž so pozdźišo, hdyž je so z khudoby wudrapała, z nadutosću puka. Wobě róli wědźeše Maria Fiore derje kharakterisować. Paul Skotzky wězo w prěnim jednanju njemóžeše prawjeło temperamentneho hibićiweho režišera předstajić. Jako fantastiskeho režišera, kotryž ma jenož wóčcy na to a mysle na to, štož na „bělej scźenje" skutkuje, myslimy sebi tola wjacy temperamenta, — tež w rěči. Druhe a třeće (wosebje třeće) jednanje poradźi so jemu njewšědnje lěpje.

Dr. Breuer, mandźelski prěnjeje a woprawdźiteje Niny je khětro słaba, haj samo někak směšna postawa. Tutomu połoženemu cźłowjekej poprawom žadyn tajke epochalne wunamakanja wěrił njeby. Bě wjesele, wohdźiwać, kak so Hans Verder prócowaše tutej hotowej klancy spožćić žiwjenje. Při tym je wón cyle wěsće swojej róli wjacy spožći, hač wona jemu. Skónčnje mamy hišće Olgu Meeklee mjenować, kotraž swěrnu sekretařku Niny ze znatej dobrej wušikosću poda.

W mjeńšich rólach prócuja so Waltaŕ Siebenschuh, Charlotta Grunertee, Franciska Helmut-Bräm a Liddy Gerwig wo dobre poradźenje.

Tuta nowa hra, při kotrejž dr. Rott swědomiće režiju wjedźeše, je so też w Budyšinje z připózнaćom přijała. -n-

now, kotřiž chcychu do tutoho krutcho rjadu zastupić. Cyrkej drje bě nimale polna, ale wobdźělichu so pódla přiwuznych zwjetša domjacy a tak njemóžeše wohnjowa wobora telko dźěła kaž w lěće 1930.

Do swjatočnje Božeje mše, kotruž měješe knjez propst pod assistencu klóštrskich duchownych, přikhadźachu knježny w njewjesćinskej drasće z křižnje hródby do cyrkwje pod spěwom „Veni creator Spiritus", zanjeseny wot knježnow na khórje, a zesydachu so před woltarjom, kóždu přewodźeše druzka. Jena samo w serbskej drasće. Družčeše Hanje Solčic z Róžanta (* 23. 4. 1907), dale běchu Hana Wenclec z Kamjenicy (* 5. 12. 1910), Marhata Tiedemannec z Rheina w Rańšej Pruskej (* 11. 10. 1900) a Marhata Meicrec ze Žitawy (* 13. 2. 1911). Po hornim rjedźe dóstachu klóštrske mjena Agata, Luitgardis, Anunciata a Hana. Mjez Božej mšu dźěchu tři króć ze swojimi druzkami k woporej wokoło woltarja, w rukomaj Božu martru a zaswěcenu swěcku a při woprawjenju dóstachu kiečo před woltarjom Bože čelo z ruki měšnika.

Po Božej mši rozloži jim k. propst w přitomnosći Hnadneje knjenje ważnosć tuteje kročele, ale też rjanosć čežkeho powołanja, swoje žiwjenje wěnować Bohu Knjezej. Před woltarjom wotpołoža swoju swětnu pychu, samo pyšne włosy so jim zdźěla wottrihaja a dóstanu klóštrsku drastu, kotruž so w kapali zwoblekaja a potom předrasćene so zaso k woltarjej wróća. Z dźaknym spěwom so wobrjady skónča a zadrasćene wróća so do konventa.

Nětko zbywa jim lěto časa k přemyslenju, hač maja praweho powołanja za klóštrski rjad. Potom sćěhuje zwjetša swjatočny profes a z tym dokónčny zastup do klóštra — na čas žiwjenja. Tři z tutych knježnow budu tak mjenowane čorne, t. r. wěnuja so winowatosćam w khórje, jena pak bě a zastara sobu domjace dźěła, je zdobom też pjekarstwo nawukła. Tak je so nětko jich žadosć dopjelniła a prěnja krotčeł sčinjena k čežkemu powołanju. Njech jim njebjeski nawoženja mocy a krut wolu da, zo bychu hač do kónca wutrałe.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wukłady n., wjedro ja jutjišći štwórtk:** Njeje wočakać ważneho přichmjenjenja nětčišcheho ćuchego a pokhmurjeneho wjedra.

* **Konferenza dla reparazijow ßo k 30. junijej wotstorći. Konferenza w Lausannje wo płaćenju reparazijow ßo njesmješe. Franzowßke a jendźelße knjeńerstwo njcišłej ßo mohłej wo waschenju dojednać, ßchto ma ßo dla njeplaćenja reparazijow z ßtrony Němskeje wobßamknyć. Tohodla ßtej ßo dorěčałej, ßo ma konferenza w Lausannje ßtyła wuwedźenej, a ßo maju ßo dalßche wobßamknjenja hač do 30. junija 1932 wottłokować.**

* **Pokładniła Wehlenburg ßelßenßkeho ßaßtanißcheja ßwa Hilbesheima ßu tśi muju ßo napadnyli, když ßo do ßłužby wróćeße. Jeho k ßemi porasnyłi jemu hrjebchu, ßo jeho ßaßtała, jeli ßo kluč ßaßtaniśćejßeho pjenjeżneho khamora njewuča. Když bě ßaßtajnił kluč wotedał, rubježnizy pjenjezny khamor wotewinchu a ßu njeho 300 hriwnow rubichu. Potom ßu automobilom ćeknychu.**

* **Schulerjo automobil kradnyli. Kriminalna policija w Frankfurće nad Mohanom je śtyri ßchulerjow wyßchich ßchulow zajała, kotřiž ßu wot wjele njedźel automobile kradnyli. S kradnjenymi wosami ßu po ßtnjećze jěditi a ßu wosyć, když je ßo benzin pschetrjebał, na nětkajkim wotlećanym měßtnje ßtejo wotstajili. Wjela jeneho ßchulerja ßu ßamonatyłowazu pistolu a pjeć automobilowych kluczow namakali.**

* **W podkopkach w Rhondedatalu w Jendźelßkej ßu ße powětry rosbuchłe. S 30 w podkopkach dźěłajcych hórnikow je ßo 20 wulkhowało, ßdyżnych dźeßaćoch ßu morjwich wunjeßli. Walißki ßtawny ßpěwaŕ John Evans, kotryż je ßo pßchi wulkhowanßkim dźěle dobrowólnje wobdźělił, je ßo pßchi tym ßmjnom ßajedojeźił a na to wumrjeł.**

* **W zyłej Grichiśkej ßurowa ßyma ducha. Do Athenu ßu powěßeße ße wißchich ßtron wo wulkim ßtrěchu doßchłe. Na Egejßkim morju ßylne wětry ßakhadźeja.**

Towarstwowske powěstniki.

Bukecy. Jednota Sokoł změje pjatk 29. wulk. rózka wječor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu pola Stangee. Kóždy bratr a sotra ma přitomny być. Hosćo maja přistup. **Starosta.**

Hrodźišćo. Jednota Sokoł. Hłowna zhromadźizna budźe nětko štwórtk 28. wulk. rózka wječor we 8 h. w Drożdźiju pola Urbance. Wšě zwučowace a njezwučowace sobustawy njech přińdu. **Starosta.**

Małešanska Sokolska kapała. Hłowna pruha za Radworski koncert njecj srjedu, ale pjatk 29. wulk. róka w Nowakee hosćencu w Khwaćicach we 8 h. Zdobom přeprošuje wšitkich přećelow serbskeje hudźby na koncert, kiž je niedźelu 31. wulk. rózka w Subertec hosćencu w Radworju.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor ½8 hodź. pola Siwartec.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo ma njedźelu 31. wulk. rózka pop. w 1 hodź. w Serbskim Domje posedźenje. — Předsydstwo a wubjerk samsnu njedźelu pop. ½5 hodź. w Serbsk. Domje zhromadźiznu. **Starosta.**

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužske hłosy) ma pjatk 29. wulk. rózka wječor we 8 hodź. spěwnu hodźinu we wjesnym hosćencu. Wšitcy spěwarjo so wočakuja.

Wotrow. Jednota Sokoł zeńdźe so štwórtk 28. wulk. rózka k zwučowanju na šuli deleka. Wšitcy zajimcy su nam lubje witani. Zwj. nač.

Zwjazk spěwnych towarstwow ma swoju hłownu zhromadźiznu sobotu 30. wulk. rózka ½5 hodź. we **Serbskim Domje**, nic w „Eckrten". Wjela.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a fenilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Naše wulke

inventurske wupředawanje

jenož hišće hač do štwórtka wječora 7 hodź.

Žonjace mantle
we wšěch barbach a tkaninach, wulki wubjerk 32.-, 29.-, 25.-, 17.50, 12.50, **7.50**

Žonjace wobleki
wołmjane a židźane, tweedowe atd. jara znižene 15.-, 12.50, 8.50, 5.50, 3.50, **1.95**

Tohorunja smy jara znižili

hotowu drastu
za mužow, pachołow a hólcow
Składnosć je přihódna, sebi pola nas najlěpše twory směšnje tunjo nakupować

Drastowy dom

Hellwig & Schönbohm

w Budyšinje na Bohatej hasy 19

Solidny nakupowanski dom hotoweje drasty za wšitkich

Swjećimy póstnicu

Jednota Sokoł w Budyšinje
zarjaduje sebi pěknu póstnišku hodźinku ze zwučowanjom, spěwami a wjesełymi wšelčinami

njedźelu 31. januara
w „Bełym konju" w Budyšinje

Započatk w 7 hodź. wječor. — Zastup 50 pj. z dawkom — Budźće nam po stach witani.

Zarjadnistwo.

Wučobnik
z dobrymi šulskimi wuswědčenjami, kiž serbsku rěč wobknježi, so do wikowarnje z kožu pyta. Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

Dźěłba
trjeb. lězań ch kolow
tunjo na předań
J. Schieback
na Mužakowskej dróży 4

Pjerjonjepřepušć. a prawy
posleščowy wupjerk
płaći pola mje
10.50 hr.
Druhe šěrokosce runje tak tunjo. Wupjerkowe a nawobłekowe zbytki
Hilger
na Seminarskej hasy 2

Słomu
wjetše dźělby, ma na předań
ryćerkubło w Spłšecach
Telefon Prěcecy 66

Módre rabatowe znamki

Halštrowskeho rabatoweho towarstwa
zhubja 1. februara 1932 płaćiwosć. Zaměnće je tohodła hnydom.

Rabatowe towarstwo za Halštrow a wokolinu

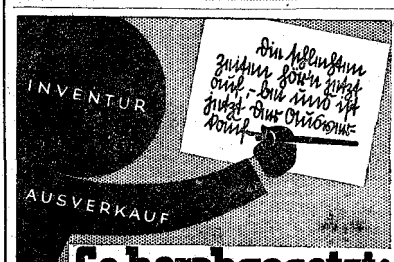
fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
aparaty
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanej

FOTOWY DOM
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšnišo

Drjewowa awkcija
na Ždźerjanskim revěrje
Pjatk 29. januara dop. w 9 hodź. budźe so
300 rm khójnowych a bŕězowych šćěpow a kuluchow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zetkanje w hosćencu w Ždźerju.

Mješć. dźiwadło
Wjednik: J. Syguda — Tel. 3263
Sobotu 30. jan. wječ. ½8 h.
Čestny wječor
za wšě sobustawy khóra
3 musketerjo
K 18. a poslednjemu razej
Tunje płaćiny: 0.40—2.20 hr.

So herabgesetzt:

Banty za holcy	nětk	0.95
čěpcy za žony	nětk	1.25
kapički, hotowe	nětk	1.85—0.95
šatowe rubišća, molowane	nětk	4.50
tkaniny za kontuše 130 cm šěroke	nětk	7.90
tkaniny za fale a rubišća, wušiwane, 100 cm šěroke	nětk	4.75
tkaniny za spódnje suknje, módre, zelene, čefwjene	nětk	3.50

Banty a wobsadki
po jara znižených płaćiznach

Njeskomdźće tutu wurjadnje přihódnu składnosć k tunjemu nakupowanju

Drobne pjenjezy dosahaja — Schaaf wuprózdnił

Wočakuju Was hišće dźensa w mojim wosebitym wotdźělenju za Serbow

Schaaf
SLUŽEBNÍ
Magnet Kaufhaus

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čelneno znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowěsćić. Prawa z wuhrowanoho abonentow wujasnja nadrobnje wumělenina tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kóde z kóhi warjetwia

Cisło (Nr.) 23 — Budyšin — Štwórtk, 28. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Nowe přihoty za presidentowu wólbu

Přichiłoty sa sjawne pomjenowanje kandidatow za němske presidentstwo su so trochu dale dowjedne. W Mnichowje je so wczera namołwjenje wosjewiło, sady kotrehoż nad wosłobom sjawneho žiwjenja steji. Też w Barlinje su wosłoby wubrali, z kotrychž dyrbi so wubjerk za Hindenburgowu wólbu wutworiec. Na czole tutoho wubjerka, kotrejž hischcze njeje dospołny, Barlinscy wyschschi měschczanosta **dr. Sahm** steji, kotryż je wczera hnydom po wudaću Mnichowskeho wosjewjenja dźěłił, so je na czołu sjednoczenstwa stupił, kotrejž so na nowy tydźeń jako wubjerk za Hindenburgowu wólbu wustaji. Tutomu wubjerkej dyrbja mužojo je wschelakich worschtow sjawneho žiwjenja, hospodarstwa, wědomostcow, wumělstwa, industrije a nowinarstwa pschiličnjecz. Kharakteristiske pschi tutym prózdźowanju je, so politiske strony w nim njewustupja, ale so je niepolitiske organisacije a jenotliwzy sjednoczeju, so by tu sjednoczenstwo politiskich stron Hindenburgowu nowowólbu sajtupowali.

Zwjazkowanje politiskich stron pak móże w tym nastupanju sejchdobrić, so politiskim stronam wólbu napschećiwnoho kandidata wołoži. To wosłobje sa prawizowe opposicijske strony płaći, kotrejž so hischcze njejsu sjednoliwe pokazale, so sa Hindenburgowu kandidaturu wuprajić. Nazionalni sozialistojo chcedza pschichodny tydźeń sjednoczenskow wotměć, so bychu so rozsudźili, hač samóžnoho kandidata postaja. Jako tajkeho pak nochcedza wjazy generała **Eppa**, ale sapódlanza dr. **Tricka** wubrać. Po druhim wudawanju so, na czimž pak so dwěluje, wo **Hitlerowej** kandidaturze rěcz. W Barlinje so dla pschećiwnistwa nazionalnych sozialistow a němskonazionalnych pschećiwo Hindenburgej boja, so njebudże možno, hnydom pschi prěnim wólbnym khodźe **Hindenburga** pschećiwschcecz.

Hitler'o a republikanska „żelezna fronta"

Pschiwisowarjo republikanskeje statneje formy w Němskej su so pschećiwo nazionalnej sozialistiskej stronje a Stahlhelmej do „żelezneje fronty" sjednoczili. Tale nowa republikanska organisacija po wschěch Němzach sjawne shromadźizny wotmětwa. Barlinski dopisowar Londonskeho „Manchester Guardiana" pische, so ma **hibanje republikanskeho skutka pschećiwo Hitlerjam** wjele wuspěcha a so by mohł dźensa w pschipadże wobydlerskeje wójny hižo 100000 muži do „żelesneje fronty" stajić. Je to hibanje organisowane hłownje wot wobydlerskich kruhow, kotrejž su lokalne kupcy a dźěłaćerjam swjatkom němskostatneje khorhoje so wosłobje w Porheinskej rosćěrja a tak politiske połoženje w Němskej pschemjenja. Hdy by dźensa k wotewrjenemu wojowanju njes nazionalnymi sozialistami a republikanskimi organisacijemi dochło, buchu hakenkreuzlerow sbili (?). We pschipadże, so by so Stahlhelm k nim pschidał, buchu so do tutoho kommunistojo dali. W tajkej wobydlerskej wójnje buchu lěwizowe strony města wobknjezile, niz pak wšu. Wobrazowje je w Němskej trajna wobydlerska wójna, k wotewrjenemu wojowanju pak sc'ežka dóndże. Strach je stronu Hitlera je někotre dalsko njesichi dużli psched někotrymi měsazami, a tónle strach je straschnischi dużli Hitler sam. Hitlerowe hibanje je nětko wobrazowje w kriju, tej hdyż je możno, so jemu wobsteinjosce snowa na konja pomhaju. Won po sdaću wjazy telko pjenjeżneje podpory daż prjedy njedostawa, a Bayerska, hrjedy jeho twjerdźizna, so pschećiwo njemu wobroći. Mnichow je so tak měr lubowaze a republikanske město sejchi, so je so do pozrědkowazeho sćehowanja pschećiwo kapitala pschewobroćił. S najwjetschej schkodu za Hitlerow je, so komunistojo njeje su wobrazowje hibanje sbudźili. Kommunistojo w Němskej su drje cyrkwje wustrowerjow dobyli, tele cyrkwje pak so wot rewoluzije wotwołakuja. Wótka su drje so cyrkwje komunistow za wurubjenje pschedawarjow organisowale, tola bjez wuspěcha. Kommunistiscy wjednizy su so pjerca z tym jara wotrózili. Hdy buchu kommunistojo jenoż trochu revoluzistiskeho ducha pokazali, buchu so Stahlhelm a nazionalni sozialistojo nóżnje sebjunyli, njes tym so buchu so sozialdemokratojo njes strgchnymi kommunistami a fascistami rozsćěpkali. Pschiczina kommunistiskeje niepschikhilnosće k revoluziji je w tym tęi, so su němscy dźěłaćerjo wo hubjenych wobstejnosćach w Ruskej derje rozwuczeni. Ruscy derje njepospudźuja, a němscy dźěłaćerjo praja, so je so tęż w někotrych cześkich cźahach němskemu dźěłaćerjej wjele lepje dże dużli ruskemu dźěłaćerjej. W Barlinje praja, so je **Hitler hotowy**, kaczinjeż dopisowar „Manchester Guardiana" měni, so je tónle **wuwjadł pschehnaty**. Pschichod budże wot němskeje twonkowneje politiki blischcheho cźasa a wot wuwoschka nastawazych internazionalnych konferenzow wotwisowaci.

Socialnu revoluciju w Španiskej porazyli

Każ je so z Madrida powě, je so kommunistiski wupad, kotryż dyrbjesche je so z generalnym strajkom **w Barcelonje a Sevilli** sajwjesć, **dospołnje wotrazył**. We woběmaj městomaj je so sběrk w saporodźu podwzył. Někotre sta ludźi su sajeli. Też **w Bilbau, Corunje a Huesch** su wjele kommunistiskich agitatorow sajeli. W někotrych prowinznych městach, w kotrychž běchu so kommunistojo a syndikalistojo knjeżźiwa smjezowali, je policija sajo porjad wobnowiła. Jenoż **w Castelu de Cabra** w Tarnanskej prowinzy su kommunistojo knjeżźiwo sdżerali. Tam su sjawne twarjenja wobrazowali a katastry a druhe wažne pismo wyschnjesoho spalili. S Barcelony su regiment pěschkow z maschinistimi stżelbami pschećiwo nim pósłali.

We Valencii je policija tohorunja dyrbjała pschećiwo strajkowarjam sakwocżeć. Tam su wosy drohowoje żelesnicy powrócili a brónjowe klamy wurubili. W Montserratu su revoluzionarjo gmejnski archiw a zyrkej sapalili. Madrid sam je směrom wotsak. 24 kommunistiskich naschczykarjow su w jenej shromadźizny sajeli. Runje tak su **tżi offizjerow municijowżeje składownje**, pola Madrida leżaceje, **sajeli**, dokelż na nich tuchachi, so su su ke kommunistam pschisamknyli.

Stuttskowny minister Quiroga je sastupjerjej nowin „La Voz" rjekł, so je revoluzionarne hibanje z wunkrajnych wodźi, a so je su tęż pjenjezy sa nje wot tam pschischle. Sa poslednich 9 měsazow su wschelake revoluzionarne komitee w Schpaniskej 2 miliionaj pjesow z wunkraja dostałe.

Jendżelski podmórski čołm so zhubił

55 muži wobstadli w żmjertnym straschu.

Jendżelski podmórski cżołm „M. 2", kotryż je so wutoru psched Portlandom podmórjał, njeje **so sasa na wadże pokazał.** Někotre sanicżarki a podmórske cżołmy su nima pytajt. Mysla żebi, so wón 3 mile k wjeczorej wot Bill of Portlanda we hłubinje nětkdże 31 metrow na mórskim dnje leży.

Po wjelehodźinskim pytanju je so mtinypytakam a podmórskim cżołmam krótko psched połnocu poradźiło, metalny jadźawk 5 tikometrow k wjeczorej wot Portlanda na mórskim dnje nadeńcz. Na městnje je namakazy łódźni rozsławarjo mysla żebi, so je tónle sadżewk sjuhowny podmórski cżołm „M 2". S wobtkosczu pak je to hischcze njeje wohło dopokazacz. Nadźijeja so, so budże so mužstwo wobstejace se schesci offizjerow, 48 matrosow a jeneho letarskeho jerzanta mój wutkowacz, dokelż kisłikowe apparaty sa 48 hodźin dosahaju.

Poslednje schkrizkowanske znamjo podmórskeho cżołma je so wutoru dopoldnja krótko po 10 hodźinach słyschało.

Podmórske cżołmy „M"-typa su so poczate na konzu wójny twarjeć. Wone su z 30½ zentimetrisej kanonu wobronjene. Jich konstrukcija njeje jenje prawje spokojoła, a hižo prjedy je jendżelske wójnske łódźstwo z tymle typom hubjene nałożenja cżinjło. Podmórski cżołm „M 2" je 1450 tunow wulki a je so 1920 na morjo puschcżił. Jedyn podmórski cżołm tohole typa je so w lěcze 1925 w rukawozytym kanalu podmórk, pschi cżinju je 68 muži žiwjerej namakało.

Nowy japanski ultimatum

Japanski generalny konsul w Shanghaju je tamnischemu chinejskemu měschczanoscze nowy ultimatum pschepodał, w kotrymż so spokojoza wotmołwa na japanske żadanja hacz do schtwórtka wjeczora 8 hodźin żada. Na wschěch stronach so je spěchom pschihoty cżinja, so bychu pjeched hrożazym straschom sjawneho sworzałka njepschećelnoscow schkitani byli. Też japanscy namórscy wojacy su poczeli w Shanghaiskim pschistawje tżelne hrjebje wuwjapacz.

Jendżelske, amerikanske a japanske wyschnoscze su wschitkich swojich wojakow a wojerske mozy na łódźach mobilisowale. Jendżelske wojerske mozy i diweju bataillonow pěschkow a wotdźelenja pionerow wobsteja. Amerikanscy namórscy wojacy, 1000 muži žyli, su tohorunja alarmowani. W pschistawje pódla japanskich wójnskich łódźow jendżelski tschijak a dwaj kanonjaj cżołmaj, dale amerikanske a franzowske wójnske łódże leża. Sdsijscheez je, **so bychu wone, hdy by so japanske stejiscnjo pschiwótsło,** aktiwnje zapschimnate. Roskazowarjej amerikanskich a jendżelskich wójnskich łódźow njejstaj w tutkwilu w Shanghaju pschitomnaj.

*

S Tokia so powě, so ruska powěsć, so su japanscy wojacy Charbin wobsadźili, njeje wěrna. Niz japanske wójsko, ale chinejzy wojacy Mukdenskeho njewotwisnjeneho knjeżerstwa su do Charbina pschećahnyli. Każ je znate, je so Mukdenska republika wot Chiny wottorhnyła a pod schkitom Japanskeje steji. Po druhej rusłej powěsći je japanska kolonija wójnskeho ministra prokyła, so by japanskich wojakow do Charbina pósłał, dokelż je położenje jara straschne.

*

Se Shanghaia, 27. januara. Japanske żony a dźěći su město Suczaw, blizo Shanghaia leżace, wopuschczyle, dokelż so boja, so měschczanske chinejske wobydlerstwo je sdżonguje, so by so dla wozakowanoho pschećiwjednjenja japanskeho wójska do Shanghaia wjeczało.

We wjerchownym dźělu Shanghaia su chinejzy wojacy z Kantona nadobo w farnstwe wotkrěchu do twarjenjow

hobyli. Wożebje ſa živnoſću ſłeďžachu, prajiſy, ſo jim ratarjo, pola kotrychž w kwarkerje leža, kłeŕeŏa tradaeŏ dawaju. Ratarjam wſchitk živnoſć ſebrawſchi ſu ſo wróćili.

Bankerjo a pſchekupzy w Shanghaiu měſchćanoſtwom politiku podpjeraju, kotruž je po jendželſko-amerikaniſkim poſrědniſtwje ſwóſtnivy, japaniſke žadanja dopjelnić, ſo dla nadpada Chineſowo w Shanghaiu na ſtjoch japaniſkich unichow ſamolwić a ſchkodu ſarunać. Boja ſo, ſo by ſo ſe ſpočatkom ſławneho wojowanja mjes Japanzami a Chineſami njepſchewidźna ſchkoda we wikowaniſkim živjenju naſtanyła.

Dźełaćerſke ſwjaſli pak ſu hroſyle, ſo budźa ſamoſtatnje wojować, jeli ſo bychu ſo japaniſke žadanja dopjelnile. Wočakuje ſo, ſo japaniſke wójſko hač do jutſiſcheho dnja ſmérom woſtanje, dokelž ſo jutſie druhe japaniſke wójſke tódje wočakuja.

Nowe wojowanje při chineskej rańšej železnicy

Japaniſta powědźerńja ſ Charbina powě: W Charbinje ſu ſo prózowanja two wurunanju mjes chineſkej ſchkitajej ſtražu, pod roskalowaniſkwom generała Tinčźna ſtejazej, a wójſkom kirinſkeje provinzy, generała Hſihia, ſaſo ſapočałe.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 28. wulkeho róſka 1932.

— **Wo wjdrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 765, hygrometer —2, thermometer wo dwanaće —1. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 762, hygrometer —5, thermometer w nozy —2. Wuſtadły na ſuchi wjedro. — Wobſtejiny tas niſcheho wjedra traje dale. Tež ſchkleńza Europu je pokaſuje dale na jara ſuche. Nad ſrjedźnej Europu je ſo wyſchina wóſchje ſcheſłykła. Tola hnuje ſo trochu ke połonju. Tehodła wjedrańſe měnja, je móžne w połnozy nimo ſo hłoſace niſiny na naſche wjedro mozy dóſtać. Tola njeſe hiſchći wohrożena. Na wjeſchkach wuſokich horow njeſe piche ſyma. Na wjerſchku Schmrčkowiceje hory ſapiſańcu wotkoń ſtojeſki ſymy a na horje Brocken ſtopjeſki ćopoty. Jutſie pjatk ſtładźa błónčko 7,43 hodź. a thowa ſo 4,44 hodź. Měſacžk ſtładźa w połnozy a ſo thowa dopołdnja 9,58 hodź.

— **Wožebita pſchiſłoha.** Sa naſchich cźitarjow w Běłej Wodźe a wokolinje pſchipołožichmy k dźenſnihſchemu cźiſłu wožebitu pſchiſłohu firmy Wilhelma Hübela w Běłej Wodźe. Firma poruča ſwojej tunjej běłej tydźenjej. Naſchich tamniſchich cźitarjow proſymy, ſo bychu wožebitu pſchiſłohu pſcheceľnje wobſchkódowali.

— **Jutrowny ſajaz hižom dźeła.** Wječera — ſa jenicźki dźeń — je jutrowny ſajaz w 1500 filijałkach Kěžorez kościoweho wobkhoda pobył a je wſchudźom we wulkadnych wotkach natwarił *lube pſchekwapjenje ſa* Kěžorez woteběrarjow. Kaſke, to ſo njepſcheradźi — jutrowne jeja dyrbja ſo pytać. Schtóž ſkedźiliwje do wulkadneje jeja dyrbja ſo pytać. Schtóž ſkedźiliwje do wulkadneho wokna pohladnje, hnydom namaka, wo cźoſ ſo jedna. Tuto pohladnjenje wuplaćí ſo we dwojakim naſtupanju. Najprjedy ſo wobhladarjej wichitke dobre a tunje Kěžorez wudźełki pokaſaju, potom pak wón ſhoni, kak lohko je, dóſtać jutrowne pſchekwapjenje. Sſcežerjenymi ſnamkami polna Kěžorez lutowaniſka knižka ſwěſći kóždemu woteběrarjej nimo ſtajnych 5 prozentow rabata tuto najwěſchiſche jutrowne wyſhele.

Do ſpočatka wotbrójenjeſkeje konferency w Genfie. 2. februara započnje ſo w Genfje doſkónčna wotbrojenſka konferenca. Wočakuje ſo, zo ſo konferenca přez někotre měſacy poćehnje. Francowska chce pječa wſitke rozſudy wotſtorčić hač do časa po wólbach do francowskeje komory a do pruskeho ſejma. Na wobrazach předſtajeja ſo nam wjedniccy delegacijow najważniſich ſtatow. Horni rjad wot łěwa na prawo: Zaſtupnik Jendźelſkeje Sir John Simon; čěſkoſłowakſki zwonk. minister Beneš; němſki pósłanc Nadolny; pólſki zwonk. minister Zaleski. Delni rjad wot łěwa na prawo: italſki zwonk. miniſter Grandi; ruſki zwonk. minister Litwinow; francowſki wójnſki minister Tardieu a amerik. pósłanc w Belgiſkej Gibſon.

— **W měſchćanſkim** ozjawi ſe wo pjatnjo ſo dń. ſchwórſt wječor w 16. pich. Jutajeju B komedija ſ tym. kotrymž wuſtupichom „Nina“. W běhebje ſo pokaſuje na pſch. měnjenje hrajneho porjada pjatk pop. w 5 hodź., hdyž. měſto „Intimnoſcjow“ cźitarja „Swjatoe plonjo“ pſch. ſtaja. Pjatk wječor wobſwjetuje ſo 9. króć „Sawojſka ka. ka“ ſe ſwojimi 60 hobuſtkowkowanymi, bohatymi melodi. mi a krašnym wuhotowanjom. K wjeſelu mnohich ſaho. rjenych dźěći wobſwjetuje ſo ſobotu popołdnju ½4 hodź. bajka „Cźežiwjenjatka“. Sobotu wječor wuſtupja hi. cźe ras „Tjo muſtelkrojo“ po małych płacźiſnach. Sa. ſtupne liſtki ſu hižom žiwje kupuja. Budźe to cźeſtny wječor ſa žały khór.

— **Powuſchiſtwo na benzolowej ſtadowni.** W nozy ke 26. januarej pſcheměſachu płećeny grót jeneje benzolowej ſtadownje pſchi Nowoſałaſkej dróhy a kradnychu něhdźe 200 litrow benzola; 25 litrow cźerjeńſkeho wolija, 2 pół. dnej ſudźiſkej, ſa 50 litrow, 1 ſudźiſk ſa 20 litrow a 3 žołte prózne kaniſtry ſ napiſmom „Shell-Mexania-Olſag Minerał O. G.“ Wo wjeſowne ſoſtrjelenja proſy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplaćuje ſo podpjera nimi mjeſacz februar 1932 pónoďelu 1. februara pop. wot ¼4 hacź ½5 hodź. w Szejnowni na Hrodowſkej haſy 19 po 1 ſtkhodźe wó ſtwoje cźo. 11.

— **Mjaſowe jěſć** (Freibank) w **Budyſchinje.** Pjatk 29. januara 1932 wotedawa ſo pop. wot 2 hacź 3 hodź. na cźiſło 4001 hacź 4100 a wot 3 hacź 4 hodź. na cźiſło 4101 hacź 4200, ſobotu 30. januara 1932 rano wot 8 hacź 9 hodź. na cźiſło 4201 hacź 4325, dop. wot 9 hacź 10 hodź. na cźiſło 4326 hacź 4450 ſyre howjaſe mjaſo, punt po 35 pf. a ſyre ſwinjaſe mjaſo, punt po 40 pfenjeſkach.

S **Dobruſche.** (Němſki president knótr.) Pola 30. ſeptembra 1931 narodźeneho dźěćka Erny Marty ludowneju Gotthardtez mandźelſkeju, kiž bu ſwójcźnu mjeſelu kichćenje, je němſki president ſ Hindenburg knóſiſtwo pſchewſał a pſches ſwoju kanzliju knótčźazy liſt a dar pósłał.

S **Dobruſche.** Sa ſtyreſo knjeſa wučerja je miniſterſtwo jako naſtupjerja knjeſa wučerja Nuoſtoff-a poſtajiſło. Knjez N. je, pobywſchi w ſchulſkej ſłužbje, w Lipſku ludowe wučerſtwo ſtudował, hdyž je w dźeſambru ſ l. na univerſicie ſwoje ſtatne pruhowanje ſložił. Knjez N. je dźeſa ſwoje ſaſtajnſtwo naſtupił.

Z Khróšće. (Koncert.) Naš čeſćeny knjez korěnař Wjenka zarjaduje kóžde léto ſwój koncert, zo by ludźom a přećelam też dušinu cyrobu podał. To je ſo jemu też ſrjedu poradźiło, hdyž Kamjenska měſćanſka kapała pod wosobinſkim wjedniſtwom k. mińtra B. Hóhny krasny koncert wuwjedźe. Z blizka a dala běchu hoſcо přikhwatali. Hudźba poſkići přezpoła a znate melodije z operatow. Na kóncu překwapi nas rjany potpourri, hdyž wobkedźbowachmy woſebja nowše inſtrumenty, kiž hercy na wšě možne waſnja wuźiwachu. Přitomni mytowachu hudźbne poſkićenki ze ſylnym přikleſkom, tak zo dyrbješe kapała 2 kruchaj přidać, ſtož wězo rady činješe. Po koncerće zabawješe ſo woſebje młodźina hiſće nješto hodźinkow z wjeſelej rejku. Nanojo a maćerje woptachu mjez tym dobre jěźe a napoje deleka w korěmje, zo bychu nazajtra rano wyše dopomnjeńki na koncert też „dobru“ hubu měli.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědančko ſ Khryſtoweho cźaſa.

35] (Pokračowanje.)

„Mój poručnik Hur“, pokračowaſche Simonides, „łakeſi ſo — bohužeł — w morju. To běſche moja přičina bolośćí. Studoba knjeſowſche w jeho domje w Jeruſalemje a w mojim tu w Antiochiji, hdyž tehdom hižo bydłach, ważnemu wobthodej pſchedźiłoſo. Po jeho ſmjerći buch ja ſa hłowneho ſarjadowarja wſchěch wobthodow a zyłeho jeho ſamoſenja poſtajeny. To běſche poſłednja wola njeſpožabeneho była, kiž mi pokaſa, kak jara ſebi mje wažeſche a mi dowěrjeſche. Ja khwatach do Jeruſalema, ſo bych wudowje ſlićbowanje wotpokožił. Wona wobtrucźa mje ſa ſwojeho najwyſcheho ſaſtojnika a ja prózowach ſo nětk ſ hiſtcźe wjetſchej pilnoſću ſa Hurez ſwójbu. A ſbožo woła mi ſwěrne. Sa dźeſacz ſet pak pſchińdże to wulke njeſbožo, wo kotrymž młody muž powědaſche. Pſchipad mjenowaſche wón padnjenje zyłeho. Romjenjo pak mějachu to ſa poſpyt, jich prokuratora Gratuſa ſtónzowacź. A tohodła torhnu tutón njekraſnik ſ dowolnoſcju romłeho ſčźora zyłe njeměrne ſamoſenje na ſo, kiž wudowje a jej dźěćcźomaj ſłuſcheſche. So pak njemohł jemu nichtó rubjenſtwo ſaho wotezwjacź, wotſtroni wudowu a dźěćcźi, ſo hacź do dźenjniſcheho dnja nichtó nicźo wo ninni njewě. Shubili ſu ſo, kaž by jich morjo pożrało. Wot ſyna wſchak ſu powědali, ſo ſu jeho na romſku wjeſelicu pſchiſłankowali, ale wot maćerje a dźowki njemóžach nicźo naſhonić.“ Eſtheri ſtrachu pſchi tutych ſłowach ſyſły do wocźow. „Ty maſch dobrocźiwu wutrobu“, praji nan, „njech ju Bóh pſcheď wobſudom wobarnuje, ſo bychu njeſmilni a khrobli ludźo ju ſ nohomaj poteptali. Tola ſłyſch dale! Ja podach ſo bórzy ſo ſpomnjenych podawkach do Jeruſalema, ſo bych ſo ſa ſwójej dobrocźelku wobhonjał. Pſchi wrotach mje ſajachu a do jaſiwa cźiſnychu. Cźehodła, njeſwědźach, dóńiž Gratus ſam ke mni njepſchińdże a Hurowe pjenjezy njeźadałche, derje wědźo, ſo nětkach je ſmjenkanſi je wſchěch ſtronow na ſo ſcźahnjeć. Wón chyſłeſche měcź wote mnje pſchipokaſanku, ſo ſo ſwójich prawow wſdawam a jemu pſchepokaſam. Ja ſo ſpjerach. Wſche dźe wón tola hižom wſcho ſebrał, ſchtóž bě dożaſnyć mohł: thože, leźownoſcje, ſtadła, twory a tódje. Do prédka widźo, ſo mohł ſ Bożej pomocu ſłubjene ſamoſenje ſaho dobyć, jeho žadanje wotpokaſach. Wón pſchepoda mje cźiwilowarjam, ale ja woſtach njekhabłaty, dóńiž mje wopuſcźeſi. Domoj pſchiſchedźchi, ſaležach pod mojim mjenom w Antiochiji nowy wobkhod a ſ kaſtim wuſpěchom, to wěch. Je woprawdźe ſpodźiwno, kak ſu ſo Hurowe milijony w mojimaj rukomaj množiłe.

Ty dopomnješ ſo teź, ſo buch, w Caeſareji pſchebywajo, wot Gratuſa druhi króć ſajaty a cźiwilowany, ſo by moht moje ſamoſenje na ſo ſcźahnyć. Też tehdom ſwój wotmyſł njedospi, runjeſi mi ſoſcźe w cźełe ſtamachu. S bědnym a khorym cźełom bo dom wróćiwſchi, namakach Rahelu morwu. Se ſtrachom a tychnoſću wo mnje bě wutrełła. Ale Bóh běſche ſ nami! Ja woſtach žiwy. Wot khěžora ſameho kupich ſebi ſwobodu pſcheď dalſchim pſcheſcźahnjom a dowolnoſcź k wikowaniu w zyłym khěžorſtwje. A dźeńſ — thwaleny budź Knjez, kiž ma žiwjeńſki tróń na mróćelach! — dźeńſ je do mojich rukow poručene ſamoſenje tak wulke, ſo mohło teź khěžora wobſchaćźiś.“ Horduje poſběhny hłowu a jeje woczi ſo ſetkachtej. „Schto chcźeny ſ hobrſkim pokładom?“ praſcheſche ſo wón. A Eſther wotmyſli ſebi kombdenja ſ cźichim hłoſom: „Njeje ſo poprawny wobſtejeſi hižom pſchihowdźił, luby nano?“ Sſwoje woczi na nju ſłožiwje, dźeſche Simonides: „A tebje, lube dźěćo, tebje dyrbjał ja k proſcherjej ſcźinicź?“ „Ale, lubſchi nano, njeſbym ja jako twoje dźěćo hižom jeho njewótniza? A njejſtej wo ſyłnej jonje piſaće: Mój a nježnoſcź ſtej jeje draſta. Najpožedły budźe wona ſo hnjecź?“ Zpruha njewuprajomneje luboſcźe pſcheſkrałni nanowe wobliczo, njeſ tym wón ju na ſwoje wutrobno ſcźahnywſchi woſpjet wokſcha a praji: „Bóh je mi ſwoju luboſcź na wſchelke kraſchnje wopokaſał, ale ty, Eſtthera, by króna jeho dobrotow.“

„A nětko ſhoń teź“, dźeſche Simonides, „cźehodła běch dźeńſ tak wjeſoły! Młody muž ſeſda ſo mi doſpołna poboła dwojeho nana ſ młodych lět być. Mój duch ſedźeſche ſa tym, jeho wobjimać. Ja cźujach, ſo ſu dny mojich pruhowanjow ſliſene a moje prózowanja bórſy ke końcej. Leženi nóſach ſo ſdźerżeć, jeho ſa rutu wſacź a jemu ſwój dobyte pokaſacź, wuſmjao: „To wſcho je twoje. Ja ſym twój ſłužobnik a hotowy, ſo mje wotwokaſach.“ Tſi wuſtiſli pak mje wotdźerżachu, ſo to njeczinich. K prénjemu ſhońch dokładnje pſchepytać, hač je wón ſym Hura, mojeho knjeſa. A je-li wón to, na cźimż njedwěwaju, kajka je jeho powaha? Mnohim, kiž ſu bohacźi rodźeni, pſchewobroća ſo bohaſtwo w jich rukach do połleća.“ A khwilku wopſchiſtawſchi, pokračowaſche ſ tſchepotatym hłoſom: „A k tejeſemu nuſłach na bolośća, kiž měſach pſches Romjanow pſcheceľepicź, niž wot Gratuſa ſamoho, ale teź wot njekraſnikow, kiž měſachu jeho pſchikaſnje dopjelnjeć a nje ſ radoſcźu cźiwilowachu. Wobſtadaj ſebi moje wohdźenje cźeſko, ſpominaj na łěta, w kotrychž ſym ſwójich mozow powubjeny, dopomń ſo maćerje w jeje ſamotnym rowje a ſaloſcźow, kiž ſu ſwójšbje mojeho lubeho knjeſa naćźahli, wot kotrychž njewěmy, hač je nječtó hiſchcźe žiwy. A potom praj mi, Eſthera, dyrbi jim tu wſcho ſa pokne ponicź? Njedyrbi jim ſa to ani włókſa ſ hłowy, ani kapki ſwjeſ ſ cźeła na ſemju padnyć? Njewotmołwiſ mi ſ pokaſmom na prózarja, kiž praji: „Wjeceſba je Knjeſowa!“ Njepokaſe nam wón ſam ſe ſwojimi kaſnjemi, khłoſtanje naſtupaja, jo je wotpokucźenje nuſne — prawdoſcźe dla! Njeje tej wojownikow wjazy hacź profetow? A njeſteji w ſakonju ſamym: „Wócźko ſa wóko, ſub ſa ſub?“ Wſche te minjene łěta je ſo mi iwot wjeceſby dźało, wo mni ſym proſył, ſym tu pſchihotowak. Se ſeſerkliwoſcju množach bohaſtwow, na to myſlo, wone mohło mi k tomu dopomhać, ſtólnikow khłoſtacź a ſnitźicź. A jako nłoły muſ wot ſwojeho ſwjerćowanja ſ bróńjemi powědaſche, pytnych hnydom, ſłeſcheho, ſo by k tomu ſtał, ſo bě wotmyſł tajkeho wunwerćowanja, nad Romiſtimi ſo wjeceſej! To běſche też moja ſeſerja myſlł, kiž mje pohnu, ſmérom jeho powědanju pſchepołhuchacź, kaž pak mje nětk ſ wjeſelom napjelnja, ſdyž je wotekſchoł.“ Eſther maſkaſche nanowej ſmjerſchćenej ruku a dźeſche, pſchichodne podawki do prédka cźujo: „Wón je pjeceź. Budźe ſo ſaho wróćiſeź?“ „Wěſo, Maluch, moj werhhódny ſłužobnik, jemu ſłędnje a jeho wěſeje wróćo pſchihujeđze, hdyž nam to ſa dobre.“ „A hdy budźe ſo to ſtacź?“ „Bórſy, po krótkim! Wón ſebi myſłi, ſo ſu wſchitcy ſmjerći mortwi, kiž mohli wobhonjeđzeći, ſo je wón wopraſwdźe Hurowy ſyn, ale hiſchcźe je nječtó žiwy, kiž ſu to ſamołk.“ „Sſnadź jeho macź?“ „Nć, lube dźěćo, je jeho k ſebi ſawołam. Hacź do toho cźaſa poručimy tu wěz Knjeſej. Sſym nětk ſpróſny. Sawołaj Abimelecha, ſo by nas do domu wróćo dowjeſł! Sſłużobnik pſchińdże a Eſthera dźeſche ſ nanom do ſwuczeneho wohbdlenja wróćo.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

Z **Khróšćic.** (Wo podpjerach.) W zańdźenym mjesacu dosta w našej wsy 6 socialnych rentnarjow 96,60 hr. a 3 mali rentnarjo 70,17 hr. Spomožerskeje podpjery wuplaći so 371,20 hr., na 4 wosebje kłudych 58,90 hr. Liěba tych, kiž dóstachu w januaru spomožersku podpjeru (Wohlfahrt) wučini 15. Naš wjesnjanosta wuplaćuje kóždy mjesac na 60 hr. na potrěbnych. Tuta suma njesetej gmejna a wokrjesny zwjazk hromadźe.

Z **Kamjenca.** Dźiwajo na druhe towarstwa w Kamjencu wuhotuje Katolske Kasino swój lětuši póstniski swjedźeń hižo tydźeń do póstnicow, njedźelu 31. wulk. rózka wječor w 6 hodź. w hotelu „Stadt Dresden“ z koncertom, dźiwadłom a balom. Hraje so wjeselohra „Der Störenfried“ w 4 jednanjach. Wšo dalso w nawěstku.

S **Kobłu** pola Wulkich Sojarow. Króćo pśed nowym lětom sta so wćera wjeliki autowe njeśrjeśo. Pola auta z Budyšćina, kiž z rěźnymi wobdźělnikami z pósrjeda k. wjesnjanosty Mjakija jěduśe, wotpuknu so dwa śkrjopowego puća wobruču lěwego zadnjeho kola dopołnje, so ani wobruču wiźeć njeběše. Jenož buchapśihtomnoćći autowego wobśedźerja ma so dźakowaś, so njeśe njeśrjeśo śo njesta. Po pśihśipnjanju narunjańskeho kola so auto na śmjer Budyšćin w śpěchu śłubi. Haj naśe bolanśe puśe su wopraw'e pśichśadomne se swojimi bohužźełami w lěcu, se swójmi mnohimi błyskutkami kołjenj w śmjerśt śenju putujo śmje. Tu ma Sakśa, naśa śuboła, kaž wjele drugjenjow sa bjesśtaśnośći autowego wobkhada.

Z **Kulowa.** (80. narodniny.) Dźensa śtwórtk swjeći slepy Arnošt Becker swoje 80. narodniny. Jako 9-lětny hólc běše pśi znjezbożenju wo wóčko pśišoł. Hižom zahe dyrbješe wón ze swojimi 7 bratrami a sotrami staršimaj pomhaś khlěb zasłužiś. Mnoho ručne wozy tworow je ze swojej nětk 85lětnej sotru zwud. Kobalcowej do Drježdźan zwozył. Wjele tysac centnarjow briketow je wón na předań přiwjezł ze Skaskowskich a Cisowskich jamow. Přez 20 lět dołho dźełašo wón sam palny poch (Torf). Jubilar nětko hižom 14 lět měchi tepta we fařskej cyrkwi a pomha zwónkej zwonić.

S **Wojerec.** (571 běduych ludźi we Wojerowskim wokrjesu.) We Wojerowskim wokrjesu su je nětčle 571 běduych wobcowi z tych 23 hłuchich, 20 hłuchoněmych, 5 hłuchich a 970 cełkuje cełko běduych, 168 cełkuje lochko běduych, 60 duchownje tych. 6 hłuchich a duchownje běduych, 1 hłuchoněmy z druhim cełkim cherjenjom, 28 cełkuje a duchownje cełko běduych.

S **Lejsa.** (S wulkej cełeju pokhowany.) Wza na pozoltudownego šemrěćerja hamtskeho a gmejnskeho pśihwała knjeza Korla Błažija k poslednjemu wotpowědowachmy. Wobsedźenje k rowu šłědźeše kak jara wjele naših zuju hamtskich wotrjadow, zuju Lejsa wobšada a mnohy druhi z sąsedźich kónćin Hornjeje Łužicy. Wjes pśihwała rjadźicel Wojerowskeho wokrjesa Selina z jeho inwerintendent Köhler z Wojerca. Klowanje běšeše w herbskej rěći, jehož je z wobsahowym dopokazom, kak šćerny Serb hamtski a gmejnski wjednik běše. Jenož dołholetny knjez inwerintendent porjeda krótke němske słowa spomnjenja a modlitwy. Pśichi cełkownym pśedowanju běše wulki Lejowski Boži dom hač na poslednje měsačko śoro połny. Pśedowanje knjeza farara Matinga a wutrobit hnujacy wobraz Knjeza šemrěćerja. Nadrobniše rozwuwi podamy w jutrišnim cisle.

S **Mochow.** (Padnuśnaj proscherjej.) Pódla'u pśichiśeśichaj kołojeźonaj do naśeje wsy, so bysćtaj wo zyrkow proščyłoj. Pśichitośeśichaj teš k rataju. Wona chyśe jimaj nješchto dacz a wotcuźe na wotomik. Tute khwile proscherjej wuśiśichtaj a ju sćo 12 jeji tradnyśchtaj. Jako so žona padnuśchtwa dohłada, fruchśichtaj so pradnuchi na kolo a mjeśechtaj so ł pcela.

S **Wochozy.** (Pśichwabny wjecor šamerenje kolony.) Dobrowolna šamerna kolona Cerwjenskeho kśiża z Krupeho wuhotowa šadź. njedźelu w tudomnym Balkez łoźenju wulki šwójźbny pśichiwabny wjecor na šali. Wjecor je so derje porabił. Program politiki wjele wobdźerjenja. Pśichšamknuty so rejka.

S **Hłupoźy.** (Gmejnje so śjednoczitej.) Gmejnje Hłupoźa a Bukowz stej so 1. januara 1932 do jenoje gmejny śjednoczitej. Śjednoczena gmejna mjenuje so Hłupoźa.

Wohnjowobornistwo

Dobr. wólny wohnjowa wobora w Ma'e łjach wótnu 23. januara swoju hłownu shromadźiznu pola towarśicha Hanśicha we Wodowcu. Woborny hejtman Hornćerć nawjedowaśe shromadźiznu. Pśi nu rozprawu boda selowobr. Gert. Wobora běše wotmjeła 12 śpinćowanjow a 1 wuse śpinćowanje. Kóńc lěta mějesche wobora 31 aktiwnych a 23 pasiwnych śobustawow. Wo pjenježnych naležnjach rozprawjeśe pokładnik Schmidt. Pśichi wólbach so stary komando śiło wotśeśe.

Z Łužicy

* S. Slowja u. Spr. (95 lět stary.) Druhi najstarśi wobydler Sedmjic, żelezniśki pśekhodny śtražnik na wuśłužbje Julius August, kwjeceśeśe sajdźa na zobotu swoje 95. narodniny. Jubilar je hišće cyły a śtrowy.

* S **Wotśěhanja pola Lubija.** (Straśchny tód.) Na delanu mjinuśim hacźe pśechlama so njedźelu 9lětny hólc na łodze. Hrajachu tam nětkuli hólzy, kopałkim bólom a śtajiwe najmłóśśeho po bół śeśeśechu. Hólc śwěri hyši pśechedaloko wot brjoha, pśichlama so a śtejeśe hacź do brjucha we wodze. Zadym z wulkich hólzow njekhwataśeśe jemu na pomoz, pśechepadnjeny so łkońcnje sam wudrapa.

* S **Bejerez.** (Sso wobwěśmyk.) W kupjelach namakachu 75lětneho rentnarja Augusta Albrechta wobwěśnjeneho. Wulke starośće wo śiwjenje pjichinjeśechu starza do sadwětowanja, so njewidźeśeśe druheho wupuśća hač samomordarśtwo.

* Se **Zitawy.** (S autobuśom śmjertnje pśechedźeny.) Na hładkim pśestrie wobśunu so tu sajdźeny pjatk kołoježdny a padje. Wjednik autobuśa dźe samo wós ruce śaśtajiś. Tola śhrabny prědnje koło padnjeneho a jeho tak cźeśko śmutkach śtarc, so wón na to wumrě.

* S **Nychbacha.** (Wo pśechestśiwjenjach.) Revizija zyrkwineje a druhich pokładnjow je jo łkońcźika. S njej su śwěźili, so je rendant zyrkwineje pokładnje a kantor pśichi tudomnej Jańskej zyrkwi Konrad 8202,92 hrivnow pśechestśiwił. Potrjechene su tśi pokładnje, kiž njeśwěrny šaśtojnik sarjadowaśe. Je to zyrkwina a farska pokładnja, śtatny dothodny dawk a pokładnja towarśtwa sa khudych a thorych. Pruhowanju rosprawu pśechepodachu śtatnemu rěcźnistwu.

* Se **Shorjelza.** (Samomordarśtwo.) Pódźelu wjecźor wokoło ½11 hodź. cźišmy so 16lětny jankaśki wuczobnik Hans G. je Shorjelza pśeched wobśobowy cźah, kiž do tudomneho dwórnišćeza jědźeśe. Cźah wotjěźe

Němski woborny a znutŕkowny minister Groener jako zbožowny nan.

Takle jeho husto njewidźachmy, mjenujcy dalako wot zastojnskich dźełow a starosćow wysokoje politiki jako privatnika ze swojim 9 měsacow starym synkom Ruthardom Wilhelmom sebi hrajkajo.

Pokiwy, kak sej pysk a pjero nawótŕiš

(Pokračowanje.)

Apostrof (pazorku) njetrjebamy. Wón je někotrožkuli k khupośćam zawjedł. Na pŕikład njeda so „abo“ skŕóćiś na „a'“ a Pětr njepišo so Pě't'r. Njemudry steji pŕi njemdrym, posłuchar je pŕi poskanju (nic kaž njedawno hišće: posł'chanje). Sy joh widźał? Daj jom zawk abo zahłowk zas abo zaso! Druhi dźěł „Našich spěwow“ apostrofow nima.

Arbeit. Erspar dir die Arbeit des späteren Verlesens Zalutuj sebi pozdźišo wubĕranje (njetrjebawši nĕchtó napisa: dźĕło pozdźišeho wubĕranja, pŕetož wubĕranje tola dźĕło je). Wie die Arbeit, so der Lohn Dobre dźĕło, dobra mzda. Kajkež dźĕło, tajka mzda.

arbeiten an etwas nĕšto dźĕłać. Er arbeitet an einem Sarge wón kašć dźĕła (nic: na kašću, to by rĕkało: auf dem Sarge). Die Industrie fribt an unseren Kräften Pŕemysło žerje naše mocy (nic: na našich *mocach — sedźa*). *Wer nicht arbeiten will, soll* auch nicht essen Z prózneje śklĕ njech njedźĕłak jĕ.

Arbeitsverweigerung zapowĕdźenje dźĕła

arcybiskop, arcyjandźel (nic: archiskop, pŕirunaj „archi“)

Ärgernis. Sie nehmen das polizeilich vorgeschriebene Ärgernis Woni so pohórśuja po policajskim pŕedpisnje (kaž sej pólcaj žada).

ärmlich oder armselig leben śćenka žiwy być, khudobu žiwić

(Pŕichodnje dale.)

njesłožownemu hłowu wot cźěła, so bśiše hnydom morwy. Pśicźina hrośnoho samomordarśtwa njeje hišće znata.

Přilopk

* **Sjeźd njedowjedźerjow.** W Sowjetskeje pola Kreuznacha wótnje so njedawno sjeźd njedowjedźow. Se wšich kónćin nawjedźeneje Němskeje „skomlerjo“ so sejźdźechu. Běchu to śwjetscha zygnjo, kiž su tak rjec sjednoćeni we wośebitej organizaciji a kóžde lěto swoju hłownu shadźowańku wotmĕkaju. Běšche to wobras kaž z prastarych cźasow. Wóhnje so hapachu, wokoło nich njedowjedźe rejowachu, świnje so na rożni pjecźechu, wikhudźe dźiwja radość tuježešche. Wohnjał policija njemĕrśeśe sramnjenja sa tajku romantiku a zygnow bórzy sasso rozeńa, dokelž tajzy po sakonśtich pśchedpisach śmĕdźa jenaž dwaj dnjej jadnobu pśechebywaś na jenym mĕśnje, tuž dyrbjachu wojnki sjeźda so wotnuźeś na łožownoseźach śwobodnje wjeś.

* **Wowcža mrěźwa w Frisiji.** W połnocnej Frisiskej wowcy i hromadami mrěja, schroż je drje zeźelnik wulke wody. Sdźata su w poslednim mokrym lěcźa śhorjale. W Oksohmje ratał śhabi an 10 waschnje 27 wowcow. So jenotliwa 4—5 wowcow śłubi, njeje wjacy niczo žadneho.

* **Dwě tśeźinje wobdźělerśiwa śemje analfabeći.** Najnowiscka amerikanska statistika dopokazuje, so 62 proc. ludźi, kiž na śemi bydla, a su pśeco 10 lět stari, njemóža ani pśicacz ani cźitacz. We 18 krajach wuźiwi śicźba analfabetow wjacy hač połojzu wobydlerjowa. S 1364 milijonow ludźi, kiž na śemi bydli, 850 milijonow ludźi ani cźitacz ani pśicacz njemóže.

Japanscy su Charbin wobsadźili? Dowě so, zo chcedźa Japancy nětk swoje hroženje, zo do Charbina zaćahnu, do skutka stajić. Su so pjeća hižo ze sylnym wotdźělenjom jězdnych dohyli do městowcho dźěła, w kotrymž Chinjenjo bydla. Japanska pak wudawa, zo tuta powěść njeje wěrna. Wobraz předstaja jenu měšćansku dróhu w Charbinje, kiž je ważne křižnišćo pŕi połnócno-mandźuskej železnicy.

Das Rätsel:

„Was bringt Kaiser's Osterhase?“

— — ist gelöst. Betrachten Sie unsere Schaufenster! Sie sehen darin neben den guten billigen Kaiser's Erzeugnissen unsere Oster-Überraschung. Die Einlösung eines mit roten Marken gefüllten Sparbuches vor Ostern 1932 sichert Ihnen ausser unserem Rabatt von 5% diese Osterfreude.

Filz zu **KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT** 1500 FILIALEN

Najnowiše z cyłeho swéta

— **Wuhladny na wjedro sa jutřišchi pjatk:** Słowopředka hišće rjenje, połdźišćo je pśichi wěstiśotnym wjedrje lohke ponowjenje nóžne.

* **Dortmoorske jajtwo (w Jendźelskiej), w kótrymž ma so chłostańy śpjeźili, je so 1 200 wojakami wobstupiło. Wojazy ma 5 worzołowymi kłobukami, maschinstkimi pśełkami a wulkej hromadu municije wukotowani. Pśichod jajtwowe wrota śtej so cyłkim maschinerlej tśełbje stajiłej. Wšykne wesły, kótrejž nimo jajtwa pśichyźe, so pśeprašuju.** S pśeprašowanjom je so wukopało, so ma so njedźelu dyrbjeli wuswobodźiś. **Sta podhladnych automobilow, we kótrymž śpjela źiwilna drasta leżeshe, ma w jajtwowej wokolnosći widźeli. Tej bronje, kótrejž ma so w shamorlach namakaše, na pomoz wot wonka pokazaju.**

Awstriske kněžeźerstwo wróco stupiło

Burešchowy kabinett je śrjedu wobjawnikował, wrócyo stupiś. Swójskowy president je do wrócośtupjenja swolił a je swójskowemu kanclerej dr. **Burešchej** porucił, so by nowe knježeźerstwo sćełował. Wobzakuje so, so śwonkowny minister dr. **Schober** njebudźe wjazy nowemu knježeźerstwu pśisłušeś. Wóžno je, so dr. Burešch śwonkowne ministerstwo pśewzejmje. Dale je słyšeś, so bu rozwuczowazy minister Czernak do knježeźerstwa wjazy njewrośił. Jako jeho nastupnika so nětkajšchi schtatssekretar krajny hejtman dr. Rinkelen mjenuje. Tej wikowański minister Hein kabinett wopušćeł a so ma wulkoněmšćinu zapóśtajucym dr. Hemplom abo Straffnerom narunu. Stónćujuc dyrbi na nětko wulkoněmšćinu justizneho ministra dr. Schürffa šuadź kśesćijańsko-sozialny zapóśtajeny Schuschnik stupiś.

K procesej dla krwawneje wjeśby na Hawajskich kupach. Hišće tutón tydźeń so wóčakuje wusud we sensaciskim procesu pśeśiwo amerikansk. łódźstwowemu leutnantej Massiej, kótrehož winuja, zo je hromadze ze swojej pśichodnej maćerju domorodneho skóncował. Massie bóše so z tutym njeskutkom wjeśił za hrózbny nadpad, kiž běchu někotśi hawajscy domorodni na jeho mandźelsku skuśili. Na wobrazu widźimy Massia a jeho žonu.

Swójbne powěsće

Zemrěli: Ernestina Zettwitzowa rodź. Kauschkeź w Budyšinje. Khowanje budźe julije pjatk pśichp. 1/2 12 hodź. wot Tuchořeńskeje zarowje. — Elfrieda Seifertowa, w Budyšinje, 15 lět. Khowanje budźe pjatk pop. w 2 hodź. na Tuchořeńskim pokopnišću. — Mina Beckowa rodź. Miłonerej we Wjelkowje, 36 lět. Khowanje budźe pjatk popołdnju 1/2 hodź. wot Jarowańskeho domu. — Amalia Pawlina Lanjna rodź. Kernez w Luśu, 74 lět. Khowanje budźe julije pjatk pop. w 2 hodź. — Josef Erner, schtelmandźelaćer w Bělej Wodźy, 28 lět. Khowanje je dźeń pśed schtwórtk. — Pawoł Górze, pśisłužny we Rěčkjach, 25 lět. Khowanje je dźeńa schtwórtk.

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je pśećiwo sćěhwkam čołneho znjezbożenja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Pśi njejasnosćach wobroćśe so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Towarstwowske powěsćniki.

Bukecy. Jednota Sokoł zmóje pjatk 29. wulk. rózka wječor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu pola Stangec. Kóždy bratr a sotra ma pśitomny być. Hosćo maja pśistup. **Starosta.**

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 31. wulk. rózka wječor 1/28 hodź. [illegible] ze zwučowanjom a rejemi.

Khrósćicy. Jednota Sokoł zmóje wutoru 2. mał. rózka wječor we 8 hodź. pola Wjenkec swoju hłownu zhormadźiznu z pśednoškom. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy wočakuje **starosta.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Pśedsydstwo ma njedźelu 31. wulk. rózka pop. w 1 hodź. w Serbskim Domje posedźenje. — Pśedsydstwo a wubjerk samsnu njedźelu pop. 1/25 hodź. w Serbsk. Domje zbromadźiznu. **Starosta.**

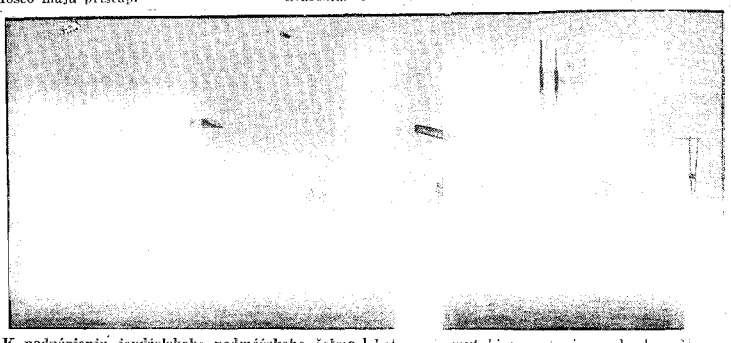
Małešanska Sokolska kapała. Hłowna pruba za Radwórski koncert njeje srjedu, ale **pjatk 29. wulk.** rózka w Nowakec hosćencu w Khwaćicach we 8 h. Zdobom pśeprošujemy wšitkich pśećelow serbskeje hudźby na koncert, kiž je njedźelu 31. wulk. rózka w Šubertec hosćencu w Radworju.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužske hłosy) ma pjatk 29. wulk. rózka wječor we 8 hodź. spěwnu hodźinu we wjesnym hosćencu. Wšitcy spěwarjo so wočakuja.

Sokolska župa „Lubin". Njedźelu 31. wulk. rózka pop. 1/28 hodź. wotměje so w „Běłym konju" w Budyšinje woswjećenje 100. narodninow Měrosława Tyrša. (Pśednošk, spěwy, deklamacije.) Wšě sobustawy župje „Lubin" pśizamknjenych jednotow maju winowatosć so wobdźělić. Bratrowska župa „Ćišinski" so pśeprošuje. **Župny starosta.**

Wotrow. Jednota Sokoł zeńdźe so štwórtk 28. wulk. rózka k zwučowanju na šuli deleka. Wšitcy zajimcy su nam lubje witani. **Zwj. nač.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Sm[illegible] w Budyšinje. — Za loknu dźěl a feuilleton A[illegible] Budyšinje. Za nawěsći[illegible]

K podmórjonju jendźelskeho podmórskeho čołna „M 2". Pśedstaja so nam tu jendźelski podmórski čołn „M 2", kiž je so blizko Portlanda z 55 muźemi podmóril. „M 2" bóše wujěł na zwučowanje do kanala La Manche (mjez Jendźelskej a Francowskej), přiňdźo tam do škody a podmóri so na mórske dno. Nětko [illegible] pytaju so procuja, zo bychu něk[illegible] parje[illegible] bać mohło 55 muźam wobsadki podmórskeho čołna. Jendźelski podmórski čołn „M 1" je w lěće 1925 na podobne wašnje znjezbožił a cyła wobsadka bóše swoje žiwjenje pśisadźiła.

Za pječenje pampuchow

Punt šmadrunska	jenož 0.38 hr.
Punt štyriplod. marmelady	jenož 0.39 hr.
Punt truskalc.-jabluk. marmel.	jenož 0.48 hr.
Punt aprikozow. marmelady	jenož 0.48 hr.
Punt aprikozow. konfitury	jenož 0.60 hr.
Punt ananasowe'e konfitury	jenož 0.80 hr.
Punt šmalca, z rukowanjom čisty	jenož 0.50 hr.
Punt pšenčneje muki 000	jenož 0.25 hr.
10 pt. cokora bjez rabata	jenož 3.55 hr.

Nimo toho poručamy:

Litr čerwjeneho wina wot suda	jenož 0.72 hr.
Litr potonoweho wina wot suda	jenož 0.78 hr.
Punt slowkow	jenož 0.25 hr.
Punt mešaneho sadu	jenož 0.50 hr.
Punt jabłukowych rynkow	jenož 0.75 hr.
Punt čajowych přikuskow	jenož 0.50 hr.

6% rabata

THAMS & GARFS

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Kuchnje

7 dźělbne, jenož 10.-, wobłokowe khamory nowe, jenož 40.-, wonłokowanske blida ze linolejom, nowe, jenož 30.-, šatowe khamory, knihowe khamory, płyšowe sofy jenož 75.-, dźelba **skórnjow** a dźełańskich stupnjow směšnje tunjo jenož

Seifertec składnostne kupje na Kamjeńtnej hasy 29

Kofej, kakao kolon. twory

KURIO

Zwonk. Lawska hasa 24

Wjacy swěcy

5—6 króć swětliše wobswětlenje blida abo 1/5 zalutowanje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupśe podobne, lubjeńše wěcy. **1.50 2.— hr.** Wustajene we wukładnym woknje

elektriskeho wikowarja **PAUL**

w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Kalmuk-jaki

brune, čerwjene, módre muštr., twulkosć 46: jenoj 3.95

barchent.jaki

fnate hódnośće, nowe muštry, twulk. 44: 2.50 2.80 na stajnje na składze

Andr. Kasper

(měr: 21. Błopp)

w Budyšinje, Burglehn 11

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeśe w Serbskej knihańi abo skazajśe ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Wšě serbske knihi dostanjeśe **w Smolerjee knihańi**

Čehnjenje 4. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

Jubilejna loterija

Pónźelu, wutoru a srjedu 1., 2. a 3. februara 1932

Hłowne dobyće

60.000 hr.

Losy nrosymoj hnydom zaměnić!

Kupne losy hišće mamoj:

1/10	1/5	1/2	1/1
20.—	40.—	100.—	200.— hr.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drožy 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Ratarjo!

Štóž ma z Was na pśedań

kruwu/ćelo/konja/kozu/wowcu
prosata/jeja k nasadźenju/kury
kački/mašiny/kubło/žiwnosć
kněžu/ratarski grat/wozy atd.

wozjew to

w Serbskich Nowinach

wone so mjez ratarskim wobydlerstwom najbóle čišaja, a tohodla ma kóždy nawěstk najlépši wuspěch

Wróciwši so wot rowa naše je lubeje žony a sotry

Marje Bukoweje

z Noweje Jasenicy

wuprajamy wšěm, kiž su za njeboćičku na póstwjećorach so modlili a ju tak bohace k rowu prewodźeli,

horce „Zapłać Bóh tón Knjez"!

Zrudni zawostajeni

W Khróśćicach, 25. 1. 32

Srjedu pop. 1/25 hodź. wza Bóh tón Knjez moju drohu mandźelsku, našu lubowanu maćerku a sotru

Marju Čechowu

rodź. Rišnerec

po dołhim ćerpjenju w 77 lěće žiwjenja k sebi do swojeje wěčnosće.

Wo dźělbraće prosy

hłubokozrudźeny mandźelski **Jan Cech,** wjesnjanosta
Marja Kalichowa rodź. Čechec
Hermann Kalich, kantor n. w.
a druzy pśiwuzni

We Łomsku pola Njeswačidła, 27. 1. 32

Pohrjeb budźe njedźelu pop. 1/44 hodź. w Njeswačidle

Přiłoha k čisłu 23

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 28. januara 1932

Dźełło za narod

Serbski wječor we Łazu

Njedźelu 24. wulkeho róžka 1932.

„Sserbja krucźi, młodźi dźeja ſ nadźiju do pśichoda . . .", tak spěwaše Handrij Sejfeć. Tajte myśle pśinjachu wopytowarjow Serbskeho wječora we Łazu. Mjes hrajerjomi a spěwarjomi nadeńdźeśch drje 80 proz. młodźiny. A to je khwalobne.

Schołerśiz wobźěrna žurla ſo pjelnjejśe. Pśichodźowa towarśiwa knjes Hajeſch móžeśe we 8 hodź. nabłudnu žurlu wopytarjow witaś. Wón pokaza na ważnoſć Serbskich ſwjedźenjow, dótkny ſo poſwjećenja Sejferjowego pomnika, kiž je ſnamjo luboſćo ſa wulkeho pěśnjerja Handrija Sejferja.

S pśichewdom hudźby ſaſpěwachu pśichitomni „Rjamy Łužyc". Knjeźna Leńka Hajeſchez pśichedniešty prolog wot Hańže Budarki. Wuſćěhnuwſ na ſo tu jaſne a dobre wuprajenje. Mytowaſche ſo ji ſ hrimotazym pśichleſkom.

Spěwny wotrjad Serbskeho towarſtwa „Handrija Sejferja" ſaſpěwa pod nawjedowanym knjeſa kantora Kunki ſchitywiſkóžnej ſpěwaj: „Ja ſnaju kraj" ſ Kozorowego Naléźa a „Łuka lilija" wot Bjarnata Krawza. Je radoſći poſłuchaćz na ſylny chór, kak rjenje dirigent (Měnz) a chór hromadźe dźełatej. Hrimotazy pśichleſk mytowaſche ſpěwarjow.

Knjeſ Pawoł Krawz ſaſpěwa ſolospěw „Ptaćatko na ſchtomje", pśichoſć Handrija Sejferja. Dyrbjako pak ſo teſ bóle na nowe originale dźiwaćz. Mamy zyły rjad rjanych ſolospěwow. Knjeſ Krawz, kiž ſpěwa dobry tenor, nejeſche bohaty pśichleſk.

Potom pśichedſtajeſche ſo hra „Knjeſ a robocźan" wot Jurja Kubſchćana. Njedźiwajo wſchěch wobjeźnoſćow wuwuceńja je knjeſ Pawoł Krawz tuto cźeźke dźeło pśichwaſćal. Derje pśichedſtajena hra je mnjo ſa jeho próžu. Cźeſka hra ſo ſ malymi wuwjaſćenji jara derje hrajeſche. Sſława wſchitkim! Hrimotazy pśichleſk běſche dopokas, ſo je ſo derje hrało.

Chór pśichodnjeſty tśi ſchtyrihłośne ſpěwy „Pśicheźelniza ſ wuſchich ſtronow", „Pśerja kłóſka" a „Ha widźu-li ptaćatko cźahnyć". Spěwy ſo derje pśichedniješechu, woſobje poſledni.

Knjeſ Krawz ſaſpěwa „Domoj bych ja cźahnył", pśichleſk wot Handrija Sejferja. Bohaty pśichleſk mytowaſche chór a ſolospěwarja.

Na kónzu hrajeſche ſo hiſchće „Dr. Brodl, młody lěkaŕ" Wuſćěhnuwſ na ſo knjeſ Pawoł Pachoł ſ Marſkowa, kiž dra. Brodla wopraſćowaſche wulkotnje pśichedſtajeſche. Też tamni hrajerjo ſwoju wěź derje dokonjachu. Schromajny pśichleſk mytowaſche hrajerjoło.

S tym bě porjad wuczerpany. Pśichi wjeſołej rejzy hač do późneje nozy woſtachu wopytowarjo ſwjedźenja w dobrej towarſchnoſći.

Sſwjedźeńi je wopytarjam poſpiešił, ſchtož ſu wocźakali a ſu ſo ſpokojeni domoj wrócźili. Niech je hra wſchitkim była ſ dobrym powuceńjom, pśichetoj ſawiſćeć a hida materi bźeńka pśichewiele měſtna mjes nami. Hiſchće pak mi we wuſchownej klinczi ſłowo Mlynkej Jana: „Prawda dobywa!"

. . . n.

Hłowna zhromadźizna serb. towarſtwa „Cornobóh" w Drježdźanach

Njedźelu 10. wulk. róžka pop. w 5 hodź. zeńdźe so „Cornobóh" k swojej hłownej zhromadźiznje w Janskim Dworje. Pśedsyda knjez Kowař sobuſtawy wutrobnje powita, so jim za wopyt dźakuje. Pśitomnych běše 61 sobuſtawow. Po stejo wuſpěwanej 1. a 4. ſtučcy „Rjanoje Łužicy" pśečita 2. zapiſowaćelka Ławkowa posledni zapis zhromadźizny 19. hodownika a zapis hłowneje zhromadźizny 1931.

Po rjanoj narěći knjeza pśedsydy poda zapiſowaćka rozprawu wo hibanju w towarſtwje „Cornobozy" w minjenym lěće. Hłownu zhromadźiznu 11. wulk. róžka 1931 wopyta 58 wosobow, 23 mješańcznych zhromadźiznow wopyta 232 knjenjow a 208 knjezow, hromadźe 440 wosobow. Dwaj knjezaj běštaj pśitomnaj, kiž njeběštaj žanu zhromadźiznu skomdźiłoj, mjenujcy k. pśedsyda Pětr Kowař a k. khorhojnik Bohuwěr Hańcka. 24 hoſći nas w běhu léta wopyta.

Styri króć zeńdźe so ſerbſka wosada k ſerbſkej Božej ſłužbje w Křiżnej cyrkwi; 15. nalětnika pśedowaše nam k. wyšši farař Zarjeńk z Khwaćic; po kemšach zeńdźechmy ſo w Radeberger. 28. ſmažnika měješe ſerbſke kemše k. farař Handrik z Poršic, 20. póžnjeńca k. farař Kapler z Budyšina a 6. hodownika k. farař Bóje z Budeſtec; wšě tři króć běchmy na to w Janskim Dworje.

12. mal. róžka wobdźěli ſo towarſtwo na čeſtnym ſwjedźeńſkim wječorku w hoſćeńcu Palmgarten k 70. narodźinam k. hudźbneho mišťra Bj. Krawca, 13. mal. róžka na Hornjołužiſkim domizniſkim wječorku we Krystallpalaſt. 20. mal. róžka běše dźiwadłowy wječork w němſkim zwjazku w Kehelerni. 26. jutrownika wopytachmy hygienisku wuſtajeńcu. 1. róžownika zeńdźechmy ſo pola ſobuſtawa hoſćeńcarja Poltera, 3. róžownika wulećźichmy ſebi do Rabenauſkeje wudoliny. 17. róžownika dojeźdźe ſebi khorhojowa deputacija na ſokołſki zlět do Radworja. 12. pražnika běše jězba němſkeho domizniſkeho zwjazka do Waldheima, 24. pražnika wobdźěłichmy ſo na potuńſenym koncerće we Wulkej zahrodźe, tohorunja 22. žnjeńca tam na wojeńſkim koncerće. 30. žnjeńca dojeźdźe ſebi towarſtwo z khorhoju na poſwjećenje Zejlerjoweho pomnika we Łazu. 17. póžnjeńca běše wulět knjenjow z němſkim zwjazkom do Westend. 29. póžnjeńca běše zrudna jězba z khorhoju do Budeſtec na pśewodźenje knjeza wyšſeho fararja Domaški. 5. winowca mějachmy założeńſki ſwjedźeń w Ballhaus, 14. nazymnika rejwanski wječork w Albrechtshof a 3. wulk. róžka 1932 hodowny ſwjedźeń.

Pokładnik knjez Natuš rozprawješe wo pokładni. Pruhowarjo kk. Pelz, Hańcka a Frye Hajdan běchu ju w najlěpšim porjedźe namakali. Knihownica knj. Ulbrichowa ſo dla khoroſće mandźelſkeho zamołwi. Khorhojnik k. Knježka rozprawja, zo je z khorhoju wšo w dobrym rjedźe. Pśedsyda drastoweho wubjerka k. Leśawa je hiſće khorowaty, tuž knjeni Ławkowa, kotraž drastu khowa, zwjeſelaca rozprawu da, zo su darili: knjeni Nowotnowa derjezdźerśanu ſuknju a ſerbſki pjezl, běły ſóreńch, ſomoćanu kapu, wołmjane naramjenjowe rubiśćo a bantaj, k. Zuij ſomoćanu kapu a bant, knj. Waltarjowa jene běłe rukajcy, hołcacy ſtałćik a rjany pisany lac za hólčkow, dale knj. Bejmina dwaj krasnej ſěrokej bantaj, knj. Tallantowa ſkleńčany a nětkotre papjerjane rjećazy na hodowny ſtom.

Nětko běchu wólby. Měſtopśedsyda k. Tallant wuſtupi, tola nowowólbu pśija. Pokładnik k. Natuš běše był 21 lět pokładnik, wón khoroſće dla wuſtupi. Za jeho naſlědnika woleše ſo k. Pelz, kiž zaſtojnſtwo pśija. Zapiſowaćka knj. Ławkowa ſo też zaſowoleše a wólbu pśija. Też ſtyrjo pśiſyſdnikojo kk. Hermann Smola, Gusta Šołta, Richard Waltaŕ a Richard Zahrodnik zaſtojnſtwo zaſo pśijachu. Do drastoweho wubjerka ſtupi na měſto k. Pelza, kiž je nětk pokładnik, knjez Pawlik.

Nětko ſpomnjaše pśedsyda na zemrětych zańdźeneho léta, na k. wyšš. fararja na wotp. Domašku, k. Raša a knjeni Lanzynu. Jim k ćeſći zhromadźeni poſtanychu. Budź jim zemja lohka!

Dóšło běchu nękotre dopiſy wot zwjazka zjednoćeńſtwow krajanow. Na kóncu dźakowaše ſo pśedsyda wſitkim za jich dźeło a pśijeće zaſtojnſtwow. Cesny pśedsyda a bywši pśedsyda Arnoſt Šołta ſo dźakowaštaj nětćišemu pśedsydźe knjezej Kowarjej za jeho pśacu a dobre wodźenje towarſtwa a bywšemu pokładnikej Natušej za 21lětnu ſwěru. Wječor bě 10 hodź. ſo zhromadźizna ſkónći.

Hana Ławkowa.

Rybyłojenje njez ſkrutami na delnim Łužu.

Widźimy na wobrazu Hamburgſkich rybakow pśi jich cźežkim dźele njez ſkrutami. Woni też w zymje njeſwjeća. Tak ruče hač łód nękak dowola, wujedu ſebi weni ze ſwojimi čołnikami won a wupołoža ſwoje wulke korbaſke ſyće na ſkitanych měſtnach, bźež ſo ryby hromadźuja, kaž nazhonjenje wuči.

Maksim Gorki:

Jemeljan Piljaj

(Pokraczowanje.)

A cźehodla? Dokelž na njeho tukaju, ſo je ſkoda ſtrěcźiś paduſchwo, pśichi kotrymiž je ſo ſa ſto rublow ſradnyło! Sto rublow! Je dha cźłowjeſke žiwjenje jenož ſto rublow hódne? Klupazy! Ja potajśim praju k Pawołej Pětrowej: „To wſchitko nima ſmyſła a njeje ani próžy hódne!" „Hm, tak mam to rjeź", rjekny wón „Schtóž kedźkuli nima pjenjeſza, teź bźedny njeje tolerja! Dale pak kajke pjenjeſło wobſtwóźeja, ſo bźeźo pśiſed ſobu ſamym cźełoſćownoſće nimaju a to je hłowna wěź. Schtóž je cźłowjek ſ wěſtymi ſwojeje hódnoſće, ſo dla 20 kopiſkow rubl njewomaja a padnuſtwom. Ja, kiž ſym curowjzy zmyſłeny cźłowjek, njedam ſo pokupiś ja ſto rublow." A potom ſapoča mi ſ pśikładanami dopokazaś, kak ma rośumny cźłowjek jednaś. Dołho ſmój ſo wo tym rosmołwjoj. Potom jemu rjekny: „Dołho hišo na to myſlu, na tuto waſchnje ſwoje ſłoże pytaś a dokelž wy, Pawołe Pětrowje, ſće naſpontny cźłowjek, tak dyrbjeźe mi je ſwojej radu pomhaś, kak mam ſo ſaſtarjeś?" „Hm", rjekny wón, „to ja móžu, ale njechach radźicho nęchto ſapoćeś na ſamźnu rukn — hjes zuſeje pomoźy? Sſmadź tole: Pśiſchtupź Obajmow jśiźi wot ſwojich drjewowych ſkładźiſchćejow ſ wojom zyłe ſamłutli domoj. Kaž wješch, ma wón pśiſcheſo pśichi ſebi pjenjeſy a potom ma też hiſchće pśichi ſebi wuwikowane pjenjeſy. Je to tole, ſchtož je pśiches tydźeń wuwikował a kóždy dźeń ſmanjeńſcha 300 rublow wuwikuje. Schto ſ tomu praźiſch?" Ja ſo ſamyſłach. Obajmow bě tón pśchekupź, pola kotrehož běch byk pśichſtajeny. Potajśim by to była bwójźa bobra wěź: ſprěnja ſo wjeźu a potom ſmjeju ſ tym tuchnyć dobyć. „To mam ſebi pśicheſłaſć", rjeknu. „Wšo", wotmołwi Pawoł Pětrow.

Jemjeljan njeleźeſche a japoča pomałku ſej zigaretu wjerćeć. Serja běchu nimale haſnyſe a cźeſka, rózjita ſmuha; kiž dale bóle błędujeſche, wobruśljeſche hiſchće uróčeć, kotraž lěnja a ſuſrowu na njebju ſtejeſche. Kołowokoło bě wſchitko cźicho a ſrudne a płyſkot mórſkich žołnow tutu cźiſchinu a ſrudobu hiſchće bóle podſchmótowy. Se wſchěch ſtron ſmjerśi ſtawachu a ſo ſmwachu pśches nahu, cźernazu ruminu. Nad morjom bźeźi ſo ſaſybołowachu, ſcna po druhej, tak ſaſnuje a błyſchćeśe, jako by je hakle wežera nęchto wudźěłał ſ wodźebjenju tuteho ſmołcźaneho ſnjeńcho njebja.

„Haj, bratſiko, ja ſej dołho hišo ſamach hłowu nad tutym pśichedwiſaćom a ſo hiſchće w ſamźnej nozy teſymy do ferkow pśichi rěźy Worſkli. Mějach pśichi ſebi żeleźnu žerdź, nćkaŕ 12 puntow cźeźku. Běźeśe to kóſu wiſnowa. Nóſ ſo derje hodźeſche; bě cźiſtowe ſaź w cźłowjeſkej duſchi. Měſtno bě też wubjerńe wuſwolene. Runje pśched mojtom, na kotrejž nękotre deſti pobrachuja, tak ſo dyrbi tu pomałku jěź. Ja potajśim leźu a kakam. Snėwny běch, bratſiko, ſo mohł dźeſaś pśchekupzow ſcravjeź! A ja ſej ſo jara jednorje pśchedſtajach. Jeniczki morſk — hotowe!"

Jemjeljan ſtany.

„Nó haj! Ja potajśim tu leźu a ſym doſpołnje pśichihotowany. Trjebam jenož norźwjcź a — ſmeju pjenjeſy! Jeniczki morſk — to je wſchitko!

Ty najſterje ſej myſlijſch, cźłowjek ma ſwoju ſamźnu wolu? To ſo nyliſch! Praj mi raz, ſchto jnije ſejmiſch! Njejnyſt! Ty njemóžeſch wędźeć, hač jnije póndźeſch na prawo abo na lěwo! Nó haj, ja tak leźu a cźakam a naraz ſo zyłe nęchto druheho ſtanje! Bé to jara ſpodźiwna wěź! Widźu, ſo pśichiźe nęchto ſ mešta. Po ſdaću je to pjany. Mota ſo. W ruku dźerži tśi a nęchto bórboze, tak ſpodźiwnje a pśichi tym płacze. Sſłyſchu płakanje. To pśichiźe bliže. Widźu, ſo je to ſónſka! Pśichiźi jenož bliže, myſlu ſej, ja dyrj cźi pokaſaś. Wona pak pśichiźe runje na mójt a naraz ſawola: „Mój luby, ſ cźimž ſym ſej to ſaſłužiła?" Ja cźi praju, bratſje, to běſche wukſchiſt! Ja ſym ſo nimale ſwjeſł. Schto to rěka? Wona pak runje ke mni pśichiźe. Ja ſmjerom leźu na ſemi a ſchepotam, bźeźa bě mój hněw wotſał? Nimale je na mnje teptała. A potom wona ſaſo ſapoćnje: „S cźimž ſym ſej to ſaſłužiła? S cźimž?" A naraz ſo wali pódła mje. A potom ſakoſćeſche, tak ſrudnje, bratſje, to cźi ani wopiſaćz njemóžu — wutroba dyſchſe ſo mi ſamaćz. Ja pak leźu zyłe ſmjerom. Wona dale płacze. Stónčnje ſu mi to pścheſtudźe. Chyu ſo radźicho ſ procha ſtaś, myſlu. Tuž ſtupi nježaſć ſ mrócźelow, tak jaſnu a ſwjećitu, to bě ſakoſtnje. Ja ſo na kolcźe ſcipjeru a na nju pohladam . . . a to, bratſje, ſo wſchitke moje pśchedwiſaća ſpinichu. Wſchitko bě ninto! Ja na nju pohladach a moja wutroba ſapoča ſpeſchniſchco bicź: bě to zyle młode holeźo, nimale diſchcźe dźeśo, tak bźeźe, ſ wuſtrimaj wocźomaj, kiž tak ſpodźiwnje hladaſchtej — a jeje ramjeni tak jara tſchepotaſchtej — a ſ wocźow ſłyſły ſo ronjachu — jena po druhej.

To běſche mi jeje żel, bratſje. Ja ſakaſchlowach. To wona ſawoła: „Schtó tu je? Schtó? Schtó je?" Je drje ſo ſaſtrójiła. Ja potajśim hnydom ſtanu a rjeknu: „To ſym ja." — „Schtó wy ſće?" praji wona. A pśichi tym tak wulkej wocźi cźini a tſchepoze na zwjym cźeźe. „Schtó wy ſće, ſo praješcha."

Jemjeljan ſo ſaſmja.

(Słónčenje ſćěhnje.)

Kolumbus znowa woživjeny

Na śwětowej wustajeńzy w Barzelonje běchu w tamnišćim pšichśiwje śpodźiwnu plachtatu łódź sakatwili. Wě to ſ wulkej próńu norwarjena podoba śłamuje łódźe, ſ kotrejž bě Kolumbuś dopomnjeca hódnu jěšnu do Ameriki nastupiwšichi wuspěch mě. Mała łódź mějeśe mjes druhimi ozdaśimi pamjatkami napohlad śpodźiwneho, dźiw nuśichcego cźołnika. Mnoſy wophytowarjo pšichśiwa dyrbjachu śebi sawěsće rec, ſo je jěšna, wośeje tak daloka, ſa Kolumbuśa a jeho pšichwodźajcych dyrbjała wšo druhe być hacź cźista śabawa. Mała łódź ma cźełnoſcź nimale 300 tunow a je hacź na pozběhnju rjadu sto prozentowśa nopodobnina śledźerjoweje łódźe.

Natwaril je tutu źadnoſtku śchwanišći łódźny inźeńer Guillén. Wón je w Śchpaniśkej teź mjes ludom jara śnaty a ważeny. Něko śpodźi wón wopramdźe wichor sa-horjenja we ſwojej domińnje, jako wojjewi, ſo ma wotpohlad, ſe ſwojej Kolumbuśowej łódźu jěšu do Ameriki po zyłe śamśnem puću pśichwjeśeć hacź w ſwojim cźełu Christoph Kolumbuś.

Niź jenoź po zyłe śamśnem puću dze Guillén jěcź, wón dze ſo teź zyłe śamśnych śrědkow kaź Kolumbuś poſtužowaś. Śchto to wośnamjenja, je hišće wšcheho jušne, pomyślimy ſi śebi, ſo dyrbi śebi Guillén na ſwojim puću bjes mórſkich kartow, bjes nowocźaſnego kompaſa, bjes automatiſkich instrumentow a śchoź hewak hišćeze k temu błuſcha, wupomhaś. Hacź wón puć namaka?

Wo radin njeje wěſo ſaneje rěcźe. Teź njeſmješe łódź ſaneho pomoſnego motora, kaź ma jón dźeńſa teź najjednoriſcha plachtna łódź. Na łódźi njeſmješe ſaneje wěſy, kotraž bě ſa cźaſ Kolumbuśa hišćeze njeſnata.

Tuta hra ſe ſtawiśniſko-techniſkim potrjebami ma najſtšeje śpodźiwnu romantiſku pśichwabnoſcź. Taſke hry bywaju dźeńſa wośebje wobluboware. Kóždy měſaz nimale błyſćimy, ſo ſu „k źortej“ na jenem ſ prěnich automobilow jěźdźili, pśed nješkoro njeźdźelemi lětaśe w Ameriźy pśichi ſkładnoſći nětkajśeho wopomnjeńſkeho dnja nětko ſ prěnim Wright-lětadłom, nětkaź druhdyž ſaſo jěšoja napiśchemu na ſtarych wyſokich koleſach, a tak mohło ſo hišćeze nješchłoźiś ſpodźiwneho naſpomnjeńcź.

W tutych hrach ſi nětajśi ſmyſł, hacźrunjeź móżemy to teź jenoź jako ſport ſ njedoſtahajmi śrědkami wośnamjeńcź. Je to ſtare, njeśmjertne, rjane wjeſele na dyrdomdeju, ke kótremuż dyrbi ſo pśichodźujśi ſamopaſchnoſcź wěſy, ſo by być bospołnu. Jěſoja ſ dospołnje wěſeſi, ſe wšelej techniku a pśijśimnoſcźu wuhotowanej nowej łódźu njeje žadyn dyrdomdej wjaſy, mjes tym ſo by to prěnje pśichcźdźenje oźeana sawěſće.

W tutom nałkupanju rěcźi śchpaniśki łódźny inźeńer Guillén mnohim ſ wutroby, kótaž su pśicheſpěźeni na techniźy, kótaž dźiwi ſo ſ njewěſtoſcźu, je ſtraſchnej, njesnaſej zuſow hacź do ſpiteje wole napojeſ, kaź bě to ſpožeńe jomu naſchim wótcam. Mnoźa ſo poſpyti, ſwótkowe maſzo je małymi ſakładnymi cźołnami (Faltboot) pśicheźeźowaś, kotrež njeſu dźe nječo druhe hacź poſpyt, śebi wěź po możnoſći cźiſtu cźinicź.

„Santa Maria“, tak łódź reka, budźe nětkoźe ſto dnjow po puću. Hižo ſ cźaſom ſamolwichu ſo ſ hromadami amerikaniſu roſprawjeju, ale teź mnohy ſaſtupjeźo europiſkich nowin, próſnikoſo wſchich druſu pola Guillena ſo by jich ſobu wſał. Nětoſi ſamo poſkiciźichu jemu naſladny pjenjeź, hacźrunjeź jich Guillén na to pokaja, ſo jedna ſo tu wo nimo měry ſtraſchny jěſor.

Też automaty za listowe znamki maju so złožić po zniżenju porta.

Nětko trjeba so za list město 15 pj. jenoź 12 pj. porta płaćić. Po zniżenju porta maju so nětko też znamkowe automaty na nowy tarif złožić. Srjedź februara budźa z přetwarjenjom automatow pječa hotowi.

Přiwěrkojty wotpósłanc

Sy móże też wotpóſłanź pśichi wobſtejnoźeńſkich pśichiwěrkojty być, je dopokajał egiptowſki wotpóſłanź pśichi perſiſkim dworje, Ismail Kamil Bei, kotryž wopuſćeći ſwoje ſaſtojnſtwo w Teheranje runja cźakaſemu, po tym hacź bě telegrafiſaju ſwoje puśchcźenje ſe ſłužby japodał. Pśichiźina wo tutej trocźeli hakle na ſwětło pśichiźeje, jako bě Kamil Bei hižo we Beirucźe po puću do Kaira.

Wotpóſłanź hiśe wśchežo pśichaja, ſo njeſłuſu jeno nětkaźe politiſke pśicheźiny k tutej trocźeli pośnuśe, ale ſe pśichcźuanjenjeja, kotrež pśicheźeźěchu jeho trocźel po trocźeli. Je trucźe rozſudźeny, ſo do Egiptow wróćiś, „pśeźy hacź je pśicheſpośdze“. Pśeńje ſe ſnamjo bźeśe ſnjeſbożenje ſ awtom w puśeźinje po puću do Teherana, pśichi kotrymuź ſchoſćer ſwoje źiwjenje pśichijźaźi a wón ſam ſo tak cźeźko ſkaŋi, ſo dyrbjeśe njeźdźele dolho w Bagdadſkej khorowni leźeś. Lědy pak ſo bě wulźkowany a k prěnjemu raźi do rumuniſcow pośłaniſtwa ſaſtupi, ſo jeju pśichiłhadźe do Teherana wumrěli, wotpóſłanź dopóńa, ſo njejſu njeběśeła wobſtejcu egiptowſkeho pósłaniſtwa w Perſiſkej mitr ſmyſlene. Jako ſwójźiny nam mějeśe wón ſo ſwoju winowatoſcź, ſo hnydom do Kaira wrócźiś. Hišćeze ſamſiny dźeń ſkraba wón ſwoje ſybdom wěcow a wopuśćeśi ſ dźeśćom a ſonu tak njeńóſtnu měſtnoſcź.

Nadźijomnje poradźi ſo egiptowſkemu knježeńſtwu, ze pśichcźodźe mjenje pśichwěrkojteho wotpóſłanza ſa Teheran namakaca a nadźijomnje imźe tutón nowy ſaſtupnik wjaſy ſboża hacź jeho pśedchodnik.

Kak je wobydleŕstwo Pólskeje rostło w poslednich 10 létach!

W dezembrju ſaſchłeho léta je ſo w Pólſkej pśchewjedło powſchitkowne ludźiśenje. Śwěśi ſo, ſo ma Pólſka nětko 31 927 773 wobhdlerjow a to bjes wojakow w kaſarnach. Wobjatſtim ma ſyła Pólſka wſcho do hromady pśchez 32 miljionow wobhdlerſtwa.

Napóſłedku ſo w Pólſkej pśchewjedźe ludźiśenje we lěcźe 1921. Tehdy ſo naźiśi 26 858 192 wobjebow. Potajkim je w poſłednich 10 létach póſłe wobydlerſtwo pśchibéralo wo 5 miljionow, to je 19 proc. Je to pódla hinu krajam jara wjele.

Najbóle je ſo wobydlerſtwo pśchiſporiło w narodnoſćnje pólſkich krajach a to wo 34 proc. To ma teź ſwoju pśicźinu w tym, ſo ſo tam wjele ludźi, pśchedewſchim ſaneju wojakow, ſaſtajdli. Ale teź wobydlerſtwo ſo tam pśichiſtoje bóle pśchiſpori dyž *we wjeźorjnych ſtronach*.

W pśiźednej Pólſkej wuźini pśchiróſt wobydlerſtwa ly prozentow. Teź tu ſaſtajdnje krajſcheje wulku rólu, ma ſo wokolo Białostoka a Lublina.

W južnych ſtronach wuźini pśchiróſt 13 proc. a we wjeźorjnych 11 proc. Pómeńnje hlaby pśchiróſt wjeźornych krajow ma ſo wuźinowcź ſ tym, ſo tu w poſłednich 10 létach Nimcy ſ hromadami wupuśćowachu a Pólſka wopuśćeźachu.

W lěcźe 1921 měješe Pólſka ſódy 6 měſtow, kiž wjachu wjaſy hacź 100 000 wobhdlerjow. Běchu to: Warſchawa, Łódź, Lwów, Pósnań, Krakow a Wilno. Nětko je hižo 11 taſkich měſtow. Pśichibźachu k nasponjenym hišćeźe: Cźenſtochowa, Bydgoſcźcź, Lublin, Sosnowica a Katowicy. Warſchawa, hłowne město, ma 1 178 211 wobhdlerjow, Łódź pśches 600 000. Najbóle je rośła Wina, njeſmijaj wo 52 proc. Wobhdlerſtwo je w měſtach pśewažnje ruźiſcho roſcześe, ryźi na kraju, dopokaś, ſo tu w Pólſkej tuš ſ kraja do měſtow cźeka, hacźrunjeź to wěſo tak ſtraſchnje njewuſtkuje kaź w krajach, kiž ſu nje a wjeźorjneje Europy.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 28. wulk. róžka 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 nólsk złotych	47,375
1 jendźelski punt	14,51	100 česksk. krónow	12,465
100 šwaje. frankow	82,10	100 rano. frankow	16,57

Hoź dolat je w rańſkej Saſkej ſtrěbi mało ratarjow ja ſwoje ſtatoli śwěśeźeńſke jednanja poźadaſo. S 21 000 ratarſkich ſtatokow w rańſkej Saſkej je ſo tute jednanje nad 300 ſtatokami wotewrilo. Pśiedy hacź ſo taſke jednanje do ſkutka ſtaji, ratarſcy wězowuſtojnicy, hamtſke hejtmanſtwa, ratarſka wikowanſka a pśichemyślowa komora nadrobnje pśicheźpytuja, hacź je hoſpodaźſke wuſtrowjenje hišćeze możne a hacź je wobſtejśe teho teź hódne. Pśiedy hacź ſo poſtjad ſeſtaja, *kak* mohł mějeśel ſo brjoha *pśichinjeć*, a ſo ſ dołha wudrapaca, proſcheja ſo wěricźelow pśchedołźeneho ſtatoka. Wšićkim tutym poſpytam pśichcemy w ſaſinje ſhromadnje hoſpodaźſtwa najlěpſchi wuſpěch.

Na *produktowych wikach* jenicźki pśicheźna ſtrucźene płaćiźny ſakhowa. Tute hišćeze two dalſche 10 pj. po zentnarju poſnje wutori poſtupichu. Teź w termińowym wikowanju ſapiſa poſtupowaje płaćiźny. Wšićke druźiny źita w hotowym ſonje dołalne płaćiźny ozjerźachu. Roźla w termińowym wikowanju ſo ſamo ześlabi. Dowoź je drje ſmadny, ale mjeny a wikowarjo ſo wobſcheŕnjeſchego kupowanja ſoaluja.

Zentnar płaćeſche wcźera w Barlinje:

pśchenźy 11,70—11,80 hr. (11,35—11,45 hr.),
rožki 9,85—9,95 hr. (9,85—9,95 hr.),
jećmjenja naléntnego 7,80—8,40 hr. (8—8,50 hr.),
nałymſkeho jećmjenja 7,65—7,80 hr. (7,75—8 hr.),
wowſa 6,95—7,35 hr. (6,80—7,20 hr.),

w termińowym wikowanju:

pśchenźy:

ja měrź: 12,41¼—12,45 hr. (12,15—12,18⅝ hr.),
ja moju: 12,87½—12,92½ hr. (12,52½ hr.),

rožki:

ja měrź: 10,33¾—10,30 hr. (10,50 hr.),
ja moju: 10,60—10,55 hr. (10,70 hr.),

wowſa:

ja měrź: 8,05 hr. (7,85—7,87½ hr.),
ja moju: 8,42½—8,45 hr.

Śdźiwnje wiki wutoru w Barlinje

(Magerwiehhof Friedrichsfelde).

Pśichihnali běchu 287 běhakow, 736 proſzatow. Te płaćachu:

Běhaki: wulk. 25—32 hr. (25—32 hr.),
małe 20—22 hr. (20—25 hr.).
Proſzata: wulk. 15—20 hr. (15—20 hr.),
ſrjejź 12—15 hr. (12—15 hr.),
małe 10—12 hr. (10—12 hr.).

Wiki běchu měrne. Płaćiźny ſo njepśiſmérkowachu.

Śdźiwnje powěźce:

Pśicheźadźowanja:

pjatk 29. wulk. róžka 1932:

w Lipſkopizach na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: auto, motoriſte koło, rukiš, muź wobleći, žonj. mantle, ſukwje, ſpódnje, ſchaty a wjeſelaka potrjeba do ſchowjeźowanja. Majerowy ſłownik a wjeſelake druhe knihi,

ſobotu 30. wulk. róžka 1932:

we Wojerezach w horjeńcu „K ſtolemu lawej“ dop. we 10 hodź.: knihowy kamor, kuchiniſti bźiſeł, pluſchowy ſofa, pišaniſte blido, 4 mjetke ſtoły.

Hamtſke powěźce.

Śwěźeńſke jednanja:

Śwěźeńſke jednanja wobnarichu nad ratarſkimi farmami:

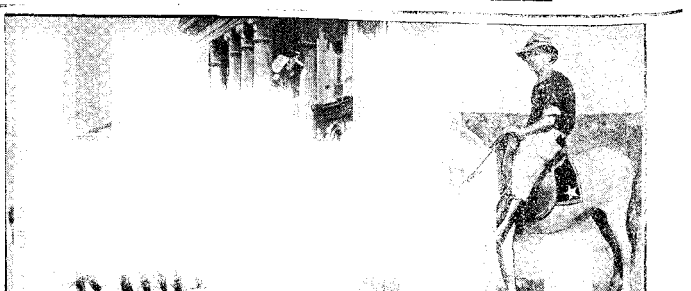
kubleŕja Bohuměra Horbanka w Koſarjach,
kubleŕja Pětra Pawoła Groſy w Khrośćicach,
kubleŕja Jana Wojeźeńka w Sźuliſchecach pod Kamjencom,
kubleŕja Michała Schołty w Kulowcu,
kubleŕja Heinricha Gelśmanna w Cźětowje,
kubleŕja Hanſa Jaſchka we Sabrodźe,
kubleŕki Marije Jann. Sarjankowej a Jana Sarjanka w Jaworju.

Płaćiźny na Barlinskich produktowych wikach.

Źito a wolijowe ſymje po 100 kg abo 1000 kg, howak 10 ze

Płaćiźny po złotej hriwnje

	27. 1.	28. 1.		27. 1.	28. 1.
Płaćica	28.4—38	32-29.4	ſym.	14.5—16.6	14.5—16.6
rožka	1.7—99	1.7—1.8	woka	1.6—19.	1.6—19.
jećmjeń, nal.	—	—	ſrjejź 100 kg	4.4—12.	4.4—12.
jećmjeń	1.8—1.8	1.8—.6	ſołte ſymjeny	14.5—16.	14.5—16.
wows	139-147	138—147	ſradeta	210-220	210-220
kukurica	—	—	raps. wosuſa	—	—
pśenź muka	8.2—2.6	8.0-8.7	lany wosuſ	1.7—1.8	1.7—1.8
rźana muka	27.2—28.5	7.2-2.5	ſuch. trubjanć	6.6—6.70	6.6—6.70
ps. wotruby	6.0-10.0	9.6—10.1	1 rm. ſruſk	12.5-1.6	12.5-1.6
rźane „	9.6—10.0	9.6-10.0	ſyno, 50 kg	1.70-2.1	1.70-2.1
raps „	—	—	rźana ſłoma	1.85-1.9	1.85-1.9
hrěch Viktor	1.0-27.5	21.0 27.	hrěch. „	6.7	6.7
lane ſymjo „	—	—	wowſna „	7.0-7.5	7.0-7.5
pjeńuśki „	6.0-18.0	16.0-18.	hrěch. a	6.5	6.5

Ke krwawnym kommunistiskim njeměram w San Salvadorje.

Poměry w ſrjedźnoamerikanſkej republiey San Salvadorje ſu ſo poſlednje dny přeco bóle přiwótřile. Zbožkarjo ſu wšelake města wobſadźili a mnoho zjawnych twarjenjow zapuśćili. Nětko ſpytaju ſo *też do hłownego města dobyć*. Měšćanſka wójna we *tutom kraju je sebi pjeća hižom wjacy hač 600* ſmjertnych woporow žadała. Kaž pri prjedawšich zbožkach w ſrjedźnej Americy rěźi ſo teź nětko zaſo zo zapřimnje nicaraguaſki general Sandino. Boja ſo zo ſo jeho cwólby nawala na hłowne město San Salvador. Lěwiny wobraz předſtaja presidentowy palac w San Salvadorje. *Prawiny wobraz:* Nicaraguaſki general Sandino, kiž je pjeća do měšćanſkeje wójny zapřimnył.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčerńje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneno zmjerbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjerbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne zmjerbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 24 — Budyšin — Pjatk, 29. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Konferenca wo wotpolitisowanju šule

Sakski ministerski president Schieck je ſ pschewodom ministeralneho direktora Wölkera schtwórk dopodnja do Barlina pschijeł, so by ſo pschi konferenzy němskich krajow wobdźelił, kotruž je němski smutskowny minister Groener swołał. W tutej konferenzy je ſo **wo wotpolitisowanju schule a we wobaranju pschećiwo hibanju bjesbožnych** jednało. Dokelž sakski ministerski president ſdowom ministerstwo ludoweje ſdźěłanoſće ſaſtawa, je ſo wón jako tajki pschi wuradźenjach wobdźěłił.

Kantuzowi ministrowi ſu nadrobnu rosprawu wo položenju w ſchkolstwje krajow podali a naprawy njenowali, kotrejž ſu hižo pschećiwo politisowanju w ſchuli činili. Na podłožu tohole rosprajenja je smutskowny minister potom ſwěſćił, so ſu ministrowi jenowuſłuchowanja, **ſo politika stronow do ſchule njeſłuſcha.** Smutskowny němski minister na to pokaza, ſo naprawam, kotrejž ſu krajne knježerſtwa dotal činile, pschihłosuje a ſo by powitał, **gdyž** bychu ſo, jeli by tajeha było, **hišće wótrische kroki ta wotpolitisowanje ſchule nałožite.** Wobzwěſće dyże minister pruhowaſ, kak daloko bychu ſo mohle **jenotne ſaſady** k wotſtronjenju politiki stronow poſtajeć. Dale na to pokazowaſche, ſo je krajam hižo nětkole možno, **ſchulerjam ſakłacej, ſo pschi politiſkich ſkromadźiznach wobdźělichu,** a powuči, ſo by ſo tole poſtajenje **powſchitkownje wužiło.**

W druhim dźěłu konferenzy ſo wo tak mjenowanym **hibanju bjesbožnych** jednaſche. Teſ tu ſo powſchitkownje wuměrſche, ſo wobſtejenje ſakonſke poſtajenja, pschěde wſchěm naſtawy wukas ſ 28. měrza ſaſdźeneho lěta, doſpołnje doſahaju, ſo by ſo tutej ſchkaraſty napschećiwnu ſtupało, tola bychu ſo teſ pschedpjatna dyrbjałe kruce nałožeć.

Němskostatny sud za Groenera přećiwo Klaggesej

Němski ſmutskowny minister Groener bě braunſchweigſkemu nazionalno-ſozialiſtiſkemu ministrej Klaggesej porućił, ſo dyrbi „Braunſchweiger Landeszeitung" dla ſtichwadźenja němſkeho knježerſtwa na jedyn tydźeń wothładźecej ſakazać. Minister Klagges **nochzeſche** pschijeńć teje ſakaſnje pschipóſłanej a ſo wo roſhudźenje na němſkſtatny ſud wobroći. Tón je roſhudźił, ſo ma ſo ſakaſnja němſkeho knježerſtwa wukonjeć.

Woblehnjeński staw w Braunšweigu

W měſeze Braunſchweigu ſu wjeſela bohuſtawa němſkopalneje wobory dźěłaceſerja Meiera, kotrehož běchu nazionalni ſozialiſtojo ſ wutołom ſ rewolwa ſmjertnje ſtrěli, zhowali. So by pschi pohrjebje k ſozialdemokratiſtim demonſtrazijam njedoſchło, je tamniſchi policajſki preſidium ſłědowazy wukas wudał:

Sakſkane je ludźi, bjes widźomneje pschičiny ſtejo wołtaſej, próſdny tam a ſem thodźić a ſo na dróhach, pućach a namjeſtach abo na druhich zjawnych měſtnach ſkupjeć. Schtóž ſo pschećiwo tutej ſakaſni pschećiwi, ſo ſ pjenježnym thłostanjom hač do 150 hriwnow abo ſ arreſtom hač do 6 njedźeł pothłoſta, jeli ſo druhe ſakonje wjeſche thłostanje njedowoła.

Direktor policajſkeho preſidia je ſ tomule wukazej pschiſpomnił, ſo je policija hač dotal dwě woſej ſaćpnyła, ſo pak budźe w pschichodźe ſ najwótrichimi ſrědkami pschepschimaſ. To je ſo ſchtikazej policiji wukazało.

Čežka industrija zady Hitlera

Adolf Hitler je wutoru wječor psched wjednikami němſkowjeſorjenje ſtrona ſtejo wjeſche industrije w industrijowym klubu w Düſſeldorfu rěčał. W jenohodźinſkej rěči wo powſchitkownych politiſkich ſamrěach nazionalizmu rěčeſche. Shromadźizna je ſo w kruce ſamtinjenym kruhu wotmělа. Teſ njebě bohuſtawam industrijowych ſwojaſow dowolene, hoſći bohu pschijmjeſć. W ſhromadźiznje je ſo Hitler ſnowa i ſtejo industriju ihratiſił.

Tole Hitlerowe wuſtupjenje je nuſne było, dokelž je ſo w buſłednim czaſu nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona radikaliſowała. Cžežka industrija bě tohodla Hitlerej hrožyła, ſo jemu pjenježnu podpjeru njebudźe dale dawaſ. Hač budźe ſo po wobnowjenym měrowym wobſamknjenju Hitlerowa ſtrona ſłožowaſ, dyrbi ſo wočakaſ.

Jenotne draſtowe dźěło politiſtich organiſazijow ſo ſakaſe.

Kaž hamtſka pruſka nowinſka powěſćerńa ſłužba powoſ, **je** pruſki ſmutskowny minister we wokolniku wukłožowaze

Rusko-japanski případ

Ruscy zastojnicy rańšochineskeje železnicy su transporty japanskeho wójska wotpokazali

Cžežki **rusko-japanſki konflikt** je w měſeze Cžangcžunje naſtał. Japanſcy wojazy chzychu cžah rańſochineſkeje żeleſnizy, kotruž China a Ruſka hromadźe ſaſtawataj, ſa wjeſbu wojakow **do Charbina** wužiej. Dopodnja ½11 hodźin ruſay żeleſniſy ſaſtojniſy Japanzam dźěłichu, ſo **dyrbja ſo japońskeji, żeleſnizu ſa wojenje japanſkich wojakow wužiej dać.** Dźeſacej mjeńſchinow posdźiſcho ruſay ſaſtojniſy dwórniſcheho khwatajzy wopuſcheſchu, a Japanzy na to pocžachu, je ſwojimi ſamuſnymi muſchkami cžah ſo wjeſbu wojakow do Charbina ſeſiſcej.

Japanſki hłowny roskaſowaſ w Mandźuſkej, general Honjo, je pomjeſł, **Charbin wobhađźiej.** Sſtutkowny wotdźelenju wojakow je ſo pschikaſało, ſo by ſ Cžangcžuna do Charbina woteſchło, dokelž běchu powěſcze doſchle, ſo ſu ſo tamniſche wóſtejnoſcze ſhórſchile. Charbinſki ſaſtupjeſ „Nippon Demp"-powěſčerńje powſe, ſo tam nazionalnocžineſke wójſko pschećiwo Japanſkej pschećeſnemu wójſku Kirinſkeho knježerſtwa wojuje. Dale je ſłyſchecź, ſo ſo **ruſke wójſko we Wladiwoſtoku a w druhich ſibirſkich měſtach ſkromadźuje.** To je ſnamjo, ſo ſo Ruſka hotuje, ſwój wliw w połnocnej Mandźuſkej ſ bronjemi pschećiwo Japanſkej jakitaj. Njedźiwajcy japońſkemu knježerſtwu ſda ſo wěſte być, ſo japanſke wójſko Charbin wobhađi. Charbin je najwěſchiſche měſto w chineſiſkim dźěłu wulkeje ſibirſkeje żeleſnizy mjes Moſkwu a Wladiwoſtokom. Tole żeleſniza we wječornej Mandźuſkej pschi ruſkim ſaſtanſchću Mandźuriji je Sesibirſkeje psches Mandźuriju někotre ſta kilometrow hač k **japanſkemu** Pograniczej wjedźe, ſ wotſekom połom dale psches ruſki kraj do Wladiwoſtoka dje. Japanzy ſu ſ tutej żeleſnizu hižo tónz ſandźeneho lěta pola Tſitſikara dojchli. S wobhađanjom Charbina ſ japanſkim wójſkom by ſo ſtejiſchcze Ruſkeje w Mandźuſkej ſyłnje ſatichałoſo.

Japanſka wudawa, ſo je mjeńowana, ſwojich ſtaczajow w Charbinje pſched rubježniſkimi wojakami roſpuſchčeneho chineſkeho wójſka generała Maa ſchtitaſ. Kaž je ſo hižo ſdźěliło, wojazy knježerſtwa kirińſkeje prowincy, kotruž je ſo pod japanſkim ſchtitom wot Chiny wottorhła, ſ tutymi rubježnymi bandami wojuja. Po měnjenju japanſkeho wójſkowego wjedniſtwa njeje wójſko kirińſkeho knježerſtwa doſeż ſyłne, ſo by wobhađźeńſtwo Japanzow pſched chineſkimi rubježniſkimi wojakami ſchtitało. Tohodla je japanſke wójſko mjeńowane, Charbin wobhađźeć.

*

Po połnocźach ſ Charbina je ſo ſjedu wječor 20 chineſkich wojakow do japanſkeje cžiſchcženje w japanſkim ſtyđiſchču w Charbinje dowjło a maſchinki ſkónzowało.

Dla ſkónzowanja japanſkich ſtaczajow w Charbinje ſyłne wotdźelenje japanſkich wojakow do Charbina cžehnje.

W Shanghaiu so na dróhach wojuje

Japanſcy namórſcy pěſchcy ſu ſtjedu wječor ½9 hodźin w Shanghaiu do chineſkeho měſta Schapei pschiſtrěli. S Hongkanſkeho wotkrjeża, kotruž je ſ japanſkimi namórſkimi wojakami a panzerowanymi wojami dobjołnje wobſadźeny, je ſtđelenja ručznych a maſchinſkich ſtđelow ſłyſchecź.

½1 hodźiny běchu Japanzy wjeſchći dźěł Schapeia wobſadźili. Chineſojo ſo ſe ſabałkowſcym wobarańo k wukrajnjim ſtyđiſchczam zofaju. 13 japanſkich ſranjenych ſu do lazaretow pschiwjeſli. Chineſojo ſu pjeża cžežko ſchkodowali. Japanzy ſu nětkole 500 Chineſow ſajeli.

Japanſki panzerowany wóſ je ſyłał, pſches wukrajnjim ſtyđiſchczam pſchejeć, tola je ſo dyrbjał ſawročiſć, dokelž jemu jendźeſcy dobrowólniſcy njeſłu dowolili, pſches ſtyđiſchcza pſchejeć. Japanſki roskaſowaſ je pſchikaſał, ſo dyrbja lětarjo na měſtowy dźěł Schapei bomby mjetacź.

Pſchi ſwitanju je japanſki ſchćihaſ „Tubari" a dwanaſe ſaniczakow do Shanghaiſkeho pschiſtawa pſchijeże. S nich je ſo 500 japanſtich wojakow na bŕzoh wuſadźiło. S tym je ſo japanſke wójſko w Shanghaiu na nětkole 3000 muži powjeſchiło.

Chineſki měſchczanoſta w Shanghaiu je do žadanjow japanſkeho ultimata ſwołił. Je też ſlubił, ſo Japanzam njepſchećeſnje organiſazije roſpuſcheſć. Japanſki generalny konſul je ſ chineſkej wotmołwu ſpokojom. Njedźiwajcy tohodla ſo boja, ſo ſo dla roſhorjenja wobhađeńſtwa nowe pschiſpadły ſtanu.

Wuwzaćny staw so w Shanghaiu wuwołał

W Shanghaiu je ſo wuwzaćny ſtaw wuwołał. Sſoboru je ſo europiſti dobrowólniſti korps mobiliſował. Powſchitkowna roſhorjenoſć je tohodla najwjeſe ſtupiła, a dźiwje powěſcze ſo po měſeze roſcherjeja.

So może ſóžby wojomił k ſtraſchnemu reſwiciju dóńcź, **bombowy attentat** dopokaſanje, kotruž je njeſnaty cžłowjeſ pschećiwo **japanſkemu generalnemu konſulatej** ſtuſcił. Bonza je ſo k nuri zwarjenja cžiſka, do kotrehoż ſu dla njeměrow ſajeći Japanzy ſawrjeni. Tuczi dyrbja ſo poſtajiſcho do Japanſkeje dowjeſć, ſo bychu ſo tam dla ſtónzowanja chineſkich polizistow pſched ſud ſtajili. S roſbuchujenjom je jenoż mała ſchkoda naſtała. Jeć ſu ſo jara wuſtroſili. Myſla ſebi, ſo ma ſo winiſ njes kobuſtawami nazionalniſtiſkeje chineſkeje tajneje organiſazije „Swěć ſebi wumrjeć!" pytaſ. Druhe attentaty ſo wočakuja. Tohodla je ſo konſulatſke twarjenje ſ ſuſnym rjeſaſom japanſkich namórſkich wojakow a chineſkich polizistow wobdało. Sa dalſche ſchitanje je ſo thorhoina tódź „Ataka" japanſkeho wójnſkeho tódźſtwa, na kotrejž kontreadmiral Schioſawa pschebywa, w bliſkoſći ſakótwiła.

*

Druha powěſć je Shanghaia: Po ſylnym bombardowanjeje Wuſungſkich wotſtrjelowanjow ſu japanſki namórſki wojazy do Shanghaia ſacžahle. Wojazy ſu ſo ſ wójnſkich tódźow wuhađźili a ſu najprjedy do krótkorańſcheho měſtowego dźěła Cžapei ſacžahle. Wocžakuje, ſo japanſke wójſko pschiječzonje, bychu chineſzy wojazy wjeczorny Shanghai wopuſcheźili.

S Tokia ſo 28. januara powoſ: Po powěſcach ſ Wladiwoſtoka dhe Ruſka panzerowanu cžah do Charbina póſłała, ſo bychu ſo ruſke ſajimy na rańſochineſkej żeleſniju ſchćitałe.

Kaž je ſłyſchecź, je ſo pschi rosbuchujenju bombow w Charbinje 50 Ruſow morikło.

S Waſhingtona, 28. januara. Poſtupanje Japanzow w Shanghaiu ſo w Sjednoſenych ſtatach ſ roſcežnym njeneŕom a njeſpodobanjom wobhładuje. Amerikanſke knježerſtwo ſo wo to prózuje, Jendźelſku ſa to dobyć, ſo by ſo Japanſka brykotowała.

Jendźelska so wróćo dźerži

„Morning Poſt" je ſ wobſtojnoſće ſtrowy ſpomnił, ja ſo ſ jendźelſkeje ſtrowy lěcma wótre ſafrožerjenje wožſahnje. Praji ſo, ja Japanzy w Shanghaiu njeſłu hinak poſtupali, dyžli jendźelſcy wojazy a wojazy druhich krajow w lěcze 1927. Japanzy njeſłu hač dotal žanjeje garniſy w Shanghaiu w ſwojim ſydliſchczu měli, hačrunjež maju to žanje prawo na to ſ kaž druhe ſtaty.

„Daily Telegraph" měni, ja Jendźelſka japanſke poſtupanje ſ njedowerjenjom njewobhładuje kaž Ameriſka a ſo ſpokoji, jeli ſo ſo japa..ſke nětne wotpohlady potwierdźa. S wobſtojnitych kruhow we Waſhingtonje je „Morning Poſt" hiſchće ſpomiła, ja dhe amerikanſka nota ſkromadny hoſpodarſti cžiſchcź na Japanſku wukonjeć.

Konferenca wo wotpolitisowanju šule

Sakſki ministerski president Schieck je ſ pschewodom ministeralneho direktora Wölkera schtwórk dopodnja do Barlina pschijeł, so by ſo pschi konferenzy němskich krajow wobdźelił, kotruž je němski smutskowny minister Groener swołał. W tutej konferenzy je ſo **wo wotpolitisowanju schule a we wobaranju pschećiwo hibanju bjesbožnych** jednało. Dokelž sakſki ministerski president ſdowom ministerstwo ludoweje ſdźěłanoſće ſaſtawa, je ſo wón jako tajki pschi wuradźenjach wobdźěłił.

Kantuzowi ministrowi ſu nadrobnu rosprawu wo położenju w ſchkolstwje krajow podali a naprawy njenowali, kotrejž ſu hižo pschećiwo politisowanju w ſchuli činili. Na podłožu tohole rosprajenja je smutskowny minister potom ſwěſćił, so ſu ministrowi jenowuſłuchowanja, **ſo politika stronow do ſchule njeſłuſcha.** Smutskowny němski minister na to pokaza, ſo naprawam, kotrejž ſu krajne knježerſtwa dotal činile, pschihłosuje a ſo by powitał, **gdyž** bychu ſo, jeli by tajeha było, **hišće wótrische kroki ta wotpolitisowanje ſchule nałožite.** Wobzwěſće dyże minister pruhowaſ, kak daloko bychu ſo mohle **jenotne ſaſady** k wotſtronjenju politiki stronow poſtajeć. Dale na to pokazowaſche, ſo je krajam hižo nětkole možno, **ſchulerjam ſakłacej, ſo pschi politiſkich ſkromadźiznach wobdźělichu,** a powuči, ſo by ſo tole poſtajenje **powſchitkownje wužiło.**

W druhim dźěłu konferenzy ſo wo tak mjenowanym **hibanju bjesbožnych** jednaſche. Teſ tu ſo powſchitkownje wuměrſche, ſo wobſtejenje ſakonſke poſtajenja, pschěde wſchěm naſtawy wukas ſ 28. měrza ſaſdźeneho lěta, doſpołnje doſahaju, ſo by ſo tutej ſchkaraſty napschećiwnu ſtupało, tola bychu ſo teſ pschedpjatna dyrbjałe kruce nałožeć.

Němskostatny sud za Groenera přećiwo Klaggesej

Němski ſmutskowny minister Groener bě braunſchweigſkemu nazionalno-ſozialiſtiſkemu ministrej Klaggesej porućił, ſo dyrbi „Braunſchweiger Landeszeitung" dla ſtichwadźenja němſkeho knježerſtwa na jedyn tydźeń wothładźecej ſakazać. Minister Klagges **nochzeſche** pschijeńć teje ſakaſnje pschipóſłanej a ſo wo roſhudźenje na němſkſtatny ſud wobroći. Tón je roſhudźił, ſo ma ſo ſakaſnja němſkeho knježerſtwa wukonjeć.

Woblehnjeński staw w Braunšweigu

W měſeze Braunſchweigu ſu wjeſela bohuſtawa němſkopalneje wobory dźěłaceſerja Meiera, kotrehož běchu nazionalni ſozialiſtojo ſ wutołom ſ rewolwa ſmjertnje ſtrěli, zhowali. So by pschi pohrjebje k ſozialdemokratiſtim demonſtrazijam njedoſchło, je tamniſchi policajſki preſidium ſłědowazy wukas wudał:

Sakſkane je ludźi, bjes widźomneje pschičiny ſtejo wołtaſej, próſdny tam a ſem thodźić a ſo na dróhach, pućach a namjeſtach abo na druhich zjawnych měſtnach ſkupjeć. Schtóž ſo pschećiwo tutej ſakaſni pschećiwi, ſo ſ pjenježnym thłostanjom hač do 150 hriwnow abo ſ arreſtom hač do 6 njedźeł pothłoſta, jeli ſo druhe ſakonje wjeſche thłostanje njedowoła.

Direktor policajſkeho preſidia je ſ tomule wukazej pschiſpomnił, ſo je policija hač dotal dwě woſej ſaćpnyła, ſo pak budźe w pschichodźe ſ najwótrichimi ſrědkami pschepschimaſ. To je ſo ſchtikazej policiji wukazało.

Čežka industrija zady Hitlera

Adolf Hitler je wutoru wječor psched wjednikami němſkowjeſorjenje cžežke industrije w industrijowym klubu w Düſſeldorfu rěčał. W jenohodźinſkej rěči wo powſchitkownych politiſkich ſamrěach nazionalizmu rěčeſche. Shromadźizna je ſo w kruce ſamtinjenym kruhu wotmělа. Teſ njebě bohuſtawam industrijowych ſwojaſow dowolene, hoſći bohu pschijmjeſć. W ſhromadźiznje je ſo Hitler ſnowa i cžežej industriju ihratiſił.

Tole Hitlerowe wuſtupjenje je nuſne było, dokelž je ſo w buſłednim czaſu nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona radikaliſowała. Cžežka industrija bě tohodla Hitlerej hrožyła, ſo jemu pjenježnu podpjeru njebudźe dale dawaſ. Hač budźe ſo po wobnowjenym měrowym wobſamknjenju Hitlerowa ſtrona ſłožowaſ, dyrbi ſo wočakaſ.

Jenotne draſtowe dźěło politiſtich organiſazijow ſo ſakaſe.

Kaž hamtſka pruſka nowinſka powěſćerńa ſłužba powoſ, **je** pruſki ſmutskowny minister we wokolniku wukłožowaze prawidła k ſakaſni uniformowo 4. unifowego wukaſa wudał. Mjes druhim też draſtowe dźěło, kotrejž ſo twjerdźeneje zjiwiteje draſty njeroſdźěleja, ſo ſakaſnje uniformowo ſłužcheja, hdyž ſu wone je ſwojim ſpółnjazionalnym jenotnym nałożenjom k tomu poſtajene, ſwojich noſcherjow jako pschiſłuſchnikow měſteje politiſteje organiſazije wojnamjenjeć.

Jimanski wukaz přećiwo hrabi Helldorfej, dokelž n'eje před sud přišoł

Póbla jeneho wobſtojneho, kotryž bě ſo je ſtworjenjom ſamotwiſt, njebě ſchtwórik hrabja Helldorf pschi ſpoczatku jednanja pschihotowny. Nječnik dr. Sack bě hižo dźeń priedy khłostańſtej komorje zdźěłił, ſo dyrbi ſo hrabja Helldorf

pśichi ważnym rozrěšenju wjednikow wobdźěłacz a jo njemóže zchwórtk tohodla pśichi sudnišćnym jednanju pśichitomny byś. Sudowny pśchedsyda wotmakwi, so dyrbi hrabja Helldorf na kóždy pad k sudnišćnemu jednanju pśichiś, a so je njeměł, so jeho zajeć a pśchedwjeźeć dadźa. Nadrjadny statneho rěčnišćwa dr. **Steuig** pśichi spócatku jednanja namjetny, so by ko jimanšći wukas pścheśěwo hrabi Helldorfej wobjamknył, dokeľ ko w jeho jěsće do Minichowa pśawne njeknjedźomnośe pokazuje. Hrabja Helldorf zyše wěsće wě, so je jeho pśchitomnosć za dalejwjedźenje proześa nutna. Nječuje Triebel na to pokaza, so je ko hrabja Helldorf se namołwjenjom, hnydom do Minichowa pśichiś, do cźežkeho swědomjoweho konflikta zajnał. Ale stóncźnje won jako wjednik wudwórneho wotdźělenja na ważnym politiskim mjetnje śeźi, so je pśchi wobśiejnośeźach jeho pśchitomnosć pśichi politiskej konferency ważniśka, hač pśchi sudnišćnym jednanju, kótrež ko jenož śwěźzy kłuśka, kotrjež jeho winuja, niczo njewótža.

Sud ko k jednanju wróco śeźeze. Direktor krajneho fuda potom wobjamknjenje kłoštaniśkeje komory wojśewi, **so ma ko wótkrycźenj hrabja Helldorf zajeć,** dokeľ jeho winowatacze i śtwórtneho jednanja njeje na dobałapace waschnje samołwjene.

Po namjeźe statneho rěčnišćwa ko jednanje dla zajeźa hrabja Helldorfa hač do pjatka rano wottšerjeći.

Francowska Češkosłowakskej 600 milijonow frankow pożči

Finanzny minister je śrjedu deputěrtšej komorje zakonjowy nacrjt pśchedpołožił, kótryž statnu pokładnju woprawnja, so by Češkosłowakskej pożeńcu we wysokosći 600 milijonow frankow pośtiła.

W wótkrawje we tym ko francowske knježeństwo na internacionalnu solidarnosć powołuje a pśichipomina, so śtej ko podobnej pożčonju sajdźene śeto hižo Madźarskej a Jugosłowjanskej pośtiśiłej. K tomu ko dodawa, so je ko cźeśkosłowakske knježeństwo loni w dezembrje na francowske knježeństwo se žadośću wobroćiło, so by ko jemu pomoz pośtiśiła, jo by mogła w tuchwilne połoženje śpichowinnosć.

Tule žadośći pruhowatwišći, je francowske knježeństwo spóznało, so je pośtiśenje pożčonki zyle woprawnjene, a so njedźiwajuc nakhwilnych **wobcźežnośćow finanzne położenje Cźeśkosłowakskeje strowe wostanje**, dokeľ je cźeśkosłowakske knježeństwo wšoke naprawy cźinko, so by hospodarśtwu kriju pśchewinyło a so je pódła toho programm lutowanja a powjetśenja dawkow wudełało. Wšoke rukowanja śu ko sa to dale, so by ko pożčonka sa pjeć lět po ratach wróćiła.

Zakoń wo wojerskej disciplinje w Italskej

Wot 16 hač do 70 lět dyrbja mužojo a žony wótčinje słužiś. Jenož wothladanjy a šamodruhe žony śu z toho wušwobodźene.

Italske kopjeno sakonjow je wutworu zakoń wo wojerskej disciplinje wojśewiło, po kótrymž dyrbja wšichnjy śtaceźnje hač do 70 lět, kótreź njetrjebaju we wójšku słužiś, wšoke žony, wšichnjy njedorosćeni pśches 16 lět, kótreź ze žanemu wojerśkemu śrjadku njepśichiśtušnjeja, ź poddanosćeju a wopruwnosćeju wótčinje słužiś, kaž ko to wot kóždeho wojaka żada. Woni dyrbja pośtiśiś wšoke ważne źełdki, pokazaś źiwobłośći, śwoje potrěbnośće wobuśejśowaś, ko wšcheho śdźerżeś, śchtož ky mohło wobaraśiśu maś, kraja pośłabiś, zyku a hnydomnu pośtuśnosć źadanjam powołanych wyšchnosćow wopokazaś, wšoke powěźe wojerśkeho raźa śoźeliś a teź w kóždej druhej formje wótčitnje pomoz pośtiśeś. Wot tuteje winowatosće śu jenož wobok, kótreź wothladanje trjebaju, a šamodruhe žony wušwobodźene.

Ze Serbow

W Budyšinje, 29. wulkeho rožka 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječora wječor w 7 hodź. barometer 761, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 757, hygrometer 0, thermometer w nozy —1. Wuhladny na žuche tuchańe wjedro. Nasche wjedro na hischeże dźenża swój śuchi a wobstajny ras. Schkleiza pak pomalku ypaduje, hačrunjeź wyšoko na rjanc pokazuje. Nad Ruśkej śu ko nětko nižiny wupischerjele. Te w poźnozu nimo cźahaju wosmu śwój puć pśez so bóle k połodnju. Wyšchina je hižcźe nad 1 śrjednej a krótkoranšcej Europu a cźełnje ko hač k Azorskim kupam. Wot tam je pśchihnał nowych wyšchinow spóznaś. Wyšche worschty powěrka pu pśchesrěke. Měrjacźu tola śaitšnju śrjedu na horje Brocken, we Samołnowych horźicźkach 8 śtyr. cźopłoty. Juitše sobotu śtahaźa 7,41 hodź. a khowa ko 4,46 hodź. Měrjacź śtahaźa po połnozy 12,50 hodź. a khowa so dop. 10,14 hodź.

— **Namjety dla Narańšcheje pomozy.** Mnohy ratarjo źełi myślu, so nětko wjazy njemóžo źadaś Narańšcheje pomozy. Tomu pak tak njeje. Wěźo ja śapodacje namjetowu na wotewrjenje śwěźezeńskeho jednanja je so pośtajeny cźaś i 31. dezembrom 1931 śtóncził, ale namjet dla Narańšcheje pomozy (tak mjenowany namjet na wodołožnjenje) móže ko hischeże kóždy cźaś śapodaś. Formularu k tomu śu na bantšinu hejtmanśtwoje darmo dostaś. Namjet dla Narańšcheje pomozy móže ko nětk teź potom hischeże staśiś, hdyž jadołožnje ratańskeho pśchedpisacźa hischeże njedospołe połoju porjedźeneho wobornego pśchinoschła.

— **Wažiśke pśchedpisma wo dowozu** śłotu z Oldenburgskeje. Śtatne hospodaźśke ministerstwo je do nozy śłužiło pśchivóśne pśchedpisma wunjedźeliskeho wukaza k łatowjej wo śtónkych thorschach je 7. haprjele 1912 (10-dujowe wobkedźowanje) za śchparatu śtół, kiž ko z Oldenburgskeje do Śtśiłje dowažuje. Tule wótriśke pśchedpisma na płaca hnydom.

— **Politiski wukubłanski dźeń** zarjaduje zwjazk kat. serbskich młodźencow 2. mal. rožka (na Śwěcźk Marje) dop. w 11 hodź. w Sernjanach. Přeco zaso dyrbimy bolostnje zacźuwaś, zo je nas serbski dorost a naš cyły lud powšitkownje malo politisey zdźěłany. Tomu so njeda z razom wotpomhaś, ale z wukubłanskim dźełom dyrbi so zapoćeś, kotrež nas po času tola politisey zdźěła. Jako hłowneho rěcźnika smy dobyli knjeza fararja Cyža z Hajnic, kotryž je jako spisćelny a wobkladniwy politikaŕ mjez nami znaty. Wyše sobustawow našeho zwjazka přeprošujemy teź wšu druhu katolsku serbsku młodźinu, wosebje Ratarski Dorost a Sokoł. Politiska zdźěłanosć je wšem najnuzniše trěbna. Teź wopyt ze strony starših, wosebje politisey zajimacych, je nam lubje witany.

— **Sojataj kommunistaj.** Policija saja tudomnym kommunistam Wałtarja Hełtza a Kreibicha. Jedna so wjerce wo wulmyślene namołwjenje syrotowych wobłhodźi.

— **Njeklapaju wobrěźowanske** wječora wječor wokoło 9 hodź. tu pśchi Pólnym brodźiku jonu na najrjeńšo-cźišćiśu wobśahuje. Njeje mózno, jeho dokładnje wopisaś. Je dyl śnadź 25 hač 30 lět stary, a 1,60 wulki. Wobleczony běšche kótke khołowy, tuideborkaty, jaku do wětra a śportiśu cźapku.

— **Porjedźenka.** W rozprawje wo „Hłownej zhromadźiznje jednoty Sokoł w Budyšinje" je so cyła rjadka wuwostajiła. Ma rěkaś: . . . za zapisowarja wuzwoli so br. Kindermann, za jeho zastupnika br. Gustav Wowčer, za nałolnika br. Dučman, za jeho zastupnika starosta atd. — Za połnomócenych za hł. zhromadźiznu Zwjazka buchu pomjenowani: br. hł. redaktor Marko Smołeŕ za pasivnych, sotra Wjeńelic a nałolnik Dučman za aktivnych sobustawow.

S **Ludeńcz.** (Khroble nuzdobywanstwo.) Powdźenczor, jako běšche jo tudomny wumjeńkaŕ Wićzas k sebi podał, dołhy jo nękajki schwižny cźełowjek z nuzdobywanom do twarjenja. Pśichiźe tu do Wićzasowej hajnje. Wusrěkaneho Wićzasa, kiž we tom leżeśe, da to a žadnje hebi wot njeho njeńi. Tola po dłujkim jenju móześe jo Wićzas wušwobodźeś a wo pomoz wołaś. Na to jeho nadpadnik puśćeźi, śtuśkowne wołny woźki a śchtelenju śwonkownebo wokna rozbiwśchi z nim wulke a cźełny. Wićzaŕej jo žoneje śchtoły njeśła, teź jo jemu nicźo njeźradny.

S **Běłych Nopiź.** (Nusa dźeńnušnjcheho cźasa.) Teź we najcźeśi gmejnje sachsawonu pśchezo bóle nusu cźuja. Za mamy tu na dobre sto wobydlerjow 5 dostawarjow hłowneje podpjery, 9 dostawarjow kriżoweje podpjery a 5 dostawarjow śpomožnišćeje podpjery. Se tych wukśahuje, so je nimale kóždy śchesty wobydlet bjez dźěła. Wobstajnje to je gmejnu wulke cźeże, kiž móże ledma śnjeś.

S **Kamjenza.** (Khowny śhromadźizna Kamjenskeho wucźeśkeho towaŕśtwa.) 23. januara wotmě Kamjenske wucźeśkeho towaŕśtwo śwoju derje wopytanu hłowninu śhromadźiznu. Pśchedsyda rozprawjeśche wo cźełe we śahdźenym lěcźe a pokazuje na politiske, hospodaŕśke a śwjatkowe połoženje minjanši nadawki a pśichodne dźełowe towaŕśtwa. Po wustawkach instrukt 1. pśchedsyda, na jeho město wolejcheje bu knjes wucźeŕ Bombach ze Wulkich Nedarjcz. Wo cźeśe so śaśo śhromadne pśchedpisma, cźasna rada a zastupjerja za zastupnišću śhromadźinu Śakśkeho wucźeśkeho towaŕśtwa 21. a 22. měrca we Zwitawje, wokrjeśnju pśchesedźer a zarjadniśki wubjerk śhorobnuje kasy zaśtkich wucźerjow w Kamjenskim wokrjesu. Po rozmywanje pokładnje wobjamknu śhromadźizna zniženje pśchinoschkow. Se swobodnjanom śłyśeśeho śhromadźizna wo powyśchenju hobustawskich pśchinoschkow śhorobnoje pokładnje. Na konzu pśchedsocźowacźe kubs wucźeŕ Lipicź z Khrośćiża wo praschenjach hospodaŕśkeje a pjenježneje techniki w świrli se śwětowej krizu.

S **Ruchwalda.** (Padnichi.) Cźłowjekaj bjes dźěła śhodźeschtaj po wšej po proschenju. Pola žiwnoscźerja Nowacka w dejnjej wšej nanukachu thěźe burje zamknje. Wonaj dźeschtaj na to do dwora, so bychtaj z posłuchom do twarjenja pśchiśchłoj. Dokeľ teź tu śrjedźanske hnydomknjene nadeźdeschtaj, myślechtaj, to njeje nichtó doma a wuprósnišćichtaj korb z 50 jejemi, kiž tam śejesche, a wobjedźeschtaj na śwojimaj kołomaj. Kunjeź ko Nowakowa paduschowa hnydom dowłada, njeběźche wjazy mózno, pśuchow dopschajmuś. — Jenej tudomnej wobkhodnjicy tych njedawno 5 hrywnow z dypśała mantla, kiž bjes we wotkeji wiśaju mela. Paduch běšche wokoloneho. Teź jeho wjazy njeswuhładachu.

S **Ruchwalda.** (Wucźeśke towaŕśtwo.) We połdźeśnjej śhromadźiznje wucźeśkeho towaŕśtwa měśeśkeho wokrjesa wothładaŕ młodźiny wucźeŕ Neumann z Njeśeje jara pśinjamny pśchedmoschi se śrźełowobrazami wo domorokowanju rozmnoźowanym Rósowśkeho wokrjeśa. Po wotbyźeju wobśchadnych nałožnośćow běchu wó by. Pśikładnik wuzeŕi ke khrośćbje běśche tuto zaśtajnstwo złožił. Na jeho město wołeśche ko kuncz Aśch z Wochoś. Pśichichodna śhromadźizna wucźeśkeho towaŕśtwa buźźe 19. měrca w Rachwalźe. Kantor Aśch śmeje pśchedpołožki wo wulkim basnikim Gerhe.

Wusudźenja

§ **Dla morjenja dźeśa** sajsudźena. Budyśi pśichi sajsudźi 25 lětnu njeźenjenu frejsiju Valeśku Gertu Wijścź z Bretnuza dla morjenja dźeśa k 1 lětu jałtwa Wobśtrowna běśche 22. augusta 1931 swoje njemanoźiśe dźeśo bórzy po narodźenju morila.

Lew. Wallace:

Ben Hur

Powědańćžo z Khrystowego cźasa

36] (Pokračowanje.)

XV.

Ben Hur běśche tworowy śkład Simonidowy z pśchesłedźenjom wupischcźił, so je ko k minułym pśchesłapnjenjam, kiž běśche pśchi pytanju za śwojimi hižom naśhonił, nowe pśchidinuło. Cźim lubścho pak wón macź a potom měśeśe, cźim bóle jeho tajke naśhonjenja potułachu. Sacźuśe wopuśchcźenośće jeho pśchewsa a źiwjenje śda ko jemu śpeśdaś lycź. Na brjoh rěki Oronteś khodźo, hdyž bě khłódnoe wětśiśa dla śchoł, dopomni ko na wuprajenje źidowśkeho pruźowarja na źónji: „Běpje je, se cźerwom lycź a ko wot Daphnišćich muruchow źiwicź, hač pśchi kratowśkim blidźe śydaci!"

Tuta myśl pohmje jeho, do śwojeje hospody ko wróćiś. „Puć do Daphny chcźeśź wědźeś?" śnapśchecźiwi wrótnik se śpódźiwanjom, hdyž bě ko Hur za nim wopraśchał. „Ssy drje pśeni króćz tu? Potom mjenuj djenjuśńschi dźeń najlóśoźiwišći śwojeho źiwjenja! Puć njeníožeźi śmyśliś.. Błiźścha haśa na khwizy wjedźe k połdnju, tunu śmuchu na horu Sulpius, na kótrejeź wjerchu woźtaŕ Jupitra a wulka pśchiblidowdowiza śtejitej. Tule cźaru śadźerź hač k tśeśenu śchiźnenu puśeźi, kolonada mjenowany. Tam wobrać ko na praworu a dś ko tym puśći dale, dokeľ njepśchiśchiźeźich k njedźowym wrotam Ephiphanowym. Śady nich śapóśtna ko puć do Daphny. Bohoło njech cźe śchitnja."

Śtrażnitej hischeże nékotre poruczenja dla puźowanśkeho wacźoła dawśchi, poda ko Ben Hur na puć do Daphny. Bórzy bě kola njeźenjowych wrotow, pśches kótreź do krażnjej śchtomowiny faśtupi.

Hnydom bě na śchérokej khódźe, z marmelowymi śtołpami wobdatej, wośrjedź kuda wśchelakeje druźiny a wśchelakich narodow. Běśche wokoło śchtwórteje dujoweje hodźiny (dopołdnja dźeśaćich), hdyž ko wot jow po śdacźu bjeśkłonjenym wobkhod z śławnjej śwjatnišćej Daphnišćej hibaćej poźa. Śchéroka druha měśeśche wotdźeśe za pśéchich, jéźdnych a za wośy, a kóždy wotdźeł śaśo puźe za pśichikładaźych a wotenśóźych. We wśtich měśach śtejachu marmelowe postawy a śochi. Na wobémaj śtronomaj pak pśchesterowachu ko dalśe trawnišćeźa, tu a tam z dubami a wodokomami porośćene. Khłódne lětnizy wabjachu śprózdnych k wołpozcźinkej. Sa pśéchich postajene puće běchu z cźerwjenymi kamjenjemi pokładźene, te ta jéźdnych a za wośy pak z běłym pśéśom pośypane, tak so koleśa a pódkowy źaneje ujewuśchnje harvy njecźinjachu. Wulka cźeźba wodomjetow śpoka drohi ke dopukaś ta dźakownoscź kralow, kiž běchu śwjatnizu wopytali a tajke dopomnjeńki śawostajili. Tuta wulkotna drowa cźehnjejśche ko ke krótkemu njecźoru wot měśta, a bě nécźśto pśches hodźinu dołho. Ben Hur pak, śpomnjajo na śiebane nadźije, kedźowaśche małko na krażnjosć wobdawaźeje krajiny a na cźśchcźaźacy lud. Pśchi tym měśeśche teź trochu hordoseje Romjanow, śchto mołko w prowincach lépścheho bóch, hač w Romje!" Wón któcźeśche ko pśches lud, kiž za jeho njeścźerpliwośći pśchepomału dźeśe a pśchińdźe do Herakleia, kiž na pół puću leśeśche.

Tu cźujeśche ko trochu muczny a śadawje pśchikhileny. Wón poca śebi cźśtódy luda błiże wobśhladowacź a pytny bórśy, so by mjes nimi ludźo wśchelakeho roda, śtarohy a śtarowe. Wśchitcy pak běchu w śwjedźeńśkich drastach, nékotli w bélych, druhi w cźornych. Tón a tamny njeźeśche khorłoj abo machowatsche ź kadnikom. Wjetśchi dźeś dźeśche pomału, khwalobospěwy a janoschuje, wśchelazy krocźahu pak śpéśchnišćo, po śynkach bubona abo kulawy śtupajo. Kajke błaźwe njeno mjeśeśche tola Daphne na śwéźe, so by wśchednje tajke śyły luda k ześ śwjatnizy cźerkachu! Na dobo błyśchejśche Ben Hur myślanje a ś rukomaj kleśtanje. Wocźi pośbehnywśchi widźejśche, tak mnohy na błiśku hórku ś ruku pokazowachu, na kótrejeź wśelkou bławnu templ Apolla śe rjanymi śtołpami a wutwarkami śtejeśche. Zi-wišcho klincźeśche śpéwu a mózniścho hudźba wot teje śtrany. Wot luda śobu torhnjeny, śaśtupi teź Ben Hur tempła a njemóźeśche ko, mnjej běśche ve Romje a druhim mnoho rjanoscźow widźał, śpodźiwanja wośe. Śaśtup śe źyle po grekiśkim śkładu natwarjeny, mutśka ścha płonina a toćenymi kamjenjemi pokładźena, na trejź ko pśijane cźyródy luda mjerwjachu. Na bokach mjetachu wodomnjety błébrojaśim wodu do powětra. Wśchelake śchcźeśki wjedźeńch wot jow do śahrodow, kiž ko na wśtrony pśchesterowachu, wot hajow a léśkow wobrubjene. Pśchi mérnym pśchemyślenju njeby ko Ben Hur bjes wjednika śem podał, w hórkoścźi śwojich śacźuźnych pak kedźe-wśche małko na krażnosć pśchirody a mumměśkich twarbow. Wobśhladej śledujo, kiž ko jemenm hajśej błiśćehe, dopomni ko śaśo na wuprajenje tamneho źida na kóźe: Běpje je, w Daphnišćich śahrodach ś cźerwom być a ko tam wot muruchow źiwicź, hač ś krałemi pśchi połnych błidach źydać. Tymle myślam ścźehuje, praśchesće ko ramcho: Cźehodu dyrbi źiwjenje tule tak śpodobne byćź? A w cźim wobśteł powabnosć, kiž wśchędnje tajke cźyródy luda śem cźehnjeśche? Kóźde léto wopuśchcźa cźuźazy śwét a śwojich pśchibuśnych a namakaja tudy wucźeŕ a pokoj za śwojin duśchu. Nje mohłe śyjate haje teź ni jaśo śmutkowne śpokojenje woścźiś? Wón běśche Kid! Běchu pśchijatnoscźe za ivśchech druhich, jenož niź za dźeźi Abrahamowe? Tajźich myślow polny wobśankmy połajśtwa tohole měśta wunśeźeźi. Se wśe druhich dale njeśtaraschi, pśchiśidźe k léśej na pranej śtronje, ś wótkeł jemu błódka wóś wot rózow a korjenow pśchikhdźeśche, wot zunjeho wélśika pśchinoschowana. Śe nego muźa błiśo tejo widźiwschi, wopraścha ko jeho, ta je tam na préś śahroda? „Wjeleź wém, je tam temp boże źiwźby", śnapśchecźiwi tón po hebrejśku. „Śsy ty dyn Hebrejśki?" praśchejśche ko Ben Hur w śamźnej r „Ja narodźich ko błiśo Jerusalemśkeho torhoschcźa", ro mołwi wón ś pośmjewkom. Pśiedy hač móześche ko napraschowaćź, běśche ko zuły w cźśódźe luda źhubiť.

(Pokračowanje śeźeźe.)

Z Radworja. Wčera popołdnju mějachu dźěći našeje šule hłowna prěuka za wječornu zabawu, kiž so wotmě pod hesłom „Ptači kwas". Wokoło wosmich hodźinow wše blida w Subertec zali wobsadźene, ale hišće wjele wjacy hosći mohło tam być, hdy by pjenjez było. Po spěwje „Hlejće nowa wěc so stała", po krasnym kusku młodušich harmonikarjow, powita knjez kantor J. Andricki přitomnych, wotkry też trochu porjad a čisła „Ptačeho kwasa". Na to spěchowachu zaso dźěći pod wustojnym wjednistwom k. wučerja M. Nawki, mjez spěwami přednošowachu šuleŕki a šulerjo baje z kraja zwěriny našeho Zejlerja wustojne deklamacije ze spisow muža, kiž je ližo tuch stawiznič kow ze žiwjenja zwěrjatow dla do rjadu swětowych basnikow zastupil. Wydruhe šule, sćěhujće Radworšku šulu a wuhotujće tajke ryzy serbske swjedźeńki, a dajće serbskemu ludej zaso tajke ludowe hoje a basnje! Wustojni hercy na harmonicy zahrachu we přestawkach samozestajene komposicije serbskich melodijow; ryzy to ludowe wumělstwo! Hłowne čisło porjada bě hra † kantora Hańcki-Porščanskeho: „Ptači kwas", kiž nam předwjedźe žiwjenje wudowy a jeje spokojnych dźěći. Bě derje hrata, wosebje dokładnje zrozumliwje a jasuje wše dźěći rěčachu, tež namješ ša hrajerka z 2. lětnika! Na kónc potom zasó dźěći dwuhłosnje spěwachu. Wosebje so powšitkownje wšěm připosłuchar jam „Limborski kwas" a „Hanka budź wjesela" z krasnym wothłosom spodobaštej, wězo też: „Khwatajće, ale kidajće!" Je tola hižo rjane, štož słyšiš z dźěćacych crtow, čim bóle, hdyž spěwaju rjenje! Kónc sčinjachu tři wosebje wušikni a zmužići šulsey pacholjo z wjeselym kuskom „W korčmje". Tak bě so z prócu přihotowany wječork minył, a štóž je tam był, je so jara spokojeny wróćił.

Z **Khrósćic.** Maćerjam podawa so rada w Khrósćicach srjedu 2. febr. 1932 pop. w 2 hodź. w hosćencu.

Z gmeinskeho žiwjenja

S Rachowa. Pónjeln jeńdźachu so gmejnjscy sastupnicy k swojemu prěnjemu lětnemu posedźenju. Najprjedy běchu wólby. Za předsydstwerja gmejnskich sastupnikow wolešche so knjez wjesnjanoho Wirth a za jeho narěstnika knjez Rosel. Do spomnjeršćiskeho wubjerka wolešče so sobu knjez šulski wjednik Schéza a knjez Schéza a na město šemrěcego knjeza Kilianoweje knjez Skrzyel nowy. Wotpokaza so namołwjenje na gmejnu, so by so na šmikej pomoz wobdźěliła, dokelž zuby hodźa bjez dźěla wjeś tak rjez pschepytowja a hódny wobydlěr tak wjele po swojich mozach nima wolóžcy pomha. Sastupnizy wotpokazachu namjet, so ma so pschirážk k pschemysłowemu dawkej na 135 procentow powyšiciś, dokelž je so namjet pschep hłe sawdał. S jenoh hłosom wobsamknjenjom šmi so hodźinska mzda gmejnskich dźěłaćerjow wot 50 na 40 pj. Gmejna kutuje też z tym, so njepłaći nicko za čišćenje hyšlowy. Tuto dźěło maju pschichodnje ludźo bjez dźěla wukonjeć.

Z Łužicy

* S Wotbramoz. (Njeboži.) Na 10. lětnu dźowku jenoho tudomneho wobkhodnika padże hudobju k warjazym kopjom a ju cźežko wopari. — Pschi hładkosći wobźěnu bu 13 lětna holza a stama hebi nohu.

* S Wałkoho Schmorna. (Sastajenje płaćenja.) Mechanikar Ekjelnja C. G. Harbiera a hymow we Wulkim Schmorje je sastajiła swoje płaćenja. Pschiczina je, so płaćiwa pschedźenowa trajnje spaduje, z čimž je fabrikski skład na hódnosći cźežko schkodował. — (Cźesny měschćan — dobrocźel.) Wulkoschmorwski cźesny měschćan Bohusat Häbler w Newyorku dawa kóžde lěto 1500 hriwnow jako hodowny dar tudomnym wobdźerjam wubjerskich. Fabrikski wobsedźer Maks Rückert je wot tutoho dobrocźela sabo schek dostał, kiž ma so tak le rozdźělić: 400 hriwnow wuzetym sawostajenym, hyrotam a wójnskim wobschkodźenym, 400 hriwnow potrěbnym schulskim dźěćom, 250 hriwnow žónskemu towarstwu, 200 hriwnow měšnemu wubjerkej za wothładanje młodźinu.

* S Shorjelza. (Njecźakanź.) Hižom dlěšchi cźas bruzeji so pola Niederlangenawy a Hohkircha w Shorjelskim wokrjesu njekonanź wokoło. Tak je tele dny sajo mjodu žonu nadpadnył a wumorzował. Nimodnyz ludźo ju we stale leżo namakachu. Stósmił je też tón króć njesposmaty na swojim kole tłochnył.

Přilopk

* Zběhał na dźiwim jwnjerzu. Pschi Kamjzu w němsko-pólskich mjesach wotmětwachu njedawno někotři lujeza schćěwanju. Cźerjachu sa wulkim dźiwim kundrosom a tón cźerwjenokatarowym hontwjerjom wěz njewolóži. Stóncźnje jeho na žurnopoźej luzy dosćahnychu, so wjazy tłochnyć njemóžesche. Jeonu z hontwjerjom, stary baron, pschikradny so wot sadu k swinjecźu, hdyž tuto je naras wobroćeł a mjes nohi hontwjerja sajedże. Tak stary baron na kundrom jěchaše a cźerjeschе takle nimo hundrata, kiž cyłnjke swinjo z hundrom saklóź. Se jadźiwanjom hładachu hontwjerjo a hontwjetki na semjanskeho swinjazego jěharja. Trajeschе hišće wot hodźinu, přecoz hač kundrowa sapy měšachu a knjes baron so hłbsche wotžicho wróćił a to tšěrco błóćanu. Kundros bě jeho do hrjebje cźišnył.

* Pschejerja z awtom. Pschez suwa šlusćiny wo pschikłapanosći prócherjow, kiž dokonjeja, wumadźeć swobudnosć ludźi. W Bremu-cźerdźe wuměłčźichu pomjenjowanych prócherjow, kiž na jara nowocźasne waschnje dźěłachu. Měčachu mjenujcy auto, z kotrymž spěchowachu jenoho wóźa do druheho jejoržacha. Wšo auto pschez měchom fleja wostajichu. W pschichodnju mějachu hišće železne kachle, na kotrychž mjoda holza sa towarschow wobjed warjesche. Ale też tuchi pschekłapani nowocźasni prócherjo skorźachu na dźensnišnje hubjene cźasy a prajachu, so druhi sa dźeń jenož 8 hr. „dokhodow" mějachu.

* 650 puntow jantara. W poslednim cźasu sakhadźachu na pobrjohach Baltiskoho morja strašne wichory. Tute su i mórskeje hłubiny wjele jantara (Bernstein) na brjohi hnitałe. Hromadźe z mórskim sowjezkom (tangom) je jo tuto „Baltiske złoto" wschudźe z wulkim hromadami na kraj pschiplawiło. Njedaloko rańschoruskich kupjelow kěrowy je jo 6 a pół zentnarja jantara nałožało. Najwjetschi a najrjeńschi kruch bě 250 gr. cźežki. Podobny wichor sathadźesche poslednі raz we wulkim rózsu lěta 1914. Tuž tehdy je jo jara wjele jantara naspěrało.

K prócowanju wo nowe knježerstwo w Awstriskej. Lěwiny wobraz nam předstaja dotalneho awstriskeho zwjazkowcho kanclera dra. Korla Bureša. Po wotstupjenju jeho knježerstwa dosta won nadawk, zestajeć nowo knježerstwo. Prawiny wobraz pokazuje dra. Ignaca Seipela, přejedawšeho zwjazkowcho kanclera a wjednika křesćansko-socialneje strony. Wočakuje so, ze won do nowcho knježerstwa zastupi.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Łuhłady na wjedro sa jutřišu sobotu:** Mamy wocźakać cźopjiste, j łopka pomročźene, tola pak hišće łuche wjedro.

* **W pschedměstnosći Flensburgskeje měschćanske natutowańe a wupoczcźenje cźišnje jedyn wucźobnik 700 hriwnow w nakutowańi łakojiz. W pschedměstnosći je nan jedyn njesnaty horšćej popjerja do wocźow cźišnył. W tym samym wokomiku jemu nadpadnik pjenjezny toschu wutorže a j njej cźeknu. Jedyn junker lubjeznika doseźeny. Won je jako jedyn Flensburgski sćerźeŕ potwornik pósna.**

* **„M 2" j rozbuchnjenjom je snicził? Sa potepjenym podmórskim cźołnom „M 2" je dale hledźi. S wieczasym sakom pytaju je na dwěmaj městnomaj ładjowli naschli, kotrej je nětko bliže pschepytaju. Kaj je admiralita wojsewita, je łapitan motorskeje łodźe „Danska króna" rozprawu podał, po kotrejž je mózno być sda, so je je podmórski cźołn „M 2" j rozbuchnjenjom snicził. Kapitan je wuzoru popołdnju 16 mil ke krótkemu ranju wot Lyne Rogis nadoło tři sekundy dołho jasne swětło widźał. Dźesać wjesćichnow połdźiskho je potom dwaj wubuchaj sasłyschał. Wjedro je w tym cźasu jara mjełowoje było. Admiralita da je tym hledźicz.**

* S **połskeho automobila staj je njes Theimow a Meinersdorfom (w Sakskej) na njewujasnjene waschnje dwaj samknjenaj połskaj měchaj kradłoj. Pschi pschejdźe do Hormsdorfa je dohladachu, je staj je měchaj hubjałoj. Kaschcź, w kotrymž běchtaj je kowaloj, bě je j zusym tlucźom wotewrił. Měs druhim staj měchaj 500 hriwnow hotowych pjenjez wopschijałoj.**

Swójbne powěsće

Semrěła: Helena Stažišchowa rodź. Heynez w Kamjenzu, 35 lět, pschewjezenje budźe njedźelu pop. w 3 hodź wot žarowańskeho domu, Oskar-Müllerowa dróha 9.

Na Tyršowu swjatočnosć!

Wšěm sokolskim jednotam župy „Lubiń".

Lětsa so minje runje 100 lět, zo je so narodźił Měrosław Tyrš, załožeŕ wšeho Sokolstwa a zakładnik našeje sokolskeje myslički. W cyłym Sokolstwje, we cyłym Słowjanstwje lětsa spominaju na wulkeho rjeka, hobra ducha a pósła noweje, wěcnomłodeje swjatejo myslički Sokolstwa. Měrosław Tyrš je spožčił sokolsku ideju nic jenož swojemu ludej, ale cyłemu słowjanskemu rodej, ruj cyłemu cłowjestwu. Tyršowa sokolska myslička je też přinjesła žohnowanje našemu serbskemu narodej. Je puć pokazała nowemu, młodoserbskemu hibanju, kiž hlada wukhowanje narodnosće nic w njepłódnym wurěčowanju, swarjenju a žałošćenju, ale w duchownym wozrodźenju, wustrowjenju a sebjewukubłanju naroda. Serbska narodnosć budźe trać na wěki wěkow, hdyž budźe serbski lud strowy po duchu, duši a cźele, hdyž budźe moralny, sprawny a sebjewědomy, hdyž budźe serbski lud sokolski lud. Tyrš je nam dał tutu wulku ideju.

Bratŕa a sotry! Woswjećimy hódnje 100. ródźenu narodninow wulkeho Sokoła a Słowjana Měrosława Tyrša. Přikhwatajće njedźelu 31. wulk. rózka z hromadami do Budyšina, zo byšće z tym manifestowali za Tyršowe Sokolstwo. Swjedźeń změje dostojny, swjatočny raz. Tuž přiźdźće w swjedźeńskej drasće, w sokolskej drasće!

Njedźelu 31. wulk. rózka chcemy hołdować wulkemu Słowjanej a přećelej cłowjestwa Měrosławej Tyršej!

Měrćin Nowak,
starosta župy „Lubin".

Towarstwowske powěstniki,

Budyšin. Spěwarjo a spěwarki! Dźensa pjatk wječor ½9 hodź. je w Serbskim Domje posledźa pruha za sokolski swjedźeń. Prošu, přiźdźće wšitcy.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo ma njedźelu 31. wulk. rózka pop. w 1 hodź. w Serbskim Domje posedźenje. — Předsydstwo a wubjerk samsnu njedźelu pop. ½5 hodź. w Serbsk. Domje zhromadźizny. **Starosta.**

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 31. wulk. rózka wječor ½8 hodź. swój zymski swjedźeń ze zwučowanjom a rejemi.

Khróśćicy. Jednota Sokoł změje wutoru 2. mal. rózka wječor we 8 hodź. pola Wjenkee swoju hłownu zhromadźiznu z přednoškom. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy wočakuje **starosta.**

Khwaćicy. Khwaćanske serbske towarstwo ma njedźelu 31. wulk. rózka hłownu zhromadźiznu pola sobustawa Nowaka. Započatk z dypkom w 3 hodź. Dla bohatoho a ważnoho dnjowoho porjada so prosy, zo by kóždy sobustaw přitomny był.

Małešanska Sokolska kapała. Hłowna pruha za Radwoŕski koncert njeje srjedu, ale **pjatk 29. wulk. róka** w Nowakec hosćencu w Khwaćicach we 8 h. Zdobom přeprošujemy wšitkich přećelow serbskeje hudźby na koncert, kiž je njedźelu 31. wulk. rózka w Šubertec hosćencu w Radworju.

Pančicy. „Lipa Serska" njespěwa dźensa w Pančanskim hsćencu, ale pola sobustawa Krawže w Žuricach, hdźež so ½8 hodź. zeńdźemy. Spěwniki sobu přinjesć.

Sokolska župa „Lubiń". Njedźelu 31. wulk. rózka pop. ½3 hodź. wotměje so w „Bělym konju" w Budyšinje woswjećenje 100. narodninow Měrosława Tyrša. (Přednošk, spěwy, deklamacije.) Wšě sobustawy župje „Lubiń" přizamknjenych jednotow maju winowatosć so wobdźělić. Bratrowska župa „Cišinski" so přeprošuje. Župny starosta.

Zwjazk spěwnych towarstwow ma swoju hłownu zhromadźiznu sobotu 30. wulk. rózka ½5 hodź. we **Serbskim Domje**, nic w „Echten". Wjela.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Macko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nowěstki: G. Janak w Budyšinje

Tutón nowy wujeźdźowanski wóz dyrbi dobyć swětowy rekord spěšnosće. W Jendźelskej natwarichu nowy wujeźdźowanski automobil, z kotrymž so znaty jendźelski automobilist Kaye Don swětowy rekord spěšnosće dobyć nadźija. Horjekach w lěwym rózku widźimy zwažliwca Kaye Dona.

Přechišće

wulke wučišćenje

we

inventurskim

wupředawanju

pola firmy

Otto Osswald

w Budyšinskim Kamjentnohasy

Jenož 8 dnjow hišće bohrske wužitki we

REIMANNEC

inventurskim wupředawanju

Jenož jedyn příklad: 1 m woblekowych tkaninow hižo za 28 pj. — Přeswědče so sami! Wobhladajće sebi moje wukładne wokno!

na Hošic hasy 29

Konditarnja

Café Lehmann

w Budyšinje na Serbskej hasy

Swojim česćenym hosćom wozjewjam, zo kóždu sobotu hač do popołdnja 3 hodź. **šalka** najlěpšeho **buniaceho kofeja** z dawkom **25 pj.** a **khanka 50 pj.** płaći

Stajnje čerstwy kofej, pječwa a pampuchi. Rjane štomowe tykancy a torty, najrjeńši dar za kóždu składnosć

Wo přećelny wopyt prosyta

R. Lehmann a mandź.

Aug. Paul Hilger

Dobre płatowe a bałmjane twory za **mało** pjenjez we **inventurskim wupředawanju**

na Seminarskej hasy 2

Wšelake zbytkne dźěły n i ž e nakupowanskeje płaćizny

Walter Rinnelt

na Kamjentnohasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony"

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła kaž wotfihanje po wašnju bubiskim a pažskim (Bubi u. Pagenkopfe). Najwjetši skład wšěch toilletowych tworow / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow. Najpěkniše a porjadne posłużenje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Wšě serbske knihi

dostanjeće **w Smolerjec kniharni**

Přinđa z wulkim transportom

młod. wysokosuć. kruwow a jałojcow

a mam je wot **njedźele 31. januara** w mojich hródźach na Hornčerskej hasy **40** jara tunjo a po přihódnych wumjenjenjach na předań.

G. Gneuss

skótna wikowarnja w Budyšinje

Telefon Hotel Kurfürst 2418

Módre rabatowe znamki

Halštrowskeho rabatowcho towarstwa

zhubja 1. februara 1932 płaćiwosć.

Zaměnće je tohodla hnydom.

Rabatowe towarstwo za Halštrow a wokolinu

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2438

Ratarjo!

stóž ma z Was na předań

kruwu / ćelo / konja / kozu / wowcu

prosata / jeja k nasadźenju / kury

kački / mašiny / kubło / živnosć

kněžu / ratarski grat / wozy atd.

wozjewi to

w Serbskich Nowinach

wone so mjez ratarskim wobydlerstwom najbóle čitaja, a tohodla ma kóždy nawěrnišši najlěpši wuspěch

Žitna sloma

wa předań w Kamjenej čo. 16 pola Rakec.

Kurio

Kofej, kakao kolon. twory

Zwonk. Lawska hasa 24

Blidowe přikrywy

130/160

k wušiwanju wot **2.25** hr.

Günther

Wos. wobkhod za ručne dźěła **na Zitnej hasy 9. Tel. 2588**

Wjacy swěcy

5–6 króć swětliše wobswětlenje blida abo 1/3 zaćmjenje pruda. Hodźi so na kóždu lampu. Njekupujće po podobne hubjeńše wěcy. **1.50** 2.— hr. Wustajene we wukładnym woknje

elektriskeho wikowarja PAUL

w Budyšinje, Kěžorska dr. 14

Kalmuk-jaki

brune, čerwjene, modre muštr., twuffoju 46: jenoj **3.95**

barchent jaki

fnate hładnotce, nowe muštry, twuff. 44: **2.50** **2.80**

ma stajnje na składze

Andr. Kasper

(měi. Al. Piloppa)

w Budyšinje, Burgleh 11

Maće-li bolace nohi?

Bolosće, swjerbjenje, kałanje, palenje? A njeje wam ničo pomhało, potom wužiće tysackróć wupruhowanu **„Sudagkremu"**. Wuspěch je přeswědčujcy. Płać. 2.- hr. Na předań w **Hrodowskej haptycy** na Hošic hasy w Budyšinje.

Kedźbu! Ratarjo! Kedźbu

Wulka zjawn. zhromadźizna burow

Sobotu 30. januara 1932 dopołdnja w 11 hodź.

w „Běłym Konju" w Budyšinje

Thema: Dźensniše hospodarske położenje w tatarstwje přičiny a sćěhwki. Rěčeli: ratar Hartmann, Hertigswalde, wobkhodny wjednik Rentschez Drježdźan. — Burjo, přińdźće z čłonkami a dajće sebi rozprawić. **Sächs. Bauernschaft e. V., Dresden**

Hosćenc w Zejicach

Sobotu 30. 1. a njedźelu 31. 1

swinjorězanje z čerstwym kózlopiwom

Njedźelu **zjawne reje**

Přećelnje přeprošuje tam **Rich. Völkel** a mandź.

Dwórniščowa korčma w Zdźěri

(Železniska stacija Kluki)

Sobotu 30. 1., njedźelu 31. 1, póndźelu 1. 2. so

kózlopi wo toči

Najl. kofej a pampuchi. Najl. kolbaski

Přećelnje přeprošuje tam **B. Anders** a mandź.

Naturska hojeńka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckowej drózy 0, I

Přiwzmanje jenož sobotu wot 9–5 hodź., bewak we Drježdźanach-A., Reichsstrasse 28 I. Telefon 46487. Homöopathija, dijatowe a zelowe hojenje boli mjerkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom spitalnych khorosćow, čuwowe a dušne čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Ložowe nawobleczenja

we wulkim wubjerku su nětko hač do 20% ponižene. Też wšcha druha twora ma

inventurske płaćizny!

Wjele lubowane su nasche wubjerki. We sahdźenym lěcze smy psches 6000 metrow rospschedali. To je najlěpschi dopokas dobreje fajfosće

A. Kasper, Burgleh 11

mějićel: J. Piloppa

Wšak žadyn čapor njepředawamy . . .

a tohodla je inventurske wupředawanje

Inventur

AUSVERKAUF

najwjetši podawk w Budyšinje

Pola nas dostanjeće dobre wupruhowane **Rudolphkajkosće** runje kaž hač dotal — nic jedyn jeničk kusk smy přikupili — a tónkróć po płaćiznach zo móže kóždy kupić

Pjenježkowe płaćizny:

38	58	78	98

1.48 **1.98 2.75 atd.**

Juře rano započnjemy **Přińdźće z časom!**

w Budyšinje na Kěžorsk. drózy 16 Najstarši a najwjetši wos. dom w mužk. za nohajcy, wolmjane twory, trikotaže, hotowu dźěź. drastu wotmu a pjeršu

Džak!

Za tak mnoho wopokazmow wutrobneho sobuželenja w našej hłubokej zrudobje wo našeho lubeho zemrěteho njemóžemy so bohužel wšitkim wosobinscy podźakować. Wuprajimy tohodla kóždemu jenotliwemu a wšěm towarstwam, wyšnosćam a zwjazkam, kiž su nas w tutych čežkich dnjach troštowali, ertnje a pisomnje, z wěncami a za česćace přewodźenje k posledźenemu wotpočinkej abo při jeho khorohołožu w khorowni, z tutym naš

najwutrobniši džak.

Tutón dopokaz sprawneje lubosće a česćowanja, kiž je sebi naš luby nan w swojej bliskej a šěršej domizny dobył, budźe nam z wulkim pokojom.

We Łazu, 28. januara 1932. **Błažic swójba**

Přiloha k čisłu 24

SERBSKE NOWINY

Piatk, 29. januara 1932

Posledni puć Błažic nana

hamtšeho a gmejnskeho pšhedsitejićerja we Łašu.

Serjedu 27. wulk. rózła 1932.

Łas w żarowanju! Wšchudże hdżeż pohladamy k stronam dróhow a pućow hrudne mjeswocża, mužojo a żony w żarowanskej drasce. Jena korporazija po druhej żo staja k pohrjebnemu cżahej, thorhoje żołmja w żarowanskim znamjenju. Namóžne pokne autow a wjeznjanow. Handrij Sejler zhladuje cżicho na hnujazy wobras: Mój pšheczeł, mój schuler Korla Błažij tu wjazy njeje. Bóh budź ś nim!

Schtó bé wěrił, żo smějemy tak bórzy hrudnu cżestnu winowatosć, jeho k pósledniemu wotpocżinkej pšchewodjeć, jeho, kiž naš ś blyscheżazym wóczkom staṅje do Łaša witasche, kiž każ hobr pšched nami stejesche, njepowalnje wusnajo żwoju łubosć k Sserbstwu pšchi pożwjeczenju Sejlerjowcho pomnika.

Jeho hamtska kenzlija we żwojim domje bé jemu pożlednje mětłacżko też na marach. Bé każ seleny haj, w kotrymż cżicho dremasche po żwojim dźěłapołnym żiwjenju. Njeżmérna wěnzowa rycha ś mnohimi wěnowanjemi wupłnasche żo k stronomaj kaschcża, hdżeż stejachu hłubokosrudżeni jeho pšchiwujni, płakasche jeho droha luba serbšta mandżelska, żwérna maczerka, jeho wot njeho tak cżasto khwalena żiwjenska towarschka, ś kotrejż bé dny żboża a srudoby we żwojim dźěłapołnym żiwjenju dźělił. Te w żmjerczi mějesche jeho wobliczo wony pšchiwabny, pšchecżelny, tola krute wuras, kiž jeho wušnamjeni je ryły żwojich lubych wošadnych. Mnohe pożlednje bożenje bu jemu pšchiwołane w dźakownym spomnjenju njedy hacż żo kaschcża jawrje, so bychu jón wohnjowi wobornicy wunjeli ś mětna żiwjenskeje dźěławoscże śmérćetho, so bychu jón na nošydło stajili we dworje Błažij domischo, w kotrymż běhu shromadżeni sastojnizy a dostojnizy Wojerowskeho krajneho radźiczelstwa, sastupnizy wošadow, gmejnow a towarschtwow.

Hudźba jahudźi. Sserbšti chór saśpěwa pod wjednistwom k. kantora Kunki serbšti kěrluch: Schtó wě mój lós, wón żnadź je błišo. Knjes farař Malink mějesche na złowa żwj. pisma wotprosche śe złowo w serbskej rěcži. Spominasche na drohecho śmérćetho, jeho żiwjenje a hórku hodźinku dźělenja ś łubymi, je wjcżem, schtož bé jebi we śwérnym dźěle postajił a nětko wopuscżcżi. „Łubosć zbożo knje, łubosć sylły trje", złowa naschcho njeboh Handrija Sejlerja nam tu tak hłuboko k duschi rěcżachu.

Po złowje k. duchownehо porěcża knjes krajny radźiczel Saling wutrobite złowa dźaka a pożlednje kżenje. Wušnamjeni wulku wobdarjenosć a żwérnu drohecho śmérćetho w sastojnistwje, jeho łubosć k wšchém, ś kotrymż dźěłasche, jeho njepowalnu wolu w rozsudnych wokomikach. Prajł jemu pożlednje dźakne bożenje w nadawsku krajneho radźiczelskeho hamta a Swjasła gruscżich wjesnych gmejnow, tola też jako łubemu pšheczelej.

Knjes pšhełuza Hajesch hłubokohnuteje wutroby praji pożlednje bożenje jako żwojemu łubemu kuzodej, jako żwérnemu sprawej serbšteho towarschtwa „Handrij Sejler", kiž je żwojej radu a wolu żwéru towarschtwo podpjeral a k Sserbstwu stał.

W mjenje Domowiny, wubjerka ja Sejlerjowy pomnik wěnowasche po pšheczu drohemu śmérćetmu dźakne złowa knjes župan Krjeżmar ś Budyschina. Cżesczesche drohecho śmérćeho jako żwérneho serbskeho bratra, kiž njeje nikdy zapřeł żwoje Sserbstwo, kiż pak je nam nětko pšchewoscżił dźěło sa żwój serbšti narod, kiż nam dyrbi żwjate być. Bóh Knjes budź ś drohimi sawostajenymi. Jemu wěcżny mytowař. Shromadny spěw ś pšchewodom hudźby dokóncżi wopomnjecże w domje.

Wobnjowi wobornizy wjachu kaschcż na ramjenja a njeśmérnje dołhi pohrjebny cżah hibasche żo k pohrjebnischcżu, k městaczku, kiż bé żebi drohi śmérćty sam wuswolił, pšchi kotrymż je cżasto sastał, spominajo na wotthad ś tuteje cżasnosće. Pożohnowanske złowa pšchi rowje měsesche knjes sup. Köhler ś Wojerez w němškej rěcži a wošadny k. farař w serbskej. Dostojny k. sup. dźakowasche żo Bohu Knjesej sa dary a móz, kiž je drohemu jemrětemu na żiwjenšti pucż żobu dał, duschu drohecho śmérćetho a lubych sawostajenych poruczejo do Božeho schkita. Khorhoj wojerskeho towarschtwa tkonjesche żo nad jeho rowom a w pacżerju spominachu a dźakowachu żo wschitzy pšchewodżerjo a wošadni Bohu Knjesej a drohemu jemrětemu sa jeho dźěło, modliwschi żo sa jeho duschu, kiż je wésche sascżka do kralestwa Božeho. Pomałku podachu hrusle holansteje pěstowoje semje na sascżcż, w kotrymż dremasche muż, kiż bé żwoju domiznu, żwoju holu, żwój serbšti kraj tak horżo lubował.

Po wopomnjeczu pšchi rowje shromadżichu żo wschitzy wobdźělnizy w Božim domje, hdżeż mějesche wošadny k. farař cżełnu nutrnosć a rěcż w němškej rěcži. Nutrnje sasklinczachu spěwy a do hłubin dusche sary żo nam rěcż knjesa farara. To bé jako żiwy wobras, to bé, jako by Błažij nan mjes nami był, każ je tak cżasto w Božim domje był, jako bé wschém pšches żwój pšchikład praweho kschescżańskeho pšchiwował: Krocżcże mój pucż, pucż Boži, njebudźcże złeyzy, kiż sprawnosći a Bohu Knjesej ś puczа du! Do rjeńschich złowow sawésche njemóżesche żo wobras Błažij nana, jeho żiwjenje, dźěło, lubosć k żwojim a wošadnym sdrajscżiż. Tu rěcżesche pšheczeł wo pšheczelu.

Pomału żo Boži dom prózdnjesche, w kotrymż bé nětko 800 wopytowarjow, mjes tym żo wobdźělenje pšchi pohrjebje żo wysche 500 staji.

*

Cżicho żonjesche Błažij statok we wjeczorku, mile naš żrowjesche Sejlerjowy pomnik a mrócżalki łěhachu żo na pohrjebnischcżu, na kotrymż nětko sajo śwérny a wérny Sserb spi, jako Łas wopuschczichmy, jo bychmy do Budyschina, kżódy do żwojeje domjaznosće, wjeści a městaczka dołhwatali, pšchetoż cżasnik cżasa pšchitasa dźěło — doniż naš Bóh Knjes też jónu k żebi sawoła. ś.

Tu sta so nadpad na japanskeho kěžora. Na wobrazu widźimy twarjenje policajskeho presidija we Tokiu, před kotrymż Korean z revolwera tśeleše na kěžora Hirohito, kiž so z parady wróceše. Nadpad je po cyłej Japanskej wulki napohlad zbudźił. Kěžor wosta każ z dźiwom njezranjeny. Widźimy też, kak policistojo a kriminalistojo městno nadpada přepytuja.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Sexagesima, 31. wulk. rózła 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi zmeje farař Tišer rano ⅛8 hodź. serbske Božo wotkazanje, farař Kapleř dop ½9 hodź. serbsku a ½10 hodź. němsku Božu službu.

*

Krajnocyrkw. zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. je zwjazk dźěći, pop. w 4 hodź. evangelisaciska zhromadźizna. Wječor njeje žana zhromadźizna. — Wutoru pop. we 4 hodź. biblska nutrnosć za żony. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblska nutrnosć (List na Hebrejskich).

Sotra Emma zmeje biblisku nutrnosć za żony pónđelu wječor ⅛8 hodź. w Budesteecach čo. 25b, wutoru w Budyšinje a pjatk w Hornjej Hórcy.

Zjednoć. wothładaŕ Zimmerman zmeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. a štwórtk wječor w Budyšinje, njedźelu wječor ⅛8 hodź. na Židowje čo. 146, pónđelu wječor ⅛8 hodź. w Trjebenicy, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Arnsdorfje a pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje (farař Křižan z Kluksa). Dop. w 3 hodź. je w Zubornicy němske kemšenje z Božim wotkazanjom (f. Wićaz z Hućiny).

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodź. zmeje farař Bóje serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. ma farski vikar Böttger kemšenje za dźěći poslednich štyrjoch šulskich lět. Pop. ¼4 hodź. zhromadźizna tow. młodych holcow. — Pónđelu wječor we 8 h. je zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. je biblska nutrnosć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 6 hodź. je posedźenje cyrkw. předstejićerstwa w młodźinowni. — Srjedu wječor wa 8 hodź. je biblisko rozrěčowanje křesć. tow. młodźencow. — Stwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdże so tow. žonow na dwórnišču. — Stwórtk wječor we 8 hodź. zeńdże so tow. młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. je biblska nutrnosć pola Dučkec w Kózłach.

Z Bukec.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. — Pónđelu wječor ⅛8 hodź. žónske towarstwo pola Dietrichec. — Wutoru wječor we 8 hodź. předstajenje Bethelskeho filma p. Stangec. — Wumrěli: Luisa Otilia Wilhelmina rodź. Hornungec, mandź. dr. med. Zeitza, lěkarja we Wopakej, 61 l. 5 m. 28 d. Emilia Chrystiana zwud. Zimmerka rodź. Phieleroo, wumjeńkarka w Bukecach, 64 l. 1 m. 11 d. Helmut, mandź. synk Arnošta Křižana, kulerja w Mješicach, 16 hodźin.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. so serbske předowanje čita. Zběrka za evang. Boži kašć.

Z Hodźija.

Rano ⅛8 hodź. zmeje farař Voigt serbsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 hodź. serbske a w 10 h. němske kemšenje. — Srjedu je zhromadźizna žónskeho towarstwa.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boża służba, ½11 hodź. kemšenje za dźěći.

Maćžim Gorki:

Jemeljan Piljaj

(Skónczenje.)

„Schtó ja żnam? Pšchedewjchem, njeboje̊e żo — ja mam nicżo njeścżinju, knjeżna. Ja żym wschędny prošcher, praju. Haj. To żym ja i jej nałbał. Cżłowjecże, ja jej tola njeć njemóżach, jo bé ju takał na pšchesrjdza. Wona pak rjecżny: To je mi wjcżo jene, żym jsem pšchichła, to bych do wody jchła. To wona tak rjekny, jo nje hrýbła wobšha — tak thutuje to klinczeże, bratże. Schto mějach cżinicż?

Jemjeljan na mnje hladasche, każ bjes powozy, a żo pšheczelnje żmějesche.

„Tuż naras zapocżach powědacż. Schtoż żym powědał, to wjacy njewěm, — ale powědach tak, jo żebi żamenmu pšchipoczłuchach: najwjacy we tym, so je tajka młoda a rjana. Ale wona też woprawdże rjana bésche — tajka rjana, każ ledy żedy druha! Ach, bratże . . . ach! Lita wona ułtałhe. Ja potajtim powědach. Schto? Wěm dha to? Wutroba rěcżesche — haj! Wona pak pšchi tym tak na mnje hladasche, tak thutnje a staṅje, potom — sapocża naras też rěcżeć." Wotsche Jemjeljan placżo a ś pjasczonej po powržnje machotasche . . .

„Kak wona takle żo żmějkotasche, buch wschón njejchł, tłaknych żo pšched njej: Knjeżnicżka, prajach, knjeżnicżka! Dale njemóżach. Wona pak, bratże, wsa moju hłowu do rukow, pohładny mi do wobliczа a żo pšchi tym żmějkotasche — tak, każ to je pšchesło na wobrazach. Wona hubje pozibowasche, jako by chzyła nešchto rjeć: słónczańże żo hrabmy a rjefny: „Mój luby, też wy sċe njesbożowny każ ja to żym! Prajeże mi to. mój luby!" Nó haj, pšheczelko, tak to bésche! Ale to njebésche hischcże wschitko — potom mje wokoschi na cżoło. Haj, bratże! Rozumisch ty to? Woprawdże! Ow, tuta hołbicża! Wěsch, ja 47 lět mojeho żiwjenja njeje żo mi nicżo rjeńscheho stało. Kak? Wěso! A schto bych chzył stucżicż? Haj, takle je żiwjenje!"

Wón hłowu wsa do rukow a mjelczesche. Ja tehorunja mjelczach a hladach na morjo, kiż żo je żwojim runostajnymi pohibami runasche hobrilej hrudźi, kiż spiży śmérom dychа.

„Nó, potom wona stany a rjekny: „Pšchewodżeże mje domoj!" dźěchmoj. Du a ani śeńże pod nohonaj njeczuju, wona pak mi wschо powědasche, kak bé to pšchichło. Hlejeże, bé to jenicżke dźěcżo żwojeju stanscheju, dźěcżo pšchekupża — tak bé wona wšo sapleńczena; potom bé pšchichoł k nim student, kiż jej hodźiny dawasche — potom żo salubowaschtaj. Wón żaso prjecż cżahny a wona na njeho cżakasche, bé dyrbłał studije złónczicż a żo żaso nawrócżicż a żo ś njej wożeniċ, tak béschtoż żo prjecżało. Wón pak njebé żaso pšchichoł, ale jej pópłał list, w kotrymż pišasche, so wona żo ja njeho njebóżał. Bżéło to hołżu bolesche a tak je wona chzyła — ty dże to rozumischż? Nó, potajtim, wona mi to wschitko powědasche, a tak pšchiddżemnoj hacż k domu, hdżeż wona bydleschе. „Tak, luby, budź bożenje! Jutże wottud woterdu. Trjebaceli żnadź pjenjesy? Prajeże mi to jenoż, njehańbujcże żo!"

„Nė, knjeżnicżka", praju, „ja nicżo njetrjebam — dźakuju żo!" „Ale lubschi, tak to tola prajeże, bjerċże tola!" wona nałeha. Ja dże mějach rostorhanu drastu, ale tola prajach: „Njetrjebam nicżo, knjeżnicżka!" — Wšěch ty bratże, ni tehdy łyła na pjenjesy njeńdżesche. Mój żo rożżohnowachmoj. Wona pšheczeżenje rjekny: „Żenje na waż njeśabudu. Wy sċe mi żuły a tola tak . . ." Ale to nicżo prajicż nimа", pšchetorhmy żo Jemjeljan a żaso dale kurjesche.

„Wona wotenidże. Ja żo żydmych na ławku pšched domom. Bé mi hrudnu wokolo wutroby. Tuż pšchinidże nóżny strażnik. „Schto jow pytajsch?" rjekny, „ty dże dżeċh tu pakoješċicż?" To mje hněwasche — ja jemu potajtim jenu wotłożich, to jenoż tak kleiłasche. Wołanje, hwizdanje — na policżju! Nó, hdyż hinak bżej njeńdże, tak mojedła na policżju. To mi bésche wschо jene — ja potajtim strażnikej hidżeje jemu wotłożich. Potom żydmych żo na ławku — cżakacż żo mi njechasche. Potom — pšchenożowach w łhłódże; nafajtra mje żaso pušchcżichu. Dżech k Pawołej Pětrowej. „Hdże żu wokolo brudźił", wopraschа żo żnicżo. Ja na njeho pohladach, wón bésche runje każ wczera a tola mi bésche, jako běch widżał nješchto nowcho. Wón mi żmérom pšchipofkasche a potom rjekny: „Wón jeże wol, Jemjeljano Piljajo, a wy sċe wołoł! Njechcżeċeli bycż tak dobry a żo ś prócha mécż!" Nó, schto możeċh tu dale cżinicż? Njemóżesche wón dżé prawje? Ja dżech a to bésche kónz. To bésche ta stawiniczka, bratże!"

Wón womjetny a żo na żeń leżny, położi ruzy pod hłowu a hladasche na njebjo, kiż bé tak żontocżane ś telko hwézdami. Kołowokoło bé wschitko cżiche. Schumnjene żołmow bé żo hischcże bóle żuerowało a popuschczito a żo k nim dobywasche jenoż hischcże jako łkałe, jasparne łdychnjenicżko . . r

Z Khwaćic.

Dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. 1/12 hodź. dźěćikemšenje. — Wumrěła: Marja rodź. Pětrkec, Oty Julinsa Richarda Kaltschmidta, wumjeńkarja we Wulkej Dubrawje, mandźelska, 62 l. 6 m. 13 dnjow.

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje z čitanjom předowanja.

Z Kotec.

Dop. 1/11 hodź. je němske předowanje (za skhorjeneho wosadneho fararja předuje farar Gerh. Konik z Ketlic). Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža służba.

Z Małešec.

Dop. 1/9 hodź. serbske kemšenje, w 10 hodź. wosadna zhromadźizna w paćerskej jstwi, w 11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za našu cyrkej. — Stwórtk pop. w 3 hodź. serbska Boža służba w Delnjohórčanskej šuli. — Zemrěł: Jan August Kunat, kubleński wumjeńkarł w Dobrošecach, 69 l. 5 m.

Z Minakala.

Rano 1/8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža służba. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža służba.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska Boža służba, po njej němska spowědź. — Pjatk 5. februara wječor 1/8 hodź. towarstwo žonow.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje. Kemšenje za dźěći w Bošecach dop. 1/11 hodź. za wjetše a pop. we 2 hodź. za mjeńše dźěći. Pop. 1/3 hodź. zeńdże so tow. młodźencow w Poršicach. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towarstwo w Přiwćicach. — Stwórtk wječor 1/8 hodź. je němska bibliska nutrnosć w Boščanskej šuli.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swjate wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska Boža służba, 1/11 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boža służba za dźěći. Pop. w 2 hodź. němski nyšpor. — Pónjdźelu we 8 hodź. rańša nutrnosć. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Z Wjelećina.

Dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža służba. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. je předowanje (předuje farar Gerh. Konik z Ketlic za skhorjeneho wosadneho fararja). Žane křesćanske rozwučenje dźěći.

Zhromadne posedźenje ratarskeho a čitańskeho towarstwa w Hodźiu

schtwórtk 21. wulkeho rožka, wječor w 7 hodź.

Čitańske towarstwo sejdźe so hižo hodźinu prjedy dla někotrych wobkedźbitych prašenjow. Knjes pschedźyda, ryčerkubleński najeńk Petermann-Darinšti, wokoło 6 hodźin zhromadźišnu wotewri. Wono so wobsahuje: Hubjeneho położenja dla wupadnje lětša naša hewak tak woblubowany załoženšti žwjedźenj. Lětny pschinoschk so nješčěra, dokelž pokładniny pjenjes tuftwinu dožaha. Mnohy maja to za žurjetny wobzuh towarstwa. Tuž so dale namjetuje: Swjasajmy so ſ nalutowarińtim towarſtwom, kiž ma lětša wulki jubilej a wuhonjmy žwjedźenj we wusmanje wotčajnjeho wjeczora. Namjet so pschihwja. S tym so praschenja dopjelnja a knjes Petermann so podźakuje, so su tak wjele pschichli a tu naležnoſej pomhali ſtónčeć.

Po thwili so započnje zhromadne pohedźenje pschi nimale połnej žurli. Knjes kubleř Kschižan ſ Maleje Prahi jako pschedźyda ratarskeho towarstwa powita ſ pschećelnymi słowami hosći a hobustawy, wobsteje pak rěčnika dźentlmuńſcheho wjeczora, knjesa wuchiſcheho wučerja Jenichena-Budyšſkeho, kiž je derje wuchitkim derje znaty. Knjes Kschižan pokaže na hubjene cžaſy, kajka nam hrozy ſahuba, kak dyrbimy ſhutnje a kruče hromadźe ſtać, so pró̈zować a bdźić, so bychmy wobkhowali naſche ſtatoki. Tutej myſli dyrbi ſłužić tež pschedńoſchk, kiž naſ powjedže pſches němſke wſy do blíſta a do dala a nam wjeſe pokaže rjanoſeć naſcheje ſemje.

Knjes wyſchiſchi wučeř Jenichen něſto poſtiča ſwój pſchednoſchk ſe ſwětłowobrazami: „S němſkich wſow".

Sčinu nadobo na połnóžnoněmſkej-delnjoſaſkej ſemi. Widźimy wulke burſke ſtatoki, ſchěroke twarjenja ſe tſěchu ſkomjanej, wobſtejnuju we ſpodź: bróžeń, ſtódź a bydło; ſo khowaju ſpody holwrſkich dubow. Burjo tu horzo ſubuja ſwój ſtatok a wótzowſku ſemju. W nuſy nan wola domoj ſwoje dźěći, runjeż hyše dołho hižo w mćicze na wyſokej ſchuli — a to ſ wuſpěchom, a rad jemu ſu pomohli k wukhowanju domjazeho ſtatoka. Dale burſke kubła w Rudnych horach a wſchelakich wyſchin jeſuja nam zyle hinaſchi twar, hdyž maja ſwuiſle wótro kónčejte, ſo by ſtrěły na tſěſche leſe njewoſtał, ale ſo hórły dele ſwjeſił. Sajko hinaſchi ras maja ſtatoki w Bayerſkich horach a hinaſchi w Čzornym lěſu, hdyž pſchewobſtowate ſchindźelne ſtěchi kryja hobrſki twar, ſo lěſpchi ſtłowo człowjekam nimaſch nihdźe. Wobſtejte lube howoſry ſu nam ſtatoki naſcheje rjanoje Łužicy. Tu nadeńdźeſch cžaſto waſchnje twarjenja, kaž widźiſch je pola Frankaw w Bayerſcej. Je to bjes dźiwa, ſu tola k nam pſchiſchli jako nětnjžſu kolonijſtwo a jawjedli ſwoje tykowane twary (Fachwerk). Kłěže je ſtołpikami rak a khóbnikami wopſmanjuja wobſtejne rjany ſerbſki typ, kiž hiſchcže tu a tam w naſchich hórſkich wſach namakamy, haj ſamo hacž do Rudnych horow ſaha tole waſchnje. Była wulka ſchkoda, hdy by ſo ſhubiło. Kak pſchećelſcy napohlad wone dawaju narodu ſymnum a próſdnym murjam wſchelakich nowocžaſnych twarjenjow! — Małe ſhartki ram pokazuja waſchnja załoženja wſow, ſo ſu kulowate, — dwěłomne, hacž ſłowjanſkeho pohłoda, — ſo ſu pſchidrójne abo teſ roſbrojene, kaž na pſchikład we wyſchinach Rudnych hór.

Shromadnje ſo praji: W naſchim ſtarym twarſtwu waſchnju widźimy dołhi dołhi, kiž njeſmy wjaſane na ryſkowańki, kiž ſu wjeſe bóle wurośłe ſ praktiſkich trěbnoſćow a ſakorjenjene w domowinſkej wobſebitoſći a pisches to we ſwojej wſchelakoſći wjeſele ſhudźuja w tóžej wuſtrobje, kbiba jeno niž pola jtajnje roſtuſodźenja potrěbneho mješčzana, kiž we ſwojich kamjenjapołnych thěžach a bohatych, haj ſchkalkobach je ſhubił wſcho cžuče domowiniſke. Kak ſhožowny porunjo njemu je tola wjeſenjan!

Knjes pſchedźyda ſo knjeſej Jenichenej dźakuje ſa wobjerny pſchednoſchk a pſcheje ſebi a wſchitkim, ſo by nam tón wěčny Bóh wupomhał bórſy ſ tuteſaſneje muły, ſo mohli dale wobkhowacſ ſ cžeſću herbſtwo naſchich wótzow.

---

* **Pradźiſchny poſ.** W Hohenſcheinje * Ernſtthalu ſu ſo njedawno tutón podawk Němčik na torhoſchcžu wjaſo ſ pſchedawaſchk. Naraz ſo pſchikrany wulki pes, hrozny wulke ſwarjenje płeza ſ hoſća a ſo ſ procha mjeſche, pſcheby hacž rěčnik jemu mójeſche mjaſo ſiſty wotewjacž. Na bliſtym rózku ſtaſeſche derje ſdaleczeny knjes, kiž pleza wſa a ſ nim a ſ pſtom ſo ruče ſlubi

---

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 28. wulk. rožka 1932:

Jčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 nóſk złotych	46,975
1 jendźelski punt	14,16	100 čěſkoſł. krónow	12,465
100 ſwajc. frankow	82,07	100 franc. frankow	16,57

Na ſwětowych burſach běchu wcžera kurſy efektow a akcijow trochu ſcžahajene. W naſchim hoſpodarſtwje njeſejwja ſo hiſchcže žane ſmamjenja nětkajkeho pſchećiwjenja. Tež w Amerizy je pſches 8 miljonow dźěłacžerjow bjes dźěła. Ruſa ima potajtim zyły ſwět. Wulkrića ſcžele nam wjele žita. Dowoſ ſ ſutrcho kraja do Němſkeje je wo 5 tſóch poſtupił.

Produktowe witi běchu wcžera jako doſcž njewěſte. Pſchenica jenož wo 5 pj. poſtupi. Sa to rožła wo 10 pj. ſpadny. So pſchenica ſo ſtrucžuje a rožła ſłabnje, je lětſa małe jeſimnicž. Pſchenicy ſu loni jajcy najpołdźiſi hacž rožli. Juž w rožy běchu loni wobſebje ſchpatne. Jecžmjeń a wowſ dźeržeſchtaj ſo wcžera dotalnych płacžiſnow.

Zentnar płacžeſche wcžera w **Barlinje**:

pſchenicy 11,75—11,85 hr. (11,45—11,55 hr.),
rožti 9,75—9,85 hr. (9,95—10,05 hr.),
nałkinſcho jecžmjenja 7,90—8,40 hr. (7,90—8,40 hr.),
nasymſk. jecžmjenja 7,65—7,90 hr. (7,65—7,90 hr.),
wowſa 6,95—7,35 hr. (6,90—7,30 hr.),

w termſjowym wikowanju:

pſchenicy:

ſa měrz: 11,52½—11,51¼ hr. (12,23¾—12,25 hr.),
ſa mejn: 11,97½—11,92¼ (12,57½—12,63¾ hr.),

rožti:

ſa měrz: 10,20 hr. (10,55 hr.),
ſa mejn: 10,45 hr. (10,57½ hr.),

wowſa:

ſa měrz: 8,02½—7,97½ hr. (7,97½—8,05 hr.),
ſa mejn: 8,35 hr. (8,37½—8,46¼ hr.),

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hodźi ſo žane naſpomnjene njeſtu, tam ſo pornjo ſaſtdźenemu tydźenjeſi njepſchemjenichu.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Pſchenica: 11—11,10 hr. (11 hr.), rožła 10 hr., jecžmjeń nasymſki 8,25 hr. (8 hr.), jecžmjeń nałkini 8,50 hacž 9 hr. (8,50—9 hr.), wowſ 7,25 hr., pſchenicžna muka 24 hr., rżana muka 16,50 hr. (16,75 hr.), pſchenicžne wotruby 5,80—5,60 hr. (5,70—6 hr.), rżane wotruby 6—6,75 hr. (5,70—6 hr.), ſyno 2,25—2,50 hr. a ſłoma ſ maſch. młocžeż. 2 hr., ſłoma k ſaſſanju 1,80 hr., běrny běłe a cžerwjene 2,75—3 hr., běrny žołte 3,25 hr., butra 1,30 hr. (1,10—1,20 hr.), jeja 10 pj. (11 pj.), huſy punt —.— Proſata 9—14 hr., běłaki 25—30 hr. Kał ſhdrožiły ſchtuka 30—50 pj., běły 10 pj., cžerwjeny 10—12 pj. a zybła 15—18 pj., ſoboda jědźna 15—20 pj., ſelerij (měrwiť) duła 15—25 pj., rěpa punt 60—70 pj., tomaty 50 hacž 70 pj., jabłuka 5—25 pj., běrny nowe 4—5 pj., kołrabi ſchtuka 5—10 pj., morchej 8—10 pj., radiſchi 10 pj. walcžk, rjetkej walcžk 5—10 pj.

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hodźi ſo žane naſpomnjene njeſtu, tam ſo pornjo ſaſtdźenemu tydźenjeſi njepſchemjenichu.

Wiki ſchtwórtk w Łubiju.

Butra 60—70 pj. (60—65 pj.), jeja 9—11 pj. (11 pj.), twaroh 22—25 pj. punt (25 pj.), kał běły 8—10 pj. (7—8 pj.), cžerwjeny 10—15 pj. (12 pj.), ſhdrožiły ſchtuka 25—30 pj., kołrabi 5—10 pj. ſchtuka (10 pj.), zybła 10—15 pj. (15 pj.) punt, tšěſny kał 10—12 pj., jabłuka 4—20 pj. punt (4—15 pj.), běrny nowe 4—5 pj. punt, Pſchenica 10,80—11,15 hr. (11 hr.), rožła 9,70—10 hr. (10 hr.), nałětni jecžmjeń 8,50—9,15 hr. wowſ 7—7,25 hr. (7—7,20 hr.), běrny 2,40—2,60 hr., ſyno 2,20 hr. hacž 2,70 hr., ſłoma ſ maſch. młocžeż. 1,60—1,90 hr. (1,60—2 hr.), pſchenicžna muka 18,50—19,25 hr. (18,25 hacž 19 hr.), rżana muka 16—16,50 hr., pſchenicžne wotruby 6—6,20 hr., rżane wotruby 6—6,20 hr.

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hodźi ſo žane naſpomnjene njeſtu, tam ſo pornjo ſaſtdźenemu tydźenjeſi njepſchemjenichu.

Witi w Khorźebuſu.

Mjeſo howoſe 60—90 pj., cželcze 60—100 pj., ſkopjaze 80—100 pj., ſwinjaze 65—90 pj., mło w płatach 1,70—1,90 hr., jeja 10 pj., butra 1,10—1,20 hr. a twaroh 25—30 pj., łany wowji 1 hr. (90—100 pj.), linj 80 hacž 100 pj., ſchcžali 1 hr. (1,80—2,50 hr.), karpy 80 pj. (70—75 pj.), hołbje mjaſe 50—100 pj., ſchtuka (50 hacž 100 pj.), kury žiwe 1,80—2,50 hr., khapony žiwe 2—3,50 hr., ſhuſy jarčzane 80—90 pj., kacžki 1—1,20 hr., ſornit 40—1,20 hr., kołrabi 20 pj. ſchtuka, morchej 5—10 pj. punt (5 pj.), truſi —, kał ſhdrožiły 25—30 pj. (30—35 pj.), kał běły 10 pj., wirſingowy 15—20 pj. a cžerwjeny 15 pj. (15—20 pj.), zybła 15—20 pj. (20—25 pj.), běrny 2,75 hr. zentnar, kacžki 35—40 pj. (40—45 pj.), měrnik 20 pj., wótke worzechi 40—50 pj., ſłiwy 45—55 pj., jabłuka 10—30 pj.

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hodźi ſo žane naſpomnjene njeſtu, tam ſo pornjo ſaſtdźenemu tydźenjeſi njepſchemjenichu.

Swinjaze witi w Khorźebuſu.

Pſchihnali běchu 1112 proſtatow a 175 běhałow. Płacžachu:

Proſata: małe 6—9 hr. (6—9 hr.),
ſrjedźne 9—12 hr. (9—12 hr.),
wułke 12—15 hr. (12—15 hr.),
Běhali: małe 15—35 hr. (15—35 hr.),
ſrjedźne: 35—55 hr. (35—55 hr.),
wułke 55—75 hr. (55—75 hr.).

Witi klapachu, płacžiſny ſu njepſchemjenichu.

Witi rěznego ſkota wcžera w Drježdźanach.

Na witi rěznego ſkota wcžera w Drježdźanach běchu jako pſchecžiwje ſtajili a cžełatow wſchiwiſli. Doſeł je jara małe ſwjasnach, płacžiny popuſcžowachu. Nawſkrótk běchu płacžiſny jara ſtłóčene, wobſebje ſtrjedźne běchu płacžiſny ſrjedźich a łohkich cžełatow. Wjeſe ſkota ſu wyſche wosta.

Płacžiny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

28. januara

10 wol., 22 bvk., 8 kruw. — jałoje., 686 ćelat, 67 wowc., 886 swini.

Płacžiny za

ćelata: 2. 38—41, 3. 34—37, 4. 30—33;
swinje: (přez 300 pf.) 40—41, 2. 38—40, 3. 37—38, 4. 35—36, 5. —. Rancy —.

Drjewowa aukcija

ſobotu 30. wulk. rožła 1932:

na Palowſkim rudźerje 30 doſtich hromadow twjerdego drjewa. Sapoczątk popołdnja ½2 hodź.

Sſudniſte powěſcže:

Pſcheſadowanja:

ſobotu 30. wulkeho rožła 1932:

w **Wikopjazach** na ſudniſtwje doma. w 10 hodź.: mjaſe ſynowe hrabje, tcžeńſki, pſtuſke blido, ſedźarſka ſchija, maſchina,

pónjdźelu 1. małeho rožła 1932:

we **Sſcžepom** w Lehnanecz Hoſcžeńcu pop. w 2 hodź.: gramofon, klamarſka nadoba.

Hamtſke powěſcže.

Swěſcžeńſke jednanja:

Sſud je ſwěſcžeńſke jednanja wokewrił nad ratarſkimi ſtatokami:

kubleria Pawoła Juroka w Maleſchcžach,
kubleria Pawoła Dyka Dittricha we Schěrachowje,
kubleria Jurja Cžorlicha w Libonju,
kubleria Michała Augusta Gudy w Hrubjelcžanach,
kubleria Jana Kilanka w Poſedźach,
kubleria Martina Oskara Golcža w Stachowje,
kubleria Jana Heinricha Hanuſcha w Małej Borſchći,
kubleria Bjedricha Hanuſcha we Wjelcžinje,
kubleria Hermanna Kenjoza w Hrubjelcžanach,
žimnicžerja Richarda Köhlerja w Khrośce,
rycžerkubleria Franza Heinricha Sachły w Lichanju,
rycžerkubleria princa Ferdinanda Lippeſkeho-Weiſenfeldſkeho nad Barkom.

kubleńi Hawy Conradowej w Herrigswałde 27 a Skaſtowje 17.

Sſud je ſwěſcžeńſke jednanje jo 6 hu n y k nad ratarſkim ſtatokom:

Emmy Heleny Pohlowſeje rodź. Thiemej w Nowoſłyſcžiſku 24.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje

	28. 1.	27. 1.		28. 1.	27. 1.
Pšenica	235-237	234-236	huny	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	195-197	197-199	woka	17,0-19,0	16,0-18,0
jecžmjeń, nal.	—	—	mađre kuriny	11,0-13,0	11,0-13,0
jecžmjeń wows	158-168	158 168	ſolte lupiny	14,5-16,0	14,5-16,0
kukurica	139-147	139-147	ſoradella	23,0-29,0	23,0-29,0
pšeńc. muka	28,2-32,2	28,2-32,2	raps. wosuſk	—	—
rżana muka	27,2-29,4	27,2-29,4	ſany wosuſk	11,7-11,8	11,7-11,8
pš. wotruby	9,60 10,0	9,60-10,0	ſuch. truhanč	6,6-6,70	6,6-6,70
rżane „	9,60-10,0	9,60-10,0	bornj. kruški	12,5-12,6	12,5-12,6
raps	—	—	ſyno, 50 kg	1,70-2,00	1,70-2,00
hróch Viktor.	21,0 27,5	21,0-27,0	ſłonina ſloma	0,85-1,00	0,75-0,85
lane ſymjo	—	—	pšeńč. „	0,60-0,70	0,60-0,70
pjeluški	16,0-18,0	16,0-18,0	wowſana „	0,70-0,75	0,70-0,75
			ječma „	1,65-1,75	1,65-0,75

SERBSKE NOWINY

Rada ... strej ... la: ... 12. 1920 pod ... wukaz ... pod ...

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čěneno zwjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běchny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozjewa

Cisło (Nr.) 25 — Budyšin — Sobota, 30. januara 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němski sejm so zaže zeńdźe, zo by termin'u presidentoweje wólby postajił

Wubjerk za přichłoty Hindenburgowoje kandidatury, pod wjednistwom Barthiskeho wyschischeho měšćanoskty dr. Sahma stejazy, najskerje pónd'elu se žiwotnu napominanjom přched zjawnosć stupi. Najskerje so potom jara bórzy **wo termiji presidentoweje wólby rozsudźi.** Poskedźenja němskeho sejma su so hač do 23. februara wotstorčile. Tutón dźeń je pak přchepósdny za postajenje termije presidentoweje wólby, a tohodla dyrbi so němski sejm přjedy zwołać. Starschiska rada němskeho sejma budźe tomu wěsće přchiłokować, byrnjež bychu so tomu nemskonazionalni, nazionalni sozialistojo a kommunistojo přcheciwili. Tohodla je nóžno, zo so němski sejm **hižo 15. abo 16. februara sendźe.**

Se strony nazionalnych sozialistow ma so najwjetsche přcheciwnistwo přcheciwo Hindenburgowej kandidaturje wočakać. W nastawku nazionalnych sozialistiskich nowin „Völkischer Beobachter" so praji, zo su so mužojo, kotrjž w politiskim žiwjenju Němskeje ničzo njepłacja, sjednoćili, zo bychu tak mjenowanu Hindenburgowu ludowu wólbu swiedli. Nazionalni sozialistojo pak so j tym njedodźa přcheskakać. Presidentska wólba je jene z najwažnischich politiskich žiwjenjowych praschenjow, a tohodla je wokoł, wo njej njepolitiskemu wubjerkej roskudźiś dacź.

S wschěch kadow so nieda přchepóznać, zo je so wjednistwu nazionalnoje sozialistiskeje strony tola se sestajenjom wubjerka za Hindenburgowu wólbu přcheskabło. Boja so, zo so se spěchnym a rozsudnym wustupjenjom Hindenburgowych přchiwiskowarjow jeho wólba hnydom we prěnim wólbnym khodźe přchecejischeju.

Piwowe płacźizny so w korčmach sniža.

Němski kommišar Goerdeler je wojewił, so ma so piwo w korčmach po sledowazych płacźisnach stutišćiś: Piwo, kotrež je po litrje 80 njenjeńkow płacźiło, dyrbi po wo 4 njenjeńki tunšcho porjedźeć, piwo z dotalnej płacźizny po 1 hrinnje wo 6 njenjeńkow a drózše piwo wo 8 njenjeńkow. Sa mjenische žrudobja dyrbja so wotpowědaze korczmaske płacźizny postajeć. W korczmach dyrbja so płacźiznowe zapiški z přjedawschej a nowej piwowej płacźizny wupowěsnyć.

Wustupjenje z němskonazionalneje strony.

Přjedawschi meckenburgski minister Detmann, prěni meckenburgski nazionalny minister, je z němskonazionalneje strony wustupił a so přchesedźijansko-sozialnej ludowej słužbje přchisankuł.

Skónčowanje přchiskuschnika němskostatneje khorhoje Wolfa w Riesy.

Přched Drježdźanskim přchiskušnym gnodom je so pjatk prozeš přchecejischo nazionalnym sozialistam sapoczał, kotrež su wjeczor 9. nowembra kobustawa němskostatneje khorhoje Arna Wolfa w Riesy sakałali.

Elektroinstalatéra Herberta Hermanna Meršcha, Herberta Lubatscha, metalloweho dźełacźerja Fiedlera, zahrodnika Günthera, tatarskeho dźełacźerja Hölzigo, pjekarja Ehrenbacha, přchekupskeho pomocnika Helmicka a wumělca Jana Měrscha winuja, zo sej so přchi morderskim wobdźělili.

Na konzu přenjeho jednanskeho dnja wězywnostny profesor dr. Schmorl wo přchepytanju ekta skonzowanego Wolfa rosprawu poda. Po njej je Wolfa niz jenoż do ruki, na lěwej stronje pod pazu a do khribjeta, ale tež dwójzy khluboko k wutrobje a do jatrow kłóli, schtož je j přchiczinu jeho zmjerce było.

Hrabju Helldorfa w Mnichowje jaja.

Wjednik Barlinskich wubjernych wotdźelenjow nazionalneje sozialistiskeje strony, hrabju Helldorfa, su w Nürnbergu jaja, hdyž bě tam z lětadłom z Mnichowa přchistajił. Jeho su hnydom do Barlina dowjedli, so bychu w jeho přchichtomnosći mohli zwědkowe w jeho prozeju zhromadźeć. Sud bě wobsahnuty, hrabju Helldorfa jaječ a přchedwjesć daca, dokelž bě se zjednitkeho jednanja wuwostał.

Bitwa w Shanghaiskich dróhach

Njeslyšomi wobydlerjo chinejskeho městowcho dźela Shanghaja, kotruž so Czapei njemnje, su w nozy wot schtwórtka k pjatkej wschě strachi a hrózbnosće wójny wuczerpili. Hdyž běchu Japanzy wjetschi dźěl Czapeia wobsadźili, so Czapei morwemu městu runachu. Wschě dróhi běchu czmowe a morwe. Nadobo chinešy wojazy na tšěchach z ruczinych tšělbow a z maschinskich tšělbow, kotrež běchu w hornich posthodach thežow skhowane, Japanzow z tšelenju nadpadźechu. Japanzy wojazy hnydom tšelejo wotmolwjachu, do bubota ruczinych tšělbow so praskotanje maschinskich tšělbow měšesche. Po czimje mózachu pak jenoż powalni tšězow z jich skhowankow wuhnać. Přchi swětle zmólnizow z wulkimi wobczežnjoczemi postupowachu. Wokoło 5 hodźin so tež mężacźk zhubi, kotryž kě dotal njewěste zwěkło dawał, a město w tolsej czmje leżesche. W tymle czasu **woheń w Czapeiu wundźe,** kotryž so j wulkej spěchnosću přches zyle dróhi wupschestrje. Nadobo **lětadła nad městom zhwórczeju khschachu,** a bóry bombny wrjeskajo na nékotre dróhi padachu, kotrež běchu přchedźělschcego přcheczivjenja chinestich wojakow z Kantona.

Po kwalwotnym wojowanju Japanzy rano wokoło 7 hodźin **połaze połnózne dwórnischczo wobsadźichu** a chinestich sakitarjow přches żelesnizu z města wuhnachu.

W Czapeiu pak wojowanje njesasta. We wjele thežach běchu so Kantonzy tšělzy saraczili, kotrež popschi do Japanzow tšělachu. Japanski konteradmiral Schjoda zhromadźesche z wukrajanskej sakitanskej radu wo prajchenju wczjecz, hacź by da bliskoczje wukrajanskich žydlischczow nutnje było, chinestich wojakow hnydom z Czapeia wuhnacź. Tajki plan by žebi wjele woporow žadał; přchetož wulki dźěl Kantonskich wubranych wojakow je so zaryk a žnjerca zaspiwajo z najwjetschej khrobloscju Japanzam postupowacź wobarasche.

Mjesow wukrajanskich žydlischczow mějachu so malo leżdźu. Nad žydlischczemi zamo bomba z jeneho japanskeho lětadła padże a thětru schkodu nacźini. Wukrajanski dobrowólniski korps bě nuspwany, do chinestich nasčelnych tšělzow tšělecź, dokelž jich kulki do wukrajanskich žydlischczow lětachu. Też so sta, so Japanzy so samy tšělachu do panzerowaneho automobila wukrajanskeje policije tšelachu.

*

Lukaschti hospital we wukrajanskich žydlischczach je polny zranjenych chinestich zywilistow. Chinešojo su po zdaczu cźeżko schkodowali. Jich zranjeni so na 2000 wobličeżo. Po powěsczi „Associated Preßy" se Shanghaja su jenadželizy a chinejzy wojazy do so zrafyli. Jendželczenjo su chinestich wojakow kotrjž běchu so do wukrajanskich žydlischczow dobyli, wuhnali.

*

Přjedy hacź je japanske wójsko Shanghai wobsadźilo, su japanske wójnske łódze na tšelenju Wufungskich wobtwjerdzenjow přched městom wotmolwjale. Schtyrycecźi granatow swuntšachu, přjedy hacź j wobtwjerdzenjow tšelecź přchestachu. Japanzy praja, so su k bombardementej nuspwani byli, dokelž ju chinejzy wojazy do jeneho japanskeho kanonistkeho czołma tšěleli.

Pjatk rano z Wufungskich wobtwjerdzenjow znowa do japanskich wójnskich łódzow tšelachu, so bychu jim zadźewali, wjazy wojakow na brjoh wuzadźeć. Kanony japanskich łódzow pak bórzy chinejske wobtwjerdźenja wumjelczachu.

We wukrajanskich žydlischczach su Japanzy lazarety přchipyrawili. Khorobne wozy tam a sem jězdźachu, mjes nimi cźežzile automobile z chinestimi jetymi. Chinejzy zywilistojo do wukrajanskich žydlischczow cźekachu. Chinejske wójsko je pjecza pobjelnjenje z Zuczauna a Nankinga dostało. Přjedawschja žydlnjoczej chinejskeje garnizony we Shanghaju je so na 10 000 muži wobliczilo, tola je so mjes tym na 30 000 muži pobjelnika.

Japanske wójnske łódze k Shanghaiej jědu

Tśjom japanskim khścijakam, dwěmaj lětadłowymaj mocźerjomaj łódźomaj a schtyrjom saniczakam je so přchikasało, so na wotjězd do Chiny přchihotowacź. Jedyn khścijak a schtyri saniczaki su pjatk rano se Sasebo do Chinu wotjěle. Na nich so wojazy k wuzadźenju na kraj wjesu.

Dwanacźe japanskich saniczakow je pjatk rano do rěki Jangtse sajěło.

Bomby na wukrajne sydlešća

Rozkazowaŕ amerikanskich wojakow w Shanghaju powě, so je japanske lětadło nad wukrajanskimi žydlischczemi pjecź bombow wotczišło. S tym su so někotři Chinejzo morili a so wjele schkody nacźiniło. Khorowanje njemóża wschitkich zranjenych přchijeć. Njemóżne je, tyšacy Chinejow, kotrjž do wukrajanskich žydlischczow cźekaju, sadźerjeć.

Eugen Cen wobarańske wotowanje wodźi

Eugen Cźen, kotryž je přched nékotrymi dnjemi zwonkowne ministerstwo złožił, w Shanghaju wobaraniske wojowanje Chinejow wodźi. Jeho slejischczo zwonkownje stejischczo Nankinskeho knježerstwa napschecziwo stoji, kotrež je hacź dotal aktiwne wobaranske wojowanje wotpokazowało. Cźen praji, zo su

chinejzy wojazy jene japanske lětadło wotczišli a so tśjoch japanskich panzerowanych automobilow smjerwali.

Dale je přchipowědźił, so so 10 000 Kantonskich wojakow, kotrjž so z Kantona do Shanghaja wjesu, do chinejskeje wojowaneje fronty stajі.

Hacźrunjež je wobydlerstwo dotal směrom wostało, je napjatosć tola zjawnje spóznacź. Eugen Cźen praji, so so wuwołany **generalny strajk wschudże přchewjedźe.** Jenoż klamy, w kotrychž so zyroba a palne drjewo přchedawa, su wotewrjene. Chinešy cźeladnizy w Shanghaju pola sabydlenych zuzych zwoju słužbu dale cźinja z wuwzaczom cźeladnikow pola Japanzow. Też žnidźa wukrajenjo zywnosć w chinestich klamach kupowacź, tola žnjě so jim jenoż wobmjerjowana dźelba wotedacź. Po dróhach chinejskeho města so delki z napisnom: **„Přchecźiwjejcze so Japanzam hacź do zmjerzeze!"** noschcu.

Japanzy nětkole wschě přchithody k wukrajanskim žydlischczam wobkrjeżeja. Na wschěch dróhowych rózkach japanzy namórśzy wojazy jako strażnizy stoja. Japanzy pjecza Chinesam, kotrjž do wukrajanskich žydlischczow cźekaju, z tešakom a tšělbu wobaraju.

Artilleriske wojowanje při skóncowanym Sungariowym mosće

S Cźangcźunu wotpósłani japanzy wojazy njecźu hišcźe mohli do Charbina dójcź, dokelž su Chinejo je most nad rěku Sungariom zničowali. Po kotrymž železnizy do Charbina wjedźe. Chinejo so z Japanzy su na woběmaj bokomaj rěki kanony nawołili, a w tu tymlu su mózne tšěla. Japanske lětadła su na Charbinske přchedměsta znowa bomby mjetałe.

Chinejo su wjecza móst po zadanju ruskeho knježerstwa zničowali.

W Shanghaiu so dale wojuje

Japanzy z Chinesami dale wojnja. Japanski bombardement na město je 14 hodźin trał a je wulku schkodu nacźinił. Mjes tym so tšelenja maschinskich tšělbow praskotasche, so japanske město na wjele městnach palesche. Polnózne dwórnischczo a druhe wažne twarjenja su so do cźista wotpalile, půdła toho wjele privatnych khěžow. Pjatk přchipołdnju je so w Shanghaju generalny strajk wuwołał. Wobchad autobusow a dróhowe żelesnizy a dźěło w miinarni a wodarni dyrbi so sajtajcź. Sabitnizy japanskeho wójnskeho łódźiwa su pak prajili, so tónle strajk njedowoła a budźa přchiprawy cźinicź, so by sa žiwjenje mnine dźěło so dale wukonjało. **Srašowym wjednikam so je zmjerzeju hrosy.**

Jendźelske sympathije za Japancow

Amerikanske knježerstwo so prózuje, Jendźelsku ja zhromadne postupanje přchecźivo dobrjezerskim Japanzam we Chinje dobyć. Kaž pak so zda, Amerikezuju zwótnje wucho w Jendźelskej njenamakaju. Londonski „Daily Telegraph" přche, so je Jendźelska w nětkźischim wokomiku myšli sapowědźi, na Japanzku cźischczeja.

„Daily Expreß" praji, so maja Japanzy prawo, rajuje přchecźivo Chinesam postupowacź a „Daily Mail" mění, so je so jendźelski lud rozsudźił, so so přchi žanej krocźeji njewobdźěli, kotruž bo přchecźivo nětkźischczej swjatkazy Japanskej měri.

Dźkaržerišce nowiny „Daily Herald" a liberalne „News Chronicle" ſo ſ hněwnymi ſłowami wo „japanſkim militarizmje" ſpołoženja.

Amerikanske zaničaki so do Chiny pósłałe

Schtyrjom amerikanſkim ſaničakam w Manili na Filippinſkich kupach je ſo poručiło, ſo dyrbja hnydom ke Shanghaiej wotſtejc. Roskazowar amerikanſkich rěčnjych ſtražowazych łódźow na rěcy Jangtſe je ſa nimi ſadał. Saničaki mója ſa 35 hodźin do Shanghaia dojěc. Kontreadmiral Taylor je knjeze dowérne wukaſanje dóſtał.

Amerikanſke knjezerſtwo we Waſhingtonje a amerikanſke nowiny ſo ſtara wotſtajcja, ſo wo podaikach w Shanghaiu wuprašeja. „New York Tribune" ſo na to ſamſne ſpuje,

Waſhingtonſku powěſć wo wikowaniſkim boykottu pſcheciwo Japaniſkej jako njerozumne a ſ wójnſkim ſtrachom ſwjaſane błady ſatamacj.

Waſhingtonſki dopiſowar „New York Times" praji, ſo je preſident Hoover waſowanu, progranm we twarjenju wójnſkich łódźow na najnoſerſchu měru, po ſrjezenju dowolenu, powjetſchicej, dokelž bychtej hewak amerikanſke a japanſke wójnſke łódźſtwo po minjenju Londonſkeho łódźſtwowcho ſrjezenja w lěce 1935 jenak ſylnej bylej. 598 370 tunow amerikanſkeho łódźſtwa a 596 178 tunam japanſkeho łódźſtwa napſcheciwo ſtało. Hooverowi najſamoſnišchi radźićelſoju hižo na ſtejſchcim ſtoja, ſo dyrbi ſo wójnſke łódźſtwo po możnoſci ruce wutworjeć.

Přiměr so dojednał a so złamał

S poſrjedniſtwom amerikanſkeho a jendźelſkeho generalneho konſula bě ſo pſatk wot 1 hodźiny pſchipołdnja pſchiměr mjes Japwanzami a Chineſami dojednał. Bórzy po tym jene japanſke lětadło bombu na wukraſanje žydźiſcheho cźiſny. Japanzy praſichu, ſo je to njeſpožowny pſchipad był. Hdyž ſo bórzy po tym druha bomba cźiſny, kotraž jerſcho Chineſam mori, Chineſojo praſichu, ſo ſ tym pſchiměr jako ſłamany wobſtkaduja. Njepſcheczelnioſcje ſu ſo na to ſaſo ſapoczałe.

Japanſki hłowny kwartěr je roſkaz wudał, ſo chineſke wobſydleńſtwo w Cźapeiu njeſmě w nozu wobſtadźenja wupſcheczeć. Napominanje **ke generalnemu ſtrajkej** je ſ chineſeſke wikowaniſkeje komory wuſchło. Wſchě chineſke banki w Shanghaiu ſu ſamknjene.

Wobſtkodne žiwjenje je ſo zyle ſaſtajiło. Strajkowacy klamy ſu plakaty ſ wopſchijcźom wupowěſće: „Pſcheciwojcźe ſo Japanzam hač do ſmjerće!"

Japanska Ruskej hrozy

Japanſka cźe Ruſku ſa wſchu ſchkodu na cźełe a žiwjenju japaniſkich ſtacjanow w Charbinje ſamołwitu cźinješ, kotraž je naſtała, dokelž Ruſka njeje raniſchchinſkeje żelesnicu ſa wojenje japaniſkeho wójſka wuńčeł dała. Japaniſke wojaſy ſo nětko ſ kładanu woža.

Japaniſke knjezerſtwo cźe jutſe pſchiſcźiwy wopſchewiść, kotrejž dla je dyrbjało Shanghai wobſtadźeć. Japaniſka praji, ſo ſo po tych ſamnych **pohnuwadłach** ſkołnje kaž Jendźelſka w lěce 1927.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 20. wulkeho rožka 1932.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 756, hygrometer +2, thermometer we dnjo +6. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 755, hygrometer +4 a thermometer w nozu —1. Wuſtkadny na ſmrěčenje njebio. — Schtkerka ſo drje ſnadnje ſpadowała, tola nětko wokolnoſe pſchecy wſchitko na wobſtajne wjedro. Nad ſrjedźowej Europu je pſchecy hiſchče wuſyſchenſka fulma wuſchła. Nowa pſchichtadła ſ wječora atlantiſkeho ozeana. W hornich worſchcach duja mile powětrowe maſy, kotrež ſu naſtałe z mnohich ſtron. Tuchi ſu ſ nimi ſpjelnje ſtarne. Wſchitko to ſlubi, ſo budźe hišće dołho ſuche a ſłónčne wjedro. Wječor je ſo ſ ſapada ſ ſłabym wětrom ſ ſapada ſ ſłabym wětrom ſ ſapada ſ ſłabym wětrom

... 28 ... **dźiwadle** wotpytuje so dźensa ... hodźin bajka „Čerwjenawka", wječor je ... wječor sa chór i pichodźajenjom „Tśoch muzikantow". Njedźelu pop. 1/4 hodź „Hawajska kwětka". Tohorunja wječor 1/8 hodź. a pónjelu wječor. Watrowa je premijera: „Dźěłena žona".

— **Kokojšdny powali hólza.** Pjatk popołdnju 1/2 h. potorhuy kokojšdny pichi mosče Sswi. Ducha pjećlětnego Manfreda Kórnera z Frankensteinskeho untyna. Hólz padže na chodnikowu kromu a žebi nohu nije kosena šlama. Hólza dowjesechu je sanitetnym autom do brownólneje ianitetneje kolony do měchčejanskeje chorownje. Mjeno kokojšdneho su wušłědźili.

— **Pśichemjenje jedneho porjada** Budyšco-Kamjenc-skeje pólnoweje cjary. W dezembrje a januaru jěduchiłaj na pojpot tśi wutoru a śrjedu autobusaj 7 (20.12 hodź. wot Zilnych witkow w Budyšchinje) a 8 (21. 12 hodź. wot Sakskeho dwora w Kamjenc). Wot 1. februara tutaj wobaj wjacy njejeduchiłaj wutoru a śrjedu, ale jenoj hišće na njedźelu.

Jutře je Boža njedźela

a wobaj dźěł so našchu šerbšku narodnosć, pschetož wótkuje so hóšći pohladanm, wotmełwaju so hłowne chromadźišnu, na kotrychž so rozprawuje wo dowjanym šćerwjnym, wopowěrnym narodnym dźěle. Tež naša zentrala, naša Budyšchin, śtoi w tajšim znamjenju a to w znamjenju pokrećeneho Sokolstwa. Smjałkowe pschedstajenje a swjatk ludu so k ważnym kuratkowanjam a žuja „Sokoł" na słowomostne isdźenje k wopomnjeću 100. narodnin załoženja Sokolstwa. Tež wječor ma so tajke cełne wopomnjenje stać. Tola po wšěchm krutym dźěle dyrbi też jednoty Sokoł w Budyšchinje pěkne zabawnu kwasnicu pódwitkeho rosa pschipraviś, na kotruž wšěchi znatej z blika a dało pschi prošnje. Budźa to hodźinki połneho wjesela a pschekwapjenja. Tuž pschińdźe pschitaj jutře wjedźeli wječor do Budyšchina do sale Wšelkorja. Sapoczatk rejow w 7 hodź. programa we 8 hodź.

*

S **Serniše Kina.** (Jedne koło so itamatko.) S lochkomyślnosću laminowane njeboho na pjatk popołdnju na hatnej dróze niedaloko żelezninskeju mostow. S města pschińdźe kołoběžny, tśi mjeńšche nježdźe 12ličneho schulerja i torniwrom a kuślowym kaschćom pródku na kole šedźo. Na mjenowanym mjeńšu so nadobo pródnje koło tlama. Wobaj padnuschtaj na dróhu. Schuleř wotešpe se hrózelemi, kołoběžny pak so na rukomaj krwawnje rani.

S **Wisnorka.** (Słowna schromadźizna wobydlerskeho towarstwa.) Hłowna schromadźizna wobydlerskeho towarstwa w „Słowjej Swětnicy" wopyta 55 wospowow. Swjedźenje pschi pschestajenju samsebe so pohubi na A. Kschižanka a schromadźeni k jeho cześći postanychu. Potom rozprawjesche wo dźiławosći towarstwa w minjenym lěcu a poda mjeńšu zhorjenego pokładnika Nicola rozprawu pokładnje. We pokładni je 159,77 hr. w zajźenej pomocnej pokładni 240.22 hr. Na mjeńšo wutwarjenju zapłowanja A. Tippmanna a namjeńšneho pokładnika W. Mychera so ke Fryca a Bogel na jadrnym jenoletym zastupniu zaw wobkedźiłaj. K pohrjebnej pomocnej pokładni pschistupichu 179 hospodarstwow. Loni je 8 wobzobow wumrjelo. Na mjeńšo wutwarjenego k. Rudolfa wolacha k. Dreyšera do wumjeła pohrjebnje pomocneje pokładnje. Pschebywało zastarańskeho wubjerka k. Schröter zdźěli, so je w pokładni 136.37 hr. Wobydlerske towarstwo wopschija 358 hospodarstwow. We dalšim rozprawjesche so wo wusamkowanju k. Rudolfa. Potom so rozprawjesche wo hospodarskim planje 1931/32, kiž ma 16 909 hr. dešizita, a wo letnym wotkleńenju 1928/29 se 646,92 hr. nadwytka. Na to poda pschedstejer pschehlad, kak spomóžeśišwo hospodarski plan poćeżuje. Wodachu so hišćeze krótke referaty wo wobydlerskim dawku atd.

Z **Jitka.** (Złoty kwas.) Jutře njedźelu swjećitaj tudomny wobdźěr knjez Jurij Janca a jeho mandźelska swój złoty kwas. Wobaj zwjeselitaj so njewšědneje duchowneje a ćełnej strowosće. Swoju žiwnosć staj swojemu synej přewostajiłoj a staj nětk na wumjeńku, tola pomhataj wobaj hišće přeco swojemu synej dźěłać a su tak w najlěpšej přezjenosći hromadźe žiwi. Knjez Janca je nimo toho wulki lubowař honitwy a je jako wurjadnje dobry tśeler derje znaty a jeho hišće přeco we wokolinje na honitwy přeprošuja, dokelž wědźa, zo jeho tśelbje zwěrina njewućeknje. Wobaj staj dobraj Serbaj a wjesnjenjo jeju wysoko cesća. Tuž njech so jimaj też na tutym městnje najwutrobniše zbožopřeće wupraji.

Čechec maćerka we Łomsku pola Njeswačidła †

Sańdźenu śrjedu popołdnju wušny w Knjeju po dołhim cjerpjenju w 77. lěcze žiwjenja Marja Čejchowa rodź Rychnerez, šwěrna mandźelska Jana Čejcha, wjesnanosty we Łomiku pola Njeswačidła. Jan Čejch běšche pisches ichtyri letdźesatki šerbšći braschka a je tuthwilu najstarschi wjesnanosta w Budyškim wokrjesu. 17. rožownika lońšcheho lěta šwjeczełchtaj pisches Boju hnadu swój złoty twož pod dźělbrackom mnohich pischeczelow. Seerbske towarstwo „Jutrnica" darjesche jubilarskemu rjany wobras: „Knježe, wostań pola nas, dokelž sy k wječoru pschiblížuje." Schtó by žebi tehdy myślił, że je njewjeseljinski wječor tak blizko! Njebožčiška běše dołholětna korcžmarka we Łomiku, znata a cześcjena pisches jeje pischeczelnitwe waschnje. Běše horliwa Serbowka. Porjadnje wopytałe šerbšće Boje słužby a rěcześche je šwojimaj dźowkomaj a še šwojim mandźelskim a bohužel šerbšću. Pisches cježku khorosć a šamu šmjerć starschoje dźowki cjerpjeschtaj Čechcyj macj a nan cježko. Jeju młódšcha dźowka je mandźelska knjeza wyšchoho wučerja n. wotp. Kalicha, kiž běše 40 lět i kantorom w Njeswačidle. Nětk je wěrjaza šchtyrcetka wot wschcho herja wumožena a sbožna dźowcježka wita tuhu macjerku pschi Božim tróńje. Wěčne šwětło šwěćaj jomaj!

Z **Hory** pola Njeswačidła. (Woheń.) Stwórtk připołdnju wudyri w statoku khěžkarja Panuše Boži woheń, kiž zniči cyle twarjenje. Wobsedźer dźěše runje na lubju po syno a dohlada so na woheń. Nadoba a też skót hodźeše so wukhować. Jako prěnja sykawa přikhwata Bóščanska, po njej druhe sosedne sykawy. Też klóšterska motorska sykawa přijedźe, njetrjebješe pak zaprimnyć! Twarjenje wobydleše swójba z 3 dźěćimi, z dźědom a wowku. Přetorhnjenje miliny dyrbi z přičinu wohnja być.

Z **Wotrowa.** Čakali smy dołho — ale dočakachmy tola! K nowemu lětu začahny k nam naš nowy wučeř k. Jan Meškank. Šulske předsydstwo a šulski wubjerk jeho na Tŕoch Kralow powitaštaj. Stwórtk, na prěnim šulskim dnju, zapokaza jeho k. šulski wjednik Cyž do nowcho zastojnstwa. Šulske dźěći witachu swojeho nowcho wučerja z rjanej basnja a pyšnej kwětku a wjesnjenjo nowemu sobuwjesnjanej zelene pletwy nawichu. Knjez Jan Meškank skutkowaše hižo we Łupoji, Radworju, Zdźěri, Komorowje a Klukšu. Přińdże k nam 1. januara 1932 a nic kaž tehdy S. N. a druhe časopisy zmylnje pisachu 31. jan. 1932. — Wjele zboža do přichoda!

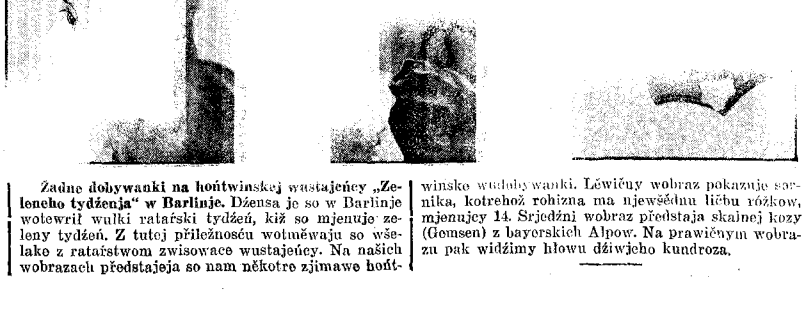
Do Pěskec. Stóž hišćo njeje widźał rjanu hru „Hilžbjeta", tomu poskića so składnosć 2. februara wječor 1/8 hodźin w Pěskecach. Njebjelčanscy hrajerjo, kotříž su „Hilžbjetu" w Njebjelčicach z tajkim wuspěchom předstajili, přińdu na swj. Marija do Pěskec. Tak změje kóždy přiležnosć sebi hišće rjanu hru k poslednjemu razej wobhladać a to za tuni pjenjez, ńehdźe 20 pj. Tuž přińdźe wšitcy prawje bohače z Róžeńčanskeje a Worklečanskeje wokoliny a dale sem. Budźe so wam zawěsće w Pěskecach jara spodobać. Njebjelčenjo pak budźa mytowani za prócu a haru z bohatym wopytom. Jeli žana hra, je tuta lódna, zo ju wohladaš. Tuž na zasowidźenje w Pěskecach!

Z **Kukowa.** (Hišće sćehwki sylneje zymy.) Přeco hišće žada sej žałostna sibirska zyma w lěće 1928/29 swoje wopory, Krasny „Wišnjowy alej", kiž za wu při puću k Wudworju so čehnješe a hórcy swoje mjeno da, je nětko do čista pod pilu a sekercom padnył. Tamna třeskata zyma, wosebje w februaru 1929, wuskutkowaše so na dróznych stomach doskónčenje w lět. 1920 a 1931. Tute wišenje běchu w najlěpšim zrósće, na 30 lět stare a pycha w kóńcjacym naležu. Pódla njesechu kóžde lěto bohate płody a běchu tak z hospodarskim wuzitkom. Wobsedźer sej najprjedy myšleše, zo budu so někotre dołžerjeć. Ale khorjachu dale a bóle a dychjachu so pušćeć. Su tam hižo nowe nasadźane. Tola budźe lěta trać, prjedy hač so stomownja zaso zhraba a tak wurosće, kaž ju před lětami wobdźiwachmy a wóčko na njej so radowaše. Podobnje su wišnje na Woleńkec hórcy čerpiło, běchu pak wo wjele młódše.

Z **Ralbic.** Ralbicanske Raiffeisenske towarstwo wotmě stwórtk swoju generalnu zhromadźiznu, zo by so nowy zličowař wolił. Přitomni běchu 68 sobustawow, kandidatow běchu tśo: Jurij Žur, Jakub Breuer a Jurij Zarjeńk, wšitcy z Ralbic. Žur dosta při wólbje 59, Breuer 6 a Zarjeńk 3 hłosy. Potajkim je jako naslědnik njechoh kantora Sewčika Jurij Žur woleny. Knjez Žur, kotryž je też njasowy wobhladował, je w cyłej wosadźe rady widźany, my přejemy jemu wjele zboža do nowcho zastojnstwa.

S **Rjadźichowa.** (Njeboże z automobilom.) Po dróhi ze Sseyitz do Njedźichowa poča so šmórnjacy auto wobsedźerja Hajdy. Wjednik šłuhi móh nad wosom. Wós pschejdźe schtomit a na to so dwójcy pschecźišny, so šajo na kołach śrjedźe. Wobsedźerjej wosa a jeho žonje, kiž wobaj nim šedźesche, so žonje cźełnje schłoby njesta. Druhemu muži a jeho žonje, kiž jadу šedźeschtaj, so stawy šlamachu. Auto běšche so dospołnje rozbi.

S **Wojerez.** (Njewjedne njebožo.) Spodźiwny podawt sta so śrjedu pschipołdnju na dróhi wotrjeńnego domu. Tam elektrikař na kole dołhi śrjezay rěbl wjese-

Žadne dobywanki na honitwinskej wustajeńcy „Zeleneho tydźenja" w Barlinje. Dźensa je so w Barlinje wotewrił wulki ratarski tydźeń, kiž so mjenuje zeleny tydźeń. Z tutej přiležnosću wotměwaju so wšelake z ratarstwom zwisowace wustajeńcy. Na našich wobrazach předstajeja so nam někotre zajmawe honitwinske wudobywanki. Lěwicuy wobraz pokazuje serńika, kotrehož rohizna ma njewšědnu liču rózkow, mjenujcy 14. Srjedźni wobraz předstaja skalnej kozy (Gomsen) z bayerskich Alpow. Na prawicnym wobrazu pak widźimy hłowu dźiwjcho kundroza.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wukłady na wjedro sa jutšišchu njedźelu a pónjelu:** Smějeny mile, pomročźene a trochu macźate wjedro.

* **Sarjedu wječor wokoło 7 hodźin je so pola Kamjenc-hausena na żelezninski cjah swajźiwy rubježnišći napad sturjił. Do pósłjskeho wosa so sababjenaj muzikaj dobu'chtaj a pschitomneho pósłjskeho sajecznika, revolwer jemu napschećiwo dejšo, nutsowaschtaj, směrom byź. Na to rubježnikaj zyły wóss pschebytaschtaj. Prjedy hač cjah do Neuhausketho dwórnischcza pschijedźe, wotskočištaj, pósłjski měch z 95 000 frankami žobu wjaschi. Pósłjski měch se listami su po'dźišco blizko Neuhausa namakali.**

* **W Darmstadtu su sarjadništeho sekretara wyschscheje sawěsćeńze sajeli, dokelž je snajmjeńšcha 100 000 hriwnow pschekschiwił. Sdobom su też Schillesownu žonu sajeli.**

* **W gmejnskej pokładni w Thalheimje pola Limburga je so 20 000 hriwnow pschekschiwiło.**

* **Awstriske nowe knjezeństwo so wutworiło. Swjasłowemu kanzlerej je so poradźiło, nowe knjezeństwo sestajeć. W nim sastawa swjasłowy kanzler Buresch dwanakowne ministerstwo, Winkler městoknjezeństwo a sunitskowne ministerstwo, Baugoin wójskowe ministerstwo, Dollfuß ratarske, Resch sozialne sarjadnistwo, Czernak roswuczenje, Heinl wikowarstwo, dr. Schuschnigg justizu, dr. Redlich finanzy. Jako njewotrjadny minister landbundowy sastupnik Heßlacher z Kruntenskeje do kabineta sastupi. Sdyzna sozialdemokratiska strona chce nowemu knjezeństwu derjenjenjazu neutralnosć wopokazać.**

Swójbne powěsće

Semrěli: Josef Mücke w Budyšchinje, 75 lět, khowanje budźe pónjelu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu na Zuheliskej haju 11. — Moritz Zorn w Budyšchinje, 70 lět, khowanje je dźensa sobotu dop. — Hana Matyowa rodź. Wermannez w Wisłopjach, khowanje budźe julije njedźelu pop. 1/3 hodź wot žarowańskeho domu. — Jurij Mječ, gmejnski pschedstejer w Němcach pola Wojerez, 60 lět, khowanje wšěche dźensa sobotu dop. 1/2 9 hodź. wot farskeje zyrkwje w Kulowje.

Lětsa wuhotuje Katolske Kasino w Kamjencu

swój **póstniski swjedźeń**

z koncertom, dźiwadłom a balom

hižo njedźelu 31. januara wječor w 6 hodź. w hotelu „Stadt Dresden“

a přeprošuje wšitkich přećelow towarstwa

Předsydstwo towarstwa

Hosćenc w Zejicach

Sobotu 30. 1. a njedźelu 31. 1.

swinjorězanie z točenjom kózlopiwa

Njedźelu **zjawne reje**

Přećelnje přeprošujetaj **Rich. Völkel a mandź.**

Hosćenc w Sunowje

Jutře njedźelu a póndźelu bal hračkow

Njedźelu reje

Přećelnje přeprošujetaj **Jan Wowčerk a mandź.**

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu 31. januara reje

Nowočasna kapała!

Darmotny kotillon cigaretowje reklamy.

Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink a mandź.**

Wšě serbske knihi dostanjeće **w Smolerjeć knihańi**

Serb

34 lět, rjta službu w mat. ratarstwje, hdźež może so poźdźišo woženiś.

Bliže pod **H 54** we wudawańi Serbskich Nowin.

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

ma na składze

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Směšne tunjo

poručam nětk

manchesterowe kholowy
sylne kožane kholowy
tkaninowe kholowy
cwjernowe kholowy
smuhate kholowy
krótke kholowy
jupy, kordowe wobleki
tkaninowe wobleki
dźěćace wobleki
zamkańske wobleki
wolmjane twory

po jara zniženych płaćiznach

Jan Wenk

w Budyšinje

na Kotołskej hasy 10

Hdyž maće něšto na předań daće mały newěšk do Serbsk. Now.

Žitna słoma

na předań w Kamjenej **čo. 16** pola Rairee.

Nimale darjene

Eeleganine rejwańske
slupnje z čorn. prunelle
Pumps a ze spinku
nětk **1.90**
bjez pyšneje spinki

čornosomoć. nětk **2.50** hr.

z ałasoweje židy **3.90** hr.

Bať'a nohajcy z płóčl. židy **89** pj.

Bať'a

Předawańnja w Budyšinje na Bohatej hasy

Wurjadne časy žadaja sebi wurjadne płaćizny!

Wurjadne zniženje płaćiznow přinjese moje

inventurske wupředawanje

kiž je so **pjatk 29. januara** započało, hdźež je njedźiwajcy wulkeje nuzy bišće mnohim mózno, sebi nakupować

Žonjace nohajcy

Wopr. egipt. mako, dwójne stopy, wysoka pjata 0.60, 0.45, **0.35**
Wopr. egipt. židź. mako, dwójne, 3króćna stopa a pjata **0.75**
Wopr. židź. mako, krute nohajcy 1.25, **0.95**
Wolmjane narunanje, znutřka rjepik., mjechke, ćopte **0.95**
židźany flor, jara kruty 1.25, 0.95, **0.75**
wumělska žida, płatěrowana, ćeńkonitkojta, husta 1.10, **0.80**
wumělska žida, z florom stoš., 4króćne stopy a pjata 1.45, **1.35**
wumělska žida, z flor. stoš., krute, 6króćne stopy a pjata 1.95, **1.75**
wumělska žida, ćeńkonitkojta, tolsta, mjechka 1.65, 1.25, **0.95**
wumělska žida, krute nohajcy, 6króćne stopy a pjata **1.75**
wumělska žida, jara ćenka a kruta **1.95**
wołma, płatěrowana, ćeńkonitkojta, kruta 1.50, **0.85**
kašměrska wołma, wosebje ćeńka, mjechka 1.95, 1.45, **0.95**
wołma z wumělskej židu, ćeńkonitkojta, kruta 1.95, **1.45**
Ski-nohajćki, płatěrow. wołma a čista dobra wołma 0.95, **0.60**

Dźěćace noha'cy

Wulkosć	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Wołma, płatěr., kruta	—	50	60	70	80	90	100	110	120	130	pj.
wołma, plat., jara kruta	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	pj.
čista wołma	—	—	—	70	75	85	95	105	115	—	pj.
čista wołma, ćěmnošěra	65	80	90	100	110	120	130	140	150	160	pj.
čista wołma, mod. barby	75	90	100	115	125	135	145	155	165	175	pj.
čista wołma, běła	—	—	—	—	80	85	90	—	—	—	pj.

Ruka'cy

Žonjace rukajcy, podšite, nowa forma, wušiwane **0.95**
žonjace rukajcy, wołmjane, štrykowane, ćopte **0.60**

wulkosć	3	4	5	6	
dźěćace rukajcy, wołmjane, štrykow.	45	50	55	60	pj.
dźěćace rukajcy, čista wołma, rjane barby	70	75	80	85	pj.

Słypfry — Suknje

žonjace słypfry, ćopte podšite, II. wuběrk, wulk. 42–48 **0.45**
žonjace słypfry, ćopte podšite, I. wuběrk, wulk. 42–48 **0.65**
žonjace słypfry, sylnje podšite, I. wuběrk, wulk. 42–44 **0.75**
žonjace słypfry, wumělska žida, sylnje podšite, II. wuběrk, jara krute, wulkosć 44–48 **0.95**
žonjace słypfry, najl. wumělska žida, sylnje podšite, I. wuběrk, wulkosć 42–48 **1.45**
žonjace słypfry, dobra wum. žida, podšite, wulk. 42–48 **1.45**
žonjace słypfry, čista wołma, rjane, wulkosć 42–48 **1.45**
žonjace słypfry, charmeuse, II. wuběrk, wulkosć 42–48 **0.95**
žonjace suknje, bałmjane, sylnonitkojte, wulk. 42–48 **1.50**
žonjace suknje, wum. žida, sylnje podšite, wulk. 42–46 **1.95**
žonjace suknje, rjana wum. žida, wulk. 42–48 **2.45**
žonjace košle z kholowami, bałmjane, sylnje podš., 42–44 **1.75**
žonjace košle z kholow., wum. žida, sylnje podš., wulk. 42 **1.90**
dźěćace słypfry, bałmjane, sylnje podšite, II. wuběrk wulkosć 40–50 **0.35** hr., wulkosć 30–35 **0.25**
dźěćace słypfry, wum. žida, sylnje podšite, wulk. 35–45 **0.50**
dźěćace košle z kholowami, bałmj., ćopte podšite, 45 **0.95** **0.75**
dźěćace košle z kholow., wum. žida, sylnje podš., wulk. 45 **1.25**

Wołmjane twory

žonjace pulovry, bałmj., běłe a małomustr. 1.75–**1.45**
žonjace pulovry, čista wołma, najnowše barby ze zasadkom wołmjanych cankow 6.50–**2.00**
žonjace lacy, trikotowe, ćoplo podšite, małe mustry 2.75–**2.25**
žonjace jaki, plat wołma, ruski kornaf **3.60**
žonjace jaki z dwoj. kornarjom, čista wołma 7.90–**4.90**
žonjace wobleki, cyle a 2dźělej, bałmjane 2.90–**1.25**
žonjace wobleki, cyle a 2dźěle', čista wołma 9.90–**5.90**
dźěćace pulovry, plat. wołma a čista wołma **3.90–1.50**
dźěćace lacy, plat. wołma a čista wołma, wulk. 40 4.90–**0.95**
dźěćace wobleći, čista wołma, ćeńkonitkojte 2.25–**1.75**

Šaty / šatowe tkaniny

žonjace košle z wušiwanjom a cank. 1.75–**0.65**
žonjace košle ze šerok. ramjenjemi 1.45–**0.95**
žonjace košle, pisane wobsadźene a z wušiwanjom 2.75–**1.25**
žonjace barchentowe košle 1.75–**0.95**
žonjace barchentowe nócne jaki 2.90–**1.45**
žonjace barchentowe nócne košle 5.75–**2.25**
žonjace spanske wobleki, flanell, trikoline 4.25–**3.90**
žonjace trikotowe košle, *wopravdź. mako* 1.75–**0.45**
žonjace trikotowe košle z kholowami 1.20–**0.95**
žonjace spódn'e jaki, krute štrykowane bjez rukow. 0.95–**0.60**
žonjace spódnje jaki, krute štrykowane z rukow. 1.50–**0.85**
holćace nócne košle, pisane wobsadźene, wulk. 60–70 **0.95**
dźěćace spanske wobleki, trikotowe, wulk. 60 **0.95**
prochowe trěnja, połplatowe 45/45 cm 3 štuk **0.50**
prochowe trěnja, čistoplatowe 50/50 cm 3 štuk **0.80**
twjelki („Gerstenkorn"), běłe, 44/100 cm **0.35**
twjelki, čistoplatowe, šěre, 42/100 cm **0.45**
twjelki, damastowe, połplatowe, 45/100 cm **0.60**
frotérowane twjelki, 40/80–60/110 cm 1.25–**0.40**
servjety, čisty makowy damast 60/60 cm **0.50**
blidowe přikrywy, kašćik mustr, 130/160 cm **1.75**
blidowe přikrywy, damastowe, połplatowe 130/130 cm **2.40**
blidowe přikrywy, damastowe, čistoplatowe, 130/130 cm **4.90**
přikryw ze 6 servjetami, 130/130 cm—130/160 cm 9.90–**4.50**
kofejowe přikryw, pisany mustr, 110/110 cm hač do 130/160 cm 2.90–**1.45**
šantka (Hohlsaum) 27 cm 3 štuk **0.25**
šantka, linon, 33—39 cm jene 0.30–**0.10**
šantka, plat, (Hohlsaum), 28 cm jene 0.75–**0.35**
šantka, plat, 36—46 cm jene 0.70–**0.40**
košlowe tkaniny, ćeńkonitkojte, 80 cm 0.45–**0.28**
košlowe tkaniny, bjez pjelnj. apretury, 80 cm **0.45**
kóperowy barchent, běły, 70 cm **0.35**
linon 130 cm šěr. 0.68 80 cm šěr. **0.38**
smuhaty plat 130 cm šěr. 0.85 80 cm šěr. **0.55**
ložowy damast 130 cm šěr. 1.— 80 cm šěr. **0.65**
dowlas, 150 cm šěr., jara kruty **0.90**

Wobłckowe tkaniny

Tweed, flamengo, bałmj., 70 cm šěroke 0.85 hač **0.50**
połwołmjane tkaniny, jara krute, 70–80 cm šěr. 1.95 hač **0.90**
šotske, čista wołma, 70—90 cm šěroke 1.75 hač **1.25**
diagonal, čista wołma, 70 cm šěroke **1.45**
Bouclé, čista wołma, poslednja nowosć, 70 cm šěroka **1.90**
Flamengo, čista wołma, 95 cm šěroke 3.50 hač **1.95**
płóčliwy somot, wobčišćany, nowe mustry 1.45 hač **0.75**
wołmjany muslin, 70–80 cm šěroki, wjele mustr. 1.45 hač **0.75**
barchent za domjace wobleki 0.75 hač **0.45**
wumělska žida, wobčišćana 1.65 hač **0.45**

Fale

žonjace fale, krute tkaniny, pyšna forma 0.95 hač **0.75**
žonjace fale, jara krute, wulke 1.60 hač **1.45**
žon ace fale, najlěpše družiny, wosebje šěroke 2.25 hač **1.95**
rańšosuknjone fale, jara praktiske a krute 2.95 hač **1.75**
serwěrowańske fale, wušiwane, „Hohlsaum" 0.95 hač **0.45**
holćace fale, wulkosć 40—70 1.60 hač **0.60**
hólćace fale, wulkosć 40 50 0.75 hač **0.35**

Mužace wěcy

zwjeršne košle, běłe a pisane wot **1.95**
zwjeršne košle, cefir, ćeńkosmuhate wot **2.75**
zwjeršne košle, trikoline, najnowše mustry wot **3.25**
pućowańske košle ze zwjazakom, najnowše mustry wot **2.95**
normalne košle, měšana wołma, krute wot **1.95**
normalne kholowy, měšana wołma wot **0.95**
podšite kholowy, wosebje krute, wulkosć 45 wot **1.25**
garnitura, jaka a kholowy wot **2.25**
košle z kholowami wot **2.50**
nócne košle, pisane wobsadźene wot **2.25**
barchentowe nócne košle wot **2.75**
španske wobleki, flanell, perkal wot **6.90**
samowjazaki, šěroke, čista žida, wot 0.95 wum. žida, wot **0.25**
rukajcy, trikotowe, podšite wot **0.80**
rukajcy, štrykowane, wołmjane wot **1.25**
nohajcy, bałmjane, mustr wot **0.30**
nohajcy, čista wołma, krute wot **0.75**
nohajcy, čista wołma, mustrow. wot **0.75**
sportske nohajcy, čista wołma, ćeńko melěr. wot **0.85**
sportske nohajcy, bałmj. mustrowane wot **0.60**
sportske nohajcy, płatěr. wołma wot **1.75**
gamaše, derjesćdźace wot **0.95**
pollunder, bjez rukawow wot **1.25**
pollunder, bjez kornarja wot **2.90**
sportski pullover, kruty, z wottorhanskim zamkom wot **5.25**
mužace štrykowane lacy, nowe mustry wot **4.50**
mužace podšite lacy wot **1.75**

Dźel wupředawańskich poskićenjow je we wšěch wukładnych woknach wustajeny.
Wobhladanje přeswědči a so wuplaći!

Otto Hauffe

w Kupnicy (Gewandhaus)

Přiloha k čislu 25

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 30. januara 1932

Serbska próstwa na němske knježeŕstwo

W meji zaúdženeho léta je Serbska Ludowa Rada sćehowacy memorandum němskostatnemu ministrej za znutŕkowne należnosće, dr. Wirthej, přepodała:

Knježeŕstwu Němskeho stata w Barlinje.

Z wukazom dnja 31. 12. 1928 je pruske knježeŕstwo šulske prašenja za wuwzaćenje w Pruskej sydlacu pólsku a dansku mjeńšinu w Němskej zrjadowało. Za šule serbskeho ludu pak njeje so hišće zakładne a přezjedne rozrisanje stało, po zdaću snadź, dokelž serbski lud — Łužiscy Serbja — w dwěmaj wšelakimaj krajomaj — w Pruskej a Sakskej — bydli. Tohodla běše so w februaru 1929 cyłkowny zwjazk serbskich towaŕstwow „Domowina" jako tehdyša načolna organisacija na němske knježeŕstwo z prósstwu wobroćiła wo derjemźanje zrjadowanje tuteho žiwjeńskeho prašenja serbskeho ludu. Tola so nam na to ani wotmołwa dała njeje, ani so też přezjedne rozrisanje z posrědnistwom němskeho stata stało njeje.

W Sakskej je šulske prašenje přez sakski překhodny zakoń za ludowe šulstwo z dnja 22. julija 1919 zrjadowane. W § 2, wotrězku 5 toho sameho je so sćehowace zakońske zrjadowanje stało:

W ryzoserbskich a w měšanych šulach ma so wo to postarać, zo bychu šulerjo němsku rěć ertnje a pisomnje prawje nałožować nawukli. Dźěćom serbskeho ludstwa ma so mjez wučbnym rozrjadom serbske čitanje wučić a so składnosć dać k zwučowanju w pisomnym wužiwanju serbskeje rěče kaž też k přiswojenju dźěćacych a ludowych spěwow. Wučerjo na ryzoserbskich a měšanych šulach maja na wšěch rjadowych skhodźenkach też serbsku rěč nałožeć. Při připowědźenju dźěći k přiwzaću do ryzoserbskich a měšanych šulow ma so rodna přisłušnosć wozjewić. Wuswobodźenje wot serbskeje wučby ma šulski wjednik přizwolić, jeli to za wukubłanje zamołwići namjetuja.

Zasadnje so w tutym ryzoněmska, měšana a ryzoserbska ludowa šula připóznawa. Woprawdźe wšak so tutón zakoń hač do dźensnišeho powšitkownje njewukonja. Rozsudźenje nad šulskim razom ma woprawdźe šulske předstejićerstwo, kotrež wšak bohužel nic přecy po woprawdźitosći njerozsudźa. To pak su woprawdźe njespokojace wobstejnosće. Też njepřipóznawa sakske knježeŕstwo we woprawdźitosći ryzoserbsku šulu, samo hdyž ju 99—100 proc. serbskich dźěći wopytuje. Runje tak so přez to, zo serbscy wučerjo pobrachuja abo zo so na měšanych a ryzoserbskich šulach wučerjo přistajeja, kotŕiž serbskeje rěče móceni njejsu, w skutku nałožowanje serbskeje rěče na wšěch skhodźenkach znjemóžni. Też tak ważne wukubłanje serbskeje rěče mócnych wučerjow njeje zakońscy zrjadowane.

Přećiwo wšém tutym wuškodam su so saksccy Serbja z wjacy hač 10 000 podpismami před létom na sakski sejm wobroćili žadajo, zo by so skónčnje we serbskim kraju obligatoriska serbska wučba za serbske dźěći zawjedła. Tuta žadosć je so tehdom wot sejma knježeŕstwu k wědźenju přepokazała. Tola njeje so na to wot knježeŕstwa dotal ničo stało.

W Pruskej je so přez wukaz ministerstwa za wědomosć, wumělstwo a ludowu zdźělanosć dnja 29. 12. 1920 pod U III A čo. 2094 I, II, postajiło, zo měł wukaz toho sameho ministerstwa z dnja 31. 12. 1918 pod U III ča. 1420, kotryž běše za šule z pólskimi dźěćimi w Hornjej Slezyskej a Zapadnej Pruskej postajeny, też za šule w serbskim kraju płaćić. Woprawdźe pak so tutón wukaz nihdźe přewjedł njeje. Tomu zadźiwa hižo njedostatk na serbskich a w serbskej rěči wudospołnjenych wučerjach, na we wukazu postajenym wosebitym poćeženju gmejnow a na ważnju wozjewjenja wukaza, kotrež znjemóžni, lud we prawym času rozwučić a nastate njedorozumjenjenja a wobmyslenja wotstronić.

W Pruskej wosteji hač do dźensa za cyły serbski kraj jeničcy ryzoněmska šula, w kotrejž serbske dźěćo ani w jenej jeničkej wučbnej hodźinje so w swojej maćerščinje njerozwučuje! Haj, serbskim dźěćom je zakazne, w šuli a husto dosć też zwonka njeje samo mjez sobu swoju maćersku rěč wužiwać. To pak su, štož kóždy w prašenjach mjeńšinow sprawnje myslacy bjeze wšoho přida, nic skónčnje też w zajimje němskich mjeńšinow wobžarujomne a njemóžne wobstejnosće. Maćica Serbska, towaŕstwo za serbske knihi w Delnjej Łužicy, je so w tutej należnosći we januaru 1930 na pruske knježeŕstwo wobroćiła, tola tohorunja bjez wuspěcha.

Nichtón njebudźo prěć, zo so njemóže žadyn lud na dalše zdźeržeć, ale zo dyrbi zahinyć, nimali žanu šulsku wučbu w swojej rěči. Tuž je najprěnša a wšo přesahaca starosć kóždeho luda jeho šula. Też za nas Serbow je šulske prašenje žiwjenja najwažniše. Pod nětčišimi wobstejnosćemi je tež posledni zbytk našeho ludstwa k smjerći zasudźeny. K temu pak njemóžemy a njesměmy mjelčeć! Zakŕik z najwjetšeje nuzy běchu wšě naše zapodaća. Tola nas ani wotmołwy hódnych njemějachu! Też nam je Bóh prawo dał na kulturelne swojorazne žiwjenje a naša winowatosć to je, zo je zdźeržimy a hajimy. Z tuteho prawa a z tuteje winowatosće pozběhamy hišće raz swój hłós. Smy přeswědčeni, zo chee nětčišе němske knježeŕstwo sprawnosć. Tuž so z połnej dowěru na němske knježeŕstwo wobroćamy z najnutrnišej prósstwu a z najdoraźnišim žadanjom, zo by tola skónčnje spokojace rozrisanje serbskeho šulskeho prašenja započało a přewjedło, a to přezjedje za cyły serbski lud tak w Pruskej kaž w Sakskej.

Zasadnje žadamy ryzoserbsku šulu.

W měšanych šulskich wokrjesach (gmejnach) spokojimy so z měšanej šulu, w kotrejž so na wšěch skhodźenkach a we wšěch předmjetach wobej rěči zdobom nałožujetej, kaž je to też prjedy před 40—50 létami w Pruskej a wot léta 1835 pola štyrjoch najnižšich lětnikow hižo w Sakskej zakoń był a kaž to w najnowišim času zaso sakski překhodny šulski zakoń, kaž je horjeka wuwjedźene, zasadnje předpisuje. W tutych šulach maja wšitke serbske dźěći wobej rěči w słowje a pismje nawukнyć a maju so też do stawiznow a literatury swojeho luda zawjesć.

Na wšěch tutych šulach maja so jenož tajcy wučerjo přistajić, kotŕiž wobě rěči po słowje a pismje wobknježa. Hižo přistajenym wučerjam ma so přez wosebite kurzy składnosć dać, zo bychu so w serbskej rěči a literaturje dowudospołnili. Nowi přistajomni maja přez statne pruhowanje swoje wokmanjenje za wuwučowanje we woběmaj rěčomaj dopokazać. Wučerjo, kotŕiž we woběmaj rěčomaj wuwučuja, maju z wutwarjomneje krajneje załohi za swoje wjetše dźěło wukońsku přilohu dóstać.

Ze zawjedźenjom a wutwarjenjom serbskeje wučby nimaja so jednotliwe šulske gmejny pjenježnje poćežić.

Na srjedźnych šulach ma so za dźěći serbskeju staršeju obligatoriska serbska wučba zarjadować. Za tutych šulerjow maja so wosebite stipendije w dosahacej ličbje wustajić.

Na paedagogiskich institutach resp. akademijach w Barlinje a Khoćebuzu, w Lipsku a Drježdźanach maju so wosebite wučeŕske stoły za serbšćinu přigrawić.

Připódla šule pak ma so wšě kulturne dźělo serbskeho ludu docyła hajić a spěchować. Tu nastawaja wulke a ćežke nadawki přez natŕwar a wutwar wšeho pismowstwa, časopistwa, wšelakorych towaŕstwowych organisacijow, za čož srědki zwjesć njeje serbski lud sam dosć móceny. Serbski lud wobsteji zwjetša jenož z mjeńšich burow a dźěłaćerjow a tohodla cyle wosebje pod nětčišej hospodaŕskej krisu ćerpi. Też nimamy my Serbja maćerskeho luda, kotryž by nam při rozrisanju našich kulturnych nadawkow ke pomocy był. Tohodla so w swojej nuzy na němski lud wobroćamy, z kotrymž smy w tysaćletnym zjednoćeństwje žiwi a z kotrymž chcemy też dale swěru zjednoćeni wostać, a prosymy w materielnu pomoc a podpjeru. Trjebamy znajmjeńša 150 000 hr. lětnje za wukonjenje najwažnišich kulturelnych nadawkow zwonka šulstwa. Podpisana Ludowa Rada jako před létom wutworjena načolna organisacija cyłeho serbskeho ludu, kotraž so z 14 serbskich kulturnych zwjazkow a zjednoćeństwow twori, wobroća so tehodla na němske knježeŕstwo z dowěrliwej prósstwu, jej k wukonjenju žiwjeńskich nadawkow serbskeho luda na kulturelnym polu z krajnych srědkow njedźiwajo ćeże nětčišeho časa abo lěpje runje tehodla lětnu podpjeru w tutej wysokości přewostajić.

Statej je po Božej woli zeńske dobro wšěch swojich wobydlerjow dowěrjene. Jeho wysoki nadawk a winowatosć je, nic jenož žiwjenje jednotliwca, ale hišće wjele bóle žiwjenje ludow, kotrež stat tworja, zdźeržeć, strašować a hajić. Tuž dha so na němske knježeŕstwo wobroćamy z prósstwu, zo by so teć našeho serbskeho ludu, kotryž je wot wjacy hač tysae lět w Němskim kraju zakorjenjeny a domoródny a kotryž je kóždy čas kraj a kubło woprował za zhromadnu wótčinu, na wosebite wašnje přiwzał a jemu swoju poinu starosć přiwobroćiło.

Derjemźanje rozrisanje tutych žiwjeńskich prašenjow swojeho ludu z połnej dowěru wočakujo

we wšej ćesćowności

Serbska Ludowa Rada.

*

Naš memorandum

je so z posrědkowanjom němskostatneho generalneho sekretariata centrumskeje strony, štož njech je dźakanje připóznate, předsydstwo S. L. R. wosobinscy k.

Zběžk na Hawajskej

W Cjichim oceanje mješ Japanskej a Kalifornskej žo namakaju štupiny kupow. Sću to Hawajske kupy, tak mjenowane „Kupy wěčneho nalěća". Sću to raj łódźnikow a pućowažnych.

Bohužel, běšche to raj, pschetož wšcho rajskeho we nastupanju ludźi, šwěrjatow a pschirody je žo minyło. Wostało je jenicźy rajske podnjebjo. Zibilisazija je šnicźitu tutón raj. Hišće je 12 lět a ſ pogłednint domoródnym wotemrěje pogłedni dych tutoho seniſkeho raja. Jenož 100 lět žu běli trjebali k tutomu zahubnemu, zaničeŕiſemu dźěłu.

*

Někto naras ſłyschimy: „Sběžk na Hawajskej, wojazy natykniejnymi bajonetami kroczja po haßach hłownego města Honolulu, artilerija twjerdźišnu ſwoje kanony měri na pschistaw, amerikanſky turiſta ſaſtrójani žedźa w hoſcjeńcach, ani jenicźka běła žona žo wjazy na haßu njeſwěri, haßy žu połne fanatiſchich domoródnych, hida pschecźiwo běłej rahy wſchudźe žo jewi."

Sa kóždeho ſnajeria Hawajſkeje je to ſkoro njewěrjomne. Hawajcjenjo běchu dźě najměrniſchi a najduſchniſchi ludźo na ſwěcze. Schto je žo ſtako, ſo woni naras buchu ſkóźtarjo? Njeſnicźomny njeſtuk běłych, ſakoſtna njeprawda!

Młoda žona amerikanſkeho łódźneho poručnika Maſſie bě hromadźe ſe ſwojej macźerju wopytała muža, kiž pschebywaſche na łódźi w Honolulu. Hnydom pschi wjeczor žo peda ſamalurka runje do ſłe wuwokaneho pschiſtawneho města, do toho dźěła, kiž žo njemuje „Cjertowe polranje". Tam je wſchu polne ſlokarkow, rejwarkow a kurwatarjow. Tu žu młodźi Hawajcjenjo k diſpoſizíji bohatym amerikanſkim damam. Wotpłnſt 8 rażow tu wokoło łudźi. Hdyž młoda žona žo w nozy domoj wróći, płaczo powěda, ſo je ju domoródny Hawajcjan wumnożował. Wona měſtno a wožołu nadrobnje wopiſuje a jeje muž a macź najſtarſa tam dóndźetaj, ſo bychtaj žo wjeczeſoj. Hawajſkeho młodźenża Kahahawai namakataj, jeho pscheproſchujetaj do hotela a jeho tam w kupjelach ſaſſeletaj, po tym, ſo je žo wuſnał, ſo je měł intimny wobkhad ſ Amerićanku. Cźeſto chjetaj ſkradźu w auejo wotwjeſeć, ale pschipadnje amerikanſki ſtražnik auto ſadźerži a njeſtuk žo wukopa. Poručnika a jeho pschichodnu macź ſajachu. Wonaj wudawaſchtaj, ſo ſtaj tak jednakoł dla wobaranja w muły. Chžychu jej do Ameriki wotwjeſeć a zyła wěz mějeſche žo ſatajeć. Ale někto domoródni poſtanychu a ſej ſadachu wudaće winikow. Amerikanſke wyſchnoſeje ſo ſpjeſźaja, njechadźa běłych pschepodaczj domoródnym ſudnikam. Wſchě amerikanſke nowiny ſu roſhorene, ale ſłoučnje tola amerikanſke knježeŕſtwo da roſkaz, ſajatych pschepodaczj zibilnym wyſchnoſcjam w Honolulu. Sdobom amerikanſky wojazy ſ bajonetom ſběžk hdźeſcheja. Amerikanſki generalny ſtatny rěčnik jědźe do Honolulu, ſo by měł dohlad nad ſudniſkim jednanjom. Hawajſke wyſchnoſeje a zyły hawajſki lud žada ſej wotſudźenje mordarjow a wobkrućeja, ſo žona poručnika je ſej młodeho domoródneho jako łubkarja wuhladała a kupila.

Kóždy, tiž ſnaje hawajſke pomńery a wěſtu druźinu amerikanſkich „bamow", weŕi Hawajcjanam. Młodźi bruni Hawajcjenjo, tiž na amerikanſkich parnikach a w amerikanſkich pſchepyſchnych kupjelach jako herzy hudźo, njemóža žo ani wuthowaczj pſched tutymi „wožebnymi" Amerićankami. Hawajſka je wulkotniſchcjo bohatych Amerićanow a tam bohate damy hižo pŕeni dźeń ſej kupuja bruneho ſłužobnika, tiž je wucźi płuwacź a ſo podnórjeeź a ſ kotrymž wone jěchaju do hór a do hotela pſcheproſchuju a tež hewak wſchelako trjebaju ſa dobre wuto. S brunym ſłužobnikom khodźi bohata Amerićanka w nozy na ceje domoródnych a tam žo draſtu domoródnych hołzow ſwobleka. Polnaha, ſ kwětkami powěſchena tam potom rejwa. Wěſo njejſu to wjazy jane pravve ludowe ſabawy, ale jenož ſa Amerićanowu pſchihotowane wězy. Wſchi tajſci nóżnej ſabawje drje je žona amerikanſkeho poručnika ſo ſtrinkotała a zyły hawajſki lud na nětko cźerpjeeź pod waſchnicźkom roſwólnjeje běłeje žónſkeje.

*

Wotkryła je žo Hawajſka w l. 1778 wot ſławneho puczowarja Jameſa Cooka. Sću tu pjeć kupow — Hawaj, Maui, Molokai, Oahu a Kauai. Sću tu hobſke vulkany, hač 4600 mtr. wyſoke, ale žu to měrne vulkany a hdyž tola raz jedyn ſapoczina njemdrieć, to lawa cźeſcze pomalku po praſtarych žłobach do morja abo do dolinow. Potom turiſcja ſ awtami, konimi a wožołami tam horje cźahaju, ſo bychu žej to vulkotne bźiwadło ſ blizka wobhladali. Klima je pſches zyłe léto jenak cźopło. Mily wětr dujka wot morja. Wegetazija je tu bujna a wulkotna.

Hawajcjenjo ſu wjeſoły, bjeſtarosłny narod; dowěrliwy a hoſpodlinvy. Najradźcho plutwaju, rybarja a jěchaju a wožebje hołzy jara radu jěchaju. Hdyž Jendźelſcjan Cook na hawajſku ſemju ſtupi, mějachu domoródni jeho ſa boha, ſa wocźakaneho wumóźnika. Cook wužiwaſche tutu pschiwěru a domoródnych pſchi wikowanju žakoſtnje truhaſche. Hdyž woni to pytnychu, dwěłowachu hnydom na jeho bójkoſcjeſi a hdyž raz ſamo ſ bołeſeje wukſchikny, dokelž běchu kamjeń do njeho cźiſnyli, wobźachu domoródni hnydom, ſo to běſche jenož wſchědny cźłowjek a jeho ſarafſchu. Njeſelpy, roſpadany ſtołp dźenża wojnamjenja měſtno njejſtuka. Wěſche tam ſtary kralowſki hród je ſwjatnjaſani, tiž buchu ſniſcene po ſawjedźenju kſcheſcźanſtwa.

Hawajſki načołnik Kamehameha je potom podcźiſnył wſchě kupy a knjeſeſche jako Kamehameha Wulki do l. 1820. Wěſche to najwjetſchi wjerch Cjichcho oceana. Pſched hrodom w Honolulu ſteji jeho pomnik. Hawajſka njemuje njeběſche ani kraleſtwo dźiwich. Knjeſeſche tu wyſoka kultura a kral ſam lubowaſche jara zibilizatiju běłych. To dźe też ſwiſnowaſche ſ hłownej ſaſadu hawajſkeje nałožiny: „Cźeſcźeju a lubuj ſujdnika, tiž do twojeho kraja ſtupi a pytch jeho!" Pſcheš wjele lět hawajſke hołzy kóždeho ſujdnika, tiž do kraja pſchindźe, ſ kwětkami powěſchena, tiž dotoł je wone noſchadu ſtajnje wěnzy na włosach a kwětkowe pletwy na hewak nahim hornim cźele. Dźenża Hawajcjanki w pſchiſtawje pſchedawaju pletwy ſ papjerjanych kwětkow.

Hdyž zuły ſłyſchachu, ło chże Kamehameha Wulki ſwój kraj zibiliſowaeź, ło Amerićenjo ſ hromadami do kraja walachu. Najprjedy miſionarojo hižo 1824, ſa nimi wobſhodnizy, bankownizy, farmarjo, wojazy, wójniſke łódźe. W l. 1840 dosta Hawajſka wot kralа Kamehameha III. hižo monarchiſku wuſtawu. W l. 1835 běli prěnju zokoro-

němskostatnemu ministrej za znutřkowne naležnosće dr. Wirthej přepodał. Hižo je resortowe rozrěčenje postajene było, hdyž je katastrofalne hospodarske a politiske wuwiće wšo druhe zahaćiło. Na nowe naprašenje S. L. R. direktuje pola němskostatneho ministerstwa znutřkownych naležnosćow a posrědnje přez generalneho sekretara centruma je so poslednišemu, němskstatnemu zapósłancej dr. Voekelej, sćěhowaca wotmołwa dała:

Statny sekretar w němskostatnym
ministerstwje za znutřk. naležnosće.

Berlin NW 40. 5. 1. 1932.

Jara česćeny kujer zapósłanco!

Na waše zdwórliwe pismo z dnja 3. dec. 1931 mam česć, Wam wotmołwić, zo su so wo zapodaću S. L. R. mjeńšinowych prašenjow dla zhromadne rozrěčowanja ministerstwow Němskeje a krajow wotměle. Němske knježerstwo dyrbi při mjenjenju zwostać, zo kulturne dźěło do wobłuka nadawkow krajnych knježerstwow słuša. Němskemu krajej njesteja — wosebje při jeho nětčišim finanecnym położenju — srědki za tutón zaměr bohuželi k dispoziciji. Hewak pak sněm na to pokazać, zo so krajne knježerstwa, wosebje sakske statne knježerstwo w Drježdźanach, prócuja, wšěm sprawnym žadanjam serbskeje mjeńšiny po možnosći sprawnosć wopokazać. Při tajkich wobstejnosćach njezamóža tež w nowej ertnej rozmołwje wěc k mojemu wulkemu wobžarowanju dale spěchować.

Z wysokim počesćowanjom

Waš jara podwolny

K tutej wotmołwje přispomina S. L. R., zo je sebi wědoma była a to tež w memorandu wupraja, zo je rjadowanje kulturnych prašenjow, kaž to wosebje šulske je, wězo prěnjotnje wěc jenotliwych krajow. Tola je so S. L. R. na němskostatne knježerstwo wobroćiła, zo by so serbske prašenje přezjednje w Pruskej kaž w Sakskej rozrisało a to tak, kaž je to přikładne a hódne wulkeho a mócneho němskeho naroda. Tutón pak před swětowej zjawnosću njezastupuje ani Pruska ani Saksko, ale němski stat. Nas překwapja, zo němskostatne knježerstwo njewuzije witanje přiležnosće, napřeco tak skromnej a bjezstrašnej mjeńšinje, kaž to serbski narod je, přikładne mjeńšinske prawa postajić za wšón swět, wosebje pak za mócnarstwa, hdyž telko Němcow jako mjeńšiny sydla. Tajke wothyće tak skromnych a woprawnjenych serbskich přećow a žadanjow ze strony němskeho knježerstwa budźe tutym němskim mjeńšinam zawšdy najmjenje witane a spomožne. Jara jo wobžarujemy. My k njemu njemóžemy a njehudźemy na žadyn nad mjelčeć a wosebje, dołhož my wo „přócowanju jenotliwych krajnych knježerstwow, a to wosebjo Pruskeje, našim sprawnym žadanjam po możnosći sprawnosć wopokazać“, tak mało začujemy, kaž dotal. Zo je so naš memorandum do druhich rukow dóstał a wozjewił prjedy hač smy jón my wozjewili, wobžarujemy. Wobkmánamy, zo je so to stało bjez našeho wědźenja a wole. Nětk pak prosymy turkraine a wukrajne nowinarstwo, čim živjšo naše sprawne kulturne žadanja rozpoznać a naše kulturne położenje nam powšak sčinić zjawliwe. Ničo druhe dźěn nocheemy jako narod, hač živi być!

---

wu plantažu łahodźichu. Wóry druhe ležjehowachu. A doke ź domorodni swój krajny kraj jenoź malo wobdźěłachu a běchu domjezinki, přebywachu ludźo zwjsu za město dołarow. Na lódy wjetšich honjenj, kěrkaŕ wyšiłu za jowo wot so rozeńdźe. Woni teź do plantažow na dźěło přichadźachu. Tohodla farmerja sej chińskich dźěłaćerjow wjednjechu. Wóry pśiniesše je žołtym dźěłaćerjom wałeja a natwarje skorośće do kraja. Domorodni dołe šće rjekowachu. Kanakojan bym je jara inteligentny, wón do chule chodźi a ludźo móže tu cźitaś a pisaś. Kóždy ńmě mjeł naboźinu po swojej wóli. Wot l. 1890 wuchadźe tu wjetšiny domorodni sćeńcerjenjo.

W běhu lětdźesatkow dojachu běli přichwachu. S tym wuchadźe teź rejsle njewobcerkliwjenu wjes Japanskej a Ameriku, dokeź dujsće ludźa rady sej přisłuchowachu tute wažne luny. Hdyž l. 1891 kralowna Liliuokalani tuchi na Hawajskim tróm, bu wona wuwilowa pśewenjenicz a z tym prawa zuwich wobmiešowaś. Tuž Američenjo najchadźu tśi, wotchadźichu kralownu a kralešwo l. 1893 pśiwzeńcnichu na republiku. W l. 1898 potom Sjednoćene staty połnjuchu Ameriti Hawajsku anektowachu.

*

Sto lět je dołachało k tomu, wutwórjeć kmanšty, rucźerśi narod. Hawajske luny maju dźensa 340 650 wobydlerjow. S tych je jenoź 20 213 domorodnych, potajim hischće nic 6 proc. Amerišanow a Europcjanow je na tutych tohorunja 6 proc. Wołatuši wobydlerjo su Japanzy, Khinienjo a mješeńcy. Hawoluju je wulke, mjelnmarodne pśichitawne mešto i wulkimi hotelemi, pśecerpśichmymi tśjelemi, twierdźiznami a fabrikami. Wulke fabriti so namakaju wjschudże po wšim kraju, zjawlowane duśbi tu maich po dolinach, pśiwne tankowuje, pśichoź hamo w Honolulu je 40 000 awtow.

Cźi nětkotśi domorodni Hawajcjenjo, tśi so hischće tu a tam jewja, su w młodoscźi wjedniny a słužobniny amerikanskich bohatych žonstkich, rjane Hawajcjanki su słužobne holzy w hotelach. A zchtoź njeje młode a rjane a zchtoź njecha w fabrikach dźěłaś, to dyrbi na Hawajsku, w raju Cźichego ozeana, zhodźeś po prošenju.

Dóńt wobohoho luda, tśi tu nadpadnjeny, sjebany, wutlukany a nimale dowutuwjeny wot zuluch.

Ptači kwas.

I.

Hdyž z mojej sotřičku 25. wulkeho rózka stanych, smój so skoku zwoblekaloj. Potom smój talerj na wokno stajiloj a zaso nutř šloj. Za khwilku přińdźe maś do jstwy a praješe: „Ja sym widźała, zo wokoło wokna jedyn ptak lěta. To je najskerje sroka.“ Na to wjesele k woknu hladać dźěchmoj. Haj, a sroka bě tam była. Ruče talerj wzachmoj a dźěchmoj z nim nutř. Talerje běchu tak polne, zo skoro poprjancy won padachu. To běše wjesele! A k snědanju sym skoro połojcu tych khłóšćeńkow zjědł.

Maks Pilop z Ješic.

II.

Nětko je ptači kwas zaso nimo. Mi bě sroka teź wjele wobradźała do šklički. Ptački běchu so teź na muje dopomnile. Za to njecham ja teź na nje zabyć a so za nje postaram a budu jim prawje pilnje zorno sypać. Létsa móžachu wone rjenje pjec a warić, dokelž njebě žadyn sněh. Ale snano so sněh da tola naprosyć, zo bychmy my dźěći naše wjesele měle a zaso ze sanjemi jězdźić mohle. Lód wšak mamy, ale to tola njeje dosahace, přetož pola nas w Bošecach njeje žaneje rěki a tuž mamy malo lodu.

Pawoł Hetšik z Bošec.

III.

Hdyž ja rano stanych, stajich šklički won. Za khwilu dźěch na wokno pohladać a tam běše jena sroka a dwaj pampuchaj. Druhi raz stajich zaso na wokno. Ja a mój bratr Pawoł a Bjenko dźěchmoj pohladać a tam běše kóždemu jena aplsina a kóždemu dźesać plackow a kóždemu pjeć cigaretow. Třeći króć stajich zaso won a tam běchu kóždemu por słowkow. A mój do tych cigaretow pohladachmoj, ja a mój bratr Pawoł mějachmoj tajku ćerwjenu panjerku. Naš Pawoł położi na talerj tu papjerku a sroka położi jenu tyzku cigaretow. A stajichmoj zaso na wokno, ale sroka njeje ničo wjacy přinjesła.

Alfons Šołta z Wotrowa
(III. lětnik 1932.)

IV.

Hdyž my njedźelu lehnyć dźěchmy, stajich šklički. Hdyž ja rano stanych, niebě hišće tam ničo. Potom so zhotowach a wuspěwach paćerje. Potom dźěch pohladać a to běchu tam tři pampuchi a jena sroka. Potom chcych wučerjej jenu sroku sobu wzać a to zabych. Wušće sebi wot druhich teź njeđadźe. Potom teź ja ze šule přińdźech. To naša maś rjekny našim dźěćom, zo je sroka přinjesła kóždemu jenu całtu a dwaj pampuchaj. Ja rjeknych, hač mi teź je něšto přinjesła. Maś rjekny: „Haj!“ Wječor smy jenu šklu a jedyn talerj won stajile. Potom dźěch za khwilu pohladać a dha běchu tam pampuchi a sroki.

Jan Kruža z Kašec (IV. lětnik 1932).

V.

Kóžde ćto wjesela so dźěći na ptači kwas, přetož wšelake słódkosće dostanu. Ja hižo dawno čakach, hdy tutón dźeń přińdźe. Hdyž tu bě, stajich hižo tano zahe wulku šklu na wokno. Na to dźěch ke mši, potom pojěch a dźěch do šule. Dołho njetraješe a bě šula won. A hdyž domoj přińdźech, bě sroka aplsinu a poprjanc přinjesła. Na to zaso šklički stajich a dźěch z mojej aplsinu won a zjěch ju tam. Na to dźěch pohladać, hač tam što je a tam ničo njebě, a dźěch zaso won. Za khwilu dźěch zaso pohladać a dha běštej tam dwě syrej běrnje a tej wzach won a wumych a wutrěch šklu a stajich ju zaso a na posledku je nam sroka jejka přiniesła. Na to buchmy wšitcy khori. We ložu tak rjenje njebě kaž w šuli, dokelž smědźachmy jenoź ješć nutř přińć. Do šule bych ja radšo khodźił, tak sym jenoź dyrbjał nutřka sydać. Ja njejsym ničo zabył, hewak wam takle napisał njebych.

Jan Brankačk z Radworja.

Wulka woda.

W našej wsy běše njedawno wulka woda, kotraž je jara wulku škodu načiniła. Nowu wurytu a wuranunu rěku je nimale cyle skóncowała. Srjedź Kislicy a Noweje Wsy je sebi woda nowu rěku wudrěła, tak zo Nowšanska fabrika žanu wodu njeđostanje. Mužojo nětko přetorhnjeny brjoh z pěskowymi měchami hača. Před Nowšanskim přěnim mostom so štomy, kotrež bě woda zwutorhała, hačachu, tak zo nimale móst wottorhnychu.

Werner Krawc z Kislicy.

Prószwa na sněh.

Luby sněho!

Ja Tebje prošu, zo by bórzy přišoł a na zemju napadał! Nic jenoź kusk sněha, wjele, wjele chcu ja měć, zo móžu na sankach jězdźić. Ale luby sněho, přińdź bórzy, hewak je prjedy naléćo. Wjele dźěći Tebje proša a ja teź, njezabudź na nas! Hewak smy jara zrudne, hdyž Ty njepřińdźeš.

Wjele dobreho wot
Grety Wjezarjec z Khwačic.

Přećiwo Maksej Pilopej z Ješic!

Prošu, njezamóžu hišće listy pisać, tola chcu přećiwo Pilopec Maksej pisać. Tón by sej rady sněh a lód přał! Ja so džakuju. Ja njecham žaneho sněha a lodu wjacy widźeć. Ja běch ze sankami na lód wujeł a tam bě so mi zlě zešło. Přińdźech srjedź hata, lód so zlama a ja — plumc — nutř. Sanki tam wostajich, wudrapach so won a domoj, mokry kaž myš. Nanej a maćeri ničo njeprajach. Na druhi dźeń so nan za sankami prašeše. Ja jemu wupowědach, kak bě so mi zešło, dha dóstach por plistow a potom dźěchmoj za sankami a te běchu zamjerzle. Ja běžach po sekeru a sanki wurubach a na łubju donjesech. Tuž nimam žaneho požadanja za sněhom a lodom, kaž Ty, mój luby Makso. Nětko ja radšo domach nanej drjewo wukładu. Měrćin Šimank z Trupina.

Lube serbske dźěći!

Tak je nětko po ptačim kwasu. Sroka je zaso serbskim dźěćom wjele na šklički wobradźała, kaž to widźu z mnohich dopisow. Dźiwał so sym Wotrowskej srocy, kiž dźěćom cigaretki a cigaretkowe tyzki nosy.

Dokelž prószwa Pilopec Maksa na sněh njeje skutkowała, wozjewju tu dźensa druhu prószwu, a to Wjezarjec Grety. Snadź sněh so tola smili? To rěka, wšsće to njeje, dokelž su tež wšelake dźěći přećiwo sněhej a lodu, kaž na př. Šimankec Měrćin z Trupina. Nětko sněh wosprawdźe njebudźe wědźeć, na koho ma poskać. Haj, to je złe!

Poskajće, dźěći, zašlu njedźelu sym tola był w Rakečanskej wokolinje a to sym też wopytał Zokec Martu w Kamjenjej, kiž je mi dwaj tak rjanej nastawčkaj napisała. Běše jara rjenje pola Zokec nan a mać staj mje wutrobnje witałoj a samo na wobjed sym dyrbjał tam wostać. A dobre winco tam maju, z holanskich jahodow a samo z tomatow. A sym so dźiwał, kajkej čilej a mudrej a pěknej holćcy stej Zokec Marta a Herta. Telko rjanych štučkow stej mi přednošowałej a potom stej tež serbski spěwałej, wótřišo skoro hišće hač nan. Luba mała Marćička, wostań dale tajka pěkna serbska a wohladaj so do njerozumnych hłupych kawkow. Liš će w šuli skrěja a wusměšuja twojeho Serbstwa dla! Wjele dobreho staršimaj!

Wuj Měrćin.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Sexagesima, 31. wulkeho rózka 1932.

Z Budyšina.

Předowanske (teksty: a) 2. Sam. 12, 1—7; b) Hez. 33, 10—16; c) 2. Kor. 12, 1—10.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/2 8 hodź. farar Paul předowanje a dop. 1/4 12 hodź. kemšenje za dźěći, wječor 1/2 6 hodź. farar Schneider spowědź a Bože wotkazanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Berg předowanje, dop. w 9 hodź. farar Große kemšenje za dźěći, pop. w 3 hodź. superintendent Frühlich křćenja a wječor w 6 hodź. misionske kemšenje.

Zběrka za evangelsku towaršownu na Hornčerskej hasy. Póndźelu pop. 1/4 hodź. ma wosadne žónske towarstwo swoju lětnu hłownu zhromadźiznu, na kotrejž chcyło so wšitke sobustawy wobdźělić. — Wutoru pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelušće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma far. Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Frühlich biblisku hodźinu w Tuchorskej cyrkwi. — Srjedu zeńdźe so horni wotrjad kola ev. šulerjow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kříža we ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Stwórtk pop. w 4 hodź. zeńdźe so towaršowo wowčow w ev. towaršowni na Hornčerskej hasy. — Pjatk pop. 1/4 hodź. zeńdźe so Gustav-Adolfske žónske towarstwo w Societät, filmowy přednošk wo Sedmohórskej.

Evang.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pósła na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5 hač 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor 1/2 9 hodź. hłowny wotrjad.

Wohnjowobornistwo

Lětna hłowna zhromadźizna dobrowólneje wohnjowjeje wobory ja Wulke Dębrjcy a Minjschonja. 25tnu hłownu zhromadźiznu naiwjedowajuce wjeduć wobory kommandant Wjeršowski. Sapiśowaś Moritz Leńmann pśeczitaju pśedni protokoll, tśi so bjes rosumowy pśichija. Jako nowi dobuśtawaj pśidjasćichaj so jenohłósnje do wobory Jurij Neuberth ja Wulfich Dębrjcy jako aktiwny a hnjes pśiwuzwobjedźeś Kreba ja Minjschonja jako pasiwny sobustwo.

— Poda so rospravna wo Lamprechtowej poßujertnej poskadni, kotrejž wobstatk wo 6499 hriwnowow je w lutowańskimaj knižkowaj sakojeny. S kčineje rospravny swjatka je sa woboru wažne sthadżowanje wobornych hejtmanow 12. měrza 1932 w Budyšinje a pyjatkowy sjězd 2. a 3. julija w Bjelopjatach. 29. meje budže f pschiležnoscju 25-lětneho wobstarja wohnjowoje woboru w Hrubjelczjach swjeczowanje wjeduitkow, zamarkowanje a trubarjow. Stónčnje poda wjednik lětnu pschehlad sa naschu woboru. Wobora wobžahuje 40 aktiwnych, 28 pasiwnych a 3 czestne hohuttawy. Loni wotmě so 12 swjeczowanjow a 1 wokrjesne swjeczowanje pschi 25lětnym jubileju. 9 towarschow wobdżěli so na wichitkich swjeczowanjach. 11 towarschow wisnamjeni so sa 25lětne hobustawstwo, 16 towarschow hnuž zhladowacz na 20lětne a 29 towarschow na 10lětne hobustawstwo. Wotmě so w minjenym lěcze 8 měsačnych shromadżizjnow, 1 hłowna shromadżizna a 3 poběžencjow kommanda. Jónu sawoła so wobora k wohnjej, njetrjebasche pak sapschimnycz. Na 24. krajny sjězd woboru w Auerbachu wot 7. hacz 10. augusta běche wotpósłany wjednik Brěsowski. Pokkadnik Schmidt poda jara spokojace wotkliczenje. Pschi wólbach so kommandant Brěsowski f 36 hłosami sasa wolesche pschi 39 wolerjach. Towarsch Schmidt wosta pokkadnik a towarsch Moritz Lehmann sapižowak. Na kónzu shromadżizny wostachu towarschoju pschi darmotnym piwje w dobrej towarschnoscji.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 30. wulk. rožka 1932:

Wčerawše turzy w Barlinje.

1 Dollar	4,208	100 pólsk złotych	46,975
1 jendželski punt	14,55	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	82,07	100 franc. frankow	16,57

Sćerko so jon, so nam nowa swětowa wójna grosy. Ludaj žołtuje rahy w dalokej Aziskej staj so pschimnuwsaj. Staj to Japanska a Chinesta. Chineska je so na Swjatk jadow wobroczika, so by tutón sakroczik a dalschemu krjroslecu wobaral. Sjednoczene staty pojmujuce Amerika sbadnja j njedowéru na Japanstu, kózdy wokomik hotowe, do bédženju sapschimnuwcz. Tute schmjatanizy pak swětowemu hospodarstwu njeschoja. Jenoż kłódli měr hospodarstwo spěchuje, ale wójny je spowalcja. Wón chcyli naschu staru Europu pschez wójnskimi schmjatanizami sakhowacz.

Produktowe wiki sapisachu wczera w Barlinje sebjnjenje płaczisny rožki a pschenicy wo 5 pj. po zentnarju. Nunje nawopak bě na Drjezdżanskich wikach. Tam klesny wczera pomjo pónđżelt pschenicza wo 20 pj. a rožka wo 10 pjenjezkow. Jeczmjeń a wowsa na wobémaj wikomaj swoje dotalne płaczisny dżerżeschtaj.

Zentnar płaczesche wczera w Barlinje:

pschenicy 11,80—11,90 hr. (11,55—11,65 hr.), rožki 9,80—9,90 hr. (9,90—10 hr.), jeczmjenja nalětnjeho 7,90—8,40 hr. (7,90—8,40 hr.), nasymskeho jeczmjenja 7,65—7,90 hr. (7,65—7,90 hr.), wowsa 6,95 hacz 7,35 hr. (6,90—7,30 hr.),

w termtjowym wikowanju:

pschenicy:

ja měrz: 12,55 hr. (12,35—12,32½ hr.),
ja mejn: 12,97½ hr. (12,82½—12,73¾ hr.),

rožki:

ja měrz: 10,20—10,22½ hr. (10,55—10,48¾ hr.),
ja mejn: 10,57—10,60 hr. (10,77½—10,70 hr.),

wowsa:

ja měrz 7,97½—7,92 hr. (8,05—8,01¼ hr.),
ja mejn: 8,37½—8,35 hr. (—.—).

w Drjezdżanach:

pschenicy 11,55—11,80 hr. (11,25—11,50 hr.), rožki 10,05—10,30 hr. (10,15—10,40 hr.), jeczmjenja nalětnjeho 8,60—9,30 hr. (8,60—9,30 hr.), nasymskeho 8—8,45 hr. (8—8,45 hr.), wowsa 7,10—7,60 hr. (7,10—7,60 hr.).

Wiki w Hajschtrowje.

Pschenicza 10.80—11 hr. (10,50—10,70 hr.), rožka 9.80 hacz 10 hr. (9,60—9,80 hr.), jeczmjenja nalětnjeho 8,80 hacz 9 hr. (8,75—9 hr.), wowsa 7—7,30 hr. (7—7,30), běrny 2,20—3 hr. (2,25—2,75 hr.), punt 4—5 pj. (3—4), sjano 2—2,50 hr. (2,50—2,75 hr.), słoma k jaßjanju 1,60—1,80 hr. (1,60—1,75 hr.), słoma stólna 1.80—2 hr., butra tuńt 60—80 pj. (60—70 pj.), jeja 10—12 pj. Prosate 6—12 hr., bóchaki 20—30 hr. (25—30 hr.).

Wiki schmörkt w Shorjelcu.

Pschenicza 10,40—10,90 hr. (10,20—10,70 hr.), rožka 9,90—10,30 hr. (9,80—10,10 hr.), jeczmjeń nalětni 8.40 hacz 8,70 hr. (8,25—8,60 hr.), wowsa 6,70—7.10 hr. (6,60—7 hr.), butra 2,28—2,60 hr. (2,20—2.70 hr.) jeja 9—12 pj. (9—13 pj.).

Ssudnistke powěsche:

Pschedbadowanja:

w Brěsni pola Kamjenza „We wiczesnym kuble" dop. 1/29 hodź.: wobrazy, schijaza maschina, lehnski stoł, wuczahowanišk, a pisanske blido, stoły,

we Sewjerowjazej w holczenzu dop. w 9 hodź.: schijaza maschina, rauza,

w Hajschtrowje w kujezim domje dop. 1/11 hodź.: drastwu kamor.

Konkurs:

Sud je konkurs sbehnył skónczazu termiju wotdżerżawskich nad samożenjom wikowarja je schatanu a wunjerjenymi tworami Alwina Porsche w Budyšinskim pschi Mjazowskich hórkach cźo. 8 a

Minu swożenjenej Lehmanki dżělacej Wotzowej rodż. Beyerej.

Prawoo polnoletnosce wroczene:

Sud je dla wopisthowa prawa polnoletnosce skalarej Jenej Měrej w Budyšinskim wjate, sasu wrocził.

Hamtske powěsche.

Swěscenske jednanja:

Swěscenske jednanja wolcowskich nad rataiskimi statokami:

dżěržizow (herbow) Maxa Augusta Fleischera we Luwoschizach,
kubleria Kocle Augusta Herzoga we Hluschinje,
ratarja Kocle Domaschki w Mnezowje,
wdowy Emmy Domaschez w Hóhni.

Żiwnoscerja Pawoła Schowraka w Jenschizach cźo. 11. 12. 1. 1932,

żiwnoscerja Ernsta Hermanna Wiczasa w Hrubjelczjach 9, 22. 1. 1932,

żiwnoscerja Bruna Rychtarja w Małej Borschczi, 7. 1. 1932,

kubleria Otty Königa w Zokowje cźo. 7, 22. 1. 32,

kubleria Alfreda Hampla w Małeschezach cźo. 15, 24. 1. 1932,

żiwnoscerja Hansa Schiemanna w Komorowje pola Rakez 42, 25. 1. 1932,

żiwnoscerja Pětra Schmedy w Jaßuzy cźo. 11, 18. 1. 1932,

kubleria Franza Schramma w Khelnje cźo. 17, 21. 1. 1932,

żiwnoscerja Hermana Lischki w Brěsnizy cźo. 22, 19. 1. 1932,

żiwnoscerja Korle Schołty we Wbohowje a w Królizy, 13. 1. 32, 25. 1. 1932,

żiwnoscerja Bjedricha Köhlerja w Khróscze cźo. 7, 19. 1. 1932,

Ssudnistke wurunanje:

kubleria Waltarja Nowaka w Małeschezach cźo. 17, 22. 1. 1932,

żiwnoscerja Roberta Richarda Bartka w [illegible]dle cźo. 10, 4. 1. 1932,

żiwnoscerki Hanje Nyczerki rodż. Scholczizy w Jaßenizy 24, 15. 1. 1932,

żiwnoscerki Marty Mětowerje w Pokyjach cźo. 18, 25. 1. 1932,

żiwnoscerja Jana Domaschki w Komorowje 48 pola Rakez, 26. 1. 1932,

żiwnoscerja Měrczina Milonarja w Demjanich cźo. 39, 24. 1. 1932,

żiwnoscerja Korle Augusta Melcherja we Wjeselu, 11. 1. 1932,

żiwnoscerja Jana Schwonraka w Jenschczach cźo. 10. 26. 1. 1932,

żiwnoscerki Hany Augusty Walkarki rodż. Pjeschez we Komorowje cźo. 24 pola Rakez, 18. 1. 32,

żiwnoscerja Müllawscha Henki w Radworju cźo. 24, 18. 1. 1932,

żiwnoscerki Marije Hentowej w Khelnje cźo. 47, 21. 1. 1932,

żiwnoscerja Pawoła Schowraka w Rakezach cźo. 65, 26. 1. 1932,

żiwnoscerja Ernsta Jana Hoffmanna we Salowej Borschczi cźo. 5, 26. 1. 1932,

żiwnoscerki Kathariny Pollowje rodż. Jorschez we Małkezach cźo. 5, 7. 1. 1932,

żiwnoscerja Ernsta Kulki w Małeschezach, 18. 1. 32,

żiwnoscerja Jana Schizbaka w Lichanju cźo. 2, 18. 1. 1932,

żiwnoscerja Hermanna Topyy w Porschizach cźo. 27, 25. 1. 1932,

żiwnoscerja Jana Urbana w Holeschowskej Dubrawzy cźo. 6, 12. 1. 32 pomjenowachu Sequestera,

żiwnoscerja Jakuba Nencza w Khelnje cźo. 48, 15. 1. 1932,

Jana Schołty w Holeschowje cźo. 18, 16. 12. 31,

ratarja Brunowa Kmatha w Golobachi cźo. 14, 11. 1. 1932,

ratarja Clemenja Hesiy w Trjechowach cźo. 7, 11. 1. 1932,

żiwnoscerja Ernsta Schiebaka we Wulkim Wožyku 19, 7. 1. 1932,

kubleria Oskara Lehmanna w Baldrauezach, 2. 1. 32,

żiwnoscerja Měrczina Kaschpora w Frankentalu 44, 26. 1. 1932,

żiwnoscerja Hermanna Nychtarja we Wjasońzy, Doliniki pucz cźo. 3, 7. 1. 1932,

dżěržizowy (herbjo) Arthura Nychtarja we Wulk. Dijewuschczu cźo. 71, 24. 1. 1932,

ratarja Pawoła Beczela we Wjasońzy, Lipowy pucz 8, 22. 1. 1932,

ratarja Pawoła Maxa Kapplerja we Wojbramezach cźo. 221, 22. 1. 1932,

ratarja Maxa Mittaścha we Salomju cźo. 130, 22. 1. 1932,

ratarja Hermanna Biejoloa we Salomju cźo. 105, 19. 1. 1932,

ratarja Gustawa Hübnerja we Wjeleczinje cźo. 205, 24. 1. 1932,

ratarja Alberta Harnischa we Salomju cźo. 308, 12. 1. 1932,

ratarja Hermanna Nychtarja we Wjernarjezach 128, 130,

ratarja Oswalda Jsracla w Salomju cźo. 74, 24. 1. 1932.

*

Sud je swěscenske jednanje nad ratajskim statokom ratarja Bjedricha Korle Nychtarja w Nowej Wsy pola Rakez sbehnył, sadosenje twjednawschi.

Wične płaczisny w Budyšinje.

30. januara 1932

Wšě płaczisny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlepše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najnišša płaczizna	najwyša płaczizna
Pšenica, nowa	50 kilo	11.00	11,25
Rožka nowa	50 „	10.00	10.10
Jeczmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	7.00	7.25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	1.80	2.20
Butra	1 „	2.60	2.80
Syno nowe	50 „	2.00	2.70
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	1.40	1.60
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2.00
„ z cypami młócena	50 „	—	—
Pšenična muka 60%	50 „	—	19.25
Rżana muka 60%	50 „	—	16.50
Pšenične wotruby	50 „	—	6.10
Rżane wotruby	50 „	—	6.10
Jeja	1 štk.	00.9	0 10
Husy	punt	—	—
Prosata 822 štuk	1 štk	8.00	15.00

Drobnowikowanske płaczizny w Budyšinje

30. januara 1932 po hamtskim postajenju.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaczizny hr	najwyš. płaczizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1.20	1.80
Ćelace mjaso	1 „	1.40	1.80
Skopjace mjaso	1 „	1,80	2,20
Swiniace mjaso	1 „	1.40	1.80
Tukrainy swinjacy šmalc	1 „	1.60	2.00
Pšenična muka	1 „	0.44	0.64
Rżana muka	1 „	0,40	0.44
Khlěb	1 „	0,31	0,33⅓
Jědźne běrny	1 „	0,07	0,08
Rajs	1 „	0.32	1.00
Hróch	1 „	0.48	0.90
Soki	1 „	0,48	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,00	1,20
Sušeny połc	1 „	1,60	2.00
Dobre mloko	1 lt.	0,22	0.24
Jědźna butra	1 kg	2,40	2,80
Jeja	štuka	0.09	0,11
Jědźne buny	1 kg	0.50	0,80
Cokor drobny	1 „	0.76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,45
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr	—	1,95
Branicowe brikety	1 „	—	1,20

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29. januara 1932 Pł dżiwy po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 616.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	36—37
Mloda mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	32—35
Mjenje wukormjene mloda, derje picowane starše	23—32
Mjenje picowane wšěch starobow	22—27

Bykl: 568.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	28—29
Polnomjasne, młódše	25—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—24
Špatne	20—22

Jałowcy a kruwy: 1259.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	24—28
Polnomjasne, wukormjene jałowcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowcy	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowcy	12—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1550

Najlepše wukormjene (2. druž.)	37—45
Mjenje wukormjene a tajke wot eves (3.)	26—36
Špatne (4.)	18—25

Wowcy: 4034.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	38—39
Starše wukormjene (2.)	35—37
Mjenje wukormjene (Marschafe) (3.	27—30

Swinje: 10112.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	39—40
Wukormjene	38—39
Mjasne	35—37
Špatne	32—34
Rancy a kundroy	34—36

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	29. 1.	28. 1.		29. 1.	28. 1.
Pšenica	236-238	235-237	bony	14,0-16,0	14,0-16,0
rožka	196-198	195-197	woka	15,0-19,	16, -19,0
jeczmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	17,0-12,0	11,0-12,0
jeczmjeń	158 168	158-16-	žołte łupiny	14,5-16,0	14,5-16,0
wowa	139-147	139-147	seradella	23,0-23,0	23,0-23,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	28,5-32,5	28,2-32,5	lany wosušk	11,5-11,6	11,7-11,8
rżana muka	27,2-29,5	7,2-29,4	such. trubanč	6,70-6,80	6,6 -,70
pš. wotruby	6,50-10,0	9,60 10,0	bo rmj. krušk.	12,5-12,6	12, -12,5
rżane „	9,60-10,0	9,60-10,0	syno, 50 kg	1,70-2,00	1,7 -1,90
raps	—	—	rżana sloma	0,85-1,00	0,75-0,95
hróch Viktor.	14,0-27,5	21,0 27,1	pšeč. „	1,60-,70	0,65-,70
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,70-0,85
pletuški	16,0-18	16,0-18,	ječna	0,65-,70	0,65-0,75

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Drježdźanska burza (29. I.)

Pšenica 75 kg	231-236	běrnjace kružki	17,25-17,75
rožka, 74 kg	201-206	pšenč. wotruby	9,80-10,20
nalětni ječmjeń	172-186	ržane wotruby	10,50 11,50
nazymsk. ječmjeń	—	pšenična muka	44 50 46,25
wows	142-162	ržana muka	32,25 33,00
dešwjeny dźěćel	160-162	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	6,60 6 80	cokrowe truh.	—

Z Łužicy

* S Golbašća pola Bjerkopiz. (Wobuczowa fabrika so wotpalila.) W nozy k pjatkej je so tu wobuczowa dźěłarnja Lehmanna a Jana wotpalila. Zyte twarjenje so hač na murje wotpali. Wšitkon inwentar, zyły stład a wschite maschiny so tobu spalichu. Wohnjowa wobora samó fabrikle hydlenja pschez wotpalenjom schkitacz. Kak wulka schkoda je nastała, njeje hischcze znate.

Hłowna zhromadžizna jednoty „Sokoł" w Hrodźišću

Stwórtk, 28. wulkeho rózka měješe Hrodźišćanska sokolska jednota swoju hłownu zhromadźiznu we Droždźiju. Nic w korčmje, ale we wulkej jstwje hospodliweho Urbanec statoka. W korčmarskej jstwje so přecy někak cuzy čuješ, pobrachuje tam prawa wutrobniwosć, w njezjawnej rumnosći bywa přecy přijomnišo. Tuž też lětuša hłowna zhromadźizna Hrodźišćanskeje jednoty njeměješe ani suchi raz towarstwoweje zhromadźizny, ale bě to skerje rjana bjesada swójbnych, zeńdźenje bratrowskeho kola.

Zhromadźizna bě jara derje wopytana, samo ze Bukečanskeje jednoty tu běštaj dwaj bratraj. Zhromadźizna so zahaji z pokhodom naraišeho wokrjesa, potom br. starosta Měrćin Nowak powitawši přitomnych skrótka rysowaše dźensniše poměry w Sokolstwje. Mjez tym, zo wšelake druhe jednoty su we zašłym lěće khětro čerpjałe a też škodowałe, je Hrodźišćanska jednota nic jenož so dźerżała, ale samo postupowała. Liča sobustawow je so wo 9 přisporita.

Sčěhowachu rozprawy. Br. starosta rozprawi wo dźěławosći jednoty. Hrodźišćenjo su so wšudże jara aktiwnje wobdźělili na wšitkich sokolskich předewzaćach. W zwjazkowym wubědźowanju bu naša jednota druha dobyćerka. Jednota je zrjadowała zlět narańšeho wokrjesa w Droždźiju. Mamy čiły wotrjad sotrow, spěwny wotrjad a klankodźiwadło. Br. Měrćin Kerk poda rozprawu wo pokładni. Hrodźišćanska jednota ma jara skručene finanzy. Mamy też lětsa šwarny dołhotk. Zběrka dobrowólnych přinoskow je wunjesła 38,50 hr.

Nastupne wólby, kiž nawjedowaše br. Arnošt Simon, wjele noweho njeprinjesechu. Dotalne předsydstwo so znowa wuzwoli. Dale bu kubłaŕ br. Pawoł Grojlich, načolnica s. Leńka Mjeltcyna a podnačolnica s. Marta Winšic. Za revisorow so postajištaj br. Gustav Urban a Gusta Symank.

Potom br. starosta poskići přednošk: „Sto je nam Tyršowe Sokolstwo?" Rysowaše hłowne hesła Tyršoweje myslički a jich nałoženje na naše serbske poměry. Tyršowe Sokolstwo je nam pokazało puć noweho młodoserbskeho hibanja, mjenujey moralne wozrodźenje a wustrowjenje serbskeho luda, kiž so rozeznawa wot wótčinstwa swarjenja a žałosćenja.

Wuradźowaše so potom wo dalšej dźěławosći. Dnja 21. maleho rózka wuhotuje jednota sokolski wječork w Rakojdach. Naleto je wotmysleny dalši swjedźeń — snadź we Łuzku?! Swjedźeń Sokolatow jednota wotmeje hromadźe z Rakojdźanskej jednotu. W lěču chcemy hajić pluwanje a wšelake hry z bulom. Kopanje pak so njezawjedźe. Dale so wobzamknu, zo so přinošk njepowyši. Br. starosta hišće napominaše wopytać njedźelu Tyršowu swjatočnosć župy „Lubin" w Budyšinje, pokaza dale na hłownu zhromadźiznu zwjazka a na IX. wšesokolski zlět w Prazy, kiž so wotmeje započatk pražnika tutoho lěta. Ze zhromadnym spěwom: „Naše stare prawa" skónči so harmoniska zhromadźizna.

Při skleńčcy grogu, pampuchach a braclach wuwi so potom hišće rjana bjesada. Spěwy zaklińčachu, dóniž w 12 hodźin bu. načolnik njeda wšitkich nastupić we jstwje do rjadu a do šika a „zwučowanje" skónči.

Wusudźenja

§ Dla śmjertneho njejboja j automobilom 9. nov. 1931 pola Bukeź, hdjež je automobil wojnačelneho mischtra Hörniga j Drježdźan 7lětneho Domschkeź hólza j Nowych Koporz śmjertnje pschejěł, jednaiche wójena khromadnu kawnitšt ſud w Budyšinje a sakudźi Hörniga k 2 měsazomaj jastwa.

§ **Dla sawěčzeńskeho jetanstwa sakudźeny.** Psched Budyškim pschisažnym ſudom měješe so śrjedu samotrěći ratař Klimant Jeremias j Drježźina. Jeho winowidu, so je 4. dezembra 1926 swoju žiwnosć we Drježźinje sapalił a sawěčzeńskemu towarstwu wudawał wjetšu schkodu, hač je woprawdże była. Po wobšěrnym pschepytowanju ſud Jeremiaša wot wobitowby sapalerstwa dla wuminowa, ale jeho dla sawěčzeńskeho wobschudźenja k 2 měsazomaj jastwa sakudźi a pschepytowanšu jatbu jako khłostanje wobliczi.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Hdyž pjatk popołdnju jena wrótnika Scharrija we Barlinje je swojej dwěłetnej dźowčičzku do wobydlenja molerja Otthegravena stupi, na njeju leopard skoči, kotrehož moleŕ pschi filmowych pschedstejenjach trjebasche.**

Do dźesća j paju pjerjo, jo leopard mori. Jonine tschi sajschtschawschi nan pschihna a j hamorom do rubježneho świerjecza pjerjesche, kotrež potom swój wopor puschcheji.

* **Italska policija je 36lětneho Italjanza Meriaghia we Veronje sajała, kotryž je wot lěta 1922 saschtitkim wjednikam helste maschiny j 48 pósstitmi paketami póstał. 38 dostawarjow paketow je ho j dźěła cjeło znaniło.**

Towarstwowske powěstniki.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 31. wulk. rózka wječor 1/8 hodź. swój zymski swjedźeń ze zwučowanjom a rejemi.

Drježdźany. „Hromadnik" ma štwórtk 4. mal. rózka swoje porjadne posedźenje. Knjez stud. Rječka přednošuje wo Widnje. Přińdźe wšitcy.

Khrósćicy. Jednota Sokoł změje wutoru 2. mał. rózka wječor we 8 hodź. pola Wjenkee swoju hłownu zhromadźiznu z přednoškom. Wšitke aktiwne a pasiwne sobustawy wočakuje **starosta.**

Khwaćicy. Khwaćanske serbske towarstwo ma njedźelu 31. wulk. rózka hłownu zhromadźiznu pola sobustawa Nowaka. Započatk z dypkom w 3 hodź. Dla bohateho a waženeho dnjoweho porjada so prosy, zo by kóždy sobustaw přitomny był.

Lipsk. „Serbske Blido" woswjeći wutoru 2. februara w hosćencu „Zum guten Tropfen" (Leipzig-Lindenau, Karl Heinestr. 113) swoje 250. jubilejne skhadźowanje z wurjadnym programom. K tomu su wšitcy něhduši skhadźowarjo, kaž wšitcy druzy Serbja lubje přeprošeni.

Pěskecy. Wutoru 2. mał. rózka wječor předstaja so w tudomnym hosćencu hra „Swj. Hilžbjeta". Zapoćatk 1/8 hodźin. Wo bohaty wopyt so prosy.

Župa „Jan Arnošt Smolerʼ. 1. Dopominamy hišće raz na naše wozjewjenje. Wše tam naspomnjene winowatosće maju so hišće do našeje generalneje zhromadźizny dopjelnić. 2. Stóž ma hišće winowatosće napřeco Posmjertnej pokładni župy na wobkhodne lěto 1931 dopjelnić, njech je hnydom dopjelni. 3. Namjety na generalnu zhromadźiznu župy a Posmjertneje pokładnje mjedźachu so zapodać. Zo bychmy k tomu hišće składnosć dali, podležimy čas přinjesłanja a přesunjemy posedźenje předsydstwa a wubjerka župy a Posmjertneje pokładnje na sobotu 6. februara 1932. župa w 4 hodź., Posmjertna pokładnja w 5 hodź.

Sokolska župa „Lubin". Na jutřišu Tyršowu swjatosć njech bratrja w sokolskej drasće njepřińdu. Njech kóždy sej tež sokolsku legitimaciju a znamješko sobu přinjese, dokelž wyšnosć sej to žada.

Župny starosta.

Damske wozjewjenje wuslužuja

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu 3. februara 1932 **Gmjeńska rada**

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Přesadźowanje palneho drjewa
Kłóšterski hajniski rewěr „Winowa hora".
Štwórtk 4. februara 1932 pop. 1/2 hodź. w „Bad Heil" w Smječkecach:
Wokoło 150 rm twjerdych a njechkich kuluchow
Wokoło 43 rm khójnowych dołhich hromadow
Wokoło 300 rm twjerdeje a njechkeje walčiny
(Wudrjewnišco wotdźěła 21. Sernjanske reserv. drjewnišco twarskeho drjewa a wudrjewnišco wotdź. 7, 11, 20.)
Hajniske zarjadnistwo Winowa hora.

Přesadźowanje palneho drjewa
na Kupojanskim rewěrje.
Pónđźelu 8. februara 1932 budźa so we wudrjewnišćach wotdźěl. 51 a 56 a na drjewnišću wotdźěl. 58 nastajene
12 rm twjerdych šćěpow a kuluchow
110 rm khójnowych šćěpow
16 rm khójnowych kuluchow
20 bŕězowych a wóšowych dołhich hromadow
30 khójnowych dołhich hromadow
70 rm khójnoweje walčiny
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Zotkanje w korčmje w Kobjelnju dopołdnja w 9 hodź.
Kupojanske hajniske zarjadnistwo.

Přesadźowanje paln. drjewa
na Psowjanskim-Hermanečanskim rewěrje.
Štwórtk 4. februara budźa so
300 rm khójnowych kuluchow a
150 rm khójnowych dołhich hromadow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Započatk w 10 hodź. dopołdnja při lěsnej korčmje w Nowych Psowjach.
Hajniske zarjadnistwo w Hermanecach.

Měšć. dźiwadło
Wjednik: J. Syguda — Tel. 3263
Sobotu 30. jan. wječ. 1/2 9 h
Cestny wječor
za wše sobustawy khóra K 18. a posledniemu razej
Nizke płaćizny
3 musketerjo
Njedźelu 31. januara
Pop. 1/4 hodź. opereta
Hawaiska kwětka
Płaćizny kaž pola činohry.
Wječor 1/8 hodź. operetа
Hawaiska kwětka

Kundrosaj
10 a 5 měsacow staraj
sućelna ranca
na předań w **Zdźerje 24**

Wysokosućelna
kruwa
na předań we **Łomsku č. 16**
pola Minakala

Za předawanje
kož. wurězkow pódusow
we wjetšich wsach pytam wobkhodnikow.
Dobra zasłužba!
Poskićenja pod **H. 53** na wudawańju Serb. Nowin.

Nowe a tšebane
meble
a wutykane wěcy
kóždeje družiny poruča
Fr. Wenzel
jenož na Hornčerskej h. 11
Też na wotpłaćowanje

Ratarstwo
15 jutrow z lěsom na předań
w Komorowje čo. 42
pola Rakec.

Młoda, wysokosućelna
kruwa do ćahanja
(mjez 2 na wubjerk) cyle tunjo na předań
w Nowej Wsy 18 p. Rakec

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
aparaty
a wšěwěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richard Hutha
mjeńcel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšniso

Wot jutře mam w swojich hródźach
na Hornčerskej hasy 40 transport
młodych bayersk. worow k ćahanju
tunjo na předań. — 30. januara dóstanu nowy transport
młod. wysokos. kruwow a jałowow
Tel. Hotel
Gustav Gneuss w Budyšinje, Kurfirst 2418

Swjećimy póstnicu

Jednota Sokoła w Budyšinje
zarjaduje sebi pěknu póstnisku hodźinu ze zwučowanjom, spěwami a wjesełymi wšelćinami
njedźelu 31. januara
w „Bełym konju" w Budyšinje
Započatk w 7 hodź. wječor. — Zastup 50 pj. z dawkom — Budźće nam po stach witani.
Zarjadnistwo.

Wozjewjamy z tutym, zo dla powjetšenja wobkhodnych rumnosćow našu přisajnu **1. februara 1932** wot Bohateje hasy 16
na Sukelnsku hasu 12[I]
(Telefon 3837)
přepołožichmy.
Móžemy připowědźenja škody přijimać a po możnosći hnydom zarunać.
„Gilde"
Versicherungs Akt.-Ges. Dresden
Bez.-Direktion Bautzen

Za namaj z přileżnosću naju złoteho kwasa tak bohaće wopokazane zbožapřeća a wěnowane dary wuprajimoj z tutym naju
najwutrobniši dźak
W Hućinje, w januarje 1932
Jan Jurk a mandźelska
Hańža rodź. Kieschec

Najwutrobniši dźak
prajimoj česćenemu Wotrowskemu šulskemu wubjerkej a předsydstwu, cyle wosebje pak k. kantorej Cyžej z knjenju mandźelskej a předsydze šulsk. wubjerka, k. Rychtarjej za wše prócy, dźěła, dary, pletwy a powitanje. Z dobom dźakujemoj so hišće zjawnje Bronjanskej a Kanečanskej młodźinje za rjane pletwy a wupyšenja. K tomu słuša — wjele pózdnt — ale čim wutrobniši dźak za kajkuškuli kedźbnosć, namaj při naju kwasu a přesydlenju wopokazanu.
We Wotrowje, w januaru 1932.
Jan Měškank a mandźelska
Hańža rodź. Rebišec